

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE ZARAGOZA

SIGNATURA: I – 175

*Johannes de Sancto Geminiano.
Sermones funebres. Lugduni. 1499.*

Sermones funebres magistri
Johannis de sancto Semina
no cū duplici tabula eorūdem.

6. 10. 17. getij v. lart. calig.

Tabula

Bonum triplex cōfertur a timore domini. dist. iij. ser. x. D
 Bona epi & cetera ecclesiastica ad quos usus debeant applicari. dist. v. ser. iij. A
 Bonorum temporalium imperfectio & celestium perfectio. dist. v. ser. xxxi. C
 Bona data manēseruata pereant. dist. v. sermone. xl. C
 Breuitas dierum misericorditer & utiliter homini peccanti data est. dist. i. ser. i. C
 Eius autē ratio ē triplex. ibidem. D

Adauer hominis

generat varias bestias. dist. ij. sermone. v. F
 Calor pferuat a corruptione. dist. iij. ser. i. E
 Cambises cooperuit sedē iudicis corio patris. dist. vi. ser. i. A
 Cancer cūcūba apertā lapillo ne claudatur impedit. dist. iij. ser. vi. F
 Cardiacā passio. dist. v. ser. xxxvii. A
 Cardinalium collegiū ē facies ecclesie. dist. v. sermone. ij. A
 Cardinalium morū & funus quā predicatio nemerigat. dist. v. ser. iij. per totū.
 Castaldi seu castellani funus. dist. v. sermone. xxvii. per totum
 Castitatis laus. dist. v. ser. ix. B
 Castitas vnginal comedat. dist. v. ser. xij. B
 Charitatis laus. dist. v. ser. ix. C
 Charitas virtutum varia. dist. v. ser. xvij. A
 Celi altitudo. dist. iij. ser. v. E
 Contra terre quāsi distet. dist. vi. ser. iij. B
 Christ' quīs ita scribēdū sit reqrat tū in x
 Citatio triplex ad iudiciū. dist. ij. ser. i. E
 Citatio duplex ad iudiciū dei & quid faciendum citatio. dist. v. ser. vi. A
 Citati ad iudiciū dei cōparendi necessitas. dist. v. ser. xxvii. A
 Citatio diuersa iusti & iniusti. dist. v. sermone. xxvii. A
 Ciuitatum trium. scz celestis terrestris & infernalis diuersa statua. dist. ij. ser. i. in pn.
 Cogitatio p defunctis sanata salubris & vtilis. dist. iij. ser. ix. A
 Cognitione induat amorē. dist. i. ser. ij. in pn.
 Cognitione triplex scz dei in deo; dei in creaturis; & creaturarū in deo. dist. iij. ser. ij. E
 Cognitione aiarū separatarū. dist. vi. ser. ij. B
 Coit' pcor abbreviat vita. dist. i. ser. ij. D
 Coit' nulla sanietas. dist. i. ser. iij. F
 Conditiones octo pene inferni. dist. iij. sermone. viij. E

Alphabeticā

Cōditōes suffragiorū hōe q̄tuor sūt. dist. iij. ser. viij. B. Itē quō p̄sumē defuncti ibidē E
 Confessio est necessaria salte in pposito. dist. iij. sermone. v. A
 Confessio post remissionē iad quid valeat. dist. iij. ser. v. A.
 Confessionis vtilitas & conditiones quinqz. dist. i. ser. v. F
 Confessus non cogitur reiterare confessio nem. dist. v. ser. viij. B
 Confessionis similitudo iu locna se lauante. dist. v. ser. xxv. C
 Confessio venialium non ē necessaria. dist. v. sermone. xliij. E
 Confitendi comoditas & necessitas. dist. v. sermone. xliij. D
 Consiū a quo petendū. dist. iij. ser. viij. A
 Consilio sunt opera bona; sed quō consiliandum. dist. iij. ser. vi. C
 Consilij iniqui ad restitutionē tenentur. dist. iij. ser. vi. E
 Consiliorū errores varij. ibidē E & D
 Continentie laus. dist. v. ser. ix. B
 Contumacia multiplex & quis contumax. dist. v. ser. xxvii. B
 Contritionis dolor debet esse maximus. dist. ij. ser. viij. B
 Contritio q̄lis esse debeat. dist. v. ser. viij. C
 Contritio p̄p̄tatez grad' dist. vi. ser. vi. A
 Continuitas p̄suat a corruptione. dist. iij. ser. v. i. C
 Cōmūoz inōmoda. dist. viij. ser. ij. B
 Cor hōis insatiabile in vita; satiat autē solo deo. dist. iij. ser. ij. E
 Cor hōis vultur ib' dicitur. dist. iij. ser. vi. F
 Cor p' hōis q̄le ante patris. dist. i. ser. iij. B
 Corpus hōis vnde compositū. ibidē D
 Cor p' hōianū vile; qz puluis. dist. ij. ser. v. F
 Cor p' humanū ex q̄tuor elementis; sed cur terra p̄m̄eat. dist. iij. ser. vi. E
 Corpora celestia non dominant arbitrio. dist. iij. ser. ij. J
 Corpora sanctorū nō sunt eoz; sed cur honorantur. dist. iij. ser. viij. F
 Corporis robur non est appetendū. dist. v. sermone. xxxv. A
 Corporis speciositas non est appetenda. dist. v. ser. xxxv. E
 Corruptio ē homi naturalis. dist. ij. ser. i. C
 Corruptio aialis naturalis ē necessaria durante motu p̄mi mobilis; qua cillante potest esse incorruptio. dist. iij. ser. i. A
 Corruptionem nature quattuor amouent. dist. iij. ser. i. C

Tabula

Cruditatis impudentiū opus misericordie in defunctis detestaf. dist. iij. ser. v. B
 Cura xpi dulcorē iduc cogitū. dist. i. ser. v. B
 Cura & gratia mortuus impēdēda. dist. iij. sermone. v. per totum.
 Cura animarum non comittitur religiosis. dist. v. ser. vi. F
 Cura dei an sit i oēs eq̄l' di. v. ser. xvij. ate B

Annatorū deplo

ratio & infelicitas. dist. ij. ser. iij. F
 Dāna dānatorū triplicia. ibidē F
 Dānatis varia inferuntur supplicia. dist. ij. sermone. viij. G
 Dānatorū aie nō cognoscūt facta viuētū. dist. iij. ser. viij. B & dist. iij. ser. iij. C
 Dānatis an p̄nt ozatioes. dist. iij. ser. ix. B
 Dānatorū pena ex q̄tuor dist. v. ser. xliij. C
 Dānatorū impioz ē miserabilis triplici ratione. dist. iij. ser. iij. B
 Defect' ois quō eutabif. dist. i. ser. i. A
 Defect' quinqz vne nostre. dist. i. ser. ij. B
 Defect' tres habet homo in hac vita. dist. i. ser. viij. B & D
 Defunctis p̄sumt opa misericordie viuētū. dist. iij. ser. v. A
 Defūctoz q̄tuor recepta. dist. iij. ser. x. A
 Desideriū q̄druplex dist. i. ser. iij. B
 Desideriū iusti in morte. dist. v. ser. xly. A
 Deus fidelis & absq̄vlla iniquitate. dist. iij. sermone. v. B
 Deus quattuor facit remittendo peccatum. dist. iij. ser. viij. B
 De' oia cognoscit oia creant. ibidē C
 Deus quō recordaf. ibidem D
 Dei p̄ssio triplex scz ad emedationē occisionē & dānationē. dist. v. ser. iij. A & ibidē D
 Deus quō dicit pas. dist. v. ser. viij. D
 De' an curet oēs eq̄l' dist. v. ser. xvij. ate B
 Deus facit nos crescere in omi bono & ē auctor operatiois bone. dist. v. ser. xxxij. A
 Deus diligēdus ē reuerenter. ibidē D
 Diaboli insidie vitāe sūt. dist. v. ser. ix. p to.
 Dies eterni quib' denf. dist. i. ser. i. A
 Dies longi & dies breues quib' ibidē
 Dies hōis triplicif breues sūt. ibidē a B lit.
 Dierū vltimū finē sermone
 Dierū breuitas misericordif & utiliter homi peccanti data ē. dist. i. ser. i. C
 Dies breues sunt ex paucitate. ibidem D
 Dies pauci sunt ex duob' ibidē E
 Dies mort' p̄pinqu' ē hōib' dist. iij. ser. ij. B
 Occul' & ignoraf de eoz tria. ibidē C. ē m̄tri

Alphabeticā

ficus; & ad mortē quattuor valde m̄tra' a cōsequuntur. dist. v. ser. i. A
 Dies nauitatis hominis ē dolo; osus & laboriosus. dist. iij. ser. ij. K
 Diē mortis cur nesciam' dist. iij. ser. iij. C
 Dignoz i manu significatio. dist. v. ser. xxxi. A
 Diuine q̄t' cōpetat. dist. v. ser. xvij. ante B
 Diuitiarū copia non ē appetēda. dist. v. sermone. xxxv. C
 Diuitie nocent & capiunt. dist. v. ser. x. B
 Diuites magis hono; ant' ppter vtilitatem. dist. v. ser. xvij. ante B
 Diuitis mors amariō; q̄ pauperis. dist. v. sermone. xxxvii. B
 Diuitis mors. dist. v. ser. xxxvii. p totum; & mala acadentia p mortē. ibidē A
 Diuitis sum' dist. v. ser. xl. per totum
 Docti vni obit' & comēdatio. dist. v. sermone. xxv. per totum
 Docti & indocti differētia. dist. v. ser. xvi. i pn.
 Doctrina plus valet factio q̄ verbo. dist. v. sermone. v. D
 Doctrinae sue efficacitā ostendit dñs. dist. iij. sermone. i. F
 Doctrina perfectoz doctoz habet quattuor conditiones. dist. v. ser. xxv. B
 Doctoz legum aut canonū comēdatio. dist. v. ser. xxi. per totum
 Dolor cōmunionis debet esse maxim'. dist. ij. sermone. viij. B
 Domui riuose cōparaf hō. dist. ij. ser. ij. F
 Dom' triplex hōis. dist. vi. ser. iij. A
 Dotes aie hēz & dotes corpis. dist. iij. ser. iij. F
 Dotauit de' hōiez i trib' di. iij. ser. ij. in pn.
 Drachmarū significatio quid sit. dist. iij. sermone. viij. D
 Ducis obit' dist. v. ser. xvi. per totū. que ei necessaria. ibidem B
 Ducis calabrie fast' vltra carolū sancti ludo uici germanū. dist. v. ser. xxxv. B

Lementa confun

dunt in inferno. dist. iij. ser. vi. E
 Elemosyna etiā peccatorū' in' digentib' banda. dist. i. ser. iij. D
 Elemosynarū dationis quinqz conditiones. dist. v. ser. xi. post B
 Episcopi obitū cōcernētia. dist. v. ser. iij. p to.
 Episcopiū honorabile ē. dist. v. ser. iij. A
 Episcopus debz in q̄nqz correspondere operibus christi. dist. v. ser. iij. A
 Episcopoz triplex examen in iudicio dei. dist. v. sermone. iij. E

Tabula

Ephimerō piscē xl. hōs viuē di. iij. s. iij. **E**
 Errores in p̄silijs varij di. iij. ser. vi. **E** et **D**
 Etatiū varietas facit vitā calamitōsam di.
 stin. i. ser. v. **D**
 Erates tres bois dist. i. ser. vi. **E**
 Exame episcopoz triplex iudicio dei di. v.
 sermone. iij. **E**
 Excoīcat in q̄b' nō ē cōicandū di. ij. s. ij. **C**
 Excoīcato indigenti danda ē elemosyna di.
 stin. v. ser. xxxvii. **A**
 Exir' sp̄s irrevocabilis dist. ij. ser. v. **A** et **D**
 et ē formidabilis p̄pter trīa. ibidē **E**

Ame claritas non

I est appetitū di. v. s. xxxv. **D**
 Feno comparat corpus huma-
 num di. iij. ser. vij. **E**
 Feno assimilaf caro hūana di. v. s. xxxv. **F**
 Fecūnat tres p̄cipue di. i. ser. vij. **E**
 Fecūnat cōpat corp' hūanū di. ij. s. vi. **B**
 Fides ad salutē necessaria quā diabol' totū
 lere laborat di. iij. ser. ix. **E**
 Figura mortis mōstruosa di. ij. ser. iij. **A**
 Finis triplex p̄cōz di. ij. ser. vij. **E**
 Finis bonoz egīssimoz agere bon' em' i
 facto esse: malus in solo fieri delectat di. v.
 sermone. xxxiiij. **B**
 Flendū ē p se di. vij. ser. iij. p totū
 Floris interit' boni cōparat di. i. s. ij. **K**
 Flores hūane vite di. v. ser. xxxv. **B**
 Formido mort' ex figura ei' di. ij. s. iij. **A**
 Fragilitas hūane vite di. i. s. vi p totū
 Frater mortu' apparuit fratri trīa docens
 distin. v. ser. xxxiiij. **A**
 Frig' p̄feruat a cōruptōe di. iij. ser. i. **C**
 Fruct' boni et mali cūerat di. v. s. v. are **E**
 Fulca nutrit pullū aquile electum di. v. ser.
 mone. xxxi. **B**

Alli auis natura q̄

S altero oculo terrā inspiciat altero
 vulnures et aqlas obseruat di. ij.
 sermone. iij. **B**
 Baudū ei' nū sol' dare pōt di. iij. s. vi. **F**
 Generatio bois qualis fuitet si nō peccat
 sent p̄toplasti di. i. ser. ij. **A**
 Glorificatio triplex tollit ab homie in morte
 dist. iij. ser. ij. **B**
 Gra dei necessaria ē ad meritū di. ij. s. iij. **F**
 Gratia diuina p̄ operat q̄ tota natura di.
 stin. iij. ser. vij. **B**
 Gratia triplex sic iusto mortenti distin. v.
 sermone. iij. **E**

Alphabetica

Gratia dei duo facta specialiter in homine
 distin. v. ser. x. **A**
 Grad' vilitat' hūani corpis dist. ij. ser. v. **F**
 Gulosa assimilant' piscib' di. v. s. xxx. **A**

Quomo modo

H moral' erat ate petm di. i. s. i. **B**
 Homo sol' peregrinat. ibidē **F**
 Homo ē putredo p̄p̄ trīa di. i. ser. ij. **B**
 Homo ex humo fact' dist. i. ser. iij. **A** et **D**
 Boies p̄ donū gratie possūt equari angelis
 per singulos gradus di. ij. ser. v. **B**
 Dō quō fact' ad imaginē dei di. iij. s. ij. **D**
 Boies descriptio p̄ secūda p̄bm di. i. s. iij. **C**
 Domis vilitas ex p̄te corpis dist. ij. ser. v.
E **D** **E** **F** et ipi' nobilitas ex p̄te aie ibidē **B**
 Boies cadauer generat diuersas bestias. di.
 stin. ij. sermone. v. **F**
 Dō quō ad nobilitatē redigū di. ij. s. vi. **F** et **B**
 Dō oim nobilissim' di. iij. ser. iij. **E**
 Dō rex a deo cōstituit' et di. iij. ser. vi. **A**
 Domis post mortē putrefactio miserabilis
 dist. v. ser. xv. **A** **C** vsq̄ ad finem.
 Voies lic' nō p̄ccasset adā fuisset in mul
 tū dissimiles di. v. ser. xvij. in p̄ncipio
 Homicidi' grauitas di. ij. ser. iij. **D**
 Horribilitas mortis di. ij. ser. iij. p totum
 Hōspes subdolos ē mundus qui p̄mo blā
 ditur et post spoliat di. ij. ser. ix. **E**
 Hostes diaboli euadunt carcerē ei' in quē
 amici ei' cōiūcunt di. v. ser. xxx. **C**

Anitori assimilaf

I cūstos aie di. iij. ser. vij. **D**
 Ignorantia q̄druplex est in no
 bis dist. i. ser. i. **K**
 Ignorantur de morte quattuor: ibidem
 Ignorantia triplex de morte s̄m triplex cō
 pus di. iij. ser. iij. **E**
 Ignorantia triplex valde notabilis di. iij. s.
 sermone. i. **D**
 Ignoram' dies nostros dist. i. ser. i. **F**
 Ignis appellatōne ois pena vehemens **A**
 gnicat di. iij. ser. i. **E**
 Imperatoris sublimitas et stat' eius digni
 tas di. v. ser. xiiij. p totum
 Imperator imperat mari et terre ibidē **A**
 Imperator quō: udā victa ibidē ante **B**
 Incertitudo mortis ex q̄tuor di. i. s. iij. **F**
 Incineratio an oib' hōib' cōpetat dist. iij. s.
 sermone. vij. **B**
 Indulgentie quō p̄nt defūct di. iij. s. ij. **B**
 Inferni locus di. iij. sermone. vi. **E**

Tabula

Inferni octo pessime p̄ditōes di. iij. s. vij. **E**
 In cāpo defuncti cōmēdario di. v. s. ij. p to.
 Inquisitioni necessaria di. v. ser. xxvij. **E**
 Inobedientiā accipit q̄ncz grauamina vas
 na di. ij. ser. iij. **B**
 Intellect' seu cognitio aiarū separatarū di.
 stin. vi. ser. ij. **B**
 Israel significat statū ecclie di. v. ser. ij. **B**
 Iudicis obitus et iudiciū extremi declaratio
 dist. v. ser. xxij. per totū
 Iudiciū hoim ē in trib' simile. ibidē **E**
 Iudicio imminente an oēs p̄t' morient'. di.
 stin. iij. ser. vij. **D**
 Iudiciū diuini formido di. i. ser. v. **D**
 Iudiciū supremi irrevocabilitas. ibidē
 Iudiciū particulare et vniuersale quō fit et
 fiet an mēraliter an vocalit' di. v. ser. vi. **B**
 Iudiciū diuini eq̄tras di. v. s. xxvij. in p̄nci.
 Iudiciū dei diuersitas. ibidē **B**
 Iugū dñi et iugum mūdi di. v. ser. xij. **B**
 Iusti et iusti diuersa citatio di. v. s. xxvij. **A**
 Iusti p̄dotes describunt di. v. s. xliij. **E**
 Iusti nō trīst' di. v. s. xlv. **B**
 Iusti desiderantis mori obitus et perfectio
 dist. v. ser. xlvj. p totū
 Iusti mors nō ē fletida di. vij. s. vi. p totū
 Iusticia humana deficit a diuina in duob'
 dist. i. ser. ij. **B**
 Iusticia equalitas ostendit' etiam in morte
 dist. ij. ser. ij. **E**
 Iusticia originalis q̄le donū di. ij. s. vi. **D**
 Iusticia duplex di. ij. ser. vij. **B**
 Iuuenis religiosi boni obit' di. v. s. xi. p to.
 Iuuenis obit' di. v. s. mo. xxxij. p totum
 Iuueni magis necessaria ē memoria mor
 tis q̄ sem di. v. ser. xxxij. **B**
 Iuuenitatis bone laus di. v. s. xi. **A**

Abor nutrit anū

I mos dist. i. sermone. i. **D**
 Zachyri mandū an sit p̄i mortu
 ls dist. i. sermone. iij. **D**
 Zachyrie p mortuus mitigat' dolorē. ibidē
 Zāguorē amplissimū curat in medicina quā
 nobis x̄ps de sanguie fuo fecit di. v. s. vi. **A**
 Zaus sanctorū di. vi. ser. vij. **A**
 Zaudabilis esse pelegit sapiens q̄ laudari
 dist. iij. ser. iij. **C**
 Zaudare qualiter deceat in proemio **C**
 Zaudator dignus et indignus ab homi
 ne et ab opere, distinctione. iij. sermone
 ne. ij. **B**

Alphabetica

Zecna se lauat ne a leone cognoscatur cum
 pardo coiffis dist. v. ser. xxv. **C**
 Zegum doctores aut canonum cōmēdario
 dist. v. ser. xxi. per totū
 Zenia mūdi nō habita cruciat: habita nō
 fatiat di. i. ser. vij. **E**
 Zingue dolose apponēda est lingua patēs
 dist. vi. ser. ix. **A**
 Zocatio defunctorū ad nos triplex dist. iij.
 sermone. ix. **E**
 Zocus eternitatis ad quē homo vadit. dis
 stin. iij. sermone. iij. per totū
 Zocus inferni et purgatorij et paradisi vbi
 sit dist. iij. ser. vij. **E**
 Zocus afflictionis ē mūdus dist. v. sermone.
 ne. xli. in p̄ncipio
 Zuctus mortentū cito finendus dist. vij.
 sermone. i. **A**
 Zugendum an sit p̄o mortuis. distin. i. ser.
 mone. iij. **D**
 Zuto comparatur humanū corpus dist. iij.
 sermone. vi. **A**

Agni viri obitus

M dist. v. ser. xvij. per totū
 Abalu triplex in natiuitate hō
 minis ostendit' dist. i. ser. ij. **E**
 Abalum vt malū nō inducit operationē. di.
 stin. ij. ser. vij. in p̄ncipio
 Abala viti et mala imēctione facta cōuertā
 tur sepe in bonū. di. ij. ser. ix. in p̄ncipio
 Abalum peue min' est q̄ culpe dist. iij. ser.
 mone. v. in p̄ncipio
 Abala quattuor: contra peccatores dist. iij.
 sermone. i. **E**
 Aban' dñi tangit in purgatorio quinqz dī
 gitis. id ē quoz penus dist. iij. ser. x. **E**
 Abanones multe in domo dei dist. iij. ser.
 mone. iij. in fine.
 Abans crementū et decrementū distin. iij.
 sermone. vij. in p̄ncipio
 Abaris pericula dist. v. ser. xxxvij. **B**
 Abari assimilaf vita humana distin. v. ser.
 mone. xxxvij. **B**
 Abare respicitat mortē dist. vi. s. v. **A**
 Abassilices p̄mittēbat nimitū beatis et nō
 mū miseris sibi mortē inferre di. i. s. ij. **E**
 Abedicina quā nobis x̄ps de sanguie suo fe
 cit curat languorē aplissimū di. v. s. vi. **A**
 Abedicinarum ars laudaf quadrupliciter
 dist. v. ser. xxxij. **A**
 Abedica obitus et cōmēdario dist. v. sermone.
 ne. xxxij. per totum

Tabula

Amemorari dei qd sit dist. i. ser. vi. **A.** et quod
 ubi s' e' necessarii ibide consequenter
Ancoria mort' e' valde vtilis, di. ii. ser. ii. **D**
Amemoria mortis valet contra supbia auar-
 itia et luxuria et. di. ii. ser. vii. in principio
Ancoria mort' e' penosa e' aliqd' di. ii. ser. ix. **B**
Amemoratio defunctorum quid et quib' proficit
 dist. iij. ser. vii. in principio et **A**
Amemoria alicui' duplici de causa e' appre-
 ciabilis dist. v. ser. ix. **D**
Ademone laus dist. v. ser. xxii. **A**
Ademonia mortis magis necessaria e' inue-
 ni q' senti. ibidem. **B**
Ademones esse oportet beneficiorum dei, de-
 stin. v. ser. xxii. **A**
Amendicus quid differat a paupere. dist. v.
 sermone. xxvii. **A**
Aberedi loc' no' e' i' scemo di. v. f. xlv. ate **B**
Amercator an comedabil' di. v. f. xxx. **B**
Affessalima e' vt iuuenalis satyra. vi. dicit. q'
 lassatayinis: si si fatiata recessit di. i. f. iij. q'
Affessaline libido dist. iij. ser. v. **D**
Afflictiis boni obit' di. v. f. xix. p totu'
Afflicti ad loc' duraxat i' h' mudo. abid' ate **B**
Afflitare. p'p' st'pedia an sit licita. ibid' **B**
Afflitata bona et licita que sit. ibidem
Afflictiis religiosi obit' status et comedatio
 dist. v. ser. xx. per totum.
Afflictiis multiplex. ibid' **A** per totu'
Afflicti ad q' tuor: figur' i' morte. q' p'firmat
 volutas di. ii. f. ii. d. fatiata cor' ibid' **E.** or
 dinat' qd' i' mudo no' pot' ordinari ibid' **F**
 et punit' ea q' no' possit hic puniri ibid' **B**
Afflicti hanc p' d' d'ois di. ii. f. vi. p totu'
Afflicti a d' d'ator' oi bono spoliator' dist. v.
 sermone. xli. **E**
Afflicti: dia siinopelauas di. ii. f. ii. **B**
Afflicti: cordia dei a qd' sperat di. ii. f. iij. **E**
Afflicti: die dei aliquid iusticie annexu' e'
 dist. iij. ser. i. ante **D**
Afflicti: cordia comendatur dist. v. ser. xlv.
 post **A** vsq' **B**
Afflicti: cordia dei triplex de qua beati gau-
 dent dist. vii. ser. vi. **B**
Afflicti: in diuinis quid sit dist. v. ser. vii. **E**
Afflicti: sibi inferre et nimium beatis et i' m'ia
 miseris p' m'it' b'at' massilienses di. i. f. i. **E**
Afflicti: sibi inferre nemini licet. sed ea c'pra
 re p' m'it' perfectis. ibid' **E**
Afflicti: inuitabilitas rimenda e' omnibus
 ibid' **B.** et ea ignorant' q' tuor. ibid' **R**
Afflicti: an sit pena boi dist. ii. ser. i. **E**
Afflicti: est qued' a citatio iudicialis ibid' **E**

Alphabetica

Afflicti: beneficia et noctua di. ii. ser. ii. **B.** **E**
 est omnib' comunis. ibid' **E**
Afflicti: tres singularitates excludit supbie
 auaricie et inuidie di. ii. ser. ii. **E**
Afflicti: memoria e' valde vtilis. ibid' **D**
Afflicti: iusta. ibidem **E**
Afflicti: incertitudo ex q' tuor di. ii. f. ii. **F**
Afflicti: terribilitas et horroz di. ii. f. ii. p to-
Afflicti: figura monstruosa distin. ii. ser.
 mone. ii. **A**
Afflicti: assimilatur vipere elephanti et las-
 po. ibidem **A**
Afflicti: mo: det corpus non anima dist. ii.
 sermone. ii. **C**
Afflicti: cur in filios primor' parentu' trahit
 dist. ii. ser. iij. **D**
Afflicti: terminus triplex distin. i. sermo-
 ne. ii. **B**
Afflicti: e' terribilissimu' oim terribiliu' et ge-
 neralis di. ii. ser. vi. p totu'
Afflicti: corporis non e' timeda. q' per eam
 peruenit ad gloria. ibid' **B**
Afflicti: e' generalis: cur' causa ponit ibid' **E**
Afflicti: cur nobis necessaria. ibid' ante **D**
Afflicti: e' horribilis et d' d'osa homi in multis
 dist. ii. ser. ix. **B**
Afflicti: memoria penosa e' aliqd'. ibid' **B**
Afflicti: corporis non reputat' sanctis ad ve-
 trimentum. ibid' **B**
Afflicti: e' bona p'pter tria. ibid' **D.** tollit eni
 supbiam iudicio dei subituro q' coparada
 sunt ibidem in fine
Afflicti: simpliciter mala et fugienda: p' acci-
 dens t' appetenda d' d'aris di. ii. ser. i. **B**
Afflicti: melior q' vita di. ii. ser. ii. **E**
Afflicti: vtilitates plurime distin. iij. ser-
 mone. vii. **B**
Afflicti: quinq' conditiones in quib' assu-
 milatur a quile di. v. ser. iij. **B**
Afflicti: cur equanimiter toleranda dist. v.
 sermone. v. **A**
Afflicti: item appetunt sancti tribus de causis
 dist. v. ser. vi. **E**
Afflicti: oia pulchra et comedabilia in h'ae
 vita annuiliat di. v. ser. xxx. **A**
Afflicti: varijs delictis assimilatur distin. v.
 sermone. xxii. **A**
Afflicti: assimilatur somno propter tria di-
 stin. v. ser. xxii. **D**
Afflicti: diuitis amarior' q' pauperis dist. v.
 sermone. xxvii. **B**
Afflicti: s' m' quid est eligibilis dist. v. sermo-
 ne. xli. in principio

Tabula

Afflicti: viri boni habet quattuor progat-
 uas dist. v. sermo. xlii. **A**
Afflicti: subitaneas e' timeda. dist. v. f. xlii. **A**
Afflicti: velocitas obscuritas humilitas et
 mutabilitas describit' d. v. f. xlii. post **A**
Afflicti: peto' pessima dist. v. f. xlvii. p totu'
Afflicti: est bona melior' optima distin. vi.
 sermone. i. **B**
Afflicti: corporis quid differat a morte ani-
 me dist. vi. ser. vi. **A**
Afflicti: violata est meritoria: si no' natura-
 lis dist. vi. ser. vii. **B**
Afflicti: bene q's dicit' dist. i. ser. iij. **B**
Afflicti: no' debere hoiem opinantes dist. ii.
 ser. v. in principio.
Afflicti: anima' credentium error' dist. v. ser.
 xxii. in principio.
Afflicti: di cause et necessitas et generalitas
 dist. i. ser. iij. **E**
Afflicti: males funt q' d'rupli differen-
 tia dist. ii. ser. vii. **E**
Afflicti: d' d'ntia dist. v. f. xxvi. **A**
Afflicti: voluntarie dist. v. f. xlv. p totum.
Afflicti: an preferant' vitiis dist. ii. ser. iij.
 per totum et precipue **E**
Afflicti: sunt opa mie viuentiu' distin.
 iij. sermo. v. **A**
Afflicti: p'erna a corrupto e' dist. iij. f. i. **E**
Afflicti: sit q' p'ccatis dist. v. f. xxvi. **A**
Afflicti: religiosa comendatur dist. v. ser.
 xii. per totum.
Afflicti: rete diaboli et eius insidie disti. v.
 ser. xix. **B**
Afflicti: nobilis et pulchre obitus dist. v.
 ser. xxv. per totum.
Afflicti: sc' obit' dist. v. f. xxvi. p totum.
Afflicti: est subdolis hospes q' pmo blans
 dist' et post spoliata dist. ii. ser. ix. **E**
Afflicti: no' potest dare eternu' gaudium
 dist. iij. ser. vi. **F**
Afflicti: h'ana deficit a vna di. i. f. ii. **E**
Afflicti: quom' nascat' dist. iij. ser. vii. **D**

Triuitus bois est

Triuitus in vtero scy et vtero. In
 vtero aut' sm h'nc solus xps sine
 originali nar' est peto' dist. i. ser. ii. **E**
Triuitas illegitima q'bas puet ibidem
Triuitas no' celebratur: sed mortis dies
 dist. iij. ser. ii. **E**
Triuitas ad quid inuete dist. i. ser. vii. **F**
Triuitas licita laicis: s' clericis illicita dist.
 v. sermo. i. **A**

Alphabetica

Tribu' fieri velit d' d'ari. di. iij. f. i. ante **D**
Tribuitas bois dist. iij. ser. iij. **E**
Tribuitas sep'm pdest. dist. iij. ser. vii. **A**
Tribuitas obitus et officium dist. v. ser. xxii
 per totum
Tribuitas aut' scribe bono opus est q' d'rupli-
 ci peritia. dist. v. ser. xxii. **B**
Tribuitas q' d'ruplex dist. ii. ser. vii. **F**
Tribuitas erubescencia est ex culpa dist. ii.
 ser. vii. in principio.
Tribuitas anime a gratia erubescibilis q'
 corporis ibidem.
Tribuitas duplex dist. iij. ser. vii. **D**
Tribuitas dieru' quo' san pot' et vtruz per
 astrologiam dist. i. ser. i. **E**
Tribuitas ad penitentia dist. v. ser. xxvii. **B**

Bedieta mera seu

Bedieta pura q' sit dist. ii. ser. i. **A**
Bedieta triplex dist. v. f. x. **B.**
Bedietas facide in annuuario disti.
 iij. ser. vii. per totum.
Bedietas remi vnde dist. i. ser. vii. **B**
Bedietas epi est bonozabile dist. v. ser. iij. **A**
Bedietas quod est par' et quod ei concurrat
 actus voluntatis dist. ii. ser. vi. **F**
Bedietas transeat ad heredes vt mors pro-
 plasti ad filios dist. ii. ser. iij. **D**
Bedietas septem m' b'icordie enumerantur.
 dist. iij. ser. x. **B**
Bedietas exiitensis in peto' mortali no' p'funt
 ei directe ad vitam eternam: licet ad alia
 bona dist. ii. ser. vii. **D**
Bedietas que rep' obauer' enumerant' dist.
 iij. sermo. vi. **B**
Bedietas bona sunt deliberate ibidem **E**
Bedietas opinio erronea creditu' hoiem no' debere
 mori dist. ii. ser. v. in principio.
Bedietas orationes pro defunctis facide dist. iij.
 sermo. ix. per totum
Bedietas orationes an p'funt d' d'atis ibidem **B**
Bedietas ofones q'les esse debeant dist. v. ser. vii. **A**
Bedietas ordo in inferno triplex. et triplex ordinis
 confusio dist. iij. sermo. vii. **E**
Bedietas origina' is peti solus xpus exers: cui t'ri
 adiuuenda est diua virgo maria. vt alibi
 correctus est per genate nostru'. hoc autem
 habet dist. i. sermo. ii. **E**
Bedietas originalis iusticia q'le donu' dist. ii. f. vi. **D**

Alma q'ro anofior

Alma q'ro anofior
 r'ato fructuosior di. v. f. xxii. **B**
Alma pape transus seu c'bus distin.

Tabula

v. sermone. i. per totum.
 Papa dicit summus dist. v. ser. i. A.
 Papa pot habere tripl'r alteri: sed et subit
 ocs dist. v. ser. i. ab A vsq' E.
 Pape obit' habet dist. v. ser. ij. p totu
 Papalis dignitas ex cetera dist. v. ser. ij. A.
 Paralytis passio dist. v. ser. xxviii. A.
 Passionu' varietates dist. i. ser. ij. A.
 Passeres habent morbu' caducum disti. v.
 sermone. xxviii. E.
 Pascha nostru' xps dist. i. ser. iiii. C.
 Paternitas quomodo attribuit deo dist. v.
 sermone. vij. D.
 Patientia comendat dist. v. f. xviii. A.
 Patientiam habenda esse dist. vij. sermoe
 v. per totum
 Pavo exhalat in pulchritudine caude di. v.
 ser. xxxv. in principio.
 Paupertas contempnibilis videtur disti. i.
 sermone. v. E.
 Paupis obitus dist. v. ser. xxxv. p totum
 Pauper qd differat a medico ibidem A.
 Paupis fun' dist. v. ser. xxxix. p totum.
 Pauperi deus multa bona cofert distin. v.
 sermone. xl. A.
 Paupertatis comendatio dist. v. ser. xxxix. in
 principio et ser. xl. per totum.
 Pax triplex ex bonis opibus nascit. di. iiii.
 sermone. vi. E.
 Pacem sapietes per tres stutes assequit
 scz per abdicacione' bonoz patientiam et
 humilitate' ibidem
 Peccatores sunt in statu pculoso propter
 tria dist. ij. ser. iiii. C.
 Peccatoz pes no exaudiunt p defunctis
 dist. iiii. ser. viii. A.
 Peccatoribus indigentibus elemosyna etia
 danda dist. i. ser. iiii. D.
 Peccatoz ploratus est cu' vivit pl' q' iust'
 cu' morit' dist. ij. ser. ix. B.
 Peccatu' originale quod in filios transeat et
 alia peccata no dist. ij. ser. iiii. A.
 Peccatum peimii superbia et no inobedien
 tia ibidem B.
 Peccat' offis pter xpm et quod ecclesia pie
 credit: dnu' virginie maria: pco' originali
 et actuali dist. ij. ser. vi. D.
 Peccat' cu' fuit q' abluit dist. ij. f. vij. B.
 Peccu' triplex excludit a ppha dicte. Bris
 vir q' no abijt in co. i. p. i. c. dist. iiii. ser. viii. A.
 Peccato temporalis quod debeat pena etna
 dist. iiii. ser. iiii. E.
 Peccatu' quinqz facit in hoie peccatoze sus

Alphabetica

glenda dist. v. ser. xlvij. A.
 Pena purgatoz queras purgatoz pena.
 Penarum legalis genera omnia damnaq'
 applicant dist. ij. ser. iiii. F.
 Pena triplex i' extremo iudicio di. ij. f. v. E.
 Pena purgatoz duplex. scz dani et sensus
 dist. iiii. ser. viii. C.
 Pene infernalis quinqz qualitates disti. v.
 sermone. xxviii. B.
 Pena eterna quod debeat pco' temporalis.
 dist. iiii. ser. iiii. E.
 Penitentie triplex bonu' di. ij. ser. iiii. B.
 Penitencia sera videt coacta di. ij. ser. vij. B.
 Penitentie tempora et gravitates dist. iiii.
 sermone. x. A.
 Penitens q'us esse debeat dist. v. ser. viii. E.
 Penitentie nu'q' dist. v. ser. xxvii. B.
 Penitencia cocernencia dist. vi. ser. vi. A.
 Peregrinatio est vita solus hominis sup
 terram dist. i. ser. i. F.
 Peregrinat' solus homo in hierim ibidem
 Perpetuatio vite humane an fieri potuit.
 dist. iiii. sermone. i. A.
 Percussio dei triplex scz ad emendationem
 occasione' et d'atione' dist. v. ser. iij. D.
 Pestilentia carnis in ois transijt dist. iiii.
 sermone. viii. B.
 Petrus martyr no senit contagiu' mortu'
 lis peccati dist. iij. ser. i. B.
 Pietatis comendatio ponit dist. iiii. f. ix. A.
 Piscibus assilant guloh dist. v. ser. xxxix. A.
 Plebani vel plati obitus deplangit dist. v.
 ser. v. per totum
 Plebanu' bonu' et idoneus faciunt quattuor
 ibidem B.
 Plorare licet: sed temperate distin. vij. ser.
 iij. per totum.
 Polycrati tyran' felicitas in miseria versa
 docetur dist. i. ser. ij. D.
 Pontificis obitu' pccrnetia di. v. f. iiii. p totu
 Porcus nihil boni p'usq' inozias afferit di.
 i. sermone. iiii. D.
 Porta duplex mie scz penitentie et iusticie
 dist. iiii. ser. iij. D.
 Preceptu' multiplex dist. ij. ser. i. A.
 Predicaturu' ad pplm in funerib' opy tria
 p'edere. scz eruditione' ppli. bonoze deiz
 comendatione' defuncti. in pemio A. B. C.
 Predicatio bon' dicit' ist' ibidem B.
 Pictatu' bonus et idoneum facit quattuor
 dist. v. sermone. v. B.
 Presentiu' bonoz illagatio di. v. f. xxviii. A.
 Preuaricator: qd sit di. iiii. sermone. i. B.

Tabula

Prima transgressio fuit in adam completa
 dist. ij. sermone. iiii. B.
 Prioris funus dist. v. ser. viii. p totum
 Prioris officiu' et dignitas ibidem A.
 Prorisse fun' et officiu' di. v. f. ix. p totum.
 Principis obit' dist. v. f. xvij. per totum
 Principatu' digni et indigni determinatur
 ibidem A.
 Principe decet diuitie ibide ante B.
 Profectio et missio i diuina di. v. ser. vij. E.
 Prophecia cominationis no semp implet
 sicut pmissionis dist. iij. ser. v. B.
 Prudentia nascit ex tpe dist. i. ser. v. D.
 Puella obitus di. v. ser. xxxiii. p totum
 Puella quid nois ibidem C.
 Pulna multiplex in morte dist. ij. f. iiii. A.
 Pulvis est corpus huanu' dist. ij. ser. v. F.
 Purgatoz pena quata sit dist. i. ser. i. A.
 Purgatoz loc' et pene di. iiii. f. vij. B. r. C.
 Purgatoz iuuamina dist. vi. f. viii. p totu
 Purgatoz tres modi dist. iiii. ser. ix. D.

Clare totu tps bre

re reputadu' sit officij di. i. f. ij. D

Recordatio dei qua

lis sit dist. iij. ser. viii. D

Redit' bois ad deu' duplex dist. ii. ser. v. B
 Refectio multiplex dist. i. ser. iiii. A.
 Refectio spualis requirit in nobis q'ntuor.
 dist. i. sermone. iiii. B.
 Regis excellentia in funere eius distin. v.
 ser. xv. per totum.
 Religiosus no committit cura animarum
 dist. v. sermone. vi. F.
 Religiosi funus dist. v. ser. x. p totum.
 Religiosi perfecti comendatio disti. v. ser.
 xii. per totum
 Religiosa mulier comendat dist. v. sermone
 xii. per totum.
 Remittendo peccatum deus quattuor facit
 dist. iij. sermone. vij. B.
 Resurrectionis spes dist. v. ser. xxxiii. A.
 Retributio bonoz operum post morte' dist.
 iiii. ser. vi. per totum.
 Retractio iusti in libertate: et iusti in ser
 vitude in morte dist. v. ser. iij. C.
 Robustus et sanus subito moriens dist. v.
 ser. xliij. per totum
 Ros gratie dedarat. dist. iiii. ser. v. D

Sacerdotes vnde di

ci dist. v. sermone. i. C.

Alphabetica

Sacerdotis obit' dist. v. ser. vi. per totum.
 Sacerdotal dignitas et officia ibi. B.
 Sacerdos idumetia qd significet ibide E.
 Sacerdos dy ee idone' mister ibide B e E
 Sacroz oim administratione' habet papa
 dist. v. ser. i. E.
 Salus aie pferenda est saluti corporis: et in
 corra'u' fit dist. iij. ser. i. E.
 Samuelis suscitatio q'us fuerit di. i. f. i. R.
 Sacti viri ppt' tria mori optat di. v. f. vi. E.
 Sanguinis nobilitas no est appeteda dist.
 v. sermone. xxxv. B.
 Sapientie secularis defect' dist. v. f. xxii. A.
 Satietas et sitis simul sunt in deo disti. iij.
 sermone. vij. B.
 Saturatio intellectus no est in hac vita di.
 i. sermone. iiii. F.
 Scire debet homo tria q' cocernut mo: tem
 dist. ij. ser. ij. F.
 Scientia no habetes mortui sere sunt: ha
 betes ocs diuites dist. iiii. ser. ii. E.
 Scientia an destruat post morte' distin. iiii.
 sermone. is. C.
 Scientia bona in boie dist. v. ser. xxv. A.
 Scribe aut notario bono opus est q'drupli
 i: i perita dist. v. ser. xxxii. B.
 Senis obitus dist. v. ser. xxxii. p totum
 Senect' ex qbus dicit' bona ibidem B.
 Sepultura cor debeat mortuis di. iiii. f. v. A.
 Sepeliendi pietas pmedat di. v. ser. xliij. D.
 Seruitus multiplex dist. v. ser. xvii. E.
 Sere penitentie difficultas est fructuositas
 dist. v. ser. xix. ante B.
 Sitis require sarietas et sitis.
 Sono assimilat mors p'opter tria dist. v.
 sermone. xxxiii. D.
 Son' est dimidiu' vite nre: est mors nra: e
 bonus et est mal' di. v. ser. xl. C.
 Spes et ea pccrnetia di. v. f. xliii. p totu.
 Spes est de his q' no vident' ibidem B.
 Spinis pccozes coparant' di. iiii. ser. i. E.
 Sps bois torpor' firmitas di. ij. f. iiii. B.
 Star' hox e oiz itramutabil' di. v. f. xvi. D.
 Staruta humana facilliter immutant' dist
 ij. sermone. i. B.
 Statu' e semel mori di. ij. f. i. p totu sermo
 ne. qd statuu' irrevocabile e et iustu' et im
 mobile ibide B. et irriterabile ibide D.
 Stritto sanguine vermis cauea fregit dist.
 v. sermone. xix. E.
 Submersi obitus dist. vi. ser. v. per totum.
 Subitanea mors est timenda distin: ioue
 v. sermone. xliij. A.

Tabula

Suffragiorū additiones bone sūt quatuor di.
 iij. s. viij. an. l. Jte quo p̄sint defuncti ibi. l.
 Summi p̄sificii transitus seu obit' dist.
 v. sermone. i. per totum.
 Supbia d' ver' turbinis dist. iij. ser. vi. e.
 Supbie grauitas. di. s. v. ser. viij. B.
 Supbia vitada est. p̄p. iij. di. v. ser. xv. B.
 Supbi assilant ausus. dist. v. ser. xxi. e.
 Supplicia varia inscribunt damnatis dist.
 ij. sermone. viij. B.
 Suspensū p̄cedit et duob' dist. i. ser. iij. B.

Ediū humane vite

diff. i. sermone. v. e.
 Zele succedende comparat vita
 nostra. dist. i. ser. vi. D.
 Tempus cōtrahēdi matrimoniū et tempa
 longeuoz notant. dist. i. ser. ij. D.
 Eps totū nedū hoīs breue ē et q̄re ibidē B.
 Eps facit vitā p̄tempibilem dist. i. s. v. ab
 A. v. s. e. et est erigens p̄p. quatuor ibidē
 Eps oīus cōe quod vsurarij imā vendūt
 dist. i. sermone. v. D.
 Eps p̄ciōstas et velocitas. dist. i. ser. v. D.
 Epe inducūt ad. iij. d̄mtes cardiales ibidē
 Etationes varie dist. iij. ser. vi. e.
 Ferre cēri distācia q̄ra sit dist. vi. s. iij. B.
 Zermim vite hūane fr̄ triplicis. s. natura
 les. casuales et p̄uidentiales di. i. s. i. in fine
 Zerro mortis dist. v. ser. iij. p totum.
 Zestamentū nō mandātū c̄reacioni an no
 ceat defunctis. dist. iij. ser. v. B.
 Zbeodof' occidit imaginis yxoris sue fer
 datores dist. iij. ser. ij. D.
 Zbracea lugent naturāte boim et gaudēt
 de morte eoz. dist. vi. ser. i. A.
 Zimor dei p̄fert om̄e bonū dist. iij. ser. x. D.
 Zimor dei q̄lis ēē d̄beat. di. v. s. xxxix. D.
 Zimet deū religiosa duplici decā di. v. ser.
 xij. post A. s. z Sedo ostendit et
 Zyanmus quid differat a p̄ncipe bono di.
 v. sermone. xvij. e.
 Zransgressio p̄ma fuit in adam completa.
 dist. iij. ser. iij. B.
 Zribulationū effectus: qz multa bona faci
 unt. dist. v. ser. xli. A.
 Zribulationes p̄ntis vite sunt pat̄ter ferē
 de p̄per quatuor ibidē post B.
 Zristicia quomodo non cadit in iustum: et
 tamen d̄: istus mistatus est distincōe. v.
 sermone. xlv. B.
 Zristitie detrimēta dist. viij. ser. i. B.
 Zriūpantiū glia. dist. v. ser. ix. e.

Alphabetica

Anitas hoīs et qd

vanū. dist. i. ser. iij. e. et f.
 Anitas q̄druplex ibidē f.
 Anitas quid sit dist. iij. ser. iij. B.
 Anapor assilaf vita n̄ra dist. i. ser. vi. e.
 Anstictili comparat corpus humanū dist.
 iij. sermone. vi. B.
 Anbi sit locus inferni et purgatorij et paradī
 si. dist. iij. ser. viij. e.
 Anelocitas duplex. alia cōmēdabilis alia nō
 dist. ij. ser. viij. e.
 Anento assilatur vita n̄ra in quatuor di. l.
 ser. vi. B. et vaporū ibidē m.
 Anerus turbins supbia dist. iij. ser. vi. e.
 Anenatoris obit' sed q̄libet est venat or di.
 v. ser. xxvij. per totum.
 Anentaliū p̄fessio an sit necēria di. v. s. xliij. e.
 Anerbi diuini cōmēdario dist. iij. s. i. e. et f.
 Anestinetū aie triplex dist. iij. ser. viij. f.
 Anestef sacerdotū qd significet di. v. ser. vi. e.
 Aniatrico magno opus est aie nūq̄ reditare
 dist. iij. ser. iij. in principio.
 Anigilare qd d̄cat dist. iij. ser. iij. A.
 Anigilandū p̄pter incertitudinē t̄pis mo: q̄
 dist. iij. ser. iij. per totum.
 Anigilie tres Luce. xij. significant tres eta
 tes ibidē B.
 Anigilantia et nuditas hoīs dist. iij. s̄mone
 viij. per totum.
 Anigilandum est nobis ibidē D.
 Anigilie q̄druplices obseruāde ibidē e.
 Anilitas hoīs in vita et post mortē dist. iij.
 sermone. viij. per totum.
 Anilitas hoīs mortui dist. iij. s. ij. p totum.
 Anilitas hūane p̄ditōis dist. iij. s. vi. p totū
 Anilici funus dist. v. ser. xxvij. per totum
 Anipere assilaf mors dist. ij. ser. iij. A.
 Aniris lassata: sed nō sariata recessit dist. i.
 sermone. iij. f.
 Anitratoris boni mors di. v. s. xxvi. p totū.
 Anitro dei merces beatorū q̄re sit p̄feciōis
 dist. iij. ser. iij. D.
 Anitro dei est tota merces di. v. s. xxxij. e.
 Anie breuitas ex trib' colligit dist. i. s. i. e.
 Anita solius hoīs est p̄gninatio ibidē f. Et
 est notabil' deumtata ibidē B. Stabilit̄er
 mēsurata ibidē J. Et immutabil' limitata.
 habet em̄ triplicis terminos ibidē N.
 Anite nostre q̄nc defect' di. i. s. ij. B. Et est
 dupliciter immūda ibidē e.
 Anite hūane breuitas ex imaturo costū p̄ue
 nit ibidē D. Et' quoz misie ponūt ibi. D.

Tabula

Vita hominis est fragilis ibidem. A. cala
 mitosa et misera ibidem. D. terribilis et for
 midolosa ibidem. J.
 Vita hūana calamitosa p̄pter tria dist. i.
 sermo. iij. in principio.
 Vita bona cōsistit in tribus. dist. i. s. iij. B.
 Vite humane p̄longande trip' ex opinio
 dist. i. ser. v. in principio.
 Vite humane breuiade quatuor cause dist.
 i. et. v. A.
 Vita humana est contemptibilis propter
 quatuor dist. i. ser. v. post A.
 Vita humana querulosa propter culpam
 dist. i. ser. v. f.
 Vita nostra assilaf v̄to dist. i. ser. vi. B.
 et vaporū ibidē. e.
 Vita apparet et nō apparet dist. i. s. vi. B.
 Vitam quietā letam et plenam habere hic
 cupimus sed non habemus dist. i. ser. viij.
 ab A. v. s. in finem.
 Vita nostra habet p̄pter t̄ps tres defectus
 dist. i. ser. viij. B.
 Vita nostra assilaf ymbre. ibidē m.
 Vita hoīs an possit p̄petuari dist. iij. s. i. A.
 Vitam hoīs a natiuitatis hora dependere
 erroneū est dist. iij. ser. ij. J.
 Vita an melior q̄ mors dist. iij. ser. ij. L.
 Vita longiore facit quicqz dist. v. s. xvi. e.
 Vita hoīs est calamitosa et varijs miserijs
 plena dist. v. ser. xv. B.
 Vita p̄doris est odibilis sibi ipsi per quicqz
 dist. v. ser. xlij. B.
 Vita humana triplici rōne lux d̄catur dist.
 viij. ser. iij. B.
 Ambre assilaf vita n̄ra dist. i. ser. viij. B.
 Anilitas p̄latoz dephendit et quatuor
 dist. v. ser. viij. A.
 Anultrū diuisus est cor patris a filio dist.
 iij. ser. vi. f.

Erres ad consiliū

vocavit quoz consilio vri noluit
 ad cautelā dist. iij. ser. vi. D.
 Eps de sanguie suo fecit nobis medicinā q̄
 curat lāguorē n̄s aphissimū dist. v. s. vi. A.

Ene natura disti.

v. ser. xxxij. A.
 ydropisis mala passio distin. v.
 ser. xxxvij. A.

Domitici peccati

grauitas dist. ij. ser. iij. D.

Sermonū

Tabula distinctionuz

ac sermonū presentis operis.
 Distinctiones ipsius sunt septem.
 Distinctio p̄ma agit de cōtemptu mundi et
 presentis vite
 Distinctio sc̄da agit de morte siue de mortē
 tibus et de mortis cōditionibus.
 Distinctio tertia agit sil de vita et morte et
 de cōditionibus vtriusqz.
 Distinctio quarta agit de cōditionib' hoīs
 iā mortui et eius calamitosis miserijs.
 Distinctio quinta agit de diuersitate mortē
 tium in officij. dignitatib' et arib' sexib'
 fortunis infortunij vel merē defunctoz
 Distinctio sexta agit de mortuis s̄m diuer'
 s̄tatem causari modo et loco: quibus
 hoīs decedere contingit.
 Distinctio septima et vltima agit de cōsolat
 tione viuoz in serū mortuoz.
 Distinctionis p̄me sunt s̄mone septē.
 De vranitate humane vite Sermo. i.
 De multiplici defectu hūane vite Ser. ij.
 De vanitate mutabilitate hūane vite. s. iij.
 De calamitate humane vite p̄ndi sed i. s. iij.
 De sc̄dossitate hūane vite p̄ndi sed i. ser. v.
 De fragilitate humane vite ser. vi.
 De labilitate eozum que p̄tinet ad hūa
 nam vitam ser. viij.
 Distinctionis sc̄de sunt s̄mone. ix.
 De mortis necessitate sermo. i.
 De cōitate et vniuersitate mortis s. ij.
 De mortis terribilitate et horrore s. iij.
 De cā et origine mortis humane s. iij.
 De separatiōe aie et resolutiōe corpis. s. v.
 De generalitate mortis humane s. vi.
 De velocitate mortis humane s. viij.
 De mēoria mortis p̄ntine habēda s. viij.
 De vtilitate mortis humane ser. ix.
 Distinctionis tertiae sunt sermos
 nes octo.
 De necessitate mortēdi q̄ oēs agit ser. i.
 De cōparatione vite ad mortē s. r. ij.
 De cōparatione status viuoz et mort'
 tuozum ser. iij.
 De vigilantia necessaria p̄pter ignozantiā
 tempozis mortis ser. iij.
 De remissione peccatozū ante mortē im'
 p̄tenda ser. v.
 De vili et misera cōditione hominis viuēti
 tis et morientis ser. vi.
 De vili cōditione hominis in vita et post
 mortem ser. viij.

Tabula

De vigilantiâ viuientis et nuditate mortis antis	f. viij.
Distinctionis quarte sunt sermones decem.	
De annihilatione mortui qualiter et quare fiat per mortem	ser. i.
De utilitate bonis mortui	ser. ij.
De bonis quibus parati sunt mortui	ser. iij.
De loco eternitatis ad que homo vadit	f. iij.
De gra et cura mortuus impendenda	ser. v.
De retributione bonorum operum post mortem	ser. vi.
In anniuersario vel translatione diu ante mortui	ser. viij.
In anniuersario de oblatioib ⁹ faciendis. f. viij	f. viij.
In die annuaru de orationibus pro mortuis faciendis	ser. ix.
De misericordia qua petunt defuncti in an niuersario faciendâ	ser. x.
Distinctionis quate sunt sermões. xlvij	
In funere dñi pape	f. l.
In funere summi pontificis de et ⁹ obitu	f. ij.
In funere vnus cardinalis	f. iij.
In funere vnus epi vel archiepi	f. iij.
In funere alicui ⁹ ppositi vl plebani	f. v.
In funere alicuius sacerdotis	ser. vi.
In funere vnus abbas	ser. viij.
In funere vnus prioris	ser. viij.
In funere vnus abbatisse	f. ix.
In funere vnus religiosi	ser. x.
In funere alicuius boni religiosi	ser. xi.
In funere alicui ⁹ boni religiosi	ser. xij.
In funere alicui ⁹ religiose mulieris	f. xij.
In funere vnus impatoris	ser. xiiij.
In funere vnus regis	ser. xv.
In funere alicuius uicis	ser. xvi.
In funere alicui ⁹ pncipis maximi	f. xvij.
In funere alicuius magni viri	f. xvij.
In funere alicuius militis aut equitis aurati	ser. xix.
In funere alicuius militis religiosi vt san cti Iohannis et c.	ser. xx.
In funere doctoris legu vl decretor. f. xxi.	f. xxi.
In funere alicuius iudicis	ser. xxij.
In funere alicui ⁹ excellentis notarij	ser. xxij.
In funere alicuius medicis	ser. xxiiij.
In funere alicui ⁹ viri vel litterati	ser. xxv.
In funere vnus uisitatois in uisitatione decedentis	ser. xxvi.
In funere alicuius dispensatois vel ca staldi	ser. xxvij.
In funere alicuius aucupis vel uena toris	ser. xxviiij.

Sermonu

In funere alicuius piscatoris	ser. xxix.
In funere alicuius mercatoris	f. xxx.
In funere alicuius artificis	ser. xxxi.
In funere alicuius iuuentis	ser. xxxij.
In funere vnus senis	f. xxxij.
In funere vnus puella	ser. xxxiiij.
In obitu vni ⁹ mulieris nobilis et pulchre. Sermo.	xxxv.
In funere vni ⁹ scē mulieris	f. xxxvi.
In funere vni ⁹ paupis mulieris	f. xxxvij.
In funere vnus pdiuitis	f. xxxviiij.
In funere vni ⁹ paupis medicu	f. xxxix.
In funere vnus diuitis	f. xl.
In funere vni ⁹ diuitis afflicti	ser. xli.
In funere vni ⁹ afflicti vel diu infirmi. f. xliij.	f. xliij.
In funere vni ⁹ robusti q ⁹ stati morit. f. xliij.	f. xliij.
In funere vni ⁹ sancti viri	ser. xliij.
In funere vnus libeter mortis	f. xlv.
In funere vnus desiderantis multum mori	ser. xlv i
In funere vnus peccatoris male mori antis	ser. xlvij.
In funere vni ⁹ sancti viri	ser. xlvij.
Distinctionis sexte sunt sermones nouem.	
In funere alicuius i bello occisi maxime ex causa iusta.	ser. i.
In funere vni ⁹ occisi in capo belli	ser. ij.
In funere alicui ⁹ mortui ex vulnere	ser. iij.
In funere vni ⁹ in login ⁹ mortui	ser. iij.
In funere vni ⁹ submersi in nauigado	f. v.
In funere vni ⁹ mortui subito	ser. vi.
In funere vni ⁹ in carcere defuncti	ser. viij.
In funere vni ⁹ dñati et occisi	f. viij.
In funere vni ⁹ infidiose occisi	ser. ix.
Distinctionis septime et vltime sunt sermões septem.	
De tristitia repellenda et de luctu q ⁹ fit ppter mortui cito fumiendo	ser. i.
De comédatione uisitã lugētes	ser. ij.
De ploratu et p̄to habendo	ser. iij.
De metu ppter cōsiderationē nostri	ser. iij.
De patientia habēda in hoc mūdo	ser. v.
De nō stendo sup iustos	ser. vi.
De consolatione tristantiu de morte	f. viij.

Finis vtriusq⁹ tabule.

Sermonarij de mortuis. f. Jo. de. f. geminiano

Incipiunt orationes funebres: siue f. mor-
narij de mortuis fm venerabiles patrem
fratrem Joanne de sancto Geminiano. Et
primu ciuidē in omis f. mones prociuum.

Considera isra-

el pro his q. mortui sūt. ij.
Reg. i. Quia i locis r. ciui-
tatis plurimis s. uenerunt
in defunctor. funerib. pdi-
cationes ad populu fieri:

que et si p. mortuis occasionaliter fiat. i. oc-
cassione ipsoz. magis tm. p. cōsolatione uiuē-
tū r. doctrina audientū eos fieri est credē-
dū. **P**ortet in pdicationib. talibus q. scilz
ad funera sūt pdicatorē ad tria p. capve in-
tentionē habere: q. in uerbis p. positis bre-
uiter innuitur. **E**t pmo quidē ad eruditio-
nem populi. **S**cdo ad honorē dei. **T**ertio
quoq. si possit ad cōmendationē defuncti.
Propter p. mu ad cōsiderandū inducā
q. dicat ei cōsidera. ut uidelz anteq. pdicet
q. dicere possit. ut uideat magis uerba po-
pulo diligēti cōsideratione disponat. **D**u-
tiusmodi autē eē uidelz que ipsius auditores
ad mūdi cōtemptū inducūt: pdicando uide-
licet eis r. labores r. dolores mundana d. s. i.
gentiū. fm illud ps. ix. **T**u labore r. dolore
cōsideras. **L**aborē scz uiuentiū et mūdana
querentiū: r. dolore inorientiū r. ea deserē-
tiū. **I**tem talia esse uident q. debet etiā con-
sidera. e. ut pdicet q. peccatores ad cōpun-
ctionē inducūt: siue exaggerādo peccatoz
iniquitatē. **J**ob. xi. **U**ides iniquitatē nōne cō-
siderat: scz q. sit inreparāda. **S**iuē ostēdēdo
peccati uilitatē. **D**e qua ex p. sona aie pecca-
trici dicit **T**h. i. **U**ide dñe r. cōsidera q.
uilia facta sum. **S**iuē etiā declarādo pecca-
ti sterilitatē. ppter quā pctōres futiles nec
mittūt semina operū nec recolligūt mani-
pulos fructū. **U**nde **L**uce. xij. **C**ōsiderate
co: uos. i. in pctis denigratos: qm nō semi-
nant scz merita: nec metūt scz p. mia. **S**iuē
etiā pdicādo retributiōis calamitatē. ps.
xc. **O**culis tuis cōsiderabis: r. retributiōnē
peccatoz uidebis. **S**ūt etiā in pdicatioib.
talibus nō modicus uilitas populo: q. diuini
iudicij pctōribus timorē incutūt: qz scz ex
tali timore ad cōtritiōnē r. penitentiā ma-
gis sollicitant. **J**ob. xxij. **C**ōsideras cum
scz die iudicij timore sollicitos. **P**ro-
pter scdm. ut dei scz honorē intēdat q. pdi-
cat seu docet sub noīe isrl. scriptura p. posita

predicantē alloquit: cōsidera in quēis isrl.
Israel em uides deū interpretat. **E**t talis dy-
esse quilibet pdicator: ut cōtēplatiōis r. in-
tentionis sue oculis deū iugiter intueatur et
uideat. **I**ntentionis d. p. oculo pdicator: ad
deū aspiciat qm in suis f. momb. nō laudē uel
gloria p. p. iā: sed honorē dei t. m. modo per
doctrinē p. fectū intēdit. **A**lio qm si gloriaz p.
p. iā quereat: nō deū sed semetipm aspice-
ret: r. tūc et na bona q. sūt scō pdicatori p.
missa mime obtineret. **D**e q. b. uidelz bōis
dicit **N**umeri. x. **D**ñs bona p. misit israh. i.
recta intēctione pdicanti. **D**ebet quoq. deū
uidere q. pdicat oculo cōtēplationis intē-
dē. **S**ed: sicut beatus **A**ug. testat: humane mē-
tis acies inualida in tam excellēti luce nō
figit: nisi p. us per iustitiā fidei emudetur.
Unde si pdic aror: in fide errās deū cōtē-
plet: quasi corrupto r. nō sano oculo deum
intuet. et tūc uere nō cognoscat eū. **F**m illud
Esa. i. **I**srael autē me nō cognouit. **E**t de he-
retico pdicatore scriptū est **R**o. xi. **E**cce itas
ex parte cōtingit in isrl. **E**x parte quidē di-
cit. qz plerūq. doctor hereticus licz erret in
vno articulo: alio tm nō errat. **H**ere quoq.
et isrl. poterit pdicator uocari: si fuerit san-
ctus et mūdus in corde. **F**m illud **D**icre. ij.
Sactus israh d. ño. **I**tem si fortis r. laborio-
sus in ope. **F**m illud **N**umeri. xxij. **I**srl. autē
fortiter ager. **R**ursus si sit uerax r. nō dolo-
sus in f. mone. **F**m illud **J**ob. i. **E**cce uere is-
rah. i. in quo dolus nō est. **I**tem etiā si sit
fertilis. i. multū faciēs fructū in peccatoz
conuersione. **F**m illud **E**se. x. **U**itis frons
dosa isrl: fructus adequat. e. ei: scz q. sicut
pcedūt frondes uerbōz: ita quoq. sequit
fruct. in p. fectu auditor. **T**ertio autē
in pdicatore requirit ut scz in funeribus
predicet p. us q. mortui sunt scilz cōmēdan-
dis: ut uidelz si t. ene uixerūt: eozū laudata
opera sint alijs in exemplū. **E**t turt. quidē
est laudare bonos uiros mortuos q. uiuen-
tes. **F**m illud **E**ccl. i. **L**audauit mag-
gis mortuos q. uiuētes. **D**uplici em ex cā-
rē dicit **A**l. xij. in quodā f. mone: uilius
est hoīem mortuū laudare q. uiuētē: ut illo
potissimū tēpe laudē sanctitatis extollas:
qz nec laudatis adulatione nocet: nec lauda-
tū tentat elatio. **L**auda post periculū: p. res
dica securū. **L**auda nauigātie felicitatē: scz
cū puenerit ad portū. **L**auda ducis p. nites
sed cū p. ductus est ad triumphū. **S**i uero q.
mortu. fuerit: homo nō exiitit clare uite

Proemium

vel fame: magis est doctrine viuendum q̄ talis defuncti laudibus insistentibus: immo si vite detestabilis fuerit: oīno est silendū a laudē apud eos qui eius vitā nouerunt scandalum potius q̄ edificatio oriat̄. Nisi forte de reconciliatione et finali eius penitētia clarū et notum testimonium habeat. Quod certe ad consolationē suorum et ad penitētia aliorum exemplis non reprehēdibile erit populo recitare. Sed siue laudare siue vituperare oportet: obseruandum est quod seneca dicit. Lauda parce: vitupera parcaus. **D** Sed vt que de sermonib⁹ funerum generaliter dicta sunt magis particulariter et clarius elucescant: visum est mihi fratri Joanni post sermones quos fecit de tempore et etiam festiuos: de mortuorum quoq; sermonibus presens opusculus edere ad multorum instantiam fratris. In quo primo ponentur sermones de statu viuicium et morientium: seu de vita et morte hominis generaliter loquentes. Secundo vero sermones dignitatum et statuum: aut officia seu etates vel euentus fortune et modos mortis varios hominū: de quibus predicabitur specialiter exprimentes. Ultimo vtro ponentur sermones ad consolationes remanentium et mortuos suos lugentium pertinentes. Sed primo omnium ponentur sermones qui loquuntur generaliter de miseria humane vite. Secundo subduntur et alij in quibus tractatur de mortuis et mortis conditione. Tertio sequuntur alij qui similes siue mixtim loquuntur de vtroq; Quarta vero ponentur nonnulli qui loquuntur de statu post mortem. Ita q̄ erit facile fratrib⁹ qui ad funera predicare debuerint sermonem prout eis videbitur vel generaliter vel specialiter vel etiam singulariter pro quocunq; de funero assumere congruentem. Et dicitur autem sermones hos etiam multum breues facere: sed diffusos: per plures tamen pres singulos cor distinctos: vt et ipsa prohibitio sermonis predicator si necessarii fuerit possit predicare prolixius: et ex ipsa distinctione membrorum de vnoquoq; sermone quantum sibi videbitur assumendo possit et cum voluerit etiam breues predicare. Pluralitas autem partium vniuersumq; sermonis ad hoc valere poterit predicanti. q̄ de vno eodemq; sermone si breuiter predicare voluerit plures poterit predicationes assumere. Ad laudem scilicet illius et gloriā

in cui⁹ manu sum⁹: vt in lib. Sapie ca. vii. dicitur: nos et sermones nostri. qui cum sit dominus vite et mortis: nos in vita per gratiam dirigat: et ad gloriam post mortem perducatur qui viuere et regnat deus in secula benedictus et super sidera gloriosus. Amen.

Explicit est proemium venerabilis patris fratris Johannis de sancto geminiano: in sermones suos funebres siue de mortuis.

Sermonū funebriū distinctiōis I Sermo I

Sequitur distinctio prima agens de cōtempnū mūdi et p̄sentis vite: cuius sunt sermones septem.

De breuitate humane vite Sermo I

Breues dies

hoīs sunt numer⁹ mēsum eius apud te est Constituitur terminos eius q̄ p̄teriri nō poterunt. Job. xliiij. **A**

Divina scriptura huiusmano more loquens quedā cor̄ q̄ sunt dicit habere dies eternos: sicut ea q̄ semp fuerit sunt et erūt. Et hmoi dicitur oīa que p̄tinet ad diuinā naturā. Propterea de filio dei et eterna eius generatione dicit Michae. v. Egredius eius ab initio a dieb⁹ eternitatis qui videt dies sicut nunq̄ in ceperūt ita et nunq̄ deficiēt. Dicunt autem dies a dyau qd est caritas: qz salz in eternitate dei nō est trāsmutatio neq; vicissitudo obūbratio. Quedas alia sunt que dicuntur habere dies longos sicut spūalia: q̄ ex quo in ceperūt nunq̄ deficiēt. Vñ Prover. iij. Longitudo dierū in dextra eius: et in sinistra illius diuitie et gloria. Vbi manifeste ostendit q̄ sicut per sinistra intelligunt spūalia vt diuitie et gloria: ita per dextra intelligunt bona spūalia: que sepe nunq̄ deficiūt. Et idcirco longitudo dierū dicit esse in eis. Quedas vero sunt que dicuntur habere dies breues: vt paucos: sicut sunt naturalia quedā corporalia. Quia igit in hoīe est et vita spūalis et gr̄a et vita etiam corporalis ex natura: hinc est q̄ homini quicunq; p̄mittunt dies longi et gratia. Et quicunq; dicit dies eius breues et natura. De quo expressa figura habet Esa. xxxviij. Vbi dicit q̄ in dieb⁹ illis egrotauit esechias vsq; ad mortē. Et venit ad eus efayas f. li. annos p̄p̄ba dicens. Dispone domini tui: q̄a mortis tui: nō viues. Et istud verū erat quātū ad sui naturā: qz tūc mortur⁹ erat. Sed post orones eius et lachrymas subdit q̄ efayas iterū dixit ei. Dec dicit dñs de⁹ dauid patris tui. Audiuī oronē tuā et vidilachrymas tuas. Ecce ego adiciā super dies tuos quēdecim annos. Et istud habere debebat dies breuior: sed habuit et gratia dies longiores. Beatus ergo Job loquens de hoīe in vbiis p̄positis sibi vitā naturalē et corporalē ipius dies dicit esse breues. Bre-

ues inq̄ dies hoīs sūt etc. In q̄b⁹ vbiis tris ostendit de vita hoīs corporali. Pr̄o describit eā vt notabilē decurrit: qz breues dies etc. Secundo insinuat stabiliter mēsuratam. qz numerus mēsuū etc. scz stabilis etc. Tercio eam ostendit inmutabiliter limitatam: qz constituit terminos eius etc. **B**

Ostendit ergo primo

humana vita notabilē breuitate sen decurritata. cū dicit. breues dies etc. Cuius quidem rō est: qz ante patris primorū parentū: sicut dicit Aug. lib. de q. veteris et noui testamēti. deus hoīem fecit q̄ diu nō peccaret in mortalitate vigeret: vt ipse sibi auctor esset siue ad vitā siue ad mortē. Non autē corpus hoīs erat indissolubile p̄ aliquē mortalitatis vigorē in eo existēte: sed inerat aieyis qdā supnaturalē data p̄ quā p̄rerat corp⁹ ab oi corruptione p̄seruare. q̄ diu ipsa deo subiecta mansisset. Et b̄ fuit ronabilē factus qz ipa aia rōnalis excedit p̄portione materie corporalis. Cōueniens igit fuit vt a p̄ncipio vñs ei daret p̄ quā corpus cōseruare posset supra naturā materie corporalis. Sed postea p̄pter peccatū talis vñs supnaturalis hoī subtrahitur: et relicta est corp⁹ eius sue nature mortalē. Et p̄pterea ap̄lus dicit Roma. v. ca. Per peccatū intravit mors: per quā sepe vita hoīs q̄ semp manere potuisset breuitata fuit et decurritata. Et ex hoc pauldubio accidit q̄ vt verba p̄posita dicit. Breues dies hoīs sunt. **E** In quo p̄fecto hoī peccatū misericorditer et vtiliter ē p̄missus. Misericorditer quidem vt aduersa q̄bus vitā humana frequēter in p̄nti peccatū: confūderata vite breuitate facili⁹ tolerent. Nam sicut dicit Iulianus. Quia breuita tolerabilia esse debēt: etiā si magna sint. Et hinc est q̄ p̄secutionis vltimē q̄ futura esse dicit tempore antichristi in qua mala et aduersa abundabunt vehemētissime: vt electi nō deficiāt: dñs breuiabunt. Sibi illud Math. xliiij. Erunt tribulatio magna qualis nō fuit ab initio vsq; modo: neq; fiet. Et nisi breuitati fuissent dies illi nō fieret salua oīs caro: sed p̄pter electos breuiabunt dies. Et q̄ etiam nūc misericorditer accidit q̄ de qdā nimia calamitate oppressos p̄ mortē festinet subtrahere. Narrat em̄ Valerius maxim⁹ lib. iij. ca. i. q̄ in ciuitate marsiliensi tenebat antiquitus in custodia publica venenū quod dā ciuita tempātū: quod absumere vt sibi

montē inferre licebat: vel ijs q̄ essent in mī-
mia aduersitate: vel q̄ vixissent et essent in
multā magna prosperitate. Primi quidē fa-
ciebāt vt p̄ morte aduersitate finiret, Se-
cundi vero ne ante mortē prosperitate amit-
terent et in calamitate incidēret. Erāt m̄ p̄
siti iudices ad iudiciū sup̄ hoc. Et ista cō-
suetudo p̄cessit a grecis. Sed m̄ q̄ nō licet
hoi p̄pter quācūq; aduersitatē occidere se
ipsū: sicut a helias angustiat⁹ peruit
aie sue vt moreret⁹ dixit. Sufficit mihi do-
mūc tolle aīaz meā. iij. Reg. xix. Itē in hoc
q̄ dies hoīs sunt breues p̄fusus est vtilitati
eius vt videlz p̄sa et delectabilia mūdi q̄
aiam ligāt ne ad celestia tendat ex ipa vite
breuitate dēspiciat: considerādo salicū illud
Job. xx. Hoc scio a p̄ncipio ex quo positus
est hō sup̄ terrā q̄ laus impioꝝ breuis sit:
et gaudiū hypocrite aditū p̄icit. Si ascē-
derit in celū supbia eius: et caput ei⁹ nubes
tingerit quasi sterquiliniū in fine perdet. Et
qui viderāt cū dicit. Ebi est. D. S. nō
tandū q̄ dies hoīs dicunt esse breues rōe
paucitatis et eo s̄z q̄ paucis dieb⁹ vita hu-
mana protendit. Sicut em̄ quedā viuētia
quoz vita lōgissimo tpe durat: sic plāte vel
aialia quedā. Nam cerui vt dicit p̄m⁹ nūq̄
pariunt fē: et diuissime viuūt. Vn̄ et qui
dā cerui alexādrī viui capri sunt p̄ centum
annos post mortē eius habētes adhuc an-
nulos aureos quos eis alexāder fecerat in-
necti. De palma autē arist. refert in libro de
causis lōgitudinis et breuitatē vite q̄ viuūt
ingentis aīas. Unde h̄mōi tādiū viuētia
dicunt viuere p̄ multos dies. sicut ponitur
exēplū oe ipa palma. Job. xxi. Sicut pal-
marū: multiplicabo dies. S. homo nas-
tus de muliere breui vīuēs tpe dicit habe-
re dies breues. i. paucos. sicut illud Job. x.
Paucitas dierū meorum finiet breui. E
In quib⁹ quidē v̄bis de tpe humane vite
tres conditiones tanguntur.

Prima quidē: quia e valde modicū: ideo
vocatur paucitas dierum.

Secūda est: quia habens terminus: ideo
dicitur finietur.

Tertia est: quia valde curtum: ideo dicit
breui scz spacio temporis.

Sed circa p̄mū autē dē dū est q̄z illi qui
p̄ueniūt ad decrepitā etatē dicant in rei ve-

ritate habere plurimos dies: sicut dicit. iij.
Reg. i. Rex dauid senuerat: habebatq; era-
tis plurimos dies. Nihilominus ex duo-
bus cōtingit q̄ etiā plurimi dies t̄pis vide-
antur hominibus pauci. Quis em̄ p̄tingit ex
vehemēti passione: q̄z nō ex cōparatiōe
Et passione quidē et p̄cipue amoris. Nam
q̄n aliquis vehemēti amore afficit ad ali-
quā rez: p̄pter quā scz assequēda opo: teat
eū multis diebus laboris. Illi multi dies
laboris sibi vident pauci ad tolerandū p̄-
p̄tervehemētia amoris. Et sic amaroz
celestis glie plerūq; ex vehemētia affectus
etiā magnū t̄ps quo eos opz affigi vt illā
assequant: videt esse modicam et punctatē
Sicut em̄ q̄ in paucis v̄sati in multis be-
ne disponent. Unde. i. petri. i. Modicū nūc
si opz p̄stari in varijs temporatiōib⁹. De h
autē habet figura gen. xxi. Ebi dicitur q̄
fuit iacob p̄ rachel septē annis: et vide-
bant illi dies pauci p̄re amoris magnitudi-
ne. Nam rachel q̄ interpretat vidēs p̄ncipiū
vitā etnā significat: q̄ in deivisione cōsistit
qui est p̄mū p̄ncipiū oim. Cuius amore
iacob electus scz quilibet de quo dicitur in
ps. Qm̄ iacob elegit dñs. p̄ ea assequenda
dei fuit ut se subiecit in qua quāto dicit die-
ruz spacio laborat et assigat: dies tū ei pau-
ci vident p̄re magnitudine amoris illi. Na
sicut dicit b̄n̄s Aug. Oīa seua et imania to-
lerabilia et prope nulla effiat amor. F
Quis vero cōtingit q̄ multi dies dicuntur
esse pauci vel parui ex alioꝝ cōparatiōe. sicut
illū qui fuerūt post p̄mā etatē mūdi scz
post diluuiū seu in p̄ncipio mūdi. Et p̄pter
ea iacob gen. xlvij. interrogat a pharaos
ne q̄t sc̄ dies aīoz vite tue. R̄ndit. Dies pe-
grinationis vite mee centū vīginti amoz
sunt parui et malit: nondum peruenerunt
vsq; ad dies patrū meoz. Ebi p̄mo aduer-
te q̄ loquēs de vita sua tanq̄ de vita hūa-
na vocauit eā pegrinationē quia scz solū
hoīs dū viuūt p̄mū ē pegrinari seu pegrē
p̄ficiat. Angeli ei nō pegrinat neq; pegrē
p̄ficiant: qz termino sunt cōiuncti scz deo
Nec b̄n̄ cū nō s̄t i yia: s̄t patria q̄ termin⁹
vite. Dānatū nō p̄nt: qz sūt p̄petuo exilio
relegati. Buita hō nō p̄nt: qz totū bonū eos
rū ē in appetitū sensitiuo q̄ ifer⁹ terminat.
vnde totū bonū cōiū est hic inferius. Et iō
solus homo viator est et pegrin⁹ inter oēs
creaturas. qz nō est vltimo fini cōiunctus
sive bono sive malo. Propter quod viatorū

boni dici pōt tanq̄ totū hūane nature hic
inferi⁹ existit. Tu sol⁹ p̄grin⁹ es in hie-
rusalē. i. vt tendas in iherlm̄ q̄ interpretat vi-
sio pacis. qz tūc in vidēdo deū appetit⁹ p̄-
cificabit. Secūdo nota q̄ iacob dies suos
dicit fuisse malos: sive p̄pter cūctū maloz q̄
sibi in eis acciderat: sive etiā p̄pter p̄tā que
hō viuēs in eis quotidiē p̄p̄terat. Tertio
dies suos dixit fuisse paucos non respectu
sui. qz. l. r. x. annis vixerat: s̄ pot⁹ respe-
ctu patrū antiquoz: ad quoz dies nondū
p̄uenerat. Nam illoꝝ antiquoz patrū q̄ sive
sunt saltē ante diluuiū q̄ si null⁹ legit in scri-
ptura qui nō vixerūt vltra septingentos an-
nos. vt habet gen. v. vbi plures eoz vltra
nongētos annos vixisse referunt. Et ideo
iacob dixit q̄ dies sui respectu illoꝝ erant
parui. i. pauci. S. Secūdo ostendit in au-
ctozitate inducta q̄ vita humana ē habēs
terminū. Et iō dicit finiet. i. morte. Et hic
finis scz mortis ē multū p̄uidēdus et for-
midādus. Nam quādo ē aliq̄d periculū vbi
pauci peridunt et multi etiā euadunt: non
est mirū si hoīs audaces et fortes nō time-
ant nec p̄uideant sibi. Sed quādo ē talis
passus p̄ que nullus transiit q̄n dimittat ro-
bam. i. rem seu vestē et pellē: tūc est stulticia
magna si nō p̄uideat sibi vt transeat tutus
Ita certe si finis non esset talis q̄ aliq̄s p̄
vini vel p̄ pacē possit euadere: nō esset mirū
q̄ hō non curaret de fine. S. est talis
passus q̄ nullus pot euadere. vnde iste ē fi-
nis oim. i. mors. Que sic baby potētā in an-
gilia sicut in francia: sic in semib⁹ sicut in ius-
tētib⁹: sic in pauperib⁹ sicut in diuitib⁹. Et
frequent⁹ occidit potē pinguis q̄ macer.
Sic morit⁹ bos sicut vitul⁹: sic asina sicut a-
sellus. et frequent⁹ portat asina corinū a selli
ad forū. Et iuuenis portat a parētib⁹ et ami-
cis ad sepulcrū. Licet autē contra istū finē
nō possit hō sibi p̄uidere vt possit ipm̄ euas-
dere quoad corp⁹: debz tamē et prudēt po-
test s̄t i quoad aīam p̄uidere: ne vadat ad
p̄ditionē. p̄pter qd̄ dicit. i. petri. iij. Finis
oim̄ appropinquabit. i. mors. Estote itaq;
prudētēs et vigilātē. Item iste finis ē formi-
dandus cū sit periculozus: est etiā incert⁹ et
p̄p̄nquus. Euidēt⁹ em̄ q̄ q̄n latro ē in car-
cere ad iudicat⁹ mori nunq̄ est secur⁹. quia
quandocūq; audit ostiū aperiri: credit q̄
debeat extrahi et duci ad suspendiū. In hoc
affigunt miserū peccatoꝝ: qui nolunt dē-
mittere peccatū: quia sciunt q̄ quando aīa

erit de corpore: et tunc suspēdet in inferno
Vn̄ Rossi. vi. Finis illoꝝ moꝝ ē. D. Ter-
tio quoz ostēdit in auctoritate inducta q̄
temp⁹ humane vite est valde modicū. qz si
vietur in breui Temp⁹ cū hoīs ante mortē
valde breuē est. Aristot. autē in lib. de causis
longitudinis et breuitatis vite. ponit tres
causas breuitatis vite: nō solū in homie sed
etiā in aialib⁹ alijs. Et p̄mā causa ē nimius
vltus v̄neris. qz cūctū nutrimentū tam dif-
postum vt cōuertat in corp⁹. Propter quā
causam dicit q̄ passeris masculi parum vi-
uunt. qz sunt nimis luxuriosi. Et cōtrario
causas confert ad diuit⁹ viuēdiū. p̄pter qd̄
dicit q̄ multi diuit⁹ viuunt q̄ equi. Secūda
causa est: p̄pter nimīū exercitiū laboris
qz labor excitat calidū: et facit ipz exhalare
simul cū humido. Et sic aialia excitant et in-
frigidant. qd̄ pertinet ad senectutē. Licet la-
bor cōferat habētib⁹ humidū superflūū et
extraneū et pauci calidū. qz tūc calor pla-
bozem excitat⁹ consumit tale humidū. Tercia
causa ē. p̄pter defectū nutrimenti. Et ista
est causa accidentalis. Nam calor digerēs
non inueniens nutrimentū cōuertit se sup̄
humidū subiectū sibi: et consumēs ipm̄ etiā
per consequens et ipse deficit. Et sic per acci-
dens consumit seipm̄. sicut maior flāma cō-
sumit humidū qd̄ esset subiectū minoris flā-
me: p̄pter accidēs consumit etiā se. Quicūq;
igit his tribus grauatur: potest dicere illud
Job. xvij. Spirit⁹ me⁹ attenuabit dies mei
breuiabunt. Et sic etiā est de vita spūali. qz
v̄neris vltus indēbit⁹ est ex luxuria. labor
inordinat⁹ frequent⁹ est ex auaricia. defect⁹
spūalis nutrimenti frequent⁹ est ex accidia: q̄
retrahit a spūalib⁹ operib⁹: quib⁹ vita spūi-
tuali nutrit⁹. Seneca. Senecosos animos
labor nutrit a quo retrahit accidia. Vn̄ ista
tria predicta vicia spiritualit faciuūt deficere
spiritualē vitā et dies virtutū. J

Secūdo ostēdit in au-

ctozitate p̄ncipali quomodo vita huma-
na est stabilis mensurata. quia numer⁹ mē-
sum eius apud te est. i. tibi notus et a te sta-
bilis. sicut numerus alioꝝ dicitur esse
apud eos a quib⁹ est stabilitus. Sed licet ta-
lis numer⁹ sit notus apud deum: non tamē
notus est bonū hic viuēti. Nam sicut dicit
quedā referauit sue potentie vt solus ipse
possit ea facere vt crearet: mira acia vera fa-
cere et huiusmodi. Sic etiā quedā referat
b iij

Sermonū funebriū

Domū superboꝝ demoliet dñs: r firmos fa
ciet terminos vidue. s. in eterna gloria. Ad
quā nos per ducat deus rē.

De multiplici defectu hūane vite. Ser. II

¶ Homo nat' de mu

liere rē. vsq; r adducere eū tecū
in iudiciū. Job. xliij. Sicut hō
bonū nō diligit nisi aliquat' cognoscat. qz
inuisa diligere possum: incognita nequaq;
vt dicit Aug. sic nec malus vitat aut spernit
nisi cognoscendo aduertat. Et hinc ē qd vi
tam eternā que summū bonū ē: sicut homo
hic debilit' agnoscat rā r debilit' diligit. Et
similit' ergo vitā mundi: que miserima ē r
maligna: ideo nō spernit qz eius miserias r
angustias nō attendit. Sicut si aliq; in ro
sario aspiceret intantū ad rosas qd nō atte
deret spinas. r ideo magis pungeret. Unde
beat' Job vt hanc vitā despiciat: r de ei'
amissione p morte mīn' doleam: r genera
les ipi' miserias describit nobis in v'bis p
positis: dices. Vomo nat' de muliere breui
viuēs tēpore: replef multis miserijs qui qñ
flos egredif rē. In quib' verbis vitā hū
manā tripliciter describit.

Primo qm ad sui pncipiū ostēdit qd ipa
est debilis r fastidiosa: cu dicit. hō nat' rē.
Secūdo qm ad mediū ostēdit qd ē fra
bilis r calamitosa. qz breui viuens tpe rē.
Tertio qm ad extm est terribilis r for
midolosa: cu addit. et dignū ducis rē. A

¶ Dico ergo qd pmo ostē

ditur humane vite pncipiū esse debile r pu
tridū. qz hō nat' de muliere: q est res fragi
lis r debilis. Et cōcipif ex ei' mēstruali ma
teria: q est putrida r abominabilis. Et dicit
runt quidā hoc ppter pām pmoꝝ parētū hōi
euenire. qz in statu innocētie si hō nō peccaf
set nō fuisset gñatio hois ex viro r muliere.
vñ Bez. nazaze. in lib. que fecit de hoie dicit
qd in paradiso alit' fuisset multiplicatū gen'
humanū: sicut multiplicari sūt angeli absq;
cōcubitu p opationē diuine v'itatis. Et dicit
qd de' ante pām fecit masculū r feminā res
spiciēs ad modū generatōnis q futur' erat
post pām: an' tpe erat pfect'. Sz hoc dicitū
sicut dicit sanct' thomas nō rōuabile ē. qz
es q sunt naturalia hōi nō subtrahunt neq;
vānt hōi p pām. Manifestū ē autē qd hōi
pām aīale vitā: quā habebat etiā ante pām:
naturale ē gñari ex viro r muliere. Nā in oi

generatiōe naturali requirit' virt' actiua r
passiua. Vñ cū in oib' in quib' ē distinctio
sexus virt' actiua sit in marit' virt' vero pas
siua in femina: naturalis ordo exigit: vt cō
iungant' mascul' r femina. Et ideo etiam si
hō nō peccasset fuisset gñatio hois ex viro
r muliere. Et ideo Gen. ij. legit' fuisse facta
mulier i adiutoriū: si nō ad aliud nisi ad ge
nerationē. qz ad quodlib' aliud op' cōuenit
ent' adiuuari potuisset p virū qd p muliere.
Sz nō fuisset in statu innocētie deformitas
inoordinate cōcupiscētie q nūc est in actu ge
neratiōis: qz inferiores vires oīno rōni sub
debanf. sicut dicit beat' Aug. xliij. de ciui. dei
Et ideo non ex culpa: si pot' ex aīali natura
puenit hōi qd sit nat' ex pncipio fragilit'. Et
muliere. r etiā ex materia corruptioni r pu
tredini apta. ex eo qd corruptio vni' ē gene
ratio alteri'. Et ideo nō est mirū si vitā hū
mani corpis ex tali generata pncipio fragi
litate r imūdiā habeat. Et de hac fragilit'
tate r imūdiā hūanā pncipiū dicit Job. xlv.
Nūqd iustificari pot' hō comparat' deo?
Aut apparere mūd' nat' de muliere? Ecce
enī luna nō splendet: r stelle non sunt mūde
in cōspectu ei'. Qm magis hō putredo: r si
lius hois vni'is? B In quib' quidē v'bis
expmunt' qnq; hūane r fragilit' vite defect'
Prim' qz ē ad malū pncipiū r iusta. id est
dicit. Nūqd iustificari pot' hō comparat' deo?
Secūd' qz ē cōiūgnabilis r impura. id est
dicit. Aut apparere mundus?

Tertius quia ē fragilis r infirma. ideo ad
ditur. natus de muliere.

Quart' qz est edipsabilis r obscura. ppter
qd subiungit. Ecce enī luna nō splendet rē.
Quint' hō ē. qz ē putrefactibilis r corrupt'
pta: ideo dicit. qd magis hō putredo rē.

Primo ergo ostēdit hūana vitā esse pncipiū
ad malū r iniusta: cu dicit. Nūqd pot' hō rē.
Iusticia enī hūana i duob' dicitur a iusticia
diuina. Prmo qz tanta ē rectitudo diuine ius
ticie qd nullo modo pot' flecti ad malū. Sz
hō eōtrario ē flexibilis ad malū. Nā sicut
dicit Bene. viij. Sentias r cogitatio hūani
cordis i malū pona sūt ab adolecētia sua.
Secūdo qz tāta ē diuine iusticie rē qd nul
lo modo pot' deficere a bono. Sed hō eōn
trario difficilis ē ad bonū. Et ppter ea nō ē
qui faciat bonū non est rē ad vni'. s. xpm
deū. Et ppter ista duo cōtingit qd hūana
iusticia diuine iusticie cōparata iniusticia
videf. sicut bacul' qd ad oculū videf rectus:

Distinctionis I

Sermo II

appositus ad rectitudinē regulā videf cur
uus. Et hinc est qd etiā sancti viri timēt ve
nire ad regulā r ad rectitudinē diuini iudi
cij. Quia sicut dicit Aug. loquēs deo. Ne
etiā laudabili vite hois si remota mīa disci
tias eam. s. ex sola iusticia. ideo dicebat ps
xliij. Non intres in iudiciū cū tuo tuo dñe
quia nō iustificabit' in cōspectu tuo omnis
viuēs. Sz ergo iustus vir saluabit' impius
r peccō: vbi parebit'. i. Petri. iij. quasi dicat
Si ille qd fuit iustus. i. purus sibi r innocēs
alijs vir saluabit' in cōspectu diuini iudicij
ille qui fuit impius alijs vt raptor v'surari'
vel homicidā vel hōi: vbi parebit'. s. ipone
Omnis enī locus et oīs creatura cōtra eū
erit. Et Sedo cū dicit bñs Job aut appa
rere mūdus. vult ostēdere qd vita humana
est cōiūgnabilis r imūdiā. Et hoc dupl'r. s. res
pectu dei r respectu sui. Respectu dei sunt
imūdi etiā illi qui vidētis ipm solū vi
detur ab eis: si ponat' iuxta rem albisimā
videf niger r imūdius. Sic est de mūdi
cia cōiūgnabilis respectu diuine puritatis
Unde Esa. lxxij. Quasi pānus menstruare
vniuersē iusticie nostre. Quia oīs puritas
sue corpalis sive spūalis nihil est respectu
puritatis diuine. Et ideo dicit Job. xv. Ecce i
ter sanctos eius nemo est immutabilis: et
celi nō sunt mūd' in cōspectu eius. Qm ma
gis abominabilis r inutilis homo. Et quo
patet qd nec spūalis mūdiā sanctorū. i. an
gelorū. vt exponit sanct' thomas: nec mūdi
cia corpales celorū: est aliquid respectu diu
ine puritatis. Nam celū habet materiā. r an
geli r sancti habuerūt a pncipio saltē possi
bilitatē ad culpā: que quidē in deo nō est
vnde ē oīno mūdus ab ipuritate materie:
et ab impuritate culpe. Sed homo est abo
minabilis ppter corruptionē mali: r inutili
s. ppter defectū boni. D Tertio cum dicit
in auctoritate inducta. natus de muliere:
vult ostēdere qd vita humana est fragilis et
infirma. Et rō est: qz vniūquodq; pncipiū
tam sapit naturā sui pncipiij. Sz pncipiū
ex quo nascif homo est fragile r debile: qā
nascif ex muliere. Et iterum est putridus r
abominabile. qz nascif ex menstruo. Jo. iij
Quod natū est ex carne caro est. s. fragilis
et putrefactibilis. Et inde est qd corpus hois
est valde fragile r debile. Unde Boetius
Porro si corpus spectes qd imbecill' hoie

repire queas. que sepe mortuus inficit ma
scularū. Auges etiā debilitas generatōnis
hois: eo qd viri r mulieres contrahūt marri
monū. r ideo generat' filios debiles r par
viuētes. Propter quod dicit Arist. qd null'
er que nubie debet esse pfecte etatis r xij
scz. xvij. annorū. Vir aut vt sit pfecte rōni
ad generandū filios debet habere duplum
tēp' videlz. xxxvi. annos: vt ipse dicit: tūc
generat' filios fortes r viles. Et ideo in
pma etate mūd' tarde filios genuisse legū
tur. sicut ps. Beñ. v. Vbi legit' qd Beth post
centū qnq; annos etatis genuit Enos aīe
quē nō legit' alii genuisse: si postea plures.
Et vixit Enos non gētis qnq; annis. Beth
hō nō gētis duodecim aīis. Enos post. xc.
annos genuit caynā. r post plures. Et cay
nam cepit generare post septuaginta aīos
etatis: tūc enī genuit malalebel. Et vixit post
qd genuit octingētis. xl. annis: genuitq; fi
lios r filias. Et facti sunt oēs dies Caynā
non gētis decē aīis. r mortuus est. Et simile
habet ibidē de multis alijs. Sed xpi eccle
sia magis attendēs ad etatē anime qd corpis:
et magis curās de salute anime qd de dura
tione vite corpalis: r ordinat' qd tps marri
monij possit esse in etate dilectōis r guber
natis. sicut est in puella. xij. annorū. r in ma
sculo. xliij. qz tunc cōiter incipit rō vniūq;
vigere: r incipiūt insurgere mor' r stimuli
carnis. Propt' quod nō v'rorati frequēter
incidūt in peccā carnis. Et est aut aduers'
tendū qd in natis ex muliere iuent' triplex
malū. Primum ē infectiōis subiecti rōne. s. hor
nibil' vtpote originali peccā. Cū enī duplex sit
natiuitas scz i vtero r ex vtero. Quātū ad
pām natiuitatē scz i vtero: sol' xps natus ē
sine infectiōe originali peccati. Luce. i.
dixit angelus v'gini marie. Quod enī ex te
nascet' sanctū: vocabit' filius dei. Sed qd q
dam alij sancti ex spūali privilegio grē fuerūt
sanctificati in vtero r a peccō originali pur
gati: q fuerūt cōcepti: tales qm ad scdās
natiuitatē ex vtero nati sunt sine peccato. si
cut legit' de hieremia ppheta: r de brā v'gini
ne marie. Et iā tē ecclesia de brō Johanne ba
ptista q spūcō replet' fuit ex vtero maris
sue. vt dicit Lu. i. Et de q etiā dñs matth. xi.
dicit. Inter natos muli' nū nō surrexit mas
tor: iohāne baptista. Sedo qdā ex muliere
bus nati subdunt' puatiōni. r istud est scōꝝ
malum. Cuiusmodi sunt illegitime nati: vt

Sermonū funebriū

Sunt nati: quorum quidā sunt illegitimi et naturales vt nati ex simplici fornicatione. Alij illegitimi nō naturales sicut spurij ex adulterio nati vel stupro. Quos em̄ sic illegitimi puari sunt legitimi actibus: qz nō admittunt ad officia vel dignitates: qz requirunt quādā honestates in illis qui bec exerceant. Item sunt puari successiombz: qz nō succedūt in hereditate postna. Naturalis em̄ filij succedere possunt in sexta pre: spurij aut in nulla pre: quia d iure naturali parētes eis in necessarijs puidere teneant. Un̄ p̄tinet ad sollicitudinē ep̄i vt vtrosqz parētes cogat a hoc vt eis puidat. Taliū ḡ spurioꝝ generatio: vocat natio iniq. Sapie. iij. vbi d̄: Filij adulteroz in presummatōne erūt. et ab iniquo thoro semē exterminabit. Et si q̄ dem longe vite erūt in nihilū com putabūt et sine honore erit nouissima senectū illorū. Et sequit. Nationes em̄ iniq̄ dire sunt con summationis. Tertiu malū est: qz qdas ex mulieribus nati sunt obnoxij subiectioni. s. futuriis. sicut ille q̄ nascit ex serua muliere sequit. Et scz fm̄ leges būanas: parrus sequit v̄natrē. Et hoc rōnabit: qz filij a patre cōplēmentū formale: sed a matre substantiā corpis. Seruus autē corpalis p̄ditio est: ai seruus fit q̄ instrumentū dñi in operādo. Et ideo p̄les in libertate r̄ futurus sequit mat̄ē. Sed in his q̄ p̄tinet ad dignitatē. s. q̄ est ex foroz: rei sequit patres. sicut in honoribus r̄ municipijs r̄ hereditate r̄ alijs h̄ndi. Et hinc p̄cordat canones r̄ lex moysi. vt p̄ Exo. xxi. quia in q̄busdam locis de cōsuetudine aliud fuit: s. nō irōnabit. Figura huius rei habet in ysmāele q̄ fuit natus de ācilla. i. de sua. Gal. iij. Qui de ancilla fm̄ carnē natus est. De q̄ postea subdit. In huius generas q̄ est agar. **Quartus** defectus būane nature r̄ vite ē. s. qz est eclipsabilis r̄ obscura. Et tāgūt ai d̄: in auctoritate supius iduata. Et luna nō splēdet in cōspectu eius: et stelle nō sunt mude in cōspectu eius. Per lunā em̄ intelligit natura humana: qz bz lumē scie cum defectu ignoratiē vel obliuiois: r̄ cū vmbra alicuius obscuritatis: sicut p̄ de fide. Sz per stellas intelligunt angeli cū lumine scie creati: qz scīentes creati sunt: quod tñ habēt a sole. i. a deo. Unde apoc̄ vij. Stelle angeli sūt. Luna ergo in cōspectu eius. i. dei nō splēdet: qz scz in cōspectu claritatis diuini iudicij om̄nis humane scie splēdor est tenebra. Unde

corā deo iudicāte facebūt. et nihil valebūt illogismi logicor: p̄tationes rhetor: rōes p̄boꝝ: r̄ oēs etiā allegatiōes aduocatoꝝ. Et tūc etiā sicut dicit Hiero. adducef r̄ sult: plato cū suis discipulis. aristotelij argumēta nō p̄derūt. Unde Marci. xij. Luna nō dabit splēdorē suū. Sequit. Et stelle. i. āgeli nō sunt mudi a creati scz vel errore. Quia bz a p̄ncipio fuerit p̄ctō cū lumine scie r̄ ḡe. tñ quidā eoz peccauerūt. Et p̄terea dicit Job. iij. In angelis suis reppit prauitatē. Et sic a vero lumine auersi obtenebrati sūt Job. iij. Obtenebrant stelle caligine ei. scz peccati. **Secundo** humane vite defectus scz q̄ est putrefactibilis r̄ immūda ostēdit ai d̄. Vomo putredo r̄ filius hoīs h̄mis. Vomo em̄ d̄: putredo p̄pter tria. Primo q̄ dem qz ex putredine generat: sicut quātum ad id qd̄ p̄currit ad generatōes ex p̄te p̄tis vt est semen: sicut q̄tus ad illud quod est ex p̄te m̄tis vt est mēstrualis materia: quoz vt r̄ qz est putrefactioni p̄pinquū. Un̄ Job xvij. Putredini dicit. Pater meus es. mater mea r̄c. Secūdo d̄: homo putredo: qz viues putredine replet: sicut putredine infirmitatū sicut putredine ferulū et nutrimentoz sap. Auitatibus. Job. vij. Induta est caro mea putredine. Tertio d̄: putredo: qz coz: eius p̄ morte in putredinem: resolut. Job. xij. Quasi putredo cōsumēdus sum. Sequit r̄ subdit. Et filius hoīs h̄mis: qz scz h̄mis ex putredine generat. Si ḡ filius hoīs ex h̄mine generat: r̄ h̄o est putredo: r̄ h̄mis generat ex putredine. sequit qz filius hoīs sic h̄mis. Unde coz: hoīs r̄ viues a h̄mibus comedif. r̄ post mortē etiā h̄mibus operif fm̄ illud Esa. xliij. Subt̄ te sternet tinea: r̄ operimētū tuū erūt h̄mies. Ita vt possit ex p̄sona mortui veracit̄ dici illd̄. ps. lxxi. Ego autē sum h̄mis r̄ nō homo r̄c. **D**

Secūdo principaliter

in iisdē h̄bis includunt q̄nos p̄tinentia ad humane vite calamitatē r̄ miserā. Primo est ipius vite modicitas: cuius d̄. breui viuens tempore. Secūdo est multiplex ipius calamitas: qz repletur multis miserijs. Tertium est ipius fragilitas. quia quasi flos egreditur et conteritur. Quartum est ipius vanitas. quia fugit velut vmbra. Quintū est ipius mutabilitas: qz nunq̄

Distinctionis I

in eodem statu permanet. Primo ergo ponit humane vite modicitas. qz breui viuens tpe. Notandū est em̄ qz nō solū tempus quo homo viuūt: s. etiā totū tps d̄ esse breue. Licet em̄ p̄bs ponat p̄tū mōti esse sempiternū p̄ oīs etiā tps quod est mēsurā ipius. tñ v̄itas fidei tenet qz mori celi cessabit scz post diē iudicij. r̄ p̄ p̄tio tps a m̄pl̄ nō erit. fm̄ illud apoca. r. Jurauit p̄ viuētē in secula seculoz q̄ creat n̄st celū r̄ ea q̄ in eo sunt: et terrā r̄ ea que i ea sunt: r̄ mare r̄ ea q̄ in eo sunt. qz tps nō erit ap̄t̄. Unde tps sicuti habuit initij: ita habebit r̄ finē. Et qz breue est om̄e qd̄ sine claudif r̄ v̄it dicit Aug. sequit qz totū tps sit breue. i. coz. vij. Tps breue est. r̄ precipue respectu eternitatis: qz infinita est r̄ tota siml abiqz successione vel motu. Unde ai tetus tps sit finitū. sequit qz sit quasi momentus respectu eternitatis. v̄nd ps. lxxxix. Mille anni ante oculos tuos: quoz scz int̄it̄ est anni ante oculos tuos: quoz scz int̄it̄ est p̄terijt. Cū ergo tps quo quisqz h̄o viuūt sit parua portio tēpis totius. sequit qz tēpus būane vite multo magis debeat dici breue. Assignat autē triplex rō a q̄busdā q̄re deus vult hoies viuere breui tpe. Primo qd̄ ad puniendā culpā. Nā in būana natura vt ip̄ si dicūt: sicut augmētata est culpa: ita d̄cur tata est vita. Nā in p̄ma etate mudi videlz ante diluuiū: qz nō d̄ erat p̄t̄m̄ multiplicatū vt postea fuit. hoies diuissime viuēbāt. Nā vt habet Beii. v. Adā vixit non gentis xxx. annis. Malalehel q̄ fuit diu postea in eadē etate vixit octingētis. xcv. Lamech q̄ fuit pater Noe: r̄ q̄t̄ finis illius om̄e etatis vixit septingētis. lxxvij. ānis. Tpe autē noe qz p̄t̄m̄ erat n̄mis multiplicatū: volēs de ampl̄ abb̄reulare tps būane vite dixit ad nos. Beii. vi. Non p̄manebit spūs meus in hoie in eternū: qz care est. eritqz dies illius centū. r̄c. ānoz. Diu autē postea. s. tpe dauid qz multū creuerat idolatria r̄ alia p̄ctā: ad huc maḡ breuiata est vita hoisita vt dicitur dauid. Dies ānoz n̄foꝝ in ip̄is. lxx. āni. Si autē in poteratibz. lxxx. āni r̄c. Job. xvij. dies mei bz: enūbūif. r̄ spūs meus attenuabit. Quātō em̄ p̄t̄m̄ in būana natura maḡ augmētātāto spūs. i. spūalis vita maḡ attenuat. s. deficiēdo. r̄ ad puniendā culpe fm̄ ḡm̄cū r̄ dies būane vite breuiant. Sz sc̄tus Th̄o. dicit qz ista r̄curratio humane vite nō est. p̄pter augmētū p̄cti aut p̄p̄ de

Sermo II

bilitatē nature. qz nūc nō miorē tēpe viuūt hoies qz tpe d̄. Sz illa diuturnitas vite fuit a p̄ncipio a diuinitate vt gen̄ būanū multiplicaret. Secūdo a rō ponit p̄pter findendā miserā. Nā si h̄o est in magna miseria būanū est ei qz vita breuiet: qz melior ē mors q̄vita amara vt d̄ Eccl̄. lxx. Et iō etiā sc̄l viri vidētes qz erigū r̄ cū tedio ē tps vite n̄c. vt d̄ Sapie. ij. oprāt exire de vita siue de cozpe mortali. sicut paul̄ p̄hilip. i. defidē r̄ h̄is dissolu. Et Ro. vij. dicebat In felix ego h̄o qz me liberabit d̄ cozpe mortē bur̄ r̄ p̄p̄bera. Deu me qz icolat̄ me p̄lo gar. Si h̄o h̄o sit in vite. p̄p̄erare ad huc p̄t̄ miserā cadere: qd̄ est fm̄ Boctiū sāmū in felicitatē gen̄ aliqui fuisse felice. Sic refert Valer̄ maxim̄ lib. vi. cap. xi. de polycrate samtoꝝ r̄ r̄āno. Qd̄m vixit in magna felicitate: qz fuit cōspicū abūdāntissimis bonis. qz oēs conat̄ eius p̄p̄erū p̄cessum r̄ eritū habebāt. Spes ei de re quā cuperet nūq̄ frustrabat: qz oia vota sua statim vt exp̄l mebat ea implebant. qz velle r̄ posse eone erāt in eo. semel em̄ ad breue tps passus ē aliquid damnū. qñ scz m̄mū anulū sibi valde gratū ex industria p̄fect in mare. ne salz ois in cō modi ex̄ps esset. sed continuo recuperavit ip̄m: capto pisce. qui voracitatē illi. Et tamē post tantā vite felicitatē ignominiosam mortē recepit. qz in summitate mytelenēsis montis ab orōtbe p̄fecto regis danij fuit crucifixus. Et tandiū stetit in cruce qz membra eius om̄ia tabido cruore manāta putrida facta sunt. Ander qdam antiquoz elegerunt sponte mori venenum bibendo sam: aut p̄pter aduersitatē quam habebāt: aut quoniam timebāt. Sed viri san̄cti non inferūt sibi mortē p̄pter tediū vite quātūcūqz calamitose. sed vt vt dicit Augustinus. habet vitā in pat̄ctia: r̄ mortem in desiderio. Deus autē ex sua singulari ḡa quādoqz quosdā festine subtrahit ex hac vitā: me a sua bonitate recedāt. r̄ in miserā r̄ malitiā peccati corrūat. Et ideo d̄ Sapie quarto. Rapus est ne malitia mutaret intellectū eius: aut ne fictio deciper animam illius. Et paulo post. Cōsummatus in breui expleuit tpa multa. Placita em̄ erat deo aia illius. Propter hoc festinauit educere illū de medio ingrātū. Tertio h̄o breuiatū vite hoīs ponit p̄pter rep̄mēdā superbiā: qz hoies p̄pter modicā p̄tātē in suspiciam eleuāt. Ad quāz sup̄biam rep̄mēdant

Sermonū funebriū

predpue eorū q̄ sunt i maiorē p̄tate facit bre
ui tpe viuere. sicut ps i alex adro magno q̄
breui tpe vitit i domini sui p̄ate. s̄m illō
p̄m Machabeorū p̄mo. Regnavit alexan
der duodecim annis: et post bec decidit in le
culū: r̄ cognouit q̄i sunt in maxima potē
tia sp̄iali r̄ tempali cōmuniter videm⁹ q̄
nō multo tpe viuūt. Ideo dicit Ecclesiasticū
r. Ois poteratū b̄reuitas vitā. **I** Secūdo
describit humane vite m̄ltiplex calamitas
quia replet multis miseris. Miseria cui⁹
imporat defectū boni r̄ abūdantiā mali.
Unde beatitudo sanctorū dicit ab omni mi
seria esse immūns: quia habet carentias ois
mali et abūdantiā ois boni. Unde illi qui
sunt in celo sum totaliter beati: sed qui i in
ferno p̄pter abūdantiā malorū et defectū
bonorū sunt oīno miseri. Nos qui in mūdo
vuiuimus quia deficiū in multis bonis et
abūdāmus in multis malis: ideo replemur
multis miseris. ps. lx viij. Impropertū ex
pectauit cor meū r̄ miseria. Impropertū p̄
pt̄r defectū bonorū. Miseria p̄pter multi
tudinem malorū. Sed aduertendū q̄ illi
qui in vita ista min⁹ habet de miseria siue
de defectu: sicut hoies diuites in alia vita
futura habebūt plus de miseria. Et ecōtra
rio homi r̄ patētis paupes: vt patet Zuce
xvi. in lazaro paup̄e r̄ diuitē epulone: cui
dicit abrahā. Recordare fili q̄ recepisti
bcna in vita tua r̄. P̄cepta dicit Jacobi
v. Agite nūc diuites v̄lulātes plorate i mi
seris v̄tis q̄ sup̄ueniet vobis. **R** Ter
tio des̄crit iī hois fragilitas: q̄a quasi flos
egred̄it et conterit. Flos enī licet cū decore
egred̄iat cū odore: p̄gred̄iat. r̄ graciōse col
ligatur: cū honore in fertis ponat: tamen
finaliter r̄ cito marcescit: in terrā cum de
spectu p̄ticiat. Sic homo q̄m̄s habet in
pueritia pulchritudinis decore: in iuuetu
te aliq̄ bonē fame odore: et q̄m̄s in v̄trili
tate graciōsam cōuersationē: q̄m̄s etiam
ponat in alacris dignitatē honore cito
tamē post mortē marcescit: in terre hūmi
litate tanq̄ quid despectū abscondit. Egred̄
ditur ergo vt flos nascēdo: et conterit mo
riēdo. Unde p̄mo Petri p̄mo. Ois caro fe
nū et om̄s gloria eius quasi flos senti. ps.
lxix. Nane sicut herba trāseat: mane s̄
rebat r̄ trāseat r̄. **Q**uarto describi
tur humane vite vanitas: q̄ dicit. Fugit
velut ymbra. Umbra enī est se insequētiū

fugitiua: r̄ fugientium se insecutiua. Et sic
est de v̄tra humana. Illi enī fugiūt ymbraz
id est vitā qui mori desiderant. Sed illi se
quūt eā qui mori fugiūt r̄ viuere cupiūt.
Frequēt̄ aut̄ accidit q̄ illi q̄ plus mori de
siderāt diutius viuāt. s̄m illud apoc. ix. De
siderabunt mori et moris fugiet ab eis. Et
ecōtra illi qui plus viuere cupiūt citius mo
riuntur. Propterea d̄ Sapientie. ij. Um
b̄re trāsit: est tps nostrū. ps. c. Dies mei
sicut ymbra declinauē. **Q**uinto
pontif humane vite instabilitas: q̄ nunq̄
in eodē statu p̄manet. Nam sicut flum⁹ cō
tinue decurrūt ad mare: enī aliqua hora de
sistit: sic vita hois cōtinue ad mortē. Et est
sublecta humani corpis cōtinue varietatē
Et bec varietas aliq̄ est in hoie ex causa i
teriori: aliq̄ ex exteriori. Ex interiori q̄des
aliq̄ uādo ex causa sp̄iali sicut ex accidenti
bus aie. Nam aliā d̄sp̄ositionē habz homo
quādo est iratus: q̄ in ira mouet calor ab
interiori parte ad sup̄ficiē exteriorē cū im
petu. Et aliā hz hō d̄sp̄ositionē quādo est
amās aut cōcupiscēs: q̄ tales passioēs ad
se caliditate cōtrahit r̄ cedat. Et aliā d̄spo
sitionē habet timēs vel territ⁹ vel angustia
tus: q̄ trahit de passionē ad se impetuo
se calore. Et aliā etiā hz hō d̄sp̄ositionem
q̄ est tristis: q̄ tristitia cōmouet naturalē
virtutē intus r̄ extra. Q̄m̄s vero accidit va
rietas in hoie ex causa intrinseca corporali
puta ex humore vel cholera vel sanguie vt
p̄blegmāte v̄n varie egritudines in corp̄e
generant: r̄ eorū cōtempamentū efficit sa
nitate. Aliquādo hō accidit varietas corp̄
po: alis in hoie ex causis exterioribus. siue
ex varietate temporū. siue ex varietate etas
rum: siue ex varietate aeris r̄ loeorū: siue ex
varietate somni r̄ vigiliarū: siue ex varietate
te ocij r̄ exercitiorū: siue ex varietate rep̄es
tionū r̄ exinanitionū. Nec oia si moderata
sint quantitate qualitate ope tēpe et ordie
faciūt ad custodiām sanitatis. sed si cōtra
riū fuerit accidit infirmitates. Nihilomi
nus siue in sanitate siue in egritudine r̄ata
est varietas vt dicit ps. q̄ nō est eadē san
nitas in hoie v̄sque que sūt mane. Unde
Job. viij. Imitet sup̄ domū suā scz cop̄
quod est vt domus aie. et nō stabit sup̄ple
in eodē statu p̄manens. Sed post resurre
ctionē gl̄iosum manebit corp⁹ r̄ vita hois
sem̄p in eodē statu: q̄ enī corp̄a gl̄iosa
sicut stelle in p̄petuos eternitates. **R**

Distinctionis I

Tertio in auctoritate

principali ostendit vita hois q̄m̄ ad exitū
scz mori esse terribilis r̄ formidolosa scz p̄
pter iudiciū. Unde dicit. Et dignū duc: cui
genz sup̄ple iusticia tua: sup̄ple huicemodi
scz hoiem apertre oculos tuos scz ex facta
oia deuadādo r̄ manifestādo: sicut in aspe
ctu solis latebre illustrantur. Deb. iij. Oia
nuda r̄ apra sunt oculis ei⁹. Boeti⁹. **A**d
gna est vobis si dissimulare nō vultis iudi
cia p̄bitas necessitas: cū omia agaris ante
oculos iudicis cuncta cernētis. **S**ed dicitur. Et
adducere eū tecū in iudiciū: scz disceptādo
vt cū dicit illud Mat. xxv. Esurim enī et
nō dedistis mihi māducare r̄. in iudiciū. s̄
retribuōis. Eccl̄s vlti. Lucta q̄ sunt ad
ducet de⁹ in iudiciū p̄ offiū erroro siue bonū
siue malū sit. Et tūc sicut d̄ Job. v. **I**bunt
qui bona egerunt in resurrectionē vite sup
ple eis. Ad quā nos p̄ducāt equissim⁹ r̄ iu
stissim⁹ iudex iesus. Amen.

De vanitate r̄ mutabilitate huma
ne vite **Sermo III**

Homo vanitati si

Homo fact⁹ est: dies ei⁹ sicut ym
bra p̄tercunt. ps. cxiij. Natura
liter videm⁹ q̄ vna magna infirmitas in
tantū q̄m̄s imutat corpus r̄ faciē q̄ p̄sona
q̄ erat pinguis r̄ pulchra efficiat maclēta r̄
deformata vt q̄m̄ amissis videat imagi
nem vel effigie pristina. Et talis infirmitas
est in aia p̄tm̄. q̄ ita trāsmutat aiaz r̄ faciē
ei⁹. i. cōficiētia q̄ illa q̄ erat piguis. i. plena
piguedine grē r̄ colorata colore h̄rum: eis
p̄tm̄ amissis efficiat turpis r̄ maclēta et
discolorata r̄ q̄m̄ i aliā imaginē r̄ similitudi
nē trāsmutata. Et de hoc habet figura Da
niel. iij. in nabuchodonosor. rege sup̄ quē
pp̄t̄ p̄tra sua venit senētia deū: ita vt cor
ei⁹ ab humano cōmutaret r̄ daret ei cor fe
re. i. bestie. q̄ scz videbat ei q̄ ipse haberet
figurā r̄ imaginē sicut vni⁹ bestie mōstruo
se. s̄ vt i parte anteriori eēt fact⁹ sicut boz:
r̄ in posteriori sicut leo. **A**li d̄ ibidē q̄ ser
mo. i. senētia cōplet⁹ est sup̄ nabuchodono
sor: r̄ ex hoib⁹ abiecit est: fenū vt bos com
edit: r̄ rose ed̄i corp⁹ ei⁹ infectū est. donec
capilli ei⁹ in similitudinē adlarū crescerēt:
r̄ vngues eius q̄m̄ aui. **A**li attēde malas
mutatioēs q̄s facit p̄tm̄ mortale in hoie.
Nā p̄tio ab hoib⁹ enīc i. a vitis iustis: q̄

Sermo III

sunt vera mēbra eccl̄ie separaf. qz. s. tollit
ei charitatē q̄ vnit mēbra eccl̄ie. **S**ecdo. vt
bos feno vesaf. qz p̄ luxurie vicij r̄ gulez
carnalib⁹ delectatoib⁹ pasaf. **N**ā ois caro
fenū. vt d̄ Esa. xl. **T**ertio rose celi iusticiā
id est suggestionē diaboli decipit: q̄ facit euz
intantū errare vt bona videant ei mala et
mala bona. **Q**uarto semp in capillis. i. in
cogitationib⁹ r̄ ambitioib⁹ auget. **Q**uinto
p̄ rapacitatē auaricie: vngues q̄m̄ rapacituz
auiū habere videt. **E**t sic ps quo hō p̄tm̄
q̄m̄ in aliā figurā seu effigie spiritalit̄ imu
tatur. **E**t ista etiā facta ē in hoie. i. in huma
na natura: de formis r̄ pessima mutatio per
p̄tm̄ p̄mo p̄tetur: qz hō q̄ creat⁹ fuerat
illis v̄tati. i. deo q̄ est p̄ma r̄ pura v̄tatis: fa
ciē p̄tm̄ illis vanitati. et b̄ ē qd̄ d̄ i. hō
p̄posito. **V**o vanitati filis fact⁹. i. s. p̄tm̄
q̄ p̄tio vt dicit glo. filis erat v̄tati. **I**n q̄b⁹
qd̄ h̄bis hois p̄tm̄ corrupti conditio ex
trib⁹ dedaratur.

Primo quidem ex materie vilitate tam
dicatur homo.

Secundo ex culpe mutabilitate. cum suo
dicitur. vanitati similis factus est.

Tertio ex vite instabilitate: quia dies ei⁹
sicut ymbra p̄tercunt.

Inuit ergo p̄mo vilitate materie de q̄
s̄m corp⁹ hō format⁹ ē in eo qd̄ d̄ hō: qz hō
d̄ ab humo. i. a terra humida. de q̄. s. p̄mo a
deo corp⁹ p̄mi hois ē formatū. **L**icet enī hō
creat⁹ r̄ format⁹ sit a nobilissimo artifice
deo: tamē corp⁹ hois formatū fuisse d̄ vt vi
li r̄ infima materia. s̄ de limo terre. vt p̄ hoc
inducit hō ad cordis humilitatē. **D**e enī
sicut dicit ap̄s tēperauit. qz ex vna pte des
dit ei nobilissima forma. s̄ aiam rōnalē per
quā etiā p̄feret celesti corpori in q̄m̄ cele
ste corp⁹ ē inasati. **E**t ideo etiā sup̄ celū los
cabit ex gl̄ia aie ei⁹ post resurrectionē. **S**z
ex alia pte de⁹ fecit hoies de vilissima mate
ria. s̄ de terra. vt. s̄. ex nobilitate aie sp̄etis
infimis ad supra r̄ edat. r̄ ex vilitate corp̄is
ab hūilitate non recedat. **E**t idō d̄ Ben. ij.
Formauit de⁹ hoies vt limo terre **I**n q̄b⁹
verbis tria considerare debemus.

Prio artificis bonitate: qz format⁹ vt.
Secdo operis p̄p̄tate: quia hominē.

Tertio materie vilitate: qz de limo terre.

Circa p̄mū attēdēdus ē q̄ cū oē agēs
agat sibi filer de bon⁹: s̄rimo sūme bon⁹:
nō p̄t ab eo p̄cedere vel formari op⁹ nisi
bonū. **A**n d̄ Ben. i. **E**didit de⁹ cūcta q̄ fecer

Sermonū funebriū

rat et erat valde bona. Et hoc est contra illos hereticos qui dicunt corpus hominis vel quodcumque aliud corpus esse malum. Originem autem licet diceret corpus hominis esse formatum a vero et bono deo, tamen posuit ipsum in omni natura corporalem esse malum et a deo creatum: non quod bona sit: sed in pena creature spiritualis. Posuit enim originem non solum animam primum hominis: sed etiam animas omnium hominum ante corpus: per creditur omnes spirituales substantias ratione angelos quod animas esse caelestes secundum stantiam ratione angelos quod animas esse caelestes secundum naturam suam conditionem: sed solum distare merito et quodammodo carnis corporis: alligent quod sunt animae hominum vel celestium corporum: quodammodo in sua puritate secundum diversos dies remaneant. Et sic quod anima sit in ista corpore: secundum eum fuit in pena et. Sed ista positio est erronea: quod contraria sacre scripture: quod narrata per dictionem cuiuslibet spectati create: subiungit. Et dicit deus quod est bonum. quod dicitur quod vniuersum ideo factum est quod bonum est ipse esse et forte. Sed secundum originem creatura corporalis est facta: non quod bonum sit ipse effectus in pena alterius. Et ita patet quod contraria sacre scripture. Item contraria vere per aristoteli secundum eum dicitur optime in omni possibilem esse animam esse ante corpus vel contra: quod secundum eum anima vim corpori ut formam: et naturalis pars humane nature. Et manifestum est quod deus primo casu instituit in perfectio statu nature sue: secundum quod vniuersumque rei speciem exigebat. Anima autem cum sit pars humane nature: non habet naturalis perfectionem: nisi secundum quod est corpori unita. Unde non fuisse penes animam sine corpore creatam. Et ideo cum dicitur. Formam vitae deus hominibus intelligit: ut dicitur quod dicitur: per dicitur corpus simul cum anima. Unde quod postea subdit scriptura. Spiritus in facie eius quod spiraculum vite: est expositum eius quod dicitur. Formam autem quod per spiraculum vite intelligit anima quod forma corporis est. Et de spirare spiritum facere. Et quod facies hominis est id in quo operationes vite magis manifestantur per sensus ibi existentes: et per opera in facie hominis deus esse spiraculum spiraculi vite. Sic ergo quod corpus hominis fuit a reo productum et anima informatum: patet quod corpus non in malum animae: sed in bonum sui sibi esse unitum. Et hinc est quod creatum. i. formatum homines. i. corpus hominis de terra. Eccl. xvii. De terra creatum vitae: quod terra est elementum fructiferum. ut hoc ipsum dicitur. intelligit anima daturum. Et dicitur enim anima cognitionis augmentum per sensus corporis: et etiam fructificat bona sine cultura

et custodia: ita nec terra corporis animae sine cultura penitentiae vel boni operis: sine cultura rationis vel temperantiae. Sed primum hominis tale corpus habebat aere quod peccare quod erat animae non solum ad auxilium: sed etiam ad solatium. quod tale corpus dederat deus ei ut esset obtemperans sine rebellionem: esset per pagabile sine libidine: esset vegetabile sine mortalitate: esset coplexionabile contra ad proportionem equalitatem: esset etiam animae conformem: ut sicut anima erat innocens et tamen poterat peccare: sic corpus taliter esset impassibile quod non posset mortalitate incurrere. Et ideo poterat mori et non mori: poterat habere sufficientiam et indigentiam: poterat obtemperare et rebelare. Et hoc fuit ratione defectiue nature ex nihilo create: nec gloria gratiaque confirmate. De dicta ergo formatione hominis dicitur Sapientia. x. Vixit sapientia illi qui primum formatum est a reo partibus terrarum cum solus esset creatus custodire et educere illi a delicto suo. Et Secundo debemus in auctore inducta considerare operis proprietatem: formatum. i. dicitur homines. i. parte hominis que est corpus: sub forma sua quod est anima. quod scilicet creando infudit et infundendo creatum. Sed de homine notandum quod fecidus per interrogatus ab adriano imperatore quod esset homo: tale descriptionem dedit. Homo quod est. mancipium mortis: hospes loci viatoris transiens. Ab hoc bencur tangit tria quod pertinent ad vitam hominis corporalem. Primo corruptionis necessitate. propter quam dicitur mancipium. i. seruus mortis. quod videlicet seruitute mortis. i. mortis necessitate nullus effugere potest. Unde ps. lxxvii. Quis est homo qui viuet et non videbit mortem? Vixit etiam homo qui viuet et non videbit mortem: propter tres causas. Una est ex parte nature: quod scilicet omnis homo ex ipsa natura corporis est mortalis. Propter quod dicitur Seneca quod mors est hominis natura non pena. Nam omne compositum ex partibus necesse est resolui et corrumpi: sicut sunt corpora mixta que consistunt ex quatuor elementis: quod non habet eandem naturam: sed contrarias qualitates. et ideo fuit causa corruptionis illis quod ex eis consistat. Corporis autem humani est corpus mixtum ex quatuor elementis contrariis: quod oportet ipsum necessario corruptum per mortem. Secunda ratio est ex parte culpe: quod sicut dicit apostolus Romani. v. Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit: et per peccatum mors. Unde sicut peccatum ita et mors regnat in omnibus. Licet enim homo ut dicitur: esset ex natura mortalis: tamen deus dederat ei ex gratia remedium quo poterat non mori: si

Distinctionis I Sermo III

non peccasset. Et hoc remedium erat ex tribus. Primo secundum augustinum in q. v. et non testa. ex diuina gratia virtute animae conferere per quam posset corpus a corruptione seruare. quod diu ipsa deo subiecta mansisset. Secundo ex usu signi vite virtute: quod virtute conservare et seruare. pro bene. Et ideo Augustinus in xiiii. de ciuitate dei cap. xvi. dicit quod ab adae ut hominem ne elideret: per se fuit: signum autem vite ne illum seruare dissoluere. Tertio est usu aliorum pomorum in depinatione huiusmodi radicalis a calido restituentem. Sed peccato supueniente huiusmodi remedijs quod erant ex gratia est perit: et sine natura mortali delecta. Tertium causa necessitatis mortis est ex parte diuine iusticie. Nam sicut nos videmus quod in ciuitatibus fuit itatus: et leges municipales: quibus postea ciues iudicant a rectoribus: ciuitatis: ita de mundo dedit statuta et leges suas: que sua iustitiam continent secundum quod homines ab eo iudicantur. Inter quod statuta vniuersi est generale et immobile scilicet statum de morte. et quo apostolus dicit. Vixit. Statum est hominis: semel mori. post hoc autem iudicari. Vbi aduertitur quod est statum ita generale quod nullus homo ab ipso eximitur. Vbi ab eo eximitur non potuerunt neque alexander per suam potentiam. imo occidit in leculum et cognouit quod moreretur. i. ad habebat. Neque salomō vel alii quicquam per suam sapientiam: quod mortem docet aliter et in dicitur. Eccl. i. Neque sanfon per fortitudinem nimiam: imo dixit ei se occidit. Adonias anima mea cum ph. lxxvii. Iudic. xvi. Neque diues epulo propter abundantiam suam: imo mortuus est diues et sepultus est in inferno. Luc. xvi. Unde nullus homo cuiuslibet conditionis aut status fuerit: eximitur a morte. ideo dicit ps. Quis est homo qui viuet et non videbit mortem? Et secundum istud statum omnis homo iudicabitur. quod qualis quisque hinc egreditur: talis in iudicio presentat. ut Gregorius dicit. Ergo ut dicitur Eccl. xvii. Ante iudicium para iustitiam. s. in vita dicitur: in iudicio para habeamus. i. penitentiam partes. ut testes per te deponentes inuenias et ostendes bone attestaciones. aduocatum sapientem tecum ducaas. s. ipsum suscipiendo ipsum diuine et pure in fine communicado. et sic inuentus es pro peccatione. Insuper dicit secundus per in iudicio responsione. quod homo est hospes loci in quo voluit ostendit reuerentiam: beneuolentiam: quod sicut hospes manet paruo tempore in hospitijs locis: ita quodammodo tempore viuit homo in mundo. Unde iob. xiiii. Homo natus de muliere

biuitur: quod tempore et. et Eccl. xix. Transi hospes. quod d. Non hic sistas. quia hic non est patria: sed via. Unde dicitur quod patres primum erant nolebant edificare domos sed habitabant sub arboribus. quia videbatur eis quod modico tempore haberent hic viuerent: cum tamen respectu nostri diutissime viuerent quidam ultra septuaginta: quidam ultra octoginta annos. Vbi. x. Contemtes quod pe regrini et hospites sunt super terram. qui cum bene dicunt significare se patriam inquirere. Item dicit dicitur philosophus quod homo est viator transiens. Vnde autem esset ille viator quod haberet facere longam viam in modico tempore si ad quodlibet hospitium vellent declinare ad mandum ibi. Vixit viator est homo quod habet facere longam viam. secundum illud Luca. xix. Vixit quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum. Nam comperit nobilitati hominis ut a tempore: abeat in regionem longinquam. vbi bona eterna sunt tenentur: regni celorum acquirat. Sed quando infelix homo ad istas creaturas declinat. ut in eis per affectum maneat: tunc est viator stultus. Vixit. xiiij. Quasi viator redinas ad mandum. Dicitur in auctoritate inducitur considerare debemus materiam: vixit quod formatum homines de limo terre. Vbi aduertitur quod formatum homines de limo terre multum plura ratione. Primo ratione sensibilitatis: quia scriptura sacra loquens de principio productionis mundi: non facit mentionem nisi de illis elementis que magis percipiuntur sensu scilicet terra et aqua. Unde quod corpus hominis compositum sit ex quatuor elementis: tamen ut ostendatur esse ex istis elementis magis sensibilibus dicitur ipsum esse de limo terre: in quo est mixtio aquae et terre. De aere autem et igne non facit scriptura mentionem: quod ipsa non percipiuntur a rudibus. quod ipsa scriptura a principio mundi proloquitur tradidit. In rebus vixitate corpus humanum ex quatuor constat elementis. s. terra aqua aere et igne: quod virtutes et proprietates manifestantur in quatuor humoribus. Nam virtus ignis manifestatur in cholera quod ad modum ignis calida est et sicca. Virtus aque manifestatur in phlegmate. et sic frigida et humidum est. Sed aeris proprietates manifestatur in sanguine qui calidus et humidus est. Sed terre proprietates tenet melancholia: que frigida et sicca est. Vnde autem que data sunt corpori faciunt ad instructionem: et aie. ut scilicet discat anima habere elementa sua scilicet

prudētie claritatē p aere mpanantie mes diocritatē p aqua: infirmitate puritatē p igne fortitudinis stabilitates p terra. Et sicut alij dicūt: vntur in eis hominē p igne intellectus subtilitate: p aere pfacitē puritate: p aqua ingenij volubilitate p terra animi stabilitate. De his etiā mens hūana ad silitudinē nem corpus hūe humores suos, vt pro sanguine vntur dulcedine: pro cholera rubea amaritudine: p cholera nigra q melancholia dicit cōstritione: p plegmate metias cōpositione. Dicunt em phisici sanguineos esse dulces: cholericos amaros: melacholicos tristes: et plegmaticos corpe cōpositos. Et sic dulcedo in cōtemplatōe: amaritudo de pati recordatōe: tristitia p cōpassione: cōpositio p emēdatione. Secōda ratio quare corpus humanū dicit de limo terre formatū plūq de alijs elemētis est ppter equalitatē cōplexionis: ppter quā in corpore hoīs alia elemēta min⁹ abundant in cōpositione corpi hūani sū substantiā. Nam corpus humanū inter oia alia corpa est magis reductū ad mediū et ad equalitatem cōplexionis. Et necessariū est quia hō cognitiōe aie colligit a sensibus: quorum oim fundamentū est sensus tactus: cuius organū opz esse remotū a cōtrarietate qualitatū elemētōz: quoz est perceptius inquantū scz potest p reductionē ad mediū: et p equalitatē cōplexionis p quā est quasi in potētia ad extremitates dictarū qualitātū vt possit esse iparū perceptiū. Et ideo corpus hoīs opz q habeat equalitatē cōplexionis, ad quā cōstituendā supiora elemēta scz ignis et aer pānant in eo sū mōtuz, qz vita pāpue consistit in calido quod est ignis: et humido qd est aeris. Inferiora vō elemēta scz aqua et terra abūdant in ipō sū substantiā: alias nō possz ibi eē dicta equalitas mīxtionis: nisi ipa inferiora elemēta que sunt minoris virtutis sū substantiam in ipō abūdānerit. Et ppter ea dicit corp⁹ hoīs de limo terre formatū, qz lim⁹ vt dictū est terra est aq pmixta: vt scilz ex his animā discat q si ex terra corpi aliqua immunū dicitā contrahit p aquā penitētie continue abluat. Unde ps. lxxvij. post q dicit. Infusus sum in limo p fundus: scz p puti cōmquationis: statim addidit. Veni in altitudinē maris scz p abluōne. Tertia ratio ppter quā formatus dicit homo de limo terre: ppter cōformitatē limosē terre ad hominē,

Nam terra limosa ē immūda, Et sic ipsum corpus de limo formatū: et cū libidine cōce pumit inducat aie pti originalis cōmūnationē. Item terra limosa est lubrica, et corpus ex ipō limo terre formatū inducit anti me peccādi lubricitatē. I. pmitatē et inelinationē i q pni sū sensus hoīs ab adolēscētia sua ad malū. Itē terra limosa est infecta na ppter exhalatiōes corruptas: sicut pty in paludibus. Et sic corpus inficit aiam multiplici passione. Et ex oib⁹ his bō hūilitatis materiā. Et ppter hoc dicit Sapie. R. De⁹ eduxit illū scz hoīem de limo terre. E

Secūdo i auctoritate

pncipali describit cōditio bonis ex culpe mutabilitate, qz vanitati filis factus ē supple p pccm. Et ratio est: qz vanū ppter dicitur quod nō peringit ad sanitatē dicit data in vanū, qz scz sanitas est finis ad quē mediana datur, finis aut ppter quēz homo cōditus est est vita eterna. Thobie. ij. Vita illā ex pccam. I. tanq finē nostrū: quā datur est his q fidē suā nūq mutāt ab eo. S; ab isto fine assequēdo impedit hō per pccm: qz nihil iniquitatum pccō intrabit in illā scz vitā beatā. Et ideo p pccm efficitur homo filis vanitati. I. rei oīno inimū quā tū ad vltimū finē. Unde homini in peccato viuēt nihil quod facit valet ad illū finē consequēdū. S; iterū aduertēdū ē qz qz vanitas plerūq i sacra scptura p mutabilitate accipit: sicut parz Ro. vij. vbi dicit apls q vanitati creatura subiecta est non volēs. I. mutabilitati sū glo. cū oīs homo hic viuēs sit subiect⁹ mutabilitati sū omīs spēs motus. q sunt generatio: corruptio: et augmētatio: diminiutio: et sū loci muta: etior: et alteratio. iō oīs homo hic viuēs dicit esse vniuersa vanitas. ps. xx. vij. Verūm vniuersa vanitas oīs homo viuēs: qz scilz in oī hōe hic viuēte inuenit oīs mod⁹ vanitatis. I. mutabilitatis. F Confuevit etiā distingu quadruplex modus vanitatis in qbus cōprehēdi videt vniuersa vanitas mūdi hūius. Nam vt dicit Dugo de sancto victore.

- Est vanitas Mutabilitatis, Mortalitatē, Curiositatis, Iniquitatis. Vanitas mutabilitatis inuenit in oib⁹

rebus naturalib⁹: qz sunt in eis mutatiōnes contrarie. Et illud qd p vna mutatiōne pfiat cit per aliā mutatiōne contrariā inanescit, sicut qd acquirit rei per generatiōne inanescit per eius corruptionē. Et qd p augmētum pfiat per diminiutionē contrariā deficit et inanescit. Et qd per vna alterationē acquirit i pta per calefactionē p aliam contrariā tollitur. I. per frigectionē. Et similit accidit in motu locali, qz sicut res p accessū ad locum cōnaturalē cōalescit: sic accedēs ad locū contrariū deficit. Unde vapores alij qui hic inferi multiplicant ad regionē ignis vel etheris ascendētes: deficient et cōsumunt. Quis ergo huiusmodi vanitatis mutabilitatis contrarietas in oīm⁹ corporibus naturalib⁹ reperit que sunt sub celo: ideo dicit Eccl. ij. Nihil in oīm⁹ vanitatē et afflictionē animi et nihil pmanere sub sole. Unde qz homo hic viuens sub sole multum habet de ista vanitate mutabilitatis: dicit esse vniuersa vanitas s; pertinere ad vniuersam vanitatē, quia scz participat illā vanitatē. I. mutabilitatē: que in vniuersis reperit rebus sub sole. Sed aduertēdū ē hic qz homo non solū sū vitam naturalem subiicit huic vanitati. I. mutabilitati et contrarietati: sed etiā quodāmodo quoad sciētiā spirituale. Quia sicut generatur per baptis mi gratiam: ita corrumpit per mortale culpam: per quā scilz inanescit oīs gratia q est per baptis mūz acquisita. Unde ille qui post baptis mū se conseruat innocentē a peccato mortali sine cordis sine operis: dicit nō accipere in vanū aiam suā. sū illud ps. xxij. Innocens manib⁹ et mundo corde qui non accipit in vano aiam suam et. Dic accipiet benedictionē a dño et misericordiā a deo salutarī suo. Itē sicut vita spiritalis augetur per pfectū bonoz operū et pseuerantiā: ita immutat et inanescit per ociositatē et negligentiam. Unde in vita dei nō progredi: regredi est. sicut Bernardus dicit. Et idō de ociosis et negligentib⁹ dicit in ps. lxxvij. De fecerunt scilz in vanitate. I. ociositatis dies eorum. Item sicut vita spiritalis alteratur in bonū per penitentiā: ita in malū per reciduum in culpā, et tunc inanescit quicquid boni homo fecit scz sūm ad ipm. Sed tamen non propterea perditur: sed relinquit alijs iustis quib⁹ non laborauerunt in illo. Unde dicit Eccl. ij. Domini octavo questu dimittit, et hoc quoz vanitas et magnū

malum. Similiter qm ad similitudinē mor⁹ localis. De quo usq ad ps. cvi. qz accēdunt i scz ad celos et descendit i scz ad abyfos. Ascendant ad celos scz p sūptiā se inaniter extollendo: sed descendunt vscz ad abyfos scz in maximā abiectiōne vel infernale damnationē cadendo. Unde dicere possunt illud Nee mie. i. Vanitate supple superbie seducti sum⁹. Secunda vanitas est mortalitatis, et hec inuenit in oīm⁹ anim⁹ malib⁹: quoz scz vita finalit per mortē inanescit et deficit. Unde hec vanitas est in homine. quia est animal nō solū rationale: sed etiā mortale. Et idō qm ad mortē corpus non differt homo ab animalib⁹ ceteris. Unde dicit Eccl. ij. Sicut morit homo sic et illa moriunt. Similit spirant oia et nihil habz homo iumentis amplius. Euncta scz aialia subiacent vanitati. I. mortalitati: qz sūm ad vitā istā oia inanescere faciūt. scz et fortitudine et pulchritudine et diuitiis et cetera temporalia oia. Terra ē vanitas curiositatis, et ista specialiter inuenit in hominib⁹: et hoc triphat. Primo quoad sciētiā studie studij, sicut quādo per studij min⁹ vtilē retrahunt a studio qd eis de necessitate inuēbit sicut de quibusdā dicit Hierony. Sacerdotes inquit dimissis euangelij et prophetis videm⁹ comedias legere et amatoria bucolicoz versū verba cantare. Itē quādo studet homo discere ab eo a quo nō licet, sicut pty de his qui aliqua futura a deomonib⁹ perquirunt: que est nō soluz vanoz sed etiā superstitiosa curiositas. de qua dicit Aug. lib. de vera religione. Nescio an philo sophi impedirent a fide. vicio curiositatis in perscrutāde deū nomib⁹. Item quādo appetit cognoscere veritatem circa creaturas nō referendū ad debitū finem. scz ad cognitiōne dei. Unde etiā Aug. dicit in lib. de vera religione. In cōsideratiōe creaturarū nō est vana et peritura curiositas exercenda: sed gradus ad imortalia et semp manentia faciēdus. Item quādo aliquis studet ad cognoscendū veritatē supra ppriū ingenij facultatē. quia per hoc homines de facili in errores labuntur. Unde dicit Eccl. ij. Altiora te ne quesieris: et fortiora te ne scrutatus fueris. Sequit. Et in plurib⁹ operib⁹ eius nō eris curiosus. Et subditur. Nullus em supplantauit sapitio illorum: et in vanitate deinuit sensus illorum. Secundo inuenit vanitas curiositatis in hominibus quoad

Sermonū funebriū

delectationem sensui. sicut patet precipue in visu. Et hec curiositas aspiciendi delectabilia nō solā frequenter est vana et inutilis: immo etiā est nociva, quia facit perdere tempus: et impedit etiam a meliorib⁹. Unde Augustinus in lib. confessionū. *Canem currentem post leporeū iam nō specto: cū in circo sit aut in agro: si casu transeam: abstrahit me fortassis ab alia magna cogitatione: aut ad se cōuertit illa venatio. Et nisi iam mihi demonstrata infirmitate mea cito amovear vana abcedo. Et simile est de his qui diutius stant ad aspiciendū ludū scaeorū vel actorum et similia. Sed maxime nociva est curiositas aspiciendū mulieres ornatas et pulchras, quia qui viderit mulierem ad concupiscendū eam iam mediat⁹: est eam in cor de suo. Matth. v. Et etiam vana et nociva est curiositas in inspectione spectaculo: in quōtū per hanc homo fit prou⁹ ad viciā vel lasciuie vel crudelitatis per ea q̄ ibi representant. Unde Job. ch. v. dicit. q̄ adultis et inuereandis constituunt tales inspectiones. Item vana et viciosa curiositas est q̄ aliquis intendat ad cōsiderandū vel deridendū. vel saltem inutiliter inquitando. Aug. Curiosum gen⁹ ad discutiendū vicia alienarū: desiderium ad corrigendū sua. De omnib⁹ ergo talib⁹ curiosis dicitur potest illud. Dicit. ij. Ambulauerunt post vanitatē: et vana facti sunt. Contra qd̄ petebat psalmista dicens ps. cxvij. Auerte oculos meos ne videant vanitatē. Tertio vanitas curiositatis ē circa cultū ornarū: et curiosarū vestiriū sicut faciūt mulieres vt appareāt pulchros res, cum tamē dicat Prouerb. xxxi. Fallax gratia et vana est pulchritudo. Quarta vanitas est vanitas iniquitatis, que inuenit in peccatib⁹ sive in cogitationibus. sicut illud ps. xcij. Dñs scit cogitationes hominū: quoniam vane sunt. Sive in affectib⁹: vt quādo q̄s inordinatē diligit temporalia que vana sūt. Qd̄ patet. quia illud dicit vana qd̄ nō prebet premiū laboranti: qd̄ non dat fulcimen tum inuicenti: qd̄ nō prestat plenitudinē continentī. Et huiusmodi sunt laborat avarus et tamen nullū bonū premiū assequit ex eis. Et de hac vanitate dicitur Eccl. ij. Quid proderit homini de vniuerso labore suo: et afflictione spirit⁹ qua sub sole cruciatus est? Cum tunc dies eius laboribus et tūm pleni*

sunt: nec per noctē mente requiescat. hoc nōne est vanitas? Et iterum in eodē cap. iij. Tūm est et secūndū non habet nō filium non fratrem: tamen laborare nō cessat: nec satiantur oculi eius diuitijs: nec recogitat dicens. Cui laboro et fraudo animā meam bonis? In hoc quoq̄ est vanitas et afflictio pessima. Secūdo vana sunt temporalia, quia non dant fulcimen tum inuicenti. Unde Prouer. xi. Qui confidit in diuitijs suis cor ruet. Et ratio est. quia sicut dicit Gregorius. Qui labenti imititur: necesse est vt cum labente labatur. Unde temporalia decipiunt quia eo tempore hominem deserunt: quo maxime indiget fulcimen to. ps. iij. Et quid dicitur vanitatē supple temporalia: et querit mendaciū scilicet deceptionis eorū. sicut decipitur dormiens in somno. Job. xxvij. Dicitur cū dormierit nihil secū afferet: aperiet oculos suos et nihil inueniet. Tertio temporalia vana sūt, quia non prestant plenitudinē nem p̄nētī sive habētī ea. Unde Eccl. v. Avarus non impletur pecunia. et qui amat diuitias fructum non capiet ex eis. et hoc ergo vanitas est. Item vana sunt peccatores in suis locutionib⁹. ps. xi. Vana locuti sunt vniuersi q̄s ad p̄ximū suū. Item habent vanitatem in suis operib⁹. sicut illud. Dicit. ij. Opera eorū vana sūt et risu digna. Quia ergo omnes supradicti vanitates reperunt in hominib⁹ hic viuētib⁹: recte p̄phetia dicit ps. xxxvij. q̄ vniuersa vanitas omnis homo viuens. non quia in quolibet viuente sint vniuersę vanitates: sed quia in omnibus id est inter omnes sunt vniuersę vanitates.

Tertio in auctoritate

principali describitur humana conditio ex instabilitate: cū dicitur. Dies eius sicut vmbra pretereunt. Notandum q̄ q̄to dies est maior: tanto vmbra corporis ē minor. Qd̄ fit quia tunc sol est in celo altior et capitis nostris proximior. vnde corpus minus lumini opponit⁹: et ita fit vmbra minor. et si sol sup nos directe esset nulla vmbra penit⁹ appareret. Contra autem q̄to dies est minor: tanto fit vmbra maior. Qd̄ fit. q̄ tūc sol est a nobis remotior. sicut quando est in oriente vel in occidente. Sic etiam in hominibus accidit q̄ quāto dies prosperitatis vel dignitatis est altior: tanto vmbra vite fit brevior. sicut illud Eccl. x. Omnis potēs

Distinctionis

tas brevis vita. Qd̄ accidit vel ex iniustitia ambitioz: quia plures inuident magnis q̄ paruis. et idō frequētius inuaduntur et occiduntur ab emulis. Et ex inmoderantia. quia falsi quibus immoderatus diuitijs perfruntur quibus abundare possunt. p̄pter qd̄ citius infirmantur et moriuntur. Et etiam hoc contingit ex diuina providētia. vt ostendat dignitates et potencias multo plus esse contentendas q̄ appetendas sicut dicit Petrus rauennas de breui vita summorū pontificum: reddens rationē quare parum viuunt cōmuniter: cū sint in summo gradu dignitatis. Unde tales precipue dicere possunt illud Sapientie. ij. Vmbra transitorio est tempus nostrum. Contrario autem quib⁹ deficit dies prosperitatis temporalis prolixior vmbra videtur. Et tales dicere possunt illud. Dierum. vi. Vmbra brevis quia declinavit dies. quia longior es facte sūt vmbre vesperi. Sed tam ineffabilis et brevis est cōmunitur humane vite decursus. q̄ omnes dicere possunt illud Job. viij. Sicut vmbra dies nostri sunt super terram. Sed tamen illi qui bene et virtuose vixerūt cum de ista vmbra exierūt: ad eterne vite lucem domino perducuntē perueniunt. sicut illud Job. xij. Producat in lucem vmbra mortis. Ad quā lucem nos perducit lux vera que illuminat omnē hominē venientem in hunc mundū christus iesus benedictus in secula seculorū. Amen.

De calamitate humane vite presentis seculi. Sermo III

Anteq̄ comedam

suspiro. et q̄si inuadentes aquez sic rugit⁹ me. Job. ij. Null⁹ scit melius deplorare vel enarrare calamitates vel dolere aliam q̄ sciat ipse q̄ sustinet. Et ratio est. quia ille scit meli⁹ et efficacius aliqua enarrare: qui magis expertus est illa. Ille em̄ qui solum audiuit vel legit et non per expertentiam sensit: non ita plene vel efficaciter narrat. Unde dicitur Ecclesiastici. xlij. Qui nauigant mare enarrant pericula eius falsi tanq̄ experti de illis. Quia ergo beatus iob expertus est maximas hui⁹ vite miseras et dolores: optime sciuit eas enarrare. sicut patet in verbis proposito. vbi enarras amaritudines et miseras proprias: totius tamen humane vite cōmunes calamitates

I Sermo III

describit: cum dicit. Anteq̄ comedam suspiro et. Quod fecit iob ille beatus vt et nos huius vite miseras ex templo suo patienter feramus: et vt de amissione tam calamitose vite minus doleamus. Ostendit ergo beatus iob q̄ quātum ad se pena sua cito inuadebat falsi mane anteq̄ comederet. et q̄ ad multitudinem anime sue ingerebat. ideo dicit suspiro. Quia sicut risus est signum gaudij: sic suspirium est signum amaritudinis. sicut dicit sanctus Thomas super loco isto iob. Sed quia ista pena sua continue agebatur: assimilauit eam aque inundanti. Et quia finaliter vehementissima erat: faciebat eum rugire. Et ideo dicit. sic rugitus meus. A Ostenditur ergo ex his verbis q̄ presentis vite hominis ex tribus causis est multū calamitosa.

Primo p̄pter defectū rei desiderate: cum dicitur. anteq̄ comedam.

Secundo p̄pter affectum rei expectate: ideo dicitur. suspiro.

Tertio p̄pter recessum rei peramate: cū additur. et quasi inundātes aque et.

Circa primū notandum

q̄ sicut nos videmus homo ieiunus vel habens defectum cibi anteq̄ comedat fame cruciatur. Comestio autem totaliter in vita presenti satiatia non est. Vbi non satiatur oculus visu: nec auris impletur auditu. et vbi avarus non impletur pecunia. Erūt autem in vita futura salices in gloria vite eterne. sicut illud ps. xvi. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Et ideo in vita ista presenti est homo quasi famelicus: et vt patiens abi defectum. Cuius figura habetur in illo filio prodigo: qui existens in aliena regione egenus et famelicus et defectum cibi patiens. sicut patet Lucę. xv. Dixit intra se. Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus et. Ad mercenarij isti sunt sancti qui pro adipiscenda mercede eterna multam laborauerunt. quia vniuersi quicq̄ propriam mercedem accipiet sicut suam laborem. Et isti nunc existentes in domino patris: vbi mansiones multe sunt. id est diuersi beatitudinis gradus: abundant panibus. id est refectione et fructione bonorum eternorum. Unde Lucę. xlij. dicitur. Beatus qui manducabit panem in regno dei. Sed illi qui hic viuunt avaris quā ad illas refectionem perueniant quasi

fame perire dicuntur, qz scz desiderijs estus ant que minime adimplent. fm illud 2 pcc iij. Comedent et no saturabunt scz in pscnti. Sed aduertendu qz in pscnti vita non possit haberi refectio ad satietate que erit refectio glorie: haberi tamen potest refectio que est ad necessitate: que e refectio gratie. Et in prima parte ppositi thematis adhuc notant duo. Quia pmo ponit puenctio nes cessitatis: cu dicit. anteq. Secundo subdit refectio satietatis: cu dicit comedu. Refectio ergo gratie que pot haberi in pscnti: licet no totaliter satiet. qz qui edunt me ad huc esurient. vt dicit Eccli. xxiij. tamen bene reficiat aiam optum sufficit ad salute. Et hec refectio de sideranda et paranda est anteq homo moriat. Et ad hoc refert potest illud qd dicit Luce. xxiij. Desiderio desiderauit hoc pascha manducare vobiscum anteq pariar. B In quibz quide verbis offe ditur qd refectio spiritualis gratie q nobis est necessaria in pscnti quattuor requirit in nobis.

Primo exigit appetitus auiditatem: cum dicit. desiderio desiderauit.

Secundo presupponit puritatis sinceritatem: cum dicit. hoc pascha.

Tertio requirit pietatis comunitate: cum dicit. manducare vobiscum.

Quarto exigit temporis celeritate: ideo subiungit anteq pariar. i. moriar.

Requirat ergo primo appetit? auiditate id est vt cur magna auiditate appetat. Ad qd insinuandū ingemiat desideriu dicēs. desiderio desiderauit. Hoc em expunit de desideriu ad insinuandū q duplicē gratiā debz homo desiderare plusq famelic? desideret refectioē. i. gratiā bene viuendi: et gratiāz bene moriendi. et vniū desideriu debet esse ppter alterū. Unde debet quilibet dicere. Desiderio scz bene moriēdi: desiderauit gratiam bene viuendi. Sed optum ad desideriu bene moriēdi notandū q ille dicitur bene mori cuius mors bonū terminū habz. Est em triplex terminus mortis. Unus est ad penam inferni. et aliorum qui se non bene disponunt in fine. sicut dicit Luce. xvi. de diuites expulsio. Mortuus est diues et sepultus est in inferno. Tunc em miser de palacio mūdi ducit ad carcerē diaboli: et de diuitiarū abundantia venit ad eternā penam: et de deij carnis ad crudelia tormēta torzoris

Alius et secundus terminus mortis e ad penā purgatorij. et ista est mors bona. qz licz purgatorij pena fm Augustinū et sem Thomā excedat oēs penas but? vite: tamē ponitur homo in statu securo. vt scz perdi nō possit aut debeat. sed habere vitā a eternā: cu fit in gratia et charitate: licz miro modo cruciet. Tertius terminus est ad gloriā paradisi. et ista est mors optima et maxime a nobis de sideranda. Unde apls dicit ad Philip. i. Desiderium habens dissolui et esse cū xpo. Hoc em est esse cum xpo: esse in gloria vite eterne. qz cum xps appauerit vita vestra tunc et vos apparebitis cū ipso in gloria. Colos. iij. Vbi videls est abundantia omnis boni: et carentia ois mali. Sed optum ad desideriu secundū scz bene viuēdi sciendū q sicut dicit beatus Bernardus. Tunc em homo bene viuūt: quando viuūt humiliter deo: ordinatē liter sibi: et socialiter pximo. Per hec tria prohibetur triplex peccatū. scz in deū: in proximum et in seipm. Unde et ab hoc triplici peccato oem hoīem qui vult bene viuere oportet esse iustificatū. Et ideo hoc debz pmo de siderare qui vult bene viuere. i. iustificatus. nes. i. illa per que apud deū sit a pctō iustificatus. Et ideo ps. dicebat ps. cxvij. Concupiuit aia mea desiderare iustificatōes tuas in omni tempore. vbi dicit gloria. Concupiscētia e semp rei habitus: sed desideriu pot etiā esse rei nō habitus. Et scdit ergo glo. qz quadruplex est gradus tendentiā ad iustificatōes. Nam quidaz valde bene per rationē cōsiderāt et cognoscunt: quomodo esset vtilē et honestū. facere iustificatōes. i. facere iusta et delectari in eis faciendis: s; nō pcedūt vterius vt habeant affectū vel ppositū faciendi. Unde in talibz preualet intellectus. et sequit tardus aut nullus effectus. Quidā autē alij sunt qui licz nō desiderēt aut pponant bona facere: tamē de hoc ipso dolent q voluntatē. i. desideriu nō habēt. Et concupiscūt et vellent habere desideriu et voluntatē bona faciēdi: vt parcendi inimico suo: vel dimittēdi pabina: vel restituēdi yllas. et aliorum huiusmodi ad q hoīes difficulter pueniunt. et in hoc gradu erat qui dicitur. Locus piuit aia mea desiderare iustificatōes tuas et. Et tertius gradus e eoz q habēt desideriu et ppositū bona faciēdi: s; si nō vident pcedere: similes essent illis qui concipiūt s; nō pariūt. abozus vel abozū parietis. Et istud nō sufficit deo. qz deus opa desiderat

Id est vt bonū desideriu opere compleatur. Est ergo quadruplex gradus eoz qui habent desideriu. Scz qui opere implet iusta videt licet opera feruerit et pferuerant et cum delectatione animi faciendo. Prouer. xij. De desideriu si compleat delectat animā. et tunc est signū q homo est iustificatus. Scz aduertendum q nō dicit ppheta iustificatōes meas sed tuas. Est em quedaz iustificatio falsa que scz querit fm iudiciū hominū. sicut hypocrisis querunt. De qua dicit Luce xvi. Hos estis qui iustificatis vos coram hominibz. Et est alia iustificatio dubia que e fm iudiciū ppositū. De qua apls. i. Cor. iij. Nihil mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum. Scz tertia est iustificatio vera que est fm iudiciū diuinū. quā scz assequitur homo ex fide et bonis operibus. Vn apostolus Gal. iij. Et fide iustificat deus gentes. Et intelligitur de fide cum operibz. Unde de Jacobi. iij. Videtis qm ex operibus iustificatur homo. Et hec iustificatio non ad te pus esse debet: sicut peccatores ad tempus credūt: et in tempore temptatiōis recedūt: sed debet esse omni tempore. Vn ps. cv. Beati qui faciunt iusticiā in omni tempore. Et secundo notatur in auctoritate inducta q refectio spūalis gratie presupponit puritate et sinceritate. in hoc qd dicit. hoc pascha. qz hoc pascha de quo loquebat xps agnus paschalis erat. qd quide ppter innocentiam agni: qui scz manducabat cū azymis: puritate mentis et sinceritate designat: que scz debet esse in nobis vt cibo gratie refici valeamus. Et vt istam sinceritate et puritate. i. mundiciā a pctō habere valeam: et p nobis in cruce immolatus est xpus. fm illud apli i. Cor. v. Pascha nostrū immolat? est xpus. Itaqz epulemur et. sed in azymis sinceritatis et veritatis. D Tertio quoqz gratie spūalis refectio requirit in nobis puritatis comunitatiōē. ad qd notandū dicit in auctoritate inducta. manducare vobiscum. Sūt em quidā ita auari qui communicare cū alijs nō volunt bona sua: ita q etiā cibū corporalem nolunt cū alijs sumere: s; soli manducare. Neqz aliquid de his que manducant volunt pauperibz erogare. sicut diues epulo qui etiā micas que de mensa cadebant: lazaro pauperi negabat. sed tū postea i morte vcluri noluit eo relinquere. et tunc frequenter pauperibz erogant. Unde accidit sicut de porco de quo dicit q nullus hō habz de eo

bonū: nisi postq occisus e. Unde Eccli. xl. Est qui locupletat? parce agendo. et hec est pars mercedis illi: in eo q dicit inuenit re quiete mihi: et nūc manducabo de bonis meis solus. Et nescit q temp? pretereat illi: et mors appropinquat: et derelinquat omnia alijs et moriat. Sed notandū q etiā pctō indigentis nō debz elemosina subtrahi mas xime de necessarijs cibis. Unde dicit de xpo Luce. xv. Vt pctōes recipit et manducat cū illis. E Quarto refectio spūalis gratie requirit teporis celeritate. vnde dicit in auctoritate inducta. anteq pariar. i. moriem. Notandū q quilibz christianus anteq veniat ad mortē debz generalit? confiteri et recitari corp? xpi. qz per penitentiā et confessionem a pctō purificat. sed per eucharisticā pceptionē que e cibis spūalis gratie cōfortatur et roborat contra pugniā mortis. Vocifiguratum e in ysaac senescente: qui dixit Be nef. xvij. filio suo. Asser mihi de venatione tua vt comedā anteq moriar. Vbi p ysaac senescentē intelligere possum? hoīem mortū appropinquante. qz vt dicit? de b. viij. Qd antiquat? senescat. ppe interitū e. Vt anteq moriat? refici desiderat de cibis ex venatione factis. Per quā refectioē intelligitur sacra comunitas: quā pmissa penitentiā debz moriens ante mortē requirere tanqz solū et ysticiā terribilis itineris sui. Et recte dicit? ab? de venatōe fact? qz scz tibi assumitur corp? xpi qd dei verbum suscepit. vt in hunc mundū exiret ad venationē saluū. i. pctōz irrationabilū viuentiū. Ad cui? venatiōnis cōplementū misit xps: qui fuit venator robustus? corā dño: alios venatores suos id e pdicatores multos. sicut pmiserat. Die re. xvi. Mittā eis multos venatores et venabunt eos. Sed dicit abos in plurali: qz licet in sacramēto eucharisticē ex vi sacramēti sit tantū xpi corp? qd est ab? viator: tū ex reali cōcomitantia est etiā ibi dei verbum qd est ab? beatorū in celo: sed tūc factū e verbum dei etiā ab? hoim in mūdo existentiū: quando verbum caro factū est: et habitauit in nobis. E Secūdo ad huc in pma pte pncipalis auctoritatis post puenctioē necessitatis: tangit refectio satietatis in eo scz qd sequit. comedā. Vbi aduertendū q illa cōfessio e satietatis q fame totalit? expellit. Inuenit autē in hoīe triplex fame. Una fm mentē. Et hec e fm intellectū vehemē de desideriu sciendi. ex eo q quēs hoīes natura

Sermonū funebriū

scire desiderant, prout p̄b̄s dicit in principio methaphi. Et ideo desiderat hō panē vite et intellectū sc̄z comedere. i. scientiā addicere. S̄z q̄tūcumq; hō studeat ad sciendū: in vita tamē presenti nō poterit satiari p̄p̄ defectum cognitiōis. Et eo qd dicit Bemistū. Ea que scim̄ minima pars sunt eorū q̄ igno ram̄: cum ip̄e intellet̄ desideret alia scire. Et ideo dicit ap̄t̄s. i. Coz. xiiij. Nunc ex pte cognoscim̄. Cū em̄ om̄is nostra cognitio a sensu oriat̄: nō p̄ssum̄ in hac vita per intellectū cognoscere: nisi naturas eorū q̄ sensibus sunt subiecta. Ea autē q̄ sunt supra sensibilia naturā cognōde cognoscere nō valent̄. p̄p̄ qd s̄m̄ p̄b̄m̄ ita se habz intellectū noster ad ea q̄ sunt manifestissima s̄m̄ naturā suā. sicut sunt p̄ se intelligibilia: sicut se habz oculus nictico: r̄actis ad lumē solis. Et licz talia aliquo modo p̄ fidē cognoscimus s̄m̄ illud Eccl̄. i. iij. Plurima supra sensus hominū ostensa sunt tibi: tamen etiā cognitio fidei ē imperfecta et obscura. Et p̄pterea etiā abus sciētie hominū in hac vita nō sariat̄: et tamē aliq̄s in flat. s̄m̄ illud. i. Coz. viij. Scientia inflat sc̄z eos qui de sua sciētia subiant et intumescunt. Et tales sunt similes demōnibz qui de sua sciētia subiant. Alii quos vero cruciat et fatigat. sicut eos q̄ queunt scire vt lucrant. sicut medicū et iuristā: et alij huiusmodi. Et q̄to p̄t̄ eos laborare et requirunt. et ampli⁹ opozet eos laborare et studere die ac nocte p̄pter lucrū rēpōzaliū. Et p̄pter hoc dicit Eccl̄. i. Qui addit sciētiā addit et labore: vel dolore s̄m̄ aliā litteram. qz dum de scientia sua illicite lucrant: dolorem sibi acquirūt eterne damnatiōis. Nec tamē etiam in hac vita eorū desiderius sariat̄. siue de lucrando. siue de sciēdo. ita qd possit ad eos r̄ferri illud Zeniti. xvi. Comeditis et nō saturabimini. i. q̄tūcumq; agat ea que cupitis: nō tamē eritis satiati vt nō ampli⁹ appetatis. Secunda ē fames. i. desiderii pertinētis ad carnē: que sc̄z appetit et desiderat suā delectatiōē sc̄z gule vel luxurie. Et iste appetit⁹ est insatiabilis. qz licz de cibo possit impleri stomachus: nō tamē p̄pterea cessat gulose delectatiōis appetit⁹. p̄pter qd dicit Prouer. xiiij. Venter impiorum insatiabilis. Et simile est de luxurioso: qui licz lassat̄ in actu: nō tamen sariat̄ in appetitu. Sicut legit̄ de messalina vxore imperatoris ryberij q̄ tante libidinis fuit qd aliquid quando ad prostibula ibat. vt om̄ibz se sup

poneret. et inde redibat potius lassata q̄ satiata. Propter qd differentia est inter delectationes carnis et spiritus. Quia delectationes spiritus aiām impingunt. sicut cum homo delectatur facere que sunt vere bona. Unde Esa. lv. Comedite bonū et delectabitur in crassitudine animā vera. S̄z delectationes carnis euacuant animā: et nō sariāt anime appetitū. Unde Esa. ix. Comedit ad sinistram et nō satiabitur. Ille comedit ad sinistram qui pascitur delectatione carnali et temporali. Et ille qui pascitur delectatione spiritali comedit ad dexterā. et iste impinguat. Est etia; tertia fames que pertinet ad vtrūq; sc̄z ad carnē et spiritū. et hec est appetitū pacis et quietis. Sed iste etiam appetit⁹ in vita ista satiari nō potest. qz hic homo semper est in guerra. quia sc̄z non habet at guerram cū alio: habet tamē guerram a seipso et p̄p̄riam et continuā sc̄z repugnantiam corporis et spiritus. quia caro concupiscit aduersus spiritum: spiritus autē aduersus carnem. vt dicitur Bala. v. et Matt̄. bel. xvi. Spiritus quidē prompt⁹ est: caro autem infirma. Habet etiam p̄ter hec multas alias interminabiles discordias et lites. Et interdū etiam in domo sua sicut frequēter vir cum vxore: pater cū filio: frater cum fratre: socrus cum nuru: et ciuis cū ciue. Propter que oia non est hic pax nec quietes: immo p̄pter hec mordent se inuicē et quasi comedunt homines. Unde Bala. v. qd si inuicem mordetis et comeditis: videte ne ab inuicē cōsumamini. Qd quidem dicit quia vnus mordebat alium detrahendo: et comedit alium de damno et no cumento eius delectabiliter se pascendo. Iste ergo sunt male comestiones que non sariant: sed pot⁹ cruciat. Unde Aggel. i. Comedistis et nō estis satiati. Sed e contra in vita beata erit comestio oem̄ famē. i. inordinatū appetitū et defectum excludens. quia non erunt necq; stent ampli⁹. Apocal. viij. Et erit. oē desiderium implens. s̄m̄ illud p̄b̄. c. Qui replet in bonis desiderium tuum. Et p̄b̄. lxiij. Replebimur in bonis domus me et c. Tunc ergo edent pauperes et saturabuntur. S

Secūdo in auctoritate

principali ostendit calamitas vite hominis per affectū siue desiderii rei expectate: cum dicitur. suspiro. Nam absentia et longa et incerta expectatio rei ad quā homo afficitur

Distinctionis

multū et vehementer desiderat: et affligit et suspirare facit. Unde iustus in hac vita exsternis ex longa expectatione et magno desiderio patrie celestis vehementer et frequenter suspirat. Vbi sciēdū qd ex duplici passione suspirat consequit̄ procedere. sc̄z ex dolore: et ex amore. Homo ergo si bene considerat calamitates et mala vite presentis prout vocatur ad suspiriū doloris. Sed si considerat gaudia et premia celestis patrie prout vocatur et accenditur ad suspiriū amoris. Et de hoc habetur figura iudicij. i. q̄ ara cum suspirasset sedens in affino dixit ei Caleph pater suus. Quid habes? At illa respondit. Da mihi benedictionē. qz terrā arentem dedisti mihi: et irriguū superius et irriguū inferius. Ara significat animā que sedet in affino. i. in corpore. Hec compuncta suspirat. sc̄z p̄ dolore presentis miserie: et p̄ amore celestis patrie. Et petit a patre benedictionem sc̄z misericordie et gratie: sciens suis meritis nō posse vel mala presentia euadere vel bona celestia possidere. Unde et p̄mo conq̄ritur de incolata presentis miserie dicens. Terram arentē dedisti mihi. i. posuisti me in mundo: qui est vt terra arenis p̄e modicitate aque. id ē paucitate gratie. Et hec ariditas p̄cipue accidit p̄pter multā ingrati tudine hominū. Quia ingrati tūdo s̄m̄ bernardum: ē ventus vrens: et ciccans fontem pietatis diuine. rorem misericordie. et fluens ta gratie. Sunt em̄ hodie homines s̄m̄ apostolum seipos amantes: ingrati: sc̄z sc̄z sine federe: sine misericordia. Hec ariditas gignit sterilitatē. id ē defectum bonozū operum. quia non est qui faciat bonū non est vsq; ad vnus. Deinde petit a deo patre abundantiam celestis glorie: dicens iunge et irriguā aquis. Quia em̄ terra firma ē ip̄a celestis patria: vbi nō ē ḡratia necq; corruptio: sicut ē in ista in q̄ habitam⁹. Unde Eccl̄. i. Generatio p̄terit et generatio aduenit: terra autē in eternū stat. Unde hanc terrā dicit uidētebar dicens p̄b̄. c. Portio mea dñe sit in terra viuentium. hec est irrigua aquis id ē abundātia bonis. S̄m̄. xiiij. Vniuersa irrigabātur sicut paradus dñi. Sed pater sc̄z deus dedit ei. i. in fine irriguū superius et irriguū inferius. id est gloriā et perfectionem anime et corporis. D

Tertio in auctoritate

I Sermo III

principali ostendit vita humana esse calamitosa. p̄pter recessum rei p̄ramate. i. valde amare: cū dicit̄ qd q̄ inundates aque: sic rugit me. Nam quando hō morit̄ et recedit de ista vita: illi q̄ multū amabat eū: remanent in calamitate luct⁹ et tristitie. Vbi notādū qd in luctu qd sit sup mortuos p̄mo videm⁹ hūdarū lachrymarū. Ite audif lamētantiū rugit̄. id subdit. sic rugit me. i. qd me moriere aut mortuo fiet. ad ostēdēdū interitorem gemitū et dolorem. S̄m̄ illud p̄b̄. xxxij. Rugiebā a gemitū cordis mei. Vbi sciēdū qd aliq̄ antiquoz dicit̄ qd p̄ morte hoīs nō debz fieri luct⁹: s̄z gaudij solentitas. sicut narrat Valer⁹ lib. i. qd ges tradie puicie celebzabar diē natiuitatē hoīs cuius fieri: et diem mortis cū hilaritate. Et hoc vt dicat sapienter faciebant. quia remora dulcedine mūdū que multa cogit homines turpiter facere et pati: beatorum inuenitur finis vite hominis et eius initiū. Nam initiū est venire ad miseriam: sed finis est exire de miseria. Sed diuina scriptura indulget et concedit qd fiat luct⁹ p̄ mortuis. Unde Hieremie. ix. Quis dabit capiti meo aquam: et oculis meis fontem lachrymarum? Et plorabo diē ac nocte inter fecos filie populi mei. Et conceditur rōnabiliter iste fletus. Primo quidē ad mitigatiōnem doloris: et eo qd lachrymarum effusio mitigat interitorem dolorem. Nam dolor interius clausus magis augetur et crudat̄: sed dum exterius exhalatur per lachrymas magis mitigatur. Unde beatus Augustin⁹ de se refert. qd cum esset de morte cuiusdam amici sui valde contristat⁹: in solis lachrymis inueniebat aliquantulā quietem. Secundo conceditur lachrymarū flet⁹ ad ostēdēdū cōpassionis. sicut dñs. sicut sup lazara mortuū: siue p̄ cōpassiōe soroz et sc̄ntiū: siue forte p̄ cōpassiōe ip̄i lazari: cui⁹ aiām in inferno erat. vt qdā dicit. Vult tū scriptura qd flet⁹ iste siue luct⁹ debeat esse rēp̄rat⁹. vñ d̄r Eccl̄. xxiij. Modicū plora sup mortuū. Vñ etia; narrat Valer⁹ vbi sup. a. qd lycid est illi de puincia lycie qd debebat facere luctū p̄ mortuo: etiā viri induebant vestes muliebres. vt ex desomitate babit⁹ cōmōtati⁹ vellēt deponere stultū merozē. S̄z maxime p̄t̄ et debz dolor et luct⁹ rēp̄rari: q̄n̄ ille qui mortuus est bene dispositus obiit: et de quo sperari possit qd bene s̄m̄ deum mortuus sit. Tunc enim scdm̄ rationem c. liij

potius esset de eo gaudendum q̄ lugendū. Unde domin⁹ ad passionem vadens dixit discipulis. Job. xliij. Si diligereis me gauderetis vtriq; quia vado ad patrem. scz eterne vite; gaudia ⁊ gloriāz possessurus. Quā nobis concedat. qui in alius habitat. iesus dominus benedictus. Amen.

De redioitate humane vite presentis seculi.

**Sermo V
Edet animam me**

amyte mee. vsq; ibi. Indica mihi cur me ita iudices? Job. x. Triplet opinio fuit apud antiquos de humane vite prolongatione. Et prima opinio fuit grecorum qui dixerunt q̄ vita humana p̄ longabatur ratione amoris. Et ratio eozū erat talis. Nisi homo amaret nunq̄ operaretur: si non operaretur deficeret. ex quo concluderent q̄ amor est causa prolongationis vite. Secunda opinio fuit egyptiorum qui dixerūt q̄ vita prolongabat ratione delectatiōis. Et ratio eozū erat talis. Quia homo non potest viuere sine delectatione. sicut patet in melancholicis: qui nullam delectationem habentes interdum occidunt se ipsos. Tertia opinio est christiano rum: qui dicunt q̄ vita prolongatur ratione concordie ⁊ pacis. siue sit concordia naturalis ex temperantia elementorum ⁊ humorum in corpore q̄tum ad vitam humanāz naturalem: siue sit concordia ciuili ex vniuersitate ciuium in ciuitate q̄tum ad vitam ciuilem: siue sit pax ⁊ concordia charitatis q̄tum ad vitam spiritalē. Patet q̄ in omnibus his concordia est causa conseruationis et prolongatiōis vite. ⁊ discordia: est causa cōtrarij. Unde quantum ad vitam corporalem videm⁹ q̄ in bellis ⁊ p̄lijs ⁊ guerris plurimi occiduntur ante tempus ⁊ terminū vite naturalis. Unde christus mandauit discipulis suis. In quācumq; domū intraueritis primum offerte pacem. i. Petri. iij. Qui enim vult diligere vitam ⁊ videre dies bonas ⁊c. sequitur. Inquirat pacem ⁊ sequatur eam. Plerumq; tamen videmus q̄ hominibus accidit q̄ habent conditiones ita contrarias bis predictis q̄ vite prolongatio non est eis amabilis: sed potius eam oprant q̄ citius finire. Et hoc in verbis p̄positis exemplo sui beatus iob offendit de vita sua dicens. Zedet animam meam vite mee ⁊c.

Et offendit primo q̄ vita sua non erat sibi amabilis: sed odiosa p̄pter rediū ⁊ ideo dicit. Zedet animā meā vite mee. Secundo q̄ nō erat ei delectabilis: sed penosa p̄pter dolorem intrinsecuz: ideo dicit. Loquar in amaritudine ⁊c.

Tertio q̄ non erat pacabilis: sed timorosa scz p̄pter diuinum iudicium: ideo dicit. Noli me condemnare.

Et quia hic raro inuenitur viuens qui nō experiatur similia: potest hic viuens com munit̄ dicere. Zedet animam meam vite mee. B. Et breuiter in his verbis ostēdit q̄ presens vita hominis habet quatuor conditiones: p̄pter quas magis contemptibilis q̄ diligibilis esse videtur: ⁊ magis esse appetendum q̄ cito finitur q̄ q̄ diu conseruetur.

Prima quia p̄pter miserā est onerosa: ideo dicit. Zedet animā meam ⁊c.

Secunda quia p̄pter culpā est q̄rulosā: ideo subdit. dimittā aduersus me eloquiū meū.

Tertia quia p̄pter penā est dolorosa: ideo subiungit. loquar in amaritudine ⁊c.

Quarta quia p̄pter iusticiā est formidolosa: ideo subinfert. Dicā deo. Noli me odēnare

Circa primū aduerten

dum q̄ frequēter accidere videm⁹ q̄ illud qd̄ per se est appetibile ⁊ amabile: efficiat de per accidens aliquib⁹ ⁊ odiosum ⁊ odibile. s. p̄pter aliquid annexū. Sicut appetibile ⁊ amabile est hominib⁹ discere ⁊ scire. ex eo q̄ omnes homines natura scire desiderant. vt dicit phisus: ⁊ tamē pigri p̄pter labore studij: sine quo discere non possunt: contemunt ⁊ refugiunt sciētā atq; doctrinā. Unde Pro uerb. i. Sapientiā: als scientiam: atq; doct̄trinam stulti despiciunt. Et merito vocant stulti: qui p̄pter modicū labore refugiūt tantū bonū q̄tū est scia. Itē gulosus quādoq; cibū sibi appetibile: ⁊ de se delectabile refugit ⁊ dimittit rōne p̄prietatis ⁊ infirmitatis: quā talis cibus induceret. Vñ Job. vi. Nisi quid p̄t̄ aliquis gustare qd̄ gustari affert mortem: ⁊ sic de multis alijs. Similit̄ ergo quis vita sit nō solū hoib⁹: sed etiā oib⁹ animalib⁹ chara ⁊ amabilis. Prop̄ qd̄ Boet⁹ dicit q̄ omne aial vitā tucri laborat: mortē p̄nticipat⁹ deuitat: p̄pter miserias tñ quas habz plerūq; anexas: efficiat sapiētib⁹ veris contemptibilis ⁊ tediosa. p̄t̄ qd̄ d̄ Sap. iij. Exiguū ⁊ cum tedio ē temp⁹ vite nostre.

In quibus quidē verbis ostendit q̄ temp⁹ humane vite quadrupla rōne ipam vitāz contemptibilem reddit.

Et p̄mo quidez ratione breuitatis. quia exiguum est.

Secdo rōne grauitatis. qz cū tedio est.

Tertio rōne varietatis. qz tps est.

Quarto ratione pauperatis. quia vite nostre est.

Dabz ḡ tps vite nre breuitatē. qz exigū est. Tempus em̄ aliquoz sciendū etiā ⁊ si in se esset longum: tamē dicit esse breue ⁊ exiguum respectu multoz ⁊ magnozū que fieri opz in ipso. Et ita tempus huane vite q̄tūcumq; ostendat eē longū: exigū tñ est respectu quattuor.

Primo respectu pagendi itineris.

Secdo respectu diluendi criminis.

Tertio respectu expectandi muneris.

Quarto respectu vitāe pigritudinis.

Que oia concurrūt vel expedienda sunt in ipso deauris humane vite.

Primo dico respectu itineris. quia cum aliquis habet facere longū iter: et assignat ei termin⁹ breuis: d̄z habere tps exigū. i. modicū. Iter aut̄ quod habet homo facere longissimū est. qz de terra infima ad celum superiū. i. de vita t̄pali ad eternā tñ p̄ntre opz. Cuius itineris rata est lōgitudō. q̄ta est distantia meritorū t̄paliū ad p̄mia eterna. De qua claret q̄ maxima est. q̄ nō sunt cōdigne passionēs huius t̄pis ad futuram gl̄iam que reuelabit̄ in nobis. Roma. viij. Propterea etiā dictū est helye. iij. Rē. xix. Grandis tibi restat via. Termin⁹ autē assignatus huic itineri valde breuis est: q̄a vsq; ad finem vite hois. qz breui tpe finit̄. Iuxta illud Job. xliij. Breues dies hominis sunt. Unde Seneca dicit. q̄ tps est p̄ctus quo viuimus respectu eternitatis ad quāz p̄gimus. Eccl. i. viij. Numerus dierū hois vt multū centū annū: quasi gutte aq; maris deputati sūt. Et sicut calculus arene: sic exigui anni in die cui. Ex quo ḡ taz breuis est termin⁹ ⁊ tam longū iter: nō est p̄ negligētiā sui seu per oclū standū: sed sollicite p̄ gressum boni opis sine intermissione currēdū. Sic currite vt cōphēdaris inquit aplua i. Cor. ix. Secdo tps hois est exigū respectu diluendi criminis. Nam q̄ aliquis homo ex aliquo crimine vñū magnū d̄m̄ offendit: per longū tempus nitit̄ eū placare p̄ amicos vel cōsanguineos: cum m̄tis

precibus ⁊ cū multis muneribus: ⁊ vix potest eum placare. etiā si solum semel ipsum offenderit. Unde absolon post occasionem fratris sui amon: post longū temp⁹ vix potuit placare regem dauid p̄ Joas: et p̄ mulierez r̄beuitē. vt habet. i. Rē. xliij. Quāto ergo magis requirit̄ magnū tps ⁊ multūz studium ⁊ multa sollicitudo ad placandum illum qui est rex regū ⁊ d̄ns d̄nantiū: ⁊ quē totiens ⁊ tam grauit̄ ⁊ in persona p̄p̄ia blasphemādo ipm ⁊ perierando: ⁊ in suis suis cum ledendo. s. detrahēdo: ⁊ in amicis suis scz sanctis eoz. festiuitates nō colēdo et quod petus est ipos blasphemando ⁊ in ecclesijs offendēdo: ⁊ in alijs locis notis: ⁊ sacramētū sui corporis ⁊ sanguis in igne et irrēnerēt̄r suscipiēdo. Et tamē tanta est stultitia nostra q̄ nec vnam diē integrāo lumus mittere vel expēdere ad satisfaciēdum vel ad pacandū de tot offēsis et tam grauib⁹. Et nullūz studiū ⁊ nulla sollicitudo nobis est ad hoc faciendū: sed semp̄ expectamus horā mortis. Et illud quod nos ligauimus in multis annis soluer volum⁹ in ictu oculi. Et ideo q̄ bec faciūt om̄s sunt vel ceci vel stulti. ⁊ nullo modo ex parte sua habēt aliquid p̄ quod veniā impetrare vel saluari possint: nisi abundantia diuine pietatis ⁊ m̄ie suppleat. Que quidē diuina misericordia tāto facilius adest: c̄pto quis huilius penitet: ⁊ magis miserū ⁊ exigū ē fare tur ⁊ recognoscit. Et p̄pterea d̄z Sapie. vi q̄ exiguo ⁊ humili concedit̄ misericordia. Tertio d̄z tempus hominis esse breue: siue exiguum respectu expectādi muneris. si consideremus altitudinē muneris. i. remunerationis celestis. Videmus em̄ t̄pali ter q̄ si aliquis vult vnam modicā p̄bendāz vel redditū ab aliquo p̄claro vel d̄no impetrare: m̄to tempe seruit ⁊ p̄ se ⁊ p̄ amicos et per cōsanguineos: ⁊ aliquādo exponit se morti: vt possit seruire illi: ⁊ vt inclinet euz ad dandū sibi quod petit ⁊ querit: et tamē etiam si obrineat nec sit q̄to tempe debeat possidere: quia frequēter homo h̄mōi post q̄ multū laborauit ⁊ multas expēsas fecit ad habendā vnam p̄bendā: accepta vna possessione subito morit̄. ⁊ sic perdit laborē et expēsas. Si ergo mit̄ a homo in totum tps ad habendā vnam p̄bendā vel redditū sic trāstoria: nos c̄pto magis oq; q̄ mirramus multū tps ad habendā p̄bendā celestē. in qua sunt oia bona ⁊ q̄ est p̄petua

Sermonū funebriū

Et eterna que nunq̄ deficit nec pdi potest. Unde aliter facit deus q̄ dñi tempales: qz quādoq; p̄ longo seruitio dant exigua p̄ emia. Et sic dicit Eccl̄i. xx. Exigua dabit et m̄ta imp̄propabit. Sed deus cōtrario etiam pro seruitio exigui tempis sicut dicit Jacobi p̄mo. dat obus affluēt et nō imp̄perat. Quarto dicit tempus hoīs exigui rōne v̄stand: pigr̄itudinis. i. p̄pter pigr̄itiam et negligentiam nostrā. qz homini negligent̄ et p̄ḡro etiā multū tempus ad operandū v̄datur esse exigui. Nos aut̄ pigr̄i et negligētes sumus ad operandū dene. et ambulādū in via dei: et ad p̄ficiendū de h̄bitate in h̄bitate sicut op̄s facere volentē ad regnū dei p̄uenire. Et talia negligentia accidit in nobis q̄n qz ex infidelitate: et quādoq; ex tepiditate siue frigiditate: q̄nq; ex cupiditate: et q̄nq; ex malignitate seu infirmitate: quādoq; ex nostra stoliditate. Et idō dicit Sap. nono. Domo infirmus: et exigui t̄p̄is: et m̄noz ad intellectū. Et dicit homo infirmus p̄pter fragilitatem: et m̄noz ad intellectū p̄pter stoliditatem: et exigui t̄p̄is. siue respectu t̄p̄is: siue respectu criminis: siue respectu numeris vite respectu pigr̄itudinis. **L** Secūdo vita h̄mana ostendit eē cōtemp̄tibilis rōne grauitatis: qz cum tedio est. Quia possunt assignari q̄rtuor cause quare sc̄y vita hoīm est eis penosa et tediosa. si cur corp̄al̄r videmus qz quattuor genera hoīm vident affici tedio siue pena. Primo quidē murr̄mur vel damozē nimii vel stridorē audiētes. sicut dicit glo. sup. Ad arb̄ xv. qz discipuli dixerūt xp̄o sc̄ly de muliere chanaea. Dimitte eā. qz damat post nos tāq̄ tedio damozē ei carere cupiētes. Sic sp̄n̄aliter tedio afficimur. quia v̄ndiq; murr̄mur audimur. Nam si homo bon⁹ esse appetit vel bene viuere conat̄: audit murr̄mur et sentit ret̄ellionē a mūdo a carne et a deo. Et nō malus et pctōr remurmurat cōscientia sua. Et frequēt̄ cr̄is de se audit hoīes murr̄murātes. Et omnes h̄mōi murr̄murationes ingēnit tedio hoīmibus. Eccl̄i. lxxix. Quoc̄q; v̄ba tedij et murr̄murationum sc̄y mūd̄: vel demon vel caro quoad bonos vel cōscientia siue p̄tinus quoad malos. Secūdo afficiunt tedio multa aduersa et cōtraria patientes: sed homini quasi toto tēpe vite sue cōtingunt aduersa siue cōtraria: siue sint infirmitates corp̄ales: siue sint filiorum vel cōsanguineoz mores: siue sint hō-

stium p̄secutiones vel tyrannoz opp̄ressiones: siue sint alij euctus infortunari vel casuales: vt de p̄ditombus rerū suarū et h̄n̄ iustimodi. Quia hec aduersa ita grauat̄ animam vt nō videatur ei possibile tot et talia tolerare. Unde etiā ap̄lus sic grauarus. ij. Cor. p̄mo. dicebat. Sup̄ra modū grauat̄ sumus supra h̄ntem nostrā: ita vt dederet nos etiā viuere. Tertio afficiunt tedio m̄is longū labor: em tolerātes: siue sit labor longi t̄p̄is: siue longi exercitij: vel lōge ex p̄ctationis: siue etiā sit longi itineris. Et significat sp̄n̄aliter tedio accidit in labore penitētie. Cuius figura habet̄ Nume. xxi. vbi dicit qz redere cepit popl̄m itineris ac laboris. locutusq; cōtra dñm et mo ysa. ait. Cur eduxisti nos d̄ egypto vt moreremur in solitudine: deest panis: non sunt aque. Sed ad subleuationē h̄mōi tedij valet consideratio labor: quos patiunt̄ m̄dani pro assequēda aliqua mercede aut lucro t̄p̄ali. Unde Chrysostomus. Sequi viā laboriosam si existimant: siue de h̄bitate est ac casatio. Si em̄ tempestates pelagi nauis: vulnera militibus. glacies et frigo: a agri cultoribus lenia et portabilia sunt: p̄pter sp̄em p̄mij temporalis: multo magis cū celū placet nullū debz sentire piculū. Maxime em̄ labores mitigat ad benignū finem venire. Ne asp̄ctas q̄ p̄ via aspera est: si quo ducit nec aliā aliq̄n qz lata est: sed vbi desinit. hec chrysostomus. Quarto afficiunt tedio multa disp̄centia vidētes: sicut vir iustus q̄n videt fieri iniusticiā et nō potest obuiare: et vir castus q̄n sentit fieri turpia et inhonestatē nō valet cohibere. et vir sanct⁹ q̄n videt fieri multa peccata et nō potest corrigere vel īpedire: et vir sapiēs q̄n videt multos errantes et non potest eos dirigere. Hui⁹ figura habet̄ in salomone q̄ dicit Eccl̄i. ij. Rediit me vite mee vidētes vniuersa mala eē sub sole: et cuncta vanitatē et afflictiones sp̄is. Sic atrediant sancti viri et zelatores aīari cōsiderantes vniuersa mala et vitia derictoria: et cuncta vanitatē seculariū laicorū: et afflictionē sp̄is h̄pocritarū hoīm. **D** Tertio ostendit in auctoritate inducta qz vita h̄mana cōtemp̄tibilis ē rōne vanitat̄. Et hoc p̄pter tempus cui sc̄ly subiecta est quod sc̄ly tempus cōtinue et successiue variatur. Et sic etiā ipsa vita h̄mana variat̄ p̄ quattuor tempa que sunt quattuor tēp̄a etatum ipsius hominis.

Distinctionis I

Sermo V

Prima est etas puerilis
 Scandavirilis.
 Tertia senectus.
 Quarta decrepita etas.
 Et in qualibet harū etatū sunt multe v̄tutes: et etiā multe miserie accidūt. Sed aduertendū qz tempus datū est homini ad exercitiū h̄ntum. Et ad hoc nos videntur inducere etiā ipsius tempis qualitates. In ducit em̄ nos tempus ad exercitiū iusticie ex sua cōmunitate. Pertinet em̄ ad iusticiā cōmunitatē seruare siue p̄onarū acceptōe. Hanc autē cōmunitatē iusticie t̄p̄s p̄cipue seruati: quia nihil est eo cōmuni⁹. i. obus equalit̄ est cōmune. Unde nequissimi sunt v̄surarij: qz illud quod deus fecit cōmune v̄surpare nitunt̄: dum tēpus alijs v̄dunt. Sunt autē quidā qui nihil cōe esse vellēt vt cupidi. Alij hō est cōmunia q̄nq; distribuunt: tamen amore pecunie vel p̄sone distributionis et iusticie equalitatē non seruant. Quos omnes redarguit tēp̄is cōmunitas et equalitas. Et ideo cōtra eos qui iusticias nō seruant dicit dñs in ps. lxxiiij. Et accēpero tēpus ego iusticias iudicabo. Et econtra de his qui iusticiā faciūt ipse ps. cv. dicit. Beati qui custodiūt iudiciū et faciūt iusticiam in omni tēpe. Secūdo inducit nos tempus ad actus fortitudinis. Pertinet em̄ ad virum fortis: nō ocio vel ignavia to p̄scere: nec p̄pter difficultatē aliquā ab opere h̄ntis desistere. Sed est aliquando remitti cōtingat cōtinue reminiscere. Que omnia tempus ostēdit. Nam temp⁹ nunq̄ quiescit: sed cōtinue et vicissim cursum suū pagit. In quo sc̄y docet nos pigr̄itā et ocio strate vitare. Ad quā etiā nos sollicitat t̄p̄is p̄ciositas. Nā sic dicit aug. Nihil ē t̄pe p̄ciosus. Quia de oi possessioe s̄l duo haberi p̄nt. Cū duo momenta tēp̄is s̄l haberi nō p̄nt. Cū tempus recuperationē nō recipit. Et idō p̄di a nobis per ocium nō debet. Unde Ap̄lus Gal. vi. Duz tempus habemus operemur bonum. Ad quod etiā sollicitat nos ipsius temporis breuitas: quia h̄ de se sit longum nobis tamen est valde cōrtum. Unde p̄ma Corin̄b. septimo. Tempus breue est. Et idō sollicitē et nō pigr̄e opandū est. Item tempus si in byeme senescit: in vere reuiuiscit. Et si homo quādoq; remittit: continuo renouetur. Ep̄h. q̄nto. Redimētes t̄p̄s et. Tertio tempus nos inducit ad actus p̄udentie. Est enim p̄udentia: vt in sexto et h̄-

comum dicit. recta ratio agibiliū. Pertinet enim ad p̄udentē ea que agit: agere mensurare s̄m mensurā debite rationis. Et hoc instruit tempus: quia tempus est mensura rerum mutabiliū: vt vult doctrina philosophorum. Unde quia omnia actio hominis est cū motu et tēpe: debet p̄udēs in operibus suis se tempozū conformare. vt sc̄ly oimnia faciat cū debita mēsurā. Ad quod si gnificandum dicit Luce. xij. Fidelis seruus et p̄udēs que cōstituit domin⁹ sup familiam suam et. Item p̄udēs videt ille qui tempozā bene scit disp̄sare. Unde Seneca. Si p̄udēs sit anim⁹ tuus: tribus temporibus dispensetur. Presentia ordina: futura prouide: p̄terita recordare. Item ex longuitate et tempozū videtur p̄udentia causari: quia in multo tempore homo multav̄idet et experitur ex quibus p̄udēs efficitur. Unde Job duodecimo. In antiquis est sapientia. et in multo tempore p̄udentia. Quarto tempus inducit nos ad vsum tēperantie: que maxime necessaria est ad cōseruationem salutis et gracie sp̄ualis. Quod etiā tempus idicat: quia moderato tempore in suis qualitatibus tempozū corporis nihil est salubrius. Unde dicit Hippocrates i amphosimis. Tempozibus moderatis si tempozā temporaliter se habuerint: boni erunt status. et maxime bone enūciationis siue et gr̄itudines. Et hoc quidē corporalis et sp̄itualiter accidit de medio obtinēramento delectationum. quia confert tēperantia ad salutem anime et corporis: et tēperantia nocet. Unde dicitur Ecclesiastes tertio. Tempus sanandi sc̄ly p̄ tēperantiam. et tempus occidēdi sc̄ly p̄ intemperantiam. **E** Quarto ostēditur in auctoritate inducta vita h̄mana esse cōtemp̄tibilis ratione paupertatis. vnde subditur vite nostre. Pauperes em̄ in hoc mūdo sunt cōtemp̄tibiles. Sed vita nostra hic pauperrima est. Nam multū paup̄ est qui nihil a se habet: sed totum expectat ab alio. Domo autē a se nullū bonum habet: nec tēporale nec sp̄uale. Unde p̄ma ad Thimo. sexto. Nihil em̄ intulimus in hunc mūdum h̄ud dubium: quia nec auferre quid possuimus. sc̄y de temporalibus. Unde homo tam tempozale q̄ sp̄uale recipit a deo: nec ē suū sed dei. Vultus autem est qui superbit vel gloriatur de eo quod nō est suū. Unde apostolus. i. Corin̄thioz quarto. Quid habes

Sermonū funebriū

homo quod nō accepisti? Si autē accepisti quid glorianis quasi nō accepis? Sed nota qd multi paupes si possent libere fierent diuites. Sed homo quicūq; habeat vitam paupulam potest si vult effici diues. sed si timeat deū. abstinēdo videlicet ab eius offensis: et obedēdo ipsius mādaris. Unde rōbus bias dicit. *2. p. iij.* Pauperē quidē vitam gerimus: sed multa bona habebimus si timuerimus deū: et recessimus ab oī peccato et fecerimus bene.

Secundo in auctoritate

in principali ostendit qd vita humana ppter culpā est querulosa. vnde ait. *Dimittas aduersum me eloquū meū.* Ille enī qd ex culpa sua patit: de seipso cōquerit. Et sic homo qd ex peccato suo incidit in passionē et tribulationē: debet dimittere aduersum se eloquū suū. i. conqueri de seipso: et seipm accusare. i. culpā suam. Sed nota qd in iudicio mūdi qui seipm accusat et culpā suam confitetur: damnatur. Sed in iudicio dei qd culpā suam confitetur: absoluit et liberatur. quia scilicet apud piissimū iudicē est impetratio venie ipa recognitiō culpe. Unde debet homo ru pro freno verēdicē: dimittere aduersus se eloquū suum. sed in cōfessione de omnibus se accusandus: remittit eis absoluet a deo sicut illud ps. *xxi.* Dixi cōfitebor aduersum me iniusticiā meā domino: et tu remisisti impietate peccati mei. In qd? vbi adūte dicit aditionē qd debet habere cōfessio anteq̄ cōsequat quis remissionē peccatorum a deo.

Prima est vt sit pmeditata. vnde pmitit. *Dixi. si corde meo.* cōfitebor scz ore. Vñ debet homo pmo cōfessionē dicere i corde scz pmeditādo et rememō: adō peccā qd debet pnteri. Vñ *Esa. xliij.* sicut alia litterā. *Dixi tu pōz iniquitates tuas vt iustificeris.*

Secūda est qd sit patula. videlicet alteri scz sacerdoti. Et hoc est qd cōfitebor. et ideo dicit cōfitebor. *Jacobi. v.* cōfitemini alterutrum peccata vestra.

Tertia est qd sit accusatoria et nō excusatoria. id dicit. aduersus me. i. sicut me. ps. *Patm meū cōtra me est semper.*

Quarta est vt sit pposita. et ideo dicit. iniusticiā meā non alienā. Et dicit narrare iniusticiā nō iniusticiā suam tacitādo se de ea. ps. *Iniusticiā meā non abscondi.*

Quinta est vt sit secreta. quia debet fieri dño id est vnicō dñi. Unde sacerdos que

p confessionem scilicet nō scit vt homo si vt deus. Vel debet fieri dño ad satisfactionē nō mūdo ad ostentationē. ps. *cviij.* Cōfitebor dño nimis in ore meo.

Tertio in auctoritate

in principali ostendit qd vita humana ppter penam est dolorosa. vnde subdit. *Quar i amaritudine anime mee.* Et notanter dicit loquar. quia ille qd est in amaritudine anime debet loqui deo p deuotam orationē. et sic conuertet ei amaritudinē i dulcedinē. Cuius figura apparet in anima pmi Regi pmo. qd cum esset amaro animo orauit ad dñm sēs largiter. Et postea exaudita fuit et dulcorata: vt ibi patet. Multū etiā valet ad dulcorandū amaritudinē anime: memoria crucis et passionis dñi. Cuius figura ps. *Exo. xv.* vbi dicit qd dñs ostēdit illi scz moyse lignū quod cum misisset in aquas amaras: i. dulcedinem verē sum. Istud lignū pfigurabat crucem xp̄i. Bernardus. Videtes amaritudines domini nostri: facilius portabitis vestras. Item nota qd anima i vita ista tāto pl' sentit de mūdi amaritudine: qto pl' habet de terrena affectione. Et cōtra tāto plus percipit de celesti dulcedine. quāto plus est purgata a terreno amore. Cuius exemplū est in aqua. Nam aqua marina que mixta est grosso terreo et combusto amara est et salta. Sed aqua dulcis mixta ē aereo et purgata magis a puluere terreo. Quasi autē grossum terrenū et combustū ē amor terrenorum qui animā reddit terrea p assimilationē. Quia anima vt dicit *Vlgo de sancto Victore.* in illius rei similitudinē quam diligit transformatur. Item reddit eam grossam et bebetem quoad cōtemplationem spūalium: et cōbustam quoad affectionem temporalium. vt scilicet temporalia nimis ardētē diligit. Hoc ergo amore dñi anima respergit: et afflictionē multiplici frequenter amariatur. Sed si fuerit anima aeri id est spiritali amori cōiuncta: et a terreni amoris puluere purgata: tunc celesti et spiritali dulcedine cōplurēs erit plena. Et propterea dicitur *Proverbiorum vigesi moseptimo.* Anima saturata salicet terrens no amore repleta: calcabit fauim. i. spūalium rerum dulcedinem. Anima vero esurientis scilicet iusticiam vel vehemētē appetens celestia etiā amari scilicet huius mundi cursum p dulci sumet.

Distinctionis I

Quarto i auctoritate

in principali ostendit qd vita humana est formidolosa ppter peccata diuinā iusticiā. Cuius dicit. *dicam deo. noli me cōdemnare.* In quibus vbiis tangunt duo que sunt etiā vris scis maxime formidabilia.

Scilicet sentētia damnationis. Et iudicium distictal examinis.

Quārum autē ad p̄mū dicit. *dicay deo scz nō me excusando: nō exceptō es opponēdo sed humilr et pie supplicādo.* noli me cōdemnare. Est autē sentētia vltime damnationis metuēda. qz postq̄ data esset: nullo posset turis remedio releuari aut remoueri. Non em̄ poterit p appellacionē. qz ibi locum nō habebit. qz criminē cuiuslibet notoriū erit scz per confessionē p̄p̄tam. qz cuiuslibet p̄scie tia confitebit. p̄p̄ti scilicet. Item p euidētiā facti. qz oia facta hoīs vt dicit hiero. quasi in quadā tabula picta demōstrabuntur. Item erūt notoria p p̄sumptionē violentiam. qz scz eoipso quo stabit ad sinistrā. Et hoc em̄ p̄sumet qd sine dānandū. sicut de hominē cōuerso eoipso qd erūt ad dexterā p̄sumet qd sine saluādū. Non etiā poterit subleuari p supplicationē. In humanis enī iudicijs cum sentētia ferit a p̄ncipe non lz appellare: sed supplicare. Sed supplicatōes ibi et p̄ces nō valent. etiā si b̄ta virgo apostoli martyres cōfesso: resurgēs et omnes sancti celestis curie intercederēt. *Proū. vi.* Non acquiescet cuiuscūq; p̄cibus. Item non poterit remoueri p querelā falsi. vt si dicat qd illa sentētia est lata p falsa instrumenta iudice circumuento. qz ille iudex non poterit decipi neq; circumuēni: cū sit v̄itas et sapientia dei. Unde cōtra ipsius sapiam nihil valebunt loquacitates aduocatorū: aut sophismata p̄bor. aut argutio versutorū. Nō etiā poterit releuari p integritū restitutionem: vt scz ad p̄stinū statū restituant. Debe. vt impossibile est eos qd semel sunt il' umiati. et. et plapfi sunt nullus reuocari ad penitentiam. et. plapfi scz p finale impemententi am. Ibi em̄ cōduat aduersus impios eterne damnationis sententia. Unde ibi null' hō dānatus poterit se iustificare aut diffiteri qd damnatio sua non sit iusta. Vñ *Job ix.* Si iustificare me uoluerō of meū p̄cāna bobit me. Sed qd aut quod est valde formidabile est discussio disticti examinis qd ipsam sententia p̄cedit. De qua subdit. *Judi*

Sermo VI

ca mihi cur me ita iudices. i. fac mihi notā culpam p qua debeo iudicari. vt possim eā corrigere ante examē. Nam illa discussio qd ibidem fiet erit ita exacta et de toto talibus qd nullus apparebit iust'. ppter qd dauid p̄ueniēs rogabat deū dicens. ps. *cxlij.* Nō intres in iudiciū cum suo tuo dñe. quia nō iustificabit in cōspectu tuo oīs uicūs. *Bn gustinus* in libro cōfessionū. Et etiā laudabit vire hoīm. si remota mīa discussio eaz. Rogabimus ergo te.

De fragilitate hūane vite. Sermo. VI

De est vita vestra

vapor ad modicū parēs. *Jaco. iij.* Sicut dicit *Valerius* martmus lib. ij. ca. i. Naturalis dulcedo vite mīta hoies turpit facere et pati cogit. Et iteligit de dulcedine vite corporalis et carnalis. Propter et cuius scz amore hoies mordiate appetit delectabilia carnis. et refugit etiā difficilia et penosa. Et ideo ppter appetitū delectabiliū cadunt in peccata luxurie et gula. In qbus hoies multa turpiter agunt et patiunt. et sic ppter dulcedinē vite corporalis refugit hoies difficilia et penosa. Et quia etiā v̄itates circa carnis et difficilia sunt. id etiā p hoc retrahunt ab opibus v̄tiosis. Et p̄pterea talis dulcedo lz delectabiliū deatur dum habet: tñ cito trāstet: et ad amaritudinem in fine pducit. Cuius figura habetur *Apoca. x.* vbi dicit. *Accipi librum de manu angeli et deuorauit illū: et erat in ore meo tanq̄ mel dulce. et cū deuorāssim amāricatus est venter meus.* Iste liber est vita carnalis sine voluptas carnis. et in hoc libro scripta est lex cōcupiscentie: que suadet delectabilia carnis. vnde pmo dulcedinem et post amaritudinē. et ideo est illa meretricis de qua dicit *Prover. v.* Fauus distillans labia meretricis: et intidius oleo guttur eius. Nouissima autē cuius amara qd absinebius. Nolens ergo beatus *iacobus* nos a fallaci dulcedine carnalis vite retrahere et eaz nobis cōreptibis ē reddere: describit nobis ipsius vilitatē et fragilitatē in v̄bis p postmā dicens. *Que est vita vestra.* *Bn* In qd? quidē verbis tria facit.

Nam pmo inquit hūane vite p̄prietatem: cum petit. *Que id est qualis est vita vestra.*

Secōdo ostendit ipsius fragilitatē. qz vapor est id est vaporū similis.

Tertio subtingit tēpus breuitatē: q̄a ad medicūm patens. i. apparet.

Circa p̄mū aduertēdū

Et q̄ nō itēdit indrere de q̄litate siue d̄ pro peccare vite spūalis s̄euel gl̄ie. quia illa sic est a nobili & glorioſo principio s̄z a christo ita etiam ip̄a facit nos apparere & nobiles et glorioſos. s̄m illud Collo. iij. Cum autēz ip̄s apparuerit vira v̄stra: tunc & vos apparetis cum ip̄o in gl̄ia. Vita v̄stra id ē causa vite v̄strę. apparetis in gl̄ia. si cut apparet sole qui est causa illuminatio nis: apparetur s̄m ut cum eo quęcūq; ab ip̄o illuminata sunt. Inrēdit ergo beatus iacobus inquirere de qualitate vite nostre cor poralis. Hoc ergo q̄d beatus iacobus inq̄ rit: s̄z q̄ talis sit vita nostra corporalis: in ueniamus q̄ beatus Job per quādam simi litud̄ nē p̄: op̄iam ostēdit s̄z Job septimo caplo dicens. M̄ emēto quia vent̄ est vita mea. In quibus v̄erbis facit tria.

Primo implozat diuinā benignitatē. q̄a loquēz deo dicit. M̄ emēto.

Secō allegat vite breuitatē. quia vent̄ est. i. vento similit.

Tertio inuit mortalitatē: cū addit. vita mea

Circa p̄mum notandū q̄ sp̄is in deo non sit c̄bilis: im̄b̄ic̄m̄us dicit memora ri aliquid: quādo cum benignę respicit fa ciendo ei misericord̄: diā & iudicēdo cōmis sa peccata. Unde glo. exponit h̄c. M̄ emē to id est me tranſeuntē benignę respice. q̄ si dicat. ex quo vita mea est vētus id est velo cit̄er tranſit vt vētus: ergo benignę respice me tranſeuntē: quia post tranſitū vite non erit amplius locus venie. Duotus em̄ mo dis necessariū est homini ante trāſitū hui⁹ vite q̄ d̄s memoz sit eius: & t̄nigne respiciat ip̄m. Primo ad remouendū maluz s̄z dimittendo culpam & relaxādo penā. Quo rum p̄mū p̄inet ad dei miām s̄z peccata dimittere. Secūndū vero ad dei bonitates et clemētā s̄z penas relaxare. Sed post huius vite tranſitū quātū ad eos quādo in fernum vadūt: non habet locū misericord̄: Unde de damnato homine d̄z Job. xliij. Oblitiscat̄ eius m̄ia. Et de omnibus dam natis dicit̄ ex parte dei. M̄ sec̄ p̄mo. Oblit one oblitiscat̄ eoz. i. nō faciendo m̄iam vt remittat̄ur culpa neq; mortal̄is neq; veni alis: quia venialis culpa quādo est cū mor tali nunq; d̄m̄it̄ur sine eo. Et ideo ita pu

niētur damnati in eternū pro peccat̄ venia libus sicut p̄ mortalibus quoad ip̄s dura tionem: s̄z nō quoad pene equalitatē & acer bitatem. Similit̄ in inferno nō habet locuz bonitatis dei clemētia: per quam illa pena aliquādo all̄cuiet̄: s̄euel interpolez̄: vt termi netur. Et ideo nūc p̄tēdū est sicut petebat ps̄ dicens. Et c̄m miām tuā n̄mēto mei tu. p̄pter bonitatē tuāz domine. Nam s̄m miām volebat sibi indulgeri peccata. Et p̄ p̄ter bonitatē eius petebat sibi relaxari cor menta. Secūdo modo est necessariū hos m̄m̄i q̄ d̄s memoz sit ei⁹ & benignę respiciat ip̄m ad conferendā et bonū siue gratie siue glorie. Unde dicendū est deo illo The mie. v. M̄ emēto mei d̄s meus in bonū. Et posset etiam exponi in bonū sc̄lz quod est necessariū ad sustentationē vite. & quod etiam est necessariū ad salutē anime. Item ad hoc debet petere q̄ d̄s memoz sit ei⁹ ad p̄ducendum ip̄m ad bonū glorie s̄z ad regnum celoz. Ad quod nullus p̄ducī pota it ante ip̄ius xpi ascensionē. Et ideo Zuec xliij. vnus ex larronibus petiuit a christo dicens. M̄ emēto mei domine dū venieris in regnū tuū. s̄z vt p̄ducas me ad ip̄m aſcenderis illuc. B̄ Secūdo beatus Job allegat in auctoritate inducta vite breuita tē: cum dicit. vētus est vita mea. i. vento similit. quasi dicat: sicut vētus cito tranſit et desinit: sic et vita mea. Attendendum t̄n̄ est q̄ vita humana assimilaf vento in. iij. Primo quoad mortū: quia motus venti nō est rectus sed tortuosus. vel p̄ modū ascen sus vel descensus. Nam vnus sufflatio ascē dit & alia descēdit: & ideo nō est motus con tinuus sed interruptus: quia in omni motu reflexo op̄s intercedere quietē: sicut probat ps̄ in libro ps̄b̄ic̄oz. Item vnus sufflatio ē fortior s̄z descēdit: et alia debilit̄: sc̄licet ascēdit. Et hec oia competūt h̄iane vite. Nam homo in corpe viues nūc ascendit p̄ augmentū s̄z in iuuetute: nūc descēdit per diminutionē nature & d̄tutis sicut in senes cūte. Et fortior est homo in iuuetute q̄ in senectute. Nam iste due etates iuuet̄ non continuant̄: q̄z intercedit etas virilis. Item homo in corpe viues nūc ascēdit p̄ p̄p̄er tar em̄: nūc descēdit p̄ aduersitatē: nūc ascē dit p̄ honorē & gl̄iaz: nūc descēdit p̄ humili ationē et ignominia. Item nūc ascendit vt uens: nūc descēdit mortis. Et idcirco nōn debet homo nec de sue iuuetutis floz: nec

de sue p̄p̄eritat̄s fauore: nec de sue exalta tōis honore: nec de sue v̄tevigore vt gl̄iar̄i vt sup̄bire. Sed debet post ascēsus semp̄ ri mere fortiorē descēsum & vite et fortune d̄m̄ic̄ motū variū & contrariū ad modū ventis: p̄m̄s erat Job q̄ dicit. Eleuasti me et quasi sup̄ ventū ponens dist̄isti me valde Job. xxx. Secūdo assimilaf humana vita vento quoad defectū. Sunt em̄ tres cause defectus siue absc̄ionis vtenti: q̄ etiam suo modo vitam humanā absc̄ndūt. Prima ē h̄nt̄sum frigus: q̄z terra vt ebemēter p̄strin gens vaporē: eleuari ventum non sinit. Secūda est intensio calor qui vaporē eleua tum cōsumit. Tertia est magna pluuia que merem infrigidās vaporē generat & tantuz descēdere facit q̄ nō potest subito a calido eleuari. Item terrā & poros cōstringit sup̄fici vt nō possit alius vapor eleuari ad au genā vtēti materā: q̄ est vapor siccus ter s̄stris. et omnis vapor cito deficit: nisi cōtinuo aggeneret. In istis autē significatur tres cause etiā mortis hois. quia iitēso frigus signat malitiā peccati. vnde de affim̄s latur vento frigidū qui d̄z aquilo. de q̄ Es d̄stastici. xliij. Frigidus vētus aq̄lo flauit. et galuit crystallus. Nam quasi s̄ar̄ venti frigidū aq̄lonaris est vita hois male op̄and̄ in quo peccati malitia frigiditates inducit: dum calore charitatis excludit. Unde Die remie. vi. Sicut frigidā facit aq̄sterna aquā suam: sic frigidā fecit malitiā suam. Et ab hoc frigore crystallus gelatur. q̄z p̄t̄ malitiā anima induraf. Hoc q̄ frigus ē peccati malitia quod mortē induxit. s̄m illud Apl̄i Roma. v. Per vnū hoīem pecc̄m̄ in h̄c mū dum intrauit: et p̄ pecc̄m̄ mors. In intenso vero calore accipit distempantia cōplexio nis que est naturalis causa h̄iane infirmita tis & mortis. sicut ps̄ p̄cipue in febr̄. H̄n̄ vita hois sic distempant̄ assimilaf vēto vtē ti. Job. xxvij. Tollat cum vētus v̄tes id est vita distempata p̄ febrē ardentē vel aliam infirmitatē. toller cū s̄z hoīem de numero viuētū per mortem. Sed p̄ pluuia desup̄ cadentem: intelligit iustitia diuine ordina tionis. Propter quā dicit apl̄us Debe. ix. q̄ statutum est oibus hominibus semel mori Et hoc est pondus s̄z corruptionis corpis quia corpus quod corrupitur aggrauat̄ siam. quod p̄ d̄us dens imposuit vētis. i. in hac vita viuētibus. s̄m illud Job. xxvij.

Qui fecit ventis p̄odus. Unde huic statuto des os q̄ oēs obe diāt. M̄bar. viij. H̄t̄i & ma re obedūt ei vt p̄ vētos itelligamus vitā in floz. & p̄ mare vitā p̄ctōz q̄a vt̄iq; finalit̄ obedūt legi mortis. Unde M̄arci q̄rto. Cōminatus est ventis. & dixit mari. Tace: obmutescet. Et cessauit vētus. Vel p̄ pluuia desuper percutientē terram intelligit occaſionem hominis violentiaz dum vn⁹ ab alio sup̄atus p̄cutitur & occidit. Qd̄ etiā ex diuis no iudicio h̄z occulto multoties accidere p̄ bas. Unde ip̄e deus dixit. D̄iere. xvij. Sicut ventus vnus dispergā eos coram ini mico. D̄ Tertio in auctoritate inducta offi dit beatus Job suā mortalitatē: cū dicit. vita mea. i. mortal. H̄n̄ vita n̄bi ē nisi p̄tinuus curs⁹ ad mortē. Et iō recte assimilaf tele q̄ te x̄i: in qua filū filo addit vt post texturam succidat. Et sic in vita hois dies d̄ici addit vt postea moriat̄. Et quāto magis textura p̄cedit: tāto successioni p̄p̄inquit̄ extitit. Et sic etiā quāto vita v̄teruz p̄cedit: tāto plus appropinq̄t mort̄. Unde Esa. xxxvij̄ p̄cisa est vltur a texere vita mea. Et in hoc differt. q̄z tela nō succidit̄ at̄eq; textu ra cōpleat̄. sed vita frequēt̄ in ip̄o princ̄i cipio tollitur. Et ideo subiūxit. Dum adhuc ord̄it̄er succidit me. E

Secundo in auctorita

te p̄ncipali offidit̄ beatus iacob h̄iane vite fra gilitatē i eo q̄d dicit vapor ē. i. vaporū silis Vapor em̄ res fragilis est. S̄z artē d̄dū q̄ vita h̄iane ē corpal̄ si p̄sideret̄ ex p̄te ma terie. i. corpis est valde fragil̄. si si p̄sideret̄ ex p̄te forme id est ex p̄te aie: aut ex p̄te siue efficiētis c̄ae res est valde nobil̄. Et ad ista duo pot̄ referri q̄d d̄z Sapie. viij. Vapor is quit est d̄tutis oipotētis dei. H̄bi quidē cō siderāda sunt tria que faciūt ad vitā huma nam. Apparet quidē in homine.

Primo quidē vaporis typus in corpis p̄d̄itione. ideo dicit q̄ vapor est.

Secō ostendit̄ dei d̄tus in aie creatione vnde iud̄it̄ virtutis dei.

Tertio manifestaf oipotētie effectus in v̄trūq; vnione. iō subiūgit. oipotētis dei.

Quātum ad p̄mū sc̄dum q̄ vita ex p̄te corpis assimilaf vaporū triplici rōe. Et p̄mo ratione durationis: quia vapores pari du rant in aere: cito resolunt̄. sicut apparet p̄cipue in vaporib⁹ nebule. Itē hoies pari v̄uūt̄ in mūdo. & cito moriunt̄. S̄z d̄p̄e. viij.

Sermonū funebriū

Vapor nebule de thure consurgit. Per
tas quod deo offert: intelligit cor bonis
quod deo dari debet. Prouer. xxiij. Prebe
mibi cor tuū. de hoc consurgit vapor nebu
le. i. pfectus vite. Prouer. iij. Omni custo
dia serua cor tuum: quoniam ex ipso vita pcedit.
Sed tamē vapor nebule facit r cito resol
uitur. quia scy vita hois facit finit. Unde
Sapie. ij. Transiet vita nostra tanq vesti
gium nubis: sicut nebula dissoluetur: que
fugata ē a radijs solis. Et isti diuersi radij
solis sunt diuersi occasiones mortis. Secūdo
assimilata vita humana vaporū rōne eleua
tionis. Sicut enī pbat in lib 2o de crepus
culis. Vaporēs nō ascendūt in aere vltra
tra miliaria. vel sales distinguunt tres re
giones aeris in quibus eleuant vapores.
Quarū vna est calidissima. s. supma ppter
ignis vicinitatē: alia frigidissima. s. media.
terra temperata scy infima. Sales autē sūt
tres etates quibus humana vita deducit.
Quarū pma est augmētata q scy durat vsq
ad. xxi. annū fm augmentū longitudis.
simpliciter autē vsq ad. xxv. et hec fm quodāz
est calidissima. Secūda etas est statua. et h
ē a. xxi. vl. xxv. ānos vsq ad. xxxv. vl. xl. ānū
si sit homo bone complexionis. Et hec fm
aliquos est magis temperata etas q pma de
quid aliqui in contrarijs dicant. Tertia est
etas defectua scy senectus: abunde vsq in
finem. r hec etas est frigida. Sed sicut qui
dam vapores resoluit in pncipio sue ele
uationis. sicut in pncipio aeris. s. in tempa
to. sicut patet in nebulis. quōz in media sū
cut p3 i nubibz r alijs vaporibus humidis
quādoqz hō in supmo: sicut p3 in vaporibz
siccis. Ita etias de hoibus accidit. q ddam
moriunt in adolescentia. quidam in virili
etate. qdāz hō in senectute. vnde mors etati
nō parat. Et idō ambrosius dicit. q mors
in senibus est in ianuis: in uenibus i solijs.
Unde i cate tres etates velut tres bestia
pobilitatem vite. Sapientie. xi. Ignoras be
stias vaporū igneū spirātes. Tercio assi
milatur vaporū rōne distinctionis. Distin
guitur enī triplex vapor: scy siccus r terreus
humidus r aqueus: r terreus ex vtroqz mixtus.
Solum enī terra r aqua sunt vaporabilia
elementa. In his igit tribus vaporibz tres
modos accipere possumus hominū male vti
uentium. Quorū scilz quidam sunt terreū p
quariciam: quidā aqueū p luxuriā. r quidā

ex vtroqz pmixti per superbiā. Nam multi
supbi sunt qui idcirco stant r dignitates
querūt vt terram possideāt: r etiā volupta
tibus affluant. Et hinc est q in facta scrip
tura tria genera vaporū cōmōzantur. s.
vapor ignis qui significat carnis luxuriāz.
Eccl. xxxvij. Vapor ignis vter carnes ei?
scy per accensionem libidinis. Item vapor
fumi qui designat superbiāz: vapor fumi
ab igne cito ascendit r cito deficit. Sic sup
bus ab igne ambitionis ascendit in altum
dignitatis. sed tamen cito deficit p mortē
vel p deiectionē. Jobelis. ij. Dabo id ē dant
pmittam ignem scy ambitionis. r vapore
fumi. i. ascensum superbie cito deficientem.
Unde ps. xxxvij. Inimici vero dñi mor vt
honorificati fuerint r exaltati: deficientes
quē admodū fumus deficient. Item vapor
nebule qui parū a terra eleuatur r terre cō
tinuatur: auaritiā significat r cupiditatem
terrenorū: que multū mentem hois occupat
et retrahit a diuinis. In cuius figura Le
uitici. xvi. Nebula r vapor eoz opiebat oza
culum. Ozaculi est mēs humana: que ozo
nibz r diuinis cōreplētibz dymācipari alit
quando instantz operit r offuscāt ab aua
ritia r cupiditate terrenorū r a diuinis et
spūalibus totaliter retrahat. Quarto vi
ta humana assimilata vaporū rōne resolutō
nis. Diuersi enī vapores diue rōmode res
soluunt. Et similitr diuersi hoies diuersimo
de moriuntur. vel etiā spūaliter a vitijs di
uersis absorbeantur. Nam quidā vapores
sunt qui resoluit et cōuertunt in ignem. si
cut illi qui ascendunt ad supemā aeris re
gionē: que dicit regio estus: r ibi incendunt
et ab igne cōsumuntur. Sales sunt multus
ad statum dignitatis eleuati: qui vltimen
duntur igne iracundie r scutite: sicut nero
qui sunt crudelissimus r iracundus. Vlt igne
auaritie sicut de anthio gono. Seneca dicit
q fuit rex auarissimus. Vlt igne concupi
scentie r luxurie sicut de sardonapallo nar
rat Seneca q fuit rex assyrioz luxuriosiss
nims. Quidam hō vapores sunt qui resolu
untur in aerem hie veniunt. Et iste ven
tus quādoqz eleuatur in altum. r generat
in aere vel in mari tempestatem. Et talis
est vita quorūdam inueteroz qui semp in
iurgijs r litigijs r scditionibus delectant
et pacem vident odio habere. Sicut dicit q
alexander quidam querunt quare mūdum
tra infestaret: et in pace stare non posset.

Distinctionis I

Respondit. quoniam pars esset sibi guerra si
adeflet. Quādoqz vero vctus p foramina
r cavernas terre ingressus: facit terremot?
qui faciūt terrā tremere. Et sic quorūdam
qui faciūt terrā tremere. Et sic quorūdam
ita aliquādo ita tyrannica est r terribilis. q
faciunt alios tremere r se timere. Et in hoc
quasi ponunt beatitudinē suā: vt potētes re
putent r terrozi habeant. sicut dicit Bene
de alexandro in lib. de beneficijs. q summū
bonū ducebat terrozi esse: ignorās q ignas
tia quozqz aialia terrozi habentur ob virus
malū. sicut scorpiones r serpentes r huius
modi. Alij autē sunt vapores qui in altū ele
uati efficiunt nubes. Et talibz assimilatur
vita iustoz. qui a terrenis sunt p affectū ele
uati r separati. Et ideo ad velocit eundem
ad deum apti sunt r expediti. Unde Esa. li.
Qui sicut isti q vt nubes volāt: r. Et ideo
sicut ex nubibz sunt pluuie r fulgura. sive sa
gite r tonitrua i ita et talibz sunt doctrine
correptiones asperere. r quādoqz manifesta
miracula. Sales enī nubes habent int? igne
um vaporē. i. feruore spūs ex quo pueniūt
talita. Sed aduertendū q quidā vapores
nubū sunt: qui enī eleuant r trahūt quādoqz
secū paleas pilos ligna vel lapides. Prop
qz postea qui talia pluuēt: nō est qz hec sicut
tint in nubibz generata: sicut eis eleuata. Et
similitr sunt quidā cupidi q volunt oia rape
re: r secū trahere. Sicut autē nubibz resolutis
oia talia cadunt: ita qui huiusmodi hoies p
mortē resoluunt: necesse ē hec oia decidere
r hic remanere. Sicut itē notandū q vita
sancti viri assimilata vaporū odoriferū qlis ē
vapor incensū. qz deo reddit odorē deuotio
nis: r hoibz dat odorē bone optinionis. Vlt
Eccl. xxxij. Quasi liban? nō incensus vapor
raui habitacionē meā. Liban? grece vocat
arbor thuris: que aliqñ p vim nō incensa: sed
sponte ex seipā incensum sive thūs emittit.
Et tale thūs colligit in veret: tale thūs h
vaporē magis odoriferū. Et ideo liban? nō
incensus significat aīas sancti viri r deuoti
q nō coactē: sicut sponte vult bene viuere r vir
tuose operari. Vlt ergo aīam i habitacionē
corpis sui vaporat. i. vniūficat vaporē odo
riferū. i. vita laudabilē a deo r homibz. S
Secūdo ostendit in aucte inducta q h
mana vita ē ex virtute dei. vnde dicit vā
por virtutis dei. Nā ipa vita corporis ē ab
aīa: que sola virtute dei creatur. Anima enī
rationalis nō est forma q materia virtute
generāns educat: sicut potē virtute diuina crea

Sermo VI

ta r infusa. Vlt etiā pbs dicit q intellectus
fit in hoie iussu dei. i. aīa intellectua in cor
pore. Et idō Ezech. xvij. dicit de? Omnes
aīe mee sunt. s. iure creatois. Et subdit. Vlt
aīa patris ita r aīa filij. Ad ostē dēdū vidēz
q hū? nō hz aīaz rōnalē a patre generatē: s.
a deo creatur. Et sicut aīa rōnalis a solo deo
creat in vita naturalitā: r a solo deo saluat
in vita spūali: q inchoat p fidē. i. i. i. Coz. i.
dicit? Vlt q salui sūt. inchois virt? dei ē. Ter
tio ostēdit in aucte inducta q in hūana vi
ta apparet opus omnipotēti dei. idō dicit vā
por omnipotēti dei. Nam vita hūana resulat
ex vniōne aīe r corporis. in qua vidēz vniō
ne manifestat omnipotētiā dei. i. q sup oīa
naturā de? possit. Nāz eozipō q naturas tā
distantes coniungit. s. aīe nobilis r rōnalis r
corpus viliūm r corruptibilis: ostēdit de?
esse omnipotēs. i. sup oīa naturā potētiāz
habēs. tam. s. spūali: cuiusmodi est natura
aīe rōnalis: qz etiā corporale sicut ē natura
humani corporis. Vlt sicut dicit Job. xxxij. In
spiratio omnipotēti dat intelligentiā: qz copo
ri vnit vt forma. Vlt ipse de? omnipotēs ē. de q
dicit? Gen. ij. Formauit igit dñs de? hoies
de limo terre: r inspirauit in facie ei? spū
alū vite: r fact? est hō in aīam viuētē. qz
vtrūqz habet ab omnipotēte deo. s. aīaz r corp?
Sicut. ij. Vlt achab. vij. mater illoz septem
fratru pie cōfessa ē dices. Filij nescio qualiter
in vtero meo apparuistis. neqz enī ego
spūi donauit vobis r vitā. r singuloz mēbra
nō ego ipa cōpegit: sed ē mūdū creator q for
mauit hoies naturatē. Patz ergo q de vtro
qz debz omnipotēti deo seruire. vt enī ex tota
aīa diligat: r corp? hostiā deo viuētē extē
beat. Sed heu multi cōtrario r aīaz p mas
liciatē r corp? p luxuriā potē exhibere diabos
lo q vclint dare ei q potest r corp? r aīam
perdere in gehennam. 6

Tercio in auctoritate

principalē ostendit: beat? Jacob? humane
vite beatitatē. quia est ad modicū parens.
Vlt aduertendū est q est quōda vita in ho
mine q non ē apparenz: r ista ē vita aīe p
cipue post corporis mortē. Unde apostolus
Col. ij. Mō: vni enī estis r vita vestra abs
condita ē. Et rō est qz sicut dicit i. Reguz
xvi. Domines vident q foris parent. i. que
apparent exterioribz sensibz. qz oīs nostra
cognitio oritur a sensu: sed anima precipue
separata non subiacet sensibz exterioribz. r

ideo non est apparens. Unde sicut dicit in prima canonica Job. ca. iij. Nondū apparuit quid erim? scz post separationē aie a corpore. Sed alia ē vita scz corporis: ista est patens. i. apparens exterioribz sensibz. Et dicitur ferunt iste due vite. qz prima est perpetua. Vm illud Sap. v. Iusti autē in perpetuū viuunt. Sed alia scz corporalis durat ad modicum tempus: ita vt postea debeat dici apparens qz existens. Nam hō b:em viuēs tempore: ad modicū tempus videt: r postea moritur. r vita ei amplius non apparet. Unde Job. xliij. Adhuc modicū r mudus metam nō videt. Hypocrite etiā qui viuunt solum ad apparentiā: qui exterminant facies suas vt hoibz appareant ieiunātes: r oia opera sua faciunt vt videant ab hoibz: r qui similes sunt sepulchris dealbatis: que foris apparent hoibz speciosa: r intus sunt plena cadaveribz mortuoz. Mart. xliij. Zales in qz qz tuncqz eleuent in mūdo in honoribz: modico tamē tempore durant. sm illud Job. xliij. Eleuati sunt ad modicū r nō subsistit. Sed notandum qz quis vita hūana ad modicū tempus appareat: tamen dei iuuante gratia in isto modico tempore potest homo sic laborare qz habeat vitam quietē. Formica em̄ modico tempore in estate congregat tantū qz hyeme in de pascit r viuūt. Et sic debet homo facere in isto modico tempore: quo viuūt: ita vt possit faciliē dicere illud Eccl. ii. Modicū laboraui r inueni mihi multā requiem. s. in vitam eternā. Ad quā nos pducatur p̄ssim⁹ Iesus rē

De labilitate eoz que pertinent ad hūmanam vitam. Sermo VII

Transierūt omnia

illa tanq̄ vmbra: r tanq̄ nunci⁹ precurrens: et tanq̄ nauis que pertransit fluctuantē aquā: cur̄ cū preterierit: nō est vestigiū inuenire. Sap. v. Veneta in qdā epla dicit qz nihil ē qd in trāstū proficit. Et ponit de hoc tria exēpla. Primus in abis. quia nō prodest abus. nec accedit eos: pos: qui statim sumpe⁹ emittitur. Secūdum exēplū ponit in plantis. quia nō conualescat planta que sepe r cito transfertur. Tertius exēplū in libris. quia ille scolaris qui nunc istuz librum: nunc illum legere vult r in nullo ingenū figit: parū vel nihil cum difficultate addiscit. Sic bona presentia et temporalia: quia transitoria bona sunt. vt

delitit diuitie r honores r similia: ad eternam beatitudinē consequendā homi nō p̄ sunt: immo frequēt impediunt. Unde dicit de diuitijs dicit Mart. xij. qz facili⁹ est camelū per forāme acui transire qz diuitiē intrare in regnū celoz. De delitijs vero dicit. Luc. vi. Cū vobis diuitibz qui habetis cōsolationē vestram. De bonis: ibi vobis dicit. Luc. xvij. Qui se exaltat humiliabit. Et ideo volens nos sapiens ad eoz contēptus inducere dixit r ostendit in verbis ppositis quomodo transitoria sunt r pene nulla: dicit. Transierunt oia illa scz temporalia bona tanq̄ vmbra rē. A In quibz quidem verbis ostendit triplex humane vite defectus sm tres circūstantias quas hoies cōmūiter appetūt circa vitā suā. Appetunt quidem communiter homines habere.

Vitam quietam.

Vitam letam.

Et vitā plenā. i. abundāte bonis.

Sed ostendit in verbis ppositis qz econtrario contingit.

Primo quide habent hoies de bonis temporalibz nullam quietē: ideo dicit. Transierunt omnia illa tanq̄ vmbra.

Secundo leticiam modicam. quia tanq̄ nunci⁹ precurrens.

Tertio abundantiam nociuam siue periculofam. quia tanq̄ nauis rē.

Primo dico qz appetūt

hoies habere vitam quietā. ppter hoc em̄ conant hoies adimplere appetit⁹ suos. qz appetit⁹ qd diu nō implet r impellit r in quietat animū. Et ideo satiato r impleto appetit⁹: credunt hoies in aio habere quietē. Sz ista bona presentia nō possunt satiare neqz quietare appetitū qz tuncqz habeant: ppter duas rōnes que tangunt in verbis ppositis. Primo quide qz sunt trāstoria: ideo dicit. Trāstierunt oia illa. Secūdo qz sunt vana. qz tanq̄ vmbra: que cū sit res vana nō pot satiare. Manifestū est em̄ qz cū qd nō maneret in stomacho vel coipe si statim emitteretur: nō satiare appetitū famis. Et sic ista bona cū nō manent r trāst: ar̄ oia: nō satiant appetitū cordis. qz appetit⁹ hō illa nō solū attingere s. tenere r possidere. Itē cum mor⁹ opponat quieti: r post mortē trāstēte nō pot esse quies. Sz posses dicere. verum est qz ipa res qz mouet r trāst: nō pot quietē dū trāst vel mouet: s. bene pot aliqd

in ea quietere. sicut pes de hoie dormiente in nauī semp eunt. r de puero dormiente in cubilibz exagitatis. Sic etiā qz ista bona sunt trāstoria: nō pot multo habere hō quietē in illis. Sz dicendū qz illud qd est in re mora p seipz mouet: si per se mouet nō quietat. sicut si hō ambularet per nauē: tunc em̄ nō quieteret. nō tantū ppter motuz nauis: s. etiā ppter p̄p̄tū motū. Sic etiā ē in pposito. qz scz vita hois in istis rēporalibus quiescēt: nō pot: nō solū qz ista trāstoria est r vclut vmbra. Et hoc rōne rēporalis cui subiacet. sicut r cetera naturalia. qz scz ipm tempus vite hūane trāstoriū est vclut vmbra. Et hoc ē qd dicit Sap. ij. Vmbra trāst: est tempus nostrū. In quibz qdē verbis ostendit qz vita nostra ppter tempus cui subiacet habet tres defectus.

Primo defectū vanitatis ratione vmbre. quia vmbra est.

Secundo defectum instabilitatis ratione trāstus. quia trāst: est.

Tertio defectum breuitatis ppter tempus. quia breue est scz tempus nostrum.

Dabit ergo pmo hūana vita vanitatē ad modū vmbre. qz vmbra habz apparentiā r nō existentiā. Vmbra em̄ trāstis dū mouet r trāst videt quā esse qdā res viuat: r in rei veritate ē res mortua: imo nihil est nisi defect⁹ luminis et obstaculo corpus. Sic vita hūana licet dicat vita: tamē potius ē mors qz vita. qz plus ē illud qd deest de vita. puta p̄teritū vel futurū: qz illud qd adest scz presens momentū. Et dicit ecclia. Medea vita i morte sum⁹. qz cū mors sit p̄uar: o vitē illud p̄sens qd habem⁹ de vita. ē mediū int̄ duas p̄mōtiones vite. s. p̄terite r nondū habite. s. future. ideo dicit ps. cxiij. Vō vanitas similis fact⁹ ē dies ei⁹ sicut vmbra p̄teritū. Pōt etiā assignari alia quadz p̄teritū qz scz vita hūana vmbre assimilat. Prima qdē ē. qz vmbra facit hoies timidū. Nā videm⁹ qz hoies qz sūt in obscuritate natura liter timet. Et ita cōtingit de vita hois dū ē in mūdo isto. qz qz tuncqz hō sit desperat⁹ r p̄dō: timet in morte r sententiā diuinā. Et ideo dicit Prover. x. Pavor hōis qz operant malū. Itē si hō sit iust⁹ r sanct⁹: dū viuūt semp timet ne p̄dat gratiā quā habebat. Et ideo dicebat p̄p̄ba ps. liij. Timor r tremor venērunt sup me r cōtēperūt me tenebre. Cū sit timor: talis assimilat vmbre noctis. qz de nō

de timet homo de modica vmbra que apparet. Et sic sancti viri de modica culpa timēt ne perdant gratiā. Esa. xvi. Pene quasi nō tēto vmbra. Secūda ratio est. qz vmbra facit hoies frigidū. Unde videm⁹ qz de nocte homo sentit maius frigus qz de die. qz iu die lucet sol qui est causa caloris. Item in ardore estatis ponit se hō sub vmbra vt res frigescat. Esa. iij. Erat in vmbra acilum dicit ab estu. vnde vmbra infrigidat. Et ita cōtingit spiritalit̄ de hoie in vita ista p̄sentī. qz habz parum de calore amoris diuini. Et hoc est qz ponit nimis amore suū in mūdo isto. Et qui diligit mūdū non est charitas patris in ipō. sicut dicit. i. Job. ij. ideo est totus frigidus. Diuis figura habet Ioseph. quia ioseph qd diu fuit sub vmbra bedere non sentiebat estum. Et sic homo infrigidatus amore huius vite non sentit estuz. i. feruorem charitatis diuine. Tertia ratio quare vita p̄sens assimilatur vmbre est. quia facit hoies sonolentū. qz in vmbra facile hoies dormiunt. Job. iij. Sub vmbra dormit. Sic homines in vita ista sunt somnolenti. i. negligentes r pigri r tardi ad spirituales opera. De hoc habet figura i helya. ij. Regum. xix. Qui obdormiuit in vmbra i iuniperi. Et apparuit ei angelus dñi dicens. Surge comede. Tandis em̄ restat tibi vita. Et surrexit. comedit r bibit r ambulauit in fortitudine cibi illius: vsqz ad montem dei orch. Dēyas ergo qui dormit sub vmbra i iuniperi significat hominē negligentē pigrum r renūssum: qui dormit quietat r delectatur in vmbra rerum temporalium: que non refrigerant ab ardore auaricie seu a feruente diuine iusticie: sed mentem pungunt r lacerrant eam. Arbor enim illa vmbra quasi nullam habet. r sic refrigerium non prestat sed est pungitua. Sed tali hō sic dormiēt: sic pigro: sic negligentē: tunc apparet angelus r excitat et sollicitat eum vt ambulet: quando inspirat r dat ei bonum propositum vt recedat a malo: r incipiat facere bonum vt prosequatur. r sic tandem peruenit ad montem dei orch. id est ad altitudinē paradisi r celestis regni. Quarta ratio quare vita p̄sens assimilatur vmbre est. quia vmbra facit hominē ignarum. Sicut videmus qz in vmbrositate noctis nō videt hō nec discernit colores nec p̄sonas agnoscit: Ita etiā spūalit̄ hō viuēs i mūdo isto. qz de deo vel de alijs rebus cogitatione non habz

saltem perfectā: sed nec de statu suo ppro, qz nescit hō vtrū amore an odio dign⁹ sit, vt dicit Eccl. ix. Et nescit hō finē suus, vt videm dicit. q̄ dura est r̄ terribilis cecitas hoīs r̄ tenebrositas q̄ p̄tuncus homo fit bon⁹: nescit tamē p̄p hoc an debeat ire ad paradysum. Et contra, q̄tuncus homo fit desperatus r̄ malus: nescit t̄m p̄pter hoc an sit itur⁹ ad infernū. Prop̄ hoc etiam peccatoz habz obliuione r̄ igno: antiam sup̄tius r̄ nō confitetur, r̄ ita vadit ad infernū. Unde sapiens loco p̄llegato subūxit. Unde et corda filioz hoīm replent malicia r̄ contēptu in vita sua. r̄ post hec ad inferos deducunt. Et Greg. hac animaduersione peccatorū vt mortuos oblitiscat sul: qui dum viueret oblit⁹ ē dei. Et hec ē tenebra r̄ ymbra mortis. Et q̄ dicit Job. iij. Obscurēt eū tenebre r̄ ymbra mortis. **S**ecundus defect⁹ humane vite qui tangit in auctoritate inducta: est defect⁹ instabilitatis nōne scz trāsitus. qz d̄ q̄ est ymbre trāsitus. **T**ransit⁹ em̄ rēporis vite nostre veloc est r̄ cōtinuus. Et qz temp⁹ datur est nobis ad bene operandū: iste transit⁹ rēporis bene operadū consueuerunt em̄ tria genera hominū cōtinue r̄ solite trāsire, videlicet.

Curiosos quousq̄ veniant ad terminum. **D**ostem fugientes quousq̄ inueniant tutum locū, in quo possent recipi secure.

Poma i nauī portātes qz. s̄ festinat trāsire atēq̄ poma icurrāt putrefactōis detrimētū. **E**st autē homo in mundo r̄ curios⁹ in via vt ad patriā tendat celestē. **S**icut ergo curios⁹ ad terminū intentū tendēs morā in via nō facit: sic r̄ nos facere debem⁹. **N**le em̄ velociter currit qui seruent deū diligit. qz dicit Bernard⁹. Qui amat vebemēt⁹ currit velocius r̄ puenit cit⁹. Sed ille in via moras facit qui inordinatē in istis rēporalib⁹ affectum ponit, r̄ tunc nō vadit qz deū nō diligit. **J**ob. ij. Qui diligit mundū nō est charitas patris in eo. **A**mbro. Sicut nullus sine via puenit ad qd̄ tendit: ita sine charitate que via dicta est: ambulare nō possunt homines: sed errare. **C**urios⁹ etiā cū magno desiderio expectat ab his qui sperāt bona noua recipere. **S**ic illi qui sunt in patriā desiderant bona noua audire de nobis qui sum⁹ in mūdo. Et q̄ aliquis pcurrit r̄ puenit alios ad vitā eternā: qz cū magno desiderio expectabat: cū magno gaudio recipit. **N**o

vt dicit noua de nobis, quia ipsi oia sciunt quecumq̄ scire volunt. quia em̄ Aug. dicit in lib. de cura p mortuis agenda. q̄ nesciūt mortui quid faciūt viui r̄ eoz filij. **I**ntelligendū est hoc de cognitione naturalī aīarū separatarū. **S**ed beati cognoscunt ea in vtrūbo: in quo cognoscunt oia que p̄tinet ad p̄fectionē beatitudinis eoz. **E**t ideo necessarium ē q̄ oia q̄ desiderant scire cognoscāt. **R**ecipiūt ad se veniētē q̄ gaudio, vt quiescāt r̄ letent cū eis. **E**rgo festinem⁹ ingredi in illā requiē. **S**ecundo qui fugit hostē p̄sequente q̄ diu nō videt bonū p̄sidiū vel locū securū r̄ tūm in quo recipiat vt sit desensus r̄ tur⁹ ab hoste: oia alia loca fugit: habet ea suspecta nec s̄sistit in eis. **N**os autē habem⁹ hostes crudelit nos p̄sequentes, s̄ demones: qui nulli volunt parcere: sed oēs quos ceperint volunt eternalit⁹ perdere: et nō videm⁹ in mūdo aliqd̄ bonū refugium in quo possim⁹ esse securi. **Q**uia in oib⁹ bonis temporaliū diaboli⁹ conat nos capere. **I**n diuitijs p̄ auariciā: in delictijs p̄ luxurias: in bono: in potentijs p̄ supbia. **E**t ideo nō debem⁹ in eis figere pedes affectionū: s̄ potius fugere ad loca celi tutora. **E**xplō David: qui licet esset in locis firmissimis in monte siph: r̄ habitauit in locis tutissimis engaddi. vt habet in eodem lib. cap. xliij. **T**ertio illi qui portant poma in mari i nauī festinant trāsire: anteq̄ poma corrumpantur vel putrescāt. **N**aves sūt aīe nostre poma q̄ portant sunt bona p̄posita r̄ bone voluntates: que cito deficiūt nisi velocit⁹ trāsiant ad cōplementū operis. **E**t istas tres si multitudines pdictas ponit beatus Job ca. ix. dicens. **D**ies mei velociores fuerūt carioze fugerunt r̄ nō viderunt bonū: p̄trāserunt quasi naues poma portantes: **S**ed videre qz delatores pomoz raro et ipis comedūt. sic de multis habentib⁹ bona p̄posita r̄ voluntates r̄. **D**icunt autē oēs vite hoīs esse velociores curios⁹. qz curios⁹ aliquādo s̄sistit r̄ aliquādo quietē interpouit: puta q̄ quisē scit vel dormit: vel quando s̄sistit in alijs locis ad comedendū vel bibendū. **S**ed tempus vite nostre sine interpolatione alicui⁹ more continue labitur. **J**ob. vij. **D**ies mei velocius trāsierunt q̄ a recente tela succiditur. **I**n succisione em̄ tele filum post filū succiditur. **E**t in decursu vite dies post die

elabitur. **E**t quandoq̄ tota vita succidit. r̄ ideo veloci⁹. **F**ugiat autē dies precipue hominibus ociosis qui imbil operantur boni. **E**t ideo de dieb⁹ suis nō vident aliqd̄ bonū: h̄ etiā multo tempore vixerint ociosi: nullū t̄m bonū inde consequunt. **U**nde salū vita as̄similat terre sterili: que nullū bonū fructus gignit. ideo dicitur. **E**rit quasi myrica in deserto: nō videbit cū venerit bonū: sed habitabit in siccitate in terra saliginis. **N**aves autē poma portantes reddunt qd̄ r̄ circumfundūt odore exteri: sed tamē intus leue pondus portāt. r̄ ideo a vento vel fluctib⁹ tactantur facili⁹. **U**nde significat vitam hypocritarū: qui foris odore quidē sanctitatis emittunt: sed int⁹ carent potēdere vititatis r̄ veritatis. **E**t ideo a vento supbie et fluctib⁹ vanitatum varie tactant. **M**art. xliij. **N**auicula in medio maris tactabat fluctibus. **D** **T**ertius defect⁹ est. qz humana vita in auctoritate inducta offendit breuitate p̄pter temp⁹. qz scz tempus nō strum. **L** temp⁹ vite nostre breue est. **E**t hoc fecit de m̄sificordit⁹: r̄ ex cōpassione quadā homi. **Q**uia q̄n aliqd̄ est in multis miserijs vt paupertatis infirmitatis r̄ aliarū aduersitatū: magna gratia q̄ cito trāseāt. **U**nde **E**ulh⁹ dicit. q̄ oia breuia tolerabilia esse debent etiā si magna sint. **S**ed vita hominis in mūdo isto ē subiecta multis miserijs malorum vt manifestū est. **E**t ideo de gratia dei ē q̄ breui tempore duret. **S**im illud Job. xliij. **D**ō nat⁹ de muliere breui vitā t̄pe replet multis miserijs. **S**ap. ij. **E**t ignis r̄ cam te dō est tempus vite nostre. **E**

Secūdo ostēdit in auctoritate principali q̄ hō in bonis vite p̄sentis habet leticiā modicā. qz bona tēporalia sunt tanq̄ nunci⁹ pcurrēs. **A**ppetit em̄ hoies habere vitā letā. qz si hō viueret cum tristitia r̄ melācholia: vita ei⁹ neq̄ esset bona neq̄ pfecta. **U**nd scit dicit sapiēs. **D**ō sine delectatōe r̄ leticia viuere nō pot: alioquin melior ē mors q̄ vita amara. **E**ū vident⁹ q̄ homines tristes r̄ melācholic⁹ desiderant multotiens morē: r̄ nōnulli p̄ tristitia occidunt seipos. **E**t p̄pterea dicitur **P**rouer. x. vij. q̄ anim⁹ gaudens etatē flozdam facit: sp̄s tristis eritcat ossa. **S**ed sapiens in aucte p̄posita assimilat leticiā mūdi nūcio p̄centi. **L** curios⁹ velociter trāseunt. **E**t ratio est. qz quādo homo expectat

bona noua de aliqua causa: expectat ea cum gaudio magno. **E**t quādo iam curios⁹ redijt r̄ dicitur illi. noua q̄ expectabat: tunc inde aliqd̄ gaudij r̄ delectamentū recipit. **S**ed postea illud gaudij r̄ delectamentū sup̄uenientib⁹ alijs negocijs cito trāsit. **I**ta ē de leticia mundi. **U**nde Aug. loquēs de leticia mundi dicit q̄ nō habita r̄ expectata amū cruciat: habita nō satiat: r̄ p̄lta nō delectat. **I**te leticia mūdi habet admitionem p̄ne r̄ tristitiae: vnde nō min⁹ cruciat q̄ delectat. **S**icut appetens delectationē carnis anteq̄ assequat⁹ desiderio affigitur r̄ labore habendi gaudij. **E**t dato q̄ assequat⁹ nō satiat: s̄ ampli⁹ desiderat. r̄ quādoq̄ ex zelo egypta alteri⁹ habētis eam plurimū torquet. **E**t p̄ter hec postq̄ delectatio trāsiit habz remotum cōscientie: r̄ nullotiē timorem verecūdie si sciret. **E**t ideo dicit **Boet⁹**. **D**u mane felicitatis dulcedo: multis amaritudinib⁹ respersa est. **D**u⁹ figura habet. **I**j. **R**egum. xvij. quādo scz occaso absigone r̄ de bellato exercitū suo: achimaas pcurrēs ante chusi fuit nunci⁹ p̄m. **U**nde speculator ait. **C**ontēptoz cursum prioris q̄n cursum achimaas filij sadoch. r̄ ait rex. **A**ir bon⁹ ē r̄ bonū nunciū portans venit. **E**t postea veniens ait. **B**enedict⁹ dñs de⁹ tuus: qui conduxit hoies qui leauerūt man⁹ suas cōtra dñm meū regē david. **S**ed post leticiā de victoria fecit⁹ est chusi qui annūciata morte absalonis cōuertit regem ad luctū r̄ tristitiam magnā. **U**nd postea subdit **ib**. q̄ cōstristat⁹ rex ascendit cenaclū porte: r̄ scitit **S**ic vere accidit de leticia mundi. sicut dicitur **P**rouer. xliij. **R**isus dolore miscet⁹: r̄ extrema gaudij luct⁹ occupat. **E**

Tertio in auctoritate

principali ostendit q̄ vita humana habet quandoq̄ abundantā notiam r̄ periculosam. **D**esiderat em̄ hoies in hoc mundo habere abundantā diuitiarū. r̄ p̄pterea faciunt vsuras: furta r̄ rapinas: r̄ alia lucra illi cita. de quib⁹ contingit scire de nauī in fluctibus r̄ tempestate magna postea: que si sit nimis onerata: nisi alleuetur et ipō onere submergitur. **S**ic etiā homo oneratur multis diuitijs r̄ lucris: nisi alleuetur per restitutionem r̄ elemosinarū largitionem submergitur in infernū. **U**nde dicitur in auctoritate principali q̄ est tanq̄ nauis que pertranst fluctuante aqua: cuius cum per

transierit non est inuenire vestigium. Vbi
In vase scilicet nauis potes notare pauper-
tatem, quia tanq̄ nauis.

In itinere cōtranietatem, quia pertransit
fluctuantem aquam.

In fine obliuiscitatem, quia cū pertransie-
rit non est inuenire vestigium.

Circa primū notandū est q̄ quia quedā
regiones sunt que habent penuriam de quib-
busdam rebus necessarijs et preciosis que
abundat in transmarinis partib⁹. Contra
huiusmodi paupertatē et indigentiam inuen-
te sunt naues: in quib⁹ huiusmodi res poss-
sint per aquam. i. mare intermediū deseri.
Regio ergo abundans rebus necessarijs et
preciosis ē vita sanctorū. sed regio penurios-
sa et deficiens est vita peccatorū et imperfe-
ctorū. Res autē preciosę sunt virtutes et
merita sanctorū: quę virtutes per studiū sac-
cōtēplationis et imitatiois transferre debem⁹
ad nos in nauib⁹ operū nostrorū. vt abūdet
eis nostra regio. i. nostra vita defectuosa.
Duc⁹ figura habetur. ij. Paralip. ix. vbi legi-
tur q̄ naues regis salomonis ibant in thar-
sis: et deferrebāt inde aurū et argentū: et ebur
et symias et pauos. Naves regis christi sūt
anime nostre. Tharsis autē interpretatur
exploratio gaudij: et significat cōtēplatio-
nem gaudij quam habent sancti in celo pro
merito suarū virtutum: quas virtutes cōtē-
plando et considerando deserunt. Deserunt
etiā inde aurum id est exemplū charitatis.
quę admodū em̄ aurū omne aliud metallum
in virtute excedit: quia charitas omnē aliam
virtutē. Et aurū terre illius id est charitas
sanctorū qui sunt in celo optimū est. quia in
iū summo gradu amoris diligunt deū: et se
inuicē. et ppter hoc sunt ipsi in summa pace.
Quia charitas q̄ est inter beatos nō pmit-
tit aliquā discordiā: nec aliquā iram vel ali-
ud mortale vitium. Et cum sit amor pure spi-
ritualis excludit omnē amorē immūdū con-
cupiscentie carnalis luxurie vel gula. vnde
excludit omnē causam discordie. Hoc aurū
apostolo paulo ita charum fuit q̄ pot⁹ vos
lisset omne malū sustinere et ipm perdere.
Et ideo dicebat Roman. viij. Quis nob̄ se-
parabit a charitate christi? Tribulatio an
angustia etc. Et merito. quia quicumq̄ non
habet de isto auro est pauper et miser: et qui-
cumq̄ habet est diues. q̄ de oib⁹ lucrat. Dis-
ligentib⁹ em̄ deū oia cooperant in bonū. Pro-
pter qd̄ Apo. iij. dixit xps aie fidei. Quis
deq̄ tibi emere a me. dando sc̄s quicquid ha-

bes. et exteriora p̄ charitate primi: et interi-
ora p̄ charitate dei: a me inq̄ in quo habes
pfecte et consummate charitatis exemplū:
aurum ignitū. i. charitate feruente. vt locu-
ples fias. i. plen⁹ omnib⁹ virtutib⁹ et bonis
spūalib⁹: q̄ charitas patiens est: benigna
est etc. i. Cor. xij. Secundo deserit inde ar-
gentū. i. exemplū patientie. Quę admodū
em̄ argentū inter omnia alia metalla. i. inter
oēs virtutes hoc habet q̄ p̄cussus dulci⁹ so-
nat. Sic homo patiens afflicti⁹ et p̄cussus dul-
citer sonat tantū laudes deo: et dulcia verba
pximo. q̄ verbū dulce multiplicat amicos
et mitigat inimicos. Itē ad modū argenti
q̄to asperius tractat tanto magis replens
det. i. splendore virtutis. q̄ virtus in infir-
mitate p̄ficitur. Unde istud ē argentū igne
tribulationis examinatū. vt dicit ps. Argē-
tum igne examinatū. Tertio deserunt inde
ebur. i. exemplū castitatis. Nam elephas de
cuius ossibus est ebur: dicit quasi concupi-
scentiā nō habere. Et p̄nus supposit⁹ den-
ti elephantis dicit nō cōburi si ab igne tan-
gatur. Et ita cōtinentie virt⁹ conseruat ani-
mā ab ardore libidinis: que accendit in car-
ne. Et nota q̄ per continentie mūdiciā effici-
tur aia thron⁹ dei. In cur⁹ figura Salomō
vt habet. iij. Reg. x. fecit thronus de eborē
grandē. Quarto deserunt symias: que imi-
tantur nō solū figurā: sed etiā opera hoim̄
gesticulādo ea. Unde significat imitationē
operū xpi vel sanctorū qui secuti sunt em̄. sicut
paulus qui dicebat. i. Cor. xi. Imitatores
res mei estote: sicut et ego xpi. Quinto dese-
runt inde pauos. i. exempla prudentie. Pas-
uo em̄ precipue femina prudenter occultat
oua sua. vt nō dissipent ei. Sic debet homo
prudens occultare bona sua: ne a supbijs vel
vana gloria dissipent. Itē xpus est pauo q̄
habet terribilē vocē in cōminatōib⁹ pctōz
dicez. Mat. xxij. Et vobis scribe et phar-
isei hypocrite qui clauditis regnū celoz etc.
Item ve vobis diuinit⁹ qui habetis cōfota-
tionē vestrā. Luc. vi. Et terribilioz habes
bit in iudicio quādo dicit. Mat. xxv. Dis-
cedite a me maledicti etc. Vnde pauonis pē-
na est pulcherrima precipue in cauda. s. ei⁹
querlatio virtuosita. quā sc̄s imitari debem⁹
Unde Eccl. x. Omne corpus eoz. i. omnia
vita sanctorū ad modū caudę pauonis. i. ad
modū exempli cōuersationis xpi. qd̄ nobis
post se imitandū reliquit. Si ergo debem⁹
navigare in celū: debem⁹ nauem bonis mer-
cibus onerare id est de quolibz sanctorū cet-

in aliquid accipere. vt ab apostolis exēpl⁹
patientia martyrib⁹ exēpl⁹ fortitudinis:
a doctorib⁹ exēpl⁹ prudentie: et a xpo et su-
is imitatorib⁹ exēpl⁹ cōuersationis gratio-
se. Secundo in itinere nauis possum⁹ cour-
siderare cōtranietatē quā patitur hūana vi-
ta in decursu presentis vite. quia pertransit
fluctuantē aquā. Tanq̄ aqua fluctuans est
hūmūdi decursus. p̄t quā oportet trāsire
nauē nostrā. i. vitam vel aiam nostrā. Assi-
mulatur autē mūdus aque fluctuanti. P̄tio
quia in tali aqua fluctus mutuo se collidit.
Et sic in isto mundo supbi homines et poten-
tes mutuo se inuadit et ledit. Et hec est di-
uina sententia vt mutuo se eiciant et expel-
lant. Eccl. xxx. Cōmouit illos quasi fluct⁹
maris. Alios potentes gyranis migrare fe-
cit: et vagati sunt in p̄tibus alienis. Sicut
multotiens accidit in p̄tibus locis propter
partialitates etc. Secundo in tali aqua flu-
ctus nunc sursum nunc deorsum: mutuo se
impellunt. Quia in mundo aliquādo hoies
exaltant. Sicut illud ps. cxi. Exaltati sunt flu-
ctus eius. Alij vero deiciunt. psalmo eodē.
Ascendunt vsq̄ ad celos et descendunt vsq̄
ad abyssos. Et aliquādo confringunt. Job
xxxvij. Ibi confringes tumentes fluct⁹ tu-
os. Quasi em̄ mare fluctus suos confringit
cum mundus ipse seniens potentes et super-
bos opprimat. Tertio aqua maris fluctuas
spuma et ventū gignit. Et similiter mūdus
gignit spumā iniquitatis et viciū vanitatis.
Unde dicitur in epistola iude. Di sunt flu-
ctus feri maris: despumates suas confusio-
nes. Et Jacobi. i. Similis est fluctus maris
qui a vento sc̄s vanitatis: mouetur et circū-
fertur. Quarto q̄ ralis aq̄ fluctus naues in
periculo ponit. Nauis em̄ vite nostre vel aie
nō sine magno piculo transire p̄ fluct⁹ retati-
onū et tribulationū. Job. xxx. Pedes meos
subuerterunt et oppresserunt. s. demones vel
hoies p̄secutores: vel casus infortunati: q̄ si
fluct⁹ retardū. s. vel p̄secutorū vel infor-
tunior: semitis suis. i. subilib⁹ vijs. Dissipa-
uerunt itinera mea etc. Sicut nota q̄ nauis inf-
tales fluct⁹ pendit: ita succurrēndū ē. P̄tio
per oneris pctōz depositionē: qd̄ fit in ve-
ra contritione. ap̄s Hebr. xij. Deponetes
omne pondus: et circūstans nos peccatum et
per patientiā currant. sed multi miseri pos-
tus volunt submergi q̄ deponere onus aut
pondus peccati. Sed cōtra h̄ dicit Jone. i.
Miserrunt vasa que erant in nauis in mare

vt allentaret ab eis. Hec sunt vasa iniquita-
tis que projicere oportet. Secundo succur-
rendum est per aque proiectionē. quia ali-
quādo fluct⁹ projiciūt aquā in nauim: quā
cuacuare et eicere oportet: et hec ē pctōz cō-
fessio. Threnoz. ij. Effunde sicut aquā cor
tū. ita q̄ nō remaneat in vase cordis neq̄
color: sicut fit quando effunditur lac. Color
peccati est similitudo pcti. et hoc est cogita-
tio pcti. Itē neq̄ odor: sicut quādo effundit-
tur vinū. et hic odor ē memoria pcti. Neq̄
sapor de substantia id est de actu pcti. sicut
remanet de oleo. ps. Effundite coram illo
corda vestra. sequit effectus boni. deus ad
iuos noster in eternū. Tertio succurrēndū
est per anchorę fixationē. per firmā sc̄s spes
de diuino auxilio vel de celesti premio. hoc
dicit. vi. Furnissimū solatiū habem⁹: qui con-
fugimus ad tenendā p̄positam spem. quā
sicut anchoram habem⁹: aie rurā ac firmā.
Hec em̄ spes ē que facit deū per orationem
excitari dicendo. quare obdormis dñe? Et
hoies peridantē a mundo fluctib⁹ libera-
ri. sicut dicit Mat. viij. q̄ mot⁹ magnus
fact⁹ est in mari: ita vt nauicula operiretur
fluctib⁹. ipse vero sc̄s xps do: miebat. Et cū
accessissent ad eū discipuli suscitauerunt eū
dicentes. Dñe salua nos perim⁹. Et tūc sur-
gens imperauit ventis et mari. et facta ē trā-
quillitas mag. S Tertio i fine nauigatio-
nis nota obliuiscibilitatē. q̄. s. cui⁹ p̄terite
nauis vite nostre: nō ē inuenire vestigiū. i.
mēoria. Nā postq̄ hō mortu⁹ ē: cito obliu-
oni tradit. ps. xxx. Obluioni dāt⁹ sū tanq̄
mortu⁹ a corde. Eccl. i. Nō est p̄x mēoria
sc̄s p̄ hystorias et scripturas q̄ narrāt gesta
eoz. Sicut dicit q̄ p̄dit ille auctes loquūt
sicut q̄ cōter illud accidit. q̄. s. mortui cōter
cito obliuioi tradunt. Et hoc accidit ob ho-
minū infidelitatē: et dilectionē fictionē. et p̄-
per vehemētē cupiditatē p̄nitū: obliuiscit
absentū. Sap. v. Tanq̄ mēoria hospitiū vni-
dicit p̄teritū. Itē accidit p̄t operū illoz q̄
mortui sūt vanitatē et vite breuitatē. Sap. ij
Nomē nostrū obliuioi accipit p̄ rps. et ne-
mo mēoria hēbit operū nro. ps. ix. Perijt
mēoria eoz cui somitu. et sic q̄ cōter accidit.
Tū illi mortui de qb⁹ h̄ mēoria p̄ scripturas
paucissimi sūt et q̄ nulli respectu eoz de q̄ni
opib⁹ nō ē mēoria. Et dicit d̄ q̄ nō ē in-
uenire vestigiū. id est mēoria vel nomen
de eis quoz vita p̄terijt sc̄s q̄ cis p̄stet

vel obit, Nam q̄da viuebant in mundos memoria vel nomē bonū poterat eis pdesse: vel malū obesse. vt dicit pbs. i. cthieozū. nunc autē ecōuerto. Nam quicquid dicitur de ip̄is siue bonū siue malū: eoz stat̄ vel cōditio p̄pterea in nullo mutat. qz nō redunt ad eos put sunt in seip̄is: sed soluz put viuunt in memorijs hoim. Unde siue in bonum siue in malū eoz habeatur memoria: p̄pterea cōditio eoz circa felicitatē nō mutat: vt scilz p̄pterea felices sint vel infelices. vel ecōuerto. Et sic possent intelligere qz vestigiū vite hois sit occupatio vite sue. Et istud vestigiū inuenit̄ et apparet dum hō viuūt. qz apparet in quo hō occupat vitam suam: siue in faciendo egregie aliquā artē: siue in docendo excellentē aliquā scientiā. siue in acquirendo lucra copiosa: et cetera talia. Sed postq̄ preterijt nauis. i. homo vel vita eius: nihil ampli⁹ apparet. qz ois eius operatio cessat circa talia. Unde ampli⁹ nō inuenit̄ in cathedra docens: vel in apotheca operans: vel mercationes vendens aut emens. Ita vt ei morienti veraciter dici possit illud p̄ptere. Vestigia tua non cognoscetur scz post mortē. Et postq̄ preterijt nauis. i. vita hois: nihil talū apud se inueniet. An est hō sicut dormiēti q̄ somniat se inuenire diuitias. Job. xxvij. Diues cū dormiēre nihil secū afferet: aperiet oculos suos et nihil inueniet. s. post mortē. Et ps. lxxv. Dormiētis formū suū et nihil inueniēt ocs viūri diuitiarū in manib⁹ suis. S; s; m̄ sententiā beati Gregorij. Si diues res suas dum viuēbat dedisset misericorditer pauperibus: etiam postq̄ per mortē preterijt eozum vestigia scz eterna premia inuenisset in celo. s; m̄ illud Matthei. xii. Da pauperib⁹ et thesaurum habebis in celo. Ad quem thesaurum nos perducat piissimus iesus christus qui diues est in misericordia. Amen.

Explicit distinctio prima: que egit de cōtempnū presentis vite.

Incipit secūda distinctio: in qua agitur de morte siue de morientibus: et de mortis conditionib⁹: cuius sunt sermones nouem.

De mortis necessitate. Sermo I

Tatutū est ho

minib⁹ semel mori et post hoc iudicari. Ap̄l̄ pauli doctoris gentiū ad Hebr. ix. sunt verba. Videmus in ciuitatib⁹ qz diuersę ciuitates habent diuersa statuta: que leges municipales dicuntur. Deus autē tres p̄ncipales ciuitates dicit habere in vniuerso. Una ē in sup̄ior: que ciuitas celestis nuncupat̄. que sub noie hierlm̄ in scriptura significat̄. de qua Bar. iiii. Illa autē que sursum ē hierlm̄. Alia vero est in infimo. s. infernalis: que noie babilonis designat̄. Unde Apoc. xviii. Et ve ve ciuitas illa magna babilon. Tertia est media scz terrestri: que ē viatorū et peregrinatorū. ad Debe. xiiij. Nō habem⁹ hic manētē ciuitatē: s; futuram inquirim⁹. In istis ergo suis ciuitatib⁹ de diuersa statuta posuit. Nam in ciuitate celesti: posuit statuta vite. vt scz ciues eius semp viuāt: et nūq̄ moriantur. ita scz qz vita eoz sit gaudiosa et p̄perna. Et rō est. qz videm⁹ naturalit̄ qz illō qd̄ esset cōiunctū solū nūq̄ haberet defectū luminis. Et illud qd̄ esset cōiunctū igni nūq̄ haberet defectū caloris. Et illud qd̄ semper esset cōiunctū venę vel fontis nūq̄ haberet defectū humoris. Similit̄ etiā in sanctis et bonis q̄ sunt in ciuitate celesti. qz em̄ semp cōiuncti sūt deoz: qd̄ est fons et p̄ncipiū vite et gaudiij: et nūq̄ possunt separari ab ip̄o: nō pōt in eis vite et gaudiij vnq̄ ē defect⁹. vñ ps. xxxv. Loretē voluptatū tue potabis eos qui apud te ē fons vite. Et qz talis fons ē fili⁹ dei. s. xps. ideo ip̄e dixit de aīab⁹ b̄ris. Ego vitā eternā do eis. Job. x. Est ergo illa ciuitas eterna et gaudiosa. qz ē solū iustoz et amī eoz et familiarū. s. angeloz et hoīz. S; in ciuitate infernali: qd̄ est ciuitas rebellū. i. demōnū: et p̄ditoz. i. maloz xpianoz nō seruātium fide baptisimū et publicoz hostiū. s. infidelū et paganoz: et aliud statutu a deo. s. vt semp viuāt et semp moriant̄. Semp em̄ viuunt vita nature: et semper moriunt̄ morte gehēne. Vñ ps. xlvij. Sicut oues in inferno positi sunt: mors depascet eos. q. d. sicut oues pascunt herbas: et herba pasta iterū rēnuiscit vt iterū pascat̄: sic pena damnatoz

mortaliter eos affiget. et afficiat adhuc semper viuēt vt iterū affigant̄. In ista hō ciuitate terrestri est aliud statutu scz vt om̄s hoies qui hanc vitā ingrediunt̄ salte semel moriantur. Et de hoc statuto siue lege loquit̄ ap̄l̄s in hōis p̄positis dicens. Statutu est etc. A In quibus hōis de morte hoīz quattuor insinuat et ostendunt. Prīmū qz mors est quedā punitio legalis notat̄: cui dicit̄. statutu est. Scdm̄ qz mors est quedā corruptio naturalis que scz enat̄ hoibus. Tertiu⁹ qz mors est quedā puatio irrite tabilis. ideo dicit̄. semel mori. i. puari vitā. Quartū qz mors est quedā citatio iudicialis. ideo subdit̄. et post hoc iudicari.

Ostenditur ergo pmo

qz mors est quedam punitio siue pena legalis. quia in scripta est a statuto siue a lege diuina. Nam diuina lex seu constitutio quę deus hominibus statuit: fuit illa lex seu constitutio preceptiua quam scilicet primo homini p̄mulgauit in paradiso. de q̄ dicit̄. Esca. i. qz p̄cepit et dices. Et omni ligno paradisi comedas. de ligno autē scientie boni et mali ne comedas. In quacumqz em̄ die comedas ris ex eo: morte morieris. In ista lege siue statuto duo cōtinebantur precepta. Eūnam nature quod p̄tinebat ad p̄seruationē naturalē indiuidui: cui dicit̄. et oī ligno paradisi comedas. Aliud hō est p̄ceptū discipline ad p̄merendā gl̄iam paradisi. qz banc nō poterat melius mereri qz p̄ mēra obedientiā qz tunc mera est qm̄ p̄ceptū et se solum oblit̄ gar et nō ex alia causa. Et dicit̄ p̄ceptū discipline. quia p̄ ip̄m dicit̄ q̄ta sit x̄tus obedientie. Unde ergo p̄ceptū dicit̄ discipline. qz vitare lignū scientie nō suadebat natura: sed disciplina. Et nota qz aliqd̄ a deo p̄hibet̄. quia malū. sicut Ero. xx. non furtū facies. Aliqd̄ hō qz occasio mali. vt Ad. v. Nolite iurare oīno. Et sic platus multa p̄hibere potest que nō sunt exp̄ssa in regula ad p̄bationē obedientie. et tale fuit p̄ceptū de ligno vitis. Quia q̄ Adam in quo adhuc tota natura humana p̄tinebat: p̄dicit̄ a legē transgressus est diabolo scilz et vxo: et suadēte: comedendo de vitico ligno: ideo nō tñ ip̄e cum muliere. sed et oēs posteri eius penā dicte legis incurrit̄ scz moriendi necessitatem. Ita qz ex tñc scilz dicit̄ ap̄l̄s. statutu est hominibus semel mori. statutu scz p̄one destitute. Nam anteq̄ p̄dicit̄ a transgredere sita cura: quā adā in immortalitate habebat id est possibilitatē nō moriēdi q̄d̄ deo obediret. Et hec possibilitas p̄ncipal̄ erat ab aīa. sicut ab ista. qz sicut ip̄a erat subiecta deo ita et corpus eius. Item erat a corpis equitate sicut a disponente. a ligno hō vitę sicut a vegetate et senectate p̄bentē: a regimie hō diuine p̄uidencie sicut ab interiori conseruante et exteriori p̄grete. S; transgrediente homine diuini p̄cepti: destituta ē natura talibus auxilijs. et statutu est hoibus semel mori. Et illud est statutu non solū generale: sed etiā immobile. Unde potest ad ip̄m referri qd̄ dicit̄ Danielis. vi. Non imitetur quod statutu est nec p̄uaricari cuiq̄ liceat. In quib⁹ hōis de mortis statuto ostenduntur tria.

Prīmū est qz habet stabilissimā firmitatē: quā vt nō immutetur. Scdm̄ est qz hō iustissimā equitatem. qz statutu est scz iustissimū. Tertium est qz habet immobilissimā obseruabilitatem: ita vt non p̄uaricari cuiq̄ liceat. Circa p̄mū est aduertendū qz cōstitutiones vel statuta humana facily mutant̄ scz vel qz remouent̄ ab his qui potestatem habēt leges edocendi et tollendi. Quā res p̄ quasq̄ causas nascit̄: p̄ easdē dissoluit̄ extra de regulis. Et qz tollunt̄ p̄ legem vel cōstitutionē nouam sequentē et cōtrariā. S; tñ distinguendū est de statutis. Quia scz sunt statuta localia et p̄tiner ius cōe: aut sūt singularia et in facto cōsistunt. Si cōtinent ius cōe. tñc statuta singularia et in facto cōsistunt: ita et illud statutu: qz simplr cōtinebat ius cōe. vt habet in decretali de etate et qualitate ordinādoz. Preterea. que scz decretalia q̄tunc ad rēp̄tationē patros nō est hodie reuocata p̄ decretalē de cōstitutionibus. ca. ij. lib. vi. Similit̄ statutu epi alicuius: quo illud simplr cauebat: est etiam reuocatu. et idem de oibus similibus. Sed si sint statuta singularia et in facto cōsistunt: et sint rōnabilia. nec exp̄sse reuocantur: nō derogant̄ p̄ cōstitutionē nouā edictam. Noua q̄ cōstitutio p̄ncipia tollit qd̄ p̄mam contrariā. etiā si illud non exp̄rmat. Extra de cōsti. l. i. c. Roma. li. vi. Possunt etiam statuta seu iura positia p̄ p̄uēndi: nes p̄tarias abrogari. dūmodo tales siue rōdines rōnabiles sint: et legitime p̄scripte

Sermonū funebriū

Extra de consi. Cōsuetudines. S. licet etiā longēve. Sed diuini statuti pōitū scy de morte humana nullaten⁹ immutari potest. Cum em̄ inferior nō possit legē superioris remouere. Et illud sit statutū dei: quo oīs creatura inferior: est mutari nō potest p aliquā rem creatā: vel fieri qd hō nō molat. Unde nec helyas nec enoch qd i paradiso terrestri rādū vixērūt: et ad hoc pmaneri sunt i vita vsq; ad tps annū: nisi. finali sī statutum nō euadēt. qz morient. sicut patz Apōc. xi. vbi d: qd bestia que ascendit de abyssō facit aduersus eos bellū et vincet illos et occidet eos. Unde potest dicere qlibet creatura illud Numeri. xxi. Non mutare potero verbum dñi. Deus etiā cuius est statutū illud nō immutabit. qz vt ibidem ca. iij. d. Non est deus quasi homo vt mentiat: nec vt filius hoīs vt mutet. Secōdo ostendit q ista lex moriēdi bz iusticie equitatē. qz statutu est scy iustissimū et equissimū. Statutu em̄ nō obligat nisi sit iustū et equū. Ostenditur aut statutu esse iustū et tribus. Primo ex finis utilitate scy h ordinat ad bonū cōe. Et si in cūitare vel regno fuerint statuta bone stant: tamen pncipia ad utilitatem cōem sed magis ad cupiditatē v glām alicuius vel aliquoz nō essent iusta statuta: et magis est inuolentia q leges. Secōdo ostendit statutu esse iustū et auctozis potestate. puta qñ nō excedit ptatem auctozis. Unde si cōdētes statuta vltra potestatem sibi commissam facerēt: illa nō eēt statuta iusta. Tertio qz cognoscit statutu esse iustū ex pportōis eq̄litate et cōitate quod p̄tinet ad formas statuti. vt scy talia sint statuta vt pprie fm̄ eq̄litate. pportōis imponat subditis onera iū ordine ab bonū cōe. Cum em̄ vnusq; qz homo pars multitudinis sit: qdlibz homo hoc tpm̄ quod est: et quod habet: est multitu diuis. sicut quilibet pars illi qd est totus. Unde natura vt saluet totū: nōnunq; partē infert aliquod detrimentū. Unde leges cōmunes aut municipales q onera pportōnabilē inferunt iuste censent. S; si ineq̄litate et ipportōnabilē etiā si ad bonū cōmune ordinari viderent: iniuste pfecto eēt. et iō nō vere leges: qz fm̄ aug. in libro de libero arbitrio. Ex esse nō videt que iusta nō fuerit. Unde leges iniuste nō obligat in foro cōsciētie. Ex autē statutu diuinus de quo agimus oimode est iustū et equum. Primo quidē ex parte finis. qz facit ad bonū cōe.

Primo quidē totius vniuersi. ad cuius. scy sectionē p̄tinet q oīs creaturariū gradus ueniat in eo et nō solū extremi: s; etiā mediū. Cum ergo inuentant in eo quedā substantie penitus incorruptibiles vt sunt substantie spūales: vt angeli. siue corpales vt celi. et quedā ecōtrario penitus corruptibiles vt videt; corpa mixta: et ecōtrarijs cōpōsita. restat ad pfectionē ipsius vt etiā inueniant alique habētes esse cōpletū i specie: que sint pari im̄ corruptibiles et partim in corruptibiles: et tales pfecto sunt homines quoz h p mortē corpa corrupant: nō tñ anime cū quib; cōiūcti cum substantijs separatis. Facit etiā hoc mortē statutu ad cōmuniū bonum humane nature: et ex peccato pmo; parentū expholata originali iusticia dñi in hac vita manet multē miseris est subiecta. fm̄ illud Job. xiiij. Domo nar⁹ et res pletur multis miseris. S; ab istis miseris p mortē eripit et ad eterne vite stabilitate; pduatur. Aduertendū tñ est q h statutu mortis oīs hoīs sit cōe: p̄tinet tamē trāitus scy de miseria huius vite ad felicitate; beatitudinis nō oīs uis cōis: s; solū iustis et bonis. Et hoc in die iudicij et ipsa differētia positionis bonoz a dextris et maloz a sinistris: danus apparebit. Quia tñc vt dicit Mat. xxy. statuet rex oues quides vt quas iusti significānt a dextris: et isti saluabunt: hēdos hō p quos peccātes: a sinistris: et isti damnabunt. Et hoc uō erit et culpa huius statuti qd magis inducit ad correctionē: sed et male vite corruptione ipoz peccātes: vel ex ignorātia cecitatis et infidelitatis scy eoz de quibus d: Ro. x. Ignorantes dei iusticia et suā querētes statuere iusticie dei et nō sunt subiecti. Secōdo ostendit esse iustū et ponēte sicut sine cōdente: aut ptas sup oēs est: et qui est dñs mortē vite. p̄tinet Re. ij. Dñs mortificat et viuificat. Et bene potuit facere statutu d morte. Nec obstat quod d: Sap. pmo qd deus non fecit mortē. Unde videt q nec debuerit facere legem de morte. qz scy mors dupl^r pot cōsiderari. Vno modo fm̄ q est quoddā malum humane nature: et sic nō est a deo: s; est quidā defectus incidēs humane nature et culpa sua. ppria. Alio modo potest considerari fm̄ q habet aliquā rōnem boni. puta scy est quedā iusta pena: et sic est a deo. Unde augustin⁹ dicit in libro retractationū. qd deus nō est auctor mortis nisi in q̄tum est

Distinctionis II

Sermo I

pena. Et fm̄ hoc includit in lege et statuto dno vt pena scy trāgressiois peccati. Et p̄terea d: Roma. v. qz p vniū patm̄ intravit in mūdum: et p̄ patm̄ mors. S; hāc rōnem huius legis siue statuti infideles qdā p̄bi destruere volunt. quia nō credūt aiām viuere post corp⁹. et ipam mortē nō ex trāgressione culpe. sed ex necessitate tñ. pcedere nature. vnde mortē nullo modo bonam sed simpl^r malā esse dicūt. Nos autē qz fides habemus ecōtrario istam rōnem et legem diuine iusticie approbamus. Unde Ro. iij. Legē destrui⁹ p̄ fide: Abst. S; legē statui⁹mus. i. statutu approbamus. et eo qz aias beatorū post mortē ad felice vitas tendere credimus. et in ipa etiā mortis formā iusticia cōmendamus. Tertio istud statutu ostendit esse iustū et forma. et equitate. pportōis. Seruat em̄ in morte eq̄litas in q̄tum scy omis moriunt. fm̄ illud. ij. Reg. xiiij. Quis moriuntur et quasi aque dilabuntur et c. Seruat tñ quedā pportōis diuersitas in eo qz quidā citius et quidā tardius: quidā acerbius: et quidā dulcius moriunt. Sed ista pportōis nō attendit p̄nef dicitur. et sic oēs equali et cōali mori debent. Quātum hō ad patm̄ actuale: quod est peccati p̄tinet p̄one nō attendit ratio istius diuersitatis. Quia fm̄ hoc q plus eēt peccatores citius et acerbius morerent. qd nō est verū. sicut p̄ in morte martyz et peccā. Item nō videt posse accipi fm̄ quāitates nature hūanis vniuersalēz hoīs. nisi forte q̄tum ad illos qui moriunt morte naturalē. Quoz quidā citius vel tardius vel acerbius forte aut dulcius moriuntur fm̄ fortitudines aut debilitate; complexionis naturalis. Sed multi non moriuntur morte naturalē: sed violēta v̄ casuali. et diuersimode et diuersis causis vel eūctibus. Adē ergo potius accipi ratio pportōis diuersorum temporum et modo: um mortis hominum ex beneplacito diuine voluntatis: que sic disposuit vt omnes homines moriantur: sicut et quo tempore vel modo quisq; moriatur. put melius et decētius esse nouit: siue ad salutem ipsius mortientis. fm̄ illud Sap. p̄tinentie quarto. Placita erat deo anima illius. Propterea festinauit educere illum: ne malicia immutaret animū illius. Sine ad

ostensione sue iusticie. sicut dicitur Gene. xxxvij. Fuit her p̄mogenitus iude nequus in cōspectu domini. et ideo ab eo occisus est. Vel ad ostensione sue reuerentie. sicut patz de Esa qui irruerēt terigerat arcā dei. ij. Regum sexto. vbi dicitur. Iratus est in d̄natione dominus contra osam. et p̄cā sit cum super temeritate: qui mortuus est tibi iuxta p̄cam dei. Quādoq; vero ad ostensionem sue misericordie. sicut Esedre fletu et roganti quindēz annos vite donauit Esay trigesimooctauo. Iste tamen cause quibus deus vult quōsdā citius: quosdam tardius: vel hoc vel illo modo mori. nobis quidem frequēter sunt occulte. Patet ergo qz deus iuste et immutabiliter. sicut statutu qz omnes homines moriantur. ita etiā iuste et immobiliter statutu. quo tempore vel qua morte vniuersiq; moriat. Et hoc est quod dicitur Job decimo quarto. Eon⁹ stituit terminos eius qui p̄teriri nō poterit: Tertio in auctoritate inducta ostenditur. qz istud statutu in morte habet in uio labilem obseruabilitate: ita vt nec cuiq; p̄terire liceat. Et ad aduertendū est qz statuta hūana quando iusta sunt nō h̄ p̄terire de iure. quia lex iusta obligat non solū quātum ad forum iudiciale: sed etiam quātum ad forū cōsciētie. Et ideo de tali lege nihil licet p̄terire. fm̄ illud Mat. h̄mo. Joca vnū aut vnus apex nō p̄teribit a lege donec omnia fiant. Tamen de facto tam diuine leges qz humane: et statuta p̄tinentz iusta p̄terunt. p̄cipue a potentibus et magnis. Unde Anachar sicut refert Halesius libro tertio. dixit leges humanas similes esse te'is araneaz. quia sicut ille in firmiora animalia retinet et valentiora transmittit: ita hūana leges hūiles et paupes cōstringunt. diuites vero et potētes non alligant neq; retinent. Sed istam legem siue statutu de morte: nec diuitem de iure p̄terire licet: cum sit ex iusticia dei positum: nec etiam de facto. cum sit dei potentia valatum. Et eade causa bene dicit propheta ps. cxliij. P̄ceptum posuit et non p̄teribit. P̄ceptum quidē de morte posuit cōmune diuiti et pauperi. Et non p̄teribit nec pauper nec diuites nec de iure nec de facto.

Secūdo quoq; dat in

telligi in auctoritate pncipali qz mors est

quedā corruptio naturalis in eo quod dicitur... De natura est hoīs est q̄ co: rumpatur et moriāf . quod quidē paret ex hoc q̄ corpus hoīs ex cōtrarijs componit... Et sic in ipō instanti quo p̄mo p̄uat d̄: insē esse mo:rs. Et s̄m hoc etiā mo:rs nō est p̄na sentis. Alio modo corruptio p̄t accipi cū alteratione p̄cedente. pur d̄: aliq̄s mo:ri dum mouet in mo:rtē. sicut d̄: generari dū mouet in generatū esse. Et sic mo:rs potest esse p̄nalis et afflictiuū. Alio modo potest intelligi q̄ mo:rs nō sit p̄na. sed ex peccato sequens. et hoc falsum est. q̄ i ex natura materie sue homo esset corruptibilis et mo:rtalis. s̄m deus q̄ est oipotēs ademerat ab hoīe p̄mitus instituto necessitatē moriēdi ex tali materia cōsequente. Sicut em̄ p̄mo homi n̄ collatū a deo. vt q̄diu mēs eius ess̄z subiecta deo: infirmitates vires aīe subijcerēt mēti: corpus subijceret anime. Et q̄a vita et incolumitas corpis p̄stiterit hoc q̄ subijctatur aīe. sicut p̄cedibile sue p̄fectioni: dō q̄diu sic māsifis homo absq̄ mo:rtē et egritudine p̄mansisset. Sed q̄ mēs hominis per peccatū a diuina subiectione recessit cōsecutū est vt nec inferio:res vires totalit̄ rōnt subijcerent. vnde facta est rebellio carnalis appetitus ad rōnem. Et factū est etiā ex b̄ q̄ nec corpus totalit̄ subijceretur anime. Et inde p̄secuta est mo:rs: et aliq̄ corporales defectus. q̄ i mo:rs et egritudo et quilibet corporalis defectus p̄inet ad defectū corporalis subiectionis ad aīam. Et iō p̄y ex p̄di

ctis q̄ mo:rs est natura. I. naturalis p̄p̄ cōditionē materie. et etiā est p̄na. i. p̄nalis p̄pter amissionē diuini b̄ficijs p̄seruantis a mo:rtē. Et ideo nō tm̄ ex diuino statuto: sed etiā ex natura cōringit q̄ nullū hō euadere p̄t finalit̄ corruptiones corpis. En de ps. lxxviii. Quis est hō q̄ uiuet etc. Eccl̄s. vi. Nemo est qui temp̄ uiuat et qui huius rei habeat fiduciam. D

Tertio quoq̄ in aucto

ritate p̄ncipali ostendit q̄ lex de morte posita ē irreuerabil̄. et iō dicit. semel mori. s̄. h̄z cor p̄. Nā h̄z aīas hō pluries mo:ri et resurgere p̄t: q̄ pluries p̄t peccare mortalit̄. Et aīa q̄ peccauerit ip̄a moriet̄. Eze. xviii. Et pluries etiā p̄t p̄ p̄nias resurgere. q̄ sepius i die cadit iust̄ et resurgit. vt d̄: Pro. xxiii. Secūm aut̄ corp̄ hō tm̄ semel moriet̄. Uñ d̄ x̄po hoīe apl̄s dicit Ro. vi. q̄ est mortu⁹ et p̄tō mō suo. s̄ nō mo:rtu⁹ ē semel. Nec obstat de lazaro. q̄ mo:rtu⁹ est bis. q̄ illud sit it̄ ex sp̄ali cā et dispensatiōe. Et puilegia specialia nō faciūt legē cōeꝝ nec frangūt: s̄ ex cōi statuto est q̄ semel homo moriet̄. E

Quarto ostenditur in

auct̄ p̄ncipali q̄ mo:rs ē q̄dā citatio iudicialis. Uñ dicit. Et post h̄ iudiciū. s̄. post mo:rtē. Nā sicut post mo:rtē oīs hoīs sequit̄ iudiciū ḡniale. ita post mo:rtē cuiuslibz hoīs particularis: sequit̄ etiā iudiciū p̄dicare. Sed ḡniale q̄ dē iudiciū p̄cedet. P̄mo citatio monitoria. sc̄dō citatio p̄ceptoria. sc̄t̄o p̄ceptoria. i. Thessa. iiii. Ipe d̄ns i iussu. ecce citatio p̄ceptoria. de q̄ ps. vii. Surge do. de. me⁹ in p̄. qd̄ mā. i. y. po. cit. te. Et p̄p̄ h̄ac i altū etc. Sed q̄. In voce arch̄geli. ecce citatio monitoria. de q̄ Jobel. in. E. Osurgant et ascendant gētes i uallē iosaphat. q̄ ibi se debeo vt iudicē oēs gētes. Et sed̄ in auct̄e apl̄i. Et i tuba dei d̄scēdet de celo. et mo:rtu⁹ q̄ i ipō sut resurgēt p̄mi. Ecce citatio p̄ceptoria. Apo. x. Angel⁹ quē uidi st̄tē supra mare et supra trā leuauit manū suā ad celū et iurauit p̄uicere i secula seculorū q̄ creaturē celi et ea q̄ i eo sūt: et trā et ea q̄ i ea sūt: et mare et ea q̄ i eo sūt. q̄ ips̄ nō erit apl̄i. S̄ i die b̄⁹ uocis septimi āgeli cū cepit tuba canere p̄sumabit̄ mysteriū d̄ci. Dec etiā triplex citatio p̄cedit iudiciū p̄dicare cuiuslibz particularis hoīs. Citatio monitoria sit p̄ p̄dicatōes: P̄ceptoria p̄ platosyl p̄ scripturas

precepta diuina orientes: sed p̄emptoria per mo:rtē p̄ quam homo ad iudiciū uocaf Sed aduertendū q̄ iudiciū s̄m q̄ scribunt fuisse est actus legitimus triū p̄sonarum. sc̄ly iudicis qui reddit in inuitis: actoris: et rei: vt sic differat ab arbitrio. vt habeatur et de uerboꝝ significatiōibus. Forus. Sed si factū neget quarra p̄sona inducif. s̄. testis vt habet. iiii. q. iiii. c. Nullus vnq̄ p̄sumat accusator: s̄mial esse. et iudex vel testis. q̄m i om̄i iudicio quattuor: p̄sonas semp̄ necesse est esse. i. iudices electos. accusatores idos neos. defensores cōgruos. atq̄ testes legitimos. et. c. Nullus intro: uocaf. Et hec s̄m quādam similitudine in utroq̄ iudicio cōcurrunt: q̄ iudex est tps. q̄ vt d̄: Barū. x. Constitutus est a deo iudex uiuorum et mo:rtuorum: actor: diabolus: rei p̄tōres: testes angeli: instrumenta scientie uel diuine scripture: argumēta peccata patēta. uel in st̄ mali iudicio ip̄e creature contra p̄tōres cōmote. Unde Eccl̄s. xi. Etare inuētis i adolefcentia tua: et in bono sit cor: tuū in diebus iuuentutis tuar: ambulā in uis cordis tui: et in intuitu oculorū tuorū. Et sc̄to q̄ p̄ omnibus his adducet re: deus i iudiciū. Et Eccl̄s. i. iudicet deus in iudiciū. p̄ omni errato siue bonum siue malū fuerit. Si inuentaf malū p̄ntef pena eterna. si inuentaf bonū p̄mitaf et na gloria. Ad quā nos p̄ducet iesus mie in dex̄ p̄ssimite. Amen.

De cōmunitate et vniuersalitate mortis Sermo II

Cōmunionē mo

ris sc̄to. Eccl̄s. ix. P̄s dicit q̄ in cognitiōe humana tam sensitiua q̄ intellectiua p̄mo occurrit qd̄ est magis cōmune: et postea descendit dō gradat̄ de uenitur ad ea que sunt magis specialia. P̄m̄ exēplū p̄s̄toph⁹ p̄mo p̄s̄toph⁹ de illo quē quis intuet̄ a longe. P̄m̄ em̄ cognoscat q̄ est animal q̄ hoc animal. Et alid exēplum de pueris. Et quidē pueri omnes hominē patrem appellat̄ p̄initus. postea uero angularius discernūt. Vñc est q̄ sapientis vt hō facit̄ inducat̄ ad p̄sideratōes sue p̄pe mo:rti. p̄mo admonet eni vt considerare et scire studeat mo:rtis cōmunitatem. Unde ait in uerbis p̄positis. Cōmunitatem mo:rtis sc̄to. B In quibus quidē uerbis tanguntur tria.

Primo illud qd̄ est magne generalitatis cum dicit. cōmunionem. Secdo illud quod est magne equitatis: cum dicit. mo:rtis. Tertio illud quod est magne utilitatis: cum additur. sc̄to.

Primo ergo tangitur

illud quod est multū generale. sc̄z cōmunitas mo:rtis: q̄ sc̄z in mo:rtiēdō comunicat̄ om̄is hoīs. Nam sicut d̄: Eccl̄s. ix. Nemo est q̄ semp̄ uiuat. Et quo sequit̄ q̄ quilibet homo aliq̄ mo:rtē: immo etiā quod ḡnialis est. in mo:rtiēdō comunicat̄ oīa animalia. Propter quod d̄: Eccl̄s. iiii. Eius est interitus hoīm et iumentorū et eḡlis uirūsq̄: q̄ditio quia sicut homo mo:rtē sic et illa mo:rtē etc. Sed aduertendū est q̄ ista similitudo hoīs ad alia aīalia attendit̄ q̄tm̄ ad additionem materie. i. q̄tm̄ ad corpus et cōtrarij cōpositū. Non aut̄ q̄tm̄ ad formā. Nā aīa bonis que est forma eius immo:rtalis est. Vntorū uero animalū aīe sunt mo:rtales. Unde mo:rtē homo s̄m corpus: nō aut̄ s̄m aīam. Iustus ergo cōmunionē mo:rtis: nullus debet obliuiscit̄: vt nullus sup̄ aliū se ex tollat. et quo quilibet pariter cum altero se agnoscat mo:rtū: immo etiā quod uil⁹ est pariter cū iumētis. Unde illud qd̄ apl̄s dicit de alia cōione. pro nostra est instructio etiā ad istam mo:rtis cōmunionē referri potest. de qua habet̄ Debe. xiii. B̄s̄s̄ centie et cōmunionis nolite obliuiscit̄. B In quibus uerbis si referant̄ ad mo:rtē tria breuiter apostolus facit.

Primo cōmunitatem mo:rtis d̄i p̄fectus cum dicit. beneficentie. Secundo cōmunitatem mo:rtis amplectus: quia cōmunitatem oēs amplectitur. cum ait. cōmunionis. Tertio excludit̄ remissit̄ defectum: cum dicit. nolite obliuiscit̄. Circa p̄m̄ aduertendū est qd̄ mo:rs tanq̄ iusta regina quibusdā est malefica id est quasi mala facies. et quibusdā benefica id est bona facies. Malefica quidē est p̄tō: q̄ qui sc̄z male uixit et mo:rtū impetentes. Nā tales puat̄ bonis p̄s̄it̄ et futuris et ad eterna mala inducat̄. Propter quod i ps. xxxii. d̄. Alidos peccatorum pessima. Alida p̄fecto q̄ expoliat̄ temporalibus bonis: p̄tō: q̄ copulat̄ eternis supplicijs: sed pessima quia p̄inat̄ eternis bonis. Ex quo

Sermonū funebriū

perfecto apparet q̄ magna beneficētia est si
ue magna beneficētia, q̄ homo ante mortē
de suis malis puniatur, ita q̄ nō possit mortē
ad illa eterna supplicia seruet. Unde dicit
ij. Macha. vi. Quāto tpe nō finire pecca-
toribus ex senectia agere, sed statim vides
adhibere: magni beneficij est indicij. Non
enī sicut in alijs nationibus his patienter
expectat, vt eas cū dies iudicij aduenierit i
plenitudine peccatorū puniatur: ita et i nobis
statim vt peccatis nostris in fine deuolu-
ta demū et in nos vindicta. Propter quod
nunq̄ quide miam suā amouet, corripit
vero in aduersis pplm suū nō derelinquit.
Sed iustis qui bene vixerunt mors valde
benefica est, q̄ eripit eos a p̄nibus malis
separat ipsos ab inferni supplicijs: et copu-
lat illos eternis bonis. Tunc enī ex p̄sona
hoīs iusti gauderet dici potest illd ps. cxiij.
Conuertere anima mea in requie tua: quia
dñs benefecit tibi. Sed inter alios quibus
mors est benefica: sunt p̄cipue hoīs misē-
ricordes. q̄ scz isti specialit̄ in morte: post
mortē p̄ beneficētia beneficētia recipiūt. s.
vt in morte p̄ impenitentia nō peant. Sm
illud ambrosij dicitū. Sūma xp̄iane religio
nis p̄fectio est misericōdia qui secutus fuerit.
etiā si carnis lubrici patiat: y apulabit qui
dem sed nō peribit. Et vt etiā p̄ temporalib⁹
bonis que primis viuētēs fecerūt: eterna
bona recipiāt post mortē. Unde Ps. xi.
Benefacit aie sue vir misericors. **E** Ses-
cundo ostēdit apls in auctoritate inducta.
mortis amplem. q̄ mors oēs āp̄lectitur
hoīs: et oib⁹ est cōmunit̄: et itē dicit. cō-
municis. Sed notandū q̄ est aliqua com-
munitio siue cōcātio quaz debemus vitare.
quia nō debemus habere cōmunionē cum
excommunicatis. Propterea enī dicitur excom-
municatus. quia extra cōmunionē fidelit̄ est
adiudicatus. Unde nō debet aliq̄s fidelit̄
participare cū excommunicato. Primo q̄dēz
in locutione: nec debet ei loqui: nisi iam los
queret ei de salute aie suē: etiā si alia verba
interponeret vt magis traheret: nō peccat.
Item nō debet cōicare eū eo in ofone.
quia nō debet stare cū eo ad orandū nec ad
audiendū vel dicendū officiū. Ideo si man-
feste excommunicatus intrat eccliam. oēs de
bent exire vl peurare q̄ ip̄e exeat. imo etiā
sacerdos dices missam debet eā dimittere
visō eo vel sciens q̄ ibi sit et exire nō velit si
non inchoant canōnē. sed si inchoauit des-

bet p̄ficere. Item nō debet eū salutare nec
verbo nec littera. Unde cū quis salutat ab
excommunicato debet dicere. deus emendet
vos. Nec ly ei scribere nisi in casu in quo ly
ei loquit: et tūc loco ofonis debet ei scribere
sp̄m cōsiliū sanctorū. Item nō debet aliq̄s
ei dare osculū pacis: nec participare eū eo
in sacramētis. Item nō debet aliq̄s comes
dere cum eo. Et ideo si publice excommuni-
catus ingerat se ad mētas in qua sedeo: sur-
gere teneor de mēta nō obstante scandalo
eius vel alterius. Sed si esset occulte excom-
municatus teneor: nō surgere: si nō possem
surgere sine nota eius. Et de p̄dicat cōsibus
dat. h̄us talis. Si p̄ delictis anathema q̄
efficiat. Es occare: vale cōmunitio: menta
negatur. Quādo cōcāz ergo quis participat
cum excommunicato in aliquo dicitōz casu
incurrit excommunicationē minorē: nisi non
peccat mortalit̄: nisi q̄ in crimine secum
participat. vel in diuinis vel in cōtemporāz
ecclie. vt dicit sanct⁹ thomas. Ista est ergo
cōmunitio q̄ nobis p̄hibetur in. ij. Job. Nec
sue ei dixeritis. s. ex cōcāto vel hereticus. q̄
enī dicit aue cōmunicat opibus eius mali-
gnis. Eccl. xij. Que cōcāto scō hominē
ad canē id est ad excommunicationē qui ē de ec-
clesia expellendus vt canis. Sm illud Apoc.
xij. Foris caues et venifici. Sed quedam
est alia cōmunitio que vitari nō pot. Et ista
est cōmunitio mortis. q̄ oīs morimur. Et
ista cōmunitio potest cōmendari ex eo q̄ p̄
eam triplex mala singularitas remouetur.
Nam p̄mo cōmunitio mortis tollit singula-
ritatē supbie. Supbus enī vult esse singula-
ris. q̄ velle esse oib⁹ maior: et excellentior.
Unde augustinus diffinit supbia. q̄ est p̄-
uerse celsitudinis appetitus. S; cōmunitio
mortis oēs parificat et adequat. q̄ ita mo-
ritur maior: sicut minor: ita potētior: sicut i
firmior. Unde quidā metricē dicit. Est cōe-
mor: mors nulli pat̄ honori. Debitis et for-
tis veniūt ad lumina mortis. Tū ly q̄ ma-
ior est excedat minore in altitudine digni-
tatis: cōmunicat tū ei et parificat illi in hys
militate mortis. Et ly maior: q̄ nō possit oc-
cidere minore. tū etiā q̄ nō cōtingit q̄ mi-
nor occidit maiores. Et ideo dicit Eccl. xij.
Quid cōicabit cacabus ad ollā. L minor
ad maiorē. Et posset respōderi. q̄ mortē. Et
poeta subdit. Mō enī se colliserunt cōstrin-
getur scz cacabus tanq̄ scz minor et debilis
or. sed aliquādo ecōtrario. cōstrungit olla a

Distinctionis II

tacabo id est supbus ab humili. Unde sicut
poeta dicit. A cane nō magno sepe tenet as-
per. Secūdo cōmunitio mortis remouet singu-
laritatem auaritie. Auarus enī vult esse sin-
gularis. q̄ vult oia sibi soli appropriare: et
nolle alijs cōicare. Unde differt a libera-
litate que facit et libet facit hoīem sua tri-
buere et cōmunitate. i. Zimo. vi. Diuitib⁹
huīs scēlī p̄cipe nō subime sapem: cōq̄ spe-
rare in incerto diuitiarū: sed in deo viuo q̄
p̄stat nobis oia abunde ad fruendū: bene
ager: diuites fieri in oibus opibus: facile
tribuere et cōmunicare: et beatus: sicut sibi sū-
damentum in bonū futurū vt app̄hendat
vitaz bonā. Differt etiā a charitate: q̄ auar-
ritia vult oia facere p̄pria. sed charita: eō
uerso p̄pria facit cōmunita. Unde de primis
fidelibus xpi qui fuerit in charitate seruen-
tes dicit Actū. ij. q̄ om̄s qui credebant erāt
pariter: et erant illis oia cōmunita. S; istaz
p̄prietatē et singularitatē auari cōgregant
et retinētis sibi soli: tollit cōmunitio mortis.
quia quādo auarus morit̄ ea q̄ sibi congre-
gauerat dissipat et alijs cōmunicat et di-
tribuit. Unde Seneca dicit q̄ auar⁹ ni-
hil bene facit nisi quādo morit̄. dū enī auar-
us viuūt nec sibi de bonis que habet: nec a
lijs benefacit. Tertio cōmunitio mortis fingat
tristitia et dolorē inuidie. Inuidus enī tri-
statur et dolet aliū excedere se i bonis. q̄ ip̄e
appetit et diligit. Et econuerso ip̄e inuidus
gaudet quādo aliū videt sua excellentia p̄ua-
ri et sibi parificari. Sed cōmunitio mortis h̄
excludit: quia oēm huius mūdi excellentiā
tollit: et ad paritatē quādam reducit. Unde
mors in se cōmunicando facit sicut sapiēs.
ex cuius p̄sona dicitur Sapientie septimo.
Sine inuidia cōmunitio. D Tertio apo-
stolus in auctoritate inducta excludit remi-
niscendi defectum: cum dicit. nolite obliuisci
cuius scz cuius memoria est sibi maxime
vtilis: que vtilis valde est. Primo quidez ad
penitentie cōuersionē. Quod p̄batur Esa.
lxxvij. vbi legitur. q̄ cum audisset rex eze-
chias. Adorietis tū et nō viues. statim con-
uersus est ad seruitū penitentia. Et inuicē
audiētes. Adhuc q̄ dragita dies: minue s̄
ueret. Ad quā cōuersionē sequebat̄ mors
ip̄orum. sicut ex ista cōmunitate ad p̄nias
sunt cōuersi. sicut patet Ione p̄ totū. Secūdo
valet cōmunitio mortis. q̄ puocat ad elemo-
synam largitionē. Cuius figura habetur

Sermo II

pm Machabeoz p̄mo. Vbi legit q̄ alex-
ander vt cognouit q̄ moreret diuisit regnum
pueris suis. Sic multi timore mortis con-
dūt testamēta et elemosinas distribuēdas
relinquūt. Quia dicit beatus hieronym⁹ q̄
nō sunt bona hoīs que feci portare nō pos-
sunt. sola misa comes est defunctorū. Unde si
homo in morte obliuiscat operū mē: et misa
dei dicit obliuiscat ill⁹. s; illd. Job. xxiij. Obli-
uiscat ill⁹ misa. Tertio valet memoria mor-
tis ad totius vite directionē. Aues enī in
volatu suo et pisces dirigūt se cauda sua. sic
homines dirigūt vitā suam: et temperatiōz
excitant cauda. i. mortis memoria. Job. xij
Interroga iumētā et docebūt te ex volatilia
celi et indicabūt tibi. Loquere terre et respō-
debit tibi et narrabūt pisces maris. Insuper
qui vult nauē suā bene gubernare debet se
ponere in fine nauis. i. vite sue finē et mor-
tem cōsiderare: vt possit ad bonū exitū na-
uem suā. i. vitā dirigere. Seneca. Cōsidera
ra q̄ pulchra sit res ante mortē vitam con-
summare. deinde expectare reliquas
tempis partē. S; sollicitē loq̄e ante nauē
te sibi. puidēt de nauis directione quādo
habent malū passum trāstire. Sic q̄libet des-
bet sibi puidere longe aū: quomodo possit
p̄caiosum mortis passum trāstire. ps. Illic
naues p̄rāstibūt scz p̄ arcū forāme mortis
Quia q̄ tam vtilis est mortis mēoria: mul-
tū debet homo cauere ne ipsius obliuiscat.
Deut. xxxv. Cauere ne obliuiscaris. **E**

Secundo in auctoritate

te p̄ncipali tangit illud quod est magne ius-
ticie et equitatis falsi mores. vnde sequitur
mortis. Omnis enī rex in regno suo ad h̄
q̄ nihil inordinatum remaneat habet iusti-
clarium summ ad puniendum malos et re-
munerandum bonos. Pertinet autē ad equi-
tatem iusticie nō luis personā accipere i iu-
dicio suo. Et hanc equitatem bonos seruat.
ex eo q̄ nemini parat in die iudicij: nec ac-
quiescat cuiusq̄ precibus: nec recipit pro re-
demptione dona plurima. Proverbiorum
setto. Talis iusticiarius eterni iudicis est
mors. Et talis iusticiarius qui nemini par-
at: consequit nullus timeri. ideo mors est
multum timēda. ps. q̄nquagesimo quarto.
Formido mortis cecidit super me. Zimo
et tremor: veniet super me: et conterunt
me tenebre. Et dicitur formido propter res
cessum timor: propter occursum: et tremor

dicit Romān. viij. Et ideo ex dono dei magis q̄ ex nostris meritis nobis edificatur. Uno ps. Nisi dñs edificauerit domū in vanum labo. q̄ edifi. eā. Deb. ix. Tabernaculus nō manufactū. Quarto ex duratōe edificat. qz etna. a q̄ ei habitator: nūq̄ eijacit. Et defaſtes. xij. Ibit hō in domū et nūcū suū. Quito ex pte loci. qz in celis. vbi. scā angel facie dei videbit. qz angeli in celis semp vident faciē patris. Matt. xvij. Et in hac visione vr dicit doctor angelic. sanct. Tho. h. pfectissima beatitudine. Ad quā nos tē.

De morū terribilitate et horrore Ser. III

Morido mortis ce

cidit sup me. ps. lxxij. Naturalis oib⁹ aiab⁹ est. qz vidēdo ptra se ventre aliqd multū terribile et pnciosus terreat et timeant. sicut quis terret qñ videt cōtra se venire lupū. Figura hui⁹ p̄tum ad hoies habet. Sen. xxxij. vbi habet. qz cū nū ai iacob retulissent ei de esau fratre suo. que scz existimabat sibi esse terribile inimicam. Et qñ dixerūt ei. Geniū⁹ ad esau fratrē tuū: ecce p̄parat in occurſu tuū cū q̄drū⁹ genitū⁹ vris. Timuit iacob valde. et p̄terit⁹ diuisit pplm q̄ scā erat. Sz nihil ē hōi terribilē naturalit̄ in morte. Vñ dicit pbs in tertio Epi. qz terribilissimū oim terribilius est mors. Et rōnē assignat. qz mors est terribilissimū vire. et nihil vr dicit videt hōi post mortē esse vel bonū vel malū de his q̄ p̄tinet ad p̄sente vitā q̄ nobis sūt nota. Ea enī q̄ p̄tinet ad statū aiarū post mortē: non sunt visibilia nobis. sed homo certissime videt ptra se cōtinue venire morte p̄ cōtinuū trāsitū vite. qui cito terminādus ē p mortē Et ideo ipaz mortē sic ptra se venire cōsiderans dauid. magna formidine terreat dicit. Formido morū cecidit sup me. A In quib⁹ qdē vbis tria dar intelligere de morte Primo ipsius potestatem. s. ex formidine cum dicit. formido.

Secundo ipsū mortē dicitur ex noie. s. mortis. qz dī mors a mor. dēdo vel mortu. Tert. o ipi⁹ inuitabilitate: cum addit. cecidit sup me. s. qui eā vitare nō possum.

Quantū ergo ad p̄mū

videm⁹ qz aduersari⁹ tanto magis timetur p̄to potentior est. vñ aduersari⁹ p̄as formidabilis ē. Tanta autē ē p̄as mortis qz null⁹ eā pōt effugere: nec ab ei⁹ se virtute defen-

dere. Et hui⁹ rō est: qz mors velat quoddā iaculū suū teli est emissus a fortissimo brachio dei: cui⁹ itū null⁹ pōt effugere. Si enī in aliq̄ acie aduersari⁹ esset aliquis iaculor: fortissim⁹ qui modo teli ipm emitteret cōtra vnū: modo ptra aliu⁹: et null⁹ quē vellet pfodere posset ei⁹ itū effugere: q̄libet timeret de eoz: de fortitudine brachij sui. Talis iaculor: ē de⁹: qui teli seu iaculū morū modo ptra istū modo cōtra illū emittit: nec aliq̄s effugere pōt qñ qñ voluerit pfodiā ab eo. Propt̄ea dī Ezo. xv. de hoib⁹. Irruit sup eos foris: et pauor in magnitudine brachij sui. Vbi aduertēdū ē qz tpe morū tria valde terribilia occurrit: qz tres est fecerunt q̄ inuunt in vbis pdicē iudicij.

Primum ē destructio nature. s. p̄ mortē. Et hoc inducit formidīne. ideo dicit p̄mo irruat super eos formido.

Secundū ē destructio iusticie. qz statū dicitur aia ad diuinā iusticiā: vbi ei diuina iusticia strictissime iudicat. et hoc inducit pauorem. ideo subdit. et pauor.

Tertiū ē ostēsiō potētie. qz in morte ostēdit insupabilitas diuine potētie cui nemo resistere pōt. Et hoc designat cū dī in magnitudine brachij sui. vñ glo. exponit. insupabilis potētia. Et hoc inducit nō tantū terrore: sed etiam desperationē effugiendi mortem.

Sz quoad formidīne mortis notadū ē qz sicut homo in stū formidaret si occurreret ei vnū aiā seuū et magnū et multū mōstruosū. ita debz etiā formidare de morte. potest et mors cōgrue assimilari cuiā aiā valde ferocē et mōstruosā: qd dī hyena. De hoc ei ab auctorib⁹ fert qz hz vipere collū: elephantis dorsum: fingit vocē hōi: in quāritate et voracitate representat lupū: in pilis collū equū: et variat vt dī sexū. qz nūc mascul⁹ nūc femina eadē inuenit. Sic mors assimilaf vipere ppter celeritatē. qz frequēt hoies moriunt inopinatē et ante temp⁹ p̄cipue per mortē violentas. sicut accidit vipere cui curz temp⁹ pariēdi aduenit: filij cocepti nō expectantes nature operationē ei⁹ latera rodit. et curz matris intentū exant. Et ideo dī vipera qñ vi pariēs. Sic et multi dissipunt ppter mortē ante temp⁹ senectutē vel mortis naturā. Elephanti vero assimilaf ppter bellicositatē. qz elephātes ducunt ad bella. sed bellā vel pugna mortis ē maxima. Est enī ibi pugna nature: que p mortibus dissoluit. Est ibi pugna aie que exire de vomo p̄p̄is et in res

gionem sibi ignorā ingredi compellit. Est ibi pugna cōsuetū: que ptra se hōbz iudicē iratum si sit hō peccator: et intra se p̄dōz re morum: et sub se infernum p̄paratū. et iuxta se aduersariū trualentū. et formidabile valde est ad talē pugnā venire. Hoc autē hoies fingit ppter fallaciatē. fallit enī mors hoiez ppter incertitudinē. Nescit enī hō finē suū. vt dī Eccl̄s. ix. Lupo vero assimilaf ppter voracitatē. omēs enī hoies deuorat et nūq̄ faciat. Collū equi habet ppter frenabilitatē. qz ponit frenū et terminū nequitiē humane. Sextum variat. qz nūc masculos nūc feminas asportat. Propter illa sex p̄dicta mors cōter hoib⁹ et maxime p̄dōz est in formidine et horrore maximo. Vñ Eccl̄s. xxxij. Horrore nimio formidabit. B Secundo debet inesse hoib⁹ tpe mortis pauor ex severitate diuine iusticie. qz quilibz iudicē capere post mortē. Quādo aliquis est capere ad iudiciū seueri iudicis tract⁹ si se sentit oim innocentē min⁹ timeret: si sentit se male factorē maxime pauet. Sic aliquādo aliq̄s est capere per mortē et trahit ad dēi iudiciū. Prover. xxi. Pauor operantib⁹ iniquitatē. Tamen nullus inuenit oimino innocens. et ideo quilibet debz timere et pauere venire ad talē iudiciū. Dicit Plinius qz gallus timēs aquilam et vulturē perdones terret. et cum sit acuti vltus vnū oculū ad victum inferi⁹ deprimat: et alterū in aera dirigit. vt aduentum aquilę et vulturis scire possit. Aquila si significat xp̄m: vultur significat mortem. Et vtriusqz aduentū scz mortis interitū: et xp̄i ad iudiciū vir sanct⁹ debz timere qui in gallo significat. Vñ etiā escam capiens mortem corpis debet timere: et ad ipi⁹ corpore destructionē futurā per mortē debet oculū mentis intendere: et aduentus etiā districti iudicis pauida consideratōe respicere. Dura est ergo mortis cōditio cui mors vastat corp⁹ exterius: et pauor diuini iudicij aiam perturbat inter⁹. Sñ illud Deut. xxxij. Foris scz in corpore vastabit eos gladi⁹ id ē mors diuidens aiam a corpore: et intus pauor diuini iudicij aiam condennantis. Tertio apparet in morte magnitudo diuini brachij. id est sñ glosam insuperabilitas diuine virtutis: que maxime manifestatur in morte: quā nullius rei virtus superare vel impedire potest quādo deus vult hoimē mori. Ap̄paret ergo in morte potētia brachij dei. id est diuine virtutis. ex eo qz per mortē omīs

superbia dispergitur sicut cumulus pulueris dispergitur ad flatum venti. ps. Sicut puluis que proiicit ventus a facie terre. Item omīs potētia dei iacet sicut celsitudo tecti per ruinā edificij. Vñ beata Albaria virgo dicit in cantico suo. Fecit potentiam in brachio suo etc. Et ita fit in morte. C

Secūdo in auctoritate

principali ostendit ipsius mortis mordacitas ex nomine ipsius. quia vocatur mors. s. a mortu. mordētis cibum partem auferit et partem relinquit: auferit enī vitam corporis sed vitam anime derelinquit. Vñ per mortē corpore non moritur anima hoīs. sicut moritur anima cum corpore cuiuslibz iumentū. Nec obstat qd dicit Eccl̄s. iij. qz vnus est interitus hominū et iumentorum. et equa vtriusqz conditio. Sicut moritur homo sic et illa moritur. Vñ dicitur spiritus omnia. et nihil habet homo iumentis ampl⁹. Primo quidē quia ibidem loquitur ex persona insipientius qui ita existimant: sed nō est ita in rei veritate: nisi quātum ad corp⁹ tantum: non autem quātum ad animā que non moritur sed remanet viuēs. Vñ Eccl̄s defaſtes vltimo. vbi loquitur ex persona sapientū dicit. Reuertatur puluis in terram suam vnde erat: et spiritus redeat ad deum qui dedit illū. Vñ etiā aia humana immortalis et incorruptibilis ē. Vñ de aiab⁹ in inferno existētib⁹ exponi pōt illō Ap̄c. ix. Desiderabunt mori et fugiet mors ab eis. Vbi duo dat intelligere de aiab⁹ damnatis.

Primo supplicij acerbitatē propter quas desiderabunt mori.

Secundo deficiendi impossibilitatē. quia fugiet mors ab eis. Circa p̄mū aduertēdū ē qz cū mors sit corruptio qdā siue puatio vite: et viuere viuētibus sit ee. vt dīc pbs. aiāz desiderare mortē desiderare puatioz sui ee. Tale autē desiderū nō ē possibile ielle aie i miseriādanatōis ex hūi ly ei nō ee sñ se nullo mō fit appetibile: cū nō beat aliqua rōnē boni et sit pura hōi puatio tñ si cōsideret vt ē ablatiū penal vñ misē vi te: sic nō ee accipit rōnē boni: qz carere malo est qdā bonū. vt dīc pbs. v. et hī. Et p hūc modū damnatoz aie appetit nō esse. qz sic meli⁹ est eis nō esse q̄ in tanta miseria esse Vñ de Albarth. xvi. dicitur de iuda damnato. Bonum erat ei si natus non fuisset e ij

Sermonū funebriū

homo ille. Et viere, xx. Maledicta dies in qua natus sum. vbi dicit glo. viere. Maledictū ē nō esse q̄ male esse. Vñ fm hoc dāuati fm deliberatiua rōne possunt peligere nō esse. Et p̄p̄ca dāuatoz miseria oēs mūdi hui⁹ miseria excedit. sed ad vitā dā miseria hui⁹ mūdi appetibile ē aliq̄d mori. Vñ of Eccl̄i xli. Q̄ mors q̄ bonū est iudiciū tuū hōi indigent: et q̄ minoras vitib⁹ defecto etaret: et cui de oib⁹ cura est: et incredibili q̄ p̄dit fas pietiā. Quia si tali mors appetit. ergo multo fort⁹ est dānatis appetibile nō esse etiaz fm rōne deliberatiua. D̄ Secūdo est in dānatis impossibilitas mortē di. vnde additur in aucte inducta. q̄ fugiet mors ab eis. q̄ sc̄z impossibile ē atiaz hois mori vel corrūpi: sc̄z impossibile ē atiaz hois mori vel corrūpi. Nō em̄ inuicem corruptio nisi vbi ē contrarietas. generatōes em̄ et corruptōnes ex contrarijs et in contraria sunt. Vnde corpa celestia q̄ nō habet materiā contrarietati subiectam in corruptibilia sunt. In aia autē intellectiua cuiusmodi: ē aia hois nō pōt esse alia q̄ corraetas. recipit em̄ fm modū fm eē qua corraetas. et cap̄t em̄ fm modū fm eē. Ea vero que in ipa recipiunt sunt absq̄ contrarietate. q̄ etiā rōnes corraetas. put sunt in intellectu non sunt contrarie: sed est vna sciētia corraetas. Impossibile ē ergo q̄ aia intellectiua sit corruptibilia. vñ nūq̄ suū eē sine sua vita cōsumit in tormētis. Vñ b̄r̄as Diony. dicit. ut ca. de di. no. q̄ aie hūane ex bonitate diuina habet q̄ sint intellectuales et q̄ habeat substantiā vitā et incōsumptibilem. Et idē etiā d̄r de aia b⁹ damnatoz. Apo ca. ix. Querēt mortē et nō inueniēt eā. E

Tertio in auctoritate

principali inuicē mortis inuitabilitas in eo qd dicit. cecidit sup me. qui. s. sum homo mo: talis et idē eā vitare nō possuz. S̄z aduertendū q̄ alia formido mortis cadit sup eū q̄ morit bene: et alia sup eū q̄ morit male. Nā ille q̄ morit bene. i. bene dispoſit⁹ fm deū licz nō sine aliq̄ formidine vadat ad diuinā iusticiā: tñ multū cōfidit et sperat de diuina mīa q̄ saltē nō dānabit eū ad penā in ferni. cñ forte credat purgari pena purgatorij q̄ penalis ē. Vñ ex p̄sona illi⁹ q̄ ita moritur dicit p̄p̄ba in ps̄. lxxxv. Misericordia tua magna est sup me: et eruisi atiaz meā ex inferno inferno. q. d. ex p̄sona hois qui bene moritur est. Misericordia tua magna ē: q̄ nō soluz eruisi me a trāstōris malis q̄ sunt in mundo: s̄ etiā ab eternis supplicij

que sunt in inferno. Et q̄ q̄ nō eripueris me ab inferno superiori vbi ē locus purgandoz: em̄ eruisi me ab inferno inferiori vbi est pena damnatoz. Et magna p̄fecto dei misericordia ē q̄ pena eterna in trāstōriam cōmuret. S̄z illi q̄ male et impenitētes moriunt⁹ terrentur a mortis instātia: et forimidunt de diuina iusticiā: et desperāt de diuina mīa. et idē post mortē mittunt ad eternā supplicia. Vñ ex p̄sona taliter mortui et iam in inferno locati dicit ps̄. lxxxvij. Sup me cōfirmat⁹ est furor tu⁹: et oēs fluct⁹ tuos induxisti sup me. F In quib⁹ quidē v̄bia possunt⁹ notare de homie damnato q̄ tria circa se deplorat.

Primo suam infelicitatē: atz dicit. sup me supple infelicem.

Secundo suē p̄ne irremediabilitatē: cum dicit. confirmat⁹ est furor tuus.

Tertio penarū multiplicatē siue generalitatē: q̄ oēs fluct⁹ tuos induxisti sup me.

Eica p̄mū aduerte q̄ tota infelicitas hois damnati ē ex ei⁹ impenitētia finali. s. p̄pter defectū cōtritiōis et cōtēptū vere cōfessōis aut neglectū plene satisfactōis. p̄ hoc em̄ est sup eū eterna indignatio dei. Vñ pōt dīcere talis illud Job. iij. Nōne distulisti. i. p̄ctā mea. s. ipa nō attendendo: meq̄ de eis dolendo p̄ contritiōē. Nōne silui. s. a cōfessōne p̄cti. Et idē supple venit super me indignatio tua. s. dei implacabilis: cñ dicit. confirmat⁹ est furor tu⁹. i. furiosa pena a te inflicta sic cōfirmata ē vt nūq̄ a me valeat remoueri. et idē irremediabilis: q̄ nullo remedio pōt remoueri. Sicut ergo beati sunt in eternū cōfirmati in gloria: ita dānati in penā et miseria. ps̄. xxxvij. Cōfirmasti sup me manū tuā. i. virtutē tuā punitiua. de q̄ Job xij. Adānū tuā longe fac a me. Et vocat penā in ferni furor: rōne immēsi ardoris. Esa. xxx. Ardens furor ei⁹. Vel p̄pter feruitatē q̄ ē iusticia sine misericordia. Prouer. xxvij. Ira nō habet misericordiam: nec erumpēs furor. Tertio inuicē in eadē aucte inducta penarū generalitas. quia oēs fluctus tuos induxisti sup me. i. omēs passus penarū et d̄cto em̄ genera penarū in legib⁹ esse scripsit Zull⁹. que omnia possunt penis infernalius adaptari. Quatu⁹ prima est damnū siue pena damnat⁹ que est cuius damnati amittunt triplex bonū. et ideo patiuntur triplex damnū. Est em̄ bonū superi⁹ qd est species

Distinctionis II

boni eterni: quā sc̄z ipi damnati eternaliter amiserunt: quia sc̄z sentit se esse p̄natos eternaliter gloria eterne beatitudinis: quā consecuti fuissent si nō fuisset culpa sua. Aliud est bonū exteri⁹ sicut omnia ista temporalia. quib⁹ inuamur. quo bono carere damnati. q̄ vident se p̄natos aduortio et v̄tilitate om̄i creaturarum. siue eoz refrigerio. Aliud est bonū interi⁹. sicut est gratia et virtutes: quib⁹ om̄ib⁹ caret ipi damnati: et habent p̄ eis habit⁹ viciosos qui eos cruciant et moriunt ad modū vermiū. Secūda pena legalis est vincula carceris. Sic damnati erunt industi in terra in loco inferni p̄ modū carceris: vnde nūq̄ eribit nisi in vltimo iudicio: quādo resurgēt cū corpositi⁹ suis vt recipiant suē dānatiōis completētum. s. vt non tantū in aia: sed etiā in corpore affligant⁹. Et habebūt vincula in manib⁹ et pedib⁹. q̄ sc̄z ligatos habebūt pedes affectionū: et manus operum. vt nec ex affectu nec actu mereri possunt: dicente dño. Macthe. xxiij. Ligatis manib⁹ et pedibus mittite in tenebras exteriores. Et ps̄. clix. Ad alligandos reges eoz in compedib⁹: et nobis legatos in manibus ferreis. Tertia pena legalis est verberū. Quā si em̄ verberib⁹ ceduntur: q̄ varijs penis affligunt⁹. Prouer. xix. Parata sunt densoz: i. iudicia: et mallei patientes stultoꝝ corpositi⁹. Istud em̄ nō intelligit de malleis corpositi⁹: s̄ de diuersitate penarū. vt in ita quāritatē delicti sit et plagarū modus. Quarta pena legalis est talionis. de qua Apo ca. xvij. Quāsi gloriificauit se et in delictis fuit tantū dante illi totis mem̄tū et luctū. Quinta ē pena ignominie sc̄z in deformitate corpositi⁹ damnatoꝝ post resurrectionē. P̄: p̄ quā ali⁹ dicit q̄ tā ignominiosum erit corpositi⁹ p̄ctōis q̄ aia res sumens ipm̄ stupebit quādo videbit et vellet potius habere illud sicut fuit quādo erat in sepulchro comestū a vermib⁹. Sed sanctus Thomas dicit q̄ deus qui naturā cōdidit corporis: naturā etiam in damnatis integre reparabit. Vnde quicquid defect⁹ vel turpitudinis ex corruptione vel debilitate nature siue principio naturalis in corpore: finitōti in resurrectione remouebitur sicut febrib⁹ lippitudo et c. Et ideo generalit̄ dicit. i. Cor. xv. q̄ mortui resurgēt incorrupti. glo. Adnotari id est peccatores vel generaliter om̄es mortui resurgēt incorrupti id est sine aliqua diminutione membrorū.

Sermo III

Defectus autē qui naturaliter ex naturalibus principis in corpore humano consequitur. sicut ponderositas passit illas obscurotas et in corpositi⁹ damnatoꝝ erunt: quos defectus ab electoꝝ corpositi⁹ gloria resurrectionis excludet. Vnde in hoc em̄ magna ignominia damnatoꝝ q̄ videbunt se a sanctorū consortio expulsos et excludos: et eoz pulchritudine p̄natos et indignos.

Secūda pena legalis est exilij. quia erit p̄ p̄no exilij a ciuitate dei et sanctorū consortio: dicente dño et supremo iudice Esa. xxxvi. Tollatur impius ne et videat gloriā dñi. Secūda pena legalis est mortis. de qua in ps̄. lxxvij. Sicut oues in inferno positi sūt mori depascet eos. Nam sicut ouis depascit herbas: et herba iterum in passum repullulat: vt iterum ouis pascatur: sic mors pene non nature illos depascit: et nihilominus adhuc semper viuunt vt iterum semp a morte pascantur. vnde semper viuunt vita nature: et semper moriunt morte pene. Quarta pena legalis est seruitutis. de qua viere. xvi. Seruatis dñs alienis die ac nocte. i. demeritis qui non dabunt rotis requiem. Et Themoz. i. Princeps prouinciarum facta est sub tributo. Damnati em̄ semper sub tributo pene seruiunt: et tamē nūq̄ tributū p̄ soluent. Potest ergo dicere deo et supremo iudici congregatio damnatoꝝ illud ps̄. xli. Omnia creata tua. i. fm glōrias pene maioris: et fluctus tui. id est pene minores super me transferunt. Erunt em̄ ibi pene maiores et minores fm exigentiam culparum. Sicut et in celesti gloria diuersi gradus beatificationis ex exigentia meritoꝝ. Ab his ergo omnibus penis liberabuntur electi in celesti gloria letificati. vna voce dicentes. Replebitur in bonis domus tue. et bonus est nos hic esse. Ad quoz consortium nos perducat xp̄us rex celorum. Amen.

De causa et origine mortis humane

Sermo III

Et vnum hominē

peccatum intravit in mundum et per peccatum mors. apostoli Pauli Romā. v. verba p̄missa et. Quos nam contrarij effectus procedunt ex contrarijs causis. sicut videmus q̄ a calore res soluitur illud qd a frigore constringitur. Qd etiam spiritaliter accidit: quia cor peccatoꝝ qd peccati malicia stringit et claudit

Sermonū funebriū

gratie calor aperit et dissolvit. Sic etiam pur
vita corporis a vita anime procedit: sic et
mors etiam corporis que est ipsi vite oppo
sita a morte anime provenit. Moritur au
tem anima non quoad vitam nature sed gra
tie per culpam peccat. Sicut illud Ezechiel
xviii. Anima que peccaverit ipsa morietur.
Unde mors corporis ex peccato processit:
et utraque peccatum et mors ab eodem ori
gine habuerunt scilicet ab homine primo. Et
hoc est quod dicitur in verbo proposito. quia
per unum hominem peccatum intravit in mun
dum. Et in quibus quidem verbis
apostolus principaliter de tribus loquitur.

Primo de origine culpe. quia per unum ho
minem peccatum intravit etc.

Secundo de infectione anime scilicet per
peccatum.

Tertio de corruptione vite: que est mors.

Circa primum aduerten

dum est quod per unum hominem scilicet primum
adam: qui scilicet primo peccavit: peccatum in
traivit in mundum. id est in homines qui in
mundo nascuntur et concipiuntur. quia omnes
qui concipiuntur in mundo ex ipso peccato
adeum ipsa sui conceptione contrahunt origi
nalem peccatum: excepto ipso qui non eodem modo
quo alii est conceptus. scilicet non ex virili semine
sed mystico spiramine carnis sumens. Unde
quod in ea natus est. scilicet ex sanctissima matre et
de spiritu sancto est. Ideo nunc sentit ecclesia de
virgine Maria matre domini intemerata et im
maculata. Sed si aliquid diceret quomodo potest
hoc fieri quod ex primi parentis peccato inficiantur
filii ab eo descendentes. Cum enim nos videamus
multos quod sepe patres peccatores generant filios
iustos et bonos: et nulli propter peccatum suum
eisdem trassundunt: quare peccatum adeo magis tras
fundit quod aliorum parentum: et cum etiam peccatum sicut
dicit Augustinus. adeo sit voluntarium quod non est
voluntarium non est peccatum. Et in pueris nullus
vultus formis sit: peccatum defectus est: peccatum si
cut deat. Dionysius dicit. nec etiam voluntas
peccandi in eis esse possit: quod ergo peccatum
habeant: Dicendum est ad hoc quod licet sit difficile
hoc videre: premissis tamen ad pensum subtilita
tibz et subtilioribz vix quibus hoc doctoribus
ostendunt: sic tamen ostendi potest. Nos videmus quod
illud quod est principium aliquorum in ipsa que ab
ipso dependet secundum propriam dispositionem in
traivit. sicut si radix arboris corrupta est de illi cor
ruptio et truncus et radix et fructus sentiunt. Et

similiter si vitens sit et bene disposita idem acci
dit in recipiendo. quod etiam de sua bona dispone
sentit quod ab ea procedit. Ad autem principium
fuit veritas humane nature: et omnes homines ab ipso
descenderunt: et omnes sumus respectu ipsi: tamen
vni corpus multa membra. Propterea quod ipse
fuit principium totius humane nature: et a eo tamquam
in principio humane nature continebat se: quod
ab eo descenderunt de eorum corruptio sentiunt et
ea inficiunt. Et quous istud non sit voluntarium
um ex parte pueri nati: est tamen voluntarium ex pre
adeum quod natura omnes continebat tamen in prin
cipio. Et est sicut de membris quo committit aliqd
indebitum. sicut homo manu committit homicidium
um. istud homicidium non est voluntarium ex pre
manu: sed ex parte voluntatis ipsi: movens manu
ad hoc. Et nihilominus puniuntur homo in manu et in
toto corpore. Si autem consideret manus homo se de
insa a toto corpore et ab homine non impurabitur si
bi homicidium nec punietur: si quod est aliqd homines
hoc facientis: et moti a suo principio motivo
quod est voluntas. idem puniunt. Sic etiam omnes homines
sunt aliqd ipsi: adeo inquit non vni sunt. si inquit
tamen conveniunt in natura sua ab eo acceperunt.
Per autem aliorum parentum idem non traduntur:
quod sunt mere personalia. tamen etiam ad inquitum
erat hec singularis persona non potuisset in
cere descendentes ab eorum in eo contenta fu
isset tota natura humane. Et sic per quod peccatum
primi parentis transfuit ad alios. Et idem dicit Ro
manus. y. quod per unum homines inobediencia peccatores
constituti sunt. In quibus vbius apostolus tria agit
Primo initium humane transgressionis per
vni hominis inobediencia.

Secundo progressum transgressionis: corruptio
quia peccatores constituti sunt.

Tertio excessum corrupte propagationis
quia multi.

Initium ergo humane transgressionis fuit inobe
diencia vni homines. scilicet adeo: quod de pomis sibi a deo
vinito comedit. Nec obstat quod dicitur Eccl. x. y.
quod a muliere initium factum est peccati: quod mulier fa
cit initium primum et incompletum: vir fuit initium
um primum et completum. Aduertendum etiam quod per
mum peccatum primi parentis et quod omnes peccati emana
vni: non fuit inobediencia secundum quod inobediencia
tria est peccati specialis: sed fuit superbia et quod homo
cessit ad inobediencia. Et propterea dicitur Eccl. x.
quod initium omnis peccati est superbia. tamen apostolus accipit
hic inobediencia secundum quod generaliter hec habet ad
omne peccatum. Sed iterum notandum est quod inobediencia
illa primi homines aggravat multiplicat. Primo
ex parte precipitatis quod fuit deus. vni non homines sed dei

Distinctionis II

ceptum transgressus est. Quous enim homo omnes curam
apponere debeat ad hoc quod cuiuslibet superior
obediatur: nisi magis debeat quod homo obediatur su
periori quam inferiori parenti. tamen signum est quod per
ceptum inferioris premitur. si sit peccato super
perioris contrarium. tamen peccato est quod super
perioris est ille quod capitur tamen et inobediencia esse
signatur. Et sic inobediencia esse deo est gravius
quod inobediencia esse homini. tamen Act. y. Debeare
omnes deo magis quam homini. et tamen quod contrarium factum
vni filios saul qui dixit samuele. i. Reg. xv.
Peccavi quod paravi: sed super honoris domini et ver
bum tuum: tamen populum et obediens voci eorum.

Secundo aggravat ex parte transgressionis. scilicet
adeo. Dicitur quod non peccavit ex ignorantia vel in
firmate: sed ex superbia elatione. Ex ignorantia
non peccavit: quod sicut dicit apostolus. i. Tim. ij.
Ad idem non est seductus: sed mulier seducta in pua
ritate fuit. Et quo apparet quod mulier pec
cavit ex ignorantia: vni autem ex certa scientia.
Peccatum autem scientis commissus gravius est: eo quod
committit per ignorantiam. Sicut illud Luc. xij. Il
le servus qui cognovit voluntatem domini sui et non se
paravit: et non fecit secundum voluntatem domini sui: pla
gis vapulabit multis: quod autem non cognovit et
non fecit digna: plagis vapulabit paucis. Sed
quod ex hoc videtur sequi quod gravius peccavit
ada qui peccavit ex certa scientia: quod eua que
peccavit ex ignorantia. Scidum est quod ista sedu
ctio quod eua seducta est: ex peccato elatione peccat
fit. Et ideo talis ignorantia non excusavit si ag
gravit peccatum inquitum ignorando in maiore elat
tione erecta est. vni maior fuit elatio eius
quod adeo. Et dicitur enim mulier verum esse quod
serpens suavit. discernendo bonum et malum. Et
ita dum per esum ligni verum voluit persequi divi
nam similitudinem superbia ad hoc se erexit quod con
tra devoluntatem aliqd voluit obtinere. Sed vni
non credidit hoc esse verum. vni non voluit per
qui divina similitudine contra dei voluntatem: si in
hoc superbiunt quod voluit eam persequi per seipsos. Non
etiam peccavit ada qui infirmare. quod sic forte
et perfectum creatum esse deum: vni lauter et sine diffi
cultate posset omne peccatum vitare. quod non habebat
intrinsecus: quod enim ad peccatum impelleret. Et
ideo sicut dicit Augustinus. in xij. de civ. dei. c. xv.
Ad magna fuit in peccato iniquitas: vbi tanta fu
it in peccato facilitas. Peccavit ada si ex
infirmate: sed ex elatione superbie: appetens deo
esse similis: non optum ad naturam: sed optum ad sciam
boni et mali. put. si. suggesterat spiritus. scilicet vni per
horum peccato nature sciret dei miare quod bonum
est et quod malum ad agendum: vni etiam vni per seipsum

Sermo III

peccasset quod quod sibi boni vel mali esset futu
rum. Et ex hoc appetitu superbo peccavit inobediencia
tia et vni de ligno sibi verito ipse sumeret. vni
dicit sanctorum. Thob. Et quod etiam habemus quod superbia
inobediencia parit. Tertio aggravat inobediencia
entia primi homines ratione non cum tamen inveniuntur
quod: ex et transgressio et peccato inrupta est ino
centia primi homines: quod subtracta deo: dinata est
tota natura humane: et peccato originali infecta
Peccatum et originale est quod ad inordinata disposi
tio in homines: quod peccavit ex dissolutio armonie et
cordis quod erat in primo parente. quod homo in statu
innocentie peccato subditus erat deo: et pars sem
situa peccato erat subdita rationi: et creature a
lie subdita erat ipsi homini. tamen si homo non peccasset
nulla creatura ei restitisset. Sed quod inobediencia
ens fuit suo creatori: commensuratus fuit vni et resti
tueret et ei inobediencia essent alie creature.
tamen videmus quod hodie etiam homines dei quod vere et
obediunt celestia et terrestria et ipsi demones
obediunt in quibus omnino frequenter miracula ope
rant. Per inobediencia etiam insuper primum
homines incurrit: morte et alias penalitates
humane nature. vni senectute et debilitate et es
gritudines varias et defectus. Est etiam ex eo
vulnerata natura humane. scilicet in dicitur ad
horum est quod quod ad bonum nature. quod incurritur
et inde ignorantia agendum: et captivitas nos
trorum: infirmitate et debilitate operandi: etiam
malicia. scilicet propter in dicitur ad malum. incurritur
etiam et inde inordinatio omnes passionum. amara
do. scilicet non sit amara: et timedo quod non sit timedo
da: exultado sepe in dicitur quod esset dolendum: et
dolendo de his de quibus esset exultandum. Et ideo An
gustus dicit. quod malum rationis creature est peccatum boni
ex quod nascit ignorantia rerum agendum: et peccatum
scilicet notiarum quous sunt coiter labor et dolor.
Dedit etiam ada primum malum exemplum transgressio
endi precepta dei et peccandi. scilicet nos quod et ino
bediencia scilicet: nam grauitur esse puniatur: et et
alios quod fuerit inobediencia legum: quous fuisse
punitos. scilicet per se filios israel. Nunc. xij. vbi dicitur
Deus homines quod videt maiestatem meam et signum quod
se. i. in egypto et in solitudine: et tunc me iam per
dece vice: nec obediit voci meo: non videt
bit terra per qua intravi pariter eorum. Et etiam
Thob. iij. dicit in persona iporum. Quous non obedi
vni preceptum tuis idem tradidit sum: et in reprodes
et captivitate et morte et in fabula et in iporum
vni omnino notum in quibus dispersisti nos. Ideo
nos debemus cogitare quod si nos fecerit fuerit
mus exemplum inobediencia: nec nos effugiet
mus vltione dei. Unde dicit Debre. ij. Si
e iij

omnis peruariatio et inobediencia accepit iustam retributionem mercedis; quomodo nos effugiemus? Secundo i aucte aplice inducitur notat progressus transfuse corruptionis. i. infectio peccati originalis; que transfunditur a primo parente in alios descendentes ab eo. p. qua etia ex eo ppagati p carnalem generationē peccatores constituti sunt. Dicit enim beatus Gregorius aliquando peccati sequens est peccata peccati peccata. Sicut dicitur quadoque puniri permittit et patitur occultas mentis supbia p manifestā carnis ruinā. Et sic etiam peccati pmi parentis puniuntur; dum etia ex ipso postea peccatores constituntur. Frequenter etiam ex iudicio dei puenit qd peccator subdatur diabolo vel alteri peccato ut crudeli puniatur. Sicut illud ps. cviii. Constitue super eum peccatores: et diabolus fiet a detritis eius. Cum iudicatur exeat condemnatus. Et ubi nota quod omnes peccatores sunt in statu periculoso. Ratio assignatur per ps. cii. dicit ps. cxviii. Longe a peccatoribus salus. In quibus verbis tangitur triplex ratio quare peccatores sunt in statu periculoso. Et prima est quod longe a saluatore remoti. quod notat cum dicitur longe. sicut periculosus est egrotanti longe esse a medico. Ista autem longitudo non est sicut localis distantia. quia deus qui saluator est omnibus ubique est; si potest attenditur sicut distantia similitudinis. sicut albi dicitur esse longe a nigro. Quamquam enim homo magis est peccator tanto est magis deo dissimilis. sicut quanto quis est nigrior tanto est dissimilior albo. Unde de beato augustino legitur quod ante suam conversionem inuenit se esse longe a deo in regione dissimilitudinis. De deo peccatoribus per ps. qd dicitur est torrens largus et benignus; quod dat affluenter et non impropere; peccatores sunt avari et tristitaces. Item deus est paucissimus qui multo tempore tolerat inimicum suum; cum possit eum statim submergere; et quando redit libentissime parcat. Et peccatores e contra non possunt modicam iniuriam tolerare quia velint statim se vindicare si possunt; et multoties veniam petenti parcere nolunt. Item deus dat et non expectat retributionem ab homine. et homo non vult aliquando mutare hoc ab eis versus vltima amplissima. Et sic in multis et infinitis peccatores sunt dissimiles deo. ideo dicit sapiens in proverbijs. xv. Longe est dominus ab impijs. De Secunda ratio periculosa est quia peccatores sunt peccatores corrupti. ideo nimis abominabiles deo; plusquam res fetida et corrupta videatur abominabilis homini quod notat cum dicitur peccatoribus. Et hoc patet per

in sodomitis; quorum peccati pessimum est et nimis abominabile deo. Unde dicitur de sodomitis. Dominus autem deus sodomites pessimos erant; et peccatores coram domino nimis. Dicitur autem sodomites pessimi. quia sit malum fornicationis; peccati adulterarii; et pessimum hanc turpitudinem operari. s. sodomites. Unde dicitur. xxxvii. de peccato sepelire qui accusant fratres suos apud patrem crimine pessimo. i. de vicio sodomitico. Sicut vna expositione. Dicitur etiam quod erat peccatores coram domino nimis. quia ille nullum peccat: qui malum vult corde: in plus ille qui peccat operet sicut nimis ille qui peccat dicitur in consuetudine. Sicut illud peccati cuius in ipsum homo cadit maxime trahit in consuetudinem propter consuetudinem intractabilitatem: que est sicut ignis ardens qui nunquam dicitur sufficit. Unde dicitur. Rom. i. de deo sodomitis quod exarserunt in consuetudine iniquitatis: sic diabolus huiusmodi ita eos immergit quod non carat de vixoribus. Regitur etiam dicitur. xviii. de deo dicitur. Et lamor sodomorum et sodomorum multiplicat: est et peccati eorum aggravatum est nimis. Ubi aduerte quod de duobus peccatis legitur ascendit se damor ad deum. s. de homicidio imo veri fratricidio. dicitur. iiii. dixit deus ad caym. Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra et de vicio contra naturam. quod laborantibus his duobus vicijs sunt hostes dei et generis humani. Nam vnum facit ut homo non generet: et aliud ut generet extinguat. Et Tertio ratio quare peccatores sunt in statu periculoso. ostenditur: quia sunt saluti periculi. s. quod salus non potest haberi sine gratia: quia peccatores carere. quod scilicet salus longe est ab eis. Sicut aduertendum est quod quidam animalia sunt que sine aqua saluari non possunt sicut pisces. Et sic peccatores in peccato existentes si sint in peccato originali non possunt saluari sine aqua sacramentalis gratie. quod non purgat originale peccatum nisi per baptismum actu susceptum vel voto actu ut in pueris. voto ut in adultis. Unde si pueri portarent ad baptizandum et morerentur in via antequam pueniret non essent saluati. quod non habent baptismum nec actu nec voto. Sicut si adultus iret ut baptizaret et prius moreretur saluus esset. quod salus in voto habuit baptismum. Ideo dicitur. Marci. xvi. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. Nec obstat de pueris qui non credunt. quia saluantur in fide parentum. vel quod alij promittunt fide per eis. Si autem sit peccator in peccato actuali post baptismum commissus: non potest saluari sine aqua penitentiae: quod abluat peccatum actuale mortale: quod impedit salutem. Unde sic impuniti dicitur. Ezech. xv. Aqua

non est lota in salure. Tertio in auctoritate apostoli superius inducta tangitur excessus et corrupte ppagationis in eo quod dicitur. Multum scilicet constituti sunt peccatores. Vere enim peccatores sunt multi: et copiarum iusti sunt pauci. Et ratio est. quia homines contra refugium difficultas et penosa. Et e contrario sequuntur facilia et delectabilia. Vita autem peccati est facilia et delectabilis quantum ad sensum. Vita autem virtutis est difficultas et penosa sicut sensualitate. et ideo multi vadunt per viam peccati quod est via perditionis et pauci per viam virtutis que est via salutis. Et hoc est quod non attenditur ad terminus vite futuri: sed solum ad presentis delectabile vel penosum. Et istam rationem tangit christus. Mat. vii. vicijs. Nota posita et spaciata via est quod ducit ad perditionem: et multi intrant per eam etc.

Secundo in auctoritate

te principali agit de infectio aie scilicet peccatorum. Et nota quod peccati est in aia sicut sterilitas in terra. Si enim terra aliquis esset perituarum infusiois seu infusiois celestium corporum: ut non haberet pluuia vel sale vel lunam vel stellas: multum doleret: quia non prodesse sibi terra arare vel bene colere: quia nulli fructu faceret. Et sic illud esset corruptibilium rerum damnum. Ergo quantum magis debet peccator dolere cum per peccatum mortale aia sua sit perua vni celestium bonorum et auxilio beatorum et per presentis sit facta sine fructu. Nam anima ad hoc quod fructificet meredo oportet quod habeat suam aquam scilicet gratiam dei: cuius vni indiget ad fructificandam et merendum. Item oportet quod habeat solem suum. i. amoris diuini qui calefaciat eam: et lunam et stellas. i. suffragationes et orationes beate virginis marie que est vt luna perfecta in eternum: et aliorum sanctorum que sunt vt stelle. Sicut omnibus istis perua est aia rationalis per mortale peccatum. et ideo sine fructu meriti. si remoro per presentiam peccato: ista restituntur: et tunc efficiat vt terra fructifera. Et ideo dicitur. Ezech. xxxvii. Dicit est ois fructus vt auferat peccatum ex ea. Sicut ubi nota tria bona que pueniunt homini penitenti.

Primum est restitutio gratie: cui dicitur. hic est. Sedes est formidatio gratie: cui subditur omnis fructus. Tertium est expiatio malitie: cum subditur vt auferat peccatum ex ea. Circa primum nota quod sicut per peccatum homo peruaatur celesti hereditate: ita per presentiam homo restituitur ad eam. Et ideo de penitente potest dicitur illud Mat. xxi. Dicit est heres. i. hic scilicet peccator penitens est heres. i. restituitur ad hereditatem scilicet vite eterne vt si peccauerit habeat eam. hic in spe et tandem in re. Circa secundum nota quod ex parte magna et longa siccitate terra non germinat: et a boves non fructificat propter defectum humoris. Sic homo dum vitiosus in peccato magnis. i. mortalibus propter defectum aque gratie non fructificat faciendo germina bonorum operum et fructus meritorum. sed re: dicitur infusione pluuie. i. infusione gratie per penitentiam in terra aie: pullulat germina virtutum et fructus. i. merita bonorum operum. Et ideo de rebus tribus ad presentiam puenit. Ezechiel. xxxviii. Pluuie benedictionis erunt: et dabit lignum agri fructum suum: et terra gignet germen suum. Figura huius ponit iaco. v. vbi refert quomodo tpe belve non pluit super terram annos tres et menses sex. Sed belva orare celum dedit pluuia et terra dedit fructum suum. Nam per tres annos siccitatis et sterilitatis quous non pluit intelliguntur tres gradus peccati. s. peccati cordis operis: et consuetudinis. Ad quos gradus sequuntur menses propter carentiam scilicet operum meritorum quibus impedit pluuia. i. gratie infusio: si restituta pluuia. i. gratie infusione per presentiam et orationes sanctorum operum. Tertio tangitur expiatio malitie vt auferat peccatum. De quo requiritur vas coram deo mundum et purum: alias si ponit ibi gratia sua. Sicut peccati est in aia sicut rubigo in vase argenteo vel emacato sumens et defo: mans ipm. Unde ad hoc vt efficiat purum vt sit vas dei oportet quod auferat per presentiam rubigo peccati. Sicut illud prover. xv. Auferat scilicet per presentiam rubiginem salis peccati. de argento. i. de conscientia: et egreditur vas purissimum.

Tertio agitur in aucto

ritate principali de corruptione vite que est mors scilicet secuta est in nobis ex peccato primo hominis. Ubi nota quod mors est magna regina et domina non solum in vno regno sed in toto mundo. in omnibus hominibus mundi. Et ratio est: quia res transiit cum onere suo a parentibus ad heredes: si natura humana peccato viciata et debito mortis onerata transfundatur in oes homines et primo parente. Et ideo oes homines sunt onerati debito mortis: et oportet ut nesciano oes homines hoc debitum soluerent. Unde dicitur. Ro. v. quod vni hominum in omnibus homines mors praesens in qua oes peccauerunt. Sicut dicitur ibidem. Si vnus hominis delicto mors regnavit per vnum: multo magis abunde

dantiā gratiæ donacionis ⁊ iusticie accipi- entes in vira regnabit ⁊ vniū iesum xpm. q̄ cū patre ⁊ sp̄s sancto vniū ⁊ regnat ⁊ infini- ta seculorū secula. Amen.

De separatione anime et resolutione corporis. Sermo V

Exibit spiritus ei

et reuertet in terrā suā: i illa die penibūt oēs cogitationes eoz. Ps cly. Opinio siue error quozdā antiquoz q̄ fuerūt in p̄ma etate mūdī dz fuisse q̄ cre- diderunt hoies nō debere mori. Et ad hūc erroze adducti sum ⁊ cōsideratiōe q̄ridaz creaturazū. Nam videbāt solē ⁊ lunā ⁊ alia celestia ⁊ opa nūq̄ deficere vel corūpi. q̄ re cū illa papue videant facta p̄p̄t futurus hoim. et ipe homo fuisse q̄ si dñs p̄stitutus ois creaturazū: multo magi videbāt credibi- le q̄ ipe homo mori v̄l deficere nō deberet. Sc̄do adducebant in p̄dictū erroze ex p̄te creatoris videlz dei a quo sciebāt hoim eē creatū ad imaginē ⁊ similitudinē suā: q̄re cas ipe deus immortalis sit videbāt etiā q̄ ipe homo deberet eē imo: talis. Tertio q̄z erra- bāt ex h̄ q̄ p̄ quēdē p̄me etatis vixerūt lōgissi- mo tpe. aliq̄ quide sepm̄ q̄d̄ anis: aliq̄ octi- genz: ⁊ nōnulli nōgetis anis. Unde illi qui diu vixerāt ⁊ nōdū viderāt aliq̄m mori cre- debāt ⁊ existimabāt q̄ nullū hō mori debe- ret. Et ex hac opione erronea cepērūt auda- cius mala p̄petrare: multū se pctis corūpi- Quare vidēs deus q̄ ex p̄te vite immortalis m̄tra malitia eēt in tra: corūpuit erroze p̄- dictū. P̄mo p̄ sniaz h̄bi dīcēs ad noe. Beh. vi. Nō p̄manebit sp̄s m̄ in hoie in et̄nū q̄ caro est. q. v. Nō decet eū viuere in et̄nū neq̄ ex p̄te sp̄s q̄ ē a corpe separabilis: neq̄ etiā ex p̄te carnis. q̄ caro est corruptibilis: ⁊ in terrā resolubilis. Et iō etiā p̄p̄ba dōvi- dens p̄ exp̄ientia p̄dictā sniam impleri fre- quētē. hoc ipm̄ de hoie in h̄bis p̄positū ex- p̄esse ponit dīcēs. Exibit sp̄s ei. i. hois a corpe ⁊ morte: ⁊ reuertet. i. corpe ⁊ terraz suā. in illa die scz mozi p̄būt. i. frustrabunt oēs cogitationes eoz. A In q̄b̄ q̄des h̄bis tāgnat tria q̄ in morte hoib̄ p̄tingunt.

Primum est aie separtio. qz exbit spūs ei⁹ id est anima eius a corpore. Sc̄do est carnis resolutio. qz reuertet. i. post mortē in terram suam. Tertiu est curari seu iniectionū frustratio qz in illa die penibūt oēs cogitationes eoz.

Circa primū attenden-

dus est q̄ exitus sp̄s. i. separtio aie a corpe tāto est amarior: q̄to aia magi adbeſit car- ni ⁊ magis dilexit eā ⁊ opa ei⁹. Un. i. Reg. xv. dixit Agag pinguisſim⁹. Sic aie separt amara mors. Et h̄ iō qz dulcissima ē vniū aie ad carnē. Un i vniū patrū dixit abbas helyas. Ego tres res timeo. Una ē quādo egressura aia est a corpe: alia q̄ occurrerit iudicia. tertia est q̄ p̄tra me p̄feret sententiā. Nā q̄n aliq̄s mittit ad cōfines: ⁊ cogit ad tps exire de terra ⁊ domo sua. qz sperat cō- to reuerti ⁊ reuocarit nō multū dolet. Sz si exiret vt exul in p̄petuū nūq̄ reuerturus. tūc maxime affligeret. Sic accidit de exiū sp̄s i morte. qz nō sperat reuerti. fm̄ illud Sap. vi. Domo p̄ malitia occidit aias suā: et cū exierit sp̄s ei⁹ nō reuertet. B In q̄ bus quidē h̄bis tāgnat duplex mors hois.

Quarū vna est sp̄ualis. qz hō p̄ malitiaz scz peccati occidit aiam suam. Sc̄da est carnalis: ideo subdit. et cum exierit spūs eius nō reuertet.

Quarū ad p̄mā sciendū est q̄ sicut malit- tia grauis infirmitas occidit corpus. sic et malitia pcti mortalitas occidit aiam. Sed qz pctm̄ voluntariū est. iō ille q̄ facit pctm̄ filius est ei. q̄ v̄luntarie seipm̄ occidit filius illi q̄ p̄prio gladio se iuenit. sicut fecit armiger saul irruēs in gladiū suū. p̄m Reg. vltimo Un̄ tales vere sunt hostes aie sue. Un̄ Tho- bie. xij. d. Qui faciūt imigrates ⁊ pctā ho- ſtes sunt aie sue. Propriū em̄ hostis est nō amare s̄ odire. Sz tales pctōres tanq̄ vere hostes aias suā vere nō amāt. Qd̄ p̄bat ex p̄bo. v. et b. p̄ q̄nq̄ q̄ ff amicitie p̄p̄a. Unū q̄sq̄ em̄ amīc̄ p̄mo q̄d̄ vult amīcū suū eē ⁊ viuere. Qd̄ q̄d̄ pctō: es de aia sua nō faci- unt: qz nolūt eā p̄uare in integritate vite sp̄ualis q̄ est p̄ gram. Sc̄do vult ei bona: si- tales nō appetit bona sp̄ualia q̄ sūt portio- ra. Tertio opatur bona ad ipm̄: si mali nō opāt ad bonū aie sue. Quarto p̄iurū ei de- lectabilis: si mal⁹ nō est delectabilis fecus. i. cū aia sua redeūdo ad cor: qz inuenit ibidē vitia p̄terita p̄mā ⁊ futura q̄ abhorret. Quito p̄cordat cū ipō q̄n in eisdē delectat⁹ et p̄rſtat⁹: si mali nō p̄cordat cū cōsciētia sua p̄pter p̄sciētā remordēre: vñ uirguz h̄nt in seip̄s. Propter que oia d. in ps. x. Qui diligit iniquitatē odit aias suā. Et vltim⁹ faciēdo iniquitatē occidit aiam suā. Eze. xvij.

In iniusticia sua quā operat⁹ est morietur. Sc̄do in aucte inducta tāgīf mors carna- lis cū subdit. Cū exierit spūs ei⁹ nō reuertetur. C De q̄ morte inueniunt duo. Primum q̄ est fo: mid vbiſis. i. p̄pter exitū sp̄s. cū exierit spūs ei⁹. Exit⁹ em̄ sp̄s. i. aie a corpe: p̄ore fo: midabilis est hoib̄ triplici rōne.

Primo p̄pter recessum Sc̄do p̄pter ingressum Tertio p̄pter occursum

Primo inq̄ p̄pter recessum. Cōpellitur em̄ recedere ⁊ a filijs ⁊ a cōsanguineis: ⁊ a diuitijs ⁊ possessionib̄: sicut: ⁊ ab oib̄ t̄pali- bus bonis de quib⁹ nihil ipm̄ cōcomitat. Un̄ iste recessus tāto est amarior: q̄to ista magis dilexit. Fers q̄ qdā inuenis lotho- ringie cū esset in extrema respiciēs domos suas ⁊ castra dicebat. Dñe deus q̄ contem- nēdus est mūd⁹ iste. qz ego q̄ tot habeo ca- stra ⁊ palacia: ⁊ tot potui hospitare: nescio adhuc quo in hac nocte debeo ire: ⁊ oibus istis carere: aut q̄s debet me hospitari. Et ideo diues moriēs est filius ribaldo somnā- ti se esse diuitē: q̄ exaratus inuenit se nū- tū et nudū. Sicut dicit Job. xvij. Dives cū dormierit nihil secū afferet: apiet oculos su- os ⁊ nihil inueniet. Et ps. lxxv. Dormierūt formū suū ⁊ nihil inuenierūt oēs viri diuiti- arū in inomb⁹ suis. Unde sicut nud⁹ exiuit de vtero: ita denudat⁹ exit de mūdo. Job. i. Nud⁹ egressus sum de vtero m̄ris mecum- dus reuertar illuc. Sc̄da rō ē p̄pter igres- sum. qz extens a corpe spūs hois cōpellit i- trare nouā ⁊ ignora regionē. Qd̄ figuratū est i ioseph de quo d. in ps. lxxx. Ioseph cū exiret de terra egypti. i. de mūdo ligūā quā nō nouerat audiuit. Et si exeat spūs cū pec- cato ⁊ impenitēs exit de morte t̄pali ad re- gionē mortis eterne. vnde p̄foditur gladio doloris vsq̄ ad intima penetrātis. Ubi pa- titur famē ⁊ penuriā ois bonoz. vbi est car- cer p̄fundus ⁊ tenebrosus scz inferni locus Unde hier. xv. Si dixerint ad te quo egre- diemur: dices Qui ad mortē ad mores: et q̄ ad gladiū ad gladiū: q̄ ad famē ad famē ⁊ q̄ ad captiuitatē ad captiuitatē. De h̄ car- cere ⁊ captiuitate nūq̄ exire poterit q̄ ibi i- clusus fuerit. Mat. v. Amē dico tibi. nō exi- bis ide dōec reddaf nouissimū q̄drātē. Per nouissimū q̄drātē p̄t̄ intelligi finalē penitē- tia quā pctō: dānatus in mo: te nō habuit. et ideo nō p̄soluit: s̄ post mortē nūq̄ redde- re aut p̄soluere poterit. ⁊ ideo si donec p̄sol-

rit nō exibat: ⁊ si nūq̄ ibi p̄soluere penitēs do poterit. sequit q̄ nūq̄ exibat. Et l. fm̄ Augustinū. Per nouissimū quadrātē itē liguntur terrena pctā: quia terra in q̄ pecca- mus est nouissimū elementū. Zūc q̄ reddat nouissimū quadrās quādo p̄ quolibet pctō: vsq̄ ad vltimū in terra cōmissio hō penitē. sed in inferno quodlibet pctm̄ puniet pena eterna. Unde semp reddet nouissimū q̄drā- tem: qz semp illic puniet p̄ q̄libet pctō: h̄ cō- missio. Et ideo istud donec nūq̄ finiet. Et cū etiā in ps. cix. dixit deus p̄ xpo. Sede a dextris meis: donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoz. Qd̄ n̄ sic intelligit q̄ sub- icatis ei inimicus desinat regnare: sed semp per regnabit. Unde miseri ⁊ damnati nūq̄ poterit exire vt ab illis penis liberetur. Die re. xi. Inducaz sup eos mala de quib⁹ exire non poterit. Tertia rō quare exitus spūs a corpe est fo: midabilis. est p̄pter occursum scz demonū ad rapiendū ipaz aiam. Deut. xxxi. Occurrēt vobis mala scz demonia in extremo tpe. Bernard⁹. Quar⁹ erit tibi pas- uoz o anima misera: cū dimissis oibus quo- rum est tam iocida p̄sentia: tam gratus aspectus: tam familiaris habitatio in aliz- nam penitus regione ingredieris: et cater- uarum tibi infinita demonia obuiam exire videbis. Dextamen demonia licet electis exētib⁹ nocere nō possint quin ad p̄mis- tum celeste perueniāt: res: oboas tamen non solum terrebit: sed etiā p̄trahēt ad eterna supplicia. At ruzq̄ enim in exitu spiritus diuino iudicio agitur. vt reus trahatur ad penam. et iustus perducatur ad gloriam. Et hoc inuuit in ps. lxxvij. vbi dicitur. Domini dñi exitus mortis. domini scilicet puniētis mala: ⁊ domini premiātis bona. quia vtrū q̄ sit in exitu mortis. D Sc̄do ostendi- tur de exitu mortis q̄ est irruocabilis. qz nō reuertet scz ad corpe: postq̄ scz exierit per mortē. Sed cōtra. iij. Reg. xvij. legif cū helyas orauit sup filius vidue q̄ exaudiuē dñs vocem helye: ⁊ reuers⁹ est anima pue- ri intra eum ⁊ reuixit. Et simile fuit de filio sunamitis quē suscitauit helofens. ⁊ d̄ mor- tuis alijs suscitatis a xpo vel ab aplis suis Sed dicēdū q̄ aliud ē quod fit cōi lege na- ture: ⁊ aliud qd̄ fit ex sp̄i p̄m̄legio grē ⁊ diuine omnipotentie. Quātum em̄ est ex cō- muni lege nature humanem non est reuersio finis nostri. vt dicit Sapientie secundo. et in ps. lxxvij. Spiritus vadēz nō rediens

post mortē reducitur ad dei iudiciū. Et isto modo oīs spūs humanus redibit ad deum vt ponderet in scatera iusticie sue. r fm pō dus meritoꝝ fuoꝝ damnet vel saluet. Pro pter quod dicit Prover. xvi. Spūm pōdera toꝝ est dñs. Secūdo ostenditur nobilitas spūs humani ex parte originis. qz deus de dit illum scy creando r corpori infundendo Non em anima hominis est ex traduce vel ex materia educta. sed est forma a deo creata et corpori data. Unde. ij. Macha. vii. dixit mater septem fratrum filijs suis. Neqz ego aiam r spm donauit vobis r vitā r singuloꝝ ruz mēbra nō ego ipsa compegi. s est mūdi creator qui formauit hominis naturitatem. quicqz oīm inuenit origine; et spiritū vobis iterū cūm mīa reddet.

Tertio ostendit in aucto

ritate pncipali quomodo in morte frustrā tur omīs care r intentiones hoīm q̄s habet circa mūdāna. Unde dicit. qz in illa die scy mortis peribūt. i. frustrabunt omīs cogita tiones eoꝝ. quibus scy circa mūdāna inbia bant. Quādo aliquis inuenit thesaurū ma gnum aliquādo cogitat multa facere de eo sed si venit aliquis r furetur ei totum r tūc frustrat r percutit oēs cogitationes sue. Sic homo credēs habere thesaurū lōge vite cogitat d diuinis eoꝝ gregādis de honoribꝝ af sequēdis. r de delitijs pfrūēdis. Sed venit fur. i. dies mortis inopināte r auertit ei the saurum vite; r tūc percutit omīs cogitationes sue. p̄me Thesal. v. Dies dñi sicut fur i nos te ita veniet. Tūc ergo peccatoꝝ dicit illud Job. xvij. Cogitationes mee dissipate sunt Voc aut sanctis vris nō cōtingit. qz vt dicit Sap. v. Cogitatio eoꝝ apud altissimū. A quo scy recipiunt r remunerant in glia ce lesti. Ad quā nos perducit christus p̄ssis mus nostrum suscipiens spm suo sanguine redemptum. Amen.

De gñalitate mortē hūane. Sermo VI

Omnes morimur

er quasi aque dilabimur in frā s. Regum. xiiij. Lam diuina q̄ humana iuravolunt q̄ pena proportio nes culpe sine peccato cuius ē pena. Unde Deut. xv. dicit. Pro mētura delicti erit r pla gari modus. Ad dñs aut pena est original peccati. Unde de illo patē dicit aplus Ro. vi. Stipendia pcti mors. Et Ro. viij. Cor

pus mortuū est ppter pctm. Peccatū autē originaire ab vno pmo hoīe scy a pmo parē te transit in omīs alios ab eo descendentes. Et ideo simlīr mors q̄ est illius peccati p̄ na: ab ipō etiā pmo hoīe in omīs p̄transit. Et istam rōnem tāgit apls Ro. v. dicens. Per vñū hoīem pctm in hūc mundū intrā uit: et p pctm mors. Et inde est q̄ sicut dicit tur in aucte proposita. Omnes morimur. B In quibus quidē verbis de hoībꝝ mo rientibus tria insinuant.

Et primū est. qz morimur gñalit sine ex ceptione: cū dicit. omīs morimur. Scdo cōtinuabiliter sine interpolatōe. quia quasi aque dilabimur.

Tertio humilr sine ambitōe. qz in terrā et ideo p mortē nō ad sublime aliqd eleuā mur; s depmimur in infimū. s. in terram.

Circa p̄mū aduertēdū

est qz qm venenū igredit ad cor: a quo vite hē i oīa mēbra pcedit: exinde oīa mēbra corpis moriunt. Sic qm venenū pcti intrā nit in adam: quo trāsūta est humana na tura in omīs hoīes: oīa mēbra humane na ture. i. omnes hoīes moriunt. Unde dicit Roma. quinto. In omnes homines mors p̄transit in quo omīs peccauerūt. In quibus verbis tanguntur duo.

Primū est generalitas pene. qz in omīs homines mors p̄transit.

Secundū est generalitas culpe. qz omīs peccauerunt.

Quātum ad p̄mū attende. Primo pene terribilitatē. qz mors. Scdo generalitatē. qz in oēs p̄transit. Nihil qu ippe in vita hu mana p̄nti videt terribilitas mortē; qz per eam oīa mūdāna gaudia terminant. r ma ximus vnio r amor qui possit esse in mūdo p eaz etiā dissoluit. sicut est amor r vnio anime ad corpus. Propterea philosophus dicit qz terribilissimū omnium terribilimū est mors. Est em terribilis hominū ppter bonoꝝ amissionē; r terribilior ppter appetitus destructionē. r est terribilissima p̄p vnioā dissolutionē.

B Primo dico qz est terribilis p̄p bonoꝝ scy sp̄tū amissionē Scit ei hō qz p mortē oportebit eū amittē omnes corporeas delicias: omīs mūdi diuitias: omīs honores et glias: qm cū intere rit nō sumet omīa: neqz descendet cū eo glo ria eius. vt dicit in ps. xlvij. Unde nō tantū ipa mors iminēs; sed etiā ei mēoria r cō

sideratio multū terret hoīes talia diligētes vel habētes. r etiā talia habere sperātes: sicut sunt cupidi qui sperat se lucratos mul tas pecunias r diuitias: r iuvenes lasciuī qui sperat se assecuturos multos honores r glorias: sed qz p mortē imminētē vident oēm sp̄m suū esse p̄sindendā: valde terre tur et antianr: r tunc dicere compelluntur. Posuimus mendacitū sp̄m nostrā. sicut dicit Esa. xxvij. Tere terribilior est mors ppter naturalis appetitus destructionē. qz omīe animal appetit se in esse r vitam p̄seruare. Unde Boetius dicit. qz omīe animal vitam tuē laborat: mortē hō p̄ncipē deuitat. Sed quādo homo morit esse r vita homi nis quoad corpus destruit. r sic appetit naturalis frustra et euāescit. r ideo mors est hominū valde terribilis tanq̄ appetitui naturali vitē sue repugnās. Sicut qm p̄m oīa agūt ppter finē. r finis ē q̄ maxie appetit. Finis aut est vita eterna que i dei visione. i. cognitione cōsistit. fm illud Job. xvij. Dec est vita eterna vt cognoscāt te so lum deū verū r. et ad hanc hō puenire nō potest nisi per mortē corpis. Propter quod dixit ipse deus Exo. xx. Non videbit me homo r viuet. Inde ē qz nō debemꝝ timere mortē corpis. qz p eā ad eternā r btāz vitā transimus. Alioq̄ sicut dicit Gregoꝝ. stultus viator est q̄ amena in itinere p̄tata cōspiciens delectatus in eis obliuiscit quo tē debat. Sic est stultus qui ppter amorē vite p̄ntis nō vult transire ad eternā vitam. Item videt mors terribilissima esse ppter dissolutionē amabilis vnionis scy anime r carnis. Nam quādo sunt duo socij plurimū se diligētes r insimul habitātes multum ri ment separari abinmicē r maxime si alē eoz ram p talem separationē destruat. Sicut ani ma alligata est corpori vinculo naturalis vnionis r maxime dilectōis: nec potest se parari ab ea nisi per mortē r cū destructio ē ipius corpis. Et ideo ipa mors terribilissi mū quid est hominū ex tali vnione p̄stetē. Sed tamē quia ipa anima nō pot creatori suo deo p̄fecta vnione vniri p quā scy bea tificatur; nisi post separationē a corpe p ip sū corpus morit. Propt qd dicit Apoc. xiiij. Beati mortui qui in dño moriunt. ideo nō timere sed appetere debz aīa talē separatio nem suē dissolutionē a corpe. vt scy cū apo stolo dicit Philip. p̄mo. Desideriū habens dissolui r esse cum xpō. Sed tū quia pecca

tor ista nō p̄siderat: videt ei mors formida bilissima. itayt dicat illud ps. liij. Formido mortis cecidit sup me. timor r tremor ves nerunt sup me. Sō: mido scy ppter bonoꝝ temporalū amissionē. timor ppter appeti tus naturalis destructionē. tremor ppter vnionis naturalis r amabilis dissolutionē. Scdo in aucte p̄allegata ostendit ip sūus mortis generalitas ex eo qz ipsa dicit qz p̄t. in sit in omīs hoīes. Et ista mortis ge neralitas ex tribus puenit. Primo ex diuina equitate. qz deus in pmo hoīe toti humane nature. q̄ tūc in eo solo erat: legē dedit de li gno paradisi in q̄ eū posuerat dicens. Gene. ij. Quacūqz die cōederitis ex eo morte moriēmini. Tūc qz ipse p̄m homo hōi legis dei p̄ceptū rāsgressus fuit: nō solum ei p̄for na: sed generalr oīs hūane nature p̄iceps id est oīs homo ex diuina iusticia penā p̄e dicit legis. i. necessitatē mortis incurrit. Et ratio est. quia p̄mi parētes cōstituti sunt a deo. nō solum sicut quedā p̄fone singularē sed sicut quedā p̄ncipia totius humane na ture ab eis in posterū deriuāde simul cum beneficio diuino p̄seruāte a morte. Et ideo per eoz pctm tota humana natura i poste ros talē beneficio destituta mortē incurrit. Et ideo dicit p̄me Cor. xv. qz in adam omēs moriunt. Scdo puenit generalitas mortis ex diuina pietate. Nullus est em ho mo in hac vita qui nō viuat in aliq̄ miseria culpe vel pene. Non em solum pena. s etiā culpa ad miseria p̄rinet. Propter quod dicitur Proverbiōꝝ. xiiij. qz miseros facit po pulos peccatum. Unde quia nullus homo viuat aut sine culpa aut sine pena. iō q̄libet homo viuat in aliqua miseria. imo sicut dicit Job. xiiij. Homo natꝝ de muliere breui vi uens tempe replet multīs miserijs. Ex quo patet qz omnis homo si semper hīc viueret semp in miseria esset. Unde ex magna del pietate est. qz quādoqz homo q̄libet ab hac miseria subtrahat r ad beate vite requiem p̄ducatur. Et ideo dicit Eccl. xxx. Melior est mors q̄ vita amara: requies eterna q̄ lā guoz p̄seruans. Tertio puenit gñalitas mortis ex cōi defectibilitate. Eius aut des defectibilitatis necessitas in quolibet hoīe p̄ uenit ex duobꝝ. Primo ex hūoꝝ cōpositioe qz corpꝝ hoīs est cōpositus ex. iij. elemēti s ruz. Et omīe tale cōpositus necesse est aliq̄ deficere r corūpi. Scdo puenit ex insuffi cietē restauratiōe: qm cum vita hominis

et calido conseruet et humido, et calor cōtī-
tue cōsumat ipm̄ humidus; oportet q̄ fiat
duplī seu cōsumpti humidī restauratio p̄
alimentū assumptū. Et illud quod et ali-
mento aggenerat est quasi cōtīnē respectu
eius in quo fundat h̄us speciei humane.
Unde sicut h̄us vini p̄ admixtionē aque
paulatim minorat et tandem deficiat, sic i ho-
mine necesse est diminui et tādē mori, vt di-
cit in p̄mo de generatione. Propter quod
dicitur: Eccl̄. viij. q̄ om̄s in corruptione sum-
it sc̄ mortis. D. Tertio in aucte inducta
tangit generalitas culpā dicitur: In quo oēs
peccauerūt, Et hec generalitas vt itatē vt
causā de peccato originali q̄ de actuali. Quā-
tum em̄ ad peccatū originale Adam p̄mus
homo fuit ille in quo oēs peccauerūt, q̄ sc̄
om̄s qui seminatim ab adā ppogant: p̄ctm̄
originale h̄uēt ab ip̄o mori in ip̄a sua ani-
matione. Et rō est, q̄ p̄sona adē in qua in-
debat natura humana quādo peccauit:
infecit ip̄am naturā. Et q̄ a p̄sona p̄mi pa-
rcntis p̄sona oēs que ab ip̄o seminatim p̄pa-
gantur naturā humanā accipiūt: idē talis
corruptio nature deriuat ad om̄s. Sicut si
aqua corrumpere in fonte: corruptio deue-
nit ad totū nūū deriuatū ex fonte. Et ad
istam generalitatē peccati originalis refer-
ri potest quod dicitur in ps̄. xij. Quis dedina-
uerūt similes inutiles facti sunt, Et pot̄ expo-
ni, om̄s sc̄ ab adam descendentes: dedinaue-
runt sc̄ilicet a rectitudine originalis iusticie
Originalis em̄ iusticia erat quoddā donū
supernaturale p̄mo homini diuinit̄ datū in
sua institutione p̄ quod rō subdebat deo: et
inferiores vires rationi, et corpus anime.
Doc aut̄ donū nō fuerat datū p̄mo hōi vt
singulari p̄sonę: sed vt cuidas p̄ncipio toti
nature humane, vt sc̄ ab eo p̄ originē deri-
naret in posteros. Doc aut̄ donū acceptus
p̄mus homo p̄ licetū arbitrius peccās animi
fuit eo: eno: quo sibi datū fuerat: sc̄ p̄ se et
tota sua posteritate. Unde defecus h̄mōi
doni, i. originalis iusticie q̄ erat quedā ho-
minis rectitudo: totā ipsius hominis posteri-
tatem consequit. i. om̄s homines: q̄ oēs ab
eo descēderūt. Et sic p̄ om̄s a rectitudi-
ne originalis iusticie p̄ eum dedinauerūt:
similiter et inutiles facti sunt, p̄pter carēntiam
visionis diuine q̄ est vita eterna et vltimus
visus hōis. Nam iuuile dicit qd̄ nō perti-
nit ad finem suū, sicut medicina dicit iuri-
lis, q̄ nō valet ad sanitatē q̄ est finis medi-

cine. Et sic homo inutilis dicitur qui ad finē
vltimū nō puenit qui est vita eterna. Sed
per peccatū originale p̄uati sunt homines
visione diuine essentie. Unde Innocentius
tertius dicit in quadā decretali: q̄ origina-
li peccato p̄ pena debet carēntia visionis di-
uine. Et inde est q̄ pueri q̄ moriunt nō ba-
p̄risati, quia nō sunt purgati originale pec-
catum p̄ baptisimū: temp̄ carēntit visioē di-
uine: et erunt temp̄ in limbo: nō habebūt
vitam eternā. Et ideo q̄ peccato originali
oēs infecti sunt: patet q̄ p̄m̄ est ex eo oēs
inutiles facti sunt. Vt ait edat pius lector
et xp̄iane veritatis cultor: q̄ ab vli hac sen-
tentia vti modemo tenet eccl̄ia excipitur
virgo maria in cōceptione purissima: que
p̄ gram p̄uenientē p̄seruata credit et colit.
A. osequēter dicit ps̄. q̄ nō ē q̄ faciat beatus
et hoc p̄pter puritatē hoim ad malū et diffi-
cultatē ad bonū: que sunt ex p̄cto p̄mi parē-
tis secuta: q̄ subtracta originali iusticia: in-
feriores vires rebellāt rōni. sicut ratio deo
et corpus aie. Et quo sequit difficultas ad
bonū quod est s̄m rōnem. et p̄ntas ad ma-
lū quod in sensualitatē et carni videt bonū
Vel subtracta gratia p̄ p̄ctm̄ nō est qui fact
at bonū: quod sit vite eterne meritorū. Et
nec credatur q̄ in hac generalitate p̄ctm̄ idē
datur. subdit ps̄. nō est vlt̄ ad vni. i. et du-
siue p̄: eter vni sc̄ xp̄m qui nō fuit in ori-
ginali peccato cōceptus. Et ideo neq̄ ab ori-
ginali iusticia dedinauit: neq̄ p̄ p̄nationē
diuine visionis inutilis factus fuit: neq̄ dif-
ficultatē ad bonū et puritatē ad malū habuit
it, et ideo ois bene fecit. De p̄dicta etiā ge-
neralitate originalis p̄cti dicit ap̄lus Ro-
m̄. iij. q̄ oēs peccauerūt et egerunt gl̄ia dei. P̄ctm̄
etiā p̄dicta ḡn̄alitas que dicit q̄ oēs pecca-
nerūt referri ad actualia p̄ctā. quia sicut dicit
Jacobi. iij. In multis sc̄ peccat̄ offendim̄
om̄s. s. vel mortalit̄ vel venialit̄. q̄ excepto
xpo et beata v̄gine matre eius. de omnibus
alijs dicitur. Jo. i. Et diximus q̄ p̄ctm̄ non
habemus: ip̄i nos seducimus et.

Secūdo ostendit̄ i au

toritate p̄ncipali q̄ morimur cōtinue sine
interpolatione. et ideo assimilā: mortalitas
tem hōis aque lobēt: cum dicit, quasi aque
dilabimur. Aque em̄ que labunt et decurrūt
sup̄ terrā. sunt aque fluminū vel torrentiū.
Assimilatur ergo hōis mortalitas siue mor-
talis vita. Primo ad fluminalē q̄ cōtinue

pars post partē dilabit et pertransit. Unde
Seneca. Quotidie aliqua pars vite nostre
dimittit. Et Greg. Nostrū augmētū decre-
mentū est. Et Sap. v. Nos nati cōtinue de-
sumim̄ esse. Quidā. Pretereunt anni more
fluentis aque. Flum̄ aut̄ terminat ad mare
et. Et vita etiā hōis terminat ad amaritū-
dinē mortis. Iosue. iij. Aque inferiores. i. angel
hōies in terra: q̄ aque superiores. i. angel
sunt: sed inferiores descendūt in mare mor-
tū. i. in amaritudinē mortis tēporalis vel
eterne si sint finaliter peccatores. Itē mor-
talitas hōis assimilatur aque torrentis. quia
licet aliquādo multū abundet et cum impetu
ad saxa percutiens sonū faciat: cito tamen
secatur et deficit et nihil ibi reperitur de ea.
Sic quandoq̄ homines huius mundi licet fre-
quenter multū abundant, de bonis tempo-
ralibus et diuitijs: ad saxa superiora irruē-
tes magnū sonū fame sue et nomis faciunt:
tamen deo p̄ morte deficiunt et ad nihilum
deueniunt. Unde in ps̄. lviij. Ad nihilum de-
uenient tanq̄ aqua decurrens. Et in qui
bus quidē verbis de omnib⁹ mortalib⁹ ho-
minib⁹ loquitur debem⁹ attendere duo.

Primo totalem defectionem, quia ad ni-
hilum deuenient.

Secundo similitudinariā declarationem,
quia tanq̄ aqua decurrens.

Circa primū aduertendū est q̄ sicut dicit
doctores cōmuniter nec hō nec aliqua alia
creatura pot̄ s̄m rei veritatē redigi in pure
nihil: quia deus de sua potētia absoluta be-
ne facere potest, q̄ sicut oem creaturā ex ni-
hilo p̄ducit in esse: ita etiā potest illas redu-
cere ab esse in nihilū. q̄ creatura nō solū p̄-
ducitur a deo agente in esse: sed etiā per di-
uinā actionē conseruat in esse, s̄m illud de
bre. i. Portans oia verbo virtutis sue. Vbi
dicit Ang. et sumit de q̄ro sup̄. Sicut
a deo creata sunt oia: ita per eū immutabili
conseruant. Creatoris em̄ dispositio causa
subsistendi est om̄i creature: que si ab eis te-
nendis que condidit aliquando cessaret: si
multo inter rem creaturę et nature considerēt
Et propterea etiā beatus Greg. dicit. q̄ oia
in nihilū tenderent: nisi manu omnipotentis
tenerentur. Sed s̄m ordinē a diuina sapi-
entia in ipsis rebus creatis institutū nunq̄
aliqua pura creatura in pure nihil redigat:
nec etiam redigi potest. Unde homines per
mortem s̄m rei veritatē non deueniunt ad
nihilū nec ex parte corporis qd̄ in aliud cor-

pus resoluitur: nec etiam ex parte anime: q̄
etiam separata a corpore remanet in sua sub-
stantia et esse intellectuali. Et ideo in aucto-
ritate allegata dicunt morientes homines
ad nihilum deuenire q̄tum ad apparentiā
sensūs. quia alia separata inutilis est: et nō
perceptibilis sensu. Unde resoluto corpore
vel sub terra recodito: nihil videri apparet
de homine ac si esset redactus in nihilum. Et
ideo dicit Sapie. ij. Nos ex nihilo nati sum⁹
nisi et post hoc erim⁹: quasi nō fuerim⁹. sc̄
q̄m̄ ad apparentiā sensūs: vel q̄tum ad
bona presentis vite. Nos etiā q̄ dicit bea-
tus August. q̄ peccatus nihil est: nihil sunt
homines cū peccant. Qd̄ ideo dicitur est. quia
in om̄i peccato includit̄ p̄uatio. Nam si ē
p̄ctm̄ omissio: est pura p̄uatio si conside-
retur illud solū qd̄ ad peccatū requiritur sicut
de essentia p̄cti existens. quia p̄ se loquēdo
omissio non est actus: sed cessatio ab actu.
Sed in ip̄a omissione vt quidā dicunt sem-
per fit aliquis act⁹ voluntatis: qui sc̄ est cau-
sa ipsius omissionis. sicut fit causa omissionis
per se. vt quia est cū p̄uisione omissionis.
sicut cū aliquis vult ludere cū debeat ire
ad ecclesiam sciens q̄ ad hoc concomitatur
nō ire ad ecclesiam. et cum avari vult retine-
re pecuniā vel aliud pro se: idē omittit fa-
cere elemosinā. Siue etiā sit causa omissionis
per accidens. sicut cum alicui voluntas
re occupato circa aliquem actū nō venit in
mentē illud qd̄ facere tenetur. Et sic ex obli-
uione vel insidertentia omittit illud. Et ta-
lis actus voluntarius qui est causa omissionis
siue per se siue per accidens quandoq̄ p̄-
cedit omissionē. sicut quando aliquis ex ni-
mia occupatiōe incipiens tarde dormire im-
pedit ne surgat matutinarū hora. Aliquis
vero est simul cū ip̄a omissione. sicut cū
aliquis volens videre spectacula hora missi-
se vel dormire: omittit ire ad ecclesiam. Sic
ergo si consideret omissionis peccatū solū
vt p̄uatio quedas. i. vt cessatio ab actu: sic
nihil est. Et idē dicit potest de peccato trans-
gressionis. sc̄l̄ q̄ dicitur nihil ratione p̄i-
nationis quā incidit. Nam peccatū trans-
gressionis non est p̄uatio tantū: sed actus
p̄uatius ordine debito. et s̄m ip̄am p̄uati-
onem dicitur nihil. sicut furtum vel adul-
terij est actus inordinat⁹. Et ergo modo
peccatum nihil est: quo nihil sunt homines
cum peccant. non quidē ita q̄ sit ip̄m nihil
sed quia inq̄rum peccant est actus p̄uatius

ordine debito. Et fm ipsam p̄uacionē dicitur nihil; vel fm cōmunē vsum loquendi. quādo aliquis p̄ditio magnis diuitijs. ve sit ad magnā paupertatē; vel p̄ditio magno statu dicitur in magnā humilitatem; consuevit dici. iste deuenit ad nihilū; Et sic accidit peccanti. quia p̄ditio diuitijs spiritūalibus. scz virtutū & meritōz per p̄nitē; fictur omnino pauper in anima, & de statu gratie & charitatē in quo adnumerabat inf̄ filios dei. deuenit ad statum miserimū res proborum & damnatorū. Et ideo vere peccatum dicitur ad nihilū redigi: quia miser homo dum peccat hoc nesciat: quia nō attendit. Unde ps. lxxij. ex persona pctō: is dicit Ad nihilum redact⁹ sum & nesciui. **S**ecundo declarat in auctoritate allegata qd homines mortales ad nihilum deueniunt per similitudinē aque fluentis. vnde dicit sicut aqua decurrens. Qd exponit glosa de aqua torrentis cui⁹ aluens quandoqz ex multis pluuijs inundantib⁹ multa aqua replentur: & tunc decurrens magnū sonitum facit: sed deficiente pluuiā dilabit aqua & continue diminuit⁹ ita in breui siccatur. vt nihil ibi de illa inueniat. Sic quandoqz homo mortalis multis fauorib⁹ for: une vel mūdī cōcurrentibus replentur multis diuitijs & bonis temporalib⁹: & tunc habens cursum fortune facit sonū ex auditu nominis & fame sue: sed constantibus fortune fauorib⁹ & corrente vita sua ad inortē & extenuata aqua vite sue per senectutē vel infirmitatē: ita tandē per mortē consumit⁹ vt ad nihilum redact⁹ dicat iij. Reg. xvij. Post aliquātos dies siccatus est torrentis. eo qd nō esset pluuiā. Non solū aqua torrentis: sed etiā si sit aqua maris id est vita hominis posita in magna amaritudine ne aduertat⁹: vel aqua dulcis flumij. id ē vita posita in dulcedine prosperitatis. siue sint summa magna id est magni & potentis: siue riuuli. id est parui & humiles: omnes tandem siccabunt. id est deficient per mortē. Unde Esa. xix. Arefcet aqua de mari: & flus riuus desolabitur atqz siccabitur: & deficient flumina: attenuabunt⁹ & desiccabuntur riuus oggerum. **D**

Tertio in auctoritate

principali ostenditur qd nos morimur humiliter sine ambitione. quia in terram dei amur: & non in sublime extollimur. Nec est ergo terra sepulture que ex cōmuni vsu et

nature conditōe omnib⁹ debetur. Unde quislibet potest dicere alteri illud Ruth. i. Que te terra susceperit morietē: in ea moriari: ibiqz locum accipiam sepulture. Nec refert qd qdā sepelitur in petra: cū & ipsa petra ex terra sit id ē ex luto terre. quia dum foriter per suarum partū coagulationē confingitur in lapidem cōmutatur. Unde Ambrosius dicit. Petre sunt ossa terre. Item etiam quia corpus in petra sepultū in puluerem siue terras tandē reuertitur. Unde in hac terra corporis & sepulchri ois dignitas & sublimitas & potestas hominis humiliat⁹ & deponitur. Propterea legitur in gestis alexandri magni qd lapis quidā missus fuit alexandro: qui positus in vna parte staterē ponderabat pl⁹ qd ossia quecūqz poni potuissent in alia parte. Posito vero puluere super euz minus ponderabat qd quedamqz aliud qd poni posset in alia parte staterē. Qd videntes multi sapientes nimis mirabant. quoz vnus ait. Iste lapis domine nobis demonstrat quid estis. Nunc etiā vniū plus ponderatis qd totus mundus qui vos sustinet re non potest: sed posito super vos puluere in morte minus eritis qd aliquis mūdī. **E**cdes. x. Quid superbis terra & cinis? **S**z notandū qd est alia terra per similitudinē dicta: non tamē infima sed summa: nō mortuorum sed viuētium. ad quā post mortē eleuatur anima sanca: in qua habitantes perfruunt⁹ eternā gloriā. Cuius habitatio nem desiderabat dauid dicens. ps. cxli. Portio mea domine sit in terra viuētium. Ad quam nos perducatur iesus benedictus dei filius rex glorie. Amen.

De ydeitate mortis hūane. Ser. VII

Emor esto: quoni

am mori nō tardat. **E**cdes. xlii. Videmus naturaliter qd vnum contrariū aliud expellit & tollit. sicut virtus in edicāne. quia contraria contrariis curantur. Unde nisi virt⁹ medicine contraria retur infirmitati: neqz tolleret eam. Propter qd contra infirmitates calidas: frigidā medicamenta exhibent⁹. & e contra. **M**axima autē infirmitas animē ē supbia: que est vt hydropisis tumens: vel auaricia que est vt febris ardens & sitiens: etiam luxuria que est vt lepra sedans & inficiens. In morte autem hominis est mundi derelictio que opponitur auaricia: & sepulture humi

lacio que opponitur superbie: corporis destructio que opponitur luxurie. Et ideo ad has infirmitates tollendas maxime valet mortis memoria. Valer est contra superbiam. **M**ortali infirmitate percussus & occupatus se sentiens mortis timore cepit graui superbia deduc⁹. ad agnitōē sui ventis & se humiliare. Valer etiam contra auariciā. qz facile cōtēnit omnia qui temp⁹ se cogitat esse morturū. put beatiss. Hieronij. dicit. Valer in super ad expellendā luxuriam. qz vt dicitur Eccl. xi. Alia alia vni⁹ hore obliuionem facit luxurie scz recogitata & ad mortē reducta. Et hinc est qd in verbo proposito non inuititer homo quilibet viuens inducitur ad mortis remissentiā: cum dicitur. **M**emor esto. **B** In quibus verbis ostenduntur tria.

Primo qd debet in nobis p̄uenire mortis remissentiā: cum dicitur. memor esto. **S**ecundo qd debet nos exterrere ipi⁹ mortis inimicitia: quoniam mors. que scz est inimica vite & eius destructua.

Tertio qd debet nos p̄uenire mortis feruorē. quoniam nō tardat.

Inducitur ergo primo

homo ad mortis remissentiā: cum dicit. memor esto. **U**bi aduertendū est qd p̄ncipis homo qui habet ire ad aliam patriā primo habet in memoria & in consideratione sua terminū vite sue: tēde attendit an habeat tempus multū vel parū qd iam sufficiat ad faciendū viam suam vt expedit. Et si videt se habere temp⁹ modicum: magis festinat se expedit de his que pertinent ad iter suū. **N**os autē oportet ire ad aliam patriā. quia non habem⁹ hic manentē ciuitatē sed futuram inquirim⁹. vt dicit ap̄lus. **D**ebre. xiii. Et ideo finaliter oportebit nos omnia hie relinquere: & nihil asportare poterim⁹. sicut ille qui exit de hospicio alieno: relinquit hospiti que sua sunt: & que in hospicio inuenit quando intrant. **N**os autē nihil inulimus in hunc mūdum: nec dūcū qd nec auferre qd poterim⁹. vt dicitur. i. **L**imo. vi. Debemus ergo primo habere in memoria terminū vite. id est terminū vite nostre qui est ipsa mors: & attendere qd ad debite faciendum iter nostrum tempus valde breue est. **Q**uia sic habem⁹ facere viā istā vt in termino ei⁹. in morte inueniam⁹ qd optam⁹. **L**eter

nam vitā & requiē: ad qd est necessarius qd bene opremur & bene viuam⁹. **U**nde Aug. dicit qd ad hoc p̄dest homini bene viuere vt detur ei temp⁹ viuere. Et ideo ex quo hoc tempus qd habemus breue est scilz in quo possumus bene viuere & bene operari: debem⁹ multū festinare & sollicitari. vt dum tempus habemus operemur bonū. **S**al. vi. Et sic habemus dno. **P**rimū est qd debemus festinare ad bene op̄randū propter tempus breuitatē. **S**ecundum est qd debemus habere in memoria finem vite nostre id est mortem. **E**t de istis duobus dicitur Eccl. xxxvi. **F**estina tempus & memento finis. **B** In quibus quidem verbis facit tria.

Primo inducit ad accelerationem operis: cum dicit. festina. **S**ecundo ad p̄occupationem temporis vnde dicit ten: pus scz pueniendo.

Tertio ad p̄uisionem mortis: cum dicit. memento finis.

Quantū ad primū nos videm⁹ qd illi qui veniunt ad ciuitatē de ferro tarda hora: festinant venire cito anteqz porta claudat⁹: ne remaneant foris & habeant malū hospitij. **S**ed nos sum⁹ in tarda hora dicit. qz non hinc hinc hora est: ciuitas ad quam debemus venire est celestis hierim: in qua est pax & beatitudo eterna: & porta per quā ingredi oportet peccatores est diuina misericordia: que aperitur peccatorū per penitentiā: & hec porta claudif in nocte. i. in morte p iusticiā qz postea nō est temp⁹ penitētie vel misericordie. **E**st si volum⁹ ingredi ciuitatē celestem oportz nos ante mortē festinare ad penitentiā. **N**am penitētia post mortē est omnino inutilis. qz iam clausa est ianua celestis glorie ipi peccatorū sine penitētia de cediti. **S**z penitētia in hora mortis ē valde dubitabilis. **P**rio qdē: qz talis pnia nō videt volūtatē: cū tñ opa nostra bona vel mala: & meritoria vel demeritoria sint inq̄stū volūtatia sicut fm Aug. **S**z si qd pponit penitere solū in morte: nō videt volūtatē penitere. qz si mors nūqz veniret nūqz peniteret. **E**t sic cum vellet mortē nūqz venire: nūqz vellet vere penitere. **E**t ideo si tunc tantū peccata dimittit non videtur esse ex volūtatē sed ex necessitate. **U**nde Augustin⁹ dicit in libro de penitentiā. qd si tunc tantū peccare desinis quando iam amplius peccare nō potes: peccata te dimiserunt: & non tu illa.

Item quia illa penitētia est nimis impedita. Videm⁹ em̄ q̄ vna qualitas impedit ne alia sentiat. sicut ps in saporib⁹. Cum em̄ gustus est infect⁹ aliquo sapore amaro: nō discernit alios sapes. quia omnia que gustat vident sibi amara. Similis in colorib⁹. Si pupilla oculi esset colorata aliquo determiato colore: nō posset discernere inter alios colores. quia omnia que videret viderent sibi esse illi⁹ coloris. sicut in vase vitreo colorato aliquo colore determinato: liquor quilibet immixtus videtur esse illius coloris: ita q̄ vni⁹ album videtur rubeum in vase vitreo rubeo. Sed sicut vnus color vel sapor impedit aliū: ita et vna delectatio impedit aliā. s. delectatio sensibilis intellectus lem. Propter qd dicit. i. Cor. ii. Animalis homo nō percipit ea que sunt spūs dei. Et similis dolor sensibilis impedit intellectus lem. et tanto magis q̄to intēctior est. sed ois dolor sensibilis superat a morte vel a dolore qui mortē inducit. dolor autē contritiōis qui est in voluntate id est in displicentia voluntatis: debet esse maxim⁹. Nam vt dicit Aug. Dñis dolor in amore fundatur: sed amor charitatis in quo fundat dolor: contritiōis debet excedere oēs dolores. Unde fin Aug. in lib. de penitētia. Culpabiliter est damnatus qui potest flere dāni amicitie vel amicitie: et nō potest flere dāni anime de amissione dei. Nō ergo potest homo simul ad tales duos dolores attendere. Et super hoc etiā addit impedimētū p̄pinq̄uorum circūstantiū et expectantiū solūm relicta temporalia: et frequenter molestantiū et impedimētū ne bene disponat que dispone re debet p̄ anima sua. Item talis penitētia est nimis modica. quia nimis habet breue temp⁹. Cum nos frequenter videamus q̄ mala facti⁹ et breuiori tempore inducant⁹ q̄ remoueant⁹. Nam in modica hora dom⁹ succendit: sed nō in modica succensa extinguitur. In modico etiā tempore san⁹ infirmatur: sed nō in modico infirmus sanatur. Admūm filium cito potest in multis necebus innotari: nō tamen cito solui. Sic homo peccator: qui toto tempore vite sue se innotatit viticulis pctōz. et longo tēpore latuit in peccatis: quomodo in tam modico spacio solui et liberari credit? Propter hec oia hortat nos ap̄s. Heb. iij. dices. Festinemus ingredi in illas requie. Festinemus

scz ad penitētia ante mortē ingredi id est vt ingrediamur p̄ diuinā misericordiā in illam requie scz eternā. Nota q̄ quando aliquis est in loco nō tuto et est imunit⁹: et tenet contra se venire hostem suum fortiorē se: festinat exire de loco illo: et fugere ad tutiorem locum ne comprehendat ab hoste et preat. Locis autē non tutus est mundus vel status peccati: in quo homo stat semper in periculo: et nō est mun⁹ armis spūalis gratie dei et virtutū: et hostis validior videlicet diabolus vel mors venit vt comp: ebe dar euz et duat ad carcerē inferni et ad mortem eternas. Et ideo debet homo festinare et fugere ad penitētia. vt fugiat a statu peccati anteq̄ mors superueniat: et fugere ad statum tutiorē scz gratie dei in quo saluetur ij. Reg. xv. habet de dauid. qui existens in hierlm: et audiens q̄ vniuersus israhel sequebatur absalonē: ait seruis suis. Surgite et fugiam⁹. non em̄ erit nobis effugium a facie absalonis. Festinate egredi ne forte veniēs occupet nos: et impleat sup nos ruinam. Dauid ergo in hoc loco significat rationem et mentē hominis: cui⁹ serui sunt membra corporis. vel vires anime existens in peccato. Absalon autē significat mortē que omnis populus sequitur. quia omnes vadunt post mortē: quous vnus citius alio peringat ad eam. Qd considerans dauid id est ratio hominis peccatoris: id monet omnes seruos suos. id est omnes potentias: dicens. Surgite scz a casu peccati per penitētia: fugiamus scz peccatū. qz non erit nobis effugium a facie absalonis id est a morte. Festinate ergo exire scz a statu peccati per penitētia: ne forte veniēs absalon id est mors occupet nos et improuiso: et impleat sup nos ruinam. s. eterne damnationis. Nam ruina peccatoris inchoatur in morte: sed impletur in eterna damnatione. Secundo in auctoritate allegata ecclesiastica inducitur homo ad p̄ occupationē temporis: cū dicit. festina tempus. i. ante tempus scilz mortis vel iudicij. Agricola em̄ si nō coleret nec seminaret terram suam ante temp⁹ messis: nō recolligeret fructum. Sic qui ante mortē non colit agrum anime sue: et non mittit semina elemosynarū et aliorum bonorū operū ex quibus nascunt fruct⁹ meritōz: non recolligit tempore messis id est mortis vel iudicij fructum mercedis eterne. Propt qd sollicitamur Eccl. i. i. Peramū opus vestrū ante

temp⁹ et recipietis mercedē vestrā in tēpore suo. Nota q̄ opera bona que facim⁹ dñi sunt et nostra. Dñi quidē per gratiā preueniētē: s. nostra quādo sunt nō ex coactōe sed voluntarie ex nostra libera voluntate. Vñ Grego. Opera bona q̄ facim⁹ et dei omnipotentis sunt. et nostra. Dei p̄ preueniētē gratiam: et nostra p̄ consequētē liberā volūtatē. Hui⁹ ergo eccl. i. dicit. Operamini nō sitis ocoosi: opus vestrū. i. voluntarie facite nō coacti ante temp⁹ scilz mortis vel iudicij. tunc em̄ nō erit temp⁹ operandi sed recipiēdi. Eccl. i. xvij. Ante iudiciū para iusticiā. Tunc ergo ante illud ē temp⁹ operandi. Ap̄s Gal. vi. Dum temp⁹ habem⁹ operemur bonū. Et tertio in auctoritate p̄serta inducit homo ad p̄uisionē mortis: cū dicit. memeto finis. i. mortis. Aduerte differētiā inter bonos et malos. qz finis malorum est mors. Vabent em̄ finem conuictum: finem p̄pinq̄uū finē vitium. Finis bonorū est mors: est mors culpae finis p̄pinq̄us ē mors nature: sed finis vitium ē mors gehēne. Unde Rom. vi. Finis illorum scz peccatorum est mors. Et ibidē. Stipendia peccati mors. sed finis bonorū nō dicit esse mors sed vitium tēporalis sed eterna. Et ad istū finē perueniunt per sanctificationē factorū et etiā per fructū. i. per merita bonorū operū. Vñ talib⁹ dicit ap̄s Rom. vi. Vabitis fructū vestrū in sanctificationē: finē vero vitam eternam. Patet ergo q̄ ē triplex finis de quo vult dicere sapiēs q̄ homo debet habere memoriā: cū dicit. memeto finis. Primus est cōmūnis bonis et malis: scilz mors nature. Secundus est proprius tantū malis: scilz mors gehēne. Tertius competit tantū bonis scilz gloria patrie.

De his dicitur Eccl. vii. Memore nō distissima tua: et in eternū non peccabis. Nos vltimū vite presentis est mors nature: nos vltimū anime peccatrici est mors gehēne: sed nouissimū bene morientis ē gloria vite eterne: que si homo in memoria et in actu consideratiōis haberet: in eternū non peccaret: id est nunq̄ peccaret. D

Secūdo ostēdit in auctoritate

principalī illud qd maxime debet terrere homē scz mors: que ē vite et nature finis. Eccl. i. i. Contra vitam mors.

Nota quādo aliquis creditis miles iret cū scutifero suo querendo inimicū suū: et inueniret eū in aliquo loco dormientē et inermē tunc p̄o velle suo ipe et scutifer suus irruerent in eū et preualeret et occideret si vellet. sed si talis ante habuisset oculos apertos et vigilasset et p̄uidisset eos venientes a remotis aut fugisset ad tutiorē locū: aut se armasset: et se preparasset: ita q̄ forte euasisset man⁹ ipe. Ad hē iste diabolus est qui ex inuidia inuitatur homi: et semp vadit querendo quomodo possit eū capere: et animam eius spūaliter extinguere. Sed quasi scutifer diaboli contra homē peccatorē est mors: que scz preuenit ad occidēdū corp⁹ et diabolus sequit ad rapiēdū aiām. Propter qd dicit Abacuc. iij. q̄ ante facie ei⁹ ibit mors. Egrediet diabolus ante pedes eius etc. Et si miser peccator habet oculos mortis tunc daulos et dormitat in lecto peccati: tunc mors preualet contra corp⁹: et diabolus contra aiām rapiens eam et ducens eam secū in infernū. Sed si homo tunc vigilaret et haberet oculos apertos et illuminatos ad p̄uidēdā mortem ante: et fugeret ad penitētia: et prepararet aiām suā et inueneret eam cū armis sacramentōz scz penitētie et sacre cōmuntonis et extreme vntiōis et inuaret se elemosinis et sanctis oratiōib⁹ et similib⁹: in pugna mortis euaderet manū diaboli: et nō preualeret contra eū. Propter qd pecebat ps. psal. xij. a deo. Illumina oculos meos ne vnḡ obdormiā in morte: ne quādo dicat inimic⁹ me⁹ pualit aduersus eum. Et in quib⁹ verbis aduerte q̄ quatuor p̄tebat ab eo contra quattuor modos male morientū. Nam qdā sūt q̄ moriunt.

- Et excccati.
- Quidam vt soporati.
- Quidam vt obstinati.
- Quidā vt victi vel superati.

Moriunt quidē vt excccati omnes qui moriunt in ecclitate infidelitatis. Unde ap̄s iij. Cor. iij. Deus hui⁹ scilz excccati mentes infidelium. Ipsi sunt similes sanfonis: qui cecus existens dixit. Adornatur aia mea cū p̄bilistim. Judicij. xvi. quis tales cū moriuntur in corpore morte temporalit moriuntur etiā in aia morte eternali. simul cum p̄bilistim. i. cū ipis demouibus. Unde etiam in hora mortis diabolus christianos maxime temptat de fide: vel q̄ nō sit alia vita et anima non remaneat post corpus: vel q̄ peni-

tentia nihil valeat. et de similibus. Sublato ergo lumine fidei ab intellectu? oculo: facilius vincit eos in pugna mortis: faciens obstinatos et impenitentes. Et hoc figuratum est i. Reg. xi. in naas rege filioz ammon: qui dixit vobis iabes. In hoc sermō vobiscuz ledus vt etiam oim vestru oculos dextros. Doc em̄ et industria peritū: volens eos facere inualidos ad pugnādū. Unde cū homo poter scātū in sinistra parte elevandō scātū in aliu contra ictus: obcurat oculū sinistrū. vñ si tunc careret oculo dextro nestro oculo videret. et ideo se defendere nō valeret. Quasi em̄ lumen sinistrū oculi est noticia naturalis qđ facilius obcurat: et impeditur ex aliqua signo: antia vel fantasia: vel etiā infirmitate: tervt pater in frenetia. Sed quasi lumen oculi dextri est lumen fidei: quo sublato nō videtur homo armis sacramētoz. et tunc diabolus vincit alam sicut vult. Unde contra hoc petebat ps̄. Illumina oculos meos scz mentis: lumine vere fidei. Sz nora qđ sicut oculi corporis excecant quandoqđ ex malis etiā anisidā infirmitatis ex aliquo humore corrupto defluente in oculos: ita etiam oculi mentis excecant ex malicia peccati. s̄m illud Sap. ij. Excecavit illos malicia eorum. que ceatas maxime puenit ex amore: corruptionis cupiditatis vel etiā carnalitatis filioz et nepotū. sicut ps̄ in vsurarijs: et in ditans de illicito lucro. qđ etiā in morte nolunt confiteri: vel sufficienter cauere de restitutione. Sed excecati interi? ex cupiditate vel amore carnali filioz et nepotū cadunt in perarū eterne damnationis. Ut ergo oculi peccatoris in morte illuminent lumine gr̄e et nō moriantur excecati: oportz pmo qđ inungantur et mandent collyrio vere penitētie. s̄m illud Apoca. iij. Collyrio inunge oculos tuos vt videas. Et ap̄s. Ephe. v. Exurge o mortuis. i. a peccis mortuū. s. per penitētiā: et illuminabit te xps̄. Quidam vero alij sunt qui moriuntur vt soporati. s. sopore peccati. Et tales sunt qui moriuntur in peccato impenitētes et desperati. Et isti sunt similes ysare: cui iabel inivit dauū per tempus qui soporem mortis socias defecit et mortuū est. vt dicit Iudiciū. iij. Sic diabolus homi nō vigilanti sed dormienti in peccato: inuigilgit dauū obstinatōis et desperatōis: ita qđ sopor mortis corporalis vel peccati sociatur pene mortis eterne. Et ideo cōtra hoc peti ps̄. Ne vnqđ obdormiā in morte. Sicut dicit

cit glo. Ille obdormit in morte qui moritur in aliquo crimine inuoluitur. Et talis ē qui tēpore mortis nō excreat: nec cōvertit vt surgat per penitentiam a somno peccati. Ad p̄cipue puenire videt ex defectu moris. Nam frequent contingit qđ peccator licz sperat infirmet: tñ nō credit tunc mori: sed sperat euadere. Et medici et alij amici licz dubitēt nolunt sibi dicere veritatē. siue faciunt hoc ex cupiditate siue ex timore. qđ ergo nō credit mori: nō timet. Et ideo non curat facere penitentiā et ordinare facta aiē sue. Ex quo accidit qđ nō nunqđ occupat a morte: et moritur in peccō sopitus. Hoc figuratū ē. ij. Regum. iij. in ysobeseb. dicit em̄ ibi. qđ regeb et banaa ingressi sunt seruenti die domū ysobeseb: qui dormiebat sup strarū suū. et ancilla ostiana domū purgans tritici obdormiuit. Cuncti ingressi fuissent domū vt: ut scientes interfecerūt eū. ysobeseb dormiens in lecto significat peccōrem quiescentē et manentē in peccato. ad quē in seruoze dicit. i. in seruoze infirmitatis: intrant ad vsurarium infirmū vel dicit avarū regeb: qui interptatur tenebitudo. i. consanguine? quicunqđ vel p̄p̄mque ad assistendū et seruendū eū. vt ostendat erga est tenebitudo amoziet vt dimittat sibi de bonis suis: et banaa: qui interpretat venit gratificat: et signat medicum cui? medicatio et aduent? est multum grat? infirmo. Sed isti vidēt infirmū aggrauari et nō indicant sibi: nec p̄mittēdo aliquādo qđ ingrediant religioz qui sollicitent eū de aiā sua: tollunt et timore mortis qui intelligit per ancillaz ostianā purgantem triticiuz. Nam timor mortis et pene vacatur timor serulū. Unde bene p ancillam significat: qui tñ timor ad penitentiā inducendo purgat tritici. i. animi: qui si purgatus esset reponeret in horreo celi. Sed hec ancilla bene obdormit quando talis timor in infirmo moriente nō consurgit. Et dicit ancilla ostiana. qđ talis timor: in domū aiē introducit amozē. sicut sera introducit filuz in coriū vt dicit Bug. Et sic dum talis impetens morit. parz qđ regeb et banaa. i. consanguinei seu domestici eius interfecerunt eū. quia inimici homis domestici ei? vt dicitur Abichee. vij. Quidam vero alij sunt qui moriuntur in peccato. qđ scz mors non inuenit eos preparatos ad eundē ad iudiciū dei ad reddendā bonaz rationē de vita sua. Nam sicut dicit Debye. x. Stratum est

hominib? semel mori. post hoc autem iudicium. Et post mortē nō est tempus preparandi se. Propter qđ dicit Eccl. xvij. Ante iudiciū para iusticiā. Unde notāter dicit ne obdormiā in morte. Sicut? esset qui intras ad bellum differret parare arma vsqz ad congressum belli. Sic qui differunt vsqz ad pugniā et tempus mortis parare arma penitētie. Unde Eccl. xvij. Ante mortē cōfiteri. Nam instante morte homo graui occupat? infirmitate male potest confiteri. qđ male potest recordari peccōz suoz et male p̄ferre. Et ideo subdit. Alius et san? confiteberis. Quidā vero alij sunt qui moriuntur victi et superati a diabolo: et tunc diabolus maxime insultat. qđ si in morte vincit et superat: nunqđ postea perdere potest. Et ideo dicit ps̄ in auctoritate inducta. Ne quando dicat inimic? me? s. diabolus insultado p̄ueniat aduersus eū. Si quis vult qđ diabolus in morte nō preualeat aduersus eū sed potius ipse preualeat oportet qđ bene armet se omnibus armis penitētie. Hoc figuratū est in dauid de quo dicit. i. Reg. xvij. qđ preualuit dauid in philistim in funda et lapide in nomine dñi. Fauda est penitentiā: lapis est christus in sacramento assumptus: quinqz lapides in funda dauid fuerunt sicut pater ibidem: et sunt quinqz penitentiā opera qđ? philistei id est diaboli virtus enervatur. scz contritio: confessio: restitutio: oratio: et elemosina. f

Tertio in auctoritate

principalis ostendit qđ debent? nos premunire ppter mortis festinantia. quia non tardat. Quando sunt duos veloces cursores quorum vnus cōtinue vadit versus alium: etiā si a principio multum distarent: non tamen eorum concursus tardaretur: sic cito conueniunt. Et isti duo cursores sunt vita et mors et vnus cōtinue et velocissime currit versus alium. quia scz vita nostra velociter et continue currit ad cōtra vitam. Unde propter cōtinuū decursum vite versus mortem dicebat Job. Dies mei velociores fuerūt cursoze. Job. ix. quia scz continue dies homis currit ad mortē comedendos: bibēdo: dormiēdo: vigilando: et quicquid aliud faciēdo qđ cursor non facit. Et sequitur ibidem. Pertransierunt quasi naves poma portantes: de quibus nesciatur ad quē portum per-

ueniāt vel quando vel si euadent a periculo mortis. Item sequitur ibidem. Et sicut aquila volans ad escam. que licet velociter volat: nesciatur tamen si comprehendet qđ sequitur. Ita et nos nescimus si ad salutis portum peruenient dies nostri: si a periculis mundi vite anime euadent: et si deum quē sequuntur apprehendēt. Item mors velociter et continue contra vitam venit vt eam succidat. Unde iam securis mortis ad radicem arboris posita est succidens hominū vitam: et aliquando succidit vsqz ad corticem senectutis et tunc arbor concutitur: necdum tamen timer ruinam. Benefico. Tenue intervalum quo mors a vita distat videtur vit est vnus digitus. scilicet aduersus vitam cordis aut corporis cuius domum suffodit. Unde de die mortis potest dici illud Abachuc. ij. Temens veniet et non tardabit. Si ergo tali die de congressu mortis contra vitam homo vult esse in certo vel animam saltem non perdat: non debet modo tardare conuersionem penitentiā. s̄m illud Ecclesiastici. v. Ne tardes conuerti ad dominum: nec ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius: et in tempore vindicte disperdet te. Quomodo em̄ homini impenitenti ira dei et vindicta subitō et inperato veniat et cum disperdat: pater per multa exempla sacre scripture. Nam Pharaō et egypti dñi credebant visū vere et israelitico populo dominari: et tamen in mari rubro subito sunt submersi. Exodi. xiiij. Dathan et abyron summo sacerdotio diu gaudere crediderunt: et subito sunt absorpti. Numeri. xvi. Sodomite crederunt diu viuere in feabus suis: et subito sunt extincti et succensi. Benefico. xix. Dennacherib cum assyrijs obtinere et possidere hierusalem crediderunt: et tamen eorum centum octoginta quinqz milia ab angelo sunt incinerati. iij. Regum. xix. Dolofernes et babilonij crediderunt sibi et domino suo mundum subiugare: et subito a femina sunt deuicti. Iudith. xij. Aman cum suis longum honorem et dignitatem possidere credentes: et de suspendio ad uersariozum gaudere: subito sunt cruci affixi. honore eorum ad inimicos translatō. Vester. vij. Similiter filij iambri credentes nuptias cum maxima ambitione celebrare: subito occisi sunt. i. Abachab. ix. Et habet ibidē de subita passione alchimi f iij

Item. ij. Macha. it. de subitanea percussio ne antiochi. Et Act. v. habetur de saphira r amania: qui cum reventa pecunia agri diu viuere crediderunt: r subito increpati a petro mortui sunt. Et ppter ea dicit Eccl. vij. Memento ire. h. vindicare: quonia no rarda bit. Et si aliquando tardare videatur de? cōtra aliquos vindicta vel iram suam: totum redit in p. iudiciū eoz. qz ex hoc accipiunt res audacia amplius peccadi: r diutius ad penitentia expectati: accipient mar' iudicij: ut r patient' grauiora supplicia. Cū Elias lerius martir' dicit. q leno gradu ad vindictam sui: diuina pcedit ira: tarditatemqz supplicij pene grauiare cōpensat. Rom. ij. Scdm duricia tuam r impetens cor thesaurifas tibi iram in die ire r reuelationis iusti iudicij dei: sed si redie tō ad penitentiam: effugit iram: recuperat gratia. r tandem consequit eternam gloria. Ad quam nos perducit patris misericordiarū fili' rā

De memoria mortis habenda continue Sermo VIII

In omnibus operi

bus tuis memorare nouissima tua: r in eternum non peccabis. Eccl. vij. Beat' Dionysius dicit. iij. de diuini nominis q null' intendens ad malū operatur. Cur' quidē ratio esse potest: qz vnusquisqz mouet ad operandū ex intentione altius finis quē appetit. sicut mercator ex appetitu lucri: r bellator: ex appetitu victorie. Malū autē vt malū nō est appēibile: imo repugnat appetitui. sicut cōtrario bonum est appetitui consonū r cōueniens ei. Et ideo vt dicit pbs. antiqui bene euuacuauerūt dicentes. Bonū est qd oia appetunt. nullus ergo mouet ad operandū nisi incipit ex sua operatione intendere consequi aliqd bonum qd est appēibile sibi. alias si contrariū crederet sequi scz malū illi bono oppositū non opera. tur. sicut mercator: nō negociaret. si crederet inde nō lucrum sed damniū reportare. Ex quo etiā apparet q sicut appēchens boni finis mouet ad operandū: ita appēchens finis mali retrahit ab operatione. Nā latro quando temptatur de aliquo furto faciendo. si appēchēderet in cogitatu suo: q in illo furto deberet cōprehēdēdi r suspendi: abstineret. pculdubio ab illo furto. Similit' ergo in omni ope suo si quis haberet in memoria r p'sideratōe sua mala maxima r no

uissima que sequunt' ex peccatis. sicut sunt amissio eterne glorie: r reat' pene eterne: etiā mors corporalis: que nō solū ex pctō facta est. sm illud apli' rē. m. vi. Stipedita peccati mors: si etiā facit pcti' irremediabile r gloria eterna irrecuperabile: r pena gēbē ne reddit' interminabile. quia hoc est hominibus mors qd angelis casus. p'out dicit Damascen'. Dubiū nullū est q talis in opere suo nūq' peccare uellet: siue facere pcti' mortale per qd talia damna r mala se crederet incursum. Et istud est qd sapiens in verbo pposito ostendit: dicens. In omnibus operib' tuis memorare nouissima tua rē. B In qb' quidē uerbis intendit nos inducere p'cipue ad tria.

Primo quidē ad agendox directionem: cum dicit. in omnib' operibus tuis.

Secundo ad vltimox considerationē: cum subdit. memorare nouissima tua.

Tertio ad malox emendationē: cum addit. et in eternum nō peccabis.

Circa primū attenden

dum est. q sicut ille qui trahit arcū vt faciat sagittā ad signū: sicut vult recte sagittare oportet q i omni actu respiciat ad signū. Sic qui vult opa sua dirigere r recte operari oportet q in oi opere suo respiciat finē. sm illud meriste. Quicquid agas prouident' agas r respice finē. Cū qz fides ostēdit finale finem ad quē tota vita nostra r oia opa nostra debēt ordinari sicut ē beatitudō et uandō sine fide opa nostra nō sūt recte facta. Cū in isto r fidei viro cōpēdit illud ps. xxxij. Oia opera et' in fide. Dec em' duo sic cōtra sūt scz fides r opera vt vni sine altero nō valeat. vnde r opa debent fieri in fide: r fides sine operib' mortua ē. Est etiā aduertendū qz qñ aliquis habz facere multa r magna negociā r habz modicū de tēpo: rē si est prudē nō pignat: sed velociter r sollicit' expēdit quodlibet opus suū. Nos habem' multa r magna facere. nā habem' facere opa quibus destruiam' mala que cōmissim': r opa quib' recōpēsem' bona q' omisim': r opera quib' redimam' supplicia q' inuēim': r opa quib' recuperem' p'emia eterna q' amisim'. r habem' ad oia b. cōmissimū v' rē: r ideo nō est pignatū: sed velocit' r sollicit' qdlibet op' nostrū expēdiendū. Et ideo bene d' Eccl. xxxi. In oib' opib' tuis esto veloc'. B In qb' qdē v' b'is tria p'cipue debem' attendere.

Primo exercitij generalitatem: quia in omnibus operibus.

Secdo meriti ppetatē. qz tuis.

Tertio operadi celeritatē: qz esto veloc'. Circa primū aduertendū est qz quedā cōditiones sunt que in opib' nostris generaliter requirunt' ad hoc vt bene r cōplete fiat. Nā pmo debem' attendere vt opemur gratiā. Et tunc gratiā opamur cū ex charitate opamur. qz hec est q facit opa nostra eē grata r accepta deo. Et rō ē: qz opera que sūt ex charitate sūt ad gl'iam dei. sm illud prime Cor. x. Omnia v' gl'iam dei facite. Unde etiā hoibus tāro magis que pro eis facimus grata sunt: qm magis ex amore sūt. Arbor que multū abūdat in fructu bono nō est mltū accepta dno. Et alr est accept' deo qui abūdat in bonis opibus. Et istud facit charitas. qz nunq' est amor dei ocio sus. ij. Cor. it. Abūdetis in omne opus bonū. Abūdantia v' uos hois r calor: facit hoiem in bonis fructibus abundare. Et sic abūdantia deuotionis r amoris spūalis. i. charitatis facit hoiem abundare in bonis opibus. Propterea monebat apls' Philip. pmo. Charitas vestra magis ac mag' abūdet. Magis scz ad dei in opibus cōtēplatiue. r magis ad primū in opibus actiue scz in opibus mie. Item debemus attendere vt opemur stabilit' r Requirit' em' stabilitas nō solum ex parte opis vt fiat opus firmū r stabile. sicut est quod fit in aia nō in corpe corruptibile: qz fit p deo nō p mundo desuētē. sicut faciūt pctō: es hypocrite. Et ideo d' Prouer. xi. qz impius facit op' instabile: Scz etiā requirit' stabilitas ex parte opantis. vt sit firmus in bene operando: siue in bono ope. Et ad hanc firmitatē et stabilitatē sunt necessari' tria. Primum est cōstantiā vt nō retrahat' ab opib' difficultate Eccl. vij. Ne oderis laboriosa opa. Itē patientia vt nō retrahat' a d'ueritate. qz multa sunt aduersaria bene operadi cōtra que requirit' patientia. Et ideo d' Jacobi pmo. qz patientia opus pfectū habet: qz nō dimittit opus ppter aduersarios. quousqz p'ficiat'. Item requirit' p'seuerantiā vt nō atredietur nec remittat' ex opia p'xitate. Unde apls' pme Cor. xv. Vini immobiles in oi ope.

Item debemus in opibus nostris attendere vt opemur vtiliter: nō solum p nobis sed etiam p alijs. Unde Augustinus in regula. Quinta opera vestra in vniū fiat ma

lori studio rē. Charitas em' de q scriptū est qz nō querit q sua sunt rē. vsqz anteponit. Et ideo d' Colocen. pmo. In omni ope bono fructificātes. h. nō solū nobis sed etiam alijs. Nobis per meritū: alijs per amicitias. vel saltem p exemplū. sicut apes nō solū p se si etiā p oibus mellificāt. Unde cū Virgilius in laudē Augusti hos duos v' r'iculos publice scripserit dam' m. Nocte pluit tota rediūt spectacula mane. Duntium impertū cum ioue cesar habet. Augustus iustit' magnū p'emiū auctori cōferri: sed cū virgilius statim nō compareret pctēs p'emiū suū quidā verficato: v' dicitur sibi honorem et p'mia. Quod postea intelligēs virgilius scripserit in eodē loco et eades scriptura q' r' Sic vos nō vobis: sed cum ille qui p'emia abstulerat neqz cōplere neqz exponere posset: venit virgilius r scripsit in capite hunc s'ctum. Vos ego v' r'iculos feci: tulit alter honores. Et compleuit sic qd pus scripserat. Sic vos nō vobis velleri fertis oues. Sic vos nō vobis nidificatis aues. Sic vos nō vobis mellificatis apes. Per boues intelligitur actiu: qui laborant p alijs in elemosinis corporalibus. Per oues intelligunt' mansueti corde. Per aues intelligunt' cōtēplatiui qui in mōdo mētis nutriūt cōcept' suos pro alijs iuuādō eos sanctis suis ofomb'. Sed apes sunt doctores periti q alijs mel la componūt. i. doctrinas dulcisonas. Pro uerbis xv. Fauus mellis v'ba composita Canticoz q' rto. Mel r lac sub lingua tua. Mel p p'fectis. Lac p paruulis. Sed econtra de pctō abus d' Sap. ij. Inutilia opera eorum. Item debemus attendere vt opemur p'udēt' r sed non operamur opera alicuius artis: si nō sumus instructi in arte. Et sic qui nō est instructus ad bene operādū imprudēt' opatur. Instruimur autē ad bene operandū ex documentis scripturā r ex consilijs peritor: r exemplis p'ctorum virorū: et ex ipa frequentatione r cōsuetudine bonari operationū. Cū apostol' ij. ad Timotheū. ij. Ad omne opus bonū instruat'.

Secūdo agit in auctoritate iudicā de merito p'petare: cū d' tuis. Opera em' bona que facis possunt esse tua r nō tua sed aliena. Nam si facta ea nō ad honores dei. vel ad edificatiōem p'imi: s' solum pro laudē hominū et gloria propria: p'osunt quidem alijs ad auxiliū: sicut demofyna p' d' p'ant

Sermonū funebriū

perit, vel ad exemplū sicut abstinentia, v. l. ofo ab offerre se hominibz, Et sicut dicit de hys poctis qd oia opa sua faciunt vt videant ab hoibus, t ramic opus hmoi tibi facienti ad meritū nūq̄ p̄dest. Et ideo potius debz dicit op' alienū q' tuū. Sm illud Esa. xlvij. Aliena est opus eius ab eo, Et rō est, quia talia opera hypocritarū vacua sunt a mercede. Unde sunt filia q̄būdā pomis que ex vident palchra: r̄ intus sunt vacua sine huius more r̄ sapore. et ideo nihil valēt ad elum. Sic nec talia opera valēt ad meritū. Apotij. Non inuenio opera tua plena corā deo. Notandū etiā qd opa que fiūt ab hoie exi stente in p̄ccō mortali etiā non p̄sunt ei ad meritū vite eternelz valere possunt ad qdā alia bona: quia caret talis charitate: que ē radic merēdi. Propterea dicit gregorius, qd nihil habet viriditatis ram' boni operis si nō manserit in radice charitatis, vnde so lum in charitate exiit dicit. Eccl. ix. Vade comedere in lectis panem tuū: r̄ bibe cū gau dio vinum tuū, quia placet deo opera tua. vnde talis pōt videri letus r̄ securus, Sed p̄ccō: nō est dignus pane quo vescit vt dicit Augustinus. Et terno agit in aucte inducta de opandi celerrate: cum dicit. esto veloc. Multū em̄ placet regi vel dño huius qui velociter adimplet mādara r̄ opa sua: et nō est piger et negligēs: sed veloc in ser uicio suo. r̄ cetera est de deo. Prouer. xij. Vidisti virū velocē. i. strenuū r̄ solū licitū: nihil de p̄tingētibz omittentē coram regibus. i. aplis stabit i die iudicij. qd eo x̄ iustia strenue adimpleuit: nec erit ante ignobilis. i. nō erit in misisra cū ignobilibz et reprobis. Deest ergo velocitas strenui tatis que bona est. Sz est alia velocitas te meritaris que mala est. ij. Regum secūdo. Szabel cursoz velocissimus fuit q̄n vn' et cap: eis qui morant in siluis.

Secundo in auctorita

te p̄ncipali in ducimur ad vltimoz p̄sidera rionem. ar. dicit. Admorare nouissima tua. Et b̄ aduertendum.

q' est nouissimū persone, et hoc est hoz mortis.

Est nouissimū nature, et hoc est mundi finis

q' iste cursus nature tūc terminabit. Est nouissimū gratie. r̄ hoc est gloriā eterne beatitudinis. De oibus em̄ istis nouissimis dicit: Dicit, xxxij. Utinā saperent r̄ intelligerent ac nos uissima p̄uiderēt. Quod sic exponi possit. Utinā saperēt. s̄ p̄mita eterne beatitudinis: et intelligerēt scz supplicia eterne dānationis: ac nouissima p̄uiderēt scz finem sui r̄ fines mudi. p̄cipue quoad iudiciū futurū. Debe mus ergo p̄mo sapere p̄mia supne beatitudinis. Si quis em̄ iret ad arborē vt reficere retur de fructibz eius: poma putrida r̄ vna minosa q̄ inueniret cecidisset sup terrā nō colligeret nec comederet: si ad fructū q̄ cēne in alto sup arborē solidos r̄ sapidos respicere: de eis refici r̄ sanari pararet. Zan q' alta arbor est mūdus: in cui' supmo. i. in celo sunt fruct' solidi q̄ nunq̄ marcescūt. i. eterna bona. Item fruct' sapidi qui nunq̄ fastidiūt. s̄ delectabilia gaudia. Itē fructus copiosi q̄ nunq̄ deficiūt. i. appēbilia oia. Item fruct' refectiu' q̄ semp reficiūt. qz sep̄ illa glia satiat appetitū. Sm illd ps. Sana bor' cū apparuerit glia tua. Sz infer' sup terrā sunt q̄n poma putrida post' relinque da bestijs q' hoibus assumēda. i. bona cor ruptibilia r̄ deficiētia sicut bōa palia. Vn' ergo nos amonet ap̄ls Col. ij. dicit. Que sursum sunt sapite: nō que sup terram. Sz Szco debem' intelligere supplicia eterne dānationis: qz scz crudelissima erūt: et oī parte instabit p̄ miserōs dānatos. Nā in stabit eis supplicia a pte superior: qz vide bāt se exclusos ab eterna felicitate: a scōiū societate: r̄ a celestis loci sublimitate: et ab amēitate r̄ claritate: r̄ erūt etiā derelicti to tal' a bēoz pietate. qz nō cōpariet eis imo p̄gaudētes diuine iusticie letabunt de eoz penis. qz letabit iustus cū viderit vidictaz ps. lviij. Itē instabit eis supplicia a pte infe rior: scz ab ignis calore ardentissimo: r̄ a fr̄ goze terre inrecessissimo. Propter quod dicit Job. xliij. Transibūt ab aq̄s nivū ad calor em nim iū. Item qz videbūt se inclusos et in carceratos p̄p̄uo in infimo r̄ vltimo loco. quia introibūt i inferiora terre: r̄ tradē tur in manus gladii. effectū r̄ executionē diuine sentētie: et partes vltimoz erunt. i. de monū qui fraudulēter deceperūt eos i mū do. vnde erunt socij r̄ torozes eorum in in ferno. Item instabunt eis supplicia a parte post: quia post supplicia p̄teritis animamz

Distinctionis II

Sermo VIII

expectabunt diuinū iudiciū. i. resurrectionē co:po: um vt etiā crucient in eis. Item qd post sententiā dānationis nō expectabūt postea aliquod remediū in eternū. Item in stabunt eis supplicia a parte ante. qz vide bunt ante se horribiles fantasias demonū. Item vnus alius sicut pater filium. r̄ econ uerfo: r̄ amicus amicus: r̄ peccatoz videbit ante se peccatoz: et velle peccatē cū qua pec canit r̄ maledicent fibū nūctez imponendo vnus alteri causam dānationis sue. Vel affligent ab interiori: quia videbūt se in et num p̄uatos oibus diuinitz r̄ honoribus et delectationibus que ante cōsueuerūt habere quādo erāt in mūdo. r̄ memorie r̄ de hē rie mala talia que ad huc remanserūt in asa cruciabūt eos. Item instabūt eis supplicia ab interiori: qz bene cognoscūt et appē bunt omnia mala sua: r̄ malu cognitū et appē sum magis affligit. Item habebūt inferius hmes cōtinue corrodētes. i. remozius pec catoz. p̄pter que tantam penā patiunt. vñ hmis eorum nō moriet. Esa. lviij. Itē erūt in eis vicia que aiām cruciant scz odium p̄ deum qui tāta pena eos affligit. vñ blasphe mabūt eum p̄e doloribus suis. Itē inuidia maxima de gloria beatoz quam ante dies iudicij salē in gñali cognoscūt. i. q' sunt in magna felicitate: quis nō cognoscāt in p̄ri culari que gloria sit huius vel illi'. Sz post diem iudicij tollet impius ne videat gliam dei. Et hoc ipm reputabūt sibi ad opprobri um r̄ ex eo cruciabunt. Item est in eis ira maxima et cōtra deū et contra serpos. Itē instabunt eis supplicia a parte exteriori: qz videbunt se oibus bonis mudi esse puatos et ab omni creatura derelictos in eternū. Sz miseri peccatores h nō intelligunt: qd non cogitat nec cōsiderat beatus sed cōtinue tendūt ad ea. Quod figuratū est in filijs bē famin de quibus dicit: Iudicij. xx. q' nō intellexerunt q' ex omni parte instaret eis iteri tus scilicet eterne dānationis. ps. Nescie runt neqz intellexerūt in tenebris abulānt. Et quidam erant a diabolo nō intelligūt quia nō credūt b̄tēsed tūc intelligere cogē tur q̄n illa reperierit. Unde dicit eis Diere. xxx. In nouissimo die nū intelligeris ea. Et tūc erit accider eis qd dicit Diere. xx. Cōfidēt vebemēter: qz nō intellexerūt opprobrium sempiternū qd nunq̄ delebit. Sz intelligē dū q' dānata r̄ mū' affligunt q' meruerit qz ex diuina mīa affligunt cūra condignū.

Sm illud. r̄. Utinā deus loqueret rectum et apiret labia sua tibi vt ostēderet tibi secre ta sapieret q' multo inno:ta erigans ab eo q' mereat iniquitas tua. Terno ostēdit in aucte inducta q' debemus puidere nos uissima. i. finem nostrū et finē mudi. F. mis vite nostre p̄tēs est mors: in q' sit particu lare iudiciū dei de hoie: in fine autē mundi fiet de oibus: in vtroqz aut erit idem iudex Sed quādo aliquis debet vocari ad iudiciū et sentit iudicē inimicū sibi r̄ iratum. p̄pter offēsas sibi factas ab ipō: anteq̄ vadat de bet sibi puidere quō em placet: ita q' unū mīcāna auferat. Sed iudex est xps est r̄ te pieratis q' parit hominū si sola penitēte et emēdet culpam suā et desinat inimicari sibi abstīnēdo a peccatis. Et ideo dicit Eccl. xvij. Admēto nouissimoz r̄ desine inimicari. Et dicit Admēto nouissimoz: quia tam mortis q' iudicij memoria ē valde vtilis. Siquidē memoria mortis valet ad v̄ tandum culpam. Animal enim cum cauda que vltimū co:poris est abijcit muscas. Et sic homo cū mortis memoria fugat peccas ta. Et facit vitare p̄cipue tria perā. Primo auariciam. quia facile cōtemnit omnia qui semper cogitat se esse morturū. pur Diero nymus dicit. Item superbia. pauo respiciē do pedes in quibus est finis sui co:poris quos habet turpes deponit caudā. quia ho mo cōsiderando mortē deponit superbiā. Item carnis cōcupiscentiā. Gregorius. Nil hūmāne valet ad edomāda carnis desideria sicut p̄siderare qualis sit futura post mortē Item mouet ad penitētiā. Augustinus. Multos video penitēte timore mortis. sicut parit in ezechia. Esay. xxxvij. Itē illū minar ad scientiā. Unde plaro ait q' summa philofophia est mortis meditatio. facit em̄ homines venire ad cognitionē sui: vt itell gant se esse animal nō solū r̄ onale: sed etiā mortale. Item ad cognitionē dei: sicut An tiochus dicit. Iustus est subditū esse deo: et mortalem nō parta deo sentire. ij. Ad ioh̄ beozum. ix. Memoria etiā et cōsideratio vltimi iudicij multū valet ad corrigēdū r̄ dirigēdū vitam suam vt non cōfundatur postea homo de ipa corā deo r̄ toto mūdo et nō erit locus emēde. Eccl. xxxvij. Admēto nouissimoz: r̄ noli obliuisci. Neqz em̄ est conuersio scilicet penitētie post mo: rē: vel post diem iudicij. et hūc nihil p̄dēns

quia etiā si penitentes ratione pene nihil p̄
desse tibi. Et subdit. Et teipm pessimabitis
scs in iudicio quia tūc recipies vindictam
non solū in anima: sed etiā in corpore. Et seq̄
tur. Demor esto iudicij.

Tertio in auctoritate

principali intēdit nos inducere sapiēs ad
maloz euitationē: cū dicit. in eternū nō pec
cabis. i. mūḡ peccabis. Ubi notandū q̄ il
li qui habēt custodire terrā ab hostibus ml
tum vigilat ad custodiēne hostes ingres
diātur et capiāt terrā. Vestes autē aie sunt
peccata. vnde multū debet vigilare iust⁹ ad
custodiā anime sue: ne peccata ingrediant⁹
et occupent eam. Vnde d̄ p̄mē Coz. xv.
Vigilate iusti et nolite peccare. In q̄bus q̄
stem verbis inducitur a trīa.

Primo ad diligentiam custodiē: cum d̄
dit. vigilate.

Secundo ad obseruantiaz iustitiae: cum
dicit. iusti.

Tertio ad fugam malitiae: cum addit. no
lite peccare.

Dicit ergo primo vigilate. s. p̄tra diaboli
astucia. sicut vigilat speculator in castris
cōtra hostiū insidias. p̄mē Petri. xv. Vigilate
qz aduersarius vester diabolus tanq̄
leo et. Item vigilate cōtra mūdi auaritiā:
sicut vigilat faber de nocte p̄ calorem diei.
Calor em̄ diei ardor ē auaritiē mūdi: p̄tra
quē debemus vigilare. Ecclī. xxviii. Vigila
tua sua mūdabit formacē. i. ardore auaritiē.
Itē debet vigilari cōtra carnis lascīmiaz: si
cut vigilat super infirmū ne aliquod nocu
mētū ei accidat. Sic debem⁹ vigilare ad cu
stodiām carnis infirmē: ne fiat aie aliquod
nocumentū. Marti. xxvi. Vigilate et orate
ne intretis in temptationē. Sp̄us quidē m
p̄p̄osus est: caro autē infirma. Secōdo idē
at ad obseruantiam iustitiae: in eo quod dicit
iusti. Nam videm⁹ cōiter q̄ artifex denotā
tur ab ysu et ope artis fuerat illi q̄ faciunt
calceos dicunt calcifices: et illi qui scribūt li
bros vocant scrip̄tores. Sile est de h̄tutē
d̄ us. qz ille q̄ frequētē facit opa charitatis
d̄: charitatuus: et q̄ multas facit abstinē
cias d̄: abstīnens. Et eodē mō q̄ facit opa
iustitiae d̄: iust⁹. Ubi. i. Job. iii. Qui facit iu
sticiā iust⁹ est. Dicit tñ p̄bs in cōtūctis. qz iu
sticiā d̄: dupl̄. Vno mō pur est h̄: p̄ticiā
ris ordinās. s. boies vt recte et debite se ha
beat vñ ad alterū in opib⁹ suis et negocijs

que h̄nt facere adinutē. Alio mō iusticia ē
h̄: ḡnalis extrēdēs se ad oēs h̄tutē inq̄rū
act⁹ oim̄ h̄tutū ordiat ad bonū cōe. Et idē
p̄bs dicit in. y. Ubi. qz iusticia est ois h̄tut⁹
et ab hac ḡnali iusticia h̄tutū et bonū notam
tur iusti. Et qz nos videm⁹ qz cuiusq̄ ē dele
crabilis opatio q̄ puenit sibi h̄m p̄p̄m h̄tutū
is sicut h̄o p̄m̄ delectat in opib⁹ p̄m̄is.
ita h̄o iustus delectat in opib⁹ iustis. Et idē
p̄bs dicit in. y. Ubi. qz nō est iustus q̄ non
gaudet iustis opib⁹. Et p̄p̄ta ḡnāl̄ loquē
do illi dicit iust⁹ q̄ p̄p̄te et gaudētē fa
ciūt opa bona et: uofa. q̄ autē et negligētia
et tristitia faciūt aliq̄ bona nō est signum qz
sint iusti. Ubi. Procer. xxi. Gaudētē et iusto
facere iudiciū. i. iusticiā. Tertio in auctē in
dicta iudicij apls ad fugā malitiae. i. p̄ticiā
dicit. nolite peccare. Ubi notādus qz aliam
medicinā dat medic⁹ egrotāri: et aliā cōua
lescētī. Et sic aliud remediū datur vs p̄ticiā
et aliud iā penitēti. Egrotāri dat medic⁹ me
dicinas digestiuas sicut alteratiuas et expul
siuas. Et talia sūt p̄ticiā medicie penitētiē.
Nā q̄n medicina alteratiua vel digestiua q̄
parat humore ad expulsiōne est interior: co
mūto q̄ p̄parat ad cōfessionē. s. q̄nt expulsi
ua ē ipa p̄fessio. S; ei q̄ iā ex infirmitate cō
ualuit dat medicinā p̄fortatiua sicut restau
ratiua. Et istō p̄ticiā ad satisfaciētes p̄ quā
repat et restaurat qd̄ ē ex p̄ticiā dep̄ditū. Et
fortificat etiā penitēs p̄ tēp̄tatiōes: vt p̄ tes
iunū elemosynā et ofonē q̄ sunt opa satisfā
ctōnis. Itē ei q̄ cōualuit p̄cipue p̄sultē mo
die. qz adhuc caueat sibi ab his q̄ possent i
ducere recidiū seu recidiuatiōes. Et h̄ d̄ct⁹
pue p̄m̄edū ē penitētiē scs recidiuādo i
p̄ticiā fiat nouissima et p̄ticiā: a p̄ticiā. Et sic
ps qz p̄ticiā cōpetit remediū p̄ticiā: p̄ qd̄ scs
purgat a p̄ticiā. sed penitētiē uerū ē caute
la vt p̄ticiā se a futuris. Et d̄ istis duob⁹ d̄
i ps. iiii. Irascim̄tē nolite peccare. Irasci
m̄tē. i. p̄ticiā. i. turbem̄tē de p̄ticiā p̄ticiā
totz nolite peccare amplī: de cetero. Et in
h̄bis istis duo breuiter facit.

Qz p̄mo dat medicinā expulsiuā: q̄ ē p̄ticiā
cū dicit. irascim̄tē. s; p̄tra peccata uestra.

Secōdo imponit dietā p̄ticiā: cum ad
dit. nolite peccare.

Circa p̄mū attende qz ira improprie affi
milat penitētiē: qz homo penitēs ad modū
irari debet dolere: et feruere intus in cōtū
tione: et p̄m̄te in h̄ba extērius p̄fessio
nē: et uideare se manu p̄ op̄is satisfaciōes

Et tūc posset dicere illud Ione. iiii. Vñ iras
cor: ego vsqz ad mortē. i. vsqz ad p̄ticiā mo
rtificationē. Secōdo inducit ad p̄ticiā abstinē
tiam: cū subdit. nolite peccare. Et sicut d̄
ci qz recidiuū infirmitatis plus nocet et p̄ticiā
lofina est qz fuerit p̄ma infirmitas: qz inue
nit naturā magis debilitatā et pugna p̄ticiā
cedētis infirmitatis. Sic p̄ticiā i p̄ticiā
efficit homo deterioris p̄ticiā. Et p̄ticiā
ad deū p̄ticiā ingratitudinē: qz p̄ticiā ad sc̄p̄s
p̄ticiā assuetudinē: et qz p̄ticiā ad diabolu qui
fortior redit ad ipm̄. Et ideo dicitur sicut p̄
ralitico iam curato. Job. vi. Jam noli pecca
re ne deterius tibi aliq̄ cōtingat. Et sic ab
stinēdo a p̄ticiā cōseruat homo in gratia: et
tandē puenit ad gl̄iam. Ad quā nos perdu
cat ielus benignissimus. Amen.

De utilitate mori hūane. Sermo IX

Mors bonum est

o iudiciū tuum. Ecclesiasticū. xli.
Abulea sunt qz cū euentū vidēt
tur mala: que tñ inueniunt postea utilia et
bona. sicut patet in ioseph de quo malus fu
isse videt qz frater suū et inuidia vendide
runt eū mercatoribus alienigenis: quod tñ
postea cōuersum est in bonū: nō solū ipius
quia factus est dñs egypti vbi v̄ditus est
sed etiam in bonū ipso: unū fratru suoz: et
totius familie patris sui. Et ideo dicit Jos
seph postea ip̄s fratribus suis. Nolite ris
mer. Nā dei possumus resistere uolūtati:
Uos cogitastis de me malū: s; deus uertit
illud in bonū. Bene. i. Narrat etiā Valer⁹
maxim⁹ lib. p̄mo. ca. vi. de Iasone p̄hedreo
qz quidā inimicus suus posuit sibi insidias
vt occideret eū. Et eo adueniēte surgēs ex in
sidijs gladio eū percussit. Sed accidit qz pers
cussit eum in illa parte corporis vbi habebat
apostema quod d̄ vomita: quod est genus
apostematis quo egerēdo intestina emittit
tur. et de hoc a nullo medico sanari potes
rat. Sed icu gladii ita ruptū est apostema
qz h̄o a pestifero morbo liberat⁹ est. Et sic
credēdo ei nocere p̄ticiā. et credēdo occidere
liberat eū a morte: ita qd̄ videbat malū
cōuersum est illi in bonū. Item dicunt som
nīoz interpres qz somnīa qz maxime viden
tur mala: sign. sicut bonū c̄m̄tum. Ubi
grana. dicit Paschalis i libro de thesauris
oculis. qz si quis intus fuerit p̄ somnīus
qz iudicio eius qz potestare habet: suspens⁹
sit p̄ violentiā et necessitatē: talis s̄m̄ p̄p̄o

tionem altitudinis suspens⁹ exaltabit in
dignitate. Item dicit qz si quis minar⁹ fue
rit p̄ somnū qz lep̄tius sit: dignitate hono
rabitur qua dicitur multos ledet. Et sic pas
ter qz multa vident mala qz finaliter inuenit
unū vtilia et bona. Et ita est de morte qz
p̄ticiā mala videat et noxiā: tamen in h̄bis
p̄p̄ticiā dicit qz iudiciū eius bonus est. Qz
mors inq̄t bonū est iudiciū tuū. A In q̄
bus quidē verbis ostendunt de morte tria.

Primo qz est penalis et noia: qz mori.

Secōdo qz est vtilis et bonitatis: qz bonū.

Tertio qz est terribilis et examine: qz iudicij
cū h̄. vnde addit. iudiciū tuū.

Circa p̄mū aduertēdū

est qz illud quod tollit h̄oibus ea qz maxime
diligunt est eis valde penosum. Sed mors
tollit ab h̄oibus qz sunt ab eis maxime dile
cta et queſita. sicut honores et delectatiōes et
vite comoditates: que oia ex diuitijs habē
tur. quia p̄ diuitias allequunt boies hono
res et status. Item delectationes corpales
et cōmoditates vite. Et idē p̄cipue h̄o d̄
m̄tē et diuitias suas pacifice possident mors
amara est et penalis: nō solū ad experiēdū
sed etiā ad imaginandū. Ubi d̄ Ecclī. xli.
Mors qz amara est memoria tua boni
nō pacē habet in substātijs suis. B In q̄
bus quidē h̄bis ostendit triplex rō quare
nō solū mortis experiētia s; etiā mortis me
moria est aliq̄bus multū penosa.

Et prima est. qz mors affert detrimētū
vnde d̄ mors. qz mortēdo tollit vitam.

Secunda qua infert tormentum. vnde
dicitur. amara.

Tertia vero est quia affert fulcimētū.
scilicet diuitiarum. vnde homini diuiti p̄ticiā
cipue est penosa.

Est ergo mors homini naturalr in hoz
rore p̄ticiā detrimētū quod infert. Nā ma
ius detrimētū quod possit inferri alicui h̄o
spicio siue domui est suffodere fundamētū
eius. quia tūc domus ruit cum oibus suis
partibus et fulcimētis. S; fundamētū om̄s
nium bonoz que p̄ticiā ad bonū corpis
est vita. Et ideo mors affert detrimētū
oia alia bona que p̄ticiā ad corpus. ita qz
nec p̄ticiā amplius mouerit. nec sentire: nec vi
dere: nec audire: nec tangere: nec appetere: nec deles
ctari i re aliq̄. Nihil p̄ticiā ei diuitie: cessant
om̄s delitē: et oēs reuerētiē: et honores. Et

Sermonū funebriū

pperea est mors formidabilis et horribilis. ps. liij. Formido mortis cecidit sup me. Sed notandū q̄ sancti viri reputat mortē corpis nō ad detrimentū; sed potius ad lucrū ex eo q̄ de morte ista transeūt ad meliores vitas sc̄s ad vitam eternā: p̄ istis paruis bonis recipiunt maxima et eterna bona. Et preter hec expectat ip̄m corpus resurrecturum in gloria beatitudinis et immortalitatis. Propterea d̄ in ps. cxv. Preciosa i cōspectu dñi mors sanctorū eius. Et dicit in cōspectu dñi, quia sp̄s in cōspectu h̄c vitæ r̄um p̄dicta nō appareat: tamē in cōspectu dei in rei veritate sic euenit. Et ideo mors sanctorū martyricis in cōspectu hoim̄ appareat ignominiosa: in cōspectu tamē dei est preciosa. Et propterea d̄ Proverb. xiiij. Sperat iustus in morte sua. S̄z miseri peccatores recipiūt in morte maxima detrimenta. 1. ideo nō est mirū si multū timent eam. Nam nō solum p̄tiant vitā nature: et omnibus bonis prius mundici sed etiā p̄tiant vitā gratie et glorie. Vita quidē gr̄e p̄tiantur si mortant impemētes, quia in peccato erites sunt p̄tanti gratia et charitate. per quam habet deus qui est amice vita. Post tunc dum vīuit resurgere per penam: et recipere gr̄am et charitatē et deū. Sed post mortem nō est amplius locus penitentiæ vel resurgēdi ad vitam gratie. Et istud est longe amplius timēdū q̄ ipsa sit corpis mors: quia talis vt dicit Augu. in deteriore mortē: morte secl̄i incidit. vt nō ad cōmurationē: sed ad lucida eterna supplicia reuincat. imo h̄m̄ ip̄m augustini. magis est plāgēdus peccator viues q̄ iustus mortuus. Et ideo ait. Plangis mortuū a quo recessit anima: magis plāge viuū a quo recessit deus. Non sunt tibi vitæ xp̄iani nūc vt plangas mortuū et nō plāgas aiam a q̄ recessit deus. Item idem augustinus. Quid misera bilius miser nō miserare seip̄m? Plangentem dydonis mortem que fiebat amando enē: et nō plangentē mortē suā que fit nō amando deū. Quis ergo magis mortens in peccato est plāgēdus: q̄ nunq̄ resurget a morte culpe. et ideo semp̄ erit in pena: q̄ nō poterit auferri pena si nō remittat culpā. Sed maximū et pessimū detrimentum est. quia p̄tiant vitā glorie. Deterius em̄ est hoc sicut dicit Hieron. q̄ dicitur gehenna ignis. Et rō est: quia p̄ carentiā glie p̄tiantur summo bono et increato: sed p̄ cruciatū

gehennæ p̄tiant bono creato: sed delectatōe quiete et h̄mōi. Et ideo dicitur in ps. xxxij. Mors peccatorū pessima. Ad ala quides in quātm̄ p̄tiant vitā nature. peior q̄ p̄tiant tur reparatione gratie: et affligunt cruciatu eterne penesēd pessima. q̄ p̄tiant felicitate eterne glie. Sed a rō quare mors est penosa est. q̄ infert tormentū et nō solum ipsa mors. sed etiā eius memoria: et hoc inuētur in auctoritate inducta: cū d̄. amara. Mul- to ergo magis amara esse debet ip̄i mortis experientia ad quā homo festinare nō tardat. h̄m̄ illud Eccl̄. xiiij. Memor esto quoniam mors nō tardat. Dicit ergo q̄busdā mors esse amara. aliqnādo. p̄ter totū mentū infirmitatis de qua morit. sicut d̄. ij. Ad adp̄. nono. de antiocho. q̄ apprehendit eoz durus dolor viscerū. et amara interior tormento. Et in his tormentis: vt infra subdit: misera bilitate vita defunctus est. Quibusdā h̄o mors amaritudine p̄bet. p̄ter inordinatū affectum vitioz. Unde est amara auaro et amario: luxurioso: s̄ amarissima superbo. Amara quidē est auaro: p̄ter amores diuitiarum quas op̄s eam relinquere. Unde Amos. viij. Pona nouissima ei quasi dies amarū. Item ē amarioz homini luxurioso Eccl̄. vij. Inueni amarioz morte multes rem. Nec mulier est carnis voluptas que morte amarioz reddit. Et si dicit ad mortem gehēne est amarioz morte nature. Itē mors est amarissima homini supbo et ip̄o que sequit durius iudiciū terribilis occur- sus demonū: et p̄fundos vorago penarum. Dent. xxxij. Deuorabit eos augs. i. supbi o- mnes mortuū amarissimo. Mors mortuus est mors qui partē tollit sc̄s aiam et partem in terra dimittit sc̄s cadaver. Sicut homo qui morietur pomū tollit solidum et dimittit putridū. Unde rōne bur amaritudo mors assimulat colodntide. quia sicut habet. iij. Reg. iij. Filij p̄phetarū p̄ter colodntidā das missas in olla cum gulfalfer: et ab amarissimū inuenissent. damauerit ad helyem: dicentes. Alors in olla vir dei. Et postq̄ dicit q̄ mors in olla iudicia est mors in memoria habita: q̄ peccatorū: amara videt: et p̄ter bona q̄ dimittunt: et p̄tiant mala que inueniunt. Propter quod bus dicitur. Alors in olla. Et notandū. Alors in memoria mors eror: tabet in me aia mea. s. p̄ter timorē et amaritudinē mortis. Et tertia rō quare mors formidat vt penosa et ama-

Distinctionis II

Sermo IX

ra: ostendit in aucte supra iudicia. s. q̄ tollit solidum sc̄s dimittit. et ideo dicit q̄ est amara eius memoria sp̄lter hominū diuitiā haberi sc̄s pacē in substantijs suis. Ad un- dus em̄ est velut subdolos hospes: q̄ i egressu hospitij lerster hominē recipit: et postea i- uitat de multis et largissime subministrat: sed in egressu hospitij euacuat bursam ei. Sic homo cū letitia recipit cum nascitur i m̄dōz: m̄dus cum inuitat dum vīuit ad diuitias delicias et honores. et aliquādo de talibus fortuna largissime dat: s̄ in egressu mortis nihil ei dimittit vt secl̄i portare possit ex oibus diuitijs suis. Unde est filis ei q̄ somniat se inuenisse diuitias de q̄bus post somniū nihil inuenit. ps. lxxv. Dormierunt somniū suū et nihil inuenierunt omnes viri diuitiarū in manib⁹ suis. Job. xvij. Diues cum dormierit nihil fecit afferet: apertis oculos suos nihil inueniet. Dicit rāmen beatus Gregorius sup aucte Job p̄allegata. q̄ dicitur cū dormierit res suas secum afferet: et ad vocē petētis sopis illi tribuissit. Et eterna nāq̄ oia que seruādo amittit: largiēdo s̄ namus. Partimonū uostrū reteratū p̄dit monet erogatum. D

Secundo in auctoritate

te p̄ncipali sc̄s in themate assumpro ostēditur q̄ mors est bona et vitis. r̄do dicit bonum. Ubi aduertendū q̄ aliqd̄ pot̄ esse h̄m̄ se malū: quod tñ in comparatiōe ad maius malū videtur habere rōnem boni. sicut p̄ij cere merces suas in mari h̄m̄ se malum est: et in cōparatione submersiois nauis: per sonarū bonum reputat et vitale tempe pestantis vt nauis alleuet: r̄ hoies euadāt. Et h̄ sic mors h̄m̄ se mala q̄ est p̄uatio vite: tamē in comparatiōe ad maius malū sicut esset p̄dere gl̄iam vite eterne vel etiaz p̄scentie mori dicit esse bonum. Et hoc est quod dicit apostolus p̄me. Cor. it. Bonus est mihi magis mori: q̄ vt gl̄iam meaz q̄ euacuet. In quibus quidē vobis possum⁹ de ipsa morte considerare tria.

Primo ipsius cōmendationē: quia dicit q̄ mori bonum est.

Secundo ipsius appropiationē: quia mihi.

Tertio vero ipsius comparationē, quia magis mori.

Et rā p̄mū notandū q̄ mori potest di- uinum bonum p̄ter tria: Primo quidē quia in

eo h̄m̄litas supbia p̄ter duas causas. Pri- mo quidē quia inegalitas hominū. pura q̄vū excedit aliū vel in diuitijs vel in sciētia et h̄mōi: est causa supbie et appetit⁹ do- minij et excellētie. Sed p̄ mortē omnia ade- quant: quia licet diues dum vīuit sit ineq̄- litas pauperi et doctus indoctori domin⁹ set uo. in morte tamē oēs adequant: quia mo- ritur doctus pariter et indoctus: ita diues sicut medicus. et ita dominus sicut seruus. Unde mors assimulat porte multum basse in qua oportet q̄ omnes trahatis se indi- nent equaliter ad mensurā bassitudinis ei⁹ et ideo tollit mors causam superbēdi. Alia vero causa est. quia alia mala mūdi potest homo interdū euadere et in eis p̄ter spem euadendi nō humiliat totaliter cor supbi. Sed nō sic est de morte quam nullus euas- dere potest. Et ideo. ij. Machabeoz nouo. Antiochus ad mortē percussus ex graui su- perbia deductus cepit ad agnitionē sui ve- nire. Et dicit. Iustum est subditus esse deo. et mortale nō paria deo sentire. Et octauia nus impator considerā se esse mortalem noluit a romāis adorari. Et ideo dauid ps. cxvij. dicebat. Bonum mihi q̄ humiliast me. scilicet ex mea mortalitate. Unde p̄s mo. xliij. idem dicit. Humiliata est in pul- uere anima nostra. Secundo mori dicitur vitale. quia in eo terminatur miseria. Nam sicut felix appetit vitam: ita infelix de- cif appetere mori: quia melior est mors q̄ vita amara. Et ideo dicebat apostol⁹ ad Romanos septimo. Infelix ego homo: q̄ me liberabit de corpore mortis huius? Et si dicas q̄ mors aliquibus auget miserias: pura quia mittit ad damnationē. Dicen- dum q̄ per se non est ex morte: sed ex ipso- rum prauitate aut negligētia. sed bonis d̄- citur esse requies a laboribus et miserijs suis. Unde dicitur Beneficis quadragesimo nono. Uidit requies salicet mortis q̄ esset bona. Tertio mori dicitur bonū esse. quia per ipsam certificatur igno- rātia scilicet sus- tūri euctus de quo omnes in dubio sumus q̄ omnes status vite huius mortalis est. si- ue diuitis siue iusti siue domini. Et ideo ne- scit homo finem suū: sed omnia in futurum referantur incerta. Ecclesiastes nouo. S̄z mors ponit bonum in statu certo a quo nō debeat ulterius mutari. Quā idū em̄ ho- mo est in certamine vel in cursu non habet certum iudiciū de victoria vel de via

Sermonū funebriū

ha: sed finito certamine et cursu completo. Et ita finito certamine et cursu completo vite p̄sentis per mortē. tūc bonus miles christi et boni viator dicere potest illud. ij. Zhi. iij. Bonuz certamē certauit. Et Secūdo in auctoritate inducta ostēdit vtilitas mortis quoad appropiationē dicit. mihi Nam sanctis viris et amicis xpi vita ē vtilis quia auget eoz merita: sed vtilior est illis mors per quā merentur p̄mū. Et ideo dicebat apostolus Phil. p̄mo. Mihi v̄t vere xps est: et mori lucrū. Vbi nota meritis p̄fecti et amore xpi. Nā iustū amor transformat amantē in amatū. Et ideo apostolus qui xpm diligebat intē vitā suam reputabat vitā xpi. Unde etiā dicit ad galatas. ij. Quis autē iam nō ego: v̄t in hō in me xps. Et ex hoc amore semp̄ crecebat i merito. quia amor dei nō est otiosus: v̄t sp̄ facit operari: et operādo ex charitate mereri. quia charitas est radix merēdi. Secūdo nota lucrum p̄mū per mortē: quia mori lucrū Nam per mortē expectabat recipere gloriā vite eternē: in qua est eterna salus aiorum Unde sine hoc lucro omne aliud lucrū est damnū. Marc. viij. Quid p̄derit hominū si lucraret mundū totum et detrimentū anime sue faciat. Et quia illa gl̄ia erit in v̄sio ne diuinitatis et humanitatis xpi. ideo apostolus omnia alia lucra spernebat vt xpm possit lucrari. vnde ait Phil. p̄. ij. Omnia detrimentum feci et arbitror vt fieri corā vt xpm lucrificerē. Tertio in auctoritate idē tra debemus cōsiderare comparationē: cui dicit. magis mori. Vbi aduertendus est qd duplex est gloria bone fame. Una in p̄senti Et hoc est testimoniu bone et pure cōsciētie sicut apostolus ipse ait scōe. Le. ij. Gloria inquit nostra hec est. testimoniu cōsciētie nostre. Alia vero gl̄ia est in futuro. de qua dicit in ps. cxlij. Exultabunt sancti in gloria. Et de p̄ma gloria v̄t est qd p̄us debet homo velle mori seu occidi corporaliter qd p̄dere eam. Et ratio est. quia talis gloria nō p̄ditur nisi per culpā scy per peccatū mortale Et ideo euacuatio talis glorie est p̄ peccatū mortale et ex peccato mortali. mors autem est pena quedā. Cum ergo maius sit malū esse qd malū p̄nē: pot̄ debet homo sustinere mortē qd per mortale culpā gloriā cōsciētie euacuare vel p̄dere. Sed qd cōsciētie gloriā non perdat p̄ peccatū veniale: nisi plonimus dicit doctores qd pot̄ de-

beret homo eligere mortē qd veniale peccatū re. quia peccatum iniquitū peccatū nūq̄ est eligibile. Si esset eligibile iniquitū peccatum: semp̄ esset eligibile: et sic nunq̄ esset peccatum. et ita nō peccaret si faceret quod est saluum. Multo ergo magis debet homo potius velle mori qd peccare mortale: et cōsciētie sue gl̄iam totalit̄ euacuare. De hoc habet exemplū. ij. Machab. vi. in eleazaro qui potius voluit occidi qd p̄tra preceptum diuine legis faciēdo mortaliter peccare. Unde dicit ibi. qd ille gloriosus mortem magis qd odibile vitam eligēs voluitarie p̄bebat ad supplicia. Multo ergo magis expedit mori qd p̄dere gloriā futuram. Et ratio est. quia neq̄ mors neq̄ omnia passiones mundi sunt aliquid ad comparationē glorie illius. Propterea dicebat apostolus Roma. viij. Non sunt condigne passionēs huius temporis ad futuram gloriā que reuelabitur in nobis. f

Tertio in auctoritate

p̄ncipali. i. in thēmate assumpto ostēditur mors esse terribilis p̄pter examen iudicij quod sequit ad mortē: cum dicit. iudicium tuum. Nam sicut dicit. Debe. ix. Statutu est hoibus semel mori: post hoc iudicij. Nam post mortē cuiuslibet hoīs particula ris sequit particula iudicij: in quo anima s̄m sua merita iudicaf a deo ad gloriā vel ad p̄nā: post mortē generalē oīs sequet oīm resurrectio et etiā generale iudicium. Et r̄q̄q̄ iudicium terribile est valde et eo qd v̄trūq̄ sic fiet: qd in eo nulla veritas poterit celari: et nulla falsitas poterit p̄bari: et sentētia illius iudicij p̄ appellationē vel aliā quā cumq̄ vitam nō poterit releuari seu mutari et pena finalit̄ iudicata q̄ p̄sonalis erit nullo precio poterit redimi. Sed statit̄ sup̄ius iudex iratus: inferius ad recipiendū infernus paratus: inferius cōsciētia accusans: extra demones ad capiendū paratus: vt eā cito ad penam perducāt. Propter hoc terribilis propheta dicebat ps. cxlij. Non intres in iudicium cum seruo tuo domine etc. Ille qui habet ire ad forum iudiciale p̄mo p̄ouidet sibi parando omnia illa que faciunt pro iusticia sua probāda vel defendenda. vnde portat scēci suū instrumentum. studet sibi habere procuratorē bonum. Item aduocatum bonum v̄nū vel plures. Et plari qui habent procuratores in curia romana mutū-

Distinctionis III

eis munerā: vt sint de factis eoz magis solliciti. Ergo tu si vis euadere durā sententiā illius iudicij studeas portare rectū bonū instrumentū. id est bonā cōsciētiā: cuius littere sunt bona opera: sed caue ne sint falsa sicut sunt opera hypocritarū. Item procuratorem bonū. et hic est pauper cui bene fecisti. sicut xpus pro ipis pauperib⁹. qz ipse dicit. Qd vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Matth. xxv. Unde salariū hui⁹ procuratoris est elemosina pauperib⁹ dacta. Et ideo etiā vt habeas bonū aduocatum v̄nū vel plures. id est aliquē sanctū vel alios quos sanctos quos habueris in specialit̄ devotione. Et munerā eis missa erunt orationes bonā ad reuerentiā et honorē eoz facta p̄cipue in festis eozum. Et possunt esse aduocati pro te in curia celestium solū v̄nū pro te sunt in curijs mundi: sed etiam femine. et non solum sancti: sed etiā sancte. De ergo sunt illa que si tibi paraueris iuuenes tibi iustam causam: et iuuenes bonū iudicium. Unde dicit Eccl. xvij. Ante iudicij paratiōis: sed iudicij approbandū et remuneratiōis eterne glorie. Ad quā nos perducit iesus in dext̄ misericordie. Amen.

Explicit distinctio secunda: que egit de mortētib⁹: et eoz conditionibus.

Incepit distinctio tertia: in qua tractaf̄ simul de vita et morte: de conditionib⁹ v̄triusq̄: cui⁹ sunt sermones octo.

De necessitate moriendi que omnes agūt. Sermo I

Nis ē homo

qui viuet et non videbit mortē. ps. lxxvij. Sicut Boen⁹ dicit in libro de solatione p̄bie. Omne aial vitā tuē laborat.

Mortē vero pernicit̄ deuitat. Sed neq̄ homo aut aliqd aial potest vitā suam semp̄ conseruare. neq̄ finaliter ipaz mortem vitare. Quāuis em̄ hō in statu innocentie nō ex natura sed ex dei gratia esset immortalis. id est qd poterat nō mori: propter peccatū tamen p̄mū hominis ip̄e cū tota posteritate sua facti sunt mortales. id est necessitati mortis addit. Propter qd ap̄la dicit Rom. v. qd per v̄nū hoīem peccatū intravit in mundum: et per peccatū mors. id est moriendū

Sermo I

necessitas. Et hoc est qd p̄pheta inquitur in verbis p̄positis dicens. Quis est homo qui viuet: scy semp̄: et non videbit id ē nō experietur aliquando mortem: qd. nullus Sic ergo de duobus inquitur.

Primo de vite perpetuitate: cui dicit. quis est homo qui viuet.

Secundo de mortis inevitabilitate: cum ait et non videbit mortem? A

Est ergo prima questio

vtum vita hominis possit semp̄ perpetuari? Ad qd responderi potest qd duplex est vita hominis. Una corporalis s̄m naturā. et alia sp̄ialis s̄m gratiā. Prima vita scy corporealis s̄m naturā perpetuari non potest. Et ratio est: quia in quolibet aial ē consumptio et restauratio. Consumptio per actionē calidit̄ restauratio per acceptiōem alimentis. Si em̄ non esset ibi consumptio non posset corrumpi nisi ad agente exteriori per violētiam: et non ex pugna quā haberet in seipso. Et sic nō esset necesse naturaliter ipm corrumpi. Rursus si posset tale restaurari: quale est illud qd deperdit: posset semp̄ perpetuari in vita aial. Sed his duobus concurrētib⁹. quia est ibi continuo deperditio: et illud qd restaurat per alimentum nō est ita purum sicut illud qd deperdit: ideo necesse est aial corrumpi. Nam si quis acciperet de vino qd esset in dolio et restauraret ibi de aqua: ad vltimū oporteret qd esset v̄nū ita aquosum qd esset ibi corruptio v̄ni. Et si restauraret ita purū v̄nū sicut extrahitur inde: posset perpetuari huiusmodi dolium v̄ni. Sic qz qd deperdit in aiali est magis patum qd illud qd restaurat: ad vltimū est caro ita impura qd non potest facere carnem opus ideo necesse est aial corrumpi. Et p̄pterea dicit Eccl. ij. Nemo est qui semp̄ viuat. Nec obstat qd dicit Sap. v. Iusti in perpetuū viuent: quia non loquitur de vita p̄senti: sed futura post resurrectiones. que quidē perpetua erit et incorruptibilis tam in bonis qd in malis. Partim quidē ex natura quidē. qd cessante motu locali celi: qd est per talem motū qd est p̄mū alterans: nō remanebit aliqd aliud agens qd possit per alteratiōē aliquā corpus hominis vel aliud a sua naturali qualitate remouere: cui⁹ omnia alia agentia secunda v̄tute ipis agūt. Et ideo post resurrectionē cessante motu celi: nulla

qualitas erit sufficiens vt corpus humanū alterare possit a sua naturali qualitate: neq; per consequens corrumpere: cum corruptio sit termin' alterationis. Et ideo incorruptibilia illa erit per naturā. sicut dicit sanct' thomas. non qd sit aliquid incorruptionis principii p̄cipue in corpore: sed p̄ defectū mouentis ad corruptionem. Alia vero causa erit diuina iusticia: cui etiam natura deseruiet. vt scy ipsi damnati non solū in aia: sed etiam in corporibus possint perpetuo puniri: sicut in vtrosq; peccauerunt. quia hoc diuina iusticia requirit. sicut etiam in saluatis requirit vt etiam in vtrosq; perpetuo premient. In corporib' ergo sanctor' gloriosos erit duplex modus incorruptionis et perpetuitatis. Vnus per naturam scy p̄ defectum mouentis ad corruptionem vt dictum est. Alius per gloriā qz si corpus hominis in statu innocentie incorruptibile erat ex eo qd contrarie qualitates in corpore luxuriosas existentes continebatur per gratiā innocentie ne ad dissolutionē corporis eius agere possent: multo plus continebunt in corporib' gloriosos que erunt omnino subiecta spiritui. Et ideo per gloriā incorruptibilia et perpetua erunt. Unde sicut in vita ista nemo est qui semper viuat: ita in illa futura nemo erit qui vnq; moriatur. Ita qd in ista in perpetuum viuunt: et reprobi etiam damnati. sicut dicit Apocal. ix. Desiderabunt mori et fugiet mors ab eis. **B**

Et si tu dicas damnati sunt in summa miseria. ergo videf qd mors que summa penarū ē s̄m p̄m in. iij. etbi. nō debeat subtrahi ab eis. Respondendum est qd quis sit simpliciter maxima penarū: s̄m quid tamen nihil prohibet mortē esse in penarū remediū: et per consequens ablationē mortis in penarum augmentū. Viuere enī vt dicit. ix. etbi. videtur omnibus delectabile esse eo qd omnia esse appetunt. Non oportet autē vt ibidē dicit accipere malam vitam neq; corrumpā: neq; que in tristitia est. Sic ergo viuere simpliciter est delectabile: non autē vita que est in tristitia. Ita et mors que ē p̄natio vite simpliciter est penosa et maxima penarū in p̄ntū subtrahit p̄mū bonum scilicet esse cum quo omnia alia subtrahuntur. Sed in p̄ntū p̄natio malā vitam et que est in tristitia est s̄m remediū penarū quas terminat. Et per consequens mortis subtrahit ē in augmentum penarū quas perpetuas facit. Si autē

dicatur mors esse penalis p̄pter corporis leui dolorē que sentiant moventes: non est dubitū quin multo maiorē dolorē damnati continue sustinebūt. vt in perpetua morte esse dicant. sicut scriptus est in ps. lxxv. Mors depascet eos. Hia vero vita est sp̄s ritualis qua anima viuat deo per gratiam et charitatē. sicut dicit. i. Job. iij. Scimus quoniam translati sum' de morte ad vitam: quoniam diligim'. Et ista vita non perditur nisi per peccatū mortale. et ista bene potest perpetuari: sicut perpetuas in innocentib' qui nunq; mortaliter peccant. vt fuit beata virgo. beatus iohannes baptista et plures alij. Nam de beato petro martyre de ordine fratru' predicator' testatur innocenti' papa qd nunq; sensit contagiū mortalis peccati: et tales vitā spirituale gratie nunq; amiserunt per mortē culpe. Et ideo ex persona cui insublet talis dicebat propheta in ps. cxxv. Non moriar sed viuam. In quib' quidem verbis duo multa desiderabilia se habentur p̄mittit.

Primo p̄seruationem a defectu culpe: quia inquit. non moriar.

Secundo conseruationem in statu gratie: cum ait. sed viuam.

Circa p̄mū attendendū est qd quattuor accidentia sunt quibus corpora p̄seruantur a corruptione nature. que etiā spiritus: li modo accepta p̄seruant aiam a corruptione siue morte culpe. Primum ē enī calor siue caliditas p̄cipue intensa. Res enī multum calide non putrescit p̄cipue cum sic cantur. vt piper et galanga: zinsiber autem putrescit p̄pter innatum humidū. Similiter aqua qd diu feruet nō putrescit: quia calor ignis maior est in ea qd calor aeris: ideo non vincitur sed vincit. Similit' aia a corruptione et morte pati que fit per temperatōes p̄seruat p̄r feruentē orationē. Unde dñs hortabat discipulos suos Luc. xij. dices. Date ne intretis in temptationē: huius figura habetur Esa. xxxvij. in Ezechia regē. cui p̄pheta dixerat. Morieris tu et non viues. Sed post feruentē orationē quā ezechias fecit: p̄pha dicit ei. Ne dicit dñs de' dauid patris tui. Audim' orationē tuam et vidi lachrymas tuas. Ecce ego adiciā sup' dica tuos annos. xv. Et inde sciunt oratio seruens p̄seruat ezechia a morte corporali et augmentauit vitā: ita orationes multum continue et feruentes p̄seruant semper

sanctos viros a spiritali morte peccati et augumentant eis gratiam ex qua est sp̄s vitalis. Secundus quo p̄se: nam aliqua a corruptione putredinis et frigiditas siue sit ab intrinseco siue ab extrinseco. Nam si frigus sit extrinsecū p̄cipue est impediēs. qz per se repugnat calido alieno et extrinseco. Unde in hyeme et vniuersaliter in aere frigiditate conseruatur corpora. qz calidū extrinsecū est parum et frigus sibi cōtrariū ē multum. Nec in talib' apparet motus putrefactionis nisi recedente frigore. Si autē est frigus intrinsecū sic etiam impedit putrefactionem: qz coagulat nec permittit illud exhalare. sicut est in omnib' metallis frigiditate coagulatis in quib' frigus claudit poros et vincit calidū extrinsecū: ne de humido aliquid exudet nisi parum vt quādo generat rubigo. Et maior ē in eo duratio: quia eius humidū naturale magis constat. Tanq; frigus extrinsecū est tribulatio mundi seu afflictio carnis: que calorē extraneū id est ardorem concupiscentie seu luxurie: que extraneam carnē concupiscentie mitigat vel extinguit. Nā vt dicitur Eccli. xi. Malicia vni' hore obliuione facit luxuriam. Et ex hoc p̄seruat etiā a morte aie. de qua dicit Roma. vij. Si s̄m carnē vixeris morieris: si autem spū facta carnis mortificaueris uiuetis. Sed tanq; intrinsecū frigus est intrinsecū refrigeriū contemplatiōis celestiu'. Dec ē enī que potētias vel pot' poros. i. corporis sensus claudit. hec est qd deuotōnis humorē coagulat nec exhalare p̄mittit: hec insuper ē que calorē extraneū id est amorē mundi superat et vincit. Quia aia: sicut dicit Grego. qto maior studio exerceat ad summa: tanto maior fastidio frigescit ad infima. Unde licet talis contemplatio faciat videri hominē mortuum mudo: nō permittit tñ hōiem mori. Unde talib' dicebat ap̄tus Colos. iij. Mortui enī estis et vita uestra abscondita est cū christo in deo. Tertiu quo p̄seruat res a corruptione et putrefactione ē mobilitas. Nam aqua vel vinū qd mouet impeditur putrefieri. eo qd calor naturalis exeat a motu: et non p̄ualeat ei calor extrinsecus. Unde vinū potens efficit melius ex motu: qz calor naturalis magis digerit subtile humidum. ex quo etiam lapoz meliorat. Et seculū vinum et motum etiā si sit corruptum quādoq; reuertit et reparat. Et contra vitium nō motū p̄cipue soli expositū corrupit

et in acetum cōuertit. qz dum calor exterior exinanit calidum interius et humidum subtile exhalat cū ipō et perit vinū. Similit' mobilitas obediētie vel mor' frequēs honorū operū p̄seruat aiam a pcti putredine: ad quā pigritia et otia inducit. qz multa malicia docuit ociositas. vt dicit Eccli. xxxij. Unde Zenitici. xxiij. Custodiāt p̄cepta mea vt nō subiacent pctō et moriant'. Quartū autē putrefactionē impediens est continentia. Nā mare totū nō putrescit: sed diuisum per partes paludales putrescit. In natura lib' enī multiplicato subiecto multiplicatur qualitas et virt'. Et ideo totū simul pl' pot' cōtineri qd calor aeris possit dissoluere: si tñ ipse partes sint in toto cōtinuē: alias nō. qz videmus qd grana multa et germina simul aduata citius putrescūt qd pauca. propter hoc qd illa grana non sunt continua: cum sint parua egrediūt naturale calidū ab vno quocq; eoz et trahit secū humidū: calidum extiens sit alienū: cū exiit a multis cōfortatur et corrūpit. Ita qñ est cōtinuitas cōfortat die et vnitatis amoris inter bonos vniuersū alii ad conseruandū se et p̄seruandū a malis: imo qui cōq; separat se ab vnitatis et cōtinuitate charitatis et dilectiōis p quā mēbra ecclie vniūcō cōnectunt et vniunt: necesse ē vt moriatur et corrūpatur sicut et mēbra separatū a corpore. p̄pter qd dñs. i. Job. iij. Qui nō diligit manet in morte. **D** Secundo in aucte ps. super' inducta agit de cōseruatiōe in statu gr̄e: cū dñs. v. Sibi notādū qd sicut bona nutrimenta cōseruāt vitā corpore: sicut bona nutrimenta cōseruāt vitā spirituale. Nā sicut dicit ps. tādiu viuūt aia qd diu potest suscipere nutrimentū. Sic quoq; bona opa conseruāt vitā sp̄s. sicut ignis cōseruatur p uocumeta lignoz. qz vita sp̄s est in amore charitatis qd nutrit p bona opa sicut ignis p ligna. Diuisimodi aut sunt opa pnie: et opa obediētie: et opa iusticie. et hoc ē qd dñs. i. Eze. xvij. Si egerit pniaz ab oib' p̄ceptis suis. ecce opa pnie. Et custodierit oia p̄cepta mea. ecce opa obediētie. Et fecerit iusticia et iusticia. ecce opa iusticie. scq. Et tanyuer et nō moriet. Sicut opa pnie defundit ab oī piculo pcti. Et ideo dñs. Luc. xij. Nisi pniaz egeritis: oēs simul pbitis. Nota si aliquis esset script' in libro cōdenationis nō alicui' dñi seu ciuitatis. p̄pter peccatū suū vt caperet cū fossaminitis seu exulib' et suspenderetur si posset teneri: multum gaunderet si posset deleri de libro illo: et posset

esse securus in domo sua. Sic certe peccator est scriptus in libro condemnationis dei cui fordaminis exultantibus a curia paradisi: sic dicitur ad mortē. qz stipēdia peccati mors Rom. vi. Et tamē si vult penitere et cōuer- ti ad dūm per veram penitentiā debetur de libro condemnationis: et erit securus de sen- tentia peccati sui. Et tōo dicitur Act. iij. Pe- nitentini et cōuertimini vt delectent peccata vestra. Opera autē obediētie custodiūt ab incurſu omnia mali. Unde Eccl. s. viij. Qui custodit precepta non expietur quicquid ma- li. Nota quando fit preceptū alicui qd non imponat magnam penam non multā cura- tur: sed quando intimatur magna pena vi- te vel mortis: multum timeſ. Sed de tranſ- greſſione diuini precepti incurritur pena eterna: et nulla finaliter inuenitur vtilitas. et ideo multū debet vitari. ij. Paralip. xliij. Quare transgreſſimini preceptum dñi qd vobis non proderit: Opera autē iusticie protegunt ab omni calūmia et impugnatione aduersarij diaboli. Unde in psal. cxvij. Ses- ci iudicium: et iusticiam: nō tradas me calū- riantibus me. Nota qz si aliquis esset in ho- micidio deprehensus et conuictus: nō esset magnū iudicium nec magna iusticia abſcin- dere et autem: sed potius deberet adiudicari morti et ad supplicium trahi. Sic peccator tes- ter trahitur in confessione: confitendo per- fecit totum processum peccati et diuertit a- tem et circumstantias: deinde debet suspen- di per satisfactionē ligando oculos contra aspectus illicitos: et cor contra inordinatas affectiones: et manus post tergum ne cur- rat post peccata preterita. Et chorda in col- lo debet esse cum tribus chordonibz. scz qz habeat puram conscientiam: asperā peniten- tiam: et maturā compositionē. Et sic fieret verum iudicium et vera iusticia que suffice- ret deoz: que ipm peccatorem iustificaret et beatificaret. Unde in psal. cv. Beati qui custodiunt iudicium et faciunt iusticiā in omni tempore. Sed post meritū dicto: um in au- croitate Eschielis superius inducta adiu- gatur et premiū: quia vita viuēt. Nota quan- do aliquis est ingressus aliquā religionem debet si vult religiose viuere et se in sancta religione conseruare: custodire et obseruare statuta regule sue et sui ordinis. quis in tali bus obseruatijs custoditur vita anime sue: et vitatur mors culpe. Unde debet dicere ad lud Eccl. xxxvij. Domine si sic viuatur: et in

talibus vita spiritus mei.

Secundo in auctori-

tate principali id est in themate proposito inquit propheta de mortis euitabilitate scilicet quis est homo qui viuēt et nō videbit mortē. Ubi aduertendus est qd si loquamur de morte corporali facilius est huius questio- nis solutio. quia nullus est qui non videat mortem. id est qui non experiat mortem Eccl. i. viij. Quis moritur et in gaudium volam? venire scz eterne beatitudinis: quā quidē omnes volunt: sed non omnes ad eam perueniunt: quia non omnes tenent rectam viam scz bene viuendi. Sed si loquamur de morte spiritali et finali que erit in puatio- ne vite eterne et in cruciatu gehemē: sic ista questio determinat a christo. Job. viij. vbi dixit christus. Si quis sermouē meum ser- uauerit mortē non videbit in eternum. In quibus quidem verbis duo de sua doctrina dominus noster ostendit.

Primū est qd inquit obediētiā: cum dicit. si quis sermouē meū serauerit.

Secundū est qd habet infinitā efficaciam quia mortē non videbit in eternum.

Circa primū notandū qd valde detestabi- le est qd homines multū amant de salute cor- poris: et nihil de salute anime respectiue. Nā quādo medicus dicit aliquis esse faciendā ad salutē altari infirmis: statim festinant faces- se illi quibz dicitum est: et nihil pretermittit de his que medicus dixit esse necessaria fie- ti. Et ecce tota die auditis verba et sermos- nes medici celestis christi de his que neces- saria sunt ad salutē anime vestre vt nō mori- atur in eternū. Siue de medicina charita- tis. vt cū dicit in iuriatis. Luce. vi. Diligite inimicos vestros: benefacite his qui odes- runt vos. Siue de medicina equitatis. vt cum dicit ysurarijs vbi prius. Date murū nihil inde sperantes. Siue de mediāna pie- tatis. vt cum dicit Luce. xi. Qd superest da- te elemosynā. Et sic de alijs multis que mā- dat fieri ad salutē animarū vestrarū: qui tñ nihil horum facitis: et de seruando sermone nihil curatis. Sed ego dico vobis causam vnde accidit vobis hoc malū. quia totū p- cecidit ex defectu amoris. Nam quando al- quis non diligit aliquē: solet dicere. Ego nō hūl facerem eoz: um que ipse diceret mihi. Et ista est causa quare homines non faciunt ea que spiritus dicit nec sermone eius scrip- tē

quia non diligunt eum. sicut ipse xpus dicit Job. xliij. Qui nō diligit me sermones meos non seruat. Et contrario. qui multā diligit amici: facit illa que scit sibi placere. si- cut sunt illa que ipse mandat qd faciat. quia probatio dilectionis exhibitio est operis. sicut Gregorius dicit. Unde etiam ipse dicit Job. xliij. Qui habz mandata mea et seruat ea ille est qui diligit me. Debemus autē ser- monē id est doctrinā eius seruare. Primo per fidem et iugem meditationē. Prouerb. xxij. Appone cor tuum ad doctrinā meam que pulchra erit tibi et seruaueris eam in corde tuo. Item per operis impletionē. Et de talibus sic seruantibus cōmendat se dñs Job. xv. dicens. Si sermone meum serua- uerint: et vestrum seruauerint. Secū- do ostendit dñs doctrine sue efficaciam. quia si quis seruauerit eam mortē nō videbit in eternum. id est non experietur mortē eter- nam. Sicut em homo qd diu conseruat lu- cem non experit tenebras: ita qd diu ser- uat vitam non videt mortem. Sed verba christi vita sunt. Em illud Job. vi. Verba q ego locutus sum vobis spūs et vita sunt. et ideo qd diu homo seruat ea nō experit mor- tem. Item quia verba xpi seruata perducūt ad vitam eternā: quā qui adipiscitur non videt mortem in eternū id est euadit mortē eternam. Conſistit em vita eterna in visio- ne seu cognitione dei. Em illud Job. xvij. Dec est autē vita eterna vt cognoscant te solum deum verum. Vnius autē cognitio- nis scz visionis quasi quoddā seminarium principij est verbū christi. quia ipse dicit qd semen est verbū dei. Sicut ergo qui seruat semen arboris aliquando peruenit ad fru- ctum. ita ille qui seruat verbum dei perue- nit ad visionē dei: que est vita eterna. Unde petrus dixit Job. vi. Dñe ad quē ibimus: Verba vite eterne habes. id est vite eterne inchoatiua: vel ad vitam eternā perducti- ua. Eccl. xliij. Qui operant in me nō pec- cabunt. et qui eluciant me vitam eternam habebunt. Elucidant me scz non tantū ver- bo docendo sed magis opere implendo. Nā sicut dicit Gregorius nazanzē. Clara illa sapientia est non que in verbis volat: sed q in virtutibz conſtat. Item verba christi au- dita causant in nobis fidē. quia sicut dicit Romā. x. Fides et auditu: et auditus per verbū xpi. Sed seruata faciūt nos iuste vi- uere. Luce. ij. Apparuit benignitas et humas

mitas saluatoris nostri: et omnibus homibz erudiens nos: vt abnegantes impietate et Et qui ita viuūt et habet rectam christi fidē euadet mortē eternā. Unde Job. xi. Omnis qui viuūt scz iuste quoad proximi: pte quos ad deum: et iobrie quoad ipm. et credit in me scz vera et formata fide: non morietur in eternū. id est non erit in morte eterna pene infernalis: quia erit in vite eterne sempiter- nis gaudijs. Ad que eterne felicitatis gau- dia gloriosus iustus eterni patris vniuerſi dilectissimus sua pietate nos perducere di- gnetur. Amen.

De cōparatione vite ad mortē. Ser. II

Elizor est dies mor-

tis die natiuitat. Eccl. s. viij. De his rebus que in hoc seculo et in mundo accidunt: multi ppter defectum cog- nitionis decipiunt. quia quedā videntur interdum esse iuste contrarijs meliora: que tamen sunt deteriora et contra. Sicut saul et populo expugnato amalech: visum est melius referuare meliora pecora ad sacrificandū ea q occidere et proicere sicut mans- dauit deus. Unde ait saul samueli. Poper- cit populus melioribus ouibus et armentis vt immolarent dño deo tuo. reliqua vero occidim. Et tamen samuel ostendit qd fuit deterius dicens. i. Reg. xv. Nunquid vult dña holo causta et victimas et non potius vt obediatur voci dñi? Melior est em obediē- tia qd victimis: et auctaltate magis qd offer- re adipem arietum. Item consiliū qd de dicit chusi abſalom contra consiliū achitofel: vs- sum est abſalom et suis qd esset melius et vtili- pro se. Unde dicit. ij. Reg. xvij. qd dixit ab- salon et omnes viri israel. melius est consiliū chusi arachite consilio architofel. Et tamen ex facto postea ostensum est contrariū. scilicet qd fuit periculosum et mortiferū. Unde dicit ibidem. qd dñi nutu dissipatū est consiliū achitofel vtile vt induceret dñs super abſa- lon malum. Sic videtur cōmittere homi- nibus. qd melius sit esse diuitem qd paupe- rem: et qd melius sit habere multū et deteri- habere parum. Et tamen in ps. xxxvi. dicit contrariū. qd melius est modicū iusto super diuitias peccatorū multas. Et etiam Pro- uerbiō. xv. dicit cōtrariū. qd melius est pa- rum cum timore dñi qd thesauri magni et infariabiles. Sic ergo similiter accidit de vi- ta. et de morte. quia quidā seculariter viuēt

Sermonū funebriū

tes omnino dicat vitam meliorem esse mortem. Quorum ratio esse potest, quia nihil dicitur nisi bonū, et magis bonū magis diligatur. Et illud maxime, diligatur quod maxime custoditur. Et hoc in plantis et animalibus videtur esse. Unde planta radicē contigua vbi est vita eius abscondit, sub terra vt melius custodiatur a contrariis. Et serpens piceae custodit caput: et homo cor. Iuxta illud Proverb. iij. Omni custodia serua cor tuum: quonia ex ipso vita procedit. Sed sapientes viri quedam aliora considerantes tenent contrariam sententiam. sicut apparet in verbis ppositis ex auctoritate salomonis qui ait, quod melior est dies mortis die natiuitatis. **B** In quibus quidem verbis ad nostram instructionem loquitur de tribus.

Primo de humane vite terminatione, quod loquitur de die mortis. Secundo de eius inchoatione, quia de die natiuitatis. Tertio de vtriusque comparatione, quod vni melior alio.

Loquitur ergo primo

de terminatione humane vite: cum dicit dies mortis. Quando aliquis certus est quod debeat sibi cuenire aliquid infallibiliter, quod si non sit premunitus, debeat sibi inferre maximum periculum: sed e contrario si sit premunitus possit sibi nihil vel parum nocere: sed nescit quando illud debeat contingere: semper talis est in timore: et est semper sollicitus se premunire contra illud. sicut est de exercitu qui expectat insultum hostium potentium. Sic est de die mortis, quod infallibiliter est vnicuique venturus: sed nescitur quando: scilicet qua septimana: vel quo mense vel quo anno. Et si inuenit mors imparatum: perducit ad eterna tormenta: preparato autem et armis penitentia premunito: parum vel nihil nocere potest. Et dico parum propter priuationes vite corporalis: que parum est respectu vite eterne. Et ideo diem illum quolibet debet timere: et ad ipsum semper se sollicito premunire. De quo habetur figura Genesim, xxvij in ysaac, quod dixit esau filio suo. Vides inquit quod senuerim: et ignorem diem mortis mee, sicut arma tuas: et pharetram: et arcum: et egredere foras. **B** In quibus quidem verbis de die mortis quattuor conditiones ostenduntur.

Primo quod quibusdam est propinquus: sicut

senibus, et hoc tangitur cum dicit, vides quod senuerim. Senescentiam sunt commune cursum nature propinquiores sunt morti quod iunioribus. Frequenter tamen accidit aliter ex improbitate fortune, vel casus, quia mors aliquando citius inuadit iuuenes quam senes. sicut de aialibus accidit quod plures occidunt agni quam pecude. Et ita dicitur fragilis vas nouum quam antiquum. Et similis citius scindit arbor iuuenis quam antiqua. Sed licet ita accidat tamen sunt commune cursum nature quod senior tanto morti propinquior. Unde apostolus debet, viij. Quod antiquatur et senescit: prope interitum est. Et ideo senex est sicut castrum expugnatum: cuius muri partes continue corrunt. et ideo deberet se reddere per penitentiam in manu boni dñi scilicet dei misericordis quod diu durat terminus vite vt possit se reddere. vt ex dilatioe non capiatur castrum corporis a morte. et habitator eius id est anima veniat in iram dñi: et tradatur in manum hostis crudelis scilicet diaboli: et ducatur ad carcerem inferni ad perpetuum cruciatum. Job. xxi. Cum autem senueris scilicet in peccato. Atque us cinget te, scilicet diabolus, alligando cingulo perii: et ducet te quod non vis, scilicet ad infernum. **E**

Secundo ostenditur in auctoritate predicta quod dies mortis est occultus, et ideo dicit in auctoritate predicta, quod ignorem diem mortis mee. Et hoc est communis ignorantia omnium quia scilicet ignorat homo quo tempore vel die mori debeat. Et hec ignorantia bonis quidem et prudentibus viris est ad maiorem cautelam. quia eo ipso quod ignorant quando debeat mori: cogitant quod omni die et omni hora potest mors aduenire eis. Et ideo magis vigilat vt semper inueniantur parati. Vni illud Matthei, xxv. Vigilate quia nescitis diem neque horam. Sed imprudentes et peccatores homines ex hac ignorantia accipiunt stultitiam spem: et periculosam audaciam. Nam quod nesciunt quando debeat mori: sperant se diutius viuere: et hoc accipiunt maiorem audaciam peccandi: et in peccatis permanere. Ita quod frequenter mors talibus ex insperato superuenit subito percipias eos. Et sic peccatis alligatos ad eternum interitum mittit. sicut accidit illi diuiti de quo Lucae, xij. dicitur, quod dicebat anime sue. Anima habes multa bona posita in annos plurimos: res que tece comedere bibere pulare. Dixit autem illi deus, Stulte hac nocte animam tuam rel-

Distinctionis III

Sermo II

petent a te. Que autem parasti cuius erunt? Et hic tangitur alia ignorantia auaritia: quia non solum ignorat diem mortis sue: sed etiam sicut dicit in ps. xxxvij. Zebasur et ignorat cui congregabit ea. Adverte quod homo habet triplicem ignorantiam: scilicet triplex tempus. Est enim tempus ante mortem: et tempus mortis: et tempus post mortem. In primo tempore ignorat homo quid sibi debeat at contingere. De secundo scilicet de tempore mortis nescit quando debeat esse. quia nescit numerum dierum vite sue. De tertio scilicet post mortem ignorat etiam quid sit futurum. Et ista triplex ignorantia deberet hominem ab omni ambitione retrahere. Primum quia vnde credit exaltari frequenter contingit eum deprimi. Secundo quia mors omnem dignitatem terminat et deprimi. Tertio quia post mortem qui maiora ambierunt et habuerunt: magis punientur. Unde de his dicitur Eccl. viij. Quid necesse est homini maiora se querere: cum ignoret quid conducat sibi in vita sua numerum dierum peregrinationis sue: et tempore quod velut umbra preterit. But quis ei poterit indicare quid post eum futurum sub sole sit? Que auctoritas breuiter sic exponitur. Quid necesse est etc. Et subdit pro causa triplicem ignorantiam. Primum quia nescit quid inde debeat sibi contingere ante mortem. Unde subdit, Cum ignoret quid conducat sibi scilicet ipsa dignitas vel ipsa ambitio in vita sua, quia forsitan conducat ei magna deiectione. Secunda ignorantia est in numero dierum vite sue. quia quis dies hominis apud deum sunt numerata: tamen homo nescit quot sint: nec quando debeant terminari. Unde ps. xxxvij. Notum mihi fac oñe finem meum. Et numerum dierum quis est? Et frequenter decipitur homo de tempore scilicet vite sue, quia velut umbra preterit: ita quod citius finitur quam creditur. Et totum hoc debet hominem retrahere ab ambitione: cum vita cito terminet: et finis eius ignoretur. Tertia ignorantia est de eo quod venturus est post mortem. quia quis ei poterit indicare quid post eum venturum sit. scilicet super eum an pene an glorie. **D** Tertia conditio diei mortis est, quod est valde mirificus, quod tangitur in auctoritate predicta. eo ipso quod nominat diem mortis. Ex eo videlicet quod ad mortem quattuor valde miranda consequuntur. Primum est quod stabiliatur illud quod in vita hominis nunquam potuit

stabiliri scilicet voluntas eius. Nam omnes mutationes que sunt in actibus humanis a voluntate procedunt quod iam ad imperium: et ipsa voluntas est maxime variabilis et instabilis. Et ratio huius est, quia voluntas semper inclinatur et ordinatur ad bonum. Unde quicumque vult aliquid: vult illud propter aliquod bonum. Et ideo etiam ille qui fornicat vult bonum: quia vult delectationem et non peccatum. vel diuinam offensam. Et vult rarius non vult peccatum: sed lucrum. Et homicida non vult peccatum: sed vult honorem et vindictam. Et sic oes isti claudunt cor ad peccatum et aperunt ipsum ad bonum delectationis vel lucris vel honoris. Et sic sicut Dionysius semper voluntas per se tendit ad bonum, quod nullus intendens ad malum operatur. Sed tamen propterea peccator non exaltatur a peccato, quod scilicet illud opus per quod vult in quo consequitur illud bonum esse malum et peccatum. puta fornicationem vel viuram vel homicidium. Et sic illud quod facit malum est, et non sunt facienda mala vt cueniant bona. sicut apostolus dicit Rom. iij. Veritatem per se voluntas semper tendit ad bonum. Sed in hoc mundo non est in temporalibus rebus aliquid quod purum bonum quoniam habeat admixtum aliquid quod malum: vel pene vel culpe. Nam scitiam sicut per in primo de aia est de genere bonorum: sed tamen habet cum labore studij qui est penalis. Unde Eccl. i. dicit, Qui addit scientiam addit et laborem. Similiter dignitas et potestas est bonum honorabile et concupisibile: tamen cetera annexum ei iniuriam aliquorum inuidie, Pulchritudo etiam est quoddam bonum delectabile ad quod plurimum sequitur malum concupiscentie vel vane glorie. Et ideo voluntas non firmatur in aliquo bono: quod in quantum est ibi bonum vult illud: in quantum non est in quantum est ibi malum nolle illud. Et sic voluntas fluctuat in diuersa bona et appetendo bonum post bonum et sic in nullo tali bono firmari potest. Sed aduenit mors: et ita firmatur voluntate super mam hominis quod nunquam postea mutatur. Nam si mortis homo in peccato: ita firmatur in malo quod nunquam potest resurgere ad bonum. sicut nec diabolus post casum suum. Vni Damascus, dicit quod hoc est hominis mors quod fuit angelis casus. Et aut mortis in gratia: ita firmatur in bono quod nunquam potest scitari ad malum. sicut illud Eccl. i. Firmabitur in illo, scilicet in ultimo fine, scilicet voluntas in fructuone summi boni: et non scietur scilicet ad aliquid quod malum contrarium seu peccatum. Et ideo dies mortis multum debet precaveri vt sit bona, quod est

quando homo bene dispositus morit, quia tunc est vere bona: quia mittit ad fructuosū summū bonū, sicut illud Eccl. vii. In die boni fruere bonis. Sed si homo moritur in peccato tunc est vere mala, quia mittit ad eternum malū. Et ideo ibidem subditur. Et diem malū precave. Et secundū mīrum quod facit mors est: quia sariat illud quod nunq̄ in vita potuit sariari: et hoc est cor hominis. Omnia em̄ bona huius mundi nō possent sariare cor hoīs. Et istud p̄ngit e, tribus. Primo ex eius capacitate. Nam nihil sariatur nisi repletur. Oportet autem q̄ illud quod replet sit sicut mensurā capacitat̄ illius qd̄ repletur, quia si vas esset capax centum modiorum vini: non repletur de viginti. Anima autem hominis est tantē capacitat̄ q̄ potest capere et continere in se deum. Et ideo dicit Augustinus animam dei capacem. Nil minus deo repleto potest. Sed respectu dei qui est bonum infinitum et immensum: tota vniuersitas creaturarum cuius sit finita et terminata: et finiti ad infinitum nulla sit proportio: est sicut quid minimum: et sicut gutta quedam bonitatis eius immense. Etiam si omnia bona mundi haberet homo non possent sariare cor eius. Secundo prouenit hoc ex rerum diuersitate, quia bona huius mundi ut pecunia et similia sunt bona corporalia, anima autem res spiritualis est. Tanta autem est diuersitas et impportionalitas rerum spiritualium a corporalibus q̄ inuicem se replete nō possunt. Unde sicut tota sapientia mundi non replet minimum bursum: ita tota pecunia mundi non replet vnam animā: et ideo non sariatur anima. Propterea dicitur Ecclesiastes. v. q̄ auarus id ē cor auari nō implebitur pecunia. Et ratio est satis euidens, quia sicut medicina non sanat plagā nisi apponatur super plagam. Et tota aqua fontis non exstingueret sitim: nisi biberetur et ingrederet illuc ubi ē puritudo sitis. Sic est de pecunia et alijs rebus corporalibus, quia ardo cupiditatis qui est in ere: vel per peccatam que penitit non in anima sed in bursa. Tertio prouenit hoc ex cupiditatis immensitate et infinitate. Nam sicut dicit Ecclesiastes. xxiij. Anima callida quasi ignis ardens. sed ignis nunq̄ dicit sufficit sed quātomagis ligna apponuntur tanto magis ignis augetur: et non diminuitur,

unde sicut ligna sicut sic ignis exardescit. ut dicitur Eccl. xviij. Et ita est de appetitu ne diuitiarum, quia vt inquit Iuuenal. Et scit amor nimium q̄tum ipsa pecunia crescit. Et hoc p̄fecto est valde miserabile et penosum q̄ homo sit in aqua visq̄ ad guttur et semper bibat: semper iterum sariat. Et sic ē auarus qui semper lucratur: et semper sic cupit. Sed mors est tantē potentie q̄ sariat animā, quia si homo moritur in peccato mortali anima vadit ad infernum ubi sariatur tota et repletur supplicis et penis. ps. xxxvi. In diebus famis saturabuntur, quia peccatores peribunt. Dies em̄ peccatorum qui pereunt et danantur dicuntur esse famis et saturitatis. Famis propter carentiam bonorum, et saturitatis propter abundantiam malorum. Vel quia sicut fuerunt famelicī in peccatis: ita saturantur supplicis. Si vero mortuus sit in gratia: tunc deus replet in bonis salz eternis et sumis desideria suum. Et ideo propheta dicebat ps. xvi. Satiabor: cum apparuerit gloria tua.

Tertium mirabile quod facit mors sicut dies mortis est: quia ordinat illud quod in mundo nō potest ordinari. Nam ex hoc apparet ordo vniuersi: quia deus ex sua sapientia in proprijs locis omnia collocauit. Nam que a deo sunt ordinata sunt. vt dicit apostolus Roman. xij. quia sapientis est ordinare prout philosophus dicit. Unde deus qui est sapientissimus vniuersū ordinauit. Unde quia officium solis est illuminare: positus est in alto. Et quia plantarum est fructificare et fructus ex humore generantur: posite sunt in terra a qua possunt attrahere humore. et vt possunt fructū prestare animā malibus in terra existunt: que ex eis nutriuntur, et sic de alijs. Sed iste ordo non videtur seruari in hominibus dum sunt in mundo, quia peccatores qui deberēt esse in imo aduersitatis sunt frequentes in alto prosperitatis. sicut illud ps. xxxvi. Vidit impius super perexaltatum et elcuius sicut cedros libani. Et ideo Hieremias de hoc admittens dicebat. Quare via impiorum prosperat: bene est omnibus qui p̄uaricantur et inique agunt. Hieremie. xij. Et contra boni qui deberent esse in prosperitate sunt in aduersitate, sicut illud Ecclesiastes. viij. Sunt iusti quibus mala proueniunt quasi opera egerint impiorum. Sed ista inordinatio

que sic videtur esse in hominibus per mortem reducitur ad ordinem, quia mors vniuersū transmittit ad sibi congruū et debitū locum, quia mortices in originali peccato mittit ad limbus: mortientes in mortali ad infernum: in veniali ad purgatorium: et mortientes in gratia charitate absq̄ venia mittit ad paradisi locum. Unde dicitur in ps. cxvij. Ordinatione tua p̄seruat dies. Dies em̄ mortis id est illud quod fit in die mortis, saltes de collocatio anime in paradiso vel inferno vel limbo p̄seruat. o deus ordinatione tuanda est sicut ordinatione tuam. S Quartus mirabile quod fit in die mortis est, quia puniunt ea que nō possunt in vita ista puniri: quia in hac vita sicut in ista etiam humana possunt puniri opera: sed non volūtas sola: nec omnia opera puniuntur vel puniri possunt: sed solū que sciuntur: et puniuntur hic corpus sed nō anima. S; ibi scilicet in morte omnia hic gesta puniuntur: iudicantur et premiunt si bona sint, q; sc; ista est dies retributionis in qua vniuersū redditur sicut opera sua. Unde Ecclesiastes. xi. Facile est coram deo in die obitus retrahere vniuersū sicut vias suas. V Quartus conditio diei mortis que tangit in aucto vitate allegata est, quia quibusdā mortentibus est tunc et securus: sicut his qui armis penitentie bene se p̄muerūt scilicet ante mortē. Et de istis armis dicit anime. Summe arma tua p̄paretiam et arcus: et egredere foras. Per p̄paretiam in qua sunt sagitte acute ad pungendum intelligit contritio in qua sunt remorsus et dolores de peccatis commissis pungentes et perforantes cor. Hieremie. li. Acute sagittas et implete p̄paretias. Sed per arcus qui emittit sagittas intelligitur confessio qua peccatū proditur quod quasi sagitta in p̄paretiam conscientie latebat. ps. xi. Ecce peccatores intēderunt arcum: parauerunt sagittas suas in p̄paretiam vt sagittet in obscuro repositos suos corde. Quādo em̄ habetur in solo p̄posito: tūc est quasi arcus extensus: sed tunc tenditur et sagittat quādo actu confitetur. Sed p̄mo debent sagitte peccatorum parari in p̄paretiam id est disponi in memoria. S; tunc penitens foras erit quādo ad opera satisfactionis proccedit. ps. ciiij. Exibit homo ad opus suum, scilicet penitēs quod est satisfacere et restituere male ablata. Vel debet penitens egredere foras: et totaliter a peccato egredere. Quod sicut

ratum est in petro, de quo dicit Luce. xxiij. q̄ egressus foras sicut amare. 3

Secundo in themate

proposito agitur de vite humane ichoatio ne, quia nominat dies natiuitatis. Vbi ad uertendum est q̄ quidā astronomi dixerūt q̄ sicut diem natiuitatis hominis disponit et statuitur tota vita hominis sequens: sicut scilicet virtutem et completionem planetarum stelle dominantis in hoīs natiuitate. Quorū errorē secuti sunt quidā heretici qui genestici dicitur sunt. Dicebat tamē dispositionem humane vite esse a deo qui talem virtutem dedit stelle vel planetę. Et huic errori fauere videbatur quod scribitur Eccl. secundo, ubi dicit deus. Statuā eam sicut diem natiuitatis eius. Et intelligit eam scilicet vitę hominis, quia sicut vita hominis est ab anima: sic ab ipsa etiā anima disponitur et regitur per eius actiones. Eorum autē effectuum qui sunt ab anima corpora celestia non sunt cause nisi per accidēs. Quod quidem quātum ad actiones viriū sensitiuarū manifestū est q̄ in vires sensitiuas q̄ sunt actus organoz non directe impuntur: sed per accidēs ratione sc; organoz corporoz, in que impingere possunt: quibus organoz impeditis necesse est impedi actus ipsarū potentiariū: sicut oculus turbatus non bene videt. Quātum vero ad actiones que sunt a libero arbitrio: quod est facultas volūtat̄ et rationis: adhuc est magis manifestū q̄ corpora celestia nō sunt eorum cause: quia intellectus siue ratio sicut nō est corp⁹: ita nec act⁹ organi corpeī. et p̄ cōsequens nec volūtas que est in ratione. vt patet per philosophum tertio de anima. Unde impossibile est q̄ corpora celestia directe impmāt in intellectu et voluntate. Nullum em̄ corpus potest impingere in rem incorpoream. Unde corpora celestia nō possunt esse cause per se operum liberi arbitrii. Possunt tamen ad hoc disponere inordinare, in quibus impmūt in corpus humanum: et in vires sensitiuas que sunt actus corporaliū organoz que inclinant ad humanas actus. S; quia vires sensitiue obediunt rationi. vt patet per philosophū tertio de anima. et primo Ethicorum, nulla necesseitas hinc libero arbitrio imponitur. Et idcirco erroneum est dicere q̄ a stella quacūq̄ vel planeta dominante in natiuitate hominis

vita eius necessario disponat. sic em liberū arbitrium nihil valeret homini ad vitā suā. Cuius contrariū sentit aperte peolomeus. Unde dicit in cōloquio suo qd anima sapiens inuait etiā celestem effectum. Et ex hoc acceptum est dictum cōmune. qd sapiēs do minatur astris. De quo etiam ponit exem plum haly in cōmerito suo sup dicto verbo peolomei. de quodam rege in cuius natiuitate omnes significationes mali et inmundi apparebant; et tamen natus in tali cōstellatione: mundissime postea vixit fulgens ve stitu et gloria: et cum optimis conuersatio nem ducēs. Cuius causam cū ab haly ques reret. Respondit qd quides ad inmundā ex desiderio irabatur: sed vidēs qd talis est inhoneſta cōuersatio: vt dominus acrum suorum talia fugiēs: elegit honestatis con uersationem. Est etiā contra dictū erro: em qd circa vitam hominis multi casus cōtin gunt: qui faciūt ad ipsius vite dispositionē et mutationem. quozū celestia corpora cau se esse non possunt. quia sicut probat philo sophus in sexto metaphisic. Eius per accidens nō habet causam: precipue naturalez cuiusmodi est virtus celestis corporis: qd tale ens nō est proprie ens neqz vnus. sicut qd lapide ca: ente transeat homo et occidat ur ab eo: et qd homine fodite sepulchrum inuentar thesauri. Duiusmodi em nō sunt vnus sed multa simpliciter cum operatio nature semper terminat ad vnum: sicut p: cedit ab vno pncipio quod est forma rci na turalis. Patet igitur qd si quis ex natiuitate hominis vel ex constellatione hominis quecunqz futura hominū opera per certitu dinem predicere velit. qd procedat hoc ex vana et falsa opinione. Et si tu obijcias qd astrologi frequēter de eventibus hominū et opēb multa vera predicant. Dico qd h cōtingit ex duplici causa. Vna est quia plu res homines passiones corporales sequū tur. Et ideo actus eozū vt in pluribus dis ponuntur hinc inclinationē corporum cele stium. quia pauci sunt id est soli sapientes qui huiusmodi inclinationes non vnitent. Et hinc est qd astrologi in multis vera pre nunciant. et precipue in cōmibus euen tibus qui dependent ex multitudine. Alia vero causa est propter demones se imiscen tes. Unde dicit Augustinus in secūdo sup genesim ad litteram. Sciendū est quando

a mathematicis vera dicuntur istinctu quo dam occultissimo dicit. quod nescientes ha mane mentes patiuntur qd causa ad decipi endum homines fit spiritū inmundozum et seductozum operatio est: quibus quēdaz vera de temporalibus rebus nosse permitte stur. Unde concludit. Quapropter bono christiano siue mathematici siue quilibet ip si eduinatūm: et maxime dicentes vera ca uendi sunt: ne consortio demoniozū anti mam deceptam quodam pacto societatis irretiant. Est etiā contra dictos hereticos qui dicunt talem virtutem constellationis esse a deo. quia ex tali virtute vita hominis de necessitate disponitur vt videtur: scquitur qd homo fit fur vel adulter: vel homicida aut malus et ex hoc suspēndatur vel comba ratur vel decapitetur: non est culpa sua: sed dei qui tali dispositioni eum de necessitate subiecit. Et sic iniuste patitur talem penaz: cum nō ex suo sit libero arbitrio: sed ex deo et stella. quod dicere est hereticum. Aucto ritas autem Osee nō facit ad hoc: quia ipse nō loquitur de vita hūana: sed de gente be b: ayca siue iudaea: cui propt peccata sua minatur qd statuet eam hinc diem natiuitatis sue. id est qd reducet eam ad statum mi serum quem habuit in suo primo: dicit scilz quādo erat in egypto in seruitute et in op: essione. Potest tamen singulariter expo ni etiā de vita humana dupliciter hinc qd natiuitas hominis duplex est. Vna spiritus alis alia corporalis. Natiuitas spiritualis est in baptismo. de qua dicit dominus Nic chodem. Johānis. ij. Nisi quis renat: fue rit denuo nō potest videre regnum dei. Et hec natiuitas est in puritate innocētie. quā si homo per peccatum perdiderit si redeat postea per penitentiā: ita qd restitatur ad primam gratiam vel ei cōsimilem et perse ueret in ea: tunc statuitur a deo hinc diē natiuitatis sue id est ad cōsimilem gratiam et puritatem quā habuit in baptismo quādo fuit spiritualiter natus. Et aliter nō potest intrare in gloriā regni dei. quia nihil iniquitatum intrabit in illam. Vel potest ex poni de natiuitate corporali hinc quam ho: no nascitur nudus et cum luctu. Et sic etiā oportet qd moriatur scilicet cum luctu et nu dus hinc exeat. hinc illud Job pmo. Nudus egressus sum de vtero matris mee. et nudus reuertar illuc. scilicet in terram que est

mater omnium corporum. Unde de in mor te st: ait eam. scilicet vitā humanā termi nari sicut incipit scz hinc diē natiuitatis sue. Et sic hinc istum sensum in hac aucto ritate loquitur de duobus.

Primo de necessitate moriendi: in eo qd dicit. statuit.

Secūdo de qualitate nascēdi: qz hinc diē natiuitatis sue.

Necessitas enim moriendi est ex statuto dei id est ex lege quam deus generaliter sta tuit scilicet vt omnes qui nascitur morian tur. Et propterea apostolus dicit ad he b: eos nono. Statutum est hominibus se mel mori. K Qualitas autem diei natiuitatis hominis est duplex. Prima est qd dolorosus scilicet propter partum. hinc illud quod dicitur est mulieri. Genes. tertio. In dolore paries. Et quēdaz propter dolores partus moriūtur. sicut patet Genes. xxv. de Rachel. Et primi Regum quarto de yro re filii hely: tamen post partum mulier obli uiscitur istius doloris si euadat ppter gau dium quod habet de filio nato. pncipue ma sculo. hinc illud Johānis. xvi. Mulier cum parit tristitia habet: quia venit hora eius. Cum vero peperit filium iam non memi nit pressurē propter gaudium. quia natus est homo in mundum. Secūdo dies natiuitatis hominis est laboriosus propter v gressum. quia tunc ingreditur homo ad vi tam laboriosam. hinc illud Job quinto. Dos mo nascitur ad laborem. Sed quidam assueti verbis impacientie et insipientie quādo habent plus de labore et angustia qd velint: maledicunt diem natiuitatis sue. Quod prohibet Ecclesiastica vigesimoter tio. vbi dicitur. Indisciplinose loquele non assuecat os tuus. Et sequit post. Ne forte assiduitate infatuatus impoterium patia ris: et maluisses nō nasci: et diem natiuitat sue maledicas. L

Tertio principaliter

agitur in themate de veriusqz diei compa ratione. quia melior est scilicet dies mortis qd natiuitatis. Sed videtur qd istud nō sit verum. quia dies mortis tendit ad nō esse diem: vero natiuitatis ad esse: sed melius est esse qd non esse. ergo et. Ad quod dicendū

q vita et mors possunt comparari ad inuicem quoad tria. Primo quoad entitates. Et sic non est dubium quin vita melior est qd mors. sicut argumentum factum dicit. Et ideo dicitur Ecclesiastes nono. Melior est canis viuus leone mortuo. Secūdo quātum ad equalitatem. et quātum ad hoc dies mortis potest preferri diei natiuita tis. Quia ille qui nascitur cū infectione pec cati scilz originalis nascit: et etiā cū possi bilitate peccandi a actualiter: scilicet mortas. liter vel venialiter. Sed ille qui moritur pos set mori sine infectione alicuius peccati: pu ta si moreretur immediate post baptisimū: vel per martyrium vel perfecte penitens. Item per mortem efficitur impossibilis ad peccandum. Et idcirco quantum ad hoc melior est dies mortis die natiuitatis. An de de martyribus et aliis sanctis cōmunis bus qd nati sunt in originali peccato: celebra mus quidē diē mori: s nō diē natiuitat. An de Augustinus in sermone de sancto Lys priano ait. Quid est hoc fratres. quando sanctus iste natus est ignoramus: et qd ho die passus ē natalē eius hodie celebramus. Sed quando natus sit etiam si sciremus nequa qd diem illum celebraremus. Illo nā qd die peccatum originale contraxit: hodie peccatum omne finiuit. Et ideo potest di cere talis. illud Ione quarto caplo. Melior est mihi mors qd vita. In vita enim sem per timer casus: et post mortē securus est.

Tertio possunt dici dies ad inuicem com parari quantum ad psequenem utilitatem. Et sic aliter se habet in reprobis qd in ele ctis. quia in hominibus reprobis peior est dies mortis die natiuitatis. Quia ad diem natiuitatis sequitur vita in qua inficitur per culpam. sed ad diem mortis sequitur obstinatio in culpa et afflictio pene et emet. cui nulla pena huius vite potest comparari. Et ideo optant reprobi potius auz qua cumqz pena pnti viuere qd mori. Unde ad hoc referri potest illud quod d: Iudith. iij. Melius est vt viuentes seruiamus qd mori entes auz interitū nostro ipi finitū nōse damna patiamur. Item homo peccator: cu rat de bonis q videt se habere dū viuūt: sed post mortem nescit quid de se futurum sit. Et ideo dicit illud Eccl: vi. c. Melius est videre quod cupias qd desiderare quod ne

scias. Sed quāvis ad electos melior ē dies mortis die natiuitatis: quia dies natiuitas est ad vitam laboriosam & amarā: sed dies mortis est ad requiem et gaudium: et eter nam beatitudinem. Propter quod dicit in 1° illud Ecclesiastici. xxx. Melior est mors q̄ vita amara: et requies eterna q̄ lāguor perfructuans. Ad quam gl̄iam eternā nos perducit ielus b̄torum quies & gaudium sempiternū. Amen.

De comparatione status viuorum et mortuorum. Sermo III

Audauī magis

mortuos q̄ viuētes. Ecclesia stea. iij. Illud a sapientibus magis laudat quod inclinat a

sapientibus esse putat. Sic salomon sapien tissimus: quia putauit sapientiā p̄eligē dam esse pecuniā: dicens Proverbiorū. viij. Accipite disciplinam et non pecuniā: et doctri nam magis q̄ aurū eligite. Ideo post ea sapientiam p̄e cūctis opibus cōmenda uit: subdicens ibidem. Melior est sapientia cūctis opibus p̄cedissimū: et omne desi derabile et nō potest comparari. Eodē mo do: quia putauit statum mortuorū p̄eligē dum esse statū viuorum. Propter quod dicit Ecclesiasticus septimo. q̄ melior est dies mortis die natiuitatis. Ideo etiam ipse dicit in verbo p̄posito. Laudauī magis mor tuos q̄ viuētes. Quidā tamen dixerūt q̄ ipse dicit hoc verbum in ecclesiaste vbi loq̄ tur concionādo aliquādo in persona stulto rum: aliquādo in persona sapientū. Et ideo p̄dictum verbum nō dixit ex persona sapientis. quia viuere dicit esse s̄m philoso phum qui dicit. q̄ viuere viuētibz est esse mors autem dicit ad nō esse. non est autē melius non esse q̄ esse. ergo non sunt ma gis laudandī a sapiente mortui q̄ viuētes Sed dicitum est p̄dictum verbum. vt dicitur ex persona stultorum et errantius qui non credunt aliam vitam q̄ istam esse. Et propter hoc vltis malis mundi huius dicitur feliciores esse mortuos q̄ viuētes: quia si cut per mortem s̄m eos totaliter terminat esse et vitā: ita et omnia mala. Sed posset dicit q̄ verbum istud sit dicitum ex persona sapientis: quia licet esse s̄m se p̄ferat nō esse: tñ s̄m aliquam conditionem non esse potest p̄ferri ipsi esse: et mortuus viuēti sicut quātum ad hoc q̄ non potest peccare

nec videt mala huius mundi. Et Hierony mus dicit & habetur hoc in glosa. q̄ melius est non esse q̄ male viuere. Et ideo etiam aliqui sapientes viri appetebant meli p̄o p̄ter penatitates vite huius. sicut hystas dicit tertiū Regum. xix. tolle animāz meam non em melior sum q̄ p̄ses mei. Et ad Ro manos. viij. apostolus ait. Infelix ego homo quis me liberabit de corpe mortis huius? Et sub hac intentione salomō dixit. Lauda ui magis mortuos etc. B In quibz quidē h̄bis debemus attendere tria.

Primo commendationem: quia dicit laudauī

Secundo p̄fectionem: quia magis mortuos.

Tertio cōparationē. qz q̄ viuētes.

Circa primū attenden

dum q̄ sicut arbores laudantur ex bonis fru ctibus: sic homines ex bonis operibus. Un de ad Roma. xij. Bonum fac et habebis laudes ex illo. Et ideo laudādī sunt mortui ex bonis operibus que fecerunt viuētes. Et ad hoc refertur potest quod dicitur Pro verbiorū vltimo. Laudent eam in portis opera eius. Et vult dicere. Laudēt eam scz vitam vel animā hominis defuncti in por tis id est in exitu vite: vt dicitur iudicij ope ra eius. In quibus quidem verbis tria deo bebimus attendere.

Primo laudandē persone idoneitatem: cum dicit. laudent eam scilicet animam: vel vitā virtuosam: quia anima victiosa vel pec catrix non est laude digna.

Secūdo loci cognitionē vel melius cons truitatē. quia in portis.

Tertio materie laudis bonitatē. qz ope ra eius scz bona. quia opa mala non faciūt dignum laude sed vituperio.

Circa primū attendēdum est q̄ ille des functus secare potest laudari cuius vita sit it bona et virtuosa. Aliud est enim laudari ad hominibus: et aliud laudari ab operi bus. Nam ab hominibus frequēter lauda tur qui non est vere laudabilis. Et hoc con tingit propter duo. Quādoqz quidem pro p̄ter laudantis malitiam. scilicet vel quis vult adulari: sicut quando laudatur peccas tor in desideria aie sue. quia homo laudat malitiā alterius vt ex hoc cooperiatur & ex cusetur malitia sua confimilis. Job. xl. cap. Protegunt vmbre vmbzā eius. Et iterum

quia diligēt similes sibi et placēt eis. et ideo laudant. Proverbiorū. xxvij. Qui derelin quūt legem scz dei transgrediendo p̄cepta eius laudant impiū. Alia causa potest eē p̄pter ignorantia: sicut simplex homo lau dat hypocritam credēs enim esse bonū: qz ignorat eius occultā malitiā. Sed vt talis bus sic laudatis: quia ab hoibus laudant: et a deo condemnant. Augustinus in libro cōfessionū. Qui laudari vult ab hoibus vi tuperante te: nō defendit ab hoibus p̄dem nante te. Unde Job. xx. Voc scio ab initio quo possit est homo sup̄ terrā. q̄ laus im p̄torum breuis sicut gaudium hypocrite ad instar puncti. Sed ille laudat ab operibus qui facit opa vere b̄a scz vt nō laudat: sed vt laudabilis sit. E Sunt autē plures pul chre rationes quare sapientes & h̄tiosi viri pl̄ appētū laudabiles esse q̄ laudari. Pri ma quidē licet regula philosophorū dicat q̄ melior est actus q̄ potētia: tamen in hoc ca su aliter est. quia melior est potētia scz q̄ quis sit laudabilis. i. laude dignus q̄ actus scz q̄ quis laudat. Unde deus laudabilis dicitur: cum tamē non digne laudat. qz ma ior est omni laude. Item laus actualiter fa cta est in laudatē nō in laudato: sed lauda bilitas est in laudato. qz potētia est in eo cuius est potētia. Unde hec duo quandoqz diuidunt in iusto & peccatore: quia quādo qz laudat potōr et nō est laudabilis: et iust? est laudabilis et nō laudat. Et quo pars q̄ potētia talis scz q̄ tu es laudabilis ē quasi tibi essentialis: qz est in te & tibi cōiuncta in essentia tua siue p̄sona tua. qz tu ipse es lau dabilis. S; laus que de te fit actu nō est in te scz in p̄sona tua: sed est in ore laudantis: et in audientia laudantiū. quia honor est in honore: quare cū melius sit tibi quod est tuū & in te q̄ alienū & extra te. pater q̄ me lius sit tibi laudabilitas q̄ laudatio. Item quia laudabile esse in paucis reperit: scz solum in his qui sunt digni laude: et ideo est bonum mobile et p̄ciosum. Laus autē quā buslibet datur. nō solum dignis: sed multo tiens indignis: et ideo est quid vite & parū appetendū. Item bonū tanto melius q̄to durabilius: sed laus actualis non durat: qz aliquādo laudaris: aliquādo nō. qz non est possibile q̄ semper lauderis. Et ideo laus actualis modica est & breuis: sed laudabili tas semp potest durare. quia siue vadās siue queas: siue vigiles: siue dormias: siue

comedas: siue quid aliud facias semp eam habes tecum. et ideo melior et eligibilior: qz quia laus iustorū licet sit potētia: in mēdo: est tamen actualis in celo. qz laudatur a deo ab angelis & a beatis. & t̄aro dignior: et nobilior est: quāto a melioribus & nobi lioribus agitur: sicut cū quis laudat a pa pa vel impatore vel rege. Sed maior imō maxima est laus iustorū: nō solum p̄pter di gnitarem laudantiū: scz dei angelorū & bea torū oiz: sed etiā p̄pter numerū: qz sunt qua si innumerabiles angeli & sancti. Cuius con trarium accidit de lande peccatorū: qz quia et sunt indigni etiā qui laudat qz non est spe ctiosa laus in ore peccatoris. Un Veneca. Tam turpe sit tibi laudari a turpibus q̄ si lauderis ob turpia. Et sunt pauci laudato res & plurimi detractes. Sūt ergo digni laudēdo qui faciūt opera facta vt laudent sicut hypocrite: sed qui faciūt opera bona recto corde. i. recta intentione vt laudabiles sint. Unde in ps. lxxij. Laudabunt omnes recti corde. i. recta intentione. Et dicit lauda buntur. quia etiam nūc nō laudant ab homi nibus: laudabunt tamen in iudicio a deo. Unde apostolus p̄me Cor. iij. Tunc laus erit vituētis a deo. D Secūdo sequitur i auctoritate inducta de loci cōgruitate scz i portis. Unde apud antiquos in portis ius dicia reddebant. & sic tibi malefactorū ope ra damndabant: et opera iusta approbaban tur: et laudem cōsequabant. Sed figuratū aduertendū est q̄ alia est porta misericordie: et alia iusticie dei. Nam porta misericordie est penitētia: qz per penitētiā peccator recipit misericordiam dei & veniā peccati. Et per hanc portam egredit a statu culpe pec cator: penitens. Vt porta ingrediētis q̄des videtur angusta. quia scz a principio peni tens sentit amaritudinē timoris & laboris et doloris. Doloris p̄pter commissum culpe. Et timoris p̄pter reatum penē. Et laboris propter difficultatē penitētie: quia laborio sum sibi videt relinquere cōsuetā: et incho are insolita. Sed post ingressum hui? por te inuenit latitudinē amoris et dilectionis et quietis interioris scilicet cōscientie sue. Et ideo suadebat dñs Lu. cc. xij. dicens. Cō tendite intrare per angustam portam. S; peno volens deponere pellem veterē & habere nouam ingredi per arcum foramen petre. Sic homo qui vult renouari a vetus tate peccati: debet ingredi per angustam

Sermonū funebriū

portam penitentie. Unde matthei septimo. q̄ angusta porta et arcta via que ducit ad vitam. Et ibidem paulo ante. Intrate per angustam portā. Sed per hanc portā scilicet penitentie ingrediuntur viuētes: quia saluus homo dum viuit habet locū penitentie. Sed alia est porta iusticie per quam ingrediuntur et egrediuntur mortuos ad examē diuini iudicii. Sed sicut duplex est iudicium: ita et duplex est porta. Est enim iudicium particulare in quo uiuētiū anima per se iudicatur a deo. Et huius iudicii porta est mors: quia per mortem egreditur homo de uita ista et assiditur diuino iudicio ut recipiat sensentiam sibi opera sua. Aliud uero iudicium fiet in fine mundi quod erit generale. Et huius porta erit resurrectio a morte: quia omnes resurgent et simul cum anima et corpore omnes comparabunt eorum iudice ut sibi ea que gessit in corpore recipiat unusquisque. Et de his portis dicit uir iustus deo et angelis. Sperite mihi portas iusticie et ingressus in eas cōfitebor dominico. In utraque ergo uir iustus accipiet laudem sibi opera sua. Et Tertio agitur in auctoritate ad ducta de bonitate eorum que sunt materia laudis: et de sunt bona opera hominis. Et ideo dicitur laudem eam opera eius. scilicet bona: quia hec sola sunt laude digna. Sed quia opera intantum sunt bona in quantum finiuntur ex uirtute: quia sicut dicit philosophus in ethica. Virtus est que bonum facit habentem et opus eius bonum reddit. ideo uel opera sunt laude digna que ex uirtute procedunt. Et ideo philosophus dicit in primo ethico: quod laus est sermo elucidans magnitudinem uirtutis. Et quia fructuose actiones elucidant magnitudinem uirtutis: ideo ex uirtuosis actionibus redditur homo laudabilis. Et hinc est quod ea que peccatores et uicioosi homines faciunt de genere bonorum: licet laudabilia quādoque uideantur in quantum pretendunt aliquā similitudinem uirtutis: tamen in rei ueritate laudabilia non sunt et maxime apud deum. Et hoc est: quia semper deficiūt uel a fine debito uel a modo: uel ab aliqua circūstantia uirtutis. Verbi gratia. Sunt aliqui tyranni qui aliquid quando faciunt ualde pulchras iusticias sibi punitiones malefactorū siue malefactorum: sed tamen quia faciunt propter laudem et gloriam humanam deficiunt a fine uirtutis: et ideo nō est opus iusticie sed ya-

ne glorie. Sicut patet de iusticia Titulo 4° in libro corinthios. qui sicut refert valerius maximus libro secundo capitulo secundo. Cū esset consul in latino bello. filium suum qui pro uocatus erat ad bellandum a gemino meto tusulanorum ducem: qui sine scitu sic demauerat: quod habuisset gloriosam victoriam et retulisset inde speciosa spolia: nihilominus iussit eum a licore arripere et in modum hostie mactari. Licet enim de illa iustitia dicat idem Valerius quod non poterat enim cum tanta laude laudare quanta digna erat: tamen si quis aspiciat finem propter quem fecit hoc: uidebit eam defecisse a uirtute. Dicit enim poeta sermo eneidios sic. Vicit amor patrie laudumque immensa cupido. Ecce testatur quod immensa cupido laudem huius manarum uicit in eo amorem naturalem. Et iste fuit principalis finis propter quem fecit: qui certe nō est finis iusticie: sed potius inanis glorie: laudare uel de liberalitate. et tamen si non seruaret modum debitum et mensuram in dando nō esset actus uirtutis. Sicut patet in Alexandro qui multum laudatur de liberalitate siue de caritate propter magnam largitionem dōnorum: et tamen nō erat ex uirtute: sed potius ex superbia. Unde refert Seneca de eo in libro de beneficijs. quod cum donaret semel autidam unam ciuitatem: et ille tanquam indignus resurgeret tantū munus. dixit alexāder. Non curo quid te debeat recipere: sed tantū quid competat mihi dare. Certe istud uidebatur magnificum uerbis: et tamen in rei ueritate uel dicit ibi Seneca fuit uerbis superbum et stultum. et eo quod beneficium et donum debet esse proportionatū et congruum: nō solum danti: sed etiam recipiēti. Et ita est peccatum in excessu sicut etiam in defectu. Et simile est de operibus aliorum peccatorum qui nō sunt in caritate nec habent in se uirtutes ueras qui commendantur ab hypocritis: non tamen a sapientibus. Unde Ecdesastes octauo. Uidi impios sepultos qui cum adhuc uiuerent in loco sancto erant. Et laudabantur in ciuitate quasi iustorum operum: sed et hoc uanitas est. Et Sapientie tertio. Vacua est spes illorum: et labores sine fructu: et inutilia opera eorum. Sed sancti qui habent uirtutes omnes ueras et sunt in caritate: faciunt opera uera laudabilia quia omnia opera uirtutum ordinant ad

Distinctio III Sermo III

uerum debitum finem. sicut dicebat apostolus prime ad corinthios decimo. Via in gloriam dei facite. Et omnia faciunt debito modo et ordine: quia sunt in caritate quod ordinat omnia uirtutes. Unde apostolus. Via opera uestra in caritate fiant.

Secundo in themate

considera prelectionem: quis magis laudat mortuos. Unde dicit. Laudari magis mortuos quasi statim eorum: predegēs magis uiuorum. Sed attendenti est quod nō omnes mortui preferunt uiuentibus: sed solum saluari. de quibus dicit Apocalypsis xliij. Beati mortui qui in deo moriuntur. Amo do iam dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis. In quibus quidem uerbis tanguntur tres rationes quare mortui tales preferuntur uiuentibus.

Et prima quidē est. quod sunt oī bono dotati et propterea dicuntur beati.

Secūda est. quia sunt ab omni periculo liberati: et hoc quia in domino moriuntur.

Tertia est. quod sunt ab omni malo liberati: quia amodo iam dicit spūs sc̄.

ostenduntur ergo primo esse dotati omnino bono et eo quod dicuntur beati. Nam beatus sicut dicit Boetius est status omniū bonorum aggregatione perfectus. Omne autem bonum hominis aut est anime aut est corporis aut cōiuncti. Et omnibus istis bonis dotati sunt beati. Nam perfectum et summum bonum anime naturaliter deus est. in quantum ipsi anime perfecte unius. Et ad hoc requirunt tria sibi que tria assignantur tres dotes anime beate: que uelut sponsa deo cōiungitur in ipsa beatitudine. Primum est ipse dei presentia que quidem habetur per ipsum dei cognitionem siue uisionem: quia scilicet deus in patria nō mediante aliquo specie seu similitudine: sed immediate per seipsum. id est per suam essentiam cognoscitur et uidebitur. Et ideo per seipsum id est per suam essentiam anime presentis efficitur in ipsa cognitione beata. Unde prima dos anime dicitur uisio siue cognitio. Uidebitur: mus ergo seu cognoscemus deum in se: et deus in nobis: et nos in deo: creaturas in deo: et deum in creaturis. Cognoscere deū in sua essentia est quasi uisio meridiana. Cognoscere uero creaturas in uerbo ē quia si cognitio manutina. Sed cognoscere in se creaturas id est in proprio genere: appella-

tur uisio uespertina. Uidebitur etiā ubi unusquisque cogitationes alterius prout uolet. quia sicut dicit Gregorius. Uniuersaliter mentem ab alterius oculis cōpulentia nō abscondit. Secūdo ad perfectam unionem anime cum deo requiritur eius cum anima: perfecta colligatio: et hoc efficitur perfecta dilectio. Et ideo dilectio sibi quosdam est secūda dos anime beate: quia anima sicut adheret deo: ita colligat deo ut efficiatur quasi unus spiritus cum eo. Propter quod uocatur charitas uincula perfectionis. ad Colocenses tertio: ita colligat deo ut efficiatur quasi unus spiritus cum eo. Tertio requiritur ad perfectam unionem utriusque uincula cōuenientia. Et in hac perfecta cōuenientia dei cum anima dicit uirtus: fruit ipsa anima deo. Et ideo tertio dos anime beate dicitur a quibusdam fructio que cōsequens est ad dilectionem: quia illud quod summe diligunt cōuenientissimum iudicant. et eius fructio summe delectat. Sic ergo totum bonum anime quo efficiatur beatus erit in deo et de deo. Unde in psalm. dicit Beatus populus cuius dominus deus eius.

Secūdo erunt dotati isti mortui qui saluandi sunt etiam in bonis corporis: quia in fine resuscitabunt et recipient corpora sua. cum quattuor dotibus gloriose: que erunt claritas: subtilitas: impassibilitas: et agilitas. Cum enim totum bonum corporis sit ab anima: ideo ex red. idātia glorie ipsius anime erit tota gloriōsitas corporis. Et ad hoc necessarium est quod ipse corpus sit anime perfecte subiectum. Erunt ergo in corpore respectu anime quattuor dotes gloriose: predicte ratione subiectionis. Quia ad hoc ut corpus perfecte anime subiectū nec eā impediat in operibus glorie quattuor sunt necessaria. quorum duo p̄tinent ad sensum: et alia duo ad motū. Quoad sensum duo requirunt. Unum ut sit facile receptiuū specierū sensibiliū: aliquid quod disponit claritas. in qua etiam com̄prehendit corpus pulchritudo et omnis bona dispositio cuius forme actualis in corpore. Secūdo requiritur quod nō sit receptiuū passionum ignobiliū. et hoc facit impassibilitas: in qua etiam intelligitur p̄tensa cōfusio corporis ab aia siue omni leuua uel infectiua uel corruptiua passione. ut sub impassibilitate includit sanctitas et diuinitas. Quoad motū duo requirunt alia duo. Unū est ut per se paratā indignatione nō resistat suo motui ad quod disponit agilitas. sub qua etiam comprehendunt uelocitas libertas et fortitudo corporis et habilitas.

Sermonū funebriū

ad omnes operationes anime que per corpus exercunt. Alia est sim quosdam vt corpus per que mouet non resistit ei: et ad hoc facit subtilitas. Sed sanctus Thomas dicit hoc non esse ex dote subtilitatis: sed ex diuina virtute miraculose fit vt ipsi corpus gloriose aliud corpus non obstat: si dicit qd corpus subtilitatis est vt corpus totaliter anime subiacet vt sine forme quantum ad esse substantiale. Unde et hoc corpus gloriose substantiale. Unde et hoc corpus gloriose substantiale dicit qd pfecte ab anima informat. Unde ab apostolo vocat corpus spūale. qz totaliter est subiectum spiritui. Et per istas quatuor voces remouent etiam quatuor impedimenta que consueuerunt causari a quatuor elementis ex quibus corpus componitur scilicet per caritatem deformitas nigredinis qz consueuit causari ex aduisione ignis vel fumo: per subtilitatem grossities terre: per agilitatem tarditas que ex frigiditate aque est: et per impassibilitatem passibilitas que ab aere. tunc ergo poterit dici anime illud 2° nec. r. Beatus veter qui te portauit

Tertio habebit illi sancti mortui etiā plura bona que pertinent ad cōiūctam. et sunt quinquē sū. **Primo** in de cōsolatione philosophie. scilicet sufficientia quam pmitit diuinitie. iocunditas quam pmitit voluntas: celeritas quam pmitit fama: securitas quā pmitit potentia: et reuerentia quam pmitit dignitas. et tunc vere poterit dici illud ps Beatum dixerit populu cui hec sunt. Et oibus eius p dicitur bonus erunt in ppetua et iocunda laude. Et illud ps. Beati qui habitant in domo tua domine in secula se. et c.

Secūda ratio quare mortui preferuntur uiuentibus est. quia sunt tuti ab omni periculo. sicut ille qui puenit ad portum et tam exiit nauem est tutus a periculis maris. Tales sunt illi qui in dño moriunt: qz tanq̄ qd mare pellosum est mundus: sed tanq̄ nauis est corpus. Tanq̄ aut tutissim^o portus est dñs deus. Ergo tanq̄ nauis egressus nauis est anima sancta egressa de corpore et extra pericula maris id est extra pericula mundi in portu securissimo scilicet in dño rediens sicut de beato Stephano lapidato mortice dicitur Actū. vii. qd obdormiuit in domo. Nota qd dñs homo est in terra latronum et inimicorū non dormit securus: sed quādo est in possessione hereditatis sue et in terra domini sui: tūc dormit securus. Sic homo non quiescit vere in isto mundo: quia est in

terra inimicorū: quia mundus caro demonia diuersa mouet prelia: et est in terra peccatorum id est vicij expoliantium animas a vestibus et diuitijs virtutum: et ideo amicus dei est semper in timore. Sed post mortem in celo erit in terra domini sui et in propria hereditate a domino sibi data: et tunc erit in perfecta quiete. ps. Cū dederit dilectis suis somnū ecce hereditas domini. Et presens in conspectu dñi mors sanctorū eius.

Tertia ratio quare mortui qui saluantur preferunt uiuentibus est. quia sunt liberati ab omni malo. Infirmitas enim qui habet infirmitatem laboriosam et penosam nō quiescit plene donec sit liberatus totaliter a malo: sed tunc quiescit quādo est a malo totaliter liberatus. Sic sancti qd in mōdo paffitur multa mala et multas penas: sed post mortē ab omni malo liberantur: et tunc habent perfectā quietē quam nō possunt habere hic uiuentē. et ideo dicit. Amodo iam dicit spūs sc̄ et dicit amodo sc̄ post qd cessauit ab eis omne malū. Sunt em̄ liberi a triplici malo scilicet a peccato originali quod ex natura contrahit: sed etiā ab actu ali quod dicitur unatum id est inus nati quia in voluntate concipit. et sunt etiā liberi a possibilitate peccandi: sic quiescunt ab omni labore quem habuerunt in pugnando contra temptationes vel in custodiendo se a peccato vel in purgādo peccata commissa. Item sunt liberi ab omni malo illato. scilicet ab extra: quia sibi nullus est hostis impugnat nec aliquid aliquo modo ledere ualent vel in aliquo molestare. Animal enim nō quiescit qd molestatur a muscis: et sic homo in uita ista habet et multas molestias propter quas non quiescit. Unde dicit Abdicec. iij. Surgite et ite quia nō habetis hic requiem. Item sunt liberi a malo contracto. scilicet ex natura corrupta et destruita siue respectu nature sicut est fames que retrahit a bosculpe sicut est difficultas et inclinatur ad malum propter concupiscentiā delectationis siue respectu pene sicut est passibilitas et mortalitas et egritudine et similia: in quorū resistentia vel tolerantia nullus laborat uiuentē. Sed post mortē sunt ab omni malis sunt erepti: et ideo omnino quiescunt ab omnibus laboribus suis. Et dicit. Et erit in die illa cum requies dederit tibi deus a labore tuo: et a conuulsione tua: et a seruitute

Distinctionis III

Sermo III

dura qua ante seruisti etc. 8

Tertio in themate cō

sideranda est comparatio. id est considerare debem^{us} eos ad quos fit comparatio: cur dicit qd uiuentes scilicet in mundo isto qui mori laudari possunt qd mortui: immo respectu eorum uidentur esse laudabiles. Et ratio huius est: quia bona de quibus possunt laudari uiuentes sunt transitoria et uana: sed bona quibus fruuntur mortui sunt immutabilia et uera: et ideo nō possunt uiuentes in laude mortuorum equari. Ad autē bona hic uiuentium uana sunt patet ex uerbo ps. dicentis. ps. xxxvij. Uniuersa uanitas omnis homo uiuens. Et potest intelligi sic qd uniuersa. scilicet bona que omnis homo querit sunt uanitas id est ualde uana. Et qd istud uerum sit potest fieri manifestū ex cōmuni descriptione uani. Vanitas em̄ cōmunitur describitur. qd uanū est qd non prebet fructum laborantis: nec fulcimentū in inuitenti: nec plenitudinem continentis. Omnia ergo bona que querunt homines hic uiuentes uana sunt. Primo quidem: quia non prebent fructum laborantis sicut agricola diceretur laborasse in uanum si ex ipsa agricultura a nullis recolligeret fructum: fructus autē est ultimus qd expectatur de arbore: et signat ultimus qd summū bonū qd debent homines uirtuosi expectare de laboribus suis. et hec est gloria eterne beatitudinis: quia bonorū laborum est fructus gloriosus: sed talis fructus non habetur in uita ista: quia bona istius uite non sunt uelut bona que expectare debem^{us}: eo qd tale bonū erit in uita eterna. qz illa est uelut finis. Unde apłus. Roma. vi. Habebis fructum uelutrum in sanctificatione: finem uero uitam eternam. Quasi dicat. fructus que potestis habere hic non est finale bonū qd est uita eterna: sed est sanctificatio disponens ad illam. Item bona istius uite dicunt uana: quia nō prestant fulcimentū in inuitenti: et hoc ideo. quia sunt omnia mutabilia et transitoria. Et qui labenti inuititur necesse ē uel eū labente labatur. et ideo non fulciunt in inuitentem: sed potius faciunt ruere. Unde qui confidit in diuitijs suis corruet in malum. Proverb. xi. Item bona istius uite dicunt uana: quia non dant plenitudinem continentis. Unde uanū dicitur qd est uacū. sed bona istius uite non replent nec satiant hominis appetitum: et ideo sunt hominū uana

scilicet quia non replentur siue satiantur. Quia igitur bona hic uiuentium non sunt bona uelut bona stabilia: nec bona replentur: dicunt uanitas. et ualde uana. Et dicit. Vanitas uanitati et omnia uanitas. Nam si quodlibet bonū huius uite continet aliquā uanitatē: sequitur qd uiuentibus bonorum huius uite non solum sit uanitas: sed uanitas uanitati. scilicet respectu bonorū aliterius uite quibus beati mortui fruuntur: que sunt bona uelut in eternū stabilia et plene satiantia. Et qz bona huius uite cuncta subiacent uanitati et homo efficitur similis his qd diligit. et sequitur icū omnes homines hic uiuentes huiusmodi bono sequantur et diligant: ideo omnes efficiunt uani. Unde dicit. Ambulauerunt post uanitatē et uani facti sunt. ps. cxlij. Vani uanitati similis factus est. et ideo potest dici homo iustus hic uiuens et tante uanitati subiectus: illud Ioue. iij. Melius est mihi mori qd uiuere: precipue quia omnis homo uiuens expectat mortis periculum: de statu salutis sue semper habet dubium: nec potest etiā dum hic uiuit habere beatitudinis premiū que consistit in dei uisione qui dicit. Exo. xxxij. Non uidebit me homo et uiuet. A quibus omnibus erepti sunt mortui qui ad illam iam peruenerunt uisionem. Et d quā nos perducatur etc.

De uigilantia necessaria propter ignorantiam temporis mortis. Sermo III

Vigilate quia nesci

tis diem neqz horā. Matth. xxv. Sicut dicit beatus Grego. Jacat quia est homo non possit aliquando itum taculi omnino uitare vt nō feriat: tamen si ante preuidet potest itum dīpeū vel aliam armaturā opponere vt saltē min^{us} ledatur. Unde apłus ad romanos dicens Ephe. vi. In omnibus allumentes scuti fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Similit^{er} Quis homo taculi mortis uitare non possit: si tamē sibi contra eum scutum preuideat assumēdo uigilantiā continuā et sollicitudinē bene uiuenti: et cauēdo sibi a peccatis: mortis taculi parum sibi nocebit. Et dicit eo parum: qz dato qd perforet scutum corporis: ad aiam tamē lesio nō pertinet. Unde Sap. iij. Iustus anime in manu dei sunt: et non tanget eas tormentū mortis. Sed tamē qz dies uel hora qua homo iaculati p

Sermonū funebrū

mortem debet ignoratur: oportet omni tempore vigilare id est sollicitum esse: ne cum mortis ictus inermē et imparatū inueniat, vnde omni tempore oportet esse sub armis penitentię et esse sine somno torporis et negligentię. Et ad hoc hortatur nos dñs in verbis p̄p̄ofitis dicens, vigilate etc. In quibus quidem verbis dñs facit tria.

Quia primo hortatur ad diligentiam operis: dicens, vigilate.

Secundo allegat ignorantiam hominis: quia nescitis.

Tertio determinat circumstantiā temporis, scilicet diem et horam.

Circa primū aduerten

dum quod secundum sententiā beati Gregorij ille vigilat qui est absolutus a vinculo torporis, id est peccati, et secundum hoc ille vigilat qui est in penitentiā. Item ille vigilat qui habet apertos oculos ad aspectum veri luminis. Item ille vigilat qui excutit a se somnū negligentię et torporis. Ad talem ergo vigilantiam hortatur nos dñs Matthei, xxvi, dicens, Vigilate et orate ut non intretis in temptationem: spiritus quidem promptus est caro autē infirma. In quibus quidem verbis tria facit.

Quia primo inducit ad illud quo somni id est peccati vinculum enodatur: cum dicit vigilate.

Secundo vero ad illud quo mentis oculus illuminatur: cum subdit, et orate etc.

Tertio vero tangit illud ex quo negligentie et pigritie torpor generatur: cum addit, caro autē infirma.

Dicit ergo primo vigilate scilicet somnū peccati per penitentiā expellendo. Notandum quod quando aliqui sunt in infirmitate graui solent fieri vigilie circa eos: ne cibū vel potum sumant qui sibi sunt nocui scilicet que aggrauent infirmitatē: solent etiam procurari remedia que allevient infirmitatem. Sic homo qui est in peccato est in graui infirmitate: ideo debet vigilare ne appetitus cibibus peccati sumat, quia istud aggrauat infirmitatem: et debet etiam procurare remedia que allevient scilicet penitentiā. Eisdem etiam in corpore humano nisi malū humorē natura expellat vel per medicinā vel per sudorē vel per minutionē vel per scabiem per alias modum. Ita certe quidam est malus humor peccati in conscientia non debet homo dormire: sed vigilare donec purgata sit conscientia

per medicinā penitentię: que facit sudorem in contritione: minutionē in confessione: scilicet diem in satisfactione: alioquin morietur, et si ista faciat euadit mortē. Apocal. iij. Esto vigilans laus et confirma cetera que mortura erant Eccli. xxxi. Vigilia honestatis tabefaciet carnes. i. carnalitates. Secundo inducit ad illud quo mentis oculus illuminatur scilicet ad orationem qua scilicet oculus intellectus aperitur et aspiciat ad verum lumen. scilicet deū: ideo dicit orate etc.

Et primo docet facere illud quo illuminatur: cum dicit, orate.

Secundo docet vitare illud quo obtenebratur, scilicet temptationē: cum dicit, ne intretis in temptationem.

Dicit ergo primo orate. Nota quod aliquis est in infirmitate solent procurare orationes et ad sanctos mittere orationes. Sic debet facere qui habet infirmitatē peccati. Sed ad hoc quod oratio valeat oportet quod infirmus penitet at aliter nihil valeret. Unde gladius euaginatō pacē a deo petir: qui cum peccandi p̄p̄ofito deū sibi reconciliari intendit. Et sicut nihil proficit medicamentū si adhibet fit in vulnere ferrū: ita nihil proficit oratio illi cuius adhuc odiū remanet in pectore. Chreno. iij. Non inique egim' iracundiā puocauim': id est concinerosabiles sum'. Ideo oportet quod oratio fiat in amore dei: aliter esset contrarius, vnde sicut feruor ignis facit ascēdere aquā in olla: sic feruor charitatis orationē ante deū. Et nisi ignis ponatur incensū fum' non ascendit. Sic nisi ignis charitatis sit in corde non ascendit oratio. Unde ps. cxi. Dirigas oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, Eccli. iij. Qui diligit deū exorabit p̄ peccatis et continebit se ab illis: et in oratione diuersus exaudiet. Deinde tangit illud quo oculus mentis offuscatur quod est tentatio, vnde dicit ne intretis in temptationē: et non dicit, ut non tentemini: sed non intretis in temptationē. Nam ille qui videt locū periculosū non est in periculo: sed ille qui intrat. Sic qui tentatur non est adhuc in loco periculi: sed qui intrat temptationē, i. quādo cōsentit: quod iam habet ibi perdem affectū, ideo rogat ecclia. Et ne nos in ducas in temptationē. Quādo mulier rogatur a ribaldis cōsentit eis non est fidelis: sicut quādo aia rogata cōsentit multis qui sunt aliqui in bono statu. si si cōfurgat rētorio statim pereit. Unde ad rēp̄ credidit et in tpe temptationis recedit. Luc. viij. Ecclia. xliij. In ten

Distinctionis III

statione inuent' est fidelis, quod beat' vir qui suffert temptationē Tertio cum dicit spiritus quod promptus est caro autē infirma.

Primo ponit illud ex quo vigilantia et sollicitudo causatur: cum dicit, spiritus promptus est.

Secundo vero illud vnde torpor et negligētia causatur et generatur, scilicet quod caro infirma.

Si quidē spiritus promptus est ad vigilandū ad bonū sicut erat in antiquis christians: quod spiritus habebat seruēntē et propēt ad bona: hodie habet spiritus tardū et pigru. Et rō est, quod homo in infirmitate graui' non est promptus ad laborandū et operandū: sed homo san' sic etiam spiritus bonis graui' in infirmitate peccati non est promptus ad laborandū et operandū. Et hoc figuratū est Luc. xij. vbi dicit. Ecce mulier. i. aia quod habebat spiritus infirmitatis. i. in infirmitate qua spiritus infirmatur. i. peccati et erat inclinata quod non poterat se erigere ad bene operandū nec omnino poterat sursum respicere ad celestia contēplandū. Unde hodie oēs spiritus vident pigri, quod oēs infirmati sunt in aliqua infirmitate peccati: ita vnde videat impletus illud Eze. xxi. Infirmabit oīs spiritus. Spiritus qui est san' p̄ innocentia vel bene sanatus p̄ penitentiā est promptus ad opera bona. Et nota quod non sufficit prop̄ritudo ad volēdū nisi nisi sit etiā prop̄ritudo ad bonā volūtātē p̄ficiēdam. Unde dicitur. Cor. viij. Quod admodum promptus est animus volūtatis: ita sit et p̄ficiēdit.

Secundo in aucte inducta tangit illud vnde pigredo et torpor generatur, scilicet ex infirmitate carnis, vbi caro est infirma. non ergo est cōcora societas spiritus et carnis: quod spiritus promptus est caro autē infirma. Quādo vñ homo valet et sapiens habet tenere societate vni' vilius et facti male accidit et vadit male negotiū: sed si alius obedit sapienti et valet ut male potest ibi accidere. Sic est autem quod spiritus et caro sunt socii si spiritus est nobilissimus et valet: caro autē vilius et facti. ideo spiritus est promptus ad bonū: caro autē prompta ad malū. Gal. v. Caro concupiscit aduersus spiritum: spiritus aduersus carnem. Et ideo si spiritus sequitur carnem et obedit ei concupiscētis male accidit ei: si autē caro regitur obedit spiritui bene erit. Roma. viij. Si finem carnis vixeritis mortemini: si autē spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Et ideo dicit Roma. xij. Curam carnis ne feceritis in desiderijs.

Secūdo in themate al

sumpto allegat ignorantia hominis: cum dicitur

Sermo III

nescitis diem etc. Vbi aduertēdū quod ideo homo nescit diē et horā mortis sue, quod non potest se scire mensurā duratiōis vite sue, quod cum mors sit terminus vite si sciret homo mensurā duratiōis vite sciret etiam diē et horā qua vita sua terminari deberet. Sed quod homo non possit mensurā duratiōis vite sue patet ex testimonio libri beati iob. vbi dicitur Job xxxij. Nescio quidum subsistam: et si possit modicum tollat me factor meus. In quibus quidem verbis tangunt due cause quare scilicet homo nescit mensurā duratiōis vite sue.

Et prima quidē sumitur ex viuentiū diuersitate: quod tangit cum dicit, nescio quidum subsistam. Secunda sumit ex dei potestate: cum subditur, et si possit modicum etc.

Circa primā attendendū est quod si oēs homines haberent vniformē duratiōis vite tunc esset possibile scire quidum homo deberet subsistere, sicut dicitur de pisce qui dicit ephimeron quia omnis piscis illius speciei non viuit nisi xl. horas. Et ideo scito quam do talis piscis natus est potest scire scire scire quidum in vita potest subsistere. Vnde carlus nature sue. Sed de hominibus manifeste videmus quod non habent eandem duratiōis vite, quoniam quidā longiorē viuunt tempore: et quidā breuiorē. Et hoc est quia quidam moriuntur in etate puerili: quidā in iuuentute: quidā in virili: et quidā in senili. siue accidat hoc ex varietate naturalis complexionis, quia quidā sunt melioris et durabilioris complexionis quod quidā alij: siue ex diuersitate regiminis: quia quidā meliori et quidā deteriori regimine viuunt et ex hoc longiorē vel breuiorē viuunt tempore: siue accidat ex diuersis casibus et incurrib' fortuitis quibus homines occidunt et multoties innaturali morte: que omnia quia diuersis temporibus contingunt et contingere possunt: adeo sicut dicit Ecclia. ix. Nescit homo finem suū, id est vite suę nec quidum ad tempus nec quidum ad modum mortis. Quāuis ergo sciat homo se esse morturū et in puluerem rediturū: nescit tamen vtrum viuere vel subsistere debeat vltz cras mane. Et ideo dicit Job. viij. In puluere dormi, et si mane quiesce, non sub qua die. Tertio sum quod deo dormire in puluere, i. mori et in puluere redigi ac si hunc presentia fieret: tamen nescio si vltz cras mane debea et si mane me que fieri non subsistam. Sicut enim accidit

illi dicitur de quo dicitur Luce. xij. qd dicebat sibi. Anima mea habes multa bona reposita in annos plurimos. Et sic est qui sibi thesaurizat et non est in deum dives. Et ideo de his accidit sicut de vaporibus qui cito leuantur et cito consumuntur. et hoc est qd dicitur Job xliij. Eleuati sunt ad modicum et non subsistent. Eleuati sunt ergo longa spacia vite sibi promittere et penitentie tempus procrastinare. Nam qui penitenti veniam promittit viuenti diem castitum non spondit. Secunda causa quare ignoratur ab homine mensura durationis vite: et hominis est ex dei potestate: quia in potestate dei est tollere hanc de vita ista post modicum vel post multum vite sue tempus. et ideo dicitur. et nescio supple si post modicus tollat me factor me. quasi dicat. Ipe qui fecit me potest me tollere quando vult. Ratio ergo istius ignorantie est: quia non est hominum scire ea que deus sibi reseruauit et posuit in sua potestate. unde ipse christus discipulis suis dicit Mat. i. Non est vestrum nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate. Sed tempus et hora quo tollat vnumquemque de vita ista reseruauit ipse deus et posuit in sua potestate: vt sicut de dicit spiritus homini vniuersum corpus: ita tollit vnumquemque de vita ista per mortem. et propterea Job audita filiorum morte ait Job. i. Dominus dedit dominum abstulit sicut domino placuit et cetera. Et ideo non est hominis scire quando deum debeat tollere de vita ista per mortem vnumquemque post modicum vel post multum tempus vite. Sed posset forte aliam videri quod deus omnes homines in equali tempore seu etate deberet de hac vita tollere. Et ratio esse videtur ex eo quod pena debet culpe proportio nari. Propterea dicitur Deutero. xxv. Secundum mensuram delicti erit et plagarum modus. Ad hoc autem dicit esse pena peccati originalis. Et ideo dicit apostolus Roman. viij. quod corpus mortuum est propter peccatum: sed peccatum originale omnes homines equaliter contrahunt. quia omnes a primo homine equaliter descendunt. de quo etiam apostolus dicit Roman. v. quod per vnum hominem peccatus intravit in mundum et per peccatum mors. ergo videtur quod omnes equaliter deberent a deo subtrahi ex hac vita. Sed ad hoc dicitur dupliciter. Vno modo sicut taxata et a iudice constructa. et talis pena equalis debet esse in eis quos equaliter tangit culpa. Alio

modo sicut defectus qui ex tali pena per accidens consequitur. sicut si aliquis cecatus ex sua culpa cadat in viam: et talis pena non proportionatur culpe: nec ab homine nec a iudice pensatur: quia non potest fortuitos eventus cognoscere. Pena ergo taxata pro primo peccato hominis proportionabiliter et respondens fuit subtractio diuini beneficii quo rectitudo et integritas humane nature conferuabatur. et hoc beneficium erat vt quod mens hominis esset deo subiecta in fortiora vires anime subderentur rationabili menti et corpus subderetur anime. sed pena et defectus consequens subtractionem talis beneficii est mors: et consequere sunt etiam ad hoc alie penalitates equaliter in his ad quos equaliter pertinet primum peccatum. Verum quia deus est prescius omnium futurorum eventuum: ex dispensatione diuine providentie fit vt ipsa mors diuersi modo sit in diuersis: et quod quidam citius moriantur et tollantur de vita vel in penam peccatorum peccatorum. scilicet quando moriuntur vel occiduntur pueri inquantum filius est quedam res patris. unde frequenter parentes puniuntur in prole: vel in punitione peccatorum eius qui moritur vt quando moriuntur vel occiduntur peccatores adulti: vel in utilitatem aliorum vt quando occiduntur vel moriuntur tyranni: vel in ipsorum qui moriuntur salutem vt quando moriuntur in bono statu ne labantur in malum. sicut dicitur Sapientie. iij. Placita erat deo anima illius propterea festinavit educere illam ne malicia immutaret animum illius. Et quosdam etiam peccatores deus diuinitus viuere facit expectans eos ad penitentiam. Et quosdam iustos ad augmentum meritorum vel propter aliorum salutem. unde christus patrem rogans pro discipulis dixit Jobis xvij. Non rogo vt tollas eos de mundo: sed vt serues eos a malo. Sed nota quod omnis peccator contradicit deo factori suo per culpam: et qui non subditur ei finaliter per penitentiam tollitur ad penam ignis eterni. Propterea dicitur Esaye. xlv. Et qui contradicit factori suo. Et de tali dicitur Job xxvij. Tollit eum ventus viens. Iste ventus est mors subito veniens et ad eterni incendij adustionem perducens. D

Tertio in themate as-

sumpto negatur circumstantia temporis et

etiam dicitur. diem neque horam scire nescitis. Vbi notandum quod quando aliquis seruus grauius offendit dominum suum et recedit ab eo et recedit ad aliquod locum ubi credit morari securus: aliquando dominus sciens ubi ipse sit venit subito et latenter super eum quando ipse non credit et facit eum capi et ligari et ad supplicium trahi. Sed peccator offendit grauius deum quando citius mortaliter peccat: sed tunc recedit a deo quando moratur in peccato: et tunc recedit ad mundum credens se posse secure viuere in diuitiis et deliciis vel honoribus mundi: sed subito venit super eum deus et capit eum cum laqueo mortis et facit eum trahi ad supplicium inferni. Et ideo Matthei. xxliij. dicitur. Veniet dominus serui illius in die qua non sperat et hora qua ignorat et diuidet eum partemque ponet cum hypocritis. ibi erit fletus et stridor dentium. In quibus quidem verbis tria fiunt.

Primo comminatur vindictam: quia venit et dominus scilicet contra peccatorem ad vindicandum offensam.

Secundo describit culpam que est contrarius considerationis diei vel hore mortis vel iudicii et negligentia preparationis: et ideo subdit. in die qua non sperat et hora qua ignorat.

Tertio determinat penam: quia diuidet eum et cetera.

Dicit ergo primo. veniet dominus serui illius. Nota si aliquis fuisset aliam furatus aliquid et dominus rei veniret ad domum furis vt quereret ibi rem suam: si fur suspicaretur de aduentu eius preueniret et asportaret furtum de domo sua et reponeret alibi vt non inueniretur in domo sua et caperetur eius et suspenderetur. Sic debet homo eijcere furtum peccati de domo conscientie et asportare per penitentiam et ponere in aure confessionis. vt quando venisset dominus in morte non inueniretur in domo anime sue et condemnaretur et rapiatur ad patibulum inferni et ita poterit cadere Luce. xij. Beatus ille seruus quem cum venisset dominus eius inueniret ita facientem et cetera. Sed quidam faciunt sicut Rachel. Genesis. xxxi. que veniente patre ad requirendum idola que furata fuerat abscondit ea et sedit super illa vt pater non inueniret. Sic sunt quidam peccatores qui etiam veniente morte volunt occultare se ad eos qui veniunt ad eos vt dicit dominus

furto vel rapinas vel usuras vel alia quibus peccata fecerunt: et noluit ea pateri pure sicut debetimo vt non dicit se tenen vel non dicit rotam quantitate vel celant aliquam aliam circumstantiam necessariam. et sic occultant et sedent super ea quia nolunt surgere per penitentiam. Sed licet tales aliquando decipiant sacerdotem: tamen dominus non possunt decipere. quia omnia nuda et aperta sunt oculis eius. unde ipse iudicans do eos reuelabit ea nec poterunt abscondere. Unde apostolus. i. Corinth. iij. Veniet dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium. Sed sancti et prudentes viri sicut se preparant ad aduentum domini quod quocumque hora dies domini. id est mortis vel iudicii venierit semper sint parati: et ideo non condempnabuntur sed beatificabuntur. Et in illud Luce. xij. Et si venerit in secunda vigilia: et si in tertia vigilia venerit et cetera. Vbi nota quod tres vigilie significant tres etates hominis principalis. Quarum prima est etas augmentati: secunda est etas status que dicitur etas virilis: tertia est etas declinationis que dicitur etas senilis. In quacumque ergo hary etatum mortis eueniat hominibus si dominus inueniret eos vigiles id est sollicite preparatos saluabuntur et erunt beati. Secundo in auctoritate inducta describitur culpa hominis qui contemnit considerare diem mortis et qui negligit ad horam mortis se preparare. unde dicitur in die qua non sperat. quia hanc considerare contemnit: et ideo subito ei et ex insperato superuenit. cum dicitur superueniet interitus. i. Thessalon. v. Et Esaye. xxx. Subito dum non speratur veniet contritio eius. Et hoc accidit ex ignorantia et ex stultitia hominis. Et ignorantia quidem. quia sicut dicitur Matthei. xxliij. De die illa nemo scit. scilicet determinare quando debeat esse. Et licet hoc dicitur de die generalis iudicii: tamen sub tali die sicut dicit beatus Augustinus comprehenditur etiam dies mortis: quia qualis quisque in die mortis egressus fuerit: tale tunc iudicium habebit scilicet in extremo iudicio mundi: ideo quod de illa die dicitur etiam de die mortis verificatur. quia nec istam diem potest homo scire etiam senex. Unde Isaac Genesis. xxvij. Et dicens inquit quod scruerim et ignorem diem mortis mee. Et ex hoc ignorantia neglig

fit homo se preparare: tamen deberet fieri contrariū: quia quanto est magis ignota tanto deberet esse magis suspecta: magis sollicitè se preparare ad eam. Et ideo Gregorius dicit. qd idcirco omnipotens deus extremā diem voluit nobis esse ignoram: vt possit semper esse suspecta. vt dum illam prouidere non possumus ad illam sine intermissione preparemur. Coningit autem hoc qd non fiat: etiam ex magna stultitia qd eo ipso qd bono ignorat quando dies illa debeat esse nunq̄ sperat eam adesse: qz semper putat eam esse adhuc differendam: ita qd etiam quantūcumq̄ infirmus: sperat tamē quadere pro tunc. et ex hoc frequenter accidit qd nō curat se preparare pro tūc: et mors ex insperato superuenit et eum imparatum educit et diuino iudicio condemnatur. Unde dicitur: *Abathel. xxiiij.* Sicut fuit in diebus noe: ita erit et aduentus filij hominis. Sicut enim erant in diebus noe ante diluuium comedentes et bibentes nubentes et nuptus tradentes vsq̄ ad eū diem in quo introiuit in arcam noe: et non cognouerunt donec uenit diluuium et tulit omnes: ita erit aduentus filij hominis. Sic ergo quia vespere die qua non speratur et hora qua ignoratur debemus semper esse parati. *Sui illud: Abathel. xxiiij.* Et vos estote parati: quia nescitis hora filius hominis uenturus est. Et tunc si fuerimus parati intrabimus cum eo ad nuptias celestes. Sicut dicitur de uirginibus prudentibus per quas signifi- cantur anime electorū. qd que parate erāt intrauerunt cum eo ad nuptias scz celestis glorie. Et Tertio in auctoritate allegata determinatur pena: cum dicitur, diuidet eam etc. Et tangitur triplex pena.

Prima erit separatio a consortio bonorū: quia diuidet eam.

Secunda erit applicatio ad consortium malorum: quia partem eius ponet cum hypocritis.

Tertia erit afflictio eterno: am suppliciorum: quia ibi erit fetus et stridor dentium.

Primo ergo dicit qd diuidet eam salicy a consortio beatorum. quia q̄dus zizanias sunt in agro sunt mixta simul cum tritico: sed collecta separantur vt purum triticum in horreo reponatur. Sic in mundo uiuentes mixti sunt simul boni cum malis: sed post mortem separantur et diuiduntur vt boni sint in celo et mali in inferno. ps. lxxij. Diuisi sunt

ab ira vultus eius. vel diuidet eus: quia animam dabit demonibus corpus uermibus et diuitias beredibus vel alijs hominibus. *Zuce. xv.* Diuisit illis substantiam. Sed canda pena erit applicatio ad consortium malorum. quia partem eius ponet cum hypocritis. Hypocrita enim aliud apparet et aliud est. apparet bonus et est malus. Tales sunt mali christiani qui inquantus habent fidem et baptismum et vadunt ad ecclesias videntur boni: inquantū vero prauè viuunt sunt mali. et ideo habebunt duplicem penam. scz quia peribuntur bonis: et implebuntur malis. Unde dicitur: *Matthel. xxiiij.* Ve uobis hypocrite qui similes estis sepulchris dealbatis: q̄ a foris parēt boni: speciosa etc. ps. Partes vulpium erunt: que sunt antilia fraudulenta: et hypocritas representant.

Tertia pena erit afflictio duplex. Una ex ardenti calore que designatur in fetu. Alia ex intolerabili frigore: quod signatur in stridore dentium. Transibunt enim ab aquis nimium ad calorem nimium. *Job. xxxij.* Elstridibunt dentibus pre ira et furore interiori. sicut iudei pre ira contra stephanum stridabant dentibus in eum. *Actū. viij.* Sed stebunt pro tormento exteriori. *Esa. xxxiiij.* Amare stebunt. Sed econtra de sanctis dicitur qd exultabunt sancti in gloria. Ad quā gloriam perducat nos iesus christus dei filius benedictus qui uiuit et regnat cum deo patre omnipotente et sp̄sancto in secula seculorū. Amen.

De remissione peccatorum ante mortē impetranda. Sermo V

Emitte mihi vt refrigerer

refrigerer priusq̄ abeam et amplius non ero. ps. xxxviiij. Sicut homo naturaliter appetit habere bonum: ita et carere malo. Malum autem duplex est scz culpe et pene. Malum autem culpe detestabilius est q̄ mali pene. Primo quidem quia culpa facit hominē malum: non autem pena. Unde beatus Dionysius dicit quarto caplo de diuinis nominibz. qd puritri non est malum: sed fieri pena dignum. Deinde quia a deo qui est summus bonum magis est aliena culpa q̄ pena. nam deus est auctor pene non autem culpe. Item quia deus inducit malum pene ad vitandū malum culpe. sicut ad eō qui puniuntur: sicut ab a-

Malum autem culpe quod separar hominem a deo: sicut est peccatum mortale et est in offensam dei: non potest tolli nisi remittatur a deo qui offensus est. Et remissio talis culpe non conceditur homini a deo nisi in vita ista. scz ante mortem. Nam sicut Damascenus dicit. qd fuit angelis castis hoc est hominibus moris. Unde sicut angelus post casum non recipiunt remissionem peccati: ita nec homines post mortem: licet queda leuio: a peccata post mortem in purgatorio expiantur: sed nunq̄ mortalia. Et ideo hoc attendens Dauid ex persona hominis in hac vita existentis. et ad mortem tendentis remissionem petebat a deo anteq̄ moreretur orans scz et dicens. remitte mihi vt refrigerer priusq̄ abeam et amplius non ero.

In quibus quidem verbis tria facit. Nam primo postulat beneficium diuine pietatis in miseratione desiderabile: cum dicit. remitte mihi scz peccata ex tua pietate et misericordie imensitate.

Secundo optat remedium ignite concupisibilitatis in mitigatione delectabile: vt refrigerer scz a uicio: et cōsuefate.

Tertio formidat iudicium diuine equitatis in alteratione terribili. scz anteq̄ abeam et amplius non ero. scz in uera entitate que scz est esse: cum deo vt dicit glōsa.

Et circa primum notandum

quod fm iusticie ordinem non debet remitti offensa nisi primo fit facta emenda. et propterea dicit beatus Augustinus ad maccedo. qd non remittitur peccatum nisi restituarur ablatum. scz quia offensa iniuste ablationis emendatur per equalitatem satisfactionis et restitutionis. Emenda autem quam deus requirit pro offensis peccatorum nostrorū est penitentia que precipue manifesta: ut in ueritate et integritate confessionis. Quia uera et humilis confessio necessaria est ad remissionem peccati. Et dico necessaria uel in facto quādo fieri potest: uel saltem in proposito. quia licet peccatus remitti possit in interiori contritione: tenetur tamen contritus habere propositum confitendi: siue quo non fieret remissio. Et hoc ostendit Dauid psalmo. xxxi. dicens. Dixi salicy in corde confitebor aduersum me iniusticiam meam domino. id est habui propositum confitendi. et sequitur. et tu scz

deus remisisti impietatem peccati mei. Scz queres. si remissum est iam peccatus ex contritione interiori et proposito confitendi: ad quid ualeat postea confessio exterioris facta. scz salicy sacerdoti: Dicendum est ad hoc qd ualeat primo vt si contritio fuisse minus sufficientis: ex confessione suppletur. Item quia post culpam remissam adhuc est peccator debitor pene temporalis. Sed per confessionem onem crudelentiam et uim clauium quibus se confitens subicit et per satisfactionem in iunctam quā sacerdos moderatur fm qualitatē criminum sibi per confessionē imo rescentium: pena temporalis expiatur. vt sic habeat homo per confessionem pleniorē remissionem. Et ideo dicitur. i. Jobis. i. Scz cōfiteamur peccata nostra: fidelis et iustus est deus vt remittat nobis peccata nostra et emundet nos ab omni iniquitate.

In quibus quidem verbis tria facit beatus Johannes.

Nam primo presupponit necessitatis remedium: cum dicit. si cōfiteamur peccata nostra.

Secundo inducit securitatis precorsum: quia fidelis et iustus est deus.

Tertio concludit pietatis beneficium. vt requirit nobis peccata nostra.

Remedium ergo quod est peccatori necessarium ad salutem est penitente sacramentum id est confessio. et ideo dicit. Si cōfiteamur peccata nostra. Et ratio est sicut dicit Boetius primo libro de consolatione philosophie. Si operam medicantis expectas oportet qd uulnus tuum detegas. Ad quod uiderur indncere etiam natura non solum homines: sed etiam animalia bruta. sicut patet in uita beati Hieronymi de leone fluxitri: qui monasterium ingrediens letum a sente plantam ostendit: quam beatus Hieronymus extrahi fecit et pedem ablut et curari: unde postea sicut gratus a monasterio obsequio non recessit. Est autem de necessitate salutis qd homo de peccatis ablutioem accipiat: ergo et de necessitate salutis est qd homo de peccatis per confessionem detegas. Quod testimonio beati Pauli apostoli doctoris gentium egregij euidenter comprobatur. ubi sic inquit ad romanos. i. Corde credatur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad salutem. Nota quādo apostema conuertitur ad exteriora iudicium est ad salutem: sed quādo conuertitur

ad interiora: et in eis crepat signū est mortis corporis. Sic peccatū absconditū causa est mortis eterne: conuersum vero exterius et manifestatum per cōfessionē specialis sanctitatis est iudicium. Augustinus. Si vere fueris confessus saluaberis. Prover. xxviii. Qui abscondit scelera sua nō dirigitur: qui autem confessus fuerit et reliquerit ea misericordiam consequetur. B Secundo ponit securitatis preconiū. quia scz cōmendat deum de eo q̄ ualeat ad securitatem penitentis in eo q̄ est fidelis scz in seruando promissa. Et hoc facit ad securitatem penitentis cui scz ipse deus ueniam promittit. Ezechielis. vii. dicens. Cum auerterit se impius ab impietate sua quā operatus est: et fecerit iudicium et iusticiā: et ipse animā suam uiuificabit. Considerans em̄ et auertens se ab omnib⁹ iniquitatibus suis quas operatus est uita uiuet et non morietur. Quia ergo deus qui hoc promittit fidelis est et displicet ei infidelis et stulta promissio: nou est dubium quin hoc adimplet et seruat qd̄ promittit. Sed sicut ipse est fidelis in seruando promissa penitentibus: sic etiam iustus in inferendo supplicia contemnentib⁹. unde de ipso dicitur Deuter. xxxii. Deus fidelis et absq̄ ulla iniquitate iustus et rectus. Et exponitur qd̄ est fidelis in promissa reddendo: et absq̄ ulla iniquitate scz iudicans: iustus in retribuendo: et rectus in rationem exigendo. Est p̄mo fidelis id est uerax in seruando promissa. Deus em̄ multis multa promittit. Nam promittit penitentibus ueniam. Hieremie. xviii. Repente loquor aduersus gentem et aduersus regnū. ut eradiceam et destruaam illud. Si penitentiam egerit gens illa a malo suo propter quod locutus sum aduersus eam: agam et ego penitentia super malo qd̄ cogitavi ut facerem ei. Et loquitur more hominū qui quando penitentem reuocant uel non implent qd̄ cōminati sunt. Unde aduerte qd̄ propheta cōminationis non semper impletur: sed p̄phetia promissionis semp. Quia deus promissio est ad miserandum q̄ ad uindicandum. Nec tamen sequitur qd̄ talis p̄phetia falsa sit: q̄nis non eueniat. quia in tali p̄phetia deus reuelat prophete solum illud quod peccatoribus debetur s̄m merita sua: sed aliquādo non reuelat ei illud qd̄ debet contingere postea scz qd̄ debeat peccare et s̄m merita uatari. Et ideo quādo

deus loquitur per prophetam aduersus aliquam gentem qd̄ disperdet eam: intelligitur qd̄ merita eius hoc erigunt ut disperdat eam. et hoc non est tunc falsum sed uerum. Quō autē eis penitentibus deus dicitur penitere: dicitur est metaphorice in quantum ad modum penitentis se habet prout scilicet mutat sententia eius non mutat consiliū. Item promittit deus innocentib⁹ supernā gloriam: dicens per prophetam dauid ps. xlii. Quis ascendet in montē dñi aut quis stabit cō. Et postea subdit. Innocens manibus et mundo corde. Item perseverantibus salutem eternam: dicens Matthei. x. Qui perseverauerit usq̄ in finem hic saluus erit. Item elemosinam facientibus celestium diuitiarum abundantiam: dicens Matthei. xii. Da pauperibus et habebitis thesaurum in celo. Omnia autē ista et quęcumq̄ alia bona deus promittit fideliter et infallibiliter tribuit. quia sicut in psalmo cxiij. dicitur. Fidelis domin⁹ in omnibus uerbis suis. scz promissionis. prout exponit glosa. quia omnia que promittit fideliter reddidit. Sed homines ut plurimū infideles sunt: quia non tantū que promiserunt hominibus non exsoluunt: imo nec ea que deo uouerunt aliquādo ei reddūt. Et ideo dicit Proverbia. xx. Virum autē fidelem quis inueniet. Hoc dicit quia raro inuenitur saltem qui seruet pactus deo in baptismo promissum. scz reuincat diabolo et pompis eius. Secūdo dicitur deus esse absq̄ ulla iniquitate in iudicando. Frequenter iudicium humanū est iniquum. quia iudices in iudicando sunt acceptores personarū. sine faciat hoc propter amicitia aut inimicitia sine propter muneris: sine propter alia causam. Et talis dicitur iudex iniquitatis. s̄m illud Eze. xviii. Et audite quid iudex iniquitatis dicit. Et dicitur iniquitatis id est inegalitatis. quia scz inter partes non seruat equalitatem iusticie. Et ideo dicit Proverbia. xviii. Accipere personā uiri in iudicio non est bonū ut dedines a ueritate iudicij. Et ratio est. quia contingit de iudicio iudicium sicut uidem⁹ in iudicio sensuum. Quādiū em̄ sensus ē media proportio sensibilib⁹ et non afficitur s̄m alteri cōtrariorū: dat rectus iudicij de sensibilib⁹. Et q̄diū illa quę non est infecta aliquo humore: dat rectum iudicij et iudicat amarū amarū et dulcē dulcē: nō inficiat. Cholera uel phlegmas

ter tūc quasi nō existens in medio sed cōtra ea ad aliud contrariū: uerū iudicat dicēs dulce esse amarū et eodē uerso. Sic iudex debet esse in medio inter litigātes et non declinans ad alteram partem: et tūc quasi regula recta dicit iustum iustum et iniustum in iustum esse. Si uero ad alterā partem declinat per iniam et amicitia: ab altera uero recedat per iram et odium: quasi tortuosa regula dat peruersum iudicij: dicēs iniustum iustum esse: et hoc est iniquitas. i. inegalitas. Et ideo p̄bs dicit in tertio Ezechielis. qd̄ non oportet iudicem prouocare ad irā aut timorem aut inimicitia: quia hoc esset sicut si regulam quā homo debet uti faceret distortam. Sed deus semp iudicat sine personarū acceptione: quia nō est personarū acceptio apud deum: ut dicit Romā. ij. et idcirco in ipsius iudicio nulla unq̄ inuenitur iniquitas. Et ideo dicit in ps. xci. Quoniā rectus dñs deus noster et nō est iniquitas in eo. Et ideo in ipsius iudicio non habebit plus locum diues qd̄ pauper. Nec erunt ibi necessarii aduocati uel procuratores: sed ipse solus iudex unūquēq̄ s̄m merita iudicabit ps. lxxv. Iudicabit orbem terre in equitate et populos i ueritate sua. Tertio deus dicitur esse iustus: scz in retribuēdo. sicut dicit glosa. reddens scz bonis bona et malis mala. Nunc em̄ in foro mundi frequēter accidunt et bonis mala et malis bona. s̄m illud Eccl. vii. Sunt iusti quibus mala proueniunt quasi opera egerint impiorū: et sunt impij qui ita se ueniunt quasi iustorū facta habeant. Non tamen etiā h̄ deus cui semp iustus sit sine ratione p̄mittit. quia mala que patiuntur hic iusti semp ordinat ad eorum p̄fectum. Primo quidē ut eis ualeant ad eorum purgationē. Nam sicut dicit Bernardus. Quod lima ferro quod fornax auro quod flagellum grauio: hoc facit tribulatio uiro iusto. scz quia purgat ipm a peccatis uel ab amore mundi a quo separat eius mentem. Item ad eorum eruditionē. Unde Augustinus tertio de trinitate. Postea hic erudit flagellis ut cognoscamus supna. Item ad tentationū exclusionē. Unde Gregorius xxiiij. moral. Si sancti quicūq̄ in tranquillitate persistenter retentiones aduersarias ferre non ualentes: p̄strat mentis uulneribus accerent. Sic ergo medicina interioris curat: unde exteri sauciat. Ergo qd̄ iusti hic affliguntur est ex magna dei dispensatione. qd̄

autem mali hic prosperantur est ex misericordia et benignitate dei: qui impios p̄spicari permittit in patientie sue ostensionem: et ad eorum ad penitentia attractionem: si hoc non fiat erit ad maiore eorum dñationem. Unde Gregorius dicit in. vi. Misericordiam. Et atrocitas in tormentis obuertit quo in peccatis eleuatur. quia qui honoratur in uia in penitentie damnabit. Sic ergo est nunc in foro mundi dum est tempus misericordie. s̄m illud ps. lxxiiij. Cum accepero tempus ego iusticias iudicabo. Et dicit iusticias in plurali: quia una iusticia erit reddere bonis tñ bona: alia uero erit reddere malis tñ mala. Matthei. xxv. Ibi sunt hi scilicet mali in supplicium eternū: iusti autē in uitā eternam. Et hoc ideo: quia ut dicit ps. x. Iustus dñs et iusticias dilexit: equitatis uel dicit uultus ei⁹. Quarto domin⁹ erit rectus in ratione exigendo. Legitur qd̄ in arca dei erat māna et uirga. Adāna habebat uultu ceduem: et uirga rectitudinē. Et sic deus ē dulcis per misericordiam peccata remittēdo et rectus per iusticias ratione ab hominib⁹ exigendo. ps. cxliij. Dulcis et rectus domin⁹ noster. Et Tertio in auctoritate inducta cōcluditur pietatis beneficij: cum dicitur. ut remittat nobis peccata nostra et mīdet nos ab omni iniquitate. Ubi aduertēdū qd̄ peccata sicut tribus modis fiunt scilicet corde et opere. sic sunt tres partes penitentie quibus peccata et iniquitates nostre expiatur. scz contritio per quas peccata remittuntur. et confessio per quā peccata teguntur. quia si tu in cōfessione detegis deus regit et Tere satisfactio per quā fit ut peccata ad personam nō impurent. Unde in ps. xxxi. Beati quorū remisse sunt iniquitates. i. p̄ contritio nem et quorū tecta sunt peccata p̄ confessionem: beatum uir cui nō imputauit dominus peccatum per satisfactionem. D

Secūdo in proposito

eternitate operatur remedium ignite concupiscentie scilicet in mitigatione delectabilis: cum dicit. ut refrigerer scilicet ab estu uisitorū quibus scz concupiscentia inflamat. sicut folles faciunt ardere ignem: sed ista ardo rem habet refrigerare ros diuine gr̄e. Unde Ecclesiastici. xvij. Nonne ardoem refrigerabit ros. In quibus quidē s̄m possimus notare tria.

Primo culpe insatiabilitate in ardore. Secundo aie suauitate in refrigeratione. Tertio gratie utilitate in roze.

De ardore autē sciendum qd sicut nos vt demus qd calefacta carne ab ardore febrili se quitur aliquādo fitis insatiabilis: sic calefacta anima ex ardore vitioꝝ sequit appetitus insatiabilis. Prouerbiorū. xiiij. Venter impiorū insatiabilis. Sic accidit de auaro qui non saturatur de pecunijs. Sic accidit de superbo qui nō saturatur de honoribus et do minijs. Sic accidit de luxurioso qui non saturatur de delectationibꝫ carnis. Narrat ius uenalis saryra. vi. de messalina vxore Claudi imperatoris. qd tante libidinis fuit in p̄stibus peccaret clam postea publice omnibus se exponeret: nō sanata sed lassata recedens. Unde sicut ignis semper crescit ex appositione lignorum: sic appetitus malus ex actibus vitioꝝ. Ecclesiastica. xxiij. ca. Anima callida quasi ignis ardens. De refrigeratio autem notandū qd sicut remoto igne vel extinguit refrigerat aer circumstant. Sic extinguit peccato vel sublato per penitentiam refrigeratur anima. Nota qd quando aliq̄s comedit cibum noxiū vel contrariū sibi stomacho: stomachus cruciat et estuat et agustiat donec cucinat ipm: sed illo euomito refrigeratur et liberat. Quasi cibus noxius et contrarius cōscientie est peccatus. Nam q̄dū manet in cōscientia cruciat cor ex remorū et facit estuare inflammādo concupiscentiam: et ex vtroq̄ sequitur angustia: sed si euomat et eiiciatur peccatum p penitentiam: tunc cessat ardor: male concupiscentie et cōscientia et anima tota refrigatur. et ideo dicit Eccl. xxxi. Surge de medio et euome illud et refrigerabit te. scz a peccato per penitentia de medio id est de corde euadendo peccatū per contritiōē et euome illud per confessionē: et refrigerabit te. ppter peccati remissionem et concupiscentie sedationem. De roze autē gratie est notandū qd licet in nobis nō totaliter extinguit ardorem: sicut tamē multum restringit et mitigat ipm. Eccl. xliij. Ros obutans ab ardore veniēti. scz a fonte humilē efficit eum. Valer etiam ille ros gratie contra ardorem tentationū et contra feruorē tribulationum. Quod figurat Daniel. iij. in pueris missis in fornacem babilonicā: vbi angelus fecit modū fornacis quasi ventus rois flantem. Et sicut superata fuit flāma

q̄ illos omnino non tetigit ignis nec q̄q̄ molestie intulit. Sic habentibꝫ refrigerius rois diuine gr̄e nō nocet ignis tribulationis aut tērationis. Ille est etiam ros q̄ in terra carnis nostre facit germinare liliū mūdicie et castitatis. Eccl. xxiij. Ero quasi rois: et rasi germinabit sicut liliū. E

Tertio in themate pro

posito ostēdit p̄beta se formidare iudiciū diuine equitatis in alteratione terribili. cū dicit. p̄uiscip̄ abeam et amplius nō ero. Vbi tangit duo terribilia.

Primum est in separatione a mundo per mortem. vnde dicit. p̄uiscip̄ abeam scilz de mundo per mortem.

Aliud est in separatione a deo p̄ eternā damnationē. vnde addit. et amplius nō ero. glosa. scz in vero esse cum deo.

Circa primū nota qd mors cōpellit aiaz abire a corpore. et compellit abire a mūdo. et istud est valde amarū et qui totū affectū suū posuit in rebus mūdānis: de quibus nihil secum portare potest. Et quia anima eius diligebat nūmo amore delectationes et cōmoda corporis sui. ideo quādo cōpellitur abire et corpus deserere est ei magna amaritudo et indignatio. ita vt possit dicerē illud. Ezech. iij. Abij amarus in indignatione spūs mei. Eccl. xli. Mors q̄ amara est memoria tua: domini diuini et pacem habēt in diuitijs suis. Notandū qd ille qui habet exire de terra sua et habet facere longissimā viam nec sperat se cito rediturū si habet satis de pecunia quā possit portare secum et facere sibi magnas expensas et habere cōmoda sua: talis erit securus. Et si esset pauper et nō haberet pecuniā quam possit portare secum: tūc t̄ra tristis et inuisus: qd sciret qd quocūq̄ ibit male recipiet: et magna etiam et multa incommoda patiet. Sic ille qui abit de domo et de corpore per mortem habet facere certe longā viam siue debeat ire superius ad celū siue inferius ad infernū aut ad cōmune purgatorij. De cōmune aut quas potest secū portare sunt merita operum que fecit. et si fuerit bona opera sunt sicut monete bone que bene recipiuntur et bonum forum inueniunt. Sed si nihil boni fecit aut bene facta peccādo cōsumpsit: tūc est sicut miser et pauper qui vbiq̄ et ab omnibus male recipiet et a deo iudicante et angelo bono contra eum testificante et

a demōnibus qui trahent eum ad hospitij inferi. Unde dicit Prouerbiorū. vij. Abijt via longissima sacculus pecunie secum tulit in die plene lune reuertetur. In quibꝫ quidē vbijs possumus cōsiderare tria.

Primo distantia terminoꝝ. quia abijt via longissima.

Sedō abundantia meritoꝝ. quia sacculus pecunie secum tulit.

Tertio resurrectionē futurā mortuoꝝ: quia in die plene lune.

Circa primū notandū qd ille qui morif dicitur abire viam longissimā. quia magna distantia est eoz qui sunt in hac vita ad eos qui sunt in alia. Et illa distantia attenditur dupliciter. Scdm locum scz: et s̄m statum. Scdm locū. quia finalis locus bonoꝝ est in celo supremo quod est empyreū: et a loco terre in quo habitāt mortales vsq̄ ad illud locū beatoꝝ maxima est distantia. Nam sicut tradit Alfraganus dec. xij. libri sui. A terrā vsq̄ ad celum stellatus sunt. L. milia xij. milia et. xxxvij. miliaria. Quāti autē sit abinde vsq̄ ad celum empyreū vbi sunt sancti: sicut nō est nobis visibile. s̄m illō Eccl. iij. p̄mo. Altitudinē celi quis dimēsus est: credibile tamen est qd sit altitudo maximā cum etiā supra celum stellatū ponatur a doctoribus etiaz celum aquei siue cristallini. Et ideo figuratiter dicitur est helye. iij. Reg. xij. Grandis tibi restat via. Si autē vadit qui moritur ad infernū adhuc est distantia magna etiā localis: quā cōter a doctoribus infernus dicitur esse in medio terre id ē infra terram in centro eius vel circa. quia ille est infinitus locus et maxime a celo remotus: et ideo cōgruens peccō vbiis qui infima diligunt et celestia spreuerit. Distantia autē a superficie terre vsq̄ ad centrū terre est diuisum diametri terre. quāti autē totius diametri terre vt dicit idem Alfraganus sūt sex milia et quingenta miliaria fere. cuius medietas sunt tria milia ducenta quaquaginta miliaria fere. et sic nō est modica distantia a superficie terre vsq̄ ad p̄fundū inferni. Et valde mirabile est qd quis sit tam magna distantia ab hinc ad p̄fundū inferni: atq̄ tamen est p̄odus peccati qd peccatores miserum cum hinc exierint. sicut dicit Job. xxi. In puncto ad inferna descendit. Secūdo autē dicitur magna distantia eoz qui sunt hic ad eos qui sunt in alia vita quārum ad statū quā ille est status mortalitatis et tempore

litas. Ille autem est stat⁹ eternitatis. quorum est tanta distantia vt fere non sit cōparatio. p̄p̄terea non in merito qui hinc exiit et illic vadit dicitur ire in longinquū. Quod figuratum est in illo. de quo dicit Lu. xix. Domo quidam nobilis abijt in regione lō: quāquam. Ille nobilis homo est ipa anima que ab apostolo dicitur homo interior: qd nobilitatem habet cum sit de genere dei: qd vadit ad regionem longinquā cum vadit ad aliam vitam que scz per differentiam plurimum longe est a vita ista. Secūdo notat in auctoritate allegata abundantia meritoꝝ cum dicit. sacculus pecunie secū tulit. Sacculus iste pecunie est cōgregatio meritoꝝ: que quis ex operibus suis collegit et precipue de elemosinis datis. quia dicitur Eccl. desistat. xxx. qd elemosina viri quasi sacculus cum ipso. Sed auaro qui dare elemosinas noluit et multo magis usurario qd nō solum sua nō dedit: sed de laborū pauperum porius pecunias exegit et diuitias congregauit: dicitur illud Actū. viij. Pecunia tua tecum sit in perditione. Tertio notat in predicta auctoritate resurrectionē mortuorum: cum dicit. in die plene lune reuertetur Luna est ecclesia que tūc erit plena quādo completus erit numer⁹ electoꝝ. tūc em̄ erit vt dicit Eccl. i. Quasi luna plena in diebꝫ mensis: et in diebus lune plene erit dies resurrectionis ad iudiciū. tūc em̄ dies pleni venientur in eis. et tūc reuertens est quilibet cū anima: et quilibet suū corpus resumet licet immortale: et resurget quilibet in mundo isto vbi iudiciū fiet. Dan. xiiij. Reuertemini ad iudiciū. S. Secūdo in vltima parte thematis ostēdit p̄beta se formidare damnationē eternā in separatione a deo: cum dicit. et amplius nō ero. qd vt dicitur est glosa exponit nō ero scz in vero esse cū deo. Nos damnati h̄ subsistant in esse nature: illud tūc est cū tanta miseria qd sicut dicit beatus Gregorius sup. Diere. Melius est eis non esse. Unde quia carent vero et beato eē scz deo in gloria. dicitur nō subsistere. s̄m illud ps. cxxix. In ignes dēdes eos et in miseris non subsistent. Unde etiaz dicitur Prouerbiorū. xi. Certe impios et non erūt scz cum sanctis in celo. Apoc. xij. Nō est in uictus loc⁹ eoz ampli⁹ in celo: nec etiaz cum viuētibꝫ hic in mūdo. ps. xxxvi. Vidi ipm superstanti et ele. sicut ce. li. Et trāstui et ecce non erat et questui et non est inuētus locus

est salicet quia nō est cum hominibus in mundis: sed cum demoniis in inferno ex- celsus in eternū a loco glorioso in quo sunt sancti in eterna beatitudine. Ad quos nos perducatur deus etc.

De vili et misera cōditione hominis vī- ventis et morientis Sermo VI

Comparatus sum

luto: et assimilatus sum fauile et cineri. Job. xxx. Deus condidit

aliquam naturā pure spiritualem, scilicet natura angelicā, et aliquā pure corporeā ut natura elementorū et mineraliū corporū: et ali- quam ex vitioz compositā, scilicet ex substantiā spūali et corporeā: ista est natura huma- na: que licet ex parte nature spūalis id ē aut me habeat nobilitatē: ex parte tamē mate- rie corporalis habet quādam ignobilitatē. Et hoc p̄figurauit illa statua quam som- niavit Nabuchodonosor. Danie. ij. que su- perius erat aurea: inferius erat lutea. Sic enī homo habet nobilitatē aut ex pte men- tis: sed vilitatē ex parte corporis. Et ex hac parte beatus Job miserā et vilitatē hominis in persona suimet tripl̄r describit scilicet quātum ad principium: et quātum ad medium: et quātum ad terminū.

Prīmū accipit a prima corporis forma- tione, et hoc describit casū dicit. comparatus sum luto, quia corpus p̄mi hominis d̄ luto formatum est. Gene. ij. Formauit deus ho- minem de limo terre.

Medium vero accipitur in vite duratio- ne, et hoc describit: cum dicit, assimilatus sum fauile.

Tertium attendit in corpis resolutio- ne: et hanc describit cū addit, et cineri.

Circa primū attēdēdū

est quod omne quod generat vel formatur ex aliqua materia sequit naturam et proprietates ipsius materie sue, unde quod natū est ex carne caro est: et qui de terra est de terra loquitur. Et sic quod factū est de luto luto comparatur scilicet ipsum corpus humanum. Unde Job. x. Memoro quiesco quod sicut lutum fece- ris me. Et dicit homo ex parte corporis esse sicut lutum: quia luto habet conquinare. Nam pes vel vestis hominis adherendo luto conquinatur et immundicia contrahit. Et omnia ex vniōne ad corpus conquinantur: et infecti originali peccato. Et similiter quā-

pes anime adheret luto corporis: velut se qui desideria carnis: tota p̄fecto vita hoīs efficitur immunda et vilis. Unde de hōīs homine dicitur Sapientie. xv. Vilis: luto vita eius. Et dicitur vita luxuriosi qui sedet desideria carnis esse vilis: luto: quia licet lutum dicatur vile et impurū: tamen non i- gerit aspectum hominū pudorū: vel horro- rem. Sed impunitas et corruptio luxuriosi pudorosa est et fetida et horrenda. et ideo latibulum querit et hominū aspectum. Item lutum habet aggravare, quia lutum graue est. Sit enī lutum ex mixtione aque et terre que sunt grauia: elementa, et in hoc corpus assimilatur luto: quia ut dicitur Sapientie. ij. Corpus quod corrumpit, aggravat animā: et terrena inhabitatio des- p̄mit sensum multa cogitantes. Et quāto plus ipsa anima voluptatibus ipsi corporis delectatur: tanto maior sarcina vicioz et peccatorū grauat. Unde Abacuc. ij. Vltimo aggravat contra se de sum lutoz. Item lutum habet debilitare, quia vas quod ex luto fit: propter ipsius luti molitiē et passibi- litatem est vas debile et de facili frangibilē. Et ita est corpus humanū, quod valde fran- gibile et passibile est: et de facili per mortem frangibile: ideo significat per illud vas lu- teum de quo dicit Hieremie. xviij. Dissipa- tum est vas quod ipse faciebat ex luto. In quib⁹ quidē vbi de vase hūani corpis tria figurat tangit. scilicet ipsius fragilitatem: vilitatem: et vilitatem.

Siquidē p̄mo ipsius fragilitas ostendit ex mortis violentia, quia dissipatū est.

Secundo ipsius vilitas ex virtutis con- tinentia: quia vas non solum anime sed etiam dei.

Tertio ipsius vilitatē ostendit p̄mo diuina materia quod fecerat ex luto. scilicet deus.

Circa primū aduertendum est quod in hoc ostenditur homo esse omni vase fictili seu luto fragilis: quia vas fictile nisi per arte- retur aut caderet: per se non frangeretur nec dissiparetur et per longissima seculorū tempora solidum permanens: sed vas hu- mani corporis per seipsum et in breui cor- rumpitur et consumitur. In hoc tamē cor- pus humanum vasi luteo comparat, quia vas fictile duobus modis consuevit con- frangi et dissipari. Uno modo ex casu para- si ab aliquo impellatur seu cadere dimittitur, sicut etiam vas corporis nostri ex ins-

pullu temptationis diaboli et casu hominis primi in peccatum cōstringitur et dissipat per mortis corruptionē. et ideo apostolus ait Roma. viij. quod corpus propter peccatum mortuum est. Nam et peccato primi parē- tis omnes alij sunt infecti: et infectioe hac corruit in diuersa peccata: et omnes cōtrin- guntur et dissipantur per mores. Job. iij. Catuli leonis dissipati sunt. quasi enim leo fuit primus homo, de quo dicit ps. Omnia subiecasti sub pedib⁹ eius: et oues et boues vni uersas insuper et pecora campi. sicut leo d̄ esse rex bestiarū: cuius catuli sunt omnes homines ab eo descēdentes: quia ex eis peccato omnes dissipantur per mores. Secundo vas fictile confringit et dissipatur ex alicuius percussione ictu. Et sic etiam aliquando ex leui percussione et ictu corpus humanū occiditur. Dicant etiam infirmitates pesti- lentiales et casus mali qui hominibus eue- niunt esse quedam percussiones et flagella dei: quibus scilicet vasa hominū. i. corpora confringunt per mortē: quia licet talia nos- bis videant casualia: a deo tamen sunt pre- uisa et ordinata, quia sicut dicit Amos. iij. Si erit malū in ciuitate quod domin⁹ non fecerit. Hoc enī intelligitur nō de malo cul- p̄sed pene que modis varijs a deo infligitur ad dissipandū vas corporis nostri. Et ideo dicit Esaye. xliij. Ecce dñs dissipabit terram id est corpus hoīs de terra forma- tum. Confringunt etiam aliquando vasa ex collisione vnius ad alterū. Et tūc vni vas collidit et confringit et dissipat aliud quando vnus homo alij peccat vel occidit. Luce. ij. Et dicit et dissipat eū. Adhuc sapiens id est ecclesiasticus quod pauper et impotens caue- at sibi ne habeat aliquid cōmune vel aliqd ad diuidendū cum boie diuise et potēte: quia si vellet litigare cum eo vel nō consentire i eo quod velle: nihil aliud assequeret nisi quod opprimeret ab eo et confringeretur. sicut cacabus debilis et paruus collideret se cum olla magna et forti et confringeret ab ea. Eñ Ecclesiasticus. xij. Ditione te ne socius fueris. Quid cōmunicabit cacabus ad ollā: quādo enī se colliserint cōstringetur scilicet cacabus. i. pauper minor a diuore maiorē. Sedo agitur i auctoritate allegata de corpis vili- tate: que inuult in similitudine vasis: cū d̄ vas. Licet enim sit vas fictile: cōtinentium tamen est thesauri p̄ciosi scilicet virtutis conti- nentie seu virginitatis. Nota si aliqd habe-

ret p̄ciosissimū liquorem balsami in vase fictili et debili: multum diligētē custodiret illud vas: ne forte frangeret et liquor effum- deretur. Nullum balsamū est p̄ciosius et deo odorabilius quod virtutis cōtinentie virtus quia nō digna ponderatio anime cōtinenti. Sed sicut apostolus dicit. ij. Cor. iij. Dā- bimus thesaurū istū in vasis fictilibus. i. in fragilibus corporibus. et ideo debemus ipsum vas corporis nostri omni diligētia custodire: ne corumpat per luxuriam vitijs et perdat cōtinentie thesaurum. Nota quod vas immundū est reparat omnino inutile quia nullus vult ibi ponere aliquid vtile: si quādo bene mundum est: tūc est vtile et aptū ad cōtinentiū omne p̄ciosius. Sic quod homo vas corporis sui tenet immundū et sedum in peccatis carnalibus: nō est vtile ad aliquid meriti locandū: quia nec ieiunia nec peregrinationes: nec alia que per corpus facit: plunt et ad meritū vite eterne. Sed quādo aliquis habet vas corporis mundū p̄tinentiā et vas cordis scilicet p̄ mundiciā tunc est vtile ad omne opus bonum: quia quicquid boni facit valet ei. Et hoc est quod apostolus ait. ij. Thimo. ij. Si quis emūda uerit se ab his scilicet peccatis erit vās in hono- rem sanctificati et vtile dño ad omne opus bonum. Et tertio agit in auctoritate al- legata de corporis humani vilitate: quam ostendit p̄mo: diuina materia de qua corpus fuit formatū: quia de luto. et ideo dicit quod fecerat scilicet deus de luto quod scilicet est materia vilis. Licet enī corpus hominis sit et quae tuorū elementis compositū scilicet ex igne aere aqua et terra, et apparet virtus ignis in cor- dis et stomachi calore: et virtus aeris i respi- ratione: quia propter cōnaturalitatem aeris ad naturā cordis indiget aeris attractio- ne et respiratione: et est virtus aque in corpo- ris humiditate et fluxibilitate: tamē magis apparet terre proprietates. scilicet ariditas in ossi- bus: grauitas in mēbris omnibus: et gros- sities in ipsa corpulentia eius. Et sic deus in compositione corporis humani multū posuit de luto siue terra et parū respectiue de ceteris elementis. Parū ergo posuit de igne ut homo parū inflammaret igne ire vel auaritiē vel carnalis concupiscentie, et tamē videt aliqui quasi esse facti de igne, quia sunt in talibus vitijs nimū inflama- ti. Et propterea dicit. i. Johānis. v. quod totus mundus in maligno positus est. id est in-

Sermonū fūnebrīū

malo igne dīdōrum victōrum. Item parūz possūt ibī de aere: vt homo parūm haberet de elatione superbie: et tamen vident quīdam totaliter esse aerei id est elati et superbi: isti quasi pascuntur vento vanitatis. **Sm** illud **Dee. iij.** **Effraym** pascit ventum. Item parūm possūt de aqua que mollis et instabilis est vt homo parūm habeat de molitudine inconstantie, et tamē aliqui videntur de aq̄ facti. q̄a leuitate nimia agitant. **Job** **xxiij.** **Quis** est super faciem aque. **Ad hūc** autē in compositione humani corporis possūt deus de luto. id est de clemēto terre. q̄ terra est elementū frigidū et infimū et firmū vt homo habeat frigiditātē contra ardorē frigiditatis et auaritiē et carnalis cōcupiscentiē. Item inferioritātē contra timorē superbie: et firmitatē contra leuitatē incōstāntiē. **Sicut** ergo quīs homo ex parte anime habeat similitudinē dei: ex parte s̄i corpus ad sui eruditionem et humilitationē habet similitudinē luti. **Unde** debet dicere homo illud **Esaye. lxiij.** **Nūc** domus patet nosset ea tu nos vero lutum. **D**

Secundo in themate

assumptio notat miseria humane vite quā ad medium. quod s̄ attenditur in vite duratione: que notatur cum dicit. assimilatus sum fauilla. Nam fauilla sicut dicit **Isidorus** est cinis modicus et instigatione scintillantis materie derelictus. **Unde** sicut talis materia modica est et talis fauilla cito tollitur a vento vel turbine: ita modica est vita hominis et cito tollit a morte. **Unde** dicitur de hominibus **Job. xxi.** Erunt sicut palee ante faciem venti: et sicut fauilla quā turbo dissipat. **In** quibus quidē verbis s̄m expōitionem sancti **Thome** notat duplex humane vite fragilitas. Una quāntum ad vitā corporalem que nō potest resistere aduersitatibus: sicut nec palee propter sui leuitatem possunt resistere vento, et ideo dicit. Erunt sicut palee ante faciem venti. **Et** hoc accidit propter duo. Aliquādo quidem propter aduersitatis magnitudinē seu multitudinem: quā quando sunt tot vel tam magne quod tollunt et extinguunt etiā vitam hoīs corporalem. **Sm** illud **Job. xxvij.** **Zoller** cum ventus vēs id est aduersitas et afflictio uehemēs. Quādoq̄ vero pcedit hoc propter malā hominis dispositionē: quia aliqui sunt ita male dispositi quod aduersitates tollūt eis etiā vitā spiritūalem vel eternam: quia nō possunt esse patienter propter iracundiā vel impatientiā et desperationē. **Job. iij.** **Veni** super te plaga et defecisti. **Et** nota quod palea id est malozum vita quē admodum palee sic est carnis humor et deuotionis et vi ignite charitatis: et leuis etiā carnis omni pōderē vitis. **Dic** in mūdo vērō aduersitatis cōcōcitur: sed in inferno inextinguibili igne extinguitur. **Sm** illud **Matth. iij.** **Et** congregabitur triticum id est bonos in horreū suum scilicet paleas autē id est malos comburet igne inextinguibili. **Secūdo** fragilitas humane vite attendit in auctoritate inducta quāntum ad vitam spūalem quāntum scilicet tam debilis ē quod nō potest de se resistere tērationibus: sicut nec etiā fauilla potest resistere turbini. **Unde** primo attende spūalis vite hominis debilitatē in fauilla: et expugnabilitatē in turbine: et inuisibilitatē in dispersione. **Quantum** ad prīmū nos videmus quod inter omnes fauillas precipue fauilla stuppe aduste est debilis et vilis: quia nec vento resistere potest et nec ad vsum alicuius operis valet. **Et** talis est fortitudo hominis circa spūalia: quod nec homo de se sine gratie dei auxilio est potēs ad resistendū malo nec ab bonū faciendū sufficiens. **Et** si ille qui est sine gratia interdum aliquod opus facit quod videat bonū erit quidem apparētē bonum apud homines: sed apud deum nihil erit cum nihil mereatur. **Et** ideo erit sicut scintilla ignis que splendendo apparet et apparendo deficiat. **Et** ideo bene dicit **Esaye. pmo.** **Erit** fortitudo vestra vt fauilla stuppe: opus vestrum quasi scintilla. **Notandū** est quod fauilla corporalis vite multū humiliat spūales viros siue sint spū feruentēs: siue sine de nouo penitentes. **Et** de spūalibus viros feruentibus est ratio: quia nos videmus quod fauilla imperēs carboni ignito fulgorē eius occultat: calorē attenuat: et ardozem minorat. **Tangit** autem carbo ignitus est presens et feruens spiritus: qui tamen ex fauille cinere id est ex vite corporalis et resolutibilitate occultatur sub corporis humilitate. sicut spūs feruens apostoli pauli qui reducebat in eius scripturis non ostendebat in corporali eius presentia. **Ubi** ipse ait. **ij. Corin. x.** **Braues** sunt presentia antez corporis infirma et sermo cōtemptibilis. **Item** attenuatur ex carnis cōtrarietate, quia ex pugna carnis contra

Distinctionis III

Sermo VI

spiritus feruus: spūs contundit et remittit **Job. xvij.** **Spiritus** meus attenuabit. **Sa. la. v.** **Caro** cōcupiscit aduersus spiritus etc. **Item** minorat ex carnis cōtrarietate. **Et** ista minoratio fit tripliciter. **Primo** in contemplatione. **Sapientie. ix.** **Infirmitas** et erigiti temporis: et minor ad intellectum. **Secundo** in dilectione. in eodem capitulo. **Corpus** quod corumpit aggrauat animam scilicet vt nō possit per amorem ad suprema eleuari. **Tertio** in operatione: quia spiritus promptus est: caro autē infirma. **Matth. vi. et vi.** **Et** per ista multum humiliatur homo spūaliter quāntum scilicet fit feruens qui recte videt se esse sicut fauillam: quia fauilla dum est ignita venti raptu sursum tendit: sed extincta proprio pondere ad ima ruit. **Dic** anima hominis in hac vita postea calore charitatis inflammata et flatu spiritus sancti sursum rapta feruētē ad celestia tendere appetit: sed sibi relicta et ex prope pōnitatis pondere et cōtrarietate corporis mole aggrauata semper ad ima descendit. **Esaye. xxx.** **Erit** sicut fauilla prāsiens scilicet de feruore in corpore. **Quo** autē qui ad penitentiam conuertit et duobus precipue timet et multum humiliat. **scilicet** ex cōsideratione proprie fragilitatis que designatur in fauilla: et in super ex cōsideratione mortis que representat in cinere in quem corpus per mortem resoluatur. **Unde** **Job. xlij.** **Ipse** me respēdo et ago penitentiam in fauilla et cinere id est in corpore meo quod est fragile vt fauilla et resolubile in cinerem. **Secūdo** in parte auctoritatis supra allegate debemus cōsiderare et pugnationes humane vite ex turbine: cam dicit quod turbo dissipat. **A** turbine enī fauilla pennis quā ipsa humana vita diabolica tēratione impugnatur. **De** hoc enī turbine dicit **Ezechielis pmo.** **Ventus** turbine veniebat ab aquilone: et nubes magna et ignis inuoluens. **Et** in hac figura prophetica tangit triplex tentatio qua vita humana precipue impugnatur. **Prima** pertinet ad vitii superbie cum dicitur. **Ventus** turbine veniebat ab aquilone. **Gregorius.** **Ventus** est tentatio mentis. **Propria** autem tēratio mentis est superbia que habet cor eleuare. **Unde** assimilatur vento, quia sicut vētus eleuat corpora leuia: ita quoq̄ superbia eleuat corda uana. **Unde** **Job. xi.** **Vani** in superbiā erigitur. **Sed** nota quod qui vento flante ascē

dunt: deo quiescente corruūt. quia superbia vel fortuna blandiente extollunt et cessante corruunt et eliduntur. **Job. xxx.** **Elevasti** me et quasi super vētum ponens dististi me valde. **Sed** quia superbia nō solum mentem eleuat: sed etiā perturbat: ideo tentatio superbie vocatur ventus turbine: quia sicut ventus turbine obscurat et turbat aerem: sic superbia mentem. **Job. iij.** **Noctem** illam tenebrosus turbo possidat. **Tenebrosus** enī turbo possidet noctem cum superbie tentatio occupat certam mentem. et dicitur tenebrosus. quia oculum mentis obscurat. **Bernardus** de duodecim gradibus humilitatis. **Superbia** oculum mentis obscurat: et veritatem obumbrat. **Turbo** autē dicitur quia turbat superbie mentem. quia facit ipsum amarū rancorozum et inquietum. **ps. xlv.** **Conturbati** sunt montes id est superbi. **Sed** quia tentatio superbie est quasi diaboli propria. scilicet quia superbie vitium a diabolo cepit initium. ideo dicitur quod iste vētus veniebat ab aquilone id est a diabolo superbo: ipse enī superbie dicit **Esaye. decimoq̄to.** **Sedebo** in monte testamenti: in lateribus aquilonis ascēdam super altitudines nubium et similis ero altissimo. **Unde** **Dugo** de sancto **Elia. c.** **Superbia** in celo nata est: sed velut immetoz qua via inde ceciderit illic postea redire non potuit. **Secūdo** tentatio pertinet ad vitium luxurie. et ista dicitur nubes magna. **Nubes.** quia rationes offuscat. nā sicut nubes densa offuscat aerem: lumen solis intercipiendo: sic concupiscentia carnis offuscat: mentem lumen rationis obumbrando. **Unde** **Gregorius nazarenus** dicit. quod caro velut nubes quedam grossa se anime obiciens cōsiderare eam diuinitas minus modos nō sinit. **Ezechielis. xxxij. c.** **Solem** id est rationis lumen nube regam. **Sed** ista nubes dicit magna. **Primo** ratione generalitatis. quia omni homini inest pugna carnis. **Gregorius.** **In** hoc mundo cum nostris tērationibus nascitur: et caro aliquādo nobis auertit: est ita bono opere: aliquando seductrix in malo. **Item** est magna ratione cōtinuitatis. **Dionysius** in epistola. **Quocumq̄** pergamus nobiscum inimicam id est carnem portamus. et ideo eius pugna inuitabilis est et continua. **Item** est magna difficultate. **Augustinus** in quodam sermone ait. **Inter** omnia

certamina christianoꝝ; duriora sunt prelia
castitatis. Nam ibi continua pugna et raro
est victoria. Tertio tētatio est auaritia. Et
ista dicitur ignis ppter insatiabilem ardorez
cupidi hominis. Proverbiorū. xxx. Ignis
nunq̄ dicitur sufficit, sed inuoluens propter
implicationes: quia multe sunt implicatio
nes et inuolutiones homini auarorū: quia
involvunt se multis curis multis negocijs
multis peccatis. Job. vi. Inuoluit sunt se
multe gressibus. ¶ Tertio in fine auctoꝝ
tatis Job superius allegatē ostendit huma
ne metis diuisio in dispersione: cum dicit.
quem turbo dist. Nam turbo tētationis dia
bolice dispersit mentē et diuidit per varia
peccata et vicia. Nam diuersis vicijs homi
nem terat vt cor eius in diuersas partes di
uidat et dispergit: ita q̄ aliqua partem oc
cupat luxuria aliam superbā alia inuidia
sic de alijs. Et hoc est diabolus filius. Eul
mozadach. de quo legit i babylonica histo
ria. q̄ mortuo patre timēs ne resurgeret et
regnum ei auferret: de consilio alioꝝ cor
patris in multas partes diuisit: et diuersis
vulturbus tradidit. Dixerunt em̄ q̄ pater
non resurget et donec vultures in vni suē
mrent. Sic diabolus timēs ne homo p̄
nitentiam resurgat et regnum celoz acquirat
cor humanū diuidit diuersis vulturbꝫ
id est vicijs dispergit. Abacuch. ij. Maledi
cti isti scerpis eius: capiunt bellatoꝝ: vni
vicijs venientibus vt turbo ad dispergendū me.
Excepta diaboli sunt peccata quibus i ho
minibꝫ dominat. Bellatoꝝ eius sunt p̄
ue suggestiones quozum caput est diaboli
malitia et fraudulentia. et hic veniūt ad dis
pergendū cor hominis tanq̄ turbo scaly
cum inuolutione et impetu. Sed tamē deus
illis maledictū quādo per auxiliū gratie sue
ab eis hominē defendit et eripit. Item nota
q̄ per turbamē tentationū dispergit mēs
hominis per diuersas cogitationes. Nam
a mudo impellunt ad cogitatioes curiosas
sicut quādo mēio incaute vagatur cogitā
do que ad se non pertinet vel inutilia et va
na. et tūc diabolus immittit malam sugges
tionem que mentē corripit. Dicit em̄ Am
brosius in hexameron. q̄ cancat quādo vi
der q̄ ostrea se aperit vt suscipiat rorem: ac
cipit lapillum paruum et ponit in apertura
conche ipsius vt non possit se claudere cum
velit: et sic immittit os et deuorat carnem
eius interioꝝ. Sic diabolus quādo inue

nit cor hominis apertum vanis cogitatio
nibus et inutilibus: immittit lapillum p̄
suggestionis et bonam interioꝝ dispositio
nem euacuat. A carne autē impellit mēs
ad cogitationes libidinosas: vt cas aliquis
immozatur in cogitatione alicuius peccati
carnalis cum delectatione. vnde cum tali
bus cogitationibus nō debet homo ludere
quia cum in animo ludunt alij aliud. A
diabolo autem impellit mens ad cogitatio
nes malignas vt quādo i innocentes molit
tur fraudes. Sed a deo impellit anima ad
cogitationes graciosas: vt quando aliquis
cogitat quomodo possit placere dea per cō
templationē et proximo per edificationem
Dec varietas et dispersio cogitationum si
gurata fuit in idolo siue status quam fecit
Nabuchodonosor. Danielis. ij. cuius caput
erat ex auro: pectus et brachia de argento
venter ex ere: tibie ferree: pedes de luto.
Tunc em̄ mens est aurea vel argentea quā
do habet cogitationes graciosas. i. quādo
fulget et coram deo per cōtemplationem et
coram proximo per conuersationem. Sed
tunc est quasi enea quādo habet cogitatio
nes curiosas. es em̄ sonorum est. Sed tunc
est ferrea quādo habet cogitationes mali
ciosas per quas ceteros opprimat. Et tūc
lutea est quādo habet cogitationes imū
das et libidinosas. Unde de hac dispo
sitione in idolo significata dicit Eccl. ix.
Disperget excelsa idoli. Excelsa idoli sūt
cogitationes cordis humani: et a diuersis im
pulsionibꝫ diuersimodo dispergant.

Tertio in themate pro

posito describitur misera cōditio hominis
quārum ad terminū vite qui attenditur in
corporis resolutione quod per mortem ter
soluitur in cinerem. et ideo dicit. et cinerē scy
sum assimilatus. Nos videmus q̄ omnis
res iudicatur s̄m finem suū: sicut medicina
cuius finis est sanitas: iudicatur bona vel
mala s̄m q̄ prodest vel obest ad sanitatem
et arbor cuius finis est fructus iudicatur
eriani bona vel mala aut nobilis vel igno
bilis s̄m fructus quos producit. Unde d̄
vita humani corporis vili sine terminatur
sicut et ad mortē et resolutionem in cinerē
vili iudicanda est et contemptibilis. Job
xxxij. Homo in cinerē reuertet. In quibus
quidē h̄bis tangit duplex cā vilitatis et cō
temptibilitatis vite hominis corporalis.

Una eruditare p̄ncipali in eo q̄ dicitur ho
mo. Homo em̄ denominatur ab humo id ē
ab humida terra. de qua primo corpus est
formatum est. s̄m illud Genesis. ij. Forma
uit dominus deus hominem de limo terre.
cum em̄ terra sit vtilissimum et infimum ele
mentū: parū plane q̄ corpus hominis et
vili p̄ncipio et cōtempibili est. p̄dicitur: vt mi
lus glorari possit de sua origine vel nobili
tate corporali. q̄ sicut dicit Eccl. xvij. Omnes
hoies terra et cinis. Secūda causa vilitatē
et contemptibilitatis vite humani corporis ē
ex hūilitate terminū: q̄ ostendit cū subditur.
In cinerē reuertet. Quēdā em̄ sunt q̄ licz ha
beant vile p̄ncipiū: tamē habēt nobile ter
minū. sicut p̄z de generatione auri: q̄ gene
ratur ex vili materia. s̄m p̄m ex sulphure
et argento viliis q̄ factis viliis metalli tamē ge
neratio ista terminat ad aurū q̄ est metal
lum nobilissimū. Sed corpꝫ humanū sicut
est ex vili p̄ncipio. s̄ ex terrestri materia: ita
redit in humile terminū scz in cinerē. et ideo
ex neutra parte habet materiā superbiē: s̄
humilitatē. Unde dicit Eccl. x. Quis sit
perbis terra et cinis? Nota q̄ licz hō s̄m cor
pus sit terra et cinis et ex vili p̄ncipio. q̄ for
mauit de? hoimē de limo terre vt dicit Gen. ij.
tamē per donū ḡe postit hoies mereri tan
tam gloriā vt angelis equent s̄m singulos
angeloz grad: q̄ est hoies assumi ad an
geloz ordines. Unde Grego. sup. Ezech. di
cit sic. Sunt nonnulli q̄ parua capiūt: s̄ tamē
hec annūciare fratribꝫ nō desistūt. Isti em̄ i
angeloz numerū currūt. Nā quidā simi
ces et illiterari hōo et exēpio q̄nī possūt ali
os edificāt. Et isti assumunt ad ordines an
geloz. Quidā autē magna intelligūt et solli
cite alios admonent. et isti assumunt ad or
dinē archangeloz. Grego. Sunt q̄ secretoz ce
lestiū sumā et capere pualent et nunciare. hi
cū archāgelis. Quidā p̄ vite p̄fectionē alio
rum mentis trāscēdūt. Et isti assumunt ad
ordinē p̄ncipatū. Be. Sūt q̄ electoz me
rita trāscēdūt et electis fratribꝫ p̄ncipant.
et hi cū p̄ncipatibꝫ meritiū sortunt. Similia
sūt q̄ bene rexerunt p̄sonā suā: assumunt ad
ordinē angeloz. Qui bene rexerūt ciuitatē
suā vel eccliam: ad ordinē archangelozum
Sūt vero bene p̄ncipatū suā: assumunt ad
ordinē p̄ncipatū. Quidā autē expellunt te corpor
tibꝫ et aiab? alioꝝ demones et p̄tā. isti assu
munt ad ordinē p̄ncipatū. Grego. Sunt q̄
malignos spūs h̄nute oratiōis et vt accepte

potestatis fugāt. et hi cū potestatis. Quidā
signa et miracula operant. Et isti assumunt
ad ordinē virtutū. Grego. Sunt q̄ mira faci
unt signa et valent operant. et hi cū virtutis
bus. Quidā oibꝫ in se vicijs dominant. Et
isti assumunt ad ordinē dñationū. Grego.
Sunt q̄ in semetipsis oibꝫ vicijs dominant
vt ipō iure mūdicie dñ inter hoies vocent.
Etiā ad moysen dicit. Ecce cōstitui te dñm
pharaonis. et hi cū dñationibꝫ. Quidā sunt
valde spūales. et ideo de alijs iudicare pos
sunt. i. Coz. ij. Spūalis hō iudicat omnia: et
ipe a nemine iudicatur. Isti assumunt ad or
dinē thronoz. Grego. Sūt in q̄bꝫ velut in
throno suo dñs p̄sident alioꝝ facta examē
nat p̄ quos dñi scā ecclia regit: pleriqz de
quibusdā suis actibꝫ infirmis: oes electi iu
dicant. et hi cū thronis. Quidā dei et p̄ncipi
charitate flagrant. Isti assumunt ad ordinē
cherubin. Grego. Sunt q̄ dei et p̄ncipi chari
tate amplē ceteris pleni sunt. et hi meritoꝝ
suoꝝ sorte inter cherubin numerū acceptē
q̄ cherubin plenitudo scientie dicit. Et tu
pta paulū. Plenitudo legis ē charitas. Qui
dam sunt in igne amoris conuersi: et in solo
dei desiderio anhelantes. Isti assumunt ad
ordinē seraphin. Grego. Sunt q̄ supne con
templatiōis amorē accessi in solo cōditoris
sui desiderio ambulantibꝫ in hoc mūdo tā
capiti: solo eternitatis amore pacant: ter
rena queqz abiiciūt: cūcta tēporalia mēte
transcēdūt: amant et ardēt atqz in ipō suo
ardore re quiescūt: amādo quident: loquēdo
accēdūt: et quoscūqz verbo tangūt: ardere p
tinuis in dei amore faciūt. quo isti nisi intra
seraphin numerū: sorte sue vocatiōis acce
perunt: hec ille. Itē nota q̄ duobus modis
hō in puluerē reuertit. Vno modo corpꝫ
liter quando p̄ mortē in puluerē reuertit s̄
ue resoluūt. Et ex hoc defectu humiliabat se
abrahā Gen. xviij. coram dño dicens. Zoꝝ
quar ad dñm meū cū sim pulvis et cinis scz
futuꝫ vnde memoria mortis cum hūmilia
bat. Alio modo homo in cinerē reuertitur
spūaliter quādo hō p̄tō: supbus ad hūilita
tem penitentiē cōuertit. Unde mos fuit an
tiqꝫ in signū doloris et penitētie sup ca
put cinerē spargere q̄ erat signū hūmili
s penitētie. ps. Nebulam sicut cinerē spargit
id ē caliginē supbie ad hūilitatē penitētie
conuertit: et hoc cinere ablūunt fordes pec
catorū. Nota q̄ sub frigidō cinere ignis ex
tinguit et sub calido conseruat. Sic ignis

peccati reformas decor anime. Secundu est qz remittit pena id e reatu gehenne a re gno dei excludentē, vnde remouēdo reatus efficit hoīem dignū vitā eterna. Tertium est qz infudit gratiā iustificatē: que gratia excedit oēs naturales virtutes. r hoc patet ex operatōe: qz plus operat. Nam virt' naturalis in operatōe sua habet finitatē: qz facit operatōes finitas. nā semp aliquid finitū facit. magna em est virt' solis: qz p eā generant ista inferiora q tamē finita sunt: et go multo magis hoc dici potest de virtutibus alioz inferiorū corporū. Sed operatōes pcedentes ex virtute gratie sunt infini tē: qz generant vitā eterna: ita q est fruct' infini'. Nam quādo quā ē in gratia mīmē ma ex' operatō fructificat plus q' opatōes oīm creaturā de mūdo. qz oīes sūt sine ista nihil valent. Quarta est qz dat vitā beatificatē r glorificatē scz vitā eterna. quā dat nunc p pmissis firmissimā: qz nec angeli nec demones nec sancti nec homines possent sibi auferre si cōseruaf in gratia. Et hoc omnia petebat Dauid dicens. Misere mei de' fm magnā misericordiā tuā. Et dicit magnā ppter remissionē culpe. Et fm multitudine miseratōnū tuarū dele iniquitātē meā. ppter obligatōē gehenne. r dicit multitudine ppter infinitatē quasi pena rum inferni. Ampli' laua me scz ppter infusione gratie. quasi dicat nō sufficit penitētia sine grana: qz posset dare peccatori solū bonū nature. r ideo ampli' addes. lauacri gratie. r postea quātū ad pmissionē glorie subdit infra. Audiat meo dabis gaudiū r heritā rē. Luc. i. Misericordiā et'ā pgentē in pgentes timētib' eū. Ecl. xij. Misertus ē penitētib'. E Secūdo in auctoritate adducta allegat prospect' humane infirmitatis: cū dicit. quoniā ipse cog. si. no. glo. i. infirmitatē nostrā. Nouit em quō lapsus sit: nouit quō sit reficiendū: nouit quō adoptandū sit: nouit quomodo ditandū sit. quasi dicat nō sit per culpam: reficiendū per penitētiā: adoptandū p gratiam: r ditandū per gloriā. Sed istud figmētum de se infirmū est r debile. infirmū. quia cadit ad modicū in passum tentationis. Et nota qz vas vacuū ad modicū impulsū mouetur r cadit: sed pleni firmus est. Sic homo vocatus presentia dei vel gratia dei cito mouet r cadit ad impulsione alicui' tentationis: sed non ille qui est deo vel gratia ei'

plenus. Item est hoc figmentum nostrum debile r fragile: quia ad paruum itum con fringitur: r sic homo ad paruum vuln' moritur. Unde Sapientie. xv. Fragilia vasa fa cta. r talia vasa sunt corpora nostra. Sed at tendendū qz circa figmentū corporis nostri aliquid deerrauerunt. Nam quidaz heretici dixerunt vt manichei qz deus ipsum nō fecit: sed qz diabolus istud finxit. Fabulantur em manichei qz postq' lucifer cum suis com plicibus de celo cecidit est ipse lucifer terrā aqua discooperuit r duo corpora hominū fabricauit: sed cum per triginta annos in talem spiritū ipse corporib' nō posset in funderet: acc. ad misericordiā altissimi autē duo statim qui diabolum occulte dilt' gebant: r rogauerunt altissimū. vt cum dia bolo cito irent cito reuerfuri. Quoz fraude deus cognosces dicit. Ite sed canere ne doz miatis. quia post fopozem reuertit non pes fetis r viam obliuioni traderetis. Veniunt igitur ad predicta corpora que diabol' fin xerat seu formauerat: intrauerunt r in eis dormierunt: r obliu' celestis patrie in ipsi' corporibus induti sunt. Iste vt dicunt fue runt adam r eua. Et sic pars qz corpora pri moz parentum a quibus omnes descendit mus non trum: sed diabolum finxit dicit r eozum spiritū nō animas sed demones fuisse asserunt. Alius fuit error: eozum qui dixerūt qz deus nostra corpora vel facta nō cognoscat. quia cur simile a simili cognoscat r deus sit imaterialis r incorpore' r im tellectualis tm spirit' intelligit quidē r cog noscat que imaterialia r incorporea sunt sed materialia nostra corpora nec intelligit nec cognoscat. Iste ergo duo errores tangū tur Esa. xxix. Peruersa est bec vestra cogitatio: quasi silurum contra figulum suū cogitēt: r dicat opus factori suo, non fecisti me. r figmentū dicat factori suo, non intelli gis. Unde contra primum errorem dicitur Ezae. liiij. Nunc dñe pater noster es nū nos vero lutum. r fictor noster tu r opera manū tuozum omnes nos. Contra secun dum vero erroz dicitur in auctoritate ps. inducta. Quoniā ipse cognoscat figmentum nostrum. Et iterus idem ps. contra vtrūqz dicit ps. xxxij. Qui finxit sigillatim corda eozum. r si corda: ergo etia corpora. Et les quitur contra secundū errorem. Qui intel ligit oīs opera eozum. Et hoc est contra t'

los qui ita faciunt ac si crederent qz deus eorum facta non videret nec intelligeret. qz que nullo modo in conspectu hominū face re auderent vt furta sodomias r multa alta corā deo facere non vererent. de quib' ps. xliij. Dixerūt nō videbit dñs nec intelliget deus iacob. Contra quos subdit. Intelligit insipientes in populo r stultū aliquādo sa pite. Qui plantauit aurē rē. qui co:ripit gē tes rē. Et quis per dissimilitudinē sit a cor porib' longinquus: omnia tamē nō solū ins telligibilia: sed etia sensibilia r corporalia cognoscat. Unde tales qui opinant eum co gnoscere solū sibi similia r vicina nō autem remota r dissimilia: ipse deus redarguendo in terrogat. Hierem. xliij. dicens. Putas ne deus e vicino ego sum dicit dñs: r non de' de longe? Quia cognosco: si occultabit vir in absconditis: r ego nō video eum: quasi dicit non sic est. Quāuis ergo sit dissimilis corporalib' r materialib' in natura: omnia tamē per intellectū cognoscat: etia parica laria corpora r materialia. quia sicut dicit beatus Dionysius. Perfectiones que in in feriozibus diuini: in deo simplici r mē te existunt. Unde quis per aliam virtutem cognoscat corpora materialia r corporalia scz per sensum: per aliam imaterialia r in corporalia scz per intellectū: deus tamē per suū simplicē intellectu vtrāqz cognoscat: cur ipse oīm sit artifex: r ipsa sua essentia sit oīm exemplar r causa non solum quantū ad for mam: sed etia quantū ad materiā r particu lares naturas. Et quis materia sit dissimi lis deo q'rum ad suā potentialitatē: tamen inquantū vel sicut esse hoc tenet quādā si militudinē esse diuini. r ideo dicebat ps. Tu cognouisti oia nouissima r antiqua: tu for masti me rē. D Tertio in auctoritate al legata describitur defectus varie calamitas humanē: cum subditur. r recordatus est quoniā puluis sum' rē. Vbi aduertendum qz deus nō dicitur recordari. quia in eo pos sit esse obliuio rei alicuius: cum eius scire sit inuariabile r eternū: sed loquit' ad similitu dinem nostrā: qui quādo recordamur misere r infirmitatis alicui' afficit compatimur r miseremur. Unde deus nostre calamita tis dicitur recordari: quando eius miseret. vnde quia nostram infirmitatē r miseriam cognoscens facilliter miseretur nostri: dicit. recordatus est quoniā puluis rē. sic etiam in ps. Recordatus est quia caro sunt id est

infirmi r fragiles. Et tanguntur ien scribū tur quatuoz pertinentia ad humanā miseri tiam. Primū pertinet ad nostram ariditatem. quoniā puluis sumus qui ē terra siccā r sū ne humore. Secundum pertinet ad nostram fragilitatem. quia homo sicut fenū. Tertium pertinet ad nostrā vanitatē. qz dies ei' tanq' flos agri sic efflo. Quartum pertinet ad nostram mortalitatem. quia spirit' pertransibit rē. Circa primū aduertendū est qz nos dicit' mur esse puluis: sed non solum ratione eo: pos rus terreni: sed etia ratione anime. quia sicut dicit glosa sup isto verb' o ps. Nos qui eramus figmentum id est factura dei: facti sumus puluis ariditate peccati. Puluis est terra leuis sine pondere: arida sine humore r sterilis sine fructus p' ductione. Et talis profecto efficitur anima ex peccato scz leuis sine pondere virtutis. r ideo a quolibet en to tentationis mouet. ps. Impi' tanq' puluis qui projicit ventus scz tentatione a fa cie terre id est a firmitate iusticie. Item arida sine humore compunctionis. Num. xi. Anima nō s'ra arida est. scz ex defectu com punctionis nō curans consistere. ps. Nūc quid confitebitur tibi puluis: Item est ster lis r sine fructu merito: ij operis. r ideo excludit' ab habitacione paradisi. Gen. iij. Uniuersum puluerem projicient extra yz' bem in locum imundū. id est deus projiciet extra paradysum in locum imundū inferni Et ibi dabitur in cibum serpenti infernali id est diabolo. Esa. lvi. Serpenti puluis panis eius. quia pascetur de penis eius E Secundo ostendit humanā fragilitatē. quia ho mo sicut fenū. Fenū em nascendo habet virorem: nascendo decorem: r vltimo habz florem: sed tandē desiccatur solis ardore tedigitur in puluerē. Item fenū precasum r siccat' nutrimento est animā dū deptra tum. Similiter homo nascendo habet viro rem vt: crescendo decorem forme: r post augmentū quandoqz florem fortune r tem poralis glorie: sed solis ardore id ē grauis infirmitatis vel tribulationis feruore sicca tus id est adust' redigit' in puluerē vel mortis vel infime deiectionis. Item corpus hoīs per mortē precasum r per totalem priuatio nem presentis vires siccatur sicut quando est in sepulchro clausum vel humanū: efficit

Sermonū funebriū

nutrimentū alicuius, sicut vermicis. Un̄ vers
 sua quida dicit. Post hoies vermis: post ver
 mem fetor et horror. Sic in nō hoies verif
 oia hō. Et q̄ ista cōpetunt boi s̄m carnē dī
 Esa. xl. Quis caro senū. Jte senū q̄ro alius
 fiat et min⁹ pfundū radices inferi⁹ depmit
 tanto min⁹ crescit et cit⁹ arefcit, sicut p̄z de
 feno qd nascit sup terra. Sicut quāto ē in
 aliozī statu si radice cordis ei⁹ nou pfun
 danf in humilitate. s̄ in sui humilī cognitōe
 et custodie sedulitate: parū p̄ oficiat et cito des
 fiat. Un̄ in p̄a. fiant sicut senū rectorz qd
 p̄sup euellat et aruit. f̄ enim rectorz ē vita
 hōm in dignitate postoz: q̄ cito exarefcant
 id est deficiūt. aliq̄n per seipos antēp̄ euellā
 tur p̄ alios. Tertio ostēdit dauid humane
 glorie vanitatē: cū subdit. dies ei⁹ tāq̄ flos
 agri sic efflo. Dies em̄ hois est p̄sentas et
 gloria ei⁹ mūdāna. q̄ vere dicit vt flos agri
 qz flos agri delectat sensum: facit ornatum
 et habet defectū. et ideo representat ea in q̄b⁹
 consistit p̄sentas et gloria mūdānoz. Nam
 consistit in delectatōe et voluptatē. et talis delec
 tatio p̄tinet ad sensus: ideo representat in
 florib⁹: qui sua pulchritudine delectat aspec
 tum: suo odore delectat gustū. Unde in flor
 ib⁹ signant delectatōes sensibiles deliciarū
 mūdi. qz flores q̄s floues. s̄ qz fluit. Et sic
 etiā cito fluūt corporales delectatōes: p̄ q̄b⁹
 tamē multī recipient tormentā q̄ nūq̄ defi
 cient. sicut pars in diuite epulone. Luc. xvi.
 p̄a. floreat et trāseat. floreat in mūdo et post
 ea trāseat ad infernū. Secūdo cōsistit glo
 ria mūdi in possessione diuitiarū. Et hoc si
 gurat in florib⁹: qui sunt ad ornamentū et
 sicut diuitie. qz sicut pauperes erunt ornan
 tes celum. p̄pter qd dicit. Matth. v. Beati
 paupes spiritu qui ipoz est regnum celoꝝ:
 ita diuites ad ornamentū mūdi. Sed sicut
 pauperes contēnunt in mundicia diuites
 in celo. Unde ad diuitē potest referri illud
 Job. xliij. Quasi flos egredit et comeritur.
 Quasi em̄ flos exiens hō est in mundo vt
 tendit de mundo egredit moriendo: et con
 teritur in inferno pariendo. Item consistit
 gloria mūdi in sublimitate dignitatū. et hoc
 affirmat floribus qui sunt in alto in arbori
 bus qui cito cadunt et deficiūt. Sic cito ho
 mines cadūt a dignitatib⁹ aut per mortem
 aut p̄ delectatōe. Itā. s̄. Nos libani elāguit
 Libanus em̄ erat altitudo cedroz et signifi
 cat sublimitatē dñoz quoz flos. i. gloria ei⁹
 to languescit et deficiat. Jaco. i. flos ei⁹ deci

dit. Pars ergo q̄ oia gloria mūdi assimilat
 flori. Un̄ dicit ē. Dies ei⁹ tanq̄ flos fenū
 eo q̄ ad modū floris habet defectū. qz cito de
 fiat et cadit. Esa. xxxvij. Erat flos decedens
 gloria exultatiōis ei⁹. Quarto ostēdit
 dauid in aucte allegata super⁹ hūanā mo
 talitatē: cū dicit. qm̄ spūs p̄trātrābit illo rē
 Ubi b̄renit ostēdit dauid q̄ mors aufert
 bonū tria bona p̄ que videt odibilis. Nam
 p̄mo aufert vitale spiratōne. s̄ in separatōe
 aie. Nā em̄ dicit spūs. qz vitam coz: porū spi
 rat. s̄m illud Job. vi. Spirit⁹ est q̄ viuificat
 vnde trāseat spūritū a coz: p̄ze perdit ipa
 vita. et quantū ad hoc dicit spūrit⁹ quoniam
 in illo exiens. s̄ p̄trātrābit ab illo. et sic coz
 pora amplius nō viuūt. p̄a. Aures spūs
 eoz et deficiūt. s̄ a vita coz. Multū esset
 p̄notus hōi q̄m ad qd colleret exire de domo
 p̄p̄ta vbi libere habitat: si exiret illo dos
 mus deberet dirui et ad solū deducit: et debe
 ret perdere omnia bona q̄ possidebat in illo.
 Sic est p̄notus spūritū exire de domo p̄
 p̄z coz: eo q̄ in ipō exite coz: ruit in
 mortē: et redigit ī puluerē: et ipe spūs exeat
 nudus: et oia bona pdat q̄ in ipō coz: p̄ze
 s̄debat. sicut sunt potentia et act⁹ potētiarū
 organū coz: p̄z afficiūt et delectatio etiā
 ipāz vt generatiue nutritiue augmentati
 ue motiue et sensitiue virtutes. que oia des
 trunt in morte nec remanēt in spūritū
 si sicut in radice. Un̄ dicit in p̄a. Exibit spū
 ritus ei⁹. s̄ ab hoie et reuertet se coz: euz.
 in terrā suā: in illa die penibūt omnes cogita
 tiones eoz. Sic etiam recedere spūritū
 ab anima per peccatus perditur vita gratie
 et omnes virtutes gratuite et omnes opera
 tiones meritorie: p̄pter qd petebat p̄a. di
 cens. Spūritum sanctum tuum ne auferas
 a me. Secūdo moꝝ aufert homini nat
 uralem conseruationem. quia nō subsistit
 salū homo post separationē spūritus. Nam
 sicut tādū conseruatur lumen in aere q̄ diu
 sol est p̄sēns. sic tamē diu conseruatur vita
 in homine q̄ diu spūritus est p̄sēns in coz
 porē: vnde separato spūritū a coz: p̄ze per
 mortem: deficiat esse compositū salū hominis
 et non subsistit ampl⁹ homo. et insuper ipm̄
 coz: p̄z non est amplius coz: p̄z hominis.
 Et si tu dicas. ergo coz: p̄z sanctoz: p̄z
 funtorum non sunt amplius coz: p̄z eoz: q̄
 ergo adorant? et: quare ego debeo ado
 rare ossa q̄ fuerunt beati petri si nō sunt ei⁹?
 Dicendū q̄ licet ita sit s̄m naturam: tamen

Distinctionis III

propter spem future resurrectionis quas vera
 fides predicat et ex illis eisdem ossibus vel
 pulueribus resurgēt coz: p̄za eadē numero
 s̄m illud Job. xij. In nouissimo die d̄ terra
 surrecturus sum: in carne mea videbo de
 um rē. Adoranda sunt ossa vel coz: p̄za san
 ctoz: nō solū quia ipsoꝝ fuerūt. sed quia
 ad hoc erunt: et quicūq̄ partes vel cineres
 ad eoz coz: p̄za redibūt. Et hoc nō erit ex in
 dinatione nature: quia seꝝ illi cineres plus
 q̄ alij habeat indinationē ad illius anime
 cuius fuerunt cōiunctione: sed erit solum ex
 ordine diuine p̄uidencie: qui statuit illos ci
 neres iterum illi anime cōiungi et nō alius
 nec alteri. Sic ergo s̄m coz: p̄z ampl⁹ nō
 separato spū a coz: p̄ze homo ampl⁹ nō
 subsistit ipm̄ coz: p̄z per diuersos coz: p̄z
 ptionis gradus tandem post summū moꝝ
 tū in puluerē redit. Et ideo dicit Job. vij.
 Ecce nūc in puluere dormio et si mane me
 quereris nō subsistam. Et tertio moꝝ
 aufert homini coz: p̄zale habitationem. et
 ideo dicit. et non cognosceat amplius lo. su.
 Qd quidam sic intelligere voluit. qz dicit
 q̄ spūs hominis defuncti siue sit in inferno
 siue in celo nō cognosceat amplius locū suū
 in quo fuit. id est mundū istū. quia scilicet
 nescit de cetero ea que faciūt viuētes qui
 sunt in mūdo isto. Quod quidem si loquar
 mur de cognitione animarū separatarū na
 turali. verū est de his que de cetero hic agū
 tur. Et ratio est. q̄ anima separata cogno
 scit singularia per species sibi infusas a su
 ptiorib⁹ substantijs: per hoc q̄ quodāmodo
 determinata est ad illam: vel per vestigijs
 alicuius p̄cedētis cognitōis seu affectio
 nis vel per ordinatiōne diuinā. Sed s̄m
 modū essendi ipse anime separate sūt segre
 gate a cōuersatione viuētium et cōiuncte.
 cōuersationi substantiarū spūritualium que
 sūt a coz: p̄ze separate. vnde ea que apud
 nos aguntur ignorat. sicut et nos hic ignoras
 mus que apud ipos aguntur. Et ideo dicit
 Grego. xij. Alia q̄ moꝝti vitā in carne
 viuētū post eos qualiter disponat nesciūt
 quia vita spūs longe est a vita carnis. Nam
 sicut coz: p̄za et incoꝝporea sunt diuersa ge
 nere: ita sūt distincta cognitōne. Augusti
 nus etiā dicit in libro de cura pro mortuis
 agenda. q̄ anime moꝝti ibi sunt vbi ea
 que hic sūt scire nō possunt. Et s̄m hoc po
 test dicit de spūritū hominis defuncti. illud
 ps. Nos nō cognosceat amplius. Unde ani

Sermo VII

me que sunt in inferno vel i purgatorio ne
 sciunt hoc p̄ se necq̄ etiā anime sanctoz: q̄
 fuerūt in limbo expectātes xpm̄. Et idō d̄
 Esa. lxij. Ab: abā nesciūt nos et isti igno
 rauit nos. Job. xliij. dicit de diuine moꝝtu
 et damnato. Sine nobiles fuerint filij eius
 siue ignobiles nō intelligēt: tñ anima ei⁹
 sup semetipam lugebit. Et s̄m hoc pōt dicit
 de spū hominis defuncti illud ps. Nos nō
 cognosceat amplius. Possunt tamen hmoi
 anime aliqua scire de his que hic aguntur:
 nō per seipsas: sed p̄ animas eoz: qui hinc
 ad eos accedūt vel p̄ angelos seu demōes
 vel etiā spū dei reuelāt. Et s̄m hoc pōt dicit
 sanctoz qui sunt in paradiso assertiue dicit
 Grego. vbi supra dicto libro. q̄ nullo modo
 credendū est q̄ aliquid eoz que hic agunt
 ignorāt: nō cognitōe nature: sed glorie.
 Unde s̄m eius sententiā anime sanctoz:
 deum vidētes omnia p̄ntia que hic agunt
 cognoscunt. sicut em̄ angelis cōles. de q̄bus
 etiā Augustinus dicit q̄ nō ignorant que
 apud nos agunt. Sed q̄ scōꝝ anime sūt
 p̄fectissime iusticie diuine cōiuncte: nec de
 malis nostris tristant: nec rebus viuētū
 se ingerunt s̄m q̄ dispositio diuine iustī
 cie extigit. Sed tamē p̄missum vbi auctoꝝ
 tatis allegat. s̄ q̄ nō cognosceat ampl⁹ loꝝ
 cum suū. exponit s̄m gloriā. q̄ nō reuertē
 tur. amplius ad locū huius mūdi et ad vitā
 coz: p̄zale istā. Quod est contra illos hereti
 cos vel paganos q̄ dixerūt aias defunctoz
 esse ad eandē vitā et eadē loca aliq̄n reuertē
 suras. Et oia q̄ d̄ in p̄a. Hades et nō res
 diens. Sap. ij. Non est q̄ agnit⁹ sit reuertus
 ab inferis. Et hoc est verū s̄m cōm legem
 q̄uis diuina x̄mte quida fuerūt refuscita
 ti ex privilegio speciali: vt lazarus et quidam
 alij. Unde de hoie defuncto ps dicit. Trāsi
 ui et ecce nō erat: q̄sui et nō est inuēt⁹ locus
 eius. s̄ de cetero in mūdo isto. **D**

Secūdo describitur in

thematē p̄posito miseria humana quātum
 ad statū post obitum sequentes: cū d̄. et in
 puluerē reuertet. Ubi notandū q̄ sicut est
 generalis sententiā diuine iusticie q̄ quilibz
 homo moꝝtiatur: ita etiā q̄ quilibz homo
 in puluerē reuertat. Dixerūt tñ quidaz q̄
 alij ex speciali privilegio gratie ad vtraꝝ
 sententiā erant exempti seꝝ moꝝtis et resolu
 tionis in puluerē. Dicit em̄ q̄ illi qui in vlti
 mo iudicio reperient viui: non moꝝtiatur

Sermonū funebrū

sed sapient' & viuetes transferentur ad im- mortalitatem. Sed alij maiores doctores rationalibus dicunt esse vt dicat. qd illi qui in iudicio inuenient vtini omnes pmo mo- rientur et per illum ignem qui facie mundi purgabit omnes in cinerem redigentur vt postea resuscitent' & eorum corpora refo- rmentur. Unde in psona cuiuslibet hoīs vī- cebat Job dices deo. Meminto queso qd sic- cur lutum feceris me & in puluere redūca Job. x. A sentētia ergo mortis nullus vnq̄ hoīm est exceptus aut excipiedus: sed a re- solutione in puluere quidā excepti sunt ex grā speciali sicut xps: de quo fuerat scriptū in ps. Non dabis sanctū tuū videre corru- ptionē. Et hoc idem de beata v̄gine asserit Augustinus in sermone de assumptione & de Johanne euāgelista nonnulli hoc idē dicunt. Notandū qd boni a malis quātū ad corp' differūt. qm̄q̄ in vita. quia quidā sunt mali qui vsq̄ ad mortē p̄seuerat in prosperitate et quidā boni qui vsq̄ ad mortē p̄seuerant in aduersitate: sed tamē postea cōueniūt in morte & in corporis resolutione: que omni- bus hominū sunt coēs. Job. xxi. dī. Iste mox- ius totustus sanus diues & felix: viscera ei' ple- na sunt adipis: & medullis cisa illi' irrigan- t. Alus aut mox in amantudine anime et absq̄ vllis opibus: et tamē siml' in puluere dormiēt. sicut cōueniēt sil' in resurrectionē. Sz in aīarū vel co: po: p̄ glo: nificatione seu imu- ratione nō cōueniūt: quia mali resurgent ad amaranū & corporū dānationē: boni aut resurgent cū anime & corporis glō: nificatio- ne. Unde sicut dī. Adarb. xrv. Malū ibūt in supplicium eternū. iusti autem in vi. am- eternam. Ad quam r̄t.

De vigilantiā viuētis & iuditate mortientis. Sermo VIII

Latus qui vigilat

b et custodit vestimēta sua ne nu- dus abulet. Apo. xvi. Cōcō videt esse hoīm rōnis v̄sus habent' erubescere de nuditate corporis sui in alioz saltes hoīm sp̄ctu. Et h̄ erubescētia s̄m sacre scriptu- re testimoniū videt. puenisse ex culpa. qd in statu innocentie dicit de p̄mis parentibus. Gen. ii. qd erant ambo nudi & nō erubescē- bant. Et hoc ideo qd puritas innocentie non sinebat aliquid turpitudinis imaginari: s̄ post culpā pdita innocentia cognouerunt se nudos esse & de sua nuditate erubescere cō-

perunt. Sed multo magis erubescendū est homini de anime sue nuditate: puta qd si- ne vestibus gratie & virtutū. Et rō est qd nu- ditas corporis pōt esse sine culpa: pura vel ppter inopiā paupertatis. sicut dicit Adar. xv. Nudus erā & cooperuisti me. Vel ppter violentiā pdonū. sicut dicit Job. xxiij. Nudos dimittit hoīes indumenta tollēt: quibus nō est opē iumentū in die frigidit. Sed nuditas anime est p̄p̄rio gratie & virtu- tum semp induit culpā vel originalē vel actualē. & culpa semp est erit escabulis. sicut ps p̄ m in. ij. Erubescō. Nam ibi dicit p̄s. qd hoīes nō solū erubescūt vitia: sed etiam figurā viciōz. vnde hoīes qd timēt suam dū- diam nō solū abstinent ab his q̄ sunt vere mala: sed etiā ab his que habēt sp̄m mali. Unde si figura culpe erubescibilis est nulla to magis ipsa culpa. Nuditas s̄ anime eius vt dictū est p̄supponat & includat culpam. p̄ter qd erubescibilis est: & longe ampli' qd nuditas corporis: qd cōfusio nuditas corporis est solū in cōspectu hoīm: cōfusio vero nuditatis anime est in cōspectu dei et san- ctōrum angelozum: ad quoz s̄z felicitaris cōsōrtium nullus admittit sine gratie vesti- mento: nullusq̄ eo vestitus excluditur. Et iō tñ dī: i' v̄bis p̄p̄ositiō. br̄s qd vigilat r̄t.

B In quibus quidē v̄bis tria p̄ueniūt. Nam primo sp̄ondetur p̄miū glō: riosum: quia beatus.

Circa p̄mū notādum

est qd p̄miū glōsum est p̄miū beatorū: quia beatus est illud summiū bonū in q̄ cōmuniū hominū rario cōtinē. Unde Boetius dicit. qd beatitudo est status oīm bonozum aggregatiōe p̄fectus. Ad idem autē nar- turāliē qd per remotionem vniū contra- riū p̄uenitur ad p̄fectionē alterius. sicut res efficitur frigida per remotionē caloris et illud est albus quod est nigrō imp̄mix- tus. et ideo per remotionē mali p̄ueniūt ad p̄fectionem boni. Malū autē cū p̄ plus habet de ratione mali q̄ malis pene. vnde culpa facit hominē malū non autem p̄na. Et ideo non potest homo p̄uenire ad p̄- fectissimū bonum quod est beatitudo: nisi per remotionē omnimodam peccati quod

Distinctionis III

Et malū culpe. Et hoc ostēdit Sz: cū dicit. Beatus vir qui nō abiit in cōsilio impiozū et in via peccatozū nō stetit & in carbe. r̄t. In quibus quidē v̄bis ponit triplex ne- gatio que p̄fecta innocentia comprehendit et omnimodā remotionē peccati. Cum enim loquedo de peccatis omne quod est in mis- do sit cōcupiscentia carnis & cōcupiscentia oculoz & supbia vite. i. Jo. ij. Peccatum car- nalis voluptatis & lasciuie: peccatū cupiditatis & auaritie. p̄m elationis & superbie. Quoz p̄miū cam. scdm̄ mundo: tertium diabolo appropriat. p̄ma negatio que ē non abire in cōsilio impiozū excludit p̄m elationis & supbie: quod demonsibus appro- priatur. oīs em̄ sunt impij. quoz peccatum fuit cōsiliū post creationē a deo recedere p̄ elationē. s̄m illud Esā. xliij. Quomodo ē- cidisti de celo iustā qui mane ostendebas: Corruisti in terrā qui vulnerabas gentes. qui dicebas in corde tuo. In celū cōscendā sup̄ astrā dei: exaltabo solū meum: sedito i more testamētū in lateribus adlonis: ascen- dam sup̄ altitudinē nubium: similis ero altis- simo. et Gen. ij. Eritis sicut dii. Qui igitur supbia extollit in cōsilio impiozū ambulat et a deo & a suo cōsilio recedit. & hoc est fa- titas maxima: quia ad bonū consiliarium requirit et prudētia et benignolētia. vnde qd ab inimico & malivolo cōsiliū accipit & cō- siliū amici & prudētia relinq̄: stultissim' est. Christus aut amicus & prudētissimus est: dante cōsiliū humilitatis. dicit Adar. xi. Discite a me qd mitis sum & huil' corde. Diabolus aut hostis noster est maximus & est etiā fatuus: imo fatuissim' vt patuit in effectu: qd ibi stare nesciuit vnde nunq̄ ali- quis vt ipse cecidit. Sz s̄ elationē aut super- biam nobis p̄s̄lat: sperat eius. cōsiliū & adbereat cōsilio xpi. Zobie. iij. Cōsiliū semper a sapiēte pquire: & oī tpe b̄ndic dēnt et pere ab eo vt vias tuas dirigat: oia cō- silia tua in ip̄o p̄maneant. **B** Scda nega- tio qd est in via peccozū nō stare: excludit pec- cātū cupiditatis & auaritie: quod mudo ap- propriatur. Est em̄ mūdus via peccatozū: qd p̄m in ip̄o sum' pegrini sum'. Elitare p̄m totāl' nō possumus. caueat tñ q̄libet ne in eo stet. Quia sic est de arena seu sabu- lo viuo qd iuxta mare in locis plurib' inuē- nit. Hoc em̄ cōrretes & velociter trāsēntes suppo: rar: stantes v̄o absorbet deozat: si qui mundus iste. ppter qd merito dicit p̄t

Sermo VIII

terra qd deozat habitatores suos. sicut dicit tur. Nu. xij. ideo cauendū est hic p̄ amozes stare. Gen. xii. Nō stes in oī loco circa regi- ones: s̄ in mote saluū te fac. Tertio nega- tio s̄z cū beata pestilentie nō federe: dicit p̄m voluptatē & lasciuie: quod carni at tribuit. Et signat' p̄ cathedra pestilentie i- telligit. qd em̄ caro locus est ipsius aīe: in q̄ quidē refidet qn̄ in ea delectat: ideo per cas- tēdam intelligit qd cōueniēt dicit pesti- lētie. Est em̄ pestilentia s̄m Ihdozum. iij. Ethymologiā contagiū quoddā qd dīz vniū app̄dēdit celeriter trāsit ad plures. Dis- citur aut pestilentia quasi pestilentia. s. a pa- stu. Sic fuit de infectōe carnis. Ipa enim in p̄mo parētē inchoata. ad posteros deri- uata est celeriter. Et bene a pastu hec pesti- lētia dī. qd a pastu tibi vetitū origine sum- pit. vnde videt dñs duxisse ipsū p̄mo parē- ti illud Exodi. ix. Percutit te & ppl'm tuūz peste. & ed cū ipsa caro pestilens sit. marie qd nō solū a parētib' in filios trāsit infec- tio. sed etiā in eodē boīe a carne in sp̄m vt dicit L. hayso. Nulla res sic p̄pedit r̄ntem sicut corporis voluptas. Et Aug. ad Adar. ximū comite. Nulla p̄nitio ē pario: hostes qd corp' in quo habito. est em̄ quasi leo sub- uersoz in domo mea vindicq̄ me peisero- mo: su lacerō dō sumēs. Sed contra hāc cō- p̄m pestilentiam remediū haberi pōt ne sp̄s sibi cōiutus infectōe incurrat. Nam Auicēna in p̄mo canonis doc. qd si aer est pestilētiā obuiādū est ei cōcicādo corp'. Et sunt s̄m eundē in eodē libro ceticantia motus vigilie & nutritiō pauicitas. Reue- ra et contra pestē carnis ne inficiatur ip̄s hec obseruāda sunt vt videt corpus erice- tur motu. id est laboribus et vigilijs et ieu- nijs: vt sic eius vis infectio minuatur. Ec- clesiastic. xi. Attende tibi a pestifero. fabzā cat enim mala.

Secundo in themate

pposito sua def' studij fructuosum. s. vigilā di & custodiēdi. Unde p̄mo cōuenit ēē soll- citū sicut esse qd vigilat: scdo cantū sicut est ille qd custodit vestimēta sua. Et circa p̄mū notandū qd sp̄l' actiōs po: tatiū cōtra qd dēbet custodire po: tatiū sibi p̄missas sc̄tē- vigillare ne hostes ingrediant & per eozum negligentiā & sopozē ciuitas amittat. Ery te dñs noster iuit in pre longinq̄ & tradidit custibet custodiam sui. & ideo dēbet quilibet

vigilare vt quādo dñs venerit possit redde-
re bonā rōnem et bonū computū de officio
custodie sue. Et ideo dicitur *Math. xliiij. Janis*
torū pcepit vt vigilat. Vigilate ergo. Nescis
tis em qñ dñs veniet. In qbus quidē hōis
debemus attendere quatuor.

Primo cōmissam custodiā. qz sanitorū.
Secundo inuencā obedientiā. qz pcepit
vt vigilat.

Tertio sollicitam diligentiam. quia *Vigi-*
late ergo.

Quarto suspectā ignorantia. qz. *Nescitis*
cūm quādo dñs veniet.

Circa pñm attendendū est qz iste sanitor
est rō. que debet custodire et regere totū ho-
minē. qñ em fortalitiū ē captū de facili ape-
riunt porre. Ita qñ p negligentia hois erit
pcur cor per cōsensum de facili capiunt et
aperiunt porre. Intra hostes scz et os ad
dicendū hōa mala. r oculi ad male respiciē-
dū. r aures ad male audiendū. r manus
ad male tangendū. r sic de alijs membris.

Job. xxx. Quasi rupto muro et aperta ianua
intrauerit sup me. Et ideo sicut inimici intrā
tes p negligent. ā sanitoris destruit edifi-
cium et incendit et polluit. sic certe peccata
hoiem ps. Exciderit ianuas ei? i idipsum
in securi r ascia detecerūt eam. Incenderūt
igni sanctuarium suū in terra. pol. ra. no. tut.
i. Paral. xxvij. Insuper dicitur ianuas tem-
pli dñi. Quādo aliqz suspectū venit ad por-
tam. pus debet inquiri a portario quis sit.

Sic qñ vna tētatio venit r pulsar. debz hō
dijudicare qd sit vtrū bona vel mala. et tūc
repellere r claudere ianuā id est cōsensum.
i. *Paral. xxxvj. Janitores hō portas singu-*
la: obseruabāt. ita qz nec in pūcto descēde-
rent a ministerio. Secōdo in aucte adducta
nota inuencā obedientiā. qz pcepit vt vigi-
let. Tercidenus qz tpe pacis hoies dormiunt
secure in lectis suis. r nō indigent portare
arma. sed potius vacant gaudijs r festiuit-
atib. sed qñ sunt i guerra tūc nō dormiunt
secure. sed necesse hnt vigilare. r papit
custodibus r nobis vt vigilēt nec audeāt in
cedere sine armis. Sic hoies qui hnt paces
cū diaboloz seruiūt ei in statu peccati. sunt
in pace vacāt gaudijs r dissoluitombus et
dormiūt in scabulis peccatōz suoz. Sz qñ ali-
quis est in bono statu r recedit a dño dia-
boli et seruit deo. opz qz sit paratus contra
diabolū r qz vigilat cōtra eius insidias. idō
sz in figura. i. Macha. xij. Audiuī Jona-

thas. i. columba venēs. i. homo qui vult ad
aliquid bonū puenire. qm regressi sunt in
cipes demetrii q interpretat numū psequē
scz diabolus q nunq̄ cessat ad psequēdum
cū exercitu multo pugnare aduersus eū scz
diuersis pētis. Et qd fecit. Et exiit ab hēru-
salē. i. a pace diaboloz r occurrit ei i amari-
te regione. i. in indignatiōe. Non debet ho-
mo expectare qz diabolus pueniat cū. Non
em dederat eis spaciū qz igrederent regio-
nē eius. r equit. Et pcepit Jonathas suis
vigilare r esse in armis paratos tota nocte
et pposuit custodes per circuitū castrorū. qz
nō debet esse in hoie aliqz pars q nō caueat
a peccō. Et audierūt aduersarij q paratū est
ionathas cū suis in bello r tinnerūt. Ter-
tio in aucte adducta nota sollicitā diligentia
ad quā inducitur dicitur. Vigilate q. Nota qñ
aliquis dñs iuit ad aliqz locū r dicit redire r
famula ipm expectās soler vigilare r tene-
re lumē in domo. vt quacūqz hora venērit
sint parati ad aperēdū. alit em dñs turbas
retur. Sic certe dñs nosset iuxta ad regione
lō quāquā r debet redire nescio qñ vel ad in-
dicū pūculare in morte. aut ad iudiciū ges-
nerale in fine mudi. r ideo debem⁹ esse pa-
rati r habere lumē grē dei: vt nō inueniat
uos dormientes in tenebris pati. Eñ luce
xij. Sicut lūbi vestri pānt. i. in mortē carnalū
desiderioz refrēntati. r lucerne ardetes in
manib⁹ vestris. i. bona opa habeat in gras-
tia dei r charitate facta. glosa. deo nō plas-
cer vnū sine altero. vt cū quis vel bona agit
nō dū refrēntata luxuria. vel caste vnit non
exerceas sc ad bona opa. sequit. Ervos similes
hoibus. nō hntis: expectātib⁹ dñm suū
vt remuneratorē. qñ reuertatur a nuptijs.
Ad nuptias iuit in ascēsiōe. vt cū venierit
ad iudiciū vt dicitur est. r pulsauerit p infir-
mitatē mortē p̄pinq̄ a ostēdēdo. confestim
aperiāt ei. Beati fui illiqz cū venierit dñs
inue. vige. et si ve. in se. vi. et si in ter. vi. ve.
et ita inue. beati sunt fui illi. Ebi loquit de
vita hois ad modū vigilia r noctis. qz vita
hois nō ē nisi nox respectu vite future. E
Sūte em quatuor vigilie. Prima dicitur p̄cūmū
a vespe incipitē vsqz hoies incipiūt cōr-
tere. Secōda vocat interpellitū. scab illa hora
vsqz ad mediā noctē qñ hoies nihil agunt
nec est tps agendi. Tercia vocat gallicanē
qz galli sunt quasi nūcū dei. Quarta vocat
antelucanū qd est quasi i tenebris r i iudicū
aurore. Sed certe in vita hois iuit quatuor

Vigilie. i. quatuor etates in qbus oꝝ vigilare
Prima est pueritia siue adolefcentia: secūda
iuuentus: tertia senectus: quarta etas de-
crepita. Si ergo inueniat dñs hoiem bene
vigilasse in adolefcentia bene: si autē nō: r i
iuuentute bene vigilauerit: ad huc bene: si
autē nō: r in senectute bñ vigilauerit: ad huc
bene: si autē nō r in decrepita etate bñ vi-
gilauerit: etiā deus acceptat. Non q̄ despēt
quisqz. qz pius iudex patētere expectat mo-
ras nostras: r ideo in quacūqz vigilia ista-
rius homo inuētus fuerit bene vigilasse. bñ
fui illi. Quarto in aucte supius adducta
nota suspectā ignorantia: qz uelcid em quā
do tē. r ideo vigilandū. Ideo em dñs ipius
mōris voluit occultari vt oī ho: a ipa mori
semp habeat suspecta r temp parati sim⁹.
Unde Seneca. Sic viue qñ cras moriturus
quilibet em dies vite nostre ordināsus est
velut vltim⁹. Ber. Est cōe mori nulli
paratū honoz. debilis r fortis veniūt ad Vi-
mina mortis. r ideo dicit homo semp timere
Dicitur. Sicut comedā siue bibā siue aliqz qd
faciā: semp videt intonare in aurib⁹ meis
illa vox. Surgite mortui venite ad iudiciū
Ideo dicit *Matth. xxiiij. Et vos estote pa-*
rati. qz qua ho. uō puta. si hois vterū est.
r Matth. xxv. Que parate erāt intrauerūt
cum eo ad nuptias.

Sequitur in secūda pte

thema d. ppositi. r custodire vestimenta sua. vbi
docet hoies esse cauti in custodiēdo. Et no-
ta qz dicit vestimēta in plurali: qz. r. triplex
est aie vestimētū qd diligēter custodire oꝝ.
scz gñalē r nuptiale r ministeriale. Gñale em
vestimētū quo oēs aie induunt est corp⁹.
et hoc custodiendū est a luto ne inquinetur
Dicit em Apo. iij. Habeas pauca noīa i sar-
dis q nō inq̄nauerūt vestimēta sua. tamen
subdit de pmo taliū. Ambulabūt meū in
albis. i. in corp⁹ glorificatō qz digni sunt.
Unde de custodia talis vestimētū admone-
bat apłs. i. Timoth. v. dicens. Teipm castū
custodi. Et vestimētū hō nuptiale r festiū
est charitas. qz qui sine ipso inuētus fuerit
excludet a nuptijs agni. i. a cōmūio celestis
glie quādo traducef. i. in mote qñ aia que
est sponsa christi r aducef ad celeste pala-
tium quod est domus spōsi: vel quādo tota
electoz ecclesia que est sponsa sine macula
traducef ad nuptias spōsi. i. ad refectōez r
solemnitatē paradisi post iudiciū. Doc figu-

ratur in nuptijs de qbus habet *Mat. xxiij.*
vbi dicit. qz vidit ibi boiem non vestitum
veste nuptiali id ē nō habentē charitatem
que operit multitudinē peccatōz: r ait illi scilz
dñs. Quomodo hoc intrasti nō hñs vestes
nuptiales. i. charitatē. Et si tu quas quō q nō
habet charitatē irrat ad nuptias celi? Dico
qz peccator: etiā habet fidē lz informem de
gloria paradisi: etiā sperat ipse venire ad
vitam eternā. Sed si nō mutauerit vestem
scz vt cruat vestē vilēm saccl. i. peccatū cur
qua nō licet intrare palatium nuptiarū rega-
liū. sm illud Vester. iij. Non em erat legit
indurū sacco aulam regia intraret: non in-
duerit vestem pulchrā r honorificā chari-
tatis que est vestis duplex scz supioz. et in-
ferior. i. amoris dei et proximi. sm illud Pro-
uerbioz. xxxi. Dñs domesticus eius vestit
sunt duplicib⁹. Quidam in quā peccator: si non
faciēs frustrabit a spe sua vana. Et tōdo de
supradicto hoie qui nō habebat vestes nus-
ptiales subdit. qz dñs nuptiarū pcepit. ligat
mamb⁹ r pedib⁹ proiicite eū i tenebras ex-
teriorēs ibi erit tē. Et ideo peccō: charitate
carēs lz intrat aliquo modo ad nuptias ces-
tes p fidē informē r p presumptuosas spes
nō em intrat realiter r vere. sc excluditur ab
eis. Doc q̄ vestimētū nuptiale charitatis
p̄cipue custodiendū est a fenab⁹ auaritiē ne
laceret. qz scz amo: mudi r diuitiarū q per
spinas intelligunt dissipat amo: dei. pma
Job. ij. Si qz diligit mundū nō ē charitas
patris in eo. Nā sicut amo: aliene mulieris
dissipat amo: cōiugalē: ita amo: auaritiē
r cupiditatē mudane dissipat amo: spūiale
scz charitatis. et ideo cū magna sapientia et
prudētia debet homo fe custodire ab anari-
tia: ne tollat ei vestē charitatis. Eñ Proū.
vij. dicit. Dic sapientē soroz inea exet pru-
dētiā vocat amica tuam: vt custodiat te
a muliere extranea r ab aliēna. Nam si sapi-
enter amaueris deū r prudēter amaueris
proximū: custodieris a muliere extranea. i.
ab auaritia q̄ facit esse extra amo: dei: et
etiā a muliere aliēna. i. a rapina vel fura
que aliēna cupiscit. s. bona proximi: qz ad
hec ordinant oia mandata dei dicit. Jo. v.
Doc est charitas dei vt mandata ei⁹ custo-
diamus. Vestimētū autē ministeriale quo
vestiunt om̄s serui r ministri dei est meri-
tū bonoz operū qd et va: ijs hūmibus nō
greditur. Doc vestimētū p̄cipue custodiē-
dū est a hmb⁹ ne corrodāt. vermīs enim

vestimentū rodens est tinea. Job. xij. Quāsi vestimentū quod comeditis a tinea. Augustinus in regula. Indumenta ne ameni? habere duo sub vno cubilicē a tinea ledātur. **De tinea de vestimēto nascens est supbia vel inanis gloria: que ex bonis operib⁹ oriatur.** Ecclesiastici. xij. De vestimētis pcedit tinea: tamē ipsa bona destruit ⁊ eoz meritum prodir. Augustinus in regula. Alia q̄ cui⁹ iniquitas in ma. ope. exet. vt si. supbia vero etiā bō. ope. ini. vt pereant. Proverbior. xxv. Tinea nocet vestimēto ⁊ vers in is ligno. id ē superbiat vana gloria operib⁹. Homo qui habet bonū diligēt ca scodit ipm ne surripiat a furibus. Sic debet homo custodire meritū suoz operum: laborum ne surripiat a vana gloria ⁊ supbia. ij. Zimothe. p̄mō. Bonus depositum custodi

Tertio in themate pro

posito precauet opprobriū ignominiosum cum dic ē. ne nudus ambulet. id est vadat ad dei iudiciū. quia nō est minoris opprobriū: sed longe maioris amittū alare animam nudam ⁊ vestitus virtutū ⁊ bonoz operū expoliatā coram oculis dei: q̄ corporaliter nudum incedere coram oculis hominū. Et ista nuditas ⁊ opprobriū puenit ex peccatis propter que expoliat anima ⁊ veste grane ⁊ veste glorie ⁊ etiā veste nature. id est corpore in morte: ⁊ ita denudata posita in cruciatu gehēne. ⁊ idcirco dicit Apocal. xxi. Desolatā facient illam scilicet peccatoris animā ⁊ nudam ⁊ carnes manducabūt. s. vermes ⁊ ipam scilicet animā igne cōcremabunt. id est concremari faciet vel demones ipam igne cremabūt. Vbi attende quomō peccatoribus ppter peccata sua omnia in contrariū conuertent. Nam facient illā scilicet peccatoris animā primo desolatam contra consolationē dignitatum ⁊ honoz: ⁊ nudā contra possessiones diuinari ⁊ bonozum ⁊ et manducabūt vermes carnes eius ptra fructuozem delinari⁹ ⁊ abozum: et ipsam igne cremat: ut contra scilicet abusione ⁊ lividamē carnaliū delectationum. Erit ergo primo desolata. id est destituta solaris dignitatum ⁊ honozum. Abierit enī tunc turbe ministrantiū: frequentie applaudentiū. Letine luidentiū: hastiludia militantiū ⁊ cunctiq̄ consueuerūt domini solanum offerre. Tandē psalmista de subita desolatio

ne talium admirās dicebat. Quomodo facti sunt in desolatione subito defecerūt. **Secundo erit nuda id est expoliata ⁊ priuata omni fulcramēto ⁊ opulentia diuitiarum ⁊ possessionum.** Vbi notandū q̄ est quedam nuditas ignominiosa sicut nuditas vestimētum: ⁊ hōc in anima facit peccatum: quia tollit vestimēta virtutum. vnde dicitur autē peccare volenti. Ezechielis. xvi. Derelinquet te nudā plenamq̄ ignominia. Quedam vero nuditas est periculosa sicut nuditas armorū: quia expositatus armis iusticie facilis vulneratur ab hoste. scilicet vulneribus tentationis: que tamen vulnera sanari possunt si cito adhibeatur medicamētū penitentię. Et sic etiā dicit homo qui vulneratus fuerat morte gehēne. scilicet Abachabeoz. xi. Pares vulnerati nudi evaserunt. Quedam vero nuditas est angustiosa ⁊ odiosa: sicut nuditas paupertatis nō voluntarie sed coacte. Vnde dixit Secundus philosophus. q̄ paupertas est odibile bonum. Illis autem qui in morte expoliati ⁊ nudantur omnibus alijs temporalibus diuitijs ⁊ bonis: ⁊ vadunt sicut nudi ad paupertatem inferni. est talis nuditas odibile malū Job. xxiij. Vno cum mortuus fuerit ⁊ nudatus atq̄ cōsumptus vbi queso est? Et vult dicere cum homo mortuus fuerit id est separatus a viuzorum consortijs: nudatus a terrenis diuitijs: ⁊ consumptus in substātia carnis vbi queso est. scilicet a nobis absconditus. Si ergo nō fuerimus in morte inuēti nudi nuditate calpe: sed vestiti vestimēto gratie ⁊ introducemur in habitacionem celi vbi vestimur vestimēto glorie. sicut illud secundus Corinth. v. Scimus qm si terrestrib⁹ dom⁹ nostra hui⁹ habitacionis dissoluat rē. ⁊ reseruet. Et inde hoc ingemiscimus habitacionem nostram que de celo est semper in dies cupientes. si tamē vestiti nō nudi inueniamur. Ad hōc habitacione celestis glorie perducatur nos deus. Amen.

Explicit distincio terra in qua scū est simul de vita ⁊ morte

Incipit distincio quarta: in qua agitur de conditionibus homia iam mortui ⁊ eius calamitoses insens cogitandis: cū sunt sermones decē.

De admiracione mor tui qualiter ⁊ qua re fiat per mortem.

De nihilū redac

atus su⁹ ⁊ nesciui. ps. lxxij. Videmus quando aliquis fuit in magno statu ⁊ in multis bonis abūdās q̄ postea quādo delectus est ab illo statu ⁊ oibus bonis priuatus: dicit talis ad nihilū esse redact⁹. Et aliquando dicit talis. Ego nescio quare sic ad nihilū redact⁹ sum. Vbi⁹ exemplū habetur i Job q̄ expoliat⁹ filijs ⁊ diuitijs multis dicebat. Job. xvi. Ad nihilū redact⁹ sum oēs art⁹ mei. Et post sub dicit. Ego ille quodam opulenti⁹ repete cōtritus sum. Quia igit homo mortu⁹ id ē corpus: expoliat⁹ est omnib⁹ bonis q̄ habebat siue eēt bona nature. vt vita sanitas fortitudo pulchritudo ⁊ cetera talia: siue bona fortune vt sūt diuitie honores delicie ⁊ familia: idcirco ⁊ psona hominis defuncti dicit ad nihilū rē. A In q̄ quidē verbis cōgnit de duplici defectu. Primo em cōquiri de p̄sūmione generalis. q̄ ad nihilū redact⁹ sum.

Secōdo de offuscacione metali. q̄ nesciui.

Circa primū aduerten

dum est q̄ sicut spine aliq̄ pmo euelluntur cū ligone ⁊ euellit igne cōburunt ⁊ adhibent. Sic homo p morte euellit a mūdo vltia a terra corporis: ⁊ euulsa a corpore ppter petri vadit ad ignē inferni: tunc hō dicitur ad nihilū rē. Pm corpus quidē: q̄ recessit corp⁹ illud a vero esse suo q̄ erat esse hūanus. Item aia in gehēna cū priuata ē vltio esse q̄ ē cō beati⁹ cui⁹ deoz: sic respectu hie viuentiū vel beatorū in celo existentium p̄tozēs dānat dicitur esse ad nihilū. vbi dicit. ij. Regū. xxij. P̄nariatores aure⁹ quasi spine euellent vniuersiq̄ nō tolluntur manibus. Et si q̄ rāgere eas voluerit armatur ferro ⁊ ligno lanceato igneque sic censē comburent vsq̄ ad nihilū. B In quib⁹ verbis scribit de p̄tōrib⁹ quoz Primū est transgressio culpe. cū dicit p̄nariatores. Secundū est destructio nature. q̄ quasi spine euelluntur rē.

Tertium est desensio malitie. ⁊ si quis tāgere eas voluerit rē.

Quartū est cōminutio gehēne. q̄ igne sic censē cōburent rē.

Circa primū aduertendū est q̄ sicut leges civiles p̄nariator vocantur ille q̄ accusat si fraudem adhibet in accusacione. Potest enim in accusacione cōmitti triplex peccat⁹. Primū est si accusacio sit falsa. ⁊ si hoc pcedit ex malitia est petri calūnie: Si vero pcedit ex leuitate animi: puta q̄ homo nimis cito credidit qd̄ audiuit est petri temeritas. Non em oz homo ad accusacionē procedere nisi de re oino sibi certa. in quo ignorantia facti locū non habet. Si vero pcedit ex iusto terrore q̄ aliquis in falsam accusacionē proripat: tūc iudex nō debet p̄nāciare eū calūniat⁹ fuisse: neq̄ etiā si processit ex an imi leuitate: neq̄ debz tūc imponere p̄nā ralionis. Sed om p̄m qd̄ potest cōmitti in accusacione est tergiversatio. sic qm aliquis ab accusacione retrocedit ⁊ totaliter desistit. ex hoc em q̄ ab eo qd̄ cepit desistit: videt terga vertere. sicut si accusans diuini deponat nō qualitercūq̄ s̄ inordinate. Lōtingit em quādoq̄ aliquē ab accusacione desistere ordinate absq̄ yicio duplici. Vno mō si in ip̄o accusatiois peccatū cognouerit falsū ē illud. de quo accusauit. ⁊ sic parti p̄sensu se absoluit actor ⁊ reus. Alio mō si p̄cept⁹ ad quē p̄inet bonū cōmunis cura qd̄ p accusacionē impeditur accusacionē aboleuit. ⁊ etriū petri qd̄ p̄r in actor ⁊ cōringere est p̄nariatio. Et hoc est qm quis in accusacione adhibet fraudem malitiose p̄nariatio: q̄ p̄nariator ⁊ hoc vocatur p̄nariatio: q̄ p̄nariator quasi variator est q̄ aduersam p̄ez iuuat p̄dit: causa sua vel abscondendo aduersarij crimen. Non tamen quicūq̄ abscondit e ra crimina p̄nariatur: s̄ solum q̄ fraudulentē abscondit ea de quib⁹ accusacionē p̄pōit. col ludēs cū eo proprias p̄baciones dissimulando ⁊ falsas accusaciones admitrendo. Quicūq̄ ergo se sentiat in hoc offēdit ⁊ re deant ad cor sūi ⁊ peniteant. q̄ p̄nariatores fuerunt. Et ait. xlvj. Redite p̄nariatores ad cor. Sed in sacra scriptura cōmittit vocantur p̄nariatores: illi qui transgredunt legū decreta siue p̄cepta. Et si tales leges iuste sunt moralit⁹ peccant subiecto sic eas transgreduntur. Vnde sancti vri potius eligūt mortē corpore q̄ trans

Sermonū funebrū

gredi tales leges, sicut pat. ij. Adhuc. vij. Ubi vñ ex illis. vij. fratribus dixit tyrano. Quidvis discere a nobis? Parati sum? magis mori q̄ patrias dei leges puaricari. Et signatē dicit patrias dei leges, q̄ leges patrias sine civitate & cōmunes sine p̄p̄e & municipales nō sūt obligatorie quoad p̄sentia: nisi sint iuste: & tūc dicunt eē dei. q̄ tēri nare sunt a diuina sapia: q̄ ait Prouer. viij. Per me reges regnāt: & legū dditores iustitiam decernūt. Vocant etiā puaricatores illi q̄ post p̄niam peccatorū iterū recidunt in peccatū. Et ratio est q̄ tales q̄ prius destruxerūt recedificāt. vnde d̄: Gala. ij. Si que destruiti iterū recedificatō: puaricatores in me stititio. Et d̄o in auctoritate inducitur: q̄ tangit destructio nature seu vite. cuz d̄o quasi spine euellunt: q̄ nō tollitur manu? quasi dicit q̄ puaricatores & peccatores neq̄ manu dei benefacitō: neq̄ manu dei flagellatō p̄miserūt se carpi & euelli a peccato: salte hoc effugere nō poterūt q̄ p̄ ligatores nō mortis a mūdo euellunt. Unde p̄tra peccatores impenitentē dicit. ps. li. Deus destruit te in fine euellit te & emig. te. de. ta. tu. et ra. tu. de. ter. vi. Affundatur autē peccatores sp̄m: q̄ etiā sub flore sunt carpentū pungitū: & id dicit hic q̄ nō tollitur manu: & sic peccatores etiā sub flore mūdane p̄p̄eritatis h̄nt p̄uaciones sollicitudinū & timorū & dolorū & etiā p̄uaciones p̄sentia: quas q̄dam nō attendētes esse sub sentib⁹ delicias computabāt. Item q̄ in peccatoibus exardescit ignis auaritie concupiscentie & iracūdie in p̄nti. ps. Exardescit sicut ignis in sp̄m: sc̄z in futuro exardescit in eis ignis gehēne. Esa. xxiii. Spine cōgregatē igni comburentū. Nota q̄ rusticas veniens aliq̄n ad locū vel sepe plenam vepibus & spinis: licet non tollat eas manu tamen succidit cū falce castro suo: & tollit eas cum furca sua & congregat & succendit igne. Sic peccator plenus spinis diuitiarū quas illicitē acquisiuit vel per violentiā rapuit: licet in vita ista nō tollatur manu hominis: tamē nō poterit eua dere quin etiā absq̄ inam hominis falcatro mortis succidatur & furca diuine iusticie: que quasi duplicat ramo. i. duplicat p̄mitti one. scilicet anime & corporis vel pro commissa & omisso dānat: & tollatur ad penam ignis eterni. Job. xxxiii. Auferet. s. diuina

iusticia: violentiā. s. peccatores q̄ deferta iusticia alie rapuit: absq̄ manu id ē absq̄ operatione seu passione humana. Tertius malū quod offendit in auctoritate adducta esse in peccatoibus est defensio malicie sue: de quo dicit. si quis tangere voluerit spinas & peccatores: vicia corrigere & maxime diuitiā & potentiam nō poterit hoc facere. q̄ non sustinent si resistēt ei noli me tāgere dicētes. vbi correat sit armatus ferro. i. vbi sit potens ad sit defensione. Sapi. v. Accipiet armaturā zel⁹ illius. Et sit etiā armatus lancea. i. potens ad subūgandū & feriendū euz lancea. i. cū rectitudine & fortitudine iuste suae. Nam lignū lāce h̄z rectitudinē & ferrū cū h̄z fortitudinē. Et h̄c duo sūt necessaria ad corrigendū potētes & diuites. s. rectitudo iusticie & fortitudo potentie. Sapiētia. v. Induet p̄ thorace iusticiā & accipiet pro galea iudicium certū: sumet scutum inextinguibile equitate: acuet autem irā diram in lanceā & pugnabit cum illo. Vel possent p̄dicitā exponi tū de peccatoibus. quia si quis eos tāgere. i. corrigere voluerit: tūc peccator nō suffinet correptionē: sed armarur ferro obstinate defensionis: non vult culpam suā confiteri sed defendit eam cū obstinatione incorrigibilitatis. Armatur etiam ligno lanceator id est ligua detractō: i. q̄ percutit vitam & famā corripit. p̄nti. Regū. xix. Nisus est saul lancea pertere Dauid. Quartū malum qd̄ ponitur cōtra peccatores est cōminatio gehēne. q̄ igne succense comburentur & c. q̄. s. in inferno comburentur eterno incendio licet em̄ in inferno non sit sola pena ignis: qd̄ ostenditur. Job. xxiiij. vbi dicit q̄ transibunt ab aquis mūdi ad calorem nūm. i. ex vehemētissimo frigore ad vehemētissimū calorem. Et in ps. d̄. Ignis sulphur & sp̄m: procel. ps. ca. cor. Nam in igne ardor in sulphure fetor: in sp̄m. p̄ cellari inefabilis tortor. s. diabolus accipi potest. In p̄posita tamen auctoritate sit mentio solā de pena ignis. quia cū ignis sit maximo afflictiū? p̄pter hoc q̄ abundat in virtute actiua. ideo nomine ignis ois vehemens afflicto seu pena dānatorū designatur. Quod autem dicit de sp̄m. i. de peccatoibus q̄ igne succense comburent: nō est contrariū ei qd̄ dicitur. Job. xx. deuorabit eos ignis q̄ nō succendit. Et Grego. etiā dicit q̄ ignis ille durat inextinguibilis: q̄ succensione nō

Distinctionis III

Sermo I

indiget & ardore nō caret. q̄ reuera ignis ille nō succendit eo modo quo succenditur iste qui est apud nos. Nam ignis iste lignis nutritur & ab homine succenditur: q̄ est artificialiter & per violentiā in alienā materiam introductus. Sed ignis ille lignis nō indiget quib⁹ foueatur. q̄ vel est in p̄p̄ria materia cristiani: vel est in aliena nō per violentiam: sed p̄ naturā a principio intrinsecō & ideo nō est accessus ab homine: succendit tñ a deo qui naturā illā instituit. Et hoc est qd̄ dicit Esa. xxx. Flatus dñi quasi torrens sulphuris succendēs eā. Quod autē additur in auctoritate adducta q̄ comburent vsq̄ ad nihilū. Non est intelligendū q̄ p̄ combustionē redigant in nō esse simpliciter: quia deus de sua iusticia licet dānato hōi qui cōtra se peccauit possit eē subtrahere & eū in nihilū redigere: cōuenientior tñ iusticia est vt eū semp ad illā penā in eē referret. Et tō est. q̄ semp dei iusticia habz aliquid misericordie admittit: non solū in remuneratione bonorū quos remunerat supra cōdignum: s̄ etiam in punitione malorū quos cōtra cōdignū punit: vñ in ps. d̄. Non s̄m peccata nostra factos nobis: neq̄ s̄m im. no. re. no. Si autē dānati redigerent in nihilū: tūc iusticia dei nō h̄et aliqd̄ misericordie admittit: qd̄ nihil remaneret de eis: cui possit misericordia exhibere: & sic esset furor iusticie sine mitigatione misericordie. Propterea dicit. Dicte. x. Corripe me dñe: veritatem in iudicio & nō in furore tuo: ne forte ad nihilū redigas me. Quasi dicit. Si corripes me in solo furore iusticie: ita q̄ iudiciū tuū misericordie t̄pamentū excluderet: ad nihilū redigeres me. Dicitur ergo dānati in gehēne combustione ad nihilū redigi. P̄tio quidem. q̄ nihil est qd̄ eis ip̄o: deesse possit. Item qd̄ de bonis amabilibus & appetibilibus eis nihil remansit. Nam qd̄ diu viuēbāt in mūdo habebant bona temporalia in re. s̄ nec a se futurozū bonorū erat adhuc exdūsi: sed in gehēna existentes omnib⁹ p̄uati sunt & bonis sup̄nis sive eternis. quib⁹ fructurū beati: & bonis eternis. s̄ gratia & v̄s: quib⁹ abundat iusti: & etiam ex certis. id est temporalibus: quib⁹ abundat v̄m. Nihil ergo boni remanet in eis nisi tantum esse nature: qd̄ tamē est ita miserā & potius deestentur ipsūm vel malum qd̄ dicitur & bonū. Unde s̄m p̄batoros doctorū reo potius vellent nō esse q̄ v̄m tanta miser

ria esse. Ad nihilū ergo bonorū redacti sūt: quia sic omū bono p̄uati sunt. Unde Esa. xxx. Spiritus eius velut torrens inundans vsq̄ ad mediū collis ad perdendas gentes in nihilum. D

Secundo in themate

proposito agitur de offuscatione mentis. cū dicitur & nesciuit. Maxima enim mentis offuscatio est nō videre peccata sua. vñ glo sa exp̄mit nesciuit. s̄ peccata meaui. Ista est periculosa ignorātia: q̄ sicut ille qui nescit se esse infirmū non querit medicine remediū & ideo tendit ad mortē. Sic ille q̄ s̄m nō cognoscit peccatū nō querit remediū penitentie. & sic tendit ad mortem eternā. Et iō Veneca dicit q̄ initiū salutis est nescitā peccati. qm̄ qui peccare se nescit corripit nō vult. Et idarco de peccatores. r̄ talib⁹ d̄z in ps. lxxi. Nescierūt neq̄ intellexerunt qui in tenebris ambulauit. In quib⁹ quidē verbis tangitur triplex ignorātia que in peccatoribus inuenit.

Una est que causatur ex auaritie affectu. & de hac dicit nesciuit.

Secunda est que causatur ex supbie p̄emptu. & p̄pter hanc dicit neq̄ intellexerunt.

Tertia est ex paup̄sentie dñam. & p̄pter hanc dicit in tenebris ambulauit.

Circa p̄mū attendendū ē qd̄ diuites auaritiā afficiuntur ad ista bona q̄ querūt v̄ possident exterius q̄ nesciūt nec attendūt dāna & mala q̄ patiuntur interius. De quo habetur figura Josue. viij. in v̄s: v̄s: h̄z: qui egressi ad querendū israel exterius p̄diderunt: v̄ interius. Sic tales auari igno rant quō p̄pter ista bona exteriora p̄dunt bona interiora & incidit in mirabile ignorātia. Admirabilis em̄ ignorātia est si aliquis qm̄ esset miser crederet se esse felicē: & vnde esset paup̄ crederet se esse locupletē: & si vñ de cecarerit putaret se esse illumian dū: & si etiā qm̄ esset nudus putaret se esse vestitū. Sic accidit per oia diuiti peccator: s̄m illō Apocali. iij. Dicit diues sum & locupletatus & nullus ego: & nescis quia tu es miser & miserabilis & pauper & cecus & nud⁹. Quod h̄c vult sic exponitur. Tu dicit id ē videtis posse dicere: diues sū scilicet in possessionibus: & locupletatus etiam in rebus: nōo bilibus: nullus ego quātus ad corp⁹. q̄ sufficientia habeo ad vitā: & nescis quātus tū ad aiam tu es miser p̄pter infirmitates

culper: miserabilis pof reatu: pener: pau
 per: qz pūnar' virtutib'. Grego. Ille vere
 duntic fūit qz nocentib' duntic facit. Se-
 quif. r. ceaus. s. per ignorantia r. malicia of
 ficat'. r. nu dū a bonis operib'. Secūda
 ignorantia est in pctōib' ex contemptu super-
 bie. r. ideo dicit. nec intellexerūt. i. nec fave-
 ritauerūt. s. ex contemptu superbie. Job. xxi.
 Dixerūt deo. recede a nobis scientiā vitarū
 tuarū nolūm'. Et sic eoz ignorantia affectata
 est sine voluntaria. Potest em̄ ignorantia esse
 voluntaria vel directe vel indirecte vel p ac-
 cidēs. Directe quidē qñ aliquis directe vult
 ignorare scientiā salutē vt nō retrahat a pec-
 cato qd amat. ps. Noluit intelligere vt bñ
 ageret. Talis ergo ignorantia affectata est
 gravissima. qz videt pcedē ex magno amo-
 re peccati qd aliqz detrimētū sciētie pariat
 ad hoc qd libere vacet pctō. Nñ talis ignora-
 tia nō excusat pctū: nec in toto nec in pre-
 imo magis auget. Itē pot' esse ignorantia vo-
 luntaria indirecte. vt cū aliqz non adhibet
 studiū ad cognoscēdū ea q' scire tenet. r. bec
 est ignorantia negligentie. Et intelligit esse
 negligentia cū nō applicat animū ad scēdū
 ea q' cognoscere debet vel simpliciter vel fm
 omē temp'. Ande ignorantia iuris ad negli-
 gentiā reputat. Sicut si aliqz ignorare fur-
 tum vel adulteriū eē pbibitū a deo. Vel etiā
 in aliquo casu. sicut si aliqz emitteret sagittas
 tam in aliq' loco vbi solet boies trāire. Ad
 negligentia sibi reputat si scire nō studeat
 an tūc aliqz trāseat. r. sic talis ignorantia p
 negligentia cōtingēs voluntaria iudicat' r ē
 periculosa. Et de hac ignorantia dī' dicit. x.
 Non q̄serūt: p̄p̄tea nō intellexerūt. Nñ ta-
 lis ignorantia nō excusat actū sequentē a to-
 torū: a tanto in q̄m act' sequēs ex eo mi-
 nus ē voluntari'. q' si scietē talē actū aliqz
 eligeret absqz of ignorantia. Itē est ignoran-
 tia voluntaria p accidēs ex eo scy. qd aliqz dī
 recte vel indirecte vult aliqd ad qd sequit
 ipm ignorare. Directe qdē sicut ps in ebri-
 o qui vult sup fluc potare p qd pūnar' vsu ra-
 tionis. Esa. xxviii. Vt quos p̄vino nescie-
 runt: r pē ebrietate errauerūt. Sacerdos
 r p̄beta nescierūt: pē ebrietate absqz pri-
 sunt a vino rē. Et nota qd si aliqz p̄p̄ tea-
 care faceret homicidiū vel aliud malū: me-
 reret duplices maledictiones. vt dicit p̄b-
 terrio Ethicoz. qz scily duo pctā faciūt: min'
 tñ peccat in homicidio q' si nō ebri' occide-
 ret. Indirecte nō est ignorantia p accidēs:

cū aliquis negligit rēpellere insurgētes mo-
 tus passionū: qui postea crescentes ligat' ra-
 tionis vsū in p̄ticulari eligibili. fm qd of
 q' oīs malū ē ignorās. Nñ talis ignoran-
 tia sūt nō excusat a toto: q' a tanto ipz actū
 sequentē. Ande qz mot' passionū inflāmāt
 r ligat' rōnis vsū r impediūt intellectū: dī-
 citur de tali passione Esa. xliij. L'obuffit euz
 in circuitu r nō cognouit: succēdit eū r non
 intellexit. Talis ergo ignorantia offuscata
 pctōres nō cognoscit mala iudicij sibi ins-
 stātia. Cū figura habet Iudic. xx. in filiis
 beniamin: de quib' dī' q' nō intellexerūt qd
 ex oi parte instaret illis interit', s. a superiorē
 rī et dei sententia: ab inferiori ab inferni ge-
 hennam parte ante ex vita male acta: pte
 post ex morte pctōz pessima: ex parte dextra
 ex p̄speritate male habitū: r sinistra. i. ex
 aduersitate impatient' tolerata. Tertio qz
 ignorantia ē in pctōib' ex cōcupiscētie dos-
 minati. r p̄p̄ hāc dicit q' in tenebris am-
 bulāt. Ille em̄ qui ambulat in tenebris r ha-
 bet viā lubricā frequēt' cadit. Sic ille cui
 carnis r cupiscētie dominat' ambulat in te-
 nebris. qz passio cōcupiscētie offuscāt lumē
 rationis. sicut nebula multa densa intercepte
 lumē solis. Nñ Bug. in lib. r'fessionū. Erba
 labāt inq̄t nebule de limosa cōcupiscētie car-
 nis r scatebra pubertatē r offuscabāt r ob-
 nubilabāt eoz: meū: ita vt nō discerneret se-
 remitas dilectionis a caligine libidinis. Itē
 habet lubricā carnis: r sup hoc diabol' im-
 pellit eū tentatiōib' suis. r ideo nō mirū si
 frequēt' in pctm cadit. ps. Fiant vie eozū
 tene. r lub. r ange. dñi p̄e. eos. Et of dīs-
 bolus angel' dñi: nō solū qz a dño fuit crea-
 tus: nō quidē mal' s' bon' tñ etiā qz nihil
 pot' facere cōtra nos nisi dño p̄m̄tete r iu-
 ste cōcedere. Ab his ergo tenebris dñs nos
 eripiat r perducāt ad lucē eterne claritatis
 Qui vivit r regnat in secula seculorū. Amē.
 De vilitate hoīs mortui. Sermo II

Bo autē sum ver

mīe r nō homo opprobriū hoīs
 r abiectio plebis. in ps. xxi. De
 ab initio docavit hominem in tribus.
 Primo in rōne. qz fecit ipm aīal rōnale.
 Secūdo l honore. qz in signū ipz sua ima-
 gine. Benef. i. Creatū deus hoīez ad ima-
 ginem r similitudinē suam.
 Tertio in prelatione. qz p̄fecit ipm alijs
 creaturis. Ben. i. Præfuit p̄tibus ma. r vo-

ce. rē. Creatū ergo eū cū facultate rōnis:
 cū nobilitate sue imaginis: r euz dignitate
 p̄tatiōis. Sed ben onidit in verbis p̄posū
 q' p̄p̄ ipm' hoīs pctm' ostentunt in p̄tariū
 Cū rōal' hō p̄ pctm' trāsfo: mas i' b̄ntū. vñ
 dicit. Ego sum x̄mis r nō hō. Honor nobi-
 licatis imaginis cōmutat' in opprobriū. vñ
 subdit. opprobriū hoīs. Et dignitas p̄tatiō-
 nis cōuertit' in abiectiōis contemptū. vñ ad-
 dit. r abiectio plebis. S' si sumant' hōs p̄
 posita ex p̄sona hoīs mortui p̄tinent' tria q'
 per mortem contingunt.

Et p̄mū est. qz transfomat' ex corrupti-
 bilitate corporali. vnde dicit. Ego sum x̄mis.
 Secūdum est. quia p̄mā nobilitate nas-
 turali. quia non est homo.

Tertium est. quia repudiatur a cōmunitate
 sociali. quia opprobriū hominū.

Circa p̄mū attenden

dum ē qd corp' hūanū post mortē in putredine
 corruptionē resolvit' r ex ei' putredine
 nemēs generant' r iō dicere pot' hō. Ego
 sum x̄mis. s. futur'. qz in x̄mē resoluēdus.
 Et ista ē mirabilis trāsmutatio. sicut boie in
 vermē. Nō em̄ silis ē p̄cessus in hoīs cornu-
 ptione sic in ei' gñatōe. qz videt' in gñatōe
 hoīs ē p̄cessus ab ignobiliori ad nobiliorē
 qz embrio sicut dicit p̄b p̄s vniūt' vita plā-
 te: deide vita aīalis: r vltio vita hoīs. S' i
 morte r corruptōe hoīs a nobiliori p̄cedit'
 ad ignobiliorē. qz p̄p̄ resolut' i' cadauer exaie-
 deide i' cadauer putridū: deide corrupt' i' ver-
 mes r eoz nutritū. Prop' qd' dī' iob. xxv.
 Nō putredo r fili' hoīs x̄mis. B In qd'
 qdē hōis p̄no describit' corruptō abomiabil'
 qz hō putredo. Secūdo gñatio vilitis. qz fili'
 hoīs x̄mis. Et p̄mo autē istoz tollit' triplex
 gloriatio q' cōsueverūt hoīes glīari fm car-
 nem. Dicit em̄ hō putredo. tū qz ē fm cor-
 pus ex putredine gñar'. tū etiā qz est intra
 corp' putredinis cōtentiū. tum etiā qz ē fa-
 aliter in putredine resoluēd'. Cōsuevit autē
 homo aliq' gloriari de originis nobilitate.
 sicut de q̄būda dī' dīce. ix. B'lia eoz a par-
 tu r ab vtero r a cōceptū. S' dñs ad hanc
 gloriā tollendā tēdit partū hoīs cū apertio-
 nis dolore: r vterū cū corruptiōis fetore: et
 cōceptū ex humoris putredie r cū libidinis
 pudore. Ergo gloriato vere nobilitatē nō des-
 bet sumi a carnis gñatōe. qz a quocūqz pa-
 rente hō sic nar'. semp genu' est ex putredie
 ne. Nñ vera nobilitas hominis nō atredid' ex

origine carnis: sed ex origine virtutē. Ande
 p̄b dicit in. ii. Recto. qd nobile est fm vir-
 tutē generis. s. qz illi sunt nobiles q' sunt na-
 ti ex gñe digno r virtuosō. S' si nar' ex ge-
 nere nobili r virtuosō degenerat: puta q' sit
 vilis r vicious: sicut etiā videm' in q̄būda
 terris naturalit' accidere q' ex bono frumē-
 to nascit' malū bladū. Et sūt plerūqz cōmū-
 git q' ex nobili r virtuosō gñe nascit' homo
 inuitis vel mal'. tunc si talis velit se iactat'
 re de nobilitate gñis: pot' est ei talis iactā-
 tia ad ignominia q' ad gloria: cū nō sit ge-
 nerofus. qz degenerat a nobilitate parentū
 Et sic p̄z q' gloriari de carnis origine ē glo-
 riari de putredine. Nñ dicit Job. xvij. Pu-
 tredim' dixi par' me' es. Quādoqz hō hō cō-
 suēvit gloriari de carnis pulchritudine sine
 formositate. S' etiā hec gloria inanis est.
 qz car' corp' hoīs sit plēnū putredine: simile
 est sepulchro dealbato: qd deforis apparet
 hoib' speciosum: r int' plēnū est spurcitas r
 cadaueris putredine. Et sic refert Boetius
 Aристо. dixisse. Si lincis oculis hoīes vtes
 pens' mōne illud pulcherrimū alabastris cor-
 pus int̄rospectis viscerib' fetidissimū vide-
 retur'. Simile ē corp' hoīs q̄m cūqz pul-
 chrum apparet cumulo sterquilini qñ est nē
 ue cooperit'. qz extra hōis niuis candore: r
 defubter sterquilini fetore. ergo gloriari de
 pulchritudine carnis est gloriari de cooper-
 tura putredinis. Et idō dicit' Prouer. xxxi.
 qd fallax gñā r vana ē pulchritudo. Nñ etiā
 exterior pulchritudo corpis ex modica in-
 firmitate putrescit. Job. vij. Induta est car-
 ro mea putredine. Quādoqz hō gloriatur
 hoīes de sepulchre solēnitare. Nñ quidā an-
 te mortē faciūt fieri sepulchra sumptuosa:
 r tūbēt fieri solēnia funeralia. S' qd p̄sumt
 ista: vel aīe defuncti vel corporis: certe corpo-
 ri nihil facit pl' esse in alto qz in imo sepul-
 tum. Sicut narrat' Valer' maxim' dixisse
 theodorū cyrenens' qñ iustus ē a lissinacho re-
 ge cruci affigi. Tunc em̄ dicit' theodor' dī-
 xit ei. Nec crux purpuratis tuis terribilis ē
 mea autē nihil interest an hūmi an in sub-
 limi putrescā. Ande siue sepeliat' in alto si-
 ue sepeliat' in humo siue in marmore siue i
 muro: oportet nihilomin' q' putrescat r cor-
 rodaf a vermib'. Job. xiiij. Quasi putredo
 cōsumēdus sum: r quasi vestimētū qd com-
 edit a tineas. Quātū hō ad aīas i' talē sepul-
 turam pompōsam hō sibi fieri. p̄p̄t hoīm
 gloria procurasset: dico q' sibi obest: r de
 lz ij

Ista vana gloria acriter patret. Et ideo sepultura cadaveris non est opus ostentationis et clarioris: sed potius detestatio et humilitas et testatio. Quod patet quia licet multum deducatur ipse et scienter visus ad sepulchrum: non tamen vult ei sociare in sepulchro. Unde Esai. xiii. dicit moysi. Quasi cadaver putridum non habebis consortium. Secundo consideranda est in auctoritate pallegara generatio viliis que procedit ex corruptioe. quia filii hominis vermis. Et potest hoc intelligi tam de verme spirituali quam de verme corporali. Quia enim corruptio vni est generatio alteri. sic in homine fit duplex corruptio: una duplex generatio. Fit enim in anima corruptio spiritualis per peccatum. Unde in psalmo de peccatoribus dicitur. Corrupti sunt et abominabiles facti sunt in spiritu suo. Et de tali corruptioe dicitur vermis spiritualis. scilicet scientie remorsus. Quia dicitur vermis in spiritu dicitur ex putredine peccati et aiaz affligit sicut vermis corporalis ex putredine ossis affligit puniendo. Et sic vermis in damnatione erit immortalis. i. indeficiens sicut illud Esai. lxxvi. Terris eorum non morietur. Secundo fit in homine corruptio corporalis. sicut quando corpus est putrefactum post mortem. Et tunc et eo sicut in eo vixit generantur: que etiam et ipso palcat. Unde Esai. xlii. Subter te sternet sinea et operimentum tuum erunt vermes. Et de hoc corpus suus delitescit impugnat: bona etiam vniū preparat.

Secundo ostenditur in

themate assumpto quod homo per mortem paratur nobilitate naturalis. cui dicitur ex persona defuncti. et non homo super sum. Et ratio est. quia homo dicitur quod compositus ex anima rationali et corpore. Et si prope loquendo anima sola non est homo: sed pars humana principalis. et de hoc principaliter dicitur. non homo. sed de corpore mortuo. Sed attendendum est quod duobus modis dicitur aliquid ab esse humano non deficere. scilicet per mortem spirituale et naturale. Nam per mortem spirituale culpae sine peccati deficit ab humana dignitate: que perdita assumitur bestibus: et dicitur quasi non esse vel homo simulat dicitur dicitur non esse homo. quia de hoc per mortem naturale dicitur non esse homo. quia de hoc per mortem spirituale dicitur non esse homo. Quia dicitur est factus ab humana integritate. Secundo est factus per principalia dignitas hominis in ratione consistit. quia in hoc ab aliis animalibus homo differt quod est anima rationalis. Sed sicut dicit beatus Bernardus. Quid bestialiter homo ratione habere et ratione non dicitur. Unde etiam philosophus in primo methaphisicorum inter hominem et animalia cetera hanc differentiam ponit. quia animalia omnia moriuntur et im-

aginationibus vivunt. hominem vero generat arte rationis vivunt. ergo quod homo ratione non vivit sicut bestia ratione facit: sequitur quod non inter bestias sed potius inter bestias debet computari. Et ideo dicitur philosophus. Homo cum in honore esset. frons dei intellexit. et ideo comparat et immortem insipientem et filius factus est illis. De In quibus quidem verbis possumus considerare tria. Primo quidem hominis dignitate. cum dicitur homo cum in honore esset. Secundo enim cecitate. quia non intellexit. Tertio enim vilitate. quia comparat iumentis. Circa primum nota quod in magno honore posuit deus hominem quando posuit in eo imaginem et similitudinem suam et fecit eum dominum omnis creature. Est enim in homine imago dei. sicut in ratione. et de imago attendit in homine: sed accipit intellectus et voluntas prout ex noticia rebus quas habemus que representat personam: cogitando interius concipimus verbum quod personam filii representat. et ex hoc in amore prozimum in quo spiritus sancti persona representat. Sed hec tria sunt in vna mente essentia. quia vna est essentia trium personarum. Non enim poterat homo fieri ad pulchritudinem exempli quam ad exemplum imaginis dei unius. Super hoc fecit deus hominem bonum. quia propositum est omnibus creaturis. et ideo dixit sancta trinitas. Gen. i. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram: et preter ista dicitur deus. Sed tamen peccatores per honorem red dunt deo iniuria: et beneficiis donationis sibi date continent. Primo quidem quod imaginem dei in se fedare non verentur et deformare. sive per peccatum superbie sive luxurie sive auaricie: que est triplex imago imaginantis imaginis contraria. Nam superbia opponit patri potestate luxuria filii sapientie: et auaricia ipsius sancti bonitati et caritati. Prophecia dicitur Roma. i. Aditauerunt gloria in corruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et voluerunt et quadrupedi et serpenti. Nam in voluerunt que aliter volat intelligunt superbi. In quadrupedi luxuriosus prope corpus: et quatuor elementis compositum in quo exercet luxuria per serpentes vero terre inherentes et de pulvere terre viventes significant auari terrenorum cupiditate occupati. Legitur quoque theodosius imperator multos occidit propter imaginem suam statuam vxoris sue fedatam sive destruetam. Unde multo magis digni sunt morte qui fedant imaginem dominam. In eo autem quod deus propositum hominem piscibus et volatilibus et bestibus: ostendit quale debet esse dominus rationis in homine. quia debet preesse piscibus

bus. i. passionibus concupisibilibus. ut sunt amor gaudium delectatio et huiusmodi que distinguunt aquas delinari. Item volatilibus id est passionibus irascibilibus. ut sunt ira timor audacia et similia. Item debet dominari bestibus. i. exterioribus sensibus quos habemus communes cum bestibus. Qui ergo imaginem dei deformant et a passionibus superari deum offendunt. patet quod pro honore et beneficio recepto iniuriam rependunt. Unde de quocumque tali dicitur Ecclesi. xxxij. Pro honore et beneficio reddit illi contumelia. Secundo in auctoritate allegata ostendit philosophus hominem cecitate. quia non intellexit. gloria suam dignitate: que quidem dignitas apparere in quibusdam superbiis propter rationem: quas deus dedit homini super omnia animalia dicitur est anima intellectualis. i. quod potest intellectualibus considerari: non speculari et in eis delectari: quod est quasi passio animalium et in eis delectari: quod est quasi passio angelorum. Et propterea dicitur in psalmo. quod panem angelorum manducavit homo. Unde quando homo pretermisso iudicio considerationis spiritualium solum circa sensibilia occupatur: non intelligit dignitatem suam. quia pretermisso cibo angelorum. i. delectatione intellectuali: vitatur quasi cibo bestialium. i. delectatione sensuali. Maxime autem hoc facit ad dignitatem hominis: ut per intellectum elevari possit visus ad contemplationem diuinorum. Quia licet de diuinis homo possit partem capere in vita ista: tamen sicut dicit philosophus in de partibus animalium. illud modicum quod capere possumus delectabili est quod omnia alia que sunt apud nos. et ideo dicitur Beza. quod quando aliquid eternum mente capimus: iam non in hoc mundo sumus. Et ideo interdum sancti homines ex tali delectatione ita capiunt: ut quasi non aduertant si sunt in corpore an extra corpus. sicut illud apostoli. iij. Cor. xij. Scio hominem fuisse in corpore: sive extra corpus nescio: deus scit. raptum huiusmodi visus ad tertium celum. Quando ergo aliquis homo spreto contentatione de occupatur tantimodo circa contemplationem mundi nec in istis recognoscit deum: talis non intelligit suam dignitatem. et ideo quasi in vanum eam habet. Propter hoc dicitur Sapientie. xij. Vanum sunt omnes homines in quibus non habetur scientia dei. Nam ex his que videntur bona non potuerunt intelligere eum qui est: neque operibus attendentes agnouerunt quis esset artifex. Item facit ad dignitatem hominis. quod est anima discipline per-

ceptibile propter rationis usum. Unde homo qui non vult discere aliquam scientiam nec facit filios suos studere: non intelligit suam dignitatem. nec aduertit illud quod dicitur Seneca quod oculi sine litteris mors est et vni hominis sepultura. Et Prolo. dicit in almagesti. quod non est mortuus qui scientiam iustitiam nec vni panem per intellectum possedit. Unde de his que nihil addiderunt dicitur in psalmo. Nescierunt neque intellexerunt in re. ambigunt. Itaque facit ad dignitatem hominis quod est anima amicabile sicut omne generis amicitie. eo scilicet quod amicitia tamen solacium est quod per philosophum dicitur in viij. Ethicorum sine amicitia nullus potest vivere: etiam reliqua bona habens. Et in hoc differt etiam homo a brutis: quod non habet amicitie speciem: licet sit in eis amor: aliam autem coplacentie propter conuersionem vel concupiscentiam: sed non est in eis amicitie delectatio sicut in electione. Ille ergo qui nescit aliquam amicitiam habere vel tenere sicut est homo vel nimis iracundus vel nimis cupidus vel nimis suspensus: istis talis etiam non intelligit suam dignitatem: et sicut ille qui habet amicitias turpes et inbonestas. Et ideo dicitur Aulicorum lib. de amicitia. Decimus lex in amicitia sanctatur. ut neque rogemus res turpes neque faciamus rogati. Qui ergo contra rationem facit non intelligit suam dignitatem. Etzech. xxiij. Int pollutum et mundum non intellexerunt. Itaque facit ad dignitatem hominis quod est anima coniugabile. eo quod legibus ordinatis faciat honestas nuptias. Illi ergo nulli ferri hominum qui occupati vel infestati sodomitico vicio nolunt strabere matris mortuum. et illi qui non legitime matrimonio contrahunt: vel qui contracto matrimonio adulterium cadunt: vel qui etiam in matrimonio ipso bestialiter vniuntur: oes iniqua ista non intellexerunt suam dignitatem: sicut bestibus comparantur. Unde in psalmo. Nolite fieri sicut equus et mulus. qui non est itel. Unde exponens beatus Augustinus Thobie. vi. ait. In eos qui diuicia irasulsi putant deum a se et a sua matre excludat: et sue libidini ita vacat sicut equus et mulus: quibus non est intellectus: sed super eos temoniu prete. Tertio possumus considerare in auctore super allegata hominis vilitate. cum dicitur comparat iumentis. non ex natura a deo data: sed ex culpa contracta. sicut in insipientibus. Nam si homo hoc. Et homo si medius inter deum et bestias: cum dimitte dignitatem humanam. sicut non viuendo sicut homo animalis: quia modum passionum: cum in diuinam naturam trahere non possit: restat ut in bestias degradetur. Unde sicut diuersas passiones diuersis bestibus efficitur similitudo. ut dicitur fieri per

concupiscentias potius per iram carnis: per fraudulentiam vulpis: per rapinam leo: et sic de alijs. qd plato vocavit secundam animam in corporacione. Unde Eccl's. iij. Dixi in corde meo de filijs hominum ut probaret eos dominus et ostenderet similes esse bestijs. B

Tertium malum quod continetur

git ex morte est quod homo mortuus repudiatur a communitate sociali. unde dicitur ex persona defuncti. opprobrium hominum supple sum et abiectione plebis. Ubi notandum quod corpus hominis mortui putridum et fetidum: et rone putredinis est in opprobrium. Unde dicit Augustinus quod putredo et vermis est opprobrium humane conditionis. Unde copertit defuncto illud. ps. xxx. Factus sum opprobrium vicinis meis: et timor notis meis. Qui vult me fore. su. a me ob. da. sum. i. a corde. Ubi attende mirabiles et contrarias mutationes. Nam ille qui erat vitium honorabilis: post mortem efficitur opprobrium putredinis. Ille cuius societas dum vivebat preestabat securitatem cum est mortuus incurrit timorem etiam notis suis. Dum vivebat cum desiderio videbatur ab his qui fugiunt ne mortui videantur. Et qui erat celebris in hominum fama et recordatione: post defunctus efficitur obliuioni datur a corde et suorum charorum. Vel possunt predicta verba exponi de conditione flebili cuiuslibet peccatoris qui erit in ultimo iudicio. Tunc enim dicere poterit quilibet peccator factus sum opprobrium.

In quibus quidem verbis primo ostendit conditionem suam esse vituperabilem propter maledictum. cui dicit factus sum opprobrium.

Secundo formidabile propter tormentum. cui subdit. et timor notis meis.

Tertio detestabilem propter delictum. cui addit. qui vult me fore. su. a me.

Quarto miserabile propter despectum. quod ob. da. su. a. mor. a corde.

Ostendit ergo primo conditionem suam vituperabilem. cui dicit factus sum opprobrium. Opprobrium enim sicut dicitur papias dicitur crimen vel maledictum. Et utroque modo peccatores sustinent opprobrium. scilicet ex crimine. scilicet quod de crimine copertit omnibus manifestum et tunc omnes erunt vicini et pntes. Itaque ex maledictio. cui dicitur eis iudex illud. Ad. ar. xv. Discedite a me maledicti in ignem eternum. ps. Percussit inimicos eorum in posteritatem: opprobrium septi. d. eis. Priores namque christi fuerunt beneficia gratie et misericordie

exhibuit in primo aduentu. Sed posterius est iudicium iusticie: quod faciet in secundo aduentu. tunc partem inimicos gladio sine suerit dabit opprobrium eis maledictionis eterne. Secundo erit eorum additio formidabilis propter tormentum. quod ibi in ignem eternum. et ideo dicitur timor notis meis. Illi notis erit factus timor. cum iudicio erunt notis bonis malis et mali bonis. Non autem hoc nunc est notis qui sunt danandi vel saluandi: sed in iudicio notis erit. et ideo notis meis. scilicet. i. sanctis qui noscunt et videbunt danationem meam. De ipsa danatione mea erit timor. sed quod tunc maxime erit eis notum quod timida fuerit illa danatio quam recipiet tunc quilibet malus. Epoca. xviii. Longe stabunt propter timorem tormentorum. i. propter timendam tormenta. Tertio ostenditur eorum additio esse detestabilis propter delictum. cum dicitur quod videbant me. fo. su. a me. Notandus quod facti viri videntes in mundo peccatores male agere fugiunt eorum peccata in iudicio quoniam viderint ipsorum tormenta. Unde dicitur. li. Fugite de medio babilonis id est a precipitatione vite infestabilis hominis peccatoris: ut saluet vniuersosque animam suam. Nolite cadere super iniquitatem eius. quoniam tempus ultionis eius est dominus. et visitationem ipse retribuet ei. Quarto ostendit peccatoris danandi additio esse miserabilis propter despectum. Ita enim despiciet a deo et sanctis eius quod videbitur ab eis esse perpetue obliuioni traditus. et ideo dicitur obliuioni datur sum a corde. scilicet dei et sanctorum tanquam mortui. scilicet eterna morte. Eccl. i. Non adda vltra misereri sed obliuioni obliuiscar eorum. Job. xxiii. Obliuiscar illius misericordia. Sed iterum corpus bonis mortui rone fetoris abijcti a plebe et a consortio hominum. scilicet dum sepelitur in suo fetore inficiat. Et ideo vltimo dicitur in themate expulsa defuncti. et abiectione plebis. sup. sum. Unde quod olim sequerentur eum nunc abijciunt tanquam quid abominabile et inutile et abscondunt in sepulchro: ne amplius videantur. Unde copertit et illud Ione. ij. Abiectionem sum a conspectu oculorum. Sed talis abiectione hominum nihil obest his qui non abijciuntur sed recolliguntur a deo in celo. Nam in talibus modis inhabitat per gloriam et non abijcti eos ad penam. Unde talibus dicitur de. C. lxxvi. Penam tabernaculi mei in medio vestri: non abijcti vos anima mea. Hoc autem erit in celo in gloria paradisi. Ad quam deus etc.

De bonis quibus priuati sunt mortui. Sermo III

De reu nihil noue

num. amplius: nec sunt vltra mercedem. quod obliuioni tradita est memoria eorum. Eccl's. ix. Nihil videtur esse quod ita red dat contemptibilia boni bona prius vite sicut profunda consideratio mortis. Unde beatus Hiero. dicit. quod facile premit oia quod semper cogitat se esse mortuum. Et huiusmodi ratio esse potest. quod tanto aliquid reddat magis contemptibile quanto magis est defectus apparet. Sed mors maxime facit boni apparere defectum bonorum presentium ex eo quod patent ostendit quod illa bona quod habentibus bonis magis laborant dum hic viuunt: illa oino tolluntur per mortem. Nam quidam maxime laborant per vitam sustentanda et perseveranda: quidam autem per scientia addiscenda vel vendenda: et quidam per mercede pecunie cogreganda: et nonnulli per fama sui et memoria extendenda. Sed oia hec salomō in vrbis prophetis ostendit quod totaliter tolluntur per mortem. scilicet. et vita. quod mortui: et scia. quod nihil noue ruit amplius: et merces seu lucrū. quod non habent vltra mercedem: et fama siue memoria. quod obli. tradit me. etc. A Zagui ergo quatuor bona quibus bonis priuati sunt per mortem.

Nam primo priuati actu vite. quod mortui sunt. Secundo visu scientie. quod nihil noue. am. Tertio augmento pecunie. quod non sunt amplius mercede. i. lucrū de aliquo opere suo. Item affectu amicitie. quod obli. tradit me.

Circa primum aduertendum

est quod plantę siue arbores tpe veris et estatis hnt vitā manifestā et amabilem et desideratam. quod frondibus vestitur: floribus adornantur: et fructibus sapidissimis adimplentur: et tpe hyemis quoniam sunt oino spoliati oibus fructibus videntur esse oino mortui: et hnt vitā absconditā intra se. Sic etiam homines dum in mundo existentes adornantur frondibus diuitiarum et floribus deliciarum et fructibus bonorum: videtur hnt vitā amabilem et notā. Sed postquam per mortem sunt oibus expoliati et remanet cadauer etale: videntur esse oino mortui: et tñ remanet vita in oia quod tñ abscondita est h deo sit nota. In postquam dicitur mortui quod dicitur. Col. iij. Ad mortui enim est et vi. ve. absconditae cum christo in deo. B In quibus quidem vrbis hnt quanda allegoria sumptis agitur de tribus.

Primo de bonis corruptibilitate. scilicet per mortem. cum dicitur mortui estis.

Secundo de animarum immortalitate: quarum

vita remanet et post mortem corporis: hnt sic abscondita nobis. vñ subdit. et vita ve. absconditae. Tertio de sanctorum felicitate quod est cum christo in deo. Et ea primo aduertendum est quod illi dicuntur mortui quod sunt vita priuati. Est autem triplex vita qua homo priuati potest. scilicet nature: gratie et glorie. Quidam ergo dicuntur mortui: quod priuati sunt vitę nature. Et hęc priuatione et morte nullus hominum euadere potest: quod quid homo viuunt spem ad mortem tendit. sicut nauis nauigans spem mouetur et nauis sic videtur etiam sic dormiat. Sic est de homine et de morte. vñ puer quoniam nascitur statim vocem doloris emittit quoniam hnt senescere incipit at calcem mortis. Adors enim cultus facie suscitatur monitiones ut copareat coram ipsa et recedat iudicium sue curie. Quid enim est canities in capite: pallores et rugae in facie: turbatio oculorum: amissio dentium: nisi monitiones mortis? Unde potest dici anlibet. Adors salutat vos. Et ideo dicitur. Eccl. xiii. Bene factum est deo dignas oblationes offerre. Ademor esto quoniam mors non tardat. Ipsa enim nec propter regem nec propter papam differet per vna die. Et hinc rone dignitatis nec rone sanctitatis parat alicui. Et ideo iudei arguetes petra christum dixerunt. Job. viij. Abzabā mortui est et prophete mortui sunt. et tu dicis. si hęc sermo meum fuerit nauerit mortem non gustabit in eternum. Sed christus non loquebatur de morte corporali: sed de spuali quod illi non intelligebat. Quidam vero dicuntur mortui: quod sunt priuati vitę grę. per peccatum culpam. Et ista mors per vitam culpe hnt similitudinem cum morte nature: quod aliquid ex diuersis egritudinibus causat. hnt illud. Hiero. re. xvi. Ad ortibus egrorantium morientur. Sunt enim diuersa peccata quasi diuersę egritudines quibus spualiter homines moriuntur. Et sunt alij qui intra vterum quedam egritudines dolozose quod multum affligunt. et sic peccata intra conscientias. Quod figurat. ij. Paral. xxi. Ubi dicitur est Jozā quod fecerat multa mala nec secutus fuerat dominum sicut Josaphat. Tu egrorabis pessimo languore veteri. Pessimo languore veteri la borat quod hnt veteri peccati. Unde sequitur quod languore egroratur et vita carnalis languore quod delectatio peccati transit: vita. quod vitę grę amittit. Et mortui est infirmitate pessima. scilicet morte culpe. ij. Paral. xvi. Egrorauit Asa dolore pedum vehemētissimo Asa interpretat extollens. i. peccator: quod tñ extollit quod tñ obediens deo. Talis egroratur dolore pedum. i. affectionum. hnt enim mala affectione carnalitate cupiditas et vanitatis. Nec in infirmitate sua quoniam dñm per priuati: et mortui est non solum. scilicet non

potē sed etiā in aia, Quidam vero dicuntur mortui qz sunt puati vita glorie, sicut dantur qz sunt in inferno. Et illa mors inferni hz similitudine vmbre, hz em similitudines vmbra cu illo cui est vmbra; tū nō est illud. Sic mors inferni hz similitudinē cum morte corporis: tū nō est illa. In hoc em as similitas q nulla pena est maior ea. In hoc autē discoueniūt q mortui qm ad corp? nulla pena sentit vel lesione. Sz isti nō sic, bene em esset eis si ira mortui cent in inferno q de amissione glorie nō dolerēt vel pena inferni nō sentirent. Sz nō est sic quia post mortē corpis viuūt in aia; si tū mortui sunt. ps. Veniat mors sup il, t desce, i in se. v. Unde mors depascit eos, herba em pascatur iterū crescit vt iterū pascatur. Sic quātūcumqz puniant ad huc viuūt vt semp puniātur. Et ideo dicit Apoc. ix. Descrabitur mortē t fugiet mors ab eis. Secūdo i auaritate allegata agit de aiaz immortalitate; q inuit ai dicit vita vfa. i. aiaz vstrarum abscondita est, s. a vobis hic viuētibus. Job xxvii. Abscondita est ab oculis oim viuētū. Hoc autē facit de? vt manus sit meritū fidei nostre dū. s. credim? qd nō videm?, s. vitay t statū aiaz post mortē; qz bti qui nō viderūt t credit erūt. vnde ps. Abscōde eos in ab. fa. tue. In hoc abscondito aie sanctorum maxima dilectio pfruitur. s. diuine visionis. de q ps. q magna multitudo dulce. tu. do. curā ab. timē. te. Sic q quis mortui deo tū viuūt. qz nō est de? mortuoz h viuētū. Unde adhuc in viuētib? vita eoz. vt dicit Eze. vii. Aia em hois incorruptibilis ē hz bēns in se imaginē incorruptibilis dei. Et pz etiā incorruptibilis aie intellectus. s. m Augustini ex eo q susceptibilis est incorruptibilis t iratus. Nā sicut dicit ps in vi. Erebtor. Qd qd recipit in aliquo: est in eo sūm potestate eius: n quo recipit: t nō sūm prātem eius qd recipit. Et tō si incorruptibilis veritas recipit t est in intellectu aie q vocat adeptus: opz q ipse incorruptibilis sit. Et ideo dicit Alfragan? in lib. de intellectu t intelligibili. q ocs pbi radicē immortalitatis aie posuerūt in intellectu adepto. vñ ps. Intellectū da mihi t vitay. Et uerum. Aia mea illi viuēt. s. deo. Tertio agitur in auctoritate pdicta de scōz felicitate: q scy est ai xpo in deo. qz si sūt heredes dei: ecche redes aut xpi. sicut aplūs dicit Rōma. viii. Dabent em bti simul ai xpo vitā aeternā in

visione diuinitatis. i. in cognitione beati sime trinitatis t unitatis diuine essentie. s. in illud Johā. xvi. Dec est vita aeterna vt cognoscāt re solū verū deū t quē m fisti i es sum xpm. Sic pntari pot vt cognoscāt te scy parte t filiū tuū. s. ielus xpm quē misisti eē solū in v nū verū deū: s. cum his intelligitur etiam spū sctis. q est vtriusqz cōnexio. E bti? ergo mōtum de? est simul ai xpo: t nō tūm hō est simul beatificatus ai eis in dei visione. Et sic patet quasi quedā allegorica expositio pdictae auctoritatē apli. Sed hite ralis expositio est. mortui em estis. i. pōtō p baptisimū vel pniām: vita vfa. s. futura eterna t immortalis: abscondita ē vobis nūc que est ai xpo. qz itaz immortalis vite resurrectio quā vos habetis cum xpo inchoata ē vobis in xpo: capite t scī t deo. i. in dexte dei. C

Secūdo in themate as

sumpto ostendit scōz bonū quo mortui sūt puati. i. pfectu scientie. vnde subdit q nō bul nouerūt ampli. scy post mortē. Quod q dā sic intellexerūt q nihil de scia hic acq̄sita remaneat post mortē in aia separata: qd? etiā dicit apli. i. Cor. iiii. xij. fauere vider dicentis. Sicut scia desinet. Et p illud nō est verū q ai intellect? si co: nuptibilis t remaneat in aia separata. sicut pty p bti in. i. Alde thaphtice. vbi dicit q aie est talis dispositio omis vt possit separari nō rota sed intellectus. Et quo pz q intellect? q est ps aie ai ea se paratur. Remanēt ergo intellectu opz q remaneat etiā sciētia. i. scie habet? q est in eo acq̄situs. Unde hiero. dicit. Discamus in terris quoz scientia nobis pferueret in celis. Illud autē qd dicit apli nō sic intelligit q destruat sciētia qm ad habitū scie q est in intellectu: sed qm ad mē dūz sciēdi q nūc est. qz nec p sensum acquirunt? sciam sicut nūc facim? nec actus cōsidrandi: sive intelligēdi erit? p uersione ad fantasmatā sicut nūc est. Et ideo quidā alij exposerūt predictū verbus q nihil nouerūt ampli? eorum qd verū est qm ad naturāle cognitionē tū. Sed sūm cognitionē beatā quam hnt sancti in cognitione dei: dicit Grego. s. nō esse sentendū: qz qui int? dei claritatez vident nullo mō credendū est q sit foris aliquid qd ignorēt. Et ideo aie scōz deū videntes oia pntia equalēz: de quib? etiam

scy per cōuersionē ad fantasmatā: sed p modum ueniētē aie separet: qz modus operandi est sūm modū essendi. Et ideo dicunt doctozes q aia separata tribus modis intelligit. Vno mō p scientiā infusā. i. per spēs que infundūtur sibi diuinitus in ipsa sua se paratione a corpē: quaz tunc aia fit particeps sicut t aie substantie separet quis in infero: i modo. Et qz talis infusio speciaz p tinet ad additionē nature anime separet t natura nō subtrahit aie malis t dānatis licz subtrahant dona gratuita: ideo nō solū aie pueroz q sunt in limbo: s. nec etiā aie dānatorū qui sunt in inferno tali infusione p uantur. Et ideo p talem infusū multa scire t intelligere pnt etiā particularia: non tamē oia ad q quocūmodo determinantur vel p precedētē cognitionē: vel p aliquaz affectionē: vel naturāle aut diuina ordinationē. Seco intelligit aia separata p scientiā hic acq̄sitas. i. p species quas acq̄suit in eo: pe. Sed qz tales spēs pnt sunt in intellectu representant solū naturā cōmunē: non pnt per illas cognosci singularia: nec directe nec per cōuersionē ad fantasmatā q ibi nō sunt: possunt tū hōmō naturalia applicare ad singularia quoz noticiā p aliā cognitionē hnt. Tertio mō intelligunt aie separet in quantum vident angelos vel demones spēs rerū in eis intrudo: s. hoc nō est in arbitrio ipsius aie: sed est in arbitrio ipsius angeli vel demonis q suay intelligentiā apiendo dicit loqui aie vel claudendo ea dicit tacere: fuerūt ei alij qui pdictū verbū thēmaticis aliter exposuerūt. s. q mortui nihil nouerunt ampli. i. de cetero eoz. s. que sūt i vita ista sūm illud. ps. Nos nō cognosceat amplius. Quod quidē sūm naturāle cognitionē verū est. s. q aie mortuoz nesciūt q hic aguntur. Unde Job. xii. Sicut nobiles fuerūt filij ei? sive ignobiles nō intelligent. Et sūm hoc dicit Augu. in libro de cura p mortuis habēda sive agēda q nesciūt sancti etiā mortui qd agunt vni t eoz filij. Et ponit hoc in glosa sup illud Esa. lxiij. Abrahā nesciuit nos. qd verū est qm ad naturāle cognitionē tū. Sed sūm cognitionē beatā quam hnt sancti in cognitione dei: dicit Grego. s. nō esse sentendū: qz qui int? dei claritatez vident nullo mō credendū est q sit foris aliquid qd ignorēt. Et ideo aie scōz deū videntes oia pntia equalēz: de quib? etiam

Augu. dicit. qz ea q apud viuos agūtur nō ignorant. Unde dicit quidā q etiā de sanctis augustin? dicit q nesciūt ea potius dubitando q ass. rendo. t ideo pmitit illi vt videret accipit quisqz. Possūt etiā scire mortui q hic fuerūt p aias eoz qui hinc ad eos accedūt: vel p angelos seu demones: vt etiam in spiritu dei reuelant. sic Augu. in eodē lib: o dicit. Et ideo glosa quēdā pdictū verū thēmaticis exponit dices. qz ideo nihil nouerūt ampli. qz nō pntiam ampli. Sz si hoc intelligat de pfectu cognitiōis. s. q nō possit pficere amplius in cognoscendo: tūc sequit q mortui nihil possūt intelligere eorum q prius nō intellexerūt. qz sic iam pficerent in cognitione. Sz hoc falsum est. qz oī stat q penas inferni quas nūc non cognoscunt tūc cognoscent. Et tō sicut dicit scōz Thomas in q̄stionib? de mortuis. Dicit dūz est q loquit de pfectu meriti. Quod pty ex alia glosa q ibi dicit q quidā asserunt post mortē crescere t decrescere merita. Unde dicit intelligi q nihil pficūt ampli? in cognoscendo: ita vt ex hoc sint maioris meriti vel preiurij: vel q lepidior cognitio eis debeat: nō autē sic q nihil prius ignotū postea cognoscant. Adverito aut dānati hanc irā dei merent vt puati sint omi noticiavtili. ex eo q ipsi dei creatorē suū nō cognouerūt sicut debuerūt. Unde in ps. Effunde iram tuay in gentes q te nō nouerunt. D

Tertiū bonū quo pri

uati sunt mortui est augmentū pecunie siue diuitiaz. vñ dicit q nō hnt ylera mercedē. Nā qdū fuerūt i mūdo de diuersis opibus suis potuerūt lucrari t diuitias suas augere etiā licite. qz dign? ē opari? mercede sua sicut dñs dicit. Luc. x. vñ Math. xx. Voca operarios t redde illis mercedem. Sz post q mortui sūt nullū tale op? agūt: vñ vlcet? psequerūt mercedē. i. lucri. Unde Eze. xvi. Mercedes vtra nō dabis. Ad pōt dūm pdictū thēmaticis intelligi de mercede spūa licite. s. reddidit a deo hoibus p laboz? et operib? eoz. sūm illud apli. i. Cor. iij. Quis quisqz ppriā mercedē accipiet sūm suay labozem. Unde mortui sūm glosari nō hnt vtra mercedē. qz. s. nō pfiunt in merito vel in pmo. Quod quidē post diē iudicij de oibus mortuis tam de dānatis q de salutaris ab oibus doctoribus catholicis vix eē cōceditur. quia tūc erit vltima consumatio

bonoz et maloz. Ita qd mīsal erit vltim' addē dum de bono vel de malo. Unde et bona volūtas in beatia nō erit mentis sed premiū Et sic mala volūtas nō erit in dāgnatis demeriti: s' pena tū. Operatiōes em virtutū sunt p̄cipue in felicitate: et eoz cōtrarie sunt p̄cipue in miseria. vt dicit. i. Ethicōz. Sed ante diē iudicij dixerūt quidā et beatos mereri et dānatos temereri: sed hoc nō pōt esse nisi respectū premiū accidentalis vel p̄ncipalis. Sed aīe possunt augeri vsq; ad diē iudicij. et hoc p̄cipue in demonib' vel angelis bonis. quoz officio aliqui trahunt ad saluatiōnē et quo beatoz angeloz gaudiū crescit vel ad dānatiōnē et quo crescit pena demōnum. S' de hoib' nō est fictiq; ad dānatoz hoim officij nō p̄tinet aliquos ad dānariōnem p̄rabere: sicut p̄tinet ad officij demōnum. rōne cur demerent q̄tū ad aīas s'm p̄nā. Et dato qd p̄tēta ex doctrina hereticōz nō dānatoz multi trahant ad dānatiōnē. Dicit qdā qd totū demeritū sequēs p̄tinet ad p̄mā culpāz p̄sensū vitē. vñ pōt dici de mortuis illud Sapie. ij. Necq; mercedē sperauerūt iusticie. s. alia essentialit' quā habent. s. post mortē nequeunt merita mutari: sicut dicit glo. sup. lucā. xvi. Int nos et vos q̄p̄os magnū firmatū est rē. E

Quartus bonum quo

mortui ostendunt esse puati est affect' amicitie. qz etiā ab his qui fuerūt amici et chari obliuioni tradita est memoria eoz. Et rō hui' est. cur amicitia salū erat p̄p̄ vitē qd ex eo habebāre ei habere sperabāt. S' sicut dicit Seneca. Amic' qui vtilitāz causa asump̄t' fuerit: sicut camis āplectis os qd diu inuenit qd rodar de eo postea dimittit. Sic talis amic' rādū durat quātū vtilis ei fuerit. Vñ post mortē qz nō sperat ampl' vtilitātē ab eo deficit amicitia et obliuiscit' eius Unde ps. Obliuioni dat' sum tanq; mox. a cord. Sed nota differentia inter iustos et iniquos. qz s' de iustis apud bic viuētes remanet memoria laudabilis. Sed de impiis si aliqua memoria ē: est vituperabilis. s'm illud Prouer. x. Ad memoria iusti cū laudib': nome impioz putrefcet. Itē apud deū iusti sunt in eterna reconditiōne. s'm illud. In memoria eterna erunt iusti s'z dei et beatoz. Sed iniqui sunt apud deum in eterna obliuione. s'm illud ps. lxxxvii. Sicut vulnerati dormi. in se. quoz non est me. ampli. ipi de

ma. tu. re. sunt. In quib' verbis s'm nota impioz afflictioe. s. quia sunt sicut vulnerati. Nā in inferno habet vulnera infamabilia p̄cōz. qz vt dicit' Eia. i. Vultus s'z luxurie et liuor auaricie et plaga tumens supbie non est circūligata s'z fascia cōtritiōis que restringit a peccatis et astringit sanie cul' p̄neq; tota oleo pietatis per satisfactiōnem elemosinaruz necq; curata medicamine s'z confessiōnis. Itē habent vulnera affligētia tormentoz. Seneca. xxiij. Sicutissim' dolor vulnerū est. Secundo nota ipsoz humiliatiōnē. quia dormierunt in sepulchris. hoc sunt palatia ipsoz. ps. Sepulchra eoz domus ipsoz. Sed dicit dormientes. quia iterum excitandi sunt vt resurgāt in diē iudicij. vt sicut in corpore peccauerūt ita et in corpore damnationē accipiunt. ps. Nūqd qd dormit nō adiciet vt resurgat. Tertio nota ipsoz desperationē. Primo quātū ad penam sensus. quia non est memo: s'z de amplius eoz s'z vt liberet eos de penis. Et hoc merito. qz ipi nec i morte fuerūt memo res dei vt penitent. s'm illud ps. Non est in morte qui memo: sit tui: in inferno autē qd cōfitebit' tibi: quasi dicat. nō haby tū locū cōfessio vel penitētia. Itē nota desperatiōez quātū ad penā dāni. qz de manu tua repulsi sunt: quā nūq; redierūt ad gloriā. sicut dicebat ps. Etem illuc manū tua dedu. me et te. me de x. tua. Repulsi sunt ergo a te dicētes. Discēdite a me maledicti: et ab illa manu de qua dicit Sapie. iij. Iustoz autē aīe in manu dei sūt. Et in ps. Aperi tu manū tuā et imple os aīal. i. hoīez ob cur' seruitiū factus ē oē aīal: bndictōe. s. qd dices Mat. xxv. Etenite bndicti patris mei possidere paratum vobis regnū. Ad qd nos pducatur deus rē. De loco et nitatē ad que hō vadit Ser. III

Bit homo in domo

eternitatis sue Eccl. xij. Hōi exenti de terra sua et eunti ad aliam locū multū expedit sicut quātū tpe debe at ibi stare. Et hinc ē qd angel' qm nādauit ioseph qd acciperet puerū et matre ei' et fugeret in egyptū: etiā indicauit ei quātū tpe deberet ibi stare: dicit Mat. ij. Et esto ibi vsq; dū dica tibi. Et quis nō testificauerit sibi rep' qd tpe curā ei' gerebati' voluit: ei staret ad pūctiā suā: m alio hoīd' ē cōiter ne cessariū scire et de mīare qm sciri pot. Et rō est. qz s'm qd debet stare p' vel min': sic opy

plus vel minus puidere de necessarijs sibi. Et ideo Prouer. vij. dicit de eo qd abiit viā lōgissimā. in diē plena lune reuertur' .i. quoz vsq; lima esset plena mo: arur'. qd faculuz p̄cume fecit tuler'. Adulto ergo mag' expedit aīe de terra sui corpis p morte exenti et viā longissimā. s. p̄p̄ distantia stat' abeūti faculū p̄cume. s. abeūti bone cōscietie et bonoz operū cumulū feci ferre: cū debeat nō p mensurā annū: s'z in regione ad quā vadit in eternū manere: s'z inde ad hanc vitāz nūq; redire. Et hoc ostēdit in verbo p̄p̄ositō. cū dicit. ibi hō rē. A In quib' quidē verbis tria breuiter describuntur. Nam primo describitur transitus mortalitatis. quia ibi felicit' moriendo. Secundo excessus nobilitatis. quia homo qd oīa aīalia excedit in nature nobilitate Tertio termin' stabilitatis. quia in domū eternitatis sue.

Circa prinū aduertē

dum est qd licet moxi sit cōe bonis et malis: tamē post mortē ad aliū locū vadit iusti: et ad aliū p̄cōz. Et rō est. qz s'm diuersas q̄ltates predominātes res habet diuersos mo: et diuersi mo: habet diuersos termin'. Nā ea in quib' p̄dominat' lenitas ascēdit: res hō in quib' grauitas descēdit. termin' autē ascēsus est loc' sarsum: s'z descensus ē loc' deorsum. Sic ergo accidit de amab' hoim de corpib' post mortē egrediētib'. qz ille qd sunt alienate siue p baptismū siue p penitētiā p̄fectā ascēdit: sursum ad celū et eunt ad vitā eternā: qd vero sunt grauate p̄cā descēdit inferiūs ad infernū et eunt ad eternū suppliciu. qd magis euidēt' et generalit' cōplebit' in diē iudicij. Vñ dicit' Mat. xxv. Ibiunt hi. s. mali in supplicium eternū: iusti autē in vitā eternā. B In quib' quidē verbis agitur de duobus. Prio de damnatione impiozum.

Secdo de retributiōe iustoz. Dānatio autem impioz ostēdit' mīhabilis triplici rōe. Prio rōne recessus vituperabilis: qd notat' cū dicit' ibi. s. recedētes a cōsp̄ctu dei et cōfortio scōz tanq; vituperabilis expulsi. s. cū dicit' eis xps. Discēdite a me maledicti i ignē eternū rē. S'z aū vt tenet' discēdere a deo cur ipse fit vbūz. Dicit' dū qd sicut aīa s'm suā es sentiā ē in toto corpore tota et in alib' pte ei' s'm hō diuersas potērias et act' earū ē in diuersis part' corpis. qz s'm potērias in sentē

tia et actu vidēdi ē tm̄ in oculis: et s'm aud' tū et actu audire ē tm̄ in aurib'. et sic de alijs Sic de' est qdē vbūz et i toto mūdo et p suā essentia et p̄sentia et potētia: s'm tm̄ alijs est fecit' dēmiatiōs de ē in determinat' locis: s'z mag' cōgnitū' illis effectū'. sicut p actū glificatiōis de ē in celo siue sup celos. s'm illud ps. Sup celos gl'ia ei'. et iō celi enarāz gl'iaz dei. Secdm hō actū vltime et rēne pūnitōis iusticie de ē in inferno. Et s'm hoc dānari h' s'z separati a deo glificati: nō tm̄ pnt discēdere a deo iuste et rēnalit' pūnitē. Et iō ignis inferni de ē instrumētū diuine iusticie. Vñ h' ex natura sua ignis nō habet qd possit affligē spūib' tm̄ ex vltate dei cui' ē in instrumētū. sicut dolab' nō ex vltate forme sue si artific' h' qd faciat scām. Quia igit' diuine iusticie rōdū nō pnt effugere p̄sentia dicebat ps deo. Quo ibo a spū tuo et qd a face tua fugiā. Si ascēdero i celū tu illic est rē

Secdo ostēdit' miserabilis odiū impiozum rōe reat' inceptabilis cū qd recesserūt hi. s. qd nō fuerit invita ista purgati a p̄cā p ecclie sacramēta: quoz reat' post vitā istā nō pot' explari. sicut nec macule vicioz qd' fuerūt maculati: siue maculati fuerint vitio gulae siue supbie siue auaricie siue accidie siue ire siue luxurie siue inuidie. Vñ de ipis d' i epla iude. Id sunt in epul' suis macule diuitiātes sine timore: s'z metipos pascentes: nubes sine aq̄ que a vētis circūferūt: arbores autina les infructuose bis morte: eradicare: fruct' ferri maris: dispumātes suas p̄fusione: sydera errātia: qd' pcella tenebrarū referuata ē. In hac em̄ aucte impij dānati. prio ostēdit' fuisse maculati vitio gulae: vñ dicit' sunt in epul' suis. s. gula vitra modū studentes: macule diuitiātes. i. in cōmūis suis se et alios maculātes sine timore dei et maioz: s'z metipos pascentes: nō panpes xpi. Secūdo ostēdit' fuisse elati vitio supbie. cū subdit' nubes. i. supbi in altitudine extollētia p appetitū rēdentes. sicut vapores nubū elenātur: s'z pari durat et dissipat' a vēto. Luc. i. Dissipat' supbos sine aq̄ grē. qz supbis de' resistit et humilib' dat gram. Iaco. iij. que a vēto vāntat' circūferunt' stabilitatē non habētes. Tertio ostēdit' infructuosū fuisse p vicij accidie. sicut arbores autumnales s'z carētes humore tenotōis et grē. sicut em̄ arbores i autūno infructuose sūt sibi et alijs. qz nō faciūt fructus nisi forte malos: bis morte qz in ramis et in radice. i. in volūtate et

opere. Quarto offedit q fuerunt feruidi p viciū ire sicut fuer' ferri maris, s. crudelis & amare alios pariteres & inqetantes. Cum to offit q fuerit inuidi p luxuria, qz dīspu manes suas pñsiones. I. in spuma luxurie sua pñsione ostēdetes. Sexto offit q fue runt pueri p muidia, qz sydera errātia qd claritas pspicit ad aliene vetti in errore af fecit; qz odiū qd debet amare. s. bonū p timū; dōlēt vnde debet gaudere. s. de alio rum felicitate. Septimo offit q fuerit tene b: offi p' viciū auaricie. Nā sicut dicit Crī sōsto. Tenebra aie est diuitianū cupido, & iō eis pcella tenebrarū refuata ē. pcella p' p' inqetudine mētiō; tenebra p' amoxe ter renor; sicut terra interposita int nos & solē causat tenebras nocti. Tertio offit mīse rabilis cōditio impioz rōne cruciat' inter minabilis. qz in suppliciiū estū. Vbi notan diū q suppliciiū hōm dānatōz fit eqle qm diū q sup' pliciiū qz oim suppliciiū erit etnū: nō nō erit eqle qm ad inferēne. qz qui plura vel maiora cōmiserit crimia patiēf acio ra supplicia. Sicut illi q dīrecte peccat i deū & sicut illi q blasphemat seu cōuenit xpm & qm ad diuitiatē & qm ad humanitatē: qz qui peccat ptra spūscm: habebūt terentia supplicia q illi q dīrecte peccat in dēo. Vnde dicit. Quātomag puraris dextero ra mereri supplicia q filii dei cōculcauerit & sanguinē testamēti pollūtū duxerit in q san ctificat' est: r spūsc gē pnumeliā fecerit, dur ratione sū ois suppliciiū erit etnū. Vnde. ij. Thessal. ii. Penas dabūt in interitū etnas. Et si tu forte dicas quōd pmet ad iusticiā dei: vt p pēto rēporali & iūmo pēnā inferat infinitā & etnā. Dicōdus est ad hoc q hoc nō est contra rōnē diuine iusticiē q aliq pēnā ppetuā patiat. qz nec fm leges humanas hoc exigit vt pēnā cōmēsuratur culpe in tpe. Nā p pēto admīterij vel homicidij qd i tpe veni cōmittit: lex humana in fert quādoqz ppetuū exiliū aut etnā mortē: p q aliqd in ppetuū a sortio cimitāz exclu ditur. Et q exiliū nō in ppetuū dat homi p accidēs cōtingit. qz vita hois nō est ppe tua: si intentio iudicis ad hoc esse videt vt en sicut pōt ppetuo puniat. Vñ etiā non est inuisū sū p mōmēntāno pēto & rēporali de' pēnā etnā inferat. Sic etiā cōsiderādū q pēto: i pēnā etnā inferat qui de pēto nō pmi tet & sicut ipō p dūrat' vsqz ad mortē: & qz in suo etnō peccauit rōnabil' a deo in etnū

punit. Vbi etiam quodlibet peccatum in deus commissum quando infirmitate ex parte dei contra que committit malū. Quia quanto maior est contra que peccat tanto peccatum est grāu', sicut qui dat alapa equit aurato graui' reparat q d daret iusticia. vnde t adhibe multo graui' si pncipi vel regi. Et sic cū be' sit infirmitate magi' offensa cōtra ipm cōm' fa est quodāmmodo infirmitas. vnde t aliquali ter ei pēnā infinita debet. nō autē potest esse pēnā infinita intensiue. quia nihil creatum sic infinitū esse potest. Vnde relinquunt q peccato mortali debetur pēnā infinita duras tione. Itē in eo qui cōgiti pēnā pēnā ralis inferat ad eius correctionē vel purgas tione. Si igit aliquis a pēto cōgiti nō pos test pēnā rēporali: sed voluitas ei' obstina te furua est in peccato sicut est in damnatio ei' pēnā terminari non debz. vnde claret u sticia dei eterna in etna damnatoz pēnā: & sic impletur illud ps. Iusticia tua iusticia in etnā. D Tertio in auctoritate allegata agitur de iustoz retributione. cū dicit. iusti autē in vita etnā. sup. vbiunt. Si quidē vlt ima retributio iustoz cōstitit in visione dei que est perfecta ei' cōgnitio. Vnde Augu. dicit. q visio est tota merces. Et hec visio ē rōne virtū: q a vidente excludit omne noc uum. Cū' figura habet Numeri. xxi. in ter pnte eneo: que aspiciētes ab omi nocumē to serpens liben efficiēbant. Item est tan te virtutis q implet omē desiderū. Cuius figura habet. iij. Reg. ij. in helyseo cui bez lyas dicit. Si videris qn tollar a te erit qd petisti. Vñ si visio helye dedit helyseo qd ap petuit & petiuit: multo magis visio dei im petit appetitū videntis. Vñ illa illa sine cōgnitio dei est idem qd vita eterna. fm il lud Job. xvij. Dec est vita eterna vt cogno scate solū veni deus. Et hoc solū iustis red ditur p mercedē: deo dicit Sapientie. v. Iusti autē in perpetuū viuēt: r apud dñm est mercedē eorum. E

Secundo in auctorita

te principali ponitur excessus nobilitatis cum subdit homo qz bono omnia aialia et naturalia in nature nobilitate transeunt. Et hoc patet quia tanto creatura est nobis hor qro est deo creato r similitudo: sed homo inter cūda aialia t naturalia magis est si milis deo. vnde magis respicitur in se simi litudine sancte trinitatis. scz patris & filij &

spiritu sancti. Dicit enim Adam. q homo e aial intellectuale arbitrio liberat: r peccari unum. Inquātū ergo e aial intellectuale: habet similitudinē fili; qui est verbū intellect' dñm. Inquātū nō est arbitrio liberū: habet similitudinē spiritu sancti. qz sicut dicit apō. ij. Cor. ij. Vbi spūs dñi tibi libertas. Inquātū vero est perceptiuū: habz simi litudinē patris cui appropiat potētia. Cū de Geneb. i. dicit. q creauit deus hoim ad imaginē & similitudinē suam. qd de nullo alioz aialū dicit. Sed multo miser i ngra tū deo de tanto nobilitatis bono: et hanc dei similitudinē deprauiat. Nam nobilitatē ins teller' deprauiant per prauas cogitationes nobilitatē liberi arbitrij deprauiat p indebit tas electiōes p eligendo mala bona: sed no bilitatē potēstatis & dignitatis deprauiant per illicitas operationes. Et de huminodi boie dicit in ps. Vō cū in honore esset non intellexit cōparat' est iumētis insipientib' & similit' factus est illis. F

Tertio ponitur aucto

ritate principali terminū stabilitatis. qz in domū eternitatis sue. Est enī duplex dom' homis post mortē. Una ad recipiendū corp' pus. & ista est sepulchriū. & dicit esse domus eterna siue eternit ad. fm illud ps. Sepul chra eoz dom' illoz in eternū. Vō potest in telligi esse dictū vel fm errore gentiliūz seu saduceoz: qui negauerūt esse futurā resur rectionē corp' r sic semper in sepulchris manebūt: vel dicit p' p' illos qui ad perpe tuandū nomen suū faciunt fieri sepulchra sumptuosā & lapidearā si deberet eē dom' eoz in eternū. Sz tamē nec corp' de hoc ali qd cōmodū sentit: r aia manet i inferni sup plicii. Vnde de tali dicit Esa. xxij. Quid tu bic' aut quasi quis bic' qz exidisti tibi bic' sepulchriū: exidisti in excelso memoriale: di ligent in petra tabernaculū tibi. Ecce dñs aspōtari te faciet sicut asportat gallus gal linaci'. Alia dom' est ad recipiendū aiam. de qua ap'us dicit ij. Cor. v. Scim' autē quomā i terrestris dom' nostra hū' habi tationis dissoluat: qz edificationē ex deo ha beam' domū nō manufactā: sed etnā in ce les. Vbi facit mentionē de duab' habitatio nibus aie que habent cōditōes oppositas Una est terrestis & niuisa, de qua dicit i terrestis dom' nostra dissoluat. Alia est cel: stis & ppetua. de q subdit. q edificatōes

est deo habem' r. De pma describit pmo et' vilitatē. qz terrestis est. s. vel qz de terra fa ctar' vel qz p dñis ad terrā. Job. iij. Qui ha bitat deimos luteas & terrenū habet funda mentū. fm et' in cōmoditatē. s. et inqetudi ne. qz hū' habitatōis vbi semp inqetat aia caro enī cupiscit aduerūs spūc. & in pō. di ct' aia. 'Habitauit cū habitantib' cedar. cedar enī interpretat' meror. qz pugna carnis ptra spūc est ei causa meroris & doloris. Et iō d' ij. Cor. v. Ingenūscim' habitatōz nostrā. Tertio offit ei' corruptiuitatē. cū dicit. dis soluat. s. p mortē: quā dissolutionē sc'i viri valde appetit vt ad meliorē veniāt habitatio nē. sicut hō vult qz destruat dom' antiq' r veniat a vt edificat noua & pulchra. Vnde ap' s Philip. i. Desideriū habens dissolui & eē cū xpo. Sic ergo dom' corpis nostri habet vilitatē in ingressu: in cōmoditatē in p gressu: r corruptiuitatē in egressu. Secūda habitatio aie est celestis & perpetua. de qua subdit. edifi. babi. r. Vbi ponant tres p'di tiones oppositē pme habitatiōni. Nā cōtra vilitatē ponit ei' nobilitatē. qz habem' scz nunc in pte postea in re edificationē. i. man sione edificatā ex deo opifice. nō enī huma ni labores sufficiēnt ad eā edificandā. ps. Nisi dñs edificauerit do. in va. la. qui edifi. eam. Secūdo cōtra corruptiuitatē ponit ei' perpetuitatē. qz domū nō manu. i. nō opere humano factā ē etnā. i. ppetuā sine fine duraturā. Sed aduerse quā est dom' cele stis quia est alia localitate. Esa. ij. Erit do mus dñi mons in vertice motū. Per istuz motē pōt intelligi loc' celestis glo: iē. s. celū empyreū qd est super omēs. celos. de quo in ps. Quis ascendet in montē dñi aut quis stabit in loco sancto eius? Et subdit. Inno cens manibus & mundo corde r. Vñ iste mons dñi est christus: in cuius diuinitatis & humanitatis visione fundata est beatitudo sanctor. & ipe est in vertice montū. i. an gelis & hominib' presidens. Itē est ampla spaciositate captiua sine angustia oēs an gelos & hoies beatos. Baruch. iij. Quis aiet q magna ē dom' dei: r ingēs loc' possessio nis ei'. Est etiā disticta māsonū varietate Job. xiiij. In domo p'ia mī māsones inl'e sūt. Ite māsones sūt diuersi grad' bñitudi nis scōz. Vñ sic in vna domo sūt diuē. i. mā siones: i. vna bñitūdie sūt diuersi grad'. & isti grad' autē dunt' fm grad' pfectiōnis in operādo. Nā pfectio operāōis in q bñitudo

conficitur ex duobus pensatur, scilicet ex parte operantis et ex parte obiecti. Obiectum autem operationis in qua beatitudo consistit est omnino unum et idem, scilicet deus essentialiter: ex cuius visione omnes erunt beati. Unde ex hac parte non erit aliquis gradus in beatitudine: sed ex parte operantis opatio beatitudinis non erit eodem modo perfecta, quia secundum gradum habitus proficiens ad operationem predictam, sicut in gloria erit perfectior in uno quam in alio: secundum hoc operatio erit perfectior et delectatio maior. Et sicut ex ista parte erunt diversus gradus de diversis mansionibus in eadem domo: ut sic veritas domus respondet veritati beatitudinis quae est ex parte obiecti: et pluralitas mansionum respondeat diversitate quae est in beatitudine ex parte operantis. Sic etiam videmus in naturalibus quod est idem locus sicut sunt ad quem tendunt omnia locustae: sicut unum quoddam pingit propinquum secundum quod est leuitus et terra habent diversas mansiones secundum diversitatem leuitatis. Item illa domus celestis est plena bonorum copiositate, sicut gloria et divinitas in domo eius. Sed ad istam gloriam non admittuntur superbi. Non habitabit in medio domus mee, qui se superbiat. Unde solus humilis ibi erit. secundum illud Job. xlii. Qui humiliatus fuerit erit in gloria. Ad illas autem aeternas divinitas non adit: nisi aliquis avarus: quia avari regnum dei non possidebunt. Item nec piger aut otiosus: sed solus fortis et operosus. Propter hoc. Manus fortium divinitas parat. Tertio propter incommoditatem inquietudinis perniciosa tranquillitate, quia in celis: ubi est quies perfecta et tranquillitas aeterna: et ideo celum empyreum in quo sunt beati est celum omnino immobile, et sic conformis eis qui sunt in otiosa quiete, ex eo quod non est ibi aliquid impediens aut perturbans aut repugnans. Unde Augustinus. O vita vita dulcis et amabilis et semper mensurabilis: ubi non est hostis impugnantis: ubi nulla illecebra: sicut summa et certa securitas, securata tranquillitas: tranquilla iocunditas: et foecunda tu visio atque laudatio dei. Propter haec dicitur Esai. xxxii. Sedebit populus in impulsivitate pacis: in tabernaculis habitabit: et in requie opulenta. Ad quam nos etiam.

De gratia et cura mortuis impendenda.

Sermo V

De viro non prohibe

as gratiam. Eclii. vii. Quanto altius quis est in maiori indigentia: tanto est maior crudelitas negare vel prohibere ei

subventionem. Et ratio est si crudelitas venit ex defectu ignis sive caloris: ita crudelitas ex defectu amoris. Sed maxime ostendit defectus amoris et caritatis quia homo non compatitur nec subvenit indigentibus, sicut illud i. Jo. iiij. Qui videt fratrem suum necessitate habere et clausit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei in eo manet. Et ideo crudelitas maior est in eis qui sunt indigentes: et maxima crudelitas est si istud fiat maxime in indigentibus. Adversus autem sunt maxime indigentes, quia inuare se non possunt per seipso nec in sua indigentia sibi subvenire. Ne ergo circa mortuum crudelitas sit homo vivens: admonet in verbo proposito, cum dicit mortuus est. In quibus quidem verbis continentur tria.

Nam primo supponitur necessitas, scilicet in homine mortuo.

Secundo dissuadetur crudelitas, sicut homini vivo, cum subdit non prohibeas.

Tertio persuadetur pietas, scilicet gratia suffragationis in eo quod dicit gratiam.

Circa primum advertent

dum est quod quando homo mortuus est habet duplicem indigentiam sive necessitatem. Unam quantum ad carnem mortuam. Aliam quantum ad animam separatam. Quatuor quidem ad carnem mortuam est necessaria sepultura, quia non dicitur humana corpora remanere inhumata, sicut corpora brutorum: sed pie sepelienda sunt. Unde dicitur Iob. iij. Cum acceperit deus animam meam corpus meum sepeli. Et debet sepultura corporibus mortuis triplici ratione. Primo propter exercitium. Nam sepelire mortuos in pietatis opera computat. de quo et Tobias laudatur Iob. i. ubi dicitur. Et sicut aiebat iuditha: quod est in mentis prebatur mortuis atque occisis sepulcrum sollicitus exhibebat. Et hoc exhibitio sepulcrum erat opus deo tam gratum quod redderet ei orationes acceptas. sicut dicitur Iob. xij. quod dixit angelus eius. Quando orabas cum lachrymis: et sepeliebatur mortuus: et derelinquebas prandium tuum: mortuos abscondebas per diem in domo tua et nocte sepeliebatur: eos ego obtuli orationem tuam domino. Secundo debet sepultura corpori mortuo propter testimonium virtutis mortui, sicut contra dicitur viro dei quod non obedivit domino. iij. Regum. xij. Non increpuit cadaver tuum in sepulchrum patrum tuorum. Propter quod de rege

loas qui verbis domini obediens fuit in principio sicut non in fine dicitur. Paral. xlii. Mortuus est iohannes et sepelitur eum in civitate david: sed non in sepulchro regum. Quia enim benedixit in principio sepulchri: est factus quia male consilium dedit sepulchrum non habuit in sepulchris regum. Et de iohanne regis iusto et sancto dicitur. Paral. xlv. Mortuus est iohannes et sepulchrum est in mausoleo patrum suorum. Tertio debet sepultura corporibus defunctorum propter articulum resurrectionis ipsorum. Propter quod et patriarche mandaverunt sua corpora sepeliri in terra promissionis. sicut patet. Gen. i. ubi ioseph dixit. Pater meus adiuva me dicens. Et mortuus in sepulchro meo quod sudi mihi in terra charanaam sepelies me. Et Augustinus dicit in libro de civitate dei. Et iustorum funera officiosa pietate curata sunt: exequie celebrantur: et sepulchra purgantibus viis viuentibus de sepeliendis et transferendis suis corporibus filii mandaverunt. Et sicut etiam ipse Augustinus dicit in libro de cura pro mortuis agenda. Nec fecerunt ad resurrectionem mortuorum astruenda: cum fide in hoc astruebatur quod curam se habere debebat de carnis mortui sepultura. Et dicitur. Iob. x. De ioseph mortuus de profecto filiorum istius memorat: est de ossibus suis mandavit. Et in signum etiam habet dicitur. Eclii. xlii. quod ossa ipse visitata sunt et post mortem prophetaverunt. Et de helyseo dicitur. Eclii. xlii. quod mortuum prophetavit corpus eius. Quod quidem dicitur quod sicut narrat historia. iij. Regum. xij. Quando cadaver cuiusdam mortui sepultus est et tetigit ossa helysei a mortuis resurrexit. Alia necessitas hominis mortui est quoad animam separatam. Nam quedam a se separate a corporibus recepte sunt in celo: et istae non indigent adiuvari, quia ibi nulla est indigentia vel defectus: quia talium mortuorum aie, sicut iustorum sunt in plena beatitudine: quae omnem indigentiam excludit. Unde Apocal. xlii. Beati mortui qui in domino morantur. Quoruam homo aie recipiunt in inferno. sicut dicitur. Luc. xvi. de diuite euphronis. quod mortuus est dives et sepulchrum est in inferno. i. postquam in profunditate perierit. Isti ergo indigent: tunc non possunt iuvantur de peccato diuite per quod non potuit intrare gutta aquae ad refrigerium gubere. quia in inferno nulla est redemptio. Quoruam homo desinctorum aie sive per venialibus sive quia hic non plene de peccatis suis satisfecerunt nec compleverunt penitentiam debita: recipiunt in purgatorio: ubi in pena sicut non eternam: valde afflicti atque purgantur. quod illa pena sicut Augustinus dicit

excedit omnem penam istius vite presentis. Et ideo tales mortui multum indigent adiuvari ut exeat de illa pena. Et possumus tales a nobis adiuvari dupliciter. Primo per precam intercessionis. Secundo per suffragia satisfactionis. Et ratio huius est: quia suffragia vivorum plus defuncti secundum quod interviocunt referunt in mortuos: et secundum quod ipsi mortui vivunt vivunt in charitate. Et sic potest per alio satisfacere. sicut unum membrum pro alio dum sunt in unitate corporis. Sed ex parte intercessionis dicitur in mortuos prope valeat orationes et preces pro eis facte. Quia oratio secundum suam rationem non solum dicit respectu ad orantem: sed directam ad illud pro quo oratur. Et ideo dicitur. i. Machab. xii. quod sancta et salubris est cogitatio pro defuncto exorare ut a peccatis solvantur. Sed secundum vim intentionis charitatis: quae illi sunt in purgatorio qui cum charitate defecerunt adhuc sunt coniuncti nobis: valent ad satisfaciendum pro eis opera charitatis. Unde quod sacramentum eucharistie prope ad charitatem pertinet: cum sit sacramentum ecclesiae: vim intentionis continens illi in quibus tora ecclesia vivit et solidatur. sicut primo dicitur quod charitatis quae celebratur et offertur in missa est quasi quedam charitatis origo: prope valere defunctis. Et quod etiam elemosina est prope charitatis effectus post eucharistie oblationem: prope capue suffragat defuncti: et consequenter omnia alia charitatis opera pro eis sunt sicut te vivis sive oblationes sive quecumque alia: eis profunt. Propterea. i. Machab. xii. de iuda machabeo. quod duodecim milia dramas argenti misit hierosolymam offerre eas ibi pro peccatis mortuorum.

Secundo dissuadetur

crudelitas homini vivo. cum dicitur non prohibeas. Ubi advertendum est quod si crudelitas non bene facere indigentem quia homo potest multo crudelius est prohibere vel impedire benefacere volentem. Et ideo dicitur Prover. iij. Noli prohibere benefacere eum qui potest si potes et tunc benefacere. In quibus quidem verbis si referantur ad benefacientiam quae debet exhiberi defunctis duo salomon facit: quia primo dissuadet crudelitatem cuius dicitur noli prohibere benefacere eum qui potest. Secundo per suadet pietatem. cum addit. sed si potes et tunc ipe benefacere. Circa primum advertendum est quod illi qui impediunt elemosinas dimissas pro anima defuncti ut non dentur: et qui impediunt executionem testamenti ab huiusmodi legatis vel restitutionibus sciendis pro anima defuncti: illi sunt

qui p̄hibent benefacere ipsi defuncto eum qui pot̄ debet de iure. Sed querit q̄i ta- les elemosyne negligunt vel impediunt q̄s ipe defunctus fieri mandauit dñi v̄bebatan ipe defunctus ex hoc pariat aliqd̄ detrimen- tum. Ad q̄d dicendū q̄ q̄tus ad meriti ele- mosyne nullū detrimētū parit defunctus et retardatōe vel impediōe talū elemosyna- rum, maxie si quātū in ip̄o fuit causam ad- hibuitur huiusmodi elemosyne cito darent Quia mei itū principalit̄ ex voluntate et inte- rione dependet. et ideo q̄ cito mories dispo- nit aliqua suffragia sibi fieri p̄miū suffragi- orum plene cōsequit̄ ante etiā q̄ fiāt. Sed quātū ad effectū elemosyne defunctus parit detrimētū si elemosyne nō fiant vel retard- dent, nō quidē vt p̄ hū rarditate puniat: sed q̄ remediū nō adhibet dum suffragia retardant vel nō fiunt quib⁹ plurimū iuuat retur. Et si prius q̄ fiāt cōtingat eū a penali berari: q̄ntū ad hoc priuabit suffragiorū fru- ctu: q̄d redundabit ad illos quoz culpa des- fraudat⁹ fuit. Non est em̄ in couentis q̄ ali- quis fraudes per culpā alteri⁹ in te poralib⁹ pena autē purgatorū temporalis est: q̄uis ad eternā retributiōe null⁹ defraudari pos- sit nisi p̄ ppriā culpā. Pareat igit q̄ tales q̄ p̄hibent vel impediunt benefacere defuncti: nō habent in se sp̄m sapientie: sed sp̄m insipie- tie et erroris. q̄z de sp̄u sapientie d̄r Sapi. vii q̄ est armās bonū actū et nihil vetat benefa- cere. Secundo in aucte allegata p̄suadet pietas subueniēdi defunctis. cū dicit. si po- tes et ipe benefac. Et dicit si potes. q̄ nō oi modo pot̄ quilibz defunctis benefacere: sed eo modo quo pot̄ debz q̄libet subuenire pre- cipue charis suis defunctis. Zho. iiii. Quo modo poteris ita esto misericors. Nā qui non pot̄ celebrare missam p̄ eis: faciat ele- mosynas. et si nō pot̄ elemosynas dare faci- at p̄ eis orōnes vel alia pia opa que pot̄. Et si hō fuit sollicitus seruire amico suo hic viuēt: multo magis debz sollicitari vt sub- ueniat ei defuncto: cū magis indigeat. Un̄ Eccl. xiii. Benefac amico tuo. Et ideo cri- stians in purgatorū pena affectuosus et dolen- ter amicos viuētes redir: dicens Job. xix. Misere mini mei misericors mei etc.

Tertio etiā in auctori-
tate p̄ncipali ad pietatē inuitamur. vt scilz hōi defuncto suffragioz grām nō impedia- mus si impēdam⁹. et ideo notat gr̄as. Ratio

autē hui⁹ est. q̄z nos videm⁹ in corpe q̄m mēbz: gratis seruit alteri dñi est v̄nitū corz pot̄: sicut ocul⁹ seruit pedi ip̄m dirigēdo: et man⁹ ori cibū porrigēdo: et os stomacho et cibū p̄parādo. Sz oēs q̄ sunt in purgato- rio sunt i charitate: q̄z mēbz ecclie ad inuicē v̄niunt et nondū pueniunt ad termi- num et v̄nitū finē suoz q̄ est bñtudo ecclie triūsp̄hant. et ideo adhuc censent vt mēbz ecclie militant: et ideo a fidelib⁹ v̄nitib⁹ q̄ sūt hū ecclie mēbz recipere p̄t̄ et debent gr̄as subuētiōis sicut poterāt et debebat etiā hic viuētes. Cū figura habet Ruth. ii. vbi noeni dicit de booz. Bñdica⁹ sit a dño: qm̄ eandē grām qua p̄buētur viuis seruuat et mortuis. In quib⁹ q̄dem hōib⁹ duo facit. Quia p̄mo impet̄ p̄ceniū. cū dicit. bene dicitur sit a domino.

Secundo cōmendat suffragiū. cū subdit. quoniam eandē gratiam etc. Circa p̄miū notādū q̄ misericordib⁹ debet p̄ p̄mo diuina bñdictio. sic p̄s Mat̄. xxv vbi xps dicit in iudicio. Venite bñdici ci pa- tris mei etc. Curium em̄ et dedistis mihi mā ducare. et alia mē opa enumerant sibi. Et ideo in ps̄. Tota die miseret̄ et cō. et ferē. ii. in bene. erit. Sz mia ē mortuis subuenire qui sunt in pena maxia et te inuare nō p̄t. et ideo q̄ eis subuenit erit a deo bñdica⁹. Nāz ideo q̄ eis subuenit erit a deo bñdica⁹. Nāz si ille bñdica⁹ a deo q̄ est p̄ i mortuū corz sepeliendo. sicut dauid dixit v̄ris iabes ge- laad. ii. Reg. ii. Bñdici vos a dño q̄ fecistis mi- zas hāc in dño vestro saul: et sepelistis eū. Et nūc retribuet vobis dñs mias et veritatē et ego reddā grām q̄ fecistis hōi istud: cō- stat q̄ magis bñdica⁹ qui p̄i fuerit ad ani- mā viuētē a pena liberādo. Et ideo ad aliaz sicut ad vitā potest referri illd̄ Ruth. ii. Sit bñdica⁹ q̄ misert⁹ est tui. Secdo in aucte al- legata cōmendat suffragiū. q̄ eandē grām quā p̄bu. vi. ser. et morz. Notādum est q̄ vis uentib⁹ pot̄ exhiberi grā et bñficiū. vel i corz poralib⁹. i. in his q̄ p̄nēt ad aliaz. vel in ac- cidētib⁹. i. in his q̄ p̄nēt ad cōsanguineos attinētes eis. Et hec eandē grā debz serua- ri mortuis vt subueniat eis. P̄mo de corz- ralis. sū exequijs et sepulchris corporum suoz. Ad q̄s libent̄ hoies debet puenire du- pliciter rone. P̄mo p̄p̄t̄ suimet̄ edificationē. vt scz inuētes mortuū cogit̄ q̄libz q̄ cito su- tur⁹ est ip̄e talis. Un̄ d̄r Eccl. vii. Adm̄ ē ire ad domū hui⁹ q̄ ad domū cōiuij. In il- lo em̄ finis aiētoz admonet hōim: et viuēs

cogitat quid futurū sit. Greg. xiiij. mora. Pe- ne mortuus se cōsiderat q̄ se mortuū mini me ignorat. Secdo p̄p̄t̄ cōpassionē. et ideo nō cū risu s̄ pon⁹ cū actu debem⁹ interesse fūneb⁹ siue p̄pter cōpassionē ip̄i mortui que videm⁹ s̄m carnē de uenisse ad tantam inopiā et miserias. Prop̄ q̄ dicitur Eccl. xxiij. Fili in mortuū p̄duc lachrymas: et q̄si dira passus incipe plorare. Siue p̄pter cōpassionē suoz charoz afflictoz et lugentiū vt simul cōdolendo consolemur eos. Un̄ d̄r Eccl. vii. Non desis plorē: in cōsolatōe Secundo debet exhiberi grā mortuis vt subueniat eis de sp̄alibus. s. de suffragijs atē: p̄cipue p̄ orādoēs et elemosynas. Debz em̄ nos mouere ad libent̄ orandū p̄ defun- ctis nō solū pietas et charitas quā debem⁹ ad eos habere q̄ in penis purgatorū detinē- tur: sed etiā nostra vtilitas: ex eo q̄ ip̄i des- functi postq̄ purgati sunt et ad celū euola- uerūt orāt̄ ip̄i p̄ nobis viuētib⁹. Un̄ d̄r hierē- mia iam defuncto d̄r. ii. Mach. xv. q̄ appa- ruit iude simul cū om̄a s̄mo pōnit̄ et defū- cto et dicit̄ ē iude. Dicē q̄ m̄ltū orat̄ p̄ p̄po- et viuēta sancta ciuitate hieremias p̄p̄ba- dei. Et Apoc. vii. q̄ ascendit sum⁹ incen- solum de oratiōib⁹ sanctorū de manu ange- li corā deo. Ergo viuētes orare debēt pro mortuis purgandis: vt ip̄i versifici ab ip̄is valeant iuuari. s̄m illud Jaco. vltio. Orate p̄ inuicē vt saluemini. m̄ltū em̄ valet de- catione iusti assidua. Si em̄ tñ valuerūt ora- tiones sanctorū et possent cōtra naturā ani- mas ad sua corpa reducere: multo pot̄ po- tuerūt afflictis et indigentib⁹ diuinā miām impetrare. Est em̄ suffragiū elemosynarū defunctis impendendū. q̄ elemosyne sicut m̄ltū p̄sunt viuis: sic etiā et defunctis. Un̄ Zho. iiii. dicit. Elemosyna ab oi p̄cō et a morte liberat. et nō patiet̄ aiām t̄e in tene- bras. Et in eodē ca. xii. dicit. Elemosyna a morte liberat: ipsa est q̄ purgat peccā: et fa- cit inuenire vitā eternā. Tertio debz grā mortuis seruari in suis p̄pinquis et succes- sorib⁹. in quibus ip̄i defuncti quodāmodo adhuc viuūt. et ideo debet reddi p̄pinquis viuis que debebant mortuo. Unde in lege dei statuta est vt p̄pinqui succedant mortu- is in hereditate. sicut patet Numeri. xxvij. vbi dicit q̄ filie salphaad dixerūt. Pat̄ nos- ter mortuus est in deserto etc. Date nobis p̄- sessiones inter cognatos patris mei. Et se- quitur q̄ dñs dixit. Iustam rem petunt filie

salphaad. Homo cuius mortuus fuerit absq̄ filio ad filiam ei⁹ transibit hereditas. In q̄ fatio inuuit q̄ illud q̄ debet ad viuētē post mortē eius reddi debet eius p̄pinquitat. Debetur ergo p̄pinquitas mortui triplicet gratia. Prima est gratia dilectōis. de qua dicit Eccl. xxx. Mortuus est pater ei⁹ et q̄si non est mortuus. reliquit em̄ simile sibi. Ioo amor et dilectio qui habebat ad eū qui mor- tuus est haberi debet ad eū qui viuūt. Un̄ d̄r Bñd. d̄r bixerunt filij iacob ad ioseph. Pater noster p̄cepit nobis anteq̄ moreretur vt tibi verbis illis dicerem⁹. Q̄bsecro vt obliuiscaris foderis fratruū tuoz: et peccati atq̄ mali- cie quā exercuerūt in te. Hos quoq̄ oram⁹ vt seruo dei patri tuo dimittas iniquitatem hanc. Quasi dicit q̄ nobis v̄mittas et pa- tri. Secdo debet p̄: op̄inquitati mortui gratia compassionis. q̄ nō solum debem⁹ compa- ti amicis sed etiā inimicis. Eccl. i. viij. Nolū de mortuo inuicito tuo gaudere. sciens qm̄ omes morimur: et in gaudiū volum⁹ v̄ni- re. Minus dicit et plus significat. quia non tñ non est gaudendū sed etiā lugendū. Exem- plo dauid. ii. Reg. i. de quo dicit q̄ audita morte saul app: cōdē dens vestimēta sua sc̄i- dit: et oēs viri q̄ erant cum eoz plantauerūt et fletuerūt et ieiunauerūt vsq̄ ad vesperam. Nec tñ dauid cōpassus ē mortuis: s̄ etiā p̄ pinquis viuis. put dicit. ii. Reg. ix. q̄ ait dauid. Nunquid superest aliquis de domo saul vt facia cum eo misericordias: Tertio debet mortuo in suis p̄pinquis gratia sub- uentiōis. de quo etiā et repli habem⁹ in d̄s. iud. ij. Reg. x. vbi d̄r. Factum ē autē vt mo- reret naas rex filioz amon. Dixitq̄ dauid. Fa- ciā miām cū amon filio naas sicut fecit p̄t ei⁹ m̄cā mias. Unde vult p̄ recepta gratia eandem gratiam reddere. s̄m illud Zacha. iiii. Gratiam exequabit gratie. Et qui talia facit acquirat gratiam dei per quā peruenitur ad gloriām eternam. Ad qua m- nos perducit deus qui viuūt et regnat etc.

De retributione bonorum operum post mortem. Sermo VI

Pera illoz sequū

in illos Apocal. xiiij. Commūit videm⁹ q̄ spes mercedis reddit hoies solliciti ad op̄rādū. et inde ē q̄ p̄cū nō solū cōter ante opis cōpletione. ne. s. soluto p̄cō et cessante spe v̄tra recipiēdi ne- gligentoz op̄ari⁹ fiat ad opus p̄sequendū.

Unde etiā deus iustis p labozib⁹ ⁊ operib⁹
 bus eoz nō reddat mercedem in pſenti tpe
 qđ est temp⁹ labozis ⁊ opib⁹ in futuro tpe
 feruat. vt temp⁹ hoc durat sūx pzemij sollicit
 tenat magis. Et ideo dicit Eccl. li. Spamini
 opus vestru ante temp⁹ ⁊ recipiet mercedē
 vestrā in tpe suo. Figura hui⁹ habet Mas
 thei. xx. vbi cū sero factū esset. s. cōpleto cur
 su diei ⁊ opib⁹ dixit dñs paratorū suo. No
 ca opararios ⁊ reddē illis mercedem. Vnde
 est ergo qđ de iustis dicit in vbo pposito qđ op
 ra eoz. i. mercedes operū nō dant in pſenti
 sicut hypocrite in pſenti recipiunt mercedē
 suam: sed sequuntur. s. in futura vita. ergo
 opera illoz ⁊c. In qđ dē verbis cō
 mendant boni viri et duobus.

Prō de excitatione meriti. cū dicit. opa illoz
 Sēdo ⁊ pſecutōe pzemij. qđ sequit illos

Circa primū attenden

dum qđ si homo vult bene mortificā qđ post
 mortē recipiat eterne vite mercedē: oportet
 eū insistere ad faciendū bona opa. ⁊ ad hoc
 eū inducit ipsa natura sua. Generalit⁹ enī vi
 dem⁹ qđ quilibet res naturalis h⁹ suā ppriā
 operatiōem. ppriā autē operatiō qđ naturalit⁹
 cōpetit hōi est operatiō bona. Nā sicut ppa
 operatiō rei artificialis dicit esse illa ad quā
 est facta. sicut ppriā operatiō securis ē scā
 dere. sic ⁊ hōis ⁊ animalib⁹ rei create illa est
 ppriā operatiō ad quā est facta ⁊ creata. sed
 ad hoc hō est fact⁹ ⁊ creat⁹ vt bene operet⁹
 Sz qđ sola natura ad hoc nō sufficit: addit
 ei auxiliū gratie p xpi sacramēta. ⁊ idcirco
 ad bona opa debz intendere. Et hō ē qđ ostē
 dit apl⁹ Ephe. ij. vbi ait. Factura dei sum⁹
 creati in xpo iesu in operib⁹ bonis. In qđ
 verbis aply sūta de nobis ostendit.

Et pno quidē ostendit nobilitatem origi
 nis. quia factura dei sumus.

Secundo ostendit dignitatem muneris.
 quia creati in christo iesu.

Tertio necessitate finis. qđ i opib⁹ bonis.
 Primū p̄inet ad perfectionē nature. scā
 dum ad refectionē gr̄e. tertiu ad executionē
 glorie. Dicit ergo qđ ad p̄inus. dei factura
 sum⁹. Quando aliqđ faciū aliqūē episcopū p
 electōiōē. s. lolet dicit. ipē est eoz factura. Et
 certe de⁹ fecit bonoz hōmi. qđ fecit eū regē.

Qđ ps. qđ facti mundo de⁹ voluit ponere re
 gem. ⁊ dixit. Faciam⁹ hōiem ad imaginē ⁊
 similitudinē nostrā ⁊ p̄sentē piscib⁹ maris ⁊c.

Secū. s. Inb p̄z qđ sūt ibi cōsōna electio. qđ

nō solū par⁹ habuit ibi vocē: s. et fili⁹ ⁊ sp̄s
 sc̄tus. Et ideo dicit. Faciam⁹ ad ima. ⁊ si nō. s. si
 cur si imago qđ est i sigillo regis vueret. dicit
 ref⁹ qđ esset rex. Itē dicit qđ si boies inunxit re⁹
 gem qđ eū benedicxit. vñ in bñdicitōe attē
 dit pſecutio. Itē dicit dñationē. cū dixit.
 p̄sentē piscib⁹ maris ⁊c. Hoc idē facit de⁹ cur
 libet. qđ in creatōe aie hō est ad similitudinē
 nem diuinā: in baptisimo inungit ⁊ pſecraf
 ⁊ p grām h⁹ dominiū sup volucres celi. i. s. u
 per sp̄alia parā ⁊ sup pisces maris. i. s. u
 per sp̄alia parā ⁊ sup pisces terre qđ ad des
 mones. Et ideo p̄tor⁹ iustitiat⁹ deo facit
 qñ peccat. qđ cōculcat in se imaginē diuinā.
 sicut si aliqđ cōculcaret sigillū regis. Unde
 Esa. xlv. Et qui contrādit factoz suo. Cui⁹
 ius contrariū faciūz multū. Sapie. xvi. Crea
 tura em̄ tibi factozz deseruēs. Et Esa. xlvij.
 Inclīnabit hō ad factozē suū. Secūdo in
 aucte allegata ostēdit apl⁹ dignitatē muneris
 nis gr̄e p quā creati sum⁹ in xpo iesu. Crea
 re em̄ est de nibilo aliqđ facere. hō autē per
 p̄tinē sit qđ n̄ habet nisi p xpm ⁊ creat⁹. s. de nibi
 lo ad aliqđ adduct⁹: hoc modo qđ de⁹ fecit
 p̄mū boies de limo terre: ⁊ ois hō de semie
 terreno qđ ad corp⁹. Deinde aiaz creati
 et n̄hilo. qđ tūc accidit in p̄mo boie ⁊ acci
 dit quotidie i p̄torē. qđ sicut caro ade que
 pur⁹ fuit tpe qđ aia et⁹ ⁊ et⁹ aiaz: supra
 ut aiaz et⁹ ⁊ suprat in p̄torē. Et nē cōtri
 staret vxore sua comedire: fuit vicē⁹ carna
 litate: ⁊ vincat hō a carne. Et sicut ad m̄bi
 lum adduct⁹ fuit: similis ⁊ p̄torē. sed creati
 sum⁹ in xpo iesu. Dñs em̄ cogitavit vt face
 ret boies in quo illud qđ pur⁹ esset: suparet
 illud qđ esset post. n̄. Itē fuit xps cui dūt
 nitas p̄tor⁹: existens qđ hūanitas: sibi subie
 cit hūanitatē. vñ sic fuit cōuersum respectu
 p̄mi bois. qđ ibi carnalitas vicerat aiaz: h̄c
 aia p diuinitatē vicat carnē. Et si sicut p car
 nem ade qđ fuit causa culpe vicit aiaz sum⁹
 dissipati: ita p carnē xpi diuinitati vinita su
 mus recreati. Et ideo dicit. Et ois. s. dicit ergo i
 xpo noua creatura vetera trāserunt: ecce
 noua facta oia. Et ideo dicit qđ xps venit in hūc
 mundū p̄torēs saluos facere. i. thimo. i.

Tertio in aucte allegata ostēdit necessitatē
 finis. cū dicit in operib⁹ bonis. qđ dicit ad h̄
 facti sum⁹ ⁊ creati vt bene operemur. vñ si fi
 nem ad quē facti ⁊ creati sum⁹ volum⁹ hab
 ere: oportet nos bona opa facere. Et nō
 ta qđ de qualibet arbore qđ est in hōto boies

vult hōmo habere fructum: si est siccus succidit eā ⁊ comburit. Sic de⁹ de quolibz quē
 possint in mundo vult fructus bonoz operū
 aut si fr̄ hō siccus in ignē mittit. Eccl. ij.
 Cor. sapiēs ⁊ intelligibile abstinebit se a pe
 catis: ⁊ in opib⁹ iusticie successus habebit.
 ij. Cor. ij. Abundētis in oē opus bonū. Sz
 heu dicit⁹ de multis Lit. i. Ad omne op⁹ bo
 num reprobi. B Et si p̄raf qre: Respon
 deni p̄r. qđ omne opus qđ faciunt de genere
 bonoz faciunt in debito modo s̄q aut fite
 aut tarde aut parce aut diminute aut imp
 fecte. Fite quidē sicut hypocrite qđ ostēdunt
 se bona facere p̄r deū: faciunt p̄r mun
 dum ⁊ p̄r fauoz humanū. Zales similes
 sunt nuncijs qđ portant arma regis picta: in
 pyride nec tm⁹ habet litteras dñi sui: ideo
 nō credit eis. Isti sunt hypocrite qđ nō
 credet in iudicio quando libri ap̄i erunt. ⁊
 tunc littere eoz. i. opera falsa apparebunt ⁊
 dicet eis. Nescio vestrā. ideo vt falsarij cōbu
 rent in eternū. Propt̄ca admonef quilibz
 Bal. vi. Opus suū probet vnusquisq. i. dili
 genter inspectat qua intentione fiat: ⁊ sic in
 semetipso. i. in dño qui est in ip̄o gloriā has
 bebūt: ⁊ nō in altero. Hypocritaru opa inuti
 lia sunt. sicut poma vacua qđ exteri⁹ vident⁹
 pulchra ⁊ intēri⁹ vacua sunt. p̄r defectum
 iusticijs bone ⁊ caritatis vere. Apocal.
 ij. Scio opa tua. glo. qđ queris boiz laudē:
 ⁊ parū post. Non inuenio opa tua plena co
 ram deo meo. Itē quozidā opa reprobanf
 qđ sūt tarde: pura in morte: vel si credat qđ
 post mortē faceret. Irredēdus esset qui tūc
 lurgeret ad operādum quādo redeundum
 esset ab ope: ⁊ tunc vellet seminare qñ esset
 merendum. Propt̄ca dicit Eccl. ij. Quodāqz
 facere p̄t manu tua instāter opare. qđ nec
 op⁹. i. temp⁹ operandi: nec ratio excūsandi:
 nec sapiētia allegandi: nec sciētia defenden
 di: erit apud inferos quo tu pperas. i. ista
 nō valebunt post mortē. Itē quozidā opera
 reprobanf. qđ tepide sunt facta. Materia
 mollis cito dissolut ⁊ parū p̄ficiat. Sic op⁹
 molliū ⁊ tepidoz cito deficiūt: parū prodest
 Unde Prouer. xvij. Qui mollis ⁊ dissolut⁹
 est in ope suo: iust⁹ est sua opa dissipantis.
 Hora qđ feruent ⁊ p̄follite laborāt boies
 in operib⁹ de quib⁹ expectant magnū lucrū
 tēporale: ⁊ ita negligentē ⁊ remissi sunt in
 operib⁹ sp̄ialib⁹ p quib⁹ merces eterna da
 tur. Contra qđ dicit Job. vi. Operamini non

tabū qui perit: sed qui pmanet in vitā eter
 nam. Dicit. xlvij. Maledict⁹ qui op⁹ dñi
 facit negligent. a. s. fraudulē. Itē quozidā
 dam opa reprobanf. qđ sunt nimis parce.
 qui em̄ nimis parū ⁊ vile encentur in te:
 ret vni magno dño nō esset acceptū: sic qui
 parū boni deo. i. Cor. xv. Abundātes esto
 te in oī opre dñi. Itē quidā reprobanf ope
 ra. qđ incōpleta ppter implicuerantiā. Sī
 em̄ operari⁹ aliqđ dimitteret op⁹ suū sc̄at
 hora p̄ma vel tertīa nō reporteret mercedē
 dem de ope suo. vñ oportz em̄ vsqz ad finem
 diei ab ope nō desistere. Et sic in bono ope
 nō debz hō vsqz ad finem desistere si vult re
 munerari. Bal. vi. Bonū faciente nō desi
 ciam⁹: tēpore em̄ suo m̄tem⁹ nō desiciātes
 glo. Sī hō nō impulerit finē bono operit
 nec de⁹ imponet finem remuneratiōi. E

Secūdo in auctōritā

te p̄cipali agit de consecutōe pzemij. cum
 dicit. sequuntur illos. Et aduērtēdus qđ ad
 mala opa consequit generalit⁹ duplex pena
 Una statim in pſenti. s. p̄turbatio ⁊ remoz⁹
 sus cōsctiōē. Alia in futuro. s. damnatio pe
 ne eterne. Ec̄otra autē ad bona opa conse
 quitur duplex fruct⁹. Prim⁹ est conscientie
 quietatio. tēnef em̄ hō nō solum abstinerē
 a malo: s. etia operari boniuz. Et ideo sicut
 inquietat cōscientia ex perpetratiōe mali: ita
 ex omissione boni. Et ec̄otario. sicut qđ
 tantur ⁊ pacificat ex remotione mali. i. p̄t
 ita quietat ⁊ cōsolat in impletōe boni. We
 cund⁹ fruct⁹ erit in futuro. s. gaudiosa retrī
 butio. Et de his duob⁹ dicit Prouer. xij. Qui
 pacia inuent p̄silia: sequit eos gaudiū. In
 quib⁹ quidē verbis rangunt tria que p̄turbā
 nent ad bene operantes.

Nam p̄mo quidē bona opa debz p̄cedere
 p̄uda deliberatiōe ⁊ hoc intelligitur per cōs
 silia. cum dicit. qui inuent cōsilia.

Secundo sequit ad ea conscientie quietata
 tio: que intelligitur in nomine pacis.

Tertio recipit p̄trea gaudiosa retrī
 butio. ⁊ ideo subiungitur qđ sequit eos gau
 diū. s. bene operantes gaudiū vite eterne

Circa p̄mū attendendū est qđ boies inuit
 cōsilia vt deliberet ⁊ p̄uideant de his qđ sūt
 agenda ad aliquē finē exequendū. Unde
 ij. Reg. xv. dixit abalon ad achitofel. Ius
 te cōsiliū qđ agere debeam⁹. Vnde aut hō
 inear cōsiliū in semetipso sine vuz alio: ita
 debet in inq̄rendo p̄cedere. qđ supposito fit

ne que intendit de quo nō est consiliū: debet pmo discurre que sit via perueniēdi ad ta- lem finē. Et q̄ plures possunt esse vie ad il- lud: debz discurre q̄ sit efficacior ⁊ expeditior: qua electa debz videre a qua sit incipi- endū ⁊ quando ⁊ qualiter ⁊ quo. ⁊ sic postea ad actū procedere. Sed notādus q̄ circa cō- silia cōtingit multiplicat errare. Aliquando quidē pp̄ iniusticiā puta quādo aliq̄s con- sultit alicui q̄ faciat rem iniustā vel iniuriā: puta q̄ capiat aliena vel furem: quādo ex ta- li cōsilio sequit̄ furtū vel rapina vel dānuz aliud vel pbabit̄ credit̄ esse securū reuētur in solidū: al̄s nō tenet̄ licz peccat̄ grauit̄. Et dicit Innoct̄: q̄ fm cōsiliuz aie si dāmnis- ficat̄: habet̄ actiones contra alios si eas nollet exercere siue ex iusta siue ex iniusta causa. q̄ consiliarius i hoc casu satisfacere debz: nisi spoliat̄ liberalit̄ dimitteret rapto- ritū: tunc enī nō tenet̄ cōsiliari: si m̄bil ad euz de rapina puenit. Sed si q̄d ad eum de rapina puenit enī si liberat̄ liberaret̄ pnci- palis raptor: nō pp̄tea liberaret̄ cōsiliari: quin debeat restituere: nisi aliq̄ p eo sanis- cesserit. Unde in hoc casu dicendū cōsiliario q̄ satisfaciat illi pncipali q̄ pro eo sanificat̄ nō autē offēdo. q̄ ei iam satisfactus ē. Est enī magis iniqui cōsiliū q̄ aliq̄s cōsultit alicui q̄ offēdat. primū in psona p̄t̄ or- dīat̄ aliqd̄ peccatum. sicut achitofel cōsultit̄ it absaloni. q̄ peccaret cum concubinis pa- tris sui dauid. ij. Reg. xvi. Et ionadab con- sultit amon quō violaret̄ thamar fororē su- am. unde secuta ē occasio ip̄i amon. ij. Reg. xiiij. Illi enī cōsiliari ciuitatū vel do- minoz qui audiunt pp̄t̄ aliq̄ iniqua con- tra deuz vel ecclē libertatē: nō solum nō de- bent cōsentire: sed etiā de bono ⁊ equo: p securioni parte tenent̄ publice contradicere. maxime si ē malū qd̄ possit multos ledere ⁊ grauare. Si autē pusillanimit̄ ē qui hoc au- dit pp̄t̄ ⁊ nō vult votuz suū publice dice- re ne incurrat suspitionē infidelitatis ⁊ hu- iusmodi: si nō est de numero cōsentientium ⁊ aliqua mala statuant̄ per inualentā ma- lozem alteri⁹ partis. Dicunt quidā istū non teneri de danno dato p illud cōsiliū: p̄t̄ omissiois peccat̄ non resistendo huic ⁊ illi malo aut nō impediēdo. De talib⁹ ergo ini- quis cōsiliis q̄ hō nō debeat cōsentire: ba- betur fr̄gura Gen. xli. vbi dixit iacob. Si- ueon ⁊ iuri: vasa iniquitatis bellantia: in-

consiliū eoz non veniat anima mea. D
Secundo errat in cōsiliis pp̄ insipientiā ⁊ ignorantia cōsulentium. sicut dicit̄ Esa. xix. Stulti p̄ncipes thaneos: sapientes cō- siliarij p̄raonis dederunt cōsiliuz insipie- Stulti cōsiliarij sunt qui nō respiciunt an li- ceat ⁊ an deceat ⁊ an expediāt: ⁊ si respici- unt nesciunt eligere. Sed si sapiētes erant cōsiliarij p̄raonis: quare dederunt cōsili- lum insipies: Dicendū q̄ erant sapientes fm optationē p̄raonis aut alioz: sed non erant sapiētes fm deum vel fm veritatem. Dicit̄ in fabula q̄ quando vulpes petuit a formica cur⁹ cōsilijs credere debet. for- mica respondit ei. credere debes consilio sa- pientis scictis ⁊ magnanimi deumq̄ time- tis. Nam nō potest bene cōsulare qui nō est sapiens: neq̄ etiā sapiens si nō sit sciens. i. expert⁹: neq̄ expert⁹ nisi sit magnanimus q̄ et timore veritatem dicere nō refugiat: vel bonū cōsiliuz qd̄ nouit dare. Sed nec ad- huc istud sufficit: nisi sit timens deum: qui nullo modo contra iusticiā cōsulat. ps̄. Lxxv. Magna opera dñi in cōsilio iustoz. E Job. iij. Cōsiliū semp a sapiēte requirit̄. Aliquan- do vero cōtra cōsilia errat pp̄t̄ supbiam. sicut narrat̄ Esai. de rege regis p̄t̄ranuz q̄ indicēs bellū grecis: cōgregatis p̄ncipib⁹ cōsiliarijs suis: dixit eis q̄ vocabat eos ne nō crederet vulgus q̄ faceret hoc sine cō- silio alioz: sed nunc p̄parate vos magis ad obediendū q̄ ad consulendum. Et sic ex supbia desperat̄ eoz cōsilia nec voluit etiā audire. ⁊ ideo de guerra illa male cessit ei postea. q̄ fuit turpis debellar⁹ ⁊ vict⁹. E o- tra hoc d̄ Prover. xij. q̄ qui agunt oia euz cōsilio regunt̄ sapientia. Aliqui vero errant pp̄t̄ inobediētiā. q̄ quidā bonis cōsilijs sibi datis nolunt obedire. sicut roboam fili⁹ salomonis noluit obedire cōsilio seniorum. ij. Reg. xij. Tales ergo sicut dicit̄ ps̄ sunt similes infirmis qui audiunt cōsiliuz medi- ci: sed nolunt facere. ideo frequēt̄ moriunt̄. Unde p̄ra hoc dicit̄ Gen. xlvij. Nunc fili mi acquiesce cōsilijs meis. ⁊ Secun- do in quēre allegata tangit̄ prim⁹ fruct⁹ q̄ sequit̄ ex bonis operib⁹ cū debito cōsilio fa- ctis. i. quietario cōsuetū: que designat̄ non mine pacis. Vbi aduertendū q̄ est triplex pax que consequit̄ ex bonis operib⁹. Nam est quedā pax interior: que dicit̄ pax peccato- ris. i. conscientie. Et ista reformat̄ p opera penitentiē: que sunt de seclē mala cōmissa.

Ite eandē emū dare. Item mādatis dei in- cessanter iustit̄e. Ista est pax in qua post penitentiā remittit̄ dñs magdalenā. Luc. viij. dicens. Uade in pace. i. conscientie. Secūda pax est exterior. i. inter p̄mos: que dicitur pax tēpōris. Et ista sequit̄ ex operib⁹ iustis: que quādo vniuersis reddidit̄ alteri qd̄ sibi iuris est. de quo dicit̄ Esa. xxxij. Opus iustis de pax. Perfecti tamen viri assequunt̄ pacē tempōris per tres alias virtutes. i. per abdicatōnē temporalium: p quib⁹ mundus pu- gnat̄ litigat ⁊ in quietat̄. Item p patientiā. que nō repugnat imo cedendo pacē sibi facit̄. Item per humilitatē: que nulli molesta ē ⁊ nemini angustiat̄ aut cōpunit̄: imo etiam cōpimentes se velut mane quoddā tyacu- um ⁊ sine resistentia infra se recepat. Qui ergo tales sunt implent̄ illud ps̄. Cum bis qui oderunt pacē eram pacific⁹. Tertia est pax superior: que dicit̄ pax eternitatis: que acquirit̄ per opera gratie ⁊ charitatis. ps̄. Pax multa diligentib⁹ legem tuā ⁊ c. Sic ergo patet quōd ex bonis operib⁹ sequit̄ fru- ctus pacis. Unde Roma. i. Bona bono: ⁊ pax omni operati boni. gloria sc̄z apud deū: bono: apud homines: ⁊ pax in conscientia p̄- pria omni operanti boni. Tercio in au- thoritate allegata ponit̄ leta retributio be- ne operantuz. cum dicit̄ sequit̄ eos. i. post mortē gaudiū eternū. Vbi aduertendū q̄ istud gaudium nō potest dare mundus sed solus deus. Primū horum sc̄z q̄ mundus dare nō possit tale gaudiū apparet quadru- plici ratione. Prima ratio est: q̄ illud gau- dium de quo loquit̄ est gaudiū verum. Vbi beatus Augu. dicit̄ q̄ beatitudo est gaudiū de veritate: sed gaudiū mundi est gaudiū falsum. Nam verū gaudiū nō est nisi de bo- no: sed homines mundi frequēter gaudent de malo. fm illud Prover. ij. Tercū aut̄ ma- le fecerunt: ⁊ exultat̄ in rebus pessimis. Alte- rius etiam patet q̄ verum gaudiū est de ve- ro bono: sed bona illa p̄sentia de quib⁹ mun- dani gaudent sunt bona apparentia poti⁹ q̄ existentia. Unde de talib⁹ parū ⁊ falsū gaudiū haberi pot̄. Qd̄ etiā pbatur. q̄ illud qd̄ est falsum non est: quia de non cure non est scientia: ergo nec gaudiū. ⁊ sic qd̄ est: ve- rum est. quia eis ⁊ verum cōuertunt̄ ⁊ ideo bonus falsum. i. apparente est parū ⁊ non magnū: sed in eo qd̄ non est magnum ⁊ est falsum habetur fragile gaudium. Et hinc ē q̄ gaudium mundi non durat. quia modo

gaudes modo tristaris ⁊ nunq̄ in codē sta- tu permanes. vt dicit̄ Job. xiiij. Et hoc etiā patet q̄ non est gaudium verum. quia veri- tas est res fortissima ⁊ firmissima: qua su- per oia vincit veritas. vt dicit̄. ij. Esdre. iij. Sed cōtrario res falsa fragilis est ⁊ cito permutabilis. vnde gaudiū mundi fragile est ⁊ cito corrumpit̄ sc̄z per vnum verbum iniuriosum. Et ideo dicit̄ Job. xx. Et gaudi- um hypocrite ad instar pūcti. Secūda ra- tio est quia illud gaudiū est gaudiū pleni- tm illud Job. xvi. Perite ⁊ accipietis vt gau- dium vestrum sit plenum. Sed gaudiū muni- di est vacuum. quia quāsi nihil boni habet in se: sed est de tribulatione alioz. Item de paruis rebus que nihil sunt. vnde vacuum est quia vacū dicitur illud fm p̄m qd̄ nō includit finem intentū. Et sic est de gaudio mundi. quia inducit finaliter tribulationē magnā. Unde dicit̄ Prover. xiiij. q̄ extre- ma gaudij luctus occupat. Tercia ratio est. q̄ illud gaudiū ē stabile firmū Vbi Job. xvi. Gaudet cor ve. ⁊ gau. ve. ne. tol. a vobis. Sed gaudiū mundi nō est firmū. quia mo- do est modo nō est. Job. xvij. Nōne lux in- pij extinguet⁹? Et vocat lucem gaudiū mun- di. q̄ lux inter alias qualitates mir⁹ habet de esse fixo. Nam sicut dicunt philosophi. Non ē qd̄ tam cito deficiat sicut lux. vnde remoto sole statim extinguitur. Unde Job. xxi. Gaudent ad fontē ⁊ gant. ⁊ post ducunt in bonis dies suos ⁊ in puncto ad inferna descendunt. Sicut cito extingunt̄ est gaudiū alexandri magni: qui post multas victorias quib⁹ sibi orientē subiugare rat: rediēs in babiloniā que erat in caldea: recepit ibi simul de diversis partib⁹ mundi tria milia ambasciatoz. ⁊ dum celebraret cō- uitiū in maxima gloria: datum est ei ves- nenum ⁊ cognouit mortem suam: ⁊ defecit gaudiū suum. Quarta ratio est. quia illud gaudium est continuum. ap̄luz Philip. iij. Gaudere in domino semper. Sed gaudi- um mundi non est continuum. quis inter- rumpit occupatiōibus ⁊ accidētibus va- rijs ⁊ interduum tristabilibus: ita vt n̄tus dolore misceatur ⁊ interrumpatur gaudi- um. E Job. v. Quale gaudiū mibi erit qui in tenebris sedeo ⁊ lumen celi non video. Secūdam autem quod dicitur est sc̄litz q̄ gaudium eternum non possit haberi

nisi in deo patet triplix rōne. Primo quia tale gaudium est gaudium originale. qz ab illo oia alia gaudia debent originē sumere. Nāz sicut mor' sempitern' celi est p̄nicipū omnis mor' s̄m p̄m̄nita gaudium sempiternū r̄ su percelsete est p̄nicipū ois gaudij; si tale gaudium est diuinū gaudium. Nā illud qd̄ ē essentialiale de necessitate debet esse p̄nicipū alioz. sicut lux qd̄ est essentialis p̄p̄rias solis: ē p̄nicipū alioz luminū: r̄ calor ignis ē p̄nicipū alioz calidoz. Et si diuinū gaudium sit essentialiale. qz tpe est de' qui bz deū habz gaudium essentialiale. Et de necessitate diuinū gaudium ē regula ois gaudioz. Et ideo si nō habeas istud gaudium salte imp̄fecte participādo aliqd̄ in vita ista: nō potes recte gaudere. qz nō habes regulā gaudij. Unde si vis gaudere de creaturis habeas de isto gaudium. qz oia gaudia ordinabit ad deū. Et licz sit malū sumere gaudium extra diuinū gaudium: qd̄ est regula r̄ r̄c̄ctitudo ois gaudij: tū adhic pei' est sumere cōtra istā directio nem gaudij. Et hoc faciunt q̄ mortali' peccant. qz recedunt ab isto gaudio: qd̄ est nobilissimū sicut originale. qz vni' semp nō bilio: i modo est in sua causa q̄ in suis effectib'. Et p̄p̄ea dicebat Abachuc. iij. Ego autē in dño gaudebo: r̄ exultabo in deo iesu meo. Secūda rō est. qz gaudium istud eternum ē gaudium finale. de quo d̄r Eccl. viij. qz oēs in gaudium volum' venire. S̄z finale gaudium ē gaudium diuinū: r̄ ideo summū. qz finis bz rōne optimi: eo qz om̄ner in se p̄fectione oim q̄ sunt ad finē. Et ideo oia gaudia q̄ si nō sunt finalia: qz nō sunt finalia: r̄ ideo de eis nō est curandus: imo q̄ ponit finē in eis mortali' peccat: qz facit creaturā finem. Unde si vis habere summū gaudium cura habere diuinū. qz cum sit finale habedo finem nō curabis de his q̄ sunt ad finem. vt gaudium filioz r̄ diuitiarū r̄ huiusmodi similitum. Sicut si aliqd̄ vellet habere equum vt iret romāsi' ēēt ibi nō curaret habere equū qz haberet illud. p̄pter qd̄ volebat equum: r̄ si moreret equ' r̄ nō reciperet inde damnum postq̄ puenisset romā nō curaret: sed si moreretur in via tunc doleret. qz nōdum esset in fine. Et iterum si haberes medicinas et ante sanitatē que ē finis perderes: doleres r̄ si haberes finē scz sanitatē r̄ perderes: ita tamen qz nihil valeret alteri illa medicina nisi tibi r̄ p̄o infirmitate tū de qua sanitate recipisses: certe nō curares si perderes

ex quo haberes finem scz sanitatē. Sic et go insti r̄ in mundo isto participantes aliis quid de gaudio diuino non curant de amissione causamqz rei r̄ gaudij mundani vt peruenire possint ad perfectum gaudium futurum. Unde ps dicebat. Reuert' cōsolari anima mea. r̄ subdit causam. quia memoz fui dei r̄ relectat' sum. Unde super illud Jacobi. i. Omne gaudium exultare fratres mei dum in tentatione varias uicideritis Dicit beatus Augustinus. Spe illius boni ad quod tenditis: quicquid vobis in vita contigerit gaudere debetis. Unde habendo illud vltimū: us gaudium diuinum habes dicitur perfectio omnis gaudij. Et ideo sicut dicitur Eccl. xxxv. Gaudium r̄ leticia obstatinebunt: r̄ fugiet dolor r̄ gemitus. Tertia ratio est. quia gaudium vltimū est in comparatōe de quo dicit Ecclesiastici. xxx. Nō est oblectamentū super cordis gaudium. Et tale est gaudium diuinū. quia nullum aliud gaudium sibi potest assimilari. quia omnia alia accidentalia sunt ideo parua r̄ quasi nulla. quia illud vt dictum est: est gaudium finale r̄ finis continet in se effectum eozū que sunt ad finem. Unde tale gaudium erit perfectum qd̄ faciet cessare omne tristitiam. Jobis. xvi. Tristitia vestra vertetur in gaudium scz eternum. Ad quod nos deus perducat qui viuit r̄ regnat r̄c̄.

In annuuario vel translatione diu ante mortui. Sermo VII

De mo cuz mortu'

h fuerit nudatus atqz consumpt' vbi queso est? Job. xiiij. Cum in hoie sit sensus r̄ intellect'. In quoz primo cōuenit cū brutis: in secundo cum angelis r̄ sensus non reflectatur supra se vt scz cognoscat se sicut alia: quia oculus videt alia sed non se sed intellect' reflectitur. quia intelligit se sicut r̄ alia. s̄m philosophū in tertio de anima: r̄ quilibet homo debeat vivere s̄m rationē r̄ intellectū: quilibet debet cogitari vt dum alijs intendit intendat etiam sibi. Propterea Seneca dicit. Ita alijs prodesto vt tibi non noceas: age sic alienū vt tuum non obliuiscaris negotium. Et hinc est qz memorias et annuaria mortuoz facimus. Primo quidem propter eos id ē ad eoz vilitatē vt eos p̄ suffragia missarū et orationū r̄ elemosinarū iuue mus. Et sunt mortuoz memorie in diuers

As locis diuersis temporib'. Nam aliq̄ faciunt die seculda. vt. si ipse defunctus sciam mortem euadat que est dānationis eterne. Quidā vero die tertia vt cū illo beatitudinem habeat qui die tertia resurrexit. Alij autē die. viij. vt scz quiescat a penis: qz dies viij. fuit dies quiescē: qz. viij. est cras. Alij vero die. xxx. vt scz regnet cū illis qui habuerunt fidem trinitatis cū decalogi p̄ceptis. Quidā autem die. xl. vt per merita penitentie veniā habeat indulgentie. vt de sinistra pueniat ad dexteram. Alij vero faciunt die annuaria: vt pueniant ad perfectam et eternam gloriam: que designat in circolo sicut qui dicitur corona. s̄m illud ps. Benedices corone anni benignitatis tue. Secūdo hmoi mortuoz memorie sunt etiam p̄pter nos. i. p̄pter nostram informationē: vt memozes sim' similit' nos esse mortuos: ideo nosmetipsos ad mortē p̄paramus. Et ideo in verbis p̄positis cōditio hominis iam diu mortui nobis p̄sideranda pponitur. cum dicit. homo cū mortuus r̄c̄. In quib' quidem verbis de homie iam diu mortuo ad nostraz instructionem quatuor describuntur.

Primū est preterita corruptio: cum dicit homo cū mort'. r̄c̄.

Secūdam est omnimoda expoliatio. cum subditur nudatus.

Tertium est completa defectio. quia consumptus.

Quartū est incerta locatio. cui infert vbi queso est.

Circa primū cum dicitur

homo cū mort' fuerit. Est notandum qz dum homo viuit videtur esse magni valoris r̄ ponderis: sed cū mort' fuerit tanqz nihil quasi valens traditur obliuioni. s̄m illud ps. Obliuioni datus sum tanqz mortu' a corde. In quib' quidem verbis tangitur triplex defect' q̄ accidit erga hoies mortuū. Prim' est defect' humane p̄siderationis cū dicit. obliuioni datus sum. i. ab his qui nō p̄siderant ampl' de me.

Secūdus est defectus humane corruptionis cum dicitur a corde.

Tertius est defectus humane dilectionis cū dicitur a corde.

Circa primū aduertendū qz hō cito obliuiscit eoz q̄ nō p̄siderat r̄ de quib' nō cogitat. Unde qz hō nō cogitat de mortuis nec

p̄siderat q̄ p̄ninet ad eos: facit obliuiscitur eoz: sed dato qz p̄pter eos nō curemus recordari eoz: salte p̄pter nos ipsos nō debemus obliuisci. qz dū hois mortui recordamur ex ipso morte admonemur vt de nra morte futura cogitem'. Que qd̄es si sepe haberet valeret nobis ad tria. Primo quidē ad nostrē vite directionē. Et rō est. qz ea q̄ sūt ad finē ordinant' s̄m rōem finis. sicut p̄s in artificialib' r̄ naturalib' r̄ ciuilib'. In artificialibus qdem. qz dom' est. p̄pter habitatiōem. Et ideo sic ordiat' r̄ disponit vt i ea possit cōuenient' habitari. Patet etiā in natura' i' nā arbor est p̄pter p̄ductionē fructuū. r̄ ideo talis disponit a natura vt possit fruct' p̄ducere r̄ eos p̄seruare. r̄ ideo bz radices in terra ad sugendū humozē ad fructuū generationē r̄ nutritionē: r̄ folia sursum ad fructuū defensionē. P̄s etiā in ciuilib'. nā pugna ē p̄pter victoriā. r̄ ideo acies miliriā ordinat' r̄ disponit ad victoriā p̄uenire: sicut docet Elegerius in libro de arte militari. Et s̄m hūc modū et p̄sideratōe mortuis: qd̄ est finis vite hois: tota vita hois dirig' qd̄ est q̄ hō bene viuit vt bene moriat' Nam sicut dicit b̄tus Aug. ista mors p̄tāda nō est q̄ bona vita p̄cessit. Vāc vite nostre directionē p̄siderationē finis etiā volatilia nos docet q̄. s̄m in stovolarū cauda sua sedirgūt q̄ finis corpis est. Unde iob xij. Interroga volatilia celi r̄ indicabit tibi. Secūdo valet p̄sideratio mortis r̄ memorie ad aie sanationē. Sicut em̄ in corpore sunt diuersę infirmitates. ita requirunt diuersę medicinę. qz p̄ria cōtrarijs curantur. Sed infirmitates aie sunt passionēs vitiorū sicut dicit Zulu'. periculosissima aut infirmitas aie est pctm mortale. cōtra qd̄ est ordinata p̄nie medicina: q̄ s̄m Amb. est virtus p̄fecta q̄ oē imperfectū reducit ad p̄fectū Ad p̄niam aut impediendā inducat potissime mortis memoria. r̄ frequēs p̄sideratio ei' Quod papue apparet exēpio in iuitraz in libro Jone: qui et cōmiratione mortis ad p̄niam moti sūt. Unde dicit Jone. ij. qz cū Jonas p̄dicaret. adhic quadragesima dies r̄ minue subiretetur. Rex surrexit de folio suo: r̄ abiecit vestimentū suū a se. r̄ induit sacco sedit in cinere r̄c̄. Unde d̄s J̄sath. xij. cōtra iudeos impēnētes eoz exēplū idcirco dices. Viri minuite surgēt in iudicio cū generatōe ista r̄ con dēnabunt eā. qz in p̄dicatōe ione p̄niam egerunt. Et ecce pluri'

tenas hic. Tertio valet memoria sine cōsideratio mortis ad pprie fragilitatis recognitiōe. Valde em vile est q̄ homo seip̄ cogit. sciat. quia sicut dicit Ber. Multi multa sciunt & seip̄os nesciunt. Nam quidam habent noticiā elementorū sicut philosophū quidam noticiā complexionū sicut medici. quidam noticiā celestium sicut astrologi. quidam operationū cūctū sicut iurisperiti. si in iustorum noticiā non habent. Sed vtilis sui noticiā magis haberetur ex cōsideratōe mortis q̄ ex inspectōe librorū. Et ratio est. q̄ tale est compositū quāta sunt componētia sed per mortē homo resoluit in componētia: et in hac resolūōe apparet euidenter quot fetores quot putredines quot abominatiōes sunt ex quibus homo componitur. Propter quod dicit Ber. Quid fetidius hūmano cadaverē: quid horribilius homine mortuo: cuius erat in vita gratiosus amplexus sicut in morte horribilis aspectus. Quid ergo profuit diuitiis: quid delitiae: quid honoris. Diuitiis nō liberant a mortē: nec delitiae a vesme: nec honores a fetore. Et sic in noticiā sue vilitatis venit homo per mortē. Propter quod Alexander vulneratus sagitta dixit. Vos vocatis me Jouis filiū: sed hoc vuln̄ monstrat me esse hominem. Et hoc magis demonstrat per mortē. Est em homo aīal mortale. Et hoc attendere ē valde vtile. vt homo de se non p̄sumat. Propter quod dicitur in ps. Sciant gentes quoniam homines sunt. Sed notandū q̄ multis accidit de mortuo sine de morte sicut accidit de speculo. Nam q̄dū aliquis inspicit se in speculo. videt quālis est: sed postea recedens a speculo obliuiscitur figure sue. Sic hō aspiciens aliū mortū vel tam mortuū conuertitur in corde & cogitat d̄ morte sua & considerat mortalitatē & vilitatem suam: sed postea recedens a mortuo & tendens ad fauorem mūdi obliuiscitur mortalitatis sue & extollitur in superbiam. Unde iaco. i. Comparabit viro considerantē vultū natiuitatis sue in speculo. s. mortis. Considerantē em se et abijit: statim oblitus est quālis fuerit. Secūdo in auctoritate allegata describitur te fecus humane corruptionis. s. per mortē. cū dicit tanq̄ mortuū. Sed aduertendū est q̄ corruptio mortis licet dissoluat corpus: sic tamen hominē qui bene moritur valde proficua est. Et ratio est. q̄ perducit de pena ad perfectam tranquillitatē: ad supernā

ciuitatem: ad sanctorū iocunditatem: et ad eternam felicitatē. Primo dico ad perfectā tranquillitatem. Nam vita hominis: sicut dicit iob: est militia super terram. Job. vij. et eo q̄ a multis impugnatur. Impugnatur em a componētib⁹ corpus: ex quo actio ne & passio corpus corrumpitur. Impugnatur a complexionibus: ex quo dissolutioe corpus infirmatur. Impugnatur a sensib⁹: ex quo incauta relaxatiōe aīa inficitur. Impugnatur ab exterioribus: q̄ a vaporibus inficitur: a delectationib⁹ deprimuntur & a demotib⁹ seducunt. Q. s. m. aplm. Ephe. vi. Nō ē nobis colluctatio aduersus carnē & sanguinē trās: sed aduersus principes & potestates aduersus mūdi rectores tenebrarū harū. i. h. aeris obscuri. Et per mortē ab his omnib⁹ liberantur q̄ bene moriuntur. Unde de lazaro paup̄ re & iusto dicitur. Luc. xlvj. Factum est vt moreretur mendicis & p̄or. ab an. in si. abza. per quē finit̄ intelligitur requies & securitas iusto ab omnib⁹ impugnationibus & pugnantibus. Item perducitur per mortē ad supernam ciuitatē. Nam in hoc mūdo peregrini sum⁹. s. m. illud apostoli. ij. Co. xij. v. Dum sum⁹ in hoc corpore peregrinamur a dño. Nam vt habet De bre. xij. Non habemus hic manentē ciuitatem sed futurā in quiritim⁹. Et hec est sup̄na ciuitas celestis: que per hierusalē figurata est: ad quā per mortē ascendimus. Hoc bene figuratū ē. Ad art. hci. xx. vbi dñs noster dicit. Ecce ascendimus hierosolymas & si. bo. tra. cc. per hoc figurare volens q̄ sine morte nō ascenditur ad celestem hierusalē. Item per mortē peruenit ad sanctorū societatem. Nam in hoc mūdo nō est iocūda societas. quia mali sunt mixti cū bonis: & est hic dissimilitudo & discordia & in opinionibus & in affectionib⁹ & in operationib⁹. Et in celo est societas oīno conuersa & leta sine discordia sine inuidia sine cōstrarietate sine vanitate & temp̄ sunt in leticia. s. m. illud Esa. li. Gaudū & leticia tenebuntur & fugiet dolor & gemitus. Sed ad istud gaudū peruenire nō possumus nisi moriamur. & ideo dicitur Eccl. vij. Omnes morimur et in gaudū volum⁹ venire. quasi dicat non possumus ad gaudū p̄fectū venire nisi moriamur. Item peruenit homo per mortē ad eternā felicitatem siue beatitudinē: que quidem beatitudo in hoc mūdo inueniri nō potest. quia beatitudo est status omnī

bonorū aggregatione perfectus. sicut Boetius dicit. Aliud enim iste nō est plenus bonus: sed potius multis miseris. q̄ hic est defectus multiplex & in bonis natus: & in bonis fortune & in bonis anime. vnde hic homo bene vitans tempore replet multis miseris. sicut dicitur. Job. xij. Et per mortē homo absoluitur ab istis miseris si bene moriatur: & perducitur ad fruitionē bonorum eternorū: vbi perfecte satietatur omnis eius appetitus. Et ideo dicit Grego. loquens deo. Cum peruenimus ad te fontem vite & dulcissimā speciem erit nobis ex visione tua impressa sitis simulq̄ satietas: sed longe abest a siti necessitas & a satietate fastidium. quia fructus satietatur & satietati fruem⁹. Quia igitur ad hanc beatitudinem per mortē peruenitur: dicitur Apoc. xij. Beati mortui qui in domo moriuntur. Tertio in auctoritate superius allegata tangitur defectus dilectionis in eo q̄ dicit a corde. Nam homines in mūdo isto vt plurimū diligūt se propter vtilē: sed sicut bene dicit. Amicus qui vilitatis causa asumptus fuerit: in diu manebit q̄dū vtilis erit. Unde quia homo mortu⁹ non videtur amplius esse vtilis: sicut recessit ab aspectu hominis: ita ab amore cordis. Vñ poterit dicere mortuus de amicis & consanguineis suis illud. Eccl. xxi. Cor eorum longe est a me. L

Secūdo in auctoritate

te principali describitur omnimoda expositio. s. ipsius hominis mortui. cum dicitur nudatus. Vbi aduertendū est q̄ defuncto: cum anime nudate recedens duplici nuditate. Prima est quia per mortē nudatur a suis corporibus. Secūda quia exponitur omnib⁹ bonis temporalibus. Et de ista duplici nuditate dicit. i. Job. i. vbi ait d̄ aīa migrante. Nudās expoliavit eā. quā si dicat. mors nudans animā a corporis indumento: expoliavit eam a temporalium ornamento. Unde in verbis predictis notat duplex defectus qui accidit aīe per mortē. Primus ē in bonis nature. quia nudatur a corporis veste. Secūdus est in bonis fortune. quia expoliatur temporalium opere. Et circa primū notandū est q̄ in angelo esse nudus a materiali corpore pertinet ad nature perfectionem. quia angelus est nature

naturaliter substantia incorporea: & in materia alia per se subsistens in esse speciei completo. Et ideo apud antiquos angeli figurabatur nudī. Sed anima intellectua licet remaneat per se subsistens & sit substantia immaterialis: tamen non habet sine corpore esse completū in humana specie. Quia s. m. philosophus in his que sunt composita ex materia & forma vtrūq̄ pertinet ad essentiam speciei. Unde nec anima nec corpus per se est homo completus: sed diminiuntur. Et insidē est q̄ sicut dicit apostolus. ij. Cor. v. Nolumus. s. naturali voluntate siue appetitu expoliari. s. a corpore: sed superuenit. s. immortalitate vt abbeat quod mortale est a vita. Unde anima in anima separata remanet desiderū refumendi corpus. per quod s. m. Hiero. etiam anime beate ex tali desiderio aliquantulum retardantur ne totaliter separantur in deus. Et ideo post q̄ resurrexerint corpora post resurrectionē: tunc habebunt totaliter perfectam beatitudinem. Sed aduertendum est q̄ anime damnatorum non solum recedūt nudate a corporibus: sed etiam nudate omnibus virtutibus. Et de hac nuditate habetur figura. i. Paral. x. Vbi dicitur de Saul q̄ philistei. idē dōēs v̄l peccata: cum expoliassent eum. s. animam eius a corpore educēdo. & apurassent caput eī: id est bonum ppositū: & abstulissent. s. per finalem impenitentiam: & nudassent eum armis. s. virtutum. que quidē dicuntur arma. quia protegent contra vicia. vt charitas contra auaritiā: castitas contra luxuriam: humilitas p̄ra superbiam: & sic de alijs. sequitur q̄ miserum in terram suam. s. in infernū. Et nota q̄ anima sic demudata incurrit triplex incommodum s. m. q̄ vestis ad tria valere potest. s. ad tegendum: ad ornandum: & ad p̄gendum a frigore & calore. Et talis anima misera demudata vestē virtutum non habebit vestimentū quo protegetur a sua confusione. in iudicio. Et tunc implebitur in ea q̄ dicit Naū. ij. Nesciam genibus nuditatis tuā & regnis ignominia tuam: & p̄ncipiam sup̄ te abominatiōes tuas: & p̄ncipiam te afficiā. Itē nō habebit vestimentū quo ornata recipiat in celo: hoc est vestimentū charitatis: quo qui indur⁹ non fuerit excludet a cōiunio celī: sic d̄. Mat. xxi. d̄ eo q̄ intravit ad nuptias nō hns vestē nuptiale. s. charitatis: & dicitur ē de ipso. Propterea cū i tenebras exteriores &

Item nō habebit vestimentū quo ptegat a passione in inferno: que erit in frigore et calore, quia transibunt ab a quibus nūius ad calorem nūius. vt dicit Job, xliij. Et ideo Apoca. xvij. dicitur. Desolata faciet eam et nudam: et carnes eius māducabūt et ipsam in igne cōremabunt. Secūdo in aurozitate superius allegata tangit defectus pfo ne mortue q̄tus ad bona fortune. qz mors expoliat eā oibus temporalib' bonis: q bona fortune vocant. Eadem' in feminib' qz finis cōrespondet pncipio. sicut enim a pncipio feminat graui nudum et expoliatum: sic in fine recolligitur et recōditur graui expoliatū et nudū. Et ita est de homie: qz sicut a pncipio nudus nascit sic nudus per morte egreditur in fine. Osee. ij. Expoliet eam nudam et statua scōm diem nariua: q sue. Ex quo apparet qz tepozalia bona sūt homi accidentalia. Quod apparet quia nec affert ea feci nascendo: nec asportat moriēdo. vnde apostolus p̄ne Thimo. vi. Nihil utilium' in hunc mūdum haud dubiū quia nec auferre quid possum'. Et ideo si etiam in vita contingat perdere ista accidentia remanente substantiali bono aie: non debz homo trīstari. Sic fecit iob. q dicit Job. perditis bonis suis. Nudus egressus sum de vtero ma, nec t m. r. c. illis dedit r. c.

Tertio in themate tan

gitur completa defectio, cum d: cōsump' ubi notandum qz aliter cōsumitur corpus defuncti et aliter aia. Nam corpus cōsumit per putrefactionē et corrosione vermiū: sic vestimentū veritate consumptū comedif a tinea. Unde iob. xij. Quasi putredo consumendus sum: et quasi ve qd come. a tinea Alia enī fm p̄m ex eade nutriūtur ex qbus sunt. vnde vermes de putrida carne generati et de ipsa viuūt ipsam comedendo et consumendo. Unde antiqui ne istud fieret condiebant corpora mortuoz aromaribus ne putrescerent aut vermes generaret. Unde ex corporebus sic conditis p̄cipue balsamo et myrrha: sicut ad huc apud paganos fit circa babilonia: vbi inuēta est copia balsami: egredietur quedā spēs medicinalis q dicitur mūius: que fm constantiū est calida et sicca in quarto gradu et p̄cipue inuenitur circa cereb. ut: quia sanguis ad cerebuz calore balsami maxime attrahitur et excoquur, sic vt cerebuz adurit et desiccet et in mūi

miam trāsmutatur. Inuenitur etiā mūius circa spina. Illa aut mūius ē melior qz ni gra et lucida et fetida: et habet virtutes medicinalales. quia puluis eius cū succo sanguinis nariē nardus appositus sanguines affrit. Valēt etiam contra dysenteria: que fit vicio intestini supertioris: si dunt puluis eius cū puluere gummi arabici exulto et confecto cum aqua rosacea et cum succo plantaginis. Si vero fit dysenteria vitio inferior: tunc p diistere imitatur puluis mūius cum aqua infusionis de gra. Sed licet corpus mortuuz ex virtute balsami et myrrhe tale qd generet: p se tamē solū generat putredine et vermes. vnde Job. xxy. Vomo putredo et filii hominis vermis. Anime vero dānatoz: quia consumi nō possint vt deficiant ab esse nature: metaphozice tñ dicunt consumi dupliciter. Primo ex famis cruciata. Nam sicut corpus quādo habere verementē appetitū cibī et nō potest ipsum habere: dicitur fame consumi. Sic anime qz sunt in gebens na habentes verementis desiderij habendi aliqua bona ad pene sue refrigerij et nō valentes habere: dicitur fame consumi. id est verementia desiderij affligi. sicut Luc. xvi. diues epulo ait ob: abe. Adite lazari vt in tin. exte. di. sui in aqua et c. nec vniqz qd tenuit potuit habere. Dicitur etiā consumi a deuotione auiū et mortu earuz. Per aues enī celi: intelliguntur sancti qui sunt in celo quos dānati videntes esse in maxima gloria et se esse in maxima pena mordentur in seipsis mortu amarissimo. id est dolore maxime amaritudinis. Unde deuter. xxxij. Consumēt fame et deuorabunt eos aues mortu amarissimo. E

Quarto inquitur in

pposito themate de locatōe qz ē uerba cum d: vbi q̄sō ē? Nō enī p certo de aia defuncti possum' scire determinate vbi sit. Vñ ad dicit q̄stione nō possum' mīdere nisi ex suppositiōe. qz q̄sō de vbiē q̄sō de loco. Vñ dem' autē in corp' qz corpus fm diuersa pōdera locatū: diuersa loca. Nā in clemēta ea qz sūt: simplr graua hnt locū in mūius vt terra. qz vero simpliciter leuia habent locū sup: celiū vt ignis: que vero habet aliqd de leuitate et aliquid de grauitate tenet locū cū mediū sicut aqua et aer: qz aqua respectu terre est leuis: respectu vero aeris est grauior. sic est de aere respectu extremoz. Et si

msiter pōt dici de animab' decedentiū qui bus et quādā congruentia deputant specia lia loca. qz ille que decedit peccatis mortu libus granate sunt in inferno. i. in infimo: que vero a pctō totaliter alienate sunt i sup: p̄mo. scilicet in celo: que ve. o fm aliquid alle uia reuēq sine mortali decedunt et fm aliqd grauari vt que decedūt cum venialib' vel cum debito pene temporalis ppter penitētia hie non completā: iste sunt in purgatoz. cuius cōmūis locus dicit ec supra locum inferni sed remotus a celo. S3 p̄mo vbi. i. de loco inferni d: Job. x. Vada et nō reuertar ad ter. et r oper. moz. r. c. In quib' verbis tangunt octo p̄ditiones pessime pene infernalis. Quarta prima est qz est irruocabilis. vnde dicit vadam. scilicet ad infernū et nō reuertar. scilicet ad statum istū. Vñ sapie. ij. Non est q̄ agnitus sit reuersus ab inferis. Et si obijciatur de lazaro et quibusdā infidelibus a sanctis resuscitatis qui redierunt in de ad istam vitā. Dicendū est ad hoc qz d' nō alligant potentias suam alicui legi. Et ideo licet ita sit de cōmūi lege: tñ ex speciatū pulegio deus concessit aliquib' qz inde reuocarent: sed tñ p̄uilegia paucoz nō facit legem cōmūne. sicut dicit Hiero. dicit. Unde nō ex cōi lege hoc fiat: sed de gratis speciatū. Et ideo Sap. ij. fm legē cōmūne loquēs sapiens dicit. Non est reuersio finis nostri. Secūda conditio illius pene est: qz est odibilis et eo qz est terra tenebrosa. Nā sicut lumen est amabile terra tenebrosa. ppter carentiam diuine visionis. sicut exponit sanctus Thomas: quia sicut ibi infra terrā vbi infernus esse dicit etiam tenebre corporales: qz ex opacitate terre nō ingreditur illuc lumē celeste: et ignis qui est ibi plurimū ardet et minime lucet: sicut Basilius dicit. vñ Esa. lx. Ecce tenebre operient terrā. Tertia conditio est: qz est inextinguibilis. qz oper. moz. cali. i. pctm originale qd fuit causa obscuritatis et mortis: qd. s. post mortē est inextinguibile. et multi sunt ibi cū peccato originali: sicut infideles qz nullo fidei sacramento hoc pctm extinguerūt: et pueri etiā qui sunt i limbo qui sine baptismo decesserūt: qui lz non habeant penas sensibiles: carent tñ diuina visione. Job. ij. Obtenebrent stelle caligine eius. Quarta conditio est: qz est valde ḡuis ratione magie miserie penarū in quibus sunt: ideo dicitur terra miserie. ps. In mi

serijs non subsistet. id est vix subsistet. Quia conditio est. qz irremediabilis. qz immedie miserie: die vt gratie nō habet ibi locum. et eo qz est terra tenebrosa. s. ppter obscuritatem peccatoz actualiū: a quib' purgari nō possūt: et manere culpa nō potest auferri pena. Unde quilibet eoz potest dicere illud ps. Contexerūt me tenebre. Secūda conditio est: quia sūme terribilis. qz scz ibi est vmbra mortis: et mors est finis terribilium. Dicitur autē vmbra mortis fm Thomam super Job. quia sic parūtur ac si semper morerent. Luc. ij. In vmbra mortis sedent. Septima conditio est. qz est cōfusiō: quia ibi nullus ordo. i. omnimoda cōfusiō. Et si tu obijcias illud apostoli. Roma. xij. Que a deo sunt ordinata sūt: illa pena a deo est statuta. ergo et ordinata. Dicendū est ad hoc qz fm aliquid est ibi ordo et fm aliquid nō. Erat enī ibi ordo triplex. Primo diuine iusticie. quia sicut dicit Aug. peccatores in supplicijs ordinant vt nūqz sit dedecus culpe sine decore iusticie. Unde ita pulchre et ordiate peccatoz in inferno sicut in anulo gēma: sicut latro in furca: et sicut seruus in doaga. Secūda ordo culpe. quia illi qui fuerit similes in culpa locatū in pena. Unde super illud Mat. xij. Alligatē ea in fasciculos ad comburendum dicit gregor. Fasciculos ad comburendum ligare est hos qui eterno igni tradendi sūt pares parib' associare. vt quos similis culpa iniquat par etiaz pena constringat. Tertio etiam erit ibi ordo pene. qz non omnes equaliter puniūtur: sed iuxta mensurā peccati datur mensura supplicij. Deuter. xxv. P̄o mensura peccati erit et plagarū mod' Dicitur autē ibi non esse ordo quoad tria. s. quoad elemēta que ibi nō erūt distincta s̄ cōmixta et confusa. vnde infern' vocat ca' hos. Luce. xvi. quasi quid cōsumum. Itē elemēta nō seruabunt ibi proprietates suas. Nam p̄prietates ignis est nūē et glaciem resoluere. nūc autē nō resouet fm illd. Sap. xvi. Nix et glacies sustinebant vim ignis et non tabescebant. Proprietates autem aque est ignē extinguerē. tunc autē non extinguet fm illud Sap. xix. Ignis in aqua valebat supra suam virtutem: aqua extinguentia nature obliuiscēbat. Proprietates aeris est lumen recipere. tunc autem non recipit: s̄ erit tenebrosus. Sapie. xvij. Nec siderum lymptide flāme illuminare poterant illa nō

dem bonitendā. Proprietates terre ē infimū
locus tenentur autē peccator: habebit ter
rā sursum ⁊ deorsum ⁊ a dextris ⁊ a sinistris
Job. xij. Terra consurget aduersus eum. scz
peccator. cū quā. s. cū tenebit vndiqz con
dultum. Secūdo nō erit ibi ordo quoad lo
ca. res em̄ inordinata dicitur vel quādo nō
tenet locum suū vel quādo frequenter lo
cū mutat. sed ibi homo qui deberet esse sup
omnia. s. m̄ illud ps. Omnia subiecisti ⁊
erit locatus infra oia. Item dānati frequē
ter mutabant locos. Job. xxxij. Transibunt
ab aquis niuū ⁊c. Tertio non erit ibi ordo
quoad actus ⁊ passius. Nam ordine natu
re ignobilia ⁊ debilia patiūtur a nobilioribus
⁊ fortioribus ⁊ non eōuerso. quia s. m̄
Augu. Omne agens est pstantius patiente.
Sed ibi eōtrario spiritualia vt anime
⁊ dēmones patient ab igne corporeo. Item
ordine nature corpora mixta dissoluntur
ab excellētia p̄triorū sicut lignū ab igne
sed ibi corpora humana ab igne non corū
pentur pene consumunt. Quāta conditio
pene infernalis est: qz est horribilis. Nam
ibi sempiternus horroz inhabitat. quia scz
post penas p̄sentēs semp̄ timent futuras
quia nunq̄ terminant: vcl quia dānati sūt
in sempiterno horroz dei ⁊ sanctorū: et
vnius horret aliū ⁊ quilibet seipsum. Unde
horrendū est incidere in manus dei vīen
tis. sicut dicitur Debe. x. De vbi autē siue
de loco purgatorij sciendum qz licet anime
que sūt ibi a cozporibz exire nō habeant
sensum cozporalē: in bilonū sūt in ama
ritudine ⁊ afflictione magna. Tum ppter
retardationē ⁊ gloria quā sūme desiderant
tum ppter afflictionem ignis cui ex diuina
iusticia alligare detinetur iute. vnd ad eas
referre potest qd dicitur Ecclē. xxi. Nō est
sensus vbi amaritudo aie. quasi dicat non ē
ibi sensus cozporalis: sed tamē est ibi ama
ritudo anime in pena detente. De vbi vero
siue de loco paradisi sciendum qz est ibi coz
gnitio clara: virtus perfectarū cōtemplatio
alta. duratio eterna: resectio lapida: māso
lucida: ⁊ habitatio pacifica. Et de his omi
bus dicitur. Baruch. ij. Disce vbi sit p̄udē
tia. ⁊ accipiatur prudentia pro scientia brā.
S. m̄ illud. Prouer. ix. Sacerdō sanctorū p̄u
dentia. Et sequitur in auctoritate Baruch.
vbi sit intellectus vt scias simul vbi sit lon
guitas vite ⁊ vicius: vbi sit limen ocu
lorū ⁊ pax. Ad quā nos deus ⁊c.

In amiserario de oblationibus faciem
dis. Sermo VIII

Das collatione

facta. xij. milia drachmas argē
ti misit hierosolymaz offerri pro
petis mortuoz. ij. Mdrach. xij. Sicut nos
videmus in mūdo cozporali inferiora coz
pora imitant superiorū cozporū motū: sic
elementa motum cozporū celestium. Nam
mare sequitur motū lune. Sicut enim ada
mas trahit ferruz post se sic luna mouet et
trahit post se mare oceanū. ⁊ ideo in ortu
lune intumescit ⁊ crescit mare ex pte orient
taliz ⁊ decrescit ex pte occidentali. ⁊ eōuerso
quādo luna est in occasu. s. m̄ autem qz lu
na plus vel minus p̄ficiat in lumine: ita plus
vel min⁹ in suo fluxu extendit vel retrahit
ipm mare. Et sicut dicit Aristot. in libro
ciceronis. Ocean⁹ in incremento lune re
tinet istū modum. Primo enim die crescit
in luna sit copiosior solito ⁊ abundat in sū
mo: sed secūdo minuitur ⁊ sic decrescit vsqz
ad diem septimū: deinde iterū crescit p. vij.
dies: ita qz in quarto die interuz est plenū in
sūmo. vnde in nouilunio nō semper est ma
re plenū ⁊ etiam in plenilunio. S. m̄ sphere
celestes inferiores sequitur motum super
ioris sphere. s. primi mobilis. Sic ergo acci
dit etiam in hominibz. quia minorē ⁊ in
feriorē sequitur facilius exemplū superioris
ozum ⁊ maiorū. Unde quēdam decretalis
dicit qz illud quod a superioribz agitur faci
le trahitur a subditis in exemplis. Unde do
minus discipulis ait. Joban. xij. Si ego la
ui pedes vestros domin⁹ ⁊ magister ⁊c. Et
ideo sancta ecclesia in p̄positis verbis que
legi consueuerit in amiserarijs defunctorū
volens nos monere ad pietatem erga mor
tuos nostros vt ea per nostra suffragia ius
uenus: recitat nobis exemplū hui⁹ magnū
⁊ fortissimi p̄ncipis. scz Jude machabei q
de mortuis populū ⁊ exercitus sui iunādis
magnā curā ⁊ sollicitudinē ostendit largā
p eis oblationē faciēdo. vnd ait qz iudas
collatione facta ⁊c. A In quibus quēdam
vbiis exemplo Jude ostēdit qz circa suffra
gia qz sūt p mortuis. v. sūt obseruanda.
Et primū est vt fiant cum cordis puritate.
Secūdo vt fiant ex cōmuni charitate. ⁊
ideo dicit. collatione facta.

Tertiū vt fiant cum munericis largitate. et

ideo dicit qz. xij. milia dr. ar. mi.
Quartū est qz fiat cū discretionis sagacita
te. vnde m̄ dicitur hieroso.
Quintū vt fiant pro xpianitatis necessi
tate. ⁊ ideo dicit offerri ⁊c.

Circa primū aduerten

dum qz suffragia qz sūt a bonis qui sūt a
peccato mortali purificant: puta orationes
⁊ elemosyne ⁊ huiusmodi sūt validiora ⁊ vti
liora qz illa qz sūt a peccatoribz: imo si pec
cato ⁊ seipso m̄ motus. ⁊ p seipsum facit a
liquid talū nec sibi nec alteri qui bonus est faci
ta per peccatorē. Unde valida suffragia
sūt que sūt p h s qui boni sūt ⁊ purgati
a peccatis mortalibus. Purificat autē ho
mo a peccato per penitentiā ⁊ confessionē
⁊ hanc purificationē signat Judas qz inter
p̄teratur confitens. Et iō ē ad litteram Ju
das quia ipse purus erat a peccato: et ias
lios hortabatur ad illud. Unde. ij. Mdrach.
xij. dicit qz fortissim⁹ Judas hortabatur pos
pulum vt conseruaret se sine peccato. Et iō
iudas signat hominē per penitentiā ⁊ con
fessionē a pctō purificatū: cui⁹ suffragia va
lida sūt p defunctis. Unde cū quidam de
functus apparuisset post mortē cū dā ami
co suo ⁊ reuclasset ei qz esset in grauibz pur
gatorij penis ⁊ rogasset p se orationes fie
ri: p̄cepit ille vtrū vellet qz faceret eos fieri
a tali vel a tali sacerdote: ⁊ defunctus ad h
nihil respondens caput more rennētis cō
cussit: deinde petiuit viuens an vellet qz ra
lis heremita p se oraret: cui ille. Utinam p
me oraret. Et cū ille p̄misset qz pararet
hoc fieri. ⁊ respondit defunct⁹. Et ego dico
tibi qz ab hac die vsqz ad duos ānos tu eri
am mortuus. Et hoc dicto disparuit. Et il
le viues vitam suā in meli⁹ mutauit: ⁊ tpe
sibi p̄dico in dño obdormiuit.

Secūdo debent suffra

gia fieri ex charitate cōmuni. vñ dicit colla
tione facta. Nam aliqua collatio facta fuit
ad quā multi ex charitate ⁊ pietate contule
runt de pecunijs suis. vnde ⁊ aliqui textus
habent collatione facta. Sic quilibet debet
libenter conferre elemosynas ⁊ oblationes
p suffragijs defunctorū ⁊ maxime ad impe
trandū missas ⁊ orationes sanctorū viroz.
Et sicut dicitur. ij. Mdrach. xij. Sancta ⁊ sa
lubris est cogitatio p defunctis exorare vt

a peccatis soluantur. Nam si opus magne
pietatis est collationē facere ad subuenien
dum pauperibus vniis in mūdo. maioris
ad hoc potest referri illud ⁊c. quo apostolus
cōmendat macedones. Roma. xv. Proba
uerunt etiam inquit macedonia ⁊ achaia
collationem aliquā facere in paupes scōz.

Ubi ostēdit qz suffragia pro defunctis in
digentibus debēt fieri quadrupliciter. Pri
mo libenter. vnde dicit qz pbauerunt. id est
approbauerūt. Secūdo vnamimenter. quia
collatione fa. ta. Tertio misericorditer. quia
in pauperes. Quarto vtiliter. quia sanctorū.

Ostendit ergo pmo exemplo macedonū
⁊ achaicorū qz talia suffragia debent fieri li
benter quia isti pbauerunt. i. placuit eis et
iudicauerunt bonū esse qz fierent. Et sic pa
tet qz nō coacte sed voluntarie ⁊ libentē
fecerunt. Quādo vxoz vel dispensator alicui⁹
facit elemosynam pro viuis vel etiam pro
mortuis: vt vel domin⁹ qui est pius ⁊ mi
sericors approbat ⁊ gaudet qz tales elemo
syne facit sūt. Et tales quia pi⁹ ⁊ misericor
des sūt approbant a deo: qui est p̄ paupes
rū ⁊ domin⁹ viuoꝝ: qui ⁊ defunctorū. Sed
viri siue domini qui sūt duri ⁊ crudeles nō
gaudent de talibus elemosynis nec appo
bant: imo dolent ⁊ conuertunt ⁊ contradi
cunt. Ideo tales tanq̄ crudeles non appo
babit deus sed condemnabit. Unde dicitur
Sapi. xi. Vos quidem. misericordes tan
q̄ pater monens probast. id est approbas
isti illos autem. scilicet imsericordes tanq̄
rex durus interrogans condemnasti. Scāi
do ostendit isti exemplo suo qz vñ fieri vna
nimiter. vnde collationem aliquam fecerūt
id est collectam de concordia. Sed alij cru
delissimi sūt qui nihil volunt conferre vel
dare pro suis defunctis. de quibus quilibet
postq̄ purgatus fuerit conueneri poterit
deo dicens. Mala. ij. Nihil mihi contulerūt
Et multi faciunt peius. quia nec elemosy
nas nec restitutiones quas ipsi defuncti in
testamēto reliquerunt p̄soluere volūt. ps. Nec
fideles habiti in testamēto. s. defacti sūt.

Tertio ostēditur qz de

bēt fieri suffragia misericorū: dicit. vñ dicit in
paupes. Multū ei ē paup qz idiget auxilio:
nec p̄ se i aliq̄ seipsū iurare. tales sūt ex
tes in purgatorio qz multū indiget auxilio.

quia sūt in maximā penā: nec per seipso
nuare se possunt. Nota si aliq̄ esset in pro
fundo carcere detentus grauisime infirmi
tibus et doloribus afflicto magno debet
to operari et ad ipm̄ debitum soluendus
et se facillate priuatus: et tamen pro modis
eo precio posset redimi et ab omniū dicitis
malis liberari: et post liberationē statim es
set potentissim̄ ad retribuendū hīs qui sibi
tribuissent et subuenissent: crudelissim̄ eēt
ille saltem confanguineus vel amicus qui
nollet conferre aliquid ad eius liberationē.
In tali ergo stam sunt illi q̄ in purgatorij
detinent. Sunt em̄ primo in profundissimo
carcere inclusi, quia locus communis purga
torij est ibi ubi est locus inferni, vnde et eos
dem igne affligi dicitur qui sunt in inferno
et illi qui sunt in purgatorio. Nam s̄m̄ gre
go, Sicut sub eodem igne aurū rutilat et pa
lea fumat, ita sub eodem igne peccator cres
citur et electus purgat. ergo sunt in eode
loco inferiore ordinandi. Cum ergo loc⁹ in
ferni sit infra terrā profundissim⁹ s̄m̄ illud.
Job. xxi. In profundissimo infernū descen
dent oīa mea. sequit̄ q̄ locus purgatorij cri
am sit profundissim⁹ et ad modū carceris
vndiq̄ conclusus: et ita q̄ in purgatorio sūt
in profundissimo carcere sunt. Item sūt gra
uissimis penis afflicti. Dabent em̄ q̄ sunt in
purgatorio duplicē penam. Unā dāni in q̄
tum retardat̄ a diuina visione. Alias sen
sus s̄m̄ q̄ ab igne corporali puniuntur. Et
q̄ tum ad vtrāq̄ penam minima purgato
rij pena excedit maximā penā huius vite.
Nam q̄ tum ad penam dāni ostenditur ex
hoc, q̄ quāto aliquis magis desiderat tan
to eius abstractio molestior est: et quia affect⁹
quo desiderat summū bonū post hanc vitā
in animabus sanctis est utensius: q̄ non
retardat̄ affectus mole corporis: et est quia
termin⁹ fructu diuino bono iam adueniss̄
in aliq̄ impediret, ideo de tardatōne ma
xime dolent. De pena autē sensus. i. ignis
purgatorij dicit Augustinus in quodam sermone
q̄ ille ignis purgatorij durior erit q̄ quis
qd̄ in hoc seculo penarū aut sentire aut vi
dere aut cogitare quis potest, et sic sūt ma
ximas penis afflicti. Item sunt graui debi
to operari. Qd̄ patet, q̄ vbi exigitur grauis
satisfactio p̄supponit q̄ sit graue debitu:
vnde cū in purgatorio exigatur satisfactio
per grauisimas penas: sequit̄ q̄ graue sit
debitum et reatus purgandorū. Sed aduer

tendum q̄ grauitas penarū purgatorij nō
est em̄ ex q̄ritate peccati q̄ritus est ex dispo
sitione puniendi. q̄ idem p̄m̄ grauis punit
ibi q̄ hic. Sicut ille qui est melioris cōple
xionis magis punit eisdem plagis impos
tis q̄ alius: et ideo et leuio⁹ culpis grauior
est ibi pena q̄ hic. Sunt etiam p se impos
tentes ad remouendū vel minuendū illam
penam p̄ aliqua opera satisfactoria. q̄: il
la pena taxata est eis ad expiandū reatum
sui reatus em̄ nihil est aliud q̄ debitū pe
ne quā quis meruit accipere: et p hoc aliq̄
a debito absoluit q̄ ipm̄ debitu⁹ exoluit, et
ideo ex hoc a reatu absoluitur q̄ penam su
am p̄ aliqua opera satisfactoria. Postunt tamē a nobis
hic viuētibus ab illa pena subleuari in par
te vel ex toto liberari p suffragia que p ip
sis faciunt p̄pter duo. Primo p̄pter comu
nicationē in radice operis q̄ est charitas et
in operibus meritorij. et ideo oēs qui inui
cem charitate cōnectunt aliquid emolime
tum ex mutuis operibus repositant. Charitas
autē que est vinculu⁹ vniuersi membra ce
lesie nō solum ad viuos se extendit: s̄ etiā
ad mortuos q̄ in charitate decedunt, quia
charitas vita corporis non finit, vnde. i. Co
rinth. xii. Charitas nunq̄ excidit. Et ideo
postunt mortui q̄ in charitate decederent si
cui fuerit qui in purgatorio detinetur, quia
illi qui sine charitate decesserūt oēs sunt in
inferno: p opera viuoꝝ iuari. Secundo p
pter intentionē ad eos directā s. eius q̄ ali
qua opera ad hoc facit vt talibus p̄nit, vñ
talita opera quodāmodo efficiunt eoz pro
quibus sūt: quasi eis a faciēte collata. Unde
cū mortui adueuiant i memorijs hic
viuentū: intentio ad eos dirigi pot. Et sic
suffragia viuoꝝ possunt valere mortuis: tu
q̄ sunt extraviuulu⁹ charitatis s̄m̄ qd̄ ope
ra viuoꝝ cōtinuant defunctis: rū quā to
taliter ad vie terminū puenient recipietes
vltimā p̄ meritis retributionē. vñ nostra
suffragia nō p̄mit dānatis: nec p eis ecclē
sia orare intendit. Pro mortuis autē qui sūt
in patria nō est cōpetens suffragia facere,
q̄ suffragiū de sui rat. one imponat quan
dam auxiliorum: que nō competit ei qui
defectum nō parit. Nulli em̄ iuari cōpe
tit nisi ei qui indigens est. Unde cū sancti
qui sunt in patria sint ab omni indigentia

immunes inebriati ab vbertate dom⁹ dei:
non cōpetit eis p suffragia iuari. Restat
ergo q̄ suffragia fieri debeant solus p illis
mortuis qui sunt in purgatorio: q̄ tales iu
uari possunt. q̄: et in charitate decesserunt:
et ad vltimū vie terminū aduec non puen
erunt: et intentio viuētū ad eos dirigi potest
Itē tales adiutorio indigēt, q̄ sunt in pena
que pena ē supplementū satisfactoris q̄ non
fuerat plene in corpore consummata. vñ cum
suffragia p eis faciunt p eis satisfaciunt. Et
ideo p nostra suffragia pena eoz minuit: et
tantū potest multiplicari q̄ toti⁹ pene satis
factionē implet: et sic a pena totalit̄ libera
retur. Patet ergo q̄ piū est eoz paupertati. i.
necessitati subuenire. Unde et psona eoz dī
cuntur charorū sine cō sanguineoz suozum.
Animas pauperū tuoz ne obliuiscaris. Et
obliuisceti et nō subueniet̄ dicit, q̄ obliu
iscris inopie nostre et tū. no. Et marie vber
nos ad eos imandū sollicitare. q̄ statim
postq̄ liberati sunt pueniūt ad regnū celoꝝ
in quo copiose retribuere possunt illis q̄ eos
iuerunt. Propterea beatus qui intelligit super
egenū et pauperē, nā merito ip̄i pauperis
adiuti et de purgatorio eruti in die mala li
berabit eum dñs. Quarto debet suffragia
fieri vtilit̄, qd̄ ostēdit in aucte superi⁹ alle
gata. cū dicit. sanctorū. Tanto autē elemofy
na est vtilior facienti et tanto maioris meri
ti: quāto ille cui fit est melior et magis indi
gens. Sed illi q̄ in purgatorio sunt h̄ p ali
quib⁹ leuib⁹ offensis in purgatorio sint de
tenti ad temp⁹: melioris tamē cōditōis sūt
q̄ isti q̄ sunt hic viuētēs. q̄ iam de sua salu
te securi sunt: et magis suo fini. i. eterne bea
titudinī p̄pinq̄. Et sunt etiā magis indi
gentes: q̄ a sua necessitate magis affligun
tur: et ideo maioris meriti videt esse subue
nire eis mortuis q̄ viuīs. Unde circa eos p̄
pue est adimplendū illud apli i. Romā. xii.
Necessitatib⁹ sanctorū cōmunicātes. D

Tertio in auctoritate

principali iuuat q̄ debet suffragia fieri pro
defunctis cū numeris largitate. Qd̄ ostēdit
exemplo iudei: qui magnā argēti q̄ritatē p
mortuis offerendam misit. s. duodecim milia
drachmas argēti. Apparet autē magnificē
tia hui⁹ muneris ex trib⁹. Primo ex oblatōis
q̄ritate. q̄ duodecim milia. Secundo ex mo
nere q̄ritate. q̄ drachmas. Tertio ex more
et nobilitate. q̄ argēti. Que etiā in se conti

nent mysticā rationē et eo q̄ p huiusmodi
drachmas intelligunt aie in purgatio de
tente: q̄ virtute suffragioꝝ cin⁹ mittunt ad
vitā eternā. Ratio autē q̄re iste drachma
argēti significat aias in purgatorio crucia
tas ē triplex. Prō ē, q̄ ibi sunt tū aie fide
limi et vita xpi sequentiū. et ideo significat
p drachmas. q̄ drachma erat moneta pon
deris triū scrupulorū: in quo pōdere signat
fides sancte trinitatis quā ille aie tenuerūt
Itē drachma habebat in se imaginē et figu
ram regis. Christ⁹ autē est rex regū et dñs
domināriū. sicut dī in Apoc. cū imaginē
et figurā tenet quatuor et vitā et cō: r̄ ratio
nem sequit̄. Unde apls. i. Cor. xv. Prim⁹ hō
de terra terren⁹. secundus vero. i. xps de celo
celestis. si potantim⁹ imaginē terreni potan
mus et imaginē celestis. Et ideo dicitur
drachme: q̄ post purificationē collocā de sūt
in collegio angeloz et hominū beatoꝝ: qui per
decē drachmas figurant: quoz nouē signi
ficant nouē ordines angeloz: decima vero
naturā humanā: que p p̄m̄ perditā fuit: s̄
per xpm̄ reuincta et saluata. Unde Luc. xv.
Que mulier habes drachmas decē et. Sec
anda rō q̄re p istas drachmas significan
tur aie purgāte est. q̄ ille aie sunt de nume
ro p̄destinatorū: ad quos referit numer⁹
signatorū. de vnaquaq̄ tribu filioꝝ isrl̄: qui
intelliguntur hie duodecim milia drachm: p
pterea q̄ cōputantur Apoc. vij. de vnaq̄q̄
tribu duodecim milia signati et. scz signo seu
sigillo diuine p̄destinatoris. de quo dī. i. Zbi
mo. ij. Fundamentū dei stat habes signacu
lum h̄. cognouit dñs q̄ sunt ei⁹. Hoc ergo si
gnaculo signati sunt de q̄ dī Apoc. vij.
De tribu iuda duodecim milia signati et. Et
ideo q̄ aie q̄ in purgatio sunt de nūero p̄
destinoꝝ sunt et in h̄ bōs futuri sunt: in nu
mero duodecim milib⁹ drachmarū cōgrue de
signant: qui numer⁹ etiā eoz p̄fectionem
ostēdit. q̄ p̄inet decē et duo et mille siue mi
lia. decē quidē q̄ decē preceptorū legis def
obseruatores fuerūt: quib⁹ addunt duo p̄
pter duplicē charitatē quā habuerūt. s. dei et
p̄ximī: s̄ millenari⁹ numer⁹ cōpetit p̄ces
rantib⁹ q̄ est vltim⁹ limes vltra quē nō p̄
gredit nisi reincipiat a capite. vnde signat
p̄seueratiā vlt̄ ad vltimū: quā tales tenuer
unt. Unde etiā ipsi sunt significati p equi
tes salomonis. de q̄ dicit. iij. Reg. x. q̄ cō
gregauit salomon eques et facti sunt ei duos
decim milia equitū. Tertio ratio dicit signi

ficatio est. quia dicitur anime sunt in afflictione tormentorum. Et ad sui purgationem. Et idcirco predicare dicitur dicunt fuisse argenti. quia per modum argenti in igne purificatur. ps. Argentum igne examinatum etc.

Quarto offenditur in

auctoritate principali quod debent suffragia fieri cum discretiois sagacitate, sicut iudas discretus fuit et fagar in eligendo locum debuit ad suffragia mortuorum. unde misit hierosolimam ubi erat ecclesia siue templum quod erat locus debitus sacrificiorum et oblationum et orationum. Job. iiii. Hierosolymis est locus ubi adorare oportet. Signat autem hierosolyma ecclesiam catholicam: extra quam sicut dicit Augustinus non est locus veri sacrificii. Sacrificium autem quod offertur in missa potissimum suffragium est quod possit pro mortuis fieri. deinde de elemosynis: deinde de orationibus: deinde de oblationibus fidelium que pro defunctis fiunt. siue offeratur cera siue oleum siue etiam pecunia vel quicquid aliud utile. Unde dicitur in decretis. c. i. q. i. Antequam defunctorum solvantur quattuor modis. aut oblationibus sacerdotum: aut precibus sanctorum: aut charitativis elemosynis: aut ieiuniis cognatorum. Et Damasius in sermone de dominicis docet ceras et oleum huiusmodi pro defunctis offerri. Ratio autem dicitur esse quod suffragia viuentium sunt defunctis sicut quod viuentium charitate et sicut in intentione viuentium referuntur in mortuos. Et illa opera precipue nata sunt mortuos suffragari: que maxime ad diuinitatem charitatis pertinent: vel ad directioes interioris in alterum. Ad charitatem autem sacramentum eucharistie precipue pertinet cum sit sacramentum ecclesie vniuersitatis: continens illud in quo tota ecclesia vniuersa et consolidatur scilicet sicut in eucharistia est quasi quodammodo charitatis origo siue vinculum: sed inter charitatis effectus precipue est elemosynarum opus. Et ideo ista duo ex parte charitatis precipue suffragantur mortuis. Et sacrificium ecclesie et elemosyne. Unde etiam oblatio candelarum vel olei et alie oblationes possunt prodesse defuncto in quantum sunt elemosyne quedam. dantur enim ad cultum ecclesie licet etiam in vniuersis fidelibus. Sed ex parte intentionis directe in mortuos precipue valet oratio. quia oratio sicut sua ratione non solum dicit respectum ad orantem sicut et cetera opera: sed directum ad illud pro quo oratur. Et ideo illa tria ponuntur quasi precipua

subsidia mortuorum. Et sacrificium ecclesie elemosyne: et oratio: quibus quecumque alia bona ex charitate fiunt pro defunctis: eis valere credenda sunt. Unde Gregorius. addit ieiunium. quia eis prodesse potest et ratione charitatis et ratione intentionis in defunctos directe. Pro omnibus ergo his remittuntur debita peccatorum non solum viuis: sed etiam defunctis: et precipue pro sacrificio quod in hierosolyma. id est in ecclesia quoties die offertur. In cuius figura. i. ad achab. i. sacrificium hierosolymis remisit rex demetrius alia debita que sibi debebant. Et sic deus pro sacrificio quod in ecclesia offertur remittit debita peccatorum.

Quinto offenditur in

themate assumpto quod debent suffragia fieri pro expiationis necessitate. quia scilicet necessaria sunt quod expiandi debita peccatorum eorum quod in purgatorio demerentur. et ideo dixit offerri eas ibi pro peccatis mortuorum. Ubi aduertendum quod quando aliquis offendit aliquem deum et pro offensam factam sit obnoxius: pene si vult remouere offensam et absolui a pena: oportet primo quod offerat dignam emendam. Unde suffragia que fiunt pro mortuis sunt sicut quedam emenda vel satisfactio: que deo offeruntur ad expiandum reatum: que ad partem et peccatis preteritis. Debe. v. Offerat dona et sacrificia pro peccatis. Per dona intelliguntur elemosyne. quia donum sicut pro datio irredimibilis. Et elemosyne debent dari non diuitibus: qui possunt reddere siue retribuere: sed potius pauperibus: qui non habent unde retribuatur. sicut dicitur Luc. xiiii. Cum facis prandium aut cenam noli vocare amicos tuos etc. sed qui deus retribuere potest. Nec propterea perduntur quia deus retribuere potest. Nam generat deo qui miseretur pauperum. Sed sacrificium altaris proprie valet ad expiandum peccata et viuentium et mortuorum: et etiam orationes deuote. Ubi Baruch. i. Dolocauisti et thus offerre pro peccato. Dolocauisti enim erat sacrificium quod totum incendebatur igne. et signat sacrificium eucharistie: in quo continetur corpus: qui sicut totum incenditur igne passionis. Thus autem est deuota oratio. Et dicitur tria sunt dona elemosynarum et holocausta sacrificiorum: et thus deuotum orationum precipue iubentur offerri. quia precipue satisfaciunt deo pro peccatis: non tamen viuentium: sed etiam mortuorum. Et de ofone etiam dicitur. i. ad achab. xii. Sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare ut a peccatis soluantur. a quibus possunt

absolui et expiati sunt defuncti statim cuiusmodi sunt ad gloriam. Ad quam deus etc. In die animarum: de orationibus pro mortuis faciendis. Sermo IX

Ancta et salubris

est cogitatio pro defunctis exorare ut a peccatis soluantur. i. ad achab. xii. Sedem beatum Augustinum sunt genera defunctorum. Quia quidam sunt valde mali et damnari: et istis suffragia non valent. Quidam vero sunt valde boni et beati. et isti suffragijs non indigent. Quidam vero mali sunt malicia veniali et non damnabili. et isti suffragia iuuari possunt et necessitate habent sicut hi qui sunt in purgatorio pena. Et de istis dicitur quod sancta et salubris est cogitatio etc. In quibus quod verba quatuor continent de auxilijs talibus mortuis impendendis. Primum est iuuandus vilitas. quia scilicet et facta et facta. Secundu est adiuti necessitas. quia pro defunctis. Tertius est iuuandi facilitas. quia exorare de quo nulli copos mentis excusare se potest. Quartum est adiutorij opportunitas. quia ut a peccatis soluantur.

Circa primum nota quod cogitatio orandi pro defunctis ostendit multum vtilis tripla ratione. Prima est quia multum pia. unde dicitur esse sancta. Nam pietas annexa est sanctitati. quia proprium est scilicet vultus habere pietatem. Cuius figura habet Exodus. xxx. ubi dicitur. Aaron et filios eius et vnges sanctificabis eos. unde non fuissent sanctificati nisi fuissent vincti. non potuissent habere munus sanctitatis sine vinctioe pietatis. Ubi Christus sicut fuit singularis sanctus: ita fuit singulariter pius: imo ipse est fons et origo pietatis. Ubi. i. Job. ii. dicitur. Eos vinctioe. scilicet pietatis habetis a sancto. id est a Christo. Nec pietas maxime debet esse inter membra Christi et corpus: sicut quod est ecclesia. sicut etiam in corpore naturali vni membrum compatitur alteri: et quod membrum est magis afflictum: tanto magis compatitur alteri. Ubi pro vehemeter dolo: et aliam mentem oculi lacrymant: os conuenit: pes festinat ad medicum: et oia alia compatuntur aut conadiuare conantur. Cuius ergo illi qui sunt in purgatorio adhibe sine in via et inter membra militantis ecclesie copulantur. propter charitatis conunctionem: et maxima pena sunt afflicti. quia ignis purgatorio sicut dicit Augustinus. licet eis eterni non sit: tamen modo est grauis et affe-

ctius: ita quod excedit omnem penam quam vnquam alius in carne vnquam passus est vel pati possit. Per quod valde pia et caritativa est cogitatio pro mortuis: et sic copiamur et subuenire caritas. Et ex hac pietate puenit nobis vtilitas de quod apostolus dicit. i. Thim. iiii. Exerce inquit te ipsum ad pietatem. et post pietas ad aliquid est. pium scilicet habes vite que nunc est et future. Et dicitur id est quod cogitatio orandi pro defunctis est valde salutifera: et id est salubris. quia. sicut prodest ad salutem non solum ipsi defuncti: sed etiam ipsi qui orant. Nam defuncto pro quo oratur ipsa oratio vel alia suffragia que fiunt pro eorum salutem accelerant. Et ro. e. quod ille qui in purgatorio demeretur post purgationem consequetur eternam salutem: si ante hoc opus quod radium cruciat in igne quodam satisfactio punitioe sue quam in modo non prestat illi pena purgatorio siue suppletur: et leuato tibi: et venialibus maculis pro ipso igne totaliter sit purgatus. Et hoc est quod apostolus dicit. i. Cor. iij. Quia si quis super fundamentum Christi. scilicet fidei et dilectionis Christi superedificauerit lignum fenum et stipulam: detrimetur patietur: ipse autem saluus erit: sicut in quasi pro igne. Ubi sicut Augustinus pro lignum fenum et stipulam intelliguntur peccata venialia: quorum quedam sunt grauissima in genere peccatorum venialium et difficile purgabilia: et hec per lignum significatur: canis quedam minima que per stipulam. quedam media que pro fenu significatur. Talia ergo in purgatorio patietur detrimetur pene ignis: et etiam retardatio a gloria: quia pena in vno erit in istis: quod in alio sicut quod plus vel minus peccauit venialiter: et erit etiam in vno plurius: quod in alio sicut quod quedam venialia sunt maioris adhesionem que alia sicut quod affectus magis ad ea inclinatur et foris: in eis figit. Unde quia ea que sunt maioris adhesionem tardius purgantur. ideo quedam in purgatorio diutius: quod alij torquentur sicut quod affectus eorum ad venialia sunt magis immersus. Unde patet quod acerbitas pene purgatorio respōdet quantitati culpe: sed diuturnitas respondet rationi culpe. scilicet subiecto. Unde potest contingere quod aliquis in purgatorio diutius moretur quam alius: et conuerso: sed quilibet post purgationem saluus erit: sicut in quasi per ignem. scilicet ac si ille ignis cremasset peccata sua. Quia igitur per orationes et alia suffragia que fiunt pro defuncto predicta pena minuitur vel totaliter aufertur. patet quod per ipsa suffragia citius inde exiunt et ad salutem eternam requiem celerius pueniunt. Unde quando multiplicatur suffragia pro aliquo possit dicitur

re illud Esa. xlv. Salus mea nō morabitur... Prosumt insup orationes et alia suffragia q̄ fiunt p̄ defuncto etiā ad salutē ipsius facie tis. qz rōne charitatis ex qua fiunt valent ipsi faciēti ad meritū vite eterne. Licet em̄ nō valeat ei qui facit p̄ defuncto ad satisfactiōē delicti. s. iniquitū sine expiatiōe p̄ne qz solutio que fit p̄ debito vni nō absolute alium. vnde si fit pro alio non absoluit facti entem a reatu pene. qz maiorē satisfactio n̄m requirit reat⁹ duoz. q̄ vnus tm̄. In q̄tum autē sunt meritoza vite eterne scilz in q̄tum pcedunt ex radice charitatis magis p̄sumt facienti t̄ q̄tum ad hoc faciēdo p̄ alijs salutē suā operat. fm̄ illud philip. ij. Salutē vestra operamini. Tertia rō q̄re p̄ dita cogitatio est vtilis est. qz est in futurū prouisiua. Nam ille q̄ cogitat p̄ defuncto q̄ est in pena purgatorij. debet aliqd̄ futurū cogitare q̄ sicut ip̄e pōt modo iuuare ip̄m ita cito veniet tempus q̄ ille poterit iuuare eum. s. cū fuerit liberat⁹ a pena t̄ volauerit ad gloriā. t̄ credendū est q̄ repēdet ei vicē. Unde dñs dixit. Mat. viij. In qua mēsu ra mens fueritis remetiet vobis. Itē debz p̄ scripto cogitare q̄ sicut vider illum esse de stitutus t̄ parum iuuari etiā a suis charis: ita contingeret nisi etiā ip̄e sibi prouideat scz vel q̄ ita viuat q̄ bincliber exeat t̄ ad p̄ dita penā non vadat. qz sicut dicit Grego. Ad elius ē liberū exire q̄ post vincula liber tatem querere. Vel salte d̄bet ip̄e viuēs sic p̄uidere t̄ ordinare de suffragijs fiendis p̄ se post mortē q̄ bene t̄ copiose fiant. Pro defuncto autē cogitare debet q̄ adhuc ip̄e forte erit vbi ille est. s. in penis. t̄ idō gaude bit tunc q̄ habeat memoriā de eo t̄ iuuet. Sic debz ip̄e modo memoriā habere de illo t̄ iuuare ip̄m. Unde ex persona defuncti in purgatorio existētis dicit consanguineo vel amico suo viuenti. Admōz esto iudicij mei: sic em̄ erit t̄ tuū. Talia em̄ duz cogitat homo viuēs de mortuo: implet illd̄ Eccl̄s vij. Viuēs cogitet quid futurum sit.

Secundo in themate

assumpto tangit adiuti necessitas. cum d̄r pro defunctis. qui scz se non possunt per se ipsos iuuare. t̄ idō maioris charitatis est iuuare defunctos q̄ viuos. sicut maior cha ritas est iuuare pauperē manib⁹ priuatus q̄ cum qui man⁹ habet t̄ se iuuare potest. Sed notandum q̄ quidam defuncti sunt

quoz damnatio est ita manifesta q̄ eccl̄ia nō orat pro eis. sicut sunt illi defuncti q̄ sine fide decesserunt. Job. iij. Qui nō credit iam iudicabitur. Sed ex defunctoz qui in fide mortui sunt t̄ sacramētis fidei vsi sunt: nō est ita certa t̄ manifesta dānatio: imo etiā supposito q̄ tales essent in inferno dixerūt quidā doctores q̄ poterant eis orationes t̄ suffragia eccl̄ie valere. Lm̄ ratio potes rat videtur q̄ suffragia magis vident p̄des se mortuis q̄ viuīs. Unde dionysius dicit vltio ca. cele. hierar. q̄ in istoz orationes fm̄ hanc vitā magis post mortē in his qui d̄i gni sunt sanctis orationib⁹ operant. Ex quo pōt accipi sicut dicit vni⁹ sed viuīs profunt etiam in peccato mortali cristib⁹: cū quo tidie orat eccl̄ia pro peccatorib⁹ vt coner tantur ad deū. ergo t̄ mortuis in p̄to mor tali qui in inferno sunt orationes t̄ suffra gia valent. Sed illud non approbat a ma iorib⁹ doctozib⁹: qz cum pena inferni sit fi nita fm̄ intensiōē q̄uis duratiōe infini ta existat: sequeret si suffragia contra illam penā valere possent: q̄ multiplicatis suffra gijs pena ista totalit̄ auferret. qd̄ est error origē. Nec fieri pōt q̄ auferatur pena illa vel interpolat̄ vel diminuat. qz eterna pui dentia nihil inordinatū in rebus dimittit. Culpa autē non potest ordinari nisi ad pen nam. vnde non potest esse q̄ pena tollatur: nisi prius culpa expiet. Et ideo cum culpa continue maneat in damnatis nec minuat eoz pena nullaten⁹ tolli vel interrumpi vel minui potest. Unde defunctis qui sunt in inferno nullo modo valent suffragia siue si deles fuerint siue infideles. Nec obstar ra tio superius adducta: que dicit q̄ suffragia magis p̄sumt mortuis. qz q̄uis magis ac ceptetur suffragiū q̄ mortuis quātū ad h̄ q̄ magis indigen: q̄ viuū: cum non possint sibi auxiliari sicut viuūs: tamen q̄tum ad hoc viuūs est melioris cōditiois. qz potest transferri de statu culpe mortali ad statum gratie: qd̄ de mortuis dici nō potest. Et idō non est eadē causa orandi p̄ viuū t̄ p̄ mor tuis. Solis ergo illis defuncti p̄desse possūt qui in purgatorio sunt. De quib⁹ defunctis etiā exponi possit qd̄ dicit Heb. xi. Juxta fi dem defuncti sunt omēs nō acceptis repro missionib⁹: sed a longe eas aspicientes. In quibus quidē verbis de defunctis qui sunt in purgatorio tria describit apostolus

Primo finali dispositionē. qz mortui sunt fideles. vnde ait iuxta fidem. Secūdo generalē migrationem. quia des functi sunt omnes. Tertio penale retardatōē. qz nō accepti t̄ Circa p̄mū notandū q̄ ille mortū iuxta fi dem q̄ moriendo fidei imperet sine dubita tione. Et hoc necessariū est. qz diabolus in morte maxime tenet hoīem de fide. Et rō est. qz si possit ei tollere fidē tolleret sibi dei timorē t̄ dei amorē t̄ dei subiectionē. t̄ sine istis nō possit saluari. Qd̄ autē tollēdo fidē tolleret dei timorē patz: qz ille qui nō credit nō timet illud qd̄ nō credit. vnde si non cre deret aliā vitā nō timeret penā inferni: t̄ si nō crederet dei puidentiā nō timeret dei iudiciū. t̄ si nō crederet aliquis esse p̄ca puta ysurā vel rapinā nō timeret offendere deū in eis nec curaret penitere vel satisfacere te eis. Sed recontrario. si homo habz verā fi dem sup oia timet deū t̄ eius offensam. Et ratio est. qz nos videm⁹ q̄ homo timet fere de q̄libz creatura. qz timet pulces muscas vespas: sed for⁹ timet lupū viperā vel leo nem vel vszum t̄ sic de alijs feris. t̄ etiā timet homo hoīem nec ledat eū. Et iste timor creaturariū pcedit ex aliq̄ potētia quā crea ture habent. qz oē qd̄ timet p̄pter potētiā suā timet: t̄ si ois potētia inimicorū suoz t̄ oim creaturariū esset in vniū collecta: tunc ti meret homo quasi in imensum. Sed fides testificat tibi q̄ deus omnipotēs est. Unde p̄m articulus fidei est credere in vniū deū omnipotentē. t̄ ali⁹ q̄ ip̄e est creator celi t̄ terre visibilū t̄ invisibilū. Ex quo sequitur q̄ ois potētia creature sit ab eo. vnde ip̄e potest occidere t̄ viuificare sicut placet ei: t̄ ois potētia creature quali: nihil est in conspectu ei⁹. Si ergo fides vera esset in te q̄ tu bene crederes hoīem plus timeres eū q̄ oēs creaturas: t̄ nō offenderes eū in p̄cis tuis. sicut nō offenderis vnicornē vel leonem p̄pter timorē: t̄ alias bene offenderes et caperes eos si nō timeres. ergo multo plus timeres deū offendere t̄ cōtra eū facere. Et ideo p̄s dicitur Mat. x. Nolite timere eos qui occidūt corp⁹: aliam autē nō possūt occidere: sed potius timere eum t̄. Si aut̄ tu dicas. ego bene credo dei omnipotentiam t̄ bene timeo eam: t̄ facis contra mandata eius t̄ frequenter offendis eum peccando: tunc dico q̄ tu assumis te demombus: qui credūt deū esse oipotentē t̄ timēt eū: sed ta

men propter hoc mala facere non cessant. sicut ille qui habet fidem sine operib⁹. quia talis fides mortua est. t̄ ergo non est fides sicut homo mortuus nō est homo. Et hoc ē qd̄ dicit Jaco. ij. Fides si non habeat op̄ra mortua est in semetipsa. Et post. Tu credis quoniam vnus est deus: t̄ bene facis: sed sup ple nō sufficiter. t̄ subdit. Et demones cre dunt t̄ cōtremiscunt. Et ideo talis fides nō saluat. Item si diabolus possit homi mortū t̄ vel etiā viuenti tollere fidē: tolleret etiam ei dei dilectionē. quia si tu non credis non amas. Nam credere est quidā modus cō gnoscendi ea que vident nō possunt. ea autē que sunt oīmo incognita nō possunt ama re. Unde Augu. dicit q̄ inuisa diligere pos sum⁹: sed incognita nequa q̄. Et idō de eter nis t̄ inuisibilib⁹ bonis que habent in deo t̄ que transcendunt naturālē cognitionem sensus t̄ intellectus: cognitionē hic habere nō possum⁹: nisi per fidem quā habem⁹ ab ip̄o deo. Et si nō credim⁹ nec habem⁹ fidē non possum⁹ ea diligere. t̄ si nō diligim⁹ ea scz bona vite eterne nō curam⁹ facere opa bona per que pueniam⁹ ad eam. Unde dia bolus tollēdo fidem tollit dilectionē. t̄ tol lēdo tibi dilectionē tollit etiā bonam ope rationē: t̄ per consequēs salutē. Unde ap̄s dicit Bala. v. qd̄ fides operat per dilectioē. Et ratio est qz vnūquodqz sicut se habet ad essentia t̄ ad operari. vnde sicut res per for mam suā habet essentia t̄ moueri vel opari Dilectio aut siue charitas ē forma fidei in quātrū scz fidei act⁹ per ipsam charitatē pr ficitur t̄ formaf. Nam ex eo solū q̄ ego cō gnosco hoīem nō moueo ad operandū alijs quid p̄pter ip̄m: sed si cognosco t̄ diligo ruc efficaciter opero: propter ip̄m: t̄ sic sola fi des sine charitate nō mouet p̄se te t̄ effica ceter ad operandū. p̄pter deum vel beatu dinē quā credim⁹. Et p̄pterea dicit ap̄s i. Coz. xij. Si habuerō omnē scientia vt mones transieram: charitatē autē nō ha buero nihil sum. Item si diabol⁹ possit tollere homi mortuū: t̄ vel viuenti fidem: tolle ret ei subiectionē dei: quia nō obediret deo t̄ preceptis eius. I. am homo non vult obe dire et nec eius legi subesse que non credit esse dñm suū: imo dicit lex q̄ extra territo rium ius dicenti nō paretur impune. Undō miseri manichei qui dicunt ista visibilia nō esse a deo sed a diabolo: nō obedunt deo vl̄ legi eius. quia nō vult recipere sacramenta

que sunt a deo instituta, quia sunt in mate-
ria corporali et visibilia; quā dicunt esse a dia-
bolo: nec volunt subesse potestati vicariorū
dei, quib⁹ filius dei dixit Luc. x. Qui vos
audiat me audiat: et qui vos spernit me sper-
nit. Et Roma, xij. dicit apostolus, Non ē
potestas nisi a deo. Itaq; qui potestati resi-
stit: dei ordinationi resistit. Est ergo neces-
sariū mortuus et viuētū si non vult decipi
a diabolo q; fortiter et indubitatē inheres-
at fidei vere: nec in aliquo trepidet, quia si
des imitatur testimonio dei: quod nec fal-
si nec fallere potest: et si hoc fecerit non pore-
rit diabolus contra eū preualere in pugna
tentationis vite vel mortis. Unde aposto-
lus Ephe. vi. monet dicens. In omnib⁹ assu-
mentes scūtū fidei in quo possitis omnia tes-
ta, nequissimi ignea extinguere. Et. i. Pe. v.
Buerfarius vester diabolus tanq; leo ru-
giens circuit etc. **D** Secundo describit
apostolus in auctoritate inducta generale
migrationē aqua defuncti sunt omnes. **S**
aduertēdū est q; si loquamur de defunctis
de quibus agitur in themate assumpto non
videtur conueniens q; pro talibus fierent
orationes: sicut iudas fieri fecit. Et ratio ē,
quia pro his defunctis de quibus certū est
q; essent dānati non esset orandū: sicut nec
pro demonibus, sed de illis defunctis pro q;
bus Judas machabeus misit oblationem
hierosolymā vt oraretur pro eis: apparet
runt certa signa damnationis, quia illi fue-
runt interfecti in bello. Et de ipsis dicit. ij.
Macha. xij. q; inueniunt sub tunicis inter-
fectorum de donarijs idolozū a quibus ser-
prohibet iudeos. et ideo constat eos morta-
liter peccasse contra legem agentes: et ita in
peccato mortali decessisse et ad infernū esse
translatos. et sic non debuerūt fieri oblatio-
nes vel orationes pro eis. Sed ad hoc dicit
dū est q; donaria idolozū non fuerunt inue-
ta apud illos defunctos vt ex eis signū acci-
pi possit q; in reuerentijs idolozū ea deser-
rent: sed ea acceperunt vt viciores que eis
surre belli debebantur: et inde per auariciam
venialiter peccauerunt: vnde non fuerunt in
inferno damnati: sic suffragia eis prodes-
se poterant. Quidam autem dixerunt q; in
ipsa pugna videntes sibi periculum imminē-
ter e de peccato penituerunt. **S**m illud. ps.
Cū occideret eos querebant eus etc. Et hoc
probabiliter potest estimari. et ideo pro eis
fuit oblatio facta. Pro solis ergo defunctis

illis intendit ecclesia orare qui sunt in pur-
gatorio pena. Et tales sunt trius modozum
Primus est eorum qui decesserunt cum ve-
nialibus peccatis, Venialia enim peccata
sunt vt si quis plus debito afficiatur ad tē-
poralia: pura diuitias vel filios et huiusmo-
di, dūmodo infra deū: vel si quis vtatur ma-
trimonio magis ad delectationis et cons-
cupiscentie satisfactionem q; ad proles gene-
rationem: sed tamen infra deum. quia non
propterea adulteraretur vel fornicaret vel
aliquid aliud faceret vbi crederet esse mor-
tale. Qui ergo de talibus aut similibus rece-
dit non purgatus purgabitur in purgato-
rio, quia non incurrit in illam. et in vita eter-
nam aliquid conuincatur. Secundus mo-
dus est eorum qui satisfactionem sibi iniun-
cta nondum completa decedunt, veritatē
si ante q; extirent tancam haberēt cordis cō-
tritionem que sufficeret ad delendum pec-
catum liberi transirent ad vitam etiam si sa-
tisfactionem minime complessent, quia vbi
hemens contritio maxima est apud deum
peccati satisfactio et maxima peccatorū des-
letio. Et ideo Hiero. dicit q; apud deū non
tantū valet mensura temporis quantum do-
loris: nec abstinentia tantū cibozū quantum
mortificatio vitiozū. Sed qui non adeo cō-
teruntur et ante completionem penitentię
moriuntur. isti igne purgatorij grauissime
puniantur, nisi forte eozū satisfactio ab alio
sibi charo assumatur. et hoc fieri debet sacer-
dotis auctoritate, et oportet etiā eus qui as-
sumit esse in charitate vt satisfactio ei⁹ pos-
sit esse meritoria et satisfactoria. Tertio mo-
dus est eorum qui satisfactionem quidē in-
iunctam compleuerūt: sed tamen illa pena
ignorantia vel negligentia sacerdotis suffi-
ciens non fuit. **D**i enim nisi magnitudo cō-
tritionis compleat totum in purgatorio cō-
plebunt qd minus in hac vita fecerūt. De⁹
enim qui modos et mensuras peccatorum
et penarum nouit: addit penam sufficientē
ne aliquod peccatum in punctum remanes-
at. Unde penitentia iniuncta aut est maior
q; sit necessarium ad mensuram culpe xpi
andere: aut equalis: aut minor. Si maior: tūc
illud quod plus fecerat cedit ei ad augmen-
tū meriti. si equalis: tunc sufficit ei ad delec-
tationem totius culpe pene, si autem minor
tunc in purgatorio post mortē illud quod
restat suppletur ex virtute diuine iusticie.
Quomodo autē sit defuncti in pur-

gatorio grauissime affliguntur. Et ideo de
benius eoz misere et exaudire eoz locuti-
onē et precē qua dolozose suas penam expi-
mentea a nobis auxilia petunt. **E** Saes-
dum est enim q; defuncti tribus modis no-
bis loquuntur. scz exēplo. et hoc modo no-
bis loquuntur sancti viri prout viuūt in no-
stris memorijs. vnde tunc eoz locutiones
audimus quando recordamur bonoz que
fecerunt et exēploz que nobis reliquerūt
sicut dicit de Antiocho rege. ij. Mach. iij.
q; flexus ad misericordiam lachrymas fudit
recordatus defuncti. s. omne sobrietatem
modestia. Secundo loquuntur nobis ver-
bo scz deo permittere aliquando in aliquo
corpore assumpto apparendo, sicut in trās-
figuratione domini apparuerunt ei **M**oys-
ses et **V**dyas loquentes cū eo vt dicit **M**at-
th. xvi. quoz moyses defunct⁹ erat. **V**oc-
etiam modo qui sunt in purgatorio permit-
tuntur apparere: vt possint a viuētib⁹ sus-
fragia impetrate. Sicut narrat mihi qui
dam magnus aduocatus ante Romanē q;
fuit doctor vtriusq; iuris: et dicitur est dñs
Porcina de casub. qui dum esset ipse in ca-
ria tempore Bonifacij pape. dū quodā sero
vigilaret ad studium suū ap; paruit ei quidā
famulus suus: qui paucis ante diebus fue-
rat defunctus: et asseruit se grauior in pur-
gatorio pro culpis suis torqueri: sed preci-
pue pro debito cuiusdam pecunie quā da-
re autā aliter tenebatur: et expressit ei quā
titrat et nomē creditoris: dicens se in mor-
te illius debiti non habuisse memoriā. **U**ns
de dicit dicto domino q; poterat eum libe-
rare a pena si predictū debitum pro eo exol-
ueret: et elemosynas alias faceret pro eo: et
missas celebrari. Quod ille promisit facere
et statim ille inclinauit ei et disparuit. Et dī-
ctus aduocatus inueniens venū esse quod
de debito dixerat: sanctificat creditor: et alia
suffragia addidit s; m promissum factum.
Tertio defuncti qui in purgatorio crucian-
tur loquuntur nobis et clamant desiderio:
quia multi a nobis in illa pena desiderant
adiuari. Et clamat ad nos quilibet eorum
dicens. est non verbosam desiderio. **I**l-
lud Job. xix. **M**isererenti mei misererenti
mei saltem vos amici mei. **P**redictis ergo
modis verificatur de homine defuncto illud
quod de Abel dicit apostolus **V**erbe. xi. scz
q; defunctus adhibet loquuntur. Tertio deferi
bit apostolus in auctoritate allegata pena

lem retardationem. i. quia non acceptis res
promissionibus de premijs salicet vite eter-
ne: que scz ab antiquo multoties promissā
sa sunt sanctis: et per christum re-promissā
id est iterato promissā, quas re-promissioes
qui in purgatorio detinentur adhibere nō fuit
assccti, et maxime quia eas desiderant et
ipsa retardatione maxime affliguntur ad
huc eas contemplantō de longe aspiciē-
tes et ad eas inbianes. Sed sancti q; sunt
in celo iam eas sunt adepti merito iusticie
sue: et in eis facit letantur. **S**m illud **V**e-
breozum vndecimo. **S**perati sunt iustici-
am: adepti sunt re-promissiones. Sed tas-
men qui sunt in purgatorio magis facti sūt
propinqui ad eas: q; essent hic viuētes.
sm illud apostoli Ephe. ij. Qui gratis longe
facti estis prope. **S**

Tertio in themate as-

sumpto tangitur iuuandi facilitas: cum dis-
citur exorare. qd quilibz potest pro eis faci-
liter facere. Nos videmus q; quis quando
vult surgere ab imo et sursum ascendere ele-
uat se et ascendit virtute duarum alarū. Sic
duo sunt precipue quozū virtute anima po-
test euolare ab imo purgatorio et ascendere
ad gloriam paradisi: scilicet elemosyna et
oratio. Unde qui volunt iuuare defunctos
qui sunt in purgatorio non debent ita duo
despicere: sed multiplicare. Unde dicitur
Ecdesiastica septimo. Exorare et facere ele-
mosynam ne despicias. Et quia religiosi et
alii pauperes per elemosynas sibi dadas ex-
citantur ad orandum et celebrandum mis-
sas. Et pro dantibus et etiam pro animab⁹
defunctorum. pro quibus eis etiam dantur
dicitur **E**ccli. xxi. **C**onuide elemosynam
in simi pauperis: et hoc pro te exorabit. id est
ad orandum excitabit. **S**

Quartum quod tangi-

tur in themate assumpto est auxilij oppo-
sitas: scilicet vt a peccatis soluantur. id
est debitis penis pro peccatis. Sed nota
q; a penis debitis pro peccatis absoluntur
anime defunctorum: non solus per orati-
ones et elemosynas vt dicitur est: sed etiā
per indulgentias. Indulgentie enim pos-
sunt valere defunctis: non quidem directē
quia sic non valent indulgentie nisi faciē-
ti illud pro quo indulgentia datur: puta qd
visitare limna aliam sanctā: qd nō possunt
m iij

facere mortui; sed possunt valere indirecte in quā pro eis fit illud. p. quo indulgentia datur dñi modo forma sub qua data est indulgentia extendat se vq̄ ad defunctos. Et si dicat. quicūq̄ fecerit hoc vel illud p̄ et parer et? r quicūq̄ fecerit in purgatorio detinetur tantū de indulgentia habebit: talis indulgentia nō solum vno f̄ etiā mortuo proderit. Non em̄ est aliqua ratio quare ecclesia possit transferre merita cōmuniā quib⁹ indulgentiā imittunt in viuos r nō in mortuos. Delatis autē ecclesie dictum est a xpo. Job. xx. Quous remiseritis peccata remittunt eis. Remittunt autē peccata quoad culpā r penā eternā per penitentiam: sed quoad penā temporale ad quam post penitentia remanent ligati: remittunt r viuis r defunctis per indulgentiā. Nec tamen p̄pterea prelat⁹ ecclesie potest p suo arbitrio aīas a purgatorio liberare r p indulgentias. q̄ ad hoc q̄ indulgentiā valeant requirunt causa cōueniens indulgentias facienda. Et talis causa est quādo datur indulgentia ppter aliquid qd̄ vergit in honore r vtilitate ecclesie. Si autē forma indulgentiē non includat defunctos: puta q̄ tantus dicat. Quicūq̄ faciat hoc vel illud habebit tantū de indulgentia: tunc ille qui hoc facit non potest ipsi fructū indulgentiē in alios transferre. quia non est eius applicare intentionē ecclesie ad aliquē per quē cōmunicantur cōmunia suffragia ex quib⁹ indulgentiē valent. Quocūq̄ autē modo homo possit solvere a peccatis. i. a penis p peccatis de bitrio in purgatorio que sunt sicut fasciculi deprimentes r impediētes ne possint ascēdere. debet facere hō viuens h̄m illud Esa. lviij. Solue fasciculos deprimētes. r omne onus dirumpe. s. pene. vt tali onere remoto possit ad gloriā scandere. Ad quā deus rē. De misericordiā quā petunt defuncti in anniversario faciēda Sermo X

Miseremini mei mi

miseremini mei saltem vos amici mei, quia manus dñi tetigit me Job. xix. Mulgo dicit q̄ qui sentit dolores magnos: emittit magnos clamores. Sic illi qui sunt in purgatorio quia magnas patiuntur penas: magnos quocelaru clamores non vocis sono: sed mēris desiderio ad nos qui eos iutare possum⁹ emittere non desistunt. Unde et persona cuiuslibet eorū

damat scriptura diuina in verbis propostis dicens. miseremini mei miseremini rē. **A** In quibus quidē verbis anima tibi afflicta petit sibi misericordias fieri a charis saltem r amicis suis triplici ratione: mul tū nos mouere deberet ad eis suauentiā. Et primo ratione maxime indigentē: q̄ insinuat cum dicitur. miseremini mei miseremini mei. Secundo ratione mutue beniuolentiē. cui subditur. saltem vos amici mei. Tertio ratione punitiue iustitiē. quia manus domini tetigit me.

Petit ergo a suis cha

ris primo misericordiā. r ex ipsa ingeminatione petitionis ostendit suam magnā misericordiam r indigentia. Ad cuius evidentiam considerandus est q̄ non quilibet defunctus in pena vel indigentia existens potest a nobis misericordiā petere. Sunt em̄ cōmuniter defunctis quatuor receptacula deputata. scilicet infernus: limbus: r purgatorium. Et h̄m hoc sunt quatuor modi defunctoꝝ. Nam quidā sunt ita boni q̄ statim egressis de corpore aperitur porta celi. sicut pueris baptisatis. Anō dicitur. iij. super xpm baptisatū aperti sunt celi. Item fidelibus pro xpo in martyrio baptisatis. quia martyrius purgat a culpa r a pena. q̄ falce martyrii omnia vicia refecantur. vt Augustin⁹ dicit. r ideo apertū est celum Stephano lapidato. Actū. vij. Item his qui perfectā satisfactionē r penitentias egerint de peccatis. In cui⁹ figura apti sunt celi Eschiel iuxta flumē chobar. Esch. i. Chobar em̄ interpretat grauedo vel grauitas. r signat grauedinē satisfactionis: quā tolerare op̄ perfecte penitentes. Isti ḡ nō sūt de nūero defuotoꝝ q̄ a nobis misericordiā petunt. ex eo q̄ nulla miserā seu indigentia patiunt. r ideo q̄ p eis oraret vel aliqd̄ suffragiū faceret in iuraret eis. Anō dicit Aug. q̄ in iuria ē in ecclesia p martyre orare: an⁹ nos debem⁹ orationib⁹ cōmedare. Alij nō sūt tā mali q̄ statim vt de corpore exierit eis porta inferni. sicut his q̄ decedunt impēnētes cum aliq̄ peccō mortali. De q̄ d̄ Job. xxi. Ducunt in bonis dies suos r in pūcto ad inferna tescēdunt. Et de his dixerunt qd̄as q̄ saltē fideles qui fuerunt membra ecclesie r habuerūt fidem r vñ sunt sacramentū r plura de generibus bonoꝝ egerunt: possunt ad min⁹ vñq̄ ad

diam iudiciā a nobis misericordiā recipere: r valent eis suffragia nostra. vel ad totius pene vsq̄ ad diem iudiciū suspensionē: vel ad aliquā ipsius diminutionē: vt saltem ad nature confortationē vt penam illam facilius ferre possint. Sed illa falsissima: q̄ penam illā habent propter culpam tantum: r id nisi tollatur culpa nō potest tolli pena: sicut culpa eorū semper manet eodem modo nec vnq̄ expiatur vel interrumpitur vel alleviatur ppter quod ps. ait. In inferno autem quis confitebitur tibi? Ergo nec pena eorū vnq̄ suspenditur vel minuitur vel aliquo modo mitigatur. r ideo in inferno nulla est redēptio. Et ideo dicit beatus dionysius. vij. ca. cele. hierar. Sumus sacerdos p mundis non orat: quia in hoc auerteret a diuino ordine. Et cōmentator tibi dicit q̄ peccatoribus nō orant sancti pro hominibus infidelibus impijsq̄ defunctis. quia nō audiretur pro illis. Et greg. in. xxxiij. libro moza. dicit. q̄ nō orant sancti pro hominibus infidelibus impijsq̄ defunctis. quia de eis vñq̄ quos eter no damnatos supplicio itas nouerunt: ante illum qui eos dānauit frustra fiet oratio. Alij vero defuncti vadunt ad limbū: qui est locus iuxta infernū. vt pueri decedentes sine baptismo. qui nō vadunt ad celum: quia si trent nō possent habere paradisum. quia paradisus consistit in visione dei. Isti autē cum decedunt sine gratia sunt vt ceteri q̄ nō possunt videre lucē diuinā. sicut cecus cor poraliter nō potest videre lucem corporeā. Non etiam vadunt ad infernū dānaotoꝝ: q̄ tibi non punitur quis nisi ppter peccata. p̄p̄ria: sed h̄i adhuc non peccauerūt. Nam peccatum originale non est peccati personale sed cōmune totius humane nature. vñ h̄m quosdam tales etiam si per infernum transierint ignē non sentierint. Unde etiam isti nō sunt qui misericordiā petunt. quia eorū status inmutabilis est. Quidam vero cum mortui vadunt ad purgatorij. sicut qui decedunt cum venialib⁹ peccatis vel nō cōpleta penitentia siue satisfactione debita suis peccatis. Nam licet per contritionē tollatur culpa: non tamen ex toto tollitur reatus penę: nec etiā semper venialia dimissis mortalibus tolluntur: r iusticia dei hoc exigit vt p peccatis per penam debitam ordinetur. Et ideo oportet q̄ ille qui post contritionē de peccato r absolutionē decedit ante satisfactioē debitam: q̄ post hanc vitam punitur. Et hoc fit in purgatorio: vbi per penas

quā sustinet ad tempus: a reatu pene satis factorie que debebatur post penitentia tot taliter absoluitur: r a venialibus maculis etias expiatur. Et pro talibus defuncoꝝ orat ecclesia quia iuari possunt. Unde greg. Nazāzenus dicit. Si aliquis christo amico conseruiens in hac vita purgare peccata min⁹ poterit: post transitū hinc per purgatorij cōstationē expeditur. Hoc p̄dicant dogma veritatis seruantes. Hoc etias ecclesia vniuersalis tenet pro defunctis exorans vt a peccatis soluantur. Et beatus dionysius dicit in. vij. ca. ce. hierar. q̄ diuin⁹ sacerdos pro mortuis orans pro illis orat qui sancte vixerunt: r tamen aliquas maculas habuerunt ex infirmitate humane contractas. Tales ergo defuncti sunt qui a nobis misericordias petunt: ita vt quis eorū dicat. miseremini mei miseremini mei rē. Bis autem dicit miseremini mei duplici ratione. Primo ppter duplicem causā qua affligitur. Prima potest esse vt dicitur est ppter aliquā venialem culpam. scilicet cum qua decessit: a qua oportet purificetur anteq̄ vitam eternam ingrediatur. quia nihil iniquitatum incurrit in illam vt dicitur Sapient. vij. Culpā autem venialis in eo qui decedit cum gratia post hanc vitam dimittitur per ignem purgatorij. q̄ pena ista aliquantū est voluntaria inq̄ta scy sciunt q̄ non possunt penitēre ad gloriam nisi per illam penam. Et ideo h̄i appetant ab ea liberari nec sit ab eis voluntarie assumpta: tamen supportant eam. r q̄m ad hoc voluntaria dicitur: sicut infirmitas imissa a deo alicui bono viro q̄ voluntarie sustinet ex quo deus vult: r nihilomin⁹ vult ab ea liberari. Et sic quia pena illa aliquantū est voluntaria virtute gratiē: habz vitam expiandi culpam oem cum qua cum gratia stare potest. Sed quia etiam ab ea appetit liberari r ad hoc per suffragia hic viuētiū adiunari: potest vt citius liberetur: propter ea damat dicens. miseremini mei. quasi dicat si miseremini mei impendēdo suffragia cit⁹ purgabor: r liberabor. Drouer. r v. Per misericordiā r fidem purgantur peccata. Secūda causa quare cruciatur in purgatorio aīa est ppter penitentia h̄c non cōpletam. siue quia preuentus sit morte ante q̄ compleuerit: siue quia iniūcta sibi penitentia sufficiens nō fuit h̄m iudiciū dei. Demitentiē em̄ iniūcte tripliciter taxant. Nam quedā taxantur a canone: r quedā a sacer

dote cui peccator confitetur. A canone est taxatam est regulariter p̄ pro quolibet peccato mortali septēnis penitentiā peragat. ut sicut p̄pter peccatum septiformē gratiam mittit: ita vt per septēnis penitentiā rescriperet eam. xx.ij. q. ij. Doc. ipm. xx.ij. q. i. Predicandū. Sed in speciali in canonicis apostolorū s̄m̄ diuersa crimina & diuersas conditiones hominū diuersē penitentiā inungunt. Vt bigraria de aliquib⁹ paucis Naz dicitur ubi q̄ penitus p̄ xl. dies in pane & aqua peniteat per. vij. annos semper debet esse in penitentiā. s̄ interiori. vi. q. i. Quicūq; salificans mensurā. xxx. dieb⁹ in pane & aqua peniteat ex de emp. & ven. Et mēsure & pōdera. Itē qui cōtra naturā peccauerit sicut derisus deponi debet vel relictioni tradi si corrigibilis appareat ad perpetuam penitentiā peragendā. Et laicus excommunicari & a ceteris fidelium vsq; ad cōdignam satisfactionem fieri alienus. ex de excessu. p̄. l. Clerici. Item si quis votū simpliciterviolauerit tribus annis penitere debet. xx. vij. Si vir. Itē q̄ qui aliū iniuste accusat ad mortē. xl. dies in pane & aqua peniteat per. vij. ānos si accusatus occisus sit a membrū perdidit per trīcūm. ex de accusa. a. accusasti. Item si parentea frangit spōsalia filiorum triennio separentur a cōmunionē & filij sic si in culpa sint. si autem filij s̄m̄ p̄missionem factas contraxerint liberantur vterq;. Intelligas quoad penā ecclesie sic: no quoad reatū ex quo dederunt operā in contrariū. xxxi. q. ij. Si qui parces. Et similiter taxantur ibi penitentiā de multis alijs peccatis. Ergo semper septēnis penitentiā imponenda est nisi maior vel minor inueniatur a canone expressa. In quo casu si crimen publicum sit publica nō minor v̄ maior q̄ scripta sit est penitentiā imponenda nisi ex magna causa dispenset. Si autē est occultū tunc indistincte arbitrarie imponatur. Et ideo tenetur hodie q̄ penitentiā que a sacerdotibus confitentibus imponitur arbitrarie sunt: & arbitrio sacerdotis tandem relinquuntur etiam ille que sunt p̄ carceres diffinitē. & patet hoc ex de peni. de. qui. Vbi pro homicidio & fornicatione m̄ datur penitentiā imponi s̄m̄ arbitrium sacerdotis: cum tamen sit a canonic⁹ diffinita. Ergo sacerdos penitentiā taxare potest & debet consideratis circūstantijs criminis qualitate & q̄ritate. Item persone dignitas

te officio & paupertate infirmitate seu debilitate completionē cōsuetudine societate lachrymis & deuotione. Item regiois et temporis qualitate necnō & alijs circūstantijs. xxvi. q. vij. Lepora. & de peni. di. i. Ad s̄suram. Sed siue q̄ritum ad penitentiā que inunguntur a canone siue q̄ritum ad eas q̄ a sacerdote sciendū q̄ duplex est foris iudicij aiarum. scy dei & ecclesie. Contingit ergo aliquādo peccatorum esse absolutus in vno & non in altero foro. Nam aliquando absolutus in foro ecclesie nō est absolutus in foro dei & aliquando e cōuerso. Ergo si aliquis sit iniūcta in foro ecclesie penitentiā maior q̄ sit condigna in foro dei. in foro ecclesie tenetur ad eam totam: sed in foro dei nō tenetur nisi ad condignas. ideo q̄dū est in foro ecclesie debito: pene est quousq; totam eam compleuerit: sed si transeat ad forū dei pacta condigna nullam penam sustinebit. Sed si minor fuerit iniūcta q̄ fuerit condigna cum tranferit ad forū dei. scy ad purgatorij: supplebitur p̄ illam penam quicquid min⁹ fuit iniūctum: tūc tamen acerbitior illa pena fere incōparabiliter q̄ fuisse illa penitentiā. quia in dīuino iudicio plus ponderat in valore vna modica pena presens voluntaria q̄ multa in purgatorio que nō est sic voluntaria. sicut plus valet modicus aurū q̄ multum plumbi. Unde fit quedam equalitas & iusticie recompensatio. quia pena p̄sens est minor in acerbitate & maior in valore: illa autem minor in valore & maior in acerbitate: propter quā acerbitates iterum anima ibidē afflicta damat miseremī mei. quasi dicat si mibi miseremī mei & suffragia ipendaq; liberabo: ab hac acerbissima pēa. Et ideo. iij. Regum. i. dicit defunctus ibi afflictus consanguineo vel amico suo. Obsecro vt miseremī anime mee. Secūda ratio quare bis dicit miseremī mei est propter duplicem penam quā patitur. scy penā dānam de carētia visionis diuine: & penam sensus de afflictione ignis. Et quantum ad vtrāq; minima pena purgatorij est maior maxima pena mundi. Quātum ad penā dānam patet: quia q̄ro aliquid magis desideratur tanto eius abētia molestius toleratur. Et quia affectus q̄ desiderat sūmū bonū postvitatam istam ab omnibus sanctis est v̄tenior q̄ aliquis affectus rei temporalis in vita maxime cum tempus habendi iam aduenit. ideo afflictio de carētia ē maior:

Quātum autem ad penā sensus patet: quia cum dolo: non sit essentialiter ipa lesio sed lesiois sensus: tantomagis dolet aia: q̄ro magis sentit lesiū aliquod. ideo ab igne v̄mediate in ipam agente que est origo sensus maxime affligitur. Et clamare possunt anime que tali pena affliguntur ad quēlibet consanguineū vel amicum hic viuētem & dicere illud. Mar. ix. Si quid potes adiuua nos miseremī nostri. V In quibus quis dem verbis petunt suffragia pro se fieri tripliciter.

Primo ex facultate. si qd potes. Secūdo ex charitate. adiuua nos. Tertio ex pietate. miseremī nostri. Dicit ergo q̄ritum ad primū. si quid potes. Nam quilibet aliquo mō potest. i. quia aliquid sunt qui possunt pro eis missas celebrare sicut sacerdotes: aliquid qui possunt p̄ eis eleemosynas dare sicut seculares diuites. omnes autem generaliter possunt p̄ eis orare etiam si sint pauperes vel infirmi. Unde Thobie. iij. Quomodo potueris ita esto miseremī corā. Quātū ad secūdū debemus eos ex charitate iuuare: sicut frater d̄ iuuare fratrem. Nam frater qui iuuatur a fratre quasi ciuitas firmata ideo dicitur. adiuua nos. Unde si sit aliquis frater ipsius defuncti cōgnatione sicut cōsanguineū dicunt fratres: sine charitatis dilectione. sicut omnes qui sunt in charitate dicunt fratres. d̄ qua fraternitate dicitur. Roma. xij. Charitatem fraternitatis inuicem diligentes: debet defunctos fratres per suffragia iuuare. In cuius figura dicitur. i. Macha. iij. q̄ adiuuabant eu omnes fratres sui. Tertio petunt sibi subueniri ex pietate ac m̄ dicunt. miseremī nostri. Vbi est maior: miseria ibi homo q̄ pius est magis compatitur & magis miseretur: sed in purgatorio est miseria maioris inopie q̄ sit in mundo. quia si possent pro vno denario liberari ab illa pena non haberent de soluant. & sunt in tanta impotentia q̄ si per vnum patet noster possent ab illa pena erui: dicere illud non possunt. & ideo dicere flagitant cuiuslibet homini per illud. Judith. vij. Tu q̄ pius es miserere nostri.

Secūdo defunctus in

purgatorio existens petit misericordiam a nobis ratione matue benivolentiē quā habent nobiscum: quas allegat dicens. saltem vos amici mei. Etia enim sunt que consue-

uit verus amicus ipendere amico suo. Prius dilectionē & hoc debetur omni tempore. Prouer. xvij. Omni tempore diligit qui amicus est. Et si omni tpe ergo nō solum ante mortē sed etiam post mortē. Item cōpassionē. s̄ in aduersitate. Eccli. xij. In malicia scy aduersitatis amicus est. Et si comparit vno magis debet cōpati mortuo qui ē in maiorī pena. Item s̄ sicut impendere subuentionē. s̄ in necessitate: alias nō esset verus amicus. Eccli. vi. Est amicus socius mē se & nō p̄manebit in die necessitat. Talis ē qui amico suo vel p̄ sanguineo defuncto in tanta necessitate existenti sicut ē in purgatorio non inuenit per suffragia. Et de tali p̄t dicit illud. Job. vi. Qui tollit ab amico suam: timorē d̄ni derelinquit. In quib⁹ quid dem v̄bis transigat triplex culpa que plerūq; circa defunctū amicum committitur.

Prima est culpa crudelitatis in eo qui tollit misericordiam.

Secūda est puerilitas. scy tollere ab amico suo.

Tertia est fatuitatis in eo qui timorē d̄ni derelinquit.

Circa primū notandū q̄ tollere miā ab eo qui est in miseria ē culpa crudelitatis. Unde cū illi q̄ sūt in purgatorio sunt in maiorī miseria q̄ viuētes: ideo maior crudelitas ē miā eis nō facere. p̄pterea d̄ Jaco. ij. q̄ iudicij sine misericordia fiet ei q̄ nō fecerit misericordiam. Ad cui⁹ euidentiā est notandū q̄ subueniendo defunctis q̄ sunt in purgatorio implet oē opus m̄ie. Nam vni opus misericordie est pascerē esurientē. & aliquid portare sitientē. ipsi autē vebemēter esurunt illū cibum & sitiant illū potū de quo dicitur Luc. xij. Dispono vobis sicut disposuit mihi pater me. reg. vt eda. & viba. super men. me. in regno meo. Sed non possumus ad illi⁹ ubi v̄l potus satietatē peruenire: nisi prius soluantur debiti quo in purgatorio detinentur. vnde qui p̄ eis tale debitum soluit eos ad hū⁹ quodamō societate pducit. Aliud opus pietatis est vestire nudū: s̄ q̄ in purgatorio detinentur habent s̄as nudas. nō solū a veste corporis: s̄ etiam a veste sine stola gloriose d̄tudinis. de qua d̄ Eccli. xlv. In dicit cum stola glorie. quā induere non possunt quousq; nō sint purgati & a reatu illi⁹ pene absoluti. Qui s̄ cio vt absoluat opas auxilij eis p̄stat vt stola glorie saltes cinus induat. Aliud opus misericordie est p̄te

Sermonū funebriū

grini & hospite in domo sua colligere. Sed illi non recipiuntur in domo dñi in qua māsī nes multe sunt quosq; sunt a reatu illi? pe ne detinet. unde d̄ eos iuuat vt deinde liberentur quasi peregrini & hospite in hospicio celestis mansionis colligi ac recipi facit. Aliud opus pietatis est infirmū visitare vt tuare. Illi aures tanq; infirmi sunt grauib; dolonibus afflicti & viribus destituti q̄ bus se tuare possunt. vnde qui eis suis fragijs auxiliū imp̄dit infirmū quasi per affectū visitat & liberationis sue medullam ppinat. Aliud opus misericordie ē ad carceratum ire & eum pietatis auxilijs consolari. Sed illi qui sūt in cōmuni purgatorio quod iuxta infirmū in terre visceribus esse creditur quasi in centro & profundo carceris detinentur. & qui tali impendit suffragiū ille est qui carcerato prebet consolationis & liberationis auxiliū. Qui autem eis suffragia misericordie non impendunt: hi sūt qui iudicijs sine misericordia recepturi sūt sc; a christo dicente pro eis tanq; pro membris suis: vt habetur *Marthei. xv. Discedite a me maledicti in ignem eternū &c.* Et post. *ip̄d̄ non fecistis vni de minorib; his nec mihi fecistis.* Et sic iudiciū sine misericordia fiet ei qui non fecerit misericordia. *Unde in ps̄: Pro eo q̄ non est recoz. fa. mi.* Et post. *Dilexit maledictionem & venit ei. sc; cum dicitur. Discedite a me male. &c.*

Secūdo in auctoritate inducta tangitur culpa magne peruersitatis: cum dicitur ab amico suo. Nam sicut inimico suo gratiam impendere est magne charitatis: ita ab amico misericordiam subtrahere est magne peruersitatis & iniquitatis. Et quia multi sunt qui de defunctis amicis & consanguineis defunctis quasi nihil curant & eoz; misericordie non subueniunt: dicitur ex persona defuncti in ps̄. *Elongasti a me amicum & proximū & no. me. a mi.* Alii enim amici in misericordia aduersitate derelinquūt: qui etiā in prosperitate adhererant & favebant. Et tales faciūt sicut fecerunt christo discipuli sui qui cum ad nuptias comitati sunt: & in passione relicto eo fugerunt. *Vene. Alibi nūscercad auera lupi: formice grana: sequūtur pedem: sequit turba ista non hominem.* Et ideo grego. ait. *Cum quis positus in prosperitate diligitur: incertum est valde verū possessor vel prosperitas diligatur: amissio felicitatis vni interrogat dilectionis. Qui*

enim in aduersitate proximū deserit: aperte cognoscatur q̄ hunc in prosperitate non amauit. Sed adhuc quidam alij sunt qui erga amicos vel consanguineos defunctos crudelius & nequius se habent. quia non solum tollunt ab eis misericordiam. scilicet elemosinas de proprio pro eis non faciendos: sed etiam auferunt ab eis iusticiam legatā & elemosinas quas pro se fieri ipsi dñm̄ indicauerūt diripiendo vel impediendo vt sibi retinendo. Et de tali conqueritur ipse defunctus dicens illud. *Job. xxvij. Abstulit iudicium meum. & ad amaritudinem perdasxit animas meam. Tales non sunt amici verius inimici.* De quibus dicitur *Mart. x. Inimici hominis domesticū ei.* **De Tertio in auctoritate inducta tangit culpa magne fatuitatis. quia timorem domini talis derelinquit. id est dei reuerentiam: in quo & propter quem proximū diligere debet et ipsi in necessitate subuenire. sed qui timorē domini derelinquit fatuus est. Solutus enim valde esset qui derelinqueret illud quod excluderet ab eo omne malum & conferret sibi omne bonum. & talis est qui timorem domini derelinquit. Omne enim malum quod habemus aut est malum culpe. id est peccatum quo infamur: aut malum pene quo affligimur. Sed vt trius malum excludit a nobis timor; domini. Primo malum peccati. *Ecl. i. Timor; domini expellit peccatum.* Quilibet enim illud quod odit a se conatur expellere. *Prouerb. viij. dicitur. q̄ timor; domini odit malus. scilicet culpe: & ideo nō permittit illud intrare in domum cordis.* Item custodit a malis pene. vnde *Ecl. i. siastici. xxxij. Timenti deum non occurrēt mala. sed in tentatione deus illum conferturabit & liberabit a malis.* Augu. in sententia prosperi. *Custodit nos dominus ab omni malo: non vt nihil patiamur aduersi: sed vt ip̄s aduersitatibus anima non ledatur. Itē timor; domini confert homini omne genus boni. Quod est triplex s̄m̄ philosophū. s̄m̄ bonū vtile delectabile: & honestū. sed p̄ timorē dñi habētur bona vtilia & temporalia sicut ait ps̄. Timete dñm̄ officē sci eius: qm̄ nō est ino. ti. eū. Item bonū delectabile. s̄m̄ illud. *Ecl. i. Timor; domini delectabit cor.* Et in ps̄. q̄ magna multitudo dulcedinis tue domie quā ab. ti. te. *Blosa. quā ip̄ius nō sentit. quia de febre iniquitatis palati cordis amisit. Item bonū honestū. sicut est lumen****

Distinctionis V

gratie intrinsecū. Quia vt d̄ *Ecl. xxxij. Timenti dñm̄ beata est aīa eius. i. habebit beatitudinē eternā. E*

Tertio in thēmate as

sumpto perit defunctus misericordiā rōne iusticie p̄mittitur: quā allegat cū dicit: qz man; dñi tergit me. Vbi aduertendū q̄ manus dñi est iusticia dominiquē existentes i purgatorio nō occidit: s; tangit grauius quoz; digitis. i. affligit eos quoz; modis sine quib; qz p̄mo. Nam p̄ma pena est ex glorie retardatione: quā aīa a corpore exuta & ad eam habendam disposita vehementissime desiderat habere. & ideo impedita ex sui culpa grauius affligitur clamans die ac nocte illud ps̄. *Quādo veniā & apparebo ante faciem dñi.* Secūda digitus. i. secūda pena affligens est ex ardore ignis crudelissimi. De quo dicit Augu. in quodam sermone q̄ ignis ille durior erit q̄ quicquid in hoc loco pena; videre aut sentire aut cogitare q̄s poterit. Et p̄ter etiā rōne. quia sicut d̄ *Sap̄. vi. Fortioribus fortior instat cruciatio. et go fortius cruciatur. Et p̄terea maior est pena passionis q̄ cōpassionis. ergo maior est pena quā anima in purgatorio p̄ seip̄as patitur q̄ pena quā hic sustinet corpi com patiēdo. Tern; digit; .i. pena est ex expectatione. quā a nobis expectant suffragia cū ex se nihil possint: & nos paruz vel quasi nihil suffragij eis mittim;: & ex hoc multuz affligūtur quia spes que differtur affligit aīam. *Prouer. xij. Quartus digitus. i. pene modus est ex penitentie omissione. considerans enim q̄ p̄ter modicā penitentiā in hac vita voluntarie factā potuisset euadere tam crudelē penā multi dolet q̄ omi sit eam. Quine; digitus. i. modus pene est ex aduersarij irrisione. qz licet demones su per aīas exītes in purgatorio non habent prātem: tñ sequit eas ad purgatoriū deductas de earū penis gaudiū ostēdentes. et irrisio & exultatio aduersarij dolorosa est in miseria exīti. De hac s; manu d̄ *Job. xij. Adānū tuā lōge fac a me. S; post hoc est aīa man; de dextera ad gloriā deducēs. De qua ps̄. ait. Tere m̄ illuc manus tua deducet me: & tenebit me dextera tua. s; i. etemitare glie. Ad quā nos pducet deus. Amen.***

Explicit distinctio quarta: que egit de cōditionibus hoīs iam mortui.

Sermo I

Sequitur distinctio quinta: in qua agitur de diuersitate morticeniū in officijs dignitatibus creaturis sexibus formis: infortunij vel meriti defunctoruz: cū s; s̄m̄ *sermō. xlvij. In funere dñi pape.*

Sermo I

Ann; pōtifer

de hierusalē venit in bethulā. *Judith. xv. Videmus ad sensum in corporalibus rebus q̄ vnus & idē motus*

pp̄ter duos oppositos terminos duoz; contrarioz; causa esse pot. Sicut p̄s de occubitu solis. i. quo sol a nobis recedēs in nostro hemisphero relinquit tenebrositatē. sed de scendens ad locum oppositū inducit ibi lūm̄inositatē. et ita occubitus solis: licet in locis diuersis: & lūm̄ & tenebras fac. In quo recte representat occubitus. i. p̄s trāstus mortis sanctissimi patris nostri & dñi sumi pontificis. Ipse em̄ velut sol noster in celo sine culmine positus ecclesie militātia: non nobis tñ: sed etiā toti ecclesie siue mūdo tā scientie q̄ gratie lumine p̄fulgebat. Qui licet nobis p̄per suū decēssum magna tristitie tenebrositatē reliquerit: ipse tamē ad lumen vite atq; fructuōne leticie trāsiit sempiterno. In quo etiā felix transitus ei; ascēssioni saluatoris nostri assimilari potuit: qz licet rōne recessus suis quos relinquebat a postolis fuerit lucuosa. Sicut ei in suo sermone btūs *Ver. dicit. Quātus putatis fratres dolor; rior; irrup̄ erit apostolica peccora cū viderunt dñs a se tolli & atrolli in area.* Et post subdit. *Dolor; nūm; erat: quia videbant illuz p̄pter quē oīa relinquerant a suis aspectibus tolli vt nō possent ablato sponsi filij nō lugere. Timor; vero: qz oīa p̄ni relinquebātur in medio indeoz;. Verū tamē si p̄siderassent apostoli q̄ ad paterne glorie dextera cōscendebat: vnde ide omēs aduersarij sui subderant scabello: seu itaq; & gaudiū materiā inuenissent. Unde & ipse dñs dixit eis. *Job. xij. Si diligeretis me gauderetis vtiq;: qz vado ad patrē. Sic etiam noster transit; hui; respectu nō sui qui ad felice vitā trāsiit pot esse gaudiōsus. Fuit ergo transit; hui; sanctissimi patris nostri per aduentū sumi pontificis de hierusalē in bethulā: de quo i assūpto thēmate agit; p̄pe figurat; cū d̄ sum; pōtifer de hierim̄ venit bethulā. A**

In quibus quidē verbis de quōdam porre nostro r dno in an? nunc funere sum?; ad exhortationē r consolationē nostram dseri buntur p ordinem tria.

Primo quidē predicta figura describit nobis quoad prateritū excessum dignitatē, quā sumus?

Secundo officium sanctitatis, quia pontifex.

Tertio quoad presens transitū felicitatis qz venit de hierusalē in bethuliā, id est de ecclia militate ad eccliam triumphantem.

Quantū autē ad primū

sciendū est q papa dicitur summus r respectu christianoz r respectu potentū sine iurisdictionū. Respectu quidē prelatorū, quia ipse est vertex r caput oim tam patriarcharū q archiepiscopozū vel epozū vel quozū cūq alioz. Unde Johan. l. domini? dicit petro an? vicem sumus pontifex gerit. Zu vocatū cepas qd interpretatur caput. Et ideo sicut petrus caput erat omniū apostolorū ita papa caput est omniū prelatorū r oēs debent subesse sibi, sicut r membra capiti. Et quo etiā apparet vterius q cū prelatorū officium sit res ecclesiasticas administrare: i administratōe ecclesiasticarū rerū magis obediendū est pape q cui libet alteri prelatōimo etiā si videret paulus apłus vel quicūq apłus alius preter Petri magis in administratōe p dicitā obediendū ē pape q ei. Quod patet etiā nūc. Nam Paulus dicit q opz ordinandū sine crimine eē, vt. xxy. di. §. Nunc autē, r tamen auctoritate pontifici episcopi dispensare possunt in crimine adulterij r in minorib? r hoc quia papa maior est Paulo in administratione, vt. xxiii. di. §. i. Nam papa est loco Petri, vt dictū est, r habetur. xxiii. q. i. qm vinctus r sicut etiā vicarius iesu xpi vt ex de trāstā. int. co. palia. r et d. beuch. ecclē. si nō di. cō. fe. vt nostrū. r Petrus in administratōe maior fuit Paulo vel quobz apło vt. ij. q. vii. Puto. xxi. di. In nouo. Secdo papa est summus respectu xpianoz. Nam in quoz or dine ille dicit summus cui omnes alij subūt r ipse nulli subest eoz: sed oēs xpiani subūt pape salte rōne peccati. Unde dñs dicit petro r i petro successōib? suis. Quod cūq li gaueris sup terrā erit ligatū r i celis. r qd cūq sol. su. r. erit so. r i cel. r nihil ex ceptit

q dixit quod cūq: vt ex de maloz. r obe. ca. Solite. Papa aut nulli alteri subest vincit In casu tñ potest subesse tripliciter alteri. Uno modo ppter heresim. Sic enī ab alio r accusari r iudicari pot alias aut nō. xl. di. Si papa. ij. q. iii. Alioz. Secundo si ipse se submittat iurisdictioni alteri. ij. q. vii. Nos si incōpetenter. ff. de iurisdictione om. ius. est receptū. Tertio si ipemet se dponat. vt. xxi. di. Nunc autē. Tertio papa dicit summus respectu potestati sine iurisdictionū. Nam ille maior est in dignitate q est vniuersalior in potestate. Quod apparet ex naturali. qz solus est hz virtutē vniuersaliorē q lunaria etiam habet naturā digniorē r altiorē. vnde r in alio loco est positus: quia ordo stitū correspondet ordini naturaz. Papa autē habet potestatem magis vniuersalē q aliquas alioz. Nam imperator licet habeat potestatem per laycos in temporalibus: non tamen habet in spiritalib?. Sed papa hz vtrāq potestatem r vtrāq gloriā habet. xxi. di. Et bi dño. Unde r reges deponit. xv. q. vi. Alii r ca. Nos sanctorū. r ca. Juratos. i. q. iij. Quia presular?. xvi. di. Duo sunt. r non solum regnū cōstituit imo transfert et de elec. Venerabilissimo etiā imperatorē electum papa hz approbare electionē confirmare vel infirmare r ipm cōfirmatū etiā cōsecrare. Et hoc etiā probatur in predicta decretali. Venerabilem. Tres etiā papa imperatorē deponere potest. Si em zacharias papa regem francoz: qui a romano pontifice corōnā non recipit nec p eum exāmiatur nec approbatur ab eo vel reprobatur nō tam p suis iniquitatibus q pro eo q tate potestati erat inuis a regno deposuit r aliam loco eius instituit. xv. q. vi. Alius: multis fortius imperatorē qui specialius subest ei poterit remouere. xvi. di. Duo sunt. r ca. Ii imperator. Et qd talem ergo sumū apices dignitatis per legitimē electionis cōsentitū iste ut defunctus pat puenit: sumū pontificatus cathedram: tot annis laudabiliter tenuit: cum vigilanti cura cōmissus sibi ex diuina puidencia regimine exercendo: ita vt ad ipm referri possit qd dicitur. i. abas. cha. xiiij. Cōsensitū cum esse summū sacerdotem r vt constitueret p: episcopos. Et In quibus verbis pontificatus ex trib? cōmendatur.

Primo ex legitima electioe: cui psculerunt.

Legitimi electores.

Secdo ex sublimissima platiōe. s. esse summus sacerdotem.

Tertio ex puiff gubernatione, quia profer uiderunt de gubernatore idoneo, cui salicy cura esset r.

ostenditur ergo pmo ad summi pontificatus apicem puenisse p legitimā electionē, qz cōsenserunt veri r legitimi electores, scz dñi cardinales. Cōsensērūt in quā liberaliter ab eis numeris cuiusq̄ receptione vt excluderetur ois simonia: ppter ea q simonia dicitur consensus in electionibus inducit reatum magnū nō tam in dantibus psumum q etiam in recipientē. Unde de sic electoꝝ eligentibus dicit dñs. 2. eui. xi. Succidam ipm r oēs qui cōsensērūt. Item cōsensērunt vniuersim sine dissensione. vt excluderetur primaz discordia: que tñ sicut scitis electionē non impedit dūmodo due partes cōsentiant electoꝝ. s. domini qz cardinaliū alias nō valeret electio. vt ex de electio. Et elegerunt quoqz prudēter r cū discretōe vt excluderetur. s. in deliberata iprouidentia. r hoc qz cōsensērunt in hoīem psum iustū litteratū r vnde quaqz idoneū ad summam dignitatem. ita vt vere poruerim dicere illud. ps. In domo dei ambulauim? cū psum su. s. liberali cōcordi r prudenti. Secdo quoqz in auctoritate inducta cōmendatur status prateritus sanctissimi patris nostri ex sublimissima platiōe. qz dicit eū fuisse summū sacerdotē. Et ca qd aduertendū q sacerdotes dicitur quasi sacra dantes. i. dispensantes. sunt enī dispensatores sacramentoz. Unde r ille dicit pncipalis r sumus sacramentoz dispensator bic dicit summus sacerdos. r hic inter fideles est vnus tantū. s. papa. Qd em p sup abundantia dicit vni soli puenit, put pñus dicit. summus aut dicit super abundantia. r ideo tñ vnus est summus sacerdos sup oēs sacerdotes qui sūt in terris: qui. s. est vicarius xpi qui sūt sacrozū dñs. Papa aut qui est eius vicari? nō dñs est vt ipse: sed pncipalis dispensator ipius est em quodāmodo maior boie: sed minor deo qd ex de transi. Inter. Unde ipse summus ē inter oēs sacerdotes habens plenitudinem potestatis. Alij vero in prem sollicitudinis ij. q. vi. Decreto. r ca. Qui se facit. Quod aut papa sit pncipalis r summus dispensator: sacramentoz ex hoc euident apparet: qz in oī

sacramentoz genere sunt aliqua sibi soli re seruata ad que nulli alioz sacerdotum potestas aliquatenus se extendit. Ad cuius euidentiam est notandū q tria dicuntur ee genera sacrozū. Sunt enim sacra signa: sacra mysteria: r sacra opera. Sacra nāqz signa dicuntur sacrameta, quia sacramentū est sacre rei signum. In sacramento autem aliquid potest papa qd nullus alius potest. Vt bigratia pmo quoad sacramentū ordinis, quia ipse solus ordinat diaconū quē ordiānt subdiaconū qd de tempo. ordi. r qd li. or. Eius in distribuendis. Tres ordinat eodem die quo consecratur, et de elec. Qd sic. aut. §. Super eo. r ipse solus dispensat cum eo qui ex cōmunicatus celebravit vel recepit ordines. xi. q. ij. Si quis episcopus. Itē solus potest conferre ordinem diaconatus die dominico r alijs precapuis festis. Item quoad sacramentū confirmationis: quia solus potest cōmittere sacerdoti qd cōfirmet siue confirmet, quia hoc pertinet ad perfectionem ordinis mystica super quod habet papa plenissimam potestatem vt sanctus Thomas de aquino dicit. Item quoad sacramentū matrimonij, quia quoad multos casus dispensare potest r potest arare r laxare impedimenta. qd de cōsangu. Nō debet. Item sunt sacra mysteria sicut mysteria fidei vel sacre scripture. Nam sacra scriptura est scriptura fidei. Determinare autem vel dedarare ea que sūt fidei vt ab omnibus inconclusa fide teneantur: hoc pertinet ad auctoritatē summi pontificis: ad que maiores r difficiliores questiones ecclesie referuntur pout dicitur in decre. Unde et dominus. 2. uce. xxi. petro dicit quem summus pontificem constituit. Ego pro te rogauit petre vt non deficiat fides tua. r tu a liquidando conuersus confis. fra. tu. Et ideo proprie ad ipsum summū sacerdotem referri potest quod dicitur. 2. mala. ij. Labia sacerdotis custodiunt scientiam. r legem requirēt ex ore eius, quia angelus domini exeratū est. Item sunt sacra opera sicut vota peregrinationes animarum absolutio nes religiosorum professiones r sacrozū canonizationes r similia. In quibus oibus hz papa super omnes sacerdotes singularē potestatem. Nā ipse solus potest votū hierosolymitanū cōmutare: r solus potest concedere vt quis veniat contra votum licitū

vel de quo dubitatur an sit licitū. Primū p
batur ex de rescriptis, et ex de iureiuran.
Ueniens. Secūm pbat̄ur et de electio. Ele
ncriables. Ipse quoq; solus potest dare abs
solutione et dispensatione cum eis q̄ inci de
runt in canonib; in quibus pape reservata
est auctoritas: et solum ex cōmunicatus a se
absolvere ex de electio. Elencrabile. Ipse so
lus pbat̄et professionem in religione infra
xviii. ānos ex de regularibus. Cūsa in insu
lis, quod tamen ibi speciale est ppter loci
aspiratē: secus est alibi q: pfitenī possit
post tempus pubertatis tam masculi q̄ fe
mine. x. q. i. ca. i. r. q. ij. Si in quahbet. r. ca.
Pucella. et q̄ intrare potest exire libere infra
annū ex de regulis. Stantim. et si interim
fiat p̄fessio nō valet ut in nouella ino. ex de
regulis. Non solū. Ipse quoq; solus ascribit
facit canonizatos cathalogo sanctorū. Et
ita patet quō est pncipalis et sumus dispen
sator: sacroz et dator. Et ideo nō imerito sū
mus sacerdos vocatur tāq̄ successor simo
nis. i. petri. Et figuratus est in illo simone
machabeo. de quo dicit. i. Macha. xiiij. Au
dierunt q̄ simon factus esset summus sacer
dos. Sed videte mutationē mirabilem. qz
iste qui heri viuus erat summus. hodie mor
tuis factus est infimus: et q̄ heri regebat or
bem hodie factus est vt redigatur in vilissi
mū puluerem. Unde hñs Bernardus bene
monebat. Eugenii papā dicens in libro de
consideratiōe. Videns te esse summū sacer
dotem: cogita pariter te futurū in vilissi
mū puluerem. Sed ad huc tertio in aucto
ritate inducta cōmendatur p̄sulatus ipsius
ex p̄uisa gubernatione. qz p̄uide electus est
ad summū pontificatū. vt esset illi cura pro
sanctis: et vt constitueret p̄positos. Quia ei
salus populoz fideiū ex manu ecclesiarum
dependet seu ministrorū ecclesie: et ministro
rū salus et sufficientia p̄latoroz: ideo sum
mo pontifica specialior cura debet eē de san
ctis. i. de clericis: ministris ecclesie: qui san
cti esse debent. quia ipsi specialiter sūt electi
vt diuinitas sint ministerii mancipati. Un
de Numeri. xvi. dicitur de clericis qui dero
corū gerchant figurā Sacerdos applicabit si
bi: et quos elegit appropinquabunt ei. Et
tales clericos et ministros d̄s et summus p̄
tifer suo collegio et consortio seu ministerio
applicare. nō simoniacos: non fornicarios
et nō imundos et peccatores: s; sanctos. d.
bet etiaz eidē summo pontifici specialior esse

cura ad p̄positos. i. episcopos. De quibus
dicitur. i. Thimo. iij. q̄ opz episcopū eē mo
destum nō litigiosum nō cupidum s; sue do
mni bene p̄positum. Debet em̄ tales insti
tuere p̄positos in ecclesijs. i. epoz vel p̄
latos. de quibus nō potest dīca illud. ij. Es
dre. viij. P̄positi r̄ magistratus p̄ncipes
erāt iniquitatis. Sed potius tales debz in
stituere vt possit dicere ecclesijs vt ciuitati
bus quib; concedit epoz illud. Esa. lx. Pos
nam v̄strationē tuam pacem. et p̄positos
tuos iusticiam. Non audietr vltra iniqui
tas in terra tua: vastitas r̄ contritio in ter
minis tuis. Et talis p̄fecto fuit cura et sol
licitudo istius p̄teritū in eo fuit. D

Secūdo qd̄ describitur

in themate assumpto est officii sanctitatis
qd̄ habuit dominus noster dum viueret. scz
quia pontifex fuit. Pontificatus em̄ requi
rit oimodam sanctitatem. Et ratio huius est.
qz omne agens agit sibi simile p̄out p̄bis
dicit. Hoc ei in naturalibus p̄sent p̄ponit p̄
fectionē nature. quia tunc vnūquodq; p̄
fectū dicitur: quādo potest tale alterum fa
cere quale ipm̄ est. sicut dicitur perfectum
esse homine quādo hoīem generare potest
hoc ergo quod in naturalibus videtur esse
necessitas. i. q̄ agens agit sibi simile: i. mo
ralibus et spiritualib; ē congruitatis. Licet
em̄ sacerdos imundus peccator possit mu
dare adhibendo sacramenta q̄ imundant vt
est baptismus vel penitentia: que nō in vir
tute sacerdotis imundi: sed ex virtute dei qui
mūdissimus est: habent purificare. Prop̄
qd̄ etiam Augu. dicit. q̄ in ipsis sacramen
tis nihil min; a malo et nihil amplius a bo
no percipitur sacerdote. Ex debito tamen
congruitatis est vt studeat ipse mūdus eē
qui alios debet mūdare: aliōq̄ mortaliter
peccat dum actum sibi incongruū agere p̄
sumit. Et idcirco congruū est et debitū vt
pontifex qui alios h; consecrare et sanctifi
care fit ipse sanctus p̄fecte. Et hoc est quod
ap̄tus Debre. vii. dicit. Talis debebat vt no
bis ess; pontifex sanctus innocens impollu
tus segregatus a peccatorib;. Sanctus in
mente: innocens in opere: impollutus in car
ne: et segregatus a peccatoribus ex mūda
cōuersatione. E

Tertio describit̄ in the

mate de isto patre nostro defuncto transi

scitatis. quia de hierusalē venit in bethu
liā. De isto aut̄ transiū eria considerari p̄bit
Primo terminus recessus: quia de hieru
susalem.
Secūdo terminus accessus: quia in beth
stuliam.
Tertio motus medius: quia venit.
Terminus ergo recessus fuit hierlm: p
quā p̄sens ecclesia designatur. Primo ro
ne veritatis: quia videlicet veritas fidei nō
inuenitur extra catholicā eccliam. Et ideo
dicitur zacharie. viij. Vocabitur hierusalē
ciuitas veritatis. que veritas introducta ē
p̄ sanctoz ap̄stolorū doctrinā. vnde eis d̄
x̄ū est Bar. v. Replestis hierl̄ doctrina ve
stra. Et ideo ista est doctrina veritatis: a q̄
qui discordat: a veritate discordat et errat.
Secūdo ratione sanctitatis. quia sacra
menta per que homo purificari et sanctifi
cari d̄s non sunt nisi in ecclesia ch̄risti. vnde
Apocal. xxi. Audi ciuitatē sanctam hierlm.
Tertio ratione libertatis. quia qui facit pec
catū seruus est peccati: et vltimū seruus dia
boli. vnde expulso peccato efficitur homo li
ber ab vtraq; seruitute. Sed nō sunt reme
dia ad expellendū peccatū nisi in ecclesia x̄pi
i. Machab. x. Hierusalē sit sancta et libera
In hac ergo hierusalē habebat iste p̄ n̄
summam potestatem. Sm̄ illud Eccli. xxiiij.
In hierusalē potestas mea. Sed videte q̄
ista potestas h̄cui tempore durauit: qz ois
potentatus breuis vita. vt dicit Eccli. x. et
nunc ex toto per mortem annihilata est. et
quantū ad honores: et quantū ad diuitias:
et quantū etiā ad delicias. et qui primo vide
batur omnium habere potestatem: nullā pos
sunt contra mortē habere defensionē. Sm̄ il
lud Eccli. viij. Non est in hominis ditione
prohibere spiritū: nec habet potestatem i die
mortis: nec finitur quietere ingruente bel
lo: nec saluabit impietas impū. Secūdo
tangitur Sm̄ ordinē auctoritatis. i. the
matis motus medius. quia venit. Nos v̄
demus in igne q̄ durante materia combus
stibilis durat ardor eius et flamme splendor
sed deficiente materia et ardoze deficit lumē
et splendor. Sic fuit in isto patre nostro: qz
durante valitudine corporis et vita splen
debat toti mundo gloria et honore: nūc au
tem de sancto corpore extincta corporalivi
ta: omis splendor deficit pariter glorie mi
dane. Ezechiel. viij. Finis venit. venit finis
Finis venit scz vite. venit finis omis mun

dane glorie. sed quia homo ignorat finem
vite sue. i. mortis sue tempus: ideo frequen
ter ex insperato mors superuenit impara
tū inueniens ad inferni supplicia ducat. Sm̄
illud Zephai. v. Dies domini sicut fur in no
cte ita veniet. Tertio tangitur terminus
accessus. quia venit in bethulia. Bethulia
em̄ Sm̄ Hiero. interpretatur vno modo do
mus dolens domino. et quātu ad hoc signat
statū penale purgatoz. quia qui ibi sunt:
in doloribus quippe sunt q̄dū sint purga
ti. In doloribus dico sunt tam grauis et af
fictiue p̄ne. vt beatus Grego. testatur q̄
excedit in acerbitate quicquid in hoc secu
lo penans videre aut sentire aut cogitare
quis possit. Unde vere potest dicere anima
que illa p̄na purgatur nobis quā viatores
sumus illud Thimo. i. E vos omnes qui
transitis per viam: attendite et videte si
est dolor: sicut dolor: meus. Et dicitur esse
dolens domino: quia propterea est dolor: il
le seu p̄na vt domino satisfaciat de penitē
tia hic non completa: aut certe pro venia
libus culpis: sed tamen secūda est anima q̄
cruciat in illa p̄na postq̄ purgata fuerit
q̄ ibi ad vitā eternam. Possunt tamē no
stris suffragijs scz elemosinarū: missarum
et orationū ab illa p̄na postq̄ purgata libera
ri. Unde si forte anima istius nostri patris
defuncti pro aliqua dictarū causarū venis
set ad istā bethuliam. i. ad illā penā vt ibi
purgaretur certe debemus sibi compari: et
eam aliquo suffragio quilibet adiuuare. vt
ipse postea adiuuet nos versa vice cū per
uenierit ad vitā eternam. Sed deu q̄mū
ti frequenter qui deberent esse pleni aqua
compassionis et pietatis deficiunt: et nō cu
rant iuuare eos qui in tali bethulia. i. qui i
talibus purgatoz penis et doloribus com
morantur. In cuius figura dicitur Iudith. viij.
qz defecerunt cisterne et collectiones aquarū
omnibus inhabitantibus bethulia. S; ad
huc alio modo bethulia Sm̄ Hiero. inter
pretatur manens in deo. et quantū ad hoc
signat statū beatoz qui sūt in paradiso: q̄
semper in deo manent eius visione beata
atq; fruente gaudentes. et hec est vita eter
na. Unde. i. Jo. ij. Hos in filio et patre ma
nebitis. Et hec est repromissio quam ipse
pollicitus est nobis vitam eternam. Consi
derata igitur vbi virtuosā et laudabilē: quā
hic sanctissimus pater noster duxit: in iung
laudabili et deuotissimo fratre quem nunc

In obitu habuit : pie satis estimari potest qd aut iam ad betuliam predicam peruenit: aut cito feruenturus. Ad qua etiam nos si tandem peruenire appetimus victores nos esse oportet vitio:um et tentationū maloz:um: et impiarum cupiditatum etiam mundanoz:um. In cuius figuram scriptus est Iudith. xv. qd bi qui victores extiterant reuersi sunt ad betuliam: id est ad vitam eternam a qua per peccatum recedunt et p victoziam peccati rediunt. Ad quam deus nos perducat etc.

In funere summi pontificis de eius obitu. Sermo. II.

Ater noster mortuus est.

Numeri. xxvii. Plurimq; videmus qd via amoris est hominibus causa doloris, quia quanto quis plus quod habet diligat: tanto de ei' amissio ne plus dolet. sed pater plus diligit vniuersū qd si plures haberet. ideo de eius morte amplius dolet et amarior luget. Propter ea dauid amare plorans mortem ionathe que multū diligebat dicebat. i. Reg. i. Doleo super te frater mi ionatha deo te nimis et amabilis super amoro: et mulier. Sicut mater vnicū amat filiu suu: ita te diligebam. Propterea etia dicitur. Dicitur. vi. Luctū vniuersi geniti fac tibi planctū amarū. vnde amor ē causa doloris. Debet autē filij patrē suum naturaliter amare. Unde dicit Malach. i. Si ego pater vbi est amor meus. i. quo me debetis diligere. Et ideo etiam naturale ē qd de morte patris filij doleant et luctū faciunt. Sed sicut ad dolendū et lugendum de morte patris carnalis mouet amor: naturaliter mouere debet amor: charitatis. Et de vtriusq; patris luctu et dolore exemplum patet in scriptura diuina. Nam quantum ad patrē carnalē prout legitur Gen. i. Amor iacob in egypto fleuerunt eū filij eius simul cū egyptijs. lxx. dieb?. et in crequis iuis in terra chanaan vbi sepultus est plangunt eū ploratu magno septē dieb?. De patrē vero spiritali pater exemplo moysi vel aaron. quia mortem moysi fleuerunt filij israel in campesribus moab triginta dieb?: sicut legitur Deutero. ultimo. Et in morte Aaron qui erat summus sacerdos et pater spiritalis legitur Numeri. xx. qd sicut cur

omnia multitudo filiozū israel triginta diebus. Et ideo etiam thema propostū annuntians nobis mortē sanctissimi et spiritalis patris nostri summi pontificis: et atar nos ad effectum amoris ex eo qd commemorat ipsius paternitate: cū dicitur pater noster. et prebet insuper occasiones doloris ex eo qd annuntiat eius mortē. dicens quia mortuus est. ergo pater noster mortuus est. A In quibus quidē verbis scriptura sacra tria insinuat de ipso.

Nam primo quidem inuoluit officij dignitatis in eo qd dicitur pater. Secundo vero exprimit affectus charitatis in eo qd dicitur noster. Tertio vero pandit defectum corruptibilitatis quia dicit qd mortuus est.

Curā primū attendendū est qd tanta est excellentia dignitatis in ecclesie romane pontifice qd non solum pater vocatur: sed etia dicitur papa: quasi pater patrū. Et ratio est: quia est vicarius dei: a quo omnis paternitas in celo et in terra nominatur. sicut dicitur Ephe. iij. Veritatem quia pape paternitas non est per carnales generationes: sed per prelationis iurisdictionem illorum papa proprie dicitur pater qui eius iurisdictioni subduntur. id est eoz qui sunt de ecclesia iesu christi. Sicut ergo abraham fuit pater generalis totius populi israel: ita papa est pater generalis: sed etiam specialiter populi christiani: qui sunt in ipso populo israelitico figurati. Et ideo potest dicere papa illud. Dicitur. xxxi. Factus israeli pater. In quibus quidē verbis nota tria de romano pontifice.

Primo persone promotione: quia factus sum in auctoritate iuducta ecclesie prefigurationem: cū dicitur israel: quia per israel significatur ecclesia. id est fidelis christi populus. cui ipse noster dominus desinitus hactenus fuit pastor: et pater. Id est autē triplex ratio quare israel significat statū ecclesie. Primo ratione pignis. Secundo ratione victorie. Tertio ratione hereditatis promisse. Hoc enim nomen israel impositū fuit iacob post lucam et victoziam quā habuit de angelo in itinere existens: quando ipse angelus dixit ei Gene. xxxij. Nequaquam iacob appellabit nomen tuū: sed israel. Quomā si corra dei fortis fuisti: quanto magis contra homines p ualebis? Et in hac lucta et victoria figurat

impugnatio quam debebat habere populus israel ne ingrederetur terram promissionis et etiam victoria quam debebat contra hostes habere. Erylterius figurabatur in hoc impugnatio ecclesie christi et victoria de infimicia. Primo ergo de impugnacione vnus exemplum figurale ponimus. Dicitur enim Exodi decimoseptimo sic. Venit amalech et pugnavit contra israel in valle raphidim. Ista est figura impugnacionis ecclesie: quia impugnata est a mundo persequente: vel quam nunc quotidie paritur in suis fidelibus a diabolo tentante. Nam Amalech interpretatur lambens sanguinem. et significat infideles et tyranos mundi qui sutes res sanguinem fidelium et qui fidem ecclesie persequentes: multorum martyrum sanguinem effuderunt. Nunc autem signat diabolum: quia canis quando lambit parapsidem vel uiciorum vacuum: ostendit qd ardentem desideret abusu. Unde de qui nimis ardent abum appetit et querit: dicitur esse leccatoz. Sic ergo quia diabolus damnationem nostram quasi abum ardentem desiderat: leccatoz seu lambens vocatur. quia ipse totus ardet desiderio mortis nostre. et ideo modum aqulle habet. De quo dicitur Job trigessimonoio. qd pulli eius lambunt sanguinem. Habent etiam modum canum. De quibus secundo. Regum vigesimo secundo. Lingerunt canes sanguinem eius. Unde potest dici de diabolo qd sanguinem sanctorum sine intermissione sitiebat. Sed sequitur in isto Amalech qd impugnabat israel. Israel interpretatur vir videns deum. qd signat fideles ecclesie qui vident deum per fidem: et qui sunt de parte dei. et idcirco a diabolo acriter impugnantur: qd qui sunt de parte diaboli. Nam rex non pugnat contra homines suos: sed contra homines aduersarij sui. Sic nec diabolus contra infideles vel malos qui sunt in dominio suo. quia illos oppugnare negligit: quos quieto iure possidere se sentit. vt dicit Gregorius. sed contra illos pugnat qui sunt de parte dei: qui non carant de regno diaboli. tertij. Regum vigesimo secundo. Rex autem syrie scilicet diabolus precepit principibus curuum dicens. Non pugnabitis contra maiorem vel minorem quem ipsam nisi contra regem israel solum. Numeri vigesimo nono. Manneus qui interpretatur emulatoz: id ē

qd oportet eos violenti intrudi: sicut opus nōd ppe' dictione: s' solum ex celo dei et conscientie bone impulsione. idcirco inspirabatur a deo. imo nonnunquam visibiliter apparebat spiritus sanctus. in specie colibe: ad ostēdēdū eū qui erat eligendus. sicut legit in choro nicis de beato fabiano. Unde fiebant potestates boies discreti boies p'ficiat' boies mirabiliū operatiū. Quod quidē quandoq; accidere potest: dicit de tali electo pontifice illud Gen. ij. Spirauit in facie eius spiritus vitæ: et factus est homo in animā vitæ. Spirauit scz deus in facie eius scz ecclesie. id est in collegiū electoz summi pontificis scz cardinaliū. Quoz collegiū recte facies dicitur: ex eo qd facies est eminentior et nobilior pars corporis: et sic eminentior pars ecclesie et etiā nobilior est ipz collegiū cardinaliū. Unde in ista facie debet esse vniuersus prouidentie: auditis obediētie: offit' prouidentie: eos eloquentie: dentes iusticie: et gustus etiā sapientie. Debet etiā esse munda hec facies qd susciperet ad eligendū pastozem idoneū a deo spiraculū vitæ: qd fieret pastor qui esset homo in animā viuentez: qui esset in quā homo non viuunt per insipientiā et habens animā: id est conscientiaz: et esset viuens non mortuus. Et talis esset idoneus et dignus ecclesie pontifex: scz qui esset discretus: qui esset conscientiatuz: qui esset viuus: quia vita s'm p'bm ex motu manifestatur et sensu. Et sic viuente oportet esse pontificem qd sentiat subditoz defectus et moueat ad eoz profectus. Secundo nota in auctoritate iuducta ecclesie prefigurationem: cū dicitur israel: quia per israel significatur ecclesia. id est fidelis christi populus. cui ipse noster dominus desinitus hactenus fuit pastor: et pater. Id est autē triplex ratio quare israel significat statū ecclesie. Primo ratione pignis. Secundo ratione victorie. Tertio ratione hereditatis promisse. Hoc enim nomen israel impositū fuit iacob post lucam et victoziam quā habuit de angelo in itinere existens: quando ipse angelus dixit ei Gene. xxxij. Nequaquam iacob appellabit nomen tuū: sed israel. Quomā si corra dei fortis fuisti: quanto magis contra homines p ualebis? Et in hac lucta et victoria figurat

impugnatio quam debebat habere populus israel ne ingrederetur terram promissionis et etiam victoria quam debebat contra hostes habere. Erylterius figurabatur in hoc impugnatio ecclesie christi et victoria de infimicia. Primo ergo de impugnacione vnus exemplum figurale ponimus. Dicitur enim Exodi decimoseptimo sic. Venit amalech et pugnavit contra israel in valle raphidim. Ista est figura impugnacionis ecclesie: quia impugnata est a mundo persequente: vel quam nunc quotidie paritur in suis fidelibus a diabolo tentante. Nam Amalech interpretatur lambens sanguinem. et significat infideles et tyranos mundi qui sutes res sanguinem fidelium et qui fidem ecclesie persequentes: multorum martyrum sanguinem effuderunt. Nunc autem signat diabolum: quia canis quando lambit parapsidem vel uiciorum vacuum: ostendit qd ardentem desideret abusu. Unde de qui nimis ardent abum appetit et querit: dicitur esse leccatoz. Sic ergo quia diabolus damnationem nostram quasi abum ardentem desiderat: leccatoz seu lambens vocatur. quia ipse totus ardet desiderio mortis nostre. et ideo modum aqulle habet. De quo dicitur Job trigessimonoio. qd pulli eius lambunt sanguinem. Habent etiam modum canum. De quibus secundo. Regum vigesimo secundo. Lingerunt canes sanguinem eius. Unde potest dici de diabolo qd sanguinem sanctorum sine intermissione sitiebat. Sed sequitur in isto Amalech qd impugnabat israel. Israel interpretatur vir videns deum. qd signat fideles ecclesie qui vident deum per fidem: et qui sunt de parte dei. et idcirco a diabolo acriter impugnantur: qd qui sunt de parte diaboli. Nam rex non pugnat contra homines suos: sed contra homines aduersarij sui. Sic nec diabolus contra infideles vel malos qui sunt in dominio suo. quia illos oppugnare negligit: quos quieto iure possidere se sentit. vt dicit Gregorius. sed contra illos pugnat qui sunt de parte dei: qui non carant de regno diaboli. tertij. Regum vigesimo secundo. Rex autem syrie scilicet diabolus precepit principibus curuum dicens. Non pugnabitis contra maiorem vel minorem quem ipsam nisi contra regem israel solum. Numeri vigesimo nono. Manneus qui interpretatur emulatoz: id ē

diabolus qui inuadet homini dognauit cōtra regē israel. S; seqq. in valle rappidim q̄ interpretatur dissolutio fortium. Hac enī intentione impugnat diabolus vt dissoluat fortitudinē hominis: r enī profertur. Solet dici quando vnus luctatur cū multis r plures fortes profertur: iste est bonus luctator. Sic dicit olus multos profertur: q̄ ramen essent fortes si vellent: sed ipsi cadūt propter suam miseriam: r pauci fortes inueniunt hodie. Ideo diabolus multos eleuauit in solio superbie: alios proftrauit cauro in lutum luxurie: alios inclusit mundus in foueam auaricie. ij. Reg. i. In dvi tui israel super montes tuos interfecti sunt. Et sequitur. Ceciderunt fortes in p̄dio. Unde diabolus habet fortissimum luctatorem scz mulierū concupiscentiam: que etiam fortissimos p̄ternit r occidit. Proverb. vij. Multos vulneratos scz per consensum delectat scz in peccati actualē: r fortissimi quisq; interfecti sunt ab ea. Et fortissimus corpe vt sanon. r fortissimus animo vt dardid: r sapientissimus etiam salomon. Quando israel significat ecclesiam xp̄i ratiōe victorie. quia solis fidelibus qui sunt in ecclesia: data sunt arma potētia ad expugnandum r vincendum diabolum r peccatum. Et hec figura tangitur Exod. xvij. vbi dicitur. Cum eleuaret moyses manus vincebat israel. Vbi tangitur triplex armatura: q̄ facit hominē potentem ad diabolum vincendum. Prima est fidei firmitas: quā significat israel: qui interpretatur videns deum. scz per fidē. i. Petri. v. Aduersarius vester diabolus tanq̄ leo rugiens r c. Alia armatura est sacramentalis gratie puritas: quā significat moyses qui interpretatur sumptus ex aquis. scz baptisimū vel penitentiē: quib; purgantur peccata. Tertia armatura est boni operis assiduitas: quam signat eleuatio manū. Vbi nota q̄ in manu sunt quinque digiti. Primus est pollex. qui potest dici a pollicendo: r signat spem que eleuat respectu superiorū. Secundus est index: r signat mortē que nos facit cessare a peccatis propter penā eternoz supplicioz. Tertius dicitur medius: qui est elemosina data pauperibus: que est mediatrix inter nos r deū. Quartus est medicus: qui signat iciumum qd̄ carni domanantiaz conseruat: r pestes anime emendat. Quintus est auricularis: qui ponitur in aure. r signat orationē

que i aures domini intrat. Tenemus ergo digitos istos r ita vincemus diabolus. ps. Qui docet manus meas ad prelumi r r digitos meos ad bellum. Tertio nota in antozitate inducta r diuisa superbia: que dispensationem: quia pater est ad quem patricialiter pertinet cura r dispensatio totius domus: id est totius ecclesie. Sed aduertēdus est q̄ paternitas sine pater tria imponere videtur. scz prioritatem: vnitatem: r cōmunicabilitatē. Prior: atem quidem: quia pater est natura prior filio. imo etiam tempore in hominibus. quia sicut p̄cedit filii ordine nature: ita debet p̄cedere etiā exēplo vite. vnde debet esse talis q̄ opera eius virtuosa sint filiis in exemplum. Propter quod dominus dixit iudeis. Job. vij. Si filij abrahe estis: opa abrahe facite. Hoc autem p̄cipue cōpetit patri spirituali: r maxime summo pontifici qui omnium pater ē. r ideo omnibus dare debet exempla bene viuenditā q̄ mereatur dicere cuiuslib; christiano illud Hier. ij. Patre vocabis me: r post me ingredi non cessabis. Item pater i portat vnitatē. quia bene potest vnus plures filios habere. sed non potest vnus filius habere plures patres scz naturales. sicut etiam ecclesie filij vniū trī habent patrē generale r spirituale in terris: scz summi pastozem. scz quia christus dixit iudeis Joannis. x. Alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili: r illas oportet me adducere. r vocē meā audient: r fiet vnus ouile r vnus pastoz. r ille pastoz est pastoz omnium. Unde dicitur Marthei. xxij. vnus est pater vester. Et sicut iste est pastoz r pater vnus: ita etiam debet filioz id est christi tanq̄ non diuisus esse: sed vnctus r pacificatus. vt sequatur exemplū christi: qui etiam mortū voluit vt filios dei qui erant discipuli cōgregaret in vniū. prout dicitur Job. xj. Item pater importat cōcubitātē. quia scz p̄ generationē cōcitat filio sui esse: r insuper per gubernationem cōcitat bona suadendo alimēta: vestimenta r alia necessaria. Sic sumus pastoz r pater esse spirituale r virtuosum quod in se habere debet: etiam filiis suis r subditis cōmunicare debet per doctrinam r bona exēpla: r insuper prouidere pauperibus abundanter r alimēta r vestimenta r alia necessaria: sicut faciebat beatus Gregorius. ita vt possint dicere finaliter illud Job. xxj. Pater eram pauperum.

Secundo in themate

assumpto potest notari de isto sanctissimo patre affectus charitatis. quia noster. scz propter affectum charitatis ad nos: ita vt vere dicere sibi potuerimus illud Esai. lxxij. Tu enim pater noster es. pater scz prelacione sed noster affectione r etiā humilitatis subiectione. fuit ergo nobis pater paternitatis preparatiōis. Unde Deutero. xxxij. Ipse est pater tuus qui possedit te. scz iure prelacione. Et ideo si obedire tenemur parentibus carnalibus: multo magis summo patri spirituali. Debe. xij. Patres carnis nostre habuimus eruditores r obediamus eis: aliter reuerbamur eos. Non multo magis obtere perabimus patri spirituali: id est spirituali filioz. Sed vltimus iste pater dicitur esse noster ex spirituali affectione. in qua non solum erat vt pater: sed etiā vt amicus. ita vt dici possit de ipso illud Job. xi. Amicus noster dormit. scz dormitione mortis: que affinitatū dormitioni propter quietē a labore: r propter spem exaltationis: id est future resurrectionis r mortis. Porrit etiā dici noster ex humilitatis reputatione. quia ipse esset dominus: tamen reputabat se seruum oium seruoꝝ dei. et hic est cōs titulus in litteris summoꝝ pontificū. r quātū ad hoc non differt a seruo cū sit dominus omnium. Sic ergo summi pontifices debent esse vt serui in sui reputatione: sed tamen domini sunt dignitatis prelacione. Juxta illud Thre. moꝝ. v. Serui dominati sunt nostri. Unde r quidā dixit. Erant tibi roma olim domini dominioꝝ: serui seruoꝝ nunc dominantur tibi. Unde debent esse solliciti pro subditis sicut serui pro dominis. Marc. x. Quicumq; voluerit inter vos primus esse: erit oim seruus i. Cor. ix. Omnium seruum me feci. D

Tertio quoq; i themate

te assumpto notatur defectus corruptibilitatis: quia mortuus est. Vbi notandum q̄ si cut medicina amarissima de se non est appetibilis: nisi in quantum perducit ad sanitatem: nec pugna nisi pducatur ad victoriam sic nec mors est appetibilis: cum sit malum nature r priuatio vite: nisi solum quantum perducit ad meliorem vitam. r hec est vita beata que in solo deo habetur. Et quia pic credere possumus q̄ hic pater noster sanctissimus qui nunc defunctus est: q̄ ad illas beas

sam vitam vel ita transierit: vel saltē cito sit transiturus: ideo possit nobis lugētibus dicere illud Sal. ij. Adoratus sum vt deo vitam. In quibus quidem verbis duo nobis de suo statu insinuat.

Nam primo quidem ostendit se pertrāsisse terminum vite temporalis suae naturalis: cum dicit mortuus sum.

Secundo vero insinuat se peruenisse ad premiam vite immortalis: cū subdit vt deo vitam.

Circa primū notandum est ad hoc q̄ eo q̄ est mortuus assecutus esse t̄ditur triplicem libertatem. Primo quidē libertatem a peccato: quia non potest a peccato de cerebro maculari. Nam q̄ diu anima est in corpore corruptibilis: habet voluntatem vertibilem ad bonum r ad malum: nec est aliquis in carne viuēs qui possit ex toto absolui a peccato: nisi per gratiam specialem sicut beata virgo maria fuit. Et ratio huius est: quia huius voluntas nō possit cogi a carne: tū q̄ multum indiguat ab ea propter vehemētes passiones: quos homo a corpore patitur. voluntas ad malū impellitur. Propter quod dicit apostolus Roma. vij. Insepe ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. id est peccati. r propter talem impulsū nullus est qui possit carere peccato. Unde prime Job. i. Si dixerim quia peccatus non habemus: ipsi nos seducimus: r veritas in nobis non est. S; ab hoc liberamur per mortem. quia si homo sine peccato deccedit: ita confirmatur in bono q̄ nō potest flecti ad malum. Illi enim qui moriantur: aut sunt boni aut mali. Sed post mortē: sicut dicit Augustinus: bonis voluntas: malis vero facultas non potest esse peccandi. r ita mortui amplius peccare non possunt. r ideo etiam in damnatis mala voluntas ponitur esse pena non culpa. Unde iste pater noster qui per penitentiam sacramentum r per alia sacramenta que deuote assumpsit purgatus a peccato recessit r p̄ mortē ipas hanc libertatem accepit. vt amplius nō possit a peccato maculari. Unde Rom. vi. Qui mortuus est iustificatus est a peccato. Quando ex eo q̄ ē mortuus liberatus est a mundo vt non possit de cetero vel ab eius profperitate decipi: vel ab eius aduersitate turbari. Nam sicut in mundo est varietas r mutabilitas nature: ita r fortune. Insubstantiabilis nature apparet in cōmementozum qualitatibus: quia vno tempore dominantē elect

menta inferiora scilicet quando sol adit ver-
sus capricornū: et alio tempore de minatur
elementa superiora, vt quādo sol vadit ver-
sus cancrū: tunc incipit fieri generatio. et
si hanc mutationē generantur frigo: et
calore venit et pluuie. Itē apparet muta-
bilitas nature in temporū vicissitudinibus:
si quatuor tempora anni quibus distin-
guitur tempus. scilicet ver: estas: autumnus: et
hyems. quia sol in duobus tropicis scilicet can-
cro et capricorno facit estatē et hyemē: in
duobus equinoctialibus punctis que sunt
aries et libra facit ver et autumnū. Apparet
etiam mutabilitas nature in hominibus et
varietate etatū et complexionū et diuerso-
rum accidentiū. Sic est in hominibus mirabili-
tas fortune si prosperitates et aduersita-
tes quas patiuntur diuersimode si diuer-
sas miseras. Propter quod dicebat Boe-
tius in primo libro de consolatione pbe. Quid
me felicē totiens iactastis amici. Qui cecidit
stabilis non erat ille gradu. Nec est aliq-
s tā magnus aut felix qui frequenter non pa-
tiantur aduersa et animū suū perturbantia: si
ue sit papa siue quicūq; alius. Unde valen-
tius maximus dicit qd nulla est pro:us tanta fe-
licitas que dētes malignitatis euadere pos-
sit. Et Boetius quoq; dicit qd humane felici-
tatis dulcedo multis amaritudinibus est
respersa. Sed per mortē et ceptus est pater
noster defunctus ab omnibus huius mundi
laboribus et varietatibus et anxietatibus.
Et ex ista parte mors videtur quibusdam
hominibus esse melior qd vita. Unde Tho-
mas. iij. Expedit mihi mori magis qd viuere.
Et Eccl's. iij. Laudant magis mori qd vi-
uere. Tertio quia mortuus est liberatus a
pauoz consortio. Maloz enī collegium et
confortiū periculosum est et subditis et pre-
latis. Subditis quidē est frequētē ad ma-
gnū impedimentū salutis. Propter quod
beato Arsenio querenti viā salutis: vox de
celo dicit. Arseni fuge homines et saluaberis
Nāz sicut nos videmus qd clementia vbi se
contingunt alterantur et corrumpuntur a
prietatibus suis. sicut terra ab aqua hūmie-
tatur: et aer infrigidatur: et ab igne inflama-
tur: ita homo a pauo consortio cui adberet
inficitur aut in vita: aut saltē in fama. Unde
de viuis pauus homo inficit viā totā con-
gregationes: et viua ouis morbida corripit
totū gregē: et viuis malus humor totū cor-
pus. Et sicut etiā dicit ap' i. Cor. v. Mo-

dicū fermentū totā massam corrūpit. Pro-
pter qd et Aug. in regula libet tales eij de
monasterio: ne contagione pestifera purri-
mos perdant. sicut medici purridū mēbū
abscondit et malū dentē extrahit de maxilla.
Unde diligenter qd se quilibet custodiat a
pauo societate. qz qui retinent picē inquit
nabitur ab ea. Eccl's. xij. Est etiā periculo-
sum prelatis habere maloz hoim contuber-
nū: qz quicūq; prelatus decipit co:z consilijs.
Itē qz ex maloz familiaritate et adberetia
credif ipse min' bon'. Unde Bern. ad Eus-
gentiū dixit. Tu ne sanū dixeris dolentē las-
tera: neq; bonū innitente malis. Preterea
si prelatus sentit in collegio malos viros si
corrigit eos huiusmodi bellus: si sustinet
et non corrigit fit particeps prauitatis eo-
rū. sed melius est bellare qd prauū fieri. sed
illud ampl' molestū. Sed ab his homo bo-
nus per mortē liberatur. quia si hū moritur
erit de consortio pauoz et transit ad cōso-
rū sanctorū angeloz. qz scilicet sancti in celo si-
m Breg. ad angeloz ordines assumunt. In
cuius signū dicitur Lucē. xvi. Factū est vt
moreretur mendic' et portaret ab angelis
in sinū abrahe. per quē sinū intelligitur reg-
es beatoz. Secundo in auctoritate iuda-
ica ostenditur hic pater noster defunctus per
uenisse ad premiū vite immortalitatis: cū di-
cit vt deo viuat. Nā licet sit mortuus mun-
do viuat cū deo. et mors quidē fuit transitio-
ria et vita est ppetua. qz sicut dicitur de chi-
sto Roma. vi. Mors illi vltra non dōnabit
qd enī mor. et. Et hec ē vita gaudiosa quā
scilicet huius in deo. si illud abrahe iij. Ego au-
tē in dño gaudebo. scilicet gaudio interiori vi-
dendo diuinitatē et exultabo idē iesu meo
scilicet exultatione etas exteriori videndo iesu
humanitatem. Ad quam et.

In funere viui cardinalis. Sermo. III.
Idiominū stan-
te super altare: et dixit. Percute
cardine et comoueantur superli-
minaria. Amos. ix. Nos videmus in bellis
accidere qd quā illi qui fortiores sunt et pro-
biores percutiunt et pferunt et non valēt
resistere hostibus: qd alij terrentur et fugiūt
Unde dicitur. i. Reg. xvij. qd videntes phi-
listeri qd mortuus esset fortissimus eozū: scilicet
Soliath: fugerunt. Et in eodē cap' lxxi.
dicitur qd videntes filij israel qui erāt tras
yallem et trans iordanem qd mortuus esset

saul et tres filij eius: reliquerūt ciuitates su-
as et fugerunt. Constat autē qd post summū
pontificē potentiores et maiores sunt in ro-
mana ecclesia dñi cardinales. Et ideo quā-
do aliquis eoz a morte percutitur: proster-
nitur: et velut nolit eicitur ab omni gloria
sua: nec morti resistere potest quin priu-
etū capello: inferiores prelatis ac maiores de-
ri magis terreni et comoueri debent: et ad
compunctionem et fugā peccati: ad contē-
ptum mundi: et ad preparationem sui. Et
hoc ē qd scilicet figuratiue: mittitur in verbis
propositis. vbi dicit qd dominus dixit scilicet
morti percutit id est fecit vt percuteret. quia
dicit dicere est facere: cardinem id est cardis-
nalem: et sequitur. et comoueantur superli-
minaria. id est ceteri prelatis. Dicit ergo me-
um thema. Uidi dominum stantem et dicit
In quibus verbis de isto reuerendo dño
cardinali defuncto. iij. Amos ppba describit.
Et primo quidē officiū sanctitatis: cū di-
cit vidi dominum stantem super altare.
Secundo statū dignitatis. cū subdit car-
dinariū est cardinalem.
Tertio obitū humilitatis: cū addit pcutit.
Et quarto exemplum utilitatis: quia com-
mouentur superliminaria.
Circa primū attenden-
dū est qd dominus quē vidit: christus est: qd
stare super altare dicitur quando super al-
tare offertur siue sacrificatur in missa. Et i-
hoc immittit precipiū officiū ipsoz cardia-
lū quod est officiū sanctitatis. quia omnī
cardinaliū officiū precipiū est sicut scitis
cardis altaris ministeriū siue sacrificiū defers-
nre. Nam quidā eoz sunt episcopi: quidā
presbyteri: quidā vero diaconi. Episcopi
quidē quoque tui sunt septē. vt hostiensis:
pontuenfis: albanensis: penesrinus: sancte
rufine: tusulanus. Presbyteri vero cardi-
nalis. xvij. numero diuisi per numerū se-
ptemarii residuis quattuor: patriarchalis?
ecclesijs sunt intulari ad celeb' andū. Dia-
coni vero cardinales ad ministeriū domi-
ni ppe deputati sunt. xvi. Sed attendite
quales ministros oportet esse domios car-
dinales vt circa altare domini et circa etiā
eccleie dei regnū dignū possent ministeriū et ob-
sequi exhibere. Vocemz propheta in ps.
ostendit breuiter dicens. Lauabo inter in-
nocentes et. vt audia voce laudis et. In
quibus quidem verbis ostendit eis quing

Primo quales debeant esse in operatione
quia debent habere opera munda. et ideo di-
cit Lauabo manus meas. glosa. id est mun-
da faciā opera mea. Et si queris quomodo
responder gloza. penitentem confiteatur. qd
dicat. etsi non possit fieri quon aliquando in-
quinentur: frequētē tamē penitentiā et cō-
fessionē lauentur. Sed ne periculosa lepra in-
ficiantur scilicet simonie attendendum est illud
Esa. xxxij. Qui proiecit auariciā et calum-
nia excutit manus suas ab omni munere.
et subdit. Dic in excessis habitabit. Deby-
go sic manus excutere vt et acceptis mune-
ribus nō efficiatur simonia. Et Job. xv.
dicitur qd ignis scilicet inferni deuorabit taber-
nacula eozum: id est animas vel etiam cor-
pora qui munera libenter accipiunt. De q-
bus etiam dicitur. i. Regū. viij. Acceptum
munera et pruerterunt iudicijs. Et ideo fa-
ciendum est sicut legitur Jacobi quarto.
Emundate manus peccatores et purificate
corda duplices animo. Secundo ostendit
propheta qualis debeat esse cardinalis mis-
ister domini in conuersatione. quia inter
innocentes scilicet cōseruari debet. sed hoc
non potest facere si habet malos familiares
malos amicos cōsiliarios aut domesticos
cupidos blandientes deceptores aut ini-
quos. Dicunt ergo astrologi qd planete qui
de se sunt benignioli et continuatione malozū
efficiuntur maliuoli. Sicut iuppiter est pla-
neta benignioli: et tamen dicitur qd si coniu-
giatur marti qui dicitur planeta maliuoli:
efficitur non bonus. quia causabitur vt di-
cunt ex tali continuatione: que dicitur coniu-
ctio media: corruptio aeris et guerrarum.
De luna etiam dicunt qd quando coniungit-
tur bonis est bona: et cum malis est mala.
verbigra: ita dicunt enim qd si luna coniun-
gatur cū saturno: qui propter excessū frigi-
ditatis et tarditatis motus dicitur planeta
maliuoli: tunc luna et continua dicitur is
fortunatata: qd tūc non est bonū dare mes-
dicias nec aliqd op' incipere corporeale cu-
ius quis bonitas finis. Si hō coniugat luna
toni qd dicitur planeta benignol: tūc ē fortunata.
et tūc ē bonū incipere opa quoz quis bonitas
finis. Sic g accidit i hoib' testate ps qd ait.
Cū sancto sanctus eris et cū innocente et c.
Tertio ostendit qualis deesse in interiori
cōpositione: cū dicitur circadabo altare tuū.
qd glo. exponit de altari interiori. scilicet cordis.
qd dicitur circadabo: id est mari virtutibus: alioqn

non digne ministraret ad altare christi exterius. Non enim sine mysterio cum preciosis et variis vestibus ministrat ad altare: quia ille vestes preciose et varie exteriores significant interiores vestes et habitus diuersarii virtutum: quibus mentes eorum debent circumdari et ornari. *Item illud ps. Assitit regina. scz altari: ubi ministrando. Regina est anima cuiuslibet ministri q̄ in libertate arbitrii creata: facta est vt dominetur omnibus passionibus corporis et oibus que mundi sunt tanq̄ regina quedam et sponsa regis eterri. Sed assitit a dextris tuis: id est in intentione eterri bonorum vel quia corpus christi ad quod ordinatur omne ministeriū altaris modo est a dextris id est in vita immortalis: quod tamē primo fuit a sinistris scz dū fuit in carne mortali. Sequitur. in vestitu deaurato: id est in ornamento bonorum operū: que debent esse de aurata: id est auro charitatis informata circumdata: id est adornata etiā varietate. aliarū virtutū. Quarto ostenditur in auctoritate allegata et diuisa superius qualis debeat esse in dei veneratione: cui subdit. et audia vocē laudis tue. non mee. Non enim debet delatari in vocibus et verbis blanditorum necq̄ in vocibus vanarū cantilenarū aut in sono viciarū et musicorū: sed in vocibus diuine laudis et officii in quo deus laudatur. et hoc est quando diuinū officium quod dicte et audiuntur dicant integraliter. Unde dicebat ps. Benedicā dñm in oī tpe: semp laus eius in ore meo. Et idē. Septies in die laudē dixi tibi &c. Quinto ostenditur qualis debent esse in predicatione: cui subinferitur. et enarrē vniuersa mirabilia tua. glosa. non mea. Debet ergo enarrare predicando verba et opera dei: que vniuersa sunt mirabilia. Nā sicut summus pontifex habet officium christi cuius ipse est vicarius: ita dominus cardinales habent officium apostolorū. de q̄b⁹ sup̄ dictatur. Celi enarrant gloriā dei. et dicuntur celi propter altitudinē dignitatis et conuersationis. de quo ap̄l̄s Phil. iij. Non s̄tra cōuersatio in celis est. B*

Secūdo in assumpto

thematē de isto dño defuncto describitur status dignitatis quē habuit in ista ecclia: in eo q̄ notat cardinalis. Fuit enī cardinalis sacrosanctę romane ecclie. Star aut cardinalis hū fact⁹ et ordinar⁹ est nō ad pompā secularē

ris vanitatis: sed ad amorē et officium eterne felicitatis: qd ostendit capellū rubeū qd portant sup caput. Quid enī ē capellū rubeū et igne coloris: nisi cor inflammat⁹ et feruid⁹ flāma diuini amoris: qd quidē capellū elc uatur in medio et ad latera dimittit: qz scz eoz charitas feruens et eleuari d̄s p̄ riuos rē dei et dimitti sine defectu ad amorē et obsequiū p̄tmi. Et de talibus cardinalib⁹ id ē cardinalib⁹ dicit Deutero. xxx. Si ad cardines celi fueris dissipat⁹ indete retrahet domin⁹ de⁹ tu⁹: et assumet atqz introducet in terrā quā possederūt patres tui. In q̄b⁹ quidē verbis de dñis cardinalib⁹ tria debent ter describuntur.

Nam p̄mo de eis moyses describit dignitatis sublimitatē: qz vocat eos cardines celi. Secundo vero describit mortis humilitatē: cum subdit fueris dissipatus.

Tertio beatitudinis felicitatē: cum additur. inde te retrahet &c.

Dicit ergo quoad primū. Si ad cardines celi. i. ad cardiales. fueris supple assumpt⁹ id est ad cardinalat⁹ dignitatē. Sed hic notandū est qz vocat eos cardines celi: alij enī sunt cardines celi et alij cardines terre. Cardines enī terre dicuntur qui totū statū cardinales sui et studij non ordinant: nisi ad terrenā vel ad terrenas diuitias acquirendas: vel ad terrenas pompas ostendendas: vel ad terrenas cōsanguinitates magnificandas. Et de talib⁹ d̄. i. i. Re. ij. Dñi enī sūt cardines terre: et posuit sup eos orbē dñi inde sunt tales. et si nō p̄ grām tñ subiecti p̄ potētā. qz. s. quantumqz sint magni: subiecti tñ sunt oipotentiē dei. et posuit sup eos orbem dū viuunt cardinales sunt quasi positi sup orbē: sed ex quo se demergunt ad infimā et terrenā demergit illos merito: sunt sub toto orbē. idē enī est dicere poni sub orbē et ponere sup eos orbē. certe si infer⁹ infra terrā est sub toto orbē est qz oia sup se h̄y: terrā et aquā et ignē et aerē et celū. Idē ergo est poni sub orbē qd poni in inferni gebena vt pugnet o: bis terrarum contra insensatos. Sed cardines celi dicuntur illi qui habent affectū et studij sui tantū ad celestia d̄re: et circa tales vus perambulare dicitur. Nā sicut de diabolo scriptū est Job. i. qz dixit. Circūit terrā et perambulauit eam. Ita ecōtrario de deo d̄. Job. vij. viginti secundo. Circa cardines celi perambulat. id ē circa cardinales celestes perambulat eos protegat⁹

do eos dirigendo et eos pficiendo. Progerit vt maneat: dirigit vt proficiat: pficit vt gaudeat. Secūdo autē in auctoritate inducta describitur humilitas mortis cuiuslibet cardinalis: cui d̄. fueris dissipatus. Ubi aduertit qz quis homo d̄ dupliciter dissipatus. Vno modo q̄tūm ad aiam per pctm̄: s̄ p̄t hic per pctm̄ reparari alias nō. Unde in ps. d̄. de impenitentib⁹. Dissipati sunt nec p̄punit⁹: et tales perent p̄ etermū interitum s̄m illud. Job. vi. Tempore quo fuerint dissipati peribit. Alio modo dissipat⁹ homo s̄m corpus. s̄. p̄ obitū vel interitū mortis: i. qua dissipat⁹ corpus vita et vitalitudo et pulchritudo et tollitur oīs sensus et motus et dissipat⁹ tota carnis substantia in putredinē et in vermem et in puluere resoluē. Unde Esa. xxiiij. Dissipationē. s̄mōtis dissipabit terra. i. hu manu corporis de terra factū et in terrā resolutur. T Tertio in auctoritate inducta describit moyses beatitudinis felicitatē: ad quā per mortē mediam pducitur hō iustus cui d̄. inde te retrahet &c. Ubi aduertendū qz aia iustitiorū recipit in morte triplicē gratiam. s̄. deductionis deductionis et introductionis. Primo dicitur a miseris. s̄. corporis et mundi. et q̄tūm ad hoc dicit inde. s̄. a loco dissolutionis et mortis te retrahet. Primo scz q̄tūm ad aiam in morte: q̄tūm ad corpus: in resurrectione q̄tū ipsa creatura. s̄. humana liberabit a viciūte corruptiois. Ubi nota qz in hōie iusto moztente fit retractio a seruitute in libertatē. vnde postq̄ dicit a postulo. Roma. viij. Liberabitur a seruitute corruptiois: s̄. dicit: in libertatē glorie filiorū dei. S̄. in hōie pctōre fit retractio a libertate in seruitutē. Nam ille q̄ baptizatus vel penitē dimittitur liber a seruitute diaboli vel pcti: sed q̄ postea peccat retrahit ad seruitutē. Unde dicit. xxxiiij. Retrahet ruit seruos suos et ancillas quos dimiserit liberos. Secūda gratia q̄ fit iusto moztenti ē deductionis. Ideo dicit a assumet. quia q̄tū assumit d̄. ad gloriā deducitur cū honore ab angelis. tunc enī deducit aia tanq̄ sponsa ad nuptias viri. Unde dñs dicit. Sapientie viij. Quisui spōsam nubū eā assumet. De ista assumptōne d̄. Deutero. xxiij. Assumet eoz ita sitient. Et ita est ecclia triumphans vbi mebratur ab vte errate dom⁹ dei: q̄ assumit ad se aiam in se sitientē. sicut d̄ in ps. Dirigit aia mea ad deū fontē vitū &c. Tertio que fit iusto moztenti est introductionis

in gaudiū dñi sui in gloriā dñi sui in gloria paradisi. et ideo dicit in auctoritate inducta introducet in terram quā possederūt patres tui. Patres nostri sunt apostoli: quia possederūt et possident terrā viuētū. Nota si aliqui heredes haberent diuidere possessionē nē nullus veller habere ptem suam in loco in quo cito moztent hōies: sed in loco sano vbi diuuiuerent. Et in tali loco portione suam petiebat p̄ba dicens. Portio mea dñe sit in terra viuētū. Et in talem terram introducit aia iusti post mortē: vbi nūq̄ est infirmitas nec mors nec penuria nec molestia nec aliquid malis: sed ibi abundantia oīs boni. vnde Deut. viij. Dñs deus tuus introducet te in terrā bonā. terrā riuorū aquarūqz et fontium. Et post. Ubi absqz vlla penuria comedes panem tuū: rerum oīm abundantia p̄tneris. et sequit. Et cum comederis et saturat⁹ fueris benedicas domino deo tuo p̄ terra optima quā dedit tibi. D Tertio in thēmate assumpto notat obitū humilitatis. quia dicit scz dñs mozt p̄tite. s̄. eius. Nō est arbor ita alta et tā fortis que a radicebus p̄tusa et succa nō prosteratur et humilitatur: sic nullus est tā potens aut magnus que non prosteratur scetris mortis p̄ticiens ipm̄ in radicibus vite sed ecce tā securis ad radicē arboris posita est. Math. ij. Sed nota qz deus percutit hominē aliqui leuiter ad cōrrectionē: aliqui fortit ad occasionē: aliquādo fortissime ad dānationē. De p̄tia p̄tione d̄. 2. sec. vi. Ipse p̄tiet et curabit nos. Ista p̄tione est aliqua tribulatio vel infirmitas qua deus percutit nos. et hoc facit ad curationem. q̄tū enī est apostema in interioribus tunc indiget magna cautela. et certe istud apostema op̄ p̄tute et cōprimere aliquotiens et curas rātorio incidere. et hoc nō fit ad mortē: sed ad curationē. ita certe apostema peccati ē p̄tiosa infirmitas. et ideo ipm̄ domin⁹ alit quādo p̄mit imittendo aliquā infirmitatem: aliqui scindit cū rātorio imittendo alit quā tribulationē: et multi curati sunt a peccato p̄pter infirmitates et tribulationes et emendauerūt vitam suam. et hoc non facit domin⁹ p̄pter mortē sed propter curationem et ad maiorem glorie cumulationē. sicut in Job et Zebia. vel ad maiorem humiliationē. Proverbiorū. xxij. Noli subtrahere a puero disciplinam. si enī percussis eū virga non moztietur. Tu virga percuties eū

Sermonū funebriū

et etiam eius de inferno liberasti. Unde sicut
saxa percussit fenus et facit ipsum arefcere sic
tribulatio vel infirmitas pccat in homine hu
mores peccati iuxta illud ps. Percussus su
vt fenū et aruit cor meū. Job. v. Vulnera et
medetur: percussit et manus eius sanabunt
Secundo percussit dominus fortiter ad occu
sionē: scilicet quādo facit hominē mortū: et aliqua
do percussit dominus morte subita et improuisa
sicut legitur. ij. Regū. vi. de 35a: quod iratus
est indignatione dñs contra ozam: et percussit
eum super temeritate. qui mortū est ibi
iuxta arcas dei. Iste percussus est morte: quod
indebitē et irreuerenter tetigit arcam dñi: et
arca illa signabat ecclesiam. Unde cum figu
ratur sit potius quod figura. si ille ira dei et percussione
moris dignus fuit quod indebitē con
trectauit arcam: impleti ira dei et percussio
rei erunt qui indebitē et indignē reuerent ec
clesias dei. vel sicut glosam. illa arca figura
bat dominici corpus. Unde si ille qui irreue
renter tetigit arcas imatura morte puni
fuit: multo magis est dignus puniri qui irre
uerenter contigit corpus dñi. Aliquādo
vero percussit dominus hominem ad mortē per ali
quā infirmitatem seu lesionē precedentē.
sicut dicitur de Antiocho rege superbo et ty
rāno. ij. Mach. ix. quod qui uenerat conspiciat
dominū deus israel percussit eum insanabi
li et inuisibili plaga. Et ista dicit de ipso. Jigi
tur homicida et blasphemus pessime percussus.
vt ipse alios tractauerat peregre in mō
tibus miserabili obitu uita fuit est. Quā
doq; vero percussit dominus fortissime gladio
mortis vel sententię sue ad dānationē eter
nā. viere. xxx. Plaga inimici percussit te ca
stigatione crudeli. ppter multitudinē iniqui
tatis tue dura facta sunt peccata tua. Quid
clamas super cōrptione tua? Insanabilis ē
dolor tuus. Ubi aperte ostēdit hōi dāniā
do loquens quod est super eū ira implacabilis
quod culpa eius est inexcipiabilis: quod pena eius
est irremediabilis. Sed iste uenerabilis do
minus licet licet percussus ad mortē cor
poris. nō tamen ad mortē aie: sed potius
ad salutem. sicut illud. Numeri. xxi. Qui per
cussus fuerit et aspexerit uiuet. D

Quarto in themate as

sumpto subditur exemplum utilitatis. quia
cōmota sunt superluminaria. Ubi superlumi
naria possunt intelligi prelati: quia ut limi
naria sunt subditis super quos sūt prelati.

Unde superluminaria dicuntur prelati qui
videntes tantum uirū et tam magnū prela
tum mortuū: admirari possunt de tam con
traria destructione. de uiuo in mortuū. de di
uine in pauperem. de honorato in abiectus.
Et insuper cōmouentur ex horrore et terro
re mortis ad simpliciū directionem. Et ideo
dicit in ps. Ipsi uidentes sic admirari sūt
p̄turbati sūt: cōmota sunt: tremor apprehē
dit eos. In quibus uerbis tanguntur qua
tuor effectus qui sequuntur ex morte istius domi
ni. Primus est admiratio. Nam ex uisio
ne istius possunt admirari et prelati et alij vi
dentes oia magnalia eius esse penitus an
nihilata. scilicet et eius gloriā: et eius potentia
am: et eius sapientiam: et eius reuerentia
et eius abundantiam: et eius eloquentia
et eius apparitionem. et sic de alijs. Sapientia
et cōmemorati sunt dñm admirātes in fine
extitit. Cōmemorati inquit sunt dñm istius
scilicet istius cardinalem quomō erat scilicet indy
tus et gloriosus sapiens eloquens et honora
tus: admirantes in fine extitit: scilicet mortis
oia annihilantis. Et cū dicitur effectus est p
turbatio: quia cōturbati sūt: scilicet familiares
et consanguinei et amici lugentes cū siue p
pter dilectionis affectum. quia quāto plus
quis aliquē diligit tanto plus cōturbatur
quādo ipm perdit. Sed in hoc debet eos cō
solari spes melioris uitę: ad quā vadit. pro
pter quod dominus dicebat. Johan. xiiij. Si di
ligeretis me gauderetis utiq; quod uado ad
patrem. Et apostolus. i. 2essal. iij. Nolu
mus uos ignorare de dormientibus vt non
contristemini sicut et ceteri qui spem uō ha
bent. Quidā uero cōturbati sunt ppter dā
niū p̄p̄riū quod ex morte eius cōsequuntur: si
ista cōturbatio mitigatur d̄ hōic qui bene
moriatur. sicut beatus Hieronimus consolatus ē
fratres qui lugebant uidentes eius mori di
cens. Non me lugeatis morientem: quod uiri
liorem me habebitis mortuū quod uiuū. Unde
imoderata turbatio uidetur pcedere ex in
sipientia hominis non recte considerantis
ps. Turbati sunt omnes insipientes corde.

Terminus effectus est cōmōtio. et ideo dicit
cōmōti sunt: scilicet ad cōpunctionem. quia vi
dendo mortem alterius inducitur ad consi
derationem mortis p̄p̄rie: ex qua conside
ratio sequitur timor et ex timore sequitur
cōpunctio de peccatis. ppter que hō magis
timet mori. et talis cōmōtio ualeat ad sanie
tatem aie. sicut illud ps. Sana conditiones

Distinctionis V

Sermo III

eius quia cōmota est. Quartus effectus est
prepidatio. unde dicit. tremor apprehendit
eos. Ubi nota quod natura inducit ad mori
horrorem et timorē: sed fides inducit ad tre
morē. Naturaliter aial timet et horret illud
quod est destructiuū sui eē: sed mors destruit
uiuam hoīs: et per consequens esse: quod sicut
philosophus dicit. uiuere est uiuentibus esse
Isti de xpo dicitur. Mar. xiiij. quod circa pas
sionem cepit pauere et tedere. Sed fides quod
tenet quod post mortē sequitur districtum dei
iudiciū. sicut dicitur. Mar. xiiij. quod statim est
hominis semel mori et post hoc iudiciū. i quo
si homo condēnabitur nunq̄ liberabitur in
dicit hominē non tantū ad timorem sicut
am ad tremores. ppter quod dicitur in ps.
Timor et tremor uenerunt super me. Sed
si iste timor et tremor tantus sit quod inducit ad
ueram penitiam p penitentia postea seque
mur grām: quod si p̄auerit p̄ducat nos ad
gloriam. Ad quā nos etc.

In funere alicuius episcopi vel archiepiscopi.
Sermo III

Pontifex ex homi

mbus assumptus p hoibus cō
stituitur in his quod sunt ad deū.
Debe. v. Stat. et dignitas episcopi quod diu ipe ui
uit ē multū honorabilis: sicut in morte eualde
formidabilis. Et ratio est: quod quod dñm eps siue
pontifex uiuit: ipse p̄est oibus et habet eos
iudicare. sed quādo moriū habet ipse iudica
ri a deo: et p hoibus rationē reddere. Et ideo
ipse est similis peregrino seu hospiti dño quod
hospitatur in aliquo hospicio. quia quod dñm in
hospicio manet amicabiliter tractatur: et to
ta familia hospitis eū reuerent: sed quādo
debet exire districta ratio exigitur: et de oī
bus pceptis solutio et satisfactio expeditur.
Nam quod dñm pontifex siue eps uiuit in mū
do: habet multos qui amantur eū: qui et re
uerentiā impendunt. Sed in morte quādo
assumitur ex hoibus statuitur ante iudiciū
dei ad reddendā rōem: non solū p se: sicut et
am pro amabuis sibi cōmissis. Et hoc est
quod inuitur et tangitur i uerbis propostis
am dicitur pontifex ex hominibus etc. A
In quibus quidem uerbis de epo nostro pō
nitice seu episcopo defuncto describuntur p̄e
cipue tria.

Nam primo quidem ostenditur quod ipse te
nuit uenerabile officium. quia pontifex. id
est episcopus fuit.

Secundo quod habuit inuitabilem exitum
quia ex hominibus assumptus est scilicet p mo
tem ad aliā uitam.

Tertio quod peruenit ad formidabile iudiciū
um. quia pro hominibus scilicet quos habuit re
gere constituitur ante deum ad reddendū
rationē in his que sunt ad deum. i. que p̄e
nent ad dei iudiciū.

Circa primū ergo attē

dē dū quod officium quod habuit uirgō fuit sacrū
et uenerabile. quia fuit pontifex. Pontifex
erit siue eps mediū ē inter deū et populū. et
ideo aliquid debet populo et aliquid deo. Po
puo quidem debet vt sciat ad omnes debet
se habere: et vt studeat indigentibus mi
sericorditer subuenire: et vt nouerit sibi cō
missa fideliter custodire. Quo autē ad deū de
esse totus deuor: et ad eius beneplacita fer
uenter intetur. Et de his oibus dicit ap̄tus
Hebre. ij. loquedo. sicut de xpo: cui p̄e
cipue pontifices et pastores ecclesiarum su
ari debent eē imitatores in istis. Debit in
quit p oia fratribus cōsimilari vt misericors
fieret et fidelis pontifex ad deū. In quibus
quidē vbi b̄ ueriter tangit. v. quod dñm in pon
tificibus eē vt xpm imitentur.

Nam primo quidē ostendit qualis debet
at esse eps in cōi uerfatione: cū dicit quod de
bit p oia fratribus cōsimilari.

Secundo qualis debeat esse i miserorū subue
nitione. quod misericors.

Tertio qualis debeat esse in cōmissorū cō
seruatione. quod fidelis.

Quarto qualis debeat esse in gregis sui de
ductione. quod pontifex.

Quinto quālis debeat eē in dei ueneratione.
quia ad deum.

Circa primū attendendū ē quod eps d̄ oēs sub
ditos suos siue clericos siue laicos p humi
litate uō vt seruos sicut uelut fr̄es reputare ex
emplo. sicut xpi. De quod d̄. Hebre. ij. quod nō d̄sum
dit fr̄es uocare eos. sicut p̄ianos. et ē p chari
tate d̄ oēs tāq̄ fr̄es diligere. Et quod amor si
ue dilectio sicut dionysii h̄ uirū assimilant
uā: quod assimilant amate rei amate. pp quod di
cit ē Hugo de sacō uictorie. Scio aia mea
quod in illi rei quā diligē similitudinē trafo:
maris. Idcirco dicit quod pontifex d̄ p oia fr̄es
assimilari. Et h̄ fac q̄n scit ad oēs debite se
h̄ere: et cū oīs honeste uerfari: ita quod oīs
p̄sit. Et rō huius ē: quod illud quod est cōe multo
debet ita haberi vt ad eorū utilitatem applicet

Episcopus autē est psona cōis, et ideo dicitur se ad omnes habere ut oēs edificet et omnibus p̄sit. Hoc autē exemplo suo ostendit ap̄lus dicens, i. Corinth. ix. Omnibus oīa factus sum ut oēs facerē saluos. Ubi dicit glosa q̄ prudens et diuini apostolus ita omnibus celsit q̄ forma vere honestatis nunq̄ excessit i. Corinth. x. dicebat idem apostolus. Sine offensione estote, et post. sicut ego per oīa omnib⁹ placeo: nō querēs qd̄ mihi vtile ē: sed qd̄ militis vt salui fiant. Vel p̄ fratres ipsius epi debent intelligi alij sancti ep̄scos p̄: qui iam obierūt ante eum: quibus fratri bus debuit ep̄s viuēs per oīa bona que fecerunt assimilari: eorū sanctitatem per oīa imitando, q̄ si fuisset eis assimilatus in vīta esset nunc similis eis in gloria. Im illud Eccl̄. xlvj. Simile illum fecit in gloria sanctorū. Secūdo ostenditur qualis debz eē ep̄scopus in miserorū compassione et subuentione, q̄ misericors. Misericors em̄ dicitur qua si miseri cor habens, s̄p̄ com̄passione afficitur: vel misericors dicitur qui miseretur et corde s̄z am̄ nullo cor̄dis affectu indigentibus subueniendo. Sed quid dicemus de illis ep̄scopis qui de his q̄ habere possunt nō pauperibus subueniūt: sed potius p̄sanguineos suos dicere et magnificare cōtendunt. Caueant eorū consanguinei ne dicat eis deus illud. Eia. iij. Rapina pauperis in domo vestra. Et reddit ibi rationē. Vie ro. eo q̄ bona ecclesiastica pauperū sūt. Ad uertendum tamen est hic q̄ bona ecclesiastica sicut dicit sanctus Thomas nō sunt solū expēdenda in vīsus pauperū: s̄ etiā in aliis vīsus vt ad cultum diuinū et necessitates ministrorū. Et ideo si te eo qd̄ vsui ep̄scopi vel alterius denari deputatū est: ipse velut si bi suberabere et p̄sanguineis vel alijs dare nō peccat. dīmodo illud facit temperate, i. vt nō indigentibus aut vt ditiores inde fiant. Unde Ambrosius dicit in libro de officijs. Est app̄obanda liberalitas vt p̄ximos seminis tui ne despicias, si egere cognoscas nō tū vt illi diuites se velūt esse ex eo qd̄ tu p̄ferre potes inopibus. Sed qd̄ rursus dicemus de illis qui pauperibus et indigentibus suberabunt, vt thesaurū possunt facere vt possessio ecclesie sue ampli⁹ augmētare. Cer te dicit sanctus Thomas de aquino q̄ bona ecclesiastica vīsus pauperū deseruire debent. Et ideo si quis necessitate nō imminente prouidendi pauperibus de his que sup̄-

stunt ex prouentibus ecclesie possessiones em̄at: vel in thesauro reponat in futurū vt litari ecclesie et necessitatibus pauperū laudabiliter facit. Si vero necessitas imminet pauperibus erogandi superflua cura est et inordinata vt aliquis in futurū conferet qd̄ domin⁹ p̄hibet Matth. vi. Nolite solliciti esse i crastinū id est in futurū. Ergo imminente necessitate pauperū debet ep̄scopus et clericus facere vt scribit Thobias. iij. Quomodo potueris ita esse misericors. Tertio quoq̄ ostēditur qualis debeat esse ep̄scopus in cōmissorū conseruatione vel etiā dispensatione, quia scz debet esse fidelis. Est em̄ sibi cōmissa cura gregis sui et animarū subditorum suorū. Et ideo in cultorū diendis illis debet esse fidelis, vt plus curet de omnibus q̄ de lanaz: plus de salute animarū q̄ de acquisitione pecuniarū. Dixit em̄ domin⁹ petro. Pasce oues meas, nō dixit emulge aut rōde oues meas. Unde si aliter facit infidelis est. Prouer. xij. Qui fīdeliter agunt placēt ei. s̄ deo. Est etiam cōmissa ep̄scopis dispensatio bonorū ecclesiasticorū: nō solum bonorū spiritualium: sed etiam temporalium. Hoc ergo vt dicit apostolus, i. Corinth. iij. Jay querit inter dispensatores vt fidelis quis inueniatur. Ubi aduertendum q̄ aliter est dicendum de proprijs bonis que epi possidere possunt: et aliter de bonis ecclesiasticis. Nam propriorū bonorum verū dominū habent. vnde et ipsam rem conditione nō obligantur vt talia dispensent vel conferant alijs: sed possunt ea vel sibi retinere vel alijs p̄ libito largiri, possunt tamen in eorū dispensatione peccare: vel propter inordinationem affectus per que p̄tingit vel sibi plura cōferunt q̄ oporteat vel q̄ etiam alijs nō subueniant. Im qd̄ requiritur debitū charitatis nō tamen tenentur ad restitutionem et eo q̄ huiusmodi res sunt eorum dominio deputate. Sed ecclesiasticorū bonorū sunt ep̄scopi dispensatores vel procuratores. Dicit em̄ augustin⁹ ad bonifacium. Si priuatum possidemus qd̄ nobis sufficiat non illa nostra sūt: s̄ illoz quoz procuratioe gerim⁹ nō p̄prietates nobis vsurpatione danabili vndicemus: Ad dispensatione autem requiritur bona fides. Unde Lucc. xij. Quis putas est fidelis dispensator. Bona autem ecclesiastica ad diuersos vīsus debent dispensari. Unde dicitur. xij. q̄. De redditib⁹ ecclesie

vel oblatōe fidelū sola ep̄scopo ex his vna portio remittatur, due ecclesiasticis fabris eis et erogationi pauperū et p̄sbitero sub periculo suorū dūm iustitiam, vltima dicitur pro singulorū meritis diuidatur. Si ergo distincta sint bona que debent vsui ep̄scopi cedere ab his que sunt pauperibus et ministris et cultui ecclesie eroganda: et ep̄scopus sibi aliquid retinuerit de his que sunt pauperibus eroganda vel i vīsus ministrorum aut in cultū diuinū expēdenda: non est dubiū quin contra fidem dispensationis agat et mortaliter peccet et ad restitutionē tenet. De his autē que sunt specialiter suo vsui deputata videtur esse eadem ratio que de proprijs bonis. vt scz propter immoderatū affectum et vīsum peccet quidē si immoderata sibi retineat et alijs nō subueniat sicut requiritur debitū charitatis. Si vero nō sint pre dicta bona distincta eorū distributio fidei eius cōmittitur. Et si quidē in modico deficiat et sup̄abundet: potest hoc fieri absq̄ bone fidei detrimento: quia nō potest homo i talibus punctaliter accipere illud qd̄ fieri oportet: si vero sit multus excessus non potest latere. vnde videtur hōe fidei repugnare: et ideo nō est sine peccato mortali. Debz ergo ita fideliter et prudenter dispensare vt possit de ipso dici illud. Matthei. xxij. Fidelis seruus et. Quarto ostēditur qualis debeat eē ep̄scopus in sui gregis deductōe, quia debet esse pontifex, i. pontifex ei faciens ad transiendū per hanc uallem lachrymarū et mundi sicut a bonis p̄sentibus ad bona futura. Debe: i. x. Assistens pontifex futurorū bonorū. Debet enī deo assistere pro grege suo orando et sacrificiū offerendo, et debz eē pontifex futurorū bonorū, id est pontifex hoc est viam faciens ad bona futura. scz ex cōpla beneuolenti et p̄tendi mundi eis exhibendo. Quāto ostenditur qualiter ep̄scopus haberi se debeat ad deum: q̄ debet esse ad deum deuotus et attentus. Debet ergo se habere ad deum obediēter vt scz deo magis q̄ hominib⁹ in omnib⁹ obediat. Item fideliter vt in omnibus suis operibus ad ipm̄ in tentionē dirigat. Item familiariter vt orando et cōtemplando et frequenter assistat. vt cū p̄. dicitur. Matthei adherere deo bonū ē. B

Secūdo ostenditur in

thematē assumpto q̄ iste dñs defunctus habuit inuēstabile exitum scz mortis: per que

scz est et hominib⁹ assumptus. s. ad aliam vitam. Sepat enim mors ab hominib⁹ hic vīuentibus: ita vt neq̄ filios neq̄ parentes aut frēs aut cōsanguineos alios quoscuq̄ debeat amplius hic videre. Ecce iste qui heri habebat domicellos et famulos clericos et familiares multos sibi seruientes de cetero nullum habebit qui sibi seruiat in aliquo ministerio. Daniel. iij. Sicut te ab hominibus. Item mos assumit, i. aliud sumit, ad aliū statum. Est ergo mors sicut aquila de qua dicitur. Deuter. xxxij. Sicut aquila puocans ad volandū pullos suos et super eos volitans: expandit alas suas et assūpsit eos. In quibus verbis, v. describuntur de morte.

Et primū est ipsius officij, quia est sicut aquila.

Secūdo vero est ipsius beneficiū: q̄ prouocat ad volandū pullos suos.

Tertium ipsius iudiciū, quia super eos volitat.

Quartū est ipsius instrumentū, q̄ expandit alas suas.

Quintū est mortēntiū premiū, quia assūpsit eos.

Assimilatur ergo primo mors aquile p̄pter officij. Nā officij mortis est educere vinctū de carcere, i. spiritū de corpore. et istū exitū exoptant sancti vīri, sicut David dicebat. Educ de custodia i. de carcere de anima mea. Et ap̄lus Philip. i. Desideriū habens dissolui et esse cum xp̄o. Sed mali istū exitū expauescunt: ne post exitū deducantur ad supplicij. vnde noluit egredi sicut Iob nolebat egredi de tabernaculo vt nō occideretur. iij. Regū. ij. Istud officij mortis, scz educere sp̄m̄ de corpore respicitur figuratiue aquila illa grandis, de qua dicitur. Eze. xvij. q̄ volauit ad cedrū tulit medullā cedri, quid est altitudo cedrorū: nisi sup̄eminens dignitas ordinis ep̄scopi. Ezech. xxxi. Cedri nō fuerunt altiores eo. s̄ ep̄scopoz ordine. Sed medulla latens interioris est sp̄s in corpore inclusus, grandis autē aquila est mors que tātē magnitudinis est sp̄s in corpore inclusus, et possit resistere: et aquile volat⁹ est mortis inopinatus euent⁹. Alitudo ergo aquila volauit ad cedrū q̄ inuast ep̄m̄ istū et dñm: et medullā eius tulit, q̄ ipsius aiaz a corpore eduxit, Ezech. xvij. dicit mors. Summa ego de medulla cedri sublimis. Et signāter non dicit medullā s̄ de medulla, q̄ aia nō est se

Sermonū funebriū

parabola a corpore nisi s'm ptem intellecti
uā. qz alie potentie eius q dicuntur partes
eius vt sensitiuū vel vegetatiuū non reman-
ent actu in aīa sepata: sed vī tualiter tñt
sicut in radice nō sicut intellectus q nullius
partis corpis est actus. Sed o sub simili-
tudine aquile tangit beneficiū mortis. qz
puocat ad volandū pullos suos. Pulli mor-
tis dicitur p̄tōres qui sunt filij mortis si-
ue mortis temporalis siue eterne. qz vtra-
qz ppter p̄tā debetur. vnde aīa que pecca-
nerit ipa morietur. Ezechie. xviii. Et stipēs
dia peccati moris. Roma. vi. Quasi ergo vo-
latus pullos est velox conuersio p̄tōrum: et
go aquila. i. mors per sui cōsiderationem et
terrore p̄tō vocat pullos suos. i. boies pec-
catores: ad volandū. i. vt velociter cōuertā-
tur et non differant. qz temp' eius aduentus
incertus est. Eccl. v. Ne tardes cōverti ad
dñm et ne differas de die in diem. Subito
enī veniet ira illius. et in temp' vindicte di-
sperdet te. Auis stulta quādo videt arcum
paratū ad sagittandū tantū differt surgere
et volare a loco q̄ percutitur et occidit. Et
sic homo qui videt contra se arcū mortis ten-
sum precipue si sit infirm' aut senex: nō de-
bet differre auolare a peccatis ad p̄nias. ne
forte p̄niam a sagitta mortis et cadat in
mortē eternam. Apoca. xi. Date sunt mulie-
ri. i. aīe due alefēs timor mortis et timor ge-
bēne vt volaret in d. fertū. i. ad penitentiā.
S; cogitationes stultoz et vane spes et qñ
qz vana somnia p̄mittunt eis longa spacia
vite: ne ad p̄niam puocent. Unde Thie. ii.
Prop̄bete cui viderit tibi falsa et stulta: nec
aperiebant iniquitatē tuā vt te ad p̄niam
puocarent. De his autē qui velociter p̄uer-
tuntur dī. Esa. xvi. Erat sicut avis fugiens
et sicut pulli de nido auolantes. Tertio in
predicta figura aquile tangitur mortis iud-
iciū: cum dicitur super eos volitans. Quā-
do miluus diu volitat sup locum vbi sūt pul-
li gallinari signum est q se projicet ad ali-
quē capiendū. sed neficitur super quem nisi
quādo descendit et rapit eū. Sed mors con-
tinue volitat super capita nostra vt capiat
nūc istum nunc illum: sed nescit quis p̄m?
sic rapiēdus a morte. qz multotiens citius
morte iunior: q̄ senior. et ille qui videtur sa-
nus citius morit' q̄ egrotans. Sed pulli et
mētēs in dūm fugiūt ad matrē. i. ad gallinā:
et ista p̄tegit eos sub alis suis. Sic homines
et precipue p̄tōres vt sūt scuti a lesione

mortis debent fugere ad penitentiā. vt sub
alis suis que sunt remissio culpe et pene pro-
tegitur et saluetur. Vel gallina est ecclesia
et eius ale sunt sacramenta ad quas debent
refugere pulli. id est ecclesie filij quando tñ-
ment in dūm. i. mortem vel diabolū: qd dūz
facere nolunt tūc potest dicere diuina mise-
ricordia malicie et obstinationi eozz illud
Matth. xxiii. Quotiens voluit congregare
filios tuos quāmodū gallina congregat
pulos suos sub alis et noluit. Debet ergo
quilibet timere mortē cum ab omnibus dis-
catur et per experientiā appareat qz cōtinue
ipsa volitat sup nos vt rapiat et non sit qui
eripiat. Vester. x. Fama nois eius scz mor-
tis per cunctoz oīa volitabat. Quarto tā-
gatur instrumenta mortis: que sunt illatio
violentiē et effectus naturē: quia expandit
alas suas. Due enī ale mortis sunt duo mo-
di moriendi scz vel per mortē naturālē que
est ab exteriori: vel per mortē violentā que
est ab exteriori. Nam violentū dicit' s'm p̄tē
iosophū cuius p̄ncipiū est extrancū inferēs
vīn passo. Quilibet istarum alarum habet
multas pennas. i. multas causas et varios
modos. Et extendunt se iste ale mortis sup
oēs viuentēs in terra. s'm illud Esaie. viij.
Et erit extensio alarū eius implens latitudi-
nem terre. Job. xxxix. Plumefcat accipiter
extendēs alas suas ad austrus. Accipiter q̄
rapit aues signat mortē que rapit boies:
plumefcat qñ homo canescit et senescit v'l qñ
egrotare incipit: sed alas expandit qñ ho-
minē extinguit siue per mortē naturālē siue
per violentā. Sed ista extensio fit ad aus-
trum p̄ que significatur diuini iudiciū: qz
deus ab austro veniet. vt dī Abacuch. ij.
Unde mors exp̄dit alas ad austrū: qz du-
cit ad diuini iudiciū. quia statutū est hoib?
semel mori. post hoc autē iudiciū. sicut dicit'
Debre. ix. Quinto quoqz in supradicta fi-
gura tangitur bene morientius p̄niam. qz
assumpsit eos. s. quos inuenit bonos ad glo-
riam. Aliquādo qñ est commissum aliqd ma-
leficiū capiunt oēs qui inueniuntur in loco
et ponuntur in carcere. Sed postea qui inue-
niunt innocentes extrahuntur et liberantur
cū bonoz. q̄ vero inueniuntur culpabiles re-
linquuntur in carcere vt p̄niant. Et oīis
q̄ sunt in mūdo isto capiuntur a morte et in-
claduntur in sepulchris: sed aīa illius quez
mors reperit innocentē et purgatū assumit
ad libertatē glorie: aīa vero illius qui inue-

Distinctionis V

Sermo V

nitur malus relinquatur eterno supplicio.
Matth. xxiii. Tunc duo erunt in agro. scz
mūdi vñ? assumetur. s. ad gloriam et vñ? re-
linquetur. s. ad penam. E

Tertio ostenditur i the

mate assumpto q̄ iste pontifex defunctus
puocat ad formidabile iudiciū. s. dei. vbi cō-
stituitur oīnis defunct' post mortē: si iste
specialiter oportet qz reddat rationem pro
oibus sibi commissis in his que sunt perrine-
tia ad dem. i. ad diuini iudiciū. Et hec vi-
dēt' cō precipue tria de quibus in iudicio
diuino examinādi sūt epi ad caram anima
vñ? specialiter spectantia. Nam p̄mo req̄re-
tur quomō intrauerūt. ad ecclesiasticā dī-
gnitatem et curam auimaz. s. an simoniace
an canonice. et si quis nō inueniet canonice
intrasse dicitur ei illud Matth. xxij. Amice
quomodo hic intrasti nō habens vestes iu-
stiales. Et cū ille obmuerit dicit rex mī-
nistris vt ibi subditur. Ligatis manib' ei?
et pedibus mittite eum in tenebras exterio-
res ibi erit fletus et stridor dentū. Secūdo
examinābitur quō gregem suum custodie-
rit. et dicit vnicuiqz eoz ipse iudex illd. 'Dīe
remie. xii. Ubi est grex qui datus est tibi?
pecus in dītū. Et tunc de his qui malam car-
ram habuerunt de grege suo implebitur il-
lud. Ezechiel. xxxiiij. Ne pastoribus israel.
id est p̄tōribus fidelis. s. xpiani. Et hoc ppter
duo. s. ppter omnia circa gregē: et ppter cō-
missa. Nam q̄tuz ad omnia dicit eis iudex
qd subditur ibidē. Qd infirmū fuit nō con-
solidastis: et egrotū nō sanastis: qd contra-
ctū est nō alligastis qd abiectū est nō redi-
xistis. Itē quoad commissā examinābit eos
si malo exemplo suos subditos corruerūt
aut scandalizauerūt. si iniustas exactiōes in-
dericos vel laicos fecerūt: si simoniace sp̄tia
lia vel eis annexa p̄tulerunt: et oīa alia in q̄
que erga gregē sibi commissum aliqñ exercu-
erunt. Tertio quoqz examinābitur quō se
et alios tēxerūt. Unde nūc p̄videant sibi epi
vt ita se regant et alios q̄ bonā rōem tunc
reddere et respōdere possint. Et iō abacuch
et p̄sona p̄dētis epi loquēs dīc Abacuch
ij. Contēplabor vt videā quid dicat mibi:
et qd respondeā ad arguētē me. Iste argu-
eus erit ille de quo dī: Actū. x. cōstituit'
est a deo iudex viuoz et mortuoz. Felix er-
go erit epi qui in eius iudicio inuenietur. vt
dicitur. Luce. xij. Fidelis dispensator et pu-

dens et c. Et sequitur. vere dico vobis quia
super omnia bona que possidet constituet
cum. scilicet in vita eterna. Ad quam nos
perducatur et c.

In finere aliam p̄positi vel plebanū.
Sermo. V

Erucit dominus

p plebē plaga magna. i. Reg. vi.
Si aliquis tā valido ita p̄u-
teretur cū ense q̄ caput eius ascenderet a
corpore bene possz p̄ certo dīc magno ita
seu plaga percussus. Sic accidit nūc isti ple-
bi. id est hūc ecclesie sicut etiā populo eius.
Nam ista ecclesia quoddāz corpus est: au?
mēbra certe sunt singuli q̄ sunt de ip̄? ple-
banū. caput autē eius dī ipsus plebanus.
Sed heu hodie cum ense mortis hūc plebē
id est ecclesie vel populo eius absidit dñs
caput eius. qz scz abstulit ab ea venerabilē
hunc patrem dominū plebanū: qui erat vir
torius p̄dētis: et caput sanū omni virtute
p̄dētū. Unde vere accidit nunc qd dicitur
in verbo p̄posito. quia percussit domin' p̄
bem. scz ista plaga magna. A In quib' q̄
dem verbis describitur tria.

Nam p̄mo p̄mittitur aliqd qd inducitur
ad patientiā. cū dī: percussit dñs.

Sedo ponit aliqd qd erigit p̄udentiā
cū subditur plebem.

Tertio vero subdit aliqd qd puocat ad
crisistiā. qz plaga magna.

Circa primū aduerten

dum est qz percussio ista de morte istius
reuerendi patris nō est ab homine si a dño
patienter ferenda est. Et ratio est: quia aliq̄
percutit deus malos et aliter bonos. Ad
los quidē deus aut p̄cutit ad correctionem
sicut cōturge: vltis infirmū vt sanetur. et
hoc est mīe: sicut dicitur. Esa. xix. Percutiet
domin' egyptum. id est peccatozem plaga
et sanabit eaz. et reuertentur egyptij ad do-
minū: et placabitur eis. Aut p̄cutit dñs ma-
los ad eoz dānationē: sicut iusticiarius per-
cutit et occidit malefactorē. et hūc. Thie.
no. iij. Percussisti nos occidisti nec peper-
cisti. Hoc dī: ex p̄sā dānatoz: quos dñs p̄-
cussit viuentes: et occidit morētē: et nō pe-
perdit ab eternis supplicijs. Signū autē qz
percussio p̄s fit in iustis dānatiōis eterne est
qñ percussio mōb' p̄: eferibus nō corrigunt.
percussit. sicut dī: Dier. ij. Frustrā percussisti filios

vestros disciplinam nō recipiūt. Sed bo- ni viri percutiuntur interdum nō ex odio s; amore, sic filius percutit a pfe. qz meliora sunt vulnera diligētis q̄ fraudulēta ofensa odient. Prover. xxiij. Cū nō percutit eos deus ad interitū sed ad virtutis profectū. si cur miles yrget z percutit calcantibus equū suū quē amat vt melius ambulet. Quia igitur ista percussio quā patimur de morte istius patris nostri a dño est; qui ex amore et charitate hoc fecit vt ipm ad meliore vitay pduceret. debemus nos patienter portare vnde ad hoc pōt referri qd dicitur. Iudith. ix. Percuties eū ex labijs charitatis mee. In quib; quidem verbis datur intelligi triplex ratio quare morte istius patris nostri partenter ferre debemus. Prima attenditur respectu dei a quo scz est passio ista, vnde dicit. Percuties scz. tu deus. tales est percussiones q̄ dantur in vita presenti a deo sunt. vnde Ezech. viij. Scietis qz ego sum dñs pcutiens. Et ideo debem; dicere illud. Job. i. Domin; dedit dñs abstulit et. Secūda ratio attenditur respectu sui. qz cum percussus. grām em nisi sit tritratū z percussum z a paleis z a thecis exutum fuerit non potest ad hoc reui; nec homo nisi percussus morte z exuatur a corpore potest ire ad celus. An de deus hunc patrem nostrū voluit inoz vt remuneraret eum de laboribus suis i celis: vnde ppter bonū suū magletari q̄ de eius morte dolere debemus. Unde ipse possit dicere illud. Ioban. xiiij. Si diligeretis me gauderetis vtiqz: qz vado ad patrem. Tertio ipse responderet nobis q̄ magis sit attendē dum ad amica bonū q̄ ad dānū ppiū. Et ideo dicit. Prover. xij. q̄ qui negligit dammū ppter amica iustus est. Unde z consanguinei z amici z quicūq; alij debent cōgratulari aie eius. s; illud. Luc. i. Etiam; cognati eius congratulamini ei. quia magnificam; dña facere misericordia suam cum illa. Tertia ratio est ex parte nostri. i. auulubet nostrum. z ideo dicit ex labijs charitatis. labiū. scilz superius z inferius id est duplex charitatis pceptum. vñ de dilectione dei z hoc ē labiū superius: aliud q̄ dilectioē pxi mi qd est labiū inferius. Utraq; ergo dilectio ad habenday in hoc casu patientiam uos inducat. Unde patientia habenda ē ppter charitatem dei. Charitas em dei est a mitia quēdā ad deum. Amicor; aurez est concordare in eodez volito. vt tullius dicit

q̄ amicitia est idem esse z idē nolle in reb; honestis. Cui ergo ex voluntate dei iste casus puenierit: non haberet homo charitatē si ab eius voluntate discordaret. Item propter charitatem pxi mi. i. ipius plebanū defuncti qui etiam ppter mortē desinere nō debet. qz charitas nunq; excidit vt dicit. i. Corinth. xiiij. Unde etiam post mortē bona aie sue diligere et charitate tenemur. Et nō dubium qn ppter bonū suū deus subtraxit eum. vnde vtroq; modo charitas exigit patientia. Unde. i. Corinth. xiiij. Charitas patientis est. i. ad patientiā inducit. B

Secundo in themate

assumpto ponitur aliqd quod exigit puidētiam. i. ex parte plebis in eo q̄ nominat plebem; qz remoto passioe suo opz habere curam z puidētiaz de habendo alio idoneo successore in patre z plebanū; qui sit talis vte z puidētie z doctrine q̄ possit dici illud. Eccli. xxx. Ad mortuus est; ater eius z quasi nō est mortuus; eliquit em simile sibi. imo si fieri poterit etiam meliore. Qualis aurez plebanus z pater necessarius sit isti plebi ostenditur. Eccli. xxxvij. vbi dicit. Est sapiens aie sue: z fructus sensus illius laudabilis sunt. vir sapiens plebem suam erudit.

In quibus quidem verbis quatuor continentur que multuz necessaria essent in ista plebis rectore.

Primo quidem vt esset homo ordinate cōsciētie. z talis est q̄ est sapiens aie sue.

Secūdo vt eēt hō laudabilis vite. z talis est cui sensus laudabilis fructus.

Tertio vt esset hō sufficientis scientie. z talis est vir sapiens.

Quarto aut q̄ essz hō sane z fructuose doctrine. z talis est q̄ erudit plebē suam.

Circa primū aduertendū est q̄ sicut p̄būs dicit sapientie est ordinare. z ideo ille est sapiens aie sue q̄ sit animā suam debite ordinare. i. respectu sui per cōsciētie puritatem; z respectu dei per obedientie humilitatem; et etiam respectu pxi mi per iusticie equitatē. Tunc em ostenditur aia respectu sui. id est in sc̄pā ordinata: cum habet conscientiam mūdā; que non remordet eam de aliquo pctō. quia vbiq; est peccatū sc̄p est ibi aliquid inordinatū. Nam sicut dicit Augu. Peccatū noui est natura sed vitii nature appetentis illud quod nō est sui ordinis. z tō non est pax in aia: quia non est ibi debitus

q̄ do. quia tunc est pax z tranquillitas quā do omnia tenent ordinē suuz. sicut quando mens bois id est ratio z voluntas que sunt vires superiores in boie manēt subiecte diuine legi: z inferiores vires anime vt irascibilis z concupiscibilis subijciuntur rationi: tunc est in anima pax z tranquillitas: z nō dominatur ibi appetitus peccatū: tunc cōsciētia habet pacē: quia manet munda a peccato. Properea dicit Gregori; nazāzenus q̄ prima sapientia est vita laudabilis z apud trū pura mens: per quaz puri puro coniunguntur: z sancti sancto sociantur. Et quia mens z conscientia per cōfessionē peccatorū purgatur ille est sapiens anime sue q̄ pure pctā sua cōfiterur. Unde Job. xv. Sapientēs consistunt z non abscondunt peccata sua. Itē pertinet ad sapientē q̄ post cōfessionē a peccatis abstineat: ne per readitūz peccatū fiat non sima eius deteriora prioribus. Ideo dicitur Eccli. iij. q̄ cor sapiens z intelligibile abstinebit se a peccatū. Itē qui est sapiens anime sue ordinat eam ad deū per obedientie humilitatem. Deus si cur instituit primū boiem q̄ q̄dū ipse esset subiectus deo z sibi obediens: q̄ animalū z alie creature inferiores eēt sibi subiecta z obedirent z seruirent ei: sed rebellant eo deo z transgrediente diuinū pceptū: creature multe facte sunt ei rebelles z in stimus lūz noamentū. Sic accidit frequenter prelati quia deū ipm contemunt z male viuēdo ipi p̄radicant: q̄ deus de subiectis suis z de alijs suscitāt eis aduersarios emulos qui persequuntur eos. sicut accidit salomō: qui q̄dū benēvixit z obedivit deo: deus dedit sibi pacē cū omnibus: sed quando incēpit male viuere: deus suscitauit sibi aduersarios. sicut dicitur. iij. Regū. xi. Et ideo sapiens prelati si vult plebē sibi subditā habere pacificam; debet humilis z reuerens z obediens esse deo. Exod. xxxv. Quis vestrū sapiens est veniat z faciat quod dominus imperauit Aathbei. vij. Qui audit verba mea z facit ea assimilabitur viro sapienti. Itē qui est sapiens anime sue ordinat eā ad proximi per iusticie equitatem. Iusticia em vt dicit Zallius est cōstantia z perpetua voluntas ius suū vnicuiq; tribuens. Et talis debet esse voluntas in animo prelati. nō solū vt aliena non rapit: sed vt ius suū vnicuiq; reddat. est em de iure subditoz vt a prelati suo recipiant non precio: sed gratis

spiritualia sacramenta. Itē saluifera vep̄ba z exempla. z etiā si asit facultas temporalii rerū quando egent subsidia. Et qui talia facere contemnit non est iustus z ledit animā suā. z ideo non est sapiens anime sue quia non diligit eā. Contra illud Prover. xxij. Est hō sapiens z dilige aiam tuā. als. z dirige in via animā tuā. Secūda quod ostēditur in auctoritate inducā esse necessariū in rectore plebis: est vt sit homo vite laudabilis. z de tali subdit q̄ fructus sensus illius laudabilis sunt. Vbi aduertendū q̄ accidit de sensu hois sicut de arbore. Itē sicut est arbor mala z bona: ita z sensus hominis malus z bonus est. Et sicut est arbor re mala prodit fructus malus. qz non potest arbor mala fructū bonos facere. ita z ex homine malo opus molum. prodit. sed sicut bona arbor facit fructus bonos: sic sensus bonus facit opa bona. Et ergo sensus. alij quis malus a quo procedunt fructus illaudabiles: id est opera incoherentia. Et de hoc dicitur Roma. i. Tradidit illos deus. i. tradi permittit in reprobū sensum vt faciāt illa que non conueniunt. Talia em opera q̄ non conueniunt sunt opera vitiosa. z ista opera sunt sicut fructus illaudabiles. Fructus illaudabiles quo ad arbores dicuntur fructus qui sunt insipidi vel amari vel pontici indigesti frigidi crudi z duri: z qui etiā sunt corrupti z putridi. Fructus ergo insipidi referūtur ad acidiosos: qui scz spiritualia opera non faciunt cū sapore delectationis: sed cū tristitia z grauedine cordis. Debent em insecti palatū cordis de febre intq̄tatis: sicut Bernardus dicit. Unde Prover. biozū. xv. In fructibus impij conturbatio. Ecōtra aut fructus laudabiles sunt fructus sapidi. i. opa bona: que fiunt cū suauitate deuoctōnis z cū dulcedine z sapore delectationis spiritualis. Cantico. ij. Fructus illi dulces gutturi meo. Fructus aut qui sunt amari referuntur ad inuidiosos: qz in inuidia est zelus amarus. De quo Jaco. iij. q̄ si zelus amarus habetis inter vos. vñ z in di qui christū ex inuidia tradiderunt felle amaritudinis potauerunt eū. Sed econtra vir sanctus qui nō hz animū inuidiosū z perpetua inuidie lūoz: s; dulcorosū p̄ charitatis amorē: facit fructus suaves z vtilēs. i. opa vtilia z grata z laudabilia. Eccli. xi. Inuitū dulcoris habet fructus illi. qz. s. inuitas dulcedine charitatis. Fructus aut acetosi z pontici referuntur

ad iracundos. quia ira cor pugit et alios pun- gere facit. sicut pontica et acetosa pungunt. Dicuntur autem tales fructus pontici saporis illaudabiles: quia sunt duris sicut pice. Et sic hominum iracundo: quidam sunt sicut pice: qui fecem iracundie de ventre meo: non emittunt. unde sicut pice qui sunt duris ad parcendum. Sunt tamen fructus pontici appetitus excitant: sic ire motus excitat seu incitant appetitum ad vindicandum. Sed contra fructus laudabiles sunt fructus man- suetorum: id est qui non est iracundia: sed in sua uitate mansuetudinis opera sua perficit. Isti sunt velut ficus que non producit fructus asperos et poticos: sed mites et suauissimi. Unde Iudic. x. dixit ficus ad arbor- res. Numquid possum deferere dulcedinem meam fructibus suisuissimos: ita dicit homo mites et mansuetus. Fructus autem indige- sti referuntur ad gulosos: quia ut plurimum indigestio prouenit ex cibi superfluitate. cu- ius causa esse consuevit gule appetitus. Ir- ebundus indigestus est impurus: quia per dis- gestionem humoris puri ab impuro separa- tur: gule satietas inmundiciam et impurita- tem generat ex corporis et anime. Contra au- tem fructus mundos et laudabiles facit tes- perantia et abstinentia. que et ualeat ad pur- gandum inmundiciam peccatorum: corporis et ani- me. Unde Ad. i. vii. Dabo fructum uentris mei pro peccato anime mee. Fructus autem frigidi et etiam crudi referuntur ad auariciam que extinguens calorem charitatis in anima frigida eam reddit in amore tam dei quam proximi. Unde dicitur. i. Job. ij. qui diligit mundum non est charitas patris in eo. Et ideo Aug. dicit quod uentrem charitatis est ca- piditas rerum temporalium: augmentum uero eius cupiditatis diminutio: perfectio uero nulla cupiditas. Facit etiam auaricia fructus crudos et acetosos. quia auari sunt alij cru- deles et asperi et incōpassibiles erga paupe- res. Et nota quod fructus crudi sunt malorum humorum nutritiuus et gustus corruptiuus: pre- cipue pueris et debilibus sume nocui. Sic auaricia lucra et opera malos humores id est ma- las affectiones interiorum: et desideria nutri- unt. quia sicut dicit apostolus. i. Timoth. vi. Qui uolunt diuitem fieri incidunt in tenta- tiones et in laqueum diaboli: et in desideria multa et inuilia etc. Item appetitus auari- et corruptum gustus anime ut non sapi-

ant uari spiritualia: sed solum terrena lu- cra. Contra illud apostoli Colo. ij. Que sur- sum sunt sapite: non que super terram. Item debilibus et imperfectis maxime nocent oc- cupationes temporales quas auaricia mul- tiplicat. De raluibus ergo fructibus id est os- peribus auariorum dicitur Sapientie. ij. Fru- ctus illos inutilis et acerbi. Sed contra fru- ctus laudabiles sunt fructus liberalitatis et pietatis. Pro uerbiorum ultimo. Dare ei de fructu manuū suarū: et laudabunt eum in portis opera eius. Fructus aurem duri referuntur ad superbos: quorum corda propter defectum pietatis et gratie sunt arida et dura. eis enim sub typo montium dicitur. i. Reg. i. Nec ros nec pluuia ueniat super uos. Et ideo sunt fructus eorum illaudabiles: id est opera eius superbia facta. Sed contra fructus humi- lium laudabiles sunt. Et cetera. Flores mei fructus honoris. dicit humilis. Flores sunt cogitationes humiles: sed fructus hu- milium opera ad que sequitur exaltatio bono- ris. quia qui se humiliat exaltabitur. Sed fructus corrupti et putridi sunt peccata lux- urie: que propter sui turpitudinem inducunt erubescenciam et confusionem. Dierum. xij. Confundimini a fructibus uestris. Sed fructus continentem et castitatis sunt fructus laudabiles. Propter quod dicitur Malach. iij. Non corrumpet: supple luxur- ria: fructus terre uestre: id est corporis ues- stri. Isti ergo sunt fructus laudabiles boni- tate sensati. p. p. d. i. a. libi. Fructus sensus illius fideles. **Tertio** requiruntur in plebano et rectoris ut ostenditur in auctori- tate inducta: ut sit sufficiens scientie seu lit- terature. et talis largus nomine uocatur hic sapiens uir. sicut apud uulgus homines lit- terati uocantur sapientes. Toleratur tamē in prelato quod habeat esse non eminentē: tamē competentem scientiam. Sed uidetur quod si quis uult habere copiam aque debet ire ad fontem siue ueniam. et ita si clericus uult pre- latus uult habere de aqua sapientie debet ire ad fontem id est ad sacra scripturā: quia inde ostenditur omnia summa. Scitis quod uia- tor calefactus et sitiens ueniam ad fontes auidē bibit de aqua eius et potetur et refri- geretur. sic auidē et affectuose debet clericus ad studium diuine scripturę intrare ut po- terit aqua sapientie salutaris. sicut illud Eccl. xv. Aqua sapientie salutaris potabit illū. Dus- lus enim aque fons diuina scriptura est. de-

quo Damascenus. Si crimus affectuose dis- scentes: erimus multa disceres. Eccl. xvi. Sicut uiaior sitiens ad fontem os aperit. Et conquiritur scriptura de clericis qui relin- quunt studium suum et student in quibusdam alijs scripturis et scientijs que nihil ualent pro anima per Hieremiam dicens Dier. ij. Ad de reliquerunt fontem aque uiue et fode- runt sibi cisternas dissipatas que continere non ualent aquas scilicet saluatas. Sed quia ter possit haberi de fonte scripture aqua sa- pientie ostenditur figurate numeri. xx. ubi legitur quod populus uadens ad terram pro- missionis sitit in deserto propter calorem et laborem uicium moyses et aaron rogauerunt dominum dicens. Domine aperi eis the- saurum tuum fontem aque uiue. Tunc de manda- to domini percussit uirga bis silice et scaturiuit fons et abundanter uideret populus et iumenta. Iste populus uadens ad terras promissionis est populus christianus ten- dens ad terram paradisi: que est terra uiuentium quam repræsentat deus diligētibus se. hoc est ad refrigerandum estū tribulationum et rele- uandū redum laboris que patimur in uia. in mundo: desiderare debet aquam sapientie ad quam impetranda a deo multum ualeat ora- tiones iustorum. Unde Sapientie. vij. Inuocauit et uenit in me spiritus sapientie. unde rebis orare cum sanctana. Domine da mihi hanc aquam. sed debet etiam uirga id est rectitudine et subtilitate intellectus silice ad est textum et li- teram diuine scripture qui fortis et difficilis est ad impetrandum et intelligendum: bis percu- tere id est bis studere. scilicet primo ad habendum sensum litteralem. secundo ad percipiendum sensum mysticum et spirituale. Et quia du- pliciter debet homo studere in ipsa scriptura diuina. Primo speculative ad intelligendum et sciendum. Secundo practice ad facien- dum et seruandum. et tunc habebit aquam sapientie. Unde Mart. vij. Omnis qui audie uerba mea: scilicet ad intelligendum et sciendum: et facit ea id est studet ad ea faciendum assu- mulabit uirga sapienti. Et de hac aqua sa- pientie potantur homines et iumenta: id est subtiliores et simplices. **Quarto** requiruntur in plebano et rectoris quod sit homo fa- tis et fructuose doctrine. et ideo dicitur in au- ctore inducta quod erudit plebs suam. Ista eruditio fit duobus modis sicut dicit glossa scilicet uerbo et exemplo. et plus ad bene agens diu erudit homo exemplo quam uerbo. Et ra-

tio est: quia simile generat a simili. sicut bo- mo ex homine: et equus ex equo: sed magis simile est operi facti siue facti exemplum quam uerbum. et ideo magis inducitur homo ad bo- na opera per exemplum operis quam per uerba trini. et ideo uerbo docet et erudit plebs suam. Eccl. xvij. Docet et erudit quasi pas- tor gregem suum. **E**

Tertio in themate as-

sumpto ponitur aliquid quoad tristitiam scilicet plaga magna: quia percussus sumus in percus- sione mortis istius patris nostri. Legitur enim in ueteri testamento quod quando morie- batur aliquis rector seu princeps multum dicitur qui bene et uoluit rexitisset populum: quod tota multitudo tristabatur et plangebatur quia scilicet in plaga mortis eius totus populus reputabat se percussum propter magnam damnum suum et carentiam eius. sicut mor- tuo moysi eum plangerunt omnes filij israel triginta diebus. De uero ultimo. Ite mor- tuo samuele qui fuerat iudex populi congre- gatus est omnis israel et plangerunt ei ni- mis. i. Reg. xxv. Et mortuo iuda machabeo i- pso: qui fuerat dux iudæorum populus sui: fleuit eum omnis populus israel pla- tu magno: et lugebant dies multos. i. Ma- chabeorum. ix. In percussura ergo et plaga mortis istius patris spiritualis: qui sua mi- sericordia erat sustentator egenorum: sua sa- pientia eruditor indoctorum: sua potentia defensor oppressorum: sua prudentia direc- tor deuatorum: sua iusticia corrector uicio- rum: sua gratia et beniuolentia conuictor in- iuricorum. uere ecclesia ista et plebs eius tota percussa est plaga magna. et idcirco omnis populus eius habet lugendi materia. Et uide- tur hodie hic impletum quod dicit. i. Reg. vi. Luxit populus eo quod percussisset dominus ple- bem plaga magna nimis. Rogemus tamē eum qui uulnerat et medetur percutit et ma- nus eius sanabunt: quod ipse sanet plagam nostram animam istius patris nostri in glo- riam suam recipiendo: et de alio nobis idcirco patre et rectoris bono providendo. cum quo hic consolemur in gratia et tandem bea- tificemur in gloria. Ad quam etc.

In funere alicuius sacerdotis. Sermo. VI.

Tertio ante iudicium

causam reddens facti sui et mor- tiatur sacerdos. Josue. xx. Et on-

Mētudo dñoz est erigere rationē ab officiis alibus suis: et quibus maiora facta pertra-

Secundo subditur sententia iudicis: cui dicitur, Et moriatur.

Tertio exprimitur dignitas ordinis in eo qđ subinfertur: sacerdos.

Circa primū notandū

Qđ citatio fit ad duo. Primo enim citatur vt corā iudice cōpareat. vnde dicit. Stet ante iudiciū. Secundo vt rationē reddat: et ideo subdit. causam reddens facti sui.

Unum contra culpam quando dicit, ante languorem adhibe medicinam.

Et aliud contra penas cū subdit, et ante iudiciū etc.

Primo ergo dat nobis cōsiliū de remedio contra culpā: cū dicit ante languorē adhibe medicinā. Nā qñ aliquis videt aliqñ malis humorib⁹ pleni et ad maximā infirmitatē dispositū, dicere consuevit. Oportet vos aliquā accipere medicinā. Sic homo pleni⁹ malis humorib⁹, et malis affectionib⁹ et sanguine corrupto peccati, curari nequaquam potest nisi per pnie medicinam expellant.

test nisi per pnie medicinam expellant. et in medicinis quidē corporalib⁹ ita est qđ non oēs possunt eas habere: sed tñ in spiritalibus bñ possunt. eo qđ summ⁹ medic⁹ vni nobis medicinā fecit multū charā: et qđ ipm multū grauaui. de sanguine suo: quē in ex sua gratia exhibuit nobis gratis. et ideo qđ recurrit ad pnie medicinā curā: qđ virtute hys a passione xpi. vñ altissim⁹ de terra. i. de carne sua creauit medicinā: et vir prudens non abhorrebit eas. Eccli. xxxviii. Et videmus qđ quāto languor seu infirmitas est p luxio: et magis radicata: tanto pl⁹ hys facere medic⁹. Incepit autē languor peccati ab ipso principio mudi: et durabit vsq; in finē. non ergo sine magno grauaamine fieri potuit vt talē medic⁹ xps medicinam conficeret: que oīa peccata curaret pręterit: pñsentia et futura. sicut facit passio xpi. Eccli. x. Languor plixio grauat medicū. Magn⁹ dolor ē qñ mater moriē in partu et os filios extrahit p lar. et sic accidit de carne xpi. Itē mater maiorē dolorē sustinet qñ parit plures natos qđ qñ vnus. Esa. liij. Vere languores nros ipse tulit. Et ideo ad pniām que medicina ē dñs recurrere infirm⁹: qđ mediantē pnia apē plicatur nobis virt⁹ passionis xpi. Et ideo sicut xps passus est in aio tristitia et in corpore penārita et in aia et in corpore peccato rem: qui vult curari a languore peccati: facere pniām. Secundū vero sapientis cōsiliū est de remedio contra penā: cū subditur et ante iudiciū interroga teipsum etc. Si enim aliquis iniustā habens causam esset a iudice aut a potestate citatus certissime sciens qđ si comparuerit cū tali causa ad suspēdiū condemnabitur: libenter talis si posset ante iudiciū placaret dñm et iudicē vt euadere posset suspenđiū. Sic certe peccator: citabitur imo iam citatur ad diuinū iudiciū per infirmatares vel senectutē: et habet malā causā cū qua si ad iudiciū venerit suspēdatur. et ideo debet libenter ante pacificare deum: et videre peccata sua et interrogare seipsum et emendam facere deo. Sapientie primo. In cogita: iombus impij iurrogatio erit. Et ideo dicitur Eccli. xvij. Ante iudiciū para iusticiam. et sequitur illic. et inimicos propiciationem. Eccli. xvij. Magna misericordia domini et propitiatio illius conuertiētib⁹ ad se. B Secunda citatio ad diuinū iudiciū est ad reddendā rationē factorum suorum, et ideo subditur in themate

causam: id est rationem reddens facti sui. Sed nota hic in ista ratione reddenda triplice differentiam. Primā ex parte cause. In hoc enim differt iudiciū particulare qđ fit in morte: et iudiciū generale quod fiet in fine mundi de vnoquoq; homine. quia in iudicio post mortē agit solus causa anime: quia sola anima iudicatur. Threnoz. iij. Iudicasti domine causam anime mee. B In finali iudicio veniabitur non solū causa anime: sed etiā corpis. Apocol. ij. Cor. v. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal christi: vt referat vniuersiq; propria corporis prout gessit siue boni siue malus. Secunda differentia sumitur exemplo rationis reddende: quia in iudicio particulari post mortē redditur ratio: non voce sed mente. Unde quidā frater predicator ap̄ paruit post mortē alteri fratri suo dicens qđ tunc assiterat diuino iudicio et recepat sententiā qđ pro quibusdā culpis et negligentis suis deberet ire ad penas purgatorij. Sed anteq̄ iret ad locū purgatorij permisum erat sibi a deo vt appareret ei ad petēdum suffragia ab eo. Et ipse petiuit a defuncto qualiter sit illud anime iudiciū: et qualiter reddat ratio. Et ille respondit qđ fiebat mē saliter et subito. quia ex presentia dei illumi nata erat anima eius qđ subito vidit in mēte eius omnia facta sua bona et mala: ita qđ ipemet cognouit et iudicauit quali pena vel premio dignus esset. Et post promissa suffragia disparuit. Sic etiam dicit apostolus i. Cor. iij. qđ dominus illuminabit abscondita tenebrarū: et manifestabit consilia cordium. Sed in iudicio generali et finali vbi erunt tam boni qđ mali cum corporib⁹ suis: dicunt quidam qđ reddetur ista ratio voce corporali: et non tñ examinatione mentali. Et ratio est: quia christus non iudicabit tñ vt deus: sed etiam vt homo. vnde eius iudiciū fiet vt dicunt non tñ modo diuino: sed etiam modo humano. Et ex hoc in aius erit gaudiū sensibile bonozum: et maior dolor et confusio sensibilis reproboz. vnde vt dicunt non erit hoc frustra: sed vtiliter. sicut et corporalis apparitio christi iudicis. Sed sanctus Thomas de aquino dicit qđ probabilis estimatur qđ totū illud iudiciū et quoad distictiones meritorū quod est rationē erigere: et quoad accusationem maloz et cōmendationē bonoz: quod est ratio nōm approbare vel reprobare: et quoad sen-

tentiā vtrozūq; quod est penā vel mercedē determinare: mentaliter tñ perficiet. Si enim vocaliter facta singuloz narrarentur: estimabilis magnitudo temporis ad hoc requireretur. sicut etiam Augustinus dicit. xx. de ciuitate dei. qđ si liber et ciuis scriptura omnes iudicabitur. vt dicitur Apocal. xi. carnaliter cogitetur quis eius magnitudinem aut longitudinem valcar estimare aut quanto tēpore legi poterit liber in quo scripse sunt vniuersę vite vniuersoz. Non autē tē minus tempus requiritur ad narrandū oretenus singuloz facta qđ ad legendum si essent in libro materiali scripta. Unde probabile est qđ illa que dicitur Matt. xxv. qđ dicit rex. Esurui etc. nō vocaliter sed mentaliter intelligenda sunt esse proferenda. Tunc ergo boies: sicut dicitur. i. Petri. iij. reddent rationem ei qui paratus est iudicare viuos et mortuos. Tertia differentia est ex parte persone iudicande. quia sacerdos non curatus habebit reddere rationē solū de factis proprijs: sicut et quilibet alioz hominum. Unde Roma. xliij. Vniuersiq; nostrum pro se rationem reddet deo. Et ideo dicitur in themate. reddens rationem facti sui: scz a se commissi vel omissi. Reprobi enim duplici de causa danabuntur. Primo quia peccauerunt contra iusticiam: et transgressi doctoz precepta iusticie. Et ideo per iusticie sententiam iuste et digne damnabuntur ad penam inferi. Unde tunc cogentur dicere illud Luce. xliij. Nos quidem iuste: supple parimur. Nam digna factis recipim⁹. Secundo damnabuntur reprobi: quia peccata non redemerunt per opera misericordie. qđ iudiciū sine misericordia fiet illi qui non fecit misericordiam. sicut dicitur Jacobi. ij. Sicut ergo in aliquo modo cū reprobis cōueniūt. primo qđ oēs vel fere oīs peccauerunt. sed in hoc differunt: qđ peccata sua per opa mic redemerunt: et ppter ea saluabunt. Propt qđ Thob. iij. d. qđ fiducia magna erit corā summo deo elemosina: oib⁹ facientibus eā. Sed sacerdos curat? cui animarū cura cōmissa est: non solū de factis suis p prijs oportebit qđ reddat rationē: sed etiā pro factis alienis. scz parochialū suozum et animarū sibi cōmissarū. Propter quod dicebat apostolus Hebze. xij. Obcdite preceptis vestris et subiacete eis. Ipsi enim p uigilant quasi rationē pro animabus vris reddunt: vt eoz gaudiū hoc faciant: et non

gentes. L.

Secūdo in assumpto

themate subditur sententia iudicis: qui dixit moriatur. Consecuerunt enim iudices cōdemnare reos ad mortē sūm formā statutā in lege. Natura autē humana in primis parentibus incurrit reatū mortis, quia comedunt cibū vitiiū a deo sub pena mortis. De quo Bene. ij. Quacūq; die comederitis ex eo morte moriemini. Et ideo factū est a deo statutū generalis legis: q; omnis homo moriatur. Et de hoc ait apollolus 1. Cor. ij. Statutū est homini semel mori. S; aduertendū q; sancti viri cupientes exire a malis huius mundi ab huius statuti sen legis debito sponte se exonerare experunt. scz mortē appetendo et hoc a deo postulando. Cuius figura habetur Ione. iij. vbi dicitur: Perussit sol super caput ione et estuabat. et petiuit anime sue vt moreretur. In quibus quidē verbis tangitur triplex ratio: quare sancti viri libenter moriuntur. Primo quidē vt liberentur a mundi corruptioe: que corruptio significatur i eo qd dicitur Percussit sol super caput ione et. Sol enim est prosperitas mundi: que caput id est mentē hominis percutit vulnere inordinati amoris et tunc estuare facit ardoze auaricie vel ambitionis. Sciendū est igitur q; mūdus duobus modis homines corrumpit. vel in prosperis per superbiam: vel in aduersis per impotentiam. sed exiens a mundo per mortem liberatur ab vtroq;. Unde nūc accidit sicut dicit ps. Per diē sol non vret te: neq; luna per noctē. quod exponit glosa dicens. Neq; per diem prosperitatis vret te sol elationis: neq; per noctē aduersitatis vret te luna delectionis. Secundo appetunt mortē sancti viri vt seauerentur a periculorū trepidatioe. Et ideo dicit in auctoritate inducta q; petiuit anime suēz id est p securitate anime sue. Nā qdū viuunt sancti viri semper timent pericula mūdi. quia qdū sunt in carne sūt in domo ruinosa: et qdū sunt in mundo sunt in domo ab incendio occupata. quia totus mundus in maligno possus est: id est in malo igne. i. Job. v. vnde appetit exire p mortē sicut hō de domo ruinosa aut de incendio. Vnde est q; helyas territ ex psecutioe iezabel fugies p desertū petiuit aie sue vt moreretur: et dicit. Sufficit mihi dñe tolle animas meā. vt d. iij. Reg. ix. Nā. iezabel uenit p

mittebat pphetas dñi pphetizare aut ventare annuciare. Tertio appetunt sancti viri mortē p premiorū affectioe. sicut oparius appetit finē diei vt mercedem recipiat. sancti autē qdū viuunt laborant et operantur vt eterne beatitudinis mercedē assequantur quā assequi nō possunt nisi moriantur. Unde Ionas petiuit vt moreretur. sic sancti mortem appetunt scientes quia beati mortui q in domino moriunt. Apoc. xiiij. D.

Tertio in themate assumpto

tāgitur dignitas ordinis: q; sacerdos. Zata enim est dignitas sacerdotalis ordinis vt in sacra scriptura sacerdos angelus nominet. Malach. ij. Labia inquit sacerdotis custodiūt scientiā: et legē requirēt ex ore ei. q; angelus dñi exercitūū est. In quibus quidē verbis describitur quadruplex debitu ordinis siue officij sacerdotalis.

Nā primo quidē sacerdos debet esse caustus in verborū platioe: qd notatur cū dicit q; labia eius custodiunt scientiam. Secundo d; esse idoneus in sui officij executione: qd ostenditur puenienter ex noie sacerdotis.

Tertio d; esse peritus ppter aliorū instructionē: q; legē requirent ex ore eius.

Quarto d; esse mundus in sua cōuersatione: quia angelus domini exercitūū est.

Debet ergo primo sacerdos esse caustus in verbis platioe. et iō dicit q; labia ei custodiunt scientiam. glosa Hieronymi. vt agno rpe verbum enūciat. sicut ioseph custodiuit frumentū vt pferret illud in rpe opportuno. et hoc ad sapiam pmet. S; pñdera in dicta pte auctoritatis. Prio locutionis instrumētū: q; labia. q; quidē ex ipis officijs ad q; deputata sunt et sacerdotē et alios iustros: vnt q; licet debent loq;. Nā pmo quidē labia sunt duricie dentū rpatua. et iō facta sunt mollia et carnosā. sic verba sacerdotis debēt esse talia vt mollificēt et tēpent duriciē peccatoris. Et ideo sunt labia mollia vt officiant q; in isto mollis frangit irā. nā verbus dulce multiplicat amicos et mitgat inimicos. Itē labia sunt: vis articulare formatiua. et vox articulata ē vox significatiua expmēs aliquē sensus. In quo ostēdit q; labia sacerdotis et cuiuslibet alteri loq; debēt verba sensata: et nō insensata vel stulta. Itē labia sunt aeris friadi et calidi inter ceptura. Nā labia aeris frigido siue calido se opponunt: et

ipm retinendo deputatū interi reddūt. Et quo instruit sacerdos et q; dñer alt' q; dñba in flāmantia ad irā vel indignitā frīg' malicie qua hō a bonis retrahit: etiā si audierit referre non debēt. sed pot' se opponere dicenti. et si referre oportz puriora ea et plā calidiora repositare. Itē labia siue virtutis interperatue propne organa. et tales esse debent labia sacerdotū vt sciant sacraz scripturā exponendo interperari. Quādo ergo sacerdos talia haberet labia vere dia possit ea illud ps. Diffusa est gratia in labijs tuis. Secundo in ipa parte auctoritatis inducitur consideratio depositi: quia custodiūt interioris cordis. Et quādc ostia domus non bene custodiuntur aliquando intrat hostis: qui interiori habitantē vel ex poliat vel vulnerat vel occidit. sicut accidit istroseth. ij. Regū. iij. Et sic etiam plerūq; quando homo non custodit labia sua siue linguā intrat hostis: ad est peccatū: quod occidit animā. Propterea dicit Prover. xxi. Qui custodit os suū et linguā suā: custodit ab angustia animā suā. Tertio in parte auctoritatis inducitur consideratio thesaurū id est scientiam. Iste thesaurus debet in arca meritorie recondi vt non deficiat: et iterū pferri alijs vt proficiant. Dicit autē antiochia nus q; scientia est nobilitas possessio animi: que distributa suscipit incrementū: et auaz de dignitate possessore: nisi publicetur elabif. Eccl. i. xx. Scientia inuisa et thesaurus absconditus que vtilitas vtriusq;. Et Prover. bioz. xv. Labia sapientium disseminabunt scientiam. E

Secūdo ostenditur in

auctoritate inducta q; sacerdos debet esse idoneus in sui officij executione. Quod specialiter ostenditur ex nomine sacerdotis qd scz est nomen officij summi ministerij dei. et quanto est altius ministerij: tanto quoq; ministrū suū requirit magi idoneū. Est enim duplex officū siue actus ipsius sacerdotis. Unus principalis respectu capitis: scz christi consecrare. s. dñi cum eo: p. et quoad hūc actū est summū minister: q; nō dēpēdet a potestate superiori nisi diuina. Ali' est act' secundari'. respectu mēbrorū. et hoc est pparare fideles ad dignā sacramenti pceptionē. nō pparatione remouē. s. sicut faciūt miores ordines: que q; quidā pparant fideles ad dignā

pceptionē sacramenti remouendo phibēz scz aut excludendo malū hōiem: qd pmet ad ostiariū: aut malū angelū id est demones qd pmet ad exorcistas. Quidā vero ad spū pparatū cōferendo aliquid dispensens siue illuminando intellectu qd fit per lectionē. aut in flāmando affectū: qd fit per acholytum. ceterū ad executionē deuotionis postantē. Alij vero dēseruiunt circa mysterium sacramenti. quia subdiacono materiaz accipit a populo et offert diacono: et diacon' offert eā sacerdoti cōsecrandā. Sed sacerdos habet pparare ad pceptiones eucharistie ipos fideles preparatione propinqua. scz ligando et soluendo. Et quoad hūc actum potestas eius dēpēdet a potestate superiorū: quia ordinatū regimen multitudine debet procedere ab vno vniuersali rectore per multos medios giales vsq; ad plurimos imediatos et particulares. Et ideo Hieronymus dicit: et habetur. xcy. distinctione. Olim idē erat pbyter q; episcopus: quod dicitur bōli instructu in ecclesia partū diffidit fieri: cōi cōsilio pbyteroz ecclesie gubernas bātur. postq; vero eos quos vnusquisq; baptizauerat: suos putabat non christi: in toto orbe decretū est vt vnus de presbyteris pponeretur vt sciamatū femina tolleret. Et ita episcopus nouerit se magis consuetudine q; dispensatione dominice veritate presbyteris et maioris. Qu' igit sacerdos quoad suū principale actū seu officū: quod est consecrare dominicū corp' est summus minister: sed et ideo requirit summā idoneitatem. Et in huius signū quando vadit ad altare ad consecrandum: spiritualit' us et preciosis viret vestimentis ad significandū idoneitatem virtutis que debet esse in eo. Nā pmo induit alba camisia totū corp' recipiens q; significat mundiciā a macula malorū opz. deinde ponit amictū in humeris: qui significat fortitudinem bono: us. et angulo renes acantū: quod continentiam significat corpons. accipit etiam manipulū qui ē quasi sudarium ad extergendas lipitudinē oculorum: id est omnem negligentiam circa diuinū ministerij. stola vero super vtrūq; humerū ponitur ad significandū arma iusticie a dextris et a sinistris: in susceptione aduersorū et pperorū. huius superaddit planeta totū da ad significandā caritatem que est super ma omnium virtutum. Et ppter ista dicitur in ps. Sacerdotes tuos induat iusticiā: p

quā vt dicit p̄ba intelligitur ois virtus. Tercio ostenditur in auctoritate allegata q̄ sacerdos debet esse peritus propt̄ aliorū instructionē. quia leges requirunt ex ore eius. Vbi aduertendū q̄ sicut dictū est: sacerdos habet duos actus. Vnū principale super corpus xp̄i vtri. Et aliū secundariū super corpus christi mystici. Secundus autem actus dependet a primo: sed non e contrario. Et ideo aliqui ad sacerdotiū promouentur quibus committitur primus actus: sed non consecratur corpus xp̄i: sicut religioſi quibus celebratio committitur. sed cura animarum eis non committitur. et ex tali sacerdotum ore non requiritur lex: sed q̄ sacramenta cōficiant. et ideo talibus sufficit si tm̄ de scientia habeant q̄ ea que ad perficiendū sacramentū spectant rite seruari possint. Alij autem promouentur ad aliū actū qui est supra corpus xp̄i mystici. Et a talibus ore populū requirit legē. Unde sciētia legis in eis esse debet. non quidem vt sciāt omnes difficiles questiones legis: quia in his debent ad superiores haberi recursus: sed vt sciāt ea que populus debet credere et obseruare de lege. Sed ad superiores sacerdotes sc̄y episcopos pertinet vt etiā ea que difficultates in lege facere possunt sciāt: et tanto magis quanto in maiori gradu collocantur. Et idō debent esse sic periti et iusti: vt de quolibet ore dicitur possit. *Lex veritas fuit in ore ei⁹* *cc. Abdalac. ij.* Quarto ostenditur in auctoritate inducta q̄ sacerdos debz esse mundus in conuersatione. quia angelus dñi exercitūū est. De angelo enī dionysius dicit q̄ est speculū mundū. et ita sacerdos habere debz per mundiciā mentis et corporis aspectum conuersationē angelicā. *Actū. vi.* Uiderūt faciē eius tanq̄ faciē angeli. *i. Regū. xxix.* Bonus es tu sicut angelus dñi. Et qui talis fuerit prueniet finaliter ad confortiū angeloz beatorū: q̄ ē in vita eterna. Ad quā *cc.*

Lamam⁹ abba pater.

Roma. viij. Communit̄ dicitur q̄ vbi sunt magni dolores: ubi sunt magni clamores. sicut mulieres parturientes sicut ferunt magnos dolores: ita emittunt magnos clamores. *Esaiē. xxvi.* Que concepit cū appropinquauerit ad partum dolēs clamat in doloribus suis. Quia igitur de morte istius venerabilis patris ha-

bemus materias magni doloris: idcirco emittimus voces euulatas et clamoris. Et sicut dicitur in verbo proposito Clamamus abba pater. *A* In quibus quidem verbis tria apostolus inuit de isto p̄te n̄ro defūcto. Primo indicium doloris: quia clamam⁹. Secundo officiū honoris: quia abba. Tertio affectum dilectionis: quia pater.

Circa primū notandū

est q̄ homines in morte charoz suoz conſucuerunt euulando clamare: ad indicandū interiorē dolorem. Dolor autē de aliquo defuncto tanto sentitur acius: quanto ille qui defunctus est dum viueret erat vtilioz. Sed quattuor communiter sunt que reddunt hominem alijs magis vtilem: scilicet sapientia: potentia: amicitia: et misericordia. Nam sapientia facit hominem esse vtilem in consilio: potentia in auxilijs: amicitia in aduersis: misericordia in indigentijs. Et quia abbas et quilibet prelatus est persona communis: qui debet nō sibi tm̄ esse vtilis: sed etiā multis prodesse. sicut apostolus dicebat. *i. Cor. x.* Non querēs quod mihi vtile est: sed quod multis. Ita predicta sunt multa ei necessaria. scilicet q̄ sit sapiens in consulendo: potens in defendendo: amicus in auxiliando: et misericors in subueniēdo. Quando igitur moritur aliquis abbas aut prelatus qui talis fuerit: merito dolere possunt et vtilare omnes. Nam possunt clamare et vtilare homines imperiti: quia perdidērunt suum protectorem. possunt clamare et vtilare amici: quia perdidērunt suum adiutorem. possunt etiam dolere et clamare egeni: quia perdidērunt suum benefactorē. Unde *Dierū. xvij.* Clamabunt homines et vtilabunt. Sed licet in talibus locetur clamor doloris: est tamen magis laudabilis clamor officiū diuini et sancte orationis: que scilicet fieri debet ad deum vt animam istius patris defuncti misericorditer suscipiat: et vt lugentibus et tribulatis de morte ipsius summum auxilium et consolationem infundat. Scripsit est enim in ps. Clamauerunt ad dominum cum tribularerentur: et de necessitatibus eorum liberauit eos. In quibus quidem verbis de clamoribus orationum de ipsijs orationibus ostendit quattuor. Primo q̄ debent esse auide. et ideo dī-

cit clamauerit. Nam magni clamores s̄m aug. magna s̄nt desideria. vñ ps. Clamauit in toto corde. id est in toto desiderio cordis. Secundo ostenditur q̄ debent esse alte. qz ad dominū clamauerit. *Oratio est ascēſio iuxta collectas in deum. ps.* Ego autem ad dominū clamauit et dominus sanauit me. Tertio ostenditur q̄ debent esse opportune. et tunc maxime opportunū est orare quando homo tribulatur. et ideo dicit in auctoritate inducta cum tribulauerit. ps. Ad dñm cū tribu. da. et exau. me. Quarto ostenditur q̄ tales orationes sunt impetratiue. qz de necessitatibus eoz liberauit eos. ps. Salua s̄t de necessitatibus aiay meā. i. Abdachabe. ix. Clamate in celū vt liberemini. *B*

Secundo in themate

assumpto ponitur officiū honoris: cum dicitur abba. Sic enī hodie vocantur prelatus maiores in quibusdā religionibus. scilicet abbat̄es. Quare autem dignitatis et potestatis officii abbat̄is ostenditur tripliciter. Primo respectu sacramenti ordinis. quia. scilicet abbat̄es possunt tres minores ordines conferre sc̄y psalmistam ostiariatū et lectoriatū. *di. lxx. ca. i. et ij.* Et dicunt quidā q̄ hos ordines potest abbas monachis suis et alijs pleno iure sibi subiectis conferre et hoc i suo monasterio: alijs autem aut in alio loco nō debent abbat̄es huiusmodi ordines conferre argu. *lxx. di. ca. i.* Si tamen extulerint cōferunt caracterem. Et hoc est intelligendū de abbat̄ibus qui sunt presbyteri et quibus imposta est manus ab ep̄o s̄m morē preſentandoz abbat̄is prout dicitur in eodē ca. glosa tamen super idem decretū dicit q̄ etiam monachos alterius monasterij potest ordinare si inuitat⁹ fuerit. *ix. q. ij. Lugdunē.* Sed innocētius dicit q̄ abbas exoristatū et acholyatū conferre nō potest nisi hoc ex privilegio habeat. *Sz aduertē q̄ s̄m theologos psalmistatus nō est pprie ordo. sc̄ly prout ordo dicitur sacramentū. vocatur tamen alicubi ordo. vt. xxij. dist. psalmista. p. ut ordo est nihil officij. quia sc̄y ip̄e psalmistatus officium quoddā est annexū ordinis. Nam lector legendū excitat intellectum: sed cantando deuotionē affect⁹. Itēz apparer dignitas et potestas abbat̄is c̄ly respectu episcopij ex eo sc̄y q̄ aliquādo minister est deferendū seu obediendū episcopoz po q̄ abbat̄i. Verbi gratia. Si episcop⁹ vel*

let monachū prelatus instituire in ecclesia seculari: abbas autem noluerit: debet monachus obedire non ep̄o: s̄ abbat̄i. *lviij. di. ca. i. et ij.* Dicit tamen boetij. q̄ si exigeret hoc vtilitas ecclesie cogendus esset abbas consentire et monachū licentiarē vt in ca. pro vtilitate. et hoc compulſio fieret per superiores. Item si episcopus vellet vocare monachū ad officii cubiculariatus iuito abbate non posset. quia hoc est privilegium solius pape quēlibet ad se vocare clericū vel monachū. *ix. q. ij.* Per principale. quia pape sine dubio plus est obediendū q̄ abbat̄i. *vij. dist.* Que cōtra mores. *xi. q. ij.* Qui resistit. Itē dicunt quidam q̄ si monachus cōfessus fuerit peccata sua episcopo vel penitentiario eius: quōd quidem facere potest cum episcopo sit ordinarius singulorū qui sunt in sua diocesi: nisi forte in suis constitutionibus cōfirmatis a papa contrariū sit expressum: vel nisi hoc ex privilegio habeat specialis. sicut fratribus pre dicatozibus prohibetur a papa ne peccata sua alicui confiteri presumat nisi prelatis suis vel alteri fratri de prelato num licentia: nihilomin⁹ vt dicunt etiam in eo casu in quo ponit episcopo vel eius penitentiario confiteri tenetur etiam abbat̄is suo vel de mandato eius iterato confiteri si hoc preceptat. Sed in hoc contradicit theologi communiter quia confessionē semel bona fide factā ei qui potest absolvere: nunq̄ tenetur homo reiterare nisi velit. Unde s̄m sanctus Thomas de aqno. nō potest aliquis auctoritate cuiuscūq̄ hominis compellere ad confitendū peccatū q̄ alteri confessus est qui absolvere potuit. qz confessio sacramentorū est quoddam sacramentale diuino imperio subiacens nō humano. Itēz apparer dignitas abbat̄is respectu vocabili. qz conuenit ei nomē dei patris. quia abba est nomē dei patris in hebreo siue syro sermone et inuocamus eum abba ex inspiratione spiritus sancti. s̄m illud. *Gala. iij.* Misit deus spiritum filij sui in corda nostra clamantes abba pater. id est facientem nos clamare. *E* In quibus quidē verbis notantur precepe tria. Primum est diuina processio: cum dicitur: misit deus spiritū filij sui. Secundum est humana inspiratio. qz in nostra corda. Tertium est effectiua inuocatio. quia clamam

Sermonū funebriū

tem. i. clamare faciente abba pater.
 Quoad primū ergo dicit qd misit deus. f. pater spiritum. Nam spiritus sanctus ab eo mitti dicitur a quo procedit. Quia missio duo importat. Primo habitudine missi ad eum a quo mittitur. Secundo habitudine missi ad terram ad que mittitur. Sed ratione primū qd hoc qd aliquis mittitur ostenditur processio quedam missi a mittente. Processio autem in diuinis personis attenditur fm originē vnius persone ab alia. Et ideo solus ille persone diuine mitti dicitur; qd ab alio procedit. sicut filius et spiritus sanctus. Pater autē quia a nullo alio procedit. mitti nō dicitur igitur missio aliam diuine persone importat processionē originis. Ab eo mitti dicitur aliqua persona diuina a quo fm originē procedit. sicut filius qd a patre est genitus a patre missus dicitur. fm illud Iohan. x. Quis pater sanctificauit et misit in mundum. Gal. iij. Misit deus filium suū. Unde quia spiritus sanctus a patre procedit. fm illud Ioh. xv. Spiritus veritatis qui a patre procedit. ideo a patre mitti dicitur. Sed quia procedit etiam a filio: propter qd in auctoritate inducta dicitur spiritus filij. scz quia etiam ab ipso procedit. fm illud arbanasij. Spiritus sanctus a patre et filio nō factus nec creatus nec genitus sed procedens. Quod ē contra errorem nestorianoz et theodon et Ioh. damasceni. qui dixerunt spiritus sanctū spiritum filij; sed non a filio. quia a nestorianis fuit iste error pmo introductus qd spiritus tantū a patre procedit et nō a filio. sicut patris in quodam simbolo nestorianozū dānato in f. nodo ephefina. hinc est etiam qd dicit ipse spiritus sanctus ab ipso filio mitti. sicut ipse filius dicit. Iohan. xv. Cum emerit pater raditus quē ego mittam vobis a patre. Et quia etiam a patre procedit mittitur. dixit Iohan. xiiij. Paradus autē spiritus sanctus quē pater et. Secundo vero in auctoritate inducta ponit humana inspiratio. cum dicitur. In corda nostra. i. in mētes nostras per suauitē inspirationis siue per gratie sue in fusionē. Verū quia omne agens assimilatur sibi passum. sicut ignis agendo in lignū vel in ferrum assimilatur illud sibi ipsum calefaciendo et ignitendo. Ideo etiā quādo aliquis diuina persona inuisibiliter mittitur ad aliquē imitandū: opz qd fiat assimilatio illi ad ipsam diuinā personam que mittitur ad eum: per aliquod gratie donū. Unde quia

filius dei est verbū spirans amorem. vt Iu. gu. dicit in. x. de trinitate: ideo quando ipse mittitur ad aliquē assimilatur sibi in intellectu eius per instructionē ad cognitionē inducentē ad dilectionē sui. Et ideo dicit Aug. qd filius mittitur cum a quocūq; cognoscitur atq; percipitur: que scz perceptio per affectum amoris que proprie dicitur sapientia id est sapida scientia fit: ergo quia spiritus sanctus amor est siue charitas: quādo mittitur in corda nostra assimilatur sibi ea p donū charitatis. Et ideo apostolus dicit Rom. v. qd charitas dei diffusa est in corda nostra per spiritus sanctum qui datus ē nobis.
 Tertio quoq; in auctoritate inducta ponitur effectus inuocatio. quia clamantem. id est facientem clamare. i. cum affectu inuocare. abba pater. Eibi aduertit qd hoc quod dicit pater est expectinuum eius qd dicit abba. quia abba est nomen hebreum vel fm aliquos nomen syrum: alij vero dicunt qd est hebrū et syrus. et idem est qd pater. Attribuitur autē hoc nomen abbas prelatis maioribus monachoz; quia aliquid particeps patris dei potestate. Nam deo patri appropinquat de dei potestate. vnde et xpus dixit. Mar. xiiij. Abba pater. omnia possibilia sunt tibi. ergo quia talis prelatus participat aliquid de dei potestate ratione prelationis. et ideo fm regulam beati Benedicti ea que sūt diuisibilia fm regulam oia posita sūt in potestate abbatis. Ideo dicitur abbas quia ad similitudinē dei patris. d

Tertio ponit in thema

te aliquid affectum dilectionis. cuius dicit pater. Quia enim pater est amantissimus filio: ratione etiā charitatis quia debz subditos velut filios diligere: rationabiliter vocatur pater. Iohan. xvi. Ipse em pat amat vos. Sed aduertendū est qd alia ratione dicitur deus pater noster: et alia rōne abbas dicit pater. Nam deus dicitur pater noster rōne creationis: quia. f. creatur nos ad imaginē et similitudinē suam quā alijs creaturis inferioribus non impositur. C. h. Deut. xxxij. Ipse est pater tuus qui possedit te et fecit et creauit te. Et ista de causa ne s debent ei honore. vnde ipse dixit. Exodi. xx. Honorate patrem tuū. Et iste honore consistit in tribus. Primo in laudis deuotione quoad ipsum deum. qui dicit in ps. Sciantium laudis honorificabit me. Et ista laus nō sōlū debet

Distinctionis V

Sermo VIII

esse in ore: sed etiam in corde: ne dicat illud Esai. vigesimo nono. Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me. Item consistit in corporis puritate quoad scriptum. i. Corinth. vi. Glorificate et portate deū in corpore vestro. Item in iudicij equitate ad primū ps. Honor regis iudicij diligite. Item deus dicit pater noster rōne gubernationis. Sapient. xiiij. Tu pater omnia gubernas prudētia. Et quicūq; alia gubernat: tamen nos nobilior modo gubernat: quia alia vt seruos: nos autē quasi domos et ideo dicitur Sapient. xiiij. Tu autem domi natoz virtutis cum tranquillitate iudicasti: et cū magna reuerentia disponis nos. Hac autem ratione debemus deo tria. Prō subiectionem. scz obedientie. Nam si homo debet obedire patri carnali: multo magis deo qui est pater et spiritus noster. vnde Debre. xij. Patres carnis nostre eruditores habuimus et reuerabamur eos. Nō multo magis obtemperabim' patri spiritui et viuemus. Secundo debemus ei imitationē. Patrem vocabis me: post me ingredi nō cessabis. Diere. iij. Et debemus ipsum patrem deus in duobus imitari. Primo in mundicia precipue continentie. Unde ibidem. id ē. Diere. iij. Amodo voca me pater meus: dux virginitatē mee. Secundo i misericordia. Luce vi. Estote misericordes sicut et. Tertio debemus ei humilitationē vt humiliter recipi amur et portem' ipsius castigatiōne. Debre. xij. Quis enim filius que non corripit pater et. Item deus dicit pater noster rōne adoptionis: quia alijs dedit quasi munuscula: nobis autem hereditate: quia si filij et heredes: heredes quidē dei coheredes autem xpi. de quo Debre. i. Quē constituit heredē vniuersoz et. Et post. Ego ero illi in patre et ipse erit mihi in filio. Et hoc aut sequitur qd primos nostros debeam' intime diligere. scz fratres nostri et coheredes sūt. Malach. ij. Nūquid non pater vnus omnium nostrum? Sed iste abbas noster qui modo de functione est quibusdam erat pater spūali prelatione. scz monachus suus. qui nunc eo subtrahendo dicere possunt illud. Thren. v. Pupilli facti sum' absq; patre. Quibusdā erat pater spirituali affectione. sicut de quodam dicitur iij. Malach. xiiij. qd pro affectu pater iudeozū appellabatur. Quibusdā vero erat pater beneficiorū collatione vt pauperibus religiosis et miserabilibus personis. eo mo

do quo dicit. Eccli. iij. Esto pupillis vt pater. et Job. xxxij. Pater eram pauperū. Unde modo tales nō debent oblitisci eius: s; pro aia eius orare: ne forte dicatur de eis illud ps. Obliti sunt benefactorū eius. Contra quod apostolus. Debre. xiiij. Beneficentie nolite oblitisci. Ingratus enim accidit illi. Sapient. xvi. Ingrati spes tanq; hybernalis glacies tacebit et disperiet tanq; a qua superuacua. Sed gratia augetur in presenti gratia et in futuro gloria conferetur. Ad quā vos et.

In funere vni' prioris. Sermo VIII

Enit prior ad mo

umentū. Iohan. xx. Licet de in re naturali ille qui est prior alio tpe. i. antiquior: in etate prius debeat mori qd antiquat et senescat. ppe interius est vt habetur. Debre. viij. tamen ex alijs causis frequēter attingit qd citius mori' qd iuuene est qd est antiquior. Et hoc ē qd figuratiue ostendit. Job. xx. Ebi ad ostendendū qd quicūq; qui iunior est citius mori'. dicit qd iohannes qd iunior erat prior venit ad monumentū qd petrus qd erat eo antiquior. S; nurusus ad ostendendū ordinē et debitū nature dicit etia ibi qd in ipm monumentū xpi prius petrus qd iohannes intrauit. Sed qm iste noster defunctus qd modo est ad monumentū portandus prioris fungebat officio: eo scz mō quo hodie in quibusdā ecclesijs plati vocant prioros: possum' etiā verba posita ad ipsius mortē et sepulturā trāfferre. vt. s. de ipo dicam'. venit prior et. In quibus quidē verbis de ipo tria principaliter describuntur.

Et primū est officij peminētia. qz prior scdm ē in or' ipi' in stātia. qz venit. Tertium est loci congruentia. quia ad monumentum.

Circa primū attenden

dū est qd prior et quicūq; al' platus cui aia nū cura incumbit: sic excedit alios i dignitate et platione: ita quoq; deberet procedere in virtutū pfectione. sicut pastor excedit gregē nō solū vite gubernatōe: s; etiā nature pfectione. Et hoc bñs Grego. dicit in pastor: al' tantum debet actione populi actio trāscendere presulatus: qm distare solet a gregē vita pastoris. Opz nāq; vt mereri tāta sollicitate studeat: qta rectitudis tenēde necess

fate confringitur sub cuius estimatiōe populus grex vocatur. Sit ergo cogitatione mūdus: actioe p̄cipuus: discretus silentio v̄tilis in verbo: singularis compassione p̄cipuus: p̄re cunctis contemplatione suspensius: bene agens ut per humilitatem focat: contra delinquentes per scilum iusticie erectus: internorū curam exteriorum occupatiōe nō minuens: exteriorū prouidentiam interiorum sollicitudine nō relinquens. Et ita patet q̄ p̄iores siue p̄elati sicut sūt maiores in imperijs: ita debent esse perfectiores in domis. s̄m illud Genes. xlii. P̄ior i domis maior in imperio. In quibus quidē verbis modo p̄dico figurate accepti: p̄ioratus officii commendat ex tribus.

Primo ex p̄eeminentia dignitatis, quia p̄ior.

Secundo ex sufficiētia bonitatis, quia in domis.

Tertio ex obedientia sublimitatis, q̄ maior in imperio.

Circa primus notandum est q̄ ille qui in hoc officio est p̄ior: nō dicitur p̄ior: ex tempore: q̄ non ille qui antiquior est etate vel religione semper in hoc officio ponitur: sed dicitur p̄ior: ex dignitate quasi p̄ncipalior: et honorabilior: sicut d̄ Job. i. Post me venit vir qui ante me factus est: qui p̄ior me erat. Sed hec attendenda est differentia inter bonū et malum p̄iorē seu quēcumq̄ p̄latum: Nam malus ea que sunt oneris imponit subditis. Sed ea que sunt honoris et consolationis illa vult habere sibi: et imponit alijs duras leges et duras penitētiās: et ipse pro se accipit libertates et delicias. Unde de talibus dixit dominus Matth. xxiiij. Alligant onera graua et importabilia et imponunt in humeros hominū: digito autem suo nolunt ea mouere. Sed bonus eō trario attendit illud quod habetur ex de cōstitū. Cum omnes vbi dicit. Quid quisq̄ iuris in alterum statuit: ipse debet vti eo: q̄ sapientis dicit auctoritas: patere leges quā ipse tuleris. Unde bonus rector et p̄elatus in his que onerosa et laboriosa sunt: ad dandum exemplum alijs vult ipse esse p̄ior: vt sc̄z dicat alijs non ite sed venite. De hoc habetur figura. ij. Regum. xvij. vbi dicit spesularor ad dauid. Cor̄eplor: ait cursū horis q̄si cursū actū maas filij sadoch. Et ait rex. Vir bonus est. Nam actū maas inter p̄elatur onus fratris et sadoch. id est iusticie fis

lius qui sc̄z p̄ior: currit ad onera que fratribus et subditis imponit. Unde bonus p̄elatus: p̄ior: primus ordinat vitam suā et conscientiam: et postea dirigit vitam subditorum. Unde dicitur Ecclesiastici. xxxij. P̄e curte p̄ior: in domū tuam. id est in mentē tuam ab exterioribus sollicite redeas: et illic aduocare. id est totam intentionem tuā ibi congrega: et illic lude. id est attende cogitay illud facias qd̄ deo placeat et qd̄ proximi edificet et tibi lucrum pariat. sicut ille q̄ ludit studet placere et alios recreare et sibi lucrum conquerere: et illic age conceptiōe tuas. i. ibi ordina: qualiter facias bona que erga alios facere conceperis. Secūdo ponitur in auctoritate allegata superius sufficiētia bonitatis: que debet esse in p̄iore maxime q̄m ad dona que necessaria sūt ad regimen aliorum. ex hoc qd̄ dicitur i domis. Sunt enim necessaria p̄iori seu rectori vt bene regat p̄cipue ista bona. de quibus apostolus dicit. Roma. xij. Habentes donationes s̄m gratias que data est nobis differentes siue supple sit habens ministrorum ecclesiasticū. id est dispositiones sacramentorū: vtatur eo ad vtilitatem fidelium in ministrado. i. ipsa sacramenta dispensādo non simoniace sed gratuite: non pigre: sed sollicitem nō irreuerenter: sed deuotem: nō imunde: s̄ pure et caste. Siue qui docet. i. q̄ gratiam docendi habet eam ad vtilitatem aliorum erogando vt moneat. Debet enim illuminare intellectum in sc̄māre affectum et monere ad actum. Qui exhortatur. i. qui habet gratiam exhortandi: vtatur ea etiam ad vtilitatem aliorum in exhortando. Nam sicut colloquia praua corumpunt bonos mores: ita bone exhortatiōes etiā simpliciū hominū edificant. Qui tribuit. s. helyas tribuit supple in simplicitate. id est simplici intentione in sua intentione vite eterne. vt nesciat sint ista tua quid faciat dextera tua. Qui p̄est in sollicitudine supple p̄est. sollicitudo enim est annexa p̄elature et dominio. Unde tullius. Quo celsior fueris eo magis te anxius et sollicitū esse oportet. ij. Corinth. xi. Iustitia mea quotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum. Qui miseretur. id est qui opera misericordie impedit in hilaritate supple hoc faciat. quia hilaritatem maiorum diligit deus.

Tertio ponitur in auctoritate allegata obedientia sublimitatis, q̄ maior in imperio. Notandū q̄ in ecclesiasticis officijs q̄ maior

est auctoritate et potestate imperadi: ille debet esse minor in humilitate se reputandi et in charitate seruendi. Nam in luminariibus celestibus illa que videntur esse minora sūt in p̄tate maiora. sicut stelle fixe videntur esse minoris p̄tatis q̄ luna: et tamē sunt longe maioris. Nam minima stellarum fixarū s̄m traditionem alfagrami est decies maior. q̄ terra. luna autem est vna pars de xxxix. partibus terre. Et de his diffuse tractauit in libello de operibus. vi. dicitur ca. ij. videntur ergo minores propter elongationem ab aspectu nostro. Sic ergo qui maiores sunt potestate et dignitate: debet se minores ostendere seruendi humilitate. Sic enim christus p̄cepit. Matth. xx. Qui cūq̄ voluerit iter vos maior fieri sit vester minister. Genes. xxv. Maior: seruet minor. Unde dato q̄ sit maior imperio non tamen debet cum austeritate imperare: s̄ cum mansuetudinis et charitatis dulcedine. Unde Ezechie. xxxiiij. redarguit dominus de hoc pasto: es israel dicens. Cum austeritate imperabitis eis: et cum potentia. et disperse sunt oues mee. Chrysostomus. Circa vitam tuam esto austerus: circa aliorum benignus. Unde apostolus dicebat ad philimonē. Multā fiduciam habens imperandi tibi qd̄ ad res pertinet. propter charitatem magis obsecro te. B

Secundo quoq̄ in the

mate assumpto describitur mortis instātia in eo qd̄ dicitur. venit sc̄z ad mortem. Ubi notandum q̄ instātia mortis multū humiliat humanas superbias. Et ratio est quia mors annihilat omnia ex quibus homo superire consuevit. sc̄z dignitates potentiarū rerum abundantiam: hominū sequela: et reuerentiam. Exemplū huius habetur in Athio cho rege. de quo instante infirmitate mortis dicit scriptura. ij. Mach. ix. q̄ cepit ex graui superbia deducus ad agnitiones sui venire diuina amonitus plaga. Ubi p̄ plagam diuinā intellige mortis instantia: que sc̄z mors prouenit ex diuina sententia que dicit. Genes. ij. In quacūq̄ die comedis ex eo morte morieris. Hec autem instantia mortis triplicem effectum habet.

Primus est q̄ est humiliatiua. q̄ ducit hominem a sua superbia: vnde dicit p̄mo. ex graui superbia deducus.

Secūdos q̄ est illuminatiua. s. ad agnitio-

nem sui faciens hominem venire.

Tertius est correptiua. s. per admonitiōes vnde dicit diuina admo. pla.

Circa primus notandum q̄ grauitas rei apparet ex casu vel descensu ipsius. S̄ casus vel descensus superbie est in ignominiosam culpam vel in grauem penam. et ideo sequitur q̄ sit grauis culpa. De ignominioso casu patet: quia deus excelsos viros propter superbiā p̄mittit cadere in turpia peccata. Unde Roma. i. dicitur q̄ p̄bulosophi propter elationem cordis traditi sunt in reprobū sensum vt faciant ea que non cōueniunt. Nam sicut in syllogismis ducentib' ad impossibile quandoq̄ aliquis cōuincit per hoc q̄ dicit ad icōueniens magis manifestū. Ita est q̄ ad cōuincendam superbiā hominū deus aliquos punit: permittens cadere in peccata carnalia: que etiam si sint minima: tamen manifestior em turpitudine cōtinēt. Unde ysidorus dicit in libro de summo bono omni vitio deteriore: esse superbiā seu propter ea q̄ a summis personis et p̄mis assumitur: seu q̄ operis iusticie vt virtutis extoritur minusq̄ culpa et sentitur. Auguina vero carnis ideo notabilis omnibus ē: quoniam statim per te turpis est. et tamen dispēstante deo superbia minor est: s̄ qui detinetur superbia et nō sentit labitur in carnis luxuriam. vt per hanc humiliatus a p̄fusione exturgat. Ex quo patet etiam grauitas peccati superbie. Sic enim medicus sapiēs in re medium maioris morbi patitur infirmus i leuiorem morbi incidere. Ita etiam peccatum superbie grauius esse ostēditur. ex hoc ipso q̄ p̄ eius remedio deus permittit hominē tuere in alia peccata. Proverb. xxix. Superbum sequitur humilitas. Hier. xiiij. Putrescere faciā superbiā iuda. Itēz grauitas supbie facit tuere in profundissimas penas. sicut patet de lucifero. Eiae. xiiij. De tracta est ad inferos superbia tua. et. xxiiij. Dormi' exercitū et cogitauit hoc vt detraheret superbiā omnis glorie. Secūdo ostēditur in auctoritate inducta q̄ mortis instantia est illuminatiua intellectus. quia. s. facit hominē in cognitiōe sui venire. Facit enim hominē cognoscere et suam imbecillitatem et suam nuditatem et suam iniquitatem. Imbecillitatem quidem quia scilicet videt se non posse morti resistere. vnde Alexander qui omnium p̄ior: fuerat cognouit se finaliter a morte esse vincendus. vnde dicit

Act. i. Machab. i. qd alexander pblippi rex
 macedo etc. Et sequitur. Post hec decidit in le
 cum et cognouit q: moreretur, id ē a morte
 vinceretur. Item facit heminum cognosce
 re suam nuditates, quia mors compellit ho
 minem exire de mundo: ita vt nihil eius se
 cum deferre possit. Ecce clastes quinto. Si
 cur egressus est nudus de vtero matris sue
 sic reuertetur et nihil offeret secus de labore
 suo. Misera illis profus infirmitas. quoz
 modo venit sic reuertetur. Item facit hemi
 nem cognoscere suam iniquitates, q: mors
 est quedam citatio hominis ad diuinum iu
 diciū. quia statutus est homini semel mo
 ri. et post hoc iudicā. sicut dicitur. Debe. ix.
 et hoc cognoscimus per fidem. ps. Cognos
 ui quia dominus faciet iudicium. Sed ille q
 citat ad iudiciū vt examinetur de crimini
 bus suis cogitur recordari maleficio: vt et
 iniquitatum que fecit et venit ad iudicium
 cum timore. Sapient. iiii. Veniet in cogita
 tione peccatorum suoz. Tertio quoq: ins
 tancia mortis ostenditur esse correctiua. s.
 per admonitioem: quia admonet ad peni
 tentiam et correptionem victozū anteq: ho
 mo recedat de vita ista. et ideo dicitur in au
 ctoritate allegata. diuina admo. pla. Unde
 deus plaga infirmitatis et timore mortis
 admonet peccatorem vt relicta malicia res
 deat ad ipsum per fidem et charitatē. vnde
 Sapient. xij. Vos qui exerrat partib: cor
 ruptis. et de quibus peccant admones: et cal
 loqueris vt relicta malicia credant in te do
 mine. imo etiam ex morte alterius admo
 netur homo de fine suoz vt cogitet quid futurū
 sit de se. Et ideo dicitur. Eccl. s. vij. Melius
 est ire ad domū luctus q: ad domū cōiuij.
 In illa enim finis cunctozum admonetur
 hominū: et viuēs cogitat qd futurū sit. C

Tertio in themate as

sumpto ponitur loci congruentia. quia ad
 monumentū. Monumentū em dicitur qua
 si admonens mentem. scz non solum de me
 moria mortis habenda: sed etiam de peni
 tentia peragenda. Et hoc figurate ex pmi
 tur in maria magdalena de qua habetur.
 Joban. xx. q: maria stabat ad monumentū
 suū. foris plorans. Duz ergo seret inclina
 uit se et prospexit in monumentum et vidit
 duos angelos in albis sedentes. In quib:
 quidem verbis penitens peccator de qua
 tuoz admonetur.

Et primo quidem de exteriori cōtritione.
 quia maria.

Secundo de exteriori p̄fessione. q: foris plorās
 Tertio de humili satisfactiōe. q: inclina
 uit se et p̄spexit in monumentum.

Quarto de consolabili consolatione. quia
 vidit duos angelos etc.

Circa primū aduertendum est q: interior
 contritio peccati requirit trā. Primo cons
 scientie discursiones. et hoc est monumentū
 vifitaret: quia monumentum est in quo clau
 ditur corpus mortuū. et ideo conscientiam
 significat in qua laet mortale peccatū: q: nā
 primo penitens debet per diligentē discursi
 onem vifitare: sed tamen inueniēdo ibi
 tenebras peccatorum ingerunt sibi non so
 lum pudorem: sed etiam horrorem. Unde
 dicitur Jobā. xx. q: maria magdalena que
 penitens significat venit mane cū adhuc
 tenebre essent ad monumentum. Ad monu
 mentum ergo vifitandum. id est ad discursi
 endum conscientiam suā mane. id est solli
 cite venit. quia vsq: ad sero senectutis vel
 noctem mortis pueri minime distulit: sed
 adhuc ibi erant tenebre peccatoz que inge
 runt sibi displicentia et dolorē: ita vt dices
 re debeat illud Thobie. v. Quale gaudium
 mihi erit qui in tenebris sedeo etc. Secūdo
 contritio interior requirit culpe abemina
 tionē peccati que puocat ad vomitū cāfesi
 stomi. et hoc est de rōne contritionis. s. pec
 cati abominatio cū amaritudine cordis et
 cum pposito p̄fitendi. Unde dicit: Thob. ij.
 Magna est velut mare p̄trio tua. Tertio
 requirit contritio p̄nie cōtinuationem. Et
 hoc ostendit in auctoritate allegata maria.
 q: stabat. nā ceteris recedentibus nō reced
 sit a monumentū. et sic nō d: hō a penitencie
 dolore recedere toto tpe vite sue. Et ideo d:
 cit beatus Augu. Dolor in p̄nia p̄nie cō
 stodiat. Sed aduertendū est q: duplex ē
 p̄nia. Exterior et interior. Interior quidez
 est quis quis dolere de peccō cōmissō. Et tal
 is p̄nia debet durare vsq: ad finē vite. sem
 per em d: hō displicere q: peccatū. si enim
 homini placeret peccasse: ita ex hoc ipō pec
 catū incurreret: et fructus venie p̄deret. Dis
 plientia autē dolorē causat in eo q: est sus
 ceptus doloris qualis est hō in hac vita
 Post hanc aut vitam sancti nō sūt suscepti
 ut doloris. vnde displicentie cū peccā pres
 entia sine omni tristitia. s. m illi. d. Et iac. lxv.
 Obluioni tradite sunt angustie p̄ioroz.

penitentia vero exterior est qua d: exteri
 ora signa doloris ostendit: et verbore p̄ pec
 cata nā cōfiteatur sacerdoti absoluti: et tu
 tra eius arbitriū satisfaci. Et talis penitē
 tia nō opz q: duret vsq: ad finem vite: sed
 vsq: ad determinatū tempus s. m mensurā
 peccati. Sed iterū notandū q: si considerat
 tur penitentia q̄ritum ad actū: sic impossibi
 le est q: homo cōtinue peniteat. Nam neces
 se est q: actus penitentis siue interior siue
 exterior interpoletur ad min: homino et alijs
 que ad necessitatē corporis pertinent. Si ve
 ro consideretur q̄ritum ad habitū. sic opz q:
 homo cōtinue peniteat: et q̄ritum ad hoc q:
 homo nunq: contrariū penitentie faciat p:
 qd habitualis dispositio penitentis tollat:
 et q̄ritum ad hoc q: homo debet in pposito
 gerere et tempore sibi preterita peccata di
 spliceant. Eccl. ij. Sta in iusticia. scilicet pen
 tentie et timore. scz cadendi. Secūdo ad
 monetur penitens in supradicta figura ma
 gdal. de exteriori confessione: quia stabat
 foris plorans. Nam quādo solim in corde
 conteritur adhuc penitens quasi intus las
 tet: sed duz sacerdoti confitetur quasi foris
 prodit. Hoc videtur inuisse xps quādo ven
 nit ad monumentū lazari et clamauit. laza
 re veni foras. et statim pdiit qui etc. dicit eis
 iesus. Soluite et finite abire. Ubi primo si
 gurate p̄mititur confessio nis inspiratio
 in eo q: clamauit iesus lazare veni foras.
 Secūdo sequit inspirati confessio. quia sta
 tim pdiit qui fuerat mortuū. Deinde inui
 tur confessio absolutio quia dixit eis soluite
 etc. Sed q: confessio d: esse lachrymosa dis
 citur de Maria q: stabat foris plorās. Nā
 lachryme cōfiteris que produnt per fora
 mina oculozū sunt signa interioris tristitie
 peccōz. Unde Hierc. xlvij. Plorās ascēdet
 in fletu qm̄ in descensu oronaim: qd interp̄
 tatur iusticie vel foramen meritoris: hostes
 viulanti p̄tritionis audierūt. Tertio admo
 net penitēs in supradicta figura magda. de
 humilitate satisfactoris: cū d: q: inclinauit
 se et p̄spexit in monumentū. Dicit q: came
 lus qm̄ d: omis suscipere super se inclināt se
 genuflectendo. Sic penitens d: inclinare.
 id est humiliare se ad suscipiendū omis p̄
 nitentie siue satisfactoris. ps. Inclinaui cor
 meū ad faciēdas iustificaciones tuas. I. per
 opa satisfactoria quib: homo iustificatur a
 p̄o. Debet etia p̄spicere ad monumentū
 id est ad p̄sentiam vtrū sit ip̄ mortuus. l.

aliq: peccati mortales de quo ppter obli
 uionē non fuerit confessus: vel quo non sit
 purgatus p satisfactionem. vnde scie dicit
 potest illud. Eccl. xiiij. Ad te inclinabitur
 teoz p̄piciant. Quarto in supradicta figura
 ra agitur de remissiōnis testatione: cui d:
 q: vidit duos angelos etc. Ibi duo angeli q:
 fuerint testes resurrectōis xpi: significant
 duas puritates q: ostendit resurrectioem
 penitentis a mortalibus peccis. Una ē respec
 tu p̄teriti. sicut est nō habere remorsum cō
 scientie de aliquo peccō p̄terito. sicut dicebat
 Ap̄s. i. Corinth. iij. Nihil mihi p̄caus sū.
 Secūda est respectu futuri. s. nō amplē pecca
 re de cetero. Vel significat isti duo ageli vt
 gozē reskēdi de cetero malo: et seruoē p̄fi
 ciēdi in bono. Luc. xxiiij. Veniet dicētes
 se vifione angeloz vidisse q: dicit eis vivere
 Et hī dicatur sedere in albis. q: nō nisi vbi
 sūt pacate et mūde conscientie repiunt. Act. i.
 Duo viri assiderūt iuxta illos in vestib: al
 bis. Vt ergo annūciant resurrectōes a mor
 te culpe ad vitā grē p: quā p̄uenit ad vitā
 glorie. Ad quā etc.

In funere vni abbatis. Sermo IX

Ater mirabilis et

m bonoz memoria digna. i. Ma
 cebab. vij. Sicut plati moachoz
 maiores cōter vocant abbares. i. p̄res rōe
 gubernatōis. aliaubi hō vocant p̄ores rōe
 platōis. Sic etiā et montaliū plate p̄nt eadē
 rōne dici m̄fca. vt etiā p̄iorulle. Int q: alij
 qm̄ inueniunt aliq: q: ita religiose viuūt et ita
 laudabiliter p̄funt: q: reddūt se et in vita ad
 mirabiles: et etiā post mortē memorabiles
 Et id de qualz taliz pōt vōit mortē et p̄po
 ni verbū ppositus: qd ait. mater mirabilis
 supple fuit: et bonoz memoria digna. A
 In quib: quide verbis describuntur tria.
 Primū ē cōitas platōis: p̄p: quā d: mat.
 Secūda ē honestas p̄uerfationis: p̄p: quā
 vocatur mirabilis.

Tertū est cōmunitas recordatōis: q: bo
 norū memoria digna.

Circa primū notandū

est q: ista abbatissa vel p̄iorissa potest dici
 vere fuisse vt mater subditarum suarū que
 circa eas exercit affectuosa argumētosa stu
 diofa p̄iosa et religiosa. Et tal potuit dice
 re illud. Eccl. xliij. Ego mar pulchre dilecti
 omis et fozis et agnōis et scē sp̄ci: me gra.

ois vite, In eo em̄ q̄ dicitur mater pulchre dilectionis: ostenditur quo fuit affectuosa in eo vero q̄ timor ostenditur quō fuit argumētosa: q̄ timor facit hominē sollicitū & argumētosus; s̄ in eo q̄ agnitio ostenditur quomō studiosa: in eo q̄ sancta spei ostenditur quomodo stitiosa, quia sicut homines vicioſi habent spem vanā ita virtuosī habent spem sanctā. Sed q̄ in ea etiam fuit gratia oīs vite ostenditur q̄ ita fuit religiosa vt esset oībūs alijs exemplū bene viuendi. Vel possumus etiā dicere q̄ in p̄mo cōmendatur de charitate: in secūdo de hūilitate: in tertio de sagacitate: in quarto de securitate: in q̄nto vero de cōmunitate. Cōmendatur ergo p̄mo in matre spirituali, s̄i abbatissa vel priorissa affectus charitatis. Nam sicut dilectio carnalis est dilectio turpis & immūdana dilectio spūalis, s̄ charitatis est dilectio mūda & pulchra. Unde beatus Augu. dicit in regula sua: Non autem carnalis: sed spūalis inter vos oīs esse dilectio. Dicitur ergo abbatissa esse vt mater quādo diligit sorores suas misericorditer. s̄. quādo cōpatitur earū afflictionibus: subuenit earum defectibus: & piam & discretam correptionē abhibet earum excessibus. Talis ergo vere dicitur cuiuslibet subditarū suarū illud. *Sanc. xliij.* Nūquid obliuiscer potest mater infantē suū vt non miscratur filij vteri sui? Est illa oblita fuerit ergo nō obliuiscatur. Sed tunc dicitur abbatissa esse mater dilectionis: quādo diligit veraciter, i. nō simularē & ficte. Cum em̄ amare aliquē sit bonū velle aliquid: illud dicitur aliquis vere diligere: cur? bonū appetit & intendit. Unde quādo quis p̄ximū se amare ostendit: & tamen ex ipsa dilectione nō illius bonū: sed suū p̄cium intendit & appetit: sicut est in amicitia vtili & delectabili: manifestū ē q̄ seipm̄ quidē vere & p̄ximū ipm̄ nō vere sed simularē diligit. Sed quādo vere p̄ximū diligit amare suū p̄ximū damniū propter illius vtilitatem negliget. *Apostolus. i. Corinth. x.* Non queres qd̄ mihi vtilē est; s̄ qd̄ multis proficit. Talis sunt abbatisse que pro sororū consolatione sustinent afflictionem & laborant p̄ earum quiete: & penuriam sustinet vt alie abundant. Talis ergo dilectio est de qua dicitur *Roma. xij.* Dilectio sine similitudine. Sed tunc est abbatissa mater dilectionis pulchre: quādo diligit fructuose, scilicet quādo ita afficitur ad cōmunitatē & ita regit

ipm̄ q̄ facit abundare in fructibus sine bonis spiritualibus? & temporalibus. Sed de spūalibus debet curare per se: de temporalibus vero quasi per accidens & etiam moderatē. & tunc dicere poterit illud, ps. Pulchritudo agri mecus est. Nam pulchritudo agri est in abundantia segetū & fructuū. Et tunc est abundantia & spūaliū & temporalium in monasterio: quādo bene facit seruari ea que religionis sunt. Secūdo in auctoritate ecclē allegata cōmendatur abbatissa d̄ hūilitate: q̄ dicitur mater timoris. Timor em̄ domini mutū banialitatem debent autem sorores p̄pter timorem dei abbas fam reuereri tanq̄ superiorē: sed abbatissa p̄pter timorem dei debet se reputare omnibus inferiorē, sicut etiam sanctus Augustinus dicit in regula sua subditis de prelato. *Donore coram vobis p̄. cc. Ephe. v.* Subiecti inuicem in timore xp̄i. Consideras etiam prelatus vel prelata q̄ debet corā summo iudice de suis subditis reddere ratōem multum timere debet & sollicitus ē de eis. *Job. xliij.* Considerans em̄ timorē sollicitus. Unde prelatis dicitur *illud. ij.* Paral. xix. Sit timor dñi vobiscum & cum diligentia cuncta facite. Tertio cōmendatur de studioſitate sine sagacitate. in eo q̄ dicitur mater agnitiois: q̄ em̄ abbatissa habet de sororibus sue cure cōmissū iudicare: & p̄bus dicit q̄ vnusquisq̄ bene iudicat que cognoscit: & horum verus est iudex: oportet eā studiose & sagaciter ipatum sororū suarū actus & vitam cognoscere. Et ideo dicitur ei. *Pro verbior. xxvij.* Diligenter agnosce vultum pecoris tui. Quarta cōmendatio matris spiritualis abbatisse vel priorisse debet esse de securitate, & ideo dicitur esse mater spei. Spes em̄ sancta id est sancta & firma est spes que ponitur in deum. Nam illa spes q̄ ponitur in hominib⁹ nō est firma: q̄ sicut dicitur. *Prover. xi.* Vortuo hominē impio nulla erit ultra spes. & expectatio sollicito peribit. Et bene dicit hominē impio, quia de iusto & scō viro bene potest hoc sperare etiam post mortē. Unde beatus Dominicus moriens p̄misit fratribus suis laicentibus q̄ esset eis vtilior post mortē q̄ fuisset bic viuens. Et ideo in officio suo cantatur de ipso sic. *Spem nostram quā dedisti: mortis hora te stentibus: dum post mortē p̄misiſti: te p̄osuturū fratribus. Imple pat̄ qd̄ dixisti: nos tuis iuuas precibus.* Tandē

quia sancti post mortē nō a se: sed a deo habent q̄ nobis possint auxiliari post mortē: suā ideo ponere spem in eorū auxilio non ē ponere spem in hoies: sed potius in deo a quo nobis impetratur auxilio. Itē nō est firma aut valida spes que habetur in bonis temporalibus: tū q̄ deficiunt. tū q̄ decipiunt. *Eclē. xxxij.* Vanā spes & mendacius viro insensato. *iii.* Regū. xvij. An spes in baculo aridēo contracto? talis baculus est mundus. Sola ergo firma spes est que ponitur in deo. quia sicut dicitur *Eclē. ij.* Nul lus sperauit in illo & confusus est. Unde illa est ista sancta spes que dat securitates in oī pugna. *Propt̄ quod dicitur. i. Machab. ij.* Omnes qui sperant in eū non infirmant. q̄ ex infirmitate corporis non deficiūt ab infirmitate animi sicut in angustia aduersitatis & afflictionis. *Viere. xvij.* Spes mea tu in die afflictionis, sicut cuiusq̄ doloris & p̄nalitatis. *Roma. xij.* Spe gaudeas: in tribulatione patientes. Itē hec est spes que securat in oī indigentia. *Job. v.* Et erit ego no spes. ps. *Oculi oīm in te sperant dñe: & tu das eis alis. cc.* *Esa. xxv.* Factus est fortitudo pauperū: fortitudo egeno in tribulatione sua: spes a turbie: ymbraculū ab estu. Quarta cōmendatio matris spiritualis ē de vite cōitate & de religioſitate: q̄ fuit in ea gratia omnis vite sc̄s a cōtine & cōtemplatiue. vel quia eius vita debet esse omnibus exemplaris: ita vt possint sorores dicere. i. vita tua viuimus: id est exemplū vite habemus. vel possit illa dicere. In me oīs gratia vite, quia in oī vita sua perseuerasset in gratia dei. Et tales sunt qui semper viuūt sine cōscia peccati mortalis. *Job. xxvij.* Donec deficiā nō recedā q̄ innocētia mea: & iustificationē meā quā cepi tenere nō deseram neq̄ etiā reprehendit me cor meū in oī vita mea. De hac perseuerantia hortabant paulus & barnabas fideles. *Actū. xij.* Loquētes suadebāt eis vt p̄manerēt i grā dei. B

Secūdū quod describi

tur in themate assumpto est honestas conuersationis: que tanta esse debet vt possit dici mirabilis. Valde em̄ mirabilis potest dici mulier: que non ḡb̄ ante fragilitate sexus: in terra posita angelicā vitā ducat. Nā in carne p̄ter carnē viueret angelicam est non humanū. sicut *Diēro. dicit.* Valde em̄ mirabile videretur q̄ ignis exiens in aq̄

non extingueretur: sed preualeret ipi aque. Aqua est caro nostra sine ipsius concupiscentia: que in continens & fluxibilis est: sed si ignis diuini amoris intantū in hac aqua p̄ualeat vt ipsam carnē virginem & continentem semper manere faciat: certe hoc est valde mirabile. *Sapientie. xvi.* Quod em̄ mirabile erat in aqua plus ignis valebat. In quibus quidē verbis describitur tria. Primo laus castitatis: quia quod mirabile erat.

Secundo fluxus carnalitatē: sc̄s i aqua. Tertio virtus charitatis: quia plus ignis valebat.

Circa primū attendendū est q̄ valde mirabilis diceretur illa virtus que de corpore faceret spiritū: & de terra faceret celū. Et talis profecto est virtus continentie & castitatis. Nā facit de corpore spiritū, quia abstinentia a nuptijs angelorū est imitatio. sicut dicit *Damasenus.* Unde etiā domin⁹ dixit q̄ in resurrectione quādo neq̄ nubet neq̄ nubentur erunt sicut angeli dei. Et iō dicitur tunc corpus spirituale. Item virtus continentie est que facit de terra celū, hoc ē qua terra corporis corrumpitur: que per in corruptione continentie efficitur celestis. vnde & celibatus vocatur. Celū em̄ duo habet. Primū q̄ nō est ponderabile: eo q̄ s̄m p̄b̄m non sit graue neq̄ leue. Secundum quia est incorruptibile. Et ista duo quodāmodo competunt virtuti continentie. Vnde de primo dicitur *Eclē. xxvi.* Omnis ponderatio non est digna continentis anime. De secundo dicitur *Sapie. vi.* Incoꝛruptio facit esse p̄ximū deo. Quidā p̄bus cū passeret se ad peccandū cū muliere continuē se dicens. Erubescē celū intrare cenū, quasi diceret. per continentia es vt celū: per luxuria efficias vt cenū. Sic ergo patet q̄ propter honestatē potest mulier dici mirabilis. *Viere. v.* Stupor & mirabilia facta sunt in terra. Stupor: propter sexus fragilitatem: sc̄s mulieria: sed mirabilia: propter continentie difficultatē: quia frequentius impugnantur. Nā sicut dicit. Inter cetera christiana nox certamina dno: a sunt p̄elia castitatis: vbi frequens pugna & raro victoria. Facta sunt in terra. id est in carne humana terrestri & corruptibili. Tertio in auctoritate allegata describitur fluxus carnalitatis sc̄s in aqua. Aqua enim propter sui liquiditatem fluxibilis & labilis est. Et sic caro nō

Sermonū funebriū

stra habet fluctabilitatē & labilitates nature: quia oēs s̄m carnē morimur, & quasi aque di. in ter. que non reuer. vt dicitur. ij. Reg. iij. Vbi etiam super hoc caro nostra fluxi- bilitate concupiscentie. Propter quas dixit Jacob filio suo Ruben. Gen. xli. Effusus es sicut aqua non cretasca: quia ascendisti cubile patris tui & maculas strati eius. S; indudenda est hec aqua & coartadaine da- nose labatur infra limites alvei. id ē marri- monij, vel in vase religionis. Conceditur em̄ matrimonij ne deficiat genus huma- nū: ne effluat concupiscentie aqua p̄ alios modos illicitos lucturiez quibus anime sal^u subuertitur. Job. xij. Si continuerit aquas omnia siccabuntur. quia si omnes essent cō- tinentes omnino deficeret natura humana & si emiseris eas. vt s; p̄z libro exerceant carnales concupiscentie: subuertent terrā. id est aie fructū & salare. Et Tertio in pre- dicta auctoritate allegata describit virtus charitatis: quia plus ignis valebat supple- re aqua. Et hoc est quando in homine con- tinente amor charitatis superat amorem carnalitatis: & amor spiritualis vincit amo- rem carnalē. Sapie. xvi. In aqua s; con- cupiscentie supra virtutē s; nature carnis ignis s; diuini amoris exardebat. Ecdi. xxxvii. Vapor ignis id est sermo: diuini a- moris vtet carnes: id est carnalitates. Affi- milatur ergo charitas igni. Primo prop̄ formalitatem: quia ignis inter cetera elemen- ta est maxime formalis. multū em̄ habet de forma & parū de materia. Et sic amor cha- ritatis quos replet facit habere modicum de affectu materialī siue temporalī rerū: & plurimū de appetitu formalī: id est spiri- tualī bonoz. vt is non carnalia carnalitē: sed spiritualia spiritualiter diligant. Distin- guit em̄ beatus Bernardus quattuor modos dili- gendi. s; diligere carnē carnaliter: spiritus carnaliter: carnē spiritualiter: & spiritū spi- ritualiter. Alterū aut̄ istoz vltimoz modozū pertinet ad amorem charitatis. Ezech. xv. Vtrūq; parte s; carnis & spiritus consum- pte ignis. s; diuini amoris. quia quando & caro & spiritus spiritualiter diliguntur: quē quid est in vtrūq; virtuosum sumitur & pur- gatur. Gregorius. Tanto amplius peccati rubigo consumitur: quanto peccatoris cor magno charitatis igne crematur. D

Tertio in themate as-

sumpto describitur de matre spirituali: id ē abbatissa vel priorissa congruitas recorda- tionis: quia beatorū memoria digna. Vbi aduertē dū est q̄ ex duplici parte memoria siue memoratio aliorū persone pot̄ esse ap- preciabilis. Primo ex parte memorantius pura si sit in memoria bonoz virtoz: quia ef- se in memoria maloz hominū non est appre- ciabile vel appetibile: quia eoz testimonij siue laus potius est ad diminutiones q̄ ad augmentationē bone opinionis & ad angustationē bone opinionis & fame. Et ideo Seneca dicit. Zanys sit si lauderis a turpibus: q̄ si lauderis ob turpia. Homines em̄ mali sicut mendaces & superbi & dolosi: potius laudant & conueniunt malos q̄ ius- tos & bonos & sapientes: potius mala q̄ bona. Unde Ecdi. xv. postq̄ locutus est sa- piens de sapientia & iusticia subdit. Homi- nes stulti non vident ea. Quis em̄ abs- est a superbia & dolo. Vtri mendaces non erunt illius memoris. Est ergo appre- ciabi- lia tñ memoria bonoz: quia maloz cōmes- moratio & laus infidelis & peruersa est. quia de malo dicunt bonū: de bono malū. Unde Esa. y. Ne qui dicatis malū bonū & bonum malū: ponentes tenebras lucē & lucē tene- bras. ponentes amarū in dulce & dulce in amarū. Itē bonoz memoria est magis vti- lis defunctis q̄ memoria maloz. quia bo- ni habentes memoriam de persona defun- cta orant pro ea. & oratio boni viri plus va- let defuncto q̄ oratio peccatoris. quia ma- gis est gratie impetratiua. Proverbiorum xij. Qui bonus est habuerit sibi gratias a do- mino. Secundo est apreciabilis memo- ria ex parte memorabilium: pura si habeas- tur memoria de his que sunt memorati di- gna. Et ideo vt ostēdatur abbatissa memo- ria ex omni parte esse laudabilis: dicitur q̄ bonozum est memoria digna. Et vbi ad- uertendū q̄ apud antiquos illud quo ma- xime reputabant homines digni memoria erat quando vinliler & strenue se habebāt in bellis magnam victoriam consecuti. vti de talibus reddebatur bonoz triumphus. De quo honore refert Valen^{ti} maximus libro secundo capitulo tertio. q̄ lege cautum est ne quis triumphet nisi quinq; milia hostiū vna acies occidisset. Et talibus ad perpe- tuam memoriam fiebat arcus triumphalis in quo eozum victoria figuris & imaginib^{us} representabatur. Unde etiam de Saul post victoriā habitaz de Amalech dicitur. i. Re-

Distinctionis V

Sum decimo quinto. q̄ nunciatum est Sa- uul post q̄ venisset Saul in carmelum & res- pisset sibi formicem triumphalem: s; in me- moriam victorie habite. Sic ergo in eccle- sia christi redduntur homines digni memo- ria propter victorias triplicis belli. Aut q̄ vicerunt bellum carnis per castitatem siue virginitatem. Unde Sapientie. iij. O q̄ pulchra est casta generatio cū claritate &c. Aut redduntur digni memoria: qui vicerunt bellum mundi. Bellum autem mundi nunc qui prospera eius contemnit & aduersa nō pertimescit vincit. sicut dicitur de Moysē Debe. xi. q̄ negavit se filium esse filie pha- raonis. ecce q̄ prospera contempsit. Et seq̄ tur. magis eligens affligi cum populo dei q̄ temporalis peccati habere iocunditatem. ecce q̄ aduersa non timuit. & ideo dignus memoria fuit. Unde de eo Ecdi. xlv. dicit. Dilectus deo & hominibus moyses: cuius memoria in benedictione est. Aut sunt di- gni memoria: quia vicerunt bellum diabol- li. Nam si memoria reputantur digni qui vicerunt homines: multo profecto dignios- res sunt hi qui vicerunt demones. Et ratio est: quia quanto fortior & memorabilior ē vic- toria. sed longe difficilior est pugna demo- num q̄ hominum. Tribus enim modis bel- la vincuntur. s; potentia: astutia: & perse- uerantia. quia qui plus potest sufferre & cō- tinuare guerram ille vincit. Et de his trib^{us} exempla multa patent tam in diuinis scri- pturis q̄ etiam in alijs hystorijs. Sed in his tribus demones excedunt quasi incōs- parabiliter homines. Primo in potētia na- turali: quia vt dicitur de diabolo. Job. xli. Non est super terram potestas que equipa- retur ei. Item in astutia intellectuali & expe- rimentali. quia vt dicitur Gene. ij. Serpes in quo significabatur diabolus erat calidior cunctis animantibus terre. Item in in- stantia pugne continua & incessabili. quia cum ipse sit tñ spiritus non granatur carne vt alij impediatur aut morbo aut morte: aut cibo aut somno aut aliquo simili. Unde non est nobilis colluctatio aduersus carnes & sanguinem: sed aduersus principia &c. vt di- cit apostolus Ephe. vi. Et ideo a principio humani generis vsq; ad finem mundi nos impugnant non cessat. Sed habemus au- xiliū dei contra eos & vincere possumus: quia deus poterit sua potentia nos corrob-

Sermo X

rat ne ab eozum viribus superemur. filio dei sua sapientia nos illuminat: ne eozum insidijs capiamur: & spiritus sancti sua gra- tia nos sustentat ne pugne affiduitate vici- camur. Unde etiam qui talibus confortat auxilijs demones vincit: multo magis me- moria digni sunt q̄ illi qui quoscūq; homi- nes vicerunt. Et ideo figura huius victorie atq; memorie fuit Judas machabeus. de quo dicitur. i. Machab. iij. q̄ repulsi sunt inimici eius p̄ timore eius: & omnes operarij iniquitatis conturbati sunt: & dire- cta ē saluam manu eius: & exercebat reges multos: & letificabat iacob in operibus suis & in secula memoria eius in benedictione s; illa qua dicit Matthei. xxv. Venite be- nedicti patris mei possidete paratū vobis regnum &c. Ad quam nos &c.

In funere vnius religionis. Sermo. X.

Actus est obediēs

vsq; ad mortē. Philip. ij. Sicut dicitur q̄ de reg. & transmittit^{ur} ad religionem. c. porrectum. & c. et parte. Vbi dicitur non facit monachum: sed profes- so regularis. & intelligitur de habitu siue p̄ fessione. sed sola professio naturalis presum- pta monachum facit & solemnitas votus. de dicit ibi glosa. Cōmunis autē forma regu- laris professionis est promittere obediētā vsq; ad mortē. & illa forma est sumpta ab exēplo dñi iesu christi: qui pro nobis vt di- cit verbū propostū factus est obediens vsq; ad mortē. Et quia illud exēplū christi sequi iste noster frater defunctus non solus verbo in sua p̄fessione. pmisit: sed etiā effu- caeter in suo ope adimpleuit: laudabiliter pot̄ dici de eo q̄ fact^{us} est obediens &c. In quib^{us} quidē verbis tria describuntur. Primū est inchoatio conversationis spiri- tualis in eo q̄ dicit: factus est. Sed & ex ecutio p̄fessionis r̄fatis: q̄ obe- Tertio est limitatio coruptionis natura- lis: quia vsq; ad mortē.

Circa primū attenden

dū est q̄ homo dicitur factus non simpliciter sed s̄m quid q̄ mutauit statū. sicut dicitur q̄ factus est episcopus: vel q̄ fact^{us} ē miles ita q̄ q̄ hō transit a vita seculari ad stati- religionis: factus est quodāmodo nou^{us} hō q̄ assumpsit nouū modū viuēdi vt efficit magis amic^{us} dei. Licet em̄ hō etiā in statu

seculari possit deo placere: tamē invita regu- lari potest: et debet magis deū diligere. Unde ad talē referri potest quod dicitur Sap. iij. Placens deo factus est dilectus: et vivens inter peccatores transiitatus est. In quib⁹ quidē verbis notatur triplex studiū ad qd̄ strudere debet bonus religiosus.

Prīmū est respectu dei. scz vt eius gratias habeat. et hoc notatur cum dicitur. placens deo factus est dilectus.

Secundū est respectu proximī specialiter respectu peccatorum vt inter eos innocēter vivat: et ideo subditur. vivens inter peccatores. quia est maioris laudis. scz inf̄ ma- los bene vivere.

Tertiū est respectu sui: vt scz ad gloriā transeat: quia transiitatus est.

Circa primū advertendū est qd̄ tunc dicitur aliquis habere gratiā alicuius quan- do factū suū placet illi: et ad hoc sequitur qd̄ etiā ab eo diligatur. quia homo non diligit nisi ea que placet sibi. Circa divini gratiā quando est in religioso vel in alio homine factū duo. Prīmū quia facit ipm̄ deo placē- tū. Secundū a deo dilectū. Propter primū dicit. placens deo. Ubi advertendū qd̄ si ali- quis miles esset factus de curia regis fran- cie: et ipse plus esset sollicitus de negocijs regis hispanie qm̄ de negocijs dñi sui: nō eēt verus miles neqz dño suo placeret. Quisā- bet autē christian⁹ est vt miles de curia chri- stī: et tñ multi eoz plus curant et solliciti sūt de negocijs mūdi vel carnis vel diaboli qm̄ de sermīo xpī. vñ plura sustinent p̄ inundo vel p̄ corp̄ suo vel p̄ splendidiā tentationi- bus diaboli qm̄ p̄ mandato vel sermīo xpī. Uñ contra tales dicit ap̄lus. ij. Timoth. ij. Nemo militans deo implicat se negocijs se- cularib⁹ vt ei placeat et gloria. id est dona- vit. Uñ qz papue dicit et religiosi dona- runt se militie xpī: deo specialit̄ eis iterdū- ca ē negociatio secularis: qz scz nimis ani- mū implicat et retrahit a divinis quib⁹ scz ipi sunt specialiter deputati. Sed adverten- dū est hic qd̄ sunt quedā secularia negotia que ex sui natura sunt inhonestā. sicut sunt oīa que sine peccato exerceri nō possunt. vt contractus usurarii: simonies: et similes. Et ista omnibus sunt p̄hibita indistincte tam laicis qm̄ clericis cuiuscūqz sint conditionis vel etatis: omnimodo sūt doli capaces. xliij. q. iij. Nec hoc pretereidū. i. q. i. Reputant in sine. dist. lxxvij. Fornicari. ex de delictis

pueroz. c. Pueris. Alia plura sunt que non sunt inhonestā ex sui natura: vt emptio: vt dicitur: locatio: conductio: et filles contractus: et etiā exercitiū artū mechanicarū: vt artū textorie: sutorie: et similia que necessaria sūt vsui humano. Et ista coeclia sunt laicis dñi modo fiant cū debitū circūstantijs: scz ex debita causa. scz vt nō fiant ex intentiōe cor- rupta. scz ppter cupiditatē vel aliū sine ma- lū. Sed fiat vt ipi possint et suo labore sibi et sue familie puidere in necessarijs. Itē vt possint hospitalitatē teneret cetera mie ope- ra exercere. di. lxxvi. Non satis. xi. q. i. Si- cut em̄. Itē si fiant cōgruo tpe. scz vt non fi- ant tpe festivo et feriario. qz tunc non est va- candū nisi orationibus et divinis officijs: et alijs operib⁹ spiritualib⁹: et ab omni servili ope est cessandū. Itē si fiant in decenti loco. Nā aliquis locus est indecens ad talia ne- gicia. ppter ipm̄ loci sanctitatē. sicut eccle- sia: que tēte et veritate non debet esse locus negotiationis: sed orationis. Unde ipse eie- cit inde vendētes et emētes. Itē amitteria et claustra ecclesiarū non debent esse loca ne- gociatiōis. Aliquis vero locus est indecēs ad talia ppter inhonestatē: qz non debent fieri in lupanari vel alio loco inhonesto ne inde oriatur infamia: vel suspitio aut scan- dalū et occasio rume. Aliquis etiā locus est indecens ad talia ppter suspitionē. sicut lo- cus solitarius et occultus. quia in talibus la- tibus cōsueverunt cōmitti adulteria et do- ceteri heretice prauitates et similia. Probat hoc. xxvij. q. i. Si quis sacer. Itē si fiant de- bito modo. scz vt non sit vitiosus contract⁹ scz cū deceptione vel fraude precij. Sed tas- men predicta negotia clericis et religiosus sunt regulariter prohibita. vnde in ps. sm̄ alia literā. Quoniā non cognoui negotias- tionem introibo in potentias domini. Unde de Hieronymus: et habetur. lxxvij. dist. Negotiatorē dicitur ex inope dimitte: et ex ignobili gloriosum quasi quendā p̄stem su- ge. Potest tamen clericus si indigeat recipere possessiones excolendas ad firmam quor- tā vel quintā parte: vel conducere ad sustē- rationē suā et suoz. arg. di. lxxvi. Perues- nit. vbi auaricie causa. xi. Cleric⁹. Potest etiam clericus artificio suo honesto sibi ac- quirere vitā: omnimodo occasione talis arti- ficij non deest divinis obsequijs. di. xci. per totū. de conse. dist. v. Nunq̄. ex ne cleri. vel mona. ca. i. Sic ergo quia negotia seculā

Via non ordinare facta vt dicitur est trabunt homines implicantes se in eis ad iniqua et illicita: oportet vobis placere deo et ei mis- litare nō implicare se in eis. Eccl. xxxv. De neplacitū est deo recedere ab iniquitate. s. negotioz secularis et specialiter religiosus qui magis debet esse deo dedicatus. Unde de Enoch qui interpretatur dedicans ve- dedicavit: vel cū deo ambulans per que in- telligitur religiosus. dicitur Sapie. iij. q. p̄. pla. ita erat deo anima illius. Secundum quod facit gratia dei in homine est qd̄ facit eū esse dilectū a deo. diligit em̄ deus eos q̄ sibi placent. et ideo bene dicit. qd̄ placēs deo factus est dilectus. Sed advertendū qd̄ nō pōt esse dilectus a deo: nisi habeat puritatē et charitatem. Et ratio est: quia dilectio siue amor vnit amantē amato. sed de nō cōiū- gatur aie: nisi sit pura a peccato. Propt̄ qd̄ bene dicit Greg. naz. azen⁹ qd̄ prima sapien- tia ē vita laudabilis: et apud deū pura mēs per quā puri puro iunguntur: sancti sancto sociantur. Itē sicut calor ignis causat calorē in re cui vnitur et facit ipam calefacientē vt patet i ligno et ferro: etiam amor quo deus hoīem diligit: causat in hoīe cui deus vnitur amorē charitatis quo ipse diligit de- um. Et ideo oportet qd̄ in hoīe qui est a deo dilectus sit et puritas pueniens: et etiā cha- ritas subsequens. Et propterea ex persona deitatis dicitur. Canticoz. v. Dilectus me⁹ candidus et rubicund⁹. Nā in candore intel- ligitur puritas conscientie: que est dispositio necessaria ad oēm virtutē: sicut alb⁹ ad oēm aliū colorē. vnde pictores primo deal- bant tabulā et oēm parietem qm̄ ponant ibi aliū colorē. Et sic de⁹ non ponit colores vir- tutum et figuram gratie: nisi in anima deal- bata et purificata. Apod. i. Caput et⁹ et mēs et capilli eius: id est cogitationes et affectio- nes: erant candidi velut lana alba et tanq̄ nit. Sed in rubore quo dilectus debet esse etiam rubicundus: intelligitur charitas. Uñ demus enim qd̄ cum corpus frigidum ap- propinquat calido: calor imprimitur in cor- pore appropinquato. sicut pars in lignis in q̄ bus ignis imprimit calorem. Cum ergo in corruptio faciat esse propinquum deo: sequi- tur qd̄ anima recipit formam diuinā: scz dilectionem quia deus charitas est. Unde Martini. xvi. Rubicundum est celum. id ē anima per mundiciā celestis gratie. Isti ergo sunt duo colores qui pulchritudinem

spiritualē faciunt in dilectis dei. scz candor puritatis: et rubor charitatis. Unde et Thre- no. iij. dicitur et de dilectis et de odiosis sic. Candidiores nazarei eius niue. scz per pu- ritatis et mundicie cōseruationē. quia in m̄ ue est frigiditas cū albedine: miridiores la- cte. per mansuetudinē et dilectionē: rubicun- diores ebore antiquo per charitatis seruo- rē. In antiquo em̄ ebore ē rubor cū albedie. sapphyro pulchriores per celestem comu- sationē. Sed sequitur quantū ad ma- los et odiosos deo. Denigrata est super car- bones facies eoz. carbo em̄ extinguitur est i mundus. sic tales amittunt puritatē et mis- dicitā. Itē carbo extinguitur amittit splendorē: sic isti honestā cōseruationē. Itē amittit calorē: et sic isti charitatē. et ideo non sunt cogniti in plateis. Secundū ad quod stude- re debet bonus religiosus est vt etias inter malos conseruetur innocenter et laudabilit̄ vivat. et ideo dicitur in auctoritate allegata et diuisa superius. vivens inter peccatores. Ubi advertendū est qd̄ carbo ignitus et vi- uens manēs inter carbones mortuos et ex- tinctos si habet modicū de igne extinguit̄ ex eoz frigiditate: sed si multum habeat de igne: et calore: et sic isti multum habeat de igne: et calore: non solū non extinguitur: immo etiam ipos plus accendit et viuos facit. Sic homo iustus inter peccatores vivens si ha- bet modicum de igne spiritus et charitatis peruenitur facilliter ab eis. Uñ periculosus est homini imperfecto et debili cōuersari in- ter malos: quia corrumpunt bonos mores colloquia prava et exempla mala ipsoz. Et hinc est qd̄ vt docet sanctus Thomas de ad- no: christiani qui simplices et infirmi sunt prohibendi sunt. maxime ne magnā fami- liaritate habeant cū infidelibus. vt cū iude- is et sarracenis et similibus. et qd̄ absqz neces- sitate non cōmunicent cū eis: nec cōhabitā donec ad conuictū recipiendo: vel cū eis comedendo: et in alijs similibus. xxvij. q. l. nullus. et ca. omnes. Sed perfecti viri qui multum habent de igne: id est de amore cha- ritatis et splendorē sapientie viuendo inter peccatores: non solū non peruertuntur ab eis: immo etiam eos conuertunt. Unde ta- les qui firmi sunt et stabiles in fide ita qd̄ ex eoz: um cōmunicatio etiam cum infide- libus speratur magis conuersio illorum qm̄ horum: subuersio: non sunt p̄hibendi cō- municare cū iudeis et sarracenis: maxime

si necessitas vigeat. Et ideo euntes ad predicandū sarcenicis abis eozū vti possunt. hoc cus moderatior gratiarū actione: seruata etiā tēporū qualitate: scz ne carnes in quadragesima comedant & eiusmodi. Et de iudeis & sarcenicis. ca. q̄ sit laudabile. Et sic intelligitur. xi. q. iij. ad mensam. Et hoc intellige nisi esset illud idolis imolati. tunc enim sicut Aug. dicit satis esset fame mori q̄ vesca idolotibito. xxxij. q. iij. sicut fatius. Sed aliqui dicunt q̄ in extrema necessitate posset quis idolotibito vesca: sed nō i reuerentiā idoli. Sic ergo inter peccatores viuens si sit perfectus non peruertitur ab eis vt spiritualiter moriatur: sed virtuosus operibus & sanctis orationibus & predicacionibus conuertit eos ad vitā. & ideo pot dicere cū ps. Non moriar sed vitā & narra bo opera dñi. Non moriar: scz cū peccatoribus peccando: sed vitā scz in gratia perseverando. & narrabo opera dñi scz alijs predicando vt conuertantur ad vitā. Tertio debet bonus religiosus studere ad sic viuendum q̄ finaliter ad vitā eternā perueniat. quod innotat in auctoritate allegata: cum dicitur. translati est. Videmus q̄ quādo q̄ contingit q̄ ille qui fuit in aduersitate & detectione: quia bene & pariter se habuit transfertur ad magnā dignitatē & honores sicut accidit ioseph qui de carceris squalore translatus est ad egypti dominū. & sicut dauid de exilio & persecutione saul translatus est ad regnū: sic etiā qui in isto seculo bene & virtuose viuendo scit fortiter & pariter portare huius exilij crūnas: finaliter a deo in morte transfertur ad regnū eternū. Et ideo ex persona salium dicit a: lus Lolo. i. Eripuit nos de presenti seculo neq̄ & transfuit nos in regnū dilectionis filij sui. B

Secūdo in assumpto

thematē describitur executio professionis regularis in qua obedientia promittit. & ideo dicit obediens. Vbi aduertendū est q̄ in beati Berni. triplex est obedientia. Una necessaria: qua scz obeditur in his ad que homo ex necessitate tenetur sine de iure cōsuetudine de iure speciali. sicut ex obligatione professionis vel voti. Alia est perfecta: qua q̄ obedit in omnibus licitis. Alia est indifferēta: qua quis obedit in omnibus indifferēte & indistincte. Sed licet huius obedientia sit indistincta respectu hominū: non tamen res

spectu dei. quia precipienti est indistincte obediendus in omnibus. Et ratio est: quia homo potest errare in precipiendo & deficere a iusto precepto. & ideo indistinctū est homini in omnibus obedire: sed non sic deo q̄ deficere non potest. Et ideo dicitur Act. v. Obedire oportet deo magis q̄ hominib⁹. In quibus quidem verbis tria de obedientia describuntur.

Primum est eius necessitas. quia obedire oportet.

Secundum est eius congruitas: q̄ deo. Tertium est obedientie quantitas: quia magis q̄ hominibus.

Circa primū aduertendū est q̄ obedientia optimā & necessaria dicitur dupliciter. Ano modo vt seruetur ordo diuinitus instituit. Nā sicut actiones rerū naturalū procedūt ex potentis naturalibus: ita etiā operationes humane procedant ex humanavoluntate. oportuit in rebus naturalibus vt superiora mouerent inferiora ad suas actiones per excellentiā naturalis virtutis collate diuinitus. Unde etiā oportet in rebus humanis q̄ superiores moueant inferiores per suā voluntatē ex vi auctoritatis diuinitus ordinate. mouere aut per rationē & voluntatē est precipere. Et ideo sicut ex ipso ordīne naturali diuinitus instituto inferiora in rebus naturalib⁹ necesse habent subditōtionem superiorū: ita etiā in reb⁹ humanis est ordinē naturali & diuino tenentur inferiores suis superiorib⁹ obedire. Unde & dominus Matth. xii. contra phariseos qui obseruabant minora mandata legis de decimandis holerib⁹: & transgrediebantur maiora mandata legis dicit. Dec oportuit facere & illa non omittere: ostendens q̄ in omnibus obedire oportet legi & ordini diuinit⁹ institutis. Secundo obedientia est oportuna ad assequendū multas vtilitates. Et p̄ma est diuina inhabitatio: cui⁹ figura habetur Luc. iij. vbi dñs introiuit in domū simonis qui obediens interprecatur. Item tūc fili⁹ dei in vterū virginis concepit: est: cū maria verbo angeli obediuit dicens. Ecce ancilla dñi fiat mihi s̄m: vbi tūc. Secūda est imitatio. vnde ceter⁹ dixit. Joh. ix. Quis dei cultor est & voluntatē eius facit: hunc exaudit. Unde Iherozus dicit. Si qd̄ precepit deus facim⁹: sine dubio illud quod petim⁹ obtinebim⁹. Et Augustin⁹. Aritus exauditur vna obedientis oratio q̄ decē mī

Ha p̄ceptoris. Vñ ecōtra Prouer. xvij. d̄: Qui obduratialis declinat: aure suā ne audiat legē: oratio eius erit execrabilis. Tertio de victorie affectu. Prouer. xxi. Testis mē d̄: q̄ p̄bit: vt obediens loquetur victoriā. Testis mē d̄: q̄ p̄bit: vt obediens est obedientiā & nō seruatiō: q̄ in presenti perit: q̄ in bello spiritali succubū. Exēplū de p̄lo iudaico q̄ p̄miser se seruare legē & non fecit. Exod. xxi. Quia que locut⁹ est dñs facim⁹. ideo coraz hostib⁹ nō poterat stare. Sed vir obediens loquetur victoriā: q̄ obedientia eū vbiq̄ defendit & custodit tanq̄ suū. Eccl. xv. Viro iuris mandata dei seruare: p̄seruabit te. Sic castrū custodit ipm custodiētē. Obediētia eū obediūt oīa. i. creator & creatura De creatorē d̄: Josue. x. Non fuit antea & postea tā longa dies obediētē dñi vocat hominib⁹. Greg. Vbi obediens fuerim⁹ p̄p̄osq̄ nostris: obediēt oīs orationib⁹ nostris. De creaturis p̄ in vitis sanctorū patrū. de illo qui adduxit leenā ligatā: & de illo ad cuius iussione aqua ascēdit vsq̄ ad os putei. Secundo ostendit obediētē congruitas: cū subdit in auctoritate allegata. deo. Vñ si hō p̄ciperet aliqd̄ qd̄ esset p̄ra iusticiā vel castitatē: nō esset ei obediendū. Sz nō sic ē de deo. qd̄ p̄: q̄ d̄. xxi. dñs precepit Abrahe q̄ occideret filiū suū innocētē. Et Exodi xii. precepit iudeis q̄ furarent res egyptiorū que videbant esse p̄ra iusticiā. Jte precepit oīe q̄ acciperet mulierē adulterā: qd̄ videbatur p̄ra castitate. Et rō est: q̄ sicut de m̄hil opaf p̄ra naturā: q̄ hoc ē naturale vniūscuiusq̄ rei q̄ in ea de opaf. vt habet i glo. Roma. ij. opaf tñ aliquid p̄ra solitū cursū nature. Ita etiā de m̄hil pot p̄cipe p̄ra vitē: q̄ in hoc p̄ncipalr p̄sistit vitē & rectitudō voluntatis humane q̄ dei voluntati conformet vt ei⁹ sequat imp̄riū: quō sit contra p̄suetū virtutis modū. Vñ p̄ceptū abrahe factū de filio innocēte occidendo nō fuit p̄ra iusticiā: q̄ de⁹ est auctor mortis & vitē. Sic nec illud qd̄ mandauit iudeis de res egyptiorū furandis: q̄ ei⁹ sunt oīa: cui voluerit dar illa. Sic nec p̄ra castitate fuit p̄ceptū factū oīe de accipiēda muliere adulterā: q̄ ipse deus est humane generatiōis ordinato: & ille est debitus mod⁹ mulierib⁹ vtendi que deus instituit. Ergo vniūscui⁹ obediētū est deo s̄m illud dicit. xvi. Obediūt vocat dñi dei mei: & feci oīa sic p̄cepisti mihi. Tertio ostenditur diuine obediētē

q̄ntitas. id est q̄nti debeas obediē & deo. q̄ magis q̄ hominib⁹. & magis humilit. q̄ humilitas necessaria est in omni obediētia. Aug. Obediētia nisi humilitati esse nō pot. q̄ hūmilis a sensu suo vacu⁹ recipit alienū. cib⁹ em̄ vbi nimis est de sale est quasi perditus: sed nō ille in quo patū. q̄ pot apponi: & nō facilliter subtrahi. Vñ humilitas videns sensum suū deficere acquiescit alieno: & magis d̄ subijcti & acquiescere deo. Jte magi celerit: q̄ de p̄ceptū huius pot dubitare. & tō debere de q̄ nō de diuinis. Aug. Vñ p̄ obediētis nō p̄crastinat: si parat aures auditū: lingua vocat man⁹ op̄: p̄des timent: & sic totū in se recolligit vt in adatuū ipleat in parā Jte magi reuertēt. q̄ si debem⁹ p̄p̄ deū reuereri parētes carnis & obedire eis: multo magis patri & creatori aīarū nostrarū. Vñ Deb. xij. Patres carnis nostre habuimus eruditores: & reuerēbamur eos: nō m̄lto magis obēperabim⁹ patri spiritali & viuem⁹.

Tertio in themate as

sumpto describitur limitatio corruptionis naturalis: q̄ vsq̄ ad mortē. Nā sicut multo er q̄ dñi viuūt alligata est vitō: cū autē mortē fuerit vitē ei⁹ soluta est a lege vitē. vt d̄ Roma. viij. imo etiā cū mortua fuerit ipsa: q̄ etiā si postea resurgente non essent amplius coniuges. Sic etiā est de p̄fesso. quia alligat⁹ est religioni solū vsq̄ ad mortē. vnde de modo iste liber effec⁹ est ab omni obediētia: si q̄ dñi viuēbat ex iusticiā tenebat obediē. & q̄nto pl⁹ obediēbat: rāto pl⁹ iustificabatur & plus p̄ficiēbat. Eccl. xvij. Non ve rearis vsq̄ ad mortē iustificari: vt scz post mortem merearis beatificari: scz in eterna beatitudine. Ad quam etc.

In funere alicui⁹ boni religiosi. Ser. XI

Consummatus in

ebreni expleuit tempora multa. placata enim erat anima eius: p̄pterea propterea educere illi de medio mī quitariū. Sapientie. iij. Videmus q̄ sunt quidam fructus qui citius alijs in artib⁹ maturescunt. sed postq̄ maturi facti sunt nō diutius relinquuntur in arborē: sed citi⁹ colliguntur ne ibi putrefiant. Ita in religio ne etiam sunt quidam qui in ipso nouitate suo vel in sua iuuentū. etate inrabit in ipa religione per modicū pacū tēporis. p̄ficiūt & p̄cedūt: quos de⁹ qui omnia nouit p. iij

et presentia et futura: non permittit in vita presenti diutius permanere: sed eos p mor tem hinc colligit tanq̄ fructus iā maturos et suo conspectui gratos: ne forte si diutius viuerent ab ip̄o sue bonitatis fetuore retro cedere et deficere contingat. Unde de quo s̄ libet talū dici potest verbū p̄positū. Con summatus in breui &c. A In quibus qui dem verbis quattuor describuntur.

Primus est vite modicitas: quia consums matus in breui.

Secundum est meritoꝝ fecunditas: quia expleuit tempora multa.

Tertius est meritoꝝ gratiositas: quia plac ita erat deo anima illius.

Quartus est mortis celeritas: quia prope rariū educere &c.

Circa primū notandū

est: p̄ iste noster frater defunctus prout tā gatur in ip̄o verbo p̄posito in breui spacio temporis et etatis et religionis cursum totū vite sue feliciter consummavit. Eudem autē q̄ si aliquis negotiator: vel artifex i breui spacio temporis suā negociatione vel arte per sollicitudinē et industriā suā plurimū lucraretur: et alius in tpe multo prop̄fectiā et impudentiā suā non lucraretur: sed perderet potius que habebat: profecto sollicitudo et prudentia illi cōdemnaret im prudentiā et ignorantiaꝝ istius. Certe nos oēs sumus positi hic ad artē bene viuendi et ad negociationē vite eterne. Si ergo alii quis sit qui ita sit sollicitus ad bene operā dū et prudens ad bene et religiose viuendū q̄ in modico tēpore quo viuūt acquirūt mag nū meritū et lucrū vite eterne: et alius lon go tpe viuens propter pigritiā et impudētiā suā ita viuat q̄ nihil mereatur: sed pers dat gratiā dei et tps suū et lucrū vite eterne certe breuius vita illius cōdemnat longā vi cē istius. Uñ dicitur Saple. iij. Condemn at iustus mortuus viuos impios: et iuue nus celerius consummata longā vitā iniu sti, videbūt em̄ finē sapientis et non intelli gent. In quibus quidē verbis describitur duplex iudiciū.

Quoꝝ primū puenit ex differentia cōtra rietatis, q̄ que est inter iustū et mortuū im piū viuū, et ideo dic̄ cōdemnat iu. mor. ipi. vi. Secūdu sumit ex distantia q̄ritatis que scz est inter breuiē vitā iuuenis iusti: et lon gā vitā hois iniusti, q̄ iuuenit cele. cōsum

mata supple cōdemnat longā vitā iniusti. Tertius sumitur ex ignorantia cecitatis, quia videbunt em̄ sine sa, et non intel. Circa primū aduertendū est q̄ iust' moꝝ tuus dicitur condemnare viuos impios et sine verbo tm̄ comparationis exemplo. Et rō est: quia iustus mortuus q̄diu fuit in mun do aut semper fuit iustus aut aliquando fa it iniust'. Si primo modo: tūc manifestum est q̄ vita iusti cōpara ad vitā impij maxi me cōdemnat eā, q̄ maxime facit apparere suā impietate. nā iustus q̄diu iuste viuūt: dicitur tenere rectā viā, et hoc ideo q̄ rectū dicitur cuius mediū non discrepat ab extre mis, unde quia actio iusti a suo principio quod est voluntas: et a suo fine que est intē tio minime discrepat. Idcirco dicitur iust' in sua actione recta viā ambulare. Sm̄ illud Ecclie. xxyi. Rectus callis iusti ad ambulā dū. Sed homines impij quos vidēt ipia agere: uolunt tamen si possent impij repu tari. Et ideo vni intendunt et aliud p̄tē dunt, et sic quod demonstrant de suo ope re erit ab extremis: dum nec principio con cordant nec fini. Et ideo non recte sed obli que sine per circuitū dicitur ambulare. Sm̄ illud ps̄. In circuitu impij ambulā. Vel dī cuntur etiaz impij in circuitu ambulare: q̄ ille qui vadit in circuitu eandē viā frequen ter reiterat, et ideo quia ipi eadē peccata et mala reiterant: frequenter dicuntur circū re. Sic ergo ps̄ q̄ vita illius qui semper fu it iustus totaliter est recta: sed vitā impij q̄ diu impius est: curua et obliqua. Sed tunc apparet iudicari potest q̄ta sit obliquitas alicuius baculi curui: quando ponitur iuxta baculū qui est totaliter rectus. Et ideo ps̄s dicit q̄ rectum est iudex sui et obliqui, quia dū rectū applicatur obliquo manifeste ap p̄ parere facit et suā rectitudinē et obliqui cur uiratem. Et sicut tunc maxime iudicari pot est quanta sit p̄ueritas vite impij quan do coparatur ad vitā iusti. q̄diu tamen in iustus viuūt non potest fieri perfecta compa ratio vite eius ad vitā impij, quia q̄ritatis sit iustus: q̄diu tamen viuūt potest cadere in peccatum et effici impius, sed q̄n vsq̄ ad mortē i iusticia p̄serauerit iust' mortu' est: tūc certū est totā vitā suā fuisse rectam et ita vitā impij non rectā sui cōparatione cō demnat. Unde signanter dicit iust' mortu' vel q̄ iustus mortuus gloriā regni celestis accepit: quā impius male viuendo amittit.

unde Sapient. x. Zulerūt iusti spolia impio rum. Et nota q̄ quando iusti efficiuntur im pij perdunt oia merita acquisita: et si non re surgunt per penitentia nunq̄ recuperāt ea sed tamen nō remanent perditū, q̄ attribū utitur alijs iustis qui perseuerauerunt. Et ideo dicitur Job. xxvij. Dec est pars hois i pi j apud deū et hereditas violentoꝝ &c. Et post. Si cōpositauerit quasi terra argentū id est puritate boni operis amiserit conuer sus ad terram: et sicut lutū p̄parauerit ve stimenta, si merita quib' aiā eius fuerat vestita pro luto. id est p̄ viti peccato amise rit: p̄parauit quidē sed iustus vestietur il lis, et argentū innocens dividet. et dicit diu i dicit q̄ iste habuit laboreꝝ et ille suscipiet me ritum. Si autē iustus mortuus aliquando fuit impius et postea cōuersus ad penitēti am factus est iustus: tunc talis iust' mor tuus sui cōparationis exēplo cōdemnat vi uos impios qui nolunt ad penitentia con uerti. Ad actū. xij. Viri nimium surgēt in iu dicio cū generatione ista et cōdemnabūt eaz q̄ penitentia egerūt in predicatione Jone, et ecce plusq̄ Jonas hic, et tū supple nō con uertitur ad penitētiā ad eius predicationeꝝ.

Secūdo describitur in auctoritate allega ta iudiciū: q̄d sumitur ex distantia q̄ritatis: q̄ sic est inf breuiē vitā iuuenis iusti et longā vitā hois iniusti. unde ait q̄ iuuenit cele. cōsu. cōdemnat supple longam vitā iniusti. Et tangitur duplex ratio istius cōdemnatio nis. Una sumit ex etatis qualitate. q̄ alia est qualitas iuuentutis et aliarū etatum. q̄a etas iuuentutis p̄not est ad peccandum q̄ alic etates. Et ratio ē q̄ iuuenes: sicut offē dit ps̄us in secūdo libro rethoricoꝝ: magis habent de concupiscentia allicitate: et plus de ira impellente: et miū de ratione refrenā te: et magis de inexperientia precipitante. Et p̄pter ista vt plurimum iuuenes in diuersa collabunt vicia. Laudabilioꝝ ē q̄ qui in iuuentute bonus est, unde talis multū cō demnat miserū sue comparationis exēploꝝ qui in iuuentute et in longa etate malus et iniustus existit. Sunt ergo cōmendabiles iuuenes qui fortes sunt ad pugna vicioꝝ: qui prompti sunt ad obedientia mandatoꝝ rum: qui cauti sunt et constantes contra in fidias demonioꝝ. Et talibus iuuenibus di citur, i. Jo. ij. Scribo vobis iuuenes quoni am fortes estis et verbum dei manet in vo bis et viciis malignis. Talis ergo iuuenis

dicere potest illud ps̄. Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea: etenim non potuerunt mihi. Et iterū illud Matth. xij. Omnia scz mandata dei custodiat a iuuentute mea. Alia ratio p̄dicte cōdemnationis sumitur ex temporis q̄ritate. quia iuuenis cuius in uentus celerius per mortem consummata fuit: et illo modico tempore vixit iuste et be ne se habuit. et comparatione vite sue cōde nat illum qui longo tempore iniuste et ma le vixit. Et nota quādo aliq̄s inuenit bonū liquorē postum in malo vase timens ne ibi destruat se festinat extrahere ipm maxime si sit liquor qui facilius p̄maturatur vt vi nū vel oleum. Sic deus quandoq̄ iuuenes bonū et deuotum cito extrahit aliquādo de mūdo: qui totus in maligno positus est: ne permittatur a sua bonitate, vñd esse cōs sumatur iuuentus et vita eius. Sops. i. Consummationeꝝ cum festinatione faciet. Sed aduertendū q̄ sicut nō obest iusto ita obest iniusto et impio q̄ vita eius diuī p̄ longetur. quia malicia semp̄ crescit, vñd in iustus et impius siue tarde siue cito moriat dāuatur. Et ideo dicit de impijs et iniustis Sapientie. iij. Si longe vite erunt in nihilū cōputabūt: et sine honore erit nouissima senectus illoꝝ. Et si celerius defuncti fuerit non habebunt spem nec in die agnitionis allocutionē. Tertiu iudiciū sumitur ex igno rantia cecitatis, et mentalis, unde subditur in auctoritate inducta, videbunt scz insipie tes peccatoꝝ sine sapientia iusti et nō ins telligent. Ubi aduertendū q̄ finis sapientis duplex est. Unus corporalis s̄m sensum: et alius spiritalis s̄m intellectū. Finis corporalis qui est sensu p̄ceptibilis ē moris: et iste est indifferens et cōis sapienti et insipienti, quia moris doctus pariter et idocus vt dī citur Ecclie. ij. Alius ē finis spiritalis s̄m aīam. et iste non est p̄ceptibilis sensu sed in tellectu tantus, et iste est vita eterna. de quo apostolus Roma. vi. Habebis fructum ve: strus in sanctificatione: sine vero vitā eter nam. In hoc sine differt sapiēs a stulto, s̄m illud Ecclie. vi. Quid habet amplius sapi ens a stulto: quād pauper nisi vt pergat il luc ubi est vita eterna. Ubi aduerte q̄ sapi ens dī: qui nō tantus cognoscat sed amat et desiderat deū. Unde s̄m platonē sapiēs dī dei cognoscat et amatoꝝ et imitatoꝝ. sicut ait b̄tus Augu. viij. de ciuitate dei ca. iij. Stultus autem dicitur qui nescit videre in po

Rem vel ignorant appetenda et vitanda. Pauper aut dicitur qui est humilis spiritu recognoscens. s. suum defectū et de peccatis contritus. Unde Grego. in. vi. mor. a. Pauper est quisquis de suo sensu clatus non est. Et bene coniunguntur simul sapiens et pauper. Id est humilis: qz vbi humilitas ibi est sapientia. Ault ergo dicere qz sapiēs qui cognoſcat et diligit et imitatur deū: et pauper. id est humilis qui recognoſcat et corrigat suum deſectum; hec habet amplius ſulto. i. improbus qm̄ ad futura et ignorante qm̄ ad preſentia. qz sapiens pergit in fine illuc vbi est vita. ſ. eterna. Et per contrariū ſulto pergit illuc vbi est mors eterna. Videbūt ergo ſulto qui nō conſiderant niſi ſenſibilia fine ſapientis. ſ. corporale. id est mortem corporis: ſed nō intelligunt finem ſpiritualem. ſ. et eterne beatitudinis: ad quā aia eius p̄git. Luca. viij. Audientes nō vident et audientes non intelligunt. Johan. ix. Qui vident ceca ſunt. B

Secūdum qd̄ describitur

in themate aſſumpto est meritoꝝ fecunditas. quia explet tempora multa. Ille ei in breui explet tempora multa qui in modico tempore quo vivit acquirit multa merita. Sicut mercator ſollicitus et induſtrius plura lucratur in tempore modico q̄ piger et bebes lucratur in multis temporibus. Unde de curſo levis et velox in modico tempore explet dictas multoꝝ temporum. id est que in multis diebus expediri conſueverūt. Et iſtam velocitatē merendi et operandi facit amor charitatis. qz ſm̄ Grego. nunq̄ est a mo: dei ocioſus. opatur em̄ magis ſi ē. Itē quia ſm̄ Augu. oia etiam levis et imania tolerabilia et p̄pe nulla efficiat. Unde ſicut dicit Bern. Qui amat vehementius currit. velocius et puenit citius. Unde pōt dici et qui ſe velocius currit ad deū et ad vitam eternā nā tene operando illud Eccl. xvi. Tempus tuū tempus amantū. Dicuntur etiam iuſti expletē multa tempora: qz licet eoz bona opera in modico tempore ei pleatū. tamē ſp̄oz operū merita per multa tempora remunerant. ſ. in bonis eternis: imo etiā poſt multa tpa remunerabūt. ſ. in die iudicij plena remuneratiō. ſicut patet maxime de elemoſynis et operibus mie. Unde Eccl. xi. Mitte panem tuū ſuper tranſcuntes aq̄s. quia poſt multa tempora iuuentis illū. In

quibus quidē verbis deſcribitur. v. conditiones que in datione elemoſynaz debent obſervari. Prima est vt denatur p̄cipre ſive hilariter. et ideo ait mitte. Non enim debet homo ſemp̄ expectare pauperes vt veniant ad petendū: ſed debet eis mittere etiam nō venientibus. maxime ſi ſint paupes verecundi. in hoc em̄ paratur eoz verecundie et ostenditur elemoſyna p̄p̄ia ſponte fieri et hilariter et nō ex importunitate petentis. Nec. viij. Adverte p̄ces eis qui non p̄ce parauerūt ſibi. Et. ij. Eſdre. ix. Adverte muna vera his qui nō habent. Secūda est vt detur vtiliter. id est vt detur illud qd̄ ſit magis vtile ei cui datur. ideo ait panē. Panis em̄ est p̄cipuū ſuſtentamentū vite humane. et ideo noie panis intelligitur qd̄d̄ ē neceſſaria nūm ad vitam humanā et ad eius ſuſtentationē. Eſaie. lvij. Frange ſurienti panem tuū. Tertia est vt denatur equiter. i. de proprio bono nō de alieno. ideo ait tuū. Tobie. iij. De ſubſtātia tua fac elemoſynā. Quarta est vt denatur clementer. ideo ſuper tranſcuntes aquas. i. ſuſtinentes tribulationes a fame et ſiti et iudicatur. Per aquas et tribulationes ſignificantur. ps. Tranſiunt per ignem et aquā. Nam p̄ ignem ſignificatur ſeruoꝝ tentationum. et per aquas iudicatio tribulationū. Nam ſicut dixit quidā metrice. Raro iacturā videas contingere ſolam. Etna refert aliam velut vnda recolligit vndam. Quinta est vt denatur elemoſyne ozs diuulſiter. ſ. propter deum et eternā retributionē. et ideo ait. quia poſt multa tempora inuenies illuz. ſ. in futuro non in preſenti. ſicut ille qui ſeminat nō ſtatim recolligit fructuz: ſed poſt multa tempora id est poſt plures meſes. Gala. vi. Bonū faciētes nō deſiciamus: tempore aut ſuo metemus nō deficientes. L

Tertius in themate aſſumpto

est meritoꝝ gratioſitas. qz placet. deo aia. illi. Vbi aduertendum est qz p̄ religione aia coniungitur deo ſicut ſponſo ſuo. vnde ſicut ſponſa ſollicita est vt ſit placita viro ſuo. ſm̄ illd. i. L. om̄ib. vij. Que nupta est cogitat que ſunt mundi quō placeat viro. Sic et aia boni religioſi ſollicita ē vt ſit placita deo. Sed diſſerentia est inter vnum laiciū et viri bonoſum. quia beniuolentia placet vxoz p̄pter pulchritudinem. vij. maxime hanc diligit in vxore. Sed viro bono

ſto magis placet vxoz propter bonitates et virtutem. Et ſic est aia reſpectu dei: quia ſi tantū est deo placita inq̄m̄ bona. Unde de pbines qui ſignificat virum religioſuz dicitur Eccl. xlv. In bonitate et alacritate anime ſue placuit deo. In quibus quidez verbis aduertendum est qz anima viri reſiſioſi vt ſit ſponſa deo grata oꝝ habere tria. Primum est vt ſit virtuoſa: quod notatur in bonitate.

Secūdum est vt ſit leticioſa: quod notatur in alacritate.

Tertium est vt ſit gratioſa: qd̄ notat ex placititate. qz placita deo.

Circa primum est aduertendus qz ſicut ſpōſa carnalis multum ſtudet ad ornatum corporis: ita ſpōſa ſpiritualis. id est anima debet ſtudere ad ornatum mentis. Sed ſicut ornamentum corporis est habitus precioſus: ita ornamentū anime est habitus virtuoſus. Et in tali habitu. ſ. virtutis bonitas anime conſiſtit. Unde philoſophus dicit in q̄nto ethicoꝝ. qz virtus est que bonuz facit habentes et opus eius bonū reddit. Sic em̄ videmus de vnaquaqz re qz bonitas eius conſiſtit in virtute eius. ſicut medicina dicitur bona quia habet virtutē curādi. et equus dicitur bonus quia habet virtutem portandi et ſic de alijs. Et ita etiam anima dicitur bona quia virtuoſa. Unde etiam Augu. dicit qz virtus est bona qualitas mentis: qua recte viuatur: qua nemo male vitatur: quā deus in nobis ſine nobis operatur. Et ita patet qz talem habitum et veſtimentum virtutis recipit ſponſa. id est anima ab ipſo deo ſpōſo ſuo. Unde patet qz qui aiam ſuam habet tali habitu ornata potest dicere illud Sapient. vij. Sortitus ſuaz animā bonā. Secundo aia ſponſa dei debet eſſe leticioſa: et ideo dicit in alacritate. ſ. vt virtutum opera alacriter proſequatur: qz ex alacritate exterioris operis manifeſtatur interior habitus virtutis. Nam ſi querat quomodo poteſt ſciri qz ipſa aia que inuiſibilis eſt ſit in dūa habitu virtutis qui etiam inuiſibilis ē. Dico qz poteſt aduerti ex operatione exteriori quia etiā occulta virtus rei naturalis manifeſtatur ex ſua operatione. ſicut ex expulſione veneni manifeſtatur vltus ſapphyꝝ vnde dicit antraez que eſt ex materia venenoſa. Et virtus lapidis manifeſtatur ex reſtrictione fluxus ſanguinis. Et ſic virtus mētis ex bonitate exterioris operis et conuer-

ſationis manifeſtatur. Propterea de ſide que virtus precipua ē dicitur. Jacobi. ij. Oſtende mihi ex operibus fidem tuam. Et dicit ex operibus non ex opere. quia et vno tantum opere non manifeſtatur habitus virtutis: ſed ex multis ſi cum alacritate ſiant. Unde qz virtuoſus ſit in anima habitualiter ſicut mara in exterioribus bonis operibus: ſicut ſanctus Thomaſ d̄ aquino teſtatur: cognoſcitur ex tribus. Primo ſi operetur ſtabiliter. ſcilicet vt ſit firmiſtas in bona operatione. ea enim que ex ſola diſpoſitione dependent facile immutantur. niſi ſm̄ aliquam inclinationem habitualement fuerint ſtabilitate. Secūdo ſi operetur celeriter. ſcilicet vt operatio perfecta in promptu habeatur. niſi ei potentia naturalis per habitum aliquo modo inclinatur ad vniuz oportebit ſemper cito necelle fuerit operari. precedere inquisitionem in opere. ſicut patet de eo qui vult ſm̄ virtutes agere habitu virtutis carnis. Unde philoſophus dicit in tertio ethicoꝝ qz repentina ſunt habitualet. Tertio ſi operatur delectabiliter. ſcilicet vt cum delectatione et gaudio perfecta operatio compleatur. Quod quidem ſit per habitum: qui cum ſit per modum nature operationem ſibi propria quaſi naturalē reddit. et per conſequens delectabilem. Nam conuenientia eſt delectationis cauſa. Unde philoſophus in ſecundo ethicoꝝ ponit ſignum habitus delectationem in opere exiſtente. Qui ergo virtutum opera his tribus ſupradictis modis proſequuntur: iſti dicuntur proprie cum alacritate operari. Et ratio eſt: qz ſm̄ papiam. alacer dicitur fortis velox. vnde alacer quaſi ale acer a velocitate ale et gaudens. Dicitur ergo fortis in quantum operatur ſtabiliter: velox in quantum operatur celeriter: ſed gaudens in quantum operatur delectabiliter. Hoc figuratus eſt tertij Regum octauo. vbi dicitur de filijs iſrael. Deo ſecti ſunt in tabernacula ſua lerātes alacri corde. Tabernacula enim feſtuantium et lectantium ſunt manſiones celeftes. d̄ quibus dicit psal. Quis dilecta tabernacula ſua domine virtutum etc. Ad hec tabernacula proſiciunt homines per opera virtutis: que ſcilicet facere debent letantes et lacri corde. i. corde ſtabili et prompto et hilari. Tertio debet aia eſſe deo ſponſo ſuo grata. vñ dicit in auctoritate iudica. placuit deo. ſ. qz ſeculi negotia reliquit. ij. Thimo. ij. Nemo

militans deo implicat se negocijs secularibus etc. Item quia carnalia desideria repraesentant. Roma. viij. Qui in carne sunt deo place re non possunt. Item quia ipsi deo fideliter et inseparabiliter adhaerent. Debe. xi. Sine fide impossibile est placere deo. D

Quartū quod describi

tur in themate assumpto est mortis celeritas, quia propter auerit educere illum de medio iniquitatis. Ubi nota triplicis gratia quae fecit deum istum defuncto. Prima scilicet in accelerando. quia propter auerit. sine ab hostibus rapere. sicut dominus riuens insulsum hostium propter educere uxorem vel familiam suam de loco inimico et ponere in tuto loco. Sic deus prope rat educere animam de mundo: ne capiatur a demonibus aut a vicijis corrumptatur. et possit eam in loco tuto paradisi. Hanc accelerati onem sub figura desiderabat illa que dicebat. iij. Regū. iij. Propere ne mihi moras facias. si quidem periculum est in mora. Itz propter auerit educere de mundo: ne ex diuturna ex pectatione celestis gaudij diutius affligere tur. Unde dicit deus anime. Propere amica mea et veni. Et tñ quosdam amicos suos vult deus in vita ista morari. propter bonum suum ut magis mereantur vel alio quibus pro desse possunt. unde debent in mora patientiam habere. sicut illud Abacuch. ij. Si mora tam fecerit expecta cum. quia venies venies. Secūdam gratiam fecit deus isti defuncto in extrahendo hunc educendo. scilicet a corpore: quia propter auerit educere eum. scilicet de carcere corpo ris: quod ps. de gratia petebat. dicens. Educ de carcere deus anima mea etc. Tertia gra tiam fecit ei deus in eripiendo. scilicet de medio iniquitatis. ps. Anima meam eri. de medio ca. le. Caruli leonū sunt peccata que iniquitates dicuntur. quia omne peccatum est iniquitas etc. i. Job. ij. que caruli leonū dicuntur. quia a leonibus. i. a demonibus oriuntur per suggesti onem: et nutriuntur per delectationem et des ceptionem. Ab hio ergo iniquitatibus est ad gau dia celi perductus. Ad que nos producat etc.

In funere aliquid boni religiosi. Sermo XII

Quoniam est viro cum

portauerit iugum ab adolescentia sua. Zach. xij. Inter iugum spi rituale et corporale est differentia. quia iugum corpore est quod imponit bobus. et est iugum

mundi. Luca. xij. Iuga bobū erunt dominus. In iugum vero spirituale est iugum domini: quod imponitur hominibus. de quo xpus dixit discipulis Matthe. xi. Tollite iugum meum super vos etc. Hoc intelligi potest esse iugum obedientie et regularis vite: sub quo sancti religiosi laborant in agro dominico. id est in ecclesia christi sub quo iugo iste charissimus frater quod nunc defunctus est ab adolescentia laudabiliter et vtiliter longo tempore laborauit. Unde me rito cōpetit ei quod dicitur in verbo proposito. bonū inquit est viro etc. A In quibus quidē verbis de iugo sancte religionis: quod iste ab adolescentia portauit. Dicitur. ppheta autē hba sunt ista describit breuit tria. Primo vtilitatem hominis. quia bonū est viro. id est vtile.

Secūdo facilitatem oneris in eo quod subdit cum portauerit iugū. Tertio prolixitatem repositi: quia ab adole scentia sua.

Circa primū notandū

est quod iugum obedientie et sancte religionis dicitur esse bonū viro. quia facit virū bonū esse: et quia facit ipm bene esse. Et ratio est quia sicut illud quod adhaeret fonti caloris. id est ignis: efficit calidū: ita illud quod adhaeret fonti religionis. scilicet deo efficit religiosus. Illud autē quod maxime facit boiem deo adhaerere est iugū vite regula ris. Et rō est: quia religio remouet ista quibus hoies cōiter impediuntur: ne possint inhere re deo. Dicitur quod argentū non potest adhaerere si ue coniungi auro nisi caueat a tribus. scilicet a pulue re: a vento: et ab humore. quia ista tria impediunt tales coniunctionē. Sic etiā ne adhaeret anima deo. ista tria impediunt. scilicet puluis auaritie: ventus superbie: et humor luxurie. Et religio renouet puluere auaritie per abdicatio nem proprietatis. quia efficit aliquibus religio sis habere aliqua in cōi: non tñ lz habere p pziū. et hoc non derogat pfectionis fidelium sicut patens dicit beatus pater in libro de vita etc. platina. et habet. xij. q. ij. p totū vbi satis ostē dit et pzia debere propter delectationē ptemmi et sine impedimento pfectionis ecclie posse fa cultates que sunt pfecto cōia possidere. vnde de apostolis et pmissis fidelibus christi a quibus in cepit pfecto christiane religionis dicitur. Actū iij. quod nec quisque eorum que possidebat dicebat aliquid esse suum: sed erat illis oia cōia. Item religio excludit ventum superbie per humilitatem obedientie. ex pte videlicet christi

de quo dicitur philip. ij. quod humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortē. Itz religio excludit humorem sursum luxurie per votū cō tinentie. Unde religiosi intelliguntur per illos emulos de quibus dicit xpus Matthe xij. Sunt eunuchi qui se ipsos castrauerunt propter regnū celozū. Istis autem exclusis adhaeret deo anima sancti religiosi per charitatem et contemplationē. Unde religio dicitur iugum coniungit hominē deo: sed etiam multos in vniū in magnū bonū ipsorum. Unde de tali bus dicit ps. Ecce quod bonū et quod iocundum habitare fratres in vniū. Et quibus verbis colligi potest quomodo religio facit homi nes bene esse propter quatuor.

Primo quod ponit eos in statu valde vtili. et id dicitur. ecce quod bonū. i. vtile.

Secundo quod ponit eos in statu valde delectabili. et ideo dicitur. et quod iocundum.

Tertio quod ponit eos in statu vniuersali. et ideo dicitur habitare in vniū.

Quarto quod ponit eos in statu amabili. et ideo dicitur habitare fratres.

Sunt ergo primo viri religiosi in statu valde bono. i. valde vtili et meritozū. vnde non solum dicitur bonū: sed etiam quod bonū. i. mirabiliter bonū. Et hoc patet dupliciter. Primo respectu eorum a quibus religio abstrahit. Secūdo respectu eorum ad que religio abstrahit. Precipue namque religiosi abstrahunt homines non solum a nocuis vel superfluis: sed etiam a licitis. Quod quidem propter christum facere est mirabiliter bonū. i. vtile et meritozū. Admirabiliter quidem dico: quia hominē in carne viuente facit preter carnem viuere quod sicut dicitur. angelicum est non humanū. Bonū et laudabile est in homine seculari quod abstineat ab illicito concubitu fornicationis. vel adulterij et aliarū specierum luxurie et sit contentus vxore sua. Sed religio amplius facit: quia per votum continentie abstrahit ab omni concubitu etiā matrimoniali. Et de hoc bono dicitur. i. Corinth. vij. Bonū est homini mulierē non tangere. Et in eodē infra. Dico autem non nuptias. i. virginibus et viduis bonū est illis si sic permaneant. Itz bonū et laudabile est in seculari quod seruet ieiunia et abstinentias ab ecclesia instituta et quod in eis abstineat a carnibus. Sed probate religiosi amplius faciunt. quia indicit alia ieiunia et generalem abstinentiam a carnibus nisi pro infirmitate vel ratione medicine cum

aliquo dispensetur. sicut fit in ordine fratrum predicatorū. sicut etiam est de statu monachoz. Cum ad monasteriū. prohibetur monachis quod in refectorio carnes non comedat nec extra nisi in infirmitatoz: vel interdum quidam in camera abbatis de licentia et dispensatione eius pro infirmitate vel alia necessaria causa. Et talem abstinentiam. scilicet a carnibus etiam apostolus commendat. Roma. xij. dicens. Bonū est non manducare carnem. Item patet esse bonū statum religionis respectu eorum ad que religio ordinatur et attrahit. Nam aliqua religio ordinatur et attrahit ad opera vite actiue que pertinent ad dilectionem proximi. vnde Jacobo. pmo. Religio munda et immaculata apud deū et patrem hec est. visitare pupillos et viduas in tribulationibus eoz. et immaculatum se custodire ab hoc seculo. Quedam vero religiosi nes sunt que magis ordinantur ad vitam contemplatiuam: sicut religio carthusiensis et similium. hoc pertinet ad dilectionem dei. Sed quia nec deus sine proximo nec proximus sine deo diligit. Hiero. dicit. Ideo pro pfectior religio est que ad utraqz opera. scilicet cōtem platiue et actiue ordinatur. et maxime que studet ad illud opus vite actiue quod est plenitudo contemplationis derivatur. sicut est doctrina et predicatio. sicut Grego. dicit in quibus omnia super Ezech. quod perfectus vi ris post contemplationē suam redemptus dicitur. Ad memoriam abundantie simplicitatis tue eructabunt. Et hoc profertur simpliciter contemplationi. sicut enim maius est illuminare quod lucere solum: ita quoque maius est cōtem plari alijs tradere quod solum contemplari. Et ideo summū gradum in religionibus tenēt qui ordinantur ad predicandū et docendū. Unde ex persona talium religiosoz dicitur i. Corinth. viij. Dicitur enim bona: non solum coram deo. sed per contemplatiua: sed etiam coram hominibus. scilicet per actiua. Unde de beato Dominico legitur quod diem impie batur proximis noctem deo. Nocte celi per lustrans limina: die terris dat verbi semina. Secūdo ostendit propheta in auctoritate inducta religionis statum esse delectabile. in eo quod subdit. et quod iocundū. glosa. i. delectabile. Morādum ergo quod boni religiosi habēt iocunditatem cordis oris et operis. Iocunditatem quidem cordis sentiunt ab interiori et a superiori: et ab exteriori. Primo enim habent iocunditatem et gaudium ab intero

ri iustificatione, quia, s. habetes cor interi⁹ iustificationem a peccatis prereritis & custos dicentes se a futuris viuunt in magna iocunditate & alacritate mentis. Et ista est iocunditas que multum placet deo: quia non puenit ex dissolutione vanitatis: sed ex puritate mentis. Et de tali iocunditate viri religiosi dicitur Eccli. i. Religiositas custodiet & iustificabit cor. & iocunditatem atq; gaudiū dabit. Item habet religiosus iocunditatem cordis a superiori. s. ex diuinorū contemplatione. de qua etiam philosophus loquens in libro de partibus animalium dicit, qd circa diuitias & superfluentes substantias necesse est nobis minores existere theorias. i. consideraciones. S; si finem modicū attingam⁹ eas delectabilius aliquid habent qd que apud nos omnia. Ex tali ergo consideratione sequitur magis cordis iocunditas. Et de hac iocunditate dicitur. Prover. xvij. Qui inuenit mulierem bonam: inuenit bonū: & hauriet iocunditatem a deo. Mulier bona ē sensus acris obediens rationi ad quā sequitur bonū pacis & quietis mentis, & tunc in elatione diuine contemplationis hauriet iocunditatem diuine consolationis. Habet enim iocunditatem cordis ab exteriori: quia propter bonū obedientie pariter portat ad tempus corporalem laborem, vnde tandem recipit in futuro eternam leticiam & consolationem, vnde dicitur Eccli. i. Usq; ad tempus, s. mortis sustinebit patiens, & postea reddito iocunditatis fiet ei. Secundo habent boni religiosi iocunditatem oris siue in verbis consolatorijs quibus alios lenificat. s. in illud ps. Jocundum fit ei eloquiū meū. Siue in diuina laude in qua ad deuotionē & spiritualem leticiam frequētius exhortatur. & talis laus deo debetur, s. in illud ps. Deo nostro fit iocunda decoraq; laudatio. Tertio habent iocunditatem operis, s. in operibus vite actiue vt sit opera misericordie: que cum iocunditate cordis & curā bilitate vultus fieri debent, s. in illud ApI. ij. Corinth. ix. Non ex tristitia aut ex necessitate. bilarem enī datorem diligit deus. Et ideo dicitur in ps. Jocundus homo qui miseretur &c. Tertio ostenditur in auctoritate allegata qd religio ponit homines in statu vniuersali, cum dicitur habitare in vniuersa seculi. Sunt vniuersi religionis: vniuersi pfectionis vinculo colligati: vniuersi scilicet habitu induuntur: ad vniuersos obser-

uantiam regularis vite tenentur: vt s. vni formitas que exterius seruatur vniuersis vniuersitatem representet animorū: que in terius esse debet in corde. Que quidem magis habetur ex dei gratia qd ex humano conuictu vel cōmunitate, vnde in ps. Qui habitare facit vnus moris in domo suis religionis. Quarto ostenditur in auctoritate prefata qd religio ponit eos in statu amicitie: qd vocat eos fratres. Ad litteram enim vocatur fratres predicatorum vel minorum vel heremite. Est enī inter eos fraternitas non carnalis cognationis, sed regularis pfectionis. vnde vt fratres se diligere debent non carnalis ppropinquitatis amore: sed charitatis dilectione. s. in illud Rom. xij. Charitatem fraternitatis inuicem diligentes. debent enī imitatores esse religionis apostolorū quib; dormit⁹ dixit. Al. ant. xxiij. Vos enī vos fratres estis. B

Secūdo in auctoritate

te thēmaticis ponit facilitas oneris qd habet religiosus portare: cum dicitur, ai portauerit iugum dñi. Nota qd differentia ē inter iugum dñi & iugum mundi. Nā iugum mūdi est status vite secularis, qd quidem iugū est durum & graue. iugum enī durum et asperum collum bouis depilat: sed graue mēdinat & curuat. Sic status vite secularis depilat mentem hominis, id est aufert pilos spiritualiū meditationū & affectionū qm mente oriūtur & quibus mens debet ornari. seculares enī homines tantum occupantur circa ea que pertinent ad corpus qd trahuntur a meditationibus & affectionibus spiritus. Item potest dici qd illud iugum seculi siue mundi est durum in qd insertit bozem in acquirendo. durum in inquitūm in fert dolorem in amittendo: sed durissimum iugum aliquibus insertit perditionem eternā ad eterna supplicia eos mittendo. De tali iugo pquerbantur filij israel dicentes. iij. Regū. xij. Pater tuus durissimū iugum imponit nobis. sic facit mundus his qui diligit ipsum. Dicitur etiam status vite secularis iugum graue qd deprimit merces ad eterna infamia diligenda. Eccli. x. Occupatio magna creata est hominibus: et iugum graue super filios adam. Iugū autem dñi est status vite regularis siue religionis qd iugū nō ē durum sed suauē: non est graue sed leue. Unde ipse dñs ait Al. ant. xi. Ju-

gum meum suauē est & onus meum leue. In quibus quidem verbis rāgitur quadraplex ratio quare istud iugū, s. religionis est letanter portandum.

Primo quidem propter vniuersitatis nexū. qd iugum.

Secūdo propter imitationis exemplū. qd meū. s. quia ex me exortum.

Tertio propter deuotionis affectū, quia suauē est.

Quarto propter dilectionis affectum. quia onus meū leue.

Primo ergo portandū est libenter iugū religionis propter cōiunctionis nexū. Nā sub iugo corporali cōiunguntur duo boues in vnu ad laborandum simul. vnde & iugum a iugendo dicitur. Est autem mos religiosi foui vt vadant combinati. siue quādo vadunt ad seminandum verbum dei: siue ad aliud vite & necessarium opus faciendū. Et ista combinatio fit siue ppter auxiliū, quia frater qui iugatur a fratre quasi ciuitas firmata. Eccli. iij. Melius est duos esse simul qd vnū, habent enī emolumentum societatis siue. Item ppter testimonij, vt vnus assistat alteri tamq; custos & testis honestatis vite. Al. ant. xviij. Adhibe tecum vnū vel duos testes, vnde August. in regula sua dicit. Non cant quocūq; ire necesse fuerit minus qd duo vel tres. Et hinc est qd etiam dñs discipulos ad predicandum mittens, sicut dicitur Luc. x. Misit illos binos ante facies suam &c. Ergo religiosi sub iugo obedientie combinati exeuntes ad predicandum sunt velut boues sub iugo colligati exeuntes ad seminandū. s. s. x. Iugum imponet eis simul. Unde de tali iugo obedientie & religionis dicit Eccli. li. Collum vestrū subiugate eius iugo. Secūdo ostenditur iugū religionis esse letanter portandū propter imitationis exemplū: qd meū. in quo notatur tollens di exemplaritas. quasi diceret, meū dico: qd ego in vestri exemplū illud auctū. Cum enī tria sint substantialia religionis vota, s. continentie obedientie & paupertatis voluntarie. s. per abdicationē ppetuam: hominū triū xps in seipso nobis exemplum dedit. & etiam in his apostolicā religionem fundauit vt supra ostensū est. Unde & ipse apostolos adhortatus est dicens. Tollite iugū meū sup vos & di. a me. Tertio ostenditur iugū religionis esse letanter portandū propter deuotionis affectū, quia, s. deuotio fra-

tribus non videt asperus sed suauē. & ideo dicitur suauē est. i. dulce & cōc. Dulce quidem quia licet in exterioribus obseruantijs videatur austerū: tamen in interiori spiritu dulcorē gignit. sicut fructus nucis qui habet exteriorē testam duram & interiorē nucleū sapidum & suauē, vnde enudeū cilat arida testa bonū. Sed illi qui non habent sensum & affectum deuotionis nesciunt discernere dulce ab amaro & suauitatem ab asperitate vnde refugunt dulcedine religionis ppter austeritatem vite exterioris. Cuius figura habetur. ij. Regū. xix. In bellary qui ait. Numquid vident sensus mei ad discernendum suauē vel amarū. Ber. Multi vident punitiones nostras: & nō vident vniuersas nostras. id est consolationes. Habent enim religiosi aliq; fortunas. id est occultas gratias: quas orando & contemplantando occulte & dulciter hauriunt: et panem intelligentie sacre scripturæ quo interiorius pascuntur & pascunt: in quibus est dulcedo & suauitas. Proverbior. ix. Beneque furtiue dulciores sunt & panis absconditus suauior. Dicitur enim iugū suauē qd cōc. Nam onus qd in cōi portatur leu⁹ & suau⁹ est ad portandū. Sed religio vult onera & oia esse cōia vt suauis disponatur. Sapient. vij. Disponit omnia suauiter. Quarto religiois iugum est letanter portandum propter dilectionis affectum. quia, s. religionis onera omnia leniungantur: & ideo dicit. & onus meū leue. Quēdam que ex se videntur nimis graua ad portandū ex aliquo ad dīto vel supposito efficiuntur leuia. veluti si aliquis supponeret onus lignorū vel alterius rei done sup nudū dorsum aselli: esset nimis graue ei & dolorosum ad portandū: sed supposita barda vel sella leu⁹ portatur. Sic multa eēt graua nimis per se bobus ad trahendū: que supposito curru leuius trahuntur. Et ita religionis onera supposita charitate leuiter feruntur. Nam sicut dicit Augu. Omnia senia et imania tolerabilia & ppe nulla efficiuntur: unde etas ipse Augu. Dicit qd saraina chrii fit que infirmitati grauis est leuis efficitur charitati. & maxime quia religionis onera inter multos distribuuntur: ita qd vnus inuaz alium ad portandū religionis iugū. Exodi. xviij. dixit tetro moysi. Leuiss tibi sit paritio in alios onere. Apostolus Gal. vi. Alter alterius onera portate &c. est charitas. E

Tertio in themate as-

sumpto notatur plirtas teporis quo iste tugū domini siue religionis portauerit. q̄a ab adolescentia sua vsq; ad p̄uocetā etate Et idcirco completū est in eo quod dicitur. Prouerbior. xxiij. Adolescentia iuxta viā suā etiam cū senuerit non recedet ab ea. In q̄ bus quidem verbis iste sanctus religiosus commendatur ex tribus.

Primo ex inceptiois idoneitate. quia in idonea etate. s. adoleſcentie cepit seruire deo sc̄z dum esset adoleſcens.

Secūdo ex p̄leationis conformitate. qz iuxta viam suam. s. bonā quā inceptat sp̄ ambulauit p̄ficiendo in ea.

Tertio ex cōtinuationis firmitate: qz etiā cum senuerit &c.

Circa primū attendendū est qd adoleſcentia est etas apta ad assumēdū iugū religiōnis triplici ratione. Primo rōne inchoationis. Magna enī vis est faciēda in p̄inicipijs. Nam vt Aristoteles dicit. Paruus eror in p̄ncipio magnus est in fine. Et hoc patet in p̄cō primū p̄cētis; per qd tota natura humana suū infecta. Poeta etiam dicit qd dimidiū facti q̄ bene cepit habet. sicut qui male cepit totū fere amisit. Et ideo multum est obseruandū quibus artibus homo a p̄ncipio assueſcat. qz si bonis totum est lucraū. si malis totum est perditū: nisi statim reuocetur anteq̄ firmatū sit in malo per cōsuetudinem. Propter qd adoleſcentib; qui etiam faciliſter informari possunt bonis vel malis moribus: sicut cera mollis de facili recipit quasq; impressiones; postq̄ ad annos discretionis venerint optimū est assumere iugum religionis; per quā retrahant a malis et ad bona p̄uocentur. Prouerb. i. Adolescenti detur scientia et intellectus. Scientia. s. proficiendo in bono. Aplus colo. i. Proficientes et crescentes in scientia dei. Et intellectus quo sciunt recedere a malo. Job xxvij. Recedere a malo intelligentia. Secūdo bonū est inchoare religionē in adoleſcentia ratione inclinationis; qz p̄cipue adoleſcentes incipiūt inclinari et esse p̄oni ad vanitates et voluptates. et ideo ne deſtiant in talia bonū est vt alligentur freno seu retinaculo religionis. que a religando religio dicitur. Eccles. iij. Adolescentia et voluntas vana sunt. Et cōiungit voluptates adoleſcentie. quia p̄cipue adoleſcentes sunt ad

voluptates prouocati quib; quidem retrahatur per ipsius religionis ligamē. Tertio ratione dationis. Nam mulieres que in adoleſcentia nubunt et traduntur viris magis secūde sunt in filijs q̄ ille que vetule nubūt Et sicut illi qui ab adoleſcentia religionem ingrediūtur et perseverant in ea fecundiores et fertiliores sunt et plus abudant bonis operibus q̄ illi qui ingrediuntur sc̄nes vel multum p̄uerti. s̄m illud. Hier. xlvij. Fertilis fuit moab ad adoleſcentia sua. et ita accidit isti nostro defuncto. Secūdo commendat in auctoritate allegata ex p̄secutionis conformitate. quia. s. iuxta viam suā quā cepit semp ambulauit. et illa via fuit viā religiosa et obseruantiā religionis. Quas iste ab adoleſcentia intravit duplici ex causa. Primo vt mores suos et vitam corrigeret et in melius cōmutaret. Item vt mandata et cōsilia dei perfectius obseruaret. ps. In q̄ corrigat adole. vi. suā in custo. sermone tu os. Primū facit religio per rigores disciplinē. sc̄m per subiectionē obedientie. Tertio commendatur in auctoritate p̄fata de cōtinuationis firmitate. qz etiam cum senuerit nō &c. Nam qd noua testa capit iuxterata sapit. Sunt tamen quidā qui vel p̄pter negligentiam vel p̄pter maliciā suam a deo derelicti et in senectute sua apostatant a religione. vnde istum casum timens bon; religiosus dicit deo frequēter illud. ps. Usq; in senectā et senū deus ne derelinquas me. et iterū. ne proiciās me in tempore senectutis &c. S; iste ecōtrario implauit illud. Job xxvij. Donec vixerō nō recedam ab innocētia mea. iustificacionē meam quā cepi tenere nō dereram. Unde ponit ei dicit illō Deu tero. xxiiij. Sicut dies iuuentutis tue ita et senectus tua ē. Ex qua ad vitā transiit et r̄nam. Ad quā &c.

In funere alicuius religioſe mulieris. Sermo XIII

Mulier timens de-

um ipsa laudabit. Prouerbior. xxxi. Nos videmus q̄ boies cōsueuerūt laudare et cōmendare aliqua s̄m q̄ afficiūtur ad illa. Unde boies mūdant et peccatores qui multū afficiūtur ad carnali a laudant mulieres multū de pulchritudine carnis. sicut habetur de Sara. Genes. xij. qz cū ingressus esset abrahā egyptū videtur egyptij mulierē. s. saram vxorem eius

q̄ esset pulchra nimis et nunciauerit primiceps pharaoni: et laudauerunt eā apud illū sed tales non attendunt q̄ fallax gratia et vana est pulchritudo. Sed sancti viri qui carnalia despiciunt et tm̄ spiritualia diligunt cōmendant mulieres. nō quia pulchre: sed p̄tius quia virtuose. Et in hoc consonant sacre scripture verba: que ostendit mulierē esse laudabilē non ex nobilitate generis vel ex pulchritudine corporali: sed ex timore dei. Unde ait. Mulier timens deū &c. Et quia talis mulier fuit ista sancta soror que nunc defuncta est merito preest laudari. A In quibus quidē verbis de ista sancta sorore et de q̄libet religiosa muliere ostendūt tria.

Primo quid fuit s̄m naturam. qz mulier. Secūdo quid fuit s̄m gratiam: quia timens deum.

Tertio quid erit s̄m memoriam: quia laudabitur.

Circa primū attendendū est qd illa s̄m naturā fuit mulier fragilis: sed tamen s̄m naturā nos videmus q̄ ea que de se sunt valde fragilia et passibilia munimur et fortificatur ex cōpositione alicuius rei fortis vel dure. sicut patet in nucē amigdal. auct. lanis. quia eoz interior substantia qz mollis est et passibilis munitur et fortificatur duricia exterioris teste. et in capite hominis est substantia cerebri interioris mollis et passibilis: et ideo cōmunitur panniculis et ossibus duris. Sic bona quehbet et religiosa soror quia s̄m naturā sit tā animo q̄ corpe fragilis: fortificatur tamen robore cōtinentie et animi sicut spiritualis virtutis. Et de tali sorore dicitur. i. Coz. vij. Mulier innupta et virgo cogitat que sunt dñi: vt sit sancta corpe et spiritu. In quib; quidē verbis q̄libet religiosa et sancta soror commendatur de tribus.

Primo de corporis castitate: quia innupta q̄ntū ad viduā que viro caret: et virgo quantū ad eā que nunq̄ habuit virū.

Secūdo de mentis religiositate: quia cogitat que sunt domini.

Tertio de virtutis castitatis et corporis puritate. vt sit sancta corpe et spiritu.

Circa primū notandū est qd vtracq; castitas cōmendabilis est sc̄z et innupte et vidue et virginis: quia magis laudabilis sit castitas virginis. Sed de vidua nota qd est differentia inter secularē et religiosam. qz secularis vidua si vult pot̄ sine peccato nubere. qz

bis laudabilior sit si innupta p̄maneat. Et in sacra scriptura vidue que p̄manſerunt innupte plurimū cōmendant. sicut Judith et Anna. Primo qz iterato nubere videtur signū incontinentie. Et ista etiā viro bigamo est vna de causis quare irregularia efficitur: ad ordines p̄moueri non dy: quia p̄ncipalis cā sit p̄ defectū vnitatis sacramenti. Sed cā quare cōmendant vidue que p̄manſerunt innupte est: qz fuerūt magis expedita a sollicitudinib; cause familiaris viri et filior et familie. Et id poterunt magis vacare sp̄ialib;: sicut ps̄ de Anna p̄ dicta de qua d; Luce. ij. qz hec vidua erat vsq; ad annos. lxxiiij. que non discedebat de templo ieiunijs et obsecrationib; seruens die ac nocte. Et idō ap̄lus dicit. i. Coz. vij. Dico aut̄ innuptis et viduis. bonū est illis si sic p̄maneat: innupte sc̄z. De nuptia vero dicit in eodē. Que nupta est cogitat q̄ sunt mundi quomō placeat viro. S; vidua que est in monasterio siue religione dy oīno innupta p̄manere: nec ei nubere licet. qz salis cōtinentia est de substantia religioſis. Cui; rō est: qz ad statū religioſis requirit abſtractio eoz p̄ que hō impedit ne totalit̄ seraf in dei seruitiū. Sed matrimonij h; hoc impedit p̄pter duo. Primo p̄pter vsum act̄ carnalis: qui multū retrahit animā ab illa perfecta intentione tēdendi in deū. sicut patet per dicta Augustini in libro soliloquior. Secūdo p̄pter sollicitudinē quam ingerit homini de gubernacione viri et filior et rege p̄oralium que ad eoz sustentacionē sufficiant. Vnde de viro ap̄lus dicit. i. Coz. vij. qd sine vxore est sollicit; est que sunt dñi quo placeat deo. Qui aut̄ cū vxore est sollicitus est que sunt mūdū quo placeat vxori. Et idē dicit de muliere que est sine viro vel cū viro Et ideo cōtinentia p̄petua requirit ad p̄fectionē religionis. Predicta aut̄ differentia inter viduā secularē et religiosam tāgit ap̄lus ibidē. s. i. Coz. vij. P̄io qdē q̄ntū ad secularē dicens. Mulier alligata ē legi quāto tempore vir eius viuit. Qd si do merit vir eius liberata est a lege. cui vult nubat tm̄ in domino. Sed quantum ad religiosam subdit. Beatorum autem erit sic p̄manſerit: sc̄z innupta. quia etiam de seculari vidua vtrumq; possit intelligi. Sed tamen multo beatorum vidua religiosa: que sibi voluntarie etiam necessitatem imposuit p̄ votum continentie vlceteris non nubendi.

Sed adhuc ulterius tangitur in auctoritate allegata altior continentie virtus. scilicet virginialis. cui subditur. et virgo. Ubi notandum quod sicut dicit philosophus. actus actiuus sunt in patiente et dispositio. Nam quia aer quanto pulchrior: tanto est magis dispositus ad susceptionem lucis: ideo quanto purior et serenior existit: tanto plus de lumine recipit et clarior fit. Sic etiam de luce spirituali: scilicet gratie vel sapientie. de quo anima tanto plus recedit quanto purior existit. Unde quia virginitas importat maximam puritatem: scilicet in corruptione mentis et corporis. quia secundum Augustinum. Virginitas est in carne corruptibili perpetua incorruptio meditatio. ideo maxime disponit ad suscipiendum lumen sapientie et gratie: et etiam glorie. Nam de lumine sapientie patet in Johanne euangelista qui fuit virgo. et ideo impleuit eum maior sapientia et intellectu. De lumine gratie patet in beata Maria virgine que fuit gratia plena sicut fuit virgo purissima. De lumine glorie patet. quia quanto aliquis magis appropinquat deo in ipsa beatitudine: tanto maiori lumine illustratur glorie. Sed incorruptio. scilicet virginitas homines deo proximios facit. sicut dicitur Sapientie. vii. 10. dicitur. Eccl. xv. Quasi mulier a virginitate suscipiet illum. scilicet christum qui est fons sapientie lux gratie et splendore glorie. Secundo commendatur mulier deuota de religiose mentis: quia cogitat que sunt domini que cogitat dominum precepta. Infirmitas enim qui appetit sanari multum cogitat ut faciat que meatu precepti. et multo magis homo debet cogitare quomodo impleat que precepti de. Eccl. iij. Que precepit tibi deus illa cogita semper. Et dicitur semper ut scilicet ab ipsis per propositionem peccati nunquam recedat. Deut. vi. Nec meditaberis sedens in domo tua: ambulans in itinere: dormiens atque confurgens. Item cogitat que sunt domini que cogitat dominum supplicia. scilicet que ipse dominus pertulit pro nobis. Que quidem recogitata in corde sunt velut anime arma contra tentationem insule. i. Pertri. iiii. Ex illo in carne passo et vos eades cogitatione armamini. Bernar. Zanta est virtus passionis christi quod si in mente firmiter habeatur: nulla peccati insula peccatales possint in anima. sed in memoria eius tollit illa cogitat que sunt de minimi: que cogitat de

mini premia que nobis promittit. Nec enim premia sunt spiritualia et eterna: sicut dicitur bar ps. Cogitauit dies antiquos: et amicos eternos in mente habuit. Apert super flores resident et in de arrabunt mel. sic iusti de es ternis hominis cogitant: et arrabunt inde dulcedinem. Et quia talia premia recondita sunt apud altissimum deum: ideo dicitur de sanctis viris Sapie. v. cogitatio illorum apud altissimum est. Tertio in auctoritate inducitur ostenditur quod debet sanctimonialis femina habere puritatem perfectam. scilicet in carne et vita. Et ideo dicitur. ut sit sancta corpore et spiritu. Alibi dicitur quando inueniunt in membris principibus dispositiones contrarias: puta quod in firmus huius stomachi frigidum et epas calidum: sicut dicitur Avicenna de tympanico. tunc contra frigiditatem stomachi dantur ei remedia interiora: puta aliqua calida et confortantia stomachi et digestionem eius sive in visceribus ne in confectionibus. Sed ne ex talibus calidis epas infirmetur supponuntur epas: exterius aliqua frigiditatis. puta aliquod contrarium frigidum. Sic quia homo habet contrarias dispositiones in spiritu et in carne. quia caro concupiscit aduersus spiritum et spiritus aduersus carnem: debet homo sanctificare spiritum per actiones interiores. puta per portionem compunctionis: per votum confessionis: et per confectionem calidam feruentis orationis et dulcis contemplationis. Item sanctificare corpus per actiones exteriores: scilicet per abstinentias et ieiunia et vigilias et disciplinas: et labores vite actiue. Unde glosa super verbo predicto dicit. ut sit sancta spiritu. per actiones interiores. Et tunc in verborum sanctificata poterit dicere illud ps. Situnt in te anima mea et cetera. Nota quando aliquis vult ponere in aliquo vase preciosum liquorem: solet ipsum mundare et lauare: non solum interius: sed etiam exterius. ut sit totum mundum et purum. Sic deus vult ponere in huiusmodi quorum gratie sue in femina sanctimoniali: vult ipsam inuenire mundam et sanctam. et interiorem in spiritu: et exterius in corpore. Propterea dicebat apostolus. iij. Cor. vii. Mundum nos ab omni naminamento carnis et spiritus. Ep. i. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti et imaculati. Sicut. i. in spiritu mundi a peccatis spiritualibus: et imaculati scilicet in corpore: mundi a peccatis carnalibus.

Secundo ostenditur in

themate assumpto de ista nostra sorte de sancta qualis fuit per gratiam. quia timens deum. Et sic quilibet religiosa soror debet esse timens deum duplici ratione. Primo ratione arbitrii. secundo ratione liberi. Ratione quidem debiti: quia licet non habeat sponsum terrenum: habet in sponsum celestem. scilicet deum: que multum timere et reuerentia debet. propterea quia sponsus est non debilis sed potentissimus: non ignominiosus sed sapientissimus: et non remissus sed iustissimus. Debet ergo primo deum timere ratione sue potentie. tanto enim sponsa magis timet sponsum suum carnalem: quanto magis potest sibi nocere. Sed homines quantum ad hoc sunt potentes non possunt ledere vel nocere nisi solum in rebus temporalibus: vel etiam in corpore verberando vel occidendo corpus. Magis ergo timendus est ille sponsus celestis qui potest non solum occidere corpus: sed etiam animam perdere in eternum damnare. Unde Marti. x. Nolite timere eos qui occidunt corpus: anima autem non possunt occidere: sed potius et. Bann. i. mandata principum sunt sub pena amittendi temporalia et corporalia. bann. vero dei et mandata sunt sub pena corporum etiam animarum. Unde ps. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis. Item debet timere iste sponsus ratione sapientie. plus enim timet vxor virum suum quando scit quod nihil potest ei latere. Et talis sponsus est christus. Debe. iij. Omnia nuda et aperta sunt oculis eius. iij. Reg. iij. Timuerunt regem salomonem videntes sapientiam dei esse in eo. Item debet timere talis sponsus ratione iusticie. plus enim timent homines iudicem quem sciunt a iusticia non prece nec precio posse flecti. Et vxor habens virum velotipus et iusticiabilis et durum habentem timet eum. Et talis est sponsus celestis: precipue in morte vel in extremo iudicio. Proverb. vi. zelus et furor viri non parcat in die vindicte: nec acquiescet cuiusque precibus: nec recipiet pro redemptione dona plurima. Nec enim verba gloriose exponit de sponso celesti. unde poterit ei dicere sponsa que timore eius a malis respuerit: illud Luc. xix. Timuit te sciens quod homo auertens es. Secundo debet eum timere ratione lucri. quia scilicet deus timere est ars multum lucratiua: per quam conquiruntur multa bona. id est multa merita. Propterea dicitur Thobie quarto. Multa bona habebimus si timuerimus deum et recesserimus a peccato. In quibus quidem verbis

tria facit. Nam primo premitit meritorum multiplicationem: quia multa bona habebimus. Secundo supponit dei subiectionem: quia scilicet timuerimus deum. Tertio vero addit impedimenti subtractionem: et recesserimus a peccato. Circa primum nota quod per timorem dei habentur multa bona: quia scilicet est causa multiplicandi merita. Et huius ratio est: quia timor dei sollicitat ad bene operandum: et per ipsa bona opera conquiruntur merita. Unde dicitur Ecclesiastica decimo quinto. Qui timet deum faciet bona. Ubi Gregorius. Timere deum est nulla que facienda sunt bona pretere. Unde Ecclesiastica septimo. Qui timet deum nihil negligit. Secundo presupponit dei subiectionem. si timuerimus deum. Nota quando est aliqua ars vel operatio que fit multum delectabilis ad faciendum: est homo magis assiduus ad faciendum eam: ideo plus laudatur. et talis ars sine operatio est timere deum. Licet enim timor: seruilis qui est propter penam tantum vitandam non fit delectabilis. quia de tali timore dicitur ps. Jo. hannis quarto. Perfecta caritas foras mittit timorem. quoniam timor penam habet tamen timor finalis et reuerentie delectabilis est: quoniam ex dilectione et caritate dei procedit que facit delectabiliter operari. et pro consequens plus mereri. Unde Ecclesiastica primo. Timor domini delectabit cor et cetera. Et ps. Quia magna multitudo dulcedinis tue domine quam abscondisti timentibus te. glosa. quam impius non sentit: quia de febre iniquitatis palatum cordis amisit. Tertio additur in auctoritate allegata exclusio impedimenti: id est peccati quo meriti impeditur. unde ait. et recesserimus a peccato. quia stando in peccato opera que fierent de genere bonorum non essent meritoria. sed nec etiam ostenderetur quod deus vere timeret si ab eius offensis id est a peccatis non deflisset. Unde Eccl. i. Timor domini expellit peccatum. Est enim timor domini quasi quidam ianitor cordis. Sed est differentia inter timores. quia timor seruilis vel mundanum est sicut ostiarius picus in portis dimitit: qui eleuata claua videtur percutere ingredientem et ingressum prohibere: et tunc vere non facit. sic timor qui sine caritate est videtur peccatum expellere. et ideo non expellit. quia dicit Aug. q

manet in timore serulli peccandi volūtas: et sequeretur opus si separaretur spūitas. Sed timor finalis est vt ostiari versus ab i gressu cordis vitia deterrere claua terribis lūid est cōsideratione iudicij et inferni: imo etiā expellit vitia et peccata que fuerunt iā ingressa. Unde Eccl. i. Timor dñi sciētie religiofitas. Religiofitas custodiet et iusti ficabit cor: scilicet a peccatis. Prover. iij. Time deū et recede a malo. C

Tertio in themate as

sumpro de muliere religiosa ostenditur qd erit bñ memoria. quia laudabitur scz etiaz post mortē. quia memoria iusti cā laudibz. Prover. x. et non solū iusti viri: sed etiam iuste mulieris memoria habetur laude di gna. Deby aut religiosa foroz et mulier se ita laudabilē reddere dū vivit vt dicere possit illud ps. In dño laudabit anima mea. Ex quibus quidē verbis colligitur qd ad laudē perfectā religioe mulieris debent concurrē re tria. Primū est vt sit laus certa. et hoc est quando fit in dño. Nā laus qñ fundatur in hoie id est in humano iudicio non est laus certa. quia sepe humanū fallitur iudicium: quia plerūqz iudicat esse laudabile qd non est vere laudabile. Sed laus que fundatur in dño id est in dñi iudicio: illa est laus cer ta. i. Coz. iij. Nolite autē tps iudicare: quo ad usqz veniat dñs qui illuminabit abscon dita tenebrarū et manifestabit consilia cor diū: tūc laus erit vnicūqz a deo. Secun dū est vt sit laus securā: vt scz non lauderur in presentia: sed in futuro. et ideo non dicit in auctoritate allegata laudatur: sed laudabit scz in futuro. Eccl. xi. Ante mortē ne laus des hoiem. Et ratio est: quia talis laus nō est tuta: neqz ex parte laudantis: neqz ex p te laudati. Ex parte quidē laudantis: quia parit suspitionē qd fiat ex quadā adularioe et precipue cū quis laudatur in facie. adula tio aut peccati est: et nocet ipi laudanti. Ex parte vero laudati non est etiā tuta: quia ē aliqñ sibi causa elationis. propter quod di citur Eccl. iij. Ne laudes virū in specie sua id est in facie vel in presentia sua. Propter ea Maximus dicit in quodaz sermone. qd dupliē ex causa vilius est hominū memo rie magis laudē dare qd vite. vt illo portū mū tempore merita sanctitatis extollas qñ nec laudanti adulatio nocet nec laudatum curat elatio. Et infra subdit. Quis autē vit

uens tute possit laudari qui et de preterito meminit se habere qd doleat: et de futuro videt sibi superesse quod timeat. Et ideo bes ne dicit Ecclesiasticus. Ante mortē ne laus des quenqz. quasi diceret sicut Martinus in eodē sermone dicit. Lauda post periculū predica securū nauigantiū felicitate. sed cū peruenit ad portū. Lauda dūcīs virtutē: sed cū perductus fuerit ad triūmpū. Ter tiū quod requiritur ad perfectā laudē est qd sit laus vera non vana. et talis est qd nō lau detur de his que pertinent ad corpus: puta de pulchritudine vel fortitudine corporis vel similibus: sed de his spiritualibus que ad animā pertinent. Et ideo dicit in aucto ritate inducta. laudabitur anima mea. non corpus. Et ratio ē: quia vera laus est ex vir tutibus vel ex operibus virtutū. Virtutes aut subiectiue non in corpore sed in anima sunt. Et de tali laude dicitur Canticoz. vi. Regine et concubine laudauerunt eā. quā si regine sint virtutes theologice: vt fides: spes: caritas. sed quāsi concubine sint vir tutes morales. vt iusticia: prudentia: forti tudo: temperantia. que significantur p con cubinas quōbus licite fuerunt vsi Abrahā Jacob et alij patriarche. Itē opera virtutū estimantur magis laudabilia ex animo qd ex corpore. Et de tali laude dicitur Prover. vltimo. Laudent eā in portis opera eius. Et dicit in portis: de quibus dicitur Aperi te mihi portas iusticie. Quaru vna est iudi cij particularis: quod fit in morte per quam anima intrat ad vitā eternā. Alia erit iudi cij generalis: per quā intrabunt et corpora i vitam gloriofam. Ad quam et.

In funere viui? impatoris. Ser. XIII.

S qui videbatur

siuctibus maris impare: et mon tiū altitudines in statera appen dere: nūc humiliatus ad terrā in gestato: io portabatur. ij. Machab. ix. Dicant sapien tes naturales qd opposita iuxta se posita ma gis elucefcant. sicut cibū magis apparet po sitū iuxta migrū. Et inde est qd etiā in infer no erunt due peme contrarie in damnatis: vt dicitur Job. xxiij. sibyniūcē succedentes vt vna magis ex altera sentiantur. Trāsbūt inquit ab aquis inuūi ad calorē nīuū. Sic quoqz qualis fit vitā nostra apparet ex suc cessione mortis. Et ideo circa istū quondā sereniūmū dominiū impatorē nostrū qui

modo defunctus est deferendus: duo nobis in verbis propositis contraria describuntur. Primo scz sublimitas viuētis: cū dicitur. Is q videbat fluctibz maris impare et mon tiū alti. et. Deinde humilitas mortis: qz humiliat. et. vt scz ex humilitate mortē app areat qd modici qd fuerit ipa sublimitas vite. ait ergo. is qui videbatur et. B In quibus quidē verbis circa serenissimū imp eratorē istū defunctū describitur etia.

Nā primo quidē describitur spectabile res gnans dñum: qz is qui vidē. su. et. Secundo scilicet morientis exadum: qz nunc humiliatus ad terram.

Tertio humile pietatis officium: qz porta batur in gestato: io et.

Circa primū attenden

dū est qd impriū dñiū non solū se extendit ad dños seu rectores qui principantur seu dñantur in terris: sed etiā ad eos qui dñan tur in mari vel principantur. Nam quo ad eos qui principantur in mari siue nauigā tibus siue in portibus aut insulis cōmorā tibus dicit. Is qui videbat fluctibz maris impare. id est qui his qui nauigāt vel babi tant inter fluctū maris: by impare cū placz. Et hinc est qd impator: de nauigijs et nau fragijs leges ponit. si ut p ex cōstitutione Frederici ad deo: et honore impriū. s. nauig ia. que lex dicit qd si quo casu contingente rupta fuerint nauigia tā ipi q nauigantiū bona referunt illis ad quos spectabāt an te periculū nauigij oī consuetudine contra ria cessante: nisi illi tyrannidē pyaticā exer ceant: ch: istiano noī vel pncipi fuerint ini mica transgressores bonoz publicatione multent. Vñ bñ legē impiālē naufragia nihil est aufere dū: imo quicquid de naufra gio inuentū est: siue illud sit raptum de ipso naufragio: siue de mari siue de litto: e resti tuendum est. s. de meen. iui. naustra. Si qz ex naufragio. imo tenent infra annū i qua duplū. post annū vero in simplum qui ta lis criminis essent participes. ff. eo. l. i. Po nit emī impator legē de publicanis tbelone is: que sunt loca in portibz maris: vbi stant publicani ad exigendū tributū nauiciā. id ē quod de mercibz nauū debet. vt ps. ff. de pu bli. et vectiga. vectigalia. Ex quibus legibz euidenter apparet qd impator dñatur in ma ritarū possit dca de eo illud Luca. viij. Clē tis et mari imparet et obediunt ei. Nam per

ventos intelliguntur nauigantes quibz vē tus deseruit: et per mare habitantes in mari id est in littoibus vel in insula maris: nisi si forte sint tales insule que ecclesie dominio sub sint. Sed quid est qd in themate dicitur. videbatur impare: nunquid solum app arenter et non existenter inprobabat vt videretur esse quod non erat? et bñ. imo sciat videbatur ita erat eo modo quo dicitur Sa latb. ij. Sephas et Jacebus et Jobānes qui videbantur colūne esse. et vere ita erant. s. colūne spirituales eccliam dei sustentantes. Dicitur ergo non qd imparet: sed qd impe rare videbatur. vt ostendatur impriū istū fuisse temporale et breui tempore finiendū. ij. Coz. iij. Que enim videntur temporalis sunt: que aut non videntur eterna. Job. xx. Transiet sicut visio nocturna. Sapientie. v. Transierunt omnia illa tanqz vmbra. scz et honores et ditie et diturie et multoz obseqz et sequele. Sed quia impriū domini ē etiā super eos qui principantur in terra: ideo additur in themate id est portū nauigā tes in statera sui iudicij appendere. quia po test de eoz excessibus iudicare et facta eozū examinare et absolue vel punire. Esa. xl. Librant in pondere mōtes. id est maio: ea principes: et colles in statera id est potesta tes minores. Sed aduerte qd ille qui cōsue nit alioz merita appendere et ponderare in statera iudicij sui: modo ipse appendis est i statera diuini iudicij. De qua dicitur Pro uerb. xvi. Pondus et statera iudicia dñi sūt In hac statera multoz impriū inuentū est minus habens. bñ illud Daniel. v. Appri sus est in statera et inuentus est minus has bens. precipue propter defectū temperantie. Siue propter intemperantiam luxurie. si aut Drauiani. de quo post multas laudes Eutropi refert qd cū esset abi ac vini mul tum abstinentis et aliquatenus somni: serui ebat tamen libidini. ita qd inter duodecim zodomitaz pueros et totidem puellas solū unus erat abare. et cum esset luxurie seruicis erat tamen illius virij sensissimus vltor. mo re hominum qui vlciscendis vitijs quibus ipsi vehementer indulgent accersūt. Siue propter intemperantiam gula. sicut ryberij qui cum vocaretur Claudius tyberius nē ro: eleganter a ioculatoribus propter intē perantiam vmi cadus tyberius nero nomi natus est. Siue propter intemperantiaz qd

Sermonū funebriū

bi sicut vitellii, cuius cāta fuit ingloria et
regitas q̄ cū in die quartus: fere vel quibus
q̄ vitibus fuisse dicatur epularis. tandem
in quādam cenā quam fecit ei Metell' fra-
ter eius duo milia viscium et septem milia
autum apposita traduntur. Quorūdam ves-
ro imperiū inuentum est minus habens, p-
pter defectū iusticie: sicut neronis: qui vt i-
ustus et iniustus omnibus bonis ciuitus
hostis fuit: et infinitam patrē scruatus inius-
te interfecit patricidia multa cōmisi: fra-
tre vxore matre sua interfecit: sanctos del-
aplos Petri et Paulus innocentes et bene-
meritos trucidauit: post multa alia flagi-
tia tandem scipm occidit. Quorūdam vero
imperium inuentum est minus habere p-
pter defectum fortitudinis. sicut Lucij orbo-
nis. qui cum a vitello scut p̄lio vict' fuis-
set et tamē adhuc magnus exercitus remā-
sisset ei p̄tentibus militibus vt non tā cito
de belli prosperitate desperaret. et ipse respon-
disset q̄ non erat tanti valoris q̄ propter
eū bellum civile deberet exoriri: voluntaria
morte obiit. vnde patet q̄ fortitudine anti-
m caruit. Quorūdam vero inuentum est
minus habens propter defectū prudentie:
sicut Alexandri magni: quem Seneca in li-
bro de beneficijs notat de multa impudens-
tia propter quā alicubi vocat eū vesanum
et cū temeritate felix. Dicit em̄ de eo q̄ her-
culi equabatur vt vesanus adolescens: cui
pro veritate ac virtute erat felix temeritas
alicubi vero notat eū de maxima stulticia
sicut quando voluit dare vni militi vnā v-
bem: quod donum cum ille refugeret dicens
se esse indignum: Respondit Alexander. si-
te non de cet tñi reciperet: amen de cet me da-
re. Vbi dicit Seneca q̄ illa fuit animosavor
et quia fuerit regia: tamen fuit stultissima.
quia debet esse p̄portio inter donum et eum
qui donatur. vnde si non de cebat illū recipere
nem̄ ipm de cebat dare. Sed quia fuerit
nonnulli imperatores non tñi fideles chri-
stiani: sed insuper va de virtuos. scz p̄uide-
tes: iusti: temperati: fortes. vt Theodosi'
et Justinianus: et quidā alij: id' tales qui
eos sequuntur quānu ad regimen imperij
forte in statera diuini iudicij non sunt inue-
ti minus habentes. quoz quilibet p̄tere po-
sunt illud Job. xxxi. Appendant me in stater-
ra iusta. B Possemus etiam alio modo
premissa verba que in prima parte thema-
tis continentur ad specialem laudē in flecte

re istius serenissimi quondam imperatores
nostri. de quo dicitur. Is qui videbatur su-
cibus maris etc. In quibus quidem ver-
bis commendatur ex duobus.

Primo quidem de victoria hostium: quia
fucit us maris impera.
Fluctus em̄ quibus mare turbatur: hostes
eius vel rebelles significant: qui totū ipm
imperij turbare nitentur. Cui' q̄dē ipse
imperauit: quia eos potenter expugnans si-
bi plene subingavit. Job. ix. Qui graditur
super fluctus maris.

Secundo cōmendatur de excellentia vir-
tutum: quia altitudines montium etc.

Per altitudines em̄ montū intelliguntur
supreme virtutes imperantiū: quas iste ap-
pendit in statera. quia eas habere studuit i-
mēre sua: que vere erat vt statera distictif-
sime ponderans et discernens singuloz me-
rita vel etiam temerita. vnde potuit dici de
eol' illud ps. Altitudines montū ipm sunt.
quasi em̄ altitudines montū fuerunt excel-
lentes virtutes antiquoz imperatoz quas
ille studiose imitādo quasi sibi proprias fe-
cit. Felix autē dicit p̄r qui talia imitatur vir-
tes videlicet dementia cesaris. De quo En-
tropius dicit q̄ tante sunt bonitatis: vt dō
armis subegerat: dementia magis vicir.
Itē liberalitate vespasiani. de quo idē E-
tropius refert q̄ nec facile ante euz vel ma-
ior est liberalitas comperita vel infirior. Itē
facilitatem Tyri. de quo etiam idem refert
q̄ tante facilitatis fuit q̄ cum nulli quicq̄
negaret et repēderetur ab amicis. Res-
pondit nullum tristem debere ab imperato-
re discedere. Item comitarem Traiani: qui
amicis eius culpantibus q̄ nimis circa om-
nes esset comis. Respondit talem se impera-
tozem esse priuatis. quales esse sibi impera-
tores priuatus optasset. Item sacundiam
Adriani. de quo idem refert q̄ sacundissim-
us latino sermone et greco eruditissimus
fuit. Item deuotionem Theodosij. de quo in
chronicis legitur q̄ cum esset christianissim-
us imperator: hostes suos magi icunijs
et oratione confisit: q̄ ferro vel multitudine
prostrant. Item sapientiam Justiniani.
qui per Agapitū papam ab errore cus-
ticens reuocatus leges condidit et consumi-
uauit libros: scz codicem et digesta. Et sic
de multis imperatores: quas legitur exempla
virtutum. Unde quando in aliquo impera-
toze tales virtutes apparent: potest dici de

Distinctionis V

Sermo XIII

eo illud Job. viij. Apparuerunt cacumina
montium: sed est supreme virtutes impera-
toz. et tunc est mensurā est huiusmodi im-
peratoz in virtute montū: id est in altitudi-
ne virtutum alioz imperatoz.

Secūdo in assumpto

thematē describitur flexibile mouentis ex-
cium: quia humiliatus. scz est per mortem
ad terrā. id est vsq̄ ad hoc vt cito resoluat
in terrā. Ista humilitatio est ex diuina sentē-
tia propter primoz parentū peccatū. quod
scz fuit superbia: quia appetuerūt esse sicut
dij. vt patet Gen. ij. Iusti autē et rationabi-
le est q̄ illi qui voluerūt indebitē extollī v-
t q̄ ad humā: depumantur vsq̄ ad infimū.
id est vsq̄ ad terrā. vnde in ps. dicitur. Du-
milians autem peccatores vsq̄ ad terram.
In quib' quide verus propba rāgit tria.
Primo quidem puniens iudicium: quia
humilians.

Secundo humiliati peccatores meritum:
quia peccatores.
Tertio resolutionis terminum: quia vsq̄
ad terram.

Judiciū ergo dei punientis est: quia humi-
liat per mortē. Satis em̄ humiliatur homo
in morte: quia p̄uatur omnibus carnalis-
bus delictis: sed amplius quia expoliatur oi-
bu a tēporalibus diu. tjs. sed maxime quan-
do deijatur ab omnibus honoribus et do-
minijs. Et quanto maior est altitudo digni-
tatis et honoris a qua deponitur: tanto est
maior humiliatio et delectio. Unde q̄ iste
modo de functus per mortē depositus est a
maxima altitudine dignitatis et honoris: iō
potest dici q̄ sit nimis humiliatus. s̄m illud
ps. Ego autē humiliatus sum nimis. Notā-
dū q̄ stelle que sunt in celo fixe nunq̄ de ce-
lo cadunt nec cadere possunt. Arbores autē
que sunt in terra quantūcūq̄ sint terre affi-
xe et quantūcūq̄ alte et p̄cere: succidi et cade-
re possunt. Sic illi qui sunt in gloria celesti
nunq̄ humiliati possunt: nec ab altitudine
sue glorie cadere. Et ratio est: quia gloriā
suā habent a deo: et ideo ab illo nunq̄ possunt
separari. Sed illi qui sunt in terra gloriose
quantūcūq̄ sunt in altitudine glorie et p̄e-
tie: quia gloriā habent ab hoibus et in hoibus:
et alij etiam contra deū: ideo humiliari
possunt et deici. Uñ Euse. xlv. dicit de'. Glo-
riosos terre humiliabo, et saltē per mortē re-
cidunt a gloria tēporalis dom. iij. Secun-

do ponitur in auctoritate allegata humilia-
tionis meriti: quia peccatores. Sed querit-
tur cū ipse loquatur de humilitatione mortis
que est vsq̄ ad terrā. id ē vsq̄ ad resolutionem
nem corpō: is in terrā: et tā iusti q̄ peccato-
res moriantur et in terrā s̄m corpus resolu-
untur: quare magis dicit de peccato: ribus
q̄ de iustis? Ad hoc est dicendū q̄ sententia
mortis et resolutionis in terrā data est pro
pter peccatū primū hominis. Nā deus crea-
uit p̄mos parentes cū dono originalis ius-
ticie. Et si in hac iusticia pseuerassent: non
fuisent per mortē in terrā resoluti: sed sine
morte in celū assumpti. Sed peccante adā
sicut dicit ap̄l'us Roma. v. Per vnū hoīem
scz primū: peccatū intravit in mundū. quia
scz per vnū delictus peccatores constituti
sunt multi. Nam in adā omnes peccauerūt
et per peccatū mors etiā in omnes p̄trāuit
et per consequens resolutio in terrā. Et iō
post peccatū dixit deus adē. Reuertaris in
terrā de qua sumptus es: quia puluis es et
in puluere reuertaris. Gen. ij. Unde quia
ista humiliatio in terrā per mortē conscis-
ta est ex originali peccato in quo omnes ef-
fecti sunt peccatores: ideo peccato: ribus at-
tribuitur humiliatio talis. Tertio ponit i
auctoritate allegata resolutionis terminum
quia vsq̄ ad terrā. Ex causa resolutionis cō-
sidera. iōne habet homo materiam et causam
non superbie sed magne humilitatis. Unde
Eccl. x. Quid superbis terra et cinis: et ps.
Humiliata est in puluere anima nostra, id
est in consideratione pulueris in quā resol-
uendi sum'. sequitur et cōglutinatoris est in
terra vnter nosster. id est terre communis
puta qñ sepel' i terra vel resoluti i terrā. D

Tertio in themate as-

sumpto ponit hūile pietatis officij. s. portare
corpus ad sepulturā, quod est opus petri-
nis ad officij sepulture quod est officij
petrar' humiliatis. Unde ait. in gestato
no id est in fetetro portabatur. Sicut etiaz
mō iste n̄ dōis de functus portabit ad sepul-
chriū. Sed aduertendū est hic q̄ portari in
gestato: no alij est opus diuine seueritatē.
sicut legit' de heli dozo. ij. Ad achab. ij. vbi
habet q̄ cū heliodoz' cū suis sacerdotib' ves-
tilijs hierosolimā vt expoliaret erariū tēpl'
apparuit illis equ' terribile habēs testoz em̄
optumū est m̄i' ad omat' usq̄ cū ipm be-
liodoro pores calces elisit. Alj et appuerūt
q iij

Sermonū funebriū

duo finentes qui circumfeterūt eū ⁊ extra
q̄ parte flagellabant sine intermissione mul
tis plagis verberantes. Subito autē Deū
dozus occidit in terra; cuiq; inulta casti
gē circumfultū rapuerūt; atq; in sella gestatori
postū eiecerunt. Et is qui cū multis cursori
bus ⁊ satellitibus predictū ingressus ē eras
niū; portabatur nullo sibi auxiliū ferente ma
nifesta dei cognita virtute. Aliquando vero
hic portari est opus humane pietatis ⁊ de
hoc opere sanctus Thobias commendatur
Thobie. ij. vbi dicit q̄ retinens prandiu
seivnus pervenit ad corpus; tollensq; illud
portavit ad domū suā occulte. vt cū sol oc
cubivisset caute sepeliret eū. Vbi advertēdū
q̄ sicut aliquando in vna figura resurgunt
diversi colores; ita in hoc vno opere pie
tatis quod Thobias fecit reducunt diverse
virtutes. id est actus diversarū virtutum.

Primo abstinentie; quia relinquens prā
dium seivnus pervenit ad corpus. Et istud
seivniū tanto fuit magis merito: iūm; q̄ pro
magis ad charitatem processit. que quidem
charitas apparet ex eo q̄ ad exhibendum
obsequiū sepulture corporis proximi reliquit
comoda corporis. ppriū; quia charitas non q̄
rit que sua sunt. Et qui negligit damni p̄
per amicitiam iustus est. Secundo ac p̄
dēnie in observando locū ⁊ tps. locū scz in
quo occultaret ne impeditur; unde tollēs
illud portavit ad domū suā occulte. Vbi no
ta q̄ abdiās cōmendatur quia abscondit i
specti. pp̄bas viuos ad nutriendū; sed Tho
bias cōmendatur q̄ abscondit mortuos ad
sepeliendū; vt ostendatur q̄ non solū placet
deo pietas que exhibetur corporibus viuos
sed etiā que exhibetur corporibus mortuo
rū. scz propter spem future resurrectionis.
Itē ex prudentia servavit tps congruū; qz
sepelivit caute dū sol occubivisset. id ē de no
cte. scz ne videretur ⁊ accusaretur regi; a q̄
iā p̄pter confimile opus iustus fuerat inter
fici. vt dicit Thob. ij. Sed tāta erat ei pietas
⁊ cōstantia q̄ iterato exposuit se periculo cō
fimile op̄ faciēdo. Et rō hui' reddidit Tho
bie. ij. vbi dicit q̄ Thobias plus timens deū
q̄ boiem rapiebat corpora occisoz ⁊ occul
tabat in domo sua ⁊ medicis noctibus sepe
liebat ea Tertio cōmendatur in auctori
tate allegata superioris de actu misericordie
scz de mortui sepultura; cū dicitur. vt sepeli
ret eum. Siquidē sepultura mortuoz inter
opera misericordie computatur Thobie. i.

vbi dicitur. Esurientes alebat; nudisq; vesti
menta precebat; ⁊ mortuis atq; occisus (se
pultura sollicitus exhibebat. Sed cōmendū
q̄ ipis defuncti sepultura sine sepulchra no
profunt; nisi inquantum respicientes sepul
chra memoria retinent defunctor ⁊ p̄ de
functis orant. Unde monumentū a memo
ria nomen accepit. dicitur em̄ monumentū
quia monet memē vt dicit Aug. in p̄mo de
ciuitate dei. Nec est profest defuncto q̄ sit
in loco sacro sepultus. nisi inquantū ipse de
functus vel alius tumulari corpus ei' in lo
co sacro disponens; patrocinio alicuius san
cti cū cōmittit; cuius precibus per hoc cre
dendus est adiuari. ⁊ etiā patrocinio eoz
qui loco sacro defervunt qui pro apud se tu
mulatis frequentius ⁊ specialius orāt. Po
test etiā sepultura sacri loci obesse impio
de functo. scz si talē sepultura sibi indignā pro
pter hominū gloriā procurasset. Ea vero q̄
ordinantur ad ornatū sepulture non p̄sunt
defuncto; nisi per accidens. inquantū scz per
hōi boies exarantur ad cōpatiendū; ⁊ p̄
consequens ad orandū pro eis. vel inquan
tū ex sumptibus sepulture vel pauperes fru
ctū accipiūt vel ecclesia decoratur. Scz quā
tū ad sepeliendū; bis quidem qui virtutes
Thobie vel exemplū imitantur. quantū va
leant bec apud deū; ostendit angelus Ras
phael ipi Thobie dicens Thob. iij. Quā
do orabas cū lacrymis ⁊ supplicibus mor
tuos ⁊ relinquebas prādū tuū ⁊ mortuos
per diē abscondebas in domo tua nocte se
peliēbas; ego obruli orationē mā dño. de q̄
dño dicit in ps̄. Gratia ⁊ gloriā dabit domi
nus. Ad quā deus nos perducat ⁊ c.

In funere vnius regis. Sermo. xv.

Ex hodie ē et cras

monietur. Lūc em̄ moriet homo
h; reditabit serpens ⁊ bestias
⁊ vermes. Eccl. x. Sicut dicit Bocanus in
libro de consolatione. Nō qd̄ ante oculos su
um est sufficit inuerti: sed rerū exitus pru
dētia metitur. Et huius dicit ratio est: qz
ad prudentē pertinet ea que sunt ad finem
dirigere ⁊ ordiare in finē. Vbi medic' dicit
p̄vdes qn̄ talit' dat medicinas q̄ ad sanitas
tē ducit ex eo. scz q̄ sanitas ē finis medic
narū. Sed ea q̄ an̄ oculos sira sunt; sunt res
q̄ sūt vt sunt in p̄enti. Exitus autē dicit qd̄
futurū vel quid vltimū. scz finem rei. Ergo
ita se habent ea q̄ de rebus ante oculos sira

Distinctionis V

lunt ad exitus ipsarū rerū: sicut ea q̄ sunt
ad finem ⁊ ad ipm̄ finem. Sed nō pōt ali
quis ea que sunt ad finem in ipm̄ finem di
rigere nisi ipm̄ prius consideret ⁊ intueat;
vnde ad hoc vt sagittarius directe sagittas
dirigat ad signū non sufficit intueri solū sa
gittam; sed oportet q̄ intueatur etiā ipsū
signū ad qd̄ scz vult iacere ⁊ dirigere sagi
tam. Homo ergo impudens considerans
solum vitā regis ⁊ gloriam quā h; vitens
⁊ non attendens ad exitū mortis; reputat
ipm̄ oīno felicem. Sed homo prudens qui
rerum exitus metitur; ⁊ considerat q̄ vita
⁊ gloriā regis habebit per mortem celerem
erūm ⁊ penosū ⁊ calamitosū nō repu
tat statum eius felicē; sed formidabilem ⁊
contemptibilem potius q̄ appetibilem. scz
quia videt sm̄ verba propheta. quia rex ho
die est ⁊ c. In quib' quidem verbis de
scribuntur tria.

Primū est excellentia venerabilis digni
tatis. quia rex.

Secūdo festinantia terribilis corruptibi
litaris. qz hodie est ⁊ cras morietur.

Tertio vero consequentia originalis cala
mitatis; qz hereditabit ⁊ c.

Premititur ergo et

cellentia venerabilis dignitatis; quia rex.
Vbi advertendū est q̄ excellentia rega
lis dignitatis tanto redditur venerabilior.
q̄to rex est iustior; potentior; sapientior; et
humilior. Ratio p̄mi est: quia rex subditis
suis tanto venerabilior fit q̄to magis a re
publica ⁊ ab eis mala ⁊ nocimenta repellit
sed sicut dicit Prover. xx. Rex qui sedet in so
lio iudicij; dissipat omne malū intuitu suo.
Tunc autē dicit sedere in solio iudicij quando
bene servat iusticiā. ⁊ reddens vnicuiq; ius
sūū. Unde p̄s dicit in quito ethicoz q̄ ho
mines ad iudiciū configiunt sicut ad quan
dam iusticiā aiatā. vnd̄ in ps̄. Iusticia con
uertat in iudiciū. Et talis dissipat oē malū
id est oē nocimentū. qz scz repellit ⁊ cobibz
malos qui alioz irā deripiūt ⁊ perturbāt.
Et hoc rex venerabilior; reddidit ⁊ magis ho
norabilis subditis. ⁊ ideo in ps̄. dicit q̄ hōio
regis iudiciū diligit. Hoc figuratū est in sa
lomone cui dixit regina Saba. ij. parali. ix.
Idcirco posuit te deus regē vt facias iudi
cia ⁊ iusticiā. Ratio vero secūdi est: qz q̄to
rex potentior est tanto magis timeat ⁊ q̄to
magis timeat tanto in maiori reuerentia ⁊

Sermo XV

eneratione habet. ps̄. Dns fortis ⁊ potēs
ipse est rex glorie. i. q̄ glorificat ⁊ honorat
a subditis. Ratio autē tertij est: qz rex tanto
est populis venerabilior q̄to p̄ eum status
bonus ⁊ pacific' magis stabiliter cōserua
tur. Sed sicut dicit Sapie. vi. Rex sapiēs po
puli stabilimentū. ⁊ cōtra dicit Eccl. x. Rex
insipiens perdit populū suū. Et de hoc ha
betur figura in roboaz terni Regū. xij. qui
p̄pter insipientiam suā populū pdidit. ⁊
inde est q̄ rex q̄to sapientior; tanto venera
bilior. Ratio autē quartij est: qz rex tāto ve
nerabilior q̄to gratiosior. Sed sicut super
bia facit boiem deo ⁊ hoibus est supbia vt
odibilis coram deo ⁊ hoibus est supbia vt
dicit Eccl. i. qd̄ patz in diabolo. de quo dicit
Job. xli. q̄ ipse est rex sup om̄s filios super
bie. Ita cōtrario humilitas facit hoies deo
⁊ hoibus gratiosum. ⁊ ideo monēt ⁊ rex et
quilibet magn'. Eccl. ij. Quāto magn' es
humilia te in oibus ⁊ corā deo inuenies gra
tiam. Hoc figuratū est in rege babilonis.
de quo dicit Ezech. xvij. Fortes terre tolle
vt sit regnū humile ⁊ nō eleuet. Scz dato q̄
oēs iste virtutes fuerint in isto illustrissimo
rege nostro vel in alio quocūq; dū viueret
tamen postq̄ mortu' est oīa cum ipso a no
bis pariter sūt sublata. qz nō apparet am
plius nobis; nec eius iusticia nec eius porē
tia nec eius sapientia; nec etiā eius humi
litas. Et ideo potest queri de tali rege mor
tuo qd̄ figurate querit Esai. xxxviij. Vbi ē
inquit rex emath. ⁊ rex arphat; ⁊ rex vbi
sapharai; ⁊ rex ama. Et ita in verbis istis
tangit quadruplex questio de isto. Prima
est de ei' iusticia; cui dicit. vbi est rex emath
⁊ rex ama. Et itē q̄ antiochia; ⁊ interpre
tatur indignas regide vel vter sanguis; et
significat zelū iusticie quo scz iste rex nos
ter indignat' contra cōmittentes facinora ma
lefactozes ipsos rigide puniebat etiā pena
mortis ⁊ sanguinis p̄out culpa exagebat.
non em̄ indignabatur ex ira sed tñ ex iusti
cia; ita vt possit dici de ipso illud. Vester. i.
Rex iusta ē indignatio. ⁊ illud Prover. xvij.
Indignatio regū nūciū mortis. Vbi ē ⁊ rex
emath. i. iusticie tam indignatis cōtra faci
noza ⁊ rcoz malefactū tā rigide punitio
quasi di. nō est amplius bic. Sed a questio
fit de eius potentia; cū subdit. vbi supple ē
rex arphat. i. potentie. Arphat em̄ interpre
tatur saluans sine ltuatio. qz p̄c potentia
⁊ fortitudine suaz saluabat gentem suaz ⁊

Regnū de manu insurgentiū hostiū. Unde potest nūc scilicet queri de ipso qd queritur. Machab. de iuda machab eo qd eo cecidit potens qui saluū faceret israel: est populi fidelis. Et illud etiā 2° sec. xiiij. Ubi dicit rex tuus: maxime nūc saluete in oibus fratribus tuis: quasi diceret non peccasti amplius: qz ecce mortuus iacet oī fo.itudine & potentia deitatus. Tertia questio fit de eius sapientia & hinc rariū sciencia: cui addidit vbi dicit rex sepbernaus: qd interpretat la bria ipius vel hinc ipe in cubo. iste rex non sicut patris & sapiens fuit. sicut illud dicitur. Regnat rex & sapiens erit. 3° anno do nulla sapientia & nulla literariū sciencia apparet: ut notis esse in eo. unde Esa. xxvij. Ubi literatus: vbi verba legis ponderas: et. i. Coz. i. Ubi sapientia: vbi scriba: vbi concussio: vbi seculi: quasi dicit. nō est amplius hic. Quarta quocqz questio ē de ipsiū humilitate cum subinfertur. & vbi supple ē rex ana: Ana enī interpretat humilis i genere fratris. Nam siue rex siue platus licet sit superior in dignitate: in debet se reputare fratrem & coequalem charitate. sicut illud Eccl. i. xxij. Rectore te possiderit noli extolli: sed esto in illis quasi vnus ex eis. Unde rex dicit et esse humilis in genere fratrum. i. ipsos subiacet: vel in genere. i. in naturali generatione. quia oris defendam: ab vno patre. i. sicut boie. Unde greg. Natura oēs pares genuit homines. Et ideo isto respectu dicit Machab. xxij. Oēs vos fratres estis: vniū sup alii supbiar: sed tanq̄ frater inter fratres humilis existat. Ubi est ergo rex ana: id ē rex humilis & mitis. Certe sicut pmissioe facta humilibus Job. xxi. vbi ait Qui humilitas fuerit erit in gloria. pōt fieri in optima responsio. sicut illud Prouer. xxix. Humilis spiritus suscipiet gloria. Et dico suscipiet: qz licet forte nondū suscipere propter leues culpas adducit purgatorio purgans: tamen ppter bona merita sua. & ppter finale p̄niam pie credendus est qz cito cum suscipiet gloria. B

Secūdo ponitur festi

nantia terribilis mirabilioris. quia hodie est. i. vnus & cras morietur. Ita enim poterat dici besterna die de isto vel q̄ bod e. i. in presenti viuit cras. i. in futuro morietur. Et qz b: cue ē tempus presentis vite: ideo dicit presentem assimilatur. Sed advertendus qz

ista successio temporis presentis & futurū te be die me & cras me dicit: redarguit hominē de elatione superbie. Itaqz aliquando homo extollitur de gloria vite presentis. quia nō considerat humilitatem & necessitatem mortis. Quia qd dicitur. i. Machab. i. Gloria eius stercus & vermis est: hodie tollit & cras non inuenitur. qz conuersus est in terram suam. Ubi ostendit quadruplex ratio quare nō debet homo extolli de gloria presentis. P. imo quidem ppter eius feduitatem. vnde rei fede assumatur. sicut cori & vermi. Et cori quidem qz importat feduitate culpe. sicut superbie & vane glorie. Et hinc est qz etiam apud Philip. iij. oīa ista de quibus homo potest gloriari vel extolli in presenti siue essent diuinitate siue delictis siue honores mūdi velut imunda stercora reputabat dicitur. Omnia detrimentū feci & arbitror vel stercora. Sed vermi assimilatur. qz gignit remortum conscientie: qui mordet siue pūgit conscientias sicut vermis imortalis. Et sic lviij. Vermis eoz nō morietur. Vel potest intelligi de gloria eius. sicut in p̄o. i. de qz primo locutus fuerat: cum nō possit esse de bonis spiritualit us que non habet: opz qz sit de carnalibus. caro autem stercus & vermis est: quia est vt saccus stercorū & filius hominis. Job. xxi. Vomo putredo & filius hominis vermis. Secūdo non debet homo extolli de gloria presentis ppter eius breuitatem: qz hodie extollitur. id est breui tempore potest extolli: quia cito deficiat ad finem litudine sem qd breui tempore floret & cito arefat. Luc. xij. Sicut fenū qd hodie est in agro. i. breui tempore est in mundi p̄p̄eritate florens: & cras in cibariū aduersitatis vel mortis mittitur arens & deficiens. Vn gloria mundi est sicut vestimentū siue ornamentū sacerdotis quod cito deponit. sicut cōpleta missa. & honor mūdi & exaltatio est sicut fumus qui cito in altū eleuatur & cito deficiat. P. opterea sicut sapiens Eccl. i. In vestitu ne gloriens vng: nec in die honoris tui extollaris. Tertio non debet homo extolli de gratia p̄niti ppter eius vanitates quia cito euascat & deficiat. vnde cras nō inueniet quia sublatus p mortem. Esa. xxij. Comedam & bibam: cras cum morietur. Et ideo est ad modū vaporis vel arboris euulsi vel inanis. ps. Vidi impū sup exaltatum & c. Quanto nō debet homo extolli de gloria presentis ppter eius vilitate &

quasi scz ipse homo qui gloriatur & extollit in vilen materiā cōuertitur. sicut terram. Unde subditur in auctoritate inducta. qz puer sus est in terram suam. i. post mortem in terram resoluatur. qz naturaliter generabilia et corruptibilia redeunt in suū principiiū. sicut in generatione patet de semine et quo etiā generatur semē. vnde semē conuertitur per generatio in semen. & glacies resoluuntur. sicut in aqua. sic et corpus humanū in terrā de qz primū sumptum est. ps. Exiit spiritus eius. sicut et hominis & reuertetur in terram suam. C

Tertio in themate as

sumpto describitur consequētia originalis calamitatis. qz cras morietur homo here. ser. 10. In quibus quidē verbis describitur sapientia trā de boie morietur.

Primo mortis euentū: cum morietur quando continget eum mori.

Secūdo mortis subiectū: qz homo.

Tertio morientis opprobriū: qz hereditabit serpentes & c.

Euentus erit incertus. qz dicit cum morietur. Sed nō determinat ppter ea quo tempore morietur: qz non solum inuenis nescit qz debeat mori: sed nec etiam senex. Unde Benes. xxvij. dixit ysac. Fides qz serues rim & ignorem diē mortis mee. Sed nota qz cum euentu mortis extinguitur hominis fama: & a mortis subiecto qd est homo tollitur opulētia: sed post ipsam mortē repletur igno: antia. Primo ergo cum morietur extinguitur hominis fama sicut fracta cāpana cessat eius sonus. ps. Quando morietur & peribit nomē eius. Et itē ps. Perijt memoria eius cum sonitu. Secūdo a subiecto mortis id est ab boie tollitur opulētia siue plenitudo. sicut fracto vase effunditur vinus & plenitudo vasis enacatur. ps. Homo cum interierit nō su. oīa neqz descē. cum eo gloria eius. Job. xxvij. Diēs cum dormierit nihil sciat afferet: aperiet oculos suos & nihil inueniet. Tertio quoqz hō replebitur pena & opprobrio & ignominia. qz hereditabit serpentes & c. Nam alii si boies vniū serpentes occidunt: mortuū bestie cōedunt: sepultum vermes corrodūt. De serpētibz patet. i. Corinth. x. vbi dicitur qz quidā eoz xpm tentauerunt & a serpētibz perierunt. De bestis p̄s in Jezabel. iij. Regum. xxi. quaz comederunt canes. & in ps.

Postierunt mortuina serpoz mortuū est: boica. san. tu. be. terre. Sed de vermicibus dicit Esaie. xliij. Subter te sternerunt rines. sicut generata ex attritione p̄mōz quibus mortuū sepelitur: & operimentū tuū erunt vermes sicut generati ex putredine carniū. Vel si reserantur predicta tria ad corpus mortuum tunc hereditabit serpentes & bestias ex loco sepulture: sed vermes et sepulcro corpore vnde serpentes & bestie erūt ab extra. Deu: tero. xxij. Dentes bestiarū imitant in eos cum furore trahentium super terram atqz serpētinū: sed vermes erunt ab intra Job xxi. In puluere dormient: & vermes operient eos. Vel moraliter exponitur bec de avaroz: & tunc serpentes sunt demones qz dicuntur a serpendo. bestie sūt parentes qui dicuntur a vastando: vermes autem accipiuntur ad litteram. Et sicut avarus in morte hereditabit bestia per modum hereditatis vt deuit aia serpētinus. id est demonibus: diuites bestis. id est parentibus: & corpus vermicibus. Et de his tribz dicit Job v. Cur messis. id est corpus famelicus cōedet. sicut vermis: & ipm rapiet armatus. id est diabolus animā: & bibentur fideles. i. cupidi parentes diuitias suas. Serpēs igitur animā continue tōquebit. ps. Furoz illis sicut fili. serpen. Bestie diuitias vastabunt. Eze. xxxij. diuitiū diuiti avaro. Scitabo de te. i. de diuitijs tuis vni uersas bestias fere. i. singulos consanguineos terrena cupiditantes. Sed vermes carnes manducabunt. Esaie. li. Sicut vestimentū sic comedet eos vermis. Vel totū quod dicitur est sonat i afflictione: qz sicut vermis dicit afflictionē interiorē. sicut sicut cōscientie. Job. xxiiij. Dulcedo illius. i. peccati vermis. i. remorsus cōscientie qui remanet post delectationē peccati. Alia vero duo notat afflictionē exteriorē. qz bestia dicit afflictionē. i. Regus. xvij. Dabo carnes tuas bestijs terre. Sed serpens dicit afflictionis continuationē. Die re. viij. Ecce mittam vobis serpentes regulos quibus non est incantatio. Sed tamen ab his serpētibz liberare potest nos ille serpens eneus. id est in serpente eneo figuratus. de quo dicitur Iohannis tertio. Sic aut moyses exaltauit serpētem in deserto. ita exaltat opozter filium hominis. vt oīnis qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam eternam. Ad quam nos perducatur & c.

Sermonū funebriū

In funere alicuius ducis. Sermo XVI

Ex de terra egypti

Dixi non erit amplius. Ezech. xxx. Nos videmus quod tanto alacrius subtractio est magis dolorosa: quanto ipsa presentia erat magis necessaria: magis fructuosa. Sed maxime necessaria et utilis est maioribus quam minoribus est vita atque presentia nobilis et virtuosa ducis. Quod etiam natura ostendit in volatilibus seu bestis quod turmarum et prudenter incedunt. Nam grues sine duce non consueverunt simul volare: et examinis apum stante duce non consueverunt procedere: et ceteri etiam sine duce non consueverunt transire. Sic et duces homines sine honore et virtute duce non bene possunt se gubernare. Quando ergo habent ducentalem de quo dominus qui eum instituit commendari possit: et dicitur in illud. i. Adach. xiiij. Posuit cum ducentem virtutum. i. virtutum charismatibus predictum. videlicet curam subditi prudentia dirigatur: cuius iusticia conserventur: cuius fortitudine defendantur: et temperantia edificentur. tunc merito sicut eius vita et presentia erat omnibus oppositum et chara: ita quoque eius mors et subtractio debet etiam esse omnibus flebilis et amara: et maxime cum nulla sit spes eius amplius rehabitandi. Et ita modo nobis contrigit de isto nostro domino atque predictissimo duce: cuius obitus atque subtractio ratio est nobis flebilis: quanto per suas predictissimas virtutes utilior nobis erat et charior: et precipue quod dux tantus de terra egypti. i. de terra ista nobili et fertili per mortem subtractus. non erit amplius nobis dominus: prout in verbis prophetice figurative continetur. cum dicitur de terra egypti etc. In quibus quidem verbis tria nobis scriptura memoria: de isto nostro duce defuncto.

Nam primo commemorat officium preterite dignitatis: quod dux.

Secundo insinuat beneficium adepteliberantia: quia educatus est de terra egypti. id est de loco angustie. sic enim interpretatur copiosus.

Tertio quasi deplorat exterminium intercepit potestatis: quia non erit amplius dominus sine dux.

Circa primum aduertendum

est quod magni domini sicut reges et duces

multum student ad custodiendam et conservandam vitam suam. Unde magna cautelam et custodiam adhibent circa cibum et potum: ne forte in cibo vel potu venenum detur: quod extinguant vitam misistur. sicut fuit venenum Alexander. Adhibet etiam quidam magna custodiam ne ab emulis vel inimicis insidiosos occidant. sicut fuit occisus isobeter propter mala custodiam. Regum. iiii. Et si student ad servandam vitam naturalem et corporalem: multo magis studere deberent ad servandam vitam virtuosam et spiritalem. Et illud quod maxime valet ad conservandam vitam est sapientia et scientia ducis. quod homo qui est sapiens scit se in periculis et abstinere a nocuis: et in unum ab inimicis insidijs. Et ideo dicitur Proverbia. xxiij. quod per sapientiam hominis: scientia eorum que dicitur: vita ducis longior erit. B. In duabus quidem et cepis notantur tria que sunt necessaria duci.

Nam primo petit illud quod est necessarium respectu eorum que habet iudicare. s. vt habeat scientiam eorum que dicitur.

Secundo illud quod est necessarium respectu eorum que habet iudicare. s. vt habeat scientiam eorum que dicitur.

Tertio illud quod est necessarium respectu eorum que habet praticare sive operari. ad hoc enim requiritur experientia et ad plenam experientiam valet prolixior vita: et ideo quatum ad hoc dicitur quod vita ducis prolixior erit.

Circa primum sciendum est quod quia dux homo est: ideo per sapientiam hominis. que homini competit vt bonus gubernator: sic indiget gubernari tripliciter. s. respectu dicitur respectu sui: respectu commissi sibi officij. Respectu dei primo. nam secundum sapientiam est consideranda re altissima causam: et in qua certissime de alijs iudicat et secundum quam omnia ordinantur. Et quia dux non solum seipsum sed etiam alios habet ordinare et gubernare: ideo oportet eius esse sic sapientem vt cognoscat et consideret istam altissimam causam secundum quam. id est secundum cuius regulas debent ordinari et gubernari omnia et proprie res et actus humani. Et talis causa videtur esse divina voluntas sive beneplacitum diuine voluntatis a qua omnia creata processerunt: quod omnia quecumque voluit dominus fecit etc. vt dicitur in psalmo. Unde in illis rebus humanis et actibus ostenditur esse sapientiam respectu dei qui scit gubernare et agere que agenda sunt secundum beneplacitum dei.

Distinctionis V

Ita quod deo sint accepta. Unde christus dominus noster tali sapientia plenus dicebat. Job. viii. Ego que placita sunt ei facio semper. Hac sapientia caruit Saul quando pretermisit mandatum dei referendo meliora peccata de amalech vt sacrificaret ea domino. tunc enim sicut insipiens non cognouit quod magna erat deo acceptum seruare mandata quod sacrificare peccata. Unde samuel postea dixit ei quod melior est obedientia quam victimae. Regum. xv. Ista est ergo prima sapientia quam debet dux a deo postulare. secundum illud Sapientie. ix. Da mihi domine secundum tuam astrictricem sapientiam. et post. Adhuc illa de celis sanctis tuis. et a sede magnitudinis tue. vt mecum sit et mecum laboret vt scias quod acceptum sit coram te. Scit enim illa omnia et intelligit in operibus meis. et deducet me in operibus meis sobrietate custodiet me in sua potentia. Et erunt accepta opera mea: et disponam populum tuum iuste. Item est duci sapientia necessaria respectu sui. scilicet vt sciat laudabiliter vivere et conscientiam suam in puritate conservare cauendo a peccatis. Unde Gregorius nazianzenus dicit quod prima sapientia est vita laudabilis et apud deum pura mens: per quam puri puro iunguntur: sancti sancto sociantur. De hoc habetur Proverbia. ix. Si sapiens fueris tibi metipsum eris. et cetera. secundum aliam litteram. Esto sapiens et dilige animam tuam. et Eccl. xxiij. Est sapiens a se sibi et fructus illius laudabiles sunt. et Eccl. i. Cor sapiens et intelligens abstinebit se a peccatis. Item est duci necessaria sapientia respectu officij sibi commissi. Est enim eius cure commissa gubernatio reipublice multitudinis sibi subiecte totius ducatus sui. Dixit autem plato sicut boetius refert beatus fore reipublicas si eas vel sapientes regerent: vel si rectores eorum studere sapientie contigisset. De hoc habemus figuram in salomone. iij. Regum. iij. qui ad regendum populum sibi commissum petit a deo sapientiam. Et dixit deus ad salomonem. Quia postulasti verbum boetius non petisti tibi dies multos: nec diuitias aut animas inimicorum tuorum: sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum iudicium: ecce feci tibi secundum sermones tuos. et dedi tibi cor sapiens et intelligens. Unde patet quod sapientia que est necessaria duci ad gubernandum reipublicam vel ad regendam multitudinem sibi commissam potius est in petenda a deo quam haberi possit humana manu

Sermo XVI

dio. Et de tali sapientia dicitur Jacobi. iij. quod defursum est sapientia. primum quidem pu dica est: deinde pacifica modesta suadibilis bonis conscientia plena misericordia et fructibus bonis iudicans sine simulatione. Et quando isti effectus sapientie apparent in duce: tunc ostenditur quod habeat sapientiam que defursum est: que optime regit reipublicam et populum sibi commissum. Secundo in auctoritate superius adducta tangitur illud quod est necessarium respectu eorum que iudex debet iudicare. quia oportet enim iudicare secundum scientiam eorum que ostentur sive accusando sive testificando. Sed aduertendum est quod duci dicuntur aliqua pertinentia ad consilium: et aliqua pertinentia ad iudicium: et aliqua pertinentia ad documentum: quorum omnium oportet scientiam habere. Primo ergo dicitur ei aliqua consulendo et tunc oportet eum habere scientiam discernendi consilium utile ab inutili. Et hac scientia priuatus fuit ab salomone quando magis approbavit consilium chusi quam consilium achitofel. et ideo dicitur. iij. Regum. xvij. Dixit ab salomone et omnes viri israel. Melius est consilium chusi archite consilio achitofel. Et sequitur ibi. Domini autem iutu dissipatum est: consilium achitofel utile. vt indueret dominum super ab salomone malum. Sic hanc scientiam discernendi consilia non habuit robam filius salomonis: qui pretulit consilium malum iuueni suorum: consilio vtili et bono semel consultatorum suorum. iij. Regum. xij. An de Job. xlij. Qui celat consilium absque scientia: quasi diceret ei celatur consilium utile quod est absque scientia discernendi. Quod ad verum dicitur duci pertinentia ad iudicium. sicut quando aliqui denuntiantur ei vel accusantur vel quando aliqua coram eo per dicta testium probantur: tunc vt non deciperetur oportet eum habere scientiam discernendi verum a falso: et iustum ab iniusto. Hac scientia caruit dauid quasi miphiboseth accusatus fuit a syba falso et dauid tulit sententiam quod omnia que dederat miphiboseth haberet ipse se syba. Unde postea veritate comperita reduxit ad dimidium. iij. Regum. xvi. et xix. Sed hanc scientiam habuit salomone quando fecit iudicium de mulieribus iherosolymitanis: quia prudenter sciebat discernere verum a falso. iij. Regum. iij. De hac scientia dicitur Zecaria. x. Dabitur scientia discernendi inter sanctum et prophanum: inter populum

Itam et mundum. Sed quedam alia dicuntur per modum doctrine sicut precipue illa que scripta sunt in sacra scriptura in qua docentur ea que sunt credenda; et ea que sunt agenda; et ea que sunt speranda; et ea que sunt diligenda. et hec est scientia sanctorum de qua dicitur Sapientie. x. Dedit illi scientia sanctorum. De his autem qui hac scientia carent dicitur Sapientie. xiiij. Nam sunt oēs homines quibus non subest scientia dei. unde omnia que dicuntur in ea sunt indubitate tenenda. Tertio in auctoritate superius inducta describit illud quod est necessarius respectu eorum que dux habet praticare. id est operari. scilicet vite prolongatio ut scilicet de rebus agendis maiorem experientiam capere possit; ut efficacius operetur. Et ideo dicitur. vita ducta longior erit. Ubi primo aduerte vite nobilitatem; quia vita ducta est. Secundo diuturnitatem; quia longior erit. Circa primum attendendus est quod vita ducta debet esse vita nobilis. scilicet nobilitate virtutum. Illis autem virtutibus exornari debet vita ducta quibus magis sit utilis sibi et alijs hominibus quibus preest. Et de his dicitur Sapientie. viij. scilicet Sobrietate et prudentiam docet et iustitiam et virtutem. id est fortitudinem quibus vitium nihil est in vita hominibus. Has enim virtutes docere debet dux non tantum verbo sed conversationis exemplo. Et hoc etiam apparet per ea que iposuit nomen ductis. Nam aliquando vocatur dux qui preit alios in itinere. sicut illud psalmi. Dux itineris fuisti in conspectu eius. In quo limitur quod ductis est dirigere per prudentiam. Aliquando vocatur dux qui habet custodiam de virgine. Dicitur. Dux virginitatis mee tu es. In quo notatur sobrietas et pudicitia que debet esse in duce. Aliquando vocatur dux qui est prepositus in regimine. scilicet aliorum. Matthei. ij. Et te enim exiet dux qui regat populum meum. In quo notatur quod debet dux regere per iustitiam. Quando vero vocatur dux qui preest in certamine. sicut dixerunt post mortem Jude machabei amici eius ionathe. Machabe. ix. Te habere elegimus in principem et ducem ad bellandum bellum nostrum. Et in hoc limitur virtus et fortitudo que debet esse in duce. Secundo agitur in fine auctoritatis inducte superius de vite diuturnitate. quia vita ducta longior erit. Ubi nota quod sunt que dicuntur vitam hominis longiorem fa-

tere. Primum est honoratio parentis. Ecclesi. ij. Cui honorat patrem suum vita vivet longior. et merito quia sustinendo vitam patris eam facit longiorem. Sed ne intelligatur excepta etiam matre dicitur Deuter. v. Donora patrem tuum et matrem tuam. sicut precepit tibi dominus deus tuus. ut longio viuas tempore et bene tibi. Et tamen quia non omnes qui honorant parentes videmus vivere vita longior; posset exponi auctoritas Ecclesi. predicta quod vita vivet longior quod ista vita sit; quia post istam vitam vivit eterna. quia pietas promissus habet vite que nunc est et future. Secundum est observantia preceptorum. scilicet divine legis. Proverbiorum. ij. Ne obliviscaris legis mee et precepta mea cor tuum custodiat Longitudinem enim dierum et annos vite et pacem apponent tibi. Tertium est ratio penitentium sicut patet exemplo Eschie. Eschie. xxxv. qui egrotavit usque ad mortem. et venit Elias propheta et dixit ei. Morieris tu et non viues. Sed postquam oravit et flexit steru magno dixit illi scias. Nec die dominus. Audiit orationem tuam et visa. tu. Ecce ego adiciam super dies tuos. xv. annos. Unde in psalmi. Vitam petisti a te et tribuisti ei longitudinem dierum. Quartum est odium vitiorum precipue avaritie. Proverbiorum. xxvij. Qui odit avaritiam longi fiet dies eius. Ad literam enim multi avari citius moriuntur; quia vel imoderate laborant pro divitijs acquirendis; vel quia mortalibus periculis se exponunt; vel quia propter suas divitias nonnulli occiduntur. que omnia effugit qui avaritia est. vel longi fiunt dies eius. id est particeps erit eterne caritatis. sicut glossa exponit. Quintum autem est usus intellectualium virtutum. scilicet sapientie et prudentie; quibus mortis pericula precevantur et regimen vite debito moderamine exercetur; et remedia etiam debita contra evencus fortuitos adhibentur. Et ideo Proverbiorum. ij. postquam dixit salomon. Beatus homo qui invenit sapientiam et qui assuit prudentiam. subdit infra. Longitudo dierum in dextera eius; et in sinistra illius divitie et gloria. quasi dicat. Si sit in dextera prosperitatis scit eas ita tenere et ita vite generat in ea i longitudine dierum. sicut patet in abraham; et dicitur quod sit in sinistra ad usitatis scit ea ita prudenter et sapienter tolerare quod tandem ex illa provenit ei diut-

tie et gloria. sicut patet in Job ultimo; quia dominus benedixit novissimis Job magis quam primis. Et vixit Job post flagella. Et. xl. annis et vidit filios suos et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem; et mortuus est senex et plenus dierum; Vnius ergo nostri ducis defuncti etiam non fuit longior etas vite presentis; tamen propter sapientiam persequi citius ad longitudinem eternitatis beate vite sequens. D

Secundo in themate

assumpto limitur beneficium adepti libertatis. quia de terra egypti. id est de loco angustie et tribulationis. sic enim interpretatur egyptus. per mores eductus est; ita quod non erit amplius in ea. Potuisset ergo vere dici isti nostrum duci dum moreretur vel iam mortuo et adhuc in via. id est forte i purgatorio existenti illud Deuteronomio. xi. Terra ad quam ingredieris non est sicut terra egypti de qua existi. In quibus quidem verbis describuntur quatuor.

Et primum est habitatio eterne stabilitatis que designatur in terra.

Secundum est promissio assequende felicitatis; cum dicitur. ad quam ingredieris.

Tertium est separatio calamitatis; quia non est sicut terra egypti. id est istius mundi calamitosa.

Quartum est exemptio adepti libertatis; de qua existit. s. de loco angusti et miserie; et ideo iam factus est liber.

Circa primum attendendum est quod status beatorum est omnino intransmutabilis. Et ratio est quia beatitudo sancto: um est in deo apud quem non est transmutatio neque vicissitudo in obumbratio. sicut videmus in statu presenti homines esse subiectos naturaliter transmutationi et vicissitudo divini. scilicet generationis et corruptionis. Unde status ille beatorum propter eternam stabilitatem assimilatur terre que manet in medio mundi perpetuo stabili sicut philosophum in libro celi et mundi; quia motus primum terre est ad centrum terrae. et eadem est causa motus alius cuius ad locum et quietis in loco. Et ideo concurrentibus primum terre ad centrum suum. s. ad medium mundi stat terra fixa in medio vnde respicitur vitam beatorum que semper stat fixa immobilis in deo. Et differentia istius et illius vite tangitur. Ecclesi. i. Generationis preterit et generatio advenit; terra

autem in eternum stat. Et exponitur quod in vita ista generatio una hominum preterit per mortem. et generatio alia advenit per natiuitatem. terra autem. s. videntium. de qua ait psalmista. Portio mea sit in terra viventium in eternum stat quia semper vivit et nunquam moritur. Et quod in rebus non mutabilibus nulla motus est ipsa mutatio: ideo eorum vita id est vitalis operatio qua in deo beate vivit est omnino immutabilis; et ideo vocatur eterna sicut participatio diuine eternitatis. non solum quod excludit defectum finis per quem modum dānatorum pena dicitur eterna; sed videntem quod ad remotionem omnis mutationis non solum in actu qua etiam cum excludit: sed etiam in potentia; quod sancti ex hoc quod deo adhibebunt stabilitatem ex diuino munere consequentur transmutari non possunt; quod deus habet ex natura ratione cuius dicitur eternus. Unde dicitur in vita beatorum potest exponi illud psalmi. Fundasti terras super stabilitatem suam non indiget in se. Secundo ponitur in auctoritate allegata superius promissio assequende felicitatis; cuius subditur. ad quam ingredieris. quia dicitur si forte adhuc in purgatorio detentus nondum sis ingressus terram illam viventium; tamen ingredieris triplici ratione. Primo propter noticiam fidei. Videmus enim quod ad bonum conuenit aliquis non permittitur ingredi nisi noticiam et amicum. Et sic in domum celestis conuenit non ingredieris nisi noticiam et amicum per fidem charitatem foris mara. unde dicitur. Ingrederemur enim in requiem. s. terre viventium qui credimus. In cuius figuram solum caleph et iosue qui fuerunt creduli ingressi sunt terram promissionis. Quorum vnus significat fidem. s. iosue alter charitatem fidei formatam. s. caleph qui interpretatur quasi omne cor; quod charitas diligit deum ex toto corde. Secundo propter decentiam ministerij. Nam ministros et seruitores decet ingredi domum conuenit. Sed in deo est sic dominus delicatus qui vult habere ministros omnino mundos et immaculatos; et etiam multum sollicitos in operibus ministerij sui. quod est ministerij iusticie. vnde de solum qui tales fuerint. scilicet immaculati et mundi a peccato et solliciti in operibus iusticie in grederentur domum suam terram celestis conuenit. sicut illud psalmi. Domine quod habitabit in tabernaculo tuo. et responder. Qui ingrediet sine macula et operatur iusticia. Hoc figurat in Noe qui propter iusticia et innocencia sua

Sermonū funebriū

Ingressus est aīcā. **Esaie. xvi.** Aperite portas & ingredietur gēs iusta. Tertio propter gratiam encens. Illi enim qui portant encens permittunt ingredi domū cōmuni. Nec encens que portantur in domum dei & in terram viuētū sunt opera misericordie. qz sola misericordia comes est defunctorū vt dicit Ambrosius. Unde dicitur viro misericordi illud. **Genes. xliii.** Ingredere benedictē dñi. Cur foris stas? Unde etiā **Math. xxi.** dicit qz xps dicit misericordibus. **Uenite benedicti etc.** Tertio in auctoritate inducta ponitur segregatio presentis calamitatis: qz non erit ibi calamitas que est i presentia: non erit terra ista viuētū sicut terra egypti. i. mundi huius. Et ratio ē triplex. Primo qz terra egypti. i. mundi est tenebrosa. i. tenebris ignorantie & peccati. vnde egyptus tenebre interpretatur. Sed terra illa viuētū est tota luminosa. Hoc figuratum est **Exodi. x.** vbi dicit qz facte sunt tenebre horribiles in vniuersa terra egypti: vbi dicit qz habitabant filij israel lux erat. Secundo qz terra egypti est angustius plena. vnde egyptus interpretatur angustia. **Dan. xii.** Angustie sunt mihi vndiqz. qz vndiqz inimici tenet nos obsessos. **Luc. xix.** Circū dabunt te inimici tui vallo: & coangustabunt te vndiqz. Sed illa terra viuētū libera est ab oī angustia. **Prover. xi.** Iustus de angustia liberatus est. **Esaie. lxxv.** Non erunt in memoria angustie prioris. Tertio quia terra egypti. i. mundi est tribulationibus subiecta. vnde egyptus interpretatur tribulatio. & ideo filij iacob in egypto existentes dixerunt. **Genes. xlii.** Venit super nos tribulatio. **Esaie. y.** Aspiciemus in terram & ecce tribulationis tenebre. Sed terra viuētū est oīo remota ab omni tribulatioe. **Job. y.** In. vi. tribulationibus liberabit te: in. vii. non tanget te malū. Per. vi. tribulationes intelliguntur tribulationes huius mudi. qz mūdus in. vi. diebus ē factus qui sūt dies laboris. & i. hīs liberatus ē homo & purificatus a peccatis per labores pnie & per tribulationes presentes: sed in. vii. sabbati que signat requie eternitatis nō tanget te malum. Quarto in auctoritate superius iudicata ponitur exemptio ad eptē libertatis: cui dicitur. de qua existi. vnde iam liber factus es ab ei? angustis & tribulationibz. Nota liberetur exiit homo de terra aliena vbi pariter multa incommoda vt redeat ad terras et

patriam suā vbi habiturus est pacē & quietē cuncti tempore quo vixerit. Sic terra a nobis aliena est mūdus iste. in quo diu habitare nō possumus nec inuenire quietem: & in qua patimur multa incommoda. Sz patria nostra vbi erit perfecta requies & possessio pacifica omnium bonorū est terra viuētū: ad quā nō peruenit spiritus hominis nisi hinc exeat. vnde ps. Exiit spūs eius & reuertetur in terram suam. **E**

Tertio in themate as

sumpto describitur exterminū intercepte potestatis. qz amplius nō erit in statu. i. temporalis potestatis. sicut nōqz in eo statu in quo fuit. Et ideo atēqz veniret ad istō exterminū debuit petere eum ppheta dicens. Remitte mihi vt refrigerer puiusqz abeā & amplius nō eo. In quibz verbis facit quatuor. Qz pmo petit relaxationē cui se cum dicit remitte mihi. i. peccata. Istud em est pmiū quo homo disponit ad beatitudinem consequendā. i. remissio culpe. vñ in ps. Beati quoqz remisse sunt iniquitates. Et ista remissio fit in contritione quādo contritio est cum pposito consistendi. fm illud ps. Dixi. sin corde contritus. confitebor: ad uer. me iniusti. meā do. & tu remi. etc. Secundo petit remissionem siue mitigationem penę: cum dicit vt refrigerer. Refrigeriū emz aut tollit aut mitigat ardozem. & hoc fit in penitente quādo pena eterna cōmutatur in penam temporalem. Sed potest esse tātus seruos cōpunctionis: & ardo dilectōis in homine cōtrito qz purgatur culpa & tollitur pena. & tūc est refrigeriū de quo ps. ait. Tranquillus per ignē & aquam & edu. nos in re. Nam per aquā intelligitur magna cōpunctio lachrymarū que lauat maculas culpe. Sed per ignē magnus ardo dilectōis que tollit reatus penę. Et sic de peccato educitur in magnū refrigeriū gratie. Tertio petit preuentioē morte. i. mortis. quia pmiūqz abeam scz per mortem de vita ista. Nam si aut homo prius dlinquit qz humilietur per penitentiam. fm illud ps. Priusqz humiliarer ego deliqui: sic debet prius delicti veniā impetrare qz humilietur per mortem & abeat extra istam vitam. Unde **Job. xx.** Dimitte me vt plangam paululum dolorē meū anteqz vadam & non reuertar. **Uñ** si prius qz abeat per planctū penitentie peccata abluerit: cōtinget ei. fm illud i. **Regū. xix.**

Distinctionis V

Bijet saluatus est. Quarto predicte distinctionē vte. quia amplius non ero. i. in hac vita corruptibili. Unde nō amplius erit i aliqua prosperitate corporali siue temporalī siue diuini siue delictaria siue bonorū aut dignitatū. Ita emz omnia temporalia sunt que non habent locū in alta vita que perpetua est & cetera. **2° ps. x.** Tempus nō erit amplius. Et ideo finaliter erunt aut in eternis gaudijs aut in eternis gaudijs. Ad que gaudia nos perducat deus Amen. In funere alicuius principis maximī. **Sermo XVII.**

Princeps maximus

Peccecidit hodie i israel. **Regū. ij.** Nos videmus qz quando cadit turres maxime & altissime qz faciunt i sua ruina maximū sonitū: & aliqui sequitur magnū damnum. qñ scz ex casti ei? multi opprimunt. **Exeplū huius** habet **Luc. xii.** de octo decim turris sup quos cecidit turris in syloe & occidit eos. Sic qñ aliquis maximus princeps cecidit per mortē: sequit magnus sonitū & lamentū. & merito: qz nonnūqz ex ei? occasu & morte sequit multi plex damni in populorū: aliqui etiā ex ei? subtractione & absentia sequit oppressio multorū siue ab hostibz siue ab insolentibz qz ardua audacia insurgit. Figura huius habet. **i. Machab. ix.** Quia post obitū iude emerferūt se iniqui in oibz finibz israel: exorti sunt oēs qui operabant iniquitatē. Et post sequit qz exquirebant & pscrutabant amicos iude & vindicabant in illos: & facta est tribulatio magna in israel. Sic modo de isto serenissimo pncipe nostro defuncto merito possunt & debet audiri sonitū & voces lugentū & lamentū. qñ ipsi? vita & presentia erat oibz cā tutele & pacis & salutis. Et ideo nequaquā ē dubiū quin ex ei? morte & absentia sequi in gente nostra debeant multa dāna. Et ideo vere ppholo: qz vt dicunt verba pposita. Princeps maximus cecidit etc. i. in detrimentū toti? gentis nostre que in israel figurat. Sed ista quidē verba eundē dñm nřm nobis triplē describūt. Primo quidē vt venerabilē ex excellētia officij: quia princeps magnus. Secundo vt stabilem ex presentia excidit: quia cecidit hodie. Tertio vero formidabilē vt turbet ex sepe quela scz dicitū vel detrimentū quod poterit

Sermo XVII

sequi i israel. i. in gēte nra ex ei? subtractionē. **Circa pmiū attendendū** est qz iste potuit dici princeps: nō solū magnus: s; maximus. **Magnum** em fuit rōne nobilitatis. maior aut rōne dignitatis: sed maximus rōne pbilitatis. Et iō merito dicit potē ipse fuerit figurat. i. **Machab. ij.** in Machab. cui nūcū ab antiocho rege missi dixerunt. Princeps clarissimus & magnus es in hac ciuitate & ornatus filijs & fratribus. In quibz quidē verbus iste noster serenissimus princeps ex quatuor que olim habebat benemeritō commendatur. Primo quidē ex potentie dignitate: quō princeps. Secundo ex fame celebritate: qz clarissimus. Tertio ex opulētie facultate: qz magnus etc. Quarto nō ex familie nobilitate & quia ornatus etc. Circa pmiū attendendū est qz multi sūt in mūdo qz obtinent dignitatē & non merito pncipatū: imēnti & indigni. Si quidem vt pbs dicit. Principatū oīstē dicit vñ. Aliqz ergo ostēdunt indigni dignitate & potestate pncipatū: ppter defectū pudentie. sicut fuit Roboā filij salomonis. de quo dicit **Eccl. xlvij.** Dereliquit. i. salomō post se de semine suo gēs stultitū & imitūti a prudentia roboā qz auertit gentē filio suo. Est em princeps sine prudentia velut oculi sine luce qz rectā viā nescit tenere. sicut nec ipsudēs rectū pñtū. Utinā qz ipseret hōbū **Esa. xxxij.** Nō vocabif vltra is qz in pñtis ē princeps. Idcirco qz ista dñi nři pncipatū fuit & erit stabilis. qz ipse oibz se ostēdit sensatū & prudentē. In illud **Eccl. x.** Principatū sensari stabl erit. Quis dā vero alij sunt qz ostēdunt indigni pncipatū: ppter defectū iusticie: qz nō intendūt ad iusticiā: s; poti? ad rapinā. & tales pfecto nō sunt dicēdi principes: s; poti? lupi rapaces. Nā lupi ones rapierūt: sanguine fundūt: aut mās. i. vitā tollunt: & carnes eorū audissimē comedunt. sicut de quibusdā principibz dicitur **Ezech. xxxij.** Principes ei? in medio ei? quasi lupi rapiētes pcedā ad effundēdū sāguine: & ad pēdas animas: & auare sectādo lucra. Quidam aut alij sunt qui nō sunt pncipatu digni: ppter defectū tēpantie. **Uñ** notandū qz antiqui principes fuerūt temperati in ciborū vñ ad meridiem nō comedebant. vñ reficiebant eandē in die post ex pditionē negotiorū republice. **Uñ** **Iosaph.** de quo b; in ps. qz cōstituit eū dñm domus

Sermonū funebriū

sue r pnc. oia po. sue dicit Beñ. xliij. *Ades*
 cū sunt comesturi meridie. Et si qui pnci-
 ps inueniebant qui vellēt mane cito comē-
 edere erat signū interpanie r gulostadi. vñ
 de talib? dicit Eccl. x. Et terre cui pncipes
 maue comedūt. Et dicit ve terrendū est hoī-
 bus terre sue. qz pncipes qui dant se volu-
 ptari r gulostari parū volum occupari aut
 laborare circa regimē ipsi terre. Itē hoī-
 bus terre sue: si ipsi pncipes gulostate ves-
 lūt imitari. qd em a maiorib? agitur facile
 erabitur a minoribus in exemplū. sicut dicit
 Greg. Eccl. vi. Qualis rector ciuitatis: ta-
 les habitantur in ea. Quidā vero sunt indi-
 gni pncipatu propter defectū fortitudinis
 r strenuitatis. Nā quia non habent forti-
 tudinē contra bella spiritualia: s; contra re-
 tationes r contra vitia: sed corrumpit in eis
 ideo facit eos deus plerūq; corrūere etiā in
 bello corporalī. *Dee. viij.* Facti sunt quasi
 seruis dolosus: cadent in gladio pncipes
 eorū. Pncips qui dicitis vitijs caruit r cō-
 trarijs virtutibus daruit quādo de medio
 per mortē educitur ad sanctos dei applicat
 r ad deū accedit gloriificandus. Unde *Die-*
remie. xxx. dicit dominus. Pncips de me-
 dio eius producetur: applicabo eū r acces-
 der ad me. Secundo quoq; in auctoritatē
 re allegata superius cōmendatur bon? pnc-
 ipes de fame celebritate: quia clarissim? dicit
 cūtur. i. *Coz. xv.* q alia ē claritas solis alia
 luue alia stellarū. Nā clara est stella: clarior
 videtur luna: sed clarissimus videt sol. Ha-
 ber claritate stelle pncips qui est famosus
 de sapientia. quia de sapientia dicitur *Sa-*
piencie. viij. Per hanc habebō claritatē ad
 turbas. Et *Sapie. vi.* Clara est r que nūq;
 marcessit sapientia. Et quia sapientes sa-
 pient alios erudire: ideo dicuntur esse clari
 stelle. *Danielis. xij.* Qui ad iusticiā erudiūt
 multos erunt sicut stelle. Et hanc claritatē
 fame habuit Salomon. Sed ille videtur ef-
 se clarior r habere claritatē luue: qui habet
 famā de misericordia. Procedit enim talis
 claritas a luce misericordie. de qua dicitur
 Eccl. *xxvi.* Ostende nobis lucē miseratione
 nū tuarū. Et hec lux attribuitur luue: quia
 luna splendet his qui sunt in tenebris no-
 ctis: quia misericordia compatitur r subue-
 nit his qui sūt in miserijs aduersitatis. *L u-*
na in ipsa sua luce habet in se ymbrositate.
 quia s; vir misericors in ipsa subuentione
 misericordie habet animi compassionem.

Job. xxxi. Si vidi lunā incedere dare. Ita
 fuit claritas David: de quo dicitur. i. *Chab.*
ij. q David in sua misericordia conse-
 cutus est sedē regni. Sed ille potest dici cla-
 rissimus tanq; sol qui habet famā de ma-
 gna iusticia. Nā sicut pbus dicit in quinto
Erhicoz. Iusticia est preclarissima virtutū
 Et neq; lucifer neq; beserrus est tra clarus
 Et ideo ille pncips est clarissimus sicut sol
 qui est famosus de iusticia. Itē dicit apul-
 de *Abelchisedeb* *Heb. vij.* qui interpretat:
 rex iusticie: deinde aut dictus est rex salem:
 quod est rex pacis. quia sicut dicitur *Sale-*
xxxij. *Opus iusticie pax.* De tali ergo pnc-
 ipse potest dici illud ps. *Abzons eius sicut*
sol. s; propter iusticiā claritatē r firmitatē
Eccl. xxvij. *Domus sanctus in iusticia mas-*
net sicut sol. Tertio quoq; in auctoritatē
 dacta cōmendatur pncips de opulētia di-
 uitiarū: quia magnus in ciuitate hoc. Nam
 maxime efficiuntur homines magni pro-
 pter diuitias in ciuitatibus. Et hoc aliqua-
 do potest iuste r rationabiliter fieri. quia. s.
 ille est in republica ciuitatis vel patrie ma-
 gis promotūdus qui magis esse potest vit-
 lis reipublice. Sed manifestū est q; in mul-
 tis diuites possunt iunare reipublicā ma-
 gis q; pauperes. Unde si i talibus officijs
 diuites magis honorantur vel promouen-
 tur r magni fiant in quibus vtiliores sunt
 vel esse possunt cōitati r ciuitati: non est in-
 conueniens neq; peccatū. quia hoc non est
 honorare eos propter diuitias: sed propter
 reipublice necessitatē r vtilitatē. r vbi diui-
 tes altiore locū retinent vel obtinent in repu-
 blica q; pauperes: nō est indignū q; magis
 honorentur quantum ad reuerentiā exteriorē
 rem. quia aliud ē honorare hominē prop-
 ter personā: aliud propter statū. Nā propter p-
 sonā ille est magis honorandus qui est ma-
 gis virtuosus. s; honore laudis vel repu-
 blicanis r huiusmodi. Sed propter statū
 ille est magis honorandus qui altiore locū
 in republica tenet. Competit aut; specialiter
 pncipi magnitudo diuitiarū: quia decet
 pncipē esse magnificū. s; faciēdo virtuo-
 se r laudabiliter r rationabiliter magnos sū-
 ptus qui sine magnis diuitijs fieri nō pos-
 sunt. *Oporet etiā quandoq; pncipē face-*
re exercitus r bella gerere que sine magnis
expensis fieri non possunt: nec magne expē-
se sine magnis diuitijs. quas si tēpore guer-
re ex se non haberet sed velle eas tū extor-

Distinctionis V

queret: oportet interdū q; in tantū grauas-
 set eos q; odirent eū r nō essent ita fideles:
 r hoc esset periculosum. *Oporet etiā inter-*
dū pncipē largiri dona magna r munera
multibus r alijs bene meritis. In quo etiā
 vti debet virtute magnificētie. sicut dicitur
Debet. ij. de *Assuero* rege q; dona largir? ē
 iuxta magnificentiā pncipale. i. que pnc-
 ipē decebat. Et ita oportet pncipē ee ma-
 gnū id est magnarū diuitiarū: sicut dicitur
 de *Job. c. i.* q; erat vir ille magn? inter omis
 orientales. i. ditio: in diuitibus. sicut expo-
 nit glosa iterlinearis. *B* Quarto vero cō-
 mendatur pncips in auctoritate allegata
 superius de familie nobilitate: quia ornatus
 filijs r fratribus. Decet em pncipē pre-
 ce tenis posse dici felice. saltē felicitate politica
 ad quā sicut tradit pbus in primo rethoris
 ce: requiruntur bona intrinseca r extrinse-
 ca. Intrinseca aut dico vel que pertinet ad
 animā. sicut sunt bona honesta. i. virtutes.
 sicut iusticia. temperantia: fortitudo: magni-
 ficentia: magnanimitas: liberalitas: r mā-
 suerudo: prudentia r sapiētia. quia iste sūe
 maxime virtutes que reddunt pncipem
 alijs maxime honorabilē: vel etiā bona que
 in iunt corpori dicuntur intrinseca: vt san-
 tas: fortitudo: robur: pulchritudo: magni-
 tudo r potentia: siue ars agonistica r bona
 senectū. Extrinseca hō bona dicūt bonitas:
 generositas: multitudine amicorū: amicitia bono-
 ri: abundantia diuitiarū: bona proles r mul-
 tudo prolis: abundantia possessionis: r cor-
 pus cū potentia feruētia r acrua: honor r
 bona fortuna. Sed precipue est ad eius or-
 namentū r robur ipsius pncipis q; habe-
 at bonos fratres. quia frater qui adiunat a
 fratre quasi ciuitas firma. vt dicitur *Prou-*
xxvij. De hoc habes exemplū in iuda macha-
 beo. de quo dicitur. i. *Abachabeo. ij.* q post
 mortē maratipie surrexit iudas qui vocaba-
 tur machabeus filius eius pro eo: r adiuua-
 bant eū omnes fratres eius. Itē q; habeat
 multitudinem prolis ad est filiorū. sicut dicitur
Judith. vij. de *Sedeone* q; habuit se-
 ptuaginta filios qui egressi sunt de femore
 eius. Sed tamen melius est habere vnū
 filiū bonū q; multos impios. imo mel? est
 nullū habere q; nullū habere bonū. Et hoc
 est quod dicitur *Eccl. x. ij.* Nō iocundus
 in filijs impijs si multiplicētur: nec oblectē-
 nis super illos si non est timor dei in illis. Et
 post. *Abelio:* est viuus timens deū q; mille

Sermo XVII

filij impij. Et vtilius est mori sine filijs: q;
 relinquere filios impios. Et ideo magis de-
 bet desiderare pncips proles bonitates q;
 multiplicationem. *L*

Secūdo in assumpto

ebanare introducit iste noster dominus
 vt scilicet sive defendens propter presentia
 exadij: id est mortis. quia cecidit hodie s; s;
 per mortē a statu dignitatis r vires presen-
 tis. *Charissimū* iste casus. i. mortē cōmunis
 est. quo ita cadunt minores sicut maiores:
 r ita populares sicut pncipes. quia mortis
 est cōmunis omnibus hominibus. Et ratio
 est: quia hereditas transit in posterōs cum
 onere suo. Et sic humana natura a primis
 parentibus transit ad posterōs cum onere
 mortis. a quo onere nō eximitur nec domi-
 nus nec seruus. Unde in ps. *Vos autem si*
cur homines mortemini: r sicut vnus de p-
ncipibus caderis. Et dicit sicut vnus: q; non
 moriuntur omnes simul: sed vnus post aliū
 Sed aduertendū q; quando vento impelle-
 te cadit vna arbor: multū vetusta r putrida
 r infructuosa: tunc homo cuius erat nō do-
 let: imo potius gaudet. quia in loco vnde es
 uellitur potest ponere aliā plantā nouam r
 fructuosam. Sed quando cadit arbor: pro-
 cera r fructuosa: tunc dolet r conuenitur.
 Ita quando per aduentum mortis caderet
 vnus pncips qui iā pre senectute nimis
 esset factus omnino inutilis r etiā desipiens.
 vel propter nimiam infirmitatē r incurabilē
 esset totus putridus: certe d morte talis pnc-
 ipis potius esset gaudendū q; dolendum.
 Sed quando moritur pncips robustus r
 serenus r totus virtuosus r reipublice vti-
 lis: tunc est materia fletū r dicendū cū da-
 moze r lachrymis illud *Thyeno. v.* Defecit
 gaudium cordis nostri: versus est in lacrū
 chorū noster: cecidit corona capitis nostri
 In quibus quidem verbis offenditur q;
 de morte boni pncipis lugendum est r do-
 lendum tripla ratione.

Primo ratione amabilitatis: propter qd
 dicit. defecit gaudium cordis nostri

Secūdo rōne strenuitatis: ppter qd sub-
 dit. versus est in lacrū chorū noster.

Tertio rōne dignitatē: ppter qd subinfertur.
 cecidit corona capitis nostri.

Circa pncipū attendēdū ē q; in eoz annū r
 bonū pncipē est differentia. q; tyran? pl? au-
 rat timeri q; amari. sic dicit *Seneca de Ale-*

Randio in libro de beneficiis. quia summū bonus ducet ab terrore esse; ignorans aialia quoque ignavia timere ob vitū malū. Sed boni princeps quis sciat vitioque necessariū esse. scilicet amari et timere; tamen plus appetit amari quā timere. Et est differentia inter principis timorē et amorē, quia quando princeps solū timetur vt tyrannus et nō amatur a subditis sed oditur; tunc subditi gaudent de eius absentia et tristantur de eius presentia. Et si aliquando in eius presentia ostendant gaudium in facie; non tamen habent in corde. Sed de eo qui multū amatur est cōtrariū: quia dolent subditi de eius absentia et gaudent de eius presentia; et nō in facie sed etiam in corde. Unde quando eius presentia grata et amabilis totaliter per mortē fuorabit tunc deficit gaudium cordis et cessat omnis leticia quā habere solebant de ipsius grata presentia. Sicut illud Osee. ij. Cessare factā omne gaudium eius. id est quod habebant de eo. ita dicitur de morte. Secunda ratio est propter eius strenuitatē: propter quā dicitur. versus est in la. cho. no. Antiquitus enim quādo principes fecerant aliquos actus strenuos; puta quod strenue se habuerant in bello et vicioriam reportabant; tunc obuiabant eis chori musicierū vt iuuenū gaudentiū et ludentiū et canentiū laudes eorum; et fiebant canilene que postea in succedentibus temporibus cantabantur in choris ludentiū et gaudentiū. Exemplū de hoc habetur. i. Regū. xvij. vbi dicitur quod cū reuertet dauid percusso pēlistero et ferret caput eius in hierusalem; egresse sunt mulieres de vniuersis vrbibus israel cantantes chorosque ducentes in occursum regi saulis in tympanis leticie et sistris; et percinebant mulieres ludentes et. Et consimile etiam fiebat alijs principibus strenuis. sicut patet Exod. xv. de Moysi. et Judici. xi. de Iephte. Sed quis tales chori ludentiū et gaudentiū et laudantiū fierent eis dū viuissent; tamen postea in morte ipsoz choros cōuertebatur in luctū. quia conueniebat populus non ad laudem sed ad luctū; nō ad cantū; sed ad lamentū, sicut patet de Moysi. Deute. xxxij. vbi dicitur quod moyses centū viginti annoz erat quando mortuus est. Non caligauit oculus eius; nec dentes illi? moti sunt fleueruntque eū filij israel in campes tribus moab triqinta diebus; et compleri sūt dies planctus lugentiū moysi. Et simile habetur de Iuda machabeo. i. Machab. ij. vbi

dicitur quod Ionas et Simon tulerunt Iudā fratrem suū et sepelierunt eum in sepulchro patrum suorum in ciuitate modin. Et sicut eum omnis populus israel planctu magno et lugentibus diebus multos. Tunc ergo poterat dicere omnia populus non laudantiū choros sed lugentiū illud Job. xxx. Uersa est in luctū cybata mea; et organū meū in vocem flentiū. Tertia ratio lugendi est propter principatus dignitatē, quia cecidit coro. ca. no. Vbi aduertendū quod corona capitis dicitur honor et gloria regni sive principatus; et quod ex hoc bono principe totū regnū sive tota respublica est in honore et in gloria; ideo cadere per mortē tali principi dicitur corona et honor cecidisse de capite. Unde dicitur. xij. Descendet de capite nostro corona glorie nostre. Vel per caput intelligitur ipse princeps. Unde saul dicitur est. i. Regū. xv. Caput in tribus israel factus es. Unde corona cadit de capite quando dignitas auferat a principate; quod fit per mortē. Job. xix. Absulit coronā de capite nostro. D

Tertio in thēmate as

sumpto mors boni principis ostenditur esse formidabilis et sequela discidium et periculum; quia aliquando remoto principe consueuerunt consequi diuisiones et scismata; vel in ter eorum proximorum inter alios propter ambitionē et superbiā vel auariciā; ex quorum scilicet diuisione et contrarietate fit diuisio in israel. id est in populo. sicut aliquando remoto pastore fit dispersio gregis. Hoc figuratum fuit. iij. Regū. xvij. vbi ait Michetas propheta. Uidi cunctū israel dispersum in montibus; sicut oues nō habentes pastorem. Dies. i. Brex dispersus israel; leo es id est maior es ceteris eū. Prudes princeps quā videt acies militū vel pedinū in inuasiōne hostiū dispartiat eos colligere et congregare. Sic rogandus est deus et ipse est de studij adhibedū quod ex quo subtraxit notabile principē quod habeam? per eius gram talē successore de quo sperare possit illud ps. Dispersos israelis congregabit. In quibus de vbiis trisa facit propheta. Nam primo insinuat periculum; scilicet in dispersione; cum dicit. dispersiones. Secundo debetū; quia israelis.

Tertio remedium; quia congregabit. Periculū siquidē ppli est in dispersione sive diuisione; quia omne regnū in seipm diuisum desolabit. Machab. xij. Et tū nō dicit dispersio

nem sed dispersiones. quia diuersa vicia faciunt in hominibus diuersas dispersiones. Namque in dispersione facit superbia; de qua dicit Job. xxi. Erunt sicut palee ante faciē ventri; et sicut tur fauilla quā turbo dispergit. Nam palee sunt hoies leues; qui nō habent in se pondus humilitatis; vnde ventus superbie eleuat eos in sui reputatione; et dispergit eos per diuersas ambitiones. Et scintilla quā simitudo est cinis modicus et extinctio scintillarum materie dicitur; est vicia hoies. Zanque em scintille fulgentes fuerunt primi patres ex quoz scilicet materia nostra propagata sunt cineria corpora nostra. Sed ex eoz extinctione; id est peccati transgressionē; relicta est nobis fauilla modica. id est breuis et in certa vita; quia per vniū hoiem peccatum intravit in hūc mundū. et per peccatū mors vt dicit aplos Romano. v. Unde Job. xxx. Assimilatus sum fauille. Sed hanc fauillā turbo id est superbia; dispergit; id est ad diuersa mala impellit; quia in vniū ois peccati superbia. Dicitur autē superbia turbo; quia si aut turbo aerē perturbat et obscurat; ita superbia mensē. Unde Job. iij. Noctē illā tenebrosus turbo possideat. Tenebrosus turbo possidet noctē cū superbie tentatio occupat eā mentē. Aliā vero dispersionē facit viciū auaricie. Exodi. v. Dispersus est populus per egyptū; id est per mundū ad colligendas paleas. id est temporalia. Nam per totū mundū discurrunt homines paupertatē timentes ad colligenda temporalia que modici poteris sunt respectu spiritualiū. Unde Hieronimus. Pauperis fugiēs per saxa per ignes Impiger extremos carrit mercator ad indos. Aliā dispersionē facit vitium gula. ps. Ipsi dispergentur ad manducandū. si vero non fu. sa. et murmurabūt. Secundo ponitur debetū scilicet vnitatis; quia israelis dispersiones sunt. id est populi dei videntis. id est cognoscētis per fidē in quibus nō debet esse dispersio; sed potius vnitatis congregatio. Nam sicut ē in eis vna fides; vniū baptismus; et vniū deus et pater oim; ita debet esse vna puritas et vna caritas. Unde i. Machab. v. dicit quod congregauit iudas qui interpretatur conficiens omnes israelitas; id est fideles. quia scilicet confessio vniū fidei debet oēs fideles vnire; vt qui sunt vniū fidei sunt etiā vniū animi. i. Petri. iij. In fide autē omnes vnantimes. Tertio quoque in auctoritate ista ducta ponitur dispersionis remedium; quia

congregabit. Ad hoc enim bonus princeps principaliter intendere debet; vt sint omnes congregati in vnitatē pacis; vt consequat exemplum illius qui est pater futuri seculi princeps pacis. scilicet christi. de quo dicit Job. xi. quod christus moriturus erat pro gente. et non tū pro gente; sed vt filios vniū qui erāt dispersi congregaret in vniū. Sed tamē congregatio et vnitatis electoz incipit quidē in mundo istoz; sed perficitur et consummabit in celo. Unde dicitur Machab. xij. Congregabit electos a quattuor plagis terre vsq; ad summū celiz id est celestis gaudij. Ad quod nos perducatur quis qui.

In funere aliarū magniviri. Ser. XVIII

Ignis et paruus

in vbi sunt; et seruus liber a dño suo. Job. ij. Videmus quod ista natura precipue que generatur et corrumpit finaliter ad suā primā naturā seu materiā reuertuntur; sicut patet in his que ex seminibus oriuntur; que etiā finaliter in semina reuertuntur. vt ex frumento generatur herba; dein de stipula; post spica. et ex spica finaliter excurit frumentū; et ita ē de hordeo et alijs seminibus. Sic humana corpora sicut ex terra primitiua sunt producta; sic etiā in terrā finaliter reuertuntur. Dicit autē beatus Gregorius quod natura omnes partes genuit; sed variata merito; omni ordine alios alijs culpa postposuit. Quod quidē dicit gregorij si loquamur de hominibus sicut primū statum ante peccatū non est intelligendū de omni equalitate; quod quantum ad omnia fuissent equales; quia fuisset in equalitas sexus scilicet viroz et mulierū; in equalitas etatis. scilicet patrum et filioz. Et quantum ad animā; quia propter liberi arbitriū quidā partes profecissent in iusticia; et quidā magis in scientia. Et sicut corpus sicut diuersitate aeris aut diuersum sicut stellarū aliqui robustiores corpore fuissent geniti et pulchriores et melius complexionati; ita tamen quod in illis qui excederentur nullus esset defectus vel peccatū siue circa animam siue circa corpus. Unde Gregorius per verba predicta intendit excludere solū disparitatē que est sicut differentia iusticie et peccati; ex qua contingit quod aliqui penaliter sunt sub alijs coercēdi. Sed sicut statū nature corrupte quantum ad hoc naturā omnes pares gignit; quia scilicet gignit oēs homines mortales. Unde quous postea in

Vita multū varientur: quia quidā magni & quidā parui & quidā liberi & quidā seruit tamen finaliter in primā naturā seu genitu tā mortalitatis omnes pariter reuertūtur, quia scz oēs pariter actualiter moriūtur, sicut femina supradicta finaliter actu pdu- cunt semina quē in naturali virtute seu po- tentia primitiua cōtinēbantur. Unde sicut cū natura mortali pariter generantur: ita per actualē mortē pariter corrūpūtur. Et ideo dicitur in verbo proposito, *Eccl. iij. 19.* & paruus ibi sunt, scz in dominio & testate mortis, quasi dicat, equaliter inuadit mors magnū sicut parui: & seruus liber a domio quasi ita inuadit liberi sicut serui. hoc exce- pto qd qui erat seruus ante mortē: nō mor- tē fit liber a dño suo. Et est potest intelligi ma- gnus & paruus, i. qui in hac vita erant ines- quales sūm magnitudinē & paruitatē pros- peritatis: sublati per mortē tali prosperita- te sunt ibi, scz in alia vita quantum ad hoc cō- les: & seruus est ibi liber a domino suo. *A.*

Postumus ergo dicere qd tria in verbis p- postitis de morte describuntur.

Primo quidē eius cōitas in inuadendo, qz ita magnū sicut parū inuadit a morte. Secundo et potestas in derinendo: qz ibi sunt, scz in carcere mortis, id ē in sepulchro detenti.

Tertio eius auctoritas in manumittendo quia tāte auctoritatis est mors qd de seruo potest facere liberi: & ideo dicit, & seruus ē ibi supple liber a domino suo.

Circa primū notandū

est qd idcirco a morte ita inuaditur magnū sicut paruus: quia mors est iniusticia dei ad puniendū humane nature peccatū. Pro- pterea enī dicit apłus *Roma, v. 9.* per vnū hominē peccatū intravit in mundū, scz per adā in quo oēs homines peccauerunt, quia adhuc rota humana natura in eo cōtinēba- tur: et in eo corrupta est rota humana natu- raita qd in eo omnes peccauerunt, & ideo p- transit mors in omnes ad puniendū istud peccatū. tanq̄ quedā iniusticia dei. Et quia iniusticia dei est: oportet qd ipsa sequat̄ mo- dū diuini iudicij. Diuina aut iudiciū non ar- tendit personā, i. paruitatē vel magnitudi- nem personę: sed omnes equaliter iudicat. Et ideo cōsimile accidit de morte: quia oēs equaliter percutit. & hoc est quod innuitur *Sapie, vi, vbi* dicitur, Non subtrahet scz a

morte personas cuiuscūq; dñis: nec verebitur persona cuiuscūq; quoniā pusillū & magnum ipe fecit: & equaliter est illi cura de omnib;. *Ex* quibus quidē verbis colligitur qd deus in iudicio mortis tria circa hoies ostēdit. Primo cōitate sue iusticie: quia non sub- trahet personam cuiuscūq;.

Secūdo magnitudinē sue potentie: quia non verebitur personam cuiuscūq;.

Tertio cōlitate sue puidētie, qm pusillū & ostēdit ergo primo qd in iudicio mortis de- sicut equus & cōis iudex nō est acceptor personarū, qz nō subtrahit a morte personā cuiuscūq; sine magni nec parui. Et rō istius cōitatis est triplex. Prima ē ppter inuariā- bilem sententiā primę dñatōis: qua dictū est primo parenti *Benef. ij.* De ligno scien- tię boni & mali qd est in medio paradisi ne comedas. In quacūq; enī die comederis ex eo mo- te morieris, Et qz ipe postea com- edit incurrit sententiā mortis: non solū autē ipe sed omnes hoies, qz oēs homines postea descenderūt ab eo: & ideo oēs potentialiter & originalit cōtinēbant̄ in eo sicut in prima radice: qua viciata per peccatū oēs in eo vi- ciani sunt & morti addit. Unde apłus *Ro- mān. v.* dicit qd iudiciū quidē ex vno in con- demnationē, qz per vñ delictū in omnes ho- mines mors pertransit in condēnationē. Et ideo ab hac generalissima sentētia & cō- demnatione nulla persona hominis si- btrahi- tur, quasi diceret iudiciū est. In iudicio autē dei nō decet qd sit personarū distātia. iuxta illud *Deuteroh. i.* dixit moyses iudicab' cui postea erant vice dei ad iudicandū populū eius. Non erit distātia personarū: ita par- uum audieris vt magnū: nec accipietis cui- uscūq; personā, qz dei iudiciū est. Secūda rō est ppter rationabilē puidētiā diuine dis- positionis, ne scz mala fierent absq; terrore & bona sine remunerationis spe. Nam si ex eo qd non pferunt cito cōtra malos sentētia filij boim absq; vilo terrore perpetrāt mala quid esset si sententiā mortis & iudicij nūq; sequeretur? Et ideo mortis iudiciū dū oib' iminet omnes terrore debet. Itē iustī cui to- na agunt & semp bi in angustia viuūt si nō sequeretur aliquādo mors: quā remunera- tiōnē sperarēt? Quia igitur nō est apud deū iniusticia vt scz velit malos semp in iniqui- tate prosperari & bonos nūq; remunera- ri: iudiciū mortis dispō: sicut omnib' esse com- mune: vt boni omnes remunerentur & mali

Angeli puniantur absq; cuiuscūq; exce- ptione persone. *Et. ij. Paral. xix.* Non est apud de- um iniusticia: neq; psonarū acceptio. *Job xxxij.* Et sit a deo impietas: & ab omipotē- te iniquitas. *Spus* enī hominis reddet ei: et iuxta vias singulorū restituet eis. Et post, Qui non accipit personam principum: eo- gnouit tyrannū. *Opera* enī manū ei' sunt vniuersi: subito morerentur, scilicet vt lu- perbia reperiatur ex mortis humiliatione: vt negligentia operandi tollatur ex mortis subitatione: & vt gloria mundi contemnat̄ ex mortis expolatione, quoniā cui iurērie nō non sumit cōiūta neq; descendit cum eo gloria eius. Tertio quoq; rano cōmunita- tis mortis est propter familiarē materiam consolationis. Unde *Beneca.* Idcirco vide- tur mihi rerū natura id quod amantissi- mum est fecisse comune. vt acerbitatem fa- cti pfolaret equalitas. *Eccl. xxxvij.* *Adi- bi* tibi hodie *Acerum* factum videtur ei qui bene faciendo in mundo isto affligit & videt alium unque agentem hic semper p- sperari. Sed quando cograt qd in morte si- at adequatio recompensationis: quia ipse r de bonis que egit & de malis que sustinuit remaneret. & contrario iniquus & de- his que male egit & de bonis receptis qui- bus male vsus est punietur a deo qui nō ē personarū acceptor: habet profecto mate- riam magne consolationis. Et sibi acerbus videtur ei qui paritur iniurias qd ille qui es- as infert aliquando hic non puniuntur: sed cō- siderando qd deus in morte vindictam illi' non p- termitteret: qd pro patientia sua p- mium eternum restitueret: habet etiam mate- riam ingentis consolationis. Unde aposto- lus dicit *Colo. ij.* Sciētes qd a domino re- cipietis retributionem hereditatis domio christo seruite. Cui enim iniuriam facit re- cipiet illud quod unque gessit, & non est pr- sonarum acceptio apud deum. Qd ergo bo- ni non subtrahantur a iudicio mortis sicut nec mali: non est ad perditionem, sicut cons- tingit de malis, sed est ad acquisitionem sa- lutis. Unde ad *Debreros* decimo. Non vsi- mus subtractionis filij in perditionem: sed fidei in acquisitionem anime. Secūdo deus in iudicio mortis ostēdit magnanī- mitatem sue potentie: quia non veretur ma- gnitudinem cuiuscūq;. *Aidemus* enim qd in mundo quidam habeantur magni propter dignitatem excellentie sicut reges: & tamen

deus non veretur eorum magnitudinem: quin per mortem occidat eos, ps. Qui pers- cussit reges magnos & occidit reges fortes *Job. xij.* *Balthem* regum dissoluit. Quidā vero reputantur magni propter profundā- tatem sapientie siue scientie sic philosophi & sicut *Salomon*, de quo dicitur, *ij.* *Regū* sūj, qd p- cedebat sapientia *Salomonis* fa- pientiam omnium orientalium & egyptio- rum: & erat sapientior omnibus hominib' sed tamen deus non veretur magnitudines sapientium & scientium, quia scz sapientia sua & scientia oēm scientiā superat & vincit. Unde *Job. xxxvi.* *Ecce* tuus magnus & vin- cens scientiā nostrā, & ideo moritur doctus pariter vt indoctus, ps. Cum viderit sapi- mo- sil- insu- & stu- per. Quidā vero reputan- tur magni propter plenitudinem opulētie: scz diuitiarū, sicut dicitur, *i.* *Regū. xxv.* de *Nabal* carmeli, qd homo ille erat magnus nimis. id est diues valde. Unde statim sub- ditur de diuitijs eius quantum ad animas- lia in quibus precipue erant antiquoz diu- stie. *Erantq;* ei oues tria milia & mille ca- pre &c. Sed tamen deus magnitudinem di- uitium nō veretur quin rapiat eos per mo- tem, sicut patet *Luc. xij.* in illo diuite qui di- cebat, Anima mea habes multa bona, &c. Dixit autem illi deus, *Stulte* hac nocte &c. Et sic patet qd omnes quantumcūq; magni siue in dignitatis potentia siue in cognitio- nis scientia siue in diuitiarū opulētia: de- bent formidare magnitudinem diuine vir- tutis: que precipue ostēditur in morte. Un- de dicitur *Exodi. xv.* Irruat super eos for- mido & pauor in magnitudine brachij mī.

Tertio deus in iudicio mortis ostēdit eq- litates sue puidētie, quia pusillum & ma- gnum &c. quā. di. qd ipse deus fecit ita pusillū sicut magnū. ideo equaliter est illi ca- ca de omnibus, scz tā de paruis qd magnis, & precipue in iudicio mortis, scz vt sine per- sonarū acceptioe quilibet tam pusillus qd magnus tunc inueniat iusticiā. Et ideo si- mile iubetur fieri in iudicio humano quod quantum possibile est cōformari dñ in iustī- cia iudicio diuino. sū illud *Eccl. v.* Iustī- fica pusillū & magnū sicut, quasi dicat, iustī- cia sic, i. equaliter eoz iusticias in iudicio at- tende sine personarū acceptioe. *Sz* circa illud qd dicit̄ ē qd equalit̄ est illi cura de oī- bus possit dubitari, qz cura quā habet de- de hominib' pcedit ex amore quē ad hoies

habet: sed de non equalit amat oēs boies
 q: dicit beatus Aug. sup Job, q oia diligit
 de que fecit: sed inter ea magis diligit crea-
 turas rōnales: et de his amplius que sunt me-
 bra vniuersit filij sui: et multo magis ipsius
 vniuersitū sui. ergo non equaliter est illi cu-
 ra de omnibus hominibus. Sed dicendum
 ad hoc q: amare est alicui bonū velle. Si
 cōsideretur iste actus qui est amare ex par-
 te diuine voluntatis: sic deus equaliter oia
 amat: q: scz oia diligit vno simplici actu vo-
 luntatis: et semper eodē modo se habente.
 Sed si consideretur iste actus ex parte ho-
 mi quod deus vult bis quos amat: sic dicitur
 plus amare eos quibus vult maiora bona
 Et cū amor eius sit causa honoris rerum:
 sequitur q: quanto aliquis melior est: tan-
 to magis sit amatus a deo. Quādo ergo di-
 citur q: equaliter est illi cura de omnibus: nō
 intelligitur ita vt equalia bona sua cura de
 omnibus hominibus: sed quia equali sapi-
 entia et bonitate omnibus prouidet et oīs
 gubernat. Sapie. xij. Nō est alius q: tu cui
 cura est de omnibus. Unde multum debent
 oīs considerare in eo. i. Petri. v. Omnem
 sollicitudinē vestram prouidentes in eum:
 quoniam ipsi cura est de nobis. B

Secūdo in themate af

sumpto describitur mortis potestas in ter-
 tiendo: quia ibi sunt scz magnus et paruus.
 scz in carcere mortis. i. in sepulchro siue se-
 pulture loco. Unde de domino nostro dicit
 Job. xix. Erat autē in horro inonumentum
 nouū in quo nondus quisq: positus fuerat.
 ibi ergo posuerunt iesum. licet non diu ste-
 terit eo q: non potuerit nec deuerit eū diu a
 mortis vinculis detineri: quia tertia die re-
 surrexit. Sed iterū aduertendum est q: hm
 casum mortis ita ibi vbi sunt scz in alia vi-
 ta mortui perpetuo collocant. Et hoc est qd
 figurate dicit Eccl. ij. Si ceciderit lignus
 ad austrū vel ad aquilonē: vbi cūq: cecide-
 rit ibi erit. In quib: quidē verbis quattuor
 o: describuntur.

Nam primo describitur hominis viuētis
 figura: quia figuratur per lignum.
 Secundo mortientis ruina: si ceciderit.

Tertio ruenētis distantia ad austrum vel
 ad aquilonem.

Quarto distantie pseuerantia: q: ibi erit.

Circa primū notandū est q: lignū figu-
 rat hō. i. lignū inutile ad op: bonū homo

peccator. Eszech. xv. Fili boīs quid fiet de si-
 gno vitis ex oib: lignis nemoz que sunt in
 ter ligna siluani? Numqd tollet de ea lignus
 vt fiat op: aut fabricabit de ea parillus vt
 dependeat in eo quodamq: vas? Ecce igni
 datū est in escā. Notandū em q: lignū vitis
 id est palmes vel farnentū q: diu inhererit
 ri nullum lignū est eo fructuosus: sed avite
 separati nullū eo inntit. Et sic est de pecca-
 tore. Vitis em est christus. Lignū vitis. i.
 quasi farnentiū a vite separati et incsum ē
 homo peccator: a christo separati et incsum ē
 gladio iniquitatis. quia iniquitates nostre
 diuiserunt inter nos et deū nostruz. Esa. lix.
 Inter ligna nemoz: id est inter fideles ec-
 clesie: vel que sunt in diuersis siluis: id est in
 diuersis statibus vel officis efficitur innt
 his tā respectu sui q: respectu alioz. Respec-
 tu sui et quantū ad meritū. quia non tollet
 ex eo lignus quod vascet ad opus. i. nullus
 actus potest exire ab eo qui sit opus merito-
 riū: neq: etiā vt fiat ex eo fabrica celestium
 mansionū que fabricantur ex meritis bono-
 ri opz. Est etiā inutilis respectu alioz: q: nō
 potest fieri parillus vt pendeat in eo alio:
 quod vas. parillus est paruus palus. i. pe-
 latus humilis et rectus et firmus: et quo de-
 pendunt vasa demini. i. aie subditoz. Sed
 homo iustus et peccator non potest esse talis
 quia neq: paruus per humilitatē neq: rectus
 per iusticiā vel charitatē: neq: firmus p: con-
 stantiā et patientiā. et ideo non est dignus
 p: esse animabati. Et ideo solū valet vt sic
 esca ignis peccati in presenti. quia peccatus
 est fornax babilonica que succenditur mal-
 leolis. et vt sic esca gebenne ignis in futuro
 Sed per viridē et fructuosum lignū figurat
 tur homo iustus qui est in charitate radica-
 tus: in fluentia gratie et diuine vel sapientie ir-
 rigat: disciplinali inaceratiōe siue castiga-
 tiōe putat: et filius sacre doctrine gratiofus
 et fructib: bonoz opz plenus. Et d: tali ligno
 dicitur in ps. Erat tanq: lignū qd plan. et c.

Secdo notat in auctoritate inducta hoīs
 mortis ruina. cū dicit si ceciderit. Notan-
 dū qn cadit vnū vas vile et debile p:ta vas
 luteū ita q: frangatur: parū aut et modū
 cū quis perturbatur. Sed quando cadit et
 frangit vnū vas p:iosum quod nō preest
 postea reparat: maior purbatio et dolor.
 Dono aut h: duo vasa. Vnū ē luteū et debile
 et vile: scz corpus. quod si cadat et frāgat
 p: mortē nō debet multū curari. et maxime

quia reparabit in resurrectione. Et vas p:
 ciosum et nobile est aio: qd in morte cadit et
 irreparabiliter frangit quādo homo impe-
 nites et in pctō moritur: q: nequa q: potest
 amplius per priam reparari: ideo semp: ta-
 les erunt perditū. Unde d: de eis. Dief. xxy
 Caderis quātū vasa p:ciosa. Sed de iusto
 et vere penitente d: cū ceciderit. i. p: mortē
 nō collidetur. i. q: ad aiām. i. collisiōe cō-
 fractionis seu dānationis. Tertio ponit
 in auctoritate inducta cadentiū. i. morientū
 tū differentia. cum d: ad austrū vel ad aq-
 lionē. Nam ille cadit ad austrum qui mori-
 tur in gratia: et q: aperitur deo ad susci-
 pienda eā per finales p:iam tripliciter. i. p:
 p:ccati contritiōe et integram et humile
 confessione et etiam per idoneā satisfactio-
 nem. Ideo d: Apoca. xxi. Ab austro supple-
 erant porte tres. Ille vero cadit ad aquilo-
 nē qui morit in frigore infidelitatis vel ma-
 licie. Eccl. xlij. Frigidus vent: aquilo flas-
 uit et congelauit cristallus ab aquis. Frigi-
 dus vent: aquilonis est finalis et vehemens
 tentatio demonis qua tentat morientē vel
 de infidelitate vel de desperatione: tunc a
 qua mobilis per congelationē efficitur cris-
 tallus durus et inobilis a sua malicia. i. du-
 ricia. q: mēta que p: liberū arbitriū erat mo-
 bilis ad bonū et ad malū: p: congelatiōē in-
 fidelitatis vel desperationis efficit dura ad
 penitentiā et oīno obstinata: ita vt impen-
 tens et desperatus moriatur peccator. Vel
 aliter potest intelligi. q: lignus p:ccatum. i.
 iustus p: mortē sublati: tunc cadit ad au-
 strum quādo videlicet post ipsam mortem
 transit ad paradisi gaudiū. Job. xxxix. Plus
 mesat accipit et expandēs alas suas ad au-
 strum. Accipit lenis significat aiām alle-
 uatā a pondere pcti: vel ab onere corporis
 p: mortē. et tunc plumescit. i. nouas plumas
 et nouas dotes glorie accipit ex padēs alas
 suas. i. intellectū et affectū ad austrū. i. ad su-
 mū paradisi gaudiū siue bonū qd est deus
 Abachuc. ij. Deus ab austro veniet. Sed
 tunc lignū p:ccatum cadit ad aquilonē quā-
 do peccator mortu: ducitur ad inferni sup-
 plicū. vt ibi sit cū apostata angelo qui ait.
 Esaie. xliij. Donā fidem meā in laterib: aq-
 lonis. Aquilo em dicitur est q: aquas ligat
 et stringit. vnde est regio aquilonis gelida
 et obscura et tempestuosa p:pter ventuz im-
 petuosuz. Et sic in inferno est frigiditas ob-
 stinate malicie et obscuro: non tantū cor:

poralis sed etiam spūalis per priuationem
 omnimodā luminis gratie et glorie: et tem-
 petuositas p: iniquitadinē et vehemenciam
 multiplicis et ineffabilis pene: que cōtinēt
 omne malū. Unde dicitur. Ab aquilone pā-
 detur omne malū. Tertio quoq: in aucto-
 ritate inducta ponit differentie pseuerantia
 cum d: vbi cūq: ceciderit ibi erit. i. in tabi-
 liter. Hieronym. i. Vbi cūq: tibi locū ppara-
 ueris furarāq: sedem siue ad austrum siue
 ad aquilonē: ibi cū mortuus fueris pmanē-
 bis. Si ergo ceciderit ad austrū. i. ad mortē
 tem pertrā fuerit ad paradisi gaudiū ibi
 erit pmanens. i. in eternū. p. Ibi letabim
 in ipō. i. in deo. Esaie. li. Leticia sempiterna
 sup capita eoz. ps. In eternū exultabunt et
 habitabis in eis. Si aut ceciderit ad aquilo-
 nē vt. i. post mortē ducatur ad inferni sup-
 plicū: ibi erit etiam in eternū in fletu et luctu
 horribili. Matthei. viij. Ibi erit flet: et stris-
 doz dentium. C

Tertio quoq: i thema

te assumpto ostenditur mortis auctoritas
 Nam tante auctoritatis est mors q: de ser-
 uo liberū facit. et ideo dicit q: ibi seruus est
 liber a dño suo. i. in loco vbi est post mortē.
 Notandū est autē hic q: est quedā seruitus
 que est impeditiua salutis. i. seruitus trans-
 gressionis pcti. de qua dicit Joban. viij. q:
 ois qui facit pctm seruus est pcti. Et de illa
 seruitute debz homo multū curare vt fiat li-
 ber. i. p: penitentiā dū viuit. q: post mortē
 nō hz penitentiā locum. Liberat em homo
 p: mortē a seruitute peccati: nō respectu p:ccati
 teriti nisi assit penitentiā de pctō p:ccato:
 sed respectu futuri inq:ritum post mortē non
 potest amplius peccare neq: demereri. sal-
 tem respectu p:ij essentialis. Nam bti ha-
 bent voluntatē cōfirmatā in bono: et dāna-
 ti obstinatā in malo: q: obstinatio potius est
 pena q: culpa. Sed est quedā seruitus que
 nō est impeditiua salutis. sicut est seruitus
 p:ditionis hm q: vnus homo est seru: altes-
 rius. Et ideo de ista nō est multū curandus
 inq:ritum non impedit salutem nec seruitus
 tem deilicet libertas sit melior habenti eas
 si bene vclit vt. Et hoc est qd dicit aplūs. i.
 Corinth. vij. Seru: vocatus es: nō sit tibi
 cura. Sed si potes fieri liber magis vtere:
 qui em in dño vocatus est seruus libertus
 est dñi. In quibus verbis ostendit aplūs
 triplicem rationem quare de seruitutis cō-

ditione non debet homo curare. Primo qz no excludit aie salutem. tunc em excluderet aie salutem qn impediret hoiem ne possit vocari a xpo ad suam: fide vel seruitiū non esse in eo: sed hoc no est. Et ideo si tu es vocatus a xpo et es in gratia et seruicio suo: no sit tibi care qz sis seruus hois. qz apud xpy nihil facit differentia s: ruitus vel libertatis. Gala. iij. In xpo iesu no est seruus neqz liber. qz est nihil facit et iheretia lit eri et seru. Secūda rō qmā no excludit benefaciē di libertatē suē facultatem. satis em potest benefacere etiā serū: si si peres fieri liber magis viret qz magis potens vacare ad libitū circa bona q̄ volueris facere. tamen si ue seruus siue liber vs siudere pro posse ad beneficia. qz dī Ephe. vi. Unusquisqz qd cūqz fecerit homi b̄ p̄cipiet a dño siue siuus si ue lit er. Tertia ratio est: qz humana seruitus no tollit diuinā libertatē. qz qui in dño vocatus est seruus libertus est dñi. Sicut etiam econtrario humana libertas no prohibet diuinā seruitatē. s̄m illud. i. Corin. i. ij. Qui liber vocatus est seruus est xpi. de cuius. scz seruicio recipiet aeterna mercedē. Ad quā nos p̄ducit. r.

In funere alicuius militis aut equitis murati. Sermo XIX

Sanctis dieb' quib'

b'us nūc milito exspecto donec te mat inuato meo. Job. xiiij. Reges terrer diuersa loca solent habere et diuersas domos. Quaru quidem quedā sunt gaudij sicut palatia ad cōuiuandū: et camera ad reclinandū. Quedā vero sunt doloris et supplicij sicut carceres et p̄tubula ad males puniendū. Quedā aut sūt exercitij sicut est camp' belli ad militandū. Ita quoqz domin' noster q̄ est rex regū et dñs dominantū hz locū gaudij. s. paradysum in quo loco sūt regales diuitie: felices delitit: et bonoz excellētie. vnde dñs ait 2uce. xxiij. Ego diu spono vobis sicut disposuit mihi pat meus re. vt ead. rē. In regno naqz diuitie: in clu et potū delitit: in mēse regni sessione bonoz excellētie designatur. J: em hz locū supplij. s. infernū in quo loco diuitiarū sūt inest mabiles miserie. loco deliciarū intermibiles angustie: et loco bonoz cōsustibiles cōtumehe. Unde dñs. Aīdar. xxy. dicit r: pro bis. Discedite a me maledicti. et vocat male

dicos ppter eternas miseras: igne. s. ad ardoris angustias: q̄ paratus est diabolo et angelis eius. vt semitatus eoz cōtumelias. Item hz dñs locū exercitij. s. mūdum q̄ ad militandū nō ad quiescendū datus est nos bis. Sed in hoc quidē campo quidā est rōtauerit se sub armis penitentie sicut peccatores cōuertit: quidā sub armis mic sicut actur: quidā sub armis sapie sicut cōtēplatur: quidā aut sub armis fortitudinis et patientie sicut oēs iusti. qz multe tribulationēs iustoz. Unde patet qz arma militie nostre nō sunt carnalia sed spiritalia. Et licet illa milita sit laboriosa: tamē qñ veniet imūratio morū v̄l iudicij: expectat inde maximū premij. et hoc est qd ex psona ciuitatis et boi militis dī in verbo p̄posito. amictus diebus quibus. rē. A In quib' quidem diebus de exercatio spiritalis militie describū tur tria.

Primū est opportunitas temporis: cū dicitur amictus diebus. am' nūc.

Secūdum est strenuitas opis: cum subditur. milito.

Tertiū est preciositas muneris seu mercedis: qz exspecto rē.

Primū inducit ad laborandū. Secūdum ad dimicandū. Tertiū ad expectandū. Et nō parz qz ista milita est laboriosa et bellicosa et penosa ppter expectatōne. qz spes q̄ disterrur affigit aiam. Prover. xij.

Circa primū attenden

dum est qz temp' laboris hui' militie. pmo quidē hz diuturnitatē: qz durat amictus diebus quib'. s. homo viuit. Itēz habet oppor tunitatē. s. p nūc. Est ergo laboriosa ista spiritalis milita ppter tempis diuturnitatē scz qz labor eius durat amictus dieb' quib' homo viuit. Et ratio est: qz q̄dū homo est in bello semp opz qz laborat ad defendendū sed homo q̄dū viuit semp est in bello vel carnis vel mundi vel diaboli. vnde opz qz semp sit sollicitus et semp laborat ad sui defensionē. Sed in tali labore et defensi one iuenit homo laborē et dolorē et erūnam et inquietudinē. Unde dī. Eccl. s. ij. Luctis dies eius dolorib' et erūnis pleni sunt: nec p noctē quiescat mēs ei'. Ubi aduerte qz di ea hois replent dolorib' quādo affigitur a mūdo. Dolor em aie est vt dicit Aug. xiiij de ciuitate dei. ab his rebus que nobis no lentibus et dissentientibus accidit. Unde

quia quotidie accidunt nobis in mūdo isto que displicent nobis et que nō velle: ideo cuncti dies hois dicitur esse pleni dolorib'. Unde etiā nullus dicit quarto libro de tuz sculanic questionib'. qz dolor est egritudo crucians. Et vocat egritudinē ipam passio nē anime: ā aia in seipsa cruciat dum sentit se habere vel pati ea que sibi displicent. Et talibus doloribus quotidie afficitur. Sed tamē si homo sciret taha patient' portare et tales dolores p rōnem moderant: de us infunderet ei multas cōsolationes. s̄m illud ps. s̄m multitudine do. me. cōso. tu. le. si. me. Sed iterū dies hois dicitur eē pleni erūnis qñ grauat a carne sine p ipsius ipu gnationes. qz caro cōcupiscit aduersus spiritali: siue p ipsius egritudines. qz sicut dicit Zullius. Erūna est egritudo laboriosa sen: sualitati. Sed egritudo cōcupiscētie est laboriosa rationi ppter difficultatē resistē: dicit si nō resistit est in tristitia ppter cōscientiā remouendū. vnde Eccl. v. Luctis diebus vite sue comedit in erūna et tristitia Et dicit comedit qz etiam ipsa comestio est sibi ad erūne augmentat: tum qz in sudore vultus sui vescitur pane suo: tū qz etiam ipsa comestio auget cōcupiscētie passionem. Sed tunc mens hois hz in quietudinē: qñ impugnat a demone. vnde dicit qz neqz p noctē. s. per tenebras tentationis diabolicē quiescat mens ei'. Vel ad litterā neqz in nocte qñ homo plus appetit quiescere p̄mittit diabolus quiescere mentē ei' vel tentando vel variis somniorū illusiones imittendo. Job. ix. Non cōcedit quiescere spiritū meum. Eccl. s. viij. Non finitur quiescere igne ante bello. Sed nota qz temp' laboris militie presentis hz opportunitatē. s. qz tunc ē tempus opportunū ad dimicandū et militandū. Et hoc ostendit taz t̄pis instantia qz loci cōgruentia. Temporis quidē instantia qz ai distinguant tria t̄pa humane vite. s. p̄teritū p̄sens et futurū. In p̄terito nō possum' militare deoz: qz iam p̄teritū. In futuro iam nō debemus expectare: quia null' certus est an pueniat ad senectutē. Unde si contingat hoiem expectare: forte nō attin ger. Et dato qz contingat viuere vsqz ad senectutē: natura erit debillior ad p̄niam faciendam: cōsuetudo prodiūo: ad peccandū: et hostis crudelior: ad impugmandū: et opera p̄nie minus grata ad recipiendum

sicut qui seruit dño cum equo dando ceco et sene. sic qui in senectute domo seruit finis his ei est qui dar vestem putridam et cōsumptam. quia talis non habet gratiam sicut ille qui dar nouā. Unde. ij. Corin. vi. dicitur. Ecce nūc tempus acceptabile. i. qz seruiturū militie xpi erit acceptum deo. Hoc idem patet ex loci congruentia quia hz multa sūt loca: non potest tamen in oibus militari. Nam dānati qui sūt in inferno nō militāt: quia fuerunt turpiter ab hostibus deuicti: ideo in carcere cruciant'. Illi etiam qui sūt in purgatorio non militant: quia ibi inclusi et degeni satisfaciūt pro delictis suis. In paradiso etiam nō militant: quia ibi iam omnibus deuictis hostibus a labore militie totaliter quiescant. Relinquit ergo qz solum in loco in quo nūc sum'. scilz in mūdo isto sit locus militandi. ij. Machab. i. Nunc autem hic sumus. s. in loco pugne et militie. Josue. xxiiij. Nunc ergo timete dñy et seruite ei. Seruite scz in exercatio spiritalis militie. scilicet cōtra vitia v̄nitaliter dimicando. B

Secundo in themate

assumpto describitur strenuitas opis que inducit ad dimicandū: cum dicitur. milito. Nam milita corporalis instituta est ad strenuū opus. id est ad bellandū pro defensione patrie vel reipublice. Unde narrat Eutropius qz romulus instituta reipublica romano: um elegit mille viros fortes: qui essent in armis pro defensionē reipublice: quos a numero millenario milites appellauit. Sed milita spiritalis sermo: us christi est bellare contra hostes spirituales. id est contra demones et contra tentationes carnis et mundi pro defensionē salutis anime: et ne impediatur qui habent ire ad superam: nam ciuitatem celestis regni vbi erit optima reipublica semper gaudiosa et pacifica. Unde patet qz vtrazqz milita. scilicet et militie dei: potest dici bona et qz vtrazqz ē ad bonum finem ordinata. scilicet ad salutem reipublice vel anime: vt perueniat ad reipublicam ciuitatem superme: quia cuius finis bonus est ipsū quoqz bonum est sicut philosophus dicit. Un de vtrazqz milita ex p̄nā possit illud quod dicitur. i. Zmerbe. i. Militēs in illis bonam militiam habentis fidem et bonā cōscientiā. In quibus quidē

verbis ap[osto]lus tria facit. Nam p[ri]mo quide[m] p[ro]cipit exercitiū difficile cum dicat. milites.

Secundo adiungit officii laudabile: q[ui]a bona nam militiam.

Tertio vero ostendit armaturā iuicabitalem: cum dicat. habens fidem et bonam conscientiam.

Arca primū aduertendū est q[uo]d militare ē officii difficile, q[ui]a laboriosum. q[ui]a frequent oporet milites esse in armis et discarnibus et exponere se periculis. Sed t[ame]n labor militie alienat multū q[uam] miles recipit bona stipendia vel quādo expectat recipere multa honorifica p[re]mia: tunc enī viriliter pugnat et libenter militat ut vincat. Et est t[ame]n licitum militanti de labore suo recipere stipendium. sicut medicus vel aduocatus recipere salariū sicut dicit beatus Aug[ustinus]. Sed contra hoc posset argui. q[ui]a videtur q[uo]d militare vel bellare p[ro]pter stipendia non sit licitū. q[ui]a illicitū est p[re]ferre min[or]i bonū maiori bono. sed persona siue vita p[ro]p[ri]a est maior bonū q[uam] pecunia. sed qui militat vel bellat p[ro]pter stipendia exponit p[ro]nam et vitam periculo mortis. p[ro]pter lucrum pecunie. ergo videt[ur] q[uo]d militare p[ro]pter stipendia nō sit licitū. Sed dicendū q[uo]d militare p[ro]pter stipendia est licitū si in ipso lucro vel stipendio ponatur vltim[us] finis militie. nūc autem ita ē q[uo]d militā aut bellum ordinat ad bonū cōse[ci] s[ci] ad salutem reipublice vel totius patrie: que p[re]ponenda est et[er]na saluti. p[ro]p[ri]e vite vel p[ro]p[ri]e. Ipsum etiam stipendium et lucrum militis nō est finis p[ri]ncipalis p[ro]pter quē militat. q[ui]a et[er]na ip[s]um ordinat ad aliquē finē honestum et bonū: puta ad sustentationem sui vel familie vel ad subuentionē pauperis si cur et alia lucra honesta. Unde de pecunia castrensi q[uo]d. s. filiofamilias in militia degēti donatus est: vel q[uo]d ipse in militia acquirit q[uo]d nisi militaret acquiritur? nō erat ap[er]te filiofamilias potest face[re] elemosinā et cōdere testamentū. q[ui]a q[ui]ntum ad illud p[ro]terfamilias cōstitutus. ff. ad mace. l. i. §. vltimo. et l. ij. et v. de inoff. testa. §. vltimo. Sic militātes ip[s]o in militia spūali siue p[ro] actibus spūalibus: licite recipi stipendia pecunie vel aliarum corporaliū. sicut sunt p[re]dicatores et sacerdotes et ecclesiar[um] rectores: possunt p[ro] labore spūali. nō per modum venditionis aut emptionis; quia hoc simoniacū est. unde dicit. i. q. i. Quicquid inuilibilis gratie

consolatione tribuitur: nūq[ue] questibus vel quibuslibet p[re]mijs veniendū penitus debet. Sed tamen accipere possunt p[ro] sustentatione sua: q[uo]d debetur eis ab his quibus spūalia administrant s[ecund]o ordinatione ecclesie et cōsuetudine approbatā: ita sicut q[uo]d deest intentionis et venditionis. Et q[uo]d ab iniuriis nō exigatur per subtractionē spūalium que sunt exhibēda. hoc enī habere quādam venditionis speciem: sed gratis spūalium alibus p[ro]s exhibitis: licite possunt statere et consuete oblationes vel quicquid alijs p[ro]uentus exigi a volentibus ei a valentibus: solvere auctoritate superioris interveniente. Unde p[re]dicantibus etiam debentur temporalia ad sustentationē ip[s]o[rum]: non ad emendū p[re]dicationis. sicut dicitur sup[er] illud i. Thimo. v. Qui bene p[re]sunt p[ro]pheta: dicit glossa q[uo]d necessarius ē accipere unde uiuit sed charitas est p[ro]bere: nō t[ame]n venale est enī gēnū ut p[ro] his p[ro]dicet. sic enī vendant magnā rem vili p[re]cio. Sic etiam aliqua spūalia dantur celebrantibus missas: vel dicentibus officii ecclesiasticū. siue p[ro] viciis siue p[ro] de functis: non quasi p[re]ciū sed quasi sustentationis stipendia. Item ille qui nō tenetur ex officio spūalia exhibere: potest p[ro] eis eodem modo recipere aliquid temporale. xij. q. ij. charitatem. Et quo sumitur argumentū q[uo]d sacerdos potest locare operas suas si non habeat alias unde viuat. Item p[ro] p[re]cessionibus que fiūt p[ro] funeribus alique elemosine recipiuntur: que si a i[ur]is pacto interueniente fierent aut cum intento emptionis et venditionis fierent. simoniacum esset. Unde illicita esset ordinatione si aliqua ecclesia statueret q[uo]d non fieret processio in funere alicui: nisi solueret certam pecunie p[re]teritatem. q[ui]a per tale statutū p[re]cuderetur via gratis aliquibus officii p[re]tationis impēdendi: magis aures licite esset ordinario si statueretur q[uo]d oibus certam elemosinā dāribus talis honor exhiberet. q[ui]a p[ro] hoc nō p[re]cuderetur via alijs exhibendi. p[ri]ma et[er]na ordinariorum habet spem gratiæ recōpensationis. Illi et[er]na qui dant paup[er]ibus elemosinas ut impetrēt orationū suffragia: nō dant ut intendētes emere orōnes: s[ed] ad puocandū pauperū animos vel gra[ti]a et ex charitate offerunt p[ro] eis. Et sic pat[er] quoq[ue] tam milites dei q[uam] mundi nō debent suis stipendijs militare. Et ideo querit. i. Corinth. ix. Quis militat suis stipendijs: quia. di. nullus. Secundo in

auctoritate inducta specificat officii laudabile. scilicet bonam militiam. Abi aduertendū est q[uo]d bona militia potest dici nō solum militia spūalis de qua ap[osto]lus dicit. i. Corinth. x. q[uo]d arma militie nostre nō sunt carnalia sed spūalia. s[ed] etiam militia corporalis que scilicet ad defensionē reipublice et ad repressio[n]em rebellū armis corporalib[us] utitur. Unde etiam in sacra scriptura sancti viri militantes leguntur huius militie sicut dauid. Unde Aug[ustinus]. ad bonifacium. Noli estimare neminem deo placere posse qui armis bellicis ministrat. Et in his erat sanctus dauid cui dicit magnū testimoniu[m] p[ro]hibuit. Itē iudas magis habens de quo dicitur. i. Machab. ij. q[uo]d p[ro]hibebatur p[re]liū israel cum leticia et dilatauit gloriā populo suo. Et simon frater eius dicitur. i. Machab. xvi. Vos scitis quāta ego et fratres mei et dom[us] patris mei fecimus p[ro] legibus et p[ro] sanctis p[re]lia. Ex quibus patet q[uo]d bona erat eor[um] militia. quia ordinabatur ad reipublice defensionē et ad diuini cultus conseruationem. In populo etiam christiano in institute sunt quedā religiones ad militandū: ut religio hospitaliorū sancti Johannis. nō quide[m] p[ro]pter aliquid mūdānū sed p[ro]pter defensionē diuini cultus et publice salutis: vel etiam pauperū et oppressorū. sicut illud ps[almus]. Er pite pauperem et egenū. et ma. pec. li. Item ille bonus centurio. de quo dicitur dicit. Non inueni tantā fidem in israel dicit Machab. viij. Nam ego hō sum sub potestate constitutus habens sub me milites. Sed notandum q[uo]d ad hoc vt illa militia sit bona et licita op[er]e atq[ue] ad quatuor. P[ri]mo ad militantis statū. Oportet enī q[uo]d militans sit in statu laicali: q[uo]d derelictus est iter dicta militia et arma assumere et bellare vel sanguines fundere. xxiij. q. viij. Clerici. nisi in necessitate inueniunt. Secundo ad attendi ad militie exercitiū q[uo]d est bellare in quo et[er]na milites laici male militarent nisi esset bellū iustum. Nam aut constaret bellum ē iustum: puta quādo manifestum est: quia geritur auctoritate p[ri]ncipis: quia p[ro] uata p[ro]na sui ius potest iudicio p[ro]sequi. Itē q[uo]d si ex iusta causa. s. quia illi qui impugnant ex aliqua culpa hoc meruerunt. Unde aug[ustinus] dicit in libro questionū. Iusta bella d[omi]ni differri que vlciscunt iniurias: si gēs vel ciuitas p[ro]tendenda est: que vlciscare neglexerit q[uo]d a suis improbe factum est: vel reddere q[uo]d per iniuriā ablatum est. Item q[uo]d sit intentio

recta bellantiū: qua scilicet intendatur vt bonū p[ro]moueat: vel vt malum viuetur. Quādo igitur sic constat bellum esse iustum licet seculari bellare. Aut constat bellum ē iustum et tunc non licet. Aut est dubiū et tunc ly subdito bellare ad mandatu[m] superioris: quia et casatur p[ro]pter bonū obediētie: licet forte peccet d[omi]n[us] contra deum male p[ro]cipiendo et milites et seruientes. et stipendia extranei nō creduntur excusari: q[uo]d nō excusat eos bonū obediētie: sed subditos: nec debent se discernim in dubio cōmittere vt inuenit alii quē in p[re]iudiciū alterius. Quia sicut dicit Ambrosius. Si non potest alicui subueniri qui grauetur alter: cōmodius est neutriū iurare q[uo]d graualet alterum. xiiij. q. v. dem[et]rio Tertio debet attendi ad militantis salariū vt si fraudulenter querat stipendium q[uo]d sibi non debetur: puta si nō habuit equos quot debuit habere: et representat equos alios nos p[ro] suis: vel si dixit mendaciter equos perisse vt haberet emendam. Item q[uo]d non velit salariū imoderatum: quia videat alii stipendium sibi debitum aliud nō querat: a lio qui reputaretur p[ro]do non miles. Unde augustinus. P[ro]p[ter]ca quadam prudentia sunt militantibus stipendia constituta: ne dum sumptus queritur p[ro]do grasset. xxiij. q. i. militare. Unde Zuce. iij. Contēti estote stipendijs vestris. Jobānes baptista militibus dixit. Quarto debet miles vitare militie abusum: qui est in concussio[n]e innocentium. siue ad ostentationem viriū cum no[m]inēto hominū et rerum. Sic inuenta sunt torneamenta et lectus lancearum et huiusmodi: ly non prohibeantur quedā exercitia militie vt cursitationes et versiones destratio[n]is et ars percurrendi et defendendi et p[ro]iciendi tela. Unde ij. Regum. i. David p[re]cepit vt docerent filios israel arcum id est artem sagittadi. Sic ergo patet quomodo possit dici bona militia secularis. Sed de bona militia spūali in forma ap[osto]lus militare volentes dicens. i. Thimo. ij. Labora sicut bonus miles iesu christi. Abi ostenditur q[uo]d ad bonam militiam requiritur q[uo]d militet diligenter: et deceter: viriliter: et salubriter. Diligentia notatur in labore: decetia in militie: virilitas in bono milite: sed salubritas i milite christi iesu. Felix ergo miles est qui ē diligens in labore: decetia in conseruatione virilitis in actio[n]e: salubritas in intentio[n]e. *Ter*

ho in auctoritate superius inducta additur
a maturata iumatilis. scz vt sic habens fidē
et bonam conscientiam. quia bona conscientia
nihil metuit. Dicit enim seneca qd nihil
timendum facit animū nisi reprehensibilis
vite conscientia. Ergo e contrario p̄scentia
irreprehensibilis vite facit animū impauis-
dum. Danc armaturam habebat qui dixit
Actū. xxiij. Ego di conscientia bona cōuer-
satus sum aure dei. Sed fides vera ē sicut
factum qd omnes itas aduersarij repellit.
Unde ap̄lus Ep̄. vi. In omnib⁹ lumen
tes satū fides: in quo possitis oia tela neq̄
firni ignea extingueri. **L**

Tertio notatur in the

mate assumpto preciositas muneris siue mer-
cedis. quia expecto donec veniat imutatio
mea. Notandum qd duplicem imutationem
expectat miles xpi. Vnam in morte: alia in
resurrectione. Prima erit ad glorificationē
sue: secūda ad reformationem et glorificati-
onem corporis. Et de hac expectatione dicit
Jacobi. v. Ecce agricola expectat preciosus
fructū terre. patienter ferens donec accipi-
at tēporanē et serotinū. Tēporaneus fru-
ctus est p̄cemiū qd redditur aie tempe
ris vel pro labore vite temporalis. Sed se-
rotinus ē que recipiet sero. i. in fine mundi
Ap̄lus philip. ij. Saluato: ē expectam⁹ do-
minū nostrū iesum xpm qui. re. cor. 7c. Et
notandum qd primā imutationem miles xpi
cū magno desiderio expectat triplici rōne.
Primo ratōe veritatis cognoscende. Nam
i vita ista quasi nulla p̄fecta ratio de rebus
reddi potest. Quis em̄ redderet rationē so-
lum de herbis et plātis: quomodo sunt sic fa-
ctae parue et magne et virtuose? Un̄ Eccl̄s
viiij. Hoc intellexi qd omnīū operum dei nul-
lā possit hō inuenire rationem. Sed in illa
visione dei videbuntur oia. Unde Grego.
Quid est qd non videant qui videntem oia
vident? Esa. viij. Expectabo dominū qd ab-
scondit faciem suā a domo Jacob et presto
labos eum. quasi di. qui nunc abscondit facie
tunc reuelabit eam: tūc in visione faciei sue
videbim⁹. Secūdo rōne beatitudinis asse-
quēde. Nam beatitudo ab oibus hoibus de-
sideratur: et a quocūq̄ peteretur si veller be-
atus esse respōderet qd sic. Un̄ d̄c quid po-
tuit salomō facere vt inueniret in mūdo isto
beatitudinē fecit. vt testat in Eccl̄s. ij. Feci
inquit mihi domos plātari vineas 7c. sed q̄

Et oia que desiderauerūt oculi mei non ne-
gauit eis 7c. Cūq̄ me cōuertisset ad vniuer-
sa opa que fecerant manus mee et ad labo-
res meos in quibus frustra sudauerā: vidi
in omnibus vanitatē et afflictionē spiritus et
nihil p̄manere sub sole. Item quidā p̄bilos
sophoz posuerunt beatitudinē in diuinis:
quidā in honoribus: quidā in voluptatib⁹:
et quidā non inuenientes in vita ista posue-
runt in alia. Unde et nos dicim⁹ qd beatitudo
est status omnīū bonoz aggregatione
p̄fectus. qui quia non inuenit in vita ista:
ops qd expectetur in alia. Unde Thobie. ij.
Etiam illā expectamus quā deus daturus
est. Secūdo rōne quietis possidende. nō ei
quietat res nisi in suo loco vt dicit p̄bilus. si-
cut patet in p̄tice lapide et igne. sed nō inue-
nitur nisi in deo et nō dum homo viuūt hic.
Unde Michae. ij. Sui gite et ite qz non ha-
beris hic requirē. Secūda imutatio quā ex-
pectat miles xpi erit in resurrectione: quā-
do corruptibile hoc. s. corpus induet incor-
ruptibile et immortalatē. et tūc sicut dicitur.
i. Corinth. xv. Omnes quidē resurgemus
sed nō oēs imutabimur. Nam mali nō imu-
tabūtur in mutatione glorificationis: sed tūc
boni glorificabūt. Et quā glorificatōes 7c.
In funere alicui⁹ militis religiosi vt san-
cti Johānis 7c. **Sermo XX**

Militia est vita ho-

in minis sup terrā. Job. vij. Sicut
dicit in principio institutionū.
Imperatoriā maiestātē nō solum armis de-
cet esse decoratā: sed etiā legibus armatas.
Ratio autē huius est: qz legibus dirigūtur
subiecti: sed armis reprimūtur vel subiūgā-
tur aduersarij. Per istum modū imperatoz
celestis deus in cuius manu est potestas et
imperū. primo quidē rēpublicā suam. scz
humanā naturā sue. s. maiestātē subiectam
sapientissim⁹ legibus decorauit. s. legeyete-
ri decorata per angelos in manu mediatoris
ris. i. moysi: deinde lege noua et euangelica
data p̄ verū mediatorē deū et boiem iesum
xpm que moyses figurauit. Secūdo hō cans-
dem rēpublicā vt esset etiā armis munita
fortissima militia creauit: et illoz videlicet
militū de quib⁹ dicit Zacha. ix. Circūdabo do-
mū meā. i. ecclesiā ex his qui militauerunt
De quoz etiā numero militū specialiter di-
ci possunt. p̄cipue illi milites qd deo militant
et de presenti sunt siue ad defensionēz terre

sancte et fidei catholice p̄tra infideles. sicut
sunt hospital: qui sūt quasi milites regine.
vnde et milites beate virginis nūcupantur
Aduertendū est qd deus hz duo loca p̄cipuz
a vbi tenet militā suam. Nam vn⁹ locus est
est in quo milites eius p̄bantur. qz etiā ro-
manū Antiquitus ante q̄ tyrones militie sue
assererent: multū eos p̄bantur. Unde etiā
am. iij. Regum. xv. dicit qd sopher p̄nceps
exercitus p̄bat tyrones de populo terre
Alius vero locus est in quo milites probat⁹
et honorantur et p̄miant. Locus ergo i quo
milites dei p̄bantur est super terram. Sed
locus in quo p̄miantur est sup celos. vnde
et militā celestis vocat que ex angelis et ho-
minibus constat. vnde Luce. ij. Facta ē cū
angelo multitudo militie celestis. De nume-
ro etiam militum qui p̄bantur super terrā
est quilibet homo viuēs in ista vita mortā-
li. vnde tota vita hois est quasi p̄batio mi-
litis. Et ideo dicitur in verbis p̄positis quā
militia est vita 7c. **A** In quib⁹ quidē ver-
bis loquēs beatus Job de vita mortali hois
pont de ipa tria.

Nam p̄mo quidē ostendit qd est difficilis
et laboriosa. s. qz militia est.
Secūdo vero inuit qd est breuis et calamito-
sa. qz vita hois est.

Tertio qd est vilis et ignominiosa: qz sup
terram est.

Circa primū attenden-

dum est qd vera p̄batio militum est in exer-
cicio belloz. Valde autē difficile et laborio-
sum est p̄tinue bellare et oportere semp esse
sub armis militie. Sed q̄diu hō hic viuūt
vndiqz bella fremūt saltem tentationū siue
a carne siue a mundo siue a demone. qz isti
sunt hostes hominū qd militant aduersus a-
nimā. vnde alia littera Job habet. Tentatio
est vita hois super terrā. Et idcirco semper
ops hoies si volunt euadere esse sub armis
militie et nunq̄ ea deponere. de quib⁹ dicit
p̄bia Boerio. Talia inquit cōtuleramus ar-
ma: qz nisi in p̄ior abiectissimū te firmi-
tate tuerētur. Et de his armis dicit ap̄lus
ij. Corinth. x. Arma militie nostre non sunt
carnalia: sed potētia deo ad destructionem
munitionū. Vbi arma sp̄tialis vt seruent⁹
assumam⁹ illa quadrupliciter cōmendātur
Primo a necessitate: quia arma sunt. et iō
necessaria nobis.

Secundo a congruitate: quia conueniūt

militie nostre.
Tertio ex durabilitate: qz non sunt carnis
lia. que cito deficiant. sed sp̄ritualia q̄ sem-
per durant.

Quarto quoqz ex virtute. quia potētia deo
ad destructionē 7c.

Circa primū nota qd homo licet sit fortis
et audax: tamen si fit incertus non est secu-
rus contra hostem. vnde arma confortant
audaciā. Sūt autem arma iustitia quibus
hostis impugnatur vt ensi lancea et huius
modi: et defensiva quibus homo protegatur
vt scutum lorica et huiusmodi. Et hec est dif-
ferentia inter ista. qz iustitia nō portatur
cōtinue: sed solum quādo hostem vult par-
tere. defensiva vero semp maxime si fit inf-
hostes et nescias locum et quando debeat
inuadi. Sp̄ritualiter autē arma quibus dia-
bolus impugnatur a nobis sunt opa virtu-
tum. vnde nō ops semp ista habere. nō em̄
potest homo semper operari nec expedire: si
sufficit arma beati. opa habere loco et tem-
pore. sicut visio paup̄e tunc est temp⁹ dandi
elemosinā: quādo occurrit materia ope-
randi. Arma vero defensiva sunt habit⁹ vir-
tutum: quib⁹ hō stat securus ne ledat. Ep̄.
vi. Induite vos armaturas dei vt possitis
stare aduersus insidias diaboli. Figura bu-
tus est qd quando persequebar filios isrl̄
egyptij armati ascenderunt. Sicut em̄ sūm
naturāz homo nudus et incertus eodem icu
leditur et occidit: sic homo nudus gra et vir-
tutibus quādoqz icu tentationis sic parit⁹
tur qd morit⁹. Et si arma virtutum haberet
euaderet et resisteret piculo. Unde i Roma.
xij. Induamur arma luc⁹. Et dicit lucas. qz
reddūt nos illuminatos et cautos p̄tra insi-
dias hostis. Secūdo i auctoritate inducta cō-
mendātur arma virtutū et congruitate. quia
militie nre. s. congruita. Vbi aduertendum
qd militia nostra ē militia dei: q̄ hz pugnas
re p̄tra exercitiū diaboli. Diaboli autē facit
exercitiū de tribus militis. s. de militia sua:
de militia carnis: et de militia mūdi. Ad di-
tia autē diaboli est ageries patōz sp̄tialium
vt supbie vane glorie inuidie ire et accidiē.
Cuius militie milites sūt diuersae species et
modi vicioz. Et talis militia vocat⁹
militia celestis: quia diabolus de celo cecidit cū tra-
hibus vicioz. Quis miles dei oibus rēratio-
nibus talium vicioz sp̄tialium fortiter resistit:
tunc milita cell. id est demonūz qui de celo
cecidērunt. id est omnis virtus eorum: tas

desit et cadit. *Esa. xxxiiij.* Zabelet omnis militia celoz: et omnis militia celoz desuet. Militia militia est carnis: cuius milites sunt desideria carnalia et invidia. hec militia vincit abstinentem ab ipis carnalib? desiderijs sū illud. *i. petri. ij.* Obsecro vos abstinere a carnalibus desiderijs que militant adversus animam. Tertia militia est militia mundi cuius milites sunt concupiscentie prosperitatis. scz diuitiarū delictaz et honorū. Item timores aduersitatis. vnde prosperitas et diuersitas sunt duo latera siue acies militie mundi. Cui ergo tam magnanimis est qd prospera despiciat et aduersa nō metuat: talis potest dicere de mūdo illud *Judith. vi.* Gladius militie mee transtiet per latera ei? Gladius iste ē virtus magnanimitatis: q̄ tunc per latera mūdi pertranstet quādo prospera mundi contēnt: et eius aduersa non metuit. Tercio cōmendatur arma spūalia ex durabilitate: quia nō sūt carnalia que. s. cum carne deficiant sed potius cū ipō spūritu remanēt et perdurant. Duplici ergo ratione dicatur non esse carnalia. Primo ratione subiecti: qz habitus virtutum que sūt arma aie defensiva non sunt in carne que infirma est. sū illud *Marc. xvi.* Spiritus promptus est caro aut infirma: sed sunt in carne que stabilis est et perpetua. Et ideo dicit *Aug.* qz virtus est bona qualitas mētis. Et vnaquodqz est in aliquo sū modū eius in quo est. et ideo sunt in mēte habitus virtutū stabiliter et firmiter. Et ideo dicitur habitus: qz sū philosophū habitus est qualitas difficile mobilis. Sed illa rō non sic intelligenda est vt intelligat concludere qz virtutū habitus qui sunt in mēte sic sunt ibi stabiliter et firmiter qz non possunt amittit: qz habitus virtutis in mēte per vni actus peccati mortalis tollit: licet aia in qua sunt habitus virtutū sit stabilis et perpetua sū substantiā: cum sit indispōita ad talem formā vel habitū per contrariā dispositionem peccati. Nec etiam obstat qz virtus recipitur in aia sū modū anime: qz quia substantia aie sit stabilis et perpetua: in virtus recipitur in aia mediante potentia rationali: cuius potestas est vt in opposita possit. Et ideo nō sic firmatur p habitum virtutis: qz possit in oppositū p quod ipse habitus tollitur. Nec etiam repugnat hoc ei qd dicit philosophus qz habitus est difficile mobilis: qz nulla res est adeo stabilis que nō statim ex se deficiat

sua causa deficiente. Unde nec est minus a deficiente cōiunctione anime ad deum qui est causa infusiois virtutū in aiam p mortale peccatū deficiat virtus infusa: nec hoc repugnat qz immobilitati que intelligi nō potest nisi sua causa manente. Sed nō solumus arma spūalia virtutū que sunt in anima dicatur esse durabiliora et stabiliora qz ea que fundant in carne. tū qz ipsa caro deficiat et aia non deficiat: tū qz aia arma virtutū non perdit nisi voluntarie. Ea aut que fundantur in carne vt sunt sanitas et fortitudo et pulchritudo perdūt etiam inuite. Et iterū quia dispositiones que sunt in carne habent causas magis transmutabiles. vnde nō sunt simpliciter difficile mobiles. Sed qualitates aie dicatur simpliciter difficile mobiles. ppter mobilitatē subiecti. vnde et simpliciter dicatur habitus. Secundo arma militie nostre dicatur non esse carnalia: qz talis opera virtutū que sunt vt arma offēnsua nō sunt pro carnali comodo sū pro spūrituali faciēdo. Unde *apls. ij.* Corinth. *x.* In carne ambulantes nō sū carnalium tantum. i. sū glo. non pro comodo carnali. Quarto cōmendatur arma spūalia ex virtute: quia sunt potentia. i. fortia deo. i. per deum. Nam videm? etiam in naturalibus qz virtus inferior nō sufficit ad agendū nisi confortetur a superiori virtute. sicut virtus terre nō sufficeret ad fructificandū nisi inuaretur et confortaret a virtute celestis corporum: nec virtus hoīs sufficeret ad agendū nisi inuaretur a virtute solis. propter qd dicit philosophus qz homo generat hominem et sol. Sic nec virtutes humane sufficerent contra hostes spūales nisi inuarent et confortarentur a deo. Unde *apls philip. iij.* Mis possum in eo qui me confortat. Et dominus ait. *Job. xv.* Sine me nihil potestis facere vnde sufficientia nostra ex deo est. vt *2. cor. Corinth. ij.* Sed ad quid sint potentia arma spūalia ostenditur cū subditur. et destructione munitionū. i. calliditatis hoīm vel de motū. frequēter enim demon callide tentat et impugnat hoīem sub specie boni vel vitii suggerens noxia. Et tales calliditates sunt eius munitiones quas circa animas ponit vt capiat eam. *Esa. xxxij.* Palius in munitioibus eius. Palius est carduus cum quo applanatur pānus. cū quo aliqui ille qui vēdit pannos veteres pannū attritū et veteretā deducendo. carduos super ipm facit de

uare pilos et apparere pilosum qz videtur quasi nouus: et si sit ibi mēda non apparet super dicit pilis. Et sic diabolus facit in calliditate tentationibus suis: quia illud quod est malū et nocū facit apparere bonū et vitiale. vnde ipse transfiguratus est in angelū lucis. Sed armatus spūritualibus armis virtutū vt fide et prudentia: facit auertere et euertere istas munitiones.

Secūdo in themate as

sumpto ostēditur vita humana esse breuis et calamitosa. scz eo ipso qz vita hominis est nā vita hominis est calamitosa: id est calamitab? et miserij plena. Non enim inuenim? homo qui non habeat suā miserā. Nā aliquis habet miserā pauperatis: aliquis fatuitatis et diuersoz modoz. et sunt aie fere infime miserie quibus hominis vita ē plena. Et ideo ex magna dei misericordia est qz sit vita hominis breuis. sū illud *Job. xiiij.* Domo natus de muliere breuis viuens tempore repletur multis miserijs. Sed nihilominus videmus qz homo diligit vitā et metuit mortem. Sed si diligit vitā miserā: multo magis debet diligi vitā beata. Et si timetur mors temporalis et corporalis: multo fortius timetur deus mors eterna. Sed videtur qz non est in potestate hominis retinere vitā corporalem: nec est in eius potestate vitare mortē temporalem. Est tamen in eius arbitrio postea habere vitā eternā et euadere eternā mortē. Et hoc est quod dicitur *Eccl. xv.* Ante hominē vitā et mors bonū et malū quod placuerit ei dabitur illi. In quibus quid. in verbis describuntur tria.

Primo differentia premij: quia ante hominem vitā et mors.
Secundo distantia meriti: quia bonum et malum.

Tercio libertas arbitrij: quia quod placuerit ei etc. Circa primū attendendū est qz premij bonoz est vitā: premij vero maloz est mors. Et ista posita sunt scz per fidem et sacra scripturā ante hominē vt contempletur et consideret ea. Primo ergo ante hominem est posita per fidem vitā scz beata: que erit bonoz premij. sicut dicit *Deut. xxviii.* Erat vitā tua quasi pendens ante te. Hanc vitā scz beatā multū debet homo desiderare: et ad eā habendā sine pigritia laborare. Nā ille qui hanc vitā penuriosam et durā et potest ire ad locū ubi habetur delicatissimā et

abundantissimā et nobilissimā vitā: non pigritat surgere et ire. Figura habetur de hoc in filio. pōigo qui dissipauit substantiā suā viuendo luxuriose. et postea cepit egere etc. Et subditur. Surgā et ibo ad patrē meū etc. *Luce. xv.* Sic homo cupit hic saturari de fēporalibus nec potest tot habere vt impleat vel satietur auaritia eius. vnde semper est infames: si vellet ire ad domū patris. scz ad celū tunc cibaretur pane vite. et intellectus: et haberet vitā nobilissimā et interminabilē. Nā homo in vita ista habet triplicē vitam scz vegetabilē in qua cōicat cum plantis: et sensibile in qua cōicat cum brutis: et intellectuāle in qua cōicat cum angelis. Scz vita vegetabilis et sensibilis non est sine corpore: vitā aut intellectuālis est anime propria. Quando igitur moritur homo sū corpus non remanet in anima nisi vitā et operatio intellectuālis: que est vitā nobilissimā et operatio. Et maxime istis animabus que eleuantur p gloriā ad visionē diuine essentie. in qua visione anima que non habet aliā operationem nec appetitū nisi intellectuāle: ita in dei cognitione repletur et satiatur et delectatur qz est in summa delectatione et fruitione gaudiosa. Et quia ibi non est vitā vegetatiua. nec appetitū anima comedere vel bibere: nec pantiur famem vel sitim nec aliquid in digestionē: nec aliquis intemperantiā humorū: nec aliqua egrotudine. quia iste sunt passiones que sequuntur vitā vegetatiuā: que modo ibi locū non habet. sicut nec lapis qui non habet vitā vegetabilē panis aliquid horū. Itē quia non est ibi vitā et operatio sensitiua. Non enim habetur ibi appetitus alicuius delectationis sensibilis vel sū tactū vel sū gustus vel sū aliqū sensum: nec habere talia sensibilia esset eis ad delectationem. Sicut nec ouis si tu apponeres ante eam carnes delectaretur: quia non est appetitus suus ad carnes: sed ad herbas. si leo e contrario. Unde quia ibi est tū appetitus qui sequitur vitā intellectuāle: ideo sunt ibi solū delectationes intellectuāles qz sunt delectationes nobilissimae: quia sunt sū altissimas potentias. scz sū intellectū et voluntatem: et sunt in altissimo et nobilissimo obiecto. scz in deo. Nam si non esset in hoīe nisi virtus visus oculo: tū cōtota delectatio hominis esset in videndo pulchros colores et pulchras figuras. Et si esset potestas sūlibilē qz esset vna figura pulcherrimā in qua

Sermonū su nebrū

representantur oēs figure ⁊ colores pul-
chritudine nollet videre nisi illā. Sic est de
lectu beato refectio dei. vnde istū intel-
lectu petebat ps. dicens. Intellectū da mihi
⁊ vitā. scz vita eterna. quia bec est vita eter-
na vt cognoscant te solū verū deū ⁊c. Job.
xvij. Secundo ante hominis conspectum
est postū premiū malozū. scz mors eterna.
Abachuc. iij. Vnde facit eius ibit mors. scz
eterna que est mors gebēne. De morte cor-
porali videmus qd mors tolerabilior est qm
homo moritur et solo defectu nature; puta
post longū senium; sed hominū moris vide-
tur. vel quando homo moritur morte violē-
ta; puta quando occiditur gladio vel mo-
ris fame aut morte pestiferali. Et talis mor-
tus assimilatur mors gebēne; quia mori-
untur peccatores finaliter impēnitētes. Un-
de Dier. xij. Morientur in gladio ⁊ fame
⁊ veste ⁊ non effugient a facie mali qd ego
asseram super eos. Dicit ergo primo moriē-
tur in gladio. Gladius enī qui vulnerando
inducit diuisionē ⁊ qdū manet in vulnere
non inducitur sanatio; est vltio diuine sen-
tentie separans hominē a deo ⁊ semper ma-
nebit. ij. Reg. xij. Non recedet gladius de
domo tua vsq; in sempiternū. Sequitur ⁊
fame. Quando homo non habet cibaria q
appetit ⁊ nihil datur sibi quod vult; solet di-
ci ipse mori fame. sic erit ibi; qz auferet oīs
bona copia; ⁊ omne quod considerabit nega-
bit; sicut pater Luc. xvi. i diuitem epulōnē vbi
dicitur Deus. xxxij. Consumuntur fame ⁊
duo; abunt eos aues ⁊c. Sequitur ⁊ peste
Pestis dicitur a pascēdo; quia est morbus
pestiferalis depascens ⁊ affligens; qui des-
cendit per totū hominē. In quo notatur qd
illa mors habet omnis malū cepiā; ⁊ gignit
tur ex aere corrupto. Et sic illa pena ex cor-
ruptione peccati. Unde Exod. ix. dicit pba
raoni; id est diabolo. Percutiat te ⁊ populus
tuū peste. Sequitur etiā. ⁊ non effugient a fa-
cie mali quod ego asseram super eos. Vbi
notatur malozū perpetuitas. Quando homo
est in carcere ⁊ sperat euadere aliqua est cō-
solatio; sed ibi nulla. Itēz aliqua consolatio
esset si haberet leuē pessiones; sed ibi non.
Sapie. xvi. Adanū tuā effugere impossibi-
le est. Thren. ij. Non fuit qui effugeret in
die furoris domini. Secundo ponitur dis-
fretia meriti; quia bonū ⁊ malū supple sūt
posita ante hominē. quia vtrumq; potest
facere. Sed videat quid facit; quia faciens

do bonum meretur vitā; faciendo vero ma-
lum meretur mores. Et ideo debemus esse
sicut dicit apostolus Romano. xij. odientes
malum adherentes bono. Sed quāquid ad
bonum sciendū est qd vobis dicitur qd
minimē ad operandū bonū conditio nature
proprie. quia natura cuiuslibet rei inclinat
eā ad suā propriā operationē. Unde plus
dicit in libro ethicozū. qd inconueniens est
esse hominē ociosum a sua propria opera-
tione. quod probat per exemplum. Accidit
enim homini qd sit tertioz vel cotarius aut
gramaticus aut musicus; aut aliquid huius
modi. Sed nihil horū est in homine quod nō
habeat propriā operationē; alioquin ista ho-
mini frustra a diuinent. Si ergo operatur
fm ista que sunt ei accidentia; inconueniens
maius est qd sit ociosus i bis qd sit et pba p
naturā. Unde sicut in corpore videmus qd
quodlibet pars habet propriā operationem;
sicut propriā operatio oculi est videre; ⁊ ma-
nus palpare ⁊ pedis ambulare; ⁊ sic de alijs
ergo multo fortius debz operari fm partes
sui dignozē scz aīas. Et talis dicitur esse p-
pria operatio hominis. quia propriā opera-
tio rei est que conuenit ei fm propriā for-
mam. forma aut hominis est anima ratio-
nalis vt rationalis est. Illud ergo est pro-
prium opus hominis quod est opus ratiois.
hoc aut non est opus peccati quod est con-
tra rationem; sed est opus bonum ⁊ virtuo-
sum; quod scz est factū fm rationem rectā.
Unde sicut est proprium opus arboris pro-
ducere bonū fructū; ita proprium hominis
opus est facere opus bonū. Unde Colo. i.
In omni opere bono fructificantes. Conse-
quenter debet homo odire ⁊ vitare malum
Et ratio ē; quia sicut nihil diligitur nisi sub
ratione boni; ita nihil oditur nisi sub ratio-
ne mali. Ideo illud malū est maxime odien-
dum quod nullo modo potest habere ratio-
nem boni. tale aut malū est solū malū cuius-
⁊ non malū tentationis vel pene; quia ten-
tatio cum non consentitur vt dicit Grego. ē
materia etercende virtutis. Pena aut hoc
na est inquantū a mundo nos separat; ⁊ ad
deum amandū nos eleuat. Unde Grego-
rius dicit qd mala que nos hic premunt ad
deum ire compellunt. Sed in alim cuius qd
est peccatum est totaliter odiendū; quia nō
potest habere rationem boni quod est con-
trarium diuine dilectioni; quia separat nos
a deo cui dilectio ei nos coniungit. Esai. lix.

Distinctionis V

Iniquitates vestre diuiserunt inter vos ⁊
deum vestrū. ⁊ separatus a deo qui est fons
bonitatis non potest esse bonus. Unde ps.
dicit. Qui diligitis dominū odire malū; scz
peccati. Tertio i auaritate allegata ostēz
ditur facultas liberi arbitrii; cuius dicitur. qd
placuit ei. homini dabitur illi. i. si placu-
erit ei bonū dabitur ei vitā; si malū mors.
Jofue. xxij. Opto vobis datur; eligite vo-
bis hodie quod placet. Et his verbis vide-
tur qd ex libero arbitrio ei vitā faciat
malū ⁊ peccatum ⁊ damnetur; vel qd faciat
bonū ⁊ saluetur. Sed ex hoc verbo non est
accipiendū qd sola facultas liberi arbitrii si-
ne gratia iustificat ad vitandū malū pecca-
ti vel ad faciendū bonū vnde vitā eterna
assequatur. quia sicut dicit Aug. in libro hy-
pothicon verbū istud Ecclis intelligitur
de homine fm ita cum nature integre quan-
do nondū erat seruus peccati. vnde poterat
peccare ⁊ non peccare nunc etiam quodcūq;
qz vult homo datur ei; sed hoc qd bonū ve-
lit habet ex auxilio gratie. L.

Tertio in thēmate as-

sumpto ostēditur qd vita hominis est vilis
⁊ ignominiosa. scz tōne loci. quia super ter-
rā vbi sunt vilioza ⁊ ignobilioza. Sed dicitur
Ecclis. vij. qd deus terat hominē rectum.
rectū aut dicitur cuius mediū non discre-
pat ab extremis. Principiū aut hoīs fuit ex
terra; ⁊ finalis resolutio eius erit in terram
Unde conueniens fuit qd mediū scz vitā ei
esset etiā in terra. Dicitur tamen milita ei
esse super terras; quia non pro terrenis; sed
pro his que sup; a terra sunt. ad est pro su-
preius ⁊ celestibus bonis debet homo mi-
litare. Unde apls Colo. ij. Que iustū sunt
Eratrahi sup terrā habitationē meā. s. in
celesti gloria. Ad quā deus nos pducat ⁊c.
In tūtere doctorozū legum vel decretorū
Sermo. XXI.

Bi litteratus: vbi

verba legis ponderano; vbi ē do-
ctozū paruitoz; Esai. xxxij. Hi
demus qd in mundo sunt multi stulti ⁊ pau-
ci sapientes. fm illud Ecclis. i. Stultozū in-
finitus est numerus. Et ratio est; quia ho-
mo compositus est ex duplici natura. scilicet
sensitua ⁊ intellectua. ⁊ fm naturā sensiti-
uā cōiurā cū cōiūz irrationalibus; s. fm

Sermo XXI

intellectuā cū angelicis spiritibus. Sequē-
do igitur passione appetitus sensitui effici-
tur bestialis ⁊ stultus. Sed sequendo affec-
tiones appetitus intellectui ⁊ rationalis
efficitur sapiens ⁊ angelicus. Quia igitur
multi sunt sequentes passiones sensitivas;
pauci vero viuētes fm rationē ⁊ intel-
lectū; ideo multi sunt stulti ⁊ pauci sapientes
Et quia multitudo sapientū fuitas est oīs
his terrarū; vt dicitur Sapie. vi. Unde qm
aliquis multū sapiens ⁊ literatus mouetur
videtur esse materia tristitie ⁊ lamenti toti
cōiurati seu ciuitati; quia sapientes sunt in
cōiurati sicut oculus in corpore. quia cōsilio
⁊ sapientia sua diriguunt omēs alios. Quia
igitur iste fuit sapiens ⁊ literatus ⁊ legis
⁊ magnus doctor iuris; potest ei merito ad
apertū lamentum Esai in verbo proposito
de plo; annis ⁊ quasi dicentis. O vbi est liti-
ratus ⁊c. B In quibus quidē verbis tan-
gitur aliquid de isto quod est manifestū; ⁊
aliquid quod est dubiū. Manifestū est enī
qđ iste fuit homo literatus ⁊ legis magnus
qui faciebat bene ponderare ⁊ allegare ver-
ba legis; ⁊ qđ etiam fuit doctor; pcedans ⁊
gratiosus. Dubiū aut est quod queritur; cū
dicitur. vbi est. Dum enī ipse viuēbat facile
erat solvere istā questionē; quia aliquando
erat in camera ad studendū; aliquando in
scholis ad legendū; quādoq; fore in curia
ad aduocandum. quādoq; in consilio ad
perozandum; quādoq; in alijs locis ad re-
creandum. Sed nūc ⁊ de cetero in nullo ta-
li loco inuenietur. ⁊ licet corpus eius nunc
sit in lecto vel in feretro vel i ecclesia; statim
tamen tumulabitur ⁊ in eam veribus
dabitur. Remanet igitur tñ de anima ques-
tio ⁊ dubiū vbi sit. Et de hoc intendit qd
rere; cum dicit. vbi est literatus; vbi verba
legis ponderans ⁊c. In quibus quidem
verbis duo consideranda sunt.

Primū est multiplicatio questionis; quia
ter queritur vbi est.

Secundū est specificatio intentionis. qd
scz specificat illū de quo intendit querere. qd
de eo qui fuit literatus ⁊ aduocatus ⁊ do-
ctozū magnus.

Circa primū notandū

est qđ ideo Esaias ter qm dicit. vbi ē vbi ē
vbi ē; vt inuat qd tria sunt loca ad que anī-
me morientū vadunt. scilicet; purgatorū; ⁊
inferus damnatoz. vnde iuridic peccare

an sit in celo: an in purgatorio: an in inferno. Sicut enim in naturalibus quod est graue...

mo: diabolus: et sanguine: qui tollit sibi bona temporalia. In tali etiam anima facta est consumptio totalis omnis boni...

ibi longiturnitas victus, quia ibi in medio passus est lignū vite christi? deus et homo cuius essentia: id est cuius fructio mortē et corruptionē excludunt.

Secūdo in themate as

sumpto specificatur intentio querentis. scz de quo intendit querere vbi sit. Et describit illum ex triplici gradu scientie iuris.

mortem, sicut nec de anima iumentū, Et de talibus dicit propheta. Homo cum in honore esset non intellexit comparationē suā...

Sermonū funebriū

Sicut dicitur Marthei quinto, Qui fecerit & deauerit scz ista quatuor: hic vocabitur magnus in regno celorum. Ad quod regnum uos perducat &c.

In fluere alicuius iudicis. Ser. XXII.

Memor esto iudicij

mei: sic enim erit & tuum. Eccli. xxxviii. Secūm doctrinam pbi in libro ethicoꝝ sermones sunt exquirendi fm materia subiecta. & ideo conueniens uidetur ex quo materia presens est de morte iudicij: q̄ sermo sine predicatio fiat de iudicio mortis. Sed tamen aduertendū est q̄ fm Seneca in prouerbis. dies sequens ē discipulus diei precedentis. Nam ex his q̄ acciderunt tempore precedentis: possumus accipere doctrinā & noticiā de his que acciderē possunt in tempore sequenti. Et ita est de morte: quia iudicij mortis quod actum est isti in tempore presentis: fiet nobis & cunctis nostrū in tempore sequenti. Et idcirco i verbo proposito ex persona istius iudicis mortui dicitur cunctis nostrū uiuenti. Memor esto &c. omnis homo qui adducit uiuū: iudicij mei: id est mortis mee in qua iudicatus sum. sic enim erit & tuū. scz quia sic morietis: & ad iudicij uenies. In quibus quidē uerbis tria ecclesiasticus facit.

Nam primo inducit ad uitalem considerationem: cum dicit. Memor esto. Secundo ex primum terribilem diffinitionem cum subdit. iudicij mei.

Tertio quoq̄ facit infallibilem pronosticatio nem q̄ sic enim erit & tuum.

Circa primū attendendum est q̄ maxime uisibile est consideratio & rememoratio eoz que accidere debent homini in nouissimo uite sue: scz in morte. q̄ in his potest dirigere torā uita suā. Unde sicut ille qui uult nauē suā bene gubernare ponit se in fine nauis & ante se nauē dirigat ut pericula euitet. Ita qui uult bñ gubernare uitā suā debet se ponere in fine nauis: id est uite sue per mortis meditationem et eozum que accidere debent sibi in morte, ut possit ad bonum exitum nauem suā id ē uitam dirigere. Seneca. Considera q̄ pulchra sit res ante mortem uitā consummā re: deinde secare expectare reliquam temporis partem. Q̄ sollicitate longe ante nauem sibi prouident de nauis directione quando

habent malū passum transire. Sic quilibet debet sibi prouidere longe ante quomodo possit periculosum passum mortis transire: quia illic nauis pertransibunt: id est anime per arcus foramen mortis. Cuius igitur ea que in morte contingunt uocantur nouissima bona uocantur: dicitur Eccli. xxxviii. Memēto & rousissimoz & noli oblitisci. In quibus quidem uerbis duo facit.

Quia primo inducit ad considerationis actū: cū dicit. memēto nouissimoz.

Secundo prohibet considerationis defectū: cū subdit. noli oblitisci.

Dicit ergo primo memento nouissimoz: id est eoz que tibi in nouissimo uite debent accidere considerationē habet: quia cuiuslibet eoz consideratio habet utilitatē suā. Memēto ergo nouissimoz. Primo scz q̄ de rebus tuis nihil uolare teoz poteris: ut mundana uilipendās. Secundo q̄ uicē ad pñiam reuertī non ualebis: ut nunc penitentiā agas. Tertio q̄ in loco ad quē nouissime peruenies perpetuo permanebis. ut nunc procures q̄ ad gloriā uadās. Quartū q̄ peccata tua celare nequebis. ut ea modo rē penitentiā deleas. Quinto q̄ a sententia lara appellare nō poteris. ut per amētas Decēto sunt nouissima tua: cuoz memo rem te esse oportet. Eccli. vii. Memozare nouissima tua & in eternum non peccabis.

Secundo prohibetur consideratio de factis: cū dicitur. & noli oblitisci. scz mortis & iudicij. Unde antiq̄ domini pmo ne oblitiscerentur mortis propter gloriā dignitatē: sed recordarentur semper mortalitatis sue: habebant quedā memorialia futuram mortē representantia. Nā quando imperatores electi erant prima die coronationis sue ueniebat lathomus habens tres uel q̄ tuoz p̄ dās marmozis diuerso colorū dicens. De quo genere marmozis uult domini impetrato: sibi fieri monumentū. eo q̄ mortalitas est & mortis dē habere memoria ut humiliet. Tres Jobes patriarcha fecit sibi sepulchriū impetrat: ut in magnis sollicitatib' cū esset in loco honoris & statuit quēdā q̄ ei dicitur. Domine impetratū est sepulchriū tuū: ut illud perficiat. quia nescis qua hora fur ueniet. Irē consueuerat papa in loco in quo conuersabatur frequēter habere lectum pape defuncti. ut uisito recordaret sui finis & humiliaret. Irē nō debet hō oblitisci iudicij ad quod ueniet q̄ mortē. quia sibi non pote

Distinctionis V

est aliquid celare nec se de aliquo excusare nec iudicē aliquo modo declinare uel iracū placare: nec ab eius sententia appellare uel prouocare. Unde Proverbi. iij. cōsultat sapiens dicens. Ne oblitiscaris legē meā: quia scz statum est hominibus semel moritū post hoc iudicium. Debeo. ix. & Deute. xxx. Caue ne oblitiscaris. B

Secūdo in assumpto

temate ex persona istius defuncti recolat ecclia: si iudicis terribilem diffinitionē: quia dicit iudicij mei. id est mortis mee in qua iudicatus sum. Consueuerunt enim iudices & domini terrarū uicē & lombardie postq̄ aliquos iudicauerunt completo officio suo stare ad syndicatū & ad iudicij alterius iudicij. Unde iste qui olim alios iudicauit modo i mor te sua oportuit q̄ stare ad syndicatū ad iudicij ad quod citatus fuit per mortē. in quo iudicio nihil ualent allegationes uel cōmulationes procuratoꝝ: sed solum testimonia propriariū conscientiarū: que tunc nude & manifeste sunt & iudicia examinant & angelo custodi & temoni accusant. unde nō poterit subterfugere reus quin confiteatur. Sicut tamen potest peccator: si uellet illius iudicij damnatione effugere: si seipsum ante iudicare uellet iudicio penitentie. fm illud apostoli. i. Cor. xi. Si nosmetipsos diiudicare mus: non uicq̄ iudicauerimur. Sed notandum q̄ iudicij mortis quibus uideatur esse malū & terribile tamē in rei ueritate bonū est & uile. multa enim in terdū apparent esse mala: que tamen in rei ueritate sunt bona. Nam si quis somnaret q̄ suspenderetur in furcis: uideretur esse malū somnū. & tamē dicunt somnū interpetes q̄ bonū somnū. unde quanto altius uiderit se suspendi: tanto sibi significat meliōrē fortunā & maiōrē exaltationē. Irē quando ioseph fuit uēditus a fratribus tuis illa uenditio uisa est mala: & tamen in rei ueritate fuit bona. quia factus est dominus egypti. quod nō fuisset nisi uenditio fuisse. Et ideo ipse dixit eis. Gen. i. Eos cogitastis de me malū: & deus uertit illud in bonum. Et sic est de mortis iudicio. quia quantum altius peccatoꝝ uideatur esse malū: tamen in rei ueritate ē bonum. Unde dicitur Eccli. xli. O mors q̄ bonum est iudicium tuum. In quib' quidē dem uerbis tria de morte ostenduntur.

Sermo XXII

Nam primo quidem imuitur uotum ipsa est penalis ex noie: cū dicit. o mors. Secundo quomodo est uisibile: cum dicit. q̄ bonum. id est q̄ uile.

Tertio quomodo est terribilis: cum additur. iudicium tuum.

Circa primum notandum q̄ mors dicitur a moriendo. quia ille qui morietur partē tollit & partem dimittit. & ita facit mors: q̄ tollit uitam corporis & dimittit uitam anime. Quando pomum est ex aliqua parte putridum & aliud est solidum: tunc remouetur quod est putridum & remanet quod est solidum. Sic mors auferit corpus putridum & derelinquit animam que est stabilis & perpetua. Sed nihilominus talis mortis est dolorosus: propter cōnaturalitatem corporis ad animam. sicut etiam in uicisione carnis patride dolor sentitur. Unde propter separationem anime a corpore dicitur mors esse amara. i. Regum. xv. Sicaine separat a mara mors? Dentēs autē quibus morietur oram sunt diuersi modi morietis. Eccli. xxxi. Dentēs leonis dentes eius &c. Secundo ostenditur quomodo mors est uisibile. quia iudicium eius dicit esse q̄ bonū. id est uale uile. Et hoc multiplici ratione. Primo quia in eo terminatur miseria scz uiuū uisibile. Sicut enim felix appetit uitam uisibilem: sicut appent plerūq̄ mortem. quia sicut dicitur Eccli. xxx. Mēho: est mors q̄ uita amara Unde narrat Valerius maximus q̄ olim i ciuitate Marsiliensi tenebatur uenenum cū cura temperatū: quod uoluntarie sumebat. uel qui diu habuerant prosperam fortunā: ne scz caderent in miseriam ante q̄ moreretur morte naturali: uel dabatur ip̄ qui fuerant in aduersitate & miseria: ut saltem per mortem suam miseriam terminarent. Et si dicatur q̄ mors aliquibus auget miseriam: sicut peccatoꝝ uisibile. propter quod dicitur. q̄ mors peccatoꝝ uisibile. Dicens dum est q̄ hoc non est ex morte: sed ex malicia uel negligentia ipsoꝝ. Secundo quia in mortis iudicio humiliatur superbia alia enim mala que accidunt potest homo plerūq̄ euadere uel contra ea aliqua remedia inuenire. & ideo in eis propter spem non humiliatur cor superbum. Sed non sic in morte a qua nullus potest euadere. Unde de Antiochus humilitatis a timore mortis dicit. ij. Machabeozum. ix. Iustum est subditum esse deoz mortalē non parā deo seu

Sermonū funebrū

tre. Tertio quia per eū parificātur ineq̄ualitas. Nam in alijs possunt homines esse ineq̄uales: vt in diuitijs et in bonis et in alijs similibus, sed mors omnes aequat, vnde assimilatur mors porte basse in cuius exitu omnes se pariter indit. Quarto quia in tali iudicio certificatur ignorantia scilicet futuri: de quo omnes sumus in dubio. Omnis enim status mutabilis est sine diuitijs sine iustitijs sine fami sine domini et cuiuscumq̄ conditionis alterius. Sed mors ponit dominum in statu certo a quo nūq̄ mutabitur. Quinto quia in hoc iudicio anima beatificatur, beatitudo enim est bonū quod ab omnib⁹ appetitur, quia est bonū naturale omnia bona continens: et bonū purū omni malo carēs. Sed nullū aliud bonū ab omnibus appetitur: et ad hoc bonū peruenitur per mortem. Apoc. xiiij. Beati mortui qui in dño moriuntur. Et propterea dicebat ap̄tulus. i. Cor. ix. Bonū est mihi magis mori. Ioh. iij. Mors huic est mihi mori q̄ viuere. Eccl. iij. Laudat magis mortuos q̄ viuentes. Tertio in auctoritate adducta offenditur mors ceteris terribilis propter iudiciū. vnde dicitur iudiciū. Si quidem iudiciū mortis: id est qd post mortē sequitur terribile est et tremendū: in tantū vt propheta clamaret territis dicēs. Nō intres in iudiciū cō seruo. Tunc enim multa peccata que nunc latent ad lucē venient et apparebunt, sicut radio solis apparete multi at̄boni apparent in aere qui prius non apparebant. Et sic erit in radio diuini iudicij de peccatis: et de omnibus erigetur ratio. Sed si homo vellet habere bonā sententiā deberet sibi primo prouidere. sicut ille q̄ vadit ad iudiciū civile: vadit securus si portat secū bonū instrumentū: si habet procuratorē instructū: et si habet aduocatū primum. Sic in iudicio tutus erit qui secū habuerit bonū instrumentū. i. bonā conscientiā: cur littere sunt dona opera et vera non ficta cur salutarē hypocrisis. Item bonū procuratorē: scilicet pauperē vel xpm in pauperibus: q̄ ipse dicit qd vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Et teneratur dño qui miseretur pauperis. Prouerb. xij. Unde salarū bonū procuratoris est elemosina. Item bonū aduocatū vel aduocatos plures scilicet aliquos vel aliquos sanctos. Pelati enim ecclesiarum in curia romana habent aduocatos quib⁹ frequenter mittunt munera. Sic volumus sanctos qui sunt in celesti curia

habere aduocatos mittamus eis frequentia munera. scilicet deuotariū orationum vel abstinentiarum ieiunando eorū vigilijs vel elemosinarum exhortariū pro eorum amore et venerationis reliquiariū et ecclesiarū suarū et aliorum similiarū. et ista faciendo iustum ad illud iudiciū bene preparati. Eccl. xvij. Ante iudiciū para iusticiā tibi.

Tertio in themate as

sumpto ex persona istius defuncti sic infallibilis p̄: cōfessio: cum dicitur, sic enim erit et tuum scilicet iudicium sicut modo est meum. nam de consimilitudine idem est iudiciū. Est autem inter homines triplex similitudo: p̄terquam idem iudicium tripliciter accipiunt. Prima est nature: quia omnes sunt cōsimilis nature. scilicet mortales. et ideo de omni bue fit idem iudicium. scilicet mortis, quia cēs moriuntur. Et ideo de hoc postea dicere iste defunctus illud. iij. Regum. xij. Sicut ego sum scilicet mortuus: ita et tu morieris. Secunda similitudo est culpe, quia quidam sunt cōsimiles in culpa. Et isti habebunt iudicium in fine seculi idem iudicium. scilicet eiusdem pene. vnde Matth. xij. Colligite primum zizaniam alligare ea in fasciculos ad cementum. et post. Sicut ergo colliguntur zizanias et igni cōburnuntur: sic erit in consummatione seculi. Adit filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala: et eos qui faciunt iniquitates et mittent eos in caminum ignis. Dicuntur autem alligari in fasciculos, quia sicut dicit Iherozus. Similis culpe reos cōsimilis cruciatus constringet. Unde in vna p̄na cōsimili erit fasciculus id est cōgregatio adultorum: in alia cōsimili congregatio hypocritarum. et sic existens memor esto iudicij mei. quia nisi te cor rexeris sic erit et tuū: quia damnaberis ad cōsimilem p̄nam, et sic est de alijs peccatoribus. Apoc. xvij. Exite de illa populus meus ne participetis sitis delictorum eius. Tertio similitudo est gratie. et qui sunt cōsimiles gratie participes: gratie dico gratum facientis: habebūt idem iudicium, scilicet eiusdem retributionis. scilicet in vita eterna, quia gratia dei vita eterna. Et in his omnibus apparet equitas diuine iusticie: et rectitudo diuini iudicij. vt post fit dicit illud ps. Iustus ea domie et regni iudicij tui. Ad hoc iudiciū retributionis vite eterne perducet nos deus. Amen.

Distinctionis V

Sermo XXIII

In funere altissimi excellentis notarij. Sermo XXIII.

Bi sapiēs: vbi scri

ba? vbi conquistor hui⁹ scali? i. Corin. i. Videm⁹ q̄ frequenter hoies euadunt per sapientiā suā de multitudine et magnis periculis. Et ratio est: quia sapientia p̄dominat et p̄ualet his ex quib⁹ cōsueverunt causari pericula. Nam quedā pericula sunt que p̄ueniūt a causis superioribus. scilicet ab impressionibus astra vt sunt cōtationes bellorū: istilitates agroz: regnū dines animalū et similia. Et sicut dicit vulgatum p̄uerbiū. Sapientia dominat astra. Et istud p̄uerbiū sumptū est ex verbo. Prolomet: q̄ ait in cetero loquū suo. q̄ anim⁹ sapientis ituat et impedit te celestis effectū. Iuar quidem adhibendo ea que fortificant impiones corporis celestis. Sicut si impressio celestis corporis inflāmando cholera conuertit ad iram et p̄ consequens ad bellum: et aliquis sapientis faceret aliqua accidere que magis p̄uocaret ad iram: tunc diceret in mare celestem effectū. Sed si impressio celestis corporis inflāmaret sic cholera q̄ induceret tertianas febres et medicus sapiēs adhiberet remedia resistētia cholere et talem humore euacuantia: tunc diceret impedire celestem effectus. Et ideo dicitur. Viere. i. A signis celi nolite metuerē. Quedā v̄ro pericula sunt que p̄ueniūt a causis inferioribus. et ex hominū discordia, sicut sunt etiaz partialitates et guerre et obfidioes et rari: que etiaz frequenter vincuntur vel euaduntur per sapientiam aliquorū. sicut dicitur Eccl. ix. Ciuitas parua et pauci in ea viri. Venit contra eam rex magn⁹ et vallauit eam: extruxitq̄ munitiones p̄ gyriū et perfecta ē obfidio. Inuētusq̄ est in ea vir pauper et sapiēs et liberauit vrbem p̄ sapientiam suā. Et post subditur. Ad hos est sapientia q̄ arma bellica. Vel p̄ueniūt pericula ex multitudine hominū malicia. Sed sicut dicitur Sapientia nō vincit malicia. Et quicqd̄ sit de alijs periculis: p̄fecto p̄tra periculum mortis et eius extremū nullaten⁹ veniūt sapientia hoies vel periti cuiuscūq̄ artificij siue medici siue iudicis siue scribe vel notarij vel cuiuscūq̄ alterius hoies: sicut remediū aliqd̄ efficacē iuāre quo quis mortem sic possit euadere q̄ nūq̄ moriat. Et idcirco mori dicitur parit vt iudicet. vt dicitur

Eccl. ij. Dēs enim rapit mors et nefarius vbi constituit. Propter qd̄ in auctoritate p̄posita de isto p̄obo viro qui multū reputabatur sapiēs et excellens tam in arte notarie q̄ in officio purationis causarum seculariū: bene querit vbi sit. scilicet sapientia dicitur di vel agilitas scribendi vel sagacitas et sollicitudo conquirendi tp̄gala lucra. q̄ nullū de cetero istoz apparebit vel erit in eo. Unde bene querit et dicit. vbi sapiens. vbi scribas. Et In quib⁹ quidē verbis excellētia cuiuscūq̄ notarij defuncti describitur ex tribus.

Primo quidē ex generali noticiā artis notarioz: cū querit. vbi sapiēs.

Secundo ex speciali peritina p̄fectionis instrumentoz: cū querit. vbi scriba.

Tertio ex singulari solertia purationis causarū et litigioz. scilicet cū querit vltim⁹. vbi cōquistor huius scali.

Circa primū attenden

dum est q̄ sicut p̄bis dicit in p̄mo metha. Sapientis est scire oia. scilicet generaliter. Si ergo ille dicit esse simpliciter sapiēs q̄ scit generaliter oia: sequit q̄ ille debet dici sapiēs s̄m quid. s̄m aliquā artem q̄ scit oia generaliter q̄ p̄tinet ad illam artem. Et sic dicitur sapiēs medicus q̄ scit generaliter oia que p̄tinent ad artem medicā. Et sic sapiēs notarius qui scit oia generaliter q̄ p̄tinet ad artem notariē. Sed postq̄ talis defunct⁹ est querit vbi est ille mortu⁹ tam sapiēs in arte sua. quasi dicit nō est amplius. quia iam est p̄dita quoad nos ipsa sapientia sua. Sic enim pot̄ dicere mors illud. i. Corin. i. Perdam sapientiā sapientū. In quibus quidē verbis inuitur triplex defectus sapie secularis. siue sit sapientia medicā: siue iudicis: siue notarij.

Primum attenditur respectu periculi: cū dicit perdam.

Secundus respectu p̄emij: cum dicit. sapientiam.

Tertius respectu subiecti: cum addit. sapientum.

Circa primū notandū est q̄ in hoc appareret defect⁹ sapientie secularis: q̄ plurim⁹ est causa periculi et p̄ditionis aie sue. Quod q̄dem tō accidit: quia male vtūtur sapientia siue scientia sua. Sicut enim quidā in homine quib⁹ homo nō potest male vti. sicut sicut vites vt brās Augudicat. q̄ virtus est bo

Sermonū funebrū

ma qualitas mentis: qua recte vivitur: quia nemo male vivit. Licet enim homo possit male vii virtute vs obiecto. scz male de virtute sentiendo vel virtute odiendo vel de virtute superbiendo: non tamen potest male vii virtute tanq̄ principio vsus: ita scz q̄ malus sit ac? virtutis. Et quia dicta diffinitio cōuenit omni virtuti humane: cuius scientia sit virtus intellectualis hominis: cōpetit etiā ei q̄ homo nō potest male vii ea inq̄ritus est p̄ncipius vsus: ita q̄ malus sit scientie ac? Sed tamen potest homo male vii scientia vel de ea superbiendo, quia scientia inflat vel per ipam scientiā suam defendendo in iustam causam sicut facit malus aduocat? vel in nocentū alterius sicut si medicus qui scit per scientiā suam que sunt res vene nose daret eas alicui sub specie medicie ad comedendū. vnde sapientia talis est causa perditionis eorum. Et talis sapientia quibus etiam sit lucrativa, nihilomin? potest dici esse periculosa et noxia. *Zuce. ix.* Quid enim proficit homo si lucrif vniuersum mundum: se aut ipm pdat et detrimentum sui faciat. Secūdo ostenditur in auctoritate adducta defectus secularis sapientie respectu p̄ncipij in eo quod dicitur sapientia. Hec enim est sapientia de qua dicit Jacobus. *ij. q̄* non est desursum descendens. *i. a deo.* Nec est contra hoc illud qd dicitur *Eclli. i.* A domino deo est. Nam et *Ecdesastic? ibi* loquitur de sapientia increata. *i. de sapientia diuina.* vnde statim subdit. Et cum illo fuit semper et est ante eum. vt p̄mo ostēdatur diuina sapientia que est filius esse genita a patre, quia omnis sapientia. *i. filius dei* in quo est ois notitia. *E. olo. ij.* In quo sunt omis thesauri sapientie et scientie absconditi. Et dicitur omnis sapientia. *i. perfecta sapientia:* vel qz omnis sapientie est idea et efficiens causa et origo. qz fons sapientie verbum dei. hec ergo sapientia. *i. filius a dño deo patre est. i. genita.* Deinde ostendit qd est patri consubstantialis: ita tamen qd est ibi distinctio personalis: et ideo subdit. et cum illo. id est cum patre fuit semper. *i. cōsubstantialis ab eterno.* Et vt p̄cisius intelligatur esse patri coeternus subditur. et est ante eum. eum enim est mensura eorum que habent p̄ncipius et nō finem esse: ergo ante eum est esse ante p̄ncipium. et hoc est esse eternaliter. Sed bñs Jacobus loquitur de sapientia creata et humana et viciata. de qua dicit vbi supra. Nō

est ista sapientia desursum descendens: sed terrena animalis diabolica. Dicitur ergo talis sapientia nō eē desursum descendens. *i. a dei bonitate: sed potius de deorsum veniens ab humana p̄uitate. et ideo est terrena. id est auaritia non inhians ad celestia premia: sed solum ad lucra terrena et frequē eius per modos illicitos. Itc est animalis id est carnalis non intendens ad spiritalia bona: sed tantus ad corporalia comoda. Item quia est diabolica. id est fraudulenta fallacia et deceptionibus plena. sicut diabolus vitur scientia sua ad decipiendū et fallendum. Tertio describitur sapientie secularis defectus in auctoritate adducta superius respectu subiecti: cum dicitur sapientia scilz seculari. Nam frequenter apud secula res abusive vocantur sapientes etiam illi qui astute et sagaciter sciunt facere mala: in qui bus tamen nō est vera sapientia. Vnde de talibus dicitur *Diocem. quarto.* Sapientes vt faciant mala: bona autem facere et nesciunt. Sed vera sapientia ostenditur e contrario. et est in his que sciunt bona facere et mala omnia caute vitare. *Et quia talis sapientia raro inuenitur in hoc seculo querit Job. xxvij.* Sapientia vbi inuenitur? *B**

Secūdo in themate af

sumpto describitur scientia excellentis notarij desursum ex speciali perina sciendi contractus et publicas scripturas. scilz cum queritur vbi scriba? Nam scriba s̄m papiā dicitur liberarius qui pertinet ad chartas et scripturas publicas. vnde talis scriba est notarius qui habet cōficere et scribere et publicare chartas testamentoz et instrumentoz et actuarum et arbitrarū et alioz multozum. Sed quātūcumq̄ aliquis notarius fuit peritus in talibus: postq̄ tamē mortuus est vbi scriba? quasi dicat. non est hic amplius. quia tota peritia et scriptura sua non potuit resistere morti. Sed not? qz raro inuenitur scriba. id est notarius qui sit sufficienter peritus q̄ntum scz necessarium est ad sue artis exercitiū. et ad vbi inuenitur rarius qui sit bene verax et iustus quātum ad sue artis vltim. Nam qualis debet esse scriba. id est notarius sufficientis quantum ad artis exercitiū ostenditur exemplo eisdre de quo dicitur. *i. E. d. re. vij.* qd accēdit de babilone: et ipse scriba velox in lege. In quibus quidem verbis ostenditur qd ad hoc vt

Distinctionis V Sermo XXIII

scriba. id est notarius sufficientis necessaria est quadruplex peritia. Prima est vt sciat dare dicare. et hoc notatur cū dicitur ascendit de babilone. Secūda est vt sciat expedite pronūciare: qd notatur cū dicitur ipse scriba. Tertia est vt sciat celeriter notare: qd notatur cū dicitur velox. Quarta est vt sciat chartas seu instrumenta legitime rogare. et hoc notatur cum dicitur in lege. Primo ergo necessarium est vt sciat scriba. id est notarius dare et apte dicare. Licet autem est darū dicamē: nō est ordinatus et distinctus sine breue. Nā si ea que dicantur ponuntur seu scribuntur inordinate et indistincte et cū vel box pluritate: nō est dicamen darū: s̄ confusum et obscurū. qd quidē maxie dicitur notarius vitare. Et iō in auctoritate iduta dicitur qd ascendit de babilone. *i. de confusione qz babilon interpretatur confusio.* Nam quando notarius est ita ingeniosus qd etiaz ea q̄ confuse acta vel dicta sūt ipse sciat distincte et ordinare et breuiter ac succincte colligere: et tunc p̄fecto dicitur de babilone. *i. de confusione recedit.* Et ex hoc cōuenit maxima vtilitas ex eo qd plerūqz ex scripturis notarioz confuse et inordinate et cum verbox pluritate dicitur. oritur postea canillationes et que stiones et lites et magna dāna multoz. vnde i figura huius dicitur. *i. E. d. re. viij.* Dic esdras ascendit de babilonia cum esset scriba ingeniosus. Secūda peritia que est necessaria scribe. id est notario est vt sciat apte et expedite pronūciare: qd notatur cum dicitur scriba. vt scz lingua eius cor respondeat manui sue penne. quia sicut scriba debet esse expeditus in scribendo: ita etiam debet esse expeditus et velox in legendo et pronūciando ea que ipsum legere seu pronūciare oportet. vnde dicitur in ps. *Lingua mea calamus scribe velociter scribens.* Et bene et apte comparat linguam calamo scribe. quia nec lingua sine calamo nec calamus scribe sine lingua valet. *Et potest enim qd contrarius eozum contrahentibus et testibus p̄mo pronūciatur verbo: deinde qd ponat in scripto nec nisi absqz altero sufficit.* Tertia vero peritia que ad huc scribe. id est ipsi notario necessaria est est vt sciat bñ et celeriter scribere ea que habet scribere: et ideo in auctoritate inducta dicitur scriba. qd quidem necessarium est: et propter eos qui habent scri

pta eozum expectare: tum propter ipsosmet qui habent multa scribere: et qui etiam propter tarditatem et negligentiam scribendi possunt de facili obliuiscita qd postea male et diminute scribit que dicta sunt in contractu vel testamento vel in alijs que scribere oportet: nec debent scripturas suas ponere tantum in cedulis que facilius perduntur. sed potius in libro in quo cum opportunū fuerit imbreuiare inueniantur: nec debet esse scriptura ita breuis qd factum non plene ab alio intelligatur. quomam si contigerit notarium mori ante publicationem non possent postea per alium sufficienter publicari. Debet ergo esse velox in scribendo: nihil tamen de contingentibus omittendo. In omnibus enim operibus velocitas cōmendatur. non que tollit diligentiam: sed que excludit negligentiam et ostendit operandi peritiam. quia iste qui male scit artem operatur tarde. puta si scribat et in qualibet littera trepidat et deliberat quomodo debeat formare. Sed si est bene peritus velociter et seure operatur. vnde philosophus dicit qd artifices certissimi non deliberant. Et ideo dicitur *Ecdesastic. xxxij.* In omnibus operibus tuis esto velox: et intelligitur in oibus operibus. scz bonis esto velox. scilz nō procraftinans. Sed contra hoc videtur eē quod dicitur *Eclli. xxxij.* Sine consilio nihil facias. sed consilii non debet esse velox quia sicut Seneca dicit. *Velox consilium sequitur penitentia.* ergo nec operatio. Vnde *Dzouerbioz. iij.* Palpebre tue p̄cedat gressus tuos. Sed respondendum est qd est duplex velocitas. *i. strēmunitatis: et precipitatio nis.* Prima est bona. scilz mala. Prima contraria acadie et ista suadet. secūda contraria deliberationi et ista prohibet. Quarta peritia que est necessaria scribe. id est notario est vt sciat chartas seu instrumenta legitime cōficere et rogare et etiam testamenta et alia que oportet. Et dico legitime. id est s̄m instituta legis ciuili et canonice et legis municipalis. et ideo in auctoritate inducta addit in lege. Sunt enim multa instituta et ordinata tam in ciuili q̄ in canonica et etiā in municipalilege et de contractibus et de testamentis et de alijs que ad notariū p̄tinent de quibus oportet notariū noticiā habere. Quomodo enim facit testamenta officere aut ignorat ea que sūt per leges statuta: sine de personis qui testari possunt vel nō testari:

Sermonū funebriū

siue codicillari aut causa mortis donare: siue etiam de differentiā testamentorū. s. nūc patio vel in scriptis: et de vtriusq; conditione aut ordine primū testamenti: siue de legatis aut institutomb; hereditiue de hereditatiombus: aut de differentiā filiorū seu liberorū institutorū vel nō institutorū: vel de gradibus liberorū: vel de institutione ascendentiū: et de hereditibus extraneis: et de substitutione: et de institutione vulgari tacta vel expressa: et de substitutione pupillari aut exemplari aut breuiloqua seu reciproca aut de prohibitionibus que fiunt a testatoribus: aut de pmissione pupillari: siue de vbi derogatorijs: vel de adiectionibus penarū, et de effectu clausule finalis: aut de testibus aut de formis singulariū partium testamenti: aut de restitutionibus et illicite acquisitis: aut de ordinatione commissarioꝝ. Et simile ē de alijs q̄ pertinent ad contractus. De quibus omnibus oportet notariū noticiā habere vel saltem fm̄ cōsiliū iuris peritorū qui talia sciunt oīa formare. Et ideo ex ignorantia nō tantorū multi defectus et errores inveniunt in instrumentis et testamentis et alijs eorū scriptis: de quib; sequitur magna dāna frequenter de quibus nō est dubiū teneri notas: nos ex quo ignorātes sumus. Et tamen volūtarie ad talia faciēda que nesciūt se exponit. Unde antiquit̄ notariū vocabatur scriba legis: q̄ oēs erāt periti de legibus q̄ iporū officij tangebāt. **Best. iij.** Vocati sunt scribē legis: alii: regis. **E**

Terio in themate as

sumpto describit singularis solertia quā dō habere notarius in puracionis aut syndicatoris officio. et p̄cipue in causis aut questionibus secularium negotiorū: que tñ cessat per mortē. Et ideo de tali notario q̄rit. vbi conquistor? hui? seculi. s. q̄ causabatur p̄ alijs in curijs secularibus vt conquistaret ciuitates suas. Vel dicit conquistor? hui? seculi q̄ ad nihil aliud intendit nisi ad cōquirendū secularia et terrena lucra et ex auaritia et cupiditate lucrandi. Aliqñ tales efficiuntur salarij et committunt falsitatem aliqñ in scriptis: aliqñ in dictis. In scriptis quidē siue scribendo falsum siue delendo veni vt res. i. rei veritas nō appareat siue sit testamentū siue instrumentū publicū vel priuātū siue sint tabule lignee vel ceree vel rationes. ff. de crim. fal. l. i. §. qui in rationib; et l. paulus. §. pau-

lus. In dictis vero committunt notarij falsitatem p̄cipue procuratores testes vel iudices cōscribendo vel dando vel p̄mittendo pecuniā ne veritate dicant: aut testes instruendo et locutione praua edocendo. ff. de crimine fal. l. i. §. Item qui ob instruendā. et §. Sed et q̄ dō. et §. Et qui iudice. Item mittendo p̄fidi et per obtectionē aliquid obtinendo hac lege tenet. f. salarioꝝ. ff. eo. si q̄ obreperit: vñ et mendax impetrator care re dō impetratis et de rescriptis. Sup litte ris. et C. si p̄tra uis vel vtili. publi. l. p̄cleris priore. et l. si legib; de diuer. rescriptis. l. ij. Comittit etiā falsum puratorē qui aduersario secreta cause aperit vel instrumēta prodit. ff. eo. is qui depositus. ff. de penis. si quis aliquid. §. si quis instrui. et §. iustia. Aliqñ etiā condanatur ad interesse. xi. q. ij. Si q̄ de clericis. alias tenet iniuriarū. ff. de posi. l. i. §. si quis tabulis. Et etiā p̄dior dicitur test. xvi. di. clericus. Et sic falsum committit qui secretis agit et de officio delegati. cum olim magister. Itē ex cupiditate quidā notariorū conficiunt instrumenta p̄suarā sciētia. Et tales vt dicit hostiensis p̄turi sūt. quia cū creant iurāt q̄ hoc nō faciēt: et ideo de cetero nec testificari poterunt nec publica instra conficere: et ex hoc etiā sunt infames q̄ bus sunt ac? legitimi interditi et de test. licet ex quadā. d. cmpto etiā q̄ inde recipiat pinguior: es elemosynas inde facere debet. Peccat etiam frequenter imoderata salaria exigentes de scripturis suis. q̄ oīa p̄tinere nōsunt ad impietatē et secularia desideria de quib; aplns. Tit. ij. Abnegātes impietate et se. de h. so. et iur. pie vi. in hoc seculo expec. de spem. s. future resurrectionis et glorie. Ad quā nōs pducat te.

In sumere alicui? medicū. Ser. XXIII

Edicus nō est ibi.

m Dicitur. vij. Artes oēs q̄ deserviunt humane vite corporali: in vita quidē ista mortalit̄ sūt multū lucratiue. Sic p̄t de arte lanificā et textorū et calafici et cetero rū artificū. Et iur. has ars medicine nō soluz ē multū lucratiua: si etiā p̄tos medicos multū alijs honorabiles reddit. vñ etiā scriptura p̄cepit Eccl. i. xxxviii. honora medicū p̄p̄ necessitate. Et vult dicere honora me dicit. s. p̄cib; m̄icrib; obediēdo: q̄ s̄as agēdo p̄p̄ necessitate. s. infirmis sanādo. Sed in nulla hui? artū habet locus in alia vita

Distinctionis V

Et ratio est. q̄ iste artes sunt necessarie cōtra passionē et lesiones corporis. s. vt ars lanifica ne corpus ledat a frigore. s. vt ars contra infirmitates corporis. et sic de alijs. Unde galenus dicit q̄ si esset immortalis et ipassibile corpus nō indigeret arte conseruante ipsum. Unde q̄ in alia vita sunt modo in aie que hui? necessitatibus seu possibilitatibus nō subiacent: et post resurrectionē etiam erunt corpora incorruptibilia et immortalia nec hui? necessitatibus subiacent: p̄pter quas inuente sunt artes. iō nec artes hui? nec etiam artifices sūt aut erūt in alia vita. Unde in verbo p̄posito dicitur q̄ medicus nō est ibi. Et ideo tota ars et in crū artis et honorū terminata et finita sunt in isto nostro medico defuncto. q̄ nec amplius erunt ista nec ibi vbi est nūc aia eius. Unde dicit. **Medicus nō est ibi.** In quibus quidē verbis possum? p̄siderare tria.

Primo p̄terite artis cōmemorationes: q̄ medicus.

Secundo corporis vite p̄uationē: q̄ nō ē sc̄z q̄ nō uiuit. Nā uiuere uiuētibus est cē. Tertio alteri? seculi locationē. q̄. s. in alio seculo vbi nūc est aia eius.

Circa primū attenden

duz est q̄ medicus est minister nature. Nā virtus nature est que p̄ncipaliter sanat sed medicus inuit ipam. Et q̄ natura et vire? tam infirmi q̄ rerū medicinaliū a deo est: ideo medicus qui est minister nature ē etiā minister dei. Et ideo tam a deo q̄ ab hoib; medicus bon? et catholicus exaltatur et acceperatur. Et hoc est qd̄ inuit. Eccl. xxxviii. Disciplina medici exaltabit caput illius: et in medio magnatorū collaudabitur: altissimus de terra creauit medicinam: et vir prudens nō abhorrebit eā. In quib; quidē verbis describit et laudatur ars medicorū quasi duplīter.

Primo quidē vt fructuosa. s. ipsi medico. q̄ disciplina medici exaltabit caput illius. Secundo vt famosa. s. nō soluz apud muno res. sed etiā apud maiores: q̄ in medio magnatorū collaudabitur.

Tertio vt virtuosa. s. habens virtutē a deo q̄ altissim? de terra creauit medicinam. Quarto vt gratiosa. s. apud prudentes: q̄ vir prudens nō abhorrebit eam.

Est ergo primo medico fructuosa: q̄ disciplina medici. s. in hoc mūdo vel in celo. Pos-

Sermo XXIII

ser etiam medicus sic vti disciplina. s. scia vel arte sua q̄ nō solū exaltat in mūdo: sed etiā in celo. Primo quidē si qd̄ studet facere circa aliorū corpora: faceret ipse p̄mo circa aia suā. s. vt studeret curare ab egritudinib; vicioꝝ p̄pter medicorū p̄cie. quia. s. oeterior est egritudo aie q̄ corporis. vnde si compatur infirmitati alteri? corporali: multo magis deberet cōpati infirmitati sue spūali: et ideo dicit ei. **Uice. iij.** Medice cura teipm. Itē si dum curat in alijs corporalibus infirmitates adiuuaret eos ad curandā infirmitatē spūali: eodē modo quo p̄cipit ecclesia medicis et de penitentijs et remissionib; ca. xiii. vbi dicit. **Cum infirmitas corporalis nōmūq; ex p̄to pueniat: dicente dño languido que sanauerat. Et ad? amplius noli peccare ne deterius aliquid tibi cōtingat.** Presenti edito statim? et districte papim? medicorū. vt cum eos ad infirmos vocari cōtrigerit: ipos ante oīa moneant et inducat vt medicos adnocent animarū: vt post q̄ fuerit infirmo de spūali salute p̄sumit: ad corporalis medicinē remediū salubrius pcedatur. cū causa cessante cesset effectus. et infra. **Si quis aut medicorū huius nostre p̄stitutionis transgressor: extiterit tādū ab ingressu ecclesie arceat.** glosa per suam nō ipso iure qd̄ male vel nullo modo seruaf. donec p̄ transgressione hui? satisfecerit compentet. Ceterū cū aia sit multo p̄ciosior corpore sub interminatione anathematis prohibemus: quis medicorū pro corporali salute a liquid egro suadeat: qd̄ in periculi aie conueratur. Item si medicus de arte sua esset misericors: sc̄z pauperibus infirmis. Nam sicut diues tenetur facere elemosynā de diuitijs suis: ita et medic? de arte sua. s. in casu salte extreme necessitatis. puta si videret ex defectu cure perire pauperē infirmū qui nō h̄z unde medico soluat: nec ali? est quive lit solvere pro eo: teneat ei gratis curatiōis beneficium seu p̄siliū exhibere: et si alias enaz p̄pter tantā necessitatē ei subueniret bene faceret et multū mereret. sicut faacebar magister Rogerius de colle valis esse qui fuit medicus deuotus xpo et toto ipe vire sui virginitate pmanfit. et erat ita pius pauperibus infirmis q̄ cū a diuitib; bonū salariū de labore suo extigeret et reciperet: ab ipsis ramen pauperib; infirmis mūq; aliquid p̄ curatiōe ipsorū recipere volebat: sed gratis eos curabat et sollicitus eos q̄ diuites visi-

habat. Qui ergo medicus p̄dicta fecerit nō est dubiū q̄n disciplinatus exaltabit caput illius: nō solum in mōdo: sed etiā in celo. Pro uerbis. iij. Accipe sapientia & exaltabit te. Secūdo ars medica cōmendat ut famosa non solum apud minores: sed etiā apud maiores: unde dicitur i. auctozitate adducta q̄ in medio magnatorū collaudabit. scz medicus doctus. Et ratio est quia sicut dicitur *Matth. ix.* Non est opus ualentib⁹ medic⁹ sed male habentibus. Non solum autē minores infirmātur & male habent: sed etiā maiores & magnati: siue sint p̄ncipes siue alij. Imo frequēter p̄p̄t sup̄fluas delicias & modicas exercitationes magis languescūt tales q̄ alij. Unde tales magis indigent medico & ipsi laudant medicos a quibus curenti sunt *Ecdi. xxxi.* Collaudabit multi sapientia tua. s. magni & pui. Sed aduertendū est hic q̄ laudandus est aliquis p̄p̄t propter dicitur. Cur rationes assignat p̄bis in p̄mo rehortes. Ex eo q̄ intantū ē aliquid laudabile inq̄ntum est bonū. unde homo in tantū laudabilis est inq̄ntum bonū est: sed bonū honestum qd est virtus maxime habet rationē bonū: ipsa est q̄ bonū facit habentē & opus eius bonū reddit. ut dicitur i. libro ethicoz. Et iō p̄p̄t hūit siue p̄pter hūit opa reddit holandabilis & maxie laudabilis. Iō eo ipso q̄ medicus de arte sua ostendit etiā magis esse laudabilis: datur intelligi q̄ ars medicine uel quęcuq; alia ars quedā virtus est. Unde etiam p̄bis in. vi. Ethicoz ponit arē esse virtutes. s. intellectualē. Et ratio est: q̄ cum oīs uirt⁹ dicitur in ordine ad bonū: duplici rōne aliq̄s habitus dicitur uirt⁹. Uno nō q̄ facit facultatem bene operandi. Alio modo q̄ cum facultate facit etiam bonū vsūm. facere autē bonū vsūm p̄tinet ad illos habitus qui p̄ficiūt p̄tem perpetuā eo q̄ uis appetitus sic est que facit uti oibus potentis & habitibus. Ars ergo q̄ est recta ratio facultatis potest dici virtus inq̄ntum dat facultatem benefaciendi. s. opus artis. nō autem est virtus que de se facit bonū vsūm. q̄ nō est habitus p̄ficiens appetitū in eo q̄ appetitus human⁹ aliquo modo se h̄t: sed in eo q̄ ipso opus qd fit in se bonū est. Unde non p̄tinet ad laudem artificis inq̄ntum artifex est qua uoluntate opus faciat: sed quales sit opus qd facit. Unde ipsa ars est qdaz

virtus intellectualis inq̄ntum dat facultatē bene operandi. Sed quia ad hoc ut homo bene utatur arte quaz habet requirit bona uoluntas que p̄ficatur p̄ virtutē moralē. ideo inq̄ntum ad vsūm bonū ars non est virtus. sed eius s̄m̄ philosophū est alij uirtus. s. moralis. inq̄ntum ad bonū vsūm eius requiritur aliqua virtus moralis. Et manifestum est em̄ q̄ artifex per iusticia que facit uoluntatē rectaz. intelligitur artifex ut op⁹ fidelē faciat. & ideo dicit *Ecdi. ix.* q̄ in manu artificij opera laudabitur. Tertio ostēditur ars medicorū esse uirtuosa. s. ratione p̄ncipij p̄m̄a a quo est medicinarū virtus: quia est a p̄ma uirtute scz altissimi dei. Unde ait. Altissimus. s. de⁹ de terra creauit medicinā. i. herbas & fructus medicinales ad salutem hominū. & hoc quādo dixit *Genes p̄mo.* Seminat terra herbā uirentē & faciētem semē iuxta genus suū: & lignū pomiferū faciens fructū iuxta genus suū: cuius semē in semē ipso sit super terrā. Et factū est ita. Et pulit terra herbam uirentē & facientem semē iuxta genus suū. lignūq; faciens fructum & habēs uinū quodq; semēntē s̄m̄ ipeciem suam. Ex quib⁹ uerbis liquet q̄ uirtute dei qui terram creauit: terra p̄ducit herbas & semina & ligna. id est arbores & fructus in quibus etiam semina. & in oibus his ueniunt medicinales uirtutes p̄tra infirmitates diuersas. Dicit manifeste patet in arthemisia que a nomine dicitur mater herbarum: & est calida & sicca in tertio gradu: cui⁹ folia habent uirtutē expellendi sterilitatem mulieris factā ex humida causa. qd potest comprehendī ex cōplexione si sit pinguis uel macilēta: dicit talia folia arthemisie puluerizari cum herba que dicitur bistorta & cū nucē muscata: in eadem q̄ntitate conficiat puluis cum melle uel sy: uo simplici: & detur in modū electuarij in mane & sero cum uino decoctionis arthemisie. Item in herba que dicitur bethonica que est calida & sicca in tertio gradu: cui⁹ folia ualent cōtra dolorem capitis factum ex frigida causa in eo existēte si fiat gargarismus ex colatura decoctionis bethonice cum staphy. in aceto. Item patet in b. orraginis que ualeat contra syucopiz si ex succo borrhaginis & uiccaro fiat syrup⁹ contra cordiacam & epilepticā passionē ad dūto ibi puluere de corde cerni. sicut polys ex emplificari de vnaquazq; herba: quia nulla

inuenitur sine aliqua medicinali hūre. Est etiam uirtus medicinalis a deo posita in semine melioris: quod est calidum & sicca in p̄mo gradu & dicitur corona regia que formatur: ad modū semicirculi: & ponitur in medicinis cum ipsa corticibus: cuius decoctionis uirtus digestionem confortat uentositatem excludit op̄p̄ationem renū & uesciē aperit. Item talesemen in abis uel ponibus possit ut eas boni saporis & optime olentē facit. Item patet in semine amij qd alio nomine dicitur cyminiū dulce & est calidum & sicca in tertio gradu: & ualeat contra uentositates & indigestionem: & acidā eructationem si detur uinū decoctionis amij semiculi costi & masticas. Et sic possit emplificari de multis alijs seminibus. Item inuenitur uirtus medicinalis in lignis: sicut patet in ligno a quo dicitur cumeicis: cuius decoctionis uinū digestionem procurat & stomachū frigidarum calescit. & si abominabile fuerit ponatur paruo aloes intergrum in uino per noctem & mane uinū exhibeatur. Sic possit emplificari de multis alijs lignis. Item inuenitur uirtus medicinalis in fructibus. sicut patet in p̄ris que sunt frigida & sicca: que cocta in aqua pluuiali & posita super os stomachi uomitū ex cholera coartant: posita uero super pectinem fluxum uentris. sicut polys ex emplificari d̄ omnibus alijs fructibus. Quis autem sufficienter dicere possit de uirtutibus medicinalibus quas etiam altissimus posuit in radicibus & frondibus & floribus herbarum uel arborū aut etiam in p̄caosis lapidibus & in diuersis speciebus mineraliū: seu etiam animalū que ex terra uel i terra oriuntur: que salicet uirtutes hominib⁹ uel ex diuina inspiratione uel ex longi temporis experientia sunt com̄pte. Unde dicitur *Ecdi. xlviii.* post uerba auctoritatis inducte. Ad agnitionem hominū uirtus illoz. Et dedit hominibus scientiam altissimus: honorari in mirabilibus suis. Quasi diceret ad agnitionem hominū pertinet sup̄ple uirtus illoz: scilicet medicinalium ut herbarum lignozum & fructū & seminū. Unde Sapientie. vij. Dominus dedit hominibus scientiam ueram. Et post differentiationem uirtutū: uirtutes radiaz et quecuq; sunt absconsa & improuisa didi-

ci. unde subdit *Ecdi. xlviii.* Altissimus dedit hominibus scientiam: scilicet medicinali uel p̄dicta cognoscendi. honorari in mirabilibus operibus suis. id est ut honoreretur in mirabilibus operibus suis. Quarto describitur ars medicorū ut gratiosa & accepta etiaz uirtus prudentibus. Unde additur in auctoritate p̄m̄ducta. uir q̄ prudēs non abhorrebit eam. Est autem triplex ratio quare uir prudens non abhorret medicinam. Primo ratione p̄ncipij: scilicet a quo est medicinarum uirtus. quia sicut dicitur *Ecdi. xlviii.* Altissimus dedit scientiam. A deo est omnis medela & a rege accipiet donationes. Et ex ponitur q̄ a deo est omnis medela non solum spiritualis sed etiam corporalis. Job quito. Ipse vulnerat & medetur. Diuine decimo septimo. Sana me domine & sana bos. sequitur. Et a rege salicet celesti accipiat donationem. id est efficaciam in donationem medicine. Quasi dicat. Non solus est a deo medicina: sed etiam est ab eo q̄ medicus efficaciam habeat in distributione medicine. Et ideo in infirmitate maxime est fiducia habenda in domino: & repetētib⁹ his ostenditur fuisse Asa de quo dicitur secūdi Paral. de cimo sexto. Egrotant asa dolore pedum uehementissimo: & nec in infirmitate quesitū dominū: sed magis in medicorum arte confusus est. In quatuor ergo medicina est a deo non est abhorrenda. quia sicut dicit *p̄m̄o. q̄. iij.* Omnis creatura dei bona: & nihil reiiciendus quod a gratiarū actione recipitur. Secundo ratione exempli: quia etiam uir sanctus & prudentissimus leguntur nō abhoruisse medicinas sicut patet in *Esai. & Esedra.* quia esai⁹ as emplastrum cancerum alligauit esedrie *Esai. trigesimo octauo.* Quod cum aruit⁹ set super uuln⁹ eius curatus est. quarti Regum vigesimo. Sed obiicitur de beata Agatha que dixit beato petro. Abbediana carnalem nunq̄ corpori meo exhibui. Et potest dici q̄ p̄uilegia paucorū nō faciūt legē cōmune. Tertio rōe exp̄m̄tū: q̄ reperiunt manifeste experimur q̄ medicina ualent ad sanitatē corporis: ea autē que sunt manifeste ualia nō d̄ resp̄ere hō prudēs. Licet enim dominus solo uerbo possit curare oīm morbum: tamen uult etiam per hoīes & per corporales medicinas corpora sanari. ut iter hoīes inuicē charitas & inter corpora

etiam seruet ordo nature. Unde dicitur **Eccli.** xxxviii. Da locum medico. etiam illum dñs creauit et non discedat a re. qz opa illius necessaria sunt, est enim tempus quādo in manibus illorum inauritas. Et oia hec considerat homo prudens etiam sibi prudentia spiritus, quia p̄ncipaliter ad virum prudentē habere curam de vita corporis et de pace mentis. Et ideo **Roma. viii.** dicitur op̄ prudentia spiritus vita et pax. i. causa vite et pacis, vite, s. nature et pacis conseruatiōe. **B**

Secūdo in themate as

sumptio tangitur corporalis vite puatiō: cū dicitur. nō est. i. viuens amplius? corpore. sicut arbor lucifera et delicata nō ē amplius viuens licet remanserit vita in radice. et sic est corpus succisus per mortē, licet remanserit vita in anima que ē radix vite. ps. P̄uicq̄ ab eam et amplius non ero. Licet possit referri verbum thematis ad terminatiōne artis siue vsus eius. vt intelligat nō est amplius medicus. qz scilicet in alia vita nō habet locum medicum. Unde de medico mortuo potest exponi illud. **Eccl. iij.** Non sum medicus: et in domo mea nō est panis neqz vestimentus. Vob̄ enim vob̄ potest dicitur aia medicus vbi cūq̄ sit siue in paradiso siue in inferno. Nā q̄m ad medicum qui est in paradiso per verba predicta excludit triplex passio siue necessitas quā patimur in vita ista. Nam aliquid qua passio est q̄ inferat ab exteriori sicut passio frigoris ab aere frigido vel vento: et contra hanc indiget homo vestimēto. Secūda passio est q̄ ab interiori. passio famis. et contra hanc indiget homo pane. i. abo corporali. Alię vero passiones sūt q̄ sunt ab vtroqz. sicut passiones egritudinis que quādoqz causantur a causa interiori pura ab humoribus: quādoqz ab exteriori sicut a pestilenti aere et similibus: et sic sunt etiā passiones vulnerū q̄ ab exteriori inferantur. Et si homo passiones indiget homo medico siue chirurgico siue physico. In vita autē cetera nō sunt passiones egritudinis seu vulnerū. sed habent perpetuā satura et impalibilitate. Unde b̄ria dicitur **Alba lach. iiii.** Quatur vobis sol iusticie et sanitas in p̄ncipis eius. et ideo nō est ibi medicus. Unde dicitur. nō sum medicus. qz sicut dicitur **Luce. v.** non egenti q̄ sum iustice medico. Item in vita eterna nō est passio famis. **Eccl. xlii.** I. oia estantia neqz sitient amplius. et tō nō erit ibi necessarius panis aut alius corpus

ralis. et ideo dicitur in domo mea. s. mansionis celestis non est panis. i. abus corporalis. Et ideo potest dici aie intrati paradisi illud **iij. Regū. xiiij.** Non comedes panem neqz bibes aquā: neqz reuertentur per viā qua venisti. s. per mortē. quia. s. refurgens ex mortuis iam nō morietur et mors illi vltra nō dñabit. **Roma. vi.** Item nō est ibi passio frigoris. **Canonicorū. ij.** Jam enim hyems transiit. i. tempus frigoris imber abiit et recessit. sicut nec estus erit ibi. **Apoca. vii.** Non cadet super illos sol neqz vllus estus. et ideo nō indigent vestimēto. p̄pterea dicitur in auctoritate idueta. neqz vestimētū. **Job. i.** Nudus reuertar illuc. erit tamen post resurrectionē qui libet lamictus lumine sicut vestimēto sicut dicitur in ps. Si aut fuerit in inferno. sic nō erit ibi medicus. qz passiones eoz et plage insanabiles sunt. Unde **Diere. xv.** dicitur ex persona dānati hoīs. Factus est dolor meus perpetuus. et plaga mea desponsabilis renouit agra. Item erit ibi fames p̄petua p̄pter carentiam ois boni siue refectionis et consolatione. quia nihil desiderabile dabit eis. Unde potest dicitur dānatus ibi illud **Dan. x.** Panes desiderabile nō comedis. s. ex quo veni huc. Item erit ibi estus intolerabilis et frigus in sensissimū. qz transibunt ab aquis nimū ad calorem nimū. **Job. xxiiij.** Et erit in oimoda nuditate. qz de demōnibus vel peccatis vel de cōsanguineis hoīs morientis dicitur **Job xxiiij.** Nudos dimittunt hoīs vestimenta collentes quibus non est operimentū in die frigoris. **E**

Tertio ponit in thema

te alterius seculi locatio: cuius dicitur ibi. Nam aia hoīs morientis aut vadit ad infernū et ibi locata nunq̄ habebit requiē. Et ideo dicitur homi rep̄ obmo morientis. **Consurgens tr. affreta** tibi quoz nō erit requies tibi. **Eccl. xxiiij.** Nam pena dānatoz in inferno nunq̄ cessat. qz semp sunt in odio dei cetera a p̄fortio beatoz. Unde dicit dñs de eis. **Dece. ix.** Ibi exotos habuit eos. s. in mundo. p̄p̄ maliciā adiuuatiōnū eoz. de domo mea eiciā eos. s. de domo paradisi: et nō addam vt diligam eos. s. in inferno. vnde semp remanent in odio dei. Aut vadit aia morientis ad purgatoriu. et tales aie ibi existentes exolunt debita penarū: qz possunt redimi a nobis elemosinis et sacrificijs et alijs suffragijs. et hec valent eis ex misericordia x̄pi: et ex vir

tute passionis: quia ipse dñs nos redemit. et ideo dicit anime ibi existenti. Ibi redimet te dominus. **Michae. iij.** Aut vadit anima morientis ad paradisiū. et ibi habent amicitia in ipso deo gaudij sempiternū. Unde ps. Ibi habitabimur in ipsō: id est in ipsius viatione beata. **Matth. xxviiij.** Ibi enim videbitis etc. Ad quā visionē nos perducatur etc. In sumere alicuius docti viri vel litterarū. **Sermo. xxv.**

Oritur doctus si

cut et indoctus. **Eccl. ij.** Vide mus qz docti et litterari viri multū differunt ab indoctis et illiterariis in vita. Primo quidē quantum ad vite solatiū. qz sicut dicit **Seneca.** Quā sine litteris mors est: et viri hominis sepultura. i. **Macab. xij.** Dabētes solatio sanctos libros. **Rom. xv.** Per patientiā et consolatiōne scripturas sibi sibi habebamus. Itē quāti ad litteraturę comodū: quia frequenter oportet aliqua legere vel dicare vel scribere: que viri docti vel litterati possunt comodius et efficacius facere per seip̄os q̄ possent fieri per alios: quod illiterati et indocti facere non possunt. Unde oportet qz litterati secretas et similia communicent alijs: quia aliquando fides nō sunt. et ideo talia secreta non est tutū scribere indoctis et illiteratis. **Eccl. viij.** Ne committes curā hoie indocto. Itē differunt quantum ad scientie lucrum. quia multi docti viri et litterati multum lucrantur de scientia sua sicut aduocati et medici et notarij et doctores scientiarū quantū. et ideo pleriqz illi litterati sunt in egestate pecunie. et si nō sunt in egestate pecunie: sunt tamen in egestate scientie que est egestas cordis. Unde **Proverb. x.** Qui indocti fuerint in egestate cordis morientur. Itē differunt quantum ad doctrine fructū. quia docti et litterati possunt facere alios docere: non autē indocti. et ideo dicitur **Proverb. xiiij.** In corde sapiētia reposita sapientia et indoctos quosqz erudiet. **B** Sed quantūcūqz sic differunt in vita doctus et indoctus: in morte tamen oppositū differre non videntur: quia vterqz moritur. scilicet doctus et indoctus. et hoc est qd̄ in themate assumpto dicitur. qz moritur etc. In quibz quidē verbis possunt considerari tria. Primo quodam stēbile subtractionē: quia moritur doctus. Secūdo inevitabile cōmuniōne: qz sic salz

oportet qz moriatur doctus vt indoctus. Tertio vero illaudabile p̄nuationes: cum dicitur indoctus.

Circa primū notandū

est qz subtrahio et mors alicuius boni viri et litterati est magis sibi et lamentabilis alijs qui remanent q̄ sit cōter subtractio et mors hoīm indoctoz et idiotarū. Et ratio est: quia doctoz et litteratoz p̄sentia et seruitiū videtur esse magis necessaria et vtilis non solum singularibus personis: sed etiā cōitati et saluti reipublice. Nā sicut est necessaria terre in fluencia celi et stellarū: ita videt esse necessaria reipublice sapiētia et cōsiliū et ministeriū doctoz et litteratoz viroz. et ideo dicitur **Dan. xij.** Qui docti fuerint fulgebunt quasi splēdo: firmamenti: et qui ad iusticiā erudit plurimo quasi stelle in perpetuas eternitates. Vbi nota dicitur doctoz hoīm. Quia quidā sunt instructi: sed nō instructes. Et de istis dicitur. qui docti fuerint fulgebunt sicut splēdo: firmamenti. Quidā vero sunt instructi et instruētes. et de istis subdit. qz q̄ ad iusticiā erudit etc. Circa primū nota tria bona que facit scientia litterari hoīb̄ litteratis. Nā primo facit eos magis intelligentes: qd̄ notatur cū dicitur. qui docti fuerint. Et est dicenda rō huius. Primo quidē: qz plura intelligit hō p̄ doctrinā alioz q̄ faceret p̄ seip̄m. vbi scientia vt plurimū adgenerat in nobis ex doctrina. sicut dicit p̄bus in secōdo **Ethicoz. iij.** Unde doctus: id est doctrina alioz instructus magis intelligit. Secundo: quia sicut lux solis in aere recepta facit plurimā virtutem: ita scientia in homine per doctrinam adgeneratā facit plurimā intelligere. quia tunc intelligit et per seip̄m et est ab alio adiutus. Unde **Desodus poeta:** sicut refert **Aristoteles** in primo **Ethicoz.** dicit qz qui per se intelligere potest est optimus. qui vero recipit que dicitur ab alio: est etiā bonus. qui autē necutiū habet: est imitator quantum ad acquisitionē sciētie. Sed quantum ad doctrinā moralē impediuntur homo ne efficiat doctus in ea duplici. Vno modo q̄ti ad scientiam. alio modo quantum ad finem. Primo modo impediuntur iuuentis. Et ratio est. quia iuuenes in etate sunt incepti ad operū diuina ne vite propter temporis breuitatem. vnde non habent de eis noticiā: et talia per experientiam maxime cognoscantur. et ideo nō

possunt de talibus bene iudicare, quia vnus quisque bene iudicat que cognoscit & horum veris est iudex: sicut p̄b̄s dicit in primo ethicoꝝ. Sic qui est instructus circa vnum quodq; gen^u bene iudicat & de pertinētib^u ad ipm: & qui circa omnia de omnibus, & p̄ consequens iuuentis nō est bonus auditor doctrine moralis: quia oportet qd auditor sciat diiudicare de his que audit vt bene dicta recipiat & male dicta respuat. Sed notā dū qd aliquādo ex gratia dei speciali suppletur iste defectus in quibusdam iuuenib^u qui etiā in iudicando de actibus humanis p̄feruntur sensibus, sicut patet in Daniele, Qd suscitauit deus spiritū pueri iunioris cui nomen Daniel. Et dixerunt ei senes, Beni & sede in medio nostrū in iudiciis tuis: quia dedit tibi deus honore senectutis, Dan. xiiij. Unde postea iudicauit & condemnauit senes qui false & inique condemnauerant suamā. Et multos alios iuuenes habuit ecclesia superdoctos a deo, de quibus Esa. liiij. Ponam filios tuos doctos a domino, alio modo impeditur aliquis in doctrina morali quantū ad finē ipsius: qui est non cognoscit: sed actus bon^u s̄m̄ philosophū. Et hoc modo sectator passionē inutiliter audit doctrinam morale que est doctrina virtutum, sicut est ille qui ex electione proponit vt satisfaciat concupiscentie sue, talis enī vt dicit i. i. ethi. inanis, i. sine efficacia & inutilis. i. sine p̄secutione finis audit morale scientiā: cuius finis sicut & omnium practicanum non est cognitio sola ad quā talis peruenire potest: sed actus virtuosus ad quē non p̄uenit qui passionē sectat. Sic accidit etiaz de incontinentibus: qui licet proponāt a noxijs & delectationibus abstinere: vincuntur tamen interdū impetu passionis: vt contra suū propositū impetū passionis sequantur, vnde tales licet sint docti in cognoscendo non tamen ostendunt se doctos in operando. Sed de doctrina sacre scripture sciendū qd tradita est nobis vt cognoscamus ea q̄ sunt fidei & ea que sunt vite & morū boni fiamus. Unde ille ostenditur doctus & intelligens in ista doctrina qui consequitur vtrūq; finē. scz scientiā fidei & operationem morū. Sed neutriū finē assequitur homo impius & malus, ex quo enim malus est nō agit que sunt bonorum morum: & non vult intelligere vt bene agat: & execat eū malicia sua. Et impius qui caret fidei pietate ex

ceatus ex impietate infidelitatis caret pietate sine scz agnitiois fidei, & fidelis malus & peccator caret secundū: & menter est perfecte intelligens aut perfecte doctus. Et ideo dicitur Danielis, xij. Impie agent impij ne qz intelligant omnes impij: porro docti insipientes. Secundum bonū quod facit scientia litterarum est: quia facit homines appetentes. & ideo dicit in auctoritate inducta: qd fulgebunt, ea enim que fulgent magis apparent. Fulgent enim intra se per scientiaz & extra per verborum eloquentiam, Thob. xij. Luce splendida fulgebis, id est habebis lucem scientie & splendorē eloquentie & fulgorem fame. Sed notandum qd quidā fulgent in nocte quozum fulgor non apparet in die sicut nocturne, Et tali fulgori assimilatur scientia & eloquentia hominis peccatoris, quia habet lucem scientie cum obfcuritate peccati, Luc. xi. Vide ne lume qd in te est tenebre sint, Tertium bonum quod facit scientia litterarum est: quia facit boni nomen eminentem, & ideo dicitur in auctoritate supra allegata, sicut splendor firmamenti, Firmamentus enim preeminet ceteris: ita viri litterati & eloquentes si sint boni viri vtilius & decensius prestant, & ideo scientia & litteratura rectoris & domini recte est vt splendor firmamenti, Eccli. xliij. Has castroz in excelis in firmamento celi respiciens, debet enim rector & dominus esse vniuersum mundum per continentiam, sed castrozum per fortitudinis pugnam, sed in excelis in firmamento per iusticiam respiciens prudenciam & scientiā. B Secundo ostenditur in auctoritate allegata Danielis qd sūt instructi siue docti alios instructes & doctes, Et de istis dicit, & qui ad iusticiam & Nol tanguntur quattuor conditiones quas habet doctrina perfectozum doctorū, Prima est, quia est fructuosa scz quia erudiunt ad iusticiam. Quidam enim docti sunt qui erudiunt alios ad pecuniam: sicut doctores legum aut dectorozum aut medicinz: & aliarum scientiarum secularium, Nam & illi qui docent faciunt propter salariū & lucrū pecunie, & illi etiam qui audiunt talia & olūt addiscere vt inde postea lucrentur, Unde talis eruditor habet mercedem suam hic in presenti, Sed illi qui docent doctrinam sacre scripture que est doctrina diuinitus inspirata: isti proprie erudiunt ad iusticiam: nō autem propter pecuniam; quia dicitur eis

gratis accepistis gratis date, & intendunt etiam auditores inducere ad iusticiam, id est ad communem virtutes, quia iusticia s̄m̄ p̄b̄i faciat hominem ad omne opus virtutis p̄fectum, & ideo dicitur, i. Timoth. iij. qd omnia scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendum: ad arguendum: ad corripiendum: ad erudiendum in iusticia, vt perfectus sit homo dei ad omne opus bonū iustice, Et tales doctores non habent hic premium in presenti: sed expectant inde coronam in futuro, de qua doctor egregius Paulus dicebat, i. Timoth. iij. In reliquo reposita ē mihi corona iusticie &c. Secunda conditio quā habet doctrina perfectozū est: quia est copiosa quia erudiunt multos, Nota differentiaz inter pecuniā & scientiā, Quia pecunia inter multos diuisa minuitur, Sed scientia pluribus comunicata non minuitur sed augetur, Unde Antidandianus dixit qd scientia est nobis possessio anime: que distributa suscipit incrementū & auariū dedignata possessorem: nisi publicetur elabitur. Et ideo docendo alios multos etiam ipse docens proficit in scientia, Propterea dicitur Eccli. xxxvij. Vir peritus multos erudiuit & anime sue suauis est, quia scz anime sue acquirit profectum & suauitatem scientie, Notandum etiam qd omne habens aliquā excellentem virtutem conatur similitudinem illius virtutis in multa alia impmere, sicut sol habens lucem excellentem multa corpora facit lucida & lunam & stellas & planetas. Et ignis habens excellentem calorem multa corpora calefacit. Sic etiam homo habens iusticiam que s̄m̄ p̄b̄m̄ est preclarissimam virtutem: multos erudit ad iusticiam, Unde Prouerb. x. Labia iusti erudiunt plurimos scz de iusticia. Tertia conditio quam ostenditur habere in auctoritate inducta doctrina perfecte docentium est: quia est luminosa id est lumine sapientie plena, vnde ipsi doctores assimulantur stellis, Erunt inquit sicut stelle, stelle enim imbutę lumine solis ipsi lumines in inferiora refundunt. Sic periti doctores luce solis id est agnitione veritatis pleni ipsam libenter comunicāt alijs, Unde Baruch. iij. Stelle de derunt lumen in custodijs suis: & letare sunt, Ubi attendendum qd scientiam suam comunicant vtiliter, quia de derunt lumen, Nam vt lumen stellarum est vtile contra tenebras no

ctas: ita & lumen scientie valet contra tenebras ignorantie & peccati, Item caute & prudenter: quia in custodijs suis, Custodiunt enim seipos ne quod verbis p̄ dicat moribus destruant, Custodiunt etiaz scientiam & linguam suam vt proferant congruo tempore doctrinaz, Malachie secundo, Labia sacerdotis custodiunt scientiam, Itē communit eam hilariter: quia letare sunt, quia homini scienti delectabile est docere, Prouerbio xiiii, & v. Letatur homo in sententia oris sui, Quarta conditio doctrine perfectozum doctorum est: quia est gloriosa, quia finaliter recipient gloriam in perpetuas eternitates, sunt enim ibi perpetue eternitates videntium & gaudentium, p̄b̄s, In eternum exultabunt & habitabunt in eis. Et licet sic vna eternitas essentialis: tamen multę sūt eternitates partitice, vnde & dies anni dicitur ibi esse eterni, Michæe, v. Egredietur eius a diebus eternitatis, & in p̄b̄s. Anos eternos in mente habui, Et inuisibilia eterna dicuntur, i. Ez. iij. Que autem nō videntur eterna. E

Secundo in themate as

sumpto notatur inuitabilis communitio, qz scilicet inuitabiliter comunicant in morte docti & indocti, quasi dicit, sicut inuenitur vtrū ita & alius, Ratio autē huius est quia qui sunt similes in delicto: debent pari simlem penam, Sed omnes homines tū docti q̄ indocti sunt similes in debito siue peccato ex quo sequitur pena mortis scilicet in peccato originali quod trahitur ex adam & ideo dicitur qd in adam omnes peccauerunt, ergo sic debet mori siue doctus siue indoctus, Unde prime Corinth. de timo quod dicitur, In adam omnes moriuntur, Et dico sic quantum ad mortis terminum, quia cuiuscumq; hominis vita per mortem terminatur: sed non quantum ad mortis modum, quia non omnes eodē modo moriuntur, Et notādū qd duplex est mori quā attendit duplex similitudo, Prima ē mors nature, In hac assimulant nō solū oēs hoies: s̄ etia oia aialia, Deus enī a principio in hoc bono nozauerat hominē super omnia poterat non mori, S̄ hō p̄ peccatū inobediencie hoc bonoz reddidit se indignū, Et ideo pueniens fuit vt sublati hoc p̄uilegio bonozis p̄ actū p̄nitentē ad animalē vitā, s̄ p̄ eum p̄nitentē

redire ad cōitātē et cōm mortalitatē oīm animalū. Et idcirco dicitur i ps̄, Homo cū in honore esset etc. Et Eccl̄s. iij. Dixi in cor de meo de filiis hominū vt probaret eos de us et ostenderet similes esse bestiis. Et idcirco vnus est interitus hominū et iumentoz et equa vtriusq; conditio. Sicut morif homo sic et illa moriunt. Similiter spirant omnia, et nihil habet homo iumentis amplius. Et loquitur quantum ad istud quod sensibiler et visibiler apparet, quia anima hominis que remanet immo: talis non videt oculis corporeis. Unde sicut in iumento nō remanet nisi cadauer: ita videt quoq; ad sensum qd sic fit de homine: quia in rei veritate fit falsum: hoc tamen verū est qd homo moritur et illa etiam moriuntur s̄m corpus quod videtur. Est autē alia mors scz. gehenne que dicitur mors eterna: quia priuat vita eterna et omnibus bonis temporalibus, et dicitur gehenne propter penā ignis eterni, et ista sequitur ex peccato actuali et mortali. Et ista non est communis omnibus hominibus: sed tñ peccatoribus impenitentibus, quia scz omnes sic preunt in eterna damnatione. Unde Lucae, xij. Si non penitentiam habueritis omnes similiter peribitis. In quibus quidē verbis pmo excluditur calix remedii, si nō peniam habueritis.

Secundo infertur commune supplicium: quia omnes similiter etc.

Circa p̄mū aduertendū est qd penitentia est remediū quo purgatur macula culpę et remouetur reatus pene. Dicitur qd leo qui cōmixonē leone atq; pardo odore cognoscit: totus in adukere surgit penam, sed si leona post cōmixonem in flumine lauetur: nihil tñ e a leone percipitur. Sic si anima chazisti sponsa diabolo peccando coniungitur: ipse chazistus qui est leo detribu inda ad vindictā contra eam merito p̄ouocatur. Sed si anima in flumine lachrymose penitentiae lauetur: ab ipso chazisto peccatū dissimulatur et paratur. Unde Ambro. Quod defendi non potest: abluī potest, lauent lachryme delictū quod voce pudor est confiteri, lachryme et nīā non postulant si merentur. Eccl̄b. xvij. Si impius egerit penitentiaz ab omnibus peccatis suis oīm iniquitatu eius nō recedat. Sed econtra dicitur Eccl̄s. ij. Si penitentia non egerimus: scz de peccatis: incidemus in manus domini: et non in manus hominum, scz releuantium: quia in inferno

nulla est redemptio. Illi qui nunc agunt penitentia incidunt in manus hominum irridentiu ipsos tanq̄ pappalardos. Sed qui non agunt incidunt in manus fortiorum: scz dei punientis eos. Sed videtur qd eligibilis sit incidere in manus domini qd in manus hominum. per illud. ij. Regum. vltimo. Melius est vt incidam in manus domini multe cuius misericordie die eius sunt: qd in manus hominum. Sed dicendum est ad hoc qd verum est hoc in presenti: quia nunc est tempus misericordie: sed non in futuro, quia tunc erit tempus iusticie. Et ideo tunc horrendum erit incidere in manus dei viuens. vt dicitur ad Hebr̄eos, x. Secundo in auctoritate adducta subiungitur commune supplicium, scz hominū impenitentium, quia similiter peribitis. Nota qd quando aliquis vadit per viam malam et suspicatur vbi cōsueverunt homines expoliari a larronibus et occidi et dicitur ex non tenentis: vias istas si non vultis perire: sed tenentis viam talē que est bona et secura, et ipse non vult assensire vt exeat de via periculosa et vadat p viā securam: talis est stultus et insipiens. Stultus: quia non erit de via mala: insipiens: quia non vult tenere viam bonam, et ideo merito perit et ipse et qui eius eo pergunt. Sic vias mala in qua sunt larrones expoliantes est via peccati in qua de monea expoliatur anima gratis et virtutibus. Figura huius habetur Lucae, x. de eo qui descendebat a hierusalem in hiericho, i. a iusticia in culpam qui iucidit in larrone id est demones vel ipsa peccata, et expolauerunt eū scz gratias: et viderauerunt scz in naturalibus, quia in statu peccati vulneratur intellectus per ignorantiam: et affectus per maliciam: et concupiscibilis per concupiscentiam mali inordinatā et irascibilis per impotentiam boni. semiviuo relicto, quia licet peccator: viuat vira nature: non tamen vira grane. Sed via bona et secura est via penitentiae, quia sicut dicit Ezechielis, xvij. Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis vitas iuet et non morietur. Est ergo stultus et qui non vult exire de via peccati: et insipiens qui non vult ire per viam penitentiae, omnes ergo qui tales sunt simul perunt. ps̄. Simul insipiens et stultus peribunt. Sunt enim quidam stulti qui nolunt ire per viam penitentiae: quia nolunt dimittere peccata, Quidam vero insipientes sunt qui etiam nolunt ire

per ea quia nolunt sustinere aspera, vtriusq; simul preunt, scz in eterna damnatione. D.

Tertio in themate as

sumpto ponitur illaudabilis p̄uatio cum dicitur indoctus. Indoctus enim proprie vocatur ille qui non didicit qui tamen discere poterat, et hoc plerūq; prouenit ex superbia. Unde dicitur p̄: ouer b. xxi. Superbus et arrogans vocatur indoctus: qui in ira operatur superbia. Vbi tanguntur breuiter tres modi hominum indoctorum.

1. Quia sunt indocti a veritatis cognitione: et puenit ex superbia. vnde dicit sup̄b.

Quidā vero sunt indocti quantum ad sui estimationē, et hoc prouenit ex arrogantia, et ideo dicit, et arrogans.

Quidā vero sunt indocti quantum ad rectā operationē, et hoc prouenit ex ira, et ideo dicitur qd in ira operatur superbia.

Quantū ad primū sciendū est qd quidam sunt indocti quantum ad cognitionē veritatis tripliciter. Vno modo quia doctrinā veritatis ignorant: et plerūq; ex superbia puenit, quia superbus immititur proprio sensui et despicit sensum alterius, et ideo non vult subicere se scientibus ad discendū. Et ideo dicitur Ezechielis, iij. Supbia in tuo sensu aut in tuo verbo nūq; dominari permittas. Alii quando vero potest prouenire etiā ex accidia qd homo nō curat discere ea que potest et tenetur scire, quia accidit refugit spiritus ale bonū inquantus est impediriū boni corporalis, et tali dicit dominus Osee, iij. Quia tu scientiaz repulisti repellā ego te. Quidā vero sunt indocti: quia in cognitione veritatis errant: scz falsa pro veris approbantes. Et hoc etiā quandoq; prouenit ex superbia: quia tumor mentis est obstaculū veritatis, sicut Greg. dicit. Estimatur enim quandoq; homo superbus se intelligere qd non intelligit, et tales dicentes se esse sapientes stulti facti sunt. Quidā vero sunt indocti quantum ad cognitionē veritatis: quia in doctrina falsitatis pertinaciter perseverant, et talis est pertinacia eius qui errat in his qd pertinent ad fidē et que heretica facit, que qd de pertinacia ex superbia oritur, magna enim superbia est vt homo sensus sui p̄ferat veritatis diuinitus reuelate. Unde Hier. xlix, super illud, Arrogantia tua decebit te: et superbia cordis tui etc. dicit glosa. Hereticum non facit error: sed superbia. Secundo sunt

aliqui indocti quantum ad sui reputationem siue estimationē. et hoc peruenit ad arrogantiam, et ideo additur in auctoritate inducta, et arrogans vocatur indoctus, et hoc propter deceptionē quā habet arrogans in sui estimatione et reputatione. Et ista estimatio nem quā habet ipse de se appetit etiā esse et alijs. Nā sicut dicit Gregorius, xxiij, moralium. Quatuor sunt species quibus omnis tuor arrogantiū demonstratur, prima est, cū bonū a seip̄tis habere se existimant. Et ista est existimatio indocti, qd repugnat sane doctrine apostoli dicentis, i. l. oz, iij. Quid habes o homo quod non accepisti: si autē accepisti quid gloriaris quasi non accepisti? Secunda est quando bonū sibi datum desuper credunt: sed pro suis hoc accepisse meritis putant, et hoc etiā putare est hominis indocti et ignorantis doctrinā sanā eiusdem apostoli dicentis Zyt, iij. Non ex operibus iusticie que fecimus nos: sed s̄m misericordiaz suā saluos nos fecit. Tertia species est cum iactant se habere quod non habent, et in hoc etiā si credat sic esse vt iactat ostenduntur esse indocti et insipientes: vel siy elint alios hoc credere qd ipsi sciunt non esse verum presumunt illos esse indoctos. Quarta species est quādo despectis ceteris singulariter volunt videri habere quod habent, et hoc est quia tales presumunt de se ac si singulariter omnes excederent, in quo p̄fecto deipiuntur tanq̄ indocti. Eccl̄s. viij. Ne communices homini indocto: id est arroganti. id est non habetas cum illo familiaritatem: male de progenie tua: id est de operibus tuis loquatur: scz detrahendo, qd homo arrogans vt videatur ipse p̄e omniū bonus excellens male de alijs loquitur etiā de bonis suis. Et propter omnia predicta arrogantia est odibilis deo, s̄m illud Prouerbiū, xvi. Abominatio illis deo omnis arrogans. Tertio sunt aliqui indocti quantum ad operationem, sicut est ille qui in ira operatur superbia, nam ira non audit consilium: et superbia contemnit p̄ceptum et documentum, ideo iratus et superbiens indocte operatur. Eccl̄s. viij. Ne sis velox ad irascendum: quia ira in sinu stulti requiescit, ps̄. Non habitabit in medio domus mee qd facit superbia, et ideo oportet mansuete et humiliter bona operari si quis vult habitare in domo celestis glorie. Ad quam nos p̄ducatur deus etc.

Sermonū funebriū

In funere visitato: is in visitatione de-
centis, Sermo, XXVI.

Quaz visitationē

P tuā pacē. Et. lx. Frequenter cō-
tingit qd unus bonus et iustus

homo existens in aliquo collegio siue a pre-
lato siue a confocis iniuste perurbat et mo-
lestatur: sed misse vel veniente illic aliquo
visitatore bono fit ei ius: et ponitur in pace
vel aliquando inde educitur et ponitur in me-
liori collegio ibi pacē ille habeat: alii pu-
nantur sicut iusticia erigit. Figura huius ha-
betur Genes. xix. in Lot: quando angeli a
deo missi tanq̄ visitatores ad terram sodo-
moz eriperunt inde loth qui erat iustus et
affligebatur ab eis. et miserunt eū ad locū
turi et pacificū: sodomitas punierūt. Uñ
dicitur. ii. Petri. ij. Iustus loth oppressum a
nephandis iniuria ac luxuriosa conuersa-
tione eripuit. Aspectu enim et auditu iustus
erat habitans apud eos qui de die in diem
animā iusti iniquis operibus cruciabant.
Nouit igitur deus pius de tentatione eripe-
re. Simile ergo accidit in morte cuiuslibet
iusti et sancti viri. Cū enī in mundo isto ius-
tus homo affligatur ex multis: in morte ta-
mē fit visitatio iusticie a deo: eripit a mi-
di afflictionibus: et ducitur ad tranquillita-
tē et quietē pacis eterne. Propter quod in
ps. dicitur. Multe tribulationes iustoz et ex
omnibus bis liberabit eos dñs. Sic etiam
modo accidisse videmus isti sancto et pro-
bo viro defunco: qui dū alios visitare cepit
set laudabiliter et iuste ipse visitat est a dño
per mortē. vt scz de tribulationib⁹ et miseris
istius mundi inquitus in eternitatis pace de-
scat. Et ideo bene poterat dicere illi de⁹. Po-
nā visitationē tuā pacē. **A** In quib⁹ qui
de verbis tria predicantur que circa istum
defunctū a deo sunt impleta

Et primus est promissio infallibilis: quia
promittendo dicit ponam.

Secundū est eductio amicitialis: quia vi-
sitationē tuā scz qua visitabo te in morte fit
cut amicitia ad educēdū te de carcere corporis.

Tertiu est trāslatio desiderabilis: qz pacē.

Et qz primū attenden-

dū est qd sicut nos videm⁹ in carnis dñoz
qd certo tpe ponit se indices ad examinā-
dū siue ponderandū merita causarū et iura
vniuersalium vt postea diffiniant et senten-

tient sū mensurā iusticie. Ita facit deus qd
est iudex iustus fortis et patēs. quia adue-
niente tpe mortis ponit se ad examinandū
merita vniuersalium vt reddat vniuersis pe-
nam vel premiū sū pondus culpe sue et sū
mensurā iusticie sue. Figura habetur de h
Abrahā. xv. de eo qui vocauit seruos su-
os: tradidit illis bona sua: scz deus homini-
bus bona naturę gratię et fortune. Et post
multū temporis: scz in fine vite vel in fine
mundi venit id est venit dñs sermoz illoz
et posuit id est ponit: quia ratione certitudi-
nis ponitur p̄teritū pro futuro. rationem
cū eis tē. Et ratio est: quia non videmus i
mundo aut bona sufficienter remunerari:
aut mala sufficienter puniri. Et ideo cōue-
niens est qd fiat iudiciū in quo vniuersiqz
accipiat sū opa sua. quod quidē in morte
fit occulte: sed in fine mundi fiet manifeste
Unde dicitur Esaiē. xxviii. Ponā in ponde-
re iudiciū et iusticiā in mēsurā: et subuertet
grando spem mendacij et protectionē: aque
inundabūt: et delebitur fedus nostrū cū mor-
te et pactū nostrū cū inferno. In quib⁹ qui
dem verbis quattuor describūt que erga
homines in morte contingunt.

Primum est iudicis equitas: cū dicit. po-
nam in pondere tē.

Secundum est mortis veritas: cum sub-
ditur. et subuertet grandis tē.

Tertium est punitionis immensitas: cui
additur. aque inundabunt.

Quartum est deceptionis claritas: cū sub-
infertur. et delebitur fedus tē.

Circa primū aduertendū est qd aliud iudi-
ciū fit in morte de his qui fecerunt mala: et
aliud de his qui fecerunt bona. Nā quantū
ad eos qui mala fecerunt dicitur primo. po-
nā in pondere iudiciū. Nā peccata pendero
sa sunt: et quedā peccata sunt alius graviora
Uñ sicut pondus trahit corp⁹ ad iniū: sic pec-
cati aiaz ad infernū. Ille qui potat nimis
grauē pondus currit festin⁹ vt cito deponat.
Sic qui sentit onus peccati debet et currere
ad p̄niam vt cito deponeret anteq̄ merges
retur in infernū. Debre. xij. Deponeas oē
pondus et circumstantis peccati per paritiam
carram. Luc ergo ponit in pōdere iudiciū
qñ est granitas pene iusticie sū granitate
culpe. et sic fit in morte ponderatio culpe et pe-
ne in statera dei. i. in equitate diuini iudicij
Proverb. xvi. Pondus et statera iudicia do-
mini sunt. Sed quantū ad iudiciū eozū qui

distinctionis V

bona fecerunt subditur. et iusticiā in mensu-
ra. Nā iusticie homini dicitur opera bona
debito modo facta. Unde de tali iusticia di-
citur Abdanbei. vi. Attendite ne iusticiā ve-
strā faciatis corā hominibus vt videam⁹
ni ab eis. talē ergo iusticiā ponit deus in me-
sura quando scz sū operum merita reddit
vniuersis premia. Abdar. iij. In qua men-
sura mensi fueritis remetietur vobis. Se-
cundo in auctoritate inducta de scribit mor-
tis veritas: cū dicitur. et subuertet grandis
id est impetus mortis spem mendacij: id ē
spem mendacē quā habebatis de prolixiori
vita: et p̄tectionē scz vite vestre: id ē quic-
quid faciebatis ad protegendā et conservā-
dā vitā vestrā. Et ita veritas mortis ma-
nifestabit mendacē fuisse spem vestrā: et ni-
hil valere protectionem vite vestre. Figura
huius habetur Lucē. xij. scz in illo diuine qd
dixit. Congregabo bona mea et dicā anime
meę. Anima mea habes multa tē. Dixit au-
tē illi deus. Stulte hac nocte tē. Ecce qd iste
dixit longiori tempore viuere sperabat: di-
cens anime sue. habes multa bona tua. Ecce
qd ad protectionē et conservationē vite sue
multa bona congregauerat: et tamen men-
daciū sp̄i sui et inualiditate vite protectionis
eadē ei nocte apparuit. Unde omnes tales
cū ad mortē p̄ueniunt dicere possunt illud
Esaiē. xxviii. Posuimus mēdaciū sp̄m nos-
strā: et mendacio protecti sumus. Et totum
hoc ostendit grandis id est impetus impro-
prie mortis: omnia simul in quibus homo
confidebat: subuertendo. De hac grandine
dicitur Apoc. xvi. Grandis magna sic talē
tum descendit de celo in homines. Ita gran-
do que subito et impetu descendit est mors
que subita et improuisa venit. et dicitur de-
scendere de celo in homines: quia ex domi-
ni sententia prouenit data: scz corā p̄mos
parentes et in eis super torā naturā huma-
nā cū dixit Adeus Genes. ij. Quacunqz
boza comedetis ex eo: scz de ligno scientie
boni et mali: morte morietimini. Unde etias
apulus ait Rom. v. qd per vniū hominē pec-
catū intravit in mundū: per peccatū mors
Et hec grandis tanto impetu venit qd oem
hominē prostrernit. Esaiē. xxviii. Sicut im-
petus grandinis turbo confurgens tē.
Dicitur etiā esse magna: id est magne pote-
statis: quia scz nullus hominum ab ea tueri
se potest. Uñ dicitur eē magna sicut talē
tū: id est sicut peccatū: scz primi patris. qd

Sermo XXVI

assimilatur talento ratione granitatis. Uñ
sicut illius peccati fuit ita magnū qd ad om-
nes homines se extendit: ita et mors. pro-
pterea dicit apostolus qd sicut in adā omnes
peccauerunt: ita in eo omnes moriuntur.
Tertio describitur in auctoritate inducta
punitionis immensitas que fit in peccatore
post mortē. quia aque scz tribulationū et pes-
narū inundabunt. In qua scz inundatione
intelligitur et abundantia et diuersitas pe-
ne. quia aqua non dicitur inundare nisi qñ
mulem abundat: et multe vnde sunt multe
pene. Et idem est qd sū ab inundantiā plu-
uiarum fit inundatio flouiorum. Sic huius
abundantiam culpārum est inundatio pes-
narum. De inundatione vitiōrum dicitur
Osaiē. iij. Maldictum et mēdaciū et ho-
micidium et furty et adulterium inundaue-
runt. Sed de inundatione aquarum id est
penarum dicitur Throno. iij. Inundauerūt
aque super caput meū. Uñ sicut abūdat flu-
xus aquarū id est concupiscentiarū: ita in-
undabunt torrentes penarū: dicente deo
Apoc. xvij. Quantū gloriificauit se et in deli-
cijs suis: itā date illi tormentū et luctū. ps.
Fluxerūt aque et torrentes inundauerunt.
Et assimilant pene infernales torrentibus
qz aliquando torrētes sunt torridi scz a cal-
lore de siccati: alij a aquis pleni in quo figu-
ratur qd dānati sicut dicit Job. xxiiij. trāsbūt
ab aquis inuium ad calorē inuiū. Quare
to describitur in auctoritate adducta deces-
sionis claritas: cū dicit. et delebitur fedus
nostrū cū morte: et cū corp⁹ qd peccatores
non timēt mortē nec infernū: vident fecisse
se pactū cū vtroqz. sicut hō nō timet hostē
cū quo hz pacta pacis vel treuge seu iudici-
ariū. mortē enī nō timēt quia sperant diuini
viuere: infernū etiā non metuumt. quia etiā
malefacientes sperant finaliter conuerti et
ad ipm non ire. vnde neutrum timent ac si
essent cū vtroqz confederati. Unde Esaiē.
xxviii. Dixistis enim. Percussimus fedus
cum morte: et cum inferno fecimus pactus.
Sed tunc istud pactum apparuit electū quā-
do peccator morte preoccupatur et impens-
rens ad infernū ducitur. et tunc dare sen-
tit quomodo miser deceptus fuit. **B**

Secūdo in themate as-

sumpto ponit eductio amicitialis: cū addit
visitationē tuam. Uñ aduertendū qd alij
deus visitat hominē corrigendo: scz per flā-
tū iij

gella infirmitatum et tribulationum. Nam multi sunt similes pisci qui dicitur salpa: q̄ fm plinii non potest coqui nisi primi fuisse vel fetula videretur. Sic multi non cōuertuntur nisi verberentur flagellis infirmitatis vel tribulationis. unde in ps̄. Visitabo in virga iniquitates eorū: et in verberibus peccata eorū. Aliquando vero visitat deus illuminando per inspirationes et excitando ad desideria celestis glorie. Luce. i. Visitavit nos oriens ex alto: illuminare his tē. Aliquando vero visitat corporaliter mortē imitando. vt educat hominem de miserijs huius mundi ad gloriā patrie celestis. Cuius figura habetur Beneficium vltimo. vbi dixit Joseph ad fratres suos. Deus visitabit vos: et ascendere vos faciet a terra ista ad terram quam iurauit abrahā ysaac et iacob. In quibus quides verbis tanguntur tria que pertinent ad mortē iustoz. scz beneficium meritum: et premium.

Beneficium in visitatione: quia deus visitabit vos.

Premium in ascensione: quia ascendere vos faciet etc.

Meritum vero ostenditur in promissione quā iurauit id est firmiter promisit abrahā ysaac et iacob.

Notatur ergo primo beneficium visitationis cui dicitur. deus visitabit vos. Specialiter enim mors sanctorum est amabilis visitatio dei. Non enim esset modicum beneficium amici in penoso existente carcere visitare et eum inde educere. Sic deus visitat amicum suum scz spiritus hominis sancti in morte corporis. vt educat de penoso carcere corporis ducat ad libertatē glorie filiorum dei. Unde pro magno beneficio hoc ps̄. petebar a deo dicens. Educ de carcere deum animā meam vt confi. no. tu. rē. In hac visitatione h̄ deficit corpus: ramē custodiatur spiritus. Unde Job. x. Visitatio tua custodiuit spiritum meum

Secundo notatur premium in ascensione. quia ascendere vos faciet a terra ista. scz mundi ad terrā. scz viuētium. Sed notandum quod terra ista in qua habitamus media ē inter terrā viuētium. id est eorū qui beatam ducunt vitam. de quo ps̄. dicit. Portio mea domine sit in terra viuētium. que etiā dicitur terra ratione stabilitatis: quia terra in eternum stat. vt dicitur Eccl̄s̄ p̄mo. et terra miserorum et damnatorum de qua dicit Job. x. Terra miserie et tenebrarū vbi ymbra mor-

tis etc. Et quia terra miserorum est in profundo inferni: qui illuc vadunt dicuntur de scendere: et tales sunt qui sunt graues id est peccatis granati et in eis obstinati et ad modum lapidis indurati. Unde de talibus dicitur Exodi. xv. Descenderunt in profundum quasi lapis. Terra vero viuētium est superius in monte id est in celesti altitudine. et iō qui ad illam vadunt ascendere dicitur. Et tales sunt qui sunt lenes id est imunes a gravibus peccatis cordis vel operis. sicut sunt innocentes vel perfecte penitentes. Et ideo de eis postq̄ questuit ps̄. Quis ascendit in monte domini aut quis stabit in loco sancto eius: subditur ibidē respondendo ad dilectam questionem. Innocens manibus: id est op̄ibus: et mundo corde supple ascendit illuc. Tertio in auctoritate inducta de scribitur premium quo ad vitam eternam. ascenditur in eo qd̄ dicitur. quam iurauit abrahā ysaac et iacob. Ex quibus verbis datur intelligi quod ad terram illā viuētium ascenditur merito fidei et spei et charitatis. Nam sicut dicit glosa super illud Abathei primo. Abrahā genuit ysaac et ysaac genuit iacob. Per abrahā figuratur fides: per ysaac spes: per iacob vero figuratur charitas. Unde tales virtutes habentibus et eis veniens iurauit dominus: id est firmiter promisit dare illam terram viuētium: id est eternam stabilitatem vite beate. Figura huius habetur etiam Exodi. xxxij. vbi dicitur. Eduxisti populum tuum in terram quam iurauit abrahā ysaac et iacob: dices Semini tuo dabo eam. Nam si per abrahā figuratur fides: semen abrahā est fidei actus qui est credere: et semen ysaac est actus spei qui est sperare siue expectare: et semen iacob est actus charitatis qui est diligere: scz deum et proximum. Ex quibus patet quod terra ista non dabitur infidelibus: sed solum creditibus: nec dabitur desperatis sed firmiter sperantibus: nec dabitur peccatoribus charitate priuatis sed solum diligentibus deū. **E**

Tertio in themate as

sumpto ponitur quietario desiderabilis cuius dicit. pacem. Dicant iura. bellamus vt pacē habeamus. Nunc enim in mundo isto opozet nos continue bellare. quia mundus caro demonia diuersa mouent pelia. Sed quā in fine belli venit ad bonam pacem: tunc gaudet homo quod bellum sustinuit. Ita nos

In istis bellis que patimur si habuerimus nos fortiter et valenter habebimus in fine optima et perpetuā pacem. de qua in ps̄. dicit. Post finem tuos pacē. Vbi aduertendum quod homo habet duos fines vltimos. Vnus est glorificatio anime post mortem corporis. et hic finis est vita eterna. et tunc finē allequitur homo per meritū bone vite. Nam sanctificatio et purificatio anime recipit gratiam dei per quam producit fructus. i. meritū boni operis et quo sequitur premium vite eterne que est vltimus finis. Et ideo dicitur ap̄s̄ Roma. vi. Dabitis fructum vestrum in sanctificatione finem vero vitam eternā. que scz vita consistit in cognitione perfecta sanctissime trinitatis in qua habet homo perfectissimā pacem. Et hoc ostenditur in ipso nomine pacis in quo sunt tres littere exprimentes tres diuinas personas. scz. P. i. p̄f et A. i. amor qui ē spiritus sanctus et X. i. xps̄ filius dei. Unde in visione et fruitione sanctissime trinitatis habebim⁹ quietē et pacem. ps̄. In pace in idipsum dormiā et requiescam. Et ratio hui⁹ requietionis et pacis est: quod diu homo appetit aliquid et desiderat: non est in pace donec habeat illud. ideo nullus in hoc mundo est in plena pace: quia si habet vniū desiderat aliud. Sed quando homo nihil appetit quod non habeat et habet omnia appetibilia tunc erit in plena pace: et hoc est in illo vltimo fine beatitudinis anime. quia omne quod desiderari potest habet: et inuenitur in deo in quo et de quo beatitudo habetur. Unde boetius dicit quod beatitudo ē status omnium bonoz aggregatione perfectus: et tunc homo requiescet in perfecta pace. de qua dicitur Esa. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis in tabernaculis fidei et in requie opulentiā. Secundus autem finis hominis erit glorificatio corporis. scz in fine mundi in resurrectione. que resurrectio fiet virtute xpi sicut illud. i. Corinth. xv. Nunc autē xps̄ resurrexit a mortuis primitiē resurgentium. quonia quidam per hominē mortis et per hominē resurrectio mortuoz. Et sicut in adam omnes moriuntur: ita in xpo omnes viuificabuntur. Unusquisq̄ autē in suo ordine primitiē xps̄ deinde hi qui sunt xpi qui in aduentu christi crediderunt: deinde finis. Nihil enim restabit vltimus habendus postq̄ hi qui sunt xpi id est sancti resurrexerint cum corporibus glorificatis: et erunt glorificati et beatificati in anima tū in corpore et beatitudine anime

in corpus redundante: et tunc erunt in perfectissima quiete et pace: quando corruptibile hoc corpus induet incorruptionē et immortalitatem et non erit subiectū alicui passibilitati. Erunt ergo in fine pacē perfecta et pacis non erit finis sicut dicitur Esaie. ij. Ad quā nos pducatur deus etc.

In fine erit alicuius dispensationis vel castaldi. Sermo XXVII

Cauit domin⁹ vil

licā: ait illi. Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tue. iam enim non poteris villicare.

Quia deus dedit hominibus arbitriū libertatem: quia pleriq̄ ipsi homines et beneuoluntatem et malitiam non esset cōueniens quod ipse deus cuius prouidentia omnia gubernatur finaliter sub prouidentia sua aliquid inordinatum relinquere: oportet quod vniuersaliter hominis facta siue bona siue mala sint ad examen diuini iudicii aliquando reducantur vt scz recte facta approbentur et premientur et inordinate facta per punitionē penale sicut diuine iusticie rectitudines ordinentur. Hoc autē in verbis ppositis cōueniens quod ipse deus dispensatoris cuiusdam dñi demonstratur a quo dñs de administrationis sibi commissę dispensatione distracta ratione et egit: et propter infidelitatem dispensandi quod ab administratione cum amitteret cōminatus fuit. Et simile facit deus alicuius homini de bonis nature vel fortune que sui arbitriū gubernationi commisit in die mortis vel in iudicio finali. Dicit ergo in predicto exemplo. Quis cauit domin⁹ villiciam. A. In quibus quidem verbis de isto villico seu dispensatore: quattuor describuntur que ad iudiciū: quod deus facit in morte vniuersaliter hominis congrue referuntur.

Et primū est citationis preuentio. quia vo cauit dominus villiciam. id est citauit ad iudicium suū.

Secundū est diffamationis obiurgatio: cum subdit. et ait illi. qd̄ hoc audio de te?

Tertium est administrationis examinatorum: cum additur. redde rationem villicationis tue.

Quartū est dispensationis punitio. quia ita enim non poteris villicare

Circa primū aduertent

dus est quod sicut dicit beatus Hiero. villicus

Sermonū funebriū

proprie dicitur ille cui commissa est gubernatio et dispensatio eorum que sunt in villa, Sed economus vocatur dispensator generalis, et peccante et frumentum et omnia que dominus possidet. Iste ergo dispensator significat quem liber homini: quia cuiuslibet homini commisit deus gubernationem ville, persone proprie et bonorum que habet dispensationem. Dic ergo a domino vocatur sine citatu ut ad iudicium suum veniat: quando per mortem de hoc mundo egreditur, unde ipsa mors est velut iudicium domini citans hominem ad diuinum iudicium. Sed nota differentia inter diuinum et humanum iudicium: quia illi qui vocant sine citatu ad iudicium curie humane aliquando non obediunt citationi neque veniunt ad respondendum iudici. Unde efficiuntur contumaces. Proverbiorum. i. Vocauit et tenuistis. Sed citationi sine citatione que fit per mortem ad diuinum iudicium nullus potest inobediens esse: quia omnes manifestari oportet ante tribunal christi. et ideo sicut nullus potest subterfugere mortem: ita nec iudicium. et ideo necessario in examine illius iudicij: opus vniuersis quibus iudici respondere. Et ideo dicit Job cap. xliij. loquens ipse iudici deo. Vocabis me: et ego respondebo tibi. In quibus quidem verbis debemus attendere duo.

Primo citantis auctoritatem, quia vocabis, id est citabis me ad iudicium, scilicet tu habuisse qui constitutus es a deo iudex viuorum et mortuorum.

Secundo obediendi necessitatem, quia respondebo tibi scilicet necessario quasi non potero subterfugere quin respondeam.

Circa primum aduertendum est quod vocatio hominis per mortem peccatori quidem est valde terribilis: iusto autem valde est amabilis. Ratio autem prima est: quia quando peccator moritur videt se vocari et citari ad iudicium districtissime examinationis severissime condemnationis et gravissime punitivisionis. et ideo oportet quod sit in maximo timore. Et de tali vocatione dicitur Esa. xxij. Vocauit dominus deus exercituum in die ista ad solum et planctum et caluitium. Licet enim ad litteram in morte hominis concurrant sicut sanguineorum lachrymantium: et planctus lamentantium: et caluitium se depilantium: tamen magis hec in diuino iudicio coniungunt peccatori mortuanti. Habet enim causam sicut in calparis examinatione, quia in examine diuini iudicij omnia mala et pec-

cata que unquam fecit venient ita ad publicum quod nulla poterit tergiversatione celari. multum autem haberet materiam sicuti qui videret publicari ea quapropter deberet ad suspendium et mortem condemnari. Et sic peccator quando videbit apparere omnia peccata sua propter que condonabitur ad inferni patibulum et ad mortem eternam: sicut. Et ideo bene possunt dicere peccatores mortuantes ad diuinum iudicium venientes. Vocauit nos dominus ad solum. Matth. xij. Ibi erit sicutus. Item peccator habebit in diuino iudicio causam lugendi propter penitentiam donationem: quia dabitur ad penitentiam eternam acerbas et varias. Unde dicit anime dante. Viere. vi. Luctum vniuersi tibi fac tibi planctus amarum. Et assimilatur perditio anime perditioni vniuersi. id est vniuersi filij, quia non habet homo nisi vniuersam animam: quam si perdidit: non habet aliam que saluari possit. Item erit ibi caluitium que est denudatio sine priuatio capillorum. i. punitio et expoliatio omnium bonorum. Priuantur enim damnati bonis supernis. i. gaudijs celestibus. Item inermis. i. gratia et virtutibus et omni interiori consolatione: et est tota anima repleta doloribus. Itz sunt priuati bonis exterioribus. i. temporalibus omnibus et nunquam se possunt ex eis aliquid sub sidium recipere. Esa. iij. Decaluit dominus verticem filiarum syon. id est animarum dānararum. Sed homini iusto vocatio que fit in morte est valde amabilis: sine respectu termini a quo: sine respectu termini ad quem vocatur. Nam per hanc vocationem educitur a mundo angustioso et penoso: et perducitur tanquam filius dei cum honore ad celestem hereditatem. Unde de tali vocatione hominis iusti dicitur figurate. Isec. xi. Ex egypto vocauit filium meum. Egiptus enim interpretatur angustia sine tribulationis coangustatio. Unde recte significat mundum istum in quo viri iusti multum angustiantur et tribulantur. Unde ps. dicit in persona cuiuslibet iusti. Tribulatio et angustia inuenierunt me. Nam nihil est in mundo quod non habeat plus de tribulatione. one quod de consolatione. Hoc figuratum est Numeri. xi. in filiis israel qui dixerunt. In inuentum nobis veniunt circi merces et pepes: porci et cepe et alia quos comedebamus in egypto. Omnia enim hec scilicet porci cepe et alia plus habet acedens quod dulcoris. Unde significant bona huius mundi

Distinctionis V

Et que plus habent penalitatis quam delectationis. Unde amabile est viro iusto ex hac egiptus. id est mundo angustioso vocari et educi. Item quia ex tali vocatione perducitur ad hereditatem celestem: quod notatur in auctoritate predicta in eo quod dicit. Vocauit filium meum. Gala. quarto. Si filius et heres. imo coheres christi ut scilicet cum christo dei filio priuatur celesti hereditate. Unde dicit Corinth. i. Fidelis deus per quem vocati estis in societatem filij eius domini nostri iesu christi. Secundo in auctoritate iob superius adducta notatur obediendi necessitas: cum dicitur. respondebo tibi. quasi non potero subterfugere ut vocatus et citatus a te non veniam ad examen iudicij tui in quo necessario oportebit me respondere tibi. B Notandum enim est hic quod duplex est dei iudicium ad quod vocatur homo ut respondeat. Primum est iudicium penitentie ad quod vocatur peccator: viuens diuersimode. Primum quidem per litteras, scilicet scripturarum ad penitentiam vocantium et citantium. quas litteras offerunt peccatoribus sancti predicatorum sicut dicitur. Matthei. ij. quod venit Job anca baptista predicans in deserto iudee dicens. Penitentias agite. appropinquabit enim regnum celorum. Et petrus predicans ad populum. Actuum ij. ait. Penitentiam et conuertimini ut deleatur peccata vestra. Secundo vocat ad penitentiam nutu manus vel signis creaturam quorumque beneficiis etiam peccatoribus non subtrahit: quibus enim frequenter offendunt. ut eius considerantes benignitatem saltem per penitentiam ad eum redeant. Roma. i. An ignotas quia benignitas dei ad penitentiam te adducit. Sed quia ipsi ad hoc non attendunt conuertuntur. Proverbiorum. i. Extendi manum meam: nec fuit qui aspiceret. Extendit enim deus manum suam sua beneficia largiendo: inueniens per hoc ut ad deum redeamus. sicut reuocatur accipiter abum offerendo. Tertio vocat dominus ad penitentiam vocatus. id est in inspirationibus. Esaie. xxx. Aures tue audient verbum post tergum mouentis. ps. Audiam quid loquatur in me dominus deus meus. qui stat ad ostium cordis et pulsat: sed multi non aperiunt ei: quod est magna rusticitas. Quarto vocat et citat dominus ad iudicium penitentie per nuncios. id est per flagella que deferunt nobis signum salutis. Sapientie. xvi.

Sermo XXVII

Ad correptionem in breui turbati sunt: si ergo habentes salutis. Iste ergo nuncios debemus respondere per contritionem confessionem et satisfactionem. Sed miseri peccatores non respondent: immo turpiter eijciunt et sine honore remittunt. sicut. ij. Res gum. et factum est nuncios dauid missis ad amon. Unde multi peccatores vocati et citati a domino omnibus predictis modis veniant ad penitentiam iudicium: non respondent vocati: neque citationi obediunt. Et mirabile est quod canis vocatus a domino statim vadit et currit ad eum: et factura ad creatorem. filius ad patrem: seruus ad dominum venire conuenit. Ideo conuenit Job decimo nono. Seruus meus vocatus et non respondit mihi. Unde stulti non respondent do vocati domino nec obediendo citationi iudicij efficiuntur contumaces et rei. Nam sicut humanus iudicium: dicitur esse contumax qui citatus tribus edictis vel vno pro omnibus non venit ad iudicium. ff. de re. iud. l. contumacia. Et hoc modo peccator: citatus a deo tripliciter. scilicet per eius flagella per eius verba et per eius beneficia: si non venit ad iudicium penitentie contumax est. Itz dicitur esse contumax qui non vult respondere: reputa qui impedit vel procurat quod citatio ad ipsum non penitentiam: et talis pro citato debet haberi. ff. de re. iud. ad ea. §. temp. l. i. iuris ciuilibus. et l. quibus diebus. Et huic assimulantur peccatores qui predicatorum et predicationes refugiant quorumque verba sunt velut iudicis edicta. Unde de talibus peccatoribus dicitur Job. xxi. Dixerunt deo recede a nobis: scientiam viarum tuarum nolumus. Item nota quod dicitur contumax qui venit in penitentiam iudicij: sed non exhibet se sine representat sicut quod iudex ipsum cognoscat: sed potius latrat retro colinas aut stationes. ff. ex quibus causis in pos. ea. fulcitur. §. quid sit latitare et §. Item sciendum. Et huic assimilatur is qui venit ad penitentiam vel confessionem iudicium. sed non sic constituitur quod sacerdos eius conscientiam agnoscere possit: aut quia occultat aut quod palliat vel excusat et huiusmodi. Unde et in humano iudicio de contumax qui iudici obscure respondet. Et sic qui constituitur per verba obscura et inuoluta. Item dicitur contumax qui recedit sine licentia in auctoritate litigio. §. coram vero col. viij. et talis est qui recidit in peccatum vel qui penitentiam sibi impositam non proficit

sed absq̄ dispensatione vel licentia sacerdotis eam dimitte. Dicitur etiā p̄umat q̄ ad p̄ceptum iudicari non desistit in quo casu res manu militari ei iubetur auferri. ff. de rei. ven. l. qui f̄stiuere iussus. Et his affimilantur qui ad dictū sacerdotis aliena nō restitunt postq̄ cōfessi sunt. vnde deus per alius vias aliquando auferit eis ex quo restituerent nolunt. Omnes autem dicit contumaces dicitur nō respondere: aut quia nullo modo respondent: aut qz non vt debent & ideo omnes punient a deo: sed aliter q̄ puniatur cōtumacia in iudicio canonico hūa no. Nam canon dicit contumacē ex cōmuni cari debere. xi. q. ij. certū. quia omnis cōtumacia graue crimē potest dici. est enī quasi crimen idolatrie repugnare velle & quasi sceles idolatrie nolle acquirere. viij. q. i. sciendum. Sed de pena que inferitur a deo non respondētibus vocatiōi & citatiōi sue ad iudiciū penitentiē dicitur Esa. lxx. Omnes in cede corruetis pro eo q̄ vocaui & non respondistis mihi. Et vult dicere. oēs in cede id est in mortis occasione corruetis in infernū. Sed est aliud dei iudiciū. i. iusticie qd̄ fit in morte vniuersaliū. & hoc nullus potest subterfugere nec cōtumax esse nō assistat iudici ad respondendū ei & se manifestado & eius sententię parendo. Sed quid poterit miser & impēitēs peccator respondere in illo iudicio: certe nō nisi male pro se. Vnde Job. xxxi. Cum surrexerit ad iudicandū deus & cū quęsierit. quid respondebo ei: & si bene respondisset hic in iudicio penitētiet non oporteret timere in illo iudicio iusticie qz vt dicit. i. Corinth. xi. Si nosmetipsos diiudicauerimus nō vtiqz a dño iudicauerimur. scz ad penam. C

Secūdo in themate assumpto

sumpto ponitur diffamatiōis obiurgatiō cum dicitur. quid hoc audio de te? Ubi notandum qd̄ ponitur obiurgatiō per modum inquisitionis. Et tangitur in ea tria que p̄cipue sunt in inquisitione obseruanda. Pri miū est ex p̄re inquirētis. quia ait illi. Ubi nota qd̄ istud de quo villicus apud eum fuerat diffamatus & de quo volebat inquirere: non et tacuit sed ait illi. scz presenti. Et quo colligitur qd̄ ille contra que fit inquisitiō debet esse p̄sēns & omnes cōtra quos proceditur: nisi per contumaciā se absterēt: & debet fieri coram ecclesie i. in quibus: & ea que

obiiciūtur ei. vel de quibus debet inquisitiō fieri: sunt illi exponenda. vt facultatem habeat defendendi se ipsū: & non solus dicta sed etiam nomina testū sunt et dicenda. vt quid & a quo fit dicitur appareat. vt ex de accusa. inquisi. & de iur. qualiter & quādo. et v. q. ij. si primates. Sed tamen cauti iudices consueverunt tradere depositions sine nominibus & nomina sine depositionsibus propter testium odia euitanda. Scilicet qd̄ attendendum est in inquisitione est ex parte criminis: quod notatur cum dicitur. quid hoc audio. hoc scz crimen de quo p̄sumit rat qd̄ diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona illius. Ergo de dilapidatione bonorum sibi commissio inquirēbat: qd̄ furtum & graue crimen inducebat. Ex quo etiam colligitur qd̄ non de leuib⁹ sed de grauib⁹ debet inquisitiō fieri. vt de homicidio vel heresi simonia adulterio fornicatione & huiusmodi. et de accu. i. inquisi. Item dicitur ad dno: quia tunc debet moueri ad inquirēdū cum crimen commissum non tantū semel: sed sepe & per famam ad aures eius peruenit. Et exponit quidam sepe saltem duas vias viciū vel pluribus: vt hoc inuit ipsa diffamatio villicii istius. vnde dicitur audio. f. sepe & a fidei subter. vnde debet esse talis cōtra quez inquiritur vt sit infamatus non a malivolis vel inimicis & maledicis: s̄ a bonis & discretis. vt ex de accusa. qualiter & quādo. & ex de purga. ca. cum in iuuentute. r. ij. q. v. oibus. Et dixi a bonis & discretis. quia sufficit qd̄ apud bonos & graues sit diffamatus: non distincto a quibus ortum habuerit diffamatio: quia infamia ab incerto auctore procedit. ij. q. iij. sacramentum. Tertio quod debet attendi in inquisitione ē qualitas eius contra quem fit inquisitiō. & ideo dicit de re. scilicet villicus meo: qui villicus p̄erat ville. in quo figuratur p̄elatus qui p̄re est ecclesie. Ex quo colligitur qd̄ non solum contra subditum. sed etiam contra p̄elatum inquiri potest et debet cum excessus eius supradicto modo fuerit auditus vt ex tra de accusa. qualiter & quādo. Sed quā tum ad iudiciū diuinū quod fit in morte cuiuscunqz hominis ipsa propria conscientia coram deo accusabit. Et tunc dicere poterit ei deus. quid hoc audio d̄ te? auris enim dei spiritualis est. & ideo audit omnia q̄ cor vel conscientia etiam intus spiritaliter dicit. Et ideo dicit Sapiē. ij. In cogitationib⁹

in p̄ij interrogatio erit. sermonū autē illi⁹ auditio ad deum veniet: & ad correptiones inquirat um illius. quoniam auris celi audit omnia. Et quibus verbis manifeste colligitur qd̄ in illo iudicio latere nihil poterit: neqz cogitationes: neqz sermones: neqz iniquitates. i. iniquē operationes: quia auris celi dei oia audit. D

Tertiū qd̄ ponit in the

mate assumpto est administratiōis examinatiō: cum dicitur redde rationem villicario nis tue.

In quibus verbis p̄mo exigit debitū: qz redde rationem.

Secundo cōmēmorat officium: quia villicatiōnis tue.

Circa p̄mū attendendum qd̄ tenet quilibet reddere rationem deo de his que sue cure committit. & ipsa rerum gestarū manifestatiō erit rationis redditio. Sed ista redditio rationis erit valde formidabilis. P̄mo qz oportebit reddere rationē de multis. scz de omnibus dictis & factis & cogitatis. Sapi. vi. Altissimus interrogabit opera vestra: & cogitationes vestras scrutabitur. Itē quia oportebit reddere rōem de minimis. Mat. xvi. Omne verbum oculos qd̄ locuti fuerint boies: reddent rationē de eo in die iudicij. s. vltimi vel iudicij mortis. Item qz oportebit reddere rationem de omnib⁹ temporum momentis. Bernar. Sicut nec momentum pertransibit de tempore. Nā orie tempus tibi impensum sequitur a te qua liter sit expensum. Vnde omni die & fere oī hora debet homo cogitare de ista hora et de ratione reddenda: quia qui in ea de fecerit acriter punietur. Sicut enim in fine hebdomade solent pueri reddere rationem totius septimanę: & qui nescit reddere verberatur & q̄ scit euadit: & operarij recipere mercedē p̄ operibus suis: & deficientibus nūdatis vadit mercatores ad pagamentū i. solutionē constitutā. Sic in fine vite oportebit reddere rationē de omnib⁹ & recipere penā vel mercedē. Marth. xxv. Veniet dominus seruoꝝ illoꝝ & ponet rationem cum illis. Secdo cōmēmorat officium: qz villicatiōnis tue. i. dispensatiōis tibi commissę a qua. s. & villicus dicitur est. Sed male administrauerat eā. Luce. xvi. Homo quidaz erat diues qui habebat villicū & hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona illius.

In quibus verbis notant duo. Primus est commissio potestatis: qz habebat villicū. i. dispensatorē. qz accipitur hic villicus p̄ economo: & significat quilibet hominem. qz aut libet commissā est dispensatiōi & rerum exercitōꝝ & corpis & aie. s. vt de rebus tempo: allibus reddat discretas elemosynas: & corpore casta ieiunia: & alia orationes deuota s. Et hoc figurauerūt illa tria que obtulerunt magi dño. s. aurū de quo potest fieri elemosynabus in quo figuratur oratio seruanda: & myrra in qua mortificatio carnis p̄ ieiunia. Secdo notatur diffamatio criminis. qz hic diffamatus est apud illū quasi dissipasset bona illius. Ubi nota qd̄ diffamatio aliquādo fit a personis grauib⁹. & tunc facit violentā p̄sumptionē: quādoqz a personis leuib⁹ & tunc facit leuē suspensionē: aliquādo vero ab infamibus & tūc potius facit condnationē. Sic peccator in iudicio mortis diffamatur a fide dignis. s. ab angelis sanctis. Diffamatio autē istius fuit qd̄ dissipasset bona illi⁹. Dissipat enī peccator res temporales quādo eas male expendit: dissipat aiam quādo nō orationes deuotas sed malas cogitationes imurit. Dec figuratur Luce. xv. in filio p̄digo qui substantias suā dissipauit. corpus suū luxurijs viuēdo in voluptariis enutritiuit: & aiam suā malis cogitationibus repleuit. vnde cupiebat saturari de siliquis porcoꝝ. i. de cogitationibus immūdoꝝum. E

Quarto ponit in the

mate assumpto dispensatiōis p̄uatio. cui subinfertur. iaz nō poteris villicare. s. ab officio villicandi amotus. Hic enī est effect⁹ inquisitionis quoad p̄latum. Nam si inquiritur contra p̄elatum administratiōis bene tenent qui per istū videtur significari villicum & cōmūctur de crimine: ista est pena eius certa & determinata. s. remotio ab administratione. et de accusa. qualiter & quādo. Luce. ergo nō erit pena arbitraria. naz facti quidē questio est in arbitrio iudicantis penę vero p̄secutio nō eius voluntati mandatur: sed legis arbitrio rescriuitur vt. ij. q. iij. s. & norādū r. ff. de ver. sig. l. si qua pena. Si vero is contra que inquiritur sit prius a persona non habens administratiōem: tunc est pena arbitraria qd̄ fm meritis personę & qualitatem excessus poterit iudican

Sermonū funebriū

nis discretio moderari. et de accusa. inquisi. in fine. Sed hec fallunt in criminibus et notandis que ordinis suscepti executione aut retentione beneficii post penitentiam impediunt. ut est videre in homicidio et simonia in ordine et beneficio ut ex de accu. inquisi. In his enim et consimilibus sic est sicut in accusacionis iudicio procedendum. Sed quantum ad iudicium rei quod fit in morte in quo per istum villicum quilibet homo figuratur: qui bona sibi commissa. sanima et corpus et res temporales male utendo dissipauit: non solum ab administratione corporis aut rerum temporalium remouet per mortem: sed etiam ulterius per diuinam sententiam infernalem pene adiungit: nisi sibi prouiderit: ut sicut iste villicus fecit. qui ait Luce. xvi. Quid faciam? quia dominus meus aufert a me villicationem. Fodere non valeo etc. In quo exemplo notanda sunt tria. Primum est prouisionis inquisitio. Quid inquit faciam: quia dominus meus aufert villicationem. Quasi diceret. non contra hoc possum mihi prouidere quin hec administratio auferatur: quia hoc fit per mortem cui nullus resistere potest. Sed quid faciam ulterius ut non mittat ad penas eternas. Sed huic questioni scilicet quid sit faciendum optime respondet Ambrosius vi. et prudenter consulit dicens. Indicabo tibi o homo quid sit hominis et quid domini? requirat a te. Utique facere iudicium. scilicet de teipso per penitentiam: et diligere misericordiam proximo per elemosinam: et sollicitum te ambulare cum deo modo. scilicet proficundo per bona opera. Et sic ostendit quid homo debeat facere et respectu sui et respectu proximi et respectu dei. Secundo aduertenda est in exemplo villici infirmitas recognitio. quia dixit. Fodere non valeo mendicare erubescio. Quasi diceret. cognosco impotentiam meam: quia non potero me post amotionem a villicatione id est post mortem iuuare per meipsum laborando. unde ait fodere non valeo. Et ait v. Non putabitur neque fodietur. Et loquitur de vinea anime que post mortem non poterit putari. id est a vicijs purgari per penitentiam: neque poterit sodi vt amoueat ab ea spinæ et vepres. id est pene et supplicia per misericordiam. Item cognosco quod non potero me iuuare per alios. scilicet per donum vel munus mendicando. unde ait. mendicare erubescio. scilicet quia non daretur mihi. Nam quis multum misericordes sine sancti hoies et mul-

ti pie sint mulieres. et fons pietatis sit ipse: tamen dicitur epulo. de quo Luce. xvi. in isto sermo existens non potuit a sanctis viris. scilicet ab abraham et lasaro imperrare vnam guttam aque. Item vir gineus fame de quo? Mar. tibi. xxv. non potuerunt imperrare a mulieribus virginibus vnam guttam olei: nec a muliere sponso qui ingrederentur ad nuptias: si datus est eis ianus. Et ita accidit pigris qui non habent laborare in hac vita. Prover. xx. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo estate. id est in inferno ubi erit ellus gehene et non dabitur. Tertio aduertenda est in exemplo villici sagacitatis prouisionis: dixit. scio quid faciam. Et postea fecit opera misericordie debitoribus domini sui debita minuendo. Et sic consulitur. Luce. xvi. Vendite que possidetis et date elemosinam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt thesauri non deficiunt in celis. Ad que the aurum nos pducatur etc.

In funere alicuius aucupis vel venatoris. Sermo XXVIII

Alima nostra ere

pra est de laqueo venantium. ps. xxxiiij. Sicut aucupes studium suum ponit ad capiendas aues: et venator ad capiendas feras siluestres. ita diabolus totum studium suum et conatum ponit ad capiendum animas precipue fideles. Sunt enim quidam homines qui. sicut superbi et vane gloriosi: isti ad modum animi a diabolo capiuntur. Quidam vero habent animas graues et terrenis inherentes sicut auari et cupidus: isti ad modum feram a diabolo apprehenduntur. Sed quando bonitatem ad penitentiam redeunt precipue in finem ut bene moriantur. scilicet per confessionem peccatorum et sacramenta ecclesie sunt a laqueo peccati liberati: tunc post mortem gratias deo agunt. quia et a deceptioe aucupis et a captioe venatorum. id est demonum se ereptos et liberatos inueniunt: ideo ex persona talium defunctorum dicitur verba proposita. Anima nostra etc. In quibus quidem verbis ostenditur quod per bonam mortem hominis anima a tribus malis liberatur quibus committitur in vita subiicitur. Nam primo quidem eripit a mundi afflictione: quod notatur primo cum dicitur. anima nostra erepta est.

Distinctionis V

Serbo a pei infecto: cui subdit. sic passer sermo a diaboli deceptioe: cum additur de laqueo venantium.

Circa primum sciendum

est quod duplex potest esse anime afflictio. Una temporalis et transitoria: qua patitur in mundo. Alia futura et eterna: qua patitur ex peccato in inferno. Domines autem prudentes magis timent penas istas transitorias quam timeant illas eternas. Sed e contrario prudentes homines magis eternas quam transitorias metuent. Et ratio istius diuersitatis est: quia imprudentes homines respiciunt tantum ad presentiam: que scilicet sensibus subiacet. unde in hoc assimilantur bestijs: que non respiciunt nisi ad presens delectabile vel tristabile. Et ideo tales diligunt bona transitoria et non curant de eternis. Unde dicitur per verbum sum. scilicet quod ad presens oua cras pulvis sunt meliora. Figura huius habet Esai. xxxix. in Ezechia qui dixit. Fiat penas transitorias: quia presentes sunt magis metuunt quam eternas futuras: et dicunt ad hoc aliud per verbum suum. scilicet quod euadit de vno puncto euadit de multis. quasi diceret. euadamus modo istam penam presentem de alia bene fiet. Sed hi qui prudentes sunt non respiciunt solum ad presentiam: sed magis ad futura. Unde boetius dicit. Non quod ante oculos situm est sufficit intueri: sed rerum exitus prudentia metitur. Unde quia in exitu vite peccatoribus dantur pene eterne: tunc impudentiam suam cognoscere coguntur. et tunc prudentes qui presentes penas et afflictiones quas sibi per penitentiam suam per patientiam salubriter portauerunt: videntes se ereptos a penis eternis et a demonum crudelitibus deo gratias agentes: dicunt illud ps. Torrentem pertransiuit anima nostra: forsitan pertransisset anima nostra aqua intolerabilem: benedictus dominus etc. In quibus quidem verbis quasi loquentes de se iusti defuncti tria dicunt.

Quia primo ostendit se ereptos a presentis vite aduersitate: cum dicitur. torrentem pertransiuit anima nostra.

Secundo a future miserie calamitate: cui subdunt. forsitan pertransisset.

Tertio a demonum potestate: et de hoc gratias agunt dicentes. benedictus dominus qui non dedit etc.

Sermo XXVIII

Circa primum aduertendum est quod quasi aqua torrens est aduersitas vite presentis. Quam quidem viri prudentes et iusti patienter tolerant. Primo ratione breuitatis. quia inundatio aque torrens cito venit et cito recedit. Torrens enim est aqua cum impetu veniens et cito impetu recedens. unde dicitur torrens quia cum impetu crescit sed siccitate torrescat. Et ita accidit de aduersitate iustorum in hac vita. sicut patet in iob et iob qui cito liberari sunt ab aduersitatibus et afflictionibus suis. Job sexto. Preterierunt me sicut torrens qui rapit transiit in conuallibus. Secundo patienter tolerant viri iusti aduersitatem vite presentis propter exemplum sui capitis. id est christi. quia sicut dicit Gregorius. Passio christi ad memoriam reuocatur: nihil est adeo durum quod non equo animo toleretur. Ipse enim qui erat caput nostrum in vita huius mundi exsternus: multum bibit de aqua torrens. id est de pena vite presentis. et propterea meruit exaltari. unde in ps. De torrente in via bibit propterea exaltabit caput. Et sic exaltantur membra huius capitis. id est iusti consimili aqua potati. Sed iniquis et peccatoribus aliquando aduersitas incipit in vita ista: et per impatientiam et nequitiam deducit eos ad penam eternas. Sicut torrens aliquando fluit ad mare ubi omnem aque dulcedinem amittit. Et sic impius transiens a pena huius vite ad amaritudinem eterne pene: omnem dulcedinem amittit vite presentis et future. quia amaritudo illius pene semper adheret et nunquam cessabit. Esai. xxxiiij. Conuertentur torrentes eius in piscem. id est pene transiitque in eternam. que vocatur pax ratione obscuritatis et tenacitatis. quia pax nigra et obscura coloris est et tenacissime inheret. Postquam ergo absumpti sunt per mortem viri iusti: tunc vere dicere possunt. Torrentem pertransiuit anima nostra. Sed nota quod viri iusti aliter se habent ad aduersitatem alienam aliter ad propriam. Nam aliene aduersitatis malum compatuntur: ita quod etiam intus in anima affliguntur: sicut mater saluatoris nostri afflicta est in passione filij. Et tunc ipsa aduersitas dicit pertransire animam. propter quod symeon dixit ei. Tuam ipsius animam pertransibit gladius Luce. ii. et Job. xxx. Flebas quodam super eo qui afflicus erat: et compatiebatur anima mea pauperi. Sed aduersitatis proprias viri iusti

dicuntur pertransire: qz scz per r ibulatoēs
fit via qua transit ad vitā eternam, & bec
via est meritū patientie, & per hanc viā de
ducit dñs ad vitam iustos, & ps. Transiit
mns per ignē & aquā & edu. nos in re. Dies
re. xxxi. Adducā eos p torrentes aquarū in
via recta et nō ipingēt in ea. Secūdo ostē
ditur iusti defuncti se eē post mortē ereptos
a future pene calamitate: cū dicunt. so: straz
ptran. anī. &c. Quasi dicerent, nisi pertrās
uissem? torrentes, i. nisi purgati fuissēmus
p aduersitates & penalitates vite p:esentis
forsitan pertransisset aīa nostra aquā into
lerabilem, i. ad penā infernalem deuenisset.
B Ubi breuiter considerare debem⁹, v. qua
litates infernalis pene. Prima est. qz pena
infernalis habet euitabilitatem, & ideo dicit
forsitan ptransisset, qz in arbitrio hoīs est
penam istā euitare vel habere. Et ratio est:
quia nullus vadit ad illam penā: nisi ppter
mala que volūtarie cōmittit: vel bona que
volūtarie omittit, vnde reatum illius pe
ne volūtarie incurrit, ppter quod dicitur
Ilec. xij. Perdido tua ex te. Et ideo dubi
tatur dicitur forsitan ptran. qz poterat sivo
luisset ptransire & nō transire ad illam, vñd
tū ps. Forsitan aqua abfobuissz nos. Se
cūda est quia pena ista habet infinitatem, s.
succesiuam, Nam sicut in tempe si esset per
petuū esset infinita successio dierū: ita in ge
hēna que perpetua ē erit infinita successio
penarū. Et ista successio dsignatur in eo qd
dicitur ptransisset. nam dānati vt dicit Job
xxij. transibūt ab aquis nūmū ad calozem
nūmū, & ecōtrario & hoc in infinitū. Ter
tia est qz pena illa habebit diuinā potesta
tem. qd notatur cū dicitur aīa nostra. Quā
qz enī ibi sit pena calozis vel frigoris corpo
ralis: tamē diuina virtute fiet vt affligat nō
solum corpus sed etiam aīam. qz ager vt in
strumentū diuine iusticie siue illud qd affli
git dicitur ignis siue aqua, vnde ager i vir
tute dei. de quo dicit Athar. x. Qd potest
aiam & corpus pdere in gehēnam. Quar
ta qualitas est, qz habet profunditatē, & iō
dicitur aquā. Nam quādo aliquid est aridum
& porous aqua conangēs exteriore penē
trat ad interiorē vsqz in pfundum eius. Et
sic illa pena in aīam que inuenit arida sine
pluuia diuine misericordie & sine rose diui
ne gracie: penetrabit vsqz ad intima: & dis
fundet se vñd qz ad oc m ptem aīe. Un ps.
Iuduit in dēditionē sicut vestimentū: & in

trauit sicut aqua in interiora eius. Quis
quoqz infernalis pena ostendit habere ma
ximā acerbitatem: ppter quā vocat eaz in
tolerabilem. Nam sicut fm philozophū: nō
solum vocatur insuibile qd nullo modo vide
ri potest: sed etiā illud qd vix & male videt.
Sic etiā dicitur intolerabile non solū illud
qd nullo modo potest tolerari: sed etiā illud
quod vix vel male tolerat. Et sic ē de pena
ista: que tantaz acerbitatē habet vt vix vel
male sit tolerabilis: erit tamen minus toles
rabilis siue magis tolerabilis vni qz alteri
fm minorē grauitatem culpe p qua ibi pu
nietur. Vnde dicitur Matth. x. Tolerabi
lius erit terre sodomoz & gomoz: eoazum in
die iudicii qz illi ciuitati. Et accipitur terra
p hominū? terre & ciuitas pro hominibus
ciuitatis, s. continentis pro contento. Tertio
iusti defuncti ostendunt in auctoritate ad
ducta se esse etiā ereptos a demonū potesta
te. vnde de hoc grārias agūt dicentes. Bes
nedictus domini? qui nō &c. Nota quando
aliquis habet pugnare cū hoste potentior
& sapientior se multum debet regratiari.
ei qui doceret eum quomōdō posset pugnare
& vincere hostem suū. Figura huius inuimū
Nūmeri. xxij. quia balac dedit munera ba
laam, quia docuit eū quomōdō posset vincere
filios israel. Nunc nos habemus hostes no
bis fortiores & callidiores. s. demones & do
nim⁹ noster voluit tentari a tali hoste vt do
ceret nos pugnare cōtra eum & vincere ip
sum. siue impugnet & tenet nos d vicio gu
le: siue pane glorie: siue auaritie & ptyz Ma
thē. iij. et insup paramus est nobis auxiliū
ferre. Vnde patet qz multū tenemur euz be
nedicere & sibi regratiari fm illud ps. Bñ
dicit dñs deus me⁹ qz docet man⁹ meas ad
preliū & digitos meos ad bellum &c. Ubi p
man⁹ intelligitur bona opera quibus inuimū
micū repellimus: quasi parimus. sicut sūt
teiumia & orationes & elemosyne. Nam de
teiumio & oratōe dicit Athar. xvij. Vocē
nus demonioz nō eijatur nisi in oratione
& teiumio. De elemosyna vero dicit Eccli. xxix.
Super sanū pontētis & sup lanceā aduers
sus inimicū pugnabit p te. Sed p digitos
intelligitur operū discretio: quia. s. oīa talia
opera cū discretōe & prudentia fieri debēt
debitis circūstantijs obseruari. Notandū
etiā qz quilibet passioz gregem oīū suarū
custodit qm potest ne capiant a feris: a
lienas aut oues nō custodit. Sic xpus eos

qui p fidē & dilectionem sunt de grege suo
optime custodit ne capiantur a dentib⁹ fera
rū: id est a tentationibus demonū. De quib⁹
bus dentibus dicitur. Dentēs leonis tentēs
eius interficiētes animas hominū. Eccli.
xvi. Sed alienos scz pccatores qui irratio
nabiliter viuunt fm carnē trā: vci etiā infi
deles qui per ignoz antiā blasphemant chri
stū & eius fidē: illos permittit chrisus capi
& perire. fm illud. ij. Detri. ij. Vt velut irra
tionabilia pccozā naturaliter in captiōnem
& in pēniticiā in his qui ignozāt blasphemā
tes in corruptione sua peribunt. E.

Secūdo ostenditur in

themate assumpto ex persona defunctorum
iustoz quomodo erepti sunt a peccati detē
tione. quia dicit qz eozū anima sicut passer
erepta est de laqueo venantiū. Ubi notādū
qz per passere intelligitur homo incautus:
scz qui non cauet sibi a maloz societariibus
& familiaritatib⁹. Nā passeres inter hoīes
in ciuitatibus cōmorantur: & ideo facilius
& frequentius capiuntur qz aues siluestres
vel que morantur in solitudine. Vnde pas
ser signat eos qui conuersantur in hominū
bus mundanis & peccatozib⁹: & tales faci
lius a diabolo capiuntur & illaqueantur. qz
de ipa conuersatione & corruptione eozum
cum quibus conuersantur facit ei diabol⁹
laqueos vnde capiat animā eius. Dicit. v.
Inuenti sunt in populo meo impij insidiant
tes: quasi aucupes laqueos ponentes & pedi
cas ad capiēdos viros. Itē passeres patii
tur morbi caduci non ex egritudine com
plexionali: sed quia comedunt insquamuz
herbā venenosam & frigidissimas, vnde ex
resolūtiōe frigide euaporatiōis conglas
tes cerebrū passeris & cadit. Et ideo pas
ser significat incautos qui non cauent sibi
a delectationibus & delicijs carnis in qui
bus later venenū voluptatis. vnde sunt ve
luti abius insquamuz venenosus: cuius eua
poratio id est delectatio vel desiderii infrigi
dat extinguendo ignē dilectionis & deuoti
nis. & ideo inducit casus pccati. Et quia p
modica & vili delectatione carnis vendunt
se diabolo vel peccato: recte assimilant pas
seribus: qui vili & modico precio vendunt
fm illud Athar. i. Nonne duo passeres
asse veniunt? Et signanter dicit duo: quia
in veteri lege vsus passerum erat in purifi
catione leprosim: qua duo passeres offerē

bantur, quozum vnus occidebatur & alter
dimittebatur liber. Vñd quia duo simul of
ferebantur in lege. Lucif. xliij. pccapies ei
qui purificatur vt offerat pro se duos passe
res &c. ideo apud iudeos passeres duo com
binati vendebantur. Et isti duo passeres si
gnificat animas & corpus: que ambo asse
venent quādo pro vili & modica delecta
tione vel vtilitate tēporali diabolo vel pec
cato se tradunt. Passer ergo id est incaut⁹
homo tunc in laqueo incidit quando in pec
catū cadit. Eccl. s. ix. Sicut pisces capiuntur
hamo & aues laqueo cōprehenduntur
sic capiuntur homines tempore malo. scilz
tempore tentationis. Et nota qz passeres &
alie aues aliquando arculis & sagittis vul
nerantur: & sic est quando homines a tenta
tionibus superantur. Quādoqz vero retib⁹
bus capiuntur: & sic est quando homies di
uersis vicijs implicati. quia in rete diuers⁹
se sunt macule inuicē se connectētēs: quia
quādoqz vni viciū trahit ad aliud. Quā
doqz vero per aues pcedē rapiuntur. & hoc
est quādo timore tyranoz & maloz ad
peccandū inducuntur. Aliquādo veroyisco
terinentur: & hoc est quādo propter cōtri
tioni defectū a peccato non separant. Quā
doqz vero laqueo stringuntur: & hoc est qz
de peccato non consistitur: quia laque⁹ str
gular guttur tenēdo: per quod vox exire cō
suevit. Sed tunc a laqueo totaliter eripiun
tur cū scz vere penitentes moriuntur. vt. G.
per confessionē & alia sacramēta sint a pec
cato liberati. Et tales defuncti dicere possunt
illud ps. Laqueos contritus est & nos libe
rati sumus: & illud. Nos autem surreximus
& erecti sumus. D

Tertio in themate as

sumpto ostendunt iusti defuncti qz liberati
sunt a demonū deceptione: euz subinfertur.
erepra est de laqueo venantiū. Ubi aduer
tendū est qz tanta est fraudulentia & nequi
tia demonū qz nullus posset euadere ab eaz
nisi diuine gracie auxilio iuaueretur. & ideo
euasio hominis siue viuētis siue morientis
a fraudulentijs & illaqueationibus demonū
est deo principaliter & non humane sapiē
tie ascribēda. Et hoc ps. in persona iusti de
functi consistetur dicens. Ipse scz deus libe
rauit me de laqueo venantiū. In quibus
quidēz verbis ex persona iusti defuncti duo
facit.

Sermonū funebrū

mus eius quo pertrahit ad doloz supplicij
Job. xi. Quasi hamo capiet eū, Abachuc. i.
In hamo subleuabis.

Secunda similitudo

thematis pertinet ad Superbos: cū dicitur.
sicut aues capiuntur laqueo.

Ubi attende primo superbiorum elationē
propter quam sunt sicut aues.

Secundo deceptione; quia decepti ab au-
cupe capiuntur.

Tertio eorum perditionem: quia laqueo
strangulantur.

Circa primū nota q̄ superbi assimilantur
aibus. Primo propter volatū. aues enim
in volando non tenent rectas & determina-
tas vias. Unde fm̄ Jhdz. ij. eribmol. di-
cte sunt aues ab a q̄ est sine & via quasi de-
vie sine via. vnde aliquando ascendunt: ali-
quando descendunt: aliquando diuertit ad
dexterā: aliquando ad sinistra. Et tales sūt
superborū actus quales sunt auiū volatus.
scz sine via rationis recte. Job. xviiij. Se-
mitā ignoravit auis: id est viā rationis su-
perbus. quia propria mensurā recte ratio-
nis transcendunt in excellēte appetitu. Ex
quo accidit q̄ aliquando ascendunt per am-
bitionē: aliquando descendunt per delectio-
nē. ps̄. Ascendunt vsq̄ ad celos: & descendūt
vsq̄ ad abyssos. Diuertunt vsq̄ ad dexterā
quando prosperitatibus potiuntur: & ad si-
nistra quando aduersitatibus concutiunt.
Itē aues motū alarū aerē diuidūt: si mor-
tere se claudente nullū signū sui transir̄ de-
relinquunt. Sic superbi in alto positi domi-
nia & officia alijs diuidunt & distribuunt: si
eis delectis vel mortuis deficit memoria &
posteritas ipsoꝝ. Sapie. v. Transferunt oīa
ista tanq̄ vnoza. & tanq̄ aues que transuo-
lat in aerē. Item aues volantes delectantur
aliquando de vento. Et sic superbi delectan-
tur in vento vane laudis. vnde adulatoꝝ
mendacijas habent locuz apud eos & vadūt
p̄st eos. Prouerb. x. Qui immitit mēda-
cjas scz adulatoꝝ: p̄scit ventos id est ho-
mines ventosos & vani gloriofos: & idem.
sequitur aues volantes. id est superbos vo-
lantes ad honores mundi qui delectātur in
vanis laudibus suis. Secūdo superbi assi-
milant auiū p̄pter dñiū. Nā quedā aues
sunt que alijs auiū violentē dñant: sic aues
predātes. Et tales sunt supbi q̄ p̄ tyranni-
dē & violentiā dñiū sup̄ alios assequunt̄

& tenent. & tales inuadunt & predant & rap-
piunt alioꝝ possessioes & terras. Itē omēs
tales aues sicut dicit Aristot. in. ij. de aliat̄
solitudine diligit: & cū aliquo socioꝝ habū
tare nō possunt. Et ita superbi in dignitatis
bus & honoribz singularitate diligit. & dux
sup̄ oēs esse cupiūt: cōmunitate societatis &
paritatis fugiunt. Et ideo inter superbos
semper sunt iurata. vt dicitur Prouerb. xij.
Quia contendunt de altitudine dignitatis
scz vt possit dicere superbus. Similis fact̄
sum pellicano solitudinis. & fact̄ sum sic pas-
ser solitari in tecto. id est sum singularis in
altitudine dignitatis. Itē sunt aues mon-
tiū quos dñs frequēt permittit esse i mon-
tibus dignitatu. vt p̄ eos puniant aliquoꝝ
nū peccata. de quibz Esa. xviij. Relinguent̄
auiū montū. id est tyrānis supbi scz p̄-
miendi. Secūdo nota in dicta similitudine
superborū deceptionē: quia capiunt scz dum
alios capere moliantur. sed precipue capiū-
tur a diabolo: qui est rex super omnes filios
superbie. Sed differentia est inter istū regē
& alios reges. quia alij reges nō capiūt obe-
dientes sibi neq̄ nocent eis: sed capiūt hos-
tes & rebelles. Sed diabolus econtrario fa-
cit: quia rebelles & hostes liberos dimittit.
sed sibi obedientes capit & ad carcerē & ad
suppliciu inferni dēducit. Retia autē quibz
diabolus capit aues suas: sunt blāde & sub-
dole tentationes ei. Prouerb. xxiij. Qui blā-
dis fictisq̄ sermonibus loquitur amī suo
rete expandit gressibus ei. Ezech. xiiij. Cō-
suunt puluillos sub omni cubito man. & b
est quando demones blande suggerunt illi-
citas operationes: & faciunt cervicalia sub
capite vniuersē etatis. quod est quando blā-
de suggerunt imundas cogitationes vel af-
fectiones. & sequit ad quid. qz ad capiēdas
animas. Sed notādū q̄ dicitur q̄ tempore
salomonis strurio inueniens pullū suū cā-
ptū inuit & quesuit quēdā vermicū quō re-
diens cū sanguine illius tinxit cagā seu ca-
uē vitreā in qua pullus eius captus erat:
& virtute illius sanguinis scissa est & cofra-
cta: & pullū inde liberū eduxit. Sic deus fre-
quenter animā a diabolo captā & in cagias
peccati in dustam cū vermiculo id est cū hu-
militate penitentiae qui operatur in virtute
sanguinis & passionis christi: frangit carce-
rē peccati & dimittit animā liberā. vt euola-
re possit ad vitā eternam. Unde Ezechielis
xiiij. dicit deus demōnibus. Disrumpā eos de

Distinctionis V

Sermo XXIX

brachijs vestris: & dimittat animas quas
vos cupitis animas ad volandū. Sed ta-
men tutius est vt homo custodiat se ne ca-
piatur. Nā sicut dicit Greg. ad eū est li-
berū exire q̄ post vincula libertate querere
Unde dicitur Prouerb. iij. Custodi pedem
tuū ne capiaris. Tertio notatur in predi-
cta similitudine superbiorū perditio. quia la-
queo ambitionis strangulantur. Notādū
q̄ duplex est causa quare aues illaquean-
tur. Vna est ex parte auis que ad laqueum
accedit. Alia est ex parte aucupis q̄ laqueū
tetendit. Et ideo dicitur Amos. iij. Nunq̄d
cader auis i laqueū terre absq̄ aucupis? Nā
cū laqueus sit in terra non illaqueat auis
nisi descēdat ad terrā vbi laqueus est. Sic
anima diligens celestia non illaqueatur a
diabolo: sed quando descendit ad ista terre-
na diligenda & querenda: tunc illaqueatur
a diabolo superbo. Unde ratione signi ter-
reni diabolus primā mulierē illaqueauit la-
queo ambitionis & superbie dicēs. Ben. iij.
Quacūq̄ die comederitis ex eo aperientur
oculi vestri & eritis sicut di. ecce laqueus? ter-
renū est laqueus ambitiois tensus in cibo
terreno. Sic diabolus suadet homini ambi-
tioso finitiā pecunie: que res terrena est.
vt assequatur dignitate p̄lationis. Et sic
cedit auis in cāta in laqueum terre. Esaie
xliij. Formido & fouea & laqueus super te
qui habitas: es terre. Alia causa est ex par-
te aucupis: id est diaboli qui laqueos pecca-
ti tetendit in omnibus: sed libentius capit
homines laqueo ambitionis & superbie. quo
ip̄e illaqueatus est in celo. vnde non cedit
auis in istū laqueū absq̄ aucupis: id est dia-
bolo laqueū parante. ps̄. Absconderunt su-
perbi: scz demones laqueū mibi &c. Sz hūc
laqueū euadit hūilitas. sicut dictū fuit bea-
to Ambonio: quando vidit mudū laqueis
diaboli plenū. & quesuit quis euaderet. & re-
sponsum est ei. q̄ sola humilitas. ps̄. Dumli-
liatus sum: liberauit me. & a quo liberauit
exponit alibi. arz dicit. Ip̄e liberauit me de
laqueo venantium. D

Tertia similitudo seu

similitudinis adaptatio potest referri ad cu-
pidos. cū dicitur in themate. sic capiuntur
hoies in tpe malo.

In qua primo attende viciū cupiditatis:
quia homines.

Secundo vinculum captiuitatis: quia ca-

piuntur.

Tertio periculū irremediabilitatis: quia
in tpe malo. id est in tpe mortis: post quam
nō erit remediū vt a captiuitate redimant̄
quia in inferno nulla est redemptio.

Circa primū notādū q̄ per hoies intelligū-
tur apidi. Et ratio est: quia homo dicitur
ab humo. id est a terra humida de qua scly
primus homo a deo format̄ est. scz fm̄ cor-
pus. Et ideo dicit aplus. i. Coz. xv. q̄ pri-
mus homo de terra terren. Et quia per dis-
lectioes efficitur anima similis rebus quas
diligit. vt ait Dugo de sancto victore. Quos
inquirit anima mea q̄ in illius rei similitudi-
nē quā diligit transfornatio. Nā si celū di-
ligis celū es. si terrā diligis terra es. id est
rena diligens fm̄ anima efficitur terrenus
Et quia fm̄ corpus etiā est terrenus: cons-
grue per homines qui a terra denominant̄
intelliguntur cupidi terrena diligētes. & ta-
les hñt cor graue ex pondere terreni amos-
ris. ps̄. Fij hoim vsquequo graui corde.
Unde de illis gentilibus qui non credūt vel
sperant aliā vitā. & ideo soli terrena & pres-
entia diligunt. in ps̄. dicitur. Sciant oēs
tes quoniā homines sunt. Secundo ostē-
ditur vinculū captiuitatis: quia capiuntur
a diabolo. Unde fm̄ Aug. p̄ pecunia male ac-
quisita est auaro quasi mscipula. qz firmit̄
eā tenere pro seipso: tenetur a diabolo. & dū
capit eā capitur. sicut auis inueniens escas
in laqueo dū capit pecuniā per lucrū capis ab
ea per cupiditatis vinculū. Unde de nimis
quos lucrantur auari potest dici illud Esa.
xliij. Erunt capientes eos qui se ceperant.
Tertio notatur periculū irremediabilitatē
quia in tempore malo. glosa. scz iudicij mor-
tis. de quo tempore dicitur in ps̄. ex persona
christi iudicis. Cū accipo tempus ego iu-
dici. Hoc tempus malū est cupidis & auar-
tis: qui in tali iudicio damnantur. Hoc pa-
ret in diuite epulone auaro: qui lazaro pau-
peri non subueniebat. de quo dicitur Luce
xvi. q̄ mortuus est diues &c. Illi aures qui
fuerint sine macula auaricie: in tali tempo-
re non confundentur: sed perducant ad be-
reditate eternā vbi habebunt perfectā sari-
etarē. fm̄ illud ps̄. Nouit dominus: id est
approbat dies immaculatoꝝ & hereditas
eoz in eternū erit. Non confundentur in tē-
pore malo & in diebus famis: id est pro die-
bus quibus fuerunt hic famelici saturabū

Sermonū funebriū

tur scz in fatiuitate de qua dicitur in ps. Sa-
tabor cum apparuerit gloria tua. Ad quas
nos perducit &c.
In funere alicuius mercatoris.

Sermo. XXX.

Non erit mercator

¶ **N**on erit mercator
vltra i domo domini. Zacharie
xiiij. Notādū q̄ aliqua operatio
hominis est que habet locū solū in alia vita
sicut est visio dei per essentia: in qua prin-
cipaliter erit beatitudo hominis. vnde dicit
ex persona dei Exod. xxxiiij. Nō videbit me
domo & viuet. scilz vita sensuali & mortali.
Quedā vero est operatio hominis que locū
habet solū in vita ista. sicut est mercatio. Et
ratio est. quia meratio fit de his que neces-
saria vel oecōmoda sunt ad sustentationes
vite hominis corruptibilis. vnde termina-
ta vita ista corruptibilis nō erit ampli⁹ mer-
catio. Et ideo in domo domini de qua dicit
Job. xiiij. In domo patris mei mansiones
multe sunt. non est mercator: siue mercatio
In cuius figura dicitur Job. ij. Nolite face-
re domū patris mei domū negotiationis.
Et hoc est quod dicitur in verbo proposito.
quia non erit mercator: &c. A In quibus
quidē verbis describitur mercator: defunct⁹
ex tribus.

¶ Primo ex termino naturali: quia non erit
vltra.

¶ Secūdo ex exercitio temporalis: quia mer-
tator.

¶ Tertio ex domicilio finali: quia in domo
domini.

¶ Circa primū attendendū est q̄ ecōtrario
se habet mors iusti hominis & mors impij.
quia mortuo homine iusto cessat timor om-
nis malis & mali culpe. quia nō potest vl-
tra peccare. Itē pene si sit iust⁹ qui recedat
perfecte purgat⁹: pura si decedat statim post
baptismū: vel per martyriū. Et ideo dicitur
Sop. ij. tali iusto. Non timebis malū vl-
tra. Sed mortuo homine impio cessat ois
spes boni. vnde dicitur. Proverb. xi. Ador-
tuo homie impio nulla erit vltra spes. In
quibus quidem verbis de homine impio de-
scribuntur tria.

¶ Primū est naturalis corruptio: quia mor-
tuo homine.

¶ Secūdū est spiritalis trāsgressio: quia ipio
Tertium vniuersalis priuatio: quia nulla
erit vltra spes. scz alicuius boni.

Circa primū nota q̄

corruptio hominis id est boīs cōpositi fit p
mortē. id est per separationē aie a corpore.
Vñ in boie mortuo & corrupto termina-
oī longeuitate vite fit corruptio corpis: & oīa
quasi accidentia in contraria permutantur
scz agilitas in grauitatē: pulchritudo in tur-
pitudinē: & fortitudo in debilitatē. Et sō di-
citur Job. xiiij. Domo cum mortuus fuerit
& nudans atq; consumptus: vbi queso est?
Quasi dicat. si consideremus antiquos ias
mortuos & consumptos: vbi queso est lon-
geuitas? & dicitur salē nonageni sexaginta no-
uē anni: & mortuus est. de quo dicit. Gen. v.
q̄ facti sunt omnes dies maribusalē &c. Vbi
ē agilitas & dicitur: de quo dicit. ij. Reg. ij.
Porro azabel curor velocissimus fuit q̄
vnius ex capite: & post subditur. Et percussit
eū Abner ad iū dāsa basta in inguine & trās-
fodit: & mortuus est in eodē loco. Vbi que-
so est valitudo & dicitur: qui ait Josue. xiiij.
Dodie octoginta quinq; annos sum sic va-
lens vt eo valebā tpe q̄ ad explorandum
missus suz. scz q̄ erat quadraginta quinq;
anno: & sequitur. Et illius in me temporis
fortitudo vsq; bodie perseuerat tā ad bellā
dū q̄ ad gradiendū. qui tamen postea mor-
tuus est: & ambulata est eius valitudo. Et
vbi queso est fortitudo Sansonis: de quo le-
gitur Judic. xiiij. q̄ dilacerauit leones q̄
bedū in frustra discepit. Et eodē. xv. q̄ rup-
pit vincula duoz nouoz sumū quibus liga-
tus erat sicut solent ad ardorez ignis ligna
consumi: & inuenta maxilla asini interfecit
ex ea mille viros. Et post plures alias for-
titudines quas fecerat dicitur de ipso Judi-
c. xvi. q̄ apprehendens ambas colūnas q̄
bus innitebatur domus: conculsisq; colum-
nis fortiter: cecidit domus super omnes p̄-
cipēs & sup ceterā multitudinē que ibi erat
vnius occiderat. Itē queso vbi est pulchri-
tudo & dicitur: de quo legit. ij. Reg. xiiij.
Porro sicut Absalon vir non erat pulcher
oīni israel & decorus nimis. A vestigio pe-
dis vsq; ad fricē nō erat i eo vlla macula.
Et tamen codex. xvij. dicitur q̄ tulit Joab
tres lanceas & infixit eas in corde abalom.
Et q̄ adhuc palpitaret tēc inuenes armū
geri Joab percutientes interfecerunt: & pro-
tulerunt eū in saltu in scueā grandē: & com-
portauerunt super eū acernū lapidū magnū

Distinctionis V

Sermo XXX

Spes impiorum perbit. Et sic patet primū
principale. B

Secundo quoq; scribi

tur in themate mercatoris conditio ex exer-
cicio temporali: a quo scilicet denominatur
mercator: scilz quia mercationem exercet.
Vbi aduertendum q̄ quidam dixerunt q̄
omnis mercatio illicita est. Vnde Aristote-
les in polyiciis dixit q̄ omnis mercator est
vituperabilis. Et rationes assignabat. quia
omnis actio nostra iudicatur bona vel ma-
la ex intentione finis. sed finis intentus ex
mercatione est lucrum quod pertinet ad cu-
piditatem: & ideo mercatio illaudabilis est
quia ex cupiditate lucrī procedit. Sed isti
pro tanto non bene dicunt. quia etiam ipsi
lucrum potest ad bonum finem ordinari. si
cur ad domus & familie sustentationem vel
pauperum subuentionem: & huiusmodi. ca-
men si mercator lucrum intendat non quasi
finem: sed vt stipendium laboris: mercatio
erit licita & etiam laudabilis propter aliq̄
bonum finem ad quem etia ordinatur. Re-
prehenditur tamen mercator cupidus qui
non intendit nisi ad lucrum: & qui tñ occu-
patur circa mercationes q̄ negligit spiri-
tualia: & qui ponit finem suum in lucro & di-
uitijs & non attendit ad incertitudinem vi-
te sue. Vnde dicitur Jacobi quarto. Dicitis
mercabimur & lucrum faciemus: qui igno-
ratis quid sit vobis in crastinum. In quibus
quidem verbis de mercatoribus des-
cribuntur tria.

¶ Primo mercatorum actus: cum dicitur.
mercabimur.

¶ Secundo mercationum fructus: cum sub-
ditur. & lucrum faciemus.

¶ Tertio ipsorum euentus: quia ignorat &c.
Ita ergo pot esse iust⁹: fruct⁹ pot cē licit⁹.
si euent⁹ est incert⁹ & dubi⁹. Circa primū
attendendū est q̄ homo potest licite & etiam
illicite mercari. scilicet modo vel vendēdo. Et h̄
p̄cipue dīderat ex quattuor. Primo ex mō.
scz vt pure & sine vicio fiat. Nā si fieret cum
mendacijs & cū fraudib⁹ & dolofitib⁹ erit
p̄fecto illicita mercatio. Et quia vix fit hō-
die mercatio sine fraudib⁹ vel saltē sine mē-
dacijs videtur impleri illō Apoc. xij. Et fa-
ciet inq; ne q̄s possit viderē aut cōcre nisi
hēat characterē bestie aut nomē bestie aut
numerū nominis ei⁹. Bestia em̄ q̄ avastina
do d; diabolu respresentat. cui⁹ quidē cha-
y iij

racter est fraudis vel falsitas ei? quia ipse mē
dax est? pater eius, vt dicitur Job. viij. Si
ne hoc ergo caractere fraudulentie vel mē
daci; non videntur hodie vendere vel emē
re mercatores; tamen subditur in Apoc.
xiiij. q̄ qui accipit caractere. s. bestie i fron
te sua aut in manu sua bibet de vino ire dei.
Secundo vero cōsideratur an sit brutalis
et illicita mercatio ex precio rei empye vē
dite, quia si sit iustū precii erit mercatio lici
ta, si vero non iustū; illicita. Dicitur autem
iustū precii quādo est s̄m valorē rei. Quia
emptio et venditio introducta est pro com
muni utilitate vtriusq; partis, scz ementis
et vendentis dū vnus indiget re alterius et
econtrario. Et qđ introductū est pro comū
ni utilitate non debet cedere in grauamen
magis vni q̄ alteri. Unde s̄m equalitates
rei debet contractus inter eos institui. Quā
titas aut earū rerū que veniant in vsus ho
minū mēsuratur s̄m precii datū. et ad hoc
s̄m philosophū inuentum est numisma. Et
ideo si precii excedat quātitatē valoris
vel res excedat precii non seruatur equali
tas iusticie, et ideo rem carius vendere vel
vilius emere q̄ valeat s̄m se iustū et illicitū
est. Tertio cōsideratur an sit illicita vel
licita mercatio ex vicio; scz rei vendite. Nā
aliquando res que venditur habet viciū
sive defectū quantū ad speciem rei. Et si tales
defectum venditor cognoscat esse in ipsa re
quā vendit; tunc in ipa venditione fraudes
comittit; ex qua redditur venditio illicita,
et non solū peccat iniuste vendendo; sed etiā
ad restitutionē tenetur, vt si vendat aurū
falsum vel trocū falsum pro vero, vel vinū
mixtum pro puro scienter. Sed si venditor
ignorat viciū; tunc non peccat vendendo,
quia licet faciat iniustū; naturaliter tamen
operatio eius non est iniusta. Sed quando
cogitauerit ipm viciū; tunc tenetur ad recō
pensandū dampnū emptorū. Itē si venditor
estimā rem suā quantū ad speciem mīn⁹ pre
ciosam q̄ sit vt si vendat aurū pro aurical
cho; emptor; si illō cognouit iniuste egit et ad
restitutionē tenetur. Sed si illud tunc non
cognoscat quando emit; licet tunc non tene
atur, tenetur tamen ad eius noticiā ven
nerit. Aliquando res que venditur habet de
fectū et viciū quantū ad quātitatē; puta qñ
non vitur recto pondere vel mensura; et tūc
etiā est fraudulenta et illicita venditio. Et
Deut. xxij. dominus prohibuit dicens. Nō

habebis i sacco tuo diuersa pondera ma
ius et minus; nec erit in domo tua modius
maior et minor. et postea subditur. Ab omni
natur em domin⁹ eū qui facit hoc; et auer
satur omnē iniusticiā. Aliquando vero res
vendita habet defectū quantū ad qualitātē
vt si morbosum pro sano vendatur, et sic de
alijs similibus, quod si quis scienter fecerit
fraudulenter ac illicite vendit, et ideo ad res
stitutionē tenetur. Quarto cōsideratur an
mercatio vendendū vel ementis sit licita vel
illicita ex cōmodo vel damno consequente
propter salicet per accidens cedit in vnius
cōmodū et in alterius detrimentū, puta cui
vn⁹ indiget habere rem aliquā et alter mul
tū leditur si ea careat. In tali em casu iustū
precii erit si iustus estimat; aspiciat non
solū ad rem que venditur; sed etiā ad dam
nū quod venditor incurrit ex tali venditio
ne, et ideo licite potest vendi res talis mag
q̄ valeat, quia licet s̄m se minus valeat; nō
tamen minus valet habenti. Si aut ex ipa
re vendita multū inuenerit emptor; et vendi
tor; ea carendo non damnificatur; tūc si eā
superenderet illicita venditio esset, quia vti
litas que accrescit alteri non est ex venditio
ne; sed ex conditione ementis. Nullus autē
quod suū non est alteri vendere debet; licet
dampnū quod patitur vendere possit, ille ta
men qui multum inuaretur ex accepta re al
terius potest aliquā sua sponte supererogā
re vendenti cuius hoc euidenter pertinet ad
eius honestatē. Est etiam quādoq; uers
catio indecens propter statū; puta si cleric⁹
vel princeps fiant mercatores, sicut dicit
Apocal. xvij. Mercatores tui erant princi
pes terre. Secundo in auctoritate allega
ta describitur mercatio fructus; cum dicitur,
et lucrū faciemus, et hoc est quod non si
mit mercatores imo homines esse lapsos.
Questiuit em Adrianus imperator a secun
do philosopho, quid est quod non sinit hos
minē esse lapsos; respondit lucrū. Sed no
ta qđ mercatores nō lucrarentur si nō videret
rem emptā plus qđ empta sit. Hoc aut s̄m
licet, vel quia in aliquo rem melior aut; vel
quia precii est meritū; s̄m diuersitate loci
vel temporis; vel propter periculum cui se ex
posuit merces trāsferēdo, vñ cari vendere
pot. Et hystosom⁹ m̄ dicit sup Martheū qđ
quicūq; rem cōpar vt integrā et imitando
vendendo lucrē; iste est mercator; qđ de tem
plo dei eijct. Et hoc intelligit de mercatore

qui vltimū finem mercationis in lucro con
stituit. Qđ precipue apparet; quia vedē do
plus rem in nullo mutata; inon videt pre
miū sui laboris accipere. Potest autē iuren
di lucrū licite nō sicut vltimus finis; s̄ p
pter alium finem necessarii vel honestū;
puta ad domus sue sustentationem vel ad publica
vtilitatem patrie, scz vt res necessarie ad vi
tam nō deficiant patrie; et lucrū expectat
non quasi finem sed velut stipendium labo
ris. Tertio describitur euentus intentus cui
additur, et ignoratis quid sit vobis in cras
strinū. sive q̄ntum ad personas; sive q̄ntus ad
mercationes. Nam quātum ad personas si
hodie viuat cras potest mori, quātum ad
mercationē qui hodie est diues cras potest
depauperari et perdere merces et lucrū; et ta
les euentus futuri a nobis ignorant, quia
non possumus eos cognoscere in se cum nō
dum sint; nec in suis causis que se habet ad
vtrūlibet nec sunt determinate ad vnū, et ly
sint isti effectus determinati in diuina pres
cientia; tamē ipa occulta et nobis in igno
rum deus hominibus voluerit reuelare. Et
ideo dicit Prover. xvij. Ne gloriaris i cras
strinū. ignoras quid superetur pariat dies.
Eccl. viij. Multa hominis afflictio, quia
ignorat preterita; et futura. s. cōtingētia nul
lo potest scire nūcio. E

Tertio describitur bo

nus mercator; desinitus a domicilio fina
li, quia in domo dñi. Notandū qđ dom⁹ dñi
vocat habitatio paradisi; in qua licet nō
sit mercatio vel mercator; tamen ille qđ fuit
mercator si mercationē suam sine peccis ex
eravit et alias bene vixit vel saltem si in fine
bene penituit; illuc ad habitandū in perpe
tūū p̄git post mortē corporis. Qualis autē
sit illius dom⁹ habitatio, ps. ostendit dicens
Bri qui ha. ido. tu. do. in secula se. lau. te. In
quib⁹ quidem verbis celestis glorie māsto
quadrupliciter cōmendat. Primo ex copio
sitate in eo qđ bri. Beati em dicitur illi
dom⁹ habitatiores. qđ h̄it copīa et abūdā
tiā oim bonoz. Nam s̄m Doctū, Beatitu
do est status omnīū bonoz aggregatio
perfectus. Et h̄c beatitudine habent qđ ha
bitant in domo dñi, p̄pter qđ dicit ps. Bea
tus que elegisti et assumpsisti in habi. in atri
tu. Secdo cōmendatur ex satietate; cui sub
ditur qui habitant in domo tua dñe. Nā et

si auarus habeat abundantā rerū propter
paritatem non comedat nec accipit de rebus
s̄m vellet, vnde dicit Eccl. vi. Air cui
dedit deus diuitias et substantiā et honoz et
nihil deest omnino sive ex omnibus que de
siderat; nec tribuit ei potestatem deus vt co
edat ex eo; sed homo extraneus vorabit ill
lud, Et ideo talis licet habeat bonoz abun
dantiā; non habet tamen satietatem; sed in
domo domini celesti quilibz replebitur et sa
tiabitur. s̄m illō ps. Replebitur in bonis
domus tue. Tertio cōmendatur ex perpet
uitate, qz in secula seculoz. In his em secu
lis notatur perpetuitas laudis; qđ est hoim
beatoz et etiam angeloz. Sed secula homi
nū habent augmentū successū, quia ingi
ter ingrediūtur homines celum et addūt
laudantibus. Et inceperunt secula hominū
ab ascensione christi quando p̄mo ingressi
sunt homines celum. Sed angeloz secula
inceperunt ab origine mūdi. Et boni ange
li qui permanserūt postq̄ beatificati sūt; sem
per omnes simul fuerunt beati et laudantes
deum; neutra tamen secula finientur. Et
dicuntur secula seculozum; quia presentia
secula que temporalia sunt sūt fugura secu
lozū sequentiū, que scz sunt perpetua. qđ
continua fit successio temporū presentū,
quia sicut sol mouetur ab oriente et iterum
redit ad orientē; et iteratio etiam facit eandē
dem circulationē, et sic circulatio semper suc
cedit circulationi; ita et tempus tempoz; pu
ta dies dicit; et ann⁹ anno. Talis in quā suc
cessio temporū que semper iteratur qđ daz
ymbra est perpetuitatis seculoz sequentiū;
in quibus sancti semper laudant deū; quia
ab initio seculoz presentū semp angeli lau
dauerunt deum; et in perpetū laudabūt et
homines beati simul cum eis; ideo dicitur
laudare et gaudere in secula seculozum, sicut
etiam homines dānari simul cum diabolo
dicuntur to queri in secula seculoz in perpe
tūū, s̄m illud Apoca. ix. Diabolus qđ seduce
bat eos missus ē i stagnū ignis etc. Quar
to cōmendatur ex iocunditate; quia lauda
bunt te, Et cōtinuo interiori gaudio quod
habebunt de deo et a deo; procedet exterior
vox p̄tinua laudis et gratiarū actionis, s̄m
illud Eccl. ii. Gaudū et leticia iuenietur in
ea; gratiarū actio; et vox laudis. Gaudū, s.
interi⁹; et leticia exterior; gratiarū actio pro
ereptione a malis; et vox laudis p̄ adeptis
bonis, Ad qđ nos perducit etc.

In funere alicuius artificis. Ser. XXXI

Omnis artifex et

omnis ars non inuenitur in ea amplius. **Apoc. viii.** Artes hominū sunt necessarie propter passibilitates et corruptionem corporis. Sicut ars textoria necessaria est ad faciendū indumenta quę se protegent corpus humanū ne patiatur a frigo. Et ars piscatoria et coquinaria est necessaria ad preparandum cibos: quibus passio famis repellitur et interio: defectus: et corruptio prohibetur. Et ars medicine necessaria est contra passionem et corruptōes egrotandū. et sic de alijs. Unde et **Salen⁹** dicit quod si esset immortalis et impassibile corpus non indigeret arte conseruante ipm. Vinc est ergo quod in alia vita: que est impassibilis et incorruptibilis sicut in beatis: vel saltem incorruptibilis sicut in dñarijs: nō habent necessarios artifices neq; artes. Et ob hoc dicitur in verbis propositis quod omnis artifex etc. **A** In quibus quidez verbis circa defunctos artifices considerare possum⁹ tria.

Primo laudis preconiū: scz in artifice vel arte: cum dicitur omnis artifex etc.

Secundo mortis exterrimentū: ppter quod non inueniet amplius.

Tertio operis premiū: qz in ea.

Circa primum nota quod

differentia est inter opus morale et op⁹ artificiale. Nam opus morale non potest homo facere bonū nisi bon⁹. Et ratio est: quia ex eadez causa procedit quod homo sit bonus et quod faciat opus moraliter bonū. scz ex virtute. Et ideo philosophus dicit quod virtus est quę bonū facit habentem et opus eius bonū reddit. Figura huius habetur. **Ad arth. vii.** vbi dicitur quod bona arbor fructus bonos facit. et non potest mala arbor bonos fructus facere. Sed opus artis potest facere bonū etiam qui non est bonus. Licet enim philosophus adnumerat artem inter virtutes intellectuales: tamen non dicitur esse virtus: quod faciat homines bonū sicut facit virtus moralis: sed solum quia facit facultatem operandi. sed virtus moralis vt rursus facit. Et hinc est quod in artifice nō attenditur ad bonitatem hominis: sed solum ad bonitatem operis: et de hac laudatur artifex. vnde dicitur **Ecdi. ix.** In manu artificum opera laudat

buntur. In quibus quidem verbis artificis conditio notificatur ex quatuor.

Primo ex instrumento naturali. quia in manu.

Secundo ex habitu intellectuali quę est ars a qua denominantur artifices. vnde dicitur artificum.

Tertio ex effectu artificiali: cum additur opera sez artis.

Quarto ex fructu honorabili. qz laudabuntur. reputat enim sibi artifex ad fructū et honorem quod eius opera laudentur.

Circa primum attendendum est quod manus est naturale instrumentū et coniunctum quo artifices operantur. **Lanticor. vii.** Sic monilia que fabricata sunt manu artificis. Vbi per monilia intelliguntur virtutes siue habitus virtutū. que tunc manu fabricantur quādo virtutum opera faciuntur. quia habitus virtutum moralium. sicut philosophum et actibus acquiruntur. qz frequenter agendo iusta efficiuntur iusti. et sic de alijs virtutibus. Notandum est etiam quod in ipsa distinctione manus ostenditur que virtutum opera faciuntur. Est enim manus hominis per quę digitos distincta. Quorū primus qui est grossior vocatur pollex: ex eo quod inter ceteros virtute plus polleat. Unde et hoc digito designatur iusticia. eo quod inter virtutes morales plus polleat. Unde philosophus dicit. **xv.** ethicoz quod iusticia est preclarissima virtutū: neq; lucifer neq; hesperis est ita clarus. Unde etiam **Aulicena** in tertio libro medicine sue dicit quod iste digitus. scz pollex est iusticia omnium digitorum. quia scz omnis alij digiti cum ei applicantur ad quandam equalitatem reducantur. Ille ergo habet pollicem manus qui iusta operatur. Iste digitus sicut constantius ex tribus omnibus componitur: que referuntur ad triplicem iusticiam scz distributiuiam que competit dispensationibus: vindicatiuiam que competit mercatoribus: et comitariuiam que competit mercatoribus. **Secundus** digitus vocatur index quia per ipsum res indicamus et demonstramus. et hoc pertinet ad prudentiam que nobis que agenda sunt demonstrat et ordinat. Et tres partes huius digiti significat tres partes prudentie. que sunt memoria respectu preteriti: intelligentia respectu presentis: et prouidentia respectu futuro: immo. **Tertius** digitus qui est medius: dicitur im-

prudens. eo quod vna manus aliquid turpe tangit hic digitus cum sit maior ceteris illud prius attingit. Unde signat temperantiam que impudicitiam et voluptatem carnis tangit reprimendo et moderando. Et tres partes huius digiti significant triplicem temperantiam. quarum vna est in abstinentia ciborum: secunda sobrietate potationum: tertia continentia venereorum. **Quartus** digitus vocatur anularis. quia in ipso anulus defertur. Sicut autem est anulus in digito: ita est in opere fortitudo que necessaria est precipue in continuando et perseverando. est enim anulus sicut corona digiti: quia sola perseverantia coronatur. Et tres huius digiti significant triplicem fortitudinem. Vna est in aggreduendo quod pertinet ad fiduciam. alia in sustinendo quod pertinet ad patientiam et tertia in consummando quod pertinet ad perseverantiam. **Quintus** digitus dicitur auricularis. eo quod cum ipso aures scalpim⁹. et hic significat obedientiam. quia scriptum est in ps. In auditu aures obediunt mihi. Et tres partes huius digiti significant quod obediens tertia est homini tripliciter necessaria. **Primo** respectu dei. scz vt homo obediat diuine voluntati. **Secundo** respectu proximi. scz vt obediat superiori rationi. scz vt sit sensualitas subiecta rationi. De istis ergo digitis magis dicitur **Danielis. v.** Apparuerunt digiti quasi manus hominis etc. **B** **Secundo** describitur conditio artificum ex habitu intellectuali qui est ars: quia ab arte qui est habitus intellectualis denominantur artifices et id eo dicitur artificum. **Sz** quia artifices possunt et bene et male vti arte sua. notandum quod quidam sunt artifices diaboli. Diabolus enim fallax et mendax est. **Joban. viii.** Mendax est et pater eius scz mendacis. Unde quicunq; faciunt artem suam cum falsitate et mendacis sunt de arte diaboli. Nam quidam artifices sunt qui interdū faciunt opera sua falsificata. sicut illi qui faciunt aurum vel argentum a chemicum et vendunt ipsum pro vero: vel sicut speciarij qui ponunt in confectionibus vel symphis mel vel puluerem iuccari pro bono iuccaro. Et simile est de quocunq; artifice falsificante opera sua. sicut quidam falsificant eorum. et quicunq; alij sunt qui faciunt vt vendant res falsas pro veris. Isti similes sunt artificibus illis

qui faciunt deos falsos. id est idola pro veris dijs. **Dece** decime tertio. **Fecerunt** sibi conflatile de argento suo quasi similitudinem idolorum. factura artificum totum est. **Ad hoc** peccatum idolatrie reducuntur artes magorum et necromanticorum. quia etiam sunt artes diaboli: quibus deus maxime irritatur ad vindictas. Unde de manaf se dicitur secundi Paral. arge simo tertio quod obseruabat sonia: fecrabatur auguria: maleficio aribus inferuabat. habebat secum magos et incantatores. multaq; mala operatus est coram domino vt irritaret eum. **Vit** etiam de arte diaboli artifices mendaces qui non seruant pacta que promittunt. et ideo infideliter agunt. **Psalmista.** **Auerterit** se et non seruauerunt pactum etc. **Item** diabolus quicunq; facit cum peccato facit. Et sic quidam artifices vendunt quasi de arte alij quid facere vel vendendo rem plus quam valet: vel vendendo rem falsam et viciosam pro bona. et non manifestando vicium occultū. vel si sit vicium damnabile vel damnosum vel periculosum: tunc de damno vel periculo. vel si non sit vicium periculosum: nec dicunt vicium quod est in re nec diminuit de precio. Unde omnes tales diabolus tollit et portabit in infernum nisi correxerint se. **Doc** figuratum est quarti Regum vige simo quarto. vbi habetur quod rex babilonis id est diabolus transfudit in captiuitatem scilicet qui cum predicatis peccatis facit artem suam. Quidam vero sunt artifices dei. sicut illi qui pure et fideliter faciunt artem suam: et de arte sua et lucro faciunt etiam eleemosynas: nec propter occupationem artis dimittunt spiritualia bona que facere tenentur. Et de tali potest dici illud Sapientie de timo tertio. **Arte** sua usus est diligenter. **Tertio** describitur in auctoritate allegata conditio artificum: ex effectu artificiali in eo quod dicit. **opa.** **Artifex** enim qui nihil operatur nisi lucrat. **Prouer. x.** **Egestate** opera est manus remissa. Sic etiam in quo nō facit opera virtutū nō meret. et ideo dicit **Ecdi. viii.** **D**pe ramini opus vestrum ante tempus: et dabit vobis mercedem vestram in tempore suo. Et dicit ante tempus. scilicet mortis: quia post non est tempus operandi. sed recipiendi. Et ideo plurimum **Sapientie Ecdi. ix.** **Quodcumq;** facere pot

mentis sua infant operare: quia nec opus nec ratio nec sapientia nec scientia erunt apud inferos quo tu properas. Quarto de scribitur ex fructu honorabilis: cum additur laudabuntur. Vbi aduertendum est qd opera artificia non debent laudari nisi pmo bene videantur et inspiciantur. Unde si essent in tenebris ita qd non posset videri illud quod melius et preciosius est in eis: non deberet laudari. Et sic est etiā de operibus moralibus: quia modo sunt ita in tenebris qd non apparet id quod melius et principalius est in eis. scz intentio a qua sequens opus denominatur. scz bonū vel malū. Et ratio est: quia intentio est finis. quia scz finis est illud quod pmo est in intentione operantis. sicut sanitas infirmi est illud quod pmo intenditur a medico: et ppter hunc finem adhibet medicamina sanaria: sed vniquodqz denominatur a fine sicut dicit phis. vnde cuius finis bonus est ipsum quoqz bonū est. Quia igitur intentio est de fine: ideo ab intentione ipsius finis opus denominatur. Et ppter ea Greg. dicit qd si praua ē intentio qd procedit: puerum est de opus qd sequit etiā si rectus ē videatur. Quia igitur licet opus videat intentio tamen nō videt. nō possit opera hominū in vita ista bene laudari: sed apparente claritate diuini iudicij illuminantur abscondita tenebrarū et manifestantur secreta cordium et intentionū: et tūc erit vera laus et perfecta operū factorum. *1. Corinth. iij.* Nolite ante tempus iudicare quousqz veniat dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium et tūc laus erit vnicuiqz a deo. *Prouer. vltimo.* Laudent eam in portis opera eius. De porte sūt duo iudicia hominū. vniū particulare quod fit in morte: et aliud generale post resurrectionem generalem in fine mudi. In quibus ex ipsis operibus factis apparebit quis sit laudabilis vel non. Sed primus est deo manifestum nobis autem occultum: sed secundū erit omni bus patulum. **E.**

Secundo in themate

ponitur mortis exterminij. quia non inuenitur amplius. Manifestus est em̄ qd iste dum vineret frequenter de arte sua requirebatur: sed nunc postq̄ est per mortem sublatu: nullus requirit eum: amplius et si requireret non inueniret. vnde dicere possit

illud ps. *Quæsiui eum et non est inuentus locus eius.* In quibus quidem verbis describuntur duo.

Primo hoīs viui considerat: cum dicitur quæsiui eum. s. mentis consideratione.

Secdo hoīs defuncti subter actio. qz nō est inuentus locus eius.

Circa primū notandum qd multum debet ret homo viuens querere et mente considerare de amico defuncto vel consanguinico vbi sit. quia si sciret qd esset in celo deberet sibi congratulationem. quia est extra omnes miseria et est in abundantia omnis boni. Et de quibusdam est certum qd sunt ibi sicut de pueris decedentibus post baptismū qui sine macula sunt ante thronū dei. Et de potius gaudere. De quibusdam vero phabile est qd ibi sint. sicut dicit Augustinus? Mala mors putanda non est: quā bonavita precessit. Item sicut illi qui de suis peccatis plenam et veram penitentiam ostenderunt. vnde dominus dixit. Penitentias agite appropinquabit enim regnum celorum. Si vero eet in inferno: tunc deberet de statu eius concipere magnū horrorem et p se magnū timorem: me scilicet ipse sic vadat ad tantam penam: que talis ac tanta est qd hic estimari non possit. Et de quibusdam certum est qd ibi sint sicut infideles qui sine fine moriuntur. Quia qui non credit iam iudicatus est. Et sic hi qui moriuntur heretici vel impenitentes et desperati vt qui occidunt scipfos. Si autem sint in purgatorio. sicut communiter accidit de his qui moriuntur etiam penitentes: quia raro penitentia tantam est qd statim faciat ad celus euolare. quia si penitentia non est perfecta in vita ista: tunc oportet qd compleatur in purgatorio: pena. et de tali defuncto debet habere compassionem. quia pena cuiuscunqz in purgatorio existentis tanta est qd nulla pena huius vite potest ei comparari. sicut Augustinus dicit. et ideo debet eum iuuare cuius elemosinis et missis et alijs suffragijs. Et isto modo debent querere de consanguineo vel amico suo defuncto vt possit dicere illud *Lanrico* tertio. Quæsiui quem diligit anima mea. Secdo ponit in auctoritate adducta hominis defuncti subtractio: qz nō est inuentus amplius locus eius. s. in mundo isto. Qd est error: illorū qd dixerūt qd post

magnū annū: qui erit sicut quosdā errantes post completum circuitū celi stellati. scz post triginta sex milia annorū. ab initio mudi: tūc fiet reitatorio hominū. qz redibunt ijdē homines ad easdem artes. ita qd adhuc plato leget athenis. *Sz cōtra hoc est auctoritas scripture diuine que dicit. ij. Regum. xliij.* Omnes morimur et quasi aque dilabimur in terram que nō reuertitur. Unde sicut in ueritate fidei carbolice: qui defuncti sūt nūq̄ reuersuri sunt ad hanc vitā mortalē. *Sapientie. ij.* Non est agnitus qui sit reuersus ab inferis. et paulo post. Non est reuersio finis nostri. Et hoc verū est sicut cōmunem legem: licet de speciali gratia et diuino miraculo aliqui resuscitati fuerit a xpo vel ab antiquis prophetis. vt ab helya et helyseo. vt patet de lasaro et alijs. sed p̄iūsiū partiscularare non facit legem cōmunem. et hō om̄s defuncti sint resurrecturi: non tamen ad vitam mortalem: sed cū immortalitate. Et quia dominus dicit qd hoc fuit angelis casus qd ē hominibus mors. ideo sicut dicit de angelis cadentibus *Apocal. xij.* qd locus eorum nō est inuentus amplius in celo. ita dicit potest de morientibus qd locus eorū nō est inuentus amplius in mundo. Ex quo sequit qd nunq̄ amplius perfurunt nec mudi diuitijs nec delicijs: nec eius honoribus possidentur. **D**

Tertio ponit in themate

te assumpto premij operis: cum dicitur. In ea. Vbi nota qd duplex est locus retributionis defunctorū hominū. locus inferni qui figuratus est in ciuitate babilonica et ibi ē retributio malorū in duplici pena. s. damni de amissione glorie: et etiam sensus ex ardore gehene. Propter penam ergo sensus audiuntur ibi clamores luctus et tristitie. *Sz ppter penam dāni deficient ibi voces laudis et leticie.* Et hoc figurate dicitur *Apocal. xvij.* vbi metaphoricel loquitur de pena damnatorum sub figura ciuitatis babilonice dicens. Clamauerunt fientes et lugentes. Ue ue ciuitas illa magna. et dicit bis ve ppter duplicem penam: pdictam. Et post subdit infra. *Uoc impetu mittetur babilō ciuitas illa magna et vltra non inuenietur.* Et vox citharadorū et musicorum et tybia canentium: et tuba nō audietur in ea. *Sz locus retributionis iustorū est locus paradisi: qui figuratus est in ciuitate. s. hierusalem. de qua ecō*

trario dicitur. *Esai. li.* Gaudij et leticia inuenietur in ea: gratiarum actorū vox laudis. Gaudium scilicet ab interiori de anime beatitudine: leticia de exteriori corporis glorificatione: gratiarū actio pro ereptione a malis: et vox laudis pro repleto in bonis. ps. Qui eripuit de interitu vitā tuā: qd resonat te in mīa et misericordia. Et hec est coros na eterne glorie. Ad quā nos etc.

In funere alicuius iuuenis. Ser. XXXII

Memento creatoris

in tui in die inuentus tue: anteq̄ veniat tempus afflictionis Ecclesie vltimo. Cum homo a deo habeat animā et corpus et exteriora bona. s. spalia. In his qd dem que ad animas p̄tinent dicit Seneca qd nihil est dignius memoria. Inter amara inquit humana nature cōmoda: nihil dignius memoria reperitur. Nam in aia nobilissima pars est intellectus siue ratio. memoria autem non quidem sensitua quā habemus cōmūnem cū brutis: sed intellectus qd eadem potentia est cū intellectu et ratione. Sed dicitur ratio vt est inquisitiua: intellectus vt est apprehensiua: s. memoria vt est retentia. Et qz retinet maioris virtutis videt esse qd inquirere vel apprehendere: hō memoria dicitur ee dignissimū qd i anima Sed in his que spectat ad corpus nihil est charius vita. et p̄cipue quādo ē magis florida vt in etate iuuenili. *Sz in exterioribus p̄cipue appetitur p̄sp̄era fortuna.* Vnde ergo nos Salomon in auctoritate p̄posita vt oia ista tria cum affunt nobis in illum refferre studeamus a quo ipsa p̄cepim. *Sz in nostrū creatorē: dices vnicuiqz iuueni.* Memento creatoris etc. **A** In quibus quidem verbis tria facit.

Quia primo ostendit qd debem referre in deum nostram memoriam: cum dicit. *Memento creatoris tui.*

Secdo nostram iuuenilem vitā: cū subditur. *In die iuuentutis tue.*

Tertio p̄sp̄erā fortunā cū subinfert. *ante qd veniat etc.* id est dū es in p̄sp̄eritate.

Mortat ergo nos pri-

mo ad memoriā creatoris nostrū: qz nihil ē cuius homo ita facilliter obliuiscat. Et causā potest esse et potest hoc stringere ex latio ne. Dicit em̄ Seneca qd memoria beneficiorū. s. rectorū labilis est. Vomo em̄ benefi-

Sermonū funebriū

cloz que dedit magis recordatur: q̄ eozuz que recipit. Et ratio est qz homo inter cetera animalia est maioris elationis animi: ideo in illud quod est excellentius et bonoz bilius magis et libentius tendit: q̄ in illud quod est despectibilius a quo libent auertitur. Cum igitur beneficia dare sit agere, recipere autem sit pati: et agere sit nobilitas q̄ pati: et pati sit despectibilis. ideo magis habet homo animū ad beneficia data q̄ ad recepta. ideo magis recordatur eoz. Unde dñs noster ait vt dicit Actū. xx. q̄ beatus est magis dare q̄ accipere. Quia igitur creator: omnī se habet ad nos solum rōne benefactoris et nō beneficiari: quia bonoz nō strom nō indiget vt dicit in ps. ideo humanus animus tanq̄ elatus et indignatus facit liter auertitur ab eo et obliuiscitur eius. Unde dicitur Deū. o. xxxij. Deum qui te genuit dereliquisti: et oblitus es dñi creatoris tui. Sed possit aliquis dicere qz hoc nō p̄cedit ex vicio elationis: sed ex virtute magnanimitatis. qz s̄m philosophus in. iij. ethicoz. Vna pprietas magnanimit est q̄ nō ē memo: beneficiis: sic obliuiscit benefactoris vel benefici: non est ex elatione sed ex magnanimitate. Sed intelligendū est qz philosophus dicit magnanimit nō esse memo: beneficiis: q̄ tum ad hoc q̄ nō est sibi delectabile qz beneficia recipiat: non autē q̄ tuz ad hoc qz benefactori sit ingratus. quoniam maiora sibi recompensare studet qd̄ p̄tinet ad perfectionē gratitudinis: in cuius actu vult supercellere. Sed circa deum creatorē qui est p̄ma causa omnīū bonoz istud non habet locum. qz tanto quis est excellentior et virtuosior: q̄to plus recipit de insufficientia sue bonitatis et potestatis et sapientie sue virtutis: que tria includūtur in nomine creatoris. Implicat enī diuinā potestatem: quia solius dei est creare vt dicit Augu. v. de trini. caplo. xij. Item implicat diuinā bonitatem qz enī bonus ideo creauit res vt ait Augu. ij. de ciuitate dei. Item implicat sapientie veritatem. qz oīa in sapientia fecisti ait pp̄beta. Ex quo ergo hō accipit a deo totū summū esse et ingenū suū nobile esse. qz creatura rationalis et accipit bonū esse suū gratificatum: et accepturus est si p̄serauerit in bono beatus esse: merito debet habere deum in memoria. alioqn̄ si oblitus fueris eris ingratus: et ex ingratitude mereris vt tibi gratia subtrahat. Et contrario, memoria bene-

ficiozū dei facit te apparere gratum: et ipsa gratitudo amplioz impetrabit grāz. Figura huius habetur Zbobia. i. Quomā memo: fuit dei in toto corde suo: dedit ei deus gratiam. In quibus quidē verbis ostēditur qz Zbobia memoria suā referebat in deum. Primo quidem actualiter: quia memo: fuit dei.

Secūdo integraliter: qz in toto corde suo. Tertio vltier: qz dedit ei deus gratiam. Circa primū notandū qz illud qd̄ facit hominē esse memo: dei est amor charitatis sed quod maxime facit imemore est amor cupiditatis. Nam eoz ad que magis afficitur magis recordamur et min⁹ obliuiscim. Unde phūs in libro de memoria et remiscētia ponit. qz vni de adiuantib⁹ memo: est vt homo affectū adhibeat ad ea que diuisit. Et ideo obliuio dei precipue causat ex modico affectu ad ipm: eo autē min⁹ homo afficitur ad deum quo magis afficitur et cupidus est ad mūdum. Propterea dicitur Jos. huius. ij. qz qui diligit mūdus nō est charitas patris in eo. Et Jaco. iij. Qui voluerit esse amicus hui⁹ seculi: inimicus dei constituit. Unde Augu. dicit qz veniū charitatis est cupiditas: que tollendo amorē dei tollit memoriam dei. Amor autē charitatis facit hominē dei recordari: et ipamēt dei memoria delectari. sicut homo consueuit delectari in recordatione rei amate. Unde ps. ait. Memoz sui dei et delectatus suz. Et aliquando pre abundantia delectationis interioris p̄rumpunt sancti vni exterioris in vocē diuine laudis. sicut vinū quādo bullit in vase a liquādo erumpit exteri⁹. Et enī memoria dei vt vinū faciens feruere cor: purum. Vñ Secūdo enī interpretatur candidatio propt̄ candorem nimī qui erat in monte libani. vnde significat candorem. i. puritatem cordis. Unde vinū libani est amor cordis puri: quod feruere et erumpere facit memoriaz dei. Secūdo ostenditur in auctoritate ad dicta qz habebat memoriam dei integralit: quia in toto corde. Vbi notandū qz aliquādo vocatur cor: intētio mentis. vñ de hypo: critis: qui ea que faciūt non faciūt: recta intentione quia nō p̄pter deum sed p̄pter fauores mūdū: dicitur in ps. Generatio q̄ non dixerit cor: suū. Qui ergo sic est memo: dei qz omnē intentionē suam dirigit in deum:

Distinctionis V

Me dicitur memo: esse dei in toto corde suo et talem hominē trahit ad se. i. ad suam gratiam et ad suam gloriā. Job. xxxij. Si dixerit ad deum cor: suū: spiritū eius et statim ad se trahet. ps. In toto corde meo exquisiuit e. Tertio ostenditur de Zbobia qz habebat memoriam dei vtilit. qz ex hō dedit ei deus gratiam. Et ratio est. quia memoria dei quadoqz humiliat hominē maxime quādo iudicia eius ad memoriam reducit. sicut faciebat ps. qui dicebat. Memoz sui iudiciozū humilitas autē ad gratiam disponit: sicut in dinatio vas ad hauriēdū aquā. Unde Jacobi. iij. Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam. B

Secundo in themate

assumpto ostendit qz debemus referre in deum nostrā iuuentem vitā: cum dicitur. in diebus iuuentutis tue. Vbi aduertendū est precipue in etate iuuentutis est habere memoriam dei. Et ratio est duplex. Primo qz in iuuetute est bonū de viuendo magis presumptuosus. Secūdo enī philosophū in. ij. libro rhetoricoz. hec est vna differentia inter iuuenes et senes: qz senes sunt difficilis spei. qz de plurib⁹ parum vel male sperant. Qd̄ contingit eis p̄pter tria. Primo p̄pter experientiam. experti sunt enī qz plura eoz que sunt mala fut. nā multa euentur in deterius. p̄pter quod senes omnia reserunt in peiorē partem et de facili credunt. Secūdo contingit p̄pter timiditatem. sunt enī formidolosū: quia sunt frigidi et deficient in natura. et timor est quedam infrigidatio. Sed sicut audacia facit sperare: sic timiditas desperare. Tertio contingit: quia senes magis viuūt memo: qz spei. nam reliquū vite eozum est modicum: quia modicū habent viuere: quod autē p̄teritū ē multum. quia multus vixerunt. Cum ergo spes sit futuri. memoria vero p̄teritū: senes modicum sperant et multum memorantur. Iuuenes autē econtrario vt dicit phūs de faculti sperant. qz s̄m plurima viuūt spei. cum enī memoria vt dictū est sit p̄teritū: et spes futuri. iuuenibus autem futuri sit multum quia s̄m ordinem cōmunicū nature multū debent viuere. p̄teritum autē est breue. qz modicum vixerunt. ideo iuuenes modicū viuūt memo: quia modicum habent de vita in p̄terito: spei autem. quia multum sperāt de debere viuere et multa se facturos

Sermo XXXII

Et propter spem presumūt de misericordia dei et immolūt se in peccatis et obliuiscuntur dei. Sed in tali spe frequēter frustrātur. qz credentes se diu viuere quādoqz citius moriuntur sive morte violenta. s̄m illud Dief. xi. Iuuenes moriuntur in gladio. sine morte naturali. s̄z aliqua infirmitate. s̄m illud Es. xl. Deficient pueri et laboz abunt: et iuuenes in infirmitate cadent. Necessaria est ergo eis memoria dei: que suo timore refrenat eozum presumptionē. quia etiaz si multis: omnis deberent viuere. finaliter tamen oportebit eos venire ad eius iudiciū: et tūc cogentur cognoscere qz vana fuerit eozum vita et spes. Et ideo dicitur Eccl. s. xi. Et si annis multis vixerit homo et in his omnibus letus fuerit: meminisse debet tenebz: ost temporis. s̄z mortis vel iudicij: et diez multozum. s̄z post iudicium vel mortem. quia erunt dies estimationis: qui cū venierit uanitatis arguentur p̄terita. Et etate ergo iuuenis in adolescentia tua. id est si lerat: fueris: et in bono. scilz quod tibi placeat: sit cor tuū in diebus iuuentutis tue et ambulā. s̄ ambulaueris: i vijs cordis tui. i. in voluptatibus cordis: et in intuitu oculozum tuoz. s̄. delectando in visibilibus: et hoc in exteriori homine. scito qz pro omnibus his adducet te deus ad iudiciū. Secūda ratio quare precipue in iuuentute est necessaria memoria dei est: quia iuuentus reddit hominē magis pronū ad peccandū. Unde necessaria est iuuenibus memoria dei que suo timore a peccatis refrenet. Unde Zbobia monebat filium suū iuuenē dicens. Omnis diebus vite tue in mente habeto deum et caue ne aliquādo peccato p̄sentias. Zbobia. iij. Causa autē quare iuuenes magis sunt p̄ni ad peccata est: qz fort⁹ impugnantur. Unde ex p̄sona iuuenis fortis dicit in ps. Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea: et ems nō potuerunt mibi. In quibus verbis p̄mo describitur pugna: quia sepe expugnauerunt et. Secūdo victoria et ems nō potuerunt mibi. Dagne autē difficultas ostēditur ex tribus.

Primo ex tentationū frequētā: qz sepe. Secūdo ex tentationū violentā: qz expugnauerunt. Tertio ex etatis inperp̄tencia: quia a iuuentute mea.

Circa p̄mū notandū qz diabolus vides iuuenes ee p̄nos ad diuersas et plures passioes vt ad p̄cipitētia aboz et yncercō

rum et ludos et iras et huiusmodi: deo sepe tentat eos. modo de vna passione modo de alia. et deo sepe facit eos cadere modo i peccatis luxurie: modo in peccatis gula: modo in peccatis ire. et sic in diuersa peccata. Figura huius habet. **Matth. xvij.** in illo demostratio de quo dicitur ibi. **Ad ale paritur.** nas sepe cadit in ignes: et crebro saqua. Et **Matth. ci. ix.** dicit de eodem quod accidit ei ab infantia: et frequenter eum in ignem et in aquam mittit. s. spūs malus ut eum perderet. Per ignem intelliguntur passionē irascibilis: per aquam passionē concupiscibilis ad quas iuuenes pni sunt. **Secundū** pugna qua impugnantur iuuenes habet difficultatem ex impugnatium hostiū violentia: que notatur cū dicitur expugnauerunt. **Ubi** nota quod demones obfidēt et expugnant animā cum exercitu viciōrum in quo exercitu supbia quasi vexillum portat. **Postuerunt** signa sua signa. **Grego.** Evidentissimū signū reprobōrum est superbia: et electōrum humilitas. Quā cū quis est habet in se apte cognoscit sub cuius potestate seruatur rectoris. **Invidia** sagittas trahit detrahendo alijs. **Diē.** ix. **Extendit** linguā suam quasi arcam mendacij et nō veritatis. et post. **Lingua** eorum dolū locuta est. **Ira** autem quasi pyrata lapides tactat blasphemie et improprietate. **Regum. xvi.** **Seemē** malidicebat david mittens lapides ad uerius eum. sed ipse detertus se putit in capite quod aliu in veste. **Ecdi. xxvij.** Qui in altum mittit lapidem: sup caput eius cadet. **Acedia** fossatū euacuat ab aquis gratie. **Judith. vij.** **Dolosernes** fecit pcedit aque ductū. ne veniret in ciuitatem cordis aqua gratie letificans. **ps.** **Fluminis** impet? letificat ciuitatem dei. **Auancia** fossata implet per terrerōrum accumulationē. **Daniel. xi.** **Ueniet** rex aquilonis et cōpōrabit aggerem. s. diuitiarū et capiet vides munitissimas. **Zu** xuria ignem succendit. **Job. xxxi.** Ignis est vsq? ad suspitionē: et alis pditionē: deuo: rana gula hunc ignem nutrit et accendit apponēdo ligna abarōrum. **Regum. xxv.** **Nabuzardan** pnceps sermōrum incendit domū. Qui ergo sic expugnatur debet clamare ad dñm dices illud **ps.** xxxiij. **Expugna** impugnatōes me. **Apprehēde** arma et fortis: et tange in adiutoriuū mihi. **Tertio** notatur diuersitas pugne in iuuenib? ex etatis inexperētia cū dicitur a iuuentute mea. **Multa** em sunt terribilia et difficilia militib? inexperētis quā

do vadunt ad pugnas que facilia et inexpectabilia videntur militibus experētis. **Et ratio** est sicut dicitur philosophus in ethicis. **Experētia** videtur esse quedam fortitudo. **Nā** sicut dicitur vegetius de arte militari. **Nemo** se facere metuit: qui se bene didicisse confidit. **Iuuenes** autem inexperētis et inexercitati sūt et in corporalib? et in spiritualibus. **Et extra** li inexperētia sicut dicitur philosophus in secundō rhetoricōrum ptingunt eis duo. **Primū** est quod non sunt maligni moris sed faciles moris: quia de facili persuadentur eis. **scij** quod inexperētis sunt et nodum viderit multas nequitias. **Secundū** est quia sunt de facili crediditū. **Cuius** etiam ratio est inexperētia quia nodus sunt in multis decepti. **Et hinc** est quod diabolus qui est malignissim? et experētissimus suis callidis et fraudulētis tentatiōibus et p̄suasiōibus facilliter dāpit eos et capit in peccatis. **vt** ducat eos in carceres inferni. **Unde** conqueris ecclesia **2** p̄ueno: primo dicens. **Iuuenes** mei absterunt in captiuitatem. **Unde** suadet **Ecdi. xxx.** **Nō** des illi partes. **als** potestatem. **s.** diabolū in iuuentute tua. **Quādo** aliquis maliciosus et callidus potest obtinere ptem in possessione alicui? simplicioris viri: tantū sicut postea facere quod habet postea totum. **Ita** et diabolus quādo potest indinare et obnere oculum vel cor in iuuenē. **Sed** optima defensio est custodia quāz habebat ille qui dicitur **Matth. xix.** **Omnia** hec custodiui a iuuentute mea. **Nam** de p̄ceptis dicitur. si seruatis seruabunt te. **Secundū** principale quod notatur in auctoritate adducta est tentariū nū victoria. **de** qua dicit. **Etem** non potuerunt mihi. **sp̄ualere.** et hoc deo sua gratia confortante et p̄te gente. **Alipius philip. iij.** **Omnia** possum in eo qui me cōfortat. **Die** re. i. **Non** p̄ualebunt aduersum te quia ego tecū sum. **Hanc** dei societatem habent iuuenes qui sunt fortes ad resistendū. **Jaco. iij.** **Resistite** diabolo et fugiet a vobis. **sicut** resillum percussus in rem solidas et fortis et resistentes resistit et refugit sed i molley penetrat et intrat. **sic** etiā et diabolus. **Sed** debet etiam iuuenes tenere manu. **i.** opere gladii verbi dei. **i.** **Machabe. iij.** **Protegebat** castra gladio suo. **Jo. ij.** **scribo** vob iuuenes. quoniam fortes estis: et verbus dei manet in vobis: et viciatis maligni. **E**

Tertio ostenditur i the

morte quod debemus offerre deo nostrā prosperā fortunā: unde dicit. **ante** quod veniat tempus afflictionis. **id** est ante tempus aduersitatis. quia gratius est deo quod seruias ei et memo: sis eius quando bene est tibi. quia videtur magis sponte fieri et ex maiori amore: quod fit in aduersitate. **Ecdi. xxxij.** **Grandem** prebit co:usatio: quia debet homo co:uscare virtutibus et dare: re coram deo ante quod veniat grandis periculi et infortunij. **Uel** ante tempus afflictionis: id est ante tempus senectutis vel mortis. **Tempus** em senectutis dicitur tempus afflictionis: quia sicut dicit **Doratus.** **Multa** senectutis circumuenit in cōmoda. **Nā** in senē sicut dicit **Grego.** in quadā omelia super **Ezech.** statura curuatur: certat exaltata depumitur: frequentibus in sūp̄ pectus vigerur: virtus deficit: loquentis verba aubelitus et tercidit: et si languor deficit semibus ipsa salus egritudo est. **post** senectutē sequitur afflictio mortis. **Unde** **Ezechiel. vij.** **Afflictio** tua. **senectutis** afflictio ecce venit sciz mortis. **Sed** si ante tale tempus homo memo: fuerit dei vt abstineat a peccatis et sollicitus de operibus bonis licz visus fuerit postea afflictio per senectutē vel exterminari per mortem: tamē anima eius peruenit post hoc ad eternā pacē. **Unde** **Sapie. vij.** **Estimata** est afflictio spiritus illoz: et quod a nobis est iter exterminij. **illi** autem sunt in pace. **Ad** quam nos perducatur.

In funere vnius senis. Ser. XXXIII.

Mortuus est in se

necture bona prouecteq? et ad plenitudinem. **Beneh. xxv.** **In** omnibus humanis euentibus prudentes viri respiciunt ad vltimū: id est ad exitū. **Unde** **Boecius** dicit quod rerū exitus prudentia metitur. **et** ideo de hoc faciunt totam vim. **sicut** in meratione non fit vis de emptione vel de portatione sed de lucro. quia q̄ litera: q̄ sit empta vel portata dñm inde mercator bene lucratur depurat bona mercario. **Et** in agricultura non fit vis de aratura vel sementē: sed de messe. **Et** in cura medicini non est vis de dieta vel portione: sed de sanatione. **Sic** non de hominis natiuitate vel augmento vel nutritioe vel fortuna de? curat sed de morte. **s.** qualiter homo moriatur quia ibi est tota vis. **s.** salutis vel dānatiois **Uerū** tamē om̄ modū reputant bene mori

qui moriunt in bona etate et prosperitate. **sicut** refert verbum propositū de abrahā dicens quod mortuus est etc. **In** quibus quidem verbis describuntur duo. **Primū** est corruptio generalis: quia mortuus est. **sicut** generalit? oēs hoīes moriunt. **Secundū** est conditio specialis. quia in se neature bona etc. **ad** quā nō oēs p̄ueniunt.

Circa primū attenden

dū est cū dicitur quia mortuus: quod mors sine mori oib? est cōe. qz est cōe mori: mors nulli parcat honori. **Nec** etiā vlli sextu. **Uñ** assimilatur mors illi animali quod dicitur yena que dicitur variare sexus: quia eadem aliquando inuenitur masculus aliquando femina. **Dicitur** insuper de yena quod habet colū viperē: et osium elephantis: vocē hoīm si gnat. **in** quantitate autē et voracitate reprēsēntat lupū: et in pitio colli equū. **Assimilaf** ergo mors yene quantū ad sexus varietate: quia sic aliq? masculus aliquādo feminas inuadit nulli scz sexui parces: que etiā habet de similitudine vipere propter moriēdi celeritate. quia frequenter moriuntur hoīes inopes inopinate et per mores violentas et casuales ante tempus mortis naturalis. **s.** sicut accidit ipsi vipere: que cū tempore paritē filios aduenerit filij non expectantes nate: ture operationē eius latera rodunt et cū matris interitū creūt. **Ita** multi ante tempus scz senectutis vel mortis naturalis distrum puniunt per mores. **Elephanti** vero assimilatur propter bellicositatē. quia elephans ē animal apri ad bellū: sed bellū siue pugna mortis est maxima. **Est** em̄ ibi pugna nature que per mortē dissoluitur. **est** em̄ pugna anime que exire de domo propria et i regio nem sibi ignoram ingredi compellitur. **Est** enim ibi in peccato re pugna cōsuetudinē: que supra se habet iudicē irati: et intra se peccatozī remorsum: et sub se infernū preparatū et iuxta se aduersariū cruciantū: et terribile est venire ad talem pugnam. **Uocē** autem hominis signat propter fallacitatem. **fallit** enim homines propter incertitudinē. qz ne scit homo finem suum. **vt** dicitur **Ecdi. ix.** **Lupo** autem: assimilatur propter voracitate: tem. **om̄** enim deuorat mors et inuip̄ satiat. **Et** ollum autem equi habet propter terrenabilitatem: quia imponit frenum et terminus malicie humane. **scz** quantum ad culpā. quia amplius mala facere nequeit.

Sermonū funebriū

Vnde ipsi non dimittunt peccata: sed peccata dimittunt eos. Job. viij. In peccato vestro moriemini. B

Secundo describitur

conditio specialis: qz in senectute bona &c. Non enim omnes homines ad etatē senilem perveniunt: quia plures moriuntur in iuventute q̄ in senectute. sicut plures occiduntur agni q̄ p̄cedes. & ita cito frangitur vas novū vt antiquū. & facilius scindit arbor iuvenis q̄ antiqua. Comēdatur tamē in p̄posita auctoritate antiquitas etatis ex tribus.

Primo ex sensuū integritate: quia in senectute bona.

Secundo ex tempore longevitate: quia p̄vece etatis.

Tertio ex virtutum operositate: quia plenus dierum.

Et circa primū nota q̄ corporaliter dicitur senectus bona quādo non tollit sensus nec interiorē puta memoriā: nec exteriorē sicut auditū: vel visum & huiusmodi. Sed vltimū loquendo tria precipue sunt que senectutē hominis faciūt dici bonā. Primū est bona vita p̄terita. Et huius ratio est: quia aliū quid dicitur bonū triplīcī d̄ causa. scz aut qz venerabile. sicut bonū honestū putat virtus aut quia delectabile vt abas: aut quia vtile sicut medicina vel nūmus. Sed bona vita p̄terita reddit primo senectutē venerabilem. s̄m illud Sapie. iij. Senectus venerabilis est non diuturnitas: neqz numero annorū computata. cam sunt sensus hominis: & etas senectutis vita immaculata. Itē bona vita p̄terita reddit senectutē delectabilem. Est em̄ differentia inter bonū & malū. quia malū est delectabile in fieri: sed tristabile in facto esse. vnde mali repleunt penitudine. sed post factū. Bonū autē est difficile in fieri. sed delectabile in facto esse. vnde finis malorū est agere: finis bonorū est egisse. Et ideo senex qui bonā vitā duxit dū recordatur bonorū que fecit multū delectatur. Itē bona vita p̄terita reddit senectutem vtilem. quia quanto diuturnior: est vita bona: tanto magis fructuosa. sicut palma quāto annosior: tanto fructuosior. Job. xxij. Sicut palma multiplicabo dies. ergo ille senex moritur i senectute bona plenus dierū divinis & gloria. Secundu quod facit senectutē bonāz est memoriā: quia s̄m p̄m iuvenes vident

spiritus senes autē memorie. Unde senes ex bona memoria habent sanius consiliū: scz p̄pter experientia: que s̄m p̄m fit ex multis memorijs. Unde ij. Paral. x. reprehensibilis ostenditur Roboā qui dereliquit consiliū senū. Et s̄m beatus Gregorius senes habet dulce colloquiū. Unde dicit in dyalogo q̄ senū locutio temp sibi dulcis siue amabilis fuit. Et ideo dicitur Eccl. iij. Non te p̄tereat narratio seniorū. ipsi em̄ didicerunt a patribus suis. quoniam ab ipsis discēs intellectū: & in tempore necessitatis dabis responsum. Tertiu quod facit senectutē bonā est bona natura: id est bona complexio nature quando scz talis est q̄ sensus nō obduntur. sicut dicitur de beato Augustino q̄ in senectute sua erat integro aspectu atqz audita & membris omnibus sui corporis immaculatis. Et de moysi dicitur Deut. xxxij. q̄ moyses erat centū viginti annorū quando mortuus est. non caligavit oculus eius: & dentes illius non sunt moti. Itē quando talis est complexio q̄ in senē vires non prosternit nec animum eius. dicitur per pusillanimitatē. sicut dixit Caleph Josue. xliij. Quādraginta quinqz anni sunt ex quo locutus est dominus verbis istis ad moysen quando abulabat israel p̄ seclitūdine. Vnde die. lxxv. annorū sum sic valens vt eo valebā tempore quando ad explorandū missus sum. Illius in me tempore fortitudo perseverat ad bellandum q̄ ad gradierdū. Sed quia in pluribus senit us vires deficiunt: orabat ipse psalmographus psalmo septuagesimo deū dicens. Ne p̄cipias me in tpe senectutis cū defecerit virtus mea ne derelinquas me. C

Tertio in themate assumpto de virtutū operositate: cū dicitur. plenus dierū. Plenus enim dierū dici potest qui dies suos bene occupavit: quia licet non maneat tempus: manet tamen temporis fructus. id est meriti & laus eorū quasi in temporis de cursu bene operati sunt. Et de talibus dici potest illud ps. Dies pleni inveniuntur in eis. sicut dies autumnū sunt pleni fructibus: & sic ipsi bonis operibus. Contra autē qui tempus suū in malis expenderunt vel ociose deduxerunt: dicitur eos habere vacuos s̄d̄z a mercede. Job vij. Habui menses vacuos: & noctes laboriosas enumeravi mihi. Habent em̄ operatōes bona in nocte peccati operationes quādam laboriosas: sed tamen a mercede eterne retributionis vacuos. Sed sicut mensis excedit noctem: ita eterna retributio quā perdunt excedit laborem bonorum operum que faciunt. Ad quam retributionem eternam nos p̄ducatur deus &c.

Sermo XXXIII

Distinctionis V

vel in quibusdā fortioris complexionis vsqz ad vigesimū quintū. Secundu luna ab media vsqz ad plenilunū est calida & secca. Et talis est secunda etas que dicitur virilis: & est etas statua. quia adhuc in ea nec humilitas nec calor deficit. & ideo adhuc stat & subsstantia & virtus: licet deficiat in hac etate virtus augmentativa. Et hec etas durat vsqz ad. lxxv. annū: vel. xl. si sit homo fortis complexionis. Tertio luna cadens a plenilunio quousqz efficiatur dimidia est frigida & secca. Et talis est tertia etas que dicitur senectus. & est solū virtus diminutiva: quia cū humido evaporante continue etiā ex: irat calidū & sic diminuitur virtus vite. Et tali etati attribuitur quatuor. Primū est q̄ senes huius etatis sunt constantes. quia frigidū & seccū bene retinent. Secundu est q̄ fortiter apprehendunt propter defectū calidi cōmiseris operationes rationis. Tertiu est q̄ sunt sapientes propter multorū experientia & versutā que ex frigido & secco confortatur. Quartū est q̄ in eis cessat dissolutio iocorū & venereorū propter imobilitatē frigidū abscedentis motū: & sic qd non de facili movetur extra seculum. Et hec etas s̄m quosdā durat vsqz ad. lxx. annum. Quarto luna a medio vsqz ad novilunium est frigida & humida. Et talis est quarta etas que dicitur senū siue decrepita. in qua est diminutio tā substantiē q̄ virtutis. & hec etas est etas p̄voluta: que durat vsqz in finē vite. Adors igitur nō parit etati: quia quosdā aufert in iuventute. quod quandoqz vtiliter sit ne a mundi malicia corumpantur. Unde de tali potest exponi illud Sapientie. iij. Captus est ne malicia mutaret intellectū eius: aut ne fictio deciperet animāz illius. Et loquitur de malicia demonū: & fictio ne mundi. Quosdā vero mors rapit in etate virili & non in iuvenili. Et aliquando vtiliter dimittuntur vt in melius inveniunt. sicut apostolus dicebat. i. Corinth. xij. Cum aut factus sum vir euacuavi que erant parvuli. Quosdā vero mors vsqz ad senectutē vel senū siue vsqz ad p̄voluta etatē reliquit: sic quidā fructus relinquunt vsqz ad plenā maturitatē. vt sint dulciores & sapidiores: meliores. sicut de Josue dicitur. Josue. xij. q̄ Josue senex p̄volutus etatis erat. & tunc dulcior in conversatione & sapientior in oratione: melior in regimine pusillorū fuit. B

Quartū cōmēdatur homo antique etatis in themate assumpto de virtutū operositate: cū dicitur. plenus dierū. Plenus enim dierū dici potest qui dies suos bene occupavit: quia licet non maneat tempus: manet tamen temporis fructus. id est meriti & laus eorū quasi in temporis de cursu bene operati sunt. Et de talibus dici potest illud ps. Dies pleni inveniuntur in eis. sicut dies autumnū sunt pleni fructibus: & sic ipsi bonis operibus. Contra autē qui tempus suū in malis expenderunt vel ociose deduxerunt: dicitur eos habere vacuos s̄d̄z a mercede. Job vij. Habui menses vacuos: & noctes laboriosas enumeravi mihi. Habent em̄ operatōes bona in nocte peccati operationes quādam laboriosas: sed tamen a mercede eterne retributionis vacuos. Sed sicut mensis excedit noctem: ita eterna retributio quā perdunt excedit laborem bonorum operum que faciunt. Ad quam retributionem eternam nos p̄ducatur deus &c.

In funere vnus puelle. Ser. XXXIII

Non est mortua puella: s̄ dormit. Ad Martij. ix. Duo errores periculosi fuerunt de bonis autiquis dicit. Primus fuit eorum qui dixerunt q̄ anima non vivit post corp⁹ sed cum ipso corpore pariter resoluitur. Et isti submoto honore immortalitatis quem deus s̄m animam intellectualem eis dedit fecerunt seipfos similes bestijs dicentes illud Eccl. ij. Anus est interitus hominis & iumentorum: & equa vtriusqz conditio. Sicut moritur homo: sic & illa moriuntur. Similiter spirant omnia & nihil habet bono iumentis amplius. Unde de eis ps. dixit. Homo cū in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus: & similis factus est illis. Secundus fuit eorū qui dero q̄ ponerent animam immortalē dixerunt tamen impossibile esse eorū referre reactionem: attendentes tū ad ordinē & ad potentiam nature: s̄m quā non inveniunt possibile vt fiat regressus de corpore ad priam tione mortis ad pristinū vite habitum. S̄ non aduertunt quomodo hoc sit possibile & facile dei omnipotentie. & ideo hoc per dei omnipotentia siendū esse beatus Job p̄ reclamationem ipsius dei certissime cognoscens ait Job. xij. Scio q̄ redemptor me⁹ vivit &c. Et idcirco dñs noster iesus christ⁹ volens vtriusqz errore d̄ p̄nala tā i corpore mortua au

Sermonū funebriū

ferret: ait verbū propōitū. Non est mortua puella: scy in anima quū corpus sit defuncta. sed dormit id est mortua est in spe resurrectionis. quia sicut possibile est homini ex care dormientem: ita facile est deo resuscitare morientē. **A** In quib? quidē verbis circa puellā defunctā ostendit tria.

Primo ostendit spiritus corruptibilitatē: cū ait. non est mortua. scy fm animā.

Secundo obitū celeritatē: quia puella erat. scy defuncta in puellari etate.

Tertio defunctā reparabilitatē: quia dormit. id ē sicut dormiens pot? et d? aliqui excitari: ita ipsa defuncta resuscitari. vñ p xpm sicut mox resuscitata.

Circa primū notandū

est q? sicut aliqui accidit de arborē q? in ramis et in stipite que apparent videntur sic ea et mortua: tñ in radice que non apparet remanet vire? vite. ppter quod succiso ligno arboris cū ramis sit ex radice pullulatio arboris noue. Sic etiā mortuo homine fm corpus remanet anima que est radix vite: ita q? virtute dei iterū renuit eidē coppi. Nōtate dei reformato. fm illud Phil. iij. Qui reformat coppi? humilitatis nostre confisuram coppi claritatis sue etc. et tñ pullulatio nō? homo: idē tamen numero propter identitatē anime et materie corporalis. Et ideo potest spiritus? hoīs dicere illud ps. cxvij. Non moriar sed vīam. In quibus quidē verbis duo faci.

Quia primo remouet a se priuatiōis maliciā: cū dicit. non moriar.

Secundo asserit perfectionis permanentiam: quia vīam.

Circa primū attendendus est q? homo l? fm corpus non possit euadere mortē ppter quod dicitur in ps. Quis est hō qui vi. et nō vide. mor. quasi dicit null? fm aiām tamē cōmū mortē euadere potest? nature et culpe et gehenne. Bene ergo est aie q? euadit mortē nature: sed meli? si euadat mortē calpe sed optime si euadat mortem gehenne. Euadit ergo anima mortē nature: q? corrupto corpore non corrumpit aīa. Et hoc haby aīa hominis et eo q? est nature et substantie intellectualis. Nā intellectuales substantie sicut dicit beatus Dionysius habent insufficientiā ab omni materia et morte minde existētes. et ideo in morte separantur a corpore sicut perpetuum a corruptibili. sicut

pbus dicit. Et de hoc habetur argumentū ab experientia veritatis. Nā frater quidam de ordine fratru? predicatoꝝ cū esset mortu? anteq? sepulture corpus eius tradere? apparuit de sero in corporali tamen effigie cui dā fratri amico suo vigilanti et legenti: quē cū ille ante se stante vidisset qui eū esse mortuū ignorabat: significatus de eius presentia dixit. Bene venias. quando venisti ad conuentū? Benedictus deus q? video te sanus quē audiuerā pridie grauer infirmatim. Cui respondit ille dicens. Vere infirmatus fui: isto sero corpore sum defunctus: et modo fratres de conuentu vbi erā circa corp? meū mortuū. psalmos et orationes dicunt. Ille igitur hoc audiens et aliquantulū territus assumpta tamē fiducia: ei dixit. Si ita est vt dixisti: placeat tibi vt mihi respondeas de tribus. Primū est quid sentit anima in ipsa separatione a corpore. Secundū est an sit vtrū q? anima post egressum a corpore statim assistat diuino iudicio: et qualiter iudiciū illud fiat. Tertiu? mibi pādas quid iudicatu? sit de te. Ille autē ad singula que sita respondens ait. Ad primū respondendo quid mihi circa hoc accidit referēs. quia ea hora qua mortu? appropinquans incepti corpore resoluī: diabolo inmittente imaginari? cepi ac credere q? deberē ex toto deficere et taz in anima q? in corpore corrumpi: sed angelus dei occulte suadente a me ipso hora regressus dixi. Vbi nunc fides mea est quas vsq? nunc inuolatā tenui de anime immortalitate et alterius vite fratu? Et statim me in huius fidei confessione firmato visa est fieri reuolutio quedā subita ac si totus mund? ab imo verteret ad summū. Et sic me solam animā a proprio corpore separatam et in me consistentē cū leticia veritatis transacte mee fidei repperi. De secundo vero respondēdo q? cū essem separ? a corpore: quod dam immensum lumen intellectuale desup in mente mea resplicuit. ex quo diuine maiestatis presentia intellexi: sub cuius virtute luminis omnia quecuq? egerā et merita vel demerita ante me? mee oculos subita sunt adducta. et ipso ostendente lumine ego ipse cognoui et cuius glorie premio ex meritis esset dignus: et cū iterū purgatoꝝ pnie ex meis negligentis et defectibus applicandus. et post hoc dicitū lūmē disparuit. De tertio vero tibi pando q? sum propter meos defectus adiudicatus purgatoꝝ pe

Distinctionis V

Sermo XXXIII

ne ad certum tempus: sed propter sanctam amicitiam et charitatem quā habui tecū: concessum fuit mihi a domino vt tibi apparerem et ad illā penā abbreviandā missarū et tenorari orationū tuā et alioꝝ per te suffragia postulare. quod et nunc a charitate tua pie et fideliter exopto. post quod vale dicto disparuit. Et iste postmodū vt fidelis amicus et per se et per alios fratres per dies multos perita suffragia nō destitit ei dare. Valde autē letificatus remansit q? tam de imortalitate anime q? de statu alterius vite et de amicitia salute certificatus est. Et sic etiā verificatū ostendit quod dicitur Matthei xxij. q? non est deus mortuoz? sed viuētū scy animarū. **B** Potest et secundo anima euadere mortē culpe: quā incurrit perdendo vitā gratie. fm illud Jacobi primo. Peccatū cū consummatū fuerit: scy per consensum quia inchoatur in cogitatione: procedit in delectatione: consummat in consensu: generat mortē. Sed hanc mortē euadet aut que innocentia seruauerit aut que per penitentiam se emendauerit. **E**sc. b. xxij. Si diuero impio morte morieris: et egerit penitentia a peccato suo: feceritq? iudiciū et iusticiā vita viuet et non morietur. Irē potest euadere mortē gehenne que dicitur mors eterne. scy viuendo in gratia et per fidē formata. Unde Job. xi. Omis qui viuūt: scy vita gratie credit in me: scy fide formata charitate qua scy credendo et diligendo et operando in eū tendimus. et ideo in eum credere dicimur. talis in quā non morietur in eternum. Secundo notatur permanentia perfectōis perfectio em? viuētis est ipsum viuere: et iō dicit. sed vitā scy vita immortalē. nā fm animā haby vitā immortalē nature. et potest etiā viuere vita gratie et tandem vita glorie que erit vita tota intellectualis. Et hanc prebar ps. dicens. Intellectū da mihi et vitā. **C.**

Secūdo in themate af

sumpto tangit dominus obitū celeritatē: quia scy adhuc puella erat de qua prius dixerat. filia mea modo defuncta est: et ita ac celerata erat ei mortis: non expectas eius se necutē. erat enim in puellari etate. sicut ē modo ista: et que spectabatur forte vt cito iret ad sponsum carnalē: modo ire compulsa est ad videndū iudicē celestē scy christū. Et fideliter erit ei si inuēta fuerit habere in re illud quod puella sonat in nomine. Nā puell

la sicut dicit Hieronymus est nomen etatis integritatis honestatis. et dicitur puella quā si pura sicut pupilla. Unde beata puella que ad christū vadit parua per humilitatē: in te gra per virginitatē: honesta per pudiciā: pura per sinceritatis mundiciā. Vel parua in sui estimatione: integra sine carnis corruptione: honesta in modis: pura in operibus. Talis debet esse quelibet anima que procedit per mortē ad sponsum videndum in gloria. Quod figuratur Actū. xij. vbi dicitur q? processit puella ad videndū. Vbi de anima que egreditur bene disposita sub figura puellę describuntur tria.

Et primum est mortis profectus: quia p cessit.

Secundum est mortis virtus: quia puella.

Tertium est felicitatis intuitus: quia ad videndum.

Circa primū notandū q? anima sancta et pura quando hinc egreditur debet procedere quia cum hinc processione ducitur ad sponsum celestē scy cū choris et laudib? sanctorū et angeloz. Hoc figuratū est Iudicij xxi. in filiabus sylo que interpretantur trāslate: de quibus ibi dicitur. Et q? videritis filias sylo: id est animas sanctas de corpore translatas ad dicendū choros ex more procedere. Sed ista processio lera perfectius fit et in die iudicij: quādo sicut dicitur Job. v. Procedent qui bona fecerūt in resurrectionem vite: qui vero mala egerunt in resurrectiones iudicij. scy damnationis. Et sic erit duplex processio. Una bonozum: alia malozum. vna ad vitam: alia ad mortem eternā.

Secundo describitur virtus et ornatus q? debet esse in anima hominis morientis. scy in puella. Nam puellę fm complexionem sunt calide et humide. Et sic anima vt sit bene disposita debet esse calida per dilectionem et humida per deuotionem: quia frequenter lacrymis ex deuotione abundet: in quas deuotionis lacrymas precipue resolutur persona deuota audiendo vel meditādo verba diuina. Unde Canticoꝝ quinto dicit puella: id est anima deo deuota. Anima mea liquefacta est vt dilectus in cutus est. Nā in liquefactione anime notatur calor dilectionis resoluens: et humor deuotiōis decurrēs. Item puellę fm corporis dispositiones sunt tenelle gracile flexibiles et pulchre. Et sic anima debet esse tenella per beniuolentiam

Sermonū funebriū

gracilis per abstinentias; flexibilis per obedientiam; pulchra per mundiciam. Figura huius habetur. ij. Regū. l. vbi dicitur de Abissac fuanamite. Erat autem puella pulchra nimis. quia non erat fordidanda est in peccatis fedata. De tali enim dicit deus pater filio suo sponso illud 2. iudic. xxi. Sordidam et repudiaram non accipies: sed puellam de populo meo. scilicet sanctorum. Tales sunt anime que videntur diabolo proprio delectationis peccati. sicut illud Job. iij. Puellam vendidit. aut pro vino ut biberet. Tales anime que egrediuntur ex corpore ducuntur captivae a diabolo ad carcerem inferni. sicut illud. iij. Regū. v. Captivas duxerunt puellas: scilicet latrunculorum: per quos demones designantur. Non ergo tales vult rex sive sponsus celestis: sed vult eas pulchras per mundiciam mentis et corporis. sicut illud. iudic. ij. Querantur regi puellae virgines atque speciosae. Virgines: scilicet per continentiam carnis: speciosae per mundiciam mentis. Talis figuratur in Rebecca. de qua dicitur Genes. xxij. Erat autem Rebecca puella decora nimis virgoque pulcherrima.

Tertio notatur in auctoritate adducta felicitas inuitus. quia processit ad videndum scilicet christum sponsum suum: quem in vita hac videre non poterat. Exodi. xxxij. Non videbit me homo et vivet. In hac visione est tota merces sicut Augustini. quia tunc sicut dicitur. i. Job. ij. similes erimus ei et videbimus eum sicut est. Et in hac visione erit perfecta satietas et pax anime. In cuius figura dicitur symeon Luce. ij. Nunc dimittis servum tuum domine etc. Et de hac visione dicit Gregorius in moral. Cum pervenerimus ad te fontem vite et dulcissimam specie: erit nobis ex visione tua inferta sitis simulque satietas: sed longe aberit a siti necessitas: et a satietate fastidium. quia sientes satiabitur et satiam fruemus.

Tertio in themate as

sumpto ostenditur defectus reparabilitas: cum dicitur. sed dormit. quasi dicat. licet fecerit per mortem: reparari tamen potest per resurrectionem. sicut ille qui dormit euigilari potest per resurrectionem. ps. Nunquid qui dormit non adiciet ut resurgat? Ubi notandum est quod mors beatorum assimilatur somno sive dormitioni propter tria. Primum quidem propter quietis suavitatem. quia

nulloque labore dormiens meminit: sed tunc dulciter requiescat. Et ita viri iusti per somnum mortis requiem a laboribus capiunt. Apoc. xiiij. Beati mortui qui in domino moriuntur etc. et ad eterne pacis dulcedinem perveniunt. sicut illud ps. In pace in idipsum dormiunt et requiescant. Secundo propter dormitionis securitatem. quia scilicet dum homo dormit nullius adversarii potentia pertumescit. Et ita iusti per somnum moriuntur et eterne securitatis fiducia proficiunt. Luce. xvi. Dormientes et non erit qui exterreat. In hoc tamen distat securitas mortis iustorum a securitate dormientium. quia securitas somni est ex insensibilitate: sed mortis securitas est ex libertate. de qua in ps. Quaeque contritio est et nos liberati sumus. Unde Job. xi. Si dormit saluus erit. Tertio propter figure dormitionis mutabilitatem. quia extra videtur mortuus qui maxime intus vivit. Et sic iusti cum mortui sicut carne sunt: tunc vera vita vivunt. Et ideo dicitur ex persona iusti mortui Luce. v. Ego dormio et cor meum vigilat. id est mens est in contemplatione eterne veritatis. in qua vita eterna est. Ad quam nos perducatur etc.

In obitu mulieris nobilis et pulchrae.

Sermo. XXXV.

Omnia caro fenu

omnis gloria eius quasi flos feni. i. Petri. dicitur quod paulo quando extensus alio suis videt pulchritudinem pennarum suarum: in imaginatione sua quodammodo extollitur de sua pulchritudine: et facit rota sua. Sed quando inclinato capite pedum suorum turpitudine aspicit: totus dei et humiliari videtur. Ita mulier pulchra vel nobilis quando cogitat nobilitatem et pulchritudinem corporis sui: comparat se extollitur et progreditur ut a cunctis aspicatur. Sed si inclinatur et caput: id est vilitatem suam corporis sui quod cito resolvetur in putredinem et verminem: multum humiliaretur et despiceretur seipam. quia gloria et flos carnis cito deficit. Et ideo dicitur in verbo prophetae quod omnia caro fenu etc. B. In cuius huiusmodi verbis vultus glorie carnalis describitur ex tribus.

Primo ex infirmitate generali: quia omnis caro.

Distinctionis V

Secundo ex corruptibilitate naturali: quod fenu.
Tertio ex felicitate instabili: quia omnis gloria etc.

Circa primum nota quod

magna differentia est inter mulieres sanctas et mulieres vanas. Quia mulieres sanctae gloriantur solum de interioribus que pertinent ad animam: scilicet de pulchritudine et ornamento virtutum. Unde de muliere sancta dicitur in ps. Dominus gloria eius absintus in similibus aureis. que sunt opera in charitate facta: circumamicta varietate. scilicet aliarum virtutum. Sed vane mulieres gloriantur solum de exterioribus: scilicet que pertinent ad carnem. ut de pulchritudine membrorum: de ornatu vestimento: et de magnitudine temporalium maritorum vel propinquo. Et ratio huius diversitatis est: quia vane mulieres student plus placere mundo quam deo: et ideo in talibus maxime gloriantur. Sed sanctae mulieres non appetunt placere mundo sed deo: sed deo sciunt se non placere propter ista carnalia: sed magis ex tali affectu ei displicere. sicut illud Roma. viij. Qui autem in carne sunt: id est in carnalium affectu: deo placere non possunt. Unde in talibus volunt gloriam: quia sciunt esse contemptibilia deo. unde magis in spiritualibus gloriantur que sciunt ei esse accepta. Nam ea que sunt magis accepta mundo deus contemnit. ut pulchritudine vel nobilitate carnalis et magnitudinem temporalem. Et contra ea que mundo contemptibilia sunt deus magis eligit. ut nullus gloriatur de carnalibus. Ubi dicitur. i. Cor. i. Infirma mundi elegit deus ut confundat fortia: et ignobilia mundi et contemptibilia elegerit deus et ea que non sunt. ut ea que sunt destrueret. ut non gloriatur omnis caro in conspectu eius. In quibus quidem verbis apostolus mundi gloria repellenda esse ostendit quoad quintum.

Nam primo quidem ostendit quare non est glorandum de fortitudinis firmitate: scilicet quia infirma mundi elegit etc.
Secundo quare non est glorandum de originis nobilitate: quia ignobilia mundi etc.
Tertio quare non est glorandum de divinita copiositate: quia contemptibilia elegerit etc.
Quarto quare non est glorandum de fame

Sermo XXXV

daritate: quod deus elegit ea que non sunt etc.
Quinto quare non est glorandum de pulchritudinis formositate: ut non gloriatur omnis caro etc.

Circa primum attendendum est quod non est glorandum in sanitate vel fortitudine corporis: quia infirma mundi etc. Quod quidem ex hoc apparet: quia nominum sanitas carnis causat infirmitatem mentis: et fortitudo corporis parit debilitatem spiritus. Sunt enim quidam fructus qui habent exteriorem corticem durum et fortem: sed interiorum medullam teneram et molles. sicut nuxes et amigdala et pini fructus et similia. Et sic quidam habent corpus robustum et sanum: sed spiritum debilem et infirmum. Et de talibus fuit Saul: qui corpe fortis erat et anima debilis. quia carnis voluptate vinosebatur. Contra quidam fructus sunt qui habent exteriorem substantiam debilem et mollem: sed interiora ossa dura et fortia. sicut curcra et pruna. Et ita quidam habent corpus passibile et infirmum: spiritum vero fortem et promptum. Et de talibus erat apostolus qui dicebat. ij. Cor. xij. Cum infirmus scilicet corpore: tunc fortior sum et potius. scilicet spiritu. Et hoc ideo est: quia peccati est quod reddit spiritum sine animam debilem et infirmam. Sed infirmitas corporalis preferat ab infirmitate peccati. quia infirmitas vna preferatur ab alia: quod apparet ex pluribus etas in corpore. Sicut pueri quibus in partibus capitibus accidunt vulnera et apostemata et adest fluxus narium: preferantur ab epilepsia: ut dicit Avicenna. quia sic purgaretur humiditas cerebri: que si non purgaretur induceret epilepsiam. Sic etiam infirmitates corporis purgantur et remouentur interdum tentationes et male dispositio mentis: que facerent hominem nisi sic purgaretur ruere in peccata. Et his ergo factis apparet quod infirmitas corporis gignit fortitudinem mentis. i. Cor. xij. Virtus in infirmitate perficitur. Et tunc accidit quod dicitur. i. Cor. xij. Spiritus quidem promptus est: caro autem infirma scilicet ad faciendum bonum et ad tolerandum malum. B. Secundo non est glorandum de originis nobilitate. quia ignobilia elegerit deus quasi non curans de nobilitate carnis. Unde frequenter ignobiles sunt meliores et sanctiores nobilibus. quia etiam ipsa nobilitas est eis occasio ambitiois et supbia: multi etiam

Sermonū funebriū

degenerant a sue nobilitatis origine. Vide tur enim ipsa nobilitas ad ambitionē honoꝝ inclina re. Unde p̄s dicit in sc̄do r̄beto, q̄ nobilitas est facere ei qui habet ip̄as ama toꝝ honoꝝ. Et ratio est: quia omnes cui habent aliquid de aliquo conseruerunt ac cumulare ad illud. est em̄ naturale q̄ imper fecitū desiderat perfici. Ideo etiā modici di uites volūt fieri ditiores: ita honozabiles amant esse honozabiliores. nobilitas ergo existens quedā honorabilitas proximoz facit ip̄os nobiles esse amatoꝝ maioroz honoꝝ. Et ex tali appetitu sequitur inuidia ad eos qui sunt in honoꝝ: et aliquando in ūdie ad abiiciendū eos: et aliquando faciūt sc̄smata et scandala in ciuitatibus vt ip̄i ho moꝝ assequantur. sicut fecit caulina rome prout Salustius refert. Itē nobilitas aliq̄i facit eos superbos et despectuos qui sunt si miles progenitoribus suis prout p̄s dicit sbidē. Et ratio ē quia dignitas et nobilitas sunt magis honozabilia: et etiam magis ia etabilia longe facta q̄ p̄oꝝ. Ideo quanto magis descendit generatio: tanto nobilitas facit superbiore: propter quod filij nobilitū se reputant meliores patribus suis. qz cum se dant inuitū quo parentes sui ceperunt di tari: et ip̄i sunt magis longe a paupertate q̄ aliq̄ progenitorū: ideo magis se iactant et similes progenitorū despicunt. Unde et dixit calabrie dum peteret dominū terre seu castri sauci geminiani: et illi de terra offer rent ei dominium terre prout dederant pro suo regi Karolo qui fuit german⁹ san cti Ludouici regis francoꝝ. Ille respondit. Proauus meus quando dedisti illi domi niū nondū erat rex: sed tū comes promi ste: nec erat primogenitus regis cui regni deberetur successio. Ego aut̄ sum dux et regi primogenitus. et ideo plus honoꝝ debetis mihi facere q̄ illi: nec contentus fuit eozū oblationes: sed magis malus volebat domi nium habere in eis: quod illi non dederunt. Itē quia illi sunt nobiles qui sunt de genere digno et virtuoso. generosum autē est non degenerare a naturali origine sue nobilita te: ideo multi nobilitū efficiuntur degeneres recedendo a nobilitate et virtutibus suozū progenitorū. sicut accidit quandoq̄ aliqui bus terris q̄ ex bono fructu nascitur ma lum bladū. Itē dato q̄ nobilitas possit pro desse quantū ad bona assequenda vel ma la euadenda in vita ista tamen ad bona vl

mala alterius vite nihil prodest. Quid est prodest existenti in inferno sua vel filioꝝ nobilitas? Unde Job decimoquoꝝ. Siue nobiles fuerint filij eius siue ignobiles: nō intelliget. Attamen anima eius in fœnitē sa lugebit. C Tertio vero ostendit q̄ nō sit gloriandum de diuitiarum copioſitate: quia contemptibilia elegit deus. scz paupꝝ talem et mendicarem. vnde frequenter is li qui sunt paupꝝes sunt iusti: et illi qui sunt diuites iiqui. Et iō etiā Augustin⁹ dicit q̄ omnis diues aut iniquus est aut heres iuis qui. Ipsa etiam diuitiarum copia inclinat homines ad diuersa vicia: prout etiā ostendit ipse Augustinus. Sunt enim primo di uites contumeliosi et elati. quia eo ip̄o q̄ di uitias habent videntur eis habere omnia bona. quia scz videntur vulgaribus omnia esse ap̄tēabilia precio diuitiarū ac si om nia mensurentur numismate. et ideo possi dentes numismata credant se omnia possi dere. et ideo volunt omnes excellere: quod est superbie. Iterum vt excellentes videant tur inferna contumelias alijs et iniusticias faciunt. Item diuites sunt delitiosi et iacta bundi. Nam qui multas habent diuitias. videntur eis esse felices: et ad felicitatē in ūnuandam multis vniuntur delitios. Iactabū di etiam sunt et aliorum infestatoꝝ quia semper videntur imo:ari et inūstere circa il lud quod ip̄i admirantur et amant. et quia putat alios non consequi talia amata et admirata vt ip̄i consequantur: ut iactant se et hoc et alios infestāt. et hoc insuper auget eos tum iactantiam: quia vident q̄ etiam sapi entes vt religiosi et alij litterati viri indi gent eozum diuitijs: et oportet q̄ recurrant ad eos pro elemosinis vel mutuis. Unde Symonides poeta refert q̄ vxoꝝ Beronias interrogata virum melius esset fieri diuitem vel sapientem: respondit q̄ melius est fieri diuitem: quia cōtingit videre sapientes fre quentare ad ianuas diuitum. Sunt etiam diuites superbi et ambiosi. quia reputat se dignos principari et habere illa quozū gra tia dignum est principari. Et breuiter con cludendo: mores diuitis sunt mores felici si insensati. Et quia diuitie sunt organa ad felicitatem: et organum semper indiget dire ctione: et dirigere est habentis prudentiam. Diues ergo non virtuosus est felix. quia ha bet illud in quo aliquo modo refectatur fel

Distinctionis V

Sermo XXXIII

icitas: est tamen insensatus quia nō habet intellectum et prudentiam: que directiua sūt talis felicitatis. Paupꝝes ergo contempri biles sunt mūdo. Eccl̄a. ix. Sapientia pau peris contempta est. sunt tamen honozabi les deo magis q̄ diuites: quia isti carē spi ritualibus diuitijs: quib⁹ plerūq̄ paupꝝes abundant. Unde Jacobi. ij. Nōne deus ele git paupꝝes in hoc mūdo diuites in fide et heredes regni: quod promittit deus dilige tibus se. D Quarto ostenditur in auctoꝝi tate adducta q̄ nō est gloriandum in opim onis siue fame claritate. quia deus elegit ea que nō sunt. s. in fama vel nomine apud mū danos vt destruat ea que sunt scilz in fama id est vt destruenda et annihilanda esse oste dat. Unde apostolus Roma. iij. Vocauit scz deus ad iudicium suum: ea que nō sunt in nomine apud mundū: et tanq̄ ea que sūt scz famosa apud mundanos: et tunc opera iustozum que apud mundanos non fuerūt in precio condemnabūtur vel destruentur.

E Quinto ostenditur q̄ non est glori an dum de corporis speciositate: cū dicitur. vt non gloriatur omnis caro in conspectu ei⁹. Licet enim mulieres pulchre in conspectu hominū carnalium appareant glorioſas: men in conspectu dei apparēt plurimū igno minose. Et ratio est: quia homines vident solum ea que foris patent: deus autem in tuetur cor: sed plerūq̄ qui habent corp⁹ pul chrum habēt cor peccatis sedum. et ideo ho minibus nitent et deo displicent. Unde sunt similes sepulchris dealbatis que dfoꝝis ap parent hominibus speciosa et intus plena sunt spurcitijs. s. Macha. ij. Glorie eius. s. qui gloriatur de pulchritudine carnis ster cus et vermis est. Stercus q̄tum ad illud quod in corpore continetur. vermis q̄tum ad illud in quod corp⁹ resolutur. et subdit tur. Hodie extollitur et cras non inueniet: quia conuersus est in terram suaz et cogita tio eius periet. f

Secūdo describitur in

themate assumpto vanitas glorie carnalis et corruptibilitate naturali. quia caro cor ruptibilis est vt fenū. Vbi nota q̄ huma na caro siue homo carnalis assimilatur fe no triplici ratione. Primo: propter mutabi litatem nature. Nam sicut dicit glosa super illud Eccl̄a. xl. Omnis caro fenum. Fenū na scendo habet viroꝝem: et crescendo decoꝝem;

et vltimo habet flores: sed tandem defice tum solis ardore redigitur in puluerē. Itē fenum precium et sciam nutrimento est a minimalium deputatum. s. Producentis fe nus iumentis. Sic etiam humana caro na scendo habet viroꝝem vite. s. Cum exorti fuerit peccatoꝝes sicut fenum. Et dicit pec catoꝝes: quia omnes nascuntur infecti pec cato. S. crescendo habet humana caro siue corpus decoꝝem forme: et post augmentū etiam aliquando habet flores forme: et tē poralis glorie. s. Florebunt de ciuitate sis aut fenum terre. sed post hoc fenum solis ar dore scaturit. id est feruenti infirmitate vel tribulatione exinanit: et in puluerem p̄ mo tem redigitur. Eccl̄a. xl. Exiccatum est fenus et cecidit. Item hoc fenum scz corpus huma nū per mortem precium et per totalem tribulationem presentis vite sciccatur: sicut quando est in sepulchro: clausum vel bema tum: efficitur nutrimentum animalium. id est esca verniū. s. Comedit omne fenum terre eozū. Unde versus dicit. Post homo nem vernis: post vermen fetoz et horoz. Sic in non hominē vertitur omnis homo. Unde Bernardus dicit super cas. Cur car nem tuaz preciosis rebus impinguas et ad ornas: quā post paucoꝝ dies vermes deuo raturū sunt in sepulchro. et animam tuaz bo nis operibus non adornas: que etiam deo et angelis presentāda est in iudicio. Cur ergo animam tuam vilipendis et ei carnē p̄e pomis: dominā ancillam: et ancillam domi nari magna abusio est. Secundo caro vel homo carnalis assimilatur fenoz: propterea rietatem forme. Nam fenū q̄ diu viret et frondet mōtes et prata vestit et ornatur: sua venustate intuentium oculos reficit et dele ctat: sed feruente sole humiditas eius con sumitur: et herba que ridere videbatur a sua gloria totaliter spoliatur. et pabulum ignis efficitur. Sic forma hominis viret quan do est car⁹ corporis incolumitate et venusta te. Frondet quando est cum diuitiarū vber tate vel quando est cum consanguineozum seu amicorum circumstantium pluralitate. Sed tunc montes vestit quando est cū ho noꝝum et dignitatum sublimitate. Tunc au tem vestit prata quando est cum fame de latatione et claritate. Talē ergo fortune venustatem vniuersozum oculi cum admira tione intuentur: in eis intuitu amici reficiunt tur et delectantur: sed feruente sole. id est fos

et persecutione deiciēte vel aduersitate de
paimente vel veniente infirmitate confus
metē; humiditas eius. id est nature vel for
tune yigo: consumitur et sua gloria per pri
uationem honoris vel per ruinam mortis
totaliter spoliatur: pabulum ignis. id est fu
rozis persecutio vel gehenne infernalis
aliquando efficitur. Unde Jacobi pmo. Ex
vultus est sol cum ardore et arefcit femum: et
flos eius decidit: et decore vultus eius depe
nit. Tertio caro assimilatur feno propter
inflamabilitate concupiscentie. quia sicut
inflamabilius est feno vel stipe esse iuxta ignē
ita vīro esse et conuertari iuxta mulierem.
Bernardus. Cum muliere semper esse et eā
non cognoscere maius est q̄ mortuos susci
tare. Et si qd minus est non potes quomō
do quod maius est credam: Apocalip. viij.
Omne femum vitide combustum est. id est
omnis voluptas carnis igne concupiscentie
inflamata. B

Tertio in pposito the

mate describitur vitas carnalis glorie et
prosperitate instabili. quia omnis gloria es
tius scilicet carnalis vite quasi flos feni. vt
flos ergo feni est prosperitas vite carna
lis de qua non est gloriandus. Nam flores
in austro vento dissoluntur. auster autem
calidus signat infirmitatis feruorem: que
incolumitatem et prosperitatem carnalis vi
te resoluit: et gloriam eius retidit. Job. xiiij
Quasi flos egreditur et conteritur. Flores
enim dum humore modico nutriunt: sub
pulsitudine deperditur conteritur et dele
tur. et simile accidit de corporib⁹ humanis.
Item flores in vento boreali diuelluntur.
ventus autē borealis asper et fortis: ē mors
per quā carnalis vita diuellitur. Item flo
res dicuntur quasi fluores: quia cito defluūt
et ad materiam primam redeunt. Sic ho
minū vita cito defluit: per mortem huma
nus corpus in propriam materiam. id est in
terram redit. ps. Id sicut femum: dies ei⁹
tanq̄ flos agri sic efflorebit: quoniam spiri
tus petrābit. et. Ergo non est gloriandū
in carne: sed in spiritu. id est in spirituali te
stimonio bone conscientie. fm illud scāde
ad Corinthios pmo. Gloria nostra hec est
testimonij conscientie nostre. quo scilicet
securi peruenimus ad gloriam beatitudi
nis eterne. Ad quā et.

In funere vnius sancte marie.

Sermo XXXVI

Acta sum coras eo

quasi pacē reperiens. Cāt. viij.
Homo vel mulier iuxta ista no
potest reperire pacem. Et ratio est: quia q̄
diu homo appetit aliquid et desiderat hoc est
in pace donec habeat illud. et ideo nullus in
hoc mundo est in plena pace: quia si habet
vnum desiderat aliud. Sed quando homo
nihil appetit qd non habeat et habebit omnia
appetibilia tunc erit in pace. sed hoc erit in
futuro quando omne quod desiderari po
test habebitur: et inuenietur in deo qui ē ip
sa beatitudo. Unde Boetius dicit q̄ beati
tudo est status omnij bonorū aggregatio
ne perfectus. Et ideo quando aliqua sancta
mulier transit ex hoc mundo et vadit ad vis
tam eternam: vere potest dicere verbū pro
positum. Facta sum coram eo et. A In q̄
bus quidem verbis ostendit se post mortē
mulier sancta tria bona esse assecutā.

Primo quidem firmam stabilitatem in eo
q̄ dicit. facta sum.

Secundo honorificam sublimitatem: quia
coram eo.

Tertio quietam tranquillitatem: quia pa
cem reperiens.

Circa primū aduerten

dum est qd ad ostendendam sui status im
mutabilitatem et perfectam stabilitatem: di
cit facta sum. Illud enī quod factum est is
nou est in fieri: quia quod factum est itaq̄ de
scit in suo esse. quod autem est in fieri est in
motu quousq̄ perficiatur: quia fm philoso
phum motus est actus imperfecti. In omni
enim re que mouetur ad hoc est mot⁹ eius
vt ipsa perficiatur et suam perfectionem as
sequat. Unde quia anima nostra nondum
habet suam perfectionem: ideo tota vira no
stra que ab anima est. est motus et variata
subiecta. Juxta illud Job. xiiij. Homo nar
d muliere bre. vt. et. re. mul. m. et post. Fu
git velut ymbra et. Unde augustinus. Feci
sti nos dñe ad ter: et iuictum est cor nostrū
donec requiescat in te. Vniuersaliter autē
in quāta variata et inmutabilitate fit homo
in vita ista: ostendunt nobis tria. scilicet tempus
corpus: et opus. Tempus quidem quia di
uersimode variatur. scilicet vt vere in estatē: et
estate in autūm: et et autūno in hyemē: et

et breue in ver: et nūc facit nubilum nunc
serenū. Item corpus nostrum continue va
riatur et mutatur. sive fm alterationē de sa
nitare ad infirmitatē sive fm augmentum
et diminutionē in iuuentute crescens. in se
neute decrescens. diminutionē. scilicet spatiens
in substantia et virtute. Item est in homine
varietas operum et mutabilitate volunta
tis: quia sicut volūtas diuersificatur et in di
uersa mouetur: sic opa nostra diuersa sūt
vt pote procedentia et ipsa voluntate mobi
li et imperfecta. vnde in modo eligit vniū mo
do aliud. Et sic mens et voluntas eius in di
uersa rapitur et indinatur et diuersimode va
riatur. Et totum hoc est quia nondum est p
fecta et in sua perfectione completa. Unde
solum beata anima que vltimo fini est cons
umata potest dicere perfecta sum. Sed con
sumatio anime ad vltimū finem qui deus ē
fit in visione diuine essentie: et tunc anima
ab omni mutabilitate exempta est in perfe
cta et stabili salute. Unde tunc potest dicere
illud Genes. xxxij. Cūdi dominū facie ad fa
ciem: et salua facta est anima mea. In qui
bus quidem verbis de statu eterne beatitu
dinis ad quam anima sancta post mortem
peruenit describitur duo. Primum est bea
titudinis essentia. quia beatitudo essentia
liter consistit in visione diuine essentie: que
dicitur visio faciei. Ibi eius facies dei que
est diuina essentia vnitur faciei anime. id ē
menti vt scz dei facies. id est ipa dei eēntia
ab humana facie. id est mente non per spe
culum et in enigmatē: sed per seipam videat
tur et non per aliquā similitudines sūt. sicut
nunc res corporalisa ab oculo non per suaz
substantiam sed per suam similitudinem vi
detur et lapis etiam non est in anima si spe
cies lapidis vt dicit philosophus per quam
scz speciem ipse lapis intelligitur. Unde apo
stolus. i. Cor. iij. xij. Videmus nūc p spe
culum et in enigmatē: tunc autē facie ad faci
em. Sed nota qd istam visionem beatā des
ber pcedere perfectissima puritas et cōse
quirit eam lenissima iocunditas. Nam etiā
res corporalis p̄tuncq̄ sit lucida: tātō da
tius videtur ab oculo q̄to magis est muni
dus et purgatus: et sic q̄to mens hominis
magis purgata hinc exierit: tanto ibi ipsius
deus limpidius videbit. Propterea dicitur
Adarhei. v. Beati mundo corde quoniam
ipsi deum videbunt. Et non aut mundo cor

po: et sed corde. quia non valet mūdicia cor
poris absq̄ mundicia mentis. Unde adar
hei. xxiij. Ne vobis scribe et pharisei hypo
crite qui mūdatis quod defozis est caligis
et p apsidis: int⁹ autem pleni estis rapina et
imundicia. Ergo illi qui exirent hinc cū cor
de imundo et foribus peccatorū pleno non
videbunt deum: sed diabolum qui spiritus
immūdus est. et tunc accidet eis quod dicit
Sapientie. v. Videntes turbabunt timore
horribili. sicut videndo lupum cuius rotas pe
turbatur. et tremit. sed adhuc ipam visionē
diuine faciei consueque: vt gaudiosa leticia si
cut visio dulcissimi amī diu desiderata le
tificat. Job. xxxij. Videt faciem eius fūus
bilo et iusticiam reddet ei. id est premium ius
torum operum merito tanto. vbi faciem
dei videbit in maiori iubilo. Secūdo ostē
ditur in auctoritate adducta beatitudinis
efficacia in perfecta anime salute. quia sal
ua facta est anima mea. Felicitas vite pres
entis non animas saluat sed perdit. Unde
adar. viij. Quid proderit homini si lucet
mundum totum et detruentum anime sue
faciat: Quādo in corpore abundant humo
res mali et deficiūt boni est signum mortis.
Sed quando e contrario abundant humo
res boni et deficiūt mali est signum salutis
Sic quando homo abundat in bonis tempo
poralibus et deficiat in spiritualibus: est si
gnum perditionis anime. Sed quādo eō
trario abundat in virtutibus et bonis spiri
tualibus licet deficiat in temporalibus: est
signum salutis: qd deus tali anime assistat
vt eam saluam faciat. quia ex quo habz vir
tutes que sunt arma spiritualia: potest se de
fendere ab hostibus anime. Et ideo prophe
ta dicebat in ps. Qui scz deus astant a dex
tris pauperis vt salua faceret a perse. ani
mc. Quando enim d minus dat alicui pec
catozi abundantiaz temporalem: qui tamē
de spiritualibus virtutibus est oīno spolia
tus: dicitur ei assistere a sinistris: quia in
sinistra illius diuina et gloria saluz tempo
ralis. vt dicitur Prover. iij. Sed quando pau
peri in temporalibus dat diuitias spiritua
les gratie sue et virtutum. tunc dicitur ei as
sistere a dextris: et hoc signum est qd vult de
fendere et saluare a persequētib⁹ anima
suaz. ps. A dextris est mihi dominus ne cō
moueat. B

Secundo in themate

Sermonū su nebrū

assumpto ostendit anima sancte mulieris se affectatā esse post mortē honorificā sublimitatem sue dignitatē in eo qd dicit. coraz eo. Si em magni honoris & dignitatis reputatur a mūdānis hominibus assistere coram imperatore vel rege: qto maioris est assistere regi regum & dno dominantū. Si gara huius habetur. iij. Regū. x. in salomone cui dicit regina saba. Beati serui tui qui stant coraz te semp. vnde multo magis hoc potest dici deo. Et fm hoc in his vbbis possumus notare tria pertinentia ad beatorū dignitatem.

Primo felicitatis statū: qz beati.

Secundo humilitatis meritum: quia serui tui.

Tertio dignitatis premiū, quia stant coraz te semper.

Circa primū notandum qd illi dicitur beati qui sunt in statu felicitatis eterne. Si in ueniretur vna maxima dom⁹ in qua esset omne pulchrum: omne delectabile: & omne bonū qd homo posset appetere & nihil contrariū: certe beatum se reputaret qui meretur esse illius habitator: qz beatus est cui habz quicqd vult & nihil mali vult. dicit Augustinus: sed talis est dom⁹ dei. de qua dom⁹ dixit Job. xliij. In domo patris mei mansiones multe sunt. i. diuersi beatorū grad⁹. qz gloria & diuitie in domo eius. gloria em tanta est qd excludit omnē miseriam & tristitiam: diuitie tante sunt qd excludunt omnē inopiam. & ideo bene dicit in ps. Beati qui habitant in domo tua dñe in secula seculorum laudabūt te. Secūdo in auctoritate adducta nota humilitatis meritum. qz serui tui scz dei. Illi em sunt veri serui dei qd student ei debite seruire. Tales enim sunt qd seruiūt ei cum hilaritate: cum puritate: cum humilitate: cum sinceritate: & cum continuitate. Primo dico cum hilaritate. vt scz ostendatur non coacte sed voluntarie seruire. qz deus non vult coacta. Dicit autem ps in magnis moralibus. Si trahatur aliqz bonis operari coactus operatur: qui autem ex coactione operatur: nō est virtuosus. & propterea in ps. dicitur. Seruite dño in leticia Item debet seruire cum puritate. quia scaly mūdus dñs mūdus vult habere ministros ps. Ambulās in via immaculata hic mihi ministrabit. Itē cum humilitate. que scz subiciat hominem diuine voluntati & eius mandatis. & quia hoc usum ē. fm illud. ij. Ma-

chab. ix. Iustum est subditus esse deo. Ideo humilitas iusticia vocatur. Vnde sup illud Marthei. ij. Docet nos implere omnē iusticiam. dicit glo. id est omnē humilitatē. Itē debet seruire cum intentionis sinceritate. scz vt ipse deo placeat & nō mundo. sicut seruus qui operatur coraz dño opatur scz credit ei magis placere. Item debet seruire cū cōtinuitate perseuerantie. vt nō sit seru⁹ seru⁹ fugitius aliquādo recedens a seruitio dñi sui. Et de omnibus istis dicitur Luce pmo Seruiam⁹ illi. in quo notatur hilaritas: in sanctitate in quo puritas & iusticia in quo humilitas: coram ipso in quo intentionis sinceritas: omnibus diebus vite nostre in quo perseuerantie cōtinuitas. Tertio notatur in auctoritate adducta dignitatis premiū. qz stant coram te semper. Vbi nota premiū firmitatem. quia stant nō cadunt: imo nunq cadere possunt ab illius beatitudinis statu Vnde dicitur de beatis Apocalip. viij. Vidi turbam magnā quā diuumerat. nemo poterat. ex omnibus gētibz & tribubz & populis & linguis: stantes ante thronū in conspectu agni amici stolis albis &c. Secūdo nota premiū daritatem. quia coram te. scz dño. ps. Placeam coram dño in lumine vultuentū. Res pulchra tunc placet quādo videtur in lumine beati aures pulcherrimū erunt & in lumine erunt. & ideo placebūt. ps. Placebo domino in regione viuētiū. Item nota premiū eternitatem quia semper. serui per enim faciem dei videntur: ex qua visio ne semper simul cum angelis beati erunt. De quibus dicitur Marthei. xvij. Angeli corū in celis semper vident faciem patris mei &c. E

Tertio in themate as-

sumpto ostendit se aīa sancte mulieris post mortē corpis esse affectatā quierā tranquillitatem. cū dicit. quasi pax reperis. Et quo em quelibet res puenit ad finē intentū non mouet amplius sed quiescit. Vnd aīa post mortē corporale creatori suo diuicta: in eo tanq in vltimo fine oē aīa desideria requiescit: et tunc potest anima sancta dicere deo illud Prover. vij. Desiderans te videre repert. in eo em reperit pacē perfectā. ps. In pace in idipsū dom⁹: mīa & requiescā. Sz notandum qd ad illas perfectā pacem puenitur post labores honoz operū. Vnde Romi. ij. Gloria honoz: & pax omni operanti bonū.

Distinctionis V

In quibus quidē verbis merces que redditur laborantibus & bene operantibus commendatur ex quatuor. Primo ex claritate: qz gloriosa. Nam fm Ambrosius d: gloria quasi dara ca laude noticiā. Vndem em qd quādo aliquis laudat de subleuibus operibus corā magnis & pluribus solet inde glorari. Erte illi ita qd intendunt bonis operibus cōmendabūt coram magnis. scz corā deo & angelis & coraz tota celesti curia. Sapientie. ij. Honor laborum gloriosus & fructus. maxime qm perseuerant in bono opere. Job. xxvi. Cōplebūt dies suos in bono: et annos suos in gloria. Secūdo cōmendat ex dignitate: qz bono: Nota quādo vii⁹ bonus artifex & famosus venit ad aliquā magnam curiā solet honorari: & nō sustinet qd sedet in terra. Sic qui erit famosus in bonis operibus qd sunt nobilia opera: honorabitur in curia paradisi cum beatis angelis: nō sicut illi qui fecerūt opera mala peccatorum. Eccl. xliij. Omne opus corruptib⁹ in fine deficiet: & qui operatur illud ibit cum illo. Et omne opus electum iustificabitur: & qui operatur illud honorabitur in illo. ps. Gloria & honore coronasti cum dñe. Tertio cōmendatur ex tranquillitate: quia pax ubi enim erit omnis modus pacis: quia superior: ab inferiori: & ab interiori: & ab exteriori. A superiori. id est a deo. Esa. ix. Pax erit futuri seculi princeps pacis. sub tali em patre & principe nō poterit perturbatis accidere. Itē ab inferiori. id est a mundo. qz omnis mundus & omnis creatura mundi erit eis subiecta ad leticiam & delectationes ps. Delectabunt in multitudine pacis. Itē ab interiori. quia scz impletum erit omne aīe desiderū. & qm ad intellectū sicut est desiderium sciendi: & qm ad appetitum sicut desiderium habendi. Philip. iij. Pax dei que exuperat omnem sensum custodiat corda vestra & intelligentias vestras &c. Item ab exteriori. quia erunt adiucem & cū angelis dei in magna cōcordia: tunc ab impijs vel demonijs poterunt molestari. Vnde Esa. xxxij. Sedebit populus me⁹ in pulchritudine pacis: in tabernaculis fiducie: et in requie opulenta. Quarto describitur a cōgruitate. quia omni operanti bonū. Docem congruū est & iustum vt bene operanti reddatur premiū suum. nam merces non otiosis sed operantibus debetur. & ideo qui operari noluerit mendicabit in alia vita. Pro-

Sermo XXXVII

verbior. xx. Noluerunt manus eius opera: mendicabit ergo estare: in alia scz vita ex nō dabitur ei. sed alij remunerabunt & gau debunt quia seruiert deo de suo officio. Vnde Prover. xliij. Anima operantis impit guabitur. scz gratia in pñenti & gloria in futuro. Ad quā nos pducit &c.

In fine vnius pauperis mendici.

Sermo XXXVII

Actū est vt morere

Actū est vt morere tur mendicis: & portares ab angelis in sinū abrahe. Luce. xvi. Plures accidit qd ea que sunt apud mūdū vilia & despecta sunt apud deum & angelos suos honorabilia & accepta. Cuius figura habetur Exodi. viij. de omb⁹ quas egyptij abominabantur. & ideo dixerunt filij israel. Abominations egyptiorū imolabim⁹ dño deo nostro? Sic accidit etiaz de pauperib⁹ qui a diuitibus mundi despicuntur. Eccl. xliij. Excretatio diuitis pauper. sed a deo plerūqz & angelis honorantur. sicut accidit de lazaro mendico & paupere. de quo ad litteram dictum est verbum propositum. s trās ferri potest ad quēcumqz mortentem bonū pauperem & mendicam. Nam ille lazarus a diuite epulone & suis familiaribus fuit despectus & derelict⁹. quia cuplebor fatiari de mīis que cadebant de mensa diuitis et uemo &c. et tamen postea mortuus fuit ab angelis dei honoratus & assumptus. quod forte impletum est etiam de isto paupere. scz cum est inquit vt &c. & In quibus quib⁹ dcm vbbis describitur tria de ipo.

Et primū est eius humilis cōditio. Secūdū est eius vtilis resolutio. qz factū est vt moreretur.

Tertiū est eius honorabilis remuneratio quia portares ab angelis.

Circa primū aduerten

da est differentia inter pauperē & mendicū quia mendicis dicitur a mēte quod est de factus & dico dicit. vnd mendicis quasi de factum suū dicens. scz elemosynas querens do. & ideo qui elemosynas querunt dicitur mendicantes. pauper autem dicitur quasi parum habens de ere. Potest ergo esse alius quis mendicis & non pauper sicut qui querit elemosynam & non habet indigentiam. & iste talis peccat. Primo quidem: quia fingit paupertatem quā nō habet. & ita est men-

clax & hypocrita. Item quia non mendicat ex necessitate sed ex cupiditate et auaritia. Item est vt fur: quia contractat quasi rem alienam inuito dño. Nam licet iste qui dat elemosynam voluntarie det: tamen credit dare pauperi. & si sciret cum esse talem qualis est. sed non indigentem non velle dare ei: nec velle cum habere. s. quia vultur & credit dare pauperi. non tamen debet sic recepta p̄ pretea illi q̄ dedit restitui: sed veris indigentibus & pauperibus exhiberi. Aliquis natura quadoq; est pauper sed non mendicatus. sicut ille qui licet indigeat victum: sui acquirere: mendicare tamen erubescens. vel pro prijs manibus laborando vel diuitibus seruiendo: licito & honesto modo acquirat vel lucratur necessarium sibi victum. & talis implet preceptum domini dicentis. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Aliqui vero vtrūq; bobent. scz paupertatem & mendicitatem. sicut quidam religiosi qui sunt voluntarie pauperes & necessario mendicantes. Et quidam etiam sunt ex necessitate pauperes & mendicantes. Et ex persona cuiuslibet talis pauperis dicitur in ps. Ego aut mendicus sum: & pauper: & dominus sollicitus est mei. In quibus quidem verbis tria debemus considerare.

Primo quidem effectum humane indigentie: scz scz facit cogit hominem mendicare. & ideo p̄lo dicit ego aut mendicus sum. Secundo defectum temporalis substantie. qz pauper sum.

Tertio p̄spectum diuine providentie: qz dñs sol. est mei.

Circa primū notandum est qd aliqui sunt qui mendicant ex cupiditate. s. diuitias habendi. & talis mendicitas illicita est oibus sed magis est detestabilis in religiosis. Et ideo dicit Augustinus in libro de operibus monachorum. Multos hypocritas sub habitu monachorum vsqueq; desperit callidissimū hostis circueuntes prouicias. & postea subdit. Omnes petunt omnes erigunt aut subditus inctiose egestatis aut simulate precii sanctitatis. Quidā vero mendicant ex ocio sitate. s. vt ociose viuant. Contra quos dicit apostolus. i. 1. Cor. iii. Operemini manibus vestris sicut precepim⁹ vobis. vbi glōsa opus est agendum & non ociositas. Unde piger qui efficitur mendicus ex eo qd suo tempore noluit laborare q̄tum ex se nō meretur elemosynam accipere. & ideo dicitur

uerbioz. xx. Propter frigus piger arare noluit. & sequitur. Ad dabitur ergo estate & nō dabitur ei. non tamen etiam tali est elemosyna deneganda quando homo videt cum indigere. Quidāz vero mendicant ex necessitate. sicut qui non potest habere aliud de viua nisi medicari: puta quia est impotens & inualidus ad operandum vt si sit cecus vel infirmus quia talibus licet mendicare. Luca. xviij. Cecus quidam sedebat secus viam mendicans. Si autem sit potens & validus ad operandum & lucrandum nō debet mendicare. vnde talis s̄m legem cuius lem si imbecat se elemosyne imperatoris redigitur in seruitutem vt. C. de mendicanti⁹ validis. l. ij. Unde etiam quedam glōsa sup Matthei dicit Justus feceris si iniuste peccentem cor reueris q̄ si ei dederis. Sic illi q̄ detinentur in carceribus ita qd nec operari possunt nec aliunde habere licite mendicat vnde ps. cvj. Satiatur vinctos in mendicitate & ferro. Danda est ergo elemosyna necessitate patienti: scz excommunicato: nisi si ex securitate tibi neglexerit iusticiā. Nam in tali casu dicit Aug. Anli? elumēti panis tollitur: si de cibo securus iusticiā negligat q̄ esurienti panis frāgatur. vt iniuste seductus acquiescat. v. q. v. non ois. Sed pre dicta intelligas nisi tales esuriant ad mortem. quia tūc quātūcumq; neglexerint iusticiam pasci deberent. lxxvi. dist. pascē. Sed nota qd si diuites cēt charitati erga pauperes vt deberent: facilliter impleterent illud Deutero. xv. Omnino indigens & mendic⁹ non erit inter vos. quia in hoc non prohibetur indigenti mendicare: sed prohibetur diuitibus ne tam tenaces sint vt propter hoc aliqui egestate mendicare cogantur. Quidā vero efficiuntur mendici ex humilitate. ex eo enim qd mendicitas videtur habere ad iunctam maximam abiectionem: quia illi inter homines abiectissimi reputantur. quia non solum sunt pauperes: sed etiam in tantum egentes qd necesse habent ab alijs vtrius acquirere. Et propter hoc causa humilitatis aliqui laudabiliter mendicant: sicut alia assumunt que ad quandam abiectionem pertinent: ad extinguendum. scilicet superbiam in seipsis vel in alijs per exemplum. quia sicut infirmitas que est ex excessu caloris efficacissime sanatur per ea que in frigiditate excedunt: ita prouitas ad superbiam per ea que multū abiecta videntur. Et ideo

dicitur in decretis. de penitentia dist. ij. ca. Si quis semel. Exercitia humilitatis sūt si quis se vilioribus officijs subdat: & ministris indignioribus tradat. Ita nūq; arrogātie & humane glorie vitium curari vel curari poterit. Quidam vero mendicant ex utilitate sicut cum aliquis intendit ad aliquid vtile perficiendum quod sine elemosyna si delium facere non potest. sicut petuntur elemosyne pro constructione ecclesie vel pontis. vel pro quibuscumq; alijs que vergunt in utilitatem cōmūnem. Et ideo religiosi & predicatoribus qui utilitati deseruiūt animarum ex debito debetur vicus ab his qui bus predicant. Unde apostolus. i. Cor. iij. Si nos vobis spiritualia seminauim⁹: nō est magnū si carnalia vestra metamus? Sed tamen non quasi sibi debiti: sed quasi gratis dando mendicādo petere velint ad maiorem humilitatem pertinet. scilicet exens plo christi qui sic mendicare voluit. Salomon tamen mendicitatem fugiebat ne ex hac induceretur ad auaritiam vel furtum. Unde ait Proverbiorum. xxx. Mendicantes ne dederis mihi ne egestate compulsus furer &c. Secundo quoq; in auctoritate adducta considerare debemus defectum temporalis substantie: cum dicitur. & pauper. Paupertas facit hominem qui eam voluntarie assumit vel saltem qui eam humiliter & patienter tolerat. esse socium christi: non tantum in abiectione et humilitate: sed etiam in celesti dignitate. Videmus qd quando aliquis fuit socius alicuius et peruenit vnus eorum aliquando ad magnū statum: solet alium exaltare. vnde frequenter filius vnus mediocrius hominis potest exaltari tantum qd potest loqui sedere et p̄ferri alii quando magnis principibus & magnis hominibus. Ita certe christus eos qui fuerit socii sui hic in via i humilitate & paupertate: exaltabit vt etiam p̄ferantur nulli magnis. vnde q̄dū aliquis est armiger non sedet ad magnam mensam regis: sed alius quantum inferius: sed quando efficitur miles sic. Ita qui fuerunt in mundo isto armigeri christi qui portauerunt arma sua vt paupertatem humilitatem charitatem et similia ipsius sequentes: non sedebunt in terra: sed in celo eius angelis. Et contra est de armigeris diaboli: qui illi similes sunt in elatione: de alto superbie prosternuntur in

terrā miserie. Et ideo dicitur de socijs christi. Suscitans a terra inopem & de stercore erigens pauperem. vt collocet eum cum principibus cum principib⁹ populi sui. Tertio in auctoritate adducta debemus considerare prospectum diuine providentie. qz dominus sollicitus est mei. scilicet prospiciens ens et sua prouidentia meam indigentiam: sollicitus est mei. id est habet curam mei. Nam si homo tantam curam habet de equo suo vt non absq; sollicitudine prouideat sibi de necessarijs: multo magis deus de hominibus sollicitus est quos magis diligit qd homo equum. Et ideo dicitur prime Petri vltimo. Omnem sollicitudinem vestram proicietes in eum. quoniam ipsi cura e de vobis. B

Secundo ponitur in

thematē assumpto vtilis dissolutio cum dicitur factum est vt moreretur. Vbi aduertendum est qd bonus pauper non moritur cum tristitia: immo potius cum leticia. Et ratio est: quia homo letari consuevit de ereptione a malo: vel de translatione ad bonū. Et vtrūq; accidit pauperi sancto et bono in morte sua. quia eripitur a malo morte & abiectionis: transfertur ad abundantiam & dignitatem eterne beatitudinis. vnde potest dicere illud Benefici quadragesimo sexto. Jam letus moriar. Non autem ita accidit de homine diuitum: immo moritur cum amaritudine & tristitia. Et ratio huius sapientie est triplex. Prima est quia diues moritur cum maiori priuatione. Videt enim diues se expoliari et priuari per mortem omnibus bonis que cum multo desiderio & labore congregauit & que cum magno affectu & delectatione possedit. Item videt se priuari omni leticia & delectatione & honore que ex diuitijs cosequebatur & hoc in perpetuum & ideo e sibi mors valde afflictiva & amara Unde Eccli. xli. Mors qd amara est mors tua hominis scz inuitio & pacez habet in substantijs suis. Pauper autem qui nihil dictoz habebat: immo contra eis: non de morte affligitur: sed letatur considerans illud Ecclesiastica. xl. Mors est enim mors qd idigere. Secunda vero e qz diues moritur cum maiori obligatione. Nam q̄to aliquis moritur cum maiori culpa: tanto magis obligatur ad maiore penā. qz vbi pl⁹ e de culpa plus

est de reatu pene: sed diuites in multis delinquit & peccant, qz cupiditas diuitiarū et tpe diuitie etiā adpepe sunt eis occasio multarū tentationū & vicioꝝ. vñ apls. i. ad Zbī moꝝū. vi. ait. Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationē. & auaritie, quia crecit a. moꝝ nūmī qꝝm ipsa pecunia crecit. Item in tentationē superbie, qz vermis diuitum superbia sicut dicit augustin⁹. Item in tentationem luxurie, qz ex diuitijs nascitur de litie: ex quibus incitat homo ad luxuriam. Unde sicut dicit Bern⁹. Perit humilitas in diuitijs: & castitas in delitijs. Et ideo vidēs se diues inuolutū in multis peccatis: cognosce se ire ad magnas penas, vnde magis de morte affligitur & amaricatur. Sed pauper: qz talibus peccatis inuenit se immanē: & qui per angustias paupertatis purgatus est a peccatis: moritur cū consolatione maiorī quia exspectat melius iudiciū. vnde dicitur Ecclī. xli. O mors bonū est iudiciū tuū boī indigentī. Tercia ratio est. qz diues moritur cū maiorī dubitatione siue timore. Nam quia post mortē sequitur iudiciū, sū illud aplī. Debe: ix. Stratū est hominib⁹ semel mori: & post hoc iudiciū, & ille qui habet malam causam cum maiorī dubitatione et timore vadit ad iudiciū: sicut diues sentiens se habere malā causam siue ppter delicta q̄ circa diuitias commisit vel in acquirendo vel in retinendo vel in vtendo. Juxta qd̄ dicit Ecclī. xi. Si diues fueris nō eris linuntis a delicto. Et iterum ppter clemosynas quas potuit facere & nō fecit: quādo vnt ad mortem magis dubitat de diuina misericordia & plus timet de diuina iusticia. Paup̄ autē qui in talibus nō deliquit: & qui hic semp̄ officiosus fuit: & sperat de diuina misericordia & cōfidit de diuina iusticia: min⁹ timet. Considerat em̄ illud qd̄ dixit Abrahā diuī epuloni in inferno existenti. Luce, xvi. Fili recorde: qz recepisti bona in vita tua &c. Et idcirco dicitur Ecclī. xli. Noli metuerē iudiciū mortis. Admeto que ante te fuerunt: & que supuentura sunt tibi. **E**

Tertio notat in thema

te assumpto remunerationi admirabilis propter duo. Primo propter tranquillitatem honoris, scz vt portaretur ab angelis q̄ p̄ mo fuerat hominib⁹ despectibilis. Hoc tamē rationale est ppter irā. Primo qz ipsi fuerunt custodes: quos iste paup̄ letifi-

cavit. scilz eoꝝ persuasioib⁹ obediendo & diaboli tentationib⁹ non consentiendo: vel etiam de suis peccatis ad penitentiam rediendo. qz gaudium est angelis dei sup vno peccatore penitentia agente. vt d: Luc. xv. Item qz ipsi sunt concines: quos iste secur⁹ fuit. caruit em̄ materiali substantia: sicut caruit angeli naturali materia. & maxime si fuit pauper voluntarie. In cuius figura dicitur angelus petro Actū. xii. Sequere me & etiens. s. de carcere mūdani affectus secur⁹ est cum. Item qz ipsi angeli sunt confortes cum quib⁹ debet regnare in celis: & ideo dicit in ps. Angelis suis deus mādauit de te vt custodiant te, ecce quia custodes, in omnibus vijs tuis: ecce qz cōiues & cōiutores in manib⁹ portabat te, sed gaudia paradisi in quib⁹ erant confortes. Secundo remuneratione ista ostendit mirabilis propter locationē quietis: qz in sinu abrahe. Mirabile est em̄ qd̄ ille qui nec infra sanuam diuitis stare permittebat: qz in sinu abrahe modo recipiatur. Recipitur tamen ibi aīa hominis mendicanti: tanq̄ in loco magis hūio sue humilitati: tanq̄ in loco magis turo sue sanctitati: tanq̄ in loco magis quieto sue felicitati. Unde per sinū abrahe intelligit locus quietis animarū sanctarū: quia sū: sū grāmatics aliquādo dicit collectio vestis aliquando vero vocat sinus portus vel litus maris. & in vtroqz quedā quies siue securitas designatur. Olim ergo dicebat sū: Abrahe lumbus inferni: in quo antiqui patres quiescebant xpi redēptionem expectantes: sed nunc vocatur sinus abrahe ipsa sanctorū requies: quā habent in regno celozū simul cū abrahā qui fuit p̄ma via credendi per fidem qua omnes electi saluantur. Unde Marthei. viij. Adulti veniēt ab oriente & occidentē & recumbent cū abrahā ysac & iacob in regno celozū. Ad qd̄ nos parducit &c.

In funere vnus p̄dicitur. Sermo XXXVIII

Quid est tibi mare

qz fugisti. ps. cxij. Naturale videtur esse animalitatis vt fugiat loca in quib⁹ paterent incommoda: ad loca in quib⁹ inueniūt sibi accōmoda se reducat Ita cū faciūt grues & hirundines & cicome & plūme aues. qz scilz h̄yemis tempore timentes incommodum frigiditatis a locis frigidis

dis recedentes ad calida loca se transferunt Et contrario tpe estatis timentes calozis molestia fugiūt ad frigida loca. Vñ etiā de talib⁹ hieremias dixit cap. viij. Turtur bitudo & ciconia custodierūt tps aduent⁹ sui Quantū aut ad boies habet exēplū huius Ruth. i. de Elimelech q̄ fugere volēs icōmōdū famis abijt de terra isrl vbi erat fames i regione moabitide vbi maior abūdātia erat. Sic etiā Bern⁹. xlv. Joseph mādauit p̄i suo Jacob vt recederet de terra chanaā vbi fames erat & decederet in egyptū vt ibi videretualia sibi daret. Descēde inquit ad me ne moriaris: & dabo tibi terrā iessē. ibiqz te pasca. Adhuc ei quoz aīa residui sūt famis ne & tu peas & dom⁹ tua. Adirandū ergo qd̄ ille modo defunct⁹ sic fugit de mūdo isto vbi abūdabat diuitijs & delitijs: & erat plen⁹ obibus bonis sicut mare plen⁹ est aq̄: & inie ad aliā vitā vbi nihil istoz h̄y. Queram⁹ ergo ab eo q̄ erat sicut mare h̄is plenitudinē aq̄ rū. i. diuitiarū: put dicit h̄ba p̄p̄ta. Quid est tibi mare qz fugisti. i. qd̄ nouitā tibi accidit vt fugeres & recederes a tot diuitijs: a tot delitijs: a tot honorib⁹. qd̄ deficiebat tibi: quare fugisti: quoz iustit. A In istis h̄y verbis ps̄. facit tria si volum⁹ ea transferre ad istū nostrum defunctum.

Quia primo querit de causa nouitatis presentis: cū dicit. quid est tibi?

Secundo loquitur de abūdantia prosperitatis precedentis vocando eū mare.

Tertio miratur de absentia boniū a diuitijs recedente: cū additur. qz fugisti, scz de mūdo isto vbi tanta bona habebas.

Circa primū notandū

est qz si nos queram⁹ ab isto. qd̄ est tibi? nullus nostrū posset p̄ eo respondere. qz scim⁹ de eo qd̄ sibi fuit: s̄ nūc null⁹ scit ad plenum qd̄ sibi modo sit. Si aut̄ petam⁹ ab eo sicut d: Job. i. qd̄ dicit de teipso: h̄y nō possit nob̄ respōdere p̄ loquelas verbū: ruder tū nobis p̄ eidentia facti manifeste nobis ostēdēs qz quantū ad oia que videm⁹ est sibi multū male. Intulit em̄ sibi moꝝa mala duplicat. Primo respectu vite presentis. qz destruxit sibi psonā & abstulit sibi substantiā. Secundo respectu vite sequentis. qz si ille qui moritur vadit ad purgatorij: h̄y ibi multū grauem penā. & si iret ad infernū haberet ibi penā acerbissimā & irremediabilem & irremedia bilē. vnde dato etiā qz iste esset in purgato-

rio: quia ad paradysum non vadunt ista cōmū illi qui hinc exiunt perfectissime purgati: adhuc h̄yficatē in eo quod dicit Esa. li. Duo sunt qui occurrunt tibi. vastitas & contritio: fames & gladius. Duo sunt scz maloz genera: que tibi occurrunt. scz per mortē. vñ respectu vite sequentis: & ad hoc p̄tinet fames & gladius. Tanguntur ergo quattuor mala que sibi accidit ex morte. Primo ex destructione psonē. vastitas. Secm̄ ex dispōne sūbē q̄ dicit contritio. Tertū ex recore: dardōe glie: que d: fames. Quartū ex afflictione gebē. i. ignis purgatorij. quia idē est in substantia ignis in fermi & purgatorij: scz ex diuina iusticia nō tantū affigat. & ista pena vocatur gladius. Est ergo primū malū vastitas. quā scz vñ status est per mortē & destructus in persona Et hoc malū est in omnibus partib⁹ corpis sui: in quibus euidenter apparet qz nihil remansit de vita: nihil de colore: nihil de fortitudine: nihil de sensu: nihil de motu: nihil de actu. Certe mala passio est cardiaca. i. defectus cordis. quia facit apparere quasi mortuū: sed tū in rei veritate adhuc vita est in eo. & ideo post modicis confortatorū & reddit sicut etiā ille qui rapitur. Sed modo moꝝa ita vastatū istū qz nec in apparentia nec i existentia remansit in ipso aliquid de vitā nec spiritus rediit ad vitā hodie vel cras nec vlgz ad finē mundi quando resurgēt omnes. Adala etiā passio est hydropisica q̄ defomat colore. quia in omni hydropisicō discoloratio: vt dicit Auicēna. Et infirmitas etiā ictericia facit colore croceū siue citrinum propter colorū diffusionē. sed aliqui tales liberantur & rediūt ad suū colore. Scz h̄y per mortē omnis color & omis decor cōuersus est in palloꝝ: nec est spes recuperandi. Itēz vna febriū continua auferit hominī vires vel partes non: sicut fecit isti moꝝa. Et paralysis licet auferat motū vel sensum non tū a toto corpore. quia aliquando caput remanet liberū. vt quando humor procedit a nucha: aliquando est solū in vno mēbro. Sic aut̄ totū corpus p̄tinatū est omni sensu & motu: ita qz amodo amplius non eūqz tabit: nec perditabit: nec loquerit: nec aliq̄ operabitur quantū ad vitā istā: & nihil scit aut videt de omni honore qui fit ei in sepultura sua: & tantū habet de eo quantū fieret ligno vel lapidē. Doc figuratum est

Sermonū funebrū

Beth. r. in v. 207. que subito conuer-
sa in statu salis: videbatur habere formā
mulieris et non erat mulier. Possz ergo ant
ma istius diceret illud 'Viere. iii. Taberna-
naculi meū. i. corpus meū vastatū est. De
tali em tabernaculo dicebat beatus Petr'
ij. Def. i. Celor. i. temporis mors. Secundū malus est
id est dispersio substantie: id est diuitiarū q̄ a
pp̄ba vocat p̄rtio. Et rō est: q̄ q̄dū res
manet integra conseruant in ea p̄tes eius
sed q̄n frangat̄ et p̄terit tūc partes eius di-
uiduntur et disperguntur. Sunt em quidā
diuites qui multū laborant in congregatio-
ne substantie: et ea congregatā ita cōseruat
vt nec de ea elemosinas faciunt: nec etiam
caritatē alii quasimō etiā pro se expen-
sas faciunt valde parcas. Sed quando ves-
nit contritio mortis: tunc eoz diuitie diui-
duntur et disperguntur. vel inter diuersos here-
des: vel quia oportet male ablata restituere
vel quia aliquē elemosinas faciunt: vel et
legata solunt. Et iō tales diuites sūt siles por-
tio: de quib' nihil vtile habet: f. duz viuunt: f.
postq̄ occisi sunt multi comedūt ex eis. Itē
sunt similes vni testē in quo pueri cōser-
uant denarios q̄ eis dantur: de quo postq̄
missi sunt non exeūt denarij nisi conterat̄ si
ue frangat̄ ipm vas. Et sic est de diuitibus
auiariis: inter dū etiāz heres cui remaserunt
diuitie ab auaro p̄gregate tal' ē q̄ cito eas
dispergit et sumit in malis vrb' et expensis.
Vnde si talis auar' sciret diuitias suas sic
dispergi p̄pter mortē suā posset dicere illud
ij. Regū. xxi. Circūdederunt me contritio
nē mortis. Tertū malū quod facit mors
diuiti' ē retardatio aliorū si scy sit in purga-
torio: et ista vocatur fames. id est vebemēs
appetit' p̄ueniendi ad gloriā. Nā affect'
quo desiderat summū bonū post hāc vitam
est intens' in animab' sanctis q̄ effect' in vi-
ta ista. quia non retardat affectus materia-
le corporis. Et quia terminus fruendi sum-
mo bono iaz aduenisset nisi aliqd̄ ipe diceret:
ideo de retardatione maxime dolent. nam
q̄to aliquid magis desideratur: t̄tō et ab-
sentia ē molestior. S; licet sint in tali fame
sunt tamē securi a morte eterna. Job. v. In
fame eruet te de morte. Sed diuites q̄ sunt
in inferno habent aliā famē. id est ardentē
simū desiderii habendi aliquod refrigeriū
contra penā suā: quod tamen habere non
possunt. sicut patet Luc. xvi. in diuitē epulo

nei: qui p̄tinuit modicā aquā contra ardorē
gebennę: et negata est ei. Eccli. xl. Fames et
contritio et flagella super impios. Quartū
malū est de afflictione gebennę. id est ignis
gebennalis. Sed sine sit ignis inferni sine
purgatorio vocat hie gladi' q̄ ad modū gla-
dij penetrabit vsq; ad intima cruciat' illius
ignis. Et cū sit instrumentū diuine iusticie
nō solum potest cruciare corpa q̄n fuerit res
suscitata et fuerit in inferno: f. vterq; ignis. f.
inferni et purgatorij cruciat' et penetrat etiā
vsq; ad intima aīe. et ideo est cruciat' mari-
mi doloris. Et ratio est: q̄ dolor nō ē lesio
si lesionis sensus. et ideo tanto quis magis
doleret de aliquo lesio q̄to est magis sensiti-
uū. vnde lesioes q̄ sūt in locis maxime sen-
sibilib' sunt maximū dolorē causantes. Et
q̄ totus sensus corporis est ab anima: ideo
lesio qd̄ aicit in ipam animā maxime affli-
git eā. Et p̄pterea istius gladii pena: id est
cruciat' ignis quo aīa etiā in purgatorio
affligit excedit oēm penā ist' presentis vi-
te. Potest ergo dici hoi' cū in purgatorio
illud Luc. ij. Quātipius aiām p̄trābit glas
diuis. i. cruciat' maximū doloris. B

Secūdo in themate as-

sumpro loquitur ps̄. de abundantia p̄feritio-
nis precedentis vocando ipm mare. quia si
cut mare habet abundantā aq̄arū: ita iste
habebat abundantā diuitiarū. Dicitur em
Eccli. i. q̄ oīa flumina intrāt in mare. Sic
oīa flumina id est oīum bonoz temporalū
genera confluxerunt ad prosperitatē ist'
abundabat enī in diuitiis et in honoribus
et in deliciis et in multoz dominū obsequijs.
General' aut loq̄ndo p̄ mare intelligit vi-
ta hoīs in mūdo isto existētis. Et rō ē quas
duplex. Prima q̄ mare ē multoz piculoz
p̄ctūū. Est em mare piculosū. P̄tio p̄p̄
motū. Matt. viij. Mor' magn' fact' ē in
mari. q̄ scy mot' maris facit ipm tēpestuosū
sum p̄cellosū et tumultuosū. Sic vita hu-
mana est tēpestuosa ex guerris: p̄cellosa ex
isfortuniis: tumultuosa ex iniquitatib' et vicijs
q̄ ipi q̄nt mare fernes. Esa. lvij. Et iō p̄p̄
tales mot' piculosū ē mare vite hūane. ij.
Coz. xi. Periculis in mari. Itē ē mare pi-
culosū p̄pter ventoz. Dan. viij. Quattuor vent'
pugnabāt in mari: Nā vt vent' auferat est p̄
sens hūane vite p̄p̄tias: vt adlo est et' ad-
uersitas: t̄talis est inspiratio gr̄e: occidē

Distinctionis V Sermo XXXVIII

talie suggestio malicie. Itē mare est piculo-
sum p̄pter defectū tā scy nauis q̄ nauis. id ē
gub' emana. Nauis em sine lignū cū q̄ ha-
bet' trāire mare p̄sentis vite est corpus.
qd̄ est vas fragile p̄p̄ passibilitatē: graue
p̄pter p̄ctoz onero sitarē: nullus foraminū
b' generabile p̄p̄ sensū susceptibilitates.
sunt em sensus vt foramina qd̄ a p̄ multre
aque. i. multe culpe ingrediunt ad aīaz sub
mergēdā. Itē est frequē defect' nauis ip̄s
riti. i. rōnis ip̄s defect' regētis. Oīa em bec
sentit hoīs p̄ti in mari hui' vite. Eccli.
xliij. Qui nauigat mare narrat picula eius
Secda rō quare vita assimilaf. ma-
ri est: q̄ mare est aīantiū et multiplicū mō-
stroz p̄ctūū et p̄ductiū. Vn fm Rabanū
plura monstra producat mare q̄ terra. ps̄.
'Voc mare magnū et spaciosū mamb': il-
lic reptilia quoz nō ē numer'. Sic in mari
hui' vite sunt aīantia diuersa et monstruosa
multa nō tm corpāl' r̄: etiā spūāl'. Sunt
em in vita ista hoīs atales. i. sensuales nō
sapientes q̄ dei sunt. q̄ aīalis hō nō p̄cipit
ea q̄ sunt ip̄s dei. vt dicit. Coz. ij. Itē sunt
monstruosi velut ille belue de q̄ dicit Dan. vij
q̄ quatuor belie grandes ascendebant de
mari diuersē int se. Nā prima q̄ erat simil'
leoni significat supbia vite. Secda q̄ est si-
milis vīlo signat voluptatē carnalis cōcupi-
scentie. Tertia q̄ est similis pardo signifi-
cat cupiditatē auaricie. Quarta q̄ habebat
dētes ferreos et terribiles signat crudelitā-
tē malicie. Tertia rō quare vita hūana as-
similaf mari est: q̄ mare est nubū et nebu-
le et ventoz generatiū. Et sic generatū
p̄sens nebulas erroz: ventos p̄secutionū si-
ue tentationū: p̄p̄ quas multi p̄cipitant'
et suffocant. Adar. v. Grex p̄cipitat' est in
mare. et fuit grex porcorū. hoīm carnaliter
viuentū. Quarta rō quare vita humana
assimilaf mari est: q̄ mare est lune imita-
tiū. Dicit em ps̄ in libro de p̄p̄tariis
elemētōz: q̄ mare imitat naturā lune. Nā
sicut adamantē sequit ferrū: sic mare seq̄t
lune cursum. Vn mare semp est in summo
augmento et vigore q̄ luna est plena sine
versus celū vt in nouilunio: sine versus ter-
rā vt in plenilunio. et sicut luna in suo lumi-
ne plus proficit vel deficit: sic mare crescit
ampl' vel decrescit. Sicut ergo mare sequit
lunā ita vita p̄sens sequit fortunam.
Vn sicut crescit vt minuit fortuna alicuius
ita est multū vel parū in p̄cio vite et'. Vn

et metrice dicit. Cū fueris felix multos nu-
merabis amicos. Tpa si fuerint nubila sol'
eris. Jaco. i. Silis est fluctu maris q̄ a ves-
to scy fortune mouet' et circūferretur. L

Tertio in themate as-

sumpto ps̄. admirat' de absentia sine de abs-
sentatione hoīs ab istis diuitijs recedente
cū dicit. q̄ fugisti. scz de mundo in quo tōt
diuitijs et bonis abundabas. Nā apparente
aduersario: id est morte fugere cōpulsus ē.
ps̄. Mare. i. iste abundans aq̄s delitauerit
et diuitiarū: vidit. i. mortē: et fugit. i. de mūdo
velocit' recessit. Sed notandū q̄ nō solum
moria: f. etiā hō viuēs p̄pter velocitē t̄pis
cursum fugere dicit: sine ip̄sua dies fugere
dicit. fm illud Job. ix. Dies mei velocit'
res fuerit: curso: fugerit et nō viderit bo-
nū: p̄trāserit velut naues poma portantes
In quibus quidē verbis ostendit quātū
oz conditiones humane vite.

Primo quidē et' labilitatē: euz dicit. dies
mei vt. cur. Null' em curso: p̄ticipat' les-
uis et agilis ita bene currit sicut nos. Nam
curso: cū dormit vel quiete nō currit. sed
nos oī hora currim' ad mortē sine interm'
p̄tione. q̄ quicqd̄ viuif de vita demit'. et iō
nihil aliud ē viuere q̄ cursus ad mortē. vñ
iste cursus se h̄ ad modum diei q̄ hora post
horā quotidie tendit ad occasum. de prima
ad tertiā: de tertiā ad sextā: de sexta ad nos-
nā: deinde ad vesp̄rā: et de vesp̄ra ad noctē
Nā prima q̄ sol est i oīu est infantia. Ter-
tia quando sol ascendit plus est adolescen-
tia q̄ vltus rationis et discretiois incipit vi-
gere. Sexta q̄ sol est in fermeze suo ē iuu-
tus quando homo est in fortitudine sua. No-
na quando sol incipit tendere ad occasum
est senect'. Dora vesp̄rtina quando sol est
in occasu ē senū: q̄ est p̄p̄e interitū. Nox
est ipa mors: ecce cursus dierū nroz. Dicit.
xliij. Subito euz currere faciā ad illā. scz ad
mortē. Vnde Greg'. dicit q̄ homo ne finia
tuz appetit et p̄ augmentū vite quotidie ad
finē tendit. Secūdo ostendit beat' Job hū-
mane vite irreuocabilitatē: q̄ illud qd̄ p̄p̄
terij nō pōt reuocari. vñ subdit. fugerūt. f.
absq̄ylla sp̄ reuertēdois. vñ sic vmbra trāsit
nec pōt sequē trāfire eā: sic dies qui trāsit
runt nunq̄ postea redibūt. Job. xliij. Fugit
velut vmbra et nunq̄ in eodē statu perma-
net. Tertio ostendit humane vite obscuro-
tatē: quia non viderunt bonū. scz ipm tēū

qui est omne bonū. Videm' em' q' loc' vbi ē vmbra part' defectū lumis ex interpositiōe corpis vmbrosi int' ip's locū & lumē. Ita ex interpositiōe vite nostre corp'alis int' nos & deū deficiat nobis lux bñe visiois. vt dictū fuit in Adoyā Exod. xxxij. Nō videbit me hō & viuet. Et tūc erit verū qd dicit Exod. xxxij. Ego scēdā tibi cō bonū. Un' dicit Ansel. q' tibi erit bona aie & corp'is qualia nec ocul' vidit nec auris audiuit nec i' cor boīs ascēdit. Cur p' multa vagaria homūcio querēs bona corp'is & aie. ama vñū bonum in quo sunt oīa. Vel non viderunt bonū quod sp'cialiter in vita ista multū cogitant. tal' error ita diues. ita faciā: s' frequēt puenit morte nō videt ista q' ppōebat. Sic dicebat ille Luca. xij. Alia mea habes multa bona &c. Iste mēsurabat vitā suā ad longas vltimas. & ita timille miser audiuit. Stulte hac nocte amittā tuā repetitū a te. Ido dicit hō hoc solū appetere in quo sunt oīa bona. Proū. xi. Desiderū iustoz oē bonū. Quarto ostēdit vite hūane nullitatē: q' final' annullat vt ferre nihil ex ea remaneat. & iō subdit. pransiē runt ve. na. po. pō. Nautis em' poma portās dicitur hō: q' non relinquit post se nisi odorē momētaneū. Sic vita hominis nisi mōdicā memoriā vroz: sua plorat: & filij sui & filie: r' aliquando quando est in feretro cogitabit mulier cui poterit maritari. Sapie v. Tang' nautis que pertransit fluctuantem aquā: cui' cū pterierit nō est vestigiū iuentre. & sequit' ibi. Sic & nos nati continuo desinim' esse: virtutē quidē nullū signū vultūmus ostendere: in malignitate autē nostra d' sūpti sum'. Talia dixerunt in inferno hi q' peccauerūt. Un' in hac nauī q' intelligit aīa sancta debēt eē merces bona opa: fumes. .i. pcepta: malus. .i. patiētia: velū p'fenerāria: gubernaculū charitas: ācho: a fides: gubernator: spūssanct' domi' nautis ch'ist': famuli dūc'tes nautē exempla sanctorū. Unde dicit anima sc'tā Prover. xxxi. Facta est quasi nautis infortunis: in qua scz sunt omnia ista. Sequitur aut' q' debeat poma portare. .i. bona opa & redolentia corā deo. Unde dicit hō mō de permis suis & de suis bonis operibus facere cōtētia. Intra illud Cañ. vii. Quia poma nona & vetera dilecte mi seruaui tibi. Unde arbor. .i. hō dicit portare poma. .i. bona opa in abundantia. Leuit. xxvi. Pomis arborēs replebunt. alit' certe si nō portat ista poma succidēt & tollentur de terra viuētū.

Deut. xx. Si qua aut ligna nō sunt p'missēra h' agrestia & i' ceteros apta v' sus. ista succidēt: erūt ad aliū vsus. s. ad ignē eternū. Un' poma dant post prādū in delectatiōes. ita fruct' .i. fructio bonoz nroz op'rudabitur nob' i' paradiso qñ dicit dñs illō Luca. v. Veniat dilect' me' in hortū suū vt comedat fructus pomoz suoz. & hic est hortus paradisi. Ad quem &c.

In funere vnius pauperis mendicantis Sermo. XXXIX.

Superē quidē vitā

Pgerim' s' multa bona habebim' s' tinnuerim' deū. 2. hōb. iij. Contrariā plerūq' mutatiōe dicit mors in iustis & p'ccatōib'. q' si p'ccō: fuit diues: mors trāffert eū ad fūmā paupertatē. q' s. exp. lit. eū oīb' diuitijs. & si ducit eū ad infernū gēb' nā: caret ibi oī bono & oī refrigerio. Ecce autē iust' q' tūc iūq' fuerit paup' trāffert per mortē ab iopia mūdī ad diuitias paradisi. Et de his dare patēt exēpla Luca. xvi. in diuite epulone & i' lazaro paup'e. q' dicit' ibi q' mortu' ē diues & sepul' ē i' inferno. vbi fuit i' tāta iopia q' gurā aq' petiuit & bñe nō potuit: q' tūc dū viueret epulabaz q' dicit' splendē. Ecce factū est vt mozeret mēdic'. .i. lazā' r' portabat ab angel' in sinu abrahe. .i. in plima rede & solatiōe. Un' postea dicit de eo abrahā ipī diuiti loquē. Nūc hic solatur tu vero cruciaris. Un' p'figurabat sū' abrahe requiē & solatiōe quā h'z nūc lazā' cū alijs beaz i' diuitijs & delitijs celestis paradisi. De hac mutatiōe siue solatiōe siue trāffatiōe quā facit mors in paup' iustis pot' exponi v' bñ' p'positū cū dicit. Paup' ē quē vitā gerimus. sū' p'senti: s' multa bona habebim'. sū' diuitijs paradisi: hoc erit si tinnuerim' deū dū hic fuerim' vni. A In quib' quidē veritas est persona iustoz pauperum ostenduntur tria.

Nā primo ostendunt se tolerare fortune angustia: cū dicunt. paup' ē vitā gerimus. Secundo ostendunt se expectare glorie abundantia: cū subdit. s' multa bona habebim'. Tertio ostendunt se supponere iusticie p'sequentia: cū addūt. si tinnuerim' deū. Nā hūmana iusticia per quā p'ueniunt ad gloriam consistit in declinando a malo & in faciendo bonū. Et vtrūq' faciunt qui deum timent. quia per timorem domini declinat omnis a malo: vt dicitur Prover. x. & Eccl. x.

Circa primū notandū

Quā timet deū faciet bona &c. Circa primū notandū q' qñ arbor putatur & amputant ramusculi circastantes: ita magis crescit in altū. q' hamo: q' fret ad ramusculos cedit i' augmentū arboris. Sic amputatis t'palib' per pau' peratē anima magis crescit i' spūalib'. q' amor q' eēt ad t'palia puerit ad spūalia. v' bñ' figura h' dicit. xli. in ioseph' q' ait. Cre scē me scē de' i' t'ra paupertat' mee. Vbi nōm' q' uoz: q' p'uenit p'currē ad arboris augmentū q' p'currūt ad augmentū aie i' spūalib'. Primum est agricola id est v' qui no' tatur primo cū dicit. crescere me fecit deus. Secundum est planta. .i. homo sollicitus: cum subditur. me. Tertium est terra: id est vita siue viuēdi modus: ibi. in terra.

Quartū est cultura: id est temporalū consēptus: cū dicitur. paupertatis mee.

Circa primū attendendū q' de' ē q' facit hoīem crescere in bonis t'palib'. s. i' virtuti b' & i' meritis. In virtutib' quidē: q' sic aug' mentū virtutis. s. infusariū vt fidei sp' & charitāt' & ceterarū ē et grā: q' est p'ncipiū & radix talū virtutū. Nā sic ab essentia aie effluunt e' potētie naturales: ita a grā q' ē i' ipsa essentia aie factēs eā p' quā dā similitudines diuine nature p'cipiē: effluūt virtutes spūales p'dicte q' sunt in potētijs aie: p' q's mouētur potētie ad opa ipaz virtutū. Cū igitur grā sit a deo s'm illud ps. S'cam & gl'iam dabit dñs: sequit' q' incrementū virtutū sit etiā a deo. i. Coz. iij. Qui incrementū dat deus. Itē ip'e de' est q' nos crescere in meris facit. Adres' erit hō p' bona opa q' fac. Un' dicit. xxxi. Est merces opti tuo. S'z de' est q' facit nos bñ' opari dupl'r. Prō in quātū dat nob' grām p' quā hūana natura corrupta sanaf et etiā sanata eleuat ad opandū opa meritoria vite eterne q' excedūt p' portione nature. sic medic' q' excedūt p' portione nature sanaf & p' quā fortificat ad ambulandum & operandū. Alio mō in quātū etiā post grā vitā datā mouet ad bene opandū & ad recte agēdū. hoc em' necessariū est: q' etiā post q' aīa est sanata p' gratiā adhuc remanet infectio carnis allicies ad peccandū: remanet quedā obfcuritas i' intellectu: propter quā in varijs euentib' rerū ignozam' quid debeat m' agere: nec etiā scim' qd nob' mag' expe-

diat cū nec nosmetipos p'fecte cognoscam'. Prop' h' etiā dicebat ap'la Ro. viij. Quid ozem' sicut opz nescim'. Prop' h' etiā dicit Sapie. fr. Cogitatiōes mortaliū timēdes & incerte p'uidētie nise. Et p'pterea indiget mus dirigī a deo vt recte opemur: & vt illō faciām' qd mag' expedit nobis. Propterea dicit. ij. Paral. xx. Cū ignozem' qd agere de' beam': hoc solū habem' residui. vt oculos nros dirigam' ad te. s. deū. Sic q' quia ipse de' qui opaf in nobis velle & p'ficere: ipse ē qui facit nos in meritis crescere & proficere Eccl. xliij. Dedit. s. de' crescere illū. s. i' grā & i' virtutibus: ex quib' etiā augetur bona voluntas & facultas bene opandū: multiplic' cantur etiā vltērius ipsa bona & meritoria opa. Un' ij. Coz. ij. Multiplicabit semen vestrū & augetib' incrementa frugū iusticie vestre. Nā semē diuinū est gratia: incrementa sunt bona voluntas & facultas bñ' operandū: fruges iusticie sunt opa meritoria ex ista fructa p'cedētia: que oīa deus auget & multis plicat in sanctis operib'. Quia igit' t'palia de' minima reputat respectu spūalium: s'ne quent' expoliat & repauperat electos suos de t'poralib' vt faciat eos crescere in spūalib'. Est. ly. Pro v'rtice crescit myr'. Arca est diuitiarū copiaz: q' ad modū v'rtice v'rit p' inordinatū amorē auaricie: & pugit p' multas sollicitudines: p' qua amissa crescit myr'tus. .i. vigor virtutū: q' myr't' est nature tēmpate dissoluta mētia constringēs. & ita v'rtutes restringunt opa dissoluta & inordinata. B Secundo in auctoritate adducta notat illud in quo fit augmentū. .i. ip'e homo q' mundū contemnit qui scz est loco plāte: cū dicit me. Vbi est notandū q' isti hospitalarij qñ sunt hoies p'ij & cōpassiui: quanto vident peregrinos magis paupes & afflictos tanto libentius suscipiūt eos & refouere cōstant: r' ita christus libētē suscipit paupes & afflictos & a mundo abiectos. Refert Ambro. q' auis que fulica dicit pullū ciecutz ab aquila de nido suo: qd qñq' aquila facit nō valens nutrire tot pullos quot habet: suscipit & nutrit. Et sic christi grā suscipit afflictos & paupes: quos mundus abiect' & de relinquit quando volunt ad eā confugere. Figura hui' habet' primi Reg. x. vbi dicit de v'rtis Dauid q' inuenerunt vñū egyptiū in agro & adduxerūt eū ad dauid. Dederūt ei & panē vt comederet & biberet aquā: & fragmen melle caricaz & duas ligaturas

que passe. Qui cū comedisset reñsus ē spūs eius: r̄ refoallat' est. Et dixit ei dauid. Cuius es tu: vel vnde r̄ quo pergis? Qui ait. Tu es egypti: ego sum: seru' viri amalechite. Deridit' autē me dñs me'. qz egrotare ce pi nudiuertit' us. Quam figuraz exponens Greg' ait. Quid est qz egypti? amalechite puer in itinere lassat' nisi qz amator. p̄sent' sequi peccati sui nigredine oportus: sepe ab eodē sicut infirm' respectusqz relinquitur. vt cū eo nequa qz currere valeat: sed fract' aduersitate ro: p̄scat. Sz hūc dauid inuenit quia redemptor noster veraciter manu fortis nōnūqz quos respectos a mūdī glia respexit: in suo amore conuertit r̄ cibo sue grē vel sibi sciētia reficit. Vñ etiā ps. ait. Ego sum paup' r̄ dolens sa. tua de' su. me. Tertio in auctoritate adducta notat' incrementū hō: qz in terra. Vbi notādū qz corpa qz sūt ī celo nō recipiūt augmentū neqz diminutio nē sicut ps in stellis: sed quia qz sunt in terra vt plante r̄ animalia augmentū suscipe possunt. Sicut istī qz sunt in celo qz quide ad meritū p̄mij essential' nō recipiūt augmentū neqz diminutione. qz nō pōt meritū eorum crescere: nisi forte vsqz ad diē iudicij respicere: ut p̄mij accidētalis. qz gaudiū eoz crescet ex hoc qz aliq' eoz docerint vel exēplis trabūt ad saluationē: si post diē iudicij nec in merito nec in p̄mio crescēt habitū finalit' r̄ plena beatitudine tā animarū qz corporū r̄ tunc erunt oēs saluādī in celo. Sed meritū eoz qui sunt in terra crescēt r̄ diminiuit pōt. Job. i. Possessio eius scz meritorū acq̄sitorū creuit in terra. Quarto ostenditur in auctoritate adducta illd qd p̄portional' cultare. s. paupertas: cū dicit. paupertas mee. Naz paupertas p̄cipue voluntaria extrahit de agro cordis spinas diuitiarū r̄ lapides. i. p̄ctā avaricie quibus induratur cor r̄ alias malas herbas. i. affectiones r̄ cupiditates malas qz possent impedire fructū diuini operis. i. diuine grē ne crescat in nob: r̄ hic fructus est sal' animarū. r̄ ideo dicit in ps. Aut mas pauperū saluas faciet.

Secūdo in assumpto

themate ostendunt se boni pauperes expectare celestis glorie abundantia tū dicitur. sed multa bona habebimus. Sed notandū qz bona p̄sentis vite licet possint multarū hominū aduentre: non tamen omnia. Et qz etiā praua bona sunt nō faciunt animā nec

etiam sunt durabilia. quia aut ipsa deserunt aut deseruntur per mores. Unde Luce. xij. Illi diuites qui dicebat. Bona mea habes multis bona r̄. r̄ respōsum est ei statim. Stulte hac nocte r̄. Sz in celesti beatitudine nō solum erūt multa bona: s. etiā oia bona. qz beatitudo s̄m Doctū est stat' oium bonoz aggregatiōe p̄fect'. Vocat' p̄figurabat mā: na qd habebat in se ois saporis suauitate. s̄m illud Sapie. xvi. Paratu panē de celo p̄stitisti eis oē delectamentū in se habentē: r̄ ois saporis suauitate. Licet em̄ sit vñ sum mū bonū increatū in quo beatitudo nostra cōsistit. Sed. tñ in illo vno sunt oia bona. r̄ ideo illa beatitudine que in ipsius esse visto ne consistit adueniente adueniūt simul oia bona. Vñ Sapie. vij. Veniunt mihi omnia bona pariter cum illa. In quibus quidem verbis de celesti beatitudine q̄tuoz inuenit. Primū est ei' p̄prietas: qz venerunt mihi Secūdu est ei' s̄tietas: qz oia bona. Tertium est eius equalitas: quia pariter Quartū ē ei' tranquillitas: cū addit. cū illa. Circa primū attendendū est qz non dicit ego veni ad oia bona. i. ad celestē beatitudinē: potius dicit oia bona venerūt mihi scz vt ostendat qz potius ex dei misericordia hō homo illa bona. i. beatitudinē qz ex propria virtute siue ex p̄prio merito. Unde suscipit illud Roma. vi. Gratia dei vita eterna. Dic dicit glosa posset recte dicere stipēdiū iusticie: s. maluit dicere grā dei vita eterna. vt intelligerem' deū ad eternā vitā p̄ sua miseratione nos p̄ducere nō meritis nostris. nec vult hic glosa dicere qz merita nō valent ad vitā eternā: s. vult ostendere qz misericordie dei est p̄ma cā pueniēdi ad vitā eternā: meritū aut nostrū ē cā subsequēs. vnde etiā ps dicebat. Veniant mihi misericordie tue r̄ viuas. i. vita eterna. Secūdo ostendit beatitudinis s̄tietas: cū dicit. oia bona. Luce est bonū sit qd oia appetit. vt dicit p̄mo et hī eoz: sequit' qz vbi habent oia bona qz ois appetit' sit ipse: s. iusti in vita eterna habebūt qd dē desiderabūt. s̄m illud Prouerb. x. Desideriū eoz iustis dabit'. ps. Desiderium aie ei' tribuisti ei dñe. Hoc autē est qd iusti desiderāt. s. hē oē bonū. Et iō sequit' qz ipi habebūt oē bonū r̄ erūt in p̄fecta s̄tietate. r̄ hoc p̄mittit de' Moysi cū ait Exod. xxxij. Ego oīdā tibi oē bonū. Hoc nō p̄cedit hōi in p̄sentia. qz habeat oia bona: s. referuat si bi in alia vita. Vñ Saut. vij. Qia poma nō

Tertio in themate as

ua r̄ vetera dilecte mi seruauit tibi. Per oia poma intelligunt' oia bona quib' hō in vita eterna delectabit' p̄feret: s. noua erūt gaudia qz habebit in delectatiōe hūanitat' xpi: vetera qz in vñōe diuinitat'. que etiā ab initio angelī habuerūt: vel noua in corpis glorificatiōe r̄ mūdī immutatiōe qz fiet in die iudicij: r̄ vetera in animarū beatitudine que p̄: est p̄fecta. Et dicit dilecte mi: vt ostēdat qz p̄vā dilectiōis r̄ charitat' puenit ad ista Roma. vij. Diligēt' deū oia cooperant' in bonū. s. eternū. Tertio ostēdit beatitudinis equalitas: cū dicit. p̄fect'. Qd nō sic est intelligendū. s. qz oēs beati sunt in illa beatitudine p̄fecti: vel qz oia ista bona omēs equalit' habebūt: s. ibi p̄fecti est p̄te obiecti beatitudinis. qz. s. diuina essentia ex cui' vñōe omēs erūt beati r̄ habebunt oia bona. r̄ iō ex hac p̄te nō erit ibi grad'. Vñ Esai. xl. Videbit ois caro. i. ois hō. s. beati' etiā post carnis resurrectionē parit' qd os dñi locuti est. i. dei vñū in ipa. s. diuina natura parit'. s. in hoc qz q̄stib' videbit' ipm: s. si erit ibi grad' ex p̄te beatorū siue ipsius opatiōis: in qua beatitudo p̄sistit: ē visto dei p̄ essentia. qz s̄m qz habit' p̄ficiens ad opatiōis p̄dictā. s. lumen glie erit p̄fectior in vno qz in alio. s̄m hō opatio ipa erit p̄fectior r̄ delectatio maior. Et s̄m hō nō erūt oēs pares nec i. eodē ḡdu beatitudis s̄m qz vñ' lūpidū r̄ dant' videbit' deū qz alit': nihilomin' tñ cū dicit qz parit' videbit' p̄fecti etiā exponi parit'. i. simul in eadē societate vel loco. s. ī celo empyreo extēntes oēs nō tñ angeli: s. etiā hoies cum eis. Car' figura h̄t. i. vbi dicit qz erāt oēs nature hūane illd iudicij. r̄. Dic maneat p̄terqz. s. letetur. Quarto ostēdit in auctoritate adducta ipi' beatitudinis tranquillitas id ē pax ī eo qz dicit. cū illa. Nā cū illa siue in illa celesti beatitudine ē tranquillitas p̄fectissime pacis. in quantum oia illa remota sūt ī p̄prietate a beatis: qz possent eoz gliam r̄ beatitudinē r̄ delectationē impedire vel p̄turbare vel ī aliquid molestare. Vñ Aug. xix. de ciuit. dei. Possumus dicere finē bonoz nostrorū esse pacem sicut r̄ eternā vitā. Et dicit pacē esse finem qz simul est cum ipō fine: r̄ sicut p̄pinq̄issimā dispositio ad finē. s. in quantum excludit ī p̄ximera beatitudinē. r̄ inde est qz illa beatitudo figurat' p̄ ciuitatē hierosolym' qz interpretatur pacifica. Vñ Sal. iij. Illa autē que iursum est hierusalem libera est. D

sumpto ostēdit paupes iusti se supponere iusticie p̄sequitiā: cū dicit. si tñuerint' deum. Vbi adnotēdū ē qz qdā opa sunt in ista r̄ bona ad qz nō tenent ois hō: sicut ieiunare ieiunia ab ecclia instituta: nō tenent grauitate infirmi vel pueri qz sunt in augmento. Item ad dicēdū officij ecclie tenent' solus clericus nec etiā oēs clericis solū qz sunt b̄ficiarij vel habēt ordīne sacri. Sz qdā alia sunt ad qz tenent ois hō. sicut ad diligendū timēdū deū r̄ ad obediēdū ei' mādati. Et iō dicit Eccl. iij. Deū time r̄ mādata ei' obserua: hoc est ois hō. In qd' qdē hōis tria facit. Quia primo inducit ad dei reuerentiam: cum dicit. deum time. Secundo ad eius obediētiam: cum subdit. r̄ mādata eius obserua.

Tertio assignat vtriusqz causā: quia hoc est omnis homo.

Circa primū attendendū est qz debet deū timere reuerentia: id est nō sicut seruus scz propter penā: sed sicut filius propter reuerentiā r̄ beniuolentiā amoris. r̄ iste timor non est coactus neqz penalis: r̄ ideo remanet etiā in beatis. vnde ps. Timor dñi sanctus permanet in seculo seculi. Vbi notādū qz talis timor vocatur castus filialis r̄ amabilis. Castus: quia ad aliter timet castus debet aia timere deū. Nā aliter timet vitium vxo castar' aliter adultera. Si est vir est p̄sens: timet casta ne recedat. si ē absens timet ne venire differat. Adultera si vir est p̄sens timet ne maneat. si est absens timet qz recedat. Sic sancti viri si deum habent p̄sentē per consolatiōis internā timent ne recedat ipsam consolatiōis subtrahendo: r̄ si aliqui recedit timet ne venire differat diuina nam consolatiōis eis reddendo. Tali timore ostēdebat ps. se timere deū: qz timēns ne ab eo recederet dixit. Spm sc̄m tuū ne auferas a me. r̄ si aliqui recesserat timebat ne venire differret dicit. Redde mihi leti. sa. tui. Contra autē mali dicit illud Job. xxi. Recede a nob' sciam vitarū tuarum nolum': qz tēmet ne māeat: dicit recede a nob. r̄ qz timet ne recedat. subdit: sciam vitarū tuarū nolum'. Et ē p̄dicta siua beati Aug. de timore casto sup illud ps. Beati omnes qz timent dñm. Item vocatur timor filialis: qz aliter timet deū fili' alit' seru'. sicut quidē timet offensā dere p̄sem ne amittat ei' grām r̄ visionem

suā: seru' autē ne incurrat pena. Jdō illi q' timē deū timore filiali manēt in domo dei: vt videat ei' faciē quā desiderauerūt, seru' autē nō manēt. qz de ipa dei visione nō carat uerunt. Eū Jo. viij. Seru' nō manet in do mo in eternū: fili' autē manet in eternū. Eū dicit Aug. ybi. s. de isto timore filiali. Inter rogo vos si de' uenies ppa vice loqret uob z diceret hoi. si peccare uis pecca: fac qd te delectat: abūdēt tibi oia terrena: nemo tibi resistat z uisue in illis nō uisq ad rpus: si semp: faciē mēā nō uidebis. fletet geme ret z ruderet. Timor uer' timor sincer': im mo tollant oia z faciē tuā uideā. z exdama ret: ps. Memde faciē tuā z salui erim'. Et dō de tali timore dicit Eccl. xij. Beat' hō cui donatū est hē timore dicit. Jte uocat timor amicitia: qz timere debem' eū vt veri amī. Aliē em timet amicu' offendere amic' uer' ruz: t' alit' amic' fici'. ver' em timet offendere ne pdat amicitie solatiū. fici' uero timet ne pdat tpale subfidū. Veri igit' amī ei dei timet ipm offendere ne pdat ei' amicitia: fici' ne pdat terrenā subām. Fici' g' amic' timet solū tpe. pspirationis: si timorem abijcit tpe necessitatis. Et talē timorē uoluit diabol' falso iponere beato Job qñ dixit Job. i. Nūqd frustra tibi timet deū zc. Aerus aut' amic' in oī statu fortis pmanet, vñ Prouer. xij. In timore dñi fidu' ca fortitudo dimis. Secūdo in auctoritate adducta induc' hō ad obedientia: cū dicit. z mādara eius obserua. Vbi aduerte q' mādara dei sunt obseruāda amicitia: i. ex amore: vt possit dici illud Job. xiiij. Qui hz mādara mea z seruauit eas: ille est q' diligit me. Aug. Qui hz scz in memoria z seruauit in uita. Jte sunt obseruāda vniuersa: scz nullū omittēdo. Jacobi. ij. Quicūqz aut' totā legē seruauerit: of fendat aut' in uo facto: est oīm re'. Jte sunt custodienda hilarit' siue delectabil' vt delectetur hō in eis. Eccl. xiiij. Nihil meli' q' timor dicit: nihil dulci' q' respicere in mandatis dñi. Eū etiam ppa ait. In uia testi monioz tuoz delectat' sum: sicut in oib' diuitijs. Tertio in auctoritate adducta assig natur rō quare vniuers' facere debem'. scz z dō timere z mādara ei' seruare. s. qz hoc ē ois hō. Et rō ei' qz sicut timēs deū z mādara ei' obseruāda in charitate sine q' hō nō est fm illd. i. Eozimb. xij. Si charitate nō habuerit nihil suz. Eū z beat' Aug. xx. de ciui. dei de hoc rōem reddēs ait. Jdō hoc est ois

hō. qz dicitur est hoc. i. obseruatoz mādara dei: vbiqz est. qm d' hoc nō ē: nihil est. nō em ad ueritat' imagine reformaf remanēs in silitudine uanitat'. vñ ppa in ps. Imas gine ipoz ad nihilū rediges. Eccl. xx. In pceptis meis nō abauerūt: iudicia mea pceptis: q' faciēs hō uiuet in eis. s. hic uita gte z rādē uita gl'ie. Ad quā dñs zc.

In funere vniuers' diuitis, Sermo. XL.

Vies cuius dormie

rit nihil securus aufert. Job. xxvij. Qñ duo hōes vadūt simul per uia z catul' sequit' eos: nō pōt discerni cui' sit iste catul' q' diu simul vadūt: statim cū sepañt abinuitē vt vñ' recedat ab altero catulus: stat cū dño suo z aliu' discernit. Et ita accidit de diuitijs mundi. qz q' diu hō est in mūdo z affluit diuitijs: nequaquā discernit p' test' cui' sint ille diuitie an hōis an mūdi: si qñ hō sepañt a mūdo p' mortē: tūc diuitie remanēt in mūdo z hōiem te relinquit: ita vt nihil penit' possit seca' portare de eis. qd d' i' auctoritate p'p'ia: diues cū dormierit n' hū secū zc. id est cū mortu' fuerit nihil secū offert de tpalib' diuitijs. B In quib' quib' dē uerbis de mortē diuitie tria describunt.

Primū est conditio fortune: qz diues. Secūduū est corruptio nature: cū dicit. qz dormierit. scz somno mortis in quo natura hūoi hōis corrupit quoad uita corpalem. Tertiuū est p'uitio substantie: quia nihil secū aufert scz de tpali substantia.

Videm' q' non timēt

hōies de eo qui sit dñs in aliquo ludo quā' tuāciqz imponant ei ornamenta dñi z tribu antur ei honores vt dñoz: q' considerat q' talis non est uere dñs z q' cito de illo dñio d' p'netur. Sic non debet homo timere quia uideat se esse paupere z aliu' factū diuitē: qz ille non est uere dñs suarū diuitiarū: z post modicā uita' oportebit oia dimittere: z torā gloria illi' domini: q' uis ad modicū uideatur ornar' diuitijs z ab alijs honorat'. maxime qz sic illi' diuitie terminabunt in morte: sic z ipsi' paup'as si bñ uoluerit uiuere. Eū dicit in ps. clviij. Ne timueris cu' diues fact' fuerit hō: z cū multiplicata fuerit gl'ia domus ei', quonia cū interierit non sumet omnia: neqz descendet cum eo gloria eius. In quib' quidē uerbis describunt q' dicit. Primū est paup'is securitas: cum dicit

tur ne timueris. Sedm est diuitis p'speritas: cū subditur, cum diues factus fuerit homo zc. Tertiuū est hōis mortalitas: cū interierit. Quarta est d'cedē' paup'as: qz nō sumet oia. Quinta est mortē' humilitas, qz non descendet cum eo zc.

Circa primū aduertendū est q' si aliq' paup'as irent in uia post dñm multū diuitē z curiale de eo speraret q' nō deficeret eis in necessitate: z iō nō timeret suā paup'ratem. Nos aut' uiam hui' mūdū oēs intrauimus paupes. qz sic ait ap's. i. Zimo. vi. Nihil in tulim' in hūc mūdū. unde z nudi nascimur Job. i. Nudus egressus sū de utero matris mee. habem' tñ nobiscū dñm diuitē z ita curiale q' nō deficit in necessitate dū hō non forefaciat p'ra cui. Unde ap'us Roma. g. Idem dñs oīm diues in oēs q' inuocat euz. Et sic dicit ps. Fact' ē dñs refu. pau. adiu. in op. z ideo nō op's paupes timere de necessitatib' hui' uire si uelint in eis spare z ab offensa eius cauere. unde de talib' paup'ibus dicit in ps. Deduxit eos in spe z nō timuerūt. Nota q' multas prerogatiuas facit deus pauperib' vt paup'atē nō metuāt: si eaz uel uoluntarie uel salte patient' ferat. Prima est qz ip'e est eoz exauditor. Unde ps. Desideriū pauperū exaudiuit dñs. z Eccl. xxi. De precario paup'is uisqz ad aures dei pueniet. Scōa ē qz ē illoz memor. ps. Qm nō in f' nē obliuio erit paup'is. Tertia ē qz est eoz p'curator. ps. Libi derelict' ē paup. z idem. Ego aut' medicus sū z paup dñs sollicit' est mei. Quarta ē qz est eoz saluator. ps. Animas pauperū sal. fa. Et iō ad p'fortandum patientiaz paup'is dicit Deut. xx. Non timebis qz dñs de' tu' tecū. s. vt tu' exauditor: z vt tu' memor z vt tu' p'curator: z saluator. Esa. xli. Ne timeas qz ego tecū sūz. B Secūdo notat in auctoritate adducta cōditio fortune. s. p'speritas: qz diues fa. su. hō. Zunc em licet uideatur bene stare: tñ vt plurimūz statyalde male z p'cipue si fact' est diues de diuitijs male acquisitis. qd vt plurimūz cōtinuitur. Prouer. xxvij. Qui festinat ditari nō erit innocens. Spine em nō colliguntur sine man' colligētis lesione: nec lutus cōgregat sine cōgregand' inq'natione. Diuitie enim a dño sp'ine dicitur. Luca. viij. z ab aplo ster' corā nūcupant. Et iō dicit Eccl. xi. Si diues

fueris nō eris immunis a delicto. Jte post q' hō p' lucra illicita fact' est diues: tūc est for' tūlino laqueo illaqueat' a diabolo. Unde Augu. Res quā capis multiplicā edum capis caperis sicut uisus rapiendo gradū z p' fctis uernē in hamo modica rapiunt: si mox' periculū incurrit. plus dānicat' q' dānicat' cent alii qz capiēdoz tenēdo alienū tenem' a diabolo. Jtem in sūdo fluminū tenet' uas plenu' aq. z hoc nō esset nisi in se p'tineret a quā: z tandiu tenebit' q' diu aquā p'tineat. Sic q' tenet alienuz tenebit' a diabolo: sicut capistrū tenet equū. qz equ' mādibulis tenet em: z si dimitteret z nō teneret nō tenes ref ab eoz: ham' tenet piscē qz piscis tenet em: z auis laqueū. Unde Eccl. ix. Nescit hō finē suū. S'z sicut pisces capiuūt hamo z a ues laqueo: sic capiuūt hōies tpe malo. Df q' malū est tps qñ uina denariara p'stat. z de narijs. z certe vñ' denarius furat' p'stat fur ranti plus q' xx. scz q' dāniū aie incurrit qd incōpabile ē auro z argēto. Et de tali illa q' tione diuitiū a diabolo dicit ap'us. i. Zimo. vi. Qui uolūt diuitios fieri in dicit in tentationes z laqueū diaboli zc. S'z qm p'speritas fortune p'ssistit nō solū in diuitijs: si etiā in honore: nō subdit' z multiplicata fuerit gloria. i. honor nō solū ei' si etiā dom' eius. qz scz tota dom' siue familia ide honorat' ps. Gloria z diuitie in domo ei'. S'z tñ illa gloria p'temptibilis ē qz nō dat hōi: si diuitijs Bene. Ad illa sequuntur musc' signa formice cadauera lupi: p'cedā sequit' turba ista non hōiem. Eū deficiētib' diuitijs dicit honor z gl'ia. deficiētib' em fructib' uinea nō uel ficut uel custodit' si exdusa relinquit. et sic hō deficiētib' diuitijs. Stulte g' agūt illi q' vt dicit ps. confidit in uirtute sua z in multitudine diuitiaz suarū gloriānt'. Eū uera gl'ia nō est a diuitijs exteriorib' si ab iteriorib' de quib' Grego. dicit q' ille uere diuitie sūt q' nos uirtutib' diuites faciūt. Unde ps. Ois gloria ei' ab int'. Jnde em est testi moniū bone p'scā. Eū ap's ait. ij. Eozū. i. Gloria nostra hęc ē testimoniat' p'scā nostre. Tertiuū qd notat in auctoritate adducta ē hōim mortalitas: cum interierit. Casus aduerfus tāto p'iculofius recipit q' to mag' ē inopinat' z iprouisus z p'cipue casus mortis. Aliqñ accidit poz q' dū comēdit uel iacet in pace z securitate sua captiū ē ad macellū ducit' seu occidunt. Sic accidit etiā plerūqz diuitib' q' cū in maiori pa

ce vel securitate pfruatur diuitijs suis: tunc iuadunt & capiunt a morte. sicut p̄s in illo diuitie de q̄ d̄: Luc. xij. q̄ dicebat. Aia mea habes multa bona &c. Et dicunt q̄d̄ isti d̄i uir̄ fuisse nabal carmelit. Et de talib' dicit apls. i. Zeph. v. Cū dixerint pax & securitas tūc reperit' eis sup̄ueniet iterit'. Quarto q̄d̄ notat in sup̄adducta auctoritate ē rece dent' paup̄ras. q̄ nō numer oia. s. a se possēt fatiq̄ oia relinquet hic. Nam oia corup̄tibi lia reuertur ad suū p̄ncipiū: sicut corp' q̄ lūptus ē de terra in terrā reuertet. s̄m illud Genes. ij. In sudore uul' tui uelceris panē tuo donec reuertaris in terrā de q̄ sup̄e es. Et simile etiā accidit de corpib' iuncto rū. Ecds. ij. Oia p̄gūt ad locū yni de terrā factā sūt & i terrā parit' reuertur. quare cū hō nō habuerit diuitias a se s̄ a mūdō: iō in fine hoīs ad mūdū reuertunt. ps. Relinquet alienis diuitias suas. Auar' q̄ similes ē colūbe q̄ ibi nidificat vbi parētes sui pullos amiserit. sic auari in mūdō thesaurizat vbi parētes eoz oia reliquerūt. Vero. Nō sunt bona hoī q̄ fecit ferre nō p̄t. sola mīa comes ē defunctor. Jō. Matthei. xij. Uir gineus fatue. i. aie. imprudētēs q̄ exētes. s. a corpib' nō sumptur' olei. i. meritū op̄tū pietat' & mie excludit sūt a nuptijs paradisi. Quarto ostendit' mortē hūmiliatio. q̄ nō descendit cū eo. s̄m sepulchriū vel i infernū gloria ei' q̄ vtrōq̄ non in gl'ia sed in ignominia erit. s̄m illud. Zeph. ij. Gloria eoz in ignominia cōmutabo. Nam in ignominia erit aia in inferno: & in sepulchro facti de corp' & hūmib' plenū. i. Matthei. ij. Gloria vni pctōis sterc' & hūmīs est. Et hūm dicit pctōis: q̄ gl'ia vni iusti magna ē & aie in celoz corpis i tumulo. q̄ corpa scōz etiā in tumulis clausa honorat' & adorant' p̄p̄tē future resurrectōis in qua plenius glorificabūtur. ps. Exultabūt sancti in gloria le tabūtur in cubilib' suis. C

Secundo in themate

assūp̄to notat' corrupcio nature q̄ sub dif. cū dormierit. i. cū mortu' fuerit. P̄bus in libro ethicoz vocat' somnū dimidiū vite d̄: cēs: q̄ felix nō differt a misero s̄m dimidiū vite. i. in sōno nīl q̄ melioz sūt fantasmas. i. somnia iustoz. Et s̄m h' mors p̄t affi mlari sōno siue dormitōi q̄ ē dimidiū vite mag' p̄p̄tē q̄ somnū. Nā cū vita hoīs sit in aia & in corpore: mors q̄ tollit vitā corpis & te

linquit vitā aie dimittit' quasi dimidiū vite. Et de tali dormitōe mortis d̄: in ps. lxxv. Dormierūt somnū suū & nihil iuenerūt oēs viri diuitiarū in manib' suis. In quib' qui dē verbis agit de uob'. P̄mo de mortēntū expectatione. cū d̄: dormierunt somnū suū. Secōdo de diuitium frustratione: quia nihil inue. oēs viri. di. in ma. suis.

Circa p̄mū attendendū ē q̄ sicut ille q̄ ad dormiendū se p̄t: ponit se sub spe surgēdi a somnō: ita quicūq̄ morit' d̄z mori sub spe future resurrectōis. ps. Nūqd̄ q̄ dormit nō adij. & resur. Et sic facile ē homi exatate alt que a somnō: ita facile est deo resuscitare a morte. vñ Jo. xi. Lazarus amic' noster dormit h' vado vt a sōno excitē eū. loq̄bat de sōno mortis: q̄ laz' iā mortu' erat. S̄z nō tantū d̄z q̄ s̄m medicina aliq̄ somn' ē laudabilis & aliq̄s illaudabilis. Laudabilis q̄ dē est somn' suo tpe fact' & in q̄ corp' dulciter d̄scit. Sic mors laudabilis ē q̄ aduenit hoico tpe quo ē hūm' disposit'. s̄m aiam pura q̄n iuēnt' euz in ḡa. siue baptismali sicut mors pueroz: vel salē in ḡa penitētia lē & in statu c̄paritāt'. q̄: tunc euz sint filij dei ducunt ad eternā hereditates. s̄m illud. ps. Cum dederit dilecti suis sōnū ecce here. do. filij mer. Tunc etiā d̄ dormiēs. i. mortens ad dulcissimā quietē dūct'. i. paradisi. de q̄ d̄z in ps. In pace i idipm dormiā & requiescam. Et iō sic somn' corpalis ē ad d̄tē & sanitatē corpis. q̄ mort' corpis & sensus nō salua renit' h' deficerēt si aliq̄n nō d̄scerēt: q̄ q̄es sit in sōno. Ita & somn' mort' ē necessarius ad quietē & salutē aie. vñ Jo. xi. Si dormi' erit salu' ē. Sōn' aut' illaudabilis ē somn' nō suo tpe fact'. & iste p̄cipue in infirmo nō ē bonū signū vt dicit' Hippocrates i libro p̄ nosticoz. & p̄cipue q̄n ē cū inq̄ritudine & fatiis distord'. Et talis ē pctōis q̄ fit in congruo tpe. s. q̄n ē in pctō & i mala dispositōe aie. & tūc veniūt demōes & imitūt' ei fanta sias distortas & deceptorias vt non redeat ad p̄niam: & mort' cū inq̄ritudine & horrore p̄cietie: & talis somn' mort' nō ē ei ad salutē s̄ ad d̄natorē. & ad mortē eternā. Hoc figuratū ē Judicij. iiii. in ysara q̄ capite. s̄z manū d̄fixo terre. i. affectibus terrenis vel pctō cū dano obstinatōis & desparatōis sopo re. s̄m mort' corpalis sociās. s̄m mort' eterne de fecit in corpē & mortu' est etiā in aia. s̄. eter na morte. Secōdo in auctoritate adducta a

git' de diuitiū frustratōe q̄: nīl iuenerūt &c. Aliq̄n accidit dormiētē q̄ somniat se iuēnt' re magnas diuitias & videtur ei tenere eas manib' & recōdere pro se: sed post q̄ excita tus est nihil iuēnt' in manib' suis. Sic diues q̄ diu' vitit' arretrat diuitias & pecunias su as manib' & recōdit i letas i eis: s̄ post somnū mort' nihil iuēnt' sibi de oib' illis. Unde Job. xvij. Apert oculos suos & nihil iuēnt' et. Ubi gregō. Quos d̄s culpa claudic' pe na agit. Vñ de diuitie epulone exire in infer no d̄: Luc. xvi. Cleuas aut' oculos suos cū eēt i tomē: vidit abrahā a longe & lazariū que. s̄. pus aspicerē nō dignabat'. Notāter aut' dicit' ps. q̄ nihil iuēnt' in manib' suis q̄ enī diuitias suas i manib' suis tenuerūt & eas dū viuerēt paup̄ib' distribuere nolue rūt. s̄o de eis post mortē nihil iuēnt'. q̄s q̄ dē iuēnt' ē h' i manib' pauperū ponere vo lūnt' ē. Vñ hūm' Laurent' dixit tyrāno. The sauros ecclie q̄s regis iā i celestes thesau ros man' pauperū depozauerūt. Greg. Zē poralia oia q̄ hūādo amittim' largiēdo ser uam'. p̄p̄terea d̄z. Proverb. xxi. de muliere forti. Adanū suā aperuit inopi & palinā su am. extendit ad pauperem. D

Tertio agit i pposito

themate de p̄uatoe substantie q̄. s̄. fit p̄ mor tē: cū d̄z nihil scāi aufert. s̄o de suis diuitijs. & iō ē q̄: aia intellectus nō ē susceptus sube materialis & corpalis. vñ etiā i corpē exēns s̄m intellectu recipit spēs sine materia put p̄s dicit'. Multo q̄ mag' euz a corpē sepa f & denudat' nihil materiale i corpale scāi af ferre p̄t. Euz q̄ iste diuitie sint materiales & corpales: nō ē mirū si de talib' nihil secus dicat' auferre. S̄z notādū q̄ accidit de diui tijs sic de p̄d' vñ arborib' infructuosis. q̄ ly ta lia p̄ta i vere vestiant herb' & florib' vel ar bores frōdit': tñ nec in messe illa afferūt se getes: nec alle i autūno afferūt fruct'. Et ita t̄pales diuitie q̄ntis i h' mūdō exorūt & flo rē faciāt diuites: p̄ mortē tñ i iudicio vñ in inferno nullā fructū afferēt eis. vñ Abachuc liij. Ad d̄tē op' oliue & arua nō afferēt abū Abiscan d̄t' de ouli pec' &c. Et tāgūt illa de q̄ b' p̄cipue erāt diuitie āriq̄z. s̄z fructib' ar borū: & frugib' i re: & de aialib'. de q̄b' nihil fructificat diuiti p̄ hanc vitā. sola ḡ hō a opa sū q̄ afferūt fruct' p̄manētes: q̄ ly trāscat op' remanet tñ meritū & p̄mū eternū. vñ d̄ns ait Jo. xv. Posui vos vt eaz & fructū af

ferat. s̄m eritorū & fruct' vester maneat. s̄z in p̄mō vite eterne. Et d̄ quā nos &c.

In funere vni diuitiū afficit. Ser. XLI

Amiliasti nos in

loco afflictōis & cooperuit nos vmbra mort'. ps. xliij. Uidem? cōiter in his q̄ sūt ex p̄tarijs mixta q̄ vno minām a p̄tario p̄dominatē. i. cū' s̄tus & p̄p̄ietas mag' apparet in mixto. Et ideo corp' humanū h' sit corp' mixtū & ex quatu or' cōpositū cōt̄ratjs elementis: q̄ p̄t' apparet in eo s̄tus & p̄p̄ietas terre: sicut p̄s ex eius ḡuitate & corpulētia & ipuritate & in finali resolūtōe in terrā: d̄c̄o circo terre strevo ca' siue terrestris dom'. ij. Corinth. v. Sci mus q̄ si terrestris dom' nostra hūm' b̄nifitātōis dissoluat'. imo etiā hac de causa spē hō vocatur terra. Ecds. i. Quid sup̄bis terra & cinis: vñ hō ab humo d̄i. i. ab hūm' da tera: sicut & aialia in q̄b' p̄dominat' p̄p̄ietas aq̄ dicant' aquea h' aquatica. & sic de alijs. Nūc autē sūt tria loca p̄ncipalia hu mane habitatōis. Vñ' sup̄m' q̄ est locus felicitatis & delectatōis. i. celū emp̄y: cū qui est loc' angeloz & scōz. de quo ps. ait. In loco pacis vbi me collocauit. Ali' hō est iu finius q̄ est locus infelicitat' & d̄natoris. s̄z infern' q̄ est loc' demōnū & pctōz: q̄ euz mortali pctō d̄cedūt de q̄ Baruch. iij. E oim' q̄natus es cū mortuis. deputat' es cū d̄scē d̄ctib' in infernus. Alius loc' ē med' i. mūm dus. & q̄ medius sapit naturā extremoz: sicut aer q̄ est med' iūf' ignis & aqua: conue nit cū igne in calido & euz aq̄ in humido. est em' aer calid' & humid' s̄ mag' t̄p̄erate ca lidus q̄ ignis & min' humidus q̄ aq̄. Sic etiā q̄z medius med' loc' ē inf' paradisi in quo ē sūma delectatio: & infernū iūf' q̄ est sū ma afflictio: d̄o ly t̄mpar' h̄z tñ de vtroq̄ quādā admixtionē solatōis & afflictio nis & gaudij & metōis. s̄m illud Proverb. xiiij. Nilus dolore miscēbit' & extrema gau diū luct' occupat. tñ q̄ plus de afflictōe q̄ de solatiōe: q̄z hūane felicitat' dulcedo mul tis amaritudinib' ē resp̄sa: iō denoiatur a p̄dominatē: q̄z loc' afflictōis vocat'. Et in hoc loco post pctū sup̄bie posuit de' hoicē vt humiliaret. & vt mag' humiliaret dedit ei suam mortē. i. vt oīs hoicemoriatur. & mors maxie hūlliat hoiem. q̄ nulla sup̄bia nulla diuitiarū copia & nulla etiā potentia mort' resistere p̄t. Sic ḡ habent' duo. p̄o

ep̄ mādus dē locis afflictōnis. Scdō qz in hoc loco de' possit hoīem cū sentētia mox vt hūiliare. r hoc ē qd dē in hōibz ppositis vūiliasti nos r. A In qd' qdē hōibz de' scribuntur bēnificia qd de' circa hoīes facti. Et p̄mū est bēnificiū quo deamur ex diuina mīa: cū dē hūiliasti nos.

Circa p̄mū notandū

est q̄ sicut ille q̄ h̄ lapidē i manū. r vult eū in altū p̄icere p̄mo idinat manū in q̄ ip̄m lapidē h̄ r postea in altū mittit. Sic de' ex sue gr̄e bēnificiō q̄s p̄mo hūiliatū postea exaltat. Eccl̄i. viij. Hūiliat r exaltat dicitur spectator de'. Hūiliat aut dupl̄. Uno mō p̄ p̄niam inq̄tum ip̄e p̄niam instituit in q̄ hūiliamur. s. vt deo in p̄titionis meritoz qz in corde v̄ri hūiliabit eus: sive sacerdoti in p̄fessione. Eccl̄i. iij. P̄sbytero hūilia aiam tuā. Alio mō hūiliat nos de' per tribulationes r afflictiones. qz h̄s duz sententiā videant inferre tristitiam si patient portēt tur postq̄ trāsierūt p̄ducit ad magnā leticiā. sicut ille q̄ a chirurgico incidit r incidit vt sanet. h̄s tunc doleat t̄n postq̄ sanus est fact' r euasit mortē multū letat. Ita tribulationes r afflictiones p̄ites h̄s videant dolere: si patienter portate sanāt aiam a peccatis: r faciūt euadere mortē eternā r intro ducit ad eternā leticiā. Unde in ps. lxxvij. Letati sum' p̄ dieb' q̄b' nos hūm. ānis q̄ bus vidim' mala. In qd' qdē hōibz tāgun tur. iij. effect' presentū tribulationū.

P̄mū qz letificat. v̄n dicit letati sum'. Secūdus qz clarificat: v̄n subdit. p̄ dieb' Tertius qz hūmiliat: r t̄do subiungit. qui bus nos hūiliasti. Quart' qz mollificat. s. ad cōpassionē: r ideo subinfert. ānis quib' vidim' mala. scz alioz cōpatiēdo r p̄dolendo eis. Circa p̄mū notandū ē qz tribulationes sūt causa leticie tripl̄i rōe. p̄mo rōne patiētie. qz tribulatio paciētia op̄at. Patiēs aut h̄s fm corp' sentiat cruciatū: t̄n fm mētem p̄siderat tribulationū fructū r p̄mū. r ideo fm diuersa insitū ei duo p̄traria. qz ex passiōe cruciat' s̄ ex apphēnsiōe aie letat. V̄n h̄. Adach. vi. dixit eleazar'. Duros corpis

sustineo dolores: fm aiam h̄o p̄p̄ timore tui libent' h̄ patior. Et sic etiam fecerūt alij scī martyres q̄ igemiscēbat carne s̄ letabā tur corde. Esa. lxxij. Ingemuerūt oēs q̄ letabāf corde. Scdō tribulationes sūt cā leticie rōe diuine gr̄e. qz in plurib' stigit q̄ doloz corpis t̄r' ē q̄ facit nō sentire aīale ap̄ p̄bēnsiōe seu delectatiōes mētalē x̄tū. Et t̄o de' ifūdūt aliq̄b' tātā gr̄am r p̄solatiōem i p̄a tribulatiōe q̄ forz eliciunt aiam ad v̄nā i q̄b' delectet q̄ a corp'alib' p̄enis afficiat. r tūc aīa exultat in tātā leticiā vt p̄nihilō q̄n habeat corpis cruciat'. In h̄m' rel' figurā dē. Dent. viij. Affixi te penuria r de dī tibi māna. Et h̄ de' facit qz q̄to amario res sūt herbe medicie tāto pl' op̄s ponere de succaro vel melle vt ifirm' facit' abforbeat potione. ps. xcij. Scōz multitudine' doloz meoz i corde meo. Solatiōes tue letificauerūt aiam meā. Tertio tribulationes sūt cā leticie qz. p̄ multas tribulationes oys nos intrare i regnū dei i q̄ ē eterna leticiā. Qd̄ aut' p̄ tribulationes op̄s nos intrare i regnū dei r gloriāz: ps̄ exēplo xpi r scōz suoz quoz exēpla cōsiderādo ē etiā tribulatiō cā p̄solatiōis r leticie. Nā aq̄ amara trāsīes p̄ aquā dulcē dulcis efficiat r v̄mū dulce trāsīes p̄ gariofoluz q̄n gariofolat' ē. scōz tribulationes r rētatōes q̄ p̄i' p̄ xpm r scōz trāsīerūt exēplo illoz nobis d̄n̄r ex dulciores. Ber. Magna ē p̄solatio mēbris ex capite. Greg. Facta p̄cedentiū recolam' r nō erūt nobis quia q̄ toleramus. V̄n q̄ p̄siderat exēpla xpi r martyruz letificatur i tribulatiōe. Esa. xvi. Letatur sup muros cocti lateris. r muri cocti lateris fuerūt scī martyres defensātes r munīcēs ecclesiā r excocti igne passiois: q̄ ostēdūt nobis eoz exēpla q̄ p̄ tribulationū p̄sentū trāficiā op̄s trāsire ad eternā leticiā. s. celestis hierusalē. r tūc dicit illd. Esa. lxxvij. Letamini cū hierim r exultate i ea oēs q̄ diligid' eāt gaudete cū ea gaudio vniuersi q̄ iugebanis. Secūdus effect' tribulationū ē: qz clarificat aiam r iō vocant dies: q̄ dicit. p̄ dieb' dices ei d̄: a dyan quod ē caritas. Caritas em̄ dicit duob' mōis iducit'. Uno mō p̄ purificatiōes aeris. Nā q̄n aer ē plēn' dēnsissimis nubib' tunc q̄nq̄z ita obscurat q̄ videt q̄n noris v̄to aquilonari flante expellitur nubes: purificat aer: r dies clarificatur. Sic q̄n patō: est plēn' magnis peccis anima ita obscuratur r tenebrat vt videatur eē in nocte. Sed aduente v̄to tribulatiōis vebe

mentis redit hō ad agnitionem sui r ad penitentia: r tunc aīa expulsa nubibus peccatoz purificata clarescat. Unde debēt dice re s̄ tribulati r sic cōpuncti. Nox p̄cessit di eis appropinquauit. abijcunt' ergo opa re: nebzanū. Rom. xiiij. Scdō inducat caritas dicit p̄ illuminationē. s. solis redire. scz sole ab hōie p̄ p̄m: tūc ad ip̄m hoīem redit q̄n hō redit ad ip̄m. Jaco. iij. Appropinquate deo r appropinquate vobis. Sicut port' appropinquar nauis q̄n nauis appropinquat ei. Et si aliq̄s auertit se facit suā a facie altius q̄ esset immobilis: tunc illi' facies esset ad eū p̄uersa q̄n ip̄e cōuertēret' ad eam. Et sic est q̄n patō: es q̄ erant auertit ab eo peccando p̄uertunt ad ip̄m penitendo. Unde Zacha. i. Cōuertimini ad me r ego conuertar ad vos. Cōuertimini ad me. s. a tenebris p̄tōz r cōuertendo: r ego p̄uertar ad vos lumine gratie iudicādo. ps. Nox sicut dies illu minabit: sicut tenebre e' ita r lumen eius. Job. xvij. Noctē uertēret' in diē. Tertio effectus tribulationū est qz hūmiliat. v̄n dicit quib' nos hūiliasti. Nā sicut inclināt arbores podere pomoz: ita hūiliant hoīes pon dere tribulationū. ps. Eū hūiliasti sicut vul nerarū supbū. Sed t̄n talis hūiliatio si fit cito vel violētā t̄n non ualēt ad salutē. Sicut hūiliatio antiochi. ij. Adach. ix. Hūmiliat' ad terrā in gestatorio portabat manū festā dei d̄ntem in semetip̄o cōtestans. Et post hoc ergo cepit ex graui supbia deduct' ad agnitionē sui venire diuina admōitio plaga: r infra. Quabat aut' selestus d̄n̄m: a quo nō esset mīam p̄secutur'. Eccl̄i. xij. Si hūmiliat' vadat curuus abijce animū tuuz r custodi te ab illo. Aliq̄n etiā si fit imperfecta ualēt ad salutē t̄palem. sicut p̄s in Achab. iij. Regu. xxi. Nōne uidiisti achab hūmilia tū corā me? Quia igif hūiliat' est mei causa nō inducā malū t̄n dieb' eius. ij. Paral. xij. Quia hūmiliati sūt nō dispdam eos. S̄z si fit uera r p̄fecta hūmilitatiō liberat hoīem a malis t̄paliū r spūalib'. ps. Hūmilitatus sum r liberauit me. Job. xxi. Qui hūmiliatus fuerit erit in gloria. Quart' effect' tribulationū est qz mollificat. s. ad cōpatiendum alijs. Nā etiā ille q̄ erit durus q̄n patif ip̄e magis cōpatif alijs quos uidet mala pati. Nā ferri i igne missi ita mollescat vt faciat aduertit alti ferro ignito. r sic afflic' igne tribulatiōis facilius cōpatif alteri afflicto

r ex tali compassiōe accrescit homini p̄sentū leticie. Et ideo dē in auctoritate. r p̄o ānis supple letari sum' quib' uidiim' mala alioz cōpatiēdo. s. eis. sed illi q̄ diligūt mala alioz letant' de eis sicut iudi sūt digni pena. Sap. xv. Ad aloz amatores digni sunt morte. Et sic q̄ fecerūt in mala alijs q̄ non debēt recipere ea. Esa. iij. Ne aie eoz q̄n reds cura sunt eis mala. B

Secundo ponitur in

themate assumpto supplicii qd patimur ex diuina iusticia. qz ppter p̄tā nostra sum' positi in loco afflictionis. Est em̄ duplex locus afflictionis. Unus p se: alius p accidens. Per se quidē ille ē afflictiois locus: qz ad hoc solū deputat' est vt existēs in eo affligant' r hic loc' est infern'. v̄n uocat' loc' tormentoz. Lucē. xvi. Zester illis ne r ip̄i uenāt in locū hūc tormentoz. r talis loc' est p̄ssim' mus. Ad alus qdem ppter tormentoz accēditur: peior ppter to: mentoz pluralitate: s̄ p̄ssim' ppter tormentoz eternitate. Sicut em̄ in inferno tormenta crudelia r plura r eterna. unde p̄nt dicere dānati patis suis vt demomb' illō. Numeri. xx. Ad iustis nos in locū istū p̄ssimū. Ali' est loc' afflictiois p accidēs. s. mūdus: in q̄ nō sūt hō positus vt affligeret' animo vt delectaret' r ad melio ra p̄merēda oparet. fm illud Gene. ij. Plātauerat aut' d̄ns deus paradysum voluptatis a p̄ncipio in q̄ posuit hoīem q̄ formaues rat. r infra eodē. Zult ergo de' hoīem r posuit eū in paradysu voluptat' vt oparet r. S̄z postq̄ hō peccauit r deū offēdit: elect' est de loco delectationis: r missus in locum afflictionis vt ibi afflicus hūmiliaret. vbi pōt dicere illud ps. Afflic' sum r hūmiliatus sum nimis. Unde ppter p̄tā hoīm frequē ter inducat de' sup mūdū magnas afflictiones. Et t̄o dicit de'. Diere. xix. Inducat afflictionē sup locū istū ita vt oīs q̄ audierit illā tintant aures ei' eo qz derelinq̄nt me. In quib' quidē hōibz tangūtur quatuor rōes quare tribulatiōes p̄ntis uite sūt patienter ferende.

Prima sumit ex pte inferētis scz dei qui ait. Judicam r. Scda ex pte p̄tētis sup locum istum. Tertia ex parte audientis: ita vt omnis q̄ audierit r. Quarta ex pte patiētis: qz dereli. me. Circa p̄mū notandus q̄ sicut infern' d̄s

Sermonū funebriū

patienter sufferre quādo affligitur a mēditō ex eo q̄ facit ad eius curationem. Ita hō debet patienter sustinere quādo affligitur a dō: q̄ facit hoc ad eius correctionē r̄ purgationē. Unde multi gaudere debent peccator infirmus quando videt celestē medicū intrinūtrere se de infirmitate sua r̄ ex h̄ spe rare veniā. Nam illi qui in hoc mūdo p̄p̄erantur sunt velut infirmus desperat⁹ a mēdico relictus voluntari sue cui nihil q̄d p̄eatar denegatur. Unde greg. Despatis egris medici quicqd̄ poscūt dare precipiūt q̄ aut ad salutē reduci possunt dari multa contra dicunt. Maius ergo beneficiū cōfert deus homini quādo ip̄m affligit q̄ cū ip̄m p̄p̄erari p̄mittit. Plus ei p̄fert puero qui eu corripit q̄ qui libitum suū facit. r̄ frenetico vel infans qui ip̄m ligat q̄ qui eius insanā nō refrenat. tunc enī expōnit periculo sicut nauis sine anchora ventis r̄ p̄cellis expōnit. Et sic etiam dicit Greg. Mactandus vitulus liber ad pascha dimittitur. seruāduus in go premitur. q̄ inuisus ad debitā mortē currens effrenatis voluptatibus vititur. iustus vero a delectatiōe retrahit̄ transstroie locūditatis. Unde Job. vi. Dec mibi sit cōsolatio vt affliges me dolore nō p̄cat. Sed tunc apparet q̄ deus afflixerit peccatorem pro bono suo quādo cognoscēs se affligi p̄ peccatis suis reuertitur ad penitentiam vt purget peccata sua. Unde Zenitici. xvi. Af fligetur donec confiteant̄ iniquitates suas r̄ maloz suozū recordentur quib⁹ p̄uaricati sunt in me. Voc etiaz affectu petebat. Viere. affligi peccatores quādo dixit. Dies. xvij. Induc sup eos dies afflictōis. Secūda ratio quare afflictiones hui⁹ vite sunt patienter tolerande: sunt: sc̄ ex parte p̄tinentis. i. loci in quo sum⁹. vnde dicit sup locū istū. Videm⁹ enī q̄ locus p̄p̄anatur propter ea que sūt i loco: sicut ecclesia violatur p̄pter effusionē sanguinis vel seminis. Ita r̄ ideo oportet q̄ reo cilietur r̄ sanctificet. Et sic mūdus seu locus mūdi quodāmodo efficitur particeps maloz q̄ sunt in eo. S̄ quādo hōies qui peccauerūt in loco p̄ afflictiones r̄ tribulationes quas patiuntur in ip̄o loco in quo peccauerūt siue per afflictiones penitentie purgātur: tūc r̄ ip̄e locus dicitur purgari r̄ reconciliari. r̄ sicut fuit particeps maloz sic efficitur p̄iceps bonoz. Unde dicit. ij. Abdacha. v. Non p̄pter locū gentem: sed p̄pter genē locum deus elegit

Ideoq; r̄ locus ip̄e particeps factus est po puli maloz: postea autem fiet factus bono rum: r̄ qui derelictus in ira de omnipoten tis est: iterū magis domini reconciliatione cum sūma gloria exaltabitur. Unde r̄ finas liter mūdus immutabitur r̄ glorificabit resuscitatio r̄ inuouato r̄ glorificato homine. Tertia ratio quare afflictiones sunt patiē ter ferende r̄ quare possit sum⁹ in loco affli ctionis: est ex parte audiētis. vnde dicit. vt ois qui audiēt tinniat r̄. Punitur enī r̄ af fligitur aliquādo vnus peccator vt alij qui audiēt terream. Norandū est enī q̄ in ex emplum alioz affliguntur aliquādo r̄ iusti r̄ peccatores. Iusti quidē in exemplum pa tientie. sicut dicit de Zobia q̄ hanc tenaz tionem permisit domin⁹ euenire illi vt das retur posteris exemplū. Peccatores autē af fliguntur in exemplū vt alij eorum penam audiendo vel videndo terreamur r̄ retrā hantur ab imitatione culpe: r̄ quādo ex ma gnitudine pene audite ille qui audit vebē mēter admiratur r̄ terretur: dicitur aures eius tinnire. Et quia duplex est pena qua hō mo potest affligi. sc̄ per subtractionē boni r̄ per illationē mali: quādo ex vtriusq; audis tu aliquis multum terretur vel admiratur: dicitur timere ambe aures eius. Dextera p̄ p̄ter timorem de subtractione bonoz. Si nistra p̄pter timorē de illatione maloz. Unde p̄mi Regum. iij. Ecce ego facio vt bus in israel: q̄ quicūq; audierit tinniet am be aures eius. In die illa suscitabo aduersū hely oia que locutus sum super domū eius r̄. Quarta ratio quare tribulationes sunt patienter sustinēde: accipitur ex parte pati entis quādo ille q̄ patit̄ meret̄ affligi. Unde de Zuce. xxiij. dixit latro crucifixus cū xp̄o. Nos quidem iuste. supple patimur. Nam digna factis recipim⁹. Et. xvi. Ego feci r̄ ego ferā. Et ideo in auctoritate adducta af signat iustā causam inducēde afflictiones per quā ostendit q̄ mereretur affligi. sc̄ q̄ dereliquerūt me. Nam cū sint in peccato. sc̄ auersio ab incommurabili bono r̄ p̄uersio ad bonus commurabile: ratio culpe magis acci pitur ex auersione a deo q̄ ex cōuersione ad creaturā. Unde si aliquis conuertetur ad creaturā sic q̄ ex hoc nō auertetur a creatore non haberet rationē culpe. Et ideo iusta causa afflictōis est q̄n aliq; p̄pter quodcū q; aliō relinqt creatorē suū. Eū. ij. Reg. it

Distinctionis V

Sermo XLII

Eliorē mors q̄ vi

Quia dereliquerūt dñm deū suū. r̄ post. Id circo inducit dñs sup eos oēs malū. Et meri to q̄ i deo quō derelinqrūt est oē bonū. E

Tertio in themate af

sumpto ponit̄ extremū quo corrūpimur salū mortis: cū dicit cooperuit nos vmbra mortis. i. necessitas moriēdi r̄ hec ē nostra mortalitas. Nā aneq̄ hō peccaret poterat hō nō mori. r̄ ita possibilitas nō moriēdi erat quedā vmbra immortalitatis vite future: si post peccatū habuit possibilitatē r̄ necessitatē moriēdi. p̄pter q̄d in viuēdo semp tenet ad mortē. Et iō ista talis p̄ possibilitas seu necessitas ē vmbra morē q̄ p̄cedit ip̄az mortē in viuēte. Et hec est qua oēs cooperimur: q̄ oēs subiecti sum⁹ mortalitati r̄ necessitati moriēdi. i. Paral. xxiij. Dies nostrū quasi vmbra sūt sup terrā. Job. iij. Obscu rent eū. i. diem q̄ nāt⁹ vel p̄cepit⁹ suz in ori ginali peccatō: tenebre r̄ vmbra morē. q̄ sc̄ ex originali peccatō secute sūt r̄ tenebre ignoz: ante r̄ necessitas moriēdi. Ad ip̄a mors hominis corporalis vocat̄ vmbra morē. sc̄ eter ne. Vmbra enī h̄ habere aliquo mō figurā rei cui⁹ ē vmbra: nō tñ ē illa nec adequat̄ ei. Sic mors corporalis assimilaf̄ morti eterne q̄ est i inferno de qua d̄ in ps. Sicut oues in inferno positi sūt mors depascit eos. sc̄ coriario corporis indumento r̄ abrona lana spaliū sūt deposite aie i inferno velut oues excoriate: vbi mors ita depascit eos q̄ tñ nō extrinūct: q̄ mors i eis s̄m Grego. sp̄ vs vit: r̄ finis sp̄ incipit r̄ defect⁹ nūq̄ deficit. Et iō s̄m Ber. sp̄ mortū ad vitā r̄ semp ad mortē viuūt. Assimilaf̄ ergo mors corporalis illi morti eterne. q̄ sicut mors corporalis separat carnē ab aīa: ita mors eterna a nīa a deo. Et sicut mors corporalis puat hōiem vitā nature r̄ bonis temporalibus: ita illa mors eterna puat eū vitā gl̄ie. r̄ bonis eter nis. nō tñ ista mors illi adequat̄: nec ē ista q̄ ex ista morte tenebrosa nūq̄ trāst̄ur ad lucē: sed ex obfcuritate corporalis mortis aliq; transeūt ad lucē gl̄ie sicut ex vmbrositate aurore transt̄ ad plenā lucē diei. r̄ bonis arbitrat̄ vmbra mortis. Et in cod. xij. Producat in lucē vmbra mortis. Et hoc fit quādo ex morte corporali perduat̄ aliq; ad lucē eter ne gl̄ie. Ad quā nos r̄.

In funere vnius afflicti vel dia infirmi,
Sermo XLII

m
ra amara: r̄ requies eterna q̄ iā
gno: perseveras. Eccl. i. xxx. Ple
riq; contingit q̄ ea q̄ s̄m se sunt meliora r̄
magis eligibilia: ex aliquo aduicio sūt mi
nus eligibilia: sicut phibosopari est melius
s̄m se r̄ magis eligibile q̄ dīari. quia sicut
dicitur Prover. viij. Meliorē sapientia ad
quā sc̄z studet phibosoparus cunctis opibus
sed tamen si phibosopari esset cum nimia
indigentia nō esset magis eligendum. Unde
de phibosoparus dicit in libro Eopt. q̄ phib
sopari est melius q̄ dīari: sed non magis
eligendū indigentē. Sic vita est eligibilis ma
gis q̄ mors: sed tamen si mors sit homini
bona r̄ vita esset multum amara: meli⁹ eēt
eligenda talis mors q̄ vita. Et sic licet me
lius sit q̄ corpus conseruetur in vita q̄ q̄
quiescat in sepulchro: tamen si longentras
vite esset cum continuo languore r̄ afflictio
ua infirmitate: non esset melius nec etiam
magis optabile. Et hoc est q̄d expresse d̄ in
vobis p̄positis. Melior ē mors: r̄. A In
q̄bus q̄d vobis quatio: Ecclesiastic⁹ facit.

Quia p̄mo extollit illud q̄d est terminatiū
afflictionis. i. mortē dicēs: melior ē mors.
Secōdo despicit illud q̄d est afflictionis in
dusū: q̄d est vita amara.
Tertio adūgit illud q̄d est afflictionis ex
dusū: q̄d est req̄es eterna.
Quarto describit illud q̄d est afflictōis cō
tinuatiū. i. languor p̄severans.

Quia p̄mo extollit illud q̄d est terminatiū
afflictionis. i. mortē dicēs: melior ē mors.
Secōdo despicit illud q̄d est afflictionis in
dusū: q̄d est vita amara.
Tertio adūgit illud q̄d est afflictionis ex
dusū: q̄d est req̄es eterna.
Quarto describit illud q̄d est afflictōis cō
tinuatiū. i. languor p̄severans.

Quarto describit illud q̄d est afflictōis cō
tinuatiū. i. languor p̄severans.

Etia primū attenden

dū ē q̄ vnicūq; illud videt eē meli⁹ r̄ magis
eligendū ad q̄d magis affiat: r̄ cōtrano ni
hil videt sibi eē min⁹ eligibile q̄ carere illo
Eū auaro q̄d marie affiat: ad diuicias meli⁹
videt etiā mori q̄ carere diuitijs: eē idige
tē. Et h̄z h̄ d̄ Eccl. xl. In vita tua ne idige
as. meli⁹ ē ei mori q̄ idigere. q̄uis possit h̄
expō i etiā de hōie x̄ruoso q̄ meli⁹ videt ei
mori corporali q̄ expoliari diuitijs spualib⁹
f. s̄mū r̄ idigere. Itē ambitioso q̄ marie affi
cif ad gl̄ im r̄ honore meli⁹ videt mori q̄
puari gl̄ia r̄ honore r̄ vitare in ignominia
Unde dicit Ambro. sup illud. i. Cor. h. it.
Bonū ē magis mibi mori q̄ vt gl̄ia: ita meā
q̄s etiacnet. A plus tñ illud verbū dixit non
de gl̄ia r̄ pali r̄ vana: sed de spuali r̄ bona:
quā habebat ex eo q̄ p̄dicabar etiā gl̄ia h̄
ne sūptu r̄ elemosinis de p̄po labore viuē

Quis ei licitū fuisse viuere de elemosinis
sicut alij faciebāt qui euāgelij predicabant
Domini autē struoso qui maxime afficit ad
bonū virtutis gloriofissimū videt et meli^o mo
ri et etiam occidi q̄ p̄termissio bono virtu
tis peccare et vitiosas vitā ducere q̄ sibi odi
bilis ē. Et iō dicit de Eleazar, ij. Macha. vi.
Iste gloriofissimā mortē magis q̄ odibile
vitā complectens volūtate preibat ad sup
plicij. Abi prerogatiua mortis viri probi
et fortis apparet ex quatuor.

Primo ex cōmendatione: quia vocat eaz
gloriofissimā mortem.

Secūdo ex cōparatione: qz comparat eaz
ad odibilem vitam.

Tertio ex p̄fectione: qz magis eam cō
plectens.

Quarto ex patientis feruore, quia volun
tate preibat ad supplicium.

Circa primū attendendū est qz mors viri
probi et fortis puta alicuius martiris p̄t di
ci gloriofiosa et gloriofior et gloriofissima. Glo
riosa quidē ratione pugne, qz talis est pu
gna martyrii qz moriendo viuif: cadendo
resurgitur: et morte victoria cōparat, sicut
Chrysostom^o dicit. Sed dicitur gloriofior
ratione cō. qz martyre non facit pena sed
causa. puta si pariat p̄pter iusticiā vel legē
sicut Iohānes bap. vel fidei sicut Paulus:
vel ecclesie sicut Thomas cantuariensis. Et
dicitur gloriofissima rōne victorie vel coro
ne: qz non solū martyr coronat laures sicut
am aureola. ps. Gloria et honore coronasti
eum. Generalius autē loquēdo ista mors
potest dici gloriofiosa quā p̄cedit testimonij
bone cōscientie. ij. Corinth. i. Glōria nostra
hec est testimonij cōscientie nostre. Sed
illa est gloriofiosa quā sequit approbatio di
uine iusticie. Unde ij. Corinth. x. Qui glo
riatur in dño gloriēf. Non enim qui seipm
cōmendat et. s. approbando euz in iudicio
post mortē. Et illa mors est gloriofissima
quē p̄ducit ad visionē claritatis eterne. ibi
erit maxima gloria. i. clarissima cum laude
noticia. ps. Gloria hec est omnib^o sanctis
eius. p̄pterea etiam dicit in ps. Preciosa
in conspectu dñi et. hec mors sequitur ex
bona vita sicut ex bona cultura terre sequit
fruct^o preciosus. Sap. ij. Bonoz laborū
gloriofesus est fructus. Secūdo apparet ex
cōparatione. qz comparat ad vitā odibilem
hois peccatoris. Circa em̄ p̄cōtis est odibi
lis deo. qz alijssim^o odio habet peccatores.

vt dicit Eccli. xij. et maxime superbos, quia
odibilibs coram deo et hoibus est superbia,
Eccli. x. Tres est odibilibs primo: qz licet bō
debeat in quolibet p̄ximo suo diligere na
turam: in quolibet tamen debet vitā et cul
pam odire. Augustin^o in sententijs p̄spici
tūc diligendi sunt hoies vt eoz non diligā
tur errores. Aliud est em̄ amare q̄ facti sūt
et aliō odisse quod faciūt. ps. Iniquos odio
habui. B. Item est peccatoris vitā odibi
lis sibi ipsi. Qd potest p̄bati per q̄nqz que
sūt amicarie pp̄tia em̄ philosophū. ix. Et ibi
cor. Unusquisqz em̄ amicus. Primo quide
vult suū amicum esse et viuere. i. cōseruari in
vite integritate: sed mali nō volūt cōserua
ri integritatem interioris hois. Secūdo ei
quē diligit vult homo bona: sed mali nō ap
petunt sp̄alia que sūt aie sue bona. Tertio
qui diligit operat bona ad ipm quē diligit
sed mali nō operant ad bonū aie sue. Quar
tō cōmunit delectabiliter amico suos sed ma
lis nō est delectabile cōuiter secū rediens
do ad eoz. qz inueniūt ibi mala p̄terita et pres
entia et futura que abhorrent. Quinto p̄cor
dat homo cū eo quē diligit quasi in eisdem
delectatus: et cōtristatus: s; mali se ipsis nō
concordant p̄pter cōscientiā remordentes.
Et quibus oibus patet qz qui diligit inquit
tatem odit amicum suū vt dicit in ps. et per
consequēs vitam suā em̄ aie salutem. Ter
tio ostendit prerogatiua mortis viri fortis
ex p̄fectione: qz pelegit eam vite odibilem
qz magis est eā complacēs. Si aliquis ha
beret dominū quē multū offendisset et qui
ei multū esset iratus et vocaret ad iudiciū
eius: si inuenire posset aliquē mediatorē
qui esset placator: ire illius libent^o complecte
retur illum et eius auxiliū. Sic homo pecca
tor qui multum offendit deū et qui puoca
uit sibi iram dei quādo p̄siderat se vocari p
mortem ad iudiciū eius multū debet vigila
re et esse sollicit^o quomō posset inuenire mo
dum placandi irā eius: et inueniēs debet eū
complecti et nō dimittere. Eccli. iij. Qui vi
gilauerit ad iram suā. s. ad mortē. s. sollicitē ad
eam se preparando cōplectent placatorē.
Iste placator est penitēte luctus. Cul^o figu
ra habet Esa. xxxviii. in Ezechia qui cū au
disset. Dispone domui tue qz moriens tu et
nō viues. Et cōuertit ezechias faciē suā ad
parietem et cōuertit ad dñm et dixit. Et scero
dñe et. Et sicut ezechias facti magno. Et
statim redijt p̄pheta ad euz: et ostendit deū

esse placatum ei dicens. Audini orationem
mā et. Sed iste fletus penitētie debet esse
cū dolore contritionis: cū rubore confessio
nis: cū labore satisfactionis. Ita em̄ sunt
munera quibus ira dei placatur. scz mune
re cordis: quod est dolorosa contritio: mu
nere oris sive lingue: quod est pudorosa cō
fessio. et munere manus. i. operis sive obse
qui: qd est laboriosa satisfactio. Ben. xxxij
Placabo eū muneribus. Per isto etiaz tria
extrahuntur tres spine peccati que sūt in
fide peccatorū que semivice cōplectuntur. scz
peccati cordis: oris: et operis. ex quo nerui
id est spine semivice cōplectuntur. Nam quē
peccato cordis procedit peccatus oris: ex q̄
etiā nōnunq̄ sequitur peccati operis. sicut
qñ aliquis volens et deliberans carnaliter
peccare sollicitat et requirit mulierē verbis
et illa consentiente proceditur ad actus car
nis. Et sic iste tres spine peccati. scz cordis
oris et operis semivice cōplectuntur. et ita fre
quenter accidit etiā in alijs. Sed extrahit
spina. i. peccati cordis per dolore contritio
nis: sed spina. i. peccati oris extrahitur per
pudore cōfessionis: et spina. i. peccati ope
ris extrahitur labore satisfactionis. S; nos
standū qz tam homo iustus qz etiā peccator
eligit interdū potius mortē qz vitā. S; pec
cator: facit hoc nō rōne culpe: sed solū rōne
pene. scz vt pena quā viuens patitur p̄ mor
tē finiatur. et em̄ hoc dicitur. Dicit. viij. Et
gent magis mortē qz vitā oēs qui residui
fuerint de cognatione hac pessima. Sed in
stus tā rōne pene qz culpe. Rōne quidē cul
pe: qz pot^o vult quacūqz penā qz cōmittere
culpā. Unde. De b. xi. Adagis eligens affligi
cū populo rei qz tpaliss peccati habere iocun
ditate. et ideo martyres potius voluerūt oc
cidi qz contra fidē peccare. Itē etiā rōne pe
ne: qz multotiens eligunt potius mori qz vi
dere vel experiri mala huius vite presentē.
Unde Job. iij. Expedit mihi mori magis
qz viuere. Et. i. Adachab. iij. Adeli^o est nob
mori in bello qz videre mala gentis nre et c.
Quarto in auctoritate adducta ostenditur
prerogatiua mortis viri fortis: puta mar
tyris ex feruore patientie. quia vol. p̄rei. ad
sup. Ubi nota feruore^o martyris. Primo ex
electione: quia voluntarie nō coacte. Item
ex p̄uentione: quia preibat. Et ex passiōe
quia ad supplicij. Ita debet homo pecca
tor: ire ad supplicij p̄rie. Primo scz libent^o
qd est voluntate ire. Ita voluntas ostendit

ex nobus. Primo ex cōreptione peccati p̄
terit. Secōdo ex fuga et cautela futuri. Eccli.
xx. qz bonū ē cōrecepti manifestare p̄niam.
sic em̄ effugies voluntariū peccatū. Secun
do vs ire celeriter: qz vs p̄reire id ē punire
mortē vel infirmitate. Luca. i. Prebis em̄
ante faciē domini. scz p̄fectione accelerādo
p̄. Preoccupem^o faciē eius in confessione
scz vt nō appareat turpitudines p̄cōz ante
faciē eius. Itēz patienter scz suscipiendo et
tolerando penā satisfactionis: que potest
telligi per supplicij inquantū esse debet affli
ctus: quia si hoc supplicij refugeret ad ma
ius supplicij iret scz eternum. de quo Mat
thei. xxv. Ibiunt hi in supplicij eternū. E

Secūdo in themate af

sumpto penitur illud qd est afflictiois in du
sum. s. vita amara. Ubi aduertendū qz du
plex ē amaritudo. Una ē vite p̄ntis. et hec
diuersis remedijs p̄t amoueri vel tēpari
Ubi figurata ē in aqs marath qz p̄missioz
ligni dulcorate sūt. Exod. xv. Et iō dicit Eccli.
xxvij. Nōne a ligno dulcorata ē aq̄ amara
Ubi et facti viri p̄ inuisione. i. p̄sideratione. li
gni cruc. i. penarū qz rpus p nob p̄ulit in
cruce dulcorant sibi amaritudines p̄ntis vt
te vel p̄ aliquā p̄siderationē sapie qz lignoyi
te assilaf. Proū. ij. Alia vero ē amaritudo
vite sequē. i. infernal^o pene q nec remoueri
p̄t nec etiā tēpari. Et de hac exponi posset
illud Job. ij. Quare misero data ē lux: et vt
ta his q̄ in amaritudine aie sūt: Ubi aggra
uaf et horēda esse ostidit dānatoz p̄na ex
quatuor.

Primo ex p̄uatiōe boni: et ista notaf i miso
Secōdo ex p̄gritate mali: et ista dñorat lux
Tertio ex duratione supplicij: que designa
tur in vita.

Quarto ex afflictione animi: que designa
tur in amaritudine anime.

Circa primū notandū est qz multū miser
p̄t dici q̄libet dānatoz in inferno euz sit oi
bono p̄uati^o. Est em̄ triplex bonū. s. supernū
externū et internū. Bonū supernū est bonum
eternū. s. celestis b̄titudinis. qd qdē illi q̄ sūnt
in celo tā possidēt in re: fideles autē q̄ viuūt
in mudo habēt illud in spe. S; miseri dānā
nati nec in re ipm habēt nec in spe b̄tē p̄nt.
Ubi etiā spe ipm^o eterni boni p̄uatiati sūt ex
toto. qd tō bonū p̄secati fuissent si h fuisset
ex culpa sua. Bonū autē externū est oc bonū
tpale pur^o mudi quo scz nos iuuamur. quo

bono carent damnati: quia vident se p̄sua
ros adiutorio ⁊ utilitate oīum creaturarū
sue oī refrigerio. Aliud est bonū internum
scz gratia ⁊ virtutes ⁊ dona spiritus sancti.
quib⁹ etiā carent dānati ⁊ habēt postea ma
los habit⁹ viciōz qui eos cruciāt ad modū
vermiū. vñ cūlibet damnato pōt dici illud
Apoc. iij. Tu es miser ⁊ miserabilis ⁊ paup
Miser ppter carentiā boni eterni: misera
bilis ppter defectū boni internū sed pauper
ppter ex p̄solationē oīs boni externi. vnde
⁊ infernalis regio dicit terra miserie ⁊ tes
nebrarū. Job. x. Secūdo aggrauat pena
dānatoz ex cognitione mali: qz scz optime
agnosunt mala que patiuntur. Sed qua
re data est lux talis cognitōis misero dam
nato: certe in pena suā. Nā quanto plus co
gnoscat homo malū suū: tanto plus affligit
⁊ dolet. qz dolor non est leuiss: sed leuiss per
ceptio. ⁊ id ignorantiā mali dūminuit de pe
na. Licet aut dānati sint obscurati: corpora
liter tamē ad maiore penā suā habēt lumē
intellect⁹: quo cognoscunt ⁊ bona que amitt
serunt ⁊ mala que patiuntur. Job. xij. Pro
ducit in lucē ymbra mortis. Tertio aggra
uatur eoz pena ex duratiōe supplicij. qz scz
data est misero dānato vita. s. indeficiens.
Vñ vt vnq̄ careāt miseria nūq̄ potuerunt
carere vita. libent̄ em̄ vellēt mori ⁊ nō esse
vt tali pena carerēt. Licet em̄ non esse p se
nō sit appetibile: t̄m in quātū esset ablatiūz
tātū mali haberet rōem boni: ⁊ sic est appe
tibile. Vñ Apoc. ix. Desiderabit mori ⁊ fugi
et mors ab eis. ps. Laborabit i eternū ⁊ vi
uet adhuc in finē. Quarto aggrauat eoz
pena ex amaritudine interiori: qz in amari
tudine aie sunt. Et rā em̄ peccata sunt que p
cipue cōsueuerūt in anima amaritudinem
generare. s. odiū: iudiciāz ira ⁊ ista rra ma
lissime sunt in eis. Habēt em̄ dānati summū
odiū inter se ⁊ ad deū ⁊ sanctos: imo etiam
patres ad filios ⁊ ecōuerso. Cruciant etiāz
de inuidia quā habent ad beatos videntes
eos esse in gloria inestimabili. Cruciantur
insup de ira quā habēt cōtra deū ⁊ sanctos
⁊ etiā ad seipos: ⁊ semper sunt in maxīma
amaritudine aie. Esa. xliiij. Amara erit po
tio bibentib⁹ illā. Ezech. xvij. Plorabunt i
amaritudine anime. D

Tertio in themate as

sumpto ponit illud qd est afflictōis et dicit
vñ. Requies eterna. Quādiū em̄ aliqd est

in motu ⁊ labore nō quiescit nec requie
bit. Vñ qz in mūdo isto hō semp est i motu: qz
nūq̄ in eodē statu pmanet. ⁊ est etiā in la
bore: qz hō ad labore nascitur. id nō hz
requie. Vñ Michae. ij. Surgite ⁊ ite: quia
nō habetis hic requie. Sed terminat om̄i
motu ⁊ labore vt in celesti beatitudinē
erit pfecta requies. Apoc. xliij. Amodo iam
dicit spūs vt re. a. la. suis. Vñ em̄ laborio
sus mor⁹ videt fieri ppter aliquā indigentā
vel fugiēdi malū vel adipiscendi bonū. S
in celo nō erit aliq̄ talis indigentā vbi abe
rit om̄e malū ⁊ adent oē bonū. vñ cessabit
laboriosus mor⁹ ⁊ erit hō in opulēta requie
p̄m illud Esa. xxxij. Sedebit pplus me⁹ in
pulchritudine pacis: ⁊ i tabernaculis fidu
ciēz in requie opulēta. Vñ ⁊ celū empyrē
qd est beatitudis loc⁹ vt sit cōsore quiet
beatoz d: nō moueri. ps. Dec reges mea
in scalum scilicet hic habito ⁊c. E Quār
to notat in themate assumpto illud qd est
afflictōis p̄tinuatiū. s. languor: p̄seueras
id ē diutina infirmitas. qz sicut illa grauat
medicū corporeitā p̄seueratiā ⁊ diuturni
tas p̄ccati offendit medicū celestē. Eccl. x.
Languor: p̄rior grauat medicū. Nā sicut
dicit Hiero. Humanū est peccare: s. diabo
licū est p̄seuerare. Et sicut languor breuis fa
ciliter sanatur. Eccl. x. Breuē languorē p̄didit
medic⁹: iuuetur aut difficiliter. Sic a p̄o
cero resurgēs facili purgatur: s. p̄m p̄se
tudinē inueteratū difficiliter expiat vel cor
gitur. Et rō est: qz p̄suetudo est altera natu
ra. ⁊ id p̄ p̄suetudinē efficiat quasi innatū.
Et sic dicit Seneca. qd innatū ē vel infixū
nō tollit s. limit. S. quōis p̄ medicū corpale
nō possit sanari oīs languor corpale: t̄m oīs lā
guor: p̄ci sanari pōt p̄ medicū celestē. s. deū
Deus. vij. Aufert dñs a te oēs lāguorē: s. oēs
p̄mo adhibere medicā p̄mie. Eccl. xvij.
Ante languorē adhibe medicā. qz per p̄
nitentiā acquirunt sanitas gratie ⁊ gloria.
Ad quā nos perducit ⁊c.

In funere vniuersi robusti qui statim mor
riunt. Sermo. XLIII.

De moritur robu

sus ⁊ sanus. Job. xxi. Frequēt
videmus qd illud quod videt ro
bustius ⁊ fortius citius deficiat qd illud quod
videtur debilius ⁊ infirmius. Sicut leo est
fortior ⁊ robustior ceruor: tamen min⁹ vi
uit ⁊ citius moritur morte naturali qd cer

uus. ⁊ fortior ē falco qd cornicula. Et lignū
castaneū videtur fortius qd lignū palme
Ita aliq̄ qui videtur languosior diutius
viumt qd illi qui videtur sani ⁊ robusti. vñ
aliquādo abscz aliq̄ apparente infirmitate
tales qd vident san ⁊ robusti subito moriunt
tur: ita vt de sua sanitate vel fortitudine nul
lus confidere possit. Sic accidit etiā modo
⁊ isto nostro defuncto. vñ dī in verbis p̄p
fatis. Iste mort⁹ robust⁹ ⁊ san⁹. A In qd
quidē verbis tripliciter describit huiusmo
di defunctus.

Et p̄o ex corruptione iminēt: qz morif.
Secūdo ex fortitudine p̄cedit: qz robust⁹.
Tertio ex voluntate apparet. quia san⁹:
saltem erat apparetur licet forte non exi
stenter.

Circa primū aduerten

dum ē qd repentina mala periculosa sunt
qd p̄uicā. qz iacula p̄uisa min⁹ feriūt. sicut
Drego. dicit. Et idcirco subitanea mors est
valde periculosa: qz in eo statim in quo hō in
uenit mortis in eo iudicat ⁊ semp manet.
Et ideo dī figurat Eccl. xi. Si lignū ceci
derit ad austrū vel ad aq̄lonē ibi erit. Et ex
ponit a h̄ero. ⁊ a grego. Si lignū. i. hō ceci
derit p morte ad austrū. i. in gratia finali.
vel ad austrū cadit qn p morte ad gloriā va
dit: vel ad aq̄lonē. i. in frigore malicie ⁊ p̄ci
vel ad aq̄lonē cadit qn p morte ad eternūz
supplicij ducit. Et sequit. ibi erit. s. in uita
bilis. Hiero. Ubicūq̄ locū tibi p̄paraueris
fuiturūq̄ sedē sine ad austrū sine ad aq̄lonē:
ibi cū mortu⁹ fueris pmanebis. S. nota qd
ille dicit mori subito qd morte suā nō p̄eui
det cogitādo: etiā qn ad temp⁹ tarde mo
riatur. Et h̄o hoc multi p̄dēs subito mo
riunt ⁊ male: qz sine suū p̄uiderē neglexe
runt. Et de talibus dī Job. xxxiij. Subito
moriēt ⁊ media nocte curuabunt ppli ex
p̄transibit. In quib⁹ qdē verbis de maloz
morte quatuor describit.

P̄o ei⁹ velocitate: qz subito morientur.
Secundo ei⁹ obscuritate: qz media nocte.
Tertio ei⁹ humilitate: qz curuabunt ppli.
Quarto ei⁹ mutabilitate: qz p̄transibunt.
Primo ergo mali ⁊ peccato: res dicunt mor
i subito. quia scz impronū ⁊ im̄parat
moriunt. Et ratio est qz tantū sollicitantur
⁊ curant de his que pertinent ad vitam qd
negligunt cogitare vel p̄uiderē ea que spe
tant ad mortē. ⁊ ideo subito. i. quādo non

expectant neqz cogitant ex diuina senten
tia superuenit eis mors. sicut qui quiescent
super arborem ea non pendente super
uenit p̄transio sagitte. Figura huius habet
tur. i. Regū. xxxv. ⁊ nabal qui interpretatur
stulus vel insipiens. quia dicitur ibi qd p̄
cussit dñs nabal ⁊ mortuus est salz subito.
Esa. xxx. Subito dum non speratur veniet
constrictio eius. Et ideo bene consilium Ecclē
sasticū. v. Ne tardes conuerti ad dñm ⁊ ne
differas de die in diem. subito em̄ veniet
ira illius ⁊c. Et hoc faciendū est quia post
mortē remediū nō est. Vnde Prouerb. vi.
Subito contere ⁊ nec habebit vltra medi
cinam. Secūdo describit beas⁹ Job in
auctoritate adducta mortis obscuritatem
quia media nocte id est in obscuritate cor
dis. sicut beatus Gregor⁹ exponit. quia nō
habuerunt lucē considerationis ⁊ p̄uicōs
nis ipsius mortis. Et notandum qd obscu
ritas ipsius noctis est ex interpositione ter
re inter nos ⁊ solem. Et sic est obscuritas in
corde vltimario ⁊ aliozū auarorum em̄ in
repositione cupiditatis terrene inter ani
mam ipsorū ⁊ deum. Et ideo Chrysostom⁹
dicit qd tenebra anime est diuitiarū cupido
⁊ in tali tenebra moriuntur impenitentes.
Vnde dicitur est illi diuiti Lucē. xij. Stul
te hac nocte id est in hac obscuritate animā
tuam reperent a te. quia dum in temporalib⁹
bus gaudere cogitabat ceca anima eius ra
pta est ad ea que ignorabat. Contra qd dī
cebat apostol⁹. i. Thessal. v. his qui iam ter
rena contempserant ⁊ ad eterna bona per
mortis p̄uisionē se preparabāt. Jam nō
estis noctis neqz tenebrarum vt vos dies
illa tanq̄ fur comprehendat. Dies em̄ illa
scz mortis. illos tanq̄ fur cōprehēdit quos
improuisos ⁊ im̄paratos inuadit ⁊ ad
eterna supplicia rapit. Tertio describit
beatus Job mortis humilitatem. quia cur
uabuntur populi. Qui em̄ viuentes curua
ri id est humiliari ad penitentiāz noluerūt
voluntari: humilitati per mortem diuine
sententię curuantur inuicti. sicut taurus in
domtus qui refugit collum subdere iugo
humano studio subditur ei uolens. Et talis
sic curuatus ⁊ humiliatus potest dicere ill
ud psalmiste. Miser factus sum ⁊ curuatus
sum vsqz in finem. Quarto describit bea
tus Job in auctoritate adducta mortis mu
tabilitatem: quia p̄transibunt. Scdm
Gregorium. aliud est transire: aliud per

transire, quia transimus viuendo: sed pertransimus moriendo. Ipa em̄ vīta nostra continue transit ad mortē. Sap. ij. Umbre transiunt est tempus nostrum. Primus em̄ homo sic conditus fuit vt scaret. et ideo ipse stabat tpe transiunt: sed postq̄ ipse peccauit et tē offendit: fact' est transiens cū tpe. Et sic etiā nos de eius viciosa radice propagati sic transim' cum tpe. scz de infantia ad adolecentiā: et inde ad iuuentutē: et de iuuentute ad senectutē: et inde ad mortē. Sap. ij. Trāctē vīta nostra tanq̄ vestigiū nubis. Sed in morte dicimur pertransire, nō. Ep̄is pertransibit in illo et non subsistet. Ipa etiā mors dicitur pertransisse. Rom. v. In oēs boies mors pertransiit. scilicet adā. B

Secūdo in themate as

sumpto describitur homo defiuatus ex fortitudine procedenti: quia robustus. Ubi aduertendū qd aliquis potest dici robustus vlt a robore corporis: vel a robore mentis. Robur aut corporis nō est vīr: licet possit esse instrumentū virtutis si aliquis bene vtrāq̄ eo. scilicet ad actū virtutū. Sed aliq̄ contingit qd qui plus h̄t de robore corporis magis de fiat in virtutibus aie. Unde sanson qui nō vincebatur ab hoste vincebatur tamē a meretrice et voluptate carnis. Unde tale robur scz corporis tñ non sufficit ad salutē anime imo aliq̄ impedit eā. vt cū homo vītur eo ad malū. vnde dī Amos. ij. Robustus non saluabit aiam suā. Quis etiā exponatur de anima. scilicet de vīta corporali que ab aīa ē: quā etiā robustus saluare non potest. quia quātiūq̄ robustus non potest finaliter resistere mori. Secundo potest dici aliquis robustus a robore mentis. quod differt a robore corporis: quia frequenter illi qui sunt imbecilles corpore sunt robusti corde et mente et ad hoc robur multū valet sapientia et doctrina. quia vīr sapiens et doctus videt vbi timendū est vel nō: ideo non timet vbi nō est timendū. Propter hoc dicitur Prover. xiiij. Vir sapiens fortis est: et vīr doct' robustus: et validus. In quibus quidē verbis tangitur triplex virtus hoīs sapientis. Nā primo quidē vīr sapiens habet virtutē cōtēnēdi p̄p̄era. et ideo dicit qd fortis est. Et ratio est: quia sapientia illuminans intellectū facit virtutes et bona spiritalia apparere amabilia et appetibilia: sed volūtares et prospera huius mundi facit apparere

contēptibilia et mortifera. Et ideo facit animū fortē ad contēnēndū ea. Quādiū em̄ ferrū manet frigidū est forte et nō potest faciliter plicari: sed qñ in igne calefact' emollitur et plicat'. et saxū quia durū et forte est nō emollitur aqua. Sic q̄d iū cor non incalescit igne auaricie est forte ad contēnēndūq̄ terrena. Animus etiā quando facit sapere spiritalia facit despiciere carnalia. quia gustato spiritu despicit omnis caro. et faciendo etiā percipere eterna facit contēnere temporalia: quia vilesunt temporalia cū consistantur eterna. Et ita facit animū fortem ad contēnēndū talia. Job. ix. Si sapiens corde est et fortis robore. Sapiēs ad discerendū noxiā: et fortis ad contēnēndū ea. quia frequenter appetit' ad talia vehemētissime inclinat'. quia sicut dicit Augustin' Aliquando etiā si necesse prodesse creditur qd delectat. et ideo requiritur fortitudo animi ad vincēdū talē appetitū. scilicet delectationū carnis vel mundi. Secundo vero vīr sapiens ostenditur habere virtutē tolerandi aduersa. cū dicitur vīr doctus. scilicet a dño robustus est. scilicet ad tolerandū aduersa. Et bene dicit doctus patienter. Verbo quidē cū dicit Adhuc. v. Beati qd p̄secutionē patiuntur p̄p̄ iusticiā: qm̄ ipoz. et. Exemplo vero cū dicit Job. xv. Non est seru' mator vno suo. Qui docet meas ad preliū et digitos meos ad bellū. sic ille qd docet aseremire. hoc bellū per patientiā et bona opera vincatur. Et ideo sicut dicit Augustinus. Perfectio christiānitas est bona facere et mala pati. et talis est fortitudo et robur quo puenimus ad vitam eternā. In cuius figurā dicit Moyses Josue: Deut. xxxi. Confortare et esto robustus. Tu em̄ introduces populū istū in terrā quā daturus se patribus eoz iurauit dominus. que terra vitā eternam figurabat. Robustus aut pugnat mi les qui expectat de victoria ditari. sic debet homo robustus contra aduersa pugnarē per patientiam vt acquirat eterna diuitias. Vbi Prover. xii. Robusti habent diuitias. Robusti scz in virtutibus habebūt in futuro diuitias eterne que sole vere diuites faciunt. Prover. xxi. Cogitationes robusti semper in abundantia. Tertio quoq̄ sapiens ostenditur habere virtutē vincēdi tentationū certas mīna. et ideo dicitur validus: quasi valens contra omniū tentationū generā. Terra q̄

est bene garnita et de victoribus pronisa interius et bene murata exteri' est valida ad resistēdū hostib'. Sic aīa q̄ est plena interius diuini virtutū et est clausa bene exterioribus bona et diligētī custodia sensuū est valida ad resistēdū oib' tentationib'. vñ Prover. xviii. Substantia diuitis vbi roboris et: quasi mur' validus circumdās eā. Itē per sensus nō ingrediunt' ad aīam nisi imagines rerū. scilicet figurata et spēs siue similitudines earū: que q̄si valide conerunt quādo male tentationes bene repelluntur. iij. Reg. xi. Imagines. scilicet baal. diaboli conerunt valide. he imagines sunt tentationes et illusiones diaboli q̄ coneruntur. E

Tertio in themate as

sumpto describit' defunct' ex validitudine ap parenti. qz san'. scilicet videtur apparere quando mortuus est: vel existat erat si occisus fuit ab aliquo. Vñ sanitas corporis subito potest periri siue ex vulnere. siue percussione hoīs siue ex passione dei et aliq̄ infirmitate subito imissa. vñ Viere. xiiij. Percussisti nos ita vt nulla sit vlt'ra sanitas. vnde mag' debet hō curare de sanitate aie: quā tamē hō habere nō pot' nisi expellat egritudinē peccati p̄ medicinā penitētiē et purgationē confessionis. Sed sicut nō valet mortuo medicina corporalis sed solū viuēti: sic nec medicina penitētiē valet post mortē. Et ideo dicit Eccl. xvij. Viuus et san' confiteberis. In quib' verbis tanguntur tria.

Primo tempus aptū penitētiē qd est in vīta presenti. cum dicitur. viuus. Secundo penitētiē cōmoditas. qz sanus. Tertio penitētiē necessitas: cū dī confiteberis. Circa p̄mū attendendū est qd optimū tempus ad penitētiā et ad peccati confessionē est dū hō viuit. Nam putatio arboris q̄ fit ad remouendū ramusculos sup̄fluos q̄ possent impedire arboris augmētū vel fructū: nō prodest arbori ad fructū vel augmētū: nisi q̄d iū arbor: viuūt: sed postq̄ succisa vel arefacta est nō prodest. Confessio ergo peccatorū que est sicut qdā putatio p̄ quā cū gladio lingue amputant' peccata q̄ impediunt fructū et p̄fectū salutis: faciēda est dum hō viuūt. scilicet ante mortē: quia mortuus confiteri nō potest. vñ Eccl. xvij. Ante mortē confitēre: a mortuo em̄ quasi nihil perit confessio Et vō est: qz confessio fit ad expiationē mortaliū peccatorū: qz de venialib' que possunt re-

mitti p̄ solam contritionē interiorē: nō tene mur de necessitate confiteri neqz de necessitate absoluta. qz sic nec de eis peniteri tene mur. qz illa tenet hō facere de necessitate absoluta sine quib' nō est salus. et ideo sic nō tenet hō ad penitētiā peccati venialis: cū ex hoc mortē nō incurrat: nisi forsitan ex contemptu dimittat. Nec etiā tenet ad cōfessionem venialū de necessitate q̄ est ex suppositione finis. scilicet remissionis eoz. qz etiam sine cōfessione vel actu vel voto exstēte possunt venialia remitti: quia p̄fectionis sit venialia cōfiteri. Quia igit' cōfessio fit ad expiationē mortaliū peccatorū et mortalia peccata post mortē expiari nō possunt: licet venialia post sunt in purgatione expiari: ideo cōfessio peccatorū fieri debet ante mortē. scilicet a viuēte. vñ Eccl. xvij. Confiteberis viuens. Secūdo in auctoritate adducta tangit' penitētiē cōmoditas: qz est dum hō est san'. qz tunc pot' sine impedimēto cōfiteri si vult. Aliquādo autē infirm' nō pot' sanus fieri sine auxilio medicine. Et sic peccator nō pot' habere sanitatem grē sine auxilio penitētiē. Figura huius habet Job. v. vbi legit' qd erat hierosolymis pbatica piscina quę poztic' habebat. In his iacebat multitudo magna languētū. et isti erant incurabiles ppter diturnitatem morbi. Itē cecoz claudoz et aridoz. et isti erant incurabiles ppter naturā morbi. Sed q̄ pri mus descēdit in piscinā post motione aq̄ san' fiebat a quacūq̄ detinebat in firmitate. Ista piscina ē penitētiā. quę autē poztic' cus sunt quę poztic' penitētiē opa. q̄ sunt cōfessio cōfessio carnis afflictio elemosyna et oratio et vltima tria p̄tinēt ad satisfactionē: et tūc cōmouet illa piscina quā peccator diuina gratia mouet ad faciendū huiusmodi opa. vel fuit motus in passione xpi in cui' virtute penitentia operat' salutē. Languidi ergo sunt afflicti et inueterati in peccatis. Ecce sunt per ignorantia peccates. Claudū q̄ bona nolūt operari. Aridi vero sunt terreni q̄ sunt sine pinguedine deuotionis et charitatis. sed tñ oēs sanant' virtute penitētiē. Sed postq̄ infirm' sanar' est ad huc indiget custodia et cautela ad p̄seruandā sanitatē: et oportet qd abstineat a nocuis. Et sic post penitētiā oportet cauere a peccatis et occasib' peccatorū. In cui' figurā dñs Job. v. dixit paralytico curato. Ecce san' fact' es: ita ampl' noli peccare: ne deterius tibi contingat. D Tertio autem in auctoritate adducta tangit' penitētiā

tendit necessitas: cū dicitur cōfiteberis. Nā ille qui habet vulnera vult se curari & sanari: oportet q̄ ea detegat medico. Et sic oportet detegere peccā medico spūali. i. sacerdoti per cōfessionē. nē. nescim⁹. Peccā si celant sunt insanabilia. Jacobi. v. Confitemini alterutrū peccā vestra. vnde dicit glofa q̄ loquitur de cōfessione mortaliū & venialium: sed maiora. f. mortalia solis sacerdotib⁹: si lentiora socijs cōfiteri possunt: sed de mortaliū est peccatum: de venialib⁹ vero cōfiliū. Nota quando apostema cōuertit ad exteriora possibilē est ad sanitatē venire: si quādo conuertit ad interiora & in eis crepat: signū est mori corporis. Sic peccā absconditū causa est mortis eterne: couertit vero exteri⁹ & manifestatū p̄ confessionē spūalis sanitatis est insidiū. Proverb. xxviii. Qui abscondit scelera sua nō diriget: qui autē cōfessus fuerit & reliquerit ea misericordīā consequetur. Et exponitur. Qui abscondit scelera sua cōfessori suo nō diriget. f. ad dñm. vñ abscondere scelera sua est abscondere latrones in domo suarū vel est abscondere ignē in sinu: vel est bestiam conficere p̄ aduersario cōtra se in die iudicij: q̄ sūm q̄ in corde vniuscuiusq̄ scriptū inueniet sic iudicabit. Sequitur. qui autē cōfessus fuerit dico vere pure integre & sponte: scilicet quif & reliquerit ea. f. volutare & ope: miserit cordis cōsequetur. i. ventā de peccā & gloriā de penitentiā. Ad quā nos pducat ꝛc.

In morte vni⁹ scāi viri. Sermo XLIII

Perat iust⁹ in morte sua.

Prover. xiii. Quādo agricola bene coluit agrū suū. f. arando & seminādo: habet spem in messe futura. i. Coz. ix. Debet in spe qui arare: & qui trahitur in spe fruct⁹ percipiēdi. Sic iustus qui bene purgauit animā suā & bonoz operū semina multa misit: debet sperare bonā messem. i. bonā mercedē. Nam temp⁹ labozis est temp⁹ vitis: q̄ hō ad laborē nascit. vt dicit Job. v. sed temp⁹ messis est temp⁹ mortis. Vnde dicit Sal. vi. Bonū faciētes nō deficiamus: tempore autē suo merem⁹ nō deficiamus. i. deo dicit in hōo p̄posito q̄ sperat ꝛc. In quib⁹ quidē verbis circa virū iustū & bonū cuiusmodi fuit iste defunct⁹ eria describuntur.

Nam p̄mo ponitur illud qd est infirmitas temporaria. f. spes. vnde dicit sperans

Secundo vero ponitur illud qd est voluntatis directiū. i. iusticia. vnde subdit iust⁹ Tertio illud quod est felicitaris allatiuus scz mors: cum addit. in morte sua.

Circa primū attendendum

q̄ spes hōim mūdanoꝝ & p̄cōꝝ mendax est: q̄ ponit spem suā in his q̄ mentis vult eis. nā mentiri ē cōtra mentē ire: & talia cōtra mentē eoz vadunt. Ponit enī q̄dam spem suā in humana potentia. sicut reges & p̄ncipes mundi & q̄ in eis cōfidunt credētes in tali potentia cōseruari & defendi. Sed q̄ humana potentia fragilis ē & cito deficit: vel q̄ violentia tollit: q̄ vni⁹ dicit aliū. sicut nabuchodonosor dicit araxat regē persarū & medoz qui gloriabatur q̄ potēs in potentia sua & in gloria q̄ dirigit suarū. Et ipse nabuchodonosor pugnavit cōtra eū & obrinuit Iudith. i. Sic alexander dicit potentia dārij regis persarū & medorum & olim alioꝝ orientaliū regū: q̄ cōstitit p̄celsa multa & obrinuit oīs munitōes & interfecit reges terre. vt bñ. i. Achab. i. Et el etiā deficit humana potētia: q̄ per naturale mortē hōis terminat. & ideo adimittitur baculo arādineo q̄ frangit dum ei⁹ fortitudinē quis inmittit: & facit ruere inmittētē & aliquando ledit manū ei⁹. Et sic humana potentia & fortitudo plerūq̄ mentis & fallit. q̄ vnde credit stare inde ruit. vñ credit saluari inde perditur is q̄ in ea cōfidit. iiii. Regum. xvii. In quo cōfidis vt audeas rebelletas speras in baculo arādineo atq̄ confracto egypto. Sup̄ quē si incubuerit hō cōminur⁹ ingrediet manū ei⁹ & p̄horabit eā. Sic ē pharao rex egypti oīb⁹ qui cōfidunt in eū. Esa. xxx. Sperantes auxiliū in fortitudine pharaonis: & habētes fiduciā in vmbra egypti. i. in potentia seculari & erit vobis fortitudo pharaonis in confusione & fiducia vmbrae egypti in ignominia. Quidā vponūt spem suā in mundi abundantia. i. in copia diuitiarū. que etiā fallax est & mentis q̄ credit hō in eis inuenire quietē & inuenit magnā inquietudinē: sperat inuenire i diuitijs oēm sufficientiā & inuenit multiplicem defectū: sperat habere in eis vitā feliciē & incurret mortē infelicē. Sic accidit diuiti copuloni Zuce. xvi. Quia mortuus est diues & sepultus est in inferno. Sic accidit alteri diuiti qui dicebat Zuce. xij. Destrua bona mea & maiora faciā: & illuc congregabo oīs

que nata sunt mihi & bona mea, & dicā aie mee. Anima habes multa bona ꝛc. Sic est qui sibi thesaurizat & nō est in deum diues. Propere dicebat aplos. i. Zimo. vi. Diuitiis hui⁹ seculi p̄cæpe nō sublimē sapere: nec sperare in incertis diuitiarū. Eccl. xxxi. Beatus diues qui inuenit⁹ est sine macula & qui post aurū nō abiit nec sperauit in pecunia & thesauris. Quidā vero alij sunt qui cōfidunt in humana sapientia. sicut philosophi confidebat de scientia & sapientia sua: credēs p̄ eā se inuenisse oēs veritates: & tamē in plurib⁹ errauerunt. quia dicentes se esse sapientes multi facti sunt. Romā. i. Quē ergo qui ponit spem suā in huiusmodi mendacis & caducis finaliter inuenientes se deceptos dicunt illud Esa. xxviii. Posuimus mendacium spem nostram. sed iusti qui ponunt spem suā in deo nō decipiuntur neq̄ confundunt. Eccl. ij. Nullus sperauit in illūm & confusus est. Sed spes iustoz confortat infirmitatē & debilitat eoz: & maxime in aduersis facit eos patientiā habere. vñ dicit Romā. viii. Qd nō videm⁹ speram⁹ & per patientiā expectam⁹: sed & spirit⁹ adiuuat infirmitatē nostrā. In quib⁹ quidē verbis tria de spe assuouit ponit aplos.

Primo tangit ipsius spei obiectū: cū dicit qd nō videm⁹ speram⁹. i. eternā beatitudinē. Secundo describit spei effectum quia facit patienter expectare: & ideo subdit per patientiam expectamus.

Tertio addit sperantium auxiliū: quia spiritus adiuuat infirmitatē nostram. Circa primū notandū q̄ spes cōmuniter est de eo qd nō videt. Et ratio est: quia spes proprie dicit esse nō de presenti sed de futuro Vnde sicut timor ē de futuro malo: ita spes de futuro bono. Et q̄ istud qd futurum est nondū est: ideo nondū apparet neq̄ adhuc in se videtur. Sed quia futura p̄existunt in suis causis: ideo videndo apparere causas presentes speram⁹ de effectib⁹ futuris. sicut videndo nubes densari in aere speram⁹ habere pluiā. & videndo semina bene nata in agro speram⁹ de futura messe. Et sic ex his que videm⁹ speram⁹ ea que non videmus. que scz meliora sunt q̄ ea que videmus. sicut pluuia melior est q̄ nubes: & messis melior q̄ sementis. Sed quasi cōdēse nubes sunt tribulationes presentis vite. que quidē etiā lumen solis interceptant quoad terrarū stria: non tamen quoad celestia: quia in ter

tentis & peccatoribus ex ipsis: & nō ulationibus lumen rationis offuscatur & tollitur per impatientias & iram. Sed vni iusti & ceteres semper lumen rationis habent clarus quia per patientiā & mansuetudinē perturbationes tribulationū ad orbem rōnis accēdere nō permittunt. vnde et eoz nubes id est ex eoz tribulationibus oritur pluuia id est infusio inuisibilis gratie & interioris refrigerij que facit fructificare eoz terram id est eoz vitam. Item ex semibus eleamosynarū & alioꝝ bonozum operum que faciunt: sperant colligere fructum eterne beatitudinis: vbi sunt bona eterna. Voc est ergo qd non videmus: & tamen speramus scilicet eternam beatitudinē quā receperunt iam usque non solum ex bonis que facimus: sed etiam ex malis que patimur. Et licet illius beatitudinis bona que speramus sint modō inuisibilia: meliora tamē sunt omnibus que videmus. quia ista temporalia illa eterna. Vnde dicitur. i. Cor. iiii. Illud qd in presenti est momentaneū & leue tribulationis nostre: supra modū in sublimitate eternum pondus glorie operatur in nobis non contemplantibus nobis que videntur sed que non videntur. Que enī videntur temporalia sunt: que autem non videntur eterna. & talium inuisibilis est spes. Romā. viii. Spes que videtur non est spes. nam quod videt quis quid sperat? Secundo in auctoritate adducta ponitur effect⁹ spei quia q̄uis bonum qd speratur differatur: tamen facit illud patienter expectare. & ideo dicit per patientiam expectamus. Agricola enī non statim post semētē colligit fructum: sed patienter expectat vsq̄ ad temp⁹ messis vel vindemie. Vnde Jacobi. v. Ecce agricola expectat pretiosum fructum terre: patienter ferens donec accipiat tempore & vos & cōfirmate corda vestra. quoniā aduentus domini appropinquabit. Quilibet enī nostrum agricola est & habet colere agrum cordis sui. De quo Augustin⁹. Cor nostrū ager dñi est. excolamus cum celestibus disciplinis. Fructus autem quicūq̄ patienter expectare debemus est premium eterne glorie: sed temporaneus fructus erit gloria anime. seronius erit gloria corporis in resurrectione. Quando media dant potione amaras vt facilius sumatur admiscens zucarum vel aliud dulce. Sic dominus

amaritudini et tristitie presentium tribulationum admiscuit gaudium spei eternorum honorumque patienter tolerant. Unde Roma. xij. Spe gaudentes in tribulatione patientes. Tertio quoque in auctoritate adducta addit apostolus sperantium auxilium: cui dicitur. sed et spiritus adiuvat infirmitatem nostram. Ita enim est de anima sicut de gallo super capannam quod movet ad oculos venturum: quod non est firmus situus. Ita certe anima que est sine gratia spiritus sancti est instabilis et obedit cuilibet tentationi. vii. est sicut homo qui est in ianuis mortis: qui non potest resistere morbo. quia natura nimis debilitata in ipso: et oportet ipsum renouare de lecto in lectum. Ita certe anima sine spiritus sancti gratia non potest resistere morbo peccati: si per peccatum debilitata et voluit de lecto in lectum. de peccato cogitationis in delectatione: et de delectatione in consuetudine: et inde in operatione: et inde in consuetudine: sed spiritus sanctus adiuvens dat anime vigorem resistendi peccatis. nec potest ibi diabolus aliquid accipere: quod bene dicitur. est nec oculi ad male videndum: nec os ad male loquendum: nec manus ad male operandum: nec cor ad male appetendum. Ephe. iij. Det nobis spiritus sanctus virtutem suam virtutem corroborat per spiritum sanctum in interiori hominis. Nota quod bene indigem adiuvare. quod caro percipit aduersus spiritum sanctum spiritus aduersus carnem. vii. si factus malus spiritus non vult: si bona caro repugnat. Sed ex quo ista contrarietas in una persona inuenitur. Respondit. Caro est natura terrestris et delectatio generat spiritus celestis. quod a deo corpori infunditur: et quilibet trahit ad suam naturam. vii. caro trahit ad delectationes inferiores. scilicet ad auaritiam superbia gula et ad carnis illecebras: multum facit bonum trahens ad inferiora: sed spiritus trahit ad superiora. Ideo Roma. viij. Qui sunt carnis nem sunt: quod carnis sunt sapienter: qui vero sunt spiritus sunt quod spiritus sunt sensus. et ideo quicunque spiritus dei agunt hi filii sunt dei. C

Secundo ponitur in the

mate assumpto illud quod est voluntatis forma: cui dicitur iustus. Nam iusticia sicut dicitur in principio digestorum est confusa et perpetua voluntas ius suum vnicuique tribuens. Sed notandum quod iustus quod dicitur multas angustias patitur: quod multe tribulationes iustorum: si tandem per mortem ab omni angustia liberat. Et tunc vere potest dici illud Prover. xi. Iustus de angustia liberatus est. In quibus

quidam verbis describuntur de ipso tria. Primum est constantia quam habuit. quod iustus. Secundum est pena quam sustinuit: cum subditur de angustia. Tertium est gratia quam recepit: quod liberatus est. Circa primum attendendum est quod in hoc apparet constantia hominis iusti: quod propter mille causas declinat vel diuertit a iusticia. nec a iusticie modo nec a iusticie specie: nec a iusticie ordine. hec enim tria sunt quod in omni re requiruntur. scilicet modo specie et ordine. Sunt autem primo quidam qui diuertunt a iusticie modo. sicut illi quibus deest modestia discretionis. Quod fit duobus modis. Uno modo quando iusticia est diminuta. videlicet quando magna dimittitur et facientur vix de modicis. Et talis erat iusticia scribarum et phariseorum qui decimabant mentem et avertunt et cyminum et relinquant quod grauiores sunt legis iusticia. scilicet et fide. Talis est etiam iusticia eorum qui maiorem vim faciunt in obseruantia consiliorum quam mandatorum: vel in obseruantia constitutionum quam regularium vocorum. Exemplum de moniali quod maiorem vim faciebat in fructu silentij quam virginalis castitatis. Dis ergo dicitur Matth. v. Nisi abiderit iusticia vestra plus scribarum et phariseorum non intrabit in regnum celorum. Secundo recedit a modo iusticie quando excedit aliquid per indifferetiam feruorem. Contra quod Eccl. viij. dicitur. Noli esse iustus multum: neque plus sapias quam necesse est. Et de hoc etiam intelligi potest illud quod ibi sequitur. Iustus perit in iusticia sua. scilicet facta vel peccata aliorum aggravat et sua alleviant. Item iusticia indiscrete exercendo. Exemplum de illis quibus dicitur sanctus homo quod bene peringeret romam si non festinaret. et de illo qui putauit se esse de numero angelorum et audivit quod erat de numero asinorum. ibi enim quattuor pedibus in signum humilitatis. propter hoc cum dixisset per. Iustus dominus et iustus. statim addidit. equitate vidit vultus eius. equum enim quod in nulla sui parte excedit. A debita vero specie iusticie diuertit cui deest debita forma discipline. quod fit duobus modis. Uno modo quando facit aliud quam illud quod facere debet. sicut facit singulariter viuentes in communitate. de quibus dicitur Roma. x. Ignorantes dei iusticia et suos querentes stantes iusticie dei non sunt subiecti. Nota iusticia autem dei que debet esse in nobis esse humilitatem et obedientiam. de qua Abat. iij. Sic decet nos implere omnem iusticiam. sed

isti singulares non debent esse in paradiso cum alijs qui nolunt illum mereri cum alijs Alio modo test debita forma discipline quam quis facit quod debet sed alio modo quam debet quod debet quisque obedire humiliter. Iuxta illud Luc. xvij. Cum feceritis omnia que precepta sunt vobis dicite. serui iusticie sumus. quod debet facere fecimus. Sed alium modum apponit qui de suis operibus gloriantur similes gallinis que de vno ovo faciunt multum da more. Nota exemplum de phariseo. Luc. xvij. publicanus descendit iustificatus ab illo et non ille. Vis dici potest illud Amos. vi. Convertistis fructum iusticie in abstinentiam. A debito autem iusticie ordine declinat cui debet recta intentio. debet enim intentio opus ordinare. Sed ista declinatio fit duobus modis. Uno modo quando non fit ex donatione sed ex coactione quando fit. sicut quando non aude vel non potest aliud facere. de quo Eccl. xij. Est iustus qui se nimium submittit a multa humilitate. et sequitur. Et si pre inopia: alius ab imbecillitate virum: veretur peccare: si inuenerit tempus malefaciendi malefaciet. Duo sunt simplicitas est sicut simplicitas vulpis capre: que cum soluitur statim currit ad gallinas. tales debent semper suppedirari: quod in eis bonorum non mutant imo monstrant mores. Alio modo quando fit ex affectu sed inordinato. ut quando fit propter humanam laudem. Abat. viij. Attendite vobis ne faciat iusticia vestram coram hominibus ut videamini ab eis. alioquin mercedem non habebis nisi apud patrem vestrum quod in celis est. Iustus ergo qui non declinat a modo vel specie vel ordine iusticie: semper tenet viam suam rectam. sicut illud Job. xvij. Tenebit iustus viam suam. Secundo tangitur pena quam sustinet iustus dum viuunt: quod frequenter est in angustia. Tangitur enim homo iustus ex omni parte dum viuunt. scilicet ex parte posteriori vel ex motu culpe preterite ne forte sit remissus: vel vite sue preterite ne fuerit bene deductus. Item ex parte anteriori: quod nescit homo finem suum. Eccl. ix. Item ex parte dextera et sinistra. quod nescit homo vitam amorem an odio dignus sit. ibidem in principio. Nam odium dei ad sinistram: amor vero ad dexteram pinet. Et ideo dicere cogitur illud Danielis. xij. Angustie sunt mihi videntes. Tribulatio et angustia inuenerunt me. Tribulatio ab exteriori: angustia ab interiori. Tertio notat in auctoritate adducta gratia quam recepit. quia liberatus est.

Ubi notandum quod consuevit homo se liberare a periculis corporalibus aut sensu aut prece aut precio aut emenda. Sic etiam liberat homo iustus ab angustia et periculis vite huius. scilicet aut sensu circumspectionis: aut dono supplicationis: aut dono erogationis: aut emenda satisfactionis. Sensu quidem circumspectionis: quia quando videt homo sensatus et sapiens locum vel statum in quo preterit alijs periculum imminere: tunc fugit et dimittit illum et vadit ad tutorem locum vel statum. Et sic facit ille qui fugit peccatum et vadit ad penitentiam: vel qui fugit seculum et vadit ad claustrum: vel qui fugit peccatum vel seculum naufragium. Figura huius habetur in Iob. de quo dicitur Sapient. x. Sapientia iustum a peccatis impio liberat: et secedente igne in pentapolim. Item sapientes et sensati viri quando vident se obfessos aliquando nauigio declinat in insidias obfidentium. Tangit enim mare est mundus: obfidentes autem sunt demones: aias remigum tangit peccata quidam inuadentes. Sed sapientes ad nauem penitentiae vel religionis fugiunt: et ad portum salutis terti veniunt. Sapient. xij. Et igno ligno creditur homines aias suas et trahentes mare per ratem liberati sunt. Et sicut iter dum pyratis proiciunt ignem post fugientes Sic et demones ignem aduersitatem vel tentationis post fugientes peccatum vel seculum: si deus non fuerit confugiens perire non sinit. Eccl. li. Liberasti me sicut multitudinem meis tui a rugientibus prepatas ad escam: de manibus querentium animam meam: et de portu tribulationis quod circumdederit me: et pressura flame quod circumdedit me: et in medio ignis non sum consumptus. Item liberat iustus peccata seu verbis supplicationis. sicut si reus possit se liberare supplicia prece de manu iudicis: vellet enim punire non negligenter facere et sic iustus. et si aliquis delinquit et deus se offendisse metuunt supplicia prece cui placare satagunt vel ab eius ira liberari. Unde Prover. xv. Quis iustus finaliter tunc exaudit assidue orantem. Eccl. li. Laudabo nomen tuum assidue et exaudita est oratio mea: et liberasti me. Item liberat iustus dono largitatis. scilicet elemosinarum. Nihil est quod homo non daret vel liberaret se de manu sarcenorum: quanto magis de manu demorum: Prover. vi. Quis substantiam domus sue traderet et liberatit se. Nihil etiam est quod non daret homo pro euasione mortis temporalis: quod magis pro euasione mortis eterne vel spiritus

Sermonū funebriū

Ue debet elemofynas dare. Thobie. iij. Ele-
mofyna a peccato r a morte liberat. Item li-
berat iustus p emenda satisfactorio: q
emenda iusticia vocat. Prouer. x. Iusticia
liberabit a morte. deus em non iudicat bis
fdipm. vnde cū homo scipm iudicat in au-
ria ppta liberabitur in curia diuina. Pro-
uer. xi. Iusticia rectorū liberabit eos. D

Tertio in themate assū

pto tangit illud quod est felicitatis allati-
uū. s. mors iusti: cum dicitur in morte sua p quā
scilicet transit iustus ad eternam felicitatem.
Sperat ergo iustus in morte sua. quia per
eam a corpore carere educit: ab omni la-
bore eximitur: r ad eterne vite requie
ducitur. Primo em carcer corporis licet sit
r bonis r malis angustiosus r penosus: m
differentia ē in exitu r qz sicut dicitur Eccl. iij.
De carcere catenisqz interdū quis egreditur
ad regnū r interdū ad suspendiū. Vnde qz
iusti r sancti viri cum de carcere corporis
vel vite presentis egrediuntur vocantur ad res
gnū celestis: deo multū gaudent de morte.
Et ppter ea dicebat ps. Educ de carcere te
us aiām meam. r ideo dolent de plongatio-
ne vite. sicut idē ps. dicebat. Deu me qz in-
colatus meus plongat est. Sed mali per
mortē vadunt ad suspendiū dānatōis eter-
ne. r ideo sicut ille qui dicit suspendi p malef-
icio qd commisit nunqz velle audire. veni for-
tas. ita peccatores nunqz vellent mori: qz dī-
ctat eis scientia qz ppter mala qz commis-
erunt digni sunt morte eterna. Et ideo stu-
dent qz possunt domū seu carcerē cor-
poris seruare cū abis r vestibus r delectatio-
nibus. vt nō ruat r cōpellant exire: r iō in
eis amara est etiā ipsius mortis memoria.
fm illud Eccl. xi. Mors qz amara ē me-
moriam tua. Et ista talis dicitur qz est in
bono r malo: a carcere corporis fuit figura-
ta. Sene. xl. in picerna r pncipe pistorū ppa-
raonis. quoz alter. s. pncerna. i. iustus post
tridū. s. nāditatis vite r mortis fuit resti-
tutus pristina dignitati. s. ad quā primitus
hō creatus est. alter vero. s. pistor: figurans
ipm post tridū mali pncipis r mali opis
r male consuetudinis educit a carcere cor-
poris suspensus est suspendio eterne dāna-
tionis. Et in vtroqz. s. tam in iusto qz in im-
pio apparet bonū r equū iudiciū mortis.
Eccl. xi. O mors qz bonū est iudiciū tuū.
Item per mortē homo iustus ab oi labore

eximitur. vnde sicut mercenarius prestosus
tur finem operis sui vt requiescat. ita vir in-
stus expectat mortē vt requiescat a suis la-
boribus. Job. xij. Donec oprata veniat et
sicut mercenarij dies eius. Apoc. xij. Bea-
ti mortui qz in dño moriuntur r c. Itē iustus
per mortē suam ad vite eterne requiem de-
portatur. Hoc figuratus est Zuce. xvi. in la-
zaro medico. de quo dicitur. Factū est vt mores
retur medicus: r portaret ab angelis in si-
nū abrahe. per quā eterna requies iustozū
figuratur. Ad quā nos r c.

In funere vnus libenter morientis.
Sermo XLV

In obitu suo nō ē

contristat: nec cōsultus est corā
inimicis. Eccl. xxx. Differentia
magna est inter iustos r peccatores tam in vita
qz in morte. In vita qdē: qz peccatores volūt ha-
bere vitā gaudiosā r dūciosā. Iusti autē da-
cunt vitā tristes r penurososam. Et iusti co-
trario habent mortē letā r delictiosā. De h
habef exemplū expressus Zuce. xvi. in diui-
te epulone lazaro medico. Quoz primū. i.
diues duxit vitam in gaudijs r delitijs. qd
inducebat purpura r bysso r epulabaf quo-
tidie splendide. Lazarus vero duxit eaz in
penuris r tristitijs: cū esset mendic⁹ r vlcē-
ribus plenus. S; in morte deductus est de
ues ad tristitiā r penuriam inferni: vbi ad re-
frigeriū cruciatu sui guttā aque perijt nec
accepit. Vnde r Abraas dixit diuiti. Recor-
dare qz recepisti bona in vita tua. r lazarus
simul mala. nūc autē hic pfolaf. tu vero cru-
ciatus. Itē est alia differentia. qz peccō: sicut
ab inimico. i. diabolo in vita vincit: ita ab
eo in morte confundit. Nā ab eo in morte
rapitur corā dei iudicio: ab ipso accusatur r
pfundit: r cōdemnatur a iudice ab inimico
id est a demonio ad suppl. cū psumbiter
duaf. sicut latro ad furcas. Sed hō sanct⁹
sicut nō vincitur ab inimicis in vita: ita nec
ab eis in obitu suo confundit: s. a sanctis an-
gelis potius honoraf r ad requie repositaf
sicut de eodē lazaro ibi dicit. Factū ē vt mo-
reretur mendic⁹ r portaret ab angelis in si-
nū abrahe. Sic ergo duo habem⁹ de obitu
iustoz. Primū est qz nō est cū psumione vel ignomi-
nia. Et hoc est qd dicit in verbis ppositis
qz possunt huic sancto viro defuncto agne
aptari. dicunt em qz in obitu suo nō est r c.

Distinctionis V Sermo XLV

In quib⁹ quidem vobis de iusto viro de
functo tria describuntur.
Primū est terminatio presentis vite. s. in
obitu suo.

Secundum est consolatio finalis gratie. qz
nō est contristatus.
Tertium est superatio spiritualis pugne: qz
nō est confusus r c.

Circa primū attenden-

dum est qz sicut dicit beatus Augustin⁹ in
sententijs prosperi. Mala mors putanda
nō est quā bona vita precessit. nam quales
sunt premisse talis sequit⁹ p dūctio. r qualis
precessit dispositio mater: talis sequit⁹ in-
trodūctio forme. Cum igit⁹ mors sit conclu-
sio totius vite: r tota vita sit dispositio ad
mortē: sequit⁹ si bona vita precedit qz debe-
at sequi bona mors. Et ideo si qvult habe-
re mortē iusti opz qz ante mortē dum viuūt
faciat opa iusti. Et ideo dicit Eccl. i. xij. Au-
te obitu opare iusticiam. qm non est apud
inferos inuenire abū. In quib⁹ quidez ver-
bis describuntur tria.

Primū est opportunitas temporis. s. an-
te obitum.

Secundum est congruitas opis: cū subdit⁹
r operare iusticiam.

Tertium est impossibilitas mercedis: cum
addit. qm nō est apud inferos r c.

Circa primū notandū qz temp⁹ oportu-
nū ad iustificationē penitentiē r ad purgan-
dū peccata ē ante obitū hoīs. i. qdū viuūt
Nam si aliqd eēt accusat⁹ de crimine capitali
r vnde deberet incurere suam mortē r da-
retur sibi termin⁹ ad sui defensionē: si differ-
ret ostendere suā iusticiā r facere suā defen-
sionē vsqz post terminū elapsus: tūc nō au-
diret: s. daret sentētia ptra eū. Sic hō qz mortis
liter peccauit accusat⁹ apud deum a pscietia
sua. sed dat sibi termin⁹ ad purgandū r de-
fendendū se p iustificationem pnie vsqz ad
mortē. vñ si differat pniām suaz vsqz post
obitū: tūc nō valet ei: s. dat ptra ipm suā
dānationis eterne. Et iō dicit Eccl. xvij. An-
te mortē pfitere. r eiusdē. xvij. Ante iudi-
ciū para iusticiā. Cōsueuerūt oparij in fine
diei vocari nō ad op⁹ s. ad pagamentū. vt
soluaf vniciūqz fm qz opar⁹ est: s. si cōdus-
cto: eēt paup r nō haberet pecuniā paratā
nō eēt sibi facile tūc statim soluere obus: s.
si eēt diues r potēs tūc esset sibi facile dare
pagamentū obus. Sic in fine vite quilibet

in obitu suo vocat⁹ ad pagamentū. i. vt reddi-
atur r retributionē accipiat fm opera sua.
r dñs qui vocat ita diues est r potēs in ius-
ticia r miā qz facile est ei statim obus solu-
uere. i. retribuere fm opa sua r sic facit. Vñ
de dicit Eccl. xi. Facile ē deo in die obitus re-
tribuere vniciūqz fm vias suas. Sed po-
nitur cōgruitas opis: cū subdit⁹ in auctori-
tate inducta. opare iusticiā. Hoc em obus
cōgruit. s. opari iusticiā: qz hoc necessarium
est obus ad salutē. Et ratio ē: qz duo sūt de-
necessitate salutis. s. abstinere a malo r face-
re bonū. fm illud ps. Declina a malo et fac
bonū. primū pnet ad innocentia: secūduz
ad iusticiā. quoz vtrūqz est ad salutē neces-
sariū. fm illud ps. Dñe quis habitabit in ta-
bernaculo tuo r c. qui. s. est mons salutis. et
respondet subdens. Qui ingredit⁹ siue mas-
cula r opatur iusticiā. Sed nota qz hō debz
operari iusticiā r respectu dei r respectu sui
r respectu proximū. Respectu quidē dei. pri-
mo quidē in emendatione cōmissoz. i. seip-
sum punire de suis offensis: qz quē inferior
platus sufficēter correxit superior postea
veniens nō corrigit. Sic hō in presenti
sufficēter sepunit nō puniatur in iudicio.
apls. i. Corinth. xi. Si nosmetipsos diuidi
caremus nō vtiqz iudicauerim. Ideo dicit
Prouer. xvij. qz iustus in pncipio accusa-
tor est sui. ante. s. qz ab alijs accusatur in fu-
turo. Vbi glosa dicit. oīs qui vere iustus est
vbi peccatū errata cōspicit: pmo seipm ac-
cusat: postea alios beigne corrigit. In iust⁹
vero nō accusat se in pnti: ideo accusabitur
in futuro. Sene. Qui in secreto noluit au-
dire veritatē: in publico audiet eā. Item: dī-
cō opari iusticiā respectu dei in solutiōe de
bitoz. i. vt dño suo reddat qd ei debet. qz ex
quo hō est seru⁹ dei r de dño suo dī ei seruū
tū de fundo suo. i. Macha. ix. Iustum est
subditum eē deo r mortale nō paria deo sen-
tire. Qui seuidū ei a quo enip⁹ est auferret
r traderet ei qz nō hz ius iniustus esset. Sic
qz seipm ei auferendo a quo facit⁹ est r redē-
ptus est seruū diabolo: magis iniustus est.
Berū. Fidele eē vtget iusticia naturalis to-
tū se tradere illi a quo se totū hz. Et tenetur
hō deo seruire de trib⁹ vniuersis. s. de corde
p dilectionē: de corpore p bonā operationē:
de possessione p elemofynarū largitionem.
Item dīcō opari iusticiā respectu dei in fu-
pererogatiōe gratiarū. Nam sicut a deo gra-
tis acceptimus se r sua: sic debemus ei nō

Sermonū funebriū

et nostra. Prover. xij. Qui negligit dānas propter amicos. s. pmi iustus est. damnū. s. amīcorū corporis honoris et rerū. nam oīa ista negligit xpus pro nobis vt nos retineret. Sic tu nō cures quid pdas vel qd deficiat dūmodo deū retineas. Augu. Quicquid voluerit dens me? auferat: sed se mihi det. Secōdo debet hō operari iusticiā respectu proximī. Prīmo quidē vt ei nocuentū nō inferat. Zullī. Prīmū fūdamentū iusticiē ē ne cui noceatur: deinde qd cōmuni vtilitati seruiatur magis alijs qd sibi prodest: et vtilitates suas negligat cōmuniā emolūmētā proponēs. Ideo dicit Prover. xvi. Initiū vite bone facere iusticiā. s. naturalē. de qua Mat. vii. Quicquid vultis vt faciat vobis homines: et vos eadez facite illis. et Thobie. iij. Qd ab alio oderis tibi fieri. vide ne tu aliqñ alteri facias. Prover. xvi. Semita iustoz declinat mala. Itēz dicit hō facere iusticiā respectu proximi. vt mala sibi ab eo illata remittat. Et hō quidē iustū est vt qui iudicari vult a dño in foro misericordiam codē foro cū proximo velit iudicari: alioqñ mīa non defendat eū: si eam negauerit proximo. quia iudiciū sine misericordia fiet et qui nō fecerit misericordiam. Jaco. ij. Talis crī illi auferit ius suum qui dixit. Mihi vindictā et ego retribuā. et ideo iniustus est qui se iudicare vult: qd vero remittit iustus est: qd pro indulgentiā indulgentiā soluit. ps. Mutuabit peccator et nō sol. iust. aut mi. et re. Impossibile est enī vt riuulus fluat et fons sicus sit: mīa autē defons est: mīa autem nostra riuulus. Augu. stius. Fluit riuulus misericordie nostre ad proximū nūquid fons. i. misericordia dei sicabitur erga nos? Mat. v. Beati misericordes: quoniam ipsi mīam consequent. Itē debet homo facere iusticiā respectu proximi vt ei bona exhibeat. sicut scriptum est in ps. Dispersit dedit pauperibus iusticiā et manet in seculi seculi. glosa. Qui dat sua iusticiā operat: qd proximo debitum soluit. Ecce. x. Seminate vobis iusticiā. i. elemosinam in veritate et merite in ore mic. i. in ore illius qui dicit Mat. xvi. Et sicut et dedistis mihi mīa dūcare. venite ergo benedicti. Debet etiā homo iusticiā operari respectu sui. Prīmo quidē vt sit ac sue iustitiam parat: quia aīa est pupilla oculi et incarcērata: qd in hominis custodia posita est ei cōmendata. ideo iustum est vt ei necessaria pvideat. Prover. xij. Iustus comedit et res

plet aīam suam. quia querit ei cibum spiritualem. Inustus videt qui melius parat ancillam suam qd dominiā suam. Job. xliij. Panis sterilem et que nō parit. glos. i. carnes que dum sola terrena appetit bonas cogitationes gignere nescit. et vidue. i. anime bene non facit. Item debet operari iusticiā respectu sui. vt sit corporis iustus gubernator. s. quod dicit Eccl. xliij. Libaria et virga et onus asini. s. corpori debetur. S. mulier ita impingnat asinū qd non possunt enim tenere: sed proicit eos in lutum peccati. Et nota quando in terra nō sit iusticia habitabit ibi latrones: sic in terra corporis peccata: si non sit iusticia penitentiē. Esai. xlv. Quia iusticiam non fecimus in terra: ideo nō ceciderunt habitatores terre. id est peccata et mali motus. Item debet homo facere iusticiā respectu vtriusq. s. corporis et anime vt promotor ad bonū. Prover. iij. Iustoz semita. i. vita que dicitur semita propter beatitatem quasi lux splendēs. i. alios illuminans per exemplum: pcedit et crescit vltz ad perfectum diē. s. eternitatis. Tertio quoq. in auctoritate adducta superius tangitur impossibilitas mercedis. quia post mortē nō est possibile mereri eternā mercedē in qua est plena relectio et sanctorum animarū. vnde subditur: qd nō est apud inferos iuenerit aībum. s. s. glos. eterne refectionis. Et ratio huius est: qd ad merendū illā fatierat et refectionē eterne beatitudinis requirit ratio inuestigans. quid sit agendū: et scientia distinguens bonū agendū a malo vitando: et sapientia quasi saporādo pteelīgēs bonus a maloz vltimo ipm op? bonū qd mereamur S. nihil horū apud inferos ē. vnde boi confulitur. Eccl. s. ix. Quodcūq. pter man? tua. s. sine magnū sine parū instāter opare. s. absq. dilatione absq. interruptōne absq. derelictione et sine cessatione. qd nec opus. s. ad merendū: nec rō. i. facultas ad inuestigandū: nec sciētia. i. facultas ad distinguendū: nec sapientia gustandi vel sapiendi peligendo bonum: erit apud inferos quo tu pperas. s. tu peccata nō nisi hīc vitas tuā corrigas. vel tu hō gls optum ē ex te nisi diuina grā adiuueris. ps. Nisi qd dñs adiuerit me pan. habi. i. s. et. aīa mea. Qñ arua sūt a cultoz? totāte terelicta nō afferit fruct? qd sūt i. cibū bonū. S. sūt aīe dānatoz in inferno derelictē. s. a deo de quo xps dixit Job. xv. Pr me? agricola est. et ab alijs cultozibus. s. angelis et scis. et

Distinctionis

V

Sermo XLV

idō nō est ibi cibū inuisibilis beate fructio nis s. illud Abachuc. iij. Arua nō afferent cibuz. et de hoc cibo dixit Raphael Thobie. xij. Ego cibo inuisibili et potu qd ab hominibus videri nō potest vroz. B

Secundo in themate

assumpto ponit cōsolatio finalis gratie: qd nā est contristatus. Ratio quare iustus nō contristatur in obitu sed potius gaudet: est quia quādo quis amittendo id quod min? diligit videt se consequi illud quod maxime diligit nō tristatur: sed potius gaudet. sicut si auferretur derico ecclesia parochialis vt daretur ei episcopatus. Sed iustus in morte amittendo temporalia vel vitam corporeis que min? diligit videt se consequi p diuini gratiam vitā beatam et eternam quaz maxime diligit: ideo nō contristatur. s. gaudet. Sic in vita quādo accidit aliquod dānum in tpalibus qd min? diligit: qd ex hoc videt se pficere in bonis spūalib? qd magis diligit: ideo nō contristat. s. potius cōsolatur. Ideo dicit Prover. xij. Non contristabit in stum quicquid ei acciderit. Duius autē rōem assignauerunt stoici. quia nullus tristatur nisi de amissione suoz bonoz: iustus aut non reputat bona sua nisi iusticiam et virtutem quā non potest amittere. alioquin subijcere tur iustus fortune si pro amissione bonoz foret tristatur. Sed ptra hoc videt eē quia xpus fuit maxime iustus. Diere. xliij. Hoc est nomē qd vocabunt eū dñs iustus noster: et tamen dicit de eo Mat. xvi. qd cepit tristari et melius eē. ergo multo magis alij. qui min? iusti sunt tristant vel contristari pnt. Ad qd dandū ē qd stoici id negauerūt posse esse. tristitia in animo sapientis siue iusti: qd tristitia est de malo qd iam accidit. nullum etiā veni malū existimauerunt stoici posse accidere sapienti vel iusto viro. Et hoc ideo qd nō credebāt aliqd esse bonū nisi honestū qd honestū bonos facit: nec aliqd esse malū nisi inhonestū p qd honestū mali fuit. Sed quis hoc verū sit qd honestū est pncipale bonū: et inhonestū pncipale bonis malū: qd pnter ad ipam rationē qd est pncipalis in hoīe: sicut quedā nō scindaria bonis bona qd pnter ad ipm corp? vel ad res exterores: co: pozī seruientes. Et s. hoc pot in aīo sapientis essentia qd xpus ad appetitū sensitiuū s. m appēnsione hmoi malo. qd motiū obiecti tristitia ē malum

interius apprehensum siue s. m rationē siue s. m imaginatione. sicut cum aliquis tristat de amissione gratie vel pecunie. Et qd aīa xpi potuit interius apprehendere aliqd vt nocuū et qdum ad se. s. passionē suaz et mortem et qdum etiam ad alios. sicut peccatoz discipuloz vel etiam iudeoz occidentū ipsum: ideo potuit esse et fuit in eo vera tristitia: nō tamen ita qd rationē perturbaret vt ei dñarent. Unde hiero. dicit sup Mat. xvi. qd domin? noster vt veritate assumpti probaret hominibus vere quidē contristatus est: sed ne passio in animo eius dominaret per passionē: dicitur qd cepit contristari. Nam aliud est contristari: aliud incipere contristari. Quia contristari est quando passio talis animo. i. rationi demittitur. et tūc est passio perfecta. Sed incipere contristari ē passio inchoata in appetitū scistino et vltē non procedens. Sic ergo tristitia remouet a xpo s. m passionem pfectam. Et s. m hoc dicitur Esai. xliij. Non erit tristis neqz turbulens? fuit tamen in eo imitata s. m passionem. et sic dici potest de alijs iustis. Et s. m hoc intelligitur qd dictum est. s. qd nō tristabit iustus quicquid ei acciderit. quia. s. ex nullo accidente eius ratio cōturbari. Et notant in istis verbis duo de viro iusto.

Prīmū est eius equanimitas. qd nō cōtristat. id dicit. nō tristatur iustus.

Secōdū est eius magnanimitas: cū subdit quicquid ei acciderit.

Circa primū notandū est qd quedā contristatio est qd est laudabilis. sicut ē tristitia penitentiē: et hec ē salutifera et s. m deū. Uñ. ij. Corinth. vii. Gaudeo. nō qd tristat estis sed qd tristati estis ad penitiam. Tristitia s. m se sit mala saltē malicia pener. ppter qd dicit pbūs in. vij. et hōz qd oīs tristitia ē malū et fugiendum: nō inqutuz pena tristitie ordinat ad bonū finē: puta ad penitentiam et purgationem peccati: est voluntaria et laudabilis. nō ppter se emi: sed rōne finis s. qd tunc by rationē boni. qd ratio eoz qd sunt ad fines trahit ex ipso fine. et iō talis tristitia est laudabilis et s. m deū. et iō subdit apłs ibi. Contristati estis deus s. m deū vt in nullo detrimentū patiamini ex nobis. Que enim s. m deū tristitia est peniam. i. salute stabilez opatur. Sed tamē talis tristitia. ppter non est in iusto inqutuz iustus est. qd inqutuz iustus est nō peccat: neqz facit vnde peccat

Et de tali iusto dicit Eccl. xiiij. Felix q no
bobuit animi sui tristitia. Nec obstat quod
dicit Eccl. viij. No est enim homo iustus i re
ra: qui faciat bonū r no peccet. qz loquit de
peccato veniali: a quo nullus est immunis q
tūcūqz iustus excepto xpo: r matre sua q b
est singularis gratie munere habuerit. Sz
ad venialiu penitentiaz homo pprie loque
do nō tenetur: cum ex eis morte anime nō
incurrat: nisi forte ex contempu dimittat.
Vnde etiam si nō peniteat de venialib' pōt
venire ad vitam eternā. cum etiaz post hāc
vitam venialia possint remitti per purgato
riū penam: quibz etiā in hac vita venialia p
pniām remittantur. Item est aliqua contri
statio q est r tolerabilis: puta quādo contri
statio est solū in sensualitate r nō perturbat
rationē. r talis cōtristatio bene inuenitur in
iustis: qz videtur esse inenitabilis nec ē cō
tra deū. Et de hac dicit. i. Petri. i. Modici
nūc si oportet contristari in varijs tentatio
nibus r c. r dicit modici qz non peccidit vsqz
ad rationē vt eā perturbet. Sed est alia cō
tristatio detestabilis r mala qz est ptra deū
vel ratione eius de quo est. puta si qā triste
tur de bono diuino sicut facit accidit solus: vl
de bono pmiū sicut facit iniustus. vel pōt
esse cōtra deū ratiōe modi. quia excedit mo
dum rationis ipām rationē perturbans sicut
est impatiētia r ira. Et ista nō sunt i hō
mine iusto. Thobie. ij. Nō est pstristatus cō
tra deum qz plaga cecitatis euenerit ei: sed
smodicis in dei timore pmanst: qz agēs
de oibus diebus vite sue. Scdo notat ius
ti magnanimitas: cū dicit. quicqd ei acci
derit. s. aduersi. qz pte magnitudine animi
quasi nihil reputat ista bona fortune. r ido
aduersa que accidunt in talibus nō curat ad
maiora bona intēdens. Et inde est q non
terretur quādo occurrit ei aduersa. fm illd
Prover. xxvij. Iustus quasi leo confidens
absqz terrore erit. De leone em dicit Prover.
xxx. qz leo fortissimus bestiaz ad nullū pas
uebit occurrit. Et ideo homo iustus ppter
nulla aduersa que accidunt p: eternitatē ea q
debet facere fm virtutem: r fm deus. vnde
Actū. xx. dicit Paulus ephesios. Hos scā
qualiter vobiscū per omne temp' fueris ser
uicens dno cū omni humilitate r lachrymis
r tentationibus que mihi acciderūt ex in
stis iudeoz: quō nō mihi subtraxerim vobis
velū. quomin' annūciare vobis r doceres
vos publice r per domos: testificās iudeis

atqz gentilibus in deū pniām r fides i dñm
nostrū iesum xpm. Et nūc ecce ego alligat'
spū vado in hierusalē: que in ea mihi veniu
ta sunt ignorans: nisi q spū sanctus p oēs
cūctates ptestat mihi dicens. q vincula r
tribulationes hierosolymis me manēt: sed
nihil bo: ū vercor. E

Tertio ponit in thema

te assumpto supatio spiritalis pugne: cur
dicit q nō est coram inimicis p̄sus. scilicet in
morte. vel ante tribunal xpi. Licet em dicit
bolus acriter impugnet hominem in vita: nō
accus in morte: qui tunc nō vincit nō cō
fundetur. ps. Beatus vir qui imple. de. fide.
sui ex ipis nō confund. cū loque. inimi. su. in
porta. In quib' quidē verbis de viro iusto
moriente describitur tria.

Primū est felicitatis affectio: cum dicit.
beatus vir r c.

Secūdū est dānationis euasio. qz ex ipō
sis nō confundetur.

Tertiū est impugnationis supatio: cur dicit
cum loquetur r c.

Circa primū notāndū q sicut dicit Prover.
xi. Desideriū iustoz est eē bonū: r ideo tunc
implet desideriū iusti cū assequit eē bonū
r hoc est esse beatū. qz beatitudo est status
olim bonoz aggregatione pfectus sicut dicit
Boe. dicit ps. Replet in bonis desideriū
tūū. Scdo ponit dānationis euasio: cū dicit
ex ipis nō confundet. ex ipis. s. quib' hō effi
citur beatus sine quib' ad beatitudinē pdu
citur. s. ex vitatione pctōz r opatione virtu
tuz nō confundet. s. p̄fusione dānationis. ps.
Non confundet in tpe malo. s. in tpe mortis
vel iudicij. quia est malū bis q confunduntur.

Tertio ponit impugnationis supatio: cum
subdit. cū loquet inimicis suis. idem omib'
nō p̄tentiendo si cōtradicēdo in porta. hoc
est in morte eo modo quo dicitur brūis. Mar
tin' diabolo. Quid hic astas cruenta bestia
r c. r hec ē porta. s. mortis p quā iusti intrāt
vītā eternā. fm illud ps. Dec porta dñi ius
sti intrabūt in eā. Ad quā nos r c.

In funere vniūqz desiderantis multū mo
ri. Sermo XLVI

Esideriuz habens

dissolui r esse cur xpo. Ph. iij. i.
Frequent accidit q illud qd fm
se ē malū r inuolūtū rōne aliu' effect' vel
finis psequētis efficiat bonū r voluntarium;

sicut aduſto vl incenso carnis quā fecit dñi
rurgit' fm se ē dolorosaz inuolūtari: in q'
tuz ē ordinata ad farnicatē r sanitatē effecti
ua bona ē r voluntaria. Sic mors xpi vl pas
sio fm se mala fuit: s. in q' tuz fuit ordinata
ad nostrā redēptionē r nre salutē effectiua
bona r grata fuit. Vnde qdā metrice dicit.
Actio displicuit passio grā fuit. Actio. s. occi
dentū xpm iniuste r peccantū: s. passio in q'
tuz ad nostrā salutē ordinata. Hac etiā rōne
dicit qdā doctores q dānari appetit non
ēē. qz hō nō esse fm se nō sit apperibilib' in
q' tuz ē illi' tante miserie ablatiōn' h' ratio
nē boni r appetibilis. Doc etiam mō mors
corporalis q ē destructiua corporalis vite et
naturalis: q obus ē amabilis fm se quidez
nō ē apperibilis: imo ē oi aiali odibilis. Et
p̄pterea Boet' dicit i libro de solatione
philosophie. qz omē aial vita tueri laborat:
mortē nō p̄nicipēz deuitat. Et ob h' etiā di
cit ap̄l. ij. Corin. v. qz nolum' expoliari. s.
tunica corpis s. supuestri. s. in coruptōe vt
abſorbeat qd mortale ē ad vitā. Sz tū qz
nō possum' nisi p mortē eē cū xpo. i. xpo cō
iungi in visione r fructōe sue dicitat in q nō
stra beatitudo r vita eterna p̄stitt. fm illud
Eccl. xxxij. Nō videbit me hō r viuet. id
est hac cā dixerat ap̄l. ij. Corin. v. qz nolu
mus expoliari. s. tunica corpis: s. supuestri
s. icorruptōe. vt abſorbeat qd mortale est
ad vitā. Sz tū qz nō possum' nisi p mortē
eē cū xpo. i. xpo iungi in visione r fructōe
sue dicitat in q nra beatitudo r vita eter
na p̄stitt. fm illud Eccl. xxxij. Non vide
bit me hō r viuet. id hac de causa desiderāt
sancti viri mori magis q viuere: dicitēs il
lud Ione. iij. Queso dñe tolle aīas meā: qz
melior ē mihi mors q vita. Hac q rōne di
xit ap̄l. h'ba p̄posita. desiderū supple sum
h'ba dissolui. s. vt p mortē dissoluar vniū
aie r corpis mei. r subdit rōez cū dicit: r eē
cū xpo. i. vt xpo fm iungat' in brā fructōe.

A In quib' quidē verbis inuūtur tria.
Et primū est affectio glorie finaliter: qz ostē
ditur per desiderū mortis. desiderū inquit
habens. s. moriendi.

Scd' ē corruptio vite corporalis: cū subdit
dissolui. s. p separationē aie a corpore.

Tertiū ē adeptio p̄ntie salutaris. s. eē cum
d' isto.

Circa primū attendendū ē q duplex est ra
tio quare aliqui sancti viri hnt desiderū mo
riendi. Et vna qdē est ex calamitate vite p

sentis. Scda ex dulcedine diuine bonitatis
qua p̄uenit in vita sequenti. Et qz nec de
isto exire nec ad illā accedere possunt nisi p
mortē mediaz: sicut de obscuritate noct' ad
claritatē diei nō puenit nisi p auroz: qz res
net vmbz. s. i. similitudinē mortis. fm illud
Job. xxxij. Si subito appuerit aurora arbi
trant vmbz. s. mortē. Itē scī viri vt exāt de
nocte p̄ritis vite r pueniāt ad claritatē diuī
ne vitiōis hnt desiderū moriendi. fm illud
Esa. xxvi. Aīa mea desiderauit te in nocte.
Quasi di. i. nocte. s. in obscuritate aduersita
tis r calamitat' p̄ritis vite. aīa mea deside
rauit vt exita a corp'e haberet te deū verā
r dulcissimā lucē. In qd' qdēz h'bis triplex
ratio tangit quare aīe humane inest deside
riū pueniēdi ad deum.

Et p̄tia ē ex p̄ptate spūalis nature. s. ipō
aīe humane tangit cū dicit aīa mea.

Scda est suauitas dulcedine diuine: aīz
subdit desiderauit te. s. deum.

Tertia ē ex obscuritate bñ' temporalis vit
te: qz tangit cū dicit. in nocte

Circa p̄mū attendendū ē q certus aliqui
a venatorib' r a canib' iustus iunat se cur
su r fuga velocissima r facit maximos salt'
r si euadit remanet lassus r stridens. r as
sus ppter laborē mor' r cursum: subtribund'
aut qz defecit ex calefactōe mor' r ex timo
re. vñ tūc maxime desiderat: sotes aqz r re
frigeriū aq' r quietē. Sic etiā aīa viri fides
lis r iusti in vita ista h' p̄secutionē venato
rū. i. tentationes demonū: q nō venant nisi
aīas. r ideo dicit diabolus mūdo vel mort'
illud Benef. xiiij. Da mihi aīas cetera tolle
tibi. Vabet etiā vir iustus p̄secutiones cas
nū. i. prauoz hominū latrantū detractōes
r contumelias r mordentius p nocentia
r iniurias. Vnde ap̄l. Philip. iij. Videte
canes videte malos oparios. Et aliquans
do sunt canes q blandiunt cauda r lingen
do ligua. sicut adulatores r seductores qui
verbis blandis decipiūt r corripunt. ideo
sancti viri inuuant se. cū fuga sicut dicitū fuit
Artemio fuge hoīes r saluaberis. r tūc fecit
marinū saltum: qz recessit de seculo r iuit
ad vitā solitariā. Et talem etiā saltum facit
qui transit de seculo ad religiosam vitā ne
corripat a consortio prauoz r a vicijis inū
danoz. Nam videm' q etiā elementa vbi
p̄tingit se alterāt r corripunt a p̄prietat
ribus suis. sicut terra ab aqua humectat et
aer infrigidatur r ab igne inflāmur. Jea

Nemo e pratio confortio inficaf. unde etiaz vnus p rano hō inficit totaz vnā cōgrega- tionē: r vna ovis morbida totū gregem. et vnus malus humor totum corpus. ap̄s. i. Coimbr. v. Modici fermentū totā missaz corripit. Propter quod iubet Augustin⁹ ta- les ab ordine eijci: ne contagione pestifera plurimos perdant. sicut medicus cauat ma- lum dente. r abscindit mēbrū putridū. r iō debet homo q̄tum potest ab h̄mōi separa- ri. Est etiam vir iustus in cōtinuo discursu r mutabilitate rerū temporalium: q̄ oia que in mūdo sunt in motu p̄tinuo sunt. nō solū q̄tum ad mutabilitate nature. sicut videm⁹ q̄ mutant elementoz qualitates. qui avno tempore dominātur elementa inferiora. scz in hyeme quādo sol mouet per signa meri- dionalia. r h̄m hanc mutationē generantur frigora r vēti r pluuie: r aliqñ dñantur ele- menta superiora sicut in estate: r tūc generant calores r siccitates r grandines r fulgura r h̄mōi. Item mutant tempoz vicissitudi- nes. sicut quatuor tpa anni r hoim etiā tra- tes diuertē. Sed etiā mutant boies muta- bilitate fortune. s. de prosperitate in aduersi- tate: de sanitate in infirmitate: de diuitijs in paupertate: de honore in opprobrium r econtēto. H̄m dicit p̄sentas r diuersitas illud Boetij in libro de consolatione. H̄nc con- tinuū ludū ludimus: fortuna volubili orbe versam⁹. Sūma infimū r infima summū mutare gaudem⁹. Et tali mutabilitate pro- uent hōi plerūqz labor r dolor. Est etiaz in boie iusto uehemens timor peccandi. quia q̄dū aia est in corpore baby voluntate ver- ebilē ad bonū r ad malū. nec ē aliqñ in car- ne viuēs qui possit ex toto absolutū a peccā- to: nisi per gratiā sp̄cialem. sicut fuit beata virgo maria. Et ratio hui⁹ est: quia licet vo- luntas nō possit cogi a carne: tamen multū indinatur ab ea. qz ppter uehementē passi- ones ab ea surgentes volūtas impellitur ad malū. propter qd dicebat ap̄lus Rom. vii. Infelix ego homio: qz liberabit me d cor- pore mortis hui⁹. i. peccati. Et propter tale impullum multū timet hō iustus de casu in peccatū. Ideo ex oibz dictis malis lassat⁹ homo iustus cōcipit firim magnā. i. deside- riū moriendi. quia p morte liberat⁹ a vicijs totius. i. a demōib⁹ r a cambus. i. a pra- uis hoibus r a mūdi mutabilitate r aduer- sitate r a timore peccandi: r puenit ad ipm deū: in quo ois morē r labor quietat⁹ i i quo

ois estus r ardor tentationū r tribulationū cessat r refrigerat⁹: r in quo etiā ois sitis. i. omne desiderij p̄fecta sariat⁹. r ideo dicebat ps. Quēadmodū desiderat serm⁹ ad fontes aquarū rē. Sēda ratio quare hō iustus de- siderat ire ad deū: est ex suauitate dulcedis diuine. ppter quod dicit deo. Desideraui te scz videre visione beata p quā permisit aia dulcedine bonitatis diuine. Nota sicut nos videm⁹ q̄ mor⁹ naturalis tanto magi intē ditur q̄to magi appropinquat fini. sic desi- deriū dei: cū sit mor⁹ animi in ipm deū desi- deratū tanto magis accendit q̄to aia mas- gis ē p̄pina etiā disposita ad habendum deū. Et ob hanc causaz dicit doctorēs q̄ pe- na purgatoij maior ē q̄ aliqua pena hui⁹ vite. qz q̄to magi aliqd desiderat tanto ei⁹ absentia est molestior. r qz affect⁹ quo desi- ratur summū bonū post hanc vitā in aia? sanctis est intensius: qz nō retardat affect⁹ mole corporis: r etiā qz termin⁹ fruendū mō bono tā aduenisset nisi aliqd impediret. Ideo de tali retardatione maxime dolent. Sed aia sancta q̄ purgatione nō indiget oc- currens immediatē ipso deo r videns eū viso- ne beata pur desiderabat reperit ipm ec fō- tem totius dulcedinis. r tūc dicit deo illud. Prover. vii. Egredia sur in occursum tui de- siderans te videre r reperit. Tertio ratio desiderandi deū est ex obscuritate p̄sentis vite: q̄ notat in auctoritate adducta eū dē in nocte. Ille em̄ q̄ est i obscuritate tenebra- rū desiderat lucē. qz nō dulcē lumē r desidera- bile est oculis videre solē r multo magi vide- re deū: qz sum⁹ in obscuro. sicut in nocte nō videm⁹ solem. Sed qñ aia sancta exit de vi- ta ista: tunc potest dicere illud apli Roma- xiiij. Nox p̄cessit dies autē appropinquabit r tunc videt solē. idēum. B

Secūdo in themate as

sumpto tangit corruptio corporalis vite in eo qd dicit dissolut. Dece ei dissolutio fit qñ diuidit r nio aie r corporis p ipsius aie se- parationes. Unde dñs dicit Jo. ij. Soluite templū hoc r tñbas dieb⁹ ex arabo illud. et dē ibi q̄ hoc dicebat de tempore corporis sui Nota de mane aliquādo nebula confurgit paulatī ex terra: sed apparente sole cito dis- soluit. Unde dē Sapientie. ij. Transiet vis- ta nostra tanq̄ vestigiū nobis: r sicut nebu- la dissoluet⁹: q̄ fugata ē a radijs s. licet a ea

lore illius aggravata. In quib⁹ quidē ver- bis describit humanā vitam tripliciter. Quia p̄mo ostendit eius labilitate: quia tran- siet vita nostra. Secundo ipsius breuitatem: quia tanq̄ vestigiū. quia cito disparet. Tertio ei⁹ corruptibilitate: qz sicut ne. rē. Circa p̄mū notādū est q̄ sicut apparet in horologio qd fit cū filo ferreo infixo tabu- le vel lapidi posita ad sp̄eram solis sicut tran- siet tempus vel hora s̄m motū solis: ita mutat⁹ vmbra quā facit ille stilus s̄m diuer- sa puncta in horologio signata est. Et sic ē de vita humana: qz sicut tran- siet temp⁹: ita mutatur: r tran- siet continue ipsa vita s̄m di- uersas etates. Sed qz vita ipsa finita est et breuis: quāntū tran- siet de tempore tantū mi- nutur de vita. Et sicut dicit Gregor⁹. Do- mo a p̄ncipio ita fuerat cōdit⁹ q̄ transeun- te tpe ipe staberet postea p̄p̄ p̄ctū fact⁹ est instabilis r mutabilis: ita q̄ transeunte tpe: vita ei⁹ cū tēpore tran- siet. H̄m dicit Sa- pientie. ij. Vmbra tran- siet: est temp⁹ nostrū. ps. Dies ei⁹ sicut vmbra p̄tereunt. Secundo ostendit sapiēs in auctoritate addu- cta vite humane breuitate. qñ dicit. sicut ve- stigij nubes. Parū em̄ durat nubes in aere qz cito resoluit in aquā vel aerē. r sic homo breuis tēpore viuūt in mundo: cito p morte in elementa resoluit. ij. Reg. xvij. Ecce nu- becula parua quasi vestigiū hois. Sed nos- tandū q̄ specialit⁹ vita peccatoris tenet ve- stigij r similitudinē nubes. quia nubes ad modū spongie ē tota cauērosa vana r va- cua nulla stabilitate suffulta s̄ a vētis hinc inde deducta. Et sic hō qui viuūt in pctō est omni virtute vacuus cauenis r foraminib⁹ latentū r patentū vicioz plen⁹: r in operi- bus tot⁹ ināniē: r in nullo bono pposito fir- mus. s̄ magis a vento. i. tentatione diaboli vel vanitate mūdi ad omia mala deduct⁹. H̄m dicit in epla iude. Di sunt nubes sine aqua. s̄ gē que a ventis traferunt. Ter- tio ostendit humane vite corruptibilitate: cū subdit. r sicut nebula dissoluit. r. Naz sicut post breue temp⁹ dissoluit nebula: ita r vitā humana p morte cito corrupit⁹: itue qz fugat⁹ a radio solis id ē per illationē violen- te mortis: vel p morte naturalē deficit que est ex aggravatioe caloriz. i. ex aggravatioe febris vel alter⁹ infirmitatis: r tandem etiā mors sicut dicit in ps. Nebula sicut cinerē spargit. qz humane corpis vitā r substantiā

in cinerē r puluerē resoluūt. Eccli. r. Quid supbis terra r cinis? Itē assimilat hūana vita nebule rōne tentationis: qz dē Job. vii. s̄m aliā litterā q̄ tentatio ē vita hois super terrā. Et hec tentatio resp̄nsat in nebula. qz nebula in initio noctis r in initio diei fo- let aggregari aerē turbulentū reddēs. Sic in initio cōuersionis qñ terminat⁹ nor aul- pe r inchoat dies gē tentatōes animū tur- bulentā reddēs oriūnt. Sed sicut nebula radio solis exortit dissoluit⁹: ita tentatio illa strantib⁹ radijs die cōsolatiois dissoluit⁹ et calore solis. i. sermone spūs fugat. Eccli. xliij. Aperti sunt thesauri. i. diuine cōsolatioes r euolauerūt nebule sicut aurē. i. tentatioes q̄ ad modū quū alie cogitationū r desiderio rum euolantes recesserunt.

Tertio in themate as

sumpto notat adeptio p̄sentie salutaris q̄ est esse cū xp̄o. i. in p̄sentia r societate xp̄i in gloria paradisi vbi ē p̄fecta salus. S̄ notā dū q̄ sicut xp̄o ante q̄ tran- sisset ad gloriā paradisi p̄mo fuit mortu⁹ p̄p̄ pctā nostra vt nos viuificaret: ita oportet p̄mo nos esse mortificatos pctis r iustificatos q̄ possim⁹ esse cū xp̄o in gloria paradisi. Et p̄p̄ea dicit ap̄lus Col. iij. Mortui estis r vita ves- tra abscondita ē cū xp̄o in deo. Et autē xp̄o apparuerit vita vestra: tūc r vos apparebitis cū ip̄o in gloria. In qd⁹ quidē verbis agitur de duobus.

Primo qdē de nostra iustificatione: cū dē mortui enim estis rē. Secundo de nostra glorificatione cū ad- ditur. cū autē xp̄o apparuerit vita vestra rē Circa p̄mū notādū q̄ nostra iustificatio fit p hoc qz morimur pctis r viuim⁹ deo. r ideo dicit p̄mo. mortui estis. i. pctis: et vita vestra. i. qua viuūtis p grāz abscondita est. s̄ in aia cū xp̄o. s̄ qui p ipam grām r su- dem habitat in nobis. r hoc in teo. i. in eius- deitatis s̄tute. Nota q̄ nos videm⁹ in h̄e me q̄ iste herbe r arbores vident mortuē s̄ qñ venit estas reuiuiscere videntur. Sic isti mortui pctis q̄ sunt in penitētia vident⁹ q̄ sint qñ mortui: s̄ qñ venit estas glie tūc apparet q̄ habeat in se vitā manifestā quā p̄t⁹ i interiori grā habebat absconditā sicut herbe r arbores in radice. Rom. vi. Si autē mortui sum⁹ cū xp̄o: credim⁹ q̄ simul viuē- mus cū ip̄o. H̄m etiā grām semināt in ter- ra nisi p̄t⁹ mortificet in terra nihil fructifi- ca

ca. iuxta illud Job. xij. Nisi granū frumētī cadens in terrā mortuū fuerit ipm solū ma- net. si autē mortuū fuerit multus fructū as- fert. Sic hō nisi pū mortificat⁹ esset p pe- nitentiā nihil esset. Romān. viij. Si spū sa- cta carnis mortificaueritis uiuetis. ij. 2bi mo. ij. Si comortuū sum⁹ r pūuem⁹: si susti- nebim⁹ r cō regnabim⁹. Secūdo agit in auctoritate adducta de nostra glōrificatōe: qz cū xps apparuerit rē. Videm⁹ qz p dū est guerra inf pncipes r durat adhuc bellū nō apparet adhuc qz sit victor nec glōrian- tur nec ipi nec viri eoz de victoriā: s qn bel- lum finitū ē r vñ fuit victor: tūc ille glōriat⁹ cū suis militib⁹: r alī trīstos am suis. Sic qz guerra ē modo inf deū r diabolu nullus adhuc glōriat⁹ de victoriā plena nec fut mi- lites. S; qn mūdus finit⁹ tūc diabol⁹ cū si- is cōfundet. S; xps tūc apparebit victor r cōdet glōriā suā suis militib⁹. ij. Reg. vi. dē de dauid. Glōrioso apparebo. Tūc verū erit illud ps. Ego autē in iusticia apparebo cō. mo. sa. cū ap. glo. xij. 2. cū. i. r. Apparuit glōria dñi omī multitudinī. Ad quā rē. In funere vniū peccatoris male mo- ritentis. Sermo XLVII

De peccatorum

peccatorum pessima. ps. xxxij. Sicut bonus cū r finis alicui⁹ hōis puocat cū r finis mal⁹ reuocat ab opando. De hō figurā. ij. Reg. vi. vbi legit⁹ qz surrexit dauid r ois pos- pul⁹ vt adduceret arcā dei. Postqz autē pue- nerūt ad arcā nabor extēdit manū suā oza ad arcā r tenuit eā. Iratusqz ē indignatōe dñs cōtra ozam. r passit eū sup temeritas- ter: qui mortu⁹ est. Et extimuit dauid dñs in die illa: dicens. Quomodo ingrediet⁹ ad me arcā dñi? Et noluit diuerrere ad se arcā dñi s; diuerrit eā in domus obededom gerbei. Et habitauit arcā dñi in domo obededom trā- bus mensib⁹. r bñdixit dñs obededom r oem domū ei⁹. Nunciat⁹qz est dauid qz bñdixit dñs obededom r oia ei⁹. ppe arcā dñi. Dixit qz dauid. Ibo r redacā arcā cū benedictōe in domū meā. Et sic pty qz dauid ppe malū exitū. i. occisione oze. reuocat⁹ est ab arce re- ductōe. r cōtrario ppe bonū finē r exitus obededom. puocat⁹ est ad ei⁹ redactionem Sic ergo vidēdo bonū finē. i. bonā mortē scōz r iustoz qz bene vixerūt. de qz dñ in ps. Redoles in cōspectu dñi mors scōz ei⁹ rē

debet hōies puocarī ad eoz imitationē vt possit qlibz dicere illud Nūc. xij. Fiant no- uissima mea hōz sicut silia. Et cōtrario vidēdo malā mortē hōz pōz debet hōies terri- r ab eoz imitatione retrabi. Et ideo de ista mala morte hōim pōz dñ in vbiis pposi- tioris pōz pssima. 2 In quib⁹ quide- verbis describuntur tria. Et primo quidem illud quod est omnibus cōmunicabile: scilicet mors. Secundo illud quod debet esse omnib⁹ de- testabile. scilicet peccatorum transgressio. Tertio illud quod debet esse omnibus for- midabile. scilicet pessima sit mors.

Circa primū notandū

qz illud qd est oib⁹ hōib⁹ cōmunicabile est mors. qz sicut oēs suūy aquarū pntine cur- runt ad maritima oēs hōies viuētes pntine cur- runt ad mortē. Tū. ij. Reg. xij. Oēs mo- rimur r qñ aque dilabimur in terrā. S; in ista cōitate notādū est qz ē magna differen- tia inf mortē hōis iusti r peccatoris. Quia ius- tus qz cūqz morte cōpali moriat⁹ bñ mori- tur sine morte pūsa sine puenta. Et rō est: qz iust⁹ hō a pctis abstīnēdo: vel se in vita sua a pctis purgādo r bona operādo: semp est qñ pūsus r pparat⁹. r ideo qñcūqz vel qñtercūqz veniat mors ē ei bona: qz implet illud qd bene dicit. Mors inqz vbiqz te ex- peccat: r tu si sapiēs fueris vbiqz expectabil- eā. Et ideo dñ de iusto Sap. iij. Iustus si morte pzooccupat⁹ fuerit in refrigerio erit. Peccator autē semp male viuēdo vel malā vitā nō corrigēdo est semp imparat⁹. r ideo qñcūqz vel qñtercūqz moriat⁹ hō mortē ne- quissimā. Tū. Eccl. xxvij. Jugū illi⁹ iugū ferreū ē: r vinculū illi⁹ vinculū est erem⁹: r mors illi⁹ mors nequissima est. In qb⁹ qdē hōis tangunt quinqz mala que facit pecca- tum in homine peccatore.

Primū ē qz metē grauat. r ideo vocat iugū Secūdu ē qz cor indurat. r ideo vocat ferreū Tertiu est qz ligat. r ideo vocat vinculum. Quartum est quia fructum lingue euacuat. r ideo dicitur erem⁹. Quintus est quia finaliter damnat. r ideo mors illius dicitur mors nequissima.

Circa primū notandū est qz iugū hōis pec- catoris dñ ipm pctm. qz sicut iugū grauat r pmit ceruicē bonis: ita pctm grauat r dep- mit metē hōis. ps. Iniquitates mee supgrē: sicut caput meū r sicut oris. Tū. sicut is

qui portat graue on⁹ vadit festin⁹ vt depo- sit on⁹: ita pctō: debet festinare ad peni- tentiā vt deponeret on⁹ pcti. vii. Deb. xj. De ponetes oēs on⁹ r arcuitans nos pctm per pariterā curram⁹. Jli qz volūt euadere pe- riculū mans pzoiciūt onera vt allenēt na- uem. Sic qz volunt euadere periculū mortis debet pzoicere on⁹ pctōz. Itē boues cū ius- go attrahūt aliud on⁹ post se: qz pctm qd per- nitentiā nō dilūt mor suo podere ad ali- ud trahit. Eccl. xxvij. Bear⁹ qz nō attraxit iugū illi⁹: r in vinculis ei⁹ nō ē ligat⁹. Jstid iugū marie soluit operit⁹ misericordie r pie- tatis. Esa. x. Cōprietet iugū a facie olei. Secūdu malū qd facit pctm est: qz cor indurat. r ideo in aucte adducta nō solū iugū s; r ferreū vocat. qz ferri duri ē ceteris me- tallis. r sicut incus ferrea ex assidua mallea- none magi indurat: ita pctōis cor indura- tur: r assidua cōsuetudine peccādi. Job. xli. Cor ei⁹ indurabit qñ lapis: r striget quasi malleatoris inc⁹: s lapis quātūqz sit durus aliqñ tñ a calore ignis soluitur. Job. xxvij. Lapis calore soluit⁹ rē. Et pctz etiā in lapi- dib⁹ de quib⁹ sit calz. Itē ferri quātūqz durū s; molletat in igne. Et sic duricia pcti aliqñ soluit igne vel calore tribulationis vel cōtritionis. Qd si nō sit erit ad mar⁹ iudiciū fm illud Roma. i. S; dōm duriciā tuā r in- penitens cor thesaurisat tibi irā in die ire r reuelationis iusti iudicij dei. Tale autē cor sicut ferri duri pcpue habet pagam r ge- niles in pctō infidelitatis existētes. Tū. hie- re. xxvij. Jugū ferreū posui sup collū gentiū Tertio ostendit in aucte adducta qz pctm autmū ligat. r ideo vocat vinculū. ligat em̄. detinēdo p voluntatis obstinationē. Aus- gustin⁹. Ligat⁹ eram non catena ferrea: s; mea ferrea voluntate. Diabol⁹ em̄ facit de- sia curru: r abrens eam ad infernū cū sarcis- nis pti. Dicit de castore animali qz facit do- mūculas suas de lignis super fluuiū: qz h; caudā vt piscis: quā tenet in aqua: r precu- sis lignis vnde facit domūculā s; pōt capere alii castore reuertat euz r impōsitis lignis sup eam trahit ei ad modū plaustrū. Sic di- abolus qñ pōt capere aiām p cōsensuz ten- tationū onerat eā peccatis: r ligat eam per obstinationē: r trahit eam ad infernū qñ plaustrū onerat. Esa. v. Tū qui r abitis iniquitatem in funiculis vanitatis: r quasi vinculū plaustrū peccatū. Quarto ostendit qz quomodo peccatus fructum lingue euacuat. r ideo vocatur erem⁹. Et ratio ē quia tollit charitatē sine qua locutio lingue non valet ad meritū. Apostol⁹. i. Cor. iij. xij. Si linguis bonitūy loquar: r angeloꝝ cha- ritatem autē non habnero factus sum ves- lat es sonās r scybalū tinniens rē. qd scilz alijs sonando sepim consumim⁹. Augustin⁹. Recte fari r male viuere ē se sua voce dam- nare. Quinto ostenditur qz peccatus fit ualiter etiam damnat. Unde dicit qz mors eius scz peccatoris nequissima est scz quam- do impenitēs moritur. Nequā em̄ ē ex cō- scientie corrosione: nequior ex meritis despe- ratione: r nequissima ex eterna damnatioe Sed ista mors nequissima quā fuit neqz in pec- cati perpetratio: nequior in continuatio- ne: nequissim⁹ in obstinatōe. Tū in morte talis pōt scñsū r mouf sic fat⁹. Eccl. xxij. Nequissimi nequissima vita sup mortē facti s

Secūdo in themate as

sumpto ponitur illud quod debet esse om- nibus detestabile. scilicet peccator transgressio cum dicitur peccator. Tū aduertendū qz vnicūqz sermo debz esse detestabile illud vñ de incurru odium dñi sui: r tanto amplius quāto maior est dñs r altior. r hoc est pec- catorum: scz ppter peccatus efficiuntur homines exosi altissimo dño. Tū Eccl. xij. Altissim⁹ odio habet peccatores: r miser⁹ ē pe- nitētib⁹. In qb⁹ qdē hōis notat⁹ de deo tria Primū ē immēditas pctētie: ppe quā de- catur altissimus.

Secundum est seueritas iusticie: propter quā habet odio peccatores.

Tertium est liberalitas gratie: ppter quā misertus est penitentibus.

Circa primū notādū qz sic videm⁹ i mūdo ille dñs ē maioris potētie qz est i altiori di- gnitate. vñ maior est pctās epi qz simpli⁹ sa- cerdot⁹ in iurib⁹ r actib⁹ eccl. iatō: r maior auctās archiepi qz simpli⁹ epi: r maior pot- testas pape respectu inferiorū platorū: sic ē etiā i pncib⁹ secularib⁹. vñ nō bz hō obedi- re inferiori ptra superioris mādatū. sic mātia corpāl pura lignū nō obedit igni qñ h; aq- forior supuenit ei. vñ cū h; sit i altissima di- gnitate ipe ē sume potētie: r ideo maxime de- bet ei obedire: nō solū ex timore: s; etiā ex amo- re. sic pctm. vñ Eccl. iij. Eris tū uelut filius al- tissimi obediēs. S; aduertēdū qz res qñs qz ab altiori qz ab altiori tardius descendit

sed forti percussit. Et sic vindicta dei altissimi tardē venit s̄ grām̄ punit. Unde Hale rus magnū dicit q̄ leno gradu ad vindictam sui diuina p̄cedit ira tarditatem sup̄ phici granitate cōp̄sat. Et ideo d̄ Eccl̄. v. Ne dixeris peccavi. r̄ quid accidit mihi tri ste: altissimū enī est patris reddito. Secundo ostendit in auctoritate adducta seruitas iusticie: q̄ odio habet p̄tōres. Ubi nota q̄ odiū apud homines dupliciter manifestatur. Uno modo subtrahendo bonū. r̄ hoc modo d̄ dicit odire illos q̄ nō cōfert gratiā. sicut illos q̄ cōfert dicit diligere. Aba b̄. i. Jacob dilexi. etiam autē odio habuit. Alio modo inferendo malū. s. pene p̄p̄ mas lam culpe. s. remouendū vel puniendū. Ubi Eccl̄. xij. Altissimū odio habet p̄tōres: r̄ impijs reddet vidictā. Et nota q̄ dicit odire p̄tōres non dolere. Sap. xi. Nil odisti eoz q̄ fecisti. hoies ei ipe fecit nō p̄tōres. r̄ ideo hoies diligit sed p̄tōres eos odit. Ubi ps̄. Disti oēs qui operant iniquitatē. Tertio in auctoritate adducta ponitur liberalitas gr̄e: q̄ miser est penitentib⁹ triplicat. Primo remittēdo culpā. s. per cōtritionē cui p̄p̄o suo cōfiterēdū ps̄. Dixi cōfitebor aduer. me iniquit. meā do. r̄ tu re. r̄. Eccl̄. ij. Regū. xij. statim vt ipe dauid cōfessus ē peccā suū d̄ dicens. Peccauit d̄no. intulit nathan p̄p̄beta dicens. D̄ns transiit peccā tuū. Non est alius quis debitor: q̄ nō cito cōfiteret r̄ recognosceret debitū suū si ex cognitiōe r̄ cōfessione remitteret ei debitum a creditore suo. Hoc figuratū est in illo sermo q̄ prociat ad pedes d̄ni sui. de quo Matth̄. xvij. dicit q̄ miser est d̄ns serui illi: r̄ debitū dimisit ei Secundo relaxādo penā sicut fecit nimis utis quādo cōuersi sunt ad penitentiā. vñ Jone ij. Cōuersi sunt de via sua mala r̄ miser est de⁹ sup̄ maliciā quā locut⁹ fuerat vt faceret eis r̄ nō fecit. Tertio cōferēdo grām. s. iustitiam r̄ dirigentē. Eccl̄. xvij. Penitentib⁹ dedit viam iusticie.

Tertio in themate as

sumpro ostendit r̄ ponit illud qd̄ debet esse oib⁹ formidabile. sicut ē pessima mors. Circa qd̄ notādū q̄ p̄tōres mors dicit pessima q̄n̄ per mortē tendit ad eternā dominatōez in qua grauiā mala r̄ horrida incurrūt. Et hui⁹ figura habet. ij. Achab. vi. vbi dicit. Pessima autē r̄ vniuersa grauis erat maloz incurisio. In quib⁹ quidē verbis ostendit

q̄ magna pena incurrunt p̄tōres q̄ male moriuntur quadrupliciter. Nam primo ostenditur q̄ ē magna excessi uequia pessima. Secundo q̄ magna intensuet q̄ grauis. Tertio extensuet q̄ vniuersa. Quarto multiplicatiue q̄ malozumkē. Circa p̄mū notādū q̄ peccatoz mors d̄ esse mala p̄p̄ exspoliatoez bonoz p̄sentū ps̄. Ne timueris cū diues fa. iij. hō r̄ c. Sz p̄tōres ē p̄pter incurisioē maloz sequentiū peior ē p̄pter incurisioē maloz sequentiū scz infernalū tormētōz. de quib⁹ Luc. x. vij. Senas autē oculos cū esset in tormētis. r̄ Bed pessima est p̄p̄ priuatiōē bonoz in eremū manētū. q̄ priuati sunt eterna beatitudine: que s̄m boētū est star. oim bonoz rum aggregatiōe p̄fecta. P̄p̄pter oia ergo p̄dicia p̄tōz mors est dolorosa r̄ pessima. vnde Baruch. ij. Mortui sunt in dolorib⁹. vnde dicitur in famerz in gladio: in emissioe. In fame scz p̄p̄ carentiā bonoz desiderā. In gladio p̄p̄ vltionē commissōz peccatoz: q̄ vltio: iniquitatis ē gladi⁹. vt dicitur Job. xij. Et emissioe. i. ex dictione a regno celoz. Secūdo pena p̄tōz erit magna intensiue. q̄ grauis: sicut vñ alio graui⁹ affligatur s̄m erigentiā r̄ gradū culpā. quia s̄m mēsurā delicti erit r̄ plagari modus. s. p̄nari mēsurā. tam inmensus erit ardor id est afflictio illi. Ignis q̄ erit vnicuiq̄ grauis ad portandū. sicut in eodē ignelicz diuerse materie diuersimode inflamment: it̄ vnaqueq̄ grauius cremat. vñ Esa. xxx. Ardeus furo: ei⁹ r̄ grauis ad portandū. Tertio erit magna extensuet q̄ vniuersa. s. p̄ caronib⁹ damnatis. In mūdo em̄ isto neq̄ oia bona vel mala p̄ueniūt vniuersis. sed s̄ alio sicut vniuersis beatis aderūt oia bona. p̄pter similitudē diuine fructiōis in qua sūt oia bona. s̄m illud ps̄. Suauis d̄ns vniuersis. Sic in inferno vniuersis aderit afflictio oib⁹ maloz. Nā sicut in coepe in quo quodlibet mēbrū est corruptū r̄ infirmū vniuersa membra sentiūt penā r̄ dolore: ita in inferno sicut vniuersi fuerūt corrupti p̄tō: ita vniuersi sentiūt de penā. r̄ sicut nō deficiet maliciā culpata nec afflictio pene. Dicit. vi. Vniuersi corrupti sūt defecti iustitiam in igne. r̄ post. Malicie eoz nō sūt cōsumptae. Quarto ostendit q̄ p̄tōz pena erit magna multiplicatiue. q̄ erit ibi nō s̄m vñ s̄ oib⁹ maloz incurisio. Eū em̄ duplex sit genus mali. s. malū culpe r̄ malū pene: vt vñ

erit in eis. s. malum culpe. vel horribilis in his in quib⁹ nō fuit expiati: vel p̄ circumciōnē in lege veteri vel p̄ baptismū in noua Itē mortalis sicut in oib⁹ damnatis ad penam gehēne: sicut in venialib⁹. Itē erit ibi malū duplicis pene. s. damni de amissione bonoz temporalium r̄ eterno: r̄ sensus sicut pena gehēne. Deut. xxxij. Congregabo sup̄ eos mala r̄ sagittas meas cōplebo in eis. Dicit. xi. Inducā sup̄ eos mala de quibus exire nō poterūt. In quib⁹ eoz dicere pōt illud Gene. xlij. In me mala oia ceciderunt Sz cōtra d̄n̄ auibet beato q̄ bene mortu⁹ est illud ps̄. Non accedet ad te malus r̄ stia. nō appropia. tu. r̄ hoc erit in gloria celesti. Ad quam nos perducat r̄.

In funere vni⁹ facti vni. Ser. XLVIII

Preiosa in conspe

ctu d̄ni mors sc̄toz ei⁹. ps̄. cxv. Consecuit hō in fine operis preciosus. Sic in fine vite sue. i. in morte sanctus hō recipit p̄mū: r̄ idcirco sanctorū mors d̄ preiosa. i. gloriosa p̄oim plena. Et h̄ mors sanctorū in conspectu hominū aliquid sit de spectaramē in conspectu d̄ni semp̄ ē preiosa. sicut ps̄ de morte sanctorū martyru. Et ideo bene d̄r in x̄bo p̄positio. preiosa in conspectu d̄ni r̄. In quib⁹ quidē verbis sanctorū vltiozū mors et tribus cōmendatur.

Pr̄o qd̄ ex p̄mij plenitudine. q̄ preiosa. Secūdo ex iudicij reatitudine. q̄ i p̄p̄atu d̄ni Tertio ex p̄uilegij magnitudine. q̄ mors sanctorū q̄ sc̄t est p̄uilegiū magis p̄mij

Circa primū notādum

est q̄ precii cōsuevit dari opifici in fine operis. s. i. p̄o ope cōpleto r̄ terminato. q̄ sc̄licz tunc apparet q̄ sit preciosum. i. quāto p̄cio sit dignum. Et ita p̄mij sanctorū reddidit eis in morte. i. in fine vite. q̄ tunc apparet perfectio quo p̄cio. i. q̄ mercede sint digni r̄ ideo mors sanctorū d̄ preiosa. r̄ ideo vsq̄ in fine vite q̄n̄ capis p̄mij aie vel vsq̄ ad diē iudicij: q̄ oēs simul p̄mijabunt etiā in corpore: oportet eos esse in labore r̄ patientē expectare ad modū agricolę laborantis r̄ patientē vsq̄ ad messem fructū expectantis. Et de hoc exemplū habet Jaco. v. vbi dicit Patientes estote fratres vsq̄ ad aduentū d̄ni. Ecce agricola expectat preciosum frus

ctum terre: patienter ferens donec accipiat temporaneū r̄ serotinū. A In quib⁹ quidē dem verbis facit tria.

Pr̄o primo dat virtutis documentum. cum dicit. patientes estote fratres.

Secundo ostendit laboris terminum. scz vsq̄ ad aduentum domini.

Tertio inducit longanimitatis exemplū. quia agricola expectat r̄.

Circa p̄mū notādū q̄ ille qui baby gubernare nauē r̄ videt se esse in pellica maris si vult sapienter gubernare oportet q̄ patiaē multa in cōmoda r̄ sollicitudines r̄ labores Et sic ille qui baby gubernare exercitiū r̄ habet vndiq̄ inimicos pugnare paratos. Ita etiā sp̄ualiter si q̄ vult sapienter gubernare vitā. i. a iam suā in p̄ocellā seculi r̄ inter bella sp̄ualū hostium: oportet q̄ patiaē labores r̄ sollicitudines r̄ tribulationes. Et q̄ talia patient potest ostendit esse anime vel vite sue sapiens gubernator. Et ideo dicit Proverb. xij. Qui patiens ē multa gubernat sapienter. Nota etiā q̄ sicut ignis facit laterē crudū esse durum r̄ forte vt nō dissoluitur in aqua. sic charitas facit hoīem patientē vt nō soluit in tribulatione. i. Coz. xij. Charitas patiens ē. Secundo in auctoritate adducta ponit terminū laboris r̄ tribulationis vsq̄ ad aduentū d̄ni. s. in morte vel in iudicio. Nā sicut tenebre noctis durant vsq̄ ad aduentū luminis diei. sic tribulationes p̄sentis vite vsq̄ ad aduentū d̄ni. vel particularē in morte vel generalē in die iudicij. i. Coz. iij. Quousq̄ veniat domin⁹ qui illuminabit absco dita tenebras. Illuminabit em̄. i. manifestabit reprobis tenebras id ē occultas latebras p̄tōz r̄ fugabit a iustis tenebras tribulationū. Multū cōfortatur cor laborantis r̄ patientis q̄n̄ audit ap̄ propinquare terminū laboris vel passionis sue. Sic r̄ hō sanct⁹ considerādo p̄p̄inquitatē aduent⁹ d̄ni in morte. Jaco. v. Patientes igit estote r̄ vos: cōfirmate corda vestra: quonia aduent⁹ d̄ni appropinquabit. Tertio in auctē adducta introducit exemplū agricolę quoad tria. Pr̄o quoad longa nimitatē in expectādo. q̄ agricola expectat preciosum fructū r̄. Notandū q̄ agricola q̄ b̄n̄ laborauit colēdo r̄ seminādo agrū suoz pōt pbabili⁹ expectare preciosū fructū. Et ita q̄ laborat purgādo agrū p̄sente sue et mitedo senia bonoz op̄ru: pōt sperare r̄ expectare preciosū p̄mij. i. Timo. ij. Laborante

agricola primū oportet de fructu percipere. Sed nota quā tūcūq; agricola laborat et seminare et agri: si nō haberet pluuiā nō res colligeret fructum: r̄ cōsultus esset a spe sua. Et sic ē de his qui laborant in bonis opib; sine pluuiā gratie vt q̄ faciunt bona stando in pctis. Vnde. xiiij. Quia nō venit pluuiā in terrā consulti sunt agricolē: q̄ vt nō cōfundantur a spe sine expectatiōe sua: opus habent r̄ pluuiā r̄ cultura. Et sic vt hō nō confundat a spe future beatitudinis requirit r̄ gratia dei r̄ meritū bonoz operū: q̄ spes est certa expectatio future beatitudinis ex gratia dei r̄ meritū pueniēs. ps. Non confundes me ab expectatiōe mea. Secundo introducitur exemplū agricolē quoad tolerātiā in sustinēdo: q̄ patient̄ ferens. Notandum q̄ malū culpe deteri? est q̄ malū pene. Nā pena facit hoīez nō malū: sed culpa malū facit. Et ideo Dionysius dicit q̄ puniri nō est malū s̄ fieri pena dignū. Idō virtuosus hō pot̄ digni sustinere patient̄ malum pene q̄ velit committere malū culpę. vnde. ij. Macha. vi. Dicit de eleazaro q̄ patient̄ sustinens destinauit nō admittere illicita. Et notandus q̄ quis possit esse magnū meritum in tolerādo patient̄ r̄ humilit̄ penam quā hō meruit: adhuc est mar? in tolerādo eam quā nō meruit. vnde. i. Petri. ij. Si benefaciteo patient̄ suffertis bec ē gratia apud deū. Tertio introducitur exemplū agricolē quoad p̄sueratiā in p̄mādo. s. vsq; ad finē. r̄ idō subdit in auctoritate inducra donec accipiat tempo. r̄ sero. quasi em̄ tēpore fructus fructū accipit homo in morte in aie glorificatione: sed serotinū in die iudicij in corpore resurrectōe r̄ renouatiōe. Osee. vi. Veniet q̄m̄ ymber vobis tempozane? r̄ serotinus. Quasi em̄ ymber tēpore? erit gloria fitatio aie: sed quasi serotinus glorificatio corpis: r̄ vtraq; erit a superiori grā r̄ stus te. r̄ ideo assimilaf ymbri sine pluue qui a superiorib; partib; in terrā descendit. Dicit re. v. M̄struam? dñs dei nostrū qui dat nō bis pluuiā tempozaneā r̄ serotinam. B

Secūdo in themate as

sumpto cōmēdaf mozo sanctorū ex rectitudiē iudicij. q̄ in cōspectu dñi. q̄ licz in iudicio hoim videant aliqui male mori: in cōspectu tñ dñi iudicij mozs eoz ē p̄iosa. Abi aduertendus q̄ in curijs dñoz mundi vt plurimū male recipiunt pauperes r̄ be

ne recipiantur diuites. r̄ sic etiā apud deū est. sed differecia ē inter diuites. Quā em̄ hoīmines vident ea que foris patent: de? autē intus corde respiciūt hoīes foris ab diuitias corporeales exteriores. de? autē magis respic. r̄ ad diuitias spūales interiores. Et qui talib; diuitijs locuples est seare in morte vadit ad e? curā r̄ seare apparet i cōspectu ei? q̄ ipse dixit. Exod. xxij. Non apparebis in cōspectu meo vacu? s. bonis spūalib;. vnde talis habet diuitias absconditas r̄ est locuples in cōspectu dei. s̄m̄ illud i. Pet. iij. Quia abscondit? est cordis hō in incorruptibilitate quieti r̄ modesti spūs q̄ est in cōspectu dei locuples. In quib; q̄de verbis inst? r̄ sanct? vir tripliciter cōmēdaf. Primo quidē de interiori custodia: cū dicitur. q̄ est absconditus homo cordis. Secundo in spirituali innocētia: cū subditur. in incorruptibilitate quieti r̄. Tertio de celesti abundantia. quia in cōspectu dei r̄.

Circa p̄mū attendendū est q̄ in hoīe cordis. i. in mēte hoīs rōnali potest esse aliqd qd nō est abscondendus: sed pot̄ p̄paliū dūm. s̄p̄m̄. Et ratio eiq; peccatus ē sicut quoddā vuln? ipsius mentis. sed sicut dicit Boetius. Si opera medicāris expectas oportet vt vuln? tuū detegas. Et sic q̄ vult sanari a pctō oportet q̄ detegat pctm̄. s. confite? do. Prouer. xvij. Qui abscondit scelera sua nō diriget: qui autē cōfessus fuerit r̄ reliq̄rit ea misericordiā consequet. Quēdā autēz alia sunt q̄ abscondēda sunt sicut debz homo abscondere consilia sua ab his q̄ inuident: et q̄ nō cogitat nisi quomodo possint nocere. Eccli. xxvij. A zelantib; re. i. ab inuidentib; tibi absconde cōsiliū. Itē debz hō abscondere bona q̄ facit. s̄quātū ad intentionē vt scz in abscondito cordis nō ad hoim gloriā confesquēda faciat ea: s̄ ad honore dei r̄ p̄rimi edificationē. Dicit q̄ femina panonis abscondit oua ne a masculo suo dissipent. sic debet hō abscondere opa sua ne destruantur ab hiane glorie fauore. Vnde. M̄artib; vi. Atredite ne iusticia vestrā faciatis corā hominib; vt videamini ab eis: alioq; mercedem nō habebitis apud patrē vestrū qui in celis est. Figura hui? habet Esa. xxij. vbi dicit. Et erit vir sicut q̄ abscondit a v̄to. s. vane glorie. M̄artib; vi. Te autē faciens te elemosynā nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: vt sit elemosyna tua in absco

ditō: r̄ pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Vnde sanctorū viroz vira licet aliquādo sit abscondita mundo cui mortificati sunt: est tamē nota deo. Juxta illud Col. iij. M̄ortui em̄ estis r̄ vira vestra abscondita est r̄. Secunda cōmēdatio in auctoritate adducra ei: de spūali innocētia cum subdit. in incorruptibilitate quieti r̄. Quia si di. spūs debet manere incorrupt? r̄ quiet? r̄ modest?. Tunc autē manet incorrupt?. s. a corruptione peccati quādo in innocētia p̄suecrat. r̄ talis spūs est quietus a rixā viciōz r̄ modest?. i. mensurat? p̄ amore virtutum. Talis homo incorruptio seruate innocētie facit hoīem esse deo p̄pinquū. Vnde r̄ celi qd est corpus incorruptibile p̄ quamdam congruentiā dicit esse loc? dei qui est incorruptibilis r̄ immortalis. s̄m̄ illd ps. Celum celi dñs r̄. Et idē. Dñs in celo sedes eius. r̄ multo magis incorruptio spūs r̄ puritas a pctō. Vnde Grego. nazanzen. dicit. Prima sapiētia est vira laudabilis r̄ apud dei pura mens per quā puri puro iunguntur r̄ sancti sancto sociant. Vnde Sap. vi. Incorruptio facit esse p̄ximū deo. Sed spiritus vbi ē corruptio peccati nō potest esse quiet? in se: q̄ appetit peccandi vel remotus peccati nō p̄mittit. Job. ix. Non concedit quietere spiritū meū: r̄ implet me amaritudinib;. ita est remotus cōsciētie de peccato. Debet etiā homo esse quiet? respectu alioz. i. Zheisal. iij. Opera dētia vt quieti sitis. i. Zimo. ij. Tranquilla r̄ quietam agamus vitas. Tranquilla in nobis: quietā ad p̄ximos. vel tranquilla interi? r̄ quietā exterius. Debet etiā esse modest?. i. moderat? in motib; r̄ actib; suis. sicut in vestitu r̄ cultu: sicut in verborū affatu sicut in ioco vel rixā sicut in cessu r̄ itatu r̄ in alijs cōsimilibus Augustin?. Incessu statu r̄ habitu r̄. Phil. iij. Modestia vestra nota sit omnib; hominib;. Zhr. iij. Admone illos non litigiosos esse sed modestos. Tertio cōmēdaf vira sanct? de celesti abundantia: q̄ est in cōspectu dei locuples. Notandus q̄ in cōspectu mundi est locuples qui habet multū de auro: sed in cōspectu dei est locuples q̄ habz multā charitatē. Et ratio est: q̄ ille efficit locuples q̄ facit multa cōtinua lucra. Sic ē ille q̄ habz multā r̄ feruentē charitatē: quia amor dei m̄q; est ociosus. Operat em̄ magna si est. vt dicit Greg. Operādo autē magna acquirit magna lucra. i. magna merita

apud dei. Tñ charitas feruēs assimilaf au ro: q̄ facit aiaz locupletē. Et idē inuadet dñs Apoca. iij. Quādo tibi emere a me aurum ignitū p̄batū vt locuples fias. Et dicit aurū ignitū. i. charitatē feruētē in amore dei r̄ p̄ximi. Et dicit a me nō a mundo. q̄ diligit mundū nō ē charitas patris in eo. i. Job. ij De tali ergo auro sūt diuitie iustoz de quib; gaudēt r̄ epulant in celo aie dei cōspectu. ps. Iusti epulent et exultēt in p̄spectu dei r̄ delectentur in leticia. E

Tertio in themate as

sumpto cōmēdaf mozs iustoz a p̄uilegiū magnitudine. q̄ mozs scōz est q̄ magnus p̄uilegiū hz ex eo q̄ facti vira morte sua eximunt ab oib; malis r̄ p̄trunt oib; bonis r̄ idō dicunt bti Apoc. xiiij. Bti moztū q̄ in dño r̄. In quib; v̄bis tāgunt tria bona p̄ q̄ vira sancti per morte extimunt a trib; malis in quibus viuimus.

Primū est bonum glorie: cum dicitur. beati. per qd extimuntur ab omni flagello. Secundum est debitum nature: cū subditur moztū: qd scz sūt excepti ab oī piculo. Tertium est bonus gratie: cum addit. qui in dño moztū. i. in grā dñi. s̄p̄ qd extimunt ab omni peccato.

Circa p̄mū artē dēdus ē q̄ facti q̄ sunt moztū dicitur bti duplicat. Vt in sp̄i certitudi ne: sicut illi q̄ sūt in purgatorio. Vt in re: sicut electi q̄ iam in glā sūt assūpti. ps. Beatus que elegisti r̄ assūpsisti. Que elegisti scz p̄ grām: r̄ assūpsisti. s. p̄ gloriāz. r̄ talis ē ab oī malo r̄ ab oī flagello secur?. ps. Nō accedet ad te malū r̄ flagellū nō appropinquabunt tabernaculo tuo. Ad hanc autē beatitudinē sancti vira perueniunt vel p̄ opa actiue vite: que sunt opa misericordie. Prouer. xiiij. Qui miseret pauperi beatus erit. Vt p̄ opa vite contūplatiue que pertinet ad sapientiā am. Eccli. ix. Beatus vir qui in sapientia morabitur et qui in iusticia sua meditabitur: r̄ in sensu cogitabit aranspectionē dei. Et vult dicere q̄ i sapientiā morabit. s̄ supna cōtēplādo. r̄ i iusticia meditabit. s. eā faciēdo Et dicit Aluin? q̄ iusticia ē omni rectitudi vniuersiq; tribuz p̄pniā dignitatē: supno r̄ reuerentiā: pari p̄cordiā: minorū disciplinā deo obediētiā: amicū bonuolētiā: r̄ inimicū paciētiā: r̄ inferis cōmpassione operosā. Et in sensu. i. mētis intellectu cogitabit cū iustice atione dei. i. qualit? de? omnia circūspiciat etiā

vſq; ad abſcondita cordis. qz qui hoc cogi-
tar a malo retrahit: r ad bonū animatur.
Secundo tangit debitū nature p qd exē-
pti ſunt ſancti mortui ab omni peccato. r hoc
debitū nature eſt mori. r ideo dicit mortui
qz ex tunc ſancti perire nō poſſunt. qd qdē
de viuentib; nō contingit: q ſubiacerē poſſunt
periculis r aie r corpis. pſt qd dicit Eccl's
iij. Laudau magis mortuos q viuentes.
pſt qd etiā clamabat apłs Roma. vij. In
felix ego hō quis me liberabit de corpore mor-
tis hui? Tertio tangit donū grē p qd ſūt
liberati a peccato: qz in dño. qz in grā dñi mor-
riuntur. Florādus q quibſdā de dñi grām
r tñ nō dat eis gloriā. qz ſc; nō pſeuerāt in
gratia eis data: ſed illis quib; dant grām ſi-
nalē. ſ. vt moriant in grā dat etiā eis gloriā
am. ſm illud ps. Variā r gloriā dabit dñs
r hoc p̄cipue contingit ſctis qui bene viuūt.
de quib; erat apłs q dicebat. Mibi viuere
xp̄s ē r mori lucrū. Philip. i. Itē de ſtepha-
no Act. vij. dicitur. q obdormiuit. ſ. ſomno
mortis in dño. ſ. in grā dñi p quā introiuit
in vitā eternā. Apłs Roma. vi. Variā dei
vita eterna. Ad quā nos pducatur.

Explicit diſtinctio hñca q agit de mortui-
ſ ſm diuerſitate perſonarū r dignitatū.
Incipit diſtinctio ſextarū qua agitur de
mortuis ſm diuerſitate cauſarū modorū lo-
corūq; quib; homines decedere contingit:
cui; ſunt ſermones nouem.
In funere aliau? in bello occiſi maxime
et cauſa iuſta.

ij. Regū. xxiij. Meli? eſt vt incidā in ma-
nus dñi: multē em miſericordie ei; ſunt: q in
man? hoim. Tac etiā cōſideratione iudas
machabe? iudicās mar? eſſe malū toti; gē-
tis ſue r pphātionē ſanctorū locorum: q
mortem p̄p̄tari dicit p̄poſita verba. Meli-
us eſt nos mori rē. A In quib; quidē
verbis loquitur de tribus.
Primo de re timoroſa ſc; de morte. vnde
dicit. Melius eſt nos mori.
Secundo de re periculoſa. ſ. de bello: cum
ſubdit. in bello.
Tertio de re anguſtiſa. ſ. de viſione ma-
lorum gētis ſue. vñ ait. q videre mala tē.

Circa primum notan-
dum q mors aliqñ dicit bona: aliqñ meli-
or: aliqñ vero optima. Bona quidē ppter
iuſticiā: melior ppter miſeriā: ſed optima
ppter grām. Prop̄t primum dicit Eccl. xli.
Mors q bonū eſt iudiciū tuū. Vbi nota
q iudiciū mortis dicit eſſe bonum triplici
rone. Primo qz nō corruptū cupiditate pe-
cunie. Narrat Valer? de cambife q quedā
iudicē corruptū cupiditate munera excoꝛtia-
ri fecit r de ei; corio iudicialē ſedē cooperu-
ri in q filius illi; loco patris ad iudicādū po-
ſuit. Eſt quoddā genus ranarum paruariū
que ſaltant in os canis latrātis r tollunt ei
vocē. Sic aliquādo mun? abſconditū facit
verum iudicē tacere. Sz mors nō parat p̄-
pter munerā. r ideo ita occidit diuſe ſicut
r pauperē. Luc. xvi. Factus eſt vt moreret
mēdic? rē. r poſt. mortu? ē autē r diues rē
Secundo qz iudiciū nō err- nei; ſ. ex igno-
rantia iudicis vel ex aſtutia aduocati: q ſc;
aliquando facit iudicē errare. vñ nec iudex
ſeu aduocat? ſiue ignorās ſiue ſapēs preſt
effugere morte. Eccl's. ij. Moſis doca? ſi;
milit r indoct?. Tertio vero ē bonū iudicē
um mortis: qz nō eſt iniquū ex pſonarū ac-
ceptione. Hoc em iudici cōpetit ſine pſona-
rum a cēptione inter partes eq̄litate ſeruare
qz ſicut dicit p̄bus in pmo. Etycho. Iudex
debet eſſe ſicut regula recta ad nullā dēclī-
nans partem odio vel amore. Et ſic eſt ip̄a
mo: ſi qz oib; eſt equalis. ij. Reg. xliij. Om-
nes morimur r qñ aque dilabimur in ter-
ram q nō reuertimur. Aliquādo autem decli-
nat iudex a veritate iudicij timore alicuius
potentie. Sed mors potentia alicuius non
mēuit: imo deponit potētes de ſede r hu-
milat oēm; ſuperbiā. Dicit q quidā lapilli;

Elius est nos

mori i bello q videre ma-
la gētis noſtre r ſanctorū
i. Machab. iij. Videmus
q res maior facit diſpa-
rere minorē: ſicut pſentia

ſolis in die facit diſparere ſtellas. qz minus
habent de lumine r minores ſunt ſp̄ritatis.
Et vñ hō cōmunis ſtature iuxta vñū giga-
ntem poſſit; videt eſſe minime ſtature. Cū
Numeri. xij. exploratores q a moyſe miſſi
fuerāt dixerunt. Vidit? monſtra quedā ſi-
liorū enach de genere giganteo: quib; cōpa-
rati qñ locuſte videbamur. Sic r mar? ma-
lum facit diſparere r p̄ſigere nīm; ſicut po-
tius eligit hō q abſcondat ei vñū membꝛū
q veli perdere toti; corpis vitā. Et dauid
mar? malū exiſtimans incidere in mar? ini-
quicoꝝ ſuoz q in man? dei miſericordie qit

miſſus fuit Alexandro: qui cū poneretur in
lance ad ponderandū p̄ualebat oi ponde-
ri quod ponebat ex alia parte. ſed puluere
operatus erat ita leuis q p̄alea plus ponder-
abat eo. Et expoſitū fuit Alexandro q iſte
lapilli figurabat pſonam ſuā. qui viuens
erat tante potētie q oibus p̄ualebat: ſi
mortu? r terra oper? .i. ſepultus null? po-
tētie futurus erat. Job. xliij. Domo cū mor-
tuus fuerit nudat? atq; p̄ſumptus: qz nō iucuntur
ampli?. Secundo mors nō ſolum d: bona
ſed etiam melior q vita. Vnde Eccl's. vij.
Melior eſt dies mortis die natiuitatis. et
tamen homines gaudent in natiuitate ali-
cui? hois r lugent in morte eius. Sicut va-
lerius maxim? narrat de gentibus thraçie
q in natiuitate hois faciebāt lactū r i mor-
te eius gaudiū r p̄uiuiū. ſignificare volētes
q per natiuitatē homo venit ad locū miſe-
rie. ſed quādo morit? de miſeria exit. r ſi in-
ſtus eſt vadit ad locū quietis r leticie. Eſt
em homo dum viuūt ſubiectus multis miſe-
rijs de quib; omnib; exit dum morit?. Dicit
tur em Job. xliij. q homo breui viuēs tem-
pore repletur multis miſerijs. Et ab iſtis mi-
ſerijs eximit? per mortē. quia ſc; p mortem
egreditur de loco tempeſtuoſo. ſ. de mundo
qui eſt velut mare habens reſteſtatē vnda-
rum. i. tribulationū a mūdo conſurgentiū.
quarū vna puenit aliam velut vnda p̄ue-
nit vndā. Habet etiā mundus tempeſtatē
ventoz. i. tentationū. Eſt etia; hic multitu-
do hominū ſeinuicē ledentiū r p̄ſequentiū.
ſicut in mari multitudo piſcū. Vnde ſicut il-
le qui eſt in mari multū tempeſtuoſo deſide-
riū habet veniendū ad porum quietis: Ita
r vir iuſtus deſideriū habet moriendi vt p̄-
ueniat ad xp̄i quietē. vnde r apłus dicebat
Philip. i. Deſideriū habens diſſolui r eſſe
cum xp̄o qui. ſ. eſt velut portus ſalutis r qe-
tis. Item per mortem deponitur anima de
equo rabido r periculoſo. ſ. de corpore quod
frequēter facit aiam ruere in p̄cipitiū pec-
cati r in baratrū inferni. vñde apoſtol? Ro-
ma. vij. Infelix ergo homo quis me libera-
bit de corpore mortis huius. Item egrediſ-
de carcere anguſtiſo qui etiam eſt corpus
Vnde ps. Educ de carcere deus animā me-
am. vt confi. no. tu. dñe. Item allentat a pō-
dere oneroſo. i. ab iſtis corporeis infirmi-
tate r corruptibilitate. Sapientie. ii. Cor-
pus quod corrupitur aggrauat animā r

Item exit per mortem anima ab habitacu-
lo ruinoſo. quia quotidie aliqua pars cor-
poris r vite noſtre ruit r deſiuit. Job. viij.
Immetur ſuper domū ſuam r non ſtabit.
Item exit de opere laborioſo. quia homo ad
labores natiuitur ſicut dicitur Job. v. Ad quo-
ſc; labore quietiſcunt iuſti poſt mortem ſm
illud Apocal. xliij. Beati mortui qui in dño
moriuntur rē. Tertio mors dicitur optima
p̄pter gratiam. ſc; quā ſperat homo iuſt?
recipere a deo. non ſolum in gloriſicatione
anime. ſed etiam corporis in gloriſia reſur-
rectione. de qua. ij. Machab. xij. Conſidera-
bat ſc; iudas q bi qui cum pietate do: mi-
ac. op. ha. re. gratiam. Vbi nota q ſancti vi-
ri p̄pter pietatem. i. p̄pter opera miſeri-
cordie r pietatis que exercuerūt in vita ha-
bent repositam in morte gratiā bonam me-
liorem r optimā. Bonam quidē inq̄rum li-
berantur a preſenti malo. ſm illud ps. Bea-
tus vir qui intelligit ſuper egenū r pauper-
rem in die mala liberabit cum dñs: Sz me-
liorem inq̄rum liberantur a futuro ſuppli-
cio. Tobie. iij. Elemoſyna ab omni pecca-
to r a morte liberat: r nō pariter animas
ire in tenebras. Sed optimam in eterne vi-
te p̄mio. p̄me Timo. iij. Pietas ad omnia
vtilis eſt: promiſſionē habens vite que nūc
eſt r future. P̄pter que omnia ſancti viri
ad magnū lucrū reputat ſibi mortē. ſm illō
apoſtoli Philip. i. Mibi viuere xp̄us eſt r
mori lucrū. B

Secundo agit in the-

mate de re periculoſa: quia de bello. vñd dicit
in bello. Ratio autē quare bellū eſt res pe-
riculoſa eſt: quia ſicut dicit. ij. Regū. xi. E-
lius eſt euentus bellū: nūc hunc r nūc illuz
conſumit gladius. Et ē triplex hominū bel-
lum r cuiuſlibet varius eſt euentus. ſ. ē bel-
lum temporale: r ſpirituale: r finale. Tempo-
rale autē bellum poteſt eſſe iuſtum r licitū.
Ad quod requiritur p̄mo q pugnātes
ſint tales perſone quibus licitum ſit pugna-
re. ſ. q ſint laici nō clerici: quib; nō licet ſan-
guinē fundere. Item q ſit iuſta cauſa. ſ. vt
illi qui impugnant? ex aliqua culpa hoc me-
reantur. Vnde anguſtin? dicit in libro queſtū
om̄. Juſta bella debēt diſtinti que viciuſ-
tur iniurias. ſi gens vel ciuitas p̄lectanda ē
que vel vindicare neglexerit quod ſuis im-
probe factū eſt: vel reddere qd per iniurias
ablatū eſt. Item q ſit intentio bellantiū re

Sermonū funebriū

est: quia scy intendat vel vt bonū pmouea-
tur vel vt malū curetur. Item requirit ad
sustus bellum auctoritas pncipis, qz puata
persona ius suū potest in iudicio profequi.
Quodcūq; autem istoz desit non est iustus
bellū: sed iniustū, sed pncipue qñ iusta caus-
sa nō subest, sicut dixit Septe iudiciū, ij, regi
filioz amon. Non ego pecco in te sed tu co-
tra me male agis indicens mihi bel a nō in
sta. Et de talibus bellantibz dicit in ps. Dissi-
pa gentes que bella volunt. Dicit aut astro-
logi quidā bella puenire ex celesti impressi-
one, puta ex cōiunctione martis et saturni:
que dicit p̄iunctio media. Unde quādo est
talis cōiunctio dicit signare guerras atqz
bella et cōtrarietas dicitur vel regūz duras
res donec iungat alia vice put dicit Abes-
salach. Sic qñ apparet cometa q vocat tes-
naculus que assimilaf stellis dicit figurare
bella et terrores et magnos euentz in mūdo.
Sed s̄m theologos bella p̄iunctz p̄ciunt
ex dei punitione. vt scy patā hoim puniant
et purgant p sanguinis effusione et p alia
mala que contingit ex guerris. Unde Esa-
ie. xliij. Ipse est cui peccauerit: et noluerunt
in vijs eius ambulare: nō audierūt legē ei.
Et effudit super eos indignationē furoris
sui et forte bellum. Sed ex parte hoim bella
cōtingunt. Primo ex p̄ua hoim dispositi-
one puta ex domito ire vel concupiscentie
inordinata aliarz rei temporalis. Iaco. iij.
Unde bel a lites in vobis? Nōne ex cōcu-
piscencia vestris que militant in membris
v estris? Secundū bellū quod cōtingit in
hoibus est bellum spirituale, s. pugnantuz
non p̄tra homines sed contra vicia et tenta-
tiones vicioz. Seneca. Pacem cum hoibus
habebis bellum cū vicijs. Et ista bella vin-
cuntur orationibus abstinentijs et occupa-
tionibus bonis que sunt quedam guberna-
cula aie quibus defendantur. Prouer. xx.
Gubernaclus tractanda sūt bella. Tertius
est bellū finale, s. in morte. vbi pugnat natu-
ra cōtra mortē: vbi diabolus contra aiā: et
concupiscentia cōtra pacē. Unde mors as-
similaf quidā animalē de quo habet in map-
pa mūdi qd dicitur belua, q habet corp? astri-
curā certū. pectus leōis: pedes equi: gēns
cornū: vāstū oris rictus, i. aperturā oris vsqz
ad aures: os solidum: et vocē pene hois.
Animus est animal qd omnia portat secum
quecūq; illi supponitur. Sic mors omnia bo-
na temporalia hois secum asportat et tollit

portat em corpus ad tumulū: aiā peccas-
toris ad infernū: et diuitias ad censangu-
neos transfert que sunt ministre mortis ad
asportandum. Et vna cerni habet prop? ve-
locitatem. habet em mors cursum velocissī
mū et continuū quo hominē insequitur. Pe-
tus autem leonis habet et ppter ferocitatem
et intimidatē: qz neminē timet et nemi-
ni parit. Non em peperit salomonē prop?
suam sapientia: nec sanonē ppter suam po-
tentia et fortitudinē: nec alexandro magno
ppter suam glorias et magnificentiā. Equo
autem assimilaf ppter bellicositatē. Dicit,
vij. Quasi equus impetu vadens in plūz.
Mors em ad magnū bellum sine p̄iunctū in-
ducit hominē. habet em innoxios pugnam
cum mūdo qui eū spoliat: cum p̄scentia que
cum acusat: cū infirmitate que eū cruciat
et cū demone qui eum et peccat. Ingens au-
tem cornū habet ppter magnā potestatem
qua oia p̄sternit humana, proferit em et
ambulat humanā celsitudinē. sicut patet in
holoferne. Vāstū hz oris rictum ppter in-
satiabilitatem qua oēs infatigabiliter deuor-
rat. Os aut hz solidū ppter tenacitatē: vbi
est multitudo dentū ppter varios morien-
dū modos. Vocem aures hois fingit ppter
facilitatē. Mulos em decipit ppter incer-
titudinē. Cum ergo talis belua aggredditur
hoim instat ei periculosum bellum: de quo
si vult euadere oportet q ante hoc se bñ dis-
ponat ad ipam mortē. s. amando se ar-
mis penitentie. Prouer. xxij. Cum dispo-
sitione initur bellum.

Tertio in themate as-

sumpro agitur de quadam re angustiosa, s.
de visione maloz. vnde dicit, q videre ma-
la gēris nostre et sanctorz. Vbi aduertendū
q Judas machabecus dixit hoc eo q vides
bat mala tripliciter acciderē: que etiam fres-
quenter hodie contingūt. s. q pmo videbat
malos exaltari: secūdo videbat bonos ops-
primi et p̄cullari: tertio videbat sancta pro-
phanari. Videbat ergo mala gēris sue. P̄s-
mo quia cernebat malos exaltari. s. vt affis-
gerent homi. Prouer. xxix. Cum impu sum
pserint pncipatū gēneri populus. Legitur
de Democrito q eruit sibi oculos ne vides-
ret p̄speritatē maloz: et indignos exaltari.
Eccl. x. Est et aliud malū qd vidi sub sole
quasi p̄ errorem egrediens a facie pncipis

Distinctionis VI

Sermo II

postum stultū in dignitate sublimi: et diuiti-
es sedere deorsum. Secundū malū erat
qz videbat bonos opprimi et cōcullari. De
quo quasi admirans dicebat deo Abachuc.
p̄mo. Quare respicias et p̄emptores: et taces
p̄calleant impio iustioz se? Sed tamē de-
iustū p̄mittit ad p̄fectā iustoz: quia ex ra-
libus opp̄ressionibz purgantur et maiora in
celo gaudia p̄sequitur. Unde in ps. Et erati-
sum? pro diebus quib? nos humiliasti an-
nis quib? vidimus mala. Tertius malum
erat qz videbat sancta pphanari. et ido ad-
ditur in themate. et sanctorz. qz sicut habet.
ij. Machaba. v. Antiochus ausus est intrare
templū in vniuersa terra sanctissimū. Et sce-
lestis manibus sumens sancta vasa que ab
alijs regibz et ciuitantibus erāt ad ornātū lo-
ci et gloriā: contrectabat indigne et cōtami-
nabat. Ex quo etiam habet argumentū q
etiam qui indigne contrectant res sanctas
sicut dicit vel sacerdotes in mortali peccō
existentes tangendo vel sacramenta vel ve-
stes sacras aut vasa aut ministrātes in eis
grauiter et mortaliter peccant. Sed illi q di-
gite ministrant sacramēta et recipiūt grām
consequūtur qua, s. puenit ad gloriā. Ad
quā nos p̄ducit etc.

In funere vnius occisi in campo belli.

Sermo II

Acta est super me

F manus dñi: et eduxit me in spiri-
tu dñi: et dimisit me in medio cā-
pi. Eze. xxxvij. Sic sp̄s hois. i. rationalis
aia manu. i. virtute dei creatur et corpot im-
mititur: vna etiā dei manu. i. virtute a corpo-
re educat per mortē siue naturalē siue violē-
tam. qz numerus mensū eius apud ipsum
est: et ipe p̄stituit terminos eius q p̄teriri
nō possunt. et ido etiā educio ei? a corpe ei?
qui in campo occidit manus dei attribuitur
Et ideo ex p̄sona istius in cāpo certaminis
occisi p̄t dicit verbū ppositū. Facta est sup
me etc. A In quib? quidem v̄bis continē-
tur tria q circa istius mortē p̄t p̄siderari.
Primū est diuine dispositōis adimpletio:
q notatur cū dicitur. facta est etc.
Secūm est aie separatio: q notaf cū subdi-
tur. et eduxit me in spū etc.
Tertiu est copis destitutio: cū addit et di-
misi me in medio campi.

Circa primū notandū

est q sicut artifex manu adimplet illud qd
prius mēte disposuit. Sic quando de trem-
poraliter adimplet de homine vel in homi-
ne illud qd ab eterno disposuit de eo: dicit
manus eius esse facta super hominē. Unde
quia iste sic mortuus est vt deus disposue-
rat de ipso: ideo ex persona eius dicitur. Fa-
cta est super me manus domini. Sed aduer-
tendū q si esset aliqua manus? tamē magni
tudinis q ad omnē partem mūdi se exten-
deret et ad omnē locum attingeret: tunc talē
lem manū nullas possit effugere. Et talis ē
manus dei per quā intelligitur eius virtus
oipotens. qz attingit a fine vsqz ad finē for-
titer: et disponit oia suauiter. et ideo eā null?
potest effugere. Et ido dicit in ps. Si ascē-
dero in celum tu illic es. si descendero ad in-
fernū ades. si sumptero p̄nas meas dilua-
lo et habitauero in extremis maris, etenim
illuc man? tua deducet me etc. In quib? qui
des verbis tangūt tria generalia loca ad
que manus dei. i. diuina virtus et operatio
se extendit. Est enim locus superioz. sicut ce-
lum de hoc dicit. Si ascendero in celum etc.
Jrē ē locus inferioz. s. infernus. et de hoc di-
cit. si descendero ad infernū etc. Et est locus
medius. s. ista mūdus qui designat per ex-
trema maris: quia terra in qua habitamus
mari oceano cingitur. et ideo dicit si habita-
uero in extremis etc. Sed nota differētiā.
quia ad celum ascendim? ad infernū descē-
dimus: et i extremis maris habitam?. Ascē-
dimus ergo primo in celum si facrimus p̄-
mo a peccatoz onere alleviam. tam. s. a pec-
cato opis q p̄tne cognitionis seu affectio-
nis. nō em graua sed lenia ascendit. vnde
in ps. Quis ascēdet in montē domini: aut
quis stabit in loco sancto eius? et respondet
Innocēs manib? et mūdo corde. Jtez si fue-
rimus seruoze amoris dei in flāmōri. sicut
ad calorē solis eleuant vapores nubū. Vñ
ps. Qui p̄mis nubē ascensum tuū. Item si
fuerim? mētē humiliari. Nā auis volens in
altū volare p̄mo se inclinat. vnde dñs p̄mo
descendit se humiliando q̄ ascēderit se glo-
rificando. Ephe. iij. Qui descendit: ipe ē et
qui ascendit sup orīs celos. Sed addit de
loco celi in auctoritate adductū illic eo. s.
cū dicit. s. qui in hoc mūdo fidelitē ministras
uerūt ei in opibus actiue vel p̄replante vis-
te. sicut ipe p̄mittit. Jo. xij. dicēs. Vbi ego sū
illic et ministrer me? erit. Secundū ē loc? mū-
fermēte q dicit. si descēdero ad infernū ades

Ubi aduertendū q̄ descendere pprie ē grauiū. vnde quia lapis grauior est q̄ lignum: ideo lignū in aqua natat: lapis ad fundus descendit. Sic descendunt ad infernū aie q̄ hinc exeunt pctō. Quare τ lapidee. i. dure et obstinate in pctō. Exodi. xv. Descenderunt in pfundum quasi lapis. Vmōi autē sūt qui p̄ malā consuetudinē veterascūt in pctis et semp magis coadunant in mortaliū pctis Baruch. iij. Inuenerast in terra aliena: cor inquinat⁹ es cū mortuis: deputatus es aut descendentiū in infernū. Sed additur de loco inferni i auctoritate adducta. ps. ades tu de⁹. sp̄ iusticiā punietur. Nam ipse qui modo hoibus salubriter loquit⁹ precipiēdo τ admonēdo: contēnentib⁹ mandata τ monita sua ibi adertit puniēdo: τ dicit illō Esa. liij. Egoipe qui loquebar ecce affum. Quasi dicat egoipe qui loquebar τ admonēdo ecce affum te puniēdo. τ etiā diabolus est ibi ad torquēdus hoies dānatos. Job p̄mo Affinit inter eos etiā sarban. i. aduersarij. Sed de loco mundi dicit. si habi. in extre. ma. τc. Uel per mare intelligit vita impiorum. quia ad modū maris intumescūt p̄ sua perbiā: spumāt per luxuriā: abforbēt p̄ amaritū inisatiabilē. Vnde Esa. lviij. Cor ipij quasi mare feruens qd̄ quietere non potest. Dur⁹ extrema sunt extreme dānatiōis supplicia ad que manu dei. i. virtute dei deducuntur impij. Istam manū nullus pōt effugere aut ei resistere. τ hoc quia oipotens ē. vnde quis possit quis effugere manū hoiminū: nō tamē manū dei. vnde Eleazarus dixit. ij. Adacha. vi. Nāz τ si in p̄nti tempore supplicij hoim eripiar: sed manū oipotētis neqz viuus neqz defunct⁹ effugiam. Et sicut homo peccato: dupliciter deū offēdit. s. in anima τ in corpore: ita per manū dñi in vtroqz puniet. Uel offēdit deū duplici scz cōmittendo mala que p̄hibuit: τ omittēdo bona que p̄cepit. ideo duplici pena punietur. s. pena sensus propter cōmissa: τ pena dāni p̄pter omiſsa. Esa. xl. Suscepit de manu dñi duplicia p̄ oibus pctis suis. horēndū est ergo incidere in manū dei viuēdū vt habet. i. hebre. x. τ ideo dicitur. Job. xij. Manū tuā longe fac a me. B

Secūdo tangitur aie

separatio: cum subdit. educit me. s. de mundo in spiritū dñi. in spiritu dicit nō corpore quia spūs separaf a corpore τ recedit: sed

corpus remanet mortuū. Dicitur autē spūs dñi: qz a dño creatus est ad imaginē τ similitudinē eius. ps. Exiit spūs eius. s. a corpore τ reuertetur. s. corpus in terras suam. Sed notandū est qd̄ sancti viri multū appetunt qd̄ spūs sine aia a corpore custodia eduatur. sicut petebat ps. quidē. E duc de custodia aiam meam. In quib⁹ quidem verbis tangit triplex ratio quare anima sancti viri desiderat a corpore separari. Primo scz ratione claritatis: ut dicit educ. Quādiū aia in corpore est in tenebris igno: arie est. nāz quādo aliquis ē in domo magna q̄ non est aperta sed hz fenestras puas modici lumē recipiētes est in obscuro: si qñ educit extra tunc habet claritatē lucis. Magna autē domus est: aia. de qua dicit phūs. Aia est quodāmodo oia. i. oim capax. quia oim similitudines in se recipit vt. fit oim cognoscitiua. Sed per parua foramina. s. y. sensū qd̄ dū est in corpore lumē cognitionis recipit. qz ois nostra cognitio oritur a sensu. τ ideo sp̄s ē in quadā obscuritate igno: arie. maxie circa ea q̄ sensus transcendit. sicut sūt spūales substantie: τ ea q̄ ad aliā p̄tinent vitā: ad q̄ se hz intellect⁹ noster sicut oculus noctue ad lucē solis: put phūs dicit. Sed qñ aia educitur de corpore tūc p̄ seipam illustrat a superioribus substantiis τ intelligit nō per p̄uersionē ad fantasmata: sed p̄ cōuersionem ad ea que sunt simpliciter intelligibilia: sicut et alie substantie separe. qz sicut aia separe hz aliū modū essēdi qd̄ cōiuncta: ita τ aliū hz modū intelligēdi. vnde p̄m naturalē cognitionē poterit quide intelligere p̄ spēs intellectuales hic acquiras: sed nō eodē modo quo nūc qñ est cōiuncta. sed p̄m modū p̄ueniētiē anime separe. Cognoscit etiā aie se paratē per spēs ex influentia diuini lumis p̄cipatas quaz aia fit p̄iceps sicut et alie substantie separe: Quis infero: i. mō. vnde q̄ cito cessat cōuersio ad corpus: ad superiora cōuertitur. Intelligit etiā aia separata naturalē cognitionē seipam p̄ seipam. τ sicut p̄fecte cognoscit seipam: ita etiā p̄fecte cognoscit alias aias separatas. Angelos autē cognoscit p̄ spēs diuini sp̄s: efflas. s. tamen qz tales spēs recipiuntur in aia p̄m modum nature sue: τ natura sua est infero: natura angelica: nō deficiūt hmoi spēs a p̄fecta representatione angeloz. τ ideo cognitionē hz de angelis deficiūt τ imperfecta loquēdo de cognitionē naturali. Sic etiā p̄hmoi spēs quas

habet anima separata ab influentia diuini luminis habet cognitionē de omnib⁹ naturis: nō perfectā τ distinctā sicut angelus: sed cōmunem τ cōfusā. vnde angeli per huiusmōi species nō solum cognoscūt naturas rerum in vniuersali: sed etiam in singulari sub speciebus cōtēntas. Anime autē separe nō possunt cognoscere p̄ hmoi species nisi solum singularia ista ad q̄ quodāmodo determinant vel p̄ precedente cognitionē vel per aliquā affectionē vel p̄ natura lem vel per diuinā ordinationē. Et sic p̄ qz aia separata liberio est ad intelligēdū qd̄ esset in corpore existēs: qm̄ per grauedines τ occupationē corporis impedit: τ insuper q̄m̄ ad cognitionē glorie quā habent separe aie iustoz habent cognitionē clarā τ perfectam de oibus que cognoscūt. Et p̄ p̄terea in istoz aie quādo de corpore exeunt τ transeunt ad claritates illius cognitionis que erit in visione dei dicitur educi ad lucē τ tunc clarescēt iustissimā dei ordinationē τ dispensationē circa multa que p̄tingūt in mūdo que nō apparent iusta. sicut est de afflictione bonoz τ p̄sp̄ritate maloz. Uir de Michae. vij. Educet me in lucē: videbo iusticiam eius. ps. Educit eos de tenebris. Secūdo aia viri iusti appetit educi de corpore: ratione libertatis vti. s. sicut libera a corporis custodia. τ ideo notant dicit. ps. in auctoritate adducta superioris. educ. si ad didit de custodia. Legit de beato Marcel lo qd̄ in penā fuit deputatus ad custodiam animalū τ ibi vitā finiuit. Sic magna pena est τ quasi quoddam aie martyriū custodia corporis sui qd̄ est aiale τ de se nō spirituale: sed carnalia τ sensibilia tñ appetens Et iō beatus Andreas in cruce existens petebat a deo vt absolueret spiritū suū τ educeret a tali cura τ custodia corporis. P̄ qz autē aiam habere de corpore: p̄cipue duplicem custodiam. s. a vicio luxurie τ a vicio gula. sed ab vtraqz custodia liberabitur quādo exierit de carcere corporis per portā mortis: q̄ porta ferrea est τ dura ad exēndū: sicut tamē hec porta vltro aperit ei qui libenter τ volūtate morit. Hoc figuratiū est in b̄to Petro qñ educ⁹ est de carcere herodis. vnde dicit Actū. xij. Transeunt autē. s. petrus τ angelus eius primā τ secundam custodiam. Prima est a vicio gula: secūda a vicio luxurie. vel p̄ma est custodia innocentiē post basiliū: secūda gratie post p̄nias. τ ita vtra

que inuat hoim. angelus et ad custodias datus. vnde ut ad portam ferrea. i. ad mores corporis duram que vltro aperta est. qz scz beatus Petrus angelo auxiliante voluntate suscepit martyriū τ bec porta dicit ad ciuitatem. s. celestem hierusalē. Tertio desiderat aia viri iusti educi a corpore: rōne felicitatis que inuitur in auctoritate adducta. ps. cum dicit. animā meā. Nam aia existēs in corpore felicitatē beatitudinis habere nō pōt: sed a corpore egressa efficit beata quādo videt facie dei: quā quide visionē quādo aia magi desiderat tanto cū educat a corpore ardent⁹ expectat: τ tātō cū maiori iactu presentis vite incolatū porat. vnde ps. dicebat. Situit aia mea ad deū fontē vitę τc. vsqz ibi. tuis. C

Tertio in themate as

sumpto ponitur corporis destitutio cum de dimisit me. τc. vult dicere dimisit me. s. oisum in medio campi. Notandū qd̄ illi q̄ vadunt ad bellū campēstre multū debent audere an habeant bellū iustum an nō. quia si habent bellum iustum possunt securus ire p̄pter confidentiā diuini auxilij: qd̄ etiā pauciores facit plerūqz vincere qñ habent iusticiam p̄ se. Exemplū de hoc habet. ij. Regū xvij. de populo David qui erat in numero paruo sed habebat iusticiā. τ de populo Absalon numerofovalde: sed quia nō habebat iusticiā debellat⁹ est a populo dauid. Et iō dicit ibi. Ingressus est populus. s. dauid in campū p̄tra israel τ factū est p̄dū in saltu esfraim τ cecus est ibi populus israel ab exercitu dauid. Et dato qd̄ in tali bello ex bis q̄ habent iusticiā aliq̄s occidat si alias sit bene dispositus saluat τ hz vitā eternam. Ad quā deus nos p̄ducat τc.

In funere sicut mortui ex vulnere. Sermo III

Sicut vulnerati dōz

miētes in sepulchris quozū nō es memo: ampl⁹ τ ipsi de manu tua repulsi sunt. ps. lxxxvij. Quociens mō hoies moriantur sine p̄ corruptionē egritudinū: sine p̄ violentiā vulnerū: oēs in post mortē cōiter destitūt fauore fortune. qz scz de bonis fortune q̄ sunt bona hui⁹ mūdi nihil post mortē p̄cipuit. ps. Cū interierit. s. hō nō sumet oia neqz def. cū eo glo. ei⁹. S̄ qz mortū nō naturalē sed violenta morte. scz et

...sue ppter affectionē spiritualis charitatis: specialiter quando homo dubitaret de salute aie defuncti: sive propter damnū ppter vilitatis: sive ppter separationē delectabilis societatis: vide David audita morte absolutionis sicut dicit. ij. Regum. xvij. Et tristatus ascendit cenaculū et fleuit. Et rex antiochus audita morte Onie, sicut dicitur ij. Machab. iij. Tristatus animo ppter omnem fluxum ad misericordiā lacrymas suscitavit: recordatus defuncti sobrietate et modestiam. Debet tamen homo refrenare tristitiam. Primo ppter consensum iusticie dicitur. Unde Eccl. xxxviii. Fili in mortui pro duc lacrymas. et post hinc vna littera subinfertur. et consolare ppter iusticiam, scz qz dei iusticia erigit vt homo moriatur: cui cōsentendū est omnino. Sed alia littera habet ppter tristitiam. I. vt nō absorbeatis nimia tristitia. Secūdo debet homo tristitiā refrenare ppter damnū persone ppter. qz scz nimia tristitia defuncto nō pdest et sibi multum pōt obesse. Eccl. xxxvii. Ne dedetis in tristitia cor tuū: sed repelle eam a te: et memento nouissimoz: et noli obliuisci, ne qm est conuersor: huic nihil proderis et teipm pessimabis. Et exponit ne dederis i tristitia cor tuū. I. nō dominet tibi tristitia de morte alicui: sed repelle eam a te p fauētaz scripturarū inspectionē per bonorum viroz conspersionē per diuine mie contempationē. et memento nouissimoz. I. memento rare q tu sic morieris: et noli obliuisci. I. nō uissimoz. I. mortis et extremi iudicij. neqz em est conuersio. I. ad vitam presentē reuerfio: et huic. I. mortuo p quo tristaris nihil pderis. I. tristitudo et teipm pessimabis nimio dolore affectus. Dico. Moderandus ē dolor de morte amici. Scdm hoc documentū fecit David. ij. Regum. xij. qui audita morte filij sui ait. Cum adhuc puer vinceret ielunauit et fleuit. dicebam em. Quis scit si forte donet euz mihi dominus? et uiuat infas. Nūc autē qz mortuus est quare ieiuno? Nunqd potero eum reuocare amplius? Ego vadaz magis ad eum: ille vero nō reuertet ad me et consolatus est David. Tertio debz homo refrenare tristitiam ppter bonū persone de funce. qz si bene mortuus est tranfit de vita ista misera et laboriosa ad eternā felicitatez et requie. Eccl. i. xxxvii. In requie mortui requiescere fac memoria eius. Quasi diceret. ex quo mortuus transiit ad eternā requie fact

q memoria eius sit in corde tuo: non cōtristatua et perturbatua: sed potius quietariua et cōsolatiua. Tertio quoqz in auctoritate adducta ponit apostolus emolumentū deo fecum: cū dicit. sicut ceteri qui spem nō habent. Tū nota q licet futura resurrectio debeat fieri nō ex virtute nature s; diuine potentie: tamen ad habendū spes de ipa inducit nos etiam exemplū nature. Nam dato q lignū pcedat si tamē remaneat radix: vna adhuc ē spes q reuiuifcat et crescat. Radix autem vite humane est aia. et ideo cum anima remaneat immortalis: qz ab ea pcedatur corp⁹ per mortem: tamē adhuc debet esse spes de futura resurrectione. et hoc exemplū cāgitur Job. xliij. Signū habet spē ut precium fuerit rursūm vitet et ramis eius pullulant: si senserit in terra radix ei⁹ et c. ps. Caro mea requiescet in spe. E

Tertio in themate as

sumpto ponit erga defunctū fortune destitutio. Primo quidē qm ad eoz obliuionē nēcum dicit. quoz. I. tu fortuna nō es me mor amplius. Item quoad fauoris fortune subtractionē: qz de manu tua repulsi sit. Fortuna ergo dicit nō esse eoz memoz: amplius: quia post q mortui sunt nō sūt in hominū uiuentū reputatione. et ideo obliuionē nō tradātur. s; m illud ps. Obluioni datus sum tanq mortuus a corde. Item ps. Perije memoria eoz cum sonitu. s. uocam eos desilentū. vel cum somitu campanarū in morte eoz pulsantiū et dericoz in funere canētiuz. Et hoc qd dicit quoz non es memoz amplius potest accipi vt dictū deo d hys specialiter qui male moriuntur. s. de dānatis in inferno quoz deus nō est memoz: sed in qtu eis nihil misericordie vel refrigerij impēdit in penis suis: nec impēdit i perpetuum ac si eorum ex toto esset oblit⁹: nec etiam deus per sacram scripturā aliquid mōe promittit eis: sed solū eterna supplicia. ideo dicit de⁹. Nec memoz ero nominū eozum per labia mea. Os ei quo de⁹ nobis loquitur sacra scriptura est cui⁹ qm duo labia sunt duo testamenta. et in neutro iucnis q deus de aliquo dānato faciat mentionē qz debeat recordari ei⁹ ad miserendum ei. Et ideo infernus uocaf terra obliuionis: ubi apparet dei iusticia s; ne misericordie spe. ps. Iusticia tua in terra obliuionis. Job. xliij. Obluiscatur ill⁹

misericordia. Secundo ostenditur in themate quomodo sunt destituti mortui a fauore fortune: cui additur. et ipi de manu tua id est tui fauoris et auxilij q fortuna repulsi sunt. repulsi em eos vt nō ampl⁹ aperiat eis manū fauoris sui ad dādū eis diuitias vt honores vel delicias sicut consueuerūt habere. vnde possent dicere fortune illō ps. Tu vero repulisti et desperasti. et ideo fortua retrahit manū suā quādo hō magis egeret. Ezec. xvi. Manū egeno et pauperi nō porrigebat. Et pot etiā hoc referri ad deū de cui⁹ manu. i. auxilio repulsi sunt damnati in inferno existentes. vñ dicunt illud ps. Deus repu. et destrui. nos. Job. viij. Nō porrigit manū malignis. Illam scz manū de q dicit in ps. Aperiēte te manū tuā omnia implebunt bonitate. Et ista impletio picipue erit in gloria et ne beatitudinis. Ad quā tē

In sumere vtus in longinquo mori

Sermo III

Non est vir i domo

suā: abiit via longissima: sacculus pecunie secū tulit: in die plene lune reuertet in domus suam. Proverb. vij. Quatuor qstiones possunt fieri de isto in regione remota defuncto. Prima quidē est vbi sit secunda in quo iuit: tertia quid secū portauit: quarta est quādo redibit. Ad has ergo qstiones salomon in verbis ppositis per ordinē respōdet. Ad primā nāqz questio nem respōdet q nō est vir in domo sua. Ad secūda vero q abiit via longissima. Ad tertiā q sacculū pecunie secū tulit. Ad quartā vero rīdet q in die plene lune reuertet

Circa primū attenden

dum ē q boi in statu mortalitatis assignata est triplex domus. Prima quidē est cois toti humano generi. s. tot⁹ iste mūdus vifibilis: cui⁹ tanq fundamētū est terra: tanq vero parietes sunt tria alia elemēta. s. aqua aer et ignis: tanq vero tectū est celus. Hec dom⁹ licet sit valde magna: tñ picipue ppter hoicm videt esse facta. et ideo post oia fact⁹ est hō et oia seruiūt ei⁹ et oia sunt ei subiecta. et hūano etiā genere cessante cessabit etiaz ordo rerū qui est in domo ista videlicet post diem iudicij. Licet autē sit post⁹ in domo tā magna: minimā tñ partē occupat de ipa: qz terra minima ē respectu celī et de terra modica pars inhabitat. si ergo istum hominē

queras in domo ista nō inuenies. qz nō ē vir in domo sua. Secunda dom⁹ hois est specialis. s. quā cū familia sua inhabitat. Et huiusmodi dom⁹ est inuicta ad cōmoditatez psonarū et ad custodia rerum. qz hoies pri⁹ me etatis habitauerūt sub arborib⁹: nequētes autem sub tencorijs et in tabernaculis: posteriores vero in domibus sub tectis. sed nunc sūt magna palatia aliquādo plus ad pompā q ad necessitatez. Vñ dicit in gloria octauiani impatoris q inuenit romā latestritiā et dimisit eā marmozā. Sed adhuc si queris istū in tali domo: nō inuenies. qz dicit q nō est vir in domo sua. Tertia domus est aie ppris et singularis. s. corp⁹ proprium. de quo ap. i. i. l. x. v. Scim⁹ qm si terrestris dom⁹ nostra huius habitationis dissoluat: domū nō manufactā habem⁹ in celis. Hec domus habet diuersas partes in quib⁹ quidā dixerunt aiam habitare. Nam aliqui dixerunt q aia pncipaliter residet in capite. vnde et Genes. ij. dicit q de⁹ inspirauit in facie ei⁹ spiraculū vite. i. spm dante vitā qui ē aia: facies autē in capite ē. vnde ista ispiratio sūt aie istius. Alij autē dixerūt ipam pot⁹ esse in corde. Vñ Salomō Proverb. iij. Quis custodia serua cor tuū: ex ipō pcedit vita. vita autē aia est. ergo aia ē in corde. Dns etiā dixit Matth. xv. De corde exeunt cogitationes. cū ergo cogitationes sint ab aia: videt etiā q aia sit in corde. Alij vero dixerunt q aia ē in sanguine. ppter illud Leuit. xvij. Anima omnis carnis in sanguine ē. Alij autē sicut Aristot. dixerūt eam esse in toto corpore totā et in qualibz parte totā. Et istud tenef p vero quantum ad substantiā aielic diuerse partes sive potentie aie sint diuersis organis sive partib⁹ corporis affixe: preter intellectū qui null⁹ partis corpus sive organi viret ei affixus. Unde si querat vnde exit aia qn recedit a corpore? Responderi pot⁹ qz exit a toto corpore et a qualibz parte ei⁹. qz ante q separatur s; substantiā est tota in toto corpore et tota in qualibz parte ei⁹. qz substantiā aie indiuisibilis est. Potētie autē aie q sūt affixe organis destructi organis destruit quātū ad actū: s; remaneat in aia separata sicut i radice sua ex qua radice repullulabit et reuiuifcent in resurrectione eodēdem corpore qui fiet virtute dei. Tunc autem moriete homine anima totaliter recedit de domo sua id est de corpore licet non appareat vnde exeat. S; 3

aut si etiā mortuū homo in tegete clausa nō appareret unde anima exisset et tamē exiuit. Unde de illa domo salū corporis aliter exit anima viri iusti et aliter anima impij. Nam anima viri iusti discessit domo corporis per mortē transit ad domū celestem in qua hābitationē iocūndā et ppetuā. sicut illud apostoli. ij. Cor. v. Scim⁹ inq̄ qm̄ si terrestria dom⁹ nostrā huius habitatiōis dissoluantur domū non manufactā habem⁹ in celis. et hec dom⁹ est plena diuitijs et gaudijs. Unde in ps. Gloria et diuitijs in domo eius Sed anima impij etiā inuita cogitur relinquerē domū corporis et omnia bona sua dimittere alijs: et traditur in manus inimicorū suorum vt deducant eam ad domum infernā vbi sunt tormenta crudelia et eterna. Unde ex persona talis defuncti desit hīere. xij. Reliqui domū meā scz corporis: dimisi hereditatē meā scz alijs qui plus curant de hereditate q̄ de mercedi salū ex culpa mea dilectā animā meā. l. quā maxime debebā diligere in manū inimicorū ei⁹. Demonom in inferno torquentium.

Secūdo in assumpto

demate respondetur ad secundā questionē qua querit de isto quo iuit. Et respondetur ad hoc q̄ abiit via longissima. Nam si anima defuncti vadit ad infernū vel ad cōmune purgatorij qd̄ dicitur esse locus iuxta infernū: longa valde via siue distantia est. quia si infern⁹ est in centro terre sicut videtur ex auctoritate Gregorij in libro dialo. vbi ait q̄ infernū se habz ad terram id est ad superficiē terre in qua stam⁹ sicut terra est in centro celis: ita infernū in centro terre. tunc est grandis distantia siue longa via: quia sicut computatiōe alphagrani vsqz ad centum terre sunt miliaria tria milia. cccc. hīere. vnde potest anime illuc eunti dici illud sicut. Regū. xix. Grandis tibi restat via. Sed mirabile valde est: cum sit tam grandis distantia vsqz ad profundū infernū: q̄ tantū est pondus peccati q̄ anime miserozum peccatorū. sicut dicitur Job. xxi. in puncto ad inferna descendit. Et q̄m̄ sanctus thomas de aquino dicit in quadam sua questiōne non esse rationabile dicere q̄ infernū sit in centro terre qd̄ est locus naturalis grauium. Unde non est credibile q̄ ibi sit conuolutio et q̄ ibi non sint partes corporis

gramis quibus natura talem locum instruat. et ideo dicit q̄ est infernū sub terra in aliis qua parte nobis ignota. Tamen hoc nō obstante videtur rationabile credere q̄ sit: et si non in centro: tamen q̄ sit in loco valde profundo: sicut paradysus etiam terrestria in loco valde alto: et sic etiam competet grauitati peccati. Sed si anima vadit ad celū id est ad paradysum tunc est longior: distantia et longissima via. Nam sicut dicit rabbi moyses tanta distantia est a terra ad celū quantum homo posset ire de via plana in septem milibus septingentis annis cundo qualibet die per. xl. miliaria. Sed alphagrani tradit q̄ a terra vsqz ad celum stellarū sunt miliaria centum nongenta nouem et triginta septē miliaria. et abinde vsqz ad celum empyreum credenda est esse distantia q̄ maxima que non est vobis nota. Ad hanc viam longissimam potest referri illud Luc. ce. xix. Domo quidā nobilis abiit in reginō nem longinquam accipere sibi regnū. Iste homo nobilis est anima iusti defuncti que tanq̄ pars hominis principalis: per sy necdōben homo vocatur. et ideo nobilis quia est intellectualis nature et ad imaginem dei creata. Regio autem longinqua ad quam abiit est vita eterna vt ibi accipiat regnū celorum.

Tertio respōdetur ad

tertiam questionem qua queri potest. quid portauit. et respondetur ad hoc q̄ sacculum pecunie secum tulit. non quidē pecunie materialis: quia sicut dicitur Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secum afferet: aperiet oculos suos et nihil inueniet. sed iste sacculus pecunie est meritum elemosinarum factarum. sicut illud Eccl. xvij. et. xxix. Elemosyna viri quasi sacculus cum ipso. vel sacculus iste pecunie est cumulus meritorū per quecunqz opera facta acquisitorū. Sed cauetur ut ne sit moneta falsa scz appareat et nō existens sicut sunt opera hypocrisitarū ficta et duplicia. Deutero. xxv. Nō habebis in sacculo tuo diuersa pondera: aliud scz in intentione: et aliud in actione. Item ne sit moneta diminuta scz per defectum penitentie. Apocal. iij. Nō inuenio opera tua plena. Daniel. v. Appensus es in statera et inuentus es minus habens. vnde dicitur tali illud Act. viij. Pecunia tua tecū sit in perditionem. Debet ergo esse de moneta pre-

ciosa sicut moneta aurea per charitatē: vel argentea per puritatē: vera per simplicitatē: integra per totalitatē et continuitatē. et talis pecunia bene recipiet. Esa. xlvj. Qui confertis aurum de saculo: et argentum statera ponderaris.

Quarto ad questionē

qua queri possit quādo redibit. respondet q̄ in die plene lune reuertetur in domū suā. Dies plene lune erit dies iudicij postq̄ in nouabitur mundus. Et ad litterā luna semper erit plena stans ex opposito solis. ps. Luna perfecta in eternū. Vel tunc luna id est ecclesia erit plena completo numero omnium electorū. Et tunc anima huius defuncti et cuiuscunqz alteri per resurrectionē generalem omnium reuertetur in domū suam id est in corpus propriū. et tunc dicit quilibet anima illud matth. xij. Reuertar in domū meā vnde exiit. et tunc etiam sicut dicit Esa. lxx. Erat lux lune sicut lux solis. i. claritas ecclesie iustorum et sanctorū consimilis erit claritati christi. Unde apostolus Philip. ij. Saluatorē expectam⁹ dñm nostrum iesum christum qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue etc. et hoc erit in glorioza resurrectione. Ad quā nos perducatur etc.

In funere vnius submersi iu nauigans do.

Si nauigāt mare

enarrant pericula ei⁹. Eccl. xliij. Sicut periculosa et terribilis est nauigatio turbati et procellosa est in ista am imo valde amplius periculosa est in ista et experientia mortis. Nā in illa timor ē de periculatione: in ista autē est non solum horro: nature de sua dissolutione: sed etiam timor anime de distractione diuini iudicij: et de eterna damnatione. vnde etiam pericula maris timent ppter mortē et propter qd̄ vnūquodqz tale et illud magis. Et propterea dicit pb̄us in libro Ethicorū q̄ terribilissimū quid ē mors: quia finis est totius vite et pericula mortis sicut diuersas causas et modos moriendi. Nā alios videm⁹ ferro occidi: alios suspēdio terminari: alios in mari submergi: alios fame sumi: alios in carcerib⁹ finire: alios in lectis deficere morte naturali. Sicut ergo nescires nauigare ad

pleni maris pericula nisi q̄ ea nauigando mare pbaſset: sic nec pericula mortis nisi qui ea p experientia gustasset. Et sub ista similitudine dicit in vobis ppositis. q̄ nauigat mare etc. id est qui mortē experit: illi ostēdit nobis q̄ sit periculosa. A In qua quidē me taptoza moriū tria de ca pncipalē inuēunt. Primum est eius experientia: que signatur in eis qui nauigant mare. Secundū est ei⁹ euidētia in enarratiōe et q̄ enarrant nō verbo sed euidēti exēplo. Tertiu ē ei⁹ trualitētia: q̄ ostēdit p pericula ei⁹

Circa primū notādum

est q̄ p nauigatiōes maris intelligit experientia moriū. Et sicut i nauigatio ille euadit periculū maris q̄ trāsit cū uauit itegritate: ita q̄s ille euadit periculū mortis q̄ trāsit cū penitentia pfecta. In Sap. xliij. Trāscētes mare p ratē liberati sunt. In quib⁹ qd̄em verbis agitur de duobus.

Primo de moriū exitu. cū dicit trāscētes mare

Secundo de penitētie fructu: q̄ p ratem.

Circa primū attendendū ē q̄ exit⁹ mortis ē sicut trāsit⁹ maris. Nā mare mortē representat in triplici ppter. Primo quidē q̄ mare ē amarū siue salū. Et causa ē sicut p̄m̄ i libro methauroz. qz aqua eleuat in vaporē: sicut vapor frigid⁹ et hūmid⁹ tanq̄ subitū or: eleuat ad sup̄ficiē aque et in aere. Et hō vapor frigid⁹ et siccat eleuat de profundo maris p motū solis et stellarū. Et iste vapor vt potest terrestris cōburnit et ita fit salū. eo q̄ sal ē ex speciebus terre cōburnit. sicut habet in q̄rto lib. methauroz: et si uim̄is cōburnit fit amarus. Sic etiā in corpore hūano subitūle cibi eleuat ad nutritiā mēbra. grossius autem remanet indigestū qd̄ vel est salū vt vniuersū vel est amarū vt cholera q̄ deriuat a felle et ē qdā sup̄fluitas cibi sit inutlis. sic etiā aqua colata p cineres fit amara eo q̄ aliquod admiscet ei. Amaritudo ergo maris representat amaritudinē mortis de qua Eccl. xli. Mors q̄ amara est memoria tua homi paci habenti in substantijs suis. Et si amara est memoria: multo magis experientia que p̄uat. hōiem inuistum omnibus bonis et gaudijs presentib⁹ et futuris. Unde Agag. dicit. i. Reg. xv. Sicine separat amara mors? Secundo mare representat mortē: q̄ impericrutabile ē et profundū ita q̄ in plerisqz locis non potest sciri profunditas eius. Et signat profunditatē mori

his: de qua non potest prescri nec tempus nec modus nec loca. unde omni in omni te pore et in omni loco et fere in omni re homi potest esse suspecta. Item tertio mare respicitur mortē: qz vtile et p̄ficiū: qz p̄ mare per transitur ad portus et ad ciuitates remotas. Et sic mors sanctis et iustis vltis vtilis et p̄ficiua est: quia per eam ad portum glorie transeunt. Peccatores autē sine fine penitentie hoc mare transeunt submerguntur in inferno. Hoc figuratū est Exod. xv. qz filij isrl̄ iusti transierunt p̄ mare ad terrā p̄missiōis: egyptij autē peccatores i mari submersi sunt. Et ideo dicit ibi. Ingressus est equus pharaō cū currib⁹ et equib⁹ eius in mare et adduxit sup̄ eos dñs aquas maris filij autē israhel ambulauerunt p̄ ficum etc. Unde de viro iusto dicit Job. v. In iudicio impii veniet: sed transiet a morte in vitam. Secūdo in auctoritate adducta agit de penitētie fructu dicit. Per ratē libera ti sunt. s. trāsēntes mare mortis a diabolo et a penis eternis. Fundamentū autē penitētie ē in contritione cordis: qz tamē cōtritiō cū possibilitate affuerit. Unde figurati ter dicit Esai. Posuisti pfundus maris viam vt transiret contritio cordis. de qua dicit Thymoz. ij. Magna ē velut mare cōtritiō tua. Et sicut mare eicit sordes et dat aliqui nauicam et facit vomere: ita cōtritiō cordis facit vomere peccā per cōfessionē et purgare sordes peccō p̄ satisfactiōē. Et sic trāsēūt morietes liberati a penis eternis. Unde talium contritiones et penitētie sunt velut rates qdā: in quib⁹ ligna. i. peccā que sunt materia ignis eterni transierunt in morietibus ad locū et penā purgatorij: si morietes nō decedāt cōpleta penitētia s̄m iudicium dei. Sed si esset p̄fecta penitētia transierent ad locū paradisi. Sed an sit cōpleta an noui signat et ostendit ate in iudicio dei: cui assit post mortis exitū. Et in hui⁹ figurā dicitur. ij. Reg. v. Componā ea scz ligna hoc est peccā ratio. s. contritiōis confessionis et satisfactiōis qz sunt rates maris. i. mortis qz precipue in morte debent haberi: vsqz ad locū que tu de iudiciō me. i. mortuū: significaueris mihi et applicabo tibi. s. vel ad locū purgatorij si non sint s̄m tuum iudicium per penitentiam perfecte purgata: vel ad locū paradisi si sint totaliter expiata. B

Secūdo in themate af

sumpto notat manifestatio et euidētia periculoz mortis p̄ enarratiōē. i. per manifestatiōē: r̄ si nō verbis tamē euidētis exēpli eoz que ea experimur. et ideo dicit enarrant etc. Aduertendū est autē qz mors non est periculosa bonis et iustis qui bonā vitam duxerunt: qz sicut dicit Augustinus. Mala mors putanda nō est quā bona vita p̄cessit. Sed ē formidabilis et periculosa peccatoribus et iniquis. vñ tales qñ veniunt ad experientia mortis ipi possent enarrare pericula ipius. Et hoc ē qd figurat dicit Job. xij. Interroga iumenta et docebunt te: et volatilia celi et indicabunt tibi: loquere terre et respondēbit tibi: et enarrabunt pisces maris. Siquidē per iumenta intelligunt luxuriosos. de quib⁹ Jobelis. i. Computruerunt iumenta in stercore suo. vbi Greg. Iumenta in stercore suo cōpurrefcere et carnales boies in peccō luxurie vitā finire. Per volatilia autē celi intelligunt superbi qui imitant illos superbi luciferi qui dixit Esai. xiiij. In celum conscendā sup̄ astra celi exaltabo solium meū. Per terram vero intelligunt avari terrenis tantū amātes et querētes: qz oculos suos statuerunt dedinare in terrā. S̄z p̄ pisces maris intelligunt voluptuosos in aquis delinquentes vinētes. Omnes ergo isti si interrogati fuerint de periculo maris respondere poterunt et indicare et enarrare illud qd scribitur Sap. v. Errauim⁹ a via veritatis: et iusticie lumē nō illuxit nobis: et sol intelligens tie nō est ortus nobis. Lassati sum⁹ in via iniquitatis et perditionis et ambulauim⁹ vias difficiles. viam autē dñi ignorauimus. Quid nobis p̄sunt supbia: aut diuitiarum instantia quid contulit nobis? Transierunt oia illa tanq̄ vmbra et tanq̄ nunci⁹ precurrens: et tanq̄ nauis qz pertrāsijt fluctuantē aquā: cui⁹ cū p̄terierit nō est vestigiū inuenire: neqz semita carine illi⁹ in fluctib⁹: aut auis qz trāsualat in aere cui⁹ nunq̄ inuenit argumentū itineris illius. et post. Virtutis qdē nullū signū volum⁹ ostēdere i malignitate nostra cōsumpti sum⁹. S̄z ecōtrario ce li. i. vni celestes et iusti enarrāt gl̄ias dei. E

Tertio in themate af

sumpto ostēdit mortis trauersia. s. p̄ pericula ei⁹. Vbi aduertēdū qz pericula mortis affilant p̄iculis maris. Quia pericula maris

unt ex ventis et ex vndis ex scolijs et ex beluis marinis. Sic in morte assunt venti. i. spiritus mali. Unde dicit Job. xxvij. Tollat eos vent⁹ vrens. i. diabol⁹ qz ad vitionē gehēne qua ipse vixit aiaz peccōis ducit. Itē insurget vnde sine fluct⁹ vñ agustianū mo: qz velterationis. et specialit fluctuatio et dubitatio eoz qz pertinet ad fidē et obuiat scolia faroz. i. duricie et obstinatōes cordiū. Item assunt belue marine ad deuozandū. i. boies mūdi p̄cipue cōsanguinei qz nō expectāt nisi quomodo possint rapere et habere de bonis suis teporalib⁹. Et. ij. Cor. xi. Periculis in mari. p̄ qd figurat̄ intelligit̄ perturbationis et amaritudinis mortis. S̄z post ista pericula aia impij in inferno inuenit lōge maiora. et tūc dicit illud ps. Pericula inferni inuenerūt me. S̄z aie iustoz a periculis mortis liberatē dicit illud. ij. Macha. i. De magnis p̄iculis a deo liberati magnifice gr̄as agim⁹. i. p̄ i. in gloria celesti. Ad quā etc.

In funere vni⁹ mortui subito. Ser. VI

Stes moritur robu

Stes et san⁹. Job. xxi. Notandus qz causa mortis corporalis aliqñ est euidēs et manifesta. siue sit mors violēta: vt puta quā vident⁹ hoies leralit̄ vulnerati: siue sit mors naturalis et p̄fecta. vt puta si primo decubite mortali infirmitate grauat⁹. S̄z aliqñ causa mortis ē intrinseca et occultā. et hoc p̄cipue accidit p̄terit⁹ i mortē substantia qñ hō qui videbat̄ exteri⁹ san⁹ et robust⁹: subito cadit mortu⁹ sine aliq̄ apparenti infirmitate vel causa. sicut accidit de pomo pulchro pedēre in arboze qd aliqñ p̄pter aliquā interiorē corruptionē que nō apparebat exteri⁹ subito cadit ab arboze. De tali ergo hoie sic morietē d̄ in p̄positis verbis. Iste morit̄ robust⁹ et san⁹. A In quib⁹ quidem verbis de casu mortis talis de functi describuntur tria.

Nam primo ostendit talis casus fuisse irre mediabil⁹: qz morit⁹: qz mors si h̄z remediū. Secundo insuperabilis: qz robust⁹. non enī robur eius potuit mortē superare. Tertio incognoscibil⁹: qz san⁹. s. apparebat

Circa primū aduerten

dū ē qz mors ex p̄te h̄z certitudinē et ex p̄te incertitudinē h̄z. Certitudinē ē enī mortē eue tus: qz necessariū ē hoies mori: si incertus ē mortē d̄terminatū temp⁹. vñ nil certi⁹ mor

tem: nil incerti⁹ hora mortis. Et rōnē huius reddit Greg. dicens. qz idcirco oportēs deus hora mortis voluit esse incertā vt temp⁹ debeat haberi suspecta. et ideo sic debz hō se disponere vt temp⁹ sit parat⁹. Et p̄t̄ ea cōsulit Esai. xxxvij. Dispone domus tue qz morietis tu et nō viues. In quibus quidē verbis tria facit elias.

Quia primo tribuit salubz cōsiliū: cum dicit. dispone domus tue. Secundo p̄dicat inenitabile iudicium: cum subdit. qz morietis tu.

Tertio ostendit impossibile remediū: qz non viues. s. vt vltimus possis procurare remediū dñi salutis tue.

Circa primū notādū qz hō habz duplicē domū cui⁹ dispositiō debz intendere ante qz moriat̄. Vna ē exteri⁹. s. dom⁹ familie: cui⁹ dispositiō fit p̄ testamentū qñ. s. hō bene et sapient̄ facit testamentū suū: quantum ad sepulture officia: et quantum ad restitutiōes et debita: et quantum ad elemosinas et legata: et quantum ad hereditaria iura: et quantum ad fidei cōmissa: et quantum ad tabellionē et testimonio. Et si hō prudēs esset semp̄ teberet habere apud se p̄p̄ mortis incertitudinē cōditū testamentū. Alia ē dom⁹ interior. s. aie siue cōscie. p̄p̄. i. in qz scz de? teber p̄ gr̄as habitare: et ideo debz esse purgata et sanctificata. s̄m illud ps. Domus tua d̄ cet sanctitudo. Ista dom⁹ disponēda ē ad modū dom⁹ materialis. Ad cui⁹ p̄parationē et dispositiōnē cōsueuerūt fieri tria qñ aliq̄ recte piend⁹ ē in ea. Quia p̄io cōsuevit scopari. Secūdo collecta immūdiicia foras p̄iicit. Tertio si qd ē destructū in ea repari. Primū p̄tinet ad cōtritiōē cordis: qz sicut domus purgat̄ cū scopā asperata dom⁹ aie cū cōtritiōe dolorosa. Et hui⁹ rō est: qz sicut dicit Ch. vi. et habet extra de regulis iuris. Oia res p̄ quasq̄qz causas nascit̄ p̄ easdē dissoluit. s. ecōtrario modo. Et hoc p̄z multū exēplis. qz sicut discordia nascit̄ p̄ volūtas d̄sp̄p̄tentiā: ita cōcordia p̄ volūtatē cōplacētiam. Et sicut infirmitas puenit ex humorū d̄sp̄p̄tentiā: ita sanitas ex eoz cōtemperatiōe. Et ita aq̄ congelat̄ p̄ calozis absentia et resoluif̄ p̄ eip̄sentia. Et s̄m hūc modū ē p̄cellus in peccō. qz peccā causat̄ in aia ex cōplacētia volūtatis. An p̄tm̄ adeo ē volūtariū. qz si nō est volūtariū nō ē peccā. vt dicit Aug. et ideo ecōtrario oportet qz remoueat

Sermonū funebriū

ab aia p displicentiā volūtaris. que quidē displicentiā mibi ē aliud q̄ ip̄a cōtritiō essentiait. si tanto ē cōtritiō p̄fectior quāto ē cū maior dolor. nullū em̄ dolor debz esse maior q̄ dolor de pctō. Et hui⁹ rō est: qz cū hō cōtritet vel de aliquo malo qd̄ incurrit vel de aliquo bono qd̄ pd̄it: tanto dolor debz ee maior quāto mai⁹ ē bonū qd̄ pd̄it vel malū qd̄ incurrit. Sz si nos volum⁹ videre de ali qua re q̄ magna sit debem⁹ respicere ad ei⁹ cōtrariū. sicut pz in istis exēplis. Si queratur qd̄ sit mai⁹ malū an surditas an cecitas debem⁹ respicere ad cōtrariū istarū puatio num qd̄. s. sit mai⁹ bonū. s. an visus an auditiō. Et manifestū est qz visus ē mai⁹ bonū qz cōtritiō est qz visus ē mai⁹ malū qz surditas q̄ est puatio audiri. Sic si q̄rat qd̄ sit mai⁹ malum an pdere famā an p̄cūmā. respiciam⁹ qd̄ est mai⁹ bonum. s. an fama an p̄cūmā. et manifestū ē qz fama. Et p̄p̄ea dicit Seneca qz stult⁹ ē qui diligit lucrū cū mala fama. vñ cū p̄ccati pd̄at maximū et summū bonū. s. deus vel beatitudo eterna: sequit qz de pctō debet esse maxim⁹ dolor. et ideo cōtritiō de pctō debz esse maxime dolorosa. Sz aduertēdūz qz ista dispositiō cōtritiōis habere debz quosdam grad⁹. Et p̄m⁹ est in pcti recordatiōe. Nā sicut dicit Ezech. sup eplam ad Heb. Nullū inuenit tale remediū sicut cōtinuata memoria pctōz. penit⁹ adstrutē talis exhortatio qualis pctōz recordatio. recordare ergo pcti tui: et erubescere in cōspectu dei tui. Secūd⁹ grad⁹ ē in pcti detestatiōe. cur detestatiōnis signū est verecūdia penitētis. de qua verecūdia dicit Origenes sup Ezech. ome lia. x. Primū inq̄t bonū ē nullū op⁹ cōfusiōnis facere: si oia talia q̄ possunt deus libera fronte respicere: qz vero vt hoies sepe peccamus. si vt ita dicā sciendūz ē esse erubescere ac p̄ scelēbz suis verecūdos oculos deicere nō ē in detestatiōis aggrauatiōe. s. disticte cōsiderādo carūl antias pcti aggrauātes siue ex parte peccānis sicut ē peccantis ctas vel stas: siue ex pte pcti vt loc⁹ vel tempus vel mod⁹: siue ex causa peccādi puta si spon te et non impulsus peccauit. Quart⁹ gradus est in pcti deplo: atione. ps. Lauabo p̄ singulas noctes lectū meū lachrymis meis stratum meū rigabo. De istis gradib⁹ de quib⁹ ascenditur ad purgatiōnē et purificationēz

anime dicitur in ps. Ascensionē in corde suo dis. in val. id est in cōpunctiōe humilitatis. Nam sicut dicit Isidor⁹ in libro soliloquoz. Cōpunctiō cordis ē humilitatis mētē cū lachrymis pueniēs ex recordatiōne peccati. Secūdo ad preparatiōnē et dispositionē dom⁹ materialis requirit qz immū dicitā p scōpationē collecta foras projiciat: ne remanēdo ibi putrefiat et fetet. et hoc fit in domo cōscientie p pctōz cōfessionē: siue qua actu vel voto habita dom⁹ p̄sciētie purgari nō potest. Tercio triplex ē ratio. Et p̄mo est ppter curatiōnē qz sicut morib⁹ corporalis nō potest curari nisi medico manifestet ppter qd̄ Boet⁹ dicit. Si opem medicantis expectas oportet vt vult⁹ detegas. ita etiā culpa que est morib⁹ sp̄ialis curari nō potest nisi manifestetur sacerdoti p confessionē. Unde Jaco. v. Cōstitimini alterutrum pctā vestra. Secundo ppter irrigationem Ecclesia em̄ est vt quidā hor⁹ diuersis arboribus consistit: que aqua celestis gratie irrigare non potest nec ad arbores et pueniēs re: nisi p quosdā canales siue aqueduct⁹ qui sunt ecclie sacramēta. Unde si hō vult irrigari et lauari oportet qz se subijciat sacramētis et sp̄ialit sacramēto penitētie siue confessionis. Unde Prouer. xvij. Qui abscondit scelera sua nō dirigit: qui autē cōfessus fuerit et reliquerit ea misericordiā consequetur ppter reductionē: qz peccator a deo elongat⁹. Iste autē mediator ē sacerdos. Oportet autē qz mediator sciat culpā et offensam ei⁹ quā habet reducere. oportet ei⁹ go p̄mū confiteri et pandere sacerdoti. Et dñs mādauit leprosis q̄ figurabāt pctōz. Ite ostendite vos sacerdotibus. Luc. xvij. Et debet peccator sacerdoti integrat⁹ confiteri quantū ad omnia peccata et causas et p̄sonas et numerū pctōz et tēp⁹ et locū et desiderū et intentionē. et tali modo bene se ostēdit. Et de ista dispositione conscientie que fit per verba confidentis in iudicio penitētie dicit in ps. Disponer sermones suos in iudicio. Tertio ad preparatiōnē et dispositionē dom⁹ materialis requirit qz si est aliquid cubi destructa reparat. Et hoc fit in domo conscientie per satisfactionē integram omnium peccatoz. Non em̄ potest p̄mitens satisfacere de vno peccato sine alio. Et hoc pz tripliciter. P̄mo ex parte amicitie: quia nō potest homo satisfacere deo: nisi p̄mo ad

Distinctionis VI

etiam amicitia reformetur: sed amicitia non potest reintegrari q̄ diu manet offensa. cui⁹ ergo peccato quolibz deus offendatur: non potest homo tenendo aliqd̄ peccati de alijs satisfacere deo. Item patet ex parte gratie. quia quodlibet peccatū gratie contrariat. vnde sicut non possunt esse simul et in eodē lux et tenebre frigus et calor: ita nec aliquid peccatū cum gratia. et ideo ad gratiā habendam et conseruandā nēcessē ē quodlibz peccatum per satisfactionē expiari. Item patz ex parte anime: qz anima non potest simul cōuertēre se ad plura. ppter qd̄ dicit pb̄us qz vna potentia existēte in actu altera retrahitur ab actu. vnde non potest simul respicere deum et peccatū. Et ideo ita est de homie resp̄ctū dei sicut de hominib⁹ ritantibus adiuuicē quoz quilibet auertit facies ab altero. vnde peccatorib⁹ dicit deus Die remie. ij. Erterit ad me tergum et non faciem. Et semp⁹ ē auersa facies anime q̄ diu manet in offensa alicui⁹ peccati. et ideo nō potest cōuerti ad deum: nisi satisfaciāt ei de quolibz peccato. Et de tali dispositione dicitur. ij. Paral. vij. Complēuit omnia que dispoſuerat in corde suo scz complete satisfaciendo de omnib⁹ de quib⁹ in corde suo fuerat contritus. Secundo in auctoritate ad ducta agitur de iudicio inenitabili scz de iudicio mortis: cum dicit. quia mortis tui. Vbi aduertendūz qz omnes homies inenitabiliter moriuntur morte nature. quia sicut dicitur ad Heb. ij. Statutū est hominibus semel mori. Sed illi qui nou disponunt bene domuz conscientie siue moriuntur etiam morte gehēne. Que mors in tribus differt a morte naturali. Primo in duratiōe: quia pena mortis corporalis p̄p̄t consistit in separatione anime a corpore est instantanea. sed pena mortis gehēne est eterna. Marthei. xxv. Ibunt hi in suppliciu eternū. Die cadit exempluz quomodo falco marisiliensis qui fuit excellens ioculator cogitādo de eternitate inferni conuersus est. Sed posset alicui iniustum videri qz p̄o vno peccato finito infinita pena infligatur. quia sicut mensura defici debet esse plagarū modus Sed dicendūz qz offensa et pena offēse mensuratur sicut conditiōe et dignitate illius in quem peccatur. sicut maior reatus est offendere regem q̄ militem. Et ideo qui offendit deum qui est infinitum bonum. sicut fa-

Sermo VI

ct peccator: merito infinitam penam incurrit. sed non potest esse infinita intensio scz sicut acerbitatem: quia creatura non est capax talis infinitatis: sed est infinita duratiōe. Unde quantum ad acerbitatem est finita: et in hoc respondet finitati calpe: sed duratiōe est infinita. et sic respondet infinitati persone offēse salicz dei. Secundo differt mors corporalis ab ista morte in corruptione. quia ista mors corporalis corrumpt et dissoluit subiectum salicz corpus. ita qz postea non subsistit in esse humano. Sz ista mors cum semp̄ summe affligat nunq̄ tamen ipsum subiectum corrumpt vel dissoluit salicz naturam anime vel vitam eius naturalem: vnde semp̄ laborant quasi in extremis: et tamen semp̄ viuunt. sicut illud psalmiste. Laborabit in eternum et vniat adhuc in finem. ps. Mors depascet eos. sicut herba pasta adhuc viuendo pullulat vt amplius pascatur. Unde etiam damnatorum corpora post resurrectionem etiam in illo igne inferni erunt indissolubilia. Cuius ratio est: quia sicut omnia membra humani corporis dependēt ab anima: et omnis motus qui est in eis ab anima p̄p̄t: et deſiciente anima remanent membra per se immobilia: ita omnia corpora vniuersi dependēt a motu celi. quia motus celi est quasi anima mundi. et ideo cessante motu celi: quod erit post resurrectionem: cessabit omnis alius motus in omnibus alijs corporibus. et ideo non erit generatio nec corruptio. neqz per consequens mors que est corruptio quedam. Continūgit enim mors naturalis ex distemperantia humorū. que distemperantia p̄uenit ex motu elementoz: et motus elementoz a motu stellarum et planetarū: et motus stellarum a motu celis: sed cessante motu primo oportet qz cesset motus omnium secundariorum. ex eo qz omnia secundaria mouentia sunt in substantia primi mouentis et primi motus. Et nos videmus qz cessante actioz ne principalis agentis cessat actio omnium instrumentozū. sicut cessante actioe artificis cessat actio dolabre: et quiescente manu militis cessat actio ensis. ergo cessante primo motu cessabunt omnes alij. ergo et mors que ab ipso causatur. Apocalip. xxi. Mors ultra non erit. Tertio differt mors corporalis ab illa acerbitate. qz pena mortis gehēne sine cōparatiōe acerbitior erit quāqz

morde corporali. Quid patz qz acerbior est pe...
na inferni q pena purgatorij: licet sit idem...
ignis: t tamen pena purgatorij transcedit in...
acerbitate ocs penas hui' vite etiā mortis...
Unde Aug. in lib. de penitētia dicit. Pius...
purgandus est igne purgationis qui in ali...
ud seculū distulit fructum cōuersionis. Dic...
autē ignis licz etern' nō sit miro tamē mo...
do ē grauis. excellit em̄ om̄ā penā quā vnq̄...
quis passus ē in hac vita. nō in carne tanta...
inueta est pena: h mirabilia passi sunt mar...
tyres tormēta t multa nequaq̄ in tanta sa...
stinuerūt tormēta. Studeat ergo quisqz sic...
delicta corrigere vt post mortē nō oportet...
at penā tolerare. hec Augu. Ex quo sequit̄...
q sine cōparatiōe mortis gebene acerbior...
fit q sit mors corporalis vel quecūqz alia pe...
na hui' vite. Et ideo dānati appetunt mor...
tē: sed tamen non ē eis possibile. Unde Apo...
tal. ix. Desiderabūt mortē t fugiet mors ab...
eis. Tertio in auctoritate adducta ostēdit̄...
dicat impossibile remediū. s. saluū post mor...
tē in eo qd dicit. nō viues. s. tali vita in q̄...
possis habere remediū salutis: qz si hoc nes...
siteris vel concēpisti vel si fueris in morte...
gebene nō viues vita glorie que ē vita be...
ata. t hoc erit magis penale q pmū. Unde...
sup illo verbo dñi dicit. xrv. Discedite a...
me maledicti in ignē eternū. dicit. Ch. yf. q...
dum' erit pctōrib' audire discedite a me q...
audite. ite in ignē eternū. qz maior erit pe...
na dāni q pena sensus. Unde pctōres misē...
ri coipo q peccādo vitā illam contēnūt bea...
tamiudicat se esse tali pena dignos. Et idō...
dicit eis illud d. c. xiiij. Indignos vos iudic...
castis eterne vite eterne: t idō de tali vita...
sunt oīno desperati. fm illō Job. vij. Despe...
raui. nequaq̄ iam vltra viuam.

Secūdo in themate as

sumpto ostēditur casus mortis talis des...
functi esse insuperabilis. qz robust' quia. s.
hec robur ipi' potuit mortē vincere vel su...
perare. Abi aduertendū est q duplex ē ros...
bur hoīs a quo robust' vocari potest. s. cor...
poris t aie. Frequent' autē cōtingit q qui...
sunt fortes t robusti corpore sūt debiles mē...
te t facili' a vicijs t tentationib' vincunt'.
sicut piz de sanone: qui licz vinceret copo...
raliter viros oēs: tamē luxurie vicio t a vī...
libus mulierib' spūaliter vincebat. Et idō de...
tali robusto dī Amos. ij. Pendit fuga a ve-

locer: fortis nō obtinebit virtutē suā: t ros...
bustus nō saluabit aīas suā. Qua. di. veloci...
tas corporalis nō facit victa fugere: t corpo...
ris fortitudo nō tribuit menti virtutē: t ro...
bur etiā corporis nō facit aie salutē. Vel pot...
est poni terribit fuga a veloce. i. ppe veloci...
tatem suā nō pot hō fugere morte. Qd patet...
in Azabele qui fuit cursor velocissim' quasi...
vnus ex capreis t in ocellis ē ab abner. ij.
Regū. ij. Et fortis nō obti. vir. suā. s. cōtra...
mortē. qd dicit dēute fortitudinis sue non...
poterit ptra mortē obtinere. Doc piz in lau...
sone q fuit pugil fortissim' t tū ruente dos...
mo simul cū inimicis extinct' est. Eccl. ix.
Etdi neqz velociū esse cursum neqz fortius...
bellū. sequit. Et robust' nō saluabit aīas su...
am. s. vitā suā. s. a morte. Doc piz in Nēroth...
qui fuit robust' venator: corā dño. s. nō des...
stiarū tñ sed etiā hoīs vnde incepit esse pī...
mus potēs in terra. vt dī Bene. x. t tū mo...
tius est. t iudici. xx. Interfecti sunt decē t...
octo milia viroz oēs robustissimi pugna...
tores. Sed ē aliud robur. s. aie pūcūas ex...
virtutib' t q tali robore sunt robusti abun...
dant in bonis cogitationib'. Prouerb. xxi.
Cogitationēs robusti semp in abundantia.
Itē sunt diuines in bonis operib'. Prouer.
xi. Robusti habebūt diuitias. Itē sūt pfecti...
in omnib' virtutib'. ij. Reg. xxiij. Eris cum...
robusto perfectus.

Tertio ostēditur istius

defuncti casus fuisse icognoscibilis: qz san...
videbat. Eccl. xxi. Plage ill'. s. mortis nō...
est sanitas. vnde non debz hō confidere de...
sua sanitate. s. quā dō san' t viu' est: tū ma...
gis debz se p penitētiā ad mortē preparare...
Eccl. xvij. E ostēderis viuēs: viu' t sanus...
cōfiteberis. In quib' quidē hōis ostēditur...
q penitētia debet habere tria.

Quia pmo debz esse accusator: qd fit in...
cōfessio: vbi hō accusat se sacerdoti tanq̄...
iudici de factis suis. ideo dicit cōfiteberis.
t hoc valet ad salutē. Roman. x. Ore autē...
confessio fit ad salutē.

Secūdo debz esse pficna. t hoc ē si fiat dū...
homo viuūt. t ideo dicit viuens. post mor...
tē em̄ non valet confessio. Esa. xxxvij. Et...
uens viuens ipse confitebitur tibi.

Tertio debz esse libera suē voluntaria: vt...
nō fiat tñ necessitate vel metu mortē. Et idō...
dicit viu' t san' s. nō egrotās ad mortē cō...
fiteberis. t tūc eris tot' san' nō solū in corpe

sed etiā in aīa. t postq̄ anima sanata est t...
mūda a mortalibus adhuc est frequētē pu...
rificāda saltē a venialib'. Unde Leui. xiiij.
Postq̄ lota est scy anima p cōfessione red...
dita sanitate saltē gratie venio purificabis...
eam scy si recidiuer vel saltē a venialib'. vt...
sic purificata maneat sana p gratiā: t fiat...
tandē salua p glīas. Ad quā nos tē.

In funere vnus in carcere defuncti
Sermo VII

Duc de carcere de

us aīam meā. ps. cxi. Quāto...
aliquid aīal est liberioz nam...
retāto est magis sibi penale detineti t idu...
di. Unde quia aues natural' sunt liberioz...
res t agliozes ad motū locale q bestie t re...
que sunt grauiozes: est eis magis penale i...
cludi v' detineri q bestijs. Et ideo videm'...
auiculas in cagijs seu cauetis inclusas sem...
per querēdo arcūre latera cagie: vt inue...
nire possint vnde creāt quantūcūqz habes...
ant cibuz vel potū parati. Et inter bestias...
quia siluestres sunt liberiozes domesticis t...
ideo difficilius includunt t detinent. Vos...
mo aut ex parte aie oibus est liberioz: quia...
scz solus hōes arbitrij libertatē: vnde quīs...
fm torpuz subijci valeat sicut itamē fm...
aīas a qua liberū est arbitriū: semp in liber...
tate manet pur Seneca dicit. et ideo si est...
sibi penale detineri in carcere fm corpus:
multo magis fm aīam. Et inde est q pe...
extimi a tali pena cupiēs in hōis ppositis a...
deo petebat dīcēs. Educ de carcere tē. B
In quibus quidē hōis facit tria.

Quia scz pmo tangit inclusionis āgusti...
am: cum dicit. de carcere.
Quando petit liberationis gratiam: atz...
dicit. educ de carcere deus.
Tertio ostendit propriam indigentiam...
cum addit. animam meam.

Circa primū attēdēdū

est qvna littera hz. educ de custodia: s. alia...
de carcere. t idem est. t hac littera de carce...
re vnt' Greg. vij. lib. moza. Sed nota dis...
ferentiā inter hōem puidētē t impudētē...
Nā homo puidens t puidus plus respicit...
ad futurū q ad pñā: t ideo vidēdo hōiem...
iustū affligi vel se affligere corporaliter cogit...
tat q qñ erit dō carcere corp'is pūciet ad...
magna glīam. Sed impudēs t ip: oīd'...
hō q respicit magis ad pñā q ad futurum

qñ videt iustū affligi corporaliter reputat eū...
male stare: nec cogitat ad quātā dignitatē...
glie fit puenturus postq̄ erit dō carcere...
corp'is. Unde de tali impudētē dī Eccl.
iiij. Nescit puidere in posterū. q t de carce...
re carentibz interdū qō egreditur ad regniū.

In quibus quidē hōis facit Eccl. tria.
Quia pmo ponit pctōis impudētiam...
quia nescit prouidere in posterum.

Sedō ponit viuētis angustiam: quia...
de carcere et catenis.

Tertio morientis gloriā: quia interdū...
egreditur ad regnum.

Circa pñū nota q ille q bz ire de nocte si...
nesciat sibi puidere de lumine vadit i teneb...
ris. Bz qñ iter noctē ē trāsire mortis: qñ...
lumē est pñā finalis: vel bona vita pcedēs...
vñ q in fine est ipentēs: t q male vitit nes...
sciens sibi puidere de lumine: tā mo zif am...
bular in tenebris. Figura hui' habet mar...
xrv. in hō gimb' fatuus: q nesciētis sibi pui...
dere de oleo p lumie: media nocte veniētē...
spōso exclusē sunt a nuptijs t i tenebris re...
māserūt. ps. Nesci erūt neqz intellexerūt i...
tene. abū. Dz q sibi hō ante puidere de eo...
qd erit in posterū necessariū. s. in vita: qd...
qd erit necessariū i morte. Eccl. i. vij. Nā...
iudiciū scly mortē para iusticiā. s. vite iuste...
vel pñe. Sedō in aucte adducta ostēdit...
angustia viuētē: qz est in carcere t catenis.
Est em̄ aīa in corpe velut inclusa in carce...
re. Job. vij. Circūdedisti me carcere scz cor...
poris. Carce autē q tenent aīam ligatā in...
carcere corp'is sunt vnio nature t aō: vite...
Unif ei aīa natural' corpi sicut forma ma...
terie. t amat aīa natural' carnis vitā. Se...
neca. Una catena est q nos ligatos tenet...
amor vite. Vel nota q est triplex carcer in...
quo hō ponit pōt. s. carcer mūdi: carcer pcti...
t carcer inferni. Carcer mūdi est locus con...
fusione in q manet hō q diu viuūt in āgus...
stijs t miserijs mult'. Nā figurat p carcerē...
babilonis i q post' est Sederbas. Diere.
lij. Adduxit eū rex babilonis in babilonē...
et posuit eū in domo carceris vsqz in diem...
mortis sue. Ab isto carcere cupiebat cripi...
Joseph q signaturū iustū. Gen. xl. Sugge...
ras pharaoni vt educat me de isto carcere...
Ali' est carcer pcti in quo claudit hō mali...
cia sua cecar'. vñ figurat p carcerem san...
ctis. de q Judi. xvi. d. Quē cū apprehēdisset...
phylisim. i. dcm oēs tētares p hēntus stas...
tam oculos ei' eruerūt scly bonū cogitatum

Sermonū funebriū

Intellectus et bonū affectū volūtatē dute
runt gaza, i. in fluxu patī. qz gaza sū orige
nē interpretat quō fluit. f. a cogitatioe in de
lectatioe: i. delectatione in p̄sumit: et a cō
sensu in opationē: et ab ope in cōsuetudinē
patī: vincū catenis scz pctōz mltōz et dan
sum in carcere p oblationes patī molere
fecerit, f. arctūdo molā peccati de vicio i
viciū quasi arctūdo faciēdo. De hoc carcere
dicit Chyso. sup. Mat. omel. xiiij. Quē
admodū inq̄r hī q̄ sunt in carceribus cū cas
tenis adducunt ad iudiciū: ita aie dīvers
s catenis pctōz arctūdate ad tribunal ter
ribile ducant. Et sequit̄ ibi. In his viculis
custos p̄ciosus est desiderū pecuniarū:
quod nō dimittit excedere carcerē: s̄ cōpes
des struit: nō solū aiay illis i debis ligatā
sed etiā aridam et sordidā et pediculoz ple
nam. i. affectionū rodentū. Ab hoc carcere
educat̄ homo p̄ p̄niam. f. p̄ cōtritionē p̄fessi
onem et satisfactioē: q̄ refecat sup̄fluitates
capilloz. i. passionū vel meritorū et mutat
vestem sordidam victoz in vestē pulchraz
fructū. Quod figuratū est gene. xli. vbi d̄:
q̄ adductū de carcere totoderunt ioseph et
mutata veste obulerūt ei. f. regi b̄ est deo.
Tertio carcer scz inferni est carcer penitis.
de quo nunq̄ p̄r aliq̄ liberari sū cōez le
gem postq̄ ibi fuerit finalr depuratus. vñ
de isto carcere d̄: Mat. v. Esto p̄ctēs ad
uersario tuo. i. vbo dīno qd̄ aduertat carna
li iure, et post. ne in carcerē mittaris. f. infer
ni. Amen dico tibi nō eris inde. nā in infer
no nulla est redēptio. Tertio in auctoritas
te adducta ponit iusti mortē glia: quia
egredis. f. a carcere corpis vel mudi p̄ mor
tem ad regnū scz celoz assumpt̄. Figura
hui⁹ habet in ioseph. de quo d̄: in ps. q̄
miser rex et soluit eū scz a viculis carceris
cōstituit eū dñm domus sue etc. Item. iij.
Regum. xxy. in ioseph. de quo d̄: ibi q̄
rex babilonis subleuant caput ioseph de
carcere: et posuit thronū eius sup thronum
regū qui erant ei eo. Et cū fuerit assumpt̄
iust̄ ad regnū dei. de quo d̄: in ps. Regnū
tuū regnū oim̄ feculoz. tūc egrediet̄ i igre
dierit et pasca inueniet. Ingridiet̄. f. advi
dendū diuinitatē: et egrediet̄ ad cōtemplā
dam humanitatē dñi nostri iesu xp̄i: et vtro
biq̄ pasca inueniet et ne refectiois. B

Secundo in themate

assumpto ponit liberationis gratia: cū d̄:

educ deus. Nota qñ aliq̄ inuenit aliq̄m in
loco inq̄eto et p̄doso et educit eū inder po
nit eū in via recta ad eundū ad locū q̄ez
et securū: facit ei magnū beneficiū. Sic fa
cit deus mortūctibus p̄cipue iustis: q̄a edu
cit eos de mūdo inq̄eto et p̄doso: et ponit
eos in via ad eundū cito ad locū habitatio
nis quiete et secure scz ad paradysū. et hinc
est q̄ de mortūctib⁹ statim vt defuncti sume
p̄r exponi illud ps. cvi. Eduxit eos in viā
rectam vt irēt in ciuitatē habitatiōis. In
q̄bus qd̄ d̄ h̄bis dant̄ intelligi tria q̄ p̄sidera
ri debet in trāitu iustoz. f. termin⁹ a quo:
termin⁹ ad quem et motus eius.

Terminus a quo est p̄fens vita a qua
scilicet educit eos.

Mediū est pena purgatoria vel diuina
sententia: q̄ intelligit per viam rectam.

Sed terminus ad que est celestis glia: q̄
intelligit p̄ ciuitatē habitatiōis.

Circa p̄mū attendēdū est q̄ qñ de edu
cit hōiem de mūdo educit eū de loco p̄doso
scz. sicut qñ quis euadit illa de laq̄o. Est ei
mūdo plenus laq̄is diaboli q̄ sunt cupidi
tates auaroz. sū illud p̄ime Amos. vi.
Qui volūt diuites fieri incidit in rētatōē
et in laqueū diaboli. vñ. ps. Educes me de
laqueo que abscōderūt mihi. Item educit
eū de loco fetido et feaculo. sicut si aliq̄ ex
trahat de latrina vel de luto fetēt: q̄ mun
dus plen⁹ est fetore et fece luxurie. ps. Edu
xit me de loco tenebroso: q̄ mūdos loc⁹
est in quo deficit serēntas et claritas amo
ris et dilectiōis. i. Jo. ij. Qui diligit fratrem
suū manet in lumine. Sed istud lumē defē
cit in mūdo: qz ois frater sup̄lātās sup̄lā
tabit: et ois amicus fraudulenter incedit. ps
Eduxit eos de tenebris. i. Job. ij. Qui odit
fratrem suū in tenebris est. Itē de loco dolo
roso: qz in mūdo sunt dolores et tristitie ho
minū inuidoz: q̄ dolent et torquent de feli
citate alioz: vnde mūd⁹ assimilāt inferno:
qz dānati inuidēt felicitati sacoz. ps. Edu
xit ab inferno aiām meā. i. a mūdo pleno
inuidijs. Itē de loco penurios: o p̄p̄ accidit
et p̄gritū: qz egestatē opata est manus re
missa. ps. Eduxit eos vinctos in mediā
te et ferro. Nā accidit et p̄nī sunt tanq̄
vincti p̄pter difficultatē et hōi operā: et men
dici p̄pter defectū merēdi. et ferrei. i. duri et
frigidi p̄pter defectū diligēdit comparatēdū
Sed o tangit mediū p̄ qd̄ trāseūt multi

Distinctionis VI

iusti ad ciuitatē celestis hierz: hoc ē pur
gatorū: et ideo subdit in viā rectā. Purga
torū dicit viā inq̄tum p̄ ipm̄ trāsit ad
paradisū: qz nō possent iluc intrare: nisi
essent plene purgati: sed d̄: recta p̄pter ius
ticiā: qz p̄ satisfactōē penitētie sup̄plenda
infigitur purgatorij pena vel p̄ leuiozibus
culpis. Sap. x. Iustum deduxit dominus
per vias rectas. Ana em̄ via recta p̄ quam
trāseūt iusti mortūctes est sentētia diuini
iudicij: alia est quandoqz pena purgatorij.

Tertio tangit terminus ad que: cum d̄:
in auctoritate adducta. in ciuitatē habitatiō
nis. Hec ciuitas est nō in mūdo: s̄ in celo
vbi est habitatio p̄petua. Apostolus Heb.
xiiij. Non habem⁹ hic manentē ciuitatē etc.
Item habitatio leta. ps. Sicut letantū ois
habitatio est in te. Item habitatio quietā.
Eccl. xiiij. In ciuitate sanctificata similit̄
ter requiet.

Tertio in themate assū

pto tangit p̄p̄ta p̄p̄ia indigentia: cū d̄:
c. aiām meam quasi dicit anima indiget
educi vt pueniat ad optatā requiē paradi
si. et quia hec requies in deo erit dicebat ps
Sicut anima mea ad deū fontē viuū etc.
Notandū q̄ abus saluus generat fitim: f.
quasi abus saluus est cōtemplatio diuine
sapientie que generat in aīa fidelī fitim id
est appetitū summit̄ veri boni qd̄ est deus
vnde ps. tali sapientia plenus dicebat deo
loquēs. Sicut in te aiā mea q̄ multiplici
ter tibi caro mea. Vbi tangit sub noīe fitis
duplex hominis appetitus.

Hui⁹ de anime quietatione: cum dicit.
fitiuit in te anima mea.

Alius de corpis reformatiōe: cū subdit.
q̄ multipliciter tibi caro mea.

Circa p̄mū notandū q̄ tūc inclinatio rei
ad motū quiescit qñ puenit ad terminum et
finē motus. Cui⁹ ergo deus fit vltim⁹ finis
hominis: tūc desiderū hōis quo inclinatur
ad motū ad rem desideratā totalr q̄erabit
quādo puenit ad ips̄ deū vt ei p̄fete vni
tur. Unde Aug. libro p̄f. Fecisti nos dñe
ad te: et in quietē est cor nostrū donec req̄e
scat in te. Et ideo dicebat xps deus. Jo. vij
Sicut fitit veniat ad me et bibat. Et de hac
fiti et sarietate dicit Greg. in moral. Cū p̄
uenerimus ad te fontē vite et dulcissimam
sp̄m erit nobis ex visione tua impissa fitis
alq̄ sarietatis: s̄ loq̄e aberit a fiti necessitas

Sermo VIII

et a sarietate fastidiū qz fitictes fatiābimur
et fatiati sitiemus. Sed o ponit appetitū
anime de corpis reformatiōe. cū d̄: q̄ mul
tip̄l tibi caro mea. Caro em̄ p̄ morte mul
tip̄l dissipat scz in oibus suis partibus et
in oibus sensibus et in oibus delectabilib⁹.
et ideo multip̄l oportebit reparari: et h̄ erit
in resurrectione qñ totalr reformabit̄ et etiā
in iustis glorificabit̄. Et ista est spes quaz
habemus de carne quiescente mortua. vnde
ps. Caro mea requiescet in spe. Apostolus
Philipp. iij. Saluatorē expectamus dñm
nostrū iesum xp̄m q̄ reformabit corpus hu
militatis nostre p̄figuratiōi corpori claritatis
sue etc. Et hoc erit in gloria resurrectione san
ctoz. Ad quam nos p̄ducit etc.

In funere vni⁹s damnati et occisi.
Sermo VIII

1 Rue eos q̄ ducun

tur ad mortem. Prouer. xxiij.

Dupl: potest hō ad mortē cō

demnari et trahi. sicut et iniuste. Si iuste
tūc licitū et meritōiū ē eruerē eū si q̄s p̄r a
morte. sicut daniel eruit susannā. et b̄nis mis
cola⁹ tres iuuenes inuocēs p̄dānatos. Et
de h̄ ad iittere loquit̄ vbi p̄positū. Et ideo
post p̄dāta vba subdit. et eos q̄ trahuntur
ad interitū. sicut iuste liberare nec cesses. Aliq̄
mō p̄r ē aliq̄s p̄dēnat⁹ iust: et talē nō h̄
eruerē a morte corpali: qz eet in iudiciū
reipublice et iusticie: et p̄ h̄is d̄ eius q̄ ait. Et
odi. xxiij. Maleficus nō poterit viuere. Et
tūc valde meritōiū est eruerē eum a morte
sp̄ali. i. iuuare vt eruat. Ad os aut sp̄ali
duplex est. f. calpe et pene. f. purgatorie que
morte corpali acerbus ē: vt etne que dicit̄
mors gehēne. A p̄ma morte. f. calpe p̄r q̄
liber erui volūtaria p̄nia. A sc̄da. f. a pena
purgatorij p̄r liberari et erui per exhibita
suffragia. A tertia vō scz a gehēna postq̄ il
luc p̄ducit̄ ē nlla p̄r erui via: qz i inferno
nulla est redēptio. Ergo de morte calpe vel
pene purgatorie p̄r exponi vbi p̄positū.
vt dicam. erue. i. iuuare vt eruat q̄ ducit̄ vñ
volūtaria ad mortē calpe vt iuuare ad passio
nē pene purgatorie q̄ acerbi⁹ ē oī morte si
p̄dēmur vt nūc tñ d̄ morte purgatorie pe
ne. A Et sū hec tria fac̄ Salo. in vbi p̄

Nā p̄mo inducat ad exhibē postis.
tionē mēta: dicit̄ erue eos. Sed o dñe co
actionē iusticie: qz ducit̄ etiā inuiti. Ter
tio afflictōes pene purgatorie: qz ad mortē

Circa primū attenden

dum ē q̄ ante mortē eorū qui sunt in morte sine pena purgatorij; multipliciter possunt inuari vel p̄ elemosinas & oblationes & etiā p̄ ieiunia & labores p̄ eis assumpta ab his qui sunt in charitate; tamē sc̄ipue per orationes iustoz & missas eorū possunt adiuvari. Et n̄ rō est; quia taxata illius pene est ex diuina iusticia s̄m erigentiā culpe v̄m̄ alis; vel penitentiē nō adimplete in vita ista sed q̄ pena sic taxata minuat & b̄ cuius hoc peccat ex diuina m̄ia; que p̄cipue impetratur per preces am̄icorū dei. L̄ per orationes iustoz; qui sc̄z timent eum et habent spem in m̄ia eius. Et ideo d̄ in ps̄. Oculi dom̄ni sup me, et in eis quī spe, sup m̄i. eius. vt eruat a morte animas eorū. sc̄z qui sunt in purgatorio. sper p̄ eis eorū. In quib⁹ quidem h̄bitis includit̄ triplex laus iustoz. Prima est ex peccatione diuine custodie; q̄a oculi dom̄ni super eos.

Secunda est ex moderatione prudentie quia sciunt tempore & moderari metus iusticie cum spe mie dei. vnde sunt metuetes Tertio i relaxa; eū i sperat de m̄ia ei⁹. tiōe pene purgatorie. vt eruat aias eorū &c.

Circa pm̄i aduertendū est q̄ sicut dicit̄ Prover. xv. Oculi d̄ni cōtemplant bonos et malos. Sed sicut nos videmus q̄ sol q̄ dicit̄ oculus mūdi respiciēdo & illuminādo ista inferiora in diuersis reb⁹ inducit ali⁹ quādo cōtrarios effectus; quia lutū idurat et glaciē vel ceram liquefacit et mollificat. Sic et oculi d̄ni aliter respiciūt iustos & aliter peccatores qui in peccatis impenitētes p̄seuerant. Nam iustos respiciūt ad cōsolidandū eos in seip̄s; et etiā ad exaudiendū eos pro alijs; sed malos p̄seuerantes in malis opib⁹ respiciūt ad p̄dendū et delectandū; nō solum de celo sed etiam de terra. Sicut oculi aq̄le ali⁹ respiciūt pullos suos; sc̄z ad custodiendū & nutriendū; & aliter lepores sc̄z ad rapiendū & comedendū. Et ideo d̄ in ps̄. Oculi d̄ni sup iustos; & aures ei⁹ i p̄ces eorū. vultus autē d̄ni sup fa. mala &c. Sunt ergo aures dei parate exaudire orationes iustoz; nō t̄m p̄ v̄m̄; sed etiā p̄ defunctis sc̄z in purgatorio ex̄ntibus. p̄pter quod d̄. ij. Ad achā. xij. q̄ sancta & salubris est cogitatio &c. Prover. xv. Longe ē d̄nis ab impijs; et orationes iustozum exaudiet. Secōdo cōmendant̄ iusti ex moderatione

prudētie; q̄ prudētē sciūt tempore metus iusticie cui⁹ spe m̄iet̄ metus iusticie retrahat a malis; & spes mie impellat ad bona. Et qui ista duo habēt sc̄z timorē d̄ni & spes merent̄ habere deū adiutorē. s̄m illud ps̄. Qui timēt d̄m spem in do. adiū. &c. Et nōa d̄us q̄ metus diuine iusticie inducit iustos vltos ad cōpatiendū defunctis qui sunt in purgatorio et ad cōpatiendū eorū penitē; q̄ cōpatiunt alijs. de his que timēt de se. Sed spes diuine mie inducit ad rogandū p̄ illis vnde tam p̄ se q̄ p̄ alijs ille qui metuit deū potest expectare & sperare m̄iam eius. p̄pter quod d̄. Eccl̄. ij. Metuetes d̄m sustinere et expectate m̄iam eius. Tertio ostendit̄ gratia que nascit̄ defunctis ex p̄ob⁹ iustozum q̄ est relaxatio pene vt. Eruat a morte id est ab illa pena q̄ acerba est vt moris in m̄mo etiā acerbi⁹. aias eorū. ps̄. Preoccupa uerūt me laquet̄ mortis. isti laquet̄ sunt pene purgatorij quib⁹ anima tenet̄ ne euolet ad celestia vt vellet. B Sed notandū q̄ is in morte naturali nō sit meritū vel demeritū nec valeat ad purgationē peccati; q̄a ē ex peccato originali quod est quasi in naturā cōuersum; t̄m in morte violēta etiā p̄ peccatis iusticia si humiliter et patienter resatur et cū cōtritione peccator; potest esse tantū meritū & tanta x̄tus patientie & humilitatis q̄ absq̄ aliqua pena purgatorij euolet anima ad celū. Et ideo latroni cōsenti qui dixerat. Nos quidē iustitias digna factis recipimus & orauerat x̄pm̄ dices. Memento mei d̄ne &c. Luce. xxij. d̄nis p̄misit dicens. Hodie mecum eris in paradiso. Vnde potest dicere talis deo postq̄ occisus ē. Eruiisti animā meā vt nō periret; p̄icisti post tergum tuum omnia peccata mea.

Secundo in themate

assumpto ostendit̄ coactio iusticie cū dicit̄ ducunt sc̄z ad purgatorij illi sc̄z qui hic exerunt nō plene purgati. ducunt sc̄z exigente dei iusticia etiā iusti; nō em̄ ista pena voluntarie assumpta sicut fuit penitentia voluntarie facta in vita ista; et idco erit v̄b̄s m̄entio; pena; quia modica pena voluntarie assumpta plus purgat q̄ maior que est inuoluntaria. vnde possit dici tali mortier̄ti illud. Joban̄is. xxi. Alius cinget te & ducet quo tu non vis. In quibus quidem verbis tanguntur tria. Primū ē coactio iusticie; cū d̄. ali⁹ d̄get te

Ser̄m est et cuncto ministerij; q̄ ducet. Tertium est punitio purgatorij; quia quatuor non vis.

Dicit̄ q̄ q̄tus ad p̄m̄us ali⁹. s̄. deus te iudicans cinget te. i. coartabit te cingulo. i. sententia iusticie sue. Esaiē. xl. Erit iusticia cingulum liboz eius. Antiquitus ille qui debebat flagellari ne posset flagella effugere cingebatur. i. ligabatur ad colūnam. Sic flagellandus flagellis penarū purgatorij cingetur. id est ligabit̄ p̄ diuinā sententiam ad ignē vel locum purgationis vt possit dicere illud. Job. xij. Flagellis suis me cingit. Secōdo ponit̄ ex cuncto ministerij; q̄ ducet. i. ducit faciet p̄ ministerij boni angeli. q̄ mali angeli. i. demones nō habent post mortē aliquā potestatem sup animas iustoz. vnde non per malos. sed p̄ bonos angelos ducuntur ad purgatorij aie bonoz. qui licet videant̄ inimicū inq̄tum ducit̄ eos ad supplicij; tamē amici sunt; q̄ apparet q̄n̄ excentes de purgatorio honorabiliter portant ad celū. Doc figuratū ē Baruch. v. vbi d̄. Exierūt abs te. sc̄z morales pedibus ducti. q̄ quidē pedib⁹ corū poralibus; quia aie nō habent pedes nisi affectionis; sed pedes ducunt ipsi reatus peccatorū quib⁹ ducunt̄ ad penā istā; vel quia min⁹ honorabiliter ducuntur cū ad penam vadunt. sicut ille qui ducit̄ peditando min⁹ honorabiliter vadit q̄ qui portat equitando. Sed q̄n̄ exerunt de purgatorio & vadūt ad paradysum; t̄m honorabiliter portari ducuntur ab angelis. vnde sequit̄ ibi in Baruch. Adducet illos d̄nis. i. adduci faciet portatos in honore sicut filios regni. Tertio ponit̄ punitio purgatorij; cū dicit̄. quo tu nō vis sc̄z ad purgatorij. Est em̄ aliqua pena volūtaria assumpta sicut p̄mia; & ista est volūtaria; sed t̄m satisfactoria. Aliavero pena est p̄petuo duratura sicut pena infernalis. & ista nec volūtaria est nec satisfactoria. In purgatorio ergo veritas q̄ d̄. Roma. ix. Nō est volentis neq̄ currentis sed dei miserētis. Velle em̄ aia iusti exuta a corpore volociter currere. i. ad celestem gloriā cito euolare; si non est volentis; q̄. s̄. detinet̄ inuita in ipsa purgatorij pena quousq̄ a diuina m̄ia libetur impetrata p̄ v̄m̄oz suffragia; vel vbi fuerit completa purgatio p̄ penā taxatam ex diuina iusticia. D

Tertio etiā in themate

assumpto agit de afflictione pene purgatorie

sub noie mortis; cū d̄. ad mortē. Assimilatur autē pena purgatorij mortis; q̄ sicut mors media est iter istam vitā t̄palem & vitā aliā eternalē p̄pter q̄ in morte sepatur perpetuā corruptibilit̄. aia a corpore. Sic etiā purgatorij pena media est int̄ penā bonus mūdi t̄palem & finitam & penā inferni eter nā & interminatā; & ideo puenit cū pena bonus mūdi inq̄tum est t̄palis & finita; sc̄z cum pena inferni inq̄tum est v̄b̄mentis cruciatua & afflictua. Vnde idem ignis est in purgatorio & in inferno; nō t̄m eternus vel tantū afflictū; q̄ ex diuina iusticia moderatur eius cruciatu s̄m gradus calparum. Mors ergo que ē in inferno est sine respectu m̄iet̄; i. terminabilis est & sine omni remedio & refrigerio. Vnde d̄ in ps̄. Nō est respectus. i. mie dei mortis eorū. Sed mors purgatorij h̄s terminū & remediū. q̄ pena illa finita est; & adiuvari possit p̄ suffragia viuoz vt citius eruant. Vnde Job. v. In fame eruet te de morte. Nam q̄ sunt in purgatorio sūt in fame inq̄tum vebemētē de siderant celestis glorie sanietatē. de qua d̄ in ps̄. Variabor; cui⁹ appa. glo. tua. & in hoc vebemētissime affligitur q̄ eis retardatur. Sicut etiā in morte inq̄tum sūt in acerbissimā pena ignis. si t̄m a tali morte aia eruit; q̄ ide completa purgatio exierit ad celestē gl̄iā cū leticia p̄ducit̄. & t̄m dicere possunt sic deducti illud. i. Job. iij. Translati sumus de morte ad vitā. Ad quā nos &c.

In funere vnius insidiose occisi.

Sermo IX

Insidiat quasi leo

in spelunca sua. ps̄. ix. Sicut nos videm⁹ naturaliter q̄ q̄n̄ res de ferit̄ suā p̄prietatē naturalē; perdit etiā naturā suā & transit in aliā naturā. sicut ignis p̄dita caliditate nō est amplius ignis; sed transit ad aliā naturā purā aeris vel aque. Sic etiā moraliter dicit Boetius q̄ accidit de homine; q̄ deserta p̄bitate. p̄p̄ria aie ad diuinā naturā trāsire nō possit; restat vt in beluas redigat. Vnde q̄ naturalis proprietatis hois est q̄ est aial mansuetū natura; q̄n̄ deserta mansuetudine efficit̄ crudelis et inhuman⁹; ita vt insidiose & p̄dito; se occidat primū suū merito dici potest non hō sed fera crudelis. Et ideo talis in h̄bis p̄p̄ris leoni assimilatur qui insidiose & latenter mansuetus & innocētis aialia aggredit̄ & occi

dit. Inſidias inq̄t quafi leo in spelunca ſua Sed quia tales imitant diabolū qui homicida ſuit ab initio ⁊ in veritate nō ſtetit cuius etiā inſidie in ſacra ſcriptura aſſimilāt inſidias leonis. ſim illd p̄me Petri. v. Aduerſarius veſter diabolus tanq̄ leo ꝛc. Ideo poſſunt p̄dicta verba ad noſtrā doctri nam exponi etiā de inſidijs quas diabolus ponit hominibus ꝛcipue in morte: vt aſas rapere poſſit et ad eternū interitū ducere. vt ſc̄ly dicatur de diabolo q̄ inſidiat quafi leo ꝛc. A In quibus quidem v̄bis de ipo aduerſario noſtro tria oſtendunt.

Et primum eſt eius calliditas: quia inſidiamur. Sc̄dm eſt eius crudelitas: ꝛpter quam eſt quafi leo. Tertio eſt eius malignitas: quia in spelunca ſua latet.

Circa primū attendendum eſt

quod ſicut homo dolofus qui vult alium quem capere ⁊ decipere: nō tñ vno modo vel in vna re inſidiat ei: ſed diuerſis modis et in diuerſis rebus. Sic facit diabolus hominibus: qui diuerſis aſſuctijs ⁊ ingenijs eū decipere conatur. Et ideo dicit. Eccleſiaſti. xi. Multe ſunt inſidie dolofi. In quib⁹ q̄des verbis oſtendit q̄ deceptiones diaboli me tuende ſunt duplici ratione.

Primo q̄a ſunt diuerſe. quia nō vno modo vel in vno tñ inſidiamur: ſed multis ⁊ in multis ⁊ diuerſis. ⁊ ideo dicit multe ſūt inſidie.

Secundo fraudulentē: et ideo dicitur eſſe dolofi.

Circa p̄mum aduertendū eſt q̄ ſicut ille q̄ vult capere ciuitatē ponit inſidias circa eam: nō in vna parte tñ: ſed in pluribus partibus. Sic diabolus volens cape aiā ponit ei plures inſidias. Figura huius habetur Iudicij. ix. in Abimelech qui ſignat diabolū. de quo dicit ibi q̄ poſuit inſidias iuxta ſychimā i quartuoꝝ locis. Sic diabolus circa hoīem quadrupliciter inſidias ponit. Primo i p̄ncipio boni operis: vt inſpediat ne fiat. ſicut pharao conat⁹ eſt impeditre filios iſrael ne creſceret occidendo paruulos: ꝛ quos intelligunt bonoꝝ operum inſitia: contra quod op̄s habere v̄ntes que munit homines contra iſta q̄ faciunt bene incepta reliquere. Cuius figura habetur Numeri. xxxi. vbi dicit. Paruuli noſtri

erunt in v̄bis muratis ꝛpter habitatoꝝ inſidias. Urbes muratę ſunt v̄ntes q̄ faciunt hoīem firmū: ſc̄z cōſtantia que nō ꝛmittit bona incepta relinquere et deſerere ꝛpter diſſimilitatē. Item p̄ntia que nō deſerit ea ꝛpter contrarietatē. Itē fiducia que nō deſerit ꝛpter puſillanimitatē. Item perſeuerantia que nō retrocedit ꝛpter plūritates. Secūdo diabolus inſidiat homini in ip̄o opere. ſc̄z vt ip̄m corūpat ſaltes ꝛ in inanem gl̄iam. Eccl̄i. xi. Bona in malū cōuertens inſidiat ⁊ in electis ponit maculas ſc̄z inanis gl̄ie. Tertio inſidiat diabolus hominū ꝛcipue in fine. i. in morte. Cur figura habetur Eccl̄i. ij. vbi dicitur eſt ſerpenti q̄ ty pum gerebat diaboli. In inſidiaberis calca neo eius. Nam calcanei cū ſit extrema ꝛoꝝ copoſis ſignat extrema vite ꝛoꝝ palis hominis in quo diabolus maxime inſidiat ei vt ip̄um habeat. Quarto inſidiamur homini poſt mortem in dei iudicio: vt ibi eum accuſet. Unde in iudicio dei faciūt demōes homini ſicut faciēbat phariſei t̄po. de qb⁹ dicit Lucę. xi. q̄ cepit grauer inſiſtere de multis inſidiarēt ei: et querētē capere aliquid vt accuſarēt illum. Secūda ratio quare metuēde ſunt t̄tationes diaboli eſt eius fraudulentia: q̄ ſc̄z inſidie eius ſunt inſidie dolofi. Notandū q̄ diabolus dōꝝ dolofus: quia habet dolofam linguā: dolofas ſtateram: et dolofum arcū. Dolofam linguā habet: quia de malo pollicet bonū. i. de malo opere premiū. vnde ait p̄me mulieri de ꝛoꝝ ꝛoꝝ ꝛoꝝ ꝛoꝝ. Quacūq̄ die comedē ritis et eo aperient oculi veſtri ⁊ eritis ſicut diſc̄puli ſcientēs bonū et malū. Sic etiā facit q̄n tenet de viuicta ⁊ homicidio. quia pollicetur inde magnū bonoꝝ: em: et q̄n de furto pollicetur lucrum et vtilitē: et q̄n de fornicatōe pollicetur magnā delectatōē. Sed de mal⁹ ⁊ penit⁹ v̄l opprobrijs q̄ ex talib⁹ ſequunt⁹ plerūq̄ nihil oſtendunt: immo clar. ⁊ ideo dolofus eſt. ꝛc. Locuti ſunt aduerſum me lingua dolofa. Sed cōtra talem dolofum ſunt nutende ſagitte. i. verba dei: que ꝛhibent iſta mala que ip̄e ꝛſuadet. puta ſi ꝛſuadet homicidiū: et tu arripe. i. emitte contra eū ex arcu ſacre ſcripture ſagittā id eſt verbum i. Jo. ij. Quia ois homicida nō habet vitā eternā in ſe manentem. Si ꝛſuadet furam: emitte ſagittam aliam. i. v̄bū Pauli dicē. Ephe. iij. Qui ſurabat iam nō ſurctur. Si ꝛſuadet fornicatōē: emittas aliaꝝ que

Dei. Ephe. v. Omnis fornicator: aut imūdus aut auarus: quod eſt idoloꝝ ſeruitus non habebit hereditatē in regno xp̄i ⁊ dei. Et iſto modo defendit ſe xp̄s ab eo in deſertō tentatus. ſc̄z ꝛ verba ſacre ſcripture. Et ſic cōtra ſagittas lingue ſue dolofe valebūt ſagitte lingue vere. et ideo dicitur in. ꝛs. Quid dedit tibi aut quid apponaſ tibi ad linguā dolofam. et reſpōdet. Sagitte potētis acere. Item diabolus dicitur dolofus: quia habet ⁊ tenet in manu dolofam ſtateram. Eccl̄i. xi. In manu eius ſtatera dolofa. Statera dolofa eſt que illud quod eſt magis ponderis facit minoris q̄ ſit: et illd qd eſt leuior: ſit facit videti grauior. Hoc facit diabolus quādo peccatū graue ꝛſuadet tibi vt leue ⁊ facile remiſſibile: ⁊ q̄n bonum opus facit videti magis laborioſum et ad faciendū magis diſſicilē: vt retrahat ab eo. Prover. xx. Statera dolofa nō eſt bona. Item diabolus h̄ arcū dolofum: q̄ dū v̄l detur trahere ad vnam partē trahit ad aliā: et hoc eſt quādo ꝛſuadet malū ſub ſpecie boni ⁊ erroꝝ: em ſub ſpecie veri: vel quādo ꝛſuadet malū vt ſequat⁹ inde magnū bonū. contra illud apl̄i Roma. iij. Nō ſūt facienda mala vt euent⁹ bonū. ⁊ ideo demonibus competit quod dicit Eccl̄i. vii. Facti ſunt quafi arcus dolofus.

Secūdo in themate aſumpto oſtendit diaboli crudelitatem ⁊ ferocitatem. ſc̄ly contra hoīem: tam d̄. quafi leo

Notandū q̄ leo habet vngues quibus rapit: et d̄tes quibus interficit. Sic vngues quibus diabolus caput ⁊ tenet animas ſūt eius t̄tationes: ſed d̄tes quibus interficit ſunt eius ꝛſecutiones: vel vngues ſunt ſuggeſtiones: quibus ſeducit: d̄tes autē ſunt vicia ad que inducit quibus anima ſp̄ual̄ occiditur. vnde Eccl̄i. xxi. Dentes leonis dentes ei⁹ interficētēs aſas hoīz. In qb⁹ etiā verbis oſtendit quales ſint t̄tationes vicioꝝ quas diabolus imittit: ⁊ oſtendit q̄ habent tres cōditiones.

Prima eſt quia ſunt fortes. vnde vocantur d̄tes.

Sc̄da q̄: crudelēs in eo q̄ dicuntur leōis. Tertio quia ſunt mortales: quia interficiūt animas hominum.

Dat⁹ ſi diabol⁹ t̄tationes fortes. ſc̄z ⁊ hō q̄ cito vult capere terrā quam obſidet v̄ndiq̄ et in diuerſis partibus dat bellū forte. Sic

diabolus circumdat animā diuerſis et fortibus t̄tationibus ꝛpugnans eam. ſc̄z ꝛ omnes ſenſus qui ſunt i toto corpore. Job xli. Per gyrum dentium eius fortitudo ⁊ aſas formido. Sed maxime t̄tat diabolus de tribus vicijs ad que ſc̄z videmus cōmūniter homines proniores ſc̄z de concupiſcētia carnis. de concupiſcētia oculorū: et de ſuperbia vite. Prima concupiſcētia ꝛinet ad gulam et luxuriam: ſecunda ad auaritiā tertia ad elationem: ⁊ ideo dicit Danielis ſeptimo. Tres ordines erant in ore eius: ⁊ in dentibus eius ꝛincipes tres id eſt tres concupiſcētie ꝛdicte que ꝛtinet ad ꝛincipalia vicia. Secundo concupiſcētia diaboli oſtendunt eſſe crudelēs: quia ſunt vt d̄tes leonis: dentes enī leonis laniant ⁊ fetēt. Tanq̄ ergo dentes leonis laniantes ſunt ꝛſecutiones demonis crudelēs: ſicut ille quas ſathan intulit Job. Sed quafi vicia eius fetentes ſunt t̄tationes ad vicia inſiducentes que deo fetent. Jobeſis primo. Dentes eius vt dentes leonis. Notandum etiā q̄ diabolus aſſimilatur leoni: quia leo licet ſit audax ⁊ fortis: tamen naturalit̄ ter timet cantum galli et ignem et ſonitum rote. Sic diabolus timet ꝛdicatoꝝ: q̄ membra eius ſeparat ab eo: et timet ignes ſcilicet charitatem. Unde Gregorius. Si vigilemus hoc non timet diabolus: q̄ ipſe nunq̄ dormit. ſi ieiunemus hoc non metuēt: quia ipſe nunq̄ cibum capit. ſi charitatē ſeruamus hoc formidat: quia charitatē ſeruiamus in terra quam ipſe ſeruare nō vult i celo. Item timet rotam. id eſt penitentem qui vertitur in contritione: dat ſonum in confessione: ſed portat onus in ſatiſfactione. Et ideo oportet q̄ homo ſit fortis: et tunc ꝛoꝝ nihilo habebit d̄tes leonis. Hoc figuratum eſt ꝛimum Regum decimoſeptimo in David qui interpretatur manu fortis qui ait. Paſcebat ſeruus tuus parris ſul gregem: et veniebat leo vel v̄ſus et tollebat arctem de medio gregis: et ꝛſequebatur eos et ꝛcutiebam eruebamꝝ de ore eorum. Et illi in ſurgebant aduerſum me: et apprehendebam mentum eorum et ſuſfocabam: interficebamꝝ eos. Tertio t̄tationes demonum ſunt mortifere: q̄ interficentes animas hominum. Dentes enim leonis interficiunt corpoꝝ: ſed t̄tationes demonū impellūt ad alia peccata que interficiunt animas nō beſtiarū: ſed

hoim. Mas is anime hoim sine immortales
quatum ad morte naturexh possunt inter
fici morte culpe vel gepene. Unde Ezechie.
xiiij. Et interficeret animas que non mori
untur. Interficiunt sic a diabolo r eius res
tationibus pcipue qui sunt incauti r no ca
uet sibi ab eis. Prouer. xxiij. Infidias i via
qm latro: r qe incautos vident infidias. L

Tertio in themate asu

pto ostendit diaboli malignitas: cum dicit
in spelunca sua. Spelunca em diaboli est et
malitia ocalta quando se in lucis angelum
transfiguratur. Nam spelunca est fouea sub
terranea a speculatio dicitur. habz em ex pte
lucis introitu latu: sed terminu habet arcu
unde locus est lucidus in ingressu: obscur
in pgressu: sed arcus r infidiosus in egressu.
si tamen inueniat egressus vt dicit dama
scenus. Sic etia quadoqz diabolus appa
rens in forma boni angeli vt dicit Beda. in
principio dat splendore r stupore: in p gres
su dat tunc: sed in exitu dimittit errorem.
Et ita in talibus cauernis hoc est malicia
latitantes demones speculari subtiliter qli
ter possunt animas rape. Apoca. vi. Abico
derit se in spelunca. Sed dñs electis suis
notas facit ipsi a sturias. sicut dicebat Pau
lus. ij. Cor. ij. Non inquit ignoramus cogi
tationes eius. Et habent hoc sancti q sunt
illuminati p gratia vt no decipiant nec im
pediant venire ad celestē gliam: Ad quam
deus nos perducat r.

Explicit distinctio sexta que de diuersis
causibus defunctor tractatit copiose.

Incipit distinctio septimā in qua agitur
de consolacione viuoꝝ in fieri mortuorum
cuius sunt sermones septem.

De tristitia repellēda r de luctu q fit ppter
mortuū cito finiedo. Sermo. I

Consolare pro

pter tristitia r fac luctu em
meritu ei? vno die vel duo
bus. Eccl. i. xxxviii. Nos vi
demus naturaliter q oib?

excellēter actiuis ne nocuētū oimode des
structionis inferant passiuis natura frenū
et temperamētū apposuit: de quo exempla
patent et in planetis celi: r in elemēd mūdī
et etia in partibus corpis humani. Cū em
quidā planete dicant esse maliuoli eo q p
pter excessum sue virtutis actiue inferiorib?

plenaꝝ corporibus inferūt nocuētā: sic t
maris nimis calefaciēdo r saturum nimia
infrigidādo: ideo bis deus q est auctor r co
seruator nature supposuit quosdā planetas
alios: qui idcirco vocant beniuoli: q illoru
phibent r temperant nocuētā: r etiam sua
tempata hntē no inferūt inferioribus des
trimenta. Unde saturno qui dicit esse plas
neta maliuobis r infortunatus: eo q habz
virtute infrigidatiā r dchccatūā excessiue
supposuit iouē beniuolū qui est virtutis con
trarie. scz calefactiue r humectatiue tēpate
Martī qz etia maliuolus d: eo q virtutis
nimis islamatiue r etia siccatiue suppo
sintenerē planetā beniuolū eo q hz virtute
contrariā scz infrigidatiā r humectatiā
sed temperatā. Apparet ergo etia inde exem
plū in elemētis mūdī. Nam ne ignis ppter
excessum sue caliditatis r siccitatis supposi
ti aeris humiditatem destrueret est ipsi aeris
supposita aqua: q sua humiditate r frigidit
tate igneā caliditate atqz siccitate cōtempe
rat. Et nimis etia hūiditas aque terre hū
postee temperat siccitate. Hoc idē ex emplū
patet in partibus intrinsecis corporis hū
manū: ad nimis calorē ergo etia cōtempandū
est in capite suppositū cerebrū: sua magna
frigiditate r humiditate pōtētū cordis ca
lorem cōtempans r refrenans. Sic ergo cū
in anima hois ex pte sensitiuū appetitū fres
quēter passiones insurgūt vt co occupicentie
vel ire et tristitie et similia, quarū excessus
mentē hois deordinat r perurbat: ad ralem
refrenandū excessum est in hoie supposita
ratio: que refrenās passionū excessū quod
dam in eis cōstituit temperamētū: in hū
ius medietatis tempie cōsistit rō virtutis
mortalis. Unde phs in Echi dicit q virtus
est hūbitus electiuis in medietate consis
tens determinata rōne. put vtrqz sapiens
determinabit. Quia ergo inter passioēs hū
iustmodi: excessus tristitia tam aie qz corpi
est plurimū nocua: qz spūs tristis exiccat
ossa scz corpus vel robur virtutū: r talis tri
stitia maxime puenit ex morte cōiunctoꝝ
et charoꝝ tam ex interiori dolore qz ex fies
tu et luctu exteriori: idcirco in tali casu ppter
cipue est necessaria cōsolatio rōnis pprie
vel homis sapiētis. ne scz ex nimia tristitia
abfozbeatur animū: r ne exterior ex luctu
superfluo virtus corporis resolua. Et id
circo taliter dolens in hūbis ppositis diuine
scripturę: ad interiorē doloz: em consolati

dam inducūt ad exteriorē luctum citius ter
minandū dicendo. cōsolare ppter tristitia rē
A. In quib? qde hūbis facit eccliasitic? tria.
Quia primo inducit ad dolozē mitigādū:
cum dicit. cōsolare.
Secundo ad ipsam vitandū: cum sub
dit. propter tristitiam.
Tertio ad ipsam vitandū: cum addit
r fac luctum rē.

Circa primū attenden

dam est q no prohibet homi dolere r luge
re de damno mortis charoꝝ suoz. qz no p
test fieri q no dolat homo de amissione rei
amate. vnde David audita morte ionathe
amicū sui ait. ij. Regū. i. Doleo sup te frater
mī ionatha: r postea subdidit causam. quia
sicut mater vnicū amat filiū suū ita te dil
gebat. Et dñs noster sup lazariū amicū su
um mortuū lachrymat? est. Job. xi. E p h
tatur autē sacra scriptura vt post dolozem
r luctū debeat hō aliqua cōsolationē accipe
re r dolozē r luctus deponere. Hui? figura
habet in iuda de quo post mortē vrozis di
citur Genes. xxxviii. q post luctū cōsolatōē
accepta ascendebat. In quib? quidem ver
bis inuuantur breuiter tria.

Et primū est tristitia signū. fluctus.
Secūdam est patientie remediū. scz in
consolatione accepta.

Tertium ē gratie pfect? : qz ascendebat.
Circa primū attendēdum est q luct? fit in
morte charoꝝ ad ostēdēdū tristitia. siue de
separatione dilecti: siue ex cōsideratōē dam
ni propriū qd scz plerūqz sequit ex morte al
terius: siue ex compassione alioꝝ dolentiū
r attinentiū illi. Et ideo de Jacob dicit Ge
nes. xxxvij. q induc? est alido lugens filiū
suū ioseph multo tēpore. Similit. ij. Regū
xiiij. dicit de dauid q luge filiū suū amon
multis dieb? . Itē eodē. xix. nūciatū est ioab
q rex lugeret filiū suū absalon. Et. ij. Pa
ral. xxxv. dicit de iosa mortuo. q vniuer
sus iuda r iherusalē luge eū. Item Ezech.
xliij. dicit ipse ppheta. Mortuoꝝ luctum
faciā. Habet littera hiero. Mortuoꝝ luctū
nō facies. Immo etia inducit sacra scriptu
ra ad associandū tales lugētēs p ipoz con
solatione illud Eccl. vii. Ne desis plorātū
bus in consolatorē: r cū lugentib? ambula
Et salomon cōmēdat visitare domos luge
ntium dicēs Eccl. vii. Melius est ire ad do
mum luctus q ad domum cōiuiij: r subdit

rationē dicens. In illa em finis cunctozum
admonet hoim: r viues cogitat quid futu
rum sit. Secundo in auctoritate adducta
notat patientie remediū scz in consolatoē ac
cepta. Vbi aduertendū est q ex duob? ptes
cipue accipiēda est consolatio de morte al
cui? . Primo ex cōsideratōē qualitatis mo
rientis: qz lachrymis aut dolozē reuoca: i
non potest. qz sit tot lachryme fundentur
quot gutte aque sunt in mari nō ppter ea re
uocaret ad vitam: r ex hac cōsideratōē ac
cepit cōsolatōē dauid de puero suo mort
uo r cōsolat? est etiā marie et. Unde dicit
seruis suis. ij. Reg. xij. Propter infantē cui
adhuc vixeret ieiunauit r fletit. Dicebā em.
Quis scit si forte donet eum mihi dñs r vi
uat infans? Nunc autē qz mortū? est quare
ietuno? Nūquid poterō reuocare eū ampli
us? Ego vadā magis ad eū. ille vero nō re
uertetur ad me. Et cōsolat? est dauid berfa
bee vrozis suā. Secundo ex cōsideratōē vti
litatis viuētis: qz ex immoderata tristitia
r luctu nullū fructū r magnū damniū inur
rit: nō tñ antmēdēt etia corporis. A tristis
tia em festinat mors. vt dicit Eccl. i. xxxviij
Adulet em iam ex multa tristitia infirmati
r mortuū sunt. r ideo mīscordie opus ē ta
les cōnsolatos r lugentes consolari. Unde
i. Paral. xix. dicit dauid. Faciā mīscordiā
cū amon filio naas. Preficit em mihi pas
sus mīscordiā. r mihi est dauid nūcius ad
consolādum eū sup morte patris sui. Ter
tio in auctoritate superius adducta ostēdit no
ticię pfect? : qz dicit q ascendebat. i. pfectie
bat in noticia r cōsideratōē sapiētie: qz ex cō
sideratōē mori? alteri? pōt hō ascēdere triplicem
gradū cōsideratōis. Primo ē: qz ex hoc
cognoscere r perspēdere potest humane vis
te calamitate: que tali fine terminat. i. mor
tis r putredinis. Secūdus ē male mortien
tis infelicitatē: qz vadit ad penas eternas.
Tertius est cōsiderando bene viuētis felicitatē
r iocunditatē: qz vadit ad ineffabilia
gaudia. Et iste sunt ascensionēs de quibus
dicitur in ps. lxxxiij. Ascensionem in corde
suo disposuit in valle lachrymarum id est in
humilitate mortis r luctus alacris. B.

Secūdo sapiēs in pro

posito themate inducit ad dolozē vitandū:
cum dicit. propter tristitiam scz effugēdā.
Et notandū q tristitia repellēda est dupl
ci ratione. Primo propter detrimētū spū

Sermonū funebriū

rituale qđ est triplex. Primum est quia impedit scientiam. ex eo scz qđ tristitia impedit a considerando. et addiscendo. Et ratio est: qđ cum omnia potentie anime in vna essentia anime radicentur. necesse est qđ quando in tentio anime vehementer trahitur ad operationem vnius potentie qđ retrahatur ab operatione alterius. vnius em anime non potest esse nisi vna intentio. Et propter hoc si aliquid ad se trahat totam intentionē anime vel magnam partem eius non comparitur secum aliquid aliud: qđ magnam intentionem requirit. Manifestus est autem qđ ad discendum aliquid de nouo: requiritur studium et conatus carz magna intentione. sicut illud Proverb. ij. Si queris sapientiam quasi pecuniam et sicut thesaurum effuderis illam: tunc intelliges disciplinā. Sed aliquādo tristitia animi intentum intenditur qđ trahit fere totam intentionē: et tunc non potest homo apponere cor vt aliquid addiscat de nouo: licz forte voluit aliquid in animo qđ tam didicit. Unde Gregorius propter tristitiam intermisit ezechielis expositionē. Et ideo dicitur Eccl. xiiij. Felix qui nō habuit animi sui tristitiam. Secundu detrimentū tristitie est: quia aggrauat et angustiat animam. Aggrauat quidem: quia homo dicitur aggruari corporaliter et eo qđ aliquo pondere impeditur a proprio motu. et sic tristitia aggrauat spiritualiter. Tristitia em contingit ex aliquo malo presenti: qđ quidem corpore qđ repugnat motui voluntatis aggrauat animū inquantū impedit ipm ne fruatur eo qđ vult. et si vis mali contristantis intentū ex crescat vt nō sit spes euadendi: tūc motus animi interior angustiat vt nec huc nec illuc diuertere valeat. Et ita tristitia animi angustia et anxietate generat. vnde dicitur de Antiocho rege. i. Abacha. vi. qđ renouata est in eo tristitia magna et arbutratu ē se mori. Et vocauit omnes amicos suos: et dixit illis. Recessit somnus ab oculis meis: et condidi et corruui corde per solitudinem. Et dixi in corde meo. In quantā tribulatione deueni: et in quos sanctus tristitie in qua nunc sum? Tertium detrimētū tristitie est: quia impedit actionem meritoriam. Acquiritur em meritum ab actibus virtuosis: quos plurimū tristitia impedit. Unde in magnis moralibus philosopho dicit. Si misitatur aliquis bona operari. coactus operatur: qui autem ex coactione operatur.

tam non virtuosus. Immo interdum tristitia impedit omnē operationē. ex eo qđ interdum tristitia ita aggrauat vel absorbet animā vt omnē motus etiam interiorē et exteriorē excludat. Et ideo pbus dicit in decimo Ethicor. qđ sicut delectatio perficit operationem: ita tristitia impedit. Et ideo dicebat apostolus i. Corinth. ii. Non ex tristitia aut ex necessitate. bilarem em dicitur diligere deus. Secundo repellenda est tristitia ppter nocentem corporalem: quia maxime nocet corpori. quia maxime repugnat humane vite. Constat em humana vita in quadā motione que a corde in cetera membra diffunditur: cui scilicet motioni talis tristitia repugnat. Et ideo dicitur Proverb. xxv. qđ sicut timea vestimentum et vermis ligno: ita tristitia vtri nocet cordi. Et Eccl. xxxvij. Tristitia festinat mors. E

Tertio in themate assumpto inducit sapiēs ad dolorem et luctum cito terminandū: cum ait facturus sim meritum etc. Meritum istud facietur sim meritum attenditur sicut dignitatem defuncti. Unde in veteri testamento. qđ magis erat in dignitate vel probitate magis plangebatur. sicut patet de iacob Genes. i. et de aaron Numeri. xx. et de moysi. Deuter. xxxij. et de samuele. i. Regū. xxv. Sed sequit in themate. vno die vel duobus. i. modico tempore. Eccl. xxij. Modicum plora super mortuum quoniam requieuit. Narrat Valerius maximus qđ litiij quando incidebant luctus mortui inducebatur homines veste muliebat vt deformitate cultus permoti stultū merito citius deponere cuperent. Unde Eccl. xxvij. Fer luctum illius vno die. Hoc fiebat antiquitus de quolibet vili mortuo: sed de nobilibus fiebat luctus saltem septem diebus. sicut illud Eccl. xxiij. Luctus mortui septem diebus. Vel per istos septem dies accipiuntur moraliter septem partes prosperitatis mundi. et pro quibus legendus est homo qui ppter tanta iacet mortuus in peccatis. scilicet pompa secularis: fama popularis: sanitas corporalis: voluptas carnalis: abundantia temporalis: securitas infidelis: et gloria singularis. de quibus Job. xxi. Ducunt in bonis dies suos: et in puncto ad inferna descendunt. Sed illi qui lugent bene peccata sua vel aliena consolabuntur. sicut illud Ambrosij. v. Beati qui lugent quoniam

Distinctionis VII

ipm consolabuntur. scilicet in presenti de ventura in futuro de gloria. Ad quam deus nos perducat qui vixit et regnat etc.

De commendatione visitantis lucogenes. Sermo II

Plus est ire ad domum luctus qđ ad domū conuiuii.

in illa em finis cunctorum adinatur hominū. Eccl. viij. Plurimū contingit qđ presens voluptas conuertitur in aduersitatem perpetuam. quia vt dicitur Proverb. xiiij. Extrema gaudij luctus occupat. et Luc. vi. Ne vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis et flebitis. Et e contrario contingit qđ presens aduersitas conuertitur in perpetuam voluptatem. Job. xvi. Tristitia vestra vertetur in gaudium. Que duo manifeste apparent. Luc. xvi. in diuina epulone et lazaro paupere. Si ergo cuius finis bonus ē et ipsum quocqđ bonum est: et finis luctus est bonus et finis gaudij malus sequitur qđ vt dicitur in verbis propositis. melius est ire ad domum luctus qđ ad domū conuiuii. In quibus quidem verbis agitur de quatuor. Et primo de presenti afflictione: que intelligitur per domū luctus.

Secundo de mundi consolatione: que intelligitur per domū conuiuii.

Tertio de vtriusqđ comparatione: quia melius.

Quarto de euidenti ratione: quia in illa finis cunctorum etc.

Circa primū attendendum est qđ mundus iste est vt domus luctus qui sunt in aduersitate. Mūdus em ē domus incensa et combusta igne auaricie. iij. Regū. xxv. Omnē domum combussit ignis scilicet auaricie. Unde Iudici. xij. dicitur quasi ex persona demoni. Incendemus domum tuā. Item mūdus est domus immun-da et infecta lepra luxurie. Lenitici. xiiij. Leprosus est perfectiorans: et immūda domus. scilicet immūditia luxurie. et dicitur lepra perfectiorans: quia corrumpit et non corrigit vitium luxurie. Item mūdus est velut domus tota plena fumo superbie. iij. Regū. x. Repleta est domus a summo vsqđ ad summū. Et quia ex huiusmodi vitijs plurima mala et aduersa proueniunt in mundo pro quibus homines lugere oportet: et ideo recte mundus vocatur domus luctus. Sed de isto luctu di-

Sermo II

ctur Hieremie. xxxi. Conuertam luctum eorum in gaudium: et consolabor eos: et lificabo a dolore suo. In quibus quidem verbis continetur triplex promissum qđ correspondet merito triplicis virtutis.

Et primū quidem respondet merito penitentie: cum dicitur. conuertam luctum eorum scilicet penitentium in gaudium. et istud gaudium est de remissione culpe.

Secundū respondet merito misericordie scilicet eorum qui compatuntur miseris aliorum: et istis promittit consolationē gratie: cum dicit consolabor eos.

Tertium vero respondet merito patientie cum dicitur. et lificabo eos a dolore suo. et illud erit in adeptione glorie.

Circa primū attendendum est qđ sicut penitens dolet de perpetracione culpe: ita gaudet de eius remissione. Sicut ergo in vite virtute solus conuertitur humor: aque in vitum: ita etiam virtute charitatis in penitente conuertitur luctus in gaudium. Et ratio est: quia virtute charitatis remittuntur peccata luctus: sicut patet in Magdalena post gentibus ea. sicut patet in Magdalena post cuius lacrymas et luctū dixit xps Luc. viij. Dimittantur ei peccata multa: quoniam dilexit multū. Notandum est autē qđ vere penitens abus deus et remittit culpas et restituit gratiam. Remittit em primo culpam quantum ad omnia peccata: quia vnum peccatum sine alio remitti non potest. quia esset hoc contra perfectionem diuine misericordie: cum perfecta sunt opera. vt dicitur Deut. xxxij. vna de culis miseret totaliter miseret. Et ideo Augustinus dicit in libro de pnia. qđ quedam impietas infidelitatis est ab illo qui iustus et iusticia est dimidia sperare veniant. Et licet remissa culpa per penitentiam tollat reatū: pene eterne qui sequebat ex auerione a bono incommutabili et eterno: que auerio per conuersionem penitentie remouet: potest tamen homo post talem remissionē adhuc remanere ligatus ad penā temporalem. sed cum auxilio diuine gratie patienter penas toles raudo absoluit etiam a tali reatu pene temporalis. Item vere penitenti restituit gratia et omnes virtutes. sicut videmus qđ redeunte tepore veris arboribus reddunt frōdes qđ ab stulerat aspidas hyemis. Et ex hoc patet qđ vere penitenti remittit vt dicitur est culpa. et ideo oportet qđ penitenti gra infundat: et gratia consequatur. et hanc gratiam. sicut et

essentia anime flant oēs potentie, Et hu-
 lus figura habetur Luc. xv. vbi pater mā-
 dant qd fili penitens indueret stola pma-
 que fm Ambro. est amica sapientie: quā se-
 quantur oēs virtutes. fm illud Sap. viij.
 Sobrietate est prudentia docet et iusticia
 am et virtutes quib' vni' nihil est in vita ho-
 mīnū. Sic ergo qz per penitentiā remittit
 culpa et restituit gratia cū virtutib' conuer-
 titur luc' penitentiis in duplicē leticiam. Et
 ideo dicit' Desier. ix. Luc' atqz tristitia in
 hilaritate gaudiūqz cōverti sunt. Et potest
 exponi qd luc' penitentiē exterioris conuer-
 tuntur in hilaritate ppter remissionē culpe
 et pene carnis: et in gaudiū ppter restitutio-
 nem gratie et virtutū. Secunda autē pro-
 missio que ponitur in auctoritate addata
 correspondet merito misericordie. quia pū ho-
 mines compatiantur proximis et lugent de
 aliorū miseris: et quantum ad hoc subdit. et cō-
 solabor eos. Et vbi advertendū est qd sancti et
 pū viri in mundo isto et dolent de afflictione
 bonorū: et lugent de perditione malorū. sicut
 Samuel lugebat Saul a deo reprobātū. Et ideo
 in alia vita consolabunt' a deo: qz habebūt
 gaudiū de beatitudine bonorū: et leticiā de
 punitione malorū. qz letabit iustus cum vi-
 derit vindictā. et ideo dicit' Esa. li. Gaudiū
 et leticiā tenebunt: et fugiet dolor et gemitus
 ecce ego te consolabor vos. Quasi dicat. il-
 lo modo consolabor misericordes et cōpassi-
 vos: qz tenebunt gaudiū de beatitudine ho-
 norum: qz vniuersosqz congaudebit beatitu-
 dini alterius: et leticiā de vindicta malorū.
 et sic fugiet luc' quē habebūt in mundo de
 afflictione iustorū: et etiā gemitus quē face-
 re solebant de perditione malorū. Tertio p
 missio correspondet merito patientie: cum
 dicitur. et letificabo eos a dolore suo. Dicit'
 de nilo qui est egypti flumē qd quādo inun-
 dat multū eius aqua multū letificatur egypti
 pū. quia ē signū et causa futurę fertilitatis.
 Sic inundatio et flux' tribulationū in mun-
 do isto est causa et signū abundantie bono
 in futura gloria. ppter qd dicitur Jacob. i.
 Omne gaudiū estimatē fratres mei cum
 in tentatione varias incideritis. Et ideo
 etiā in ps. dicitur qd fluminis impet' letifi-
 cat ciuitatē dei. quia scz impet' aduersitatis
 presentis erit causa leticie et glorie: quā ha-
 bebunt sancti qui passi sunt in superna ciui-
 tate celestis hierusalē. et tunc letificabuntur
 ab omni labore liberati et dolore. sicut mulier

post qd dolore partus euasit et filium pepe-
 rit a dolore suo letificatur. et sicut sanar' leti-
 ficatur a dolore incisionis: quia letatur pzo
 pter sanitatē adeptam etiā de dolore quē
 sustinuit. Sed mō multitudinē dolorum
 meorū in corde meo consolatione tue letifi-
 cauerunt animā meam. B

Secūdo in themate as

sumpto agitur de mundi consolatione sine
 voluptate: que intelligitur per domū conu-
 uij. Notandū qd mundus dicitur dom' cō-
 uuij propter amittentiam voluptatis et de-
 citur etiā dom' luctus ppter tristitiā ad-
 uersitatis. Videm' autē qd terre nascentia
 leduntur vel a nimio calore vel etiā a nimio
 frigore. Et sic hoies vel a nimio fauore pro-
 speritatis vel ardore voluptatis vel etiā
 a nimio frigore aduersitatis leduntur. Quia
 pperitas per voluptates corrumpit: facit
 ens homines luxuriosos et gulosos. Et ad-
 uersitas per impatientiā dicitur: faciens ho-
 mines et crudelēs et imites vel pusillan-
 mes et desperantes. et ideo ab vtracqz opor-
 tet canere. Unde Hieremie. xvi. Ne ingre-
 diaris domū conuij scz vel voluptatib' mā-
 di resoluaris. sicut faciebat diues epulo. Lu-
 ce. xvi. Neqz vadas ad plangendū scz ppter
 impatientiā aduersitatis. quasi diceret. Si
 vis non perire: neqz voluptatib' mundi res-
 soluaris neqz aduersitatib' eius et luctibus
 prosternaris aut deniciaris. Ad litterā etiā
 vitanda sunt conuiuia inhoneſta et intem-
 perata. fm illud Proverb. xxiij. Noli esse in
 conuiuijs potatorū. in talibus enī conuiuijs
 fm Greg. abundantē edacitas loquacitas et
 ludorū vanitas. Unde Job. i. dicitur qd filij
 iob faciebant conuiuia p domos vniuersosqz
 in die suo. cunctqz transissent dies conuiuij
 mittebat ad eos iob' sanctificabat eos. vbi
 Grego. dicit pmo moral. qd vir sanctus no-
 uerat quia conuiuia vit sine culpa poterat
 celebrari: quia magna purgatione sacris-
 ciorum diluendē erant epule conuiuiorum.
 Et Ambrosius in libro pmo de officijs dicit
 qd conuiuia occupationes extraneorū ha-
 bent subreptunt fabule et voluptatum pocu-
 la. Et notandum qd circa conuiuia peccato-
 rum quattuor vicia concurrunt. Nam pre-
 cedat cupiditas inanis glorie. quia multi ta-
 lia conuiuia faciunt vt magnificā repuren-
 tur: et vt inde homines gloriam et laudem
 assequantur. et ideo cum magna pompa fa-

dant conuiuia ad laudem hominū et non ad
 meritum apud deum: et ideo non vocantur
 pauperes sed diuites. vnde contra illud Lu-
 ce. xiiij. dicitur. Cum facis conuiuium voca
 pauperes debiles gaudentes et cecos et beatis
 eris. quia non habent vnde retribuere tibi.
 retribuatur est tibi in retributione: als res
 surrectionis iustorum. Item precedit prodi-
 galitas expense. quia multi prodige expen-
 dunt in talib' conuiuijs. qui nolūt dare etiā
 parua in elemosinis vel in restitutionib' fa-
 ctis. sicut pty in diuite epulone q' quotidie
 habebat splendidas epulas et pauperi lapa-
 ro negabat micas. Item coniuat talia cō-
 uilia voluptas et edacitas gula et sequitur
 postea immundicia luxurie. Et de his dicit'
 Petri. ij. Voluptatem estimantes dei des-
 titias contaminationis et macule delictis af-
 fluentes in conuiuijs suis luxuriantes vor-
 bificam: oculos habentes plenos adulterijs
 et Hec. iij. Separati est conuiuij eorum
 fornicatione fornicati sunt. E

Tertio in themate as

sumpto agitur de vtriusqz comparatione.
 scz aduersitatis et voluptatis. quia melius
 est ire ad domum luctus rē. id est melius
 est pati aduersitatem qd sequi voluptatem.
 Et ratio est: quia in aduersitate anima iusti
 deum benedicens et patienter serens: cons-
 seruatur in vita gratie: sed voluptatem se-
 quens ruit in mortem culpe. Unde David
 qd iū fuit in persecutione sanctis bonus per-
 seueravit: sed quando erat in prosperitate
 regni carnis voluptatē sequens: in vicium
 luxurie et homicidij cecidit. Et ideo dicitur
 Judith. viij. Melius est vt captiuū benedi-
 camus dominū viuentes. scilicet vita gratie
 qd moriamur scilicet morte culpe. Item quia
 ex aduersitate anima humiliatur: sed ex vo-
 luptate et prosperitate in superbā elenatur
 sed sicut dicitur Proverb. xvi. Melius est
 humiliari cū mitibus qd diuidere spolia cory-
 superbis. Item in paupertate et aduersitate
 homo magis timet deum: sed in voluptate
 et prosperitate precipue si fit diues contem-
 nit eum. et ideo dicitur Proverb. xv. qd meli'
 est parum cum timore domini qd thesauri
 magni et insatiabiles. Item quia per aduer-
 sitatem incidit homo plerūqz absqz culpa
 in manus hominū sed per voluptatem in-
 cidit cum culpa in manus dei. Sed sicut di-
 cit' Saluus Daniel. xij. Melius est absqz

opere incidere in manus hominū qd pecca-
 re in conspectu dñi. quia horrendum est in-
 cidere in manus dei viuentis. D

Quarto in themate as

sumpto ponitur euidentis ratio quare sit me-
 lius ire ad domū luctus qd ad domū conui-
 uij scilicet quia in illa scz in domo luctus finis
 cunctorum admonetur id est ad memorias
 reductur finis omnū hominū scilicet mors.
 Et ista admonitio sine rememoratio finis
 valet ad hoc vt homo viuēs cautius et pū-
 dentius se habeat. Nam si aliquis finis est
 periculosus si homo habet amicum finit est
 premouere vt canis se habeat. Sed finis
 iste hominū scz mors periculosus finis est
 quia multi sibi perunt: et ideo infirmario ei'
 et rememoratio valet nobis ad meliōrē nos-
 stri custodiam. Unde. i. Petri. iij. dicitur.
 Finis omniū appropinquabit. estote ergo
 prudentes et vigilate in orationibus. In
 quib' quidē verbis beatus pet' tria facit
 Quia primo nobis proponit mortem ius-
 tantiam: cum dicit. finis omniū appropin-
 quabit.

Secundo nos inducit ad futuri promiden-
 tiam: cū subdit. estote ergo prudentes.
 Tertio ad nostri custodiā: cum addit. vi-
 gilare in orationibus.

Circa primū notandum qd finis omniū
 id est mors dicit' appropinquat: quia bre-
 ues dies hominis sunt: et quāto homo plus
 viuūt tanto plus appropinquat eius finis.
 Sed aduertendū qd quando est aliq' per-
 riculum vbi multi periclitantur et multi eua-
 dunt: non est mirū si aliqui homines multū
 audaces et fortes non timent nec precidēt
 sibi. sed quando est talis passus per quem
 nullus transit quin dimittat robam et pelle:
 tunc est fructitia si nō provideat sibi qd tras-
 eat tutus. Ita certe si finis noster esset talis
 qd aliquis aut per vim aut per pacem posset
 euadere: non esset mirū si homo non cura-
 ret de ipso: sed est talis passus qd nullus pos-
 test euadere. et ideo dicitur finis omnium.
 Sicut enī iste finis habet potentiam in ta-
 scz. vellombardia: sic in anglia et in frācia
 et in toto mundo. et sicut in senib' sic in iuue-
 mbustificat in pauperibus sic in diuitibus.
 et frequentius occiditur potius pinguis qd
 macer. et sicut moritur bos ita et vitulus. si
 cur asina ita et asellus. et frequenter porcat
 asina corium aselli ad foras: et iuuenes a

parentibus ad sepulchrum: et licet non per naturā: tamen per dei voluntatem. Benef. vi. Finis uniuersę carnis venit coram me. et Eszechielis. vii. Finis venit: venit finis super quattuor plagas terre. Secūdo inducit nos ad futurū providentiam: quę subdit. efforte ergo prudentes. Vbi notandum quod homo non esset prudens si vellet remanere in terra ista vnde omnino oporteret eum exire vellet nollet. et si esset sollicitus facere sibi thesaurum suum: sed esset prudens si vbi manere deberet ibi faceret congregationem suam. sicut vulpes et mus quando de suis foueis exire compelluntur tam cito aliam faciunt cum labore. Vnde prudentis am bene habent mundani quando festum sancti michaelis appropinquat vel festum sancti iohānis et debent exire de domo quā tenuerunt: quia solent ante exitum de alia domo sibi providere. Sic certe noster exitus ē propinquus et nescimus horam quando ex pellemur de hoc mundo. Et ideo debemus facere congregationem ibi vbi nostra man- so erit et sic habitabimus in pace. Eccl. x. Ciuitates inhabitabuntur per sensum prudentium. Sed heu quia dicitur Zuce. xvi. quod filij huius seculi prudentiores filij lucia in generatione sua fuerunt: illi faciunt isti non. Tertio inducit nos ad nostri custodiam et tutelam: cum additur. vigilare in orationibus. Et primo vult quod sumus solliciti ad custodia. et ideo dicit vigilare. Secundo quod sumus ornati ad pugna. et ideo subdit in orationibus. Quanti ergo ad primum notandum quod quando homo habet aduersarium nequissimū qui continue insidiatur ei sollicitus est multus et vigilat vt non inueniat ipsum dormientē. Sic certe homo habet aduersarium crudelissimū qui insidiatur ei et scilicet diabolū. et ideo non debet homo dormire in peccatis: sed esse in vigilia gratie diabolus inueniat eum dormientem et occidat ipsum. Ita dicitur. i. Petri. v. Sobrii estote et vigilate etc. Nota figuram huius. ij. Regū. iij. de isobeth qui interpretatur vir confusio: qui dormiebat sup stram suam meridie et offiaria domus id ē raris purgans triticum separans granum a paleis id est bonum a malo obdormiuit: et ingressi sunt domo latronculi. scilicet reprobos qui interpretatur mollis pater: et banala qui venit gratificans et interfecerunt eum. Et ideo sicut vigilat homo ne auferantur

ei bona temporalia: sic multo magis debet vigilare ne auferantur ei bona spiritualia. Vnde Apocalyp. xvi. Beatus qui vigilat et custodiet vestimenta sua ne nudus ambulet. Secundo monet quod sumus armati ad pugnam spirituales. scilicet per arma orationum. vnde dicit in orationibus. Nam oratio est summus remediū contra bellum carnis. nec mirum quia oratio impetrat auxilium plurimū. caro est vna pessima rivalda que semper est cōtra spiritum: sed anima est vna nobilis creatura: ideo tenent se sicut liberi de parte sua. Mathei. xxvi. Orate ne intretis in tentationem. non vt non tentemini: sed ne intretis per consensum. Aliquando enim homo velit nolite turpia cogitat: sed tunc est ad ostium tentationis intrat autem quando consentit: ideo oratio est auxilium. et ideo dicit dominus? Mathei xvij. Hoc genus demoniorum non eicitur nisi in oratione et ieiunio. Vnde ieiunio sanantur pestes corporis: sed oratione pestes mentis: et per eam etiam conceditur gratia qua pervenitur ad gloriam. Ad quā deus nos perducat qui vivit et regnat etc.

De ploratu temperato habedo. Ser. III

Primum dicim plora su-

per mortuum. Eccl. x. Dixerunt philosophi stoici quod tristitia non debebat esse in homine sapiente. Et ratio est sim tullium in libro de Tusculanis questionibus. quia tristitia et ira et generaliter omnis passio anime est quidā anime morbus. quicūque autem morbosus est sanus non est: et qui in anima sanus non ē insipiens est. vnde insipientes insanos dicimus. ergo tristitia non est in homine sapiente. Sed peripatetici philosophi dixerunt quod in homine sapiente potest esse tristitia et quecumque alia passio sensui appetitus dō modo sit ratione moderata: quia tristitia et quecumque alia passio non dicitur morbus vel perturbatio anime nisi quādo caret moderamine rationis. Et hinc opinionis sacra scriptura concordans in moderatam tristitiam prohibet et moderatam concedit. Vnde de immoderata tristitia que perturbat animum et rationem absorbet. dicitur Prover. xij. quod non contristabit iustum quicquid ei acciderit. et Eccl. x. Tristitias longe expelle a te. Moderatam autem tristitiam concedit sacra scriptura specialiter de

more carorum. et ideo etiam ad plorandum super mortuū inducit non tamen multum: sed modicus id ē cum temperamento debito et moderamine rationis. Et hoc est quod Ecclesiasticus sapiens dicit in verbis propositis. Modicus plora supra mortuū. In quibus quidem plora tria facit. Quia primo inducit ad tristitiā ostendendam. in eo quod dicit. plora. Secundo ad tristitiā moderandā: in eo quod dicit. modicum. Tertio specificat tristitię materiā: cū subdit. supra mortuū.

Circa primū notandum

quod plorare mortuos sacra scriptura concedit: quia non est illicitum. Et ratio est: quia cui non est illicita causa. nec effectus qui naturaliter sequitur ex ipsa causa. Vnde sicut non est illicitum viro vti vxore: ita nec est ei illicitum ex ipsa filios generare. quia iste effectus naturaliter est conueniens ex vltimo matrimonij. Et ideo cum plorare sine flere sit effectus quasi naturaliter consequens tristitiam et dolorem: dolere et contristari de morte proximi et chari sui non sit illicitum: sequitur quod non sit illicitum etiam de mortuo plorare. et ideo dicitur Eccl. xij. Super mortuum plora. defecit enim lux eius. In quibus quidē verbis duo facit. Quia scilicet primo inducit ad compassionis ostensionem: cū dicit. sup mortuū plora. Secundo ostendit compassionis rationem: cum subdit. defecit enim lux eius. Circa primū notandum quod inducit ad plorandum super mortuū triplici ratione. Primo quia hoc requirit naturalis dilectio. nō est enim cor hominis potest tangi et pungi quin sentiat et doleat. Gregorius. Non est pondus virtutis insensibilitas cordis. Sed de morte persone dilecte cor paugitur et tangitur. quia tollitur et separatur ab eo illud quod erat sibi forti vinculo amoris vnitus et coniunctum. et ideo oportet quod doleat et sentiat et quod dolendo ploret et defleat. Vnde beatus Augustinus mirabatur quod cum amico mortuo ipse non fuerat mortuus. quia non viderat quod esset possibilis diuisio vbi fuerat tanta vnio. Vnde dicitur Eccl. xij. In mortuū pduc lacrymas et quasi dira passus incipe plorare. Nec est ergo naturalis affectio que fecit beatū iob dolere et plorare de morte filiorum. quia ea audita surrexit et sci-

dit vestimenta sua et tonso capite in terram corruit. Job. i. Item que fecit plorare et lacrymari christū de morte lazari. Vnde dicitur Job. xi. quod vidit mariā plorantem et iudeos qui venerant cum ea plorantes: insurrexit spiritus et turbavit seipsum et lacrymans est. Ista etiam affectione tactus plorabat hieremias interfectos populi sui. Hierem. i. Plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei. Secunda ratio plorandi mortuum est: quia hoc requirit dilectionis probatio. Nam exteriores lacryme signa sunt interioris dilectionis. Et ideo iudei videntes christū lacrymari in resuscitatione lazari. Job. xi. dixerunt. Ecce quomodo amabat eum. Vnde quia homo debet ostendere et probare se personam defunctam dilexisse: ideo debet de ipso plorare et lugere dicens sicut Themoz. i. Jdciro ego plorans et oculi mei deducens aquas: quia longe factus ē a me. Tertia vero ratio est: quia hoc requirit lagentium consolatio. Nam sicut dicit Gregorius. Vnde consolatio est vt si volumus merentē a merore suscipere: sua deamus etiam nos eius luctui merendo concordare. Nam consolari non possumus cui non merendo cōcordamus. Et plus dicit in x. Tribuor. quod in tristitijs amicis condolens consolatur. et ideo dicitur Eccl. vij. Ne desis plorantibus in consolatione. et cum litigentibus ambula. B Secundo in autoritate inducta redditur ratio compassionis et plorature super mortuū: hoc quod defecit lux eius. Huius est humana habitus lux triplici ratione. Primo quia sicut lux nō durat in aere nisi quādo habet presentiam solis: ita nō durat in corpore nisi quādo habet presentiam anime. Vnde Job. i. Vita erat lux hominis. Secundo quia sicut lux claritate suorum radioz habet oculos letificare. ita et vita hoīs debet esse talis vt possit claritate bonoz operū alios edificare. Vnde dicit Matthe. v. Sic luceat lux vestra. i. vita vestra corā hominibus vt videant opera vestra bona etc. Sed nō est talis vita eoz quę vivunt in tenebris peccatorum. Job. iij. Dixerunt hoies magis tenebras quod luce. erant enim eoz mala opera.

Secūdo in themate as-

sumpto inducitur homo ad tristitiam temperandā: dicitur. modicus. Vbi aduertendum est quod de omni re que est sui excessu potest esse lesus etiam si sit necessaria: tamen

Sermonū funebriū

potius affluentiū est de illa modici q̄ multum. vnde de medicina forti & multa eius curari dicit medicus q̄ melius est intra sustinere q̄ exquisite euacuare id est meli⁹ de ea dare min⁹ q̄ plus. Igitur quia tristitia ex suo excessu est lesiva anime & corporis, scilicet si sit nimia, ideo etiam si sit necessaria contristari & plorare sicut est de mortuo: tamen pot⁹ contristari & plorari modici q̄ multū. Et ideo dicit .i. Petri. i. Ad dicam nunc si oportet contristari. In quibus quidem verbis duo facit.

Quia scilicet primo ostendit q̄ tristitia est necessaria: cum dicit, oportet contristari. Secundo q̄ debet esse temperata: cū subditur, modici nunc.

Circa primum ostendendum est q̄ in vita ista oportet hominem contristari propter duo. Primo propter necessitatem esse, quia impossibile est q̄ in vita ista non eueniant homini tristitia id est quae animo suo inferunt tristitiam. Nam sicut dicit Valerius maxim⁹: Nemo est ante felicitatis q̄ dentes malignitatis scilicet fortune euadere possit. Et hoc nunc dicit q̄ nemo est tam compositus felicitatis qui non ex parte aliqua cum status sui conditione rixetur, quia semper inuenit aliquid q̄ animo suo siue appetitui repugnat, & hoc tristitiam infert. Permittit enim deus multa tristitia euenire & malis hominibus & bonis. Ad alios quidem ad eorum correctionem, vnde si non eueniret aliquid triste in vita sua homini peccanti: esset signū tristitiae & damnationis eterne, & ideo dicitur Eccl. v. Ne dixeris peccasti: & quid accidit tibi triste, altissim⁹ enim est patiens redditor. Bonis vero hominibus permittit deus tristitia euenire, etiā que non meruerit ad eorum probationem: & ideo dicitur .i. Petri. ij. Dec est gratia, si propter dei conscientiam sustinet quis tristitias patiens iniuste. Unde de qui sic patitur, non debet propterea se reputare a deo derelictum, sed sperare potius ex hoc certitudinem finalis salutis. Unde ps. postq̄ dixerat, Quare oblitus es mei: & quare contristatus incedo tē, finaliter condusse seipsum confortando. Quare tristis es anima mea & quare conturbas me: spera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutare vultus mei & deus meus. Secundo oportet contristari hominem propter tristitiae efficaciam, omnis enim tristitia de aliquo malo fugiendo est efficax, & valis ad aliq̄ bonū.

Est autē aliquod malū quod est fugiendū propter seipsum: propter contrarietatem quā habet ad bonum sicut peccatum. & ideo tristitia de peccato valis est ad hoc q̄ homo fugiat peccatum. Fugiendo est ergo peccatum & ratione siue malicia: quia de se malum est: & etiam quia contristatiū est. Unde inquantū tristitia talis inducit ad fugam peccati, patet q̄ valis est. Unde apostolus .ij. Corinth. vii. Gaudeo, non quia contristati estis: sed quia contristati estis ad penitentiam. Aliquid vero est fugiendum, non quia sit in se malum: sed quia occasio maius malum, sicut patet in bonis temporalibus. Unde tristitia de bonis temporalibus potest esse valis, sicut dicitur Ecclesiastes, vii. Melius est ire ad domum luctus q̄ ad domum comitij tē. Secundo ostenditur primo in auctoritate inducitur q̄ tristitia debet esse temperata: cū dicit, modici scilicet modica sit tristitia. Secundo quoad tempus breuitatem vt non multo tempore perseueremus in ea, & ideo dicit nunc q̄ sonat breuitatem presentis temporis. & hoc vt possimus sine lesione tolerare. Quia sicut dicit Iulius, Omnia breuia tolerabilia esse debent etiā si magna sint. Et hinc est q̄ etiam deus dat nobis ad patiendum in vita ista passionem breuem & modicam pro qua postea in futura vita reddet nobis gloriam eternam & magnam. i. Petri. v. Vocauit nos in eternam gloriam suam in christo iesu modicum passio. Hinc enim vt hic in sustinendo tristitiam laboremus modici vt postea requiescam⁹ multus. In illud Ecclesiastes, ij. Modicus laboranti & inuenit tibi multam requiem. Et ideo modici est tempus tristitiae: quā oportet sustinere. Apocalyp. vi. Dicit enim illis vt sustinerent tempus adhuc modicum. Unde pro tristitia breui quam nunc sustinemus ineffabilem leticiam reddet nobis deus. In illud Job. xvi. Eos quidem nunc tristitia habebitis, iterū autē videbo vos & gaudebit cor vestrum. D.

Tertio in themate as

supra specificat tristitiae materia: sup mortuum. Notandum q̄ mortu⁹ potest esse hō dupliciter. Nam aliq̄ mortu⁹ corporaliter, et super talem mortuū plorandum est modicus, tamen quia plorat talis nihil valet nec prodest illi

Distinctionis VII

Sermo III

hic quia si multus esset noceret ipsi ploranti. Et ideo dicit Eccl. xxxviii. Ne dederis in tristitia cor tuū: sed repelle eam a te, & post subditur. Et tunc nihil p̄deris. s. defuncto: et tēpm pessimabis. s. ex nimia tristitia et ploratu. Alij hō mortuū sp̄ialiter scilicet mortuū peccati. Istis est maxime compatiendus quia dira peccatorū vulnera patiunt⁹ quibus nos compari debemus: & ideo de utroq̄ modo dicit Eccl. xxxviii. Sicut in mortuū scilicet corpore pducit lachrymas scilicet tempatas & de mortuo supple in peccato quasi dira passus incipit plorare. Talis enim ploratus est compassio: & est meritorius ploratu⁹ propter caritatem: & est valis tali mortuo: quia aliquādo propter tales lachrymas resuscitatur a peccato. Unde dicitur in mari beati augustini que plorabat p̄ditionem filij sui angustini: sicut matres consueverunt flere corpora funera filiorū. Impossibile est vt filius istarum lachrymarū pereat. Unde in figurā hui⁹ dominus lachrymando lazari mortuū suscitauit. Et ideo lachrymis & prius & alienis resuscitatur homo a morte pat̄ ad vitam gratie per quas puenit ad vitam glorie eterne. Ad quam nos pducatur deus tē.

De sermone propter considerationes nostras, Sermo III

De mortuū pduc

lachrymas: & quasi dira passus incipit plorare. Eccl. xxxviii. Tripli de causa hō homini plorare & dolere de aliquo defuncto. Primo ex compassione ipsi defuncti: puta si sit male mortu⁹: & specialiter quoad animam: vt cū certitudinaliter apparet vel salte visibiliter q̄ sit mortu⁹ in peccato vel infidelitatis vel vsure vel impenitentiae vel desperationis. Et ista forte de causa dauid planctu fecit sup morte saul. Secunda causa potest esse ex compassione primi scilicet compatiendo viuis qui ex morte alicui⁹ dāna consequunt. Sicut legit de beato Ambrosio ep̄i copo. q̄ flebat amarissime quando audiebat de morte alicuius sancti sacerdotis: vel quia se p̄cellerat & in hoc compatiēbatur sibi ipsi: vel q̄ difficile erat hōi iuenire: & in hoc respiciebat damnū primo sum. Tertia causa potest esse ex compassione sui scilicet propter damnū quod ipse cōsequitur, ex alicuius morte: & de hoc specialiter exponi possunt verba p̄posita q̄ dicit. In mortuū pducit lachrymas tē. B In quibus q̄

dem verbis tangitur duplex ratio plorandi de aliquo mortuo.

Et prima quidem sumit ex bonis que homo inde p̄dit: et hac ratione dicit, in mortuum producit lachrymas.

Secunda vero sumit ex malis que inde incurrit: et hac ratione dicit, et quasi dira passus incipit plorare.

Circa primum attenden

dum est q̄ hō inuicijus homini dolere & plorare de damnū suo sicut & de damnū alterius: quia p̄cipit q̄ homo diligit proximum sicut seipsum: ideo dolere potest homo de dāno suo: s. solum ex amore naturalis puta si sit damnū cor: pale et contra bonum nature et quādo ille mortuus est a quo corporaliter sustentabatur et iuuabatur in necessitatibus suis. sicut habet Actū. ix. de Tabita q̄ erat plena opib⁹ bonis & elemosinis quas faciebat. Et factū est vt infirmas moreretur. Et cum aduenisset petrus: circumsteterunt eum omnes vidue stantes: ostēdentes ei tunicas et vestes quas faciebat illis doctas. Et petrus ponens genua sua orauit. et cōuersus ad corpus dixit. Tabita surge. Et illa a p̄uit oculos et viso petro resedit. & cum vocasset petrus sanctos et viduas assignauit eā viuā. S. multo magis potest etiā homo dolere de morte alicui⁹ amore sp̄iali: vt si mortuus sit ille cuius doctrina vel consilio fouebatur in seruitio dei. vnde Thren. i. Idcirco ego ploro: & oculus meus deducit lacrimas quia longe factus est a me consolator: cōuertens animam meā. Eccl. xxi. Super mortuum ploro. defecit enim lux eius. i. doctrina vel consilium quo te illuminabat et dirigebat. Et ideo talia damna patieribus dicit. Viere. ix. Deducant oculi nostri lachrymas: et palpebre nostrae defluant aquis: quia vox lamentationis audita est. In quibus quidem verbis tangitur triplex tristitiae effeatus.

Primus est ex dolore incipiente. s. q̄n incipit lachryme apparere: & q̄n ad hoc dicit. deducant oculi nostri lachrymas.

Secundus sequit⁹ ex dolore crescentē q̄n incipit lachryme abundanter ab oculis fluere. et quātum ad hoc subditur. & palpebre nostrae defluant aquis

Tertius est ex dolore vehemēter affligente vt quādo voce lamentationis clamatur et quātum ad hoc addit. q̄ vox lamentationis audita est.

Sermonū funebriū

Circa primū attendendū est qd lachrymarū deductio aliquādo videt pdesse etiā ad mitigandū dolorē. Cuius ratio duplex est. Prima quidē est qd omne necessariū interius dolum magis affigit qd magis multiplicatur interio anīme circa ipm : si quādo ad exteriora diffundit tunc interio anīme ad exteriora quodāmodo disgregat : et sic interior dolor minuit. et ppter hoc qñ hoīes qui sunt in tristitia exteriorius suā tristitiam manifestant fletu aut gemitu vel etia ybbo mitigat tristitia. Secūda qz semp opatio conueniens homini fm dispositionē in qua est : est sibi delectabilis. Fletus aut et gemitus sunt quedā opationes cōuenientes tristato vel dolo nri. et ideo efficiunt ei delectabiles. Cum igit delectatio aliquātr mitiget tristitiā vel dolorē sequit qd p fletū et gemitū tristitia mitiget. Et ideo brūs Augustinus dicit in lib. iij. cōf. qd qñ delectat de morte amicitia solo gemitu et lachrymis erat ei a liquidula requies. vnde ps. Fuerit mihi lachryme mee panes. Secūda effectus ē qui sequit ex dolore crescere. scilicet effluit ab indistat ab oculis aqua lachrymarum; et iō dicitur in auctoritate adducta. palpebre nostre etc. Sed mirandū est qd aliqui sunt qui abundant lachrymis pro damnis temporibus dolentes vel p morte alicuius amici: qui tamen pro damno et morte anīme sue scz pro peccatis suis lachrymas habere nō possunt. et talem dicit beatus Augustinus culpabiliter esse dammandū. Sed hoc intellegendū est quādo defectus lachrymarum exterior puenit ex defectu interioris doloris scz quia plus dolo de morte amici qd peccato suo. Sed interdū defectus lachrymarum exteriorum puenit ex nimio dolore qui ppter calorem excitatus desiccatur. Interdū vero puenit ex eo qd homo se cōtinet vt postea coram deo amplius doleat et lugeat. Interdū ergo puenit ex duritia complexionis: quia dolor de morte amici ē dolo magis sensibilis; et ideo magis ppter quos ad resolutionem corporis. Sed quādo est dolor interior: magnus de peccato et exterioris fluere facit abundantias lachrymarum sicut fuit in Magdalena. tunc vsq ad ablationem peccatorum. et sicut etiā ps. se habuisse dicit in ps. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam. et sequitur. par multa diligentibus legem tuam etc. Tertius effectus est qui p-

cedit ex dolore vehementer affigit vt quādo psumpt in vocem lamentationis : et iō dicitur in auctoritate adducta. vox lamentationis audita est. Nam vbi magni dolores ibi magni damozes. et ideo pte dolore fit lamentum aliquādo et magnis vocibus clamantium. fm illud Hieremie. xxxi. Vox in excelsis audita est lamentationis luctus et flatus. Sed si facit homo tale lamentus de corporali morte amici: multo magis debet facere lamentus penitētie de morte anīme sue spirituali. Et deberet homo lamentari ppter amissionē gratie cum qua etiam perdit omnes virtutes et omnia merita precedentia. et deberet flere ppter reatum gehennae et deberet plangere ppter puationem celestis glorie quam scilicet meruit ex peccato. B

Secundo in themate

assumpto ponitur ratio sciendi de morte alicuius ponitur mala que inde homo incurrit: quia quādoqz ex morte alicuius homo patitur dira mala. et ideo subditur: quasi dira scilicet mala seu damna passus inape plorare. Et sic prima ratio tristitie fuit ppter bonum amissum. sed ista secūda est ppter malum commissum. Sed queritur a sapientibus quid magis sit causa tristitie an bonum amissum an malum commissum. Et respondetur qd sicut obiectum delectationis est bonum: ita obiectum tristitie est malus et in motibus appetitus delectatio se habet per modum persecutionis et accessus sed tristitia per modum fuge et recessus. Sic ergo delectatio per prius respicit bonū adeptum quasi propriū obiectum: ita tristitia respicit malum commissum. Unde eo modo quo obiectū est causa passionis: magis propriū ē causa tristitie vel doloris malum commissum qd bonū amissum: ly vtrūqz sit causa tristitie. Et si contingat qd bonum amissum sit maius qd malum commissum: erit maior tristitia de bono amisso qd de malo commissio. Sicut fm chryostomū. tristitabilis erit reprobus audire i die iudicij. Descendite a me maledicti: quod pertinet ad amissionem boni scz ad puationem eterne beatitudinis: qd audire. Itē in igne eternū quod pertinet ad commissionem mali. i vtrūqz tamen quasi dira mala passi incipient plorare scz ploratu eterno: quia nō habebunt spem euadendi: nec fiet eis ista dulcis al-

Distinctionis VII

cutio que fiet electis. scilicet venite benedicti etc. quia tunc erit manifesta cognitio siue discretio bonorum a malis: et habebūt diram consummationē. i. crudelem finem sententiarum: scz penam eternam. et hoc est quod dicit Sapientie. iij. Non habebunt spem nec in die agnitionis allocationē. Nationes enim inique dire sunt cōsummati. Unde tūc incipient plorare ploratu maximo ppter miserias ad quas ibunt dānationis eterne. De quo ploratu dicit Jacobi. v. Plorate vultus in miseris vestris que supuenient vobis. In quibus quidem verbis innuit triplicem conditionem pene damnandorum in die iudicij. Prima quidē est: quia erit luctuosa. et ideo dicit plorare. i. corde ppter penam anīme interioris: et vultate. scz voce ppter penam corporis exterioris. Arab. secūdo. Vox in rama id est in excelsis audita est ploratus et vultatus multus. Secūda qz erit calamitosa: quia in miseris. i. ppter puationē omnis boni et ppter afflictionem omnis mali: erunt enim in genere priuati omni bono scz superno. i. superna et eterna beatitudine de qua nunq spem habebunt. Itē bono interno scz gratia dei p quibus habebūt vermes vicioz corrodentes. Itē bono externo. i. exterioribus bonis quibus habebūt vermes vicioz corrodentes. Item habebūt miseriam afflictionem omnis mali. Quia est triplex malum homines affligens scz corporale: imaginabile et intellectuale: et ipsi affligentur corporaliter imaginabiliter et intellectually. Corporaliter quidem: quia post resurrectionem habebunt corpora quibus affligentur fm qñqz corporis sensus horribiliter. Primo in visu: quia in tenebris erit et lumen solis aut lune vel stellarum nunq videbūt et dato qd aliquid viderent non viderēt nisi horrenda scz penas suas et corpora deformia et fantasmata demonum. Item in auditu nihil audiendum: nisi aut flatum ppter ignem feculentum et fumosum. vel si nō sit ibi fletus quātum ad lachrymarum effusio nem et resolutionem: erit tamen quantum ad capitis perturbationem: aut stridorem dentium ppter frigus: aut blasphemias dei et sanctorum pte furore: quia videbuntur quasi velle corrodere linguas suas deū et sanctos blasphemantes. Item in odore autum quia de cadaueribus eorum ascen-

Sermo III

det fetor. tum quia quāda in nauseam habebunt de seipsis et de alijs. Item in gustu quia erunt in continua fame et siti. sicut patet de diuite epulone. Zuce decimosexto. q guttam aque super linguam pertinet: recos dabuntur forte delectationis quas habuerunt in cibis et potibus: et multum eae ad refrigerium pene habere desiderabunt: sed non poterunt. Item in tactu contrarietate frigoris et caloris: quia transibūt ab aquis niviū ad calorem niviū. Secūdo affligentur imaginabiliter. Malum enim imaginabile est quod apprehenditur auribus sensibus interioribus. scz memoria imaginata et estimata. Ipsi enim affligentur ex memoria scilicet pterito: i. vel delectationum et gaudiorum que habuerunt: et tūc videbunt se priuatos et esse sibi in penam. Item quoad imaginationē et sensum malorum presentium que habebunt actualiter. Item quātum ad estimationem malorum futurorum: quia sunt in eis semp mansuri et nunq exiuri: nec imaginant vel vident aliquid vnde estimare possunt aliquid remedium. Tertio affligentur mentaliter siue intellectualiter triplici ratione. Primo ratione verius: quia in mente eorum sunt multi vermes: tot enim sunt vermes quot habuerit peccata mortalia: quorum remosus durissime corrodant eos. vnde Esaye sexagesimo sexto. Vermis eorum non morietur. Secūdo ratione criminis: quia sunt in eis tria que sunt peccata et sunt pene scilicet odium inuidia et ira: quia ista peccata habent penam in seipsis. Dabunt autem damnati summum odium inter se et ad deum et ad sanctos: immo etiam patres ad filios et conuerso. Cruciantur etiam inuidia quam habent ad beatos videntes eos esse in gloria inestimabili. Cruciantur etiam de ira quam habent contra deum et sanctos et etiam ad seipsos. Tertio ratione cognitionis. scilicet intellectus: quia cognoscant quanta bona amiserunt et mala que patiuntur. Et pene tanto sunt maiores quāto magis a patribus eas cognoscant: tunc eo qd ignorantia multū minuit de pena. et licet sint obscurati corporaliter. tamē ad maiores penā suam habēt lumē intellectus quo plene penas suas et dāna cognoscant. et maxie affligunt videntes et pferendo se detineri et pati a ylionibz creaturis. scz

culmā ab igne corporeo et sic accidit cui-
libet damnato quod dicit Job. x. Non leuabo
caput saturatus afflictione et miseria. Ter-
tia conditio pene illoz erit: qz erit improui-
sa. Unde dicit in auctoritate adducta. q sup-
uenient vobis scz ex improuiso. Esa. xlvij.
Veniet sup te repente miseria quas nescis.
Sap. xix. Impius vsq in nouissimus sine
ira irasupuenit. i. Thessal. v. Cū dixerint
pax et securitas tūc repentinus eis supue-
rit. Scz iustis qui deū tanq patre suū
honorauerit supueniet illud qd punitur
Eccl. iij. Donoz inquit patre tuū vt sup-
ueniat tibi benedictio a deo. s. illa qua iusti
noiaunt benedicti qn dicit eis illd mar.
Venite bhidiat patris mei possidete para-
tū vobis regni. Ad quod nos pducet etc.
De patientia habenda in hoc mundo.
Sermo

Patientia vobis ne-

cessaria est vt voluntate dei fa-
cientes reportetis repromissio-
nem. Debe. x. Quātūcūqz medicus pmit-
teret salute infirmo: nō tamen daret ei nec
sanaret nisi reciperet et patienter portaret
medicinā etiā asperam: et penosa q illi face-
re vellet. Sic deus vsq pmitit salute eternā
hoibz: quia vult oēs homines saluos fieri:
non tñ saluat eos qui mala pntia: q ad pur-
gationem et correptionē peccatorū nostrorū
vel ad meliorationē nostrā vult nos in vi-
ta ista pati: nō patienter ferūt: siue sint ma-
la egritudinū quas patimur in corpibz nō
stris: siue sint moxte hoim quas patimur
in nostris cōiunctis: siue sint damna rerū
que patimur in diuersis infortunijs. Et iō
si assequi volumus repromissiones salutis
scz vite eterne. de qua dicit Job. ij. Nec ē re-
promissio quam ipse pollicitus est nobis vt
tam eterna. opz nos in aduersis hnt mū-
di habere patientiā. et hoc est quod dicit i
verbis propozitis. Patientia vobis ne-
cessaria est etc. In quibus quidem ver-
bis tria facit.

Quia pmo inducit ad hntis habitū: cū
dicit. patientia vobis necessaria est.
Secō ad eius meritum: cū subdit. vt vo-
luntate dei facietis. s. p. patientiam.
Tertio ad ipsius premiū: cū addit. repoz-
tetis repromissionem.

Circa primū notādum

est q sicut nauis indiget gubernaculo: et si-
cut vita corporalis indiget cibo: et qui bel-
lat indiget armature munimento. Ita ho-
mo p mare huius seculi nauigās in decur-
su pntis vite positus et vndiaz aduersis im-
pugnatus: indiget patientie habitu s. riuofo.
Nā pmo patientia hois est sicut gubernacul-
um nauis. vnde sicut nauis sine gubernaculo
venit et turbibus agitā et tandem
tempestate compulsa frangit ad rupes vel
ad scopulos: sic cor impatiētis tribulatiōnā
ventis et pfectionū turbibus a stabilitate
sua euellit et ad iracundiā et odiū vel de-
sperationem deductū pducit. Sed eōtrario
sicut dicit Prover. xij. qui paciens est multas
gubernat patientia. Item in huius vite de-
cursu ad modū asini cardus pūgnans p-
scatur: in aquis amaris tribulationum vi-
uit vt piscis: et ad modū cicone demorat s. p-
pentes venenosos et ei nō nocent. quia scz
patientes vtri venenosus hōis et cōtumelios
et detractionibz nō moriunt sed pascuntur
et sunt vt vni qz hōibz impingunt: et
lapides in cōtatione in pane eis conuer-
tunt: et vt salamādra viuūt in igne tribula-
tionis. Item homo patēs vincit et trium-
phat de hostibus sine ictu et repassione:
quia nō leuat vna festuca ad eos feriens
dos. et ideo bene dicit pueribz. q vincit
qui patitur. et si vis vincere discite pati: quia
vere paties a toto mūdo vinci non potest.
Seneca. Facilius est gentē vnam qz homi-
nem vnu vincere. Sed ista patientia robo-
ratur in nobis ex spe eterne et inuisibilis p-
mij quod expectamus: et ex gratia spūsan-
cti a quo iuuamur. et hoc dicit apostolus Ro-
ma. x. Quod nō videmus speramus et per
patientia expectamus: sed et spūs adiuvat
infirmiētes nostrā. In quibus qdē hōis
describunt tria q faciūt nos in vita ista pa-
tienter ferre aduersa.

Et primū est meritum fidei: quia credi-
mus quod non videmus.
Secundū est desiderium p rem: quod
salicet speramus et per patientiam expe-
ctamus habere.

Tertū est auxiliū dei: qz spūs scz sanctus
adiuat infirmitatem nostram.

Circa primū attendendus qz fides ē per
quam homo assentit credere ea que sūt su-
pra rationem: et ppter hoc fides est merito-
ria: quia fides non habet meritū vbi hu-
mana ratio pcedet experimentum. Unde

dicit Iheronimus qz fides est qua veraciter cre-
dimus q nunq videre valem. et ideo fides
est fundamentū christiane religionis. Unde
opera iudeorū et paganorū nō sunt beatitudi-
nis meritoria neqz alicui boni diuini. quia
vt dicit Debe. xi. Sine fide impossibile ē pla-
cere deo. ideo dicit Augustin⁹ super Job.
qz sicut i radice arboris nulla apparet pro-
fus species pulchritudinis et decoris: et tamo-
nis et illa procedit. Sic et fidei humilitate
quicqd est meriti quicquid ē vere beatitudi-
nis sia susceptura pcedit dūmodo sit fides
viva scz cū gratia et operibz. Unde Job. xx.
Beati qui nō viderūt et crediderūt. Et dicit
ter beati. s. futuri: qz per talē fidē merentur
eterna beatitudinē. Tali ergo fidei merito
et virtute roborati vincunt per patientiam
omnia mūdi aduersa: in pntiam ex fide cogno-
scunt. q nō sunt condigne passionēs huius
seporis ad futurā gloriā. vt dicit Rom. viij.
Unde. ij. Cor. iij. Id qd in pnti momen-
taneū est et leue tribulationis nostrae: supra
modū in sublimitate eterne glorie pondus
operat in nobis: nō contēplantibz nobis q
vident: sed q nō vident. que em vident tē-
poralia sunt: que autem nō vident eterna.

Secūdo roborat nos ad patienter tolerā-
dum aduersa ppter premiū qd speram⁹ et ex-
pectam⁹ per patientia habere. Unde si vo-
lumus ad istud premiū per patientia veni-
re: oportet q sperem⁹. s. spem nostrā pona-
mus non in mundo sed in deo. Solet em di-
ci de aliquo qui multū cōfidit de eo qui nunq
fuit amic⁹ fidelis. iste est stult⁹ qui cōfidit i
istō. Ita certe multi sperant et habent spem
in bonis mundi q nunq fecerunt fidelitatem
sed semp deficiunt in necessitate sicut arcus
de sambuca. ps. Ecce homo qui non posuit
deū adiutorē etc. et iste talis stult⁹ est. Unde
L. Zimo. vi. Quisqz hnt⁹ seculi pncipe non
sublime sperem: nec sperare in incerto diu-
itiarum: sed in deo vno qui prestat nobis
abunde ad fruendū. Sed illi qui sperāt in il-
lis q non vident scz bonis superius nō sunt
decepti: qz iuuāt in necessitate et sunt eterna
Eccl. ij. Nullus sperauit in dño et confusus
est. ps. Spera in dño et fac bonū. et inha. ter.
et pa. in di. eius. Et sequitur in auctoritate
apostoli adducta: per patientia expectam⁹
Aliquādo contingit q aliquis habet bladū
feminatū in terra vel vineā bene cultam: et
contingit q venit ad aliquā necessitatem

et non vult sustinere: et ideo vendit bladum
in herba vel vinū in agresta. id est vult in-
maturis et acerosis seu viridibus: et tunc ni-
hil capit in fine. S; alij aliquando sustinet
paupertatē et expectant maturitatē segetis
et tunc habent fructū. Ita est spiritualiter: qz
aliqui habent bladū feminatū vel vineā in
paradiso per spem et bona opera: et gaudiū
paradisi talibus est in herba. Sed quando
venit vna tribulatio vel vna rēratio statim
ppter suam leccitatem complendā vendit
bladum pro vno modico peccato vel assensu
suo vel delectatione. Sed alij qui fortiter res-
sunt et sustinent in patientia in magnitudine
colligent fructū scz eternū. Iaco. v. Patientes
estote fratres vsq ad aduentū dñi. Et
ce agricola expectat preciosum fructū terre
patienter ferens donec accipiat tempore: an-
tum et serotinū. Tertū qd facit nos patien-
ter ferre aduersa est auxiliū spiritūsancti. et
ideo subditur in auctoritate inducra: sed spū-
ritus adiu. infir. no. Ita em est de anima sicut
cur de gallo super campanile. quia mouetur
ad omnē ventum: quia non est firmiter sta-
tuatus. Ita certe anima que est sine gratia
spiritūsancti est instabilis et obedit cūlibz
tentationi. vno ē sicut homo qui ē in ianu-
is mortis: qui nō potest resistere morbo: qz
natura nimis debilitata ē in ipso: et oportet
cum voluere de lecto in lectum. Ita certe est
anima siue spiritūsancti gratia. quia nō po-
test resistere morbo peccati: sed per peccatū
debilitatur et voluit de lecto in lectū. vt de pec-
cato cogitationis in delectationē: et delecta-
tio in consensum: et tude in operationē: et in-
de in consuetudinē: s. spiritūsancti per grā-
tiam suam dat anime vigorē resistendi pec-
catis: nec potest ibi diabolus aliquid accipe-
re. quia bannitus est. scz nec oculum ad ma-
le videndum: nec os ad male loquendū: nec
manū ad male operandum: nec cor ad male
appercdū. Unde Epb. iij. Det vobis s. m
diuitias glorie sue virtutē corrobora in
interiori homine per spiritū eius. Nota qz
bene indigem⁹ adiuuari. quia caro concu-
piscit aduersus spiritū et spiritus aduersus
carnē. vnde si faciamus mala spiritus non
vult: si bona caro repugnat. Sed vnde ista
contrarietas in vno homine reperitur. Re-
sponsio. caro ē natiōe terrestris et delecta-
do generatur: spiritus autē celestis quia a
deo corpori infunditur: et quilibz trahit ad
suam naturam. vnde caro trahit ad delecta-
tōnem

tionem inferiores. s. ad auaritiā superbiā gulam et ad carnis illecebras multū facit bonum tractum et grossum, sed spūs trahit ad superiores. vnde Roma. viii. Qui enim sūm carnis sunt ea que carnis sunt sapienter qui vero sūm spūritus ea q̄ sunt spūs scutiūt. et ideo quāq; spūs dei agūt hī sūt filij dei. B

Secundo in themate

assumpto inducimur ad patientie meritū cum subdit. vt voluntate dei facientes. In hoc enī voluntate dei facimus. q̄ patienter toleramus aduersa. nō quia deus delectat in afflictionib; nostris. sed in merito et fructu patientie nostre. sicut pater ponit filius in manu chirurgici ad incidendū vel incidendum vt sanet eum. Vel sicut pater nobilis mittit filius ad romēamentū ad iūctū vt discat viliū et honoret. Tunc ergo sūm voluntatem dei patimur: quādo in his que patimur patientiā habemus: et ideo dicit p̄ma Petri. iij. Vt qui patiunt sūm voluntatem dei fideli creatori commendant animas suas i beneficiis. In quibus quidem verbis traditur forma patientie merito et p̄fecte in tribus. Prīmū est vt patiat innoceat. id est vt nō committat peccatū vnde pati mereatur. Nam sicut dicit beatus Dionysius. puniri nō est malum: sed fieri pena dignum. Unde. i. Petri. iij. Nemo vestrum patiatur quasi homicida aut fur aut male dicitur aut alienorū appetitor. Et istud ē pati sūm voluntate dei. id est vt homo sine culpa sua patiat. Et si tu dicas. voluntas dei iusta est et pia. velle autē pati aliquid sine culpa neq; iustum videtur neq; pium. vnde si deus non vult mortē peccatoris: multo minus mortem innocētis. Responso. Dicēdū q̄ neq; est contra iusticiā dei neq; p̄tra pietatem eius. quia ipse velit q̄ innocēs patiēter ferat penam illatā sibi sine culpa. vt ex ipsa patientia coronet et glorificetur. Nam temporalia et corporalia bona sunt quidem aliqua bona hominū: sed tamen parua bona autem spiritualia sunt magis bona. Nō est ergo crudele vel contra pietatē aut iusticiam q̄ deus velit innocētes et virtuosos vt ros pati detrimentū in bonis corporali; vnde pati detrimentū in bonis corporali; vnde pati detrimentū in bonis corporali; vnde pati detrimentū in bonis corporali; vnde pati detrimentū in bonis corporali;

trā det eis q̄m sufficit ad virtutē. et ideo beatus Dionysius dicit. viii. ca. de diu. no. q̄ diuine iusticie est nō emolare oprinorū fortitudinem materialū donationibus. Et q̄ dicit nō vult mortē peccatoris intelligit de morte spūali peccati quas deus non vult. Patet ergo q̄ pati sūm voluntatem dei est patienter ferre penam sine culpa illatam. Et ideo dicit. i. Pe. ij. Melius est enī beneficiā cientes: si velit voluntas dei pati q̄ malefacientes. Et exponit q̄ melius est: quia maioris p̄fectionis et commodi. Augustinus. Perfectio christiānitatis est bona facere et mala pati. Et sequit. si velit voluntas dei sine culpa nos pati. in quo innuit q̄ ex voluntate beneplaciti dei est sic pati. Secundo in auctoritate inducitur tradit forma merito et p̄fecte patientie q̄m ad hoc q̄ homo patiatur salubriter. et hoc est quando hi qui patiuntur fideli creatori commēdat animas suas. Vbi notandū q̄ ille qui vult recomēdare vel depositare apud aliquem vnā rem multū sibi charā: multū confuevit respicere ad qualitatē persone cui recomēdat. puta q̄ sit p̄sona fidelis et q̄ sit amicus et q̄ restituat sibi quādo voluerit. Et nulla res est quas homo debeat habere ita charā sicut animā suam. quia plus debet habere eam charam q̄ totum mundū. Quid enim p̄ficat homo si lucrif vniuersum mundū. se autem ipm̄ perdat et detrimētū sui faciat. Zuce. ix. Unde multū debent homines respicere q̄ nō comēdent animas suas p̄sonē infidelis et qui non sit amicus sicut diabolus est: cui stulti quidā peccatores recomēdant se: sed debēt eas recomēdare deo quia est fidelis scilicet in promissa. Isti mercatores qui recipiunt pecuniam sibi commēdaram vel locatam ad comune commodū vel incommodū sine ad lucrum et damnum et promittunt respondere de parte lucrī contingente. si sicut persone fideles optime seruant promissum et bene respondent. Et sic christus filius dei his qui commēdant ei animas suas et volunt tenere eas eo ad dānum. scilicet patiēdo in mundo isto sicut ipse passus est innocēter: in alia vita fideliter respondebit de lucro suo faciendo eos participes glorie sue. ps. Fidelis t. m̄m̄ in omnibus verbis suis. vnde bene seruat qd̄ promissit. Job. xxv. Volo vt vbi sum ego: et illi sint meū: vt videant claritatē meam. Ipse etiam deus est amicus: qui creator: est qui

nihil odit eorū que fecit. et ideo secure debet homo in manib; suis ponere et comēdare animā suam. quia nō solum custodiet eam illesam: sed etiā meliorabit et perficiet eam. Et propterea dicebat ps. In manū tuas comendo tē. vnde animā quā redemit de manu diaboli tam charo precio scilicet sanguinis sui quādo venerit ad manus suas optime tractabit et conseruabit. Sap. ij. Iustum anime in manu dei sunt tē. Tertio ostenditur modus p̄fecte patientie. vt pariat homo amicaliter. id ē vt ei a quo patitur non reddat malū pro malo vt inimico: sed potius beneficiat ei vt amico. Et ideo sequitur in auctoritate petri adducta superius. in beneficiis. i. vt beneficiaris bis a quib; patimur oderunt vos. Romā. xij. Si esuriens inimicū tuus ciba illum. si sitis potum da illi hoc eris faciens carbones ignis cōgeres super caput eius. Unde Valerius maxim' ait p̄fectius aliquantū iniurie beneficiis vincit q̄ iniuri odiū cōp̄tatoe tollant. E

Tertio in themate assumpto

inducimur ad patientie premium: cum addit. reporteris repositionē. i. vt tam repositionem. Et ratio ē. quia patientia nascit ex charitate. i. Cor. xij. Charitas patientis est. charitas autē est radix mercedi vite eterne. et ideo repositionis glorie vite eterne facta ē specialit' diligentib; et patientibus. Jaco. i. Beatus vir qui suffert tentationē: quoniam cum probatus fuerit: accipiet coronam vite. In quib; quidē verbis sicut beatus iacobus tria.

Quia primo comēdatur patientie actū qui est suffere tentationē: vnde ait. beatus vir qui suffert tentationē.

Secundo patientie vsum: cum probatus fuerit scilicet ex multis toleratis.

Tertio patientie fructū: quia accipiet coronam vite.

Circa p̄mū notandū q̄ ille qui est bene armatus et ita cautus et fortis q̄ pugnādo cū aduersarijs in nullo leditur ab ictib; et a percussionib; eorum: talis finaliter assequit victoriam et gloriā. quia qui plus potest sustinere pugnam: ille finaliter vincit. Sic est in bello patientie. quia patientis non leditur ab aduersarijs: et ideo vincit. et ex victoria beatificatur et glorificatur. Unde Jaco. v. Ecce beatificam' eos qui sustinuerunt: sufferens

tiam iob audistis: et sine dñi vidistis. Secundo in auctoritate adducta describit patientie vsum. quia cum p̄batus fuerit. Illa aliquando derisus vult habere prebendam esse magister in artibus. vnde oportet p̄tius q̄ examinet et probeat. Ita qui vult habere prebendam paradisi oportet q̄ prius probeatur in multis tentationibus: et q̄ bene se habeat et non redigat in redargutionē. Nō enī sufficienter p̄batur deris' in vno arguimento neq; miles in vno tozicamento: sed quādo fuit in plurib; guerris et in pluribus tozicamentis: tunc dicit p̄batur miles: et efficitur amic' principis. Unde Judith. viii. Per multas tribulationes p̄batus dei amic' effectus est. Unde bonitas auri p̄batur in igne. quādo enī applicat igni et nō consumit tunc verum et p̄batur est aurū. Sic quādo tales applicant ad ignem tribulationis vel tentationis et non consentiunt peccato sed veraciter se tenent: sicut probati quasi aurum. Prouer. xvij. Sicut in igne probatur aurum et aurum in camino corda hominum probat dñs. vnde tanq̄ aurum in fornace probauit illos. Sap. ij. Item p̄batur aurum in tactu lapidis. sic homo p̄batur p̄ vituperia. si enī est verum aurum ibi scitur. Sic si hō est dulcis et patiens: si multi habent morbi noli me tangere. Gen. xxvij. Accede huc ad me vt tangā te et probe. Item p̄batur aurum p̄dere. sic homo in vero amore quā habet amorē suū bene firmum. scilicet in celestib; tunc habet verū pondus. quia amor est pondus in spiritualib; sūm Augustini. ps. Dñe p̄basti me et cognouisti me tē. quasi dicat. vos bene scitis vbi posui cor meū. De tali ergo p̄t dicit q̄ bene sit p̄batur: et tales sunt ap̄ti ad bellū dñi. Qd̄ bene figurat Judic. vij. vbi legit q̄ populus israel. id ē dei habebat p̄telum contra madia et amalech. id est contra demones. Madia interpretatur co ditio aut iniquitas. Amalech interpretatur populus lambens. id est diabolus qui lingit seu lambit nostram damnationes. Et dixit domin' ad Sedeon qui interpretatur tentatio iniquitatis. Duc eos ad aquas et tibi p̄babo illos. Qui manu et lingua lambuerint aquas. sicut solent canes lambere: separabis eos. qui autem curatis genibus biberint flexo poplite in altera parte erunt. Pauci lambuerunt aquas: et illi qui lambuerunt non curauerunt gema suauerunt ad bellū et liberauerunt israel. Iste aque sunt mundane

Circa primū notādum

delectationes, illi lambunt manu & lingua qui licet tententur non incurramur ad pecca- tum...

Denon flendo sup iustos, Sermo VI

Olite flere sup me

si super vos pos fere. Luc. xxiij. Dicit qd syrena quādo videt res pias darū & serenū tristatur & lugeat...

In quib quidē verbis si assumant vt dicitur ex psona iusti viri defuncti vel iuste mulieris...

Quia primo prohibet ab eis tristitā: atq dicit nolite flere. Secūdo inuit suā gloriā: cū subdit sup me Tertio ostendit remanentiā miseritā: in eo qd addit sed super vos pos rē.

est qd de morte viri iusti nō est flendū neq ratione aie: neq ratione corporis. Non ratione aie sue, quia mors est vtro infro carceris raptio: peregrinatio is terminū: miserie finis: laborū requies: r ianue celestis apertio...

Quia primo ostendit qd nō debent boies flere de morte viri iusti ratione dānt ppriū & quātū ad hoc dicit nolite flere mortuum, Secūdo quia nec ratione ipsius defuncti & ideo subditur neq lugeatis eum.

Circa primū notādū est qd possent aliqui dicere qd iu vtebat & nobis & alijs erat plurimū vtilis: sed modo postq mortuus est nihil amplius cōferet nobis. & ideo dānum nostrū defemus. Sed contra hoc debent considerare sanctissimā vitam suāz ex qua spem habere debent de optima morte sua...

nunq exidit. Et ideo sperare debem? eos nobis vtiliores futuros. Et sic nō habem? etiam respectu nostri materiā dolēdi vel flēdi: sed potius gaudēdi: vnde apłs dicebat i. Zeph. iij. Nolumus vos ignorare de dormientibus rē. Unde legit de beato dñi col. qd cum fratres flerent in morte eius cōsolatus est eos dicens: Non vos perturbet dilectissimi filij hñdi corporalis a vobis se paratio: quia vtilior vobis ero post mortē meā q fuerim dum vivī vobiscū. vnde fuit vt granum frumcti de quo dicitur Jo. xij. quod si mortuū fuerit multū fructū afferet. Unde si de tali aliquis iudicat flētus ex cōpassione sensualis nature: non tamē debet esse ex rationis consideratione. i. Eoz. vij. Qui flent tanq nō flentes sūt. Quis enim defleat de morte ei? q tanq leo intrepidus mortem trāsit: diabolu supavit & ad christi glām trāsit: Apocal. v. Ne flueris ecce vicit leo. Secūdo ostendit in auctoritate adducta q nō debz aliquis lugere de iusto mortuo rōne ipsius defuncti: atq subditur neq lugeatis sup eū. Cuius ratio est: quia iustus mortuus est in glia. i. in paradiso: & ideo de eo gaudendū est nō flendū: et precie amicus: qz amor mutuos & letitiā & trititiam cōem facere debet inter amicos. scz vt eveniat eis: gaudere cū gaudētibz: flere cum flētibz. vnde cum iusto ex morte sua conuertat luctus in gaudium. fm illud Diere. xxxi. Conuertā luctū eoz in gaudium: nō debet charis & amicis suis conuerti gaudium illius in luctum: vnde sicut ipse ē extra luctum & dolor: cōmūta deberēt dicere chari sui illud Apoca. xxi. Et mors vltra nō erit neq luc? neq damor: nec vll? dolor erit vltra: que pma abierunt. B

Secundo in verbis p

positis iustus defunctus inuuit suā glām: atq dicit sup me. Nam sicut dānatus post mortē recit sup se magnā iram dei in gehenna, fm illud ps. lxxvii. Sup me cōfirmatus est furo: mus & omnes sūt. tu. indu. sup me. Ita ille qui saluat recipit sup se magnā miam dei in glia. fm illud ps. lxxv. Misericordia tua dñe magna est su. me. & eru. am. meam ex inferno inferoi. In quibus quidē verbis iustus mortuus confitetur duplex beneficium dei.

Primū est: quia supra dīgnū assumpt? est ad gloriā: et quātū ad hoc dicit. mi

sericordia tua magna est super me. Secūdo quia euadit ignis eterni gehennam: & quātū ad hoc dicit. et eru. am. mam meam rē.

Circa primū notādū qd beati gaudēt de magna mia dei quā receperūt tripliciter. Primo qz per ipsam euaserūt pialū peccati: quia scz certi sūt qd peccare nō possunt nec mortalr nec venialiter. In hoc em mūdo in hīc hanc mīam nō habēt: nec vnqz ali quis habuit: nisi beata vgo que cōfirmata fuit sicut sancti in celo. i. quātū ad nō peccandū aliquo modo. Et si vultis videre qz talit ista mia: cōsiderate quid est peccatū: quid est offendere deū: qz peccato: non offendat deū: sed seipm. quia deus offendit nō potest. Sed in hoc est offensa quātū ad malā volūtatē: quia peccatores qm ex parte eoz offendūt eum frangēdo dei pcepta. & ideo cum ipse sit bonū infinitū est offensa infinita. & sic est inaximū malū: qd perdit per culpā bonū infinitū: sed si peccatur totus mūdus modicū est: quia mūdus est bonū finitū. in isto autē periculo sūt in hīc custodiantur a deo p liberū arbitriū. Et si tu queras nunqz illi qui sūt in vita beata nō habent liberū arbitriū: et si nō hñt qre peccare nō pñt. Dicendū est ad hoc qd habent liberum arbitriū: sed tamen peccare nō possunt. Et quidem in vulgari habemus defectū loquēdi: quia vocamus mī potentiā illud quod est maxima potētia. scz ait etiā quādo dicimus qd deus nō potest peccare videt sonare impotentia: & tamen nō est verum: quia deus potētissimus est. sed certe hoc sonat maximā potētia: quia posse peccare nō est potētia sed defect? qd potētia cōsistit in ope boni nō mali. vnde saluati habēt liberū arbitriū: quia possunt velle hoc vel illud semp tamē bonū. facere em malū nō est ex aliquo arbitrio: sicut aliq necessitate & defectu qui trahit liberū arbitriū ad malū in hoc mūdo. quia creaturē trahūt nisi simus cauti in custodiēdo liberū arbitrium: sicut trahit nos pecunia et alia cōsimilia. Sed in alia vita nō trahuntur a creaturis istis: quia continue vident eozum defectus: et sic remanent in liberō arbitrio solum bene faciēdi. qz nō possunt recipere impressionē alicuius peccati. Et istud non posse est magnavirtus & magna potētia. sicut in corporibus celestibus nō posse corrumpi vel alterari. vnde multum

gaudentes videntes se extra periculum peccandi: quod est auersio ab incommutabili bono et conuersio ad malū. Secūdo gaudēt sancti de magna mīa dei: q̄ p̄ ip̄am euasit iudiciū dei quod est maximū bñficiū. Videmus em̄ q̄ exemptio a iudicio a mūdāntis valde diligit, sicut p̄s in monasterijs et ciuitatibus et castris: et tamē a foro paspe nullus eximif, sed si aliquid daret tale p̄t uilegium esset maximū priuilegium. Ergo q̄to est excellent̄ bonū q̄ aliquis sit exempt̄ a iudicijs dei sicut sunt saluarii certe nō potest estimari. Et si arguat in cōtrariū q̄ dicit beatus paulus Roma. xiiij. q̄ oēs stabi mus ante tribunal xp̄i. Dicendū q̄ verum est q̄ iustitiam nō ad iudiciū recipiendū sed ad meritū dei iudicio ad rectū dei iudiciū ostendendū contra peccatores. Et hoc erit quia ip̄i iudiciū fecerūt de seip̄s. sicut apostolus dicit. i. Cor. xi. Quia si nosmetip̄os diiudicarem? nō vtiq̄ iudicaremur a dño. Et in hoc ostendit magna mīa dei. q̄a scilicet nobis ip̄s iudiciū de patris nostris cōmittit. Certe nullus iudex huius seculi hoc facit, si cur diceret latroni qui deberet suspēdi, tibi cōmittō iudiciū. Q̄ quāra esset letitia cordis sui? q̄ libēt̄ coreptionē cōmitteret sed iudex talis hoc nulli cōmittit: et tamen deus hoc facit: et nō solum hoc: verū etiam sententiā daram ex lege cōmittit. vnde in sermo ad quē deputatus erat peccator ex lege dīna relinquit iudicio suo vt euadat sententiā si vult, et ideo hoc maxime imputatur ei ad penam. Unde q̄ saluari iudiciū de seip̄s fecerunt i hoc mūdo: exempti omnino sunt a iudicio p̄demnationis dei. Tertio quoq̄ gaudēt beati de magna mīa dei: quia euasērūt p̄clū mūdi et oēm molestiā eius. In mūdo em̄ isto sunt multe molestie et tribulationes. de quibus quilibet sentit et papa et cardinales et quilibet p̄nceps. vt timores veneni et mortis et infūtorū periculorum. Et iusti etiam habent in hoc mundo saltem tribulationes m̄tales. Sed ab omnibus his malis sunt liberi ip̄i beati: quia nullam tribulationē vel aduersitatē habere possunt: et de hoc sunt securissimi. Conside rate quāti emerēt a dñis mūdāntis si haberent tñ vnam securitatē: postea veneni vel i firmitatis vl hostis: et si possent habere ab omnibus p̄clis sepe omnia daret vt hoc emere possent. Ergo quāto studio deberet parari vita eterna: vbi sunt oēs consolatio

ones sine tribulatione in pace mētis eter na. Propter oia ergo p̄dicit dñs. Domine celo mīa tua. et talem mīam petebat dauid dicens. Veniat super me mīa tua domine. Secundū beneficiū quod conficit iustus saluatus est: quia euasit ignis eterni gehennam. et ideo subdit in auctoritate adducta sup̄ius. eruiisti animā meā ex inferno infero. qui est infernus damnator: a cui? sup̄ p̄clis sic eruti sunt beati q̄ etiā certitudinem habēt nunq̄ illuc cūdit: et istud ē maxima gratia: quia qui dicit infernū infero rem in quo sunt damnati dicit generale malum: quia est ibi continuū et incurabile malum. nam p̄clia huius mūdi sūt vt rete aranearum que cōtra ventū cito franguntur. Si esses in mari cum oibus professionibus tuis et filijs amicis: multū timeres: cui ibi oziretur tempestas de amissione p̄dicatorū. Sed nihil est respectu timoris quez debes habere de inferno: vbi p̄dit totum mundū qui debetur esse tuus. quilibet em̄ saluatus habet totū mundū et de toto gaudet: quod certe nō habent reges mūdi vel impatores: ly aliquid habeant. Quis em̄ posset habere omnes pisces omnes aues om̄s thaurōs absconditos: certe nullus. Unde mūdānt̄ peccatores ista nō habēt nec p̄ eis fecit ea deus: sed saluari totū habēt: et de toto gaudent: videntes p̄uidentiā dei et ordinatōez eius in illo. Et ita p̄ infernū p̄dit homo dā natus totum mundū quem habuisset si saluatus fuisset. sed quod peius est p̄dit etiaz visionem dei. Item est malū inferni incurabile: quia nullū potest euadere: nec aliquod remediū dari potest. quia in inferno nulla est redemptio. sed cōtra penas huius mundi aliqua remedia inueniunt. vñ summa mīa est istam penā euasisse. Est et illud malum continuū: quia quocūq̄ vadit peccator i infernus sequet cum in omni tempore in omni loco. et ideo est maximū periculū cum in eo omnia bona p̄dant. et istud malū est p̄ p̄rium peccatorū. sed in isto: vñ periculū est ne cadant in mortale peccatū. Sed debent considerare peccatores: si cīa haberent in loco p̄culoso q̄ cito eleuaret si possent: ergo m̄to magis cum omnia habeāt in p̄culo maximo scz aiam et corpus et omnia: cito deberent a tanto p̄culo surgere. Unde q̄ sancti inueniūt seip̄s surgēdo vel custodiēdo se a peccato. ideo deus inuit eos ad eripiendum animas suas de inferno. et ideo dicebat ps.

Nisi quia dominus adiū. me. pau. habi. in infer. anima mea.

Tertio in themate assū

pto tangitur remanentiū miseriam eo qd dicit. sup vos ip̄os flere: quia scz remanet in continuo bello: in magno dubio et in graui p̄culo. Sed miseri peccatores q̄ hoc nō attendūt volūt hic gaudere vbi tantū esset flendum. et ideo post istam vitā habebunt flendum eternum. Sed iusti qui sunt hic flentes pueniunt ad gaudiū. vnde dñs ait discipulis. Job. xvi. Plorabitis et flebitis vos: mūdāntis aut gaudebit. vos aut tristabitis mi. sed tristitia vestra vertet in gaudiū. Ratio aut huius est: quia motus est de opposito in oppositum: et nunq̄ opposita sunt filii eodem. vnde nunq̄ potest aliquid fieri sub vno opposito nisi fuerit sub alio pus. Actus et ritus opposita sunt. ideo illi qui volūt in hac vita letitiā et risum: habebūt in alia tristitiam et luctū. Arbores em̄ que nimis cito virescunt et florescunt: faciūt fructū tempore suo. Sic illi qui gaudent in mūdo isto et que sunt mūdi cōsolationes: virescunt et florescunt ante tempus determinatū: quia hic nō est tempus gaudiij. sed meritis penitentię et luctus: et ideo in alia vita nō cōsequēt fructum gaudiosum vite eterne. Sed iusti qui hic sunt in luctu et tristitia: in alia habebūt risum et exultationē et letitiā. In cōfigurā. Gen. xxi. Jacob p̄mo accepit lyam q̄ erat lippa oculis et postea Rachel que erat venula facie. ad denotandū q̄ post vitam flebilē et laboriosam veniet ad gaudiosam. vñ dicitur Luce. vi. Beati qui nunc fleat: quia ridebitis. scilicet risu eterni gaudiij. Ad qd deus nos perducet etc.

De consolatione tristantium de morte. Sermo VII

Tristitia vestra ver

retur in gaudiū. Jo. xvi. Experis mento p̄batū est q̄ res amare quibusdā ingenijs possunt p̄uerti i dulces. De hoc habent exempla in scriptura diuina. serodi. xv. vbi legit q̄ filij isrl̄ venērūt i marath nec poterāt bibere aq̄s de marath eo q̄ eēt amare. Et moyses clamauit ad dñs q̄ dñs ostēdit ei lignū: quod cū misisset in aq̄s. i dulcedine m̄te sūt. Itē. iij. Reg. iij. vñ de pueris beliset collegit colōquēdas amaras et cōscidit in ollā pulmētū: nec sciebat em̄ qd

esset. Et infuderūt socijs vt comederēt. Et cū gustassent clamauerūt. Ados i olla vir dei. Et cū artulisset farinā misit i ollā et nō fuit q̄cūq̄ amaritudinis i olla. Sic et fieri potest vt amaritudines et tristitię q̄s patimur i vīta ista siue d̄ mortib' charoz n̄foz p̄uertat in dulcedinē et gaudiū et cōsolationē. Et b̄ p̄fecto cōtingit nobis si cōsolamāres volūtate nostrā volūtatē diuine studeam' in oibus patientiā habere. Un dñs bon. p̄mitit etiā discipulis suis de tristitia et amaritudi ne quā habere debebat de morte et passiōe ip̄i dices p̄posita p̄ba. tristitia vīta etc. In quibus q̄cūq̄ vīs describunt tria.

Primum est luctus miserie. cum dicitur tristitia vestra.

Secūm est virtus patientię: cū subdit. veretur. nam p̄ patientiā malū pene vertetur in bonum glorie.

Tertū est fruct' letitię: q̄ in gaudiū. Circa p̄mū attendēdū q̄ in statu p̄mū m̄ serie frequēter accidūt bonis ea q̄ inferiūt eis tristitiā et luctū. Sed tristitia em̄ pot' eē tristitia et viciosa dupl'. Vno mō inq̄rū ē de aliq̄ indebito et icōueniēti: puta q̄ aliq̄ tristit' de bono sicut cōtrario eēt victorius gaudiū q̄ aliq̄s gauderet de malo. Et si tu q̄ras quō pot' aliq̄s vel dolere de bono vel gaudere de malo? Dico q̄ rō est: q̄ aliq̄n cōtingit q̄ est aliq̄d malū qd est apparenter bonū. vñ de tali posset homo gaudere: non inq̄rū eēt malū: s̄ inq̄rū apprens bonū. Et tale est gaudiū mūdāntoz: q̄ letant cum male fecerūt et exultant in rebus pessimis: puta q̄n p̄it sevindicare quocūq̄ modo de eo quē oderūt. Hoc em̄ videt eis bonū: et bono: ificiū: et tñ est vere malū: q̄ repugnat iusticie diuine: et bñana est. Un q̄n dauid i uenit Saul in spelūca purgātē vētrē: vīria quidē q̄ erat ei eo apparebat bonū q̄ ipse occideret eū et expediret se de eo: q̄ p̄lequebat eū et q̄rebat mortē eius: et q̄ vidicaret se. Sed dauid ostēdit q̄ hoc nō erat bonum sed vere malū q̄ ip̄e mitteret manū in xp̄s dñi. Et noluit hoc facere sed reseruauit vīria dictā suā deo. i. Regū. xxiij. Sicut est aliq̄d quod vere est bonū: et tñ h̄y aliq̄d apparētian malū. sicut paulo videbat malū suum q̄ pareretur stimulu carnis: et ideo petiuit a deo ter vt ip̄s a se remoueret. sed dñs nō exaudiuit eū: q̄ vere erat bonū iust. ij. Cor. xij. Et tñ hoc posset et aliq̄s tristari de tali

bono: nō inquit est bonū: sed in quantum apparer sibi malū: et tamen ista esset mala tristitia. Et talis est tristitia mūdi: q̄ tristatur de bono alioꝝ q̄ videt sibi q̄ sit diminiutiū boni sui. vnde letat de malo alteri? et dolet de bono. quod est contra charitatē: que ecōtrario gaudet de bono pximi et dolet de malo. Simil' realis est tristitia accidiosū: quia apparer sibi mala et rediosa ea q̄ sunt vere bona et vere amabilia: sicut bona spūalia que sunt nobile nutrimentū anime sicut habent gustū infectū aliquo humore cholericō. et dulciavidet amara: et idō nō vult sumere. Et sic accidiosus refugit spūalia que debet facere sibi deū. Al' o modo tristitia potest esse mala. q̄ est immoderata et sic est mala et victiosa: sicut si homo imoderate tristetur de damno suo: puta d̄ morte cuiuscūq̄ vel de quacūq̄ alia iactura: q̄a passio tristitia debet esse ratione moderata vnde apostolus. ij. Cor. ij. non vult q̄ penitentis maior tristitia absorbeat: etiaz de peccato: et si nō de malo culpe: multo min' de malo pene lēis supflue tristari. Et si tu q̄ ras. nūqd̄ potest aliquis nimis tristari d̄ peccato? Dico q̄ si nos vocemus tristitias interiorē displicentiā quam habz homo in animo suo de peccato: sic nō potest aliq̄s de peccato supflue tristari: quia pctm̄ nō potest nimis displicere. Sed si vocemus tristitiam put est passio q̄ facit trāsmutari d̄z etiā in corpore et facit etiā interdū flere et affligere se. sic debet esse moderata. Et si sit supflua est victiosa et illicita: quia est nocua corpori et anime. Ideo de tali tristitia dicitur Eccl. xxvij. ca. Ne dederis in tristitia cor tuū: sed repelle eam a te. Talis ē tristitia que victiosa est que d̄ tristitia seculi. de qua apostolus dicit. ij. Cor. vij. q̄ sed i tristitia mortem operat. Sed si sit de moderata tristitia et sit de malo vero et debito: tūc est tristitia hūiosa: et d̄ tristitia s̄m deum: sicut est tristitia de peccato v̄l de malo pximi. et talis tristitia est s̄m deū. et ideo ē cā salutis. vnde d̄. ij. Cor. vij. Que s̄m deus est tristitia penitentiam in salutem stabilē operatur. In quibus quidez verbis facit apostolus tria.

Quia primo ponit motum gratiosum cum dicit. q̄ s̄m est deum tristitia id est s̄m dei beneplacitum.

Secundo ponit effectum virtuosum qui penitentiam operatur.

Tertio ponit finem fructuosum: quia in salutem stabilem.

Circa p̄mū attendendū q̄ tristitia s̄m deum est triplex. Et p̄ma quic ē est tristitia cōtritionis que est de malo pximo id est de pxio peccato. inquitū homo p̄ hoc offendit deum. et ideo talis tristitia est de malo culpe. Unde si sit cū humilitate recognoscendo magnitudinē mali et peccati sui et hoc se humiliādo et lugendo et ieiunādo timendo iustitiā dei et dolendo de gl'ia dei quam cōtempnit. tūc talis tristitia est deo multas accepta. vnde baruch. ij. Anima que tristis est sup magnitudine mali: et incedit curua et infirma et oculi deficiēt: et anima furiosa dat tibi gl'iam et iustitiā d̄no. Alia ē tristitia passionis s̄z mali pene. p̄prie quā bō patitur. et si patit iniuste et patientiā habeat p̄pter deū in pena sua: tūc talis tristitia est ad meritū et est grata deo. vnde. i. Petri ij. 'De ē gratia si p̄pter deū sustinet q̄s tristitias paties iniuste. Sic xp̄us tristis fuit dicens. Mat. xxvi. Tristis est anima mea vsq̄ ad mortē. Alia est tristitia cōpassiōis s̄z de malo pximi. f. culpe vel pene: hoc puenit ex charitate pximi: et ideo deo grata Job. xxx. Flebā quōdam sup eo q̄ afflictus erat et compatiebaf anima mea pauperi. Sic dicebat Paulus de pditione iudeoz dicens Roma. ix. Tristitia est mihi magna et dolor cōtinuus cor di meo. Optabas em̄ egoipse anathema esse a xp̄o p̄ fratrib' meis qui sunt cognati mei s̄m carnē qui sunt israelite. Alia est tristitia cōrectiōis: q̄ cor rigens aliū nō cum facie ridere debet cori gere: sed cū facie quasi turbulēta et tristi habendo etiā tristitiā cōpassiōis in corde d̄ culpa fratris sui. Eccl. vij. Per tristitiam vultus corrumpit animus delinquentis. Dis ergo talis tristitia que est s̄m deū nō nocet salte antmeritum valer ad anime salutem ij. Cor. vij. Cōtristati estis s̄m deum v̄l in nullo detrimenti patiamini et nobis. Secundo in auctoritate adducta ponit effect' hūiosus: cui d̄. quia penitentia operat. h̄ remissione peccati et adceptione regni que virtute penitentie acquirunt. Nota q̄ si cōdemnatio alicuius esset scripta in libro cōmunis vel regis p̄pter peccatum suum: ita q̄ si caperetur cum forbanitis suspenderetur vel decapitaretur si posset tēneri: multum gauderet talis si posset deleri de scriptura libri et esse securus in domo sua. Sic

erte peccator et sua damnatio est in scriptis libris dei cū forbanitis a curia paradisi: et est iudicatus ad mortē: quia stipendia peccati mors. Sed si vult penitere et auertere deum per veram penitentiam delebitur de scripto regis id est dei: et erit secur' de morte eterna sine qua nō euadere eam. Unde dicitur Luc. xxiij. Nisi penitentiaz egeritis omnes simul peribitis. Actuum. iij. Penite mini et cōuertimini vt deleat' peccata vestra. Nota non est aliqua mulier ita clauda vel monocola. quin si aliquis crederet habere vni' tale regnum quale est regnū fracie q̄ non liberet ducere' in vxorē a magno et potentissimo viro. Sed matius est ad huc p̄nie lucri p̄ quā q̄ acceperit eam sibi habebit ex ea incomparabiliter matius et melius regnum q̄ sit regnū francie vel totius mundi. quia habebit regnum celozum. Mat. b. tertio. Penitentiam agite: appropinquabit enim regnū celo:um. Et hinc est q̄ magnū gaudium fit in celo de peccato: et penitente. s̄m illud Luc. xv. Gaudium erit in celo super vno peccato: et penitentiam agente et. Secundo in auctoritate adducta ponitur finis fructuosus. quia in salutem stabilem. Salus corporis non est salus stabilis: sed salus anime: quam s̄z affequimur p̄ opera penitentie per quam scilz christus saluator intrat domum anime nostre. Hoc figuratum est in yacobo qui erat princeps publicanozum. qui sicut habet Luc. xix. ascendens in arborē sicomoz. i. figum fatuam per quam signatur crux. quia x̄bum crucis fructus est perentibus. et tamen per ascensum sicomoz: qui est ascensus penitentie q̄ operatur in virtute crucis: meruit christus in domo sua recipere et salutem anime sue habere: dicens. Ecce dimidium bonozum meozum domine do pauperibus. Et nota q̄ dicit dimidium: quia non dabat deteriora: et dicit meozum quia non dabat aliena. Itē pauperibus. quia non dabat diuitibus vt retribuerent ei. et ideo sequit'. Hodie salus domui huic facta est: et hec salus anime fit stabilis per grām p̄seuerantie que dat penitentia. Heb. iij. Optimū ē gratia stabilire cor. Eccl. xxvi. Pedes firmi super planas stabilis mulleris. i. penitentie.

Secundo in themate

assumpto tangitur virtus patientie: cū dicit

vertetur. Nam sicut virtute penitentie malū culpe vertit penitenti in bonum gratie. Job xvij. Noctem venerit in dies scz penitentes noctem culpe in diem gratie. et in eodem xxvij. Lapis id est cor lapideum et durum peccatoz solutus id est feruore penitentie in ea. i. in soliditate gratie vertit. Ita quoq̄ malum pene conuertit patientia in bonum glorie. Figura huius habet Benesi. l. c. in Joseph qui ait fratribus suis. Vos cogitastis de me mala: sed deus vertit illud in bonum. In quibus quidem verbis tanguntur tria.

Et p̄mū est p̄sequenti crudelitas: cum dicit. vos cogitastis de me mala

Secōm est penitentis dei benignitas: cum subdit. sed deus vertit illud

Tertiu est patientie vestitas: q̄ in bonis. Circa p̄mū attendendū est q̄ quando aliquis ledit aliū casualiter et imprō cogitate non impat' ad crudelitatem. Et iō Deut. xix. mandauit deus vt essent aliquę ciuitates refugij ad quas tales q̄ casualiter id est imprōuise et nō ex aliquo p̄cedenti odio p̄ximū p̄uissent et occidissent possent cōfiteri et ibi sine pena ad tempus manere sepe curi. Sed illi qui scienter et ex odio hoc fecerunt non saluabant' cum fugerēt ad tales ciuitates: immo occidebant. et ideo tunc est crudelitas quādo quis excogitare et p̄uise malum infert pximo: et tales maior' pena sunt digni: vnde tales in iudicio cōfundentur a deo. Et ideo dicit ps. Confundantur cogitantes mihi mala. Et matius peccatus est quādo aliquis cogitat nocere sub specie pactis sicut faciunt p̄ditores. Neemie. vi. Misertum ad me dicetes. Veni et percutia: mus sedus pariter in vinculis in capō vno Ip̄i autem cogitabāt vt facerēt mihi malū

Secūdo in auctoritate adducta ponit dei benignitas qui p̄mittit iustis inferri mala vt vertant eis in bona. vñ sequitur. Deus autem vertit illud. Ubi nota differentia inter deum et diaboli. Quia diabolus conat' vertere bonū in malū. vnde post q̄ penitēta surrexit a peccato et per grām dei factus est bonus: diabolus impugnat eum actus vt precipitet eum in peccatū et faciat eum deteriorē q̄ prius. Hoc figuratum est. iij. Regum. xxiij. vbi legit' q̄ pharaō necbaō qui signat diabolus constituit heliachim. f. regem: vertitq̄ nomen eius ioachim. De heliachim em̄ interpretat' resurrectio domini

Sermonū funebriū

et signat penitentē qui gratia dei resurrexit a morte peccati que diaboli vertit in loacibi: qui interpretat precipitator qñ precipitat eus in recidiū peccati: et fuit posteriora hois illius peiora prioribus. Et de e contrario cōuertit mala in bona. malū scy peccationis in bonū consolationis. Unde nō adimplet dñs malam voluntatē persequētia: sed remunerat cōstantiā patientis. Cuius figura habet Deus. xxij. vbi dicitur Nolut dñs deus tuus audire Balaam. vertiqz maledictōne eius in benedictōne tuā eo qd diligeret te. aliquādo etiā deus mala que hoies impij moluunt facere contra iustos cōuertit in eos. Figura huius habetur in Paralipo. xx. vbi legit. qd cum Josaphat rex et viri iuda cepissent laudes canere dñi dñs insidias eorum in semetipso. Amon et moab et montis seyr qui egressi fuerāt vt pugnaret contra iudam et percussi sunt in semetipso. Versum hunc cōcidere vultis? Tertio in auctoritate inducta ponit patētis vtilitas: cum dicit. in bonum. s. spī patientis. Et ratio est. quia patientia ex charitate pcedit. Charitas autē similia est calorī solari. quia sicut calore solaris conuertitur humor aque in vinū. scy in virtute hūitē charitatis conuertit malū in bonum scy in hoie. quia diligētia deū omnia cooperantur in bonū. vt dicit Roma. viij. vbi dicit glosa Augustini. Usqz adeo proius oia qd erant peccata dum ex eis humiliores resurgunt et doctiores. Unde siue sint humilissimi ex casu culpe. siue ex passione pene. dicant illud ps. Bonūz mibi domine quia humilisti me.

Tertio in themate assū

pto ponitur fructus letitię: cum dicitur. in gaudium eternū quod sancti habebunt in deo. Et istud gaudium excedit omnia gaudia triplīcī rōne. Primo quidē qz est gaudium originale. ab eo enī quod est essentia liter. tale omnia alia sumit originem: sic ut lux que est in sole est principū omniū aliorum luminū. et calor ignis est principū aliorum calidior. scilicet elementator. Unde cū diuīnū gaudium sit essentiale: qz est ipse deus. opz qd oia alia gaudia originem ab ipso. Et illi qui sunt in celo percipiūt istud gaudium inmediate ab ipso. Et ideo abundantiū gaudium quia habuerit a fonte. Et qd gaudent in istis creaturis suscipiūt quasi a paruis

mis riuulis. et ideo modicū vel quasi nihil est respectu illius gaudij. Et in hoc errant stulti peccatores: quia tm gaudent de istis creaturis qd cōtēnūt et perdunt illud diuīnum et summū gaudium: ppter minus riuulos aque turbide et modice que non satiant nolunt ire ad fontē vbi est ois gaudij plenitudo: et ibi est nobilissimū gaudium. et sempiternū nobilior: modo est in sua causa qd in effectibus. Est etiā indeficiēs et cōtinuum gaudij: nō sicut gaudij mundi qd cito deficit. sicut aqua piscine. interrumpit enī tristitijs. sed sicut sol lux est continua et indeficiēs: et aqua a fonte et a vena fluēs non deficit et cōtinua sicut. sic et istud gaudium. Propz quod dicebat Abachub tertio. Ego autē in dño gaudebo: et Jobānis. xvi. Gaudium vestru nemo tollet a vobis. De cundo istud gaudij excedit oia gaudia: qd est gaudij finale. Finis autē habet rōnem optimū: quia est illud ppter quod oia deinde rānt et querunt. et ideo ipso habito nō queruntur nec appetunt ea que sunt ad finem sicut ille qui adeptus est sanitatē nō curat plus de medicis. Unde cum illud sit finale gaudium et summū gaudij: et alia cum nō sint finalia: nihil sunt respectu illi. Unde si quis poneret finē in istis gaudijs qd haberi possunt in creaturis mortalī peccaret immo nō est curandū de istis gaudijs: cum nihil sint respectu illi. Sed qd peccatores plū curant de istis gaudijs et pari de illo ē stultitia iporum et deceptio peccati. Nam si alia quis esset in domo cum candela accesa et teneret fenestras clausas adueniente die tēta qd lumen solis nō ingredere nec ppendere de claritate diei: tūc ille talis curaret p de lumine candele qd de lumine solis: et timeret ne extringeret. sed ille qui est in lumine solis nihil curaret de lumine candele. Sic peccator qd est clausus in carcere peccati tenebroso: habet modicū lumē gaudij pntis. et videtur sibi qd hoc sit maius lumen id est maius gaudium quod possit haberi. et ideo tm de isto curat vt habeat et ipsum non perdat. Sed iusti qui iam aliquid percipiunt de lumine solis. id est de illo eterno gaudio: scilicet in lumine fidei: cōtēnunt lumen candelarū. i. gaudia creaturarum: et non dolēt de amissione earum: et multo magis his qui sunt in plena charitate: sicut beatus qui sunt in illo finali gaudio omnia illa gaudia nihil vident. Et ideo sancti etiā in

Distinctionis VII

hoc mundo implet illud apostoli. i. Cor. vij. Qui gaudent tanq nō gaudentes sint: quia illa gaudia nihil reputat: et quia adepto sine excluditur omne contrariū. sicut adepta sanitate excludit omnis infirmitas. Ideo adepto illo finali gaudio excluditur omnis tristitia et letitia obtenebunt et fugiet dolo: et gemitus. Tertio quoqz illud gaudium excedit omnia gaudia: quia est incomparabile: quia scilicet omnia gaudia mundi non possunt illi cōparari. Et ratio est. quia gaudia mundi aliquādo sunt falsa. quia verū gaudium nō est nisi de bono. Et ideo cū quis gaudet de malo est. quia illud malū videtur sibi bonum: et sic decipitur et est falsum gaudium. Ecds. ij. Gaudij dicit. quid frustra decipere: sed gaudium illud est tm de vero et extēnti bono. Item quia gaudia mundi sunt mixta scy cum multis tristitijs et anxietatibus. Unde Proverb. xij. Extrema gaudij letitias occupat. Sed illud est gaudium purissimum nihil habens vniqz tēdy vel amaritudinis admixtū. Sap. vij. Non hō amari tudinem cōue: satis illius: nec tedium commixtus illius: sed letitiam et gaudium. Itē quia gaudia mundi sunt ita parua et de tam parua rebus qd nō replent nec fatiāt appetitum. sed illud est ita abūdans qd replet et fatiat sine fastidio appetitum. Jobānis. xv. Gaudium meum in vobis sit et gaudij vestrum impleatur. Item quia gaudia mundi temporalia sunt: istud autem est eternum. Unde Esay. xxxv. Letitia sempiterna sup capita eorum: gaudium et letitia obrinebūt Ad quod gaudium nos perducit ipse deus sanctorum gaudij qui trinitas et vnus iuuat et regnat in secula seculor. Amen.

Sermo VII

Dabes humanissime lector in hoc volumine sermones siue orationes funebres eruditissimi viri fratris Johānis de scō genimiano ordinis fratrum predicatorū. In quo primo ponunt sermones de statu viuētū: seu de vita et morte hominis generalit loquētes. Secōdo vero sermones dignitatum et statuum: aut officia seu etates et euentus fortune et modos mortis varios hominum exprimentes. Ultimo vero ponunt sermones ad consolationem remanentū et mortuos suos lugentū primū ē: vt ipse auctor in proemio suo euidenter declarat.

Impressum est presens opus Lugduni cura et expēsa. Ald. Johānis deim alemāno artis impressorie diligentissimi Anno mōstre salutis. Ald. cccc. lxx. die xi. Aldaj.

Registrum huius operis.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y. z. A. B. C. D. Omnes sunt quaterni pter i. l. d. qui sunt terni.

